

IOANNIS BOCATII

DEPI TENEAOTIAE DEORVM, LIBRI QVINDECIM,
cum annotationibus Iacobi Micylli.

EIVSDEM DE MONTIVM, SYLVARVM, FONTIVM,
lacuum, fluuiorum, stagnorum, & marium no/
minibus. Liber 1.

Huc accessit rerum, & fabularum scitu dignarum copiosus index.

Mercurius Emptori.

Quod modo fabellas emptor tibi uendo profanas,
Non mirum debes, siue putare nouum.
Nanq; quid hoc toto, sic uerum, cernis in orbe
Fabula quod dici non mereatur idem?
Fabula diuitiae sunt, fabula stemmata regum,
Fabula quod uiuis, fabula quod facis est.
Et Christus fieri coepit modo fabula multis,
Quo minus est operae culpa notanda meae.

BASILEAE APVD IO. HERVAGIVM MENSE
SEPTEMBRI ANNO M. D. XXXII.

AVTORES, QVORVM IN HOC OPERE VEL TESTI-
monia citantur, uel explicantur loca.

Accius poeta.	Lactantius grammaticus.
Aeschylus poeta.	Lactantius theologus.
Albumasar.	Leontius. T. Linius.
Alberticus, ita enim uocat quē alii Albertū.	Lucanus.
Alcman poeta.	D. Lucas.
Andalo philosophus.	Luon Carnotensis.
Anselmus.	Lycophron.
Apollophanes comicus.	Macrobius. Martialis.
Apollonius.	Martinus historicus.
Apuleius.	Martianus Capella.
Aristoteles.	Minaftas.
D. Augustinus.	Nicander poeta.
Barlaam philosophus.	Orosius. Orpheus.
Beda.	Ouidius.
Boetius.	Palaphatus.
Calcidius Platonis interpretes.	Papias.
Censorius, qui & Censorinus.	Paulus collectionarius.
Cicero.	Paulus Geometra Florentinus.
Claudianus. Columella.	Paulus Longobardus.
Coruilius. Chrysippus.	Paulus Petrusinus.
Cremutius.	Perfius.
Crisp. Clodius. Q. Curtius.	Philochorus.
Dantes Florentinus.	Plato. Plantus.
Dates phrygius.	Plinius.
Deonigdus historicus.	Porphirius philosophus.
Didys Cretensis.	Priscianus.
Dionys. Areopagita.	Rabanus.
Ennius. Ephorion.	Remigius.
Esaia propheta.	Salustius. Sappho.
Euhemerus. Eutripides.	Seneca philosophus.
Eusebius.	Seneca poeta.
L. Florus.	Seruius.
Franciscus de Barbarino poeta.	Silius Italicus.
Franciscus Petrarcha.	Solinus.
Fulgentius.	Sorenus. Statius.
Furius comicus.	Tacitus.
Germanicus Caesar.	Theodotus.
Gervasius Telliberiensis.	Theocritus.
Hali philosophus.	Thomas de Aquino.
Hermes Trismegistus.	Timotheus poeta. Trogas Pom.
Hesiodus.	Valerius Max.
D. Hieronymus. Higinus.	M. Varro poeta.
Homerus.	Vergilius.
Horatius.	Vgutio uocabulista.
Iosephus historicus.	Vibius sequester.
Isidorus. Iustinus.	Vincencius Gallicus historicus.
Iul. Celsus.	Vitruuius.
Iuuenalis.	

IO HERVAGIO SVO IACOBVS

MICYLLVS SALVTEM.

ÆPE equidem audiui Heruagi chariss. facilius multo esse promittere, quā quod promiseris, præstare, quod tamen quale sit, nunc tandem ipsa re comperior. Nam quod iam olim tibi ultro, deq; meo præbere pollicitus sum, id nūc rogatus scilicet, uix etiam de alieno exhibere tibi possum. Bocatium enim cuius ἐπιτομή quandā iam diu tibi promiseram, cuiusq; operis partem quoq; iam aliquam prope confectam domi habebam, cum postea quā per te adductus, iam iterum in manus accepi, labore, negotioq; tanto inde implicitus sum, ut agre ipsum authorē, utcunq; emendatum, ad te dare potuerim. Non quia non omne studiorū genus suū, ac certo labore constare sciebam, sed quod in hoc authore, quō minis semper molestia, atq; negocij restare credebā, eō plus difficultatis atq; laboris subire de mihi succrescebat. Adeoq; perinde mihi, atq; medicis interdum solet, accidebat, qui cum annosum aliquod, nimiaq; senectute labefactatum corpus cū tantum susceperet, quam primum uni alicui uicio mederi incipiūt, à pluribus aliis mox ita obruuntur, ut plerumq; de restitutione omnino desperent. Incidit enim reuera in eiusmodi corpus, quod siue ætatis suæ uicio, siue aliorum negligentia, luxatum atq; ruinosum ita erat, ut quacunq; in parte, opem illi aliam quam adhibere tentabam, ex aduerso cernerem longe plus ruinarum, quā quibus subueneram, impendere. Proinde tamen non semel suscepti operis me poeniteret, cuperemq; hoc totum, quod uides, opera, perire potius, quā mancum atq; imperfectum in lucem prodire, tamen quia iam toties illud tibi promiseram, cui merito quicquam denegare non possum, malui impudentior aliquanto ab aliis uideri, quā tibi pollicitus quod essem, minus seruare. Ea enim tua erga me beneuolentia, eaq; multis iam annis confirmata inter nos amicitia est, ut non modo hoc, quantum est oneris subire, uerum etiam si quid amplius ac maius queam, suscipere tua causa lubens ac uolens cupiam. Quinquam arbitror etiam hanc nostram operam, aliis quoq; præsertim studiosis non in gratam fore. Nam cum ueterum ferē scripta, præcipue autem poetarum, absq; fabularum cognitione, intelligi recte nequeant, apud Latinos, quod ego sciam, nemo præter Bocatium, de ijs plene quicquam tradidit. Qui quidem, etiam si, temporum suorum infelicitate alicubi barbaris, quā latinis similior uideatur, tamen eam, quod potuit operam, ubiq; præstitit, ne quid eorum, quæ ad ueram ac solidam bonarum literarum cognitionem pertinebant, prætermitteret. Id quod cum in recensu Genealogiarum, ubi diligentissime, omne authorum, quos, & quales habere tum potuit, genus excussit, tamen in posterioribus duobus libris, in quibus poetice ab improborum atque indoctorum hominum calumniis defendit, uidere est, ut mihi sanè difficile, ac tantum non mirum uideatur, si quisquam nostrorum

EPISTOLA

hominum potuit hactenus, poetarum scripta planè atq; perfecte intelligere, qui non idem Bocatium hunc, qualencunq; tandem, antea cognovit. Deinde autem, quod ad nostram operam attinet, pleraq; in hoc, ita nunc emendauimus, atq; restituiimus, ut, si nostrum hunc Bocatium, cum eo qui ab alijs ante excusus habetur comparaueris, ab innumeris, adeo q; incredibilibus mendis ac uitijs repurgatum deprehendes. Non enim modo uoces hic atq; illic quaedam expleuimus, aut immutauimus, id quod in alijs plerumq; fieri solet, sed totas alicubi fabulas, retexuimus, suisq; ueris, & à doctis ac ueteribus traditis, capitibus, ac locis restitutas rescripsimus. Præterea, sicubi uel decrat ijs, quæ a Bocatius dicebantur, uel diuersum ab alijs traditum fuerat, uel (quod ipsum quoq; non raro accidit) à tota rei serie, ipse author aberrauerat, Annotationes nostras adiecimus: nimirum ut uel hinc studiosi haberent, quibus ad cognoscendum authorem hunc adducerentur, etiam si qui illum antea, eo quod mendosus ac deprauatus passim habebatur, auersati fuissent. Atq; ad hanc quidem rem, non Latinis modo authoribus, uerum Græcorum quoq; poetarum commentariis bona ex parte usi sumus, neq; usquam quicquam addidimus, cuius certum atq; idoneum authorem aliquem non habuissimus. Vbi quantum laboris atq; molestiæ nobis capiendum fuit, eorum æstimationi, iudicioq; permitto, qui aliquando simili opera atq; negotio in alijs authoribus uersati sunt. Tamen si fateor, ne sic quidem omnes ubiq; mendas, omniaq; uicia sublata aut restituta esse, etiamq; multa restare, quæ ne ipsi quidem mihi probentur, propterea, quod neq; librorum, qui à Bocatius citantur, omnium facultas mihi suppetebat, neq; temporis angustia, quæ mihi ad absoluendam hanc operam præstituta erat, emendari singula diligentius patiebatur. Præcipue uero, in eo libello, qui de fluminum ac montium, aliorumq; id genus, nominibus inscribitur, plurima à nobis relicta sunt, quæ accurata censoris manu, uigilaq; etiam opus habent. In eo enim cum omnia ultra modum deprauata, atq; distorta haberentur, uix illa restituere nobis licuit, quæ obiter ex Mela, Plinio, alijsq; paucis animaduersa succurrebant. Quibus haud dubito, quin plura denuo uel ex ijs ipsis authoribus, uel aliunde superaddi queant, si quis iustum ad eam rem spacium, iustumq; laborem capere uelit. Quod à me, ut hoc quidem tempore fieri non potuit, ita lectorem arbitror, candidum atq; æquum, ut decet, ueniam mihi daturum, gratoq; animo, uel hanc qualemcunq; operam nostram accepturum esse. Quod si non impetrauero, tamen unum illud satis mihi fuerit, quod fidem meam erga te, cui potissimum hac opera mea gratificari studui, seruasse tutam & integram uidebor. Nam illis ne respondendum quidem puto, qui cum ipsi ueras & honestas artes, uix unquam summis, quod aiunt labijs attigerunt, si tamen aliqui illorum attigerunt, audebunt tamē, hanc nostram operam ceu in fabulis, & rebus à pietate alienis positam, accusare. Quorum utinam pleriq; morum integritatē, uitæq; sanctimo-

N V N C V P A T O R I A

sanctimoniam ita præstarent, ut fortiter clamando & insultando, honestas artes, nostraq; studia passim lacerant atq; condemnant, profecto neq; tam sanctis atq; impuris sermonibus, arbitror, ex Christo ipso fabulam multi facerēt, neq; tantus ueræ pietatis cōtemptus uulgo nunc oriretur. Nam quantum imperitia illorum studiorum, ijs ipsis, qui illa ceu poetica, eoq; Christiano homine indigna execrantur, nocere solet, uel inde facile animaduerti potest, quod cū in sanis clamoribus templa, deosq; obuderūt, tamē posteaquā clamare desierunt, ne ipsi quidem suorum clamorum rationes ac finem intelligunt. Adeo difficile est, contemnere, quod quale sit nescias. Ego uero ita persuasus eoq; certis rationibus adductus sum, ut sine istorum studiorum, (siue poetica illa, siue humana uocare uoles) adminiculo, neq; diuinas res, neq; humanas recte ac sapienter tractari posse existimem. Proinde, relictis amulis, imò fucis istis, meam hanc operam, Heruagi charissi, commendatam ita habere uelis, ut si non ubiq; expectationi de nobis tuæ satisfecimus, uoluissē tamen facere nos arbitreris, animiq; erga te mei uoluntatem, non ipso ex facto, sed magis facti æstimatione ut iudices. Ac si quid studio diligentiaq; mea parum commendatum esse putas, id omne industria tua ut expleatur facias: Habebisq; meo quidem iudicio, non modo studiosos omnes, uerum etiam ipsum tuum Mercurium, & sermonis, & mercimoniorum deum præsidem, tibi turisq; ceptis benignum, facilem & fauentem. Vale pridie Non. Nō uembris. Anno

1. 5. 31.

aa 3

INDEX RERVM, AC FABVLARVM MEMORABILIVM in Bocatum collectus.

Barbarea nais	152	achilles unde dictus	309	
Abas rex	42, 51, 234	achillis arma, proq; his inter Aiacē & Vlyssē	287, 306	
abastor Plutonis equus.	204	sem contentio.	287, 306	
abilia promontorium. (205)		achillis cum Agamēnone simulas ob rap-	297	
171, 177, 240, 323.		tam Briseida	308	
Aborigenes ab Euandro pulsi	314	achillis luctus ab occisum Patroclum	345	
abortus unus centum quinquaginta filio	69	achimene Bellerophonti uxor tradita.	345	
rum.	69	acidalia Venus	70, 73	
abra urbs	332	acidalius fons	75, 141, 142	
abstemiū faciendi efficax Clitoris aqua.	42	acis flu. proprietas	210	
absyrtus Colchorum flu.	86	acis Galathea adamatus. 179, 209.	Acis &	
absyrti caedes	85, 86	Polyphemo occisus, & in flu. siculū mu-	129	
acallis. 124	Acamantes	tatus	318	
260, 285		aconitum ē Cerberi spuma natum	318	
acamarchis nympa	235	acrisius rex Danaēs pater	45, 50, 51, 135, 305	
acastus Pelia fil.	254	acrisius in lapidem uersus	300	
acca Larentia	237, 238	acrisius, quando regnarit	10	
accusatorum odiosum officium	65	acroceraunii montes	118	
acesander	174	actaeonis fabula	177	
acesia urbs condita.	164	actae nympa	80	
aceses.	191	actaeon solis equus	307, 309, 315	
achaeus, à quo Achaei & Achiui & Achaea		actor.	304	
achelous Herc. nictus. 180, 226, 323, 326 (271)		actor Herculis in expeditione contra Ama-	304	
achemenides, & eiusdem nominis populi		zonas comes	250, 251	
factorum Apollinis rituum inuentores.	304	actorion	121, 123	
achemon in simiam. 329	(304)	Admeti armenta pauisse Apollinē.	121, 123	
acheron flu. infernalis	17, 26, eiusq; proge-	admetus unde dictus. 327, & in eun-	129	
nies	60	dem uxoris pietas	eod. & 324	
acheron Cereti natus	eod.	adon pigmentum ex guttis myrrhae.	47	
acherontis naua Charon	26	adone solem significari	eod.	
acherontes duo	60	adonis interitū desendi mos, Esaiæ quog;	48	
acherusia specus	234	taxarus.	47	
achilles à matre muliebtu habitu abscondi-		adonis mirthae sororis suae fil.	47	
tus. 307, 287. Vlyssis astu reuelatur.	308	adonis Veneti adamatus. 272, & ab eadem	47, 48	
achillis interitus	156	in florem mutatus	54, 125, 228, 229.	
achillis de Hectore uictoria	157	adraustus Argiuorum rex.	44	
achilles ab Apoll. nō Paride occisus	eod.	adrausti aduersus Thebanos bellum	45	
achilles à Paride occisus	308	adrausti mitum de filiabus suis fatum	310	
achilles Chironis Centauri alumnus. 179.		Aeacidum familia	305	
206, 307, 309.		Aeacus. 193. eiusq; progenies.	305	
achilles Hectoris cadauet Pria. restituit.	153	Aeacus inferorum iudex	153	
achilles Cygnum occidit quamuis inuul-		Aeaci genus Illo fatale	278	
nerabilem	256	Aeaci praecibus ex formicis homines	88	
achilles fortunatus qui Homerum praeco-		Aean. 309.	Aeaea Circe	141
nem habuerit	400	Aedon Zethi coniunx in carduetum	85	
achilles philomela fil. non Theridis.	308	aera Colchorū rex Medee patet. 85, 338, 348		
achilles stygiis undis immerfus praeter cal-		Aeeta regno pulsus à Iasone	Acge	
caneum	307, 308			

INDEX.

Aege insul. unde Aegeon dictus	94	aerba qui & Sicatba	49
aegeon idem qui Briareus à Neptuno ui-		aeris accidentia	215
ctus.	41, 44	aeris sonum proptie ad mortuos pertinere	90
aegeum mare unde dictum	258	istie.	294, 295
aegeus	318	aetope Atrei coniunx	294, 295
aegeus quando regnarit	285	aes uim habere quandam expiandi. 90 un-	
aegeus Athenarū rex & marinus deus. 258.		de pulsari in lunæ defectu solitum.	159
Aegiale, quae & Egvales	141, 142	aetacus in Mergum mutatus	152
aeiale Diomed. coniunx adultera. 229, 230.		aetapus	259
aeialius, unde Aegialea dicta. 184. (262)		Aesculapii ope sanatus Hippolytus	259
Aegialeus rex Apis frater	33	aesculapio aurea barba à Dionysio tyranno	130
agina	309.	ablata	130
agina insul. 195. Aenopia dicta	305	aesculapius Apollinis fil. 230. idem medicus	129, 249
agiochus Iupiter cur dictus	117	& uates, fulmine ictus	142
agipanes	117	aesculap. Atlinos siue Coronidis fil.	206.
egyptios signis primū ufos pro literis.	184	aesculap. à Chirone medicinā doctus.	207
egyptius Syluius	168	aesculap. draconis forma Romam ex	130
egyptus qui & Aegythus	40	Epidauro uectus	130
egis insula	258	aesculapii tres	130
egis Iouis scutum	117	aesoni decrepito restituta per Medea inuen-	85, 254, 336, 337
agisthus Danaï frater qui & Aegyptus.	41	na.	160
agisthus expositus & à capris nutritus. 295		asyma uis	275
agisthus sacerdos & adulter Agamēnonis	276, 294, 295, 297, 297	ata Colchorum rex	82
occisor	262, 295, 293	atas non idem cum seculo	198
agle nympa	95, 114, 115	atate omnia consumi.	2
allo harpya	111, 263	aeternitas Demogorgonis socia	eod.
amonius	130	aeternitatis descriptio	44, 45
amulatio Stygis & Pallantis fil.	112	atheocles	188
anea urbs ab Aenea conditore	164	atheria	26, 30
aneae congressus cum Achille	164, 165	ather ignis	30
aneae ppago, peregrinatio, & gesta. 163, 164		ather noctis & Herebi fil.	eod.
aneae mors, de q; ea uarij opinionones.	164	ather quibusdam sterilis dictus	26
aneas Iupiter Indigetes dictus. 165	(165)	atheris soror & coniunx Dies	188
aneas Paridi in raptu Helenae socius.	164	athlyops rex. 349. à quo Aethiopia dicta.	89.
aneas proditoris insimulatus	164	athlius	257
aneas à Turno uictus	311	aethna mons ardens	79, 80
Aeneas Syluius	168	lirus	206
aneas Veneris fil. cur.	165	aethon solis equus.	175
aneas uirtutum omnium exemplar	374	aethon Plutonis equus	204
aeolia insula.	287	aethra. 97, 258, 259. Oceani fil. Atlantis con-	
aeolia siue Aeolides insule uentosa. 107, 335		iunx	204
aeoli progenies	334	aetion qui & Iasius & Iasion 98. fulmine	319
aeoli duo	335, 343, 344	ictus	154
aeolus uentorum rex	106, 107, 334, 335	aetolus iaculi inuentor, Martis fil. 236. à quo	
Aeon seculum	82	Aetolia dicta eod.	319
aeones solis filiae	eod.	Agamemno Mycenarū rex, eiusq; familia	
aeros Typhonis fil.	94	agamēnon quando regnarit. 295, 297 (296)	
aratium pub. cur apud Saturni aedem	199	agamemnon interitus sui à Cassandra ad-	
		monitus	22 4 agamem

I N D E X.

Agamemnonis mors.	262, 276, 296, 297, 298	appulit naufragus	287
agamemnonis sceptrum	296	alcippe.	112
agatemis seruit Hierusalem	213	alcman poeta siue Alcyna.	88
agathon Priami fil.	161	alcmena. 293. Ioue compressa Herculem	303, 322
agaue nympha. 177. Cadmi fil.	52	parit.	294, 307
agauus Priami fil.	161	alcmeon	44, 342
agenor	40, 227	alcmeon matricida	343
agenoris in Syriam aduentus.	48	alcmeonis mors.	338
agenoris Phoenicum regis genus	45	alcymenus	100
agefilaus rex.	273	alcyone Ceycis coniunx	112
agefilaus etiam Pluto dictus.	206	alcyones septem Alcyonei filiae in aues con-	uerſae, earum q nomina.
ageus. 128. Aglaea.	142	alcyoneus gigas ab Hercule occisus, eod-	dem & 306.
aglaia Vulcani uxor	25	aledo furia, eius q officia	338
aglaonice astrologiae petita	90	alektor 296. Alegenor	343
aglaopheme	181	aleius campus.	142
aglaus Sofidius	387	aletidæ.	344
agilis Herculis fil.	332	aledus rex	334
agrippa Syluius.	168, 169	aleus nauclerus	310
agrius. 225. Vlyſſis ex Circe fil.	289	alexander Epyrota	155, 156
agroni cultus Italiam à Saturno traditus.	199	alexander qui & Paris, Priami fil.	332
aiax. 305. eius q cum Hector monomachia.	157, 205	alexander Polyhistor	400
Aiax inuulnerabilis præter quam in cer-	nice	alexandri magni uox de Achille & Ho-	mero
aiax mente captus seipsum interimit, & in	florem mutatur	alexander Macedo cur non in deorum in-	merum à Bocatio relatus
aiax uindicatus Mineræ, cuius templum	Cassandræ stupro uiolatur	allegoria quarti Aeneidos	371, 372
aidoneus rex, qui & Pluto	206	allegorici fabularum sensus	eod.
alabandus deus	57	allegoria unde dicta	345
alacastor Nelei fil.	254	alma. 58. Almos.	117
alastor Plutonis equus	206	almops, unde Almopia	257
alba longa. 149. ab Aſcanio condita.	167	alous Titanis fil. 111. 257. hinc Aloidæ.	140
alba Syluius	168	alphenor.	342
albion. 247. ab Hercule occisus	324	alpheibæa. 341 Alcmeoni in uxorem	ducta
albiona inſula	168	alpheus flu. de q eodem & Arethusa fabu-	la
albula flu. qui poſtea Tyberis.	168	la	179, 190
alceus.	301	altanus uentus	107
alcathoi urbs	293	altaus Lelegum rex	225, 226
alcathous Pelopis fil. 293. idem leonis apud	Megarens. uictor.	althæa	130
alcathoi mors	163	alui purgatio Aesculapii inuentum	159, 305
alceſtis in maritum Admetum pietas	324	alyxorhoë	140, 142
alceſtis ab inferis liberata per Hercule.	327	Amaleus	117
alcides Hercules ab Alceo.	302	amalthæa capta	266
alcimedon	339	amalthæa nympha. 255. Iouis nutrix	211, 311
alcimedis	338	amaneus, Amadeus, qui etiam Iulius.	204, 205
alcinoë quæ & ἀλκινόη	98, 99, 100	amata Latini regis uxor	204, 205
alcinous Phæacum rex. 250. ad quæ Vlyſſes		amatheus Plutonis equus	amathia

I N D E X.

Amathia nympha.	177	Anaurus flu.	337
amazones Bellerophonti ſuperatæ	345	ancæus	282, 295
amazones. 246. Herculi ſuperatæ.	328	anchiale nympha	124, 269
ambrosia	97	anchinoë	40
animone Danaï fil. 40. Neptuno adama-	41, 262	anchises Capys fil. eius q propago.	162
ta.	350.	anchises cæcus.	163
ammon Libycus.	19	anchises Veneri adamatus, atq hinc natus	162, 163
amor Hetebi fil.	275	Aeneas	9, 35, 389
amor Iouis & Veneris fil.	345	ANDALO Bocatii præceptor.	225
amoris tres actus	19, 71	androdice	225
amor triplex.	70, 71	androgæi cædes. 84, 283, 284. bello uindica-	ta à patre Minoë.
amores gemini	75, 221, 222, 223.	andromacha Hectoris uxor. 156. Pyrrho	capta. 310. & ab eodem conceſſa Hele-
amoris uis & deſcriptio.	16, 95.	no.	296, 310.
ampelusia promontorium.	45	andromeda à Perſeo liberata, & in uxorem	ducta
amphianassa	44	andromedæ ſydus	eod.
amphiaraus uates ab uxore prodiſus. 44	54, 341, 342.	andronychus Cyreſtris	108
amphiaraus terræ hiatus abſorptus. (342	105	angelus bonus & malus cuiq mortali ad-	iunctus
amphictyon Deucalionis fil.	303	angeronia dea Romanis, & unde dicta. 88	angæus
amphictyonis inuentum ſomniorum &	ostentorum interpretatio	angina morbus.	88
amphidamas ab Hercule occisus.	96	angitia ſeu Angeronia Circes ſoror	88
amphilochus	44, 343	animas in corpora deducere & reuocare	Mercurii officium.
amphion Thebarum rex. 139, 292. eiſdē q	140	Anna Didonis ſoror.	50
amphion muſicus. 140. & ciſthara repe-	127	annales, qui Græcis chronica	200
tor.	44	Anni ſymbolum ſerpens caudam ſibiipſi	deuorans apud Aegyptios.
amphion Iſſii fil. alius ab eo qui Thebas	52	anni uaria apud uarias gentes ſpacia.	201
muto clauſit.	85	annus duplex, uertens & magnus	202
amphion propria manu peremptus	252, 253	annus in meſes à Romulo digeſtus.	238
amphion & Zethus fratres. 236, expoſi-	177	antandæa urbs unde dicta	159
ti.	174	antæus ab Eubulæo uictus.	36
antiope ex Ioue filii	241, 244	antæus qui & Anceus	282
amphinome nympha.	302	antæus terræ fil. Herculi uictus. 15, 96, 186.	187, 323.
amphitoë nympha	138	antegorus.	140
amphitric	122	antenor Thraciæ rex	154
Neptuni uxor	124	antenoris poſteri Ilio pulſi	157
amphitryon Alcmenæ fratres ultus.	169	antia. 345. Præti uxor	43
amphora Baccho à Vulcano donata, ab	117	antibia. 304	anticlea
illo autem Theſidi.	122	antidia Laertis uxor, Vlyſſis mater	186, 287
amphyſus flu.	124	antigone 307. Creontis iuſſu occiſa	45, 54
ampycus, ampycides	124	antigonus. 285. Athen. rex Mneſteus uoca-	tus.
amulius rex. 257. eius q tyrannis	128	antigna ab arrogantiam in ciconiam uer-	ſa.
amylas Lacedæmonis fil. 142. unde Amy-	302	clides Hyacinthus.	eod.
clides Hyacinthus.	242, 274	amycus. 234. à Polluce occiſus.	242, 274
amycus. 234. à Polluce occiſus.	283	amygdalus in q eam mutata Phyllis.	283
amygdalus in q eam mutata Phyllis.	340	amythaon	340
amythaon	340	anaxo. 293. Alcmenæ mater.	302
anaxo. 293. Alcmenæ mater.	302		

I N D E X.

Anilene.	114	apollinis insignia	cod.
antiochus. 185. à Memnone occisus.	255	apollinis cum Mercurio diffidii ob occi-	
antimachus centaurus.	234	sum Battum	37
animenes Nelei fil.	254	apollinis laurus, phætrea, cithara, &c. quid	
antiodona nympa	160	designent.	185. 186
antiopa. 41. à Ione compressa	3	apollinis Phætrea à Mercurio euacuata.	37
filii.	139. 140	apollinis Delphici templi incensum.	230
antiopa ab Epapho uiciata.	83	apollinis responsa.	91. 92
antiope capra.	252. 253	apollini nascenti obfetricata Diana.	91
antiope duæ.	252	apollini prælatus Idas	128
antiphates. 341. 342. Melampod. fil.	286	apollinem & Dianam regnante Stheleno	
antiphates à Turno occisus.	286	natos.	122
antiphonus Priami fil.	161. 160	apollines multi.	121
antiphatis	258	absconditis nympa.	177
antiphus. 333. ab Agaménone occisus.	160	apuleius in alinum.	87
antomedon Achilles auriga	309	Aqua rerum principium quibusdam	172
D. Antonius Heremita.	209	ditum.	170
Antra ingredientibus subire religionem		aquarii signum Ganymedes.	267. 268
quandam.	1	aquila in tutela Iouis.	107. 108. 109
aon. à quo Aonia dicta Boeotia, & Aones		aquilo uentus.	207
251. 304. 305.		Ara coelestis.	117
Apamnis urbs Lâpaci, quæ & Abarnis	272	ari in cælum relata.	135
apes absq; coitu generate, idq; eis à Ione da		arabs Apollinis fil.	38
tum.	266	arachnes cum Minerva certamen.	234
aphera. 332.	Aphoras. 332	aræus	384
aphrica unde	332	arator poëta	277
aphricus uentus qui & Lybs.	107. 111	aratum in olium Ceteris à Minerva fil	7
αφροδιτης, unde Aphrodyte Venus.	73	ctum.	143. 146
aphydna oppid.	259	arcas & Pan gemini.	31
Aphypnas.	234	arcas Calysthonis fil. 113. 114. in Bootes	143. 146
apia dicta Græcia ab Api	33	ursum minorem.	89
api regi nupta Isis.	104	arcas athen. rex Iupiter dictus.	87. 115
apis Aegyptius, qui & Setapis. 183. 184. 185	34	arcades pleni q; pastores	6
apis Sol.	33	arcades in lupos	146
apis Arginorum rex primi Iouis fil.	33	arcades primos uocum repetisse discrimi-	268
apollo Branchiades	125	na.	140
apollo χρυσάωγ	37	arcades unde dicti	113
apollo imberbis.	121. 122	arcadia ab Arcade	143
apollo Vulcani & Mineruæ fil.	67. 145	arcadum stolidi credulitas & superstitio.	169
medicinæ deus & repertor.	68. 194	arcesius.	255
apollo Milesius.	131	archemorus	288
apollo propter Cyclopes interfectos diuini		archilycus. 331. Arctos	255
tate priuatus.	121. 129	arctophylax qui & Bootes	179. 180
apollo phytionem occidit.	91	ardea urbs condita.	43. 311
apollo Philefius.	125	Aremulus Syluius.	109
apollo secundus eiusdemq; progenies.	121	Atete Phæacum regina. 250. Alcinoi con-	
apollo tam pestis quam salutis autor.	122	iunx.	288
apollo unde dictus.	cod.	aretus.	255
apollinis. hoc est, Solis uaria nomina.	80	Arethusa nympa. 95. 178. 202. in sui nomi-	
Apollinis triplex potestas. 122.	(81. 122	nis fontem.	179. 180
		Arethusa	

I N D E X.

Arethusa fons apud Thebas	180	arsia.	271
arethuse duæ	179	arsinoë. 150. 151. quæ & Coronis. 142. 230	
arethusa quatuor	180	artemis pro Iunone.	215
arethusa indicio reperta Cereti Proserpina.	(273	artemis siue ærotemis luna.	88. 89.
aretias insula. 327.	38.	arterius Rufus Romanus.	24
argea Cleochi fi. Mileti mater.	88. 89.	artes in Mineruæ tutela.	35
argentea luna.	107	aruales fratres.	238
argeste uentus	107	aruns Tarquinius.	320
Argæus. 296. 333. siue Agetis Apol. fil. 119.		Ascalaphus Acherontis fil. 202. 224. in bu-	
argia. 44. Adasti fil. & Polynicis con-	45. 54. 229.	bonem uersus.	65
iunx.	45. 54. 229.	ascanius Aeneæ fil.	155
argia cædes	45. 54.	ascanius Creusæ an Lauiniæ fil.	166.
argiope	334	ascan. Phrygiæ flu.	166.
argiuorū regnū Mycenæ translātū. 301. 303.	cod.	ascanius mulinominis.	cod.
argo nauis. 337. 338. argonautæ	41	asclepius Machaonis fil.	131.
argos penuria aquæ laborare	41	asia nympa. 178. Iapeti coniunx. 95. 100.	
argo regi illatum ab Iside bellū. 104 idē. q;	cod.	unde dicta Asia regio.	95
post à Mercurio occisus.	142.	asiæ fil. Adas	96
argulus.	44	asinum Priapo imolari cur institutū. 275.	
argus qui & Amphion.	182. 388.	asius gigas.	117. 305.
argus. 349. centoculus. Ius custos.	214.	asii complures	cod.
argi oculi in pauonis caudā translātī.	81.	asopus flu.	193
argyrotroxus sol dictus	284. 285.	asplidon	224.
ariadna Bacchi coniunx. 134. 136. 139. 284.	284. 285.	astaracus Trois fil. rex.	150. 162
ariadna sagittis à Diana confecta.	285	astarcos uel Astatete Veneris mater.	48.
ariadna Theseo rapta. 139. 259. 284. & deser-	284. 285.	asterie. 112. 309. Latonæ soror. 85. 91. 145. ab	
ta ab eodem.	285	Aceta filio occisa. 92. in cornu uersa.	cod.
ariadnæ corona inter sydera relata.	85. 258. 259.	& deinde in lapidem	286.
ariadnes opera & consilio Minorautū uin-	36.	asterion.	254.
ci Theseus.	294	asterius rex. 50. 285. 286. Nelei fil. 254.	
arida pro terra. 11. ariarches.	71	astrea uirgo in Zodiacum relata. 106. 143.	
aries Arcti aureus	116	asteropæus.	106
aries Martis domicilium	71	astræus Titanis fil.	97.
aries Phixi & Helles portitor aureus.	71	astrologia ab Atlante reperta.	101. 102.
aries, in q; eum uersus Iupiter.	71	astrologiæ petitiū. Prometheus.	156. 157. 287
ariete ueris initium significati	345.	astianaëtes Hectoris fil.	140.
ariobates.	329.	astiratia	235.
arion equus ex Erynni & Neptuno.	143.	astylus Centaurus & augur.	53.
aristeus pastor. 126. 127. & rex.	185.	astymedusa Oedipi uxor.	309.
aristeus Apollini ex Cyrene natus.	128.	astynome.	335.
aristæi iuuenta.	259. 260	astyocha. 224. Astiochia.	282
aritia Hippolyto adamata, eidem q; Diana	259. 260	astypalea.	266.
dicta.	259.	ataburius Iupiter.	52.
aritia urbs.	341	atxon.	261
arizus.	51	atalanta uirgo Hippomeni cursu uicta. 261	
armenia Cadmo occupata.	171.	atalanta Calydonii apti uenatrix. 227. Me-	
armæus. 41. armus fluuius.	234	leagro adamata	cod. & 44.
armæus.	142.	ataminus Phineci frater.	110.
atogylus.	294	ate Hometica.	5.
arpagiges.		athamans	

INDEX.

Athamantus.	260	Aurora fil. uenit, quia cum ea oriunt. 106.	
Athamantis furor.	347.348.	Auruspiciam Herufci à Tage edocti. 15.	
Athenis Minerva.	32.	Aufonius uel Aufon, à quo Aufonia dicta	
Atheni Minoi subiugatos.	258.	Italia, Vlyffis fil.	289.
& uestigales factæ.	285.284.	Auster qui & Notus.	107.
Athenarum nomen. 32. à Minerva impo-		Austro apher uentus.	107.108
fitum.	145.	Authe.	112.
Athlantia. 188. Ariminus.	46.	Authedon urbs.	243.244. 245.
Atlas Cercops.	329	Autolia Vlyffis mater.	38.39.
Atlas coelifer.	324.	Autolycus Mercurii fil. 38. fur egregius. 278	
Atlas coeli onere leuatus ab Hercule.	96.	Autonoë Cadmi filia Aristæo nupta. 52.	
Atlas pulchre deceptus	eod.	Axion.	345.
Atlas insignis astrologus.	97.327.	Axiu fluius.	192.
Atlas in faxum siue montem. 300. à Perseo		B abylonia siue Babylon.	133
mutatus.	97.	Babilonia Aegyptiæ condior Epa-	39.
Atlas Mauritanie mons.	97.209.	phus.	135.
Atlantis propago.	96.	Bacche mulieres.	304.
Adantes tres.	96.98.	Bacchemon.	118.
Athos gigas, à quo mons eiusdem nomi-	117.	Bacchiades Corintho eiecit.	
nis.	293	Bacchus uini deus. 134. 136. & pro uino	
Atrei & Thyestis simulas.	293	poni solius.	299.
Attens. 293. 295. 296. Euristhei successor 303.		Bacchi è Semele & Ioue nati fabula. 52. 134	
ab Aegistho occisus.	294.	Bacchus membran à Gigantibus dissect-	
Atreides.	223.295.	ptus.	134.136.
Atropos.	8.	Bacchus pro sole.	136.137.
Atropos significare mortem naturalé. 26.		Bacchus cur dictus.	137.
Atticorum barbari mores à Lyfania cot-		Bacchus in capram mutatus.	114.116.
Atys Syluius. 168.	(recti. 30.	Bacchi educatio.	97.98.
Atys. 138. Cybeli adamas.	58.59	Bacchi pictura qualis apud antiquos. 134.	
Athys à Tydeo occisus.	54.	Bacchi sacra ab Orpheo comperta & (136.	
Auorum triplex species.	205	Menadib. tradita.	127.
Auenninus Hercules fil.	333.	Bacchi nomina uaria.	134.
Auenninus Syluius. 169. unde mons Auen-		Baculus à Baccho repertus, quo se tenuit	
tinus dictus.		lenti fulciant.	134.
Auernus idem qui Hetebus.	16.18.	Baia. 93. Baianus sinus.	164.166.
Auernus lacus.	166.289.	Balameus qui & Xerxes.	182.
Auge uel Augea.	333.334.	Balena monstrum Marinum.	245.
Augias Phorbantis fil.	329	Balius Achillis equus.	111.309.
Augiæ stabulum Herculi purgati. 328. 329.		Batathru uas uimineum. 18. pro inferno	
Auguriorum ex cæteris quoq; animalibus		ponitur.	eod. & 16.
lumendorum autor Orpheus.	127.	Barba cur uiris data.	235
D. Augustinus notatus.	131.	Bardyn flu.	117.
D. Augustinus Esaiæ principium se non		Bargion ab Hercule occisus.	324.
intelligere fassus.	368.	Barlaam Calaber.	389.
Aulatia oppid.	57.267.	Barnabas Iupiter à Lystris dictus.	267.
Aura. 107. uocata Cephalo.	347	Bassareus Bacchus.	134.137.138.
Aureum seculum sub Saturno.	199.	Bassarides nympha.	137.
Aurora terræ & Titanis filia, Tironi nero		Batea Dardani uxor.	306.
uxor.	95.	Bathillus.	245
Aurora fil. Lucifer.	278.	Battologia à Batto.	37.

Battos

INDEX

Battos tumulus	37	Boëti de Poëtica sententia exponitur	382
Battus pastor, qui & Aristæus	127	Bona Danai fil.	40.41
Battus à Mercurio in lapidem Indicem		Bona dea pro terra	11
uersus	37	Bona dea, quæ & Fauna, & fatua	208
Bebritia regio. Bebritiu nemus	242	Bonæ deæ ædes calend. Maiis dedicata, qd	
Bechinus Belliutionus	399	eadem Maia credita	99
Beda taxatus	108	Bootes qui & Arctophylax 143. ex Icario,	
Belidum apud inferos pœna	41	eodem	
Belidum fabulæ sensus ex Lucretio	18	Boreas Strymonis fil. 318. idem etiam Aglo	
Bellerophon. 251. Ephyra rex.	345	107.108.109	
Chimæra uictor	94	Boreæ uis, & amores eiusdem	109
Bellerophonis gesta	345	Boroë Naias	178
Bellerophon Pegaso excussus ob arrogan-		Boros Perierei filius	307.195
tiam	346	Bosphorus unde dictus	184
Bellerus occisus Bellerophonti nomen de-		Bosphori duo	eodem
dit	345.346	Bosvg appellata Pleiades	98
Bellona belli dea, Minerva 145. Martis so-		Branchiades Apollo	125
ror 218. 221. quæ & Enyo	221	Branchiaden templum	eodem
Belochus Assyriorum rex	184	Branchus Apollinis filius	eodem
Belus pater 40. Nini pater, Saturni nomi-		Branchus Lydiæ fluius	eodem
ne cultus	eodem	Briareus an idem cum Aegeone	91.94
Belo Ioui constructum templum	eodem	Briareus Centimanus, Iouis amicus	96
Belus Sichæi pater, q & Metres Tyri rex	49	Briareus incetto patre	90.91
Beli duo, Syriacus & Aegyptius	45	Brimo dicta Hecate	275
Berecynthia 58. eadem cum terra	11	Briseis Achilli ab Agamemnone erepta	
Berecynthus mons & oppidum	58	297.308	
Bergion	247	Britania Albiona quondam dicta & Cor-	
Beroë uetula 52. & in eam uersa Iuno	134	nubia	168
Besbicos gigas	117	Britona, seu Briton nympha	235
Bianor	254	Britomartis nympha	178.235.236
Bias Melampodis frater	340	Britones	167
Bianti uxor Pero, capris Iphicli bobus, du-		Bromius	134.137.138
cta	241. 256	Bromus centaurus	234
Biblis 194. turpis q; eius in fratrem Caunū		Brontes cyclops	248.249
amor	84	Bruti genius	314
Biblis in sui nominis fontem	eodem	Brutus Aeneæ Syluii filius	168
Biella Theodontii coniunx	390	Bubo funesta auis	65
Biga Lunæ	88	Bucolici carminis inuentor Daphnis	156
Bisalphis rex	277	Bucolicum carmen Apollini sacru	121.123
Bisthonis nympha	224	Bucolion Laomedontis filius	152
Bithynia regio	242	Buſiris latro ab Hercule occisus	96.251.325
Bithynia urbs condita à Pyrode	48	Buthes Amyci filius	242
Blanditiæ coniugum	71	Buzyes aratri & boum usus repertor apud	
Bocatii carmen Bucolicum	400	Atticos	204
Bocatii præceptor Andalo 9.55.589. & Frā-		Byrsa Carthaginis atx	49
ciscus Petrarcha	105.401	Brygeides insula	86
Bocattus ingenio poëtico natura prædi-		Bryſeus Bacchus	134.137.138
tus	397	C aca Caci sotor	319
Bœotia unde dicta 51. eadem etiam Aonia		Cacus latro 314. ab Hercule uictus	
304. 305		324.318.319	

bb Cadmi

I N D E X

Cadmi fabula	51	candiope à fratre Orione compressa	289
Cadmus 236. ad Europam inquirendam		canephoriae sacra	121
missus	48	canes dici apud inferos futias	88
cadmus ab Amphione & Zeto pulsus	51	caneus Pico adamatus	145
cadmus literarum repertor	eodem	canicula sydus	336
cadmus Thebarum rex	135	canobe	124
cadmus regno priuatus	140	cantilena	304
cadmus cū Hermiona uxore in serpētes	51	capaneus 236. fulmine ictus	168
caduceus Mercurii, de quo fabula	313	capetus Syluius	154, 262
Caea insula	128	caphareus mons	116
caeculus Vulcani filius cur ita dictus	319	capra, & cur in eam mutatus Bacchus	184
caedalion	281	caprea insula	238
caenei hasta, prouerbum	123	caprea palus 165. capreae paludes	117
caeneus 234. ex puella in uitū mutatus	123	capricorni sydus in caelo constitutum	168
caesaris nomen unde	130	capua ciuitas	162
caesarum familiae cur Apollinis sacra obser-		capys Syluius 168. Affraci filius	69
uata	130	cares	147, 314
Caieta Campaniae urbs 86. ab Aeneae nutri-		carmenta cur dicta Nicodiata	147
ce dicta	164	carmentalia loca, & Carmētalīs porta	147
calais Boreae filius 317, 318. ab Hercule oc-		carneus Apollo cur dictus, & Carnus uae-	
cifus 109, 110		tes 81	
calatus	140, 141	carnibus humanis uesci solitum Saturni	267
calchantis fabula	309	tempore	172
calchas uates 124. à Mopso occisus 155.		carpathicum mare ditionis Prothei abun-	145
309, 310		date Phocis	49
calciope Aetē filia Phryxi cōiunx	86, 348	carthago Herculis fil.	50
callianassa nympa	177	carthago à Didone condita	238
callianita nympa	eodem	carthago ab Hiarba rege occupa-	291
calloiope 269, 270	callirhoē 342	cacutius Tuscus	154
calophon à Mopso condita 113. uel à Man-		caelinum oppidum	154
to 124		cassandra uates 158. Graecis capta, & Agamē-	
calpe promontorium	171, 177, 240, 323	noni in praedam concessa	158
calpis uirgo 250	calydon 236	cassandra & Helenus gemini	154
calydonia Arcadiae opposita	99	cassandra Apollini adamata, Corebo autē	
calydonii apri uenatio	226, 227, 305	desponsata	154
calypso Atlantis filia, cum qua vii. annis ui-		cassandrae uaticiniis cur nulla fides adhi-	
xit Vlysses	100, 288	bita	eodem
calystho Dianae specie à Ioue decepta	146	cassandra Iophatis fil. Bellerophōti in uxo	346
115, 178		rem data	266
calystho in urfam	146	cassiope 39. inter sydera relata 300	178, 251, 269, 272
calysthonis uaria nomina	113	cassius Iupiter	160
cametinum oppidum uel Camicum	283	castalius fons	274
camader, uel camadrius Hector, fil.	156, 157	castanira	eodem
cambyfes rex	39	castor & Pollux Ledae ex Ioue filii	
camenae cur dictae Musae	269	castor & Pollux inter sydera relati	
camyrus	334	castor & Clitemnestra an Tyndari fil.	
canaces incestus	335	142, 143	274
cancer inter astra relatus	277	castor à Lynceo occisus	129, 130
candalus	329	castor Tyndari filius uitae per Aesculapinum	
candauiā Dardani soror & cōiunx 149, 150		restitutus	cad

I N D E X

cath, qui postea Mercurius	187	ceres Sicani regis coniunx, & Siciliae re-	
caullus 343. Tyburis conditor	eodem	gina	263, 201, 205
cato egestatis tolerandae exemplum	21	cerua Dianae sacra	81
catonis eloquium	312	cestus Veneris cingulum	70, 71, 105, 216
caucaso alligatus Prometheus	101	cethura	332
caumas	234	cea insula	92
caunus 194. sorori Biblidi adamatus	84	ceus Titan 91. à Ioue supatus, sublatuſq; 92	
caurus uentus	107, 111	ceyx 278, 279. Trachiniae rex	100
caulidici auari	355	ceyx Iouem se uocari passus	336
cayster fluius	123	ceyx in Halcyonem auem	279
Cebriō Priami fil. à Patroclo occisus	160	Chalbis ab Hercule occisus	96
caecias uentus	108	chalciope	329
cecropus Athenarum rex 120. quo tempore		chaon Priami fil. unde Chaonia dicta	158
regnauit	40, 301	charidō	207
cecropus Athenarum conditor	145, 146	chaos	3, 82, 4
celadon gigas	117	charites Veneris pedissequae	141
celeno Atlantis filia	174	charon nauta, Hetebi fil.	26
celeno harpya	263	charonte tempus signari	26, 74
celeus regno pulsus	203	chatybdis	288
celeno Pleias	98, 99	chelotis	140
centaurus dictus Euenus fluius	234	cherfocrates	128
centauri ab Hercule uicti	324	chimæra monstrū Typhonis fil. 93, 94, 251	
centauri à Theseo uicti	259	chimæra à Bellerophonte uicta	345
centauri unde dicti 235. de quibus centauris in		chimæra Lyciae mons	94, 345
genere	eodem	chios insula	284
centaurorum cum Lapithis pugna	234	chione nympa 125, 318. à Diana sagitta	
centaurorum nomina	230, 231, 234	transfixa	278
centrū terrae, locus à caelo remotissimus	17	chiones puellae fabula	38
centumgeminus cur dictus Aegeon, seu		chiron centaurus 129, 194, 206. Achilles no-	
Briareus	95	titius 179, 307, 309. herbarum & meden-	
cephalenia insula	243	di aris repertor	67
cephali Procrin tentantis & occidentis fa-		chiron cur Saturni fil. dictus	207
bula	347	chiron sagittarius in Zodiaco	eodem
cephalus Aurorae dilectus	346	chiron Theridis pater	307
cephalus ab Aurora raptus	95	chiron in caelum translatus	206, 207
cephæus rex, Ceteris iussu regnum Tripto-		chioris Nelei coniunx	44, 254
lemo restituit	202	chioris nympa Zephyro dilecta	111
cephæus inter sydera relatus	300	χηματισμός, oraculum	24
cephisus fluius	193, 194	chrysaor ex Medusae capite natus	257
cerberus 93, triceps 17, 18, 204, 205, 206. ab		chrysaor Neptuni fil.	eodem
Hercule ex inferis tractus	234, 324, 328	chryse oppidum Myriae	81
cerberus unde dictus	206	chrysippus Pelopis fil.	293
cercion latro à Theseo necatus	259	chrysocomus Sol dictus	81
ceropes ab Hercule uicti	329	chrysogone	345
ceres 211. cur Graecis dicta	204	chrysothemis Agamem. & Clitemnestrae	
ceres frugum repertrix	60, 202	fil.	298
ceres legifera	204	christianae fidei ac confessionis summa	394
ceres pro Iuna 88. & terra, & terrae fructu		christiano an conueniat gentilium fabu-	
11, 202		las tractare	393
ceres Saturni & Opis fil.	202	chromis 234. Herculis fil.	332
		bb 2 chromius	

I N D E X

chromius Nelei fil. occisus	256	Co insula direpta Herculi	319
chromius Priami fil. à Diomede occisus		cocalus	99
160		cocomæ pleias	67
χρονος pro Charonte & Saturno	26.74	cocyus 17. flu. infernalis Stygis fil.	9
chthonia 318 chthonius	52. 254	coelestium spherarum harmonia	73. 44
Cicadas rore ali	152	coeli uitalia amputata à Saturno	57
cicetonis de Poëtica testimonium	361	coelum, eiusdem q progenies	198
cicetonis eloquentia	312	coelum cur patrem suum appellat	77
cicones ab Vlyffe expugnati	287	nus	96.97
cilix, à quo dicta Cilicia	46	coelum Aetheris & Diei fil.	324. 326. 327
cilla oppidū, & Ciliei Apollinis templū	293	coelum Atlantis humeris sustineri	18
cillus auriga Pelopis	293	coelum Herculi gestatum	34.8
cinarades sacerdos	75	cogitationum sedes in animo	337
cinnus à quo Cinna urbs Thessaliae	117	colchos delatus aries aurei uelleris	124
circe nymppha 173. 178. Solis filia. 207. uener-	86. 243. 244. 288	colchos profectio argonautarum	70.72
fica		colophon à Mopso condita 123. uel à Man-	75
circen diu ante Troianum bellum fuisse in		to	230
Colchide	87	columbæ in tutela Venetis	(73.75)
circus mons	86. 244	columbarum lasciuia	214. 215
circius uentus	107. 108	cometa Stheneli fil.	70.78
cisseus Thraciae rex	153	concha marina Venetis manibus gestata	112
cithara Apollini à Mercurio donata	37	concupia nox 12.27	12.27
121. 122		coniugii dea Iuno	329
citharae inuentum Orpheo, Lino, & Am-		cōiugis adesse Venetem cesto cincta	127. 128
phioni attributum	127	cōiugis adesse Venetem cesto cincta	180
cithera insula 73. citheron mōs, eod. 83. 127		contenitio Stygis & Pallantis filia	204
citherea uenus	70. 73	condicinum	128
citheonius Tyberis fil.	191	copreus Haliartes	75
Clatii Apollinis templum cōditum 123. &		coramis insula	177
oraculum institutum	124	corax 343. uenator, à quo eiusdem nomi-	57.58
clearchus 348. cleda	98	nis petra	277
cleodemus propheta	332	corcyra insula unde dicta	259
cleodexe	140	corcyra à Chersocrate occupata	144
cleopatra Phineci uxor	110. 111. 313	corcyra, quæ & Drepane	299
clefonymus	309	coria Minerua	296
climene nymppha 177. 178. 188. 189. 340. Soli		corybantes	177
adamata, unde natus Phaeton	174	corycum oppidum	149. 156. 334
climenes fil. Atlas	96	corymola nymppha	263
clitennestæ adulterium, & in maritum		corynetas Vulcani fil. à Theseo occisus	149
Agamem. scelus 262. 274. 294. 296. 297		corinthiorum arcis altitudo	25
clitennestæ & Castor an Tindari fil. 142. 143		corinthus Orestis fil. à quo Corinthus	168
clio Naias 178. Clio Musa	269. 170	urbs	299. 344
clytia	309. 329	corinthus Ephyra dicta	296
clytius	151	corinthus Helenæ ex Paride fil.	177
clytoneus	250	coryphe Oceani filia	149. 156. 334
clitoris urbs	42	corythus rex	263
clitorio fonte abstemios reddi	eodem	corithus	149
clitus ab autota raptus	341	coritus urbs quæ Corneto hodie	25
clotho parca	8	cornea somni porta	eodem
clustimena	281	cornu pellucidum	168
		cornuueus Troianus	299. 344

I N D E X

comubia insula, quæ & Britania	168	cumæ Chalcidenſium opus	291
corcebus Caſſandræ ſponſus	124. 154	cupido Mercurii fil. 38. & Venetis 71. 73. 75	221
corona Ariadnæ inter ſydera relata	284	cupido Martis fil. & Venetis	221. 222. 223
corona caſſtenſis graminea	221	cupidinis deſcriptio	221. 222. 223
corones	281	cupidinis diuerſorum effectuum tela	221. 222
coronis nymppha 27. 129. quæ & Arſinoë	230	cupidinis fax	eodem
142. Apollini adamata	230	curbas uentus	108
coronus Caneſi fil.	123	curtes Aetoli fil.	236
corſica insula	332	curtes Sabinorum oppidum, unde Quiri-	238
corus uentus	107. 111	tes dicti Ro.	238
coruus Apollini ſacer	116. 121. 122. 129	curtis populis clā cōmendatus Iupiter	266
coruſes certo anni tēpore tranſſetate	92	curtes unde	269
Crambis	110	curtis pro Iunone	214. 216
cratiſi auaritia	335	curtus Erichthonii inuentum	317
cratris Scyllæ mater	245	Cyanee Meandri filia 83. 84. Mileto com-	194
cratera lacus	276	preſſa	202
cratis fluius	50	cyane palus	202
creon Corinthiorum rex	85. 337. 346	cybele 58. eadem cum terra 11. in metulam	114. 117
creon Atheſi. rex	53	uerſa	249
creon Theb. rex	258	cyclides artes	210
creon Siſiphi fil.	100	cyclops Galathæe amator	287
creon rex Herculis ſocer	330	cyclopis oculum Vlyſſes euit	315. 317
creontis regia exuſta	346	cyclopes fabri	247
creontis tyrannis	45	cyclopes Neptuni fil.	244
creon à Theſeo occiſus	eodem	cyclopes unde dicti	eodem
creontides Heculis fil.	334	cyclopum duæ ſpecies	178
crepuſculum, creperum pro dubio	12	cydippe Naias	70. 72
creta nymppha, à qua nomē etiā inſulæ	267	cygnis trahi currum Venetis	256. 288
cretheis nymppha	243. 254	cygnus equeſtri certamine Herculi uictus	256
cretheus 253. 340. 344. Aeoli fil.	336	occisus	256
crethon	191	cygnus in auem ſui nominis	252
creuſa	318. 337	cygnus Soli ſacer	262
creuſa Atrei uxor	296	cyleno Atlantis filia	234
creuſa Aeneæ coniunx	153. 164	cyllabaris Aegiali adamatus	36
creuſa ab Aeneæ proſita, uel etiam, ut alii,		cyllabarus 229 Cyllarus	299
occifa	153	cyllene nymppha 34. & mons	268
creuſa Iſoni deſponſata, eiusdem q inter-	85. 86. 346	cyllenis Mercurius unde dictus	177. 178. 179
tus	81	cylleno quæ & Celeno Pleias	177
crinis ſacerdos Apollinis	191	cyllenus	47
criniſus flu. de q eo fabula	246	cymodoce nymppha	123
crocodilorum litus	131	cymothoe nymppha	123
crommyon oppid.	259	cynara Aſſyriorum rex	123
cronis Saturni fil.	200	cynara Cyprius, eiusdem q cum filia ince-	eodem
cronica unde dicantur	eodem	ſtus	74
crotalus	283	cynaræ regi bellum à Venere illatum	214. 216
crotopus Argiuorum rex	124. 142	cynofura 113. 114	123
Creatus	251	cynthia Diana à Cynthio monte	123
climene Laërtis fil.	286	cynthius Apollo	bb 3 cypatillus
Cudonius rex	273		

I N D E X

cypris Syluano amatus, & in sui no-	149. 150	dardani soboles	166
minis arborem uersus	334	dardanus Ascanius dictus	43
cypris mulieres libidinosas	46	dardanus ex electra	149
cypris & cyprigena dicta Venus	272	dardanus fraticida	98. 99
cyprus insula in Venetia prona.	74	dardanus Troia autor	374
cyprus a Belo uastata	49	dauid ac Iob carmine usi	301
cyprus a Pigmalione & Phoenicibus occu-	46	daunus Pylumno natus 43. rex 111. Turni	250
pata	128	pater, a quo Daunus 311. Danaes fil.	198
cyta mons	127. 185	dauni regis tempora	331
cyrene 175. Penei filia	127	De caelo cecidisse qui dicantur	135
cyrenaeus rex	128	decoones Herculis fil.	324. 327
cyrene urbs a Batto condita	127	deianira Herculi a Centauris uindicta	16. 17
cyreneus rex	127	Herculi desponsata, ab Acheloo petita	3
cyrenus Herculis fil. & eiusdem nominis in	332	180. 216. 233. 234	506. 307
sula	88	deianira in Herculem facinus	78
cyteis Circe	86. 349	deianira in auxilium Herculi armata	134. 137. 138
cytorus Phrixi fil.	125	deidamia Achilli adamata	162
cytorus urbs 349	125	deimachus Nelei filius.	214. 215
D actyli Idæi q. & unde uocati 268. 269	125	Deion	205. 206
dactyli artis ferrariae inuectores	249	deiopeia nympha 178	332. 333
dactylorum nomina & artes	268	deione Mileti mater	287
dædalus cū Icaro labyrintho inclusus	283	deioneus	20
dædali templū 291. Dædali uolatus, eod.	278	deiphile Adraisti fil. Thydei uxor	214. 215
dædalion Luciferi fil. 125. in accipitrem	278	deiphobus insidiis Helenæ occisus	205. 206
dæmogorgon gentiliū deotū proauus	1	delli	332. 333
rerum omnium creator	17	delos Ortygia dicta	287
dæmogorgonis mansio in terris	1	delphines philantropi	20
uel terræ deus	2	demoleon	214. 215
dæmogorgonis fil. Herebus	16	demophoon 285. Athenarum rex	27
dæmogorgonis fil. Litigius	3	demophoon Phyllidi adamatus	204. 205
dama fugax animal	116	demophoon Priami fil. ab Ulyssse occisus	26
damaeus ab Hercule præcipitatus	330	160	eodem
damaeicon 140	117	demosthenem alterum mater, alterum in-	28
danae a Præto non Ioue compressa	43	dustria enixa	2
danae Pylumno in uxorem ducta	310	dentis euulso Aesculapii inuentum	314
danaes fabula	43	dentes serpentis a Cadmo seminati	12. 27
danai filiarū nomina tria tantū extare	40. 41	deorum cultus & numerositas ueteribus	177
danaus Argiuorum rex	40. 51. 183. 283	unde	190
danus a Lino occisus	41	deotū i Aegyptū fuga Typhæi metu	342
danai Argiui a Danao	eodem	deorum mater Opis	332
danaidum apud inferos pœna	eodem	deorum uariæ metamorphoses	357
danis	234	deucalion Minois fil.	229. 287. Tydei fil.
dantes Poëta Florentinus	383. 384. 389	deucalion Promethei fil.	45
daphne 142. Apollini amata, in q. laurum	185	deucaliones quatuor	229
uerfa	185	deucaliones multi	287
daphnis Mercurii fil. 187. Bucolici carmi-	156	deucalionis post diluuiū homines lapidū	229
nis inuentor	eodem	iactu restituentis fabula	142
daphnis Paridis fil.	149. 150	deuteronomii canticū hexametro scriptum	diæ aues
dardania a Dardano	109. 111	deū mater quæ & Iuno	dione 98. cuius filia Venus
dardani equæ Boreæ adamatæ	109. 111	deus omnis æui expertus, quia æternus	dionysius 36. qui & Bacchus, sine liber
		deus summa bonitas	43. 47. quasi Nyxæ deus

dexamene

I N D E X

dexamene nympha	177	dionys. Deucalionis fil.	109
Dia Deionæ fil. Ixionis uxor	232	dionys. Hercules dictus	16. 36
diæthus	296	dionys. Nili fil. a Perseo occisus	187
diana ad Laconas translata	298	dionys. tyrannus Aesculapium aurea bar-	130
diana Iouis & Latonæ fil. uenationis dea	34. 88. 89	ba spoliatis	274
120. perpetua uirgo, eod. &	34. 88. 89	diæ 62	140
diana obstetricata Latonæ in pariendo A-	91	diæ Solis fil. Lyci regis coniunx	85
polline	216	diæ tauro alligata & cœcepta	253
diana partibus præest	73	diæ in fontem mutata	85
diana pro Lucifero	54	dis ab Hercule uulneratus	324. 327
diana Cupidinis mater	121	dis qui & Herebus	16. 17
diana unde dicta	266	discordia siue litigium Iouis fil.	3
diæthus mons, in quo nutritus Iupiter	235	discordia aureum malum inter deas conii-	506. 307
didymna cur dicta Diana	43	cientis fabula	78
diæys 234. Pollucis frater	49	dis piter latinis dictus Pluto	134. 137. 138
dido Elyssa	277	dithyrambus Bacchus	162
dido Hiarbe in coniugem petita	335	diuitia ueterum, armenta & pecudes	214. 215
didonis interitus 49. 50. Didyme insul.	338	diuitiarum dea Iuno	205. 206
didymus	134. 141	diuitiarum deus Pluto	332. 333
didymus Homeri scholiastes	27	Dodoris	287
dici naturalis uaria initia	eodem	dolon occisus	20
dici partitio	3	dolus a fraude quid differat	20
dici haberi per integram octauæ spheræ	27	dolus Herebi fil.	214. 215
revolutionem	204. 205	domiduca Iuno	27
dies criticus	26	dominica dies, quæ & Solis, cur dicta	400
dies piter latinis Pluto	28	donatus Apenninigena	399
dierum nomina cur a Planetis	2	dominus miles, cuius suauis susceptū hoc	245
dies Herebi fil. Aetheris q. coniunx	26	opus Bocatio	59. 175. 177
dies naturalis & artificialis	eodem	doris nympha mater	242
dies unde dicta	2	doris Neptuni fil. a quo Dori dicti, & lin-	168
dii beata creatura, in conspectu dei	314	gua Dorica	110
dii familiares domestici	12. 27	doryclaus 46. Priami fil.	177
diluculum	177	doryclaus Phinei frater	(204)
dinamene nympha	190	doryclaus 234. doto nympha	73.
dioces Orisilochi fil.	342	doxius coeli fil. & lutei ædificii inuentor	112. 178
diodamas	332	74. 114. 165	eodem
diodoris Herculis fil.	357	drimo naias	233. 288
diogenis paupertas	45	driades nymphae	392
diomedes Aetholorum dux, eius q. gesta	229	dryas	258
229. 287. Tydei fil.	287	C. Duillius	36
diomedes ab Aenea occisus	229	dymas 305. Aonis fil.	258
diomed. Thracie rex ab Hercule occisus	287	Ebrietas Bacchi sacrum	36
diomed. & Ulysses exploratores	229	Ebur non reddi pellucidum posse	25
diomedes insula	142	eburnea somni porta	eodem
diomedis	272	b b 4 eburnea	
diomedis socii in aues 229. quæ & Diome-	299		

I N D E X.

eburnea Paphi mater è simulachro in semi nam	46. 47	ennosigeus Neptunus	244
Echeclus 313	296	enonymos insula	335
echemon Priami fil. à Diomede occisus	160	enippus	293
echephron	255	entellus	115
echidna semiuirgo	93	enyo quæ & Bellona	228
echion gigas	117	ἐνύανιος, insomnium	24
echion Cadmi socius	52	Eolus Arcei fil. 294. uide Aeolus	335
echo Narcissi amore capta	194	eonus	79. 80
Eetion	156	eous solis equus	104
Egesander	112	Epaphus 83. Iouis et Isidis uel Ius fil. 39. 104	39
egesta, eiusdem q nominiis urbs	191	epaphus 83. Iouis et Isidis uel Ius fil. 39. 104	28
egestas Herebi fil.	21	epeus Troiani equi faber	254. 255
egialeus	85. 86	epei, contra q eos bellum quod Nestor ges sit	254. 255
Eiua pūlin, fatum	8	ephyaltes Neptuni ex Iphimedia fil. 111. 257	257
eioneus	232	epialti mons Aethna impositus	160
eirybius Nelei fil.	254	epithesia	333. 344
Elara	133	ephyra urbs condita	178
elatus Icarii fil.	144	ephyte naias	75
electa 42. Atlantis filia 149. Pleias, quæ & Electron, & Strategis	98. 99	epicurei	130
electra ob reprehensam Clitemnestram in carcerem coniecta	298	epidauris cultus Aesculapius	254
electrides Thebarum portæ	98	epileon Nelei fil.	100
electione	257	epimetheus Iapeti fil. in simiam à Ioue uer sus	140
election	301. 331	epinitos	282
election ab Amphitrione occisus	302	epiochus	339. 340
elementorum segregatio	4	epitropus	329
eleum certamen	254	epochus	207
eleus Bacchus, siue Elleus 134. uel	137. 138	Equi bellorum prælagium	348
eleusina dea	56	equo uehi Bellerophontis inuentum	118
eleusium oppidum	202	equos Zephyro flante concipere in Hispani a	145
eleusius rex, eodem &	203	equus à Neptuno productus in certamine cum Minerva	269. 270
elis urbs 192. capta Herculi	251. 329	Erato	56
elisa quæ & Dido	49	eresichthon	255
elysius campus	19. 35	ereuthalion 282. occisus à Nestore	108
eloquentia deus Mercurius	312	ergastes uentus	330
eloquentia typus Merc. insignia	eodem	erginus rex ab Hercule cæsus	305
elpenor	288	eribga	112
elisa fluius	171	eriboëa 257. Aloii coniunx	318
Emiaetes, Ephialtes, Ephialtes	24	erichthei duo	317
Enceladus Aethnæ suppositus	94	erichthonius Vulcani semine in terram de lapso natus	317
endelechia	131. 132	erichthonius Athenarum rex, qui & Erect heus	109. 317
endeis Chironis fil.	305	erichthonius unde dictus	eodem
endymionis somnus	89	erichthonii iuuentum curus	149. 150
endymion Lunæ adamas	88. 89	erichthonius Dardani fil.	245
enipheus siue enipeus flu.	253. 343	erycina Veneris templum	ericoedes
ennius Euhemeri historiam secutus	57		
ennius Poëta à Metapho ortus	251		
ennius pauper Scipionibus charus	356. 380		

I N D E X

ericoedes insulæ	335	euryale gorgo.	245
eridanus	188. 189	eutialis grecus Aescapi & Pedasi occisor	152
eridanus, qui & Phaëton	174	euryanassa	174
etydupus	234	eurybatus	329
erigone à Baccho quæ specie decepta	143	euryclia Vlyssis nutritrix	288
144		eurydice 307. Nestoris coniunx	254
erigone in Zodiacum translata, quæ etiam num uirgo uocatur	143	eurydice Amphiarai coniunx	44. 125
erimedis 144	erynatæ nympa	eurydice à filio Alcmeone occisa	44
erinnys furia	2	eurydice Orphei coniunx	126. 127
eriphys insula, ad quam delata Danaë	43	eurylochus 288. Vlyssis socius	82. 85
eriphyle Aphiarai coniunx	342	eurymachus	140
quam Bocatus Eurydica uocat	44	eurymedon	210
erythrorhalasson, qd nos rubrum mare	304	eurymone Apollinis fil. 125. Getaiarum ma ter	142
erythra rex, ratium iunctor	40	eurynon	235
erythreus	281. 349	eurynome	45. 304
erythreus solis equus	80	eurynomus	234
erithreus, seu Erithra rex, & eiusdem nomi nis mare	304	eurypylus Libyæ rex	185
eryx à Hercule occisus	115. 242. 243	eurypylus Machaonis occisor	131
eryx mons	191	eurypyli clypeus	330
erodii aues	229	eurypylus rex ab Hercule occisus	329
Esaiæ canticum hexametro scriptum	270	eurypylus à Neoptolemo occisus	334
Etheocles 44. 45. eius q cum Polynice fra tre dissidium	54	eurystheus, de q eius natiuitate fabula	305
etresæ uenti	107. 143	eurystheus Herculis ad domanda monstra impulso	327
etrusci aruspicina insignes, eam q à Tage edocui	15	eurythoe	223
etymoneus à Nestore occisus	254	eurythia Phineæ uxor	111
Euadne Capanei coniunx, in uiri seles rogi coniiciens	236	eurytion	235. 307
euand pro Baccho	134. 137. 138	eurytus 251. centaurus occisus	235
euander rex 164. ob eloquentiam Mercurii fil. dictus	314	eurytus Oechaliæ rex	eodem
euander Arcad. rex	eodem	eurytus occisus ab Hercule	324. 328
euantes	285	euroauster	107. 108
eubolus Ceteris fil.	235	europa Agenoris fil. à Ioue rapta 59. 285. 286	50
enchius Bacchus	134	europa tertia orbis pars	98
eudora	97	eustephanos	269. 270
eudorus Mercurii ex Polymele fil.	313	euterpe	107. 108
euenia	86	eurus	129
euenus Aetoliæ rex	228	eutocus 128. Apollinis fil.	85
euenus fluius	233. 234	euxantius	237
euhemerus	57	F Abius Romuli dux	364
eumelus	144	fabula unde dicta	364. 386
euemerus	63	fabularum poetarum laus & usus	364
eumenides	62. 63	fabularum quatuor species	4
eunus 139. Iasonis fil.	338	fabularum uarii sensus allegorici	395
eunuchi matris deum sacerdotes	57	fabulas gentiliū an Christianis tractare conueniat	366
euphrosyne	141. 142	fabulas mysticis sensibus non carere	298
		facundia usus 71. falisci ab Haleio	75
		falx Saturni, unde Drepano urbi nomē	(74
		falx cur Saturno data 200	fama

I N D E X

fama pro infamia	13	francoſū regum origo ab Heſtore	197
famæ cupiditatis typus Pegaſus	252	fraudis imago	21
famæ deſcriptio	13, 14	fraus Herebi filia	eodem
famam præſentia minuit	381	fraus & dolus quid differant	eodem
fames Herebi filia	22	frumenti repetrix Ceres	102, 103, 204
fames publica, priuata, eod. et utruſq; cauſe		Fucinus lacus	88
fatua pro Maia & terra	11, 99	fulmen Iouis triſulcum	268
fatuellus deus, cuius uxor fatua	208	furiæ infernales 17. tres Acherontis filia, cauſa	
fatū Demogorgonis fil. idē quod Parca	7	tum q; uaria & nomina, & officia	62
fatum Grecis εἰμαργεῖν s. à ſando dictum	9	furiæ à Venere hoſpitio ſuſceptæ 70, 71, 72	
fatum pro morte	26	furias ſignificare animi perturbationes &	
fauna pro Maia & terra	11, 99	furum deus Mercurius 312 (aſſectus 63)	
fauna Senta	208	G Ades ciuitas ab Hercule condita	49
fannus religionis autor in Latio	eodem	Galathea nympħa Cydopī amata	179
faunum & Laomedonta regnaſſe eodem		galathea adamatus Acis	209 (147)
tempore	12, 7	galathia nympħa	177
fauni dii	209	galerus Mercurii quid ſignificet	35, 68, 312
faunius qui & Zephyrus	107, 111	galli matris deum	57, 58
fauſtulus paſtor 237. Romuli & Remi nu-		gallicinium	12, 27
titius	169	gallicus nentus	108
fax prima	12, 27	ganymedes Aquarii ſignum 150, 217. Iouis	
Febris hominibus ob Promethei furtum		pincerna ſiue pocillator	150, 217
immiſſa	101, 102, 103	ganymedis raptus belli inter Troem & Tā-	
februa pro Iunone	214, 216	alum cauſa	291
februa ſacra	34	ganymedes à Tantalō rege raptus	150
februus Pluto, unde Februa ſacra, & men-		garamanthis nympħa	277
ſis Februarius	205	garamas Apollinis fil. unde Garamantes	
feles, cui q; in eam mutata Luna	116	populi, & Garama oppidum	124
ſcæmina litium & laborum officina	103	garganus mons	229
ferrū à Cyclopibus & Chalybis reptū	249	Geminorum ſignū Caſtor & Pollux	274
Ficatii	209	genethlia ſacra 58	geneus
fiſtularum inuentor Pan	5	genii qui & Lares	314
Flegeus Talaonis fil.	44	genios ſingulis eſſe duos	189
flora dea	218	genua urbs unde dicta	186
flora ex Chlora nympħa	111	geon	245
florales ludī, floralia ſacra	111	γεωργοί	25
florentinorum circa Calend. Ianuarias la-		gerion fraudis imago	326
res colendi mos	314	getyon triceps ac trianimis	323, 326
fluonia	214, 216	getyon Herculi uictus	277
Fœdera primum Theſeo adinuenta	259	getuli humanitatem ab Iarba edoſſi	92
Formiæ	291	Gyaros inſula	77, 78, 79
fortuna quibuſdam Lacheſis	8	gigantes Titanis filii	117
fortune congreſſus cum Ser. Tullio	319	gigantes in tartarum detrufi	115
Fragor	107	gigantes qui putandi	
franciſcus de Barbarino Poëta	221, 389	gigantomachia	77, 79, 114, 116, 117
franciſcus Petrarcha Bocatii præceptor	103	gigantum fabula	114, 115
400, 401		gigantum magnitudo non omnino ſabu-	
franciſci Petrarchę laus	164, 186, 187	loſa, recens q; ſup ea re exemplū	114, 115
380, 384, 390		gigantum ſedes in Tartefio	117
franco Heſtoris fil.	157	gigantum uaria nomina	eodem

I N D E X

gigen eundē cū Briareo & Aegeone	91	halcyone in anem	279
gymnicorum ludorū in Arcadia Lycaon		halcionii dies	eodem
gyniforus 549	(autor 115)	haleſus Agamem. fil.	298
Glaucæ cum Plutone nata	28	halicarnaffus	69
glauca Saturni & Opis filia, adhuc infans		halius	250
necatur	204	hamadryades nympħæ	178
glauce nympħa	177	ἡμαξη	114
glauce Iafoni ducta	337	hannibalis milites Capuanis delitiis at-	
glauca Pleias	99	triti	85
glauca cum Diomede pugna & colloquiū		harmonia Eleſtræ fil. 98. Cadmi uxor	236
glaucomata	244	harmonides	342
glauca in mellis dolio necatus	284	harpalice uenatrix 282. Boreæ fil. Phineo re	
glauca piſcator in deum marinū 243, 245		gi nupta	110, 111
glauca ab Aiace occiſus, & in fluuium		harpyæ, quæ & ditæ, & furia 62. argonau-	
mutatus	346	tis pulſæ	338
glauca à Circe amatus	87	harpyæ à Zetho & Calai fugatæ	109
glauca Sifyphi filius	100, 345	harpyæ tres, earum q; nomina 111. & de iſ-	
glauca ſcuti repertor	284	dem fabula	265
gloria optimum quenq; duci maxime	399	Hebe Iunonis filia 214, 217. pubertatis dea	
Goliath Philisteus	115	217, 230	
gopheſius Aquitanorum rex	168	hebe deſponſata Herculi	217, 218, 325, 327
gorge	226, 227	hecateæ	332
gorgythion Priami fil.	160	hecate 88, 89, 90. quæ & Cateis 245. & Pet-	
gorgon idem quod terra	1, 82	ſeis	175
gorgon monſtrum	2	hecate & Proſerpina eadem aliis, aliis di-	
Gorgophones Perſei fil.	302	uerſæ	275
gorgonis & Perſei fabula	97, 300	hecates tria ora	121
gorgones 96. tres unoculæ	245	hecates tria ora	121
gorgonum fabula	425, 246	hecates tria ora	121
gortina 140. inſula	144	hecates tria ora	121
Grecæ Phœci filia	246	hecates tria ora	121
Grecæ latinis inferendi mos	391	hecates tria ora	121
Grecia Apia dicta ab Api.	33	hecates tria ora	121
Grecia loquax	291	hecates tria ora	121
Grecorum decennale cum Troianis bel-		hecates tria ora	121
lum	150, 155	hecates tria ora	121
græmen Marti ſacrum	219, 221	hecates tria ora	121
gratia Herebi & noſtis fil.	19	hecates tria ora	121
gratia quid	eodem	hecates tria ora	121
gratia. eod. Veneris filia tres. 70, 71. earū q;		hecates tria ora	121
nomina & officia	141	hecates tria ora	121
gratia cur nudæ	142	hecates tria ora	121
grynaū nemus Apollinis oraculo clarū	123	hecates tria ora	121
grynaus Centaurus	234	hecates tria ora	121
gryphes hyperborei Apollini ſacri.	121	hecates tria ora	121
H Aedera Baccho ſacra	134, 136	hecates tria ora	121
hædeta cur Poëtæ coronentur	136	hecates tria ora	121
hæſyla	98	hecates tria ora	121
Halcyonæ Atlantidis fil.	253	hecates tria ora	121
halcyone 227. Iunonem ſe uocari paſſa	336	hecates tria ora	121

I N D E X

Helice	113	Troia capi non potuit, Vlyſſis opera cō	
Helicon	269	pettae	153. 287. 328
Heliopolis	188	Herculis ſagittis Lerneo ueneno infectis	
Hellanoꝝ regno pulſus	41	uulneratus Chiron	206. 207
Hellanus Promothei & Pyrrhæ filius	105	Herculis ſtatura	322
Hellene, à quo Hellas dicta & Hellenes	105	Herculi Cerberus ex inferis tractus	235
Helles ex arietis caſus mari Hellesponto no		Herculi Hebe deſponſata	217. 218. 325. 327
men dedit	348	Herculi ſolutus Prometheus	135
Helops	234	Hercules complures & uarii	16. 324. 325
Helimus	eodem	Herebus Dæmogorgonis filius 16. cui q̃	
Heta Græcis dicta Iuno	216	eius filia Parca	9
Hetælea urbs	234	Herebus pro diuinæ mentis conſilio	26
Heccei Iouis ara, Priami cæde nobilis	155	Herebus idem cum Tartaro	16. 17
Hercules à Phœnicibus cultus	49	Herebi filii	eodem
Hercules Amphitritonides	257	Herebi flumina	17
Hercules Dionyſius dictus	36	Herebi nomina	16
Hercules Epeorū ultor	255	Hetebo intimū mentis humanæ reſeſſum	21
Hercules in ſeruitutem à Mercurio diuen-		intelligi	314
ditus	328	Hetilus	181
Hercules Iouis filius 322. ex Aſterie 92. 145		ἑταῖοι Mercuriales ſtatuae	
Hercules monſtrorum domitor muliebri		Hermaphroditus Mercurii et Veneris filius	
amori ſuccubuit	324	67. 69. 73	
Hercules Nili filius	186	Hermaphroditū quomodo gignantur	69
Hercules Oenei pincernam occidit ob a-		Hermes Mercurius	68
quam perperam aſſulam	255	Hermes Triſmegiſtus	131. 187
Herc. Phineï, Calais, & Zethis occiſor	110	Hermes Triſmegiſtus, Mercurii nepos	68
Hercules poſt occiſum Geryonē ab Euan-		Hermione Menelai ex Helena filia	296
dro hoſpitio ſuſceptus	314	Hermione 51. Cadmi coniunx	44
Hercules unde dictus	325	Hermionis raptus	158. 159. 310
Herc. ad inferos deſcenſus 234. 324. 327. 328		Hermione Oreſti deſponſata	298. 299
Herculis contra Amazonas expeditio	258	& Pyrrho in uxorem ducta	310
Herculis columbae	323. 240	Hermippe	345
Herculis cum Antæo pugna	16	Hefione 131. Ceto expoſita 191. & ab Hercu-	
Herculis exuuium leoninum Aiaci puero		le liberata	151. 153. 306. 324
circūdatum, in uulnerabile reddidit	306	Hefione Telamoni capta	305
Herculis fatum in Euryſthem deſeruatum		Hefione repetita	275
Iunonis aſtu	303	Hefpides, & aurea eorum mala Herculi	
Herculis filiorū nomina & numerus	322	rapta	95. 96. 325
Herculis inſulae	240	Hefperies nymphæ interitus	159
Herculis interitus	226. 324. 325. 327	Hefpertula	95
Herculis geſta alia à Bocatio omiſſa 329. 96		Hefperus Cephalæ ex Aura filius	347
Herculis natiuitas	322	Hefperus ſtella, unde heſpera uel ueſpera	27
Herculis labores aliis xii. aliis uero xxxi. 322		eadem cum Venere	70. 73
323. 324. &c		Hefperus Philotes dictus, Adantis frater, an	
Herculis labores ad hiftoriam relati	326	de Hefperia	95
Herculis labores à quibus celebrati	330	Hiarbas rex, ſiue Iarbas	50. 277
Herculis pceptor Linus, ab eoq; occiſus 124		Hiera inſula	335
Herc. pugna cōtra Pilios & Meſſanios 256		Hieronymus poëtice ſtudioſus	378
Hercules ſacrificandi hoies ritu mutauit	198	Hieronymi ſententiā de Poëtis explicat, cod.	
Herculis ſagittæ Ilio fatales, quod ſine his		Hilus 188	in wēg tumulus
		Hippia	

I N D E X

Hippia Minerua 177.	Hippocatia 234	109. in florem uerſus	142
hippocrene ſons	51	hyades ſeptem Atlantis filia 96. 97. quinq;	
hippodamia 233. 234. 309. Pelopis uxor, ab		tantum Heſiodo	98
eo q̃ curſu uicta	293. 223. 313	hyades Bacchi nutrices	97
hippodamia Anchia fil.	163	hyantius Actæon	128
hippodamus	331. 332	hyantii populi	129
hippolagus	280. 281	hyas Atlantis fil. à quo hyades dictæ	97. 98
hippolochus	345. 346	hydra 93. Herculi uicta	323. 326
hippolytarū Veneris templū Athenis.	260	hydra Sophiſta	326
hippolyte 254. Theſei uxor 258. ex qua fili-		hydromantica diuination	175
us Hippolytus	259	ū plute	98
hippolytus 139. à nouerca ſtupri falſo accu-		hyles	234
ſatus 285. & ab equis diſtractus, cod. per		hylas Herculi amatus & abductus 329. quē	
Aeſculapium autē uitę reſtitutus 129. 259		ſitus q̃	305
hippomenes Mattis fil.	261	hyleus 228	Hylonome
hippomenes Megarei fil. eius q̃ cum Atta-		hylus Herculis fil.	332
lanta certamen	eodem	hyllus à quo Hyllienſes populi, & Hyllicus	
hipponous dictus Bellerophon	345	portus	eodem
hippothoe	302	hyllus fluuius	eodem
hippothous Priami fil.	161	hymas	125
hippotes	81. 334	hymen, Hymenens nuptiarum deus, Bac-	
hippitis Troiani in filiam pietas	191	chi, & Veneris fil.	138
hippeus 193	hiſmarus urbs	287	hymeneus Apollinis & Calliopes fil.
hipſalus 234	hiſter fluuius	337. 338	Orphi frater
hircæus 253. Argiuorum rex	283	hyona 202	Hyperbius
hiccum Baccho immolari	137	hyperenor	52
Homerus pauper, ſed clarus	356	hyperion Solis & Lunæ pater	79
homerus uirtutum omnium pater	380	hypermeſtra erga Linum matitum officiū	
homeri opera quanti Alexander fecerit	356	40. 41	
homerice lectionis in Hetturiam reuocata		hypermeſtra eadem quæ & Iſis & Io 41. 185	
Bocatio autor	392	hypheus	234
homo minor mundus	17	hypſæus Theſſal. rex	128
hominem erraſſe, nec nouum, nec mira-		hypſiphile	282
bile	388	hypſipyle Iafoni uicta & compreſſa	337
hominē ſinxiffe primū Prometheus 100. 101		hypſipyle Licurgo regi uendita	338. 339
honor Victoris filius	65	hypſipyles pietas	139
honoris templum cur apud Roma. Virtu-		hypſipyle Opheltis nutrix	eodem
tis ædi iunctum	65	hyſæus	255
honoris nuptia Reuerentia	206	hyſæi ſenis pietas	279
horizon	26	Iacchus pro Baccho	134. 137. 138
horæ æquales, inæquales	26. 27	Iara nympa	177
horarum dominium Planetis tribui	27	ialmenus 224	Iamphrates
horas parare Solis currum, quia eius filia		ianafſa nympa 177	Ianiculum
79. 81		ianita nympa	177
horus Sol dictus	81	ianuenſes artis nauticæ periti	108
Humanum genus lapidum iactu reſtaura-		ia peti propago	95
tum à Deucalione	104	iaphra 332	Iapyx uentus
humorem citra nihil produci	171	iartbas rex, qui & Hiarbas	277
humus quid	11	iaſſon Ceteri adamatus 202. 204. fulmine	
Hyacinthus Bocæ & Apollini adamatus		iſtus	eodem
		cc	iaſius

I N D E X

iasius Abatis fil. 44. Dardani frater, qui & Iasion quibusdā, & Aetion 98. 149. 228	166
iason Chironi alendum traditus 338	155
iasonis in Colchos profectio, et comites, 85 253. 337. 338	81
iacus 125	182
ibis, curq; in eam uersus Mercurius 117	40
Icarius alius Erigones, alius Penelopes pater 143	291
icarius a pastoribus ob uini donum interemptus 143	209
icarius in Booten uersus eodem	37
icelos somni minister 25	135
icetaon 151 Ichusa insula 332	155
ichus insula, quæ postea Sardinia eodem	16. 18
Idæa Dardani fil. Phinei uxor 111	17
idæi dactyli, qui, & unde uocati 268. 269	eodem
idæis dactylis clā traditus Iupiter infans. 266	18
idæus Paridis fil. 156	166
idas 174. Castoris occisor 130. Apollini praelatus 228	135
idas Marpissam rapit eodem	347
idmon 309	24
idomeneus patria Creta pulsus 164. 285	19
idomenei uotum 285	32
idothea Prothei fil. 175. 176	214. 215
idya, quæ & Ipsæa, Medæ mater 85. 86	214. 215
Iguem furatus Prometheus 101	345
iguem per humidum & spiritum ali 173	261
iguem seruare ferula è silice excussum Prometheus 102	95
metheum primum docuisse 102	33
ignigena Bacchus 134	104
ignis duplex, elemētū & elemētatus 315. 316	11
ignis prima rerum causa 31	39. 101. 185
ignis è silice excutiendi autor Pytodes 48	105. 104
ignis usus quomodo repertus 316	41. 183
ignispicia Amphiarai iuuentum 342	269
Ilia Rhea Matte compressa, Romuli & Remi mater 169. 237	54
illi ruina 387	140
ilio capiēdo quæ fatalia 153	160
iliona Priami fil. 154	349
ilioneus 140. Phorbantis fil. eloquio clarus 161	344
ilithyia quæ & Lucina 303	199
ilium quando conditum 150	200
ilium a Grecis deletum eodem	149
ilium expugnatum ab Hercule 151. 153	224. 318
ilium expugnatum à Telemone 305	eodem
ilium Hectoris filiis receptum 157	
ilus siue Iliōn Trois fil. 150	
ilus qui & Iulus, & Ascanius 166	
Imbreus 234 Imbrius 81	
imbricator dictus Sol 182	
Inachus rex, & eiusdem nominis filius 40	
inachus quo tempore regnauit 291. Typhæo gigante iniectus 209	
inacime mons 291. Typhæo gigante iniectus 209	
incestus unde dictus 71	
incubones 37	
index lapis, in quem mutatus Barmas 135	
india Baccho subasta 155	
inducia bellorum Lycaonis inuentum 155	
indus fluuius 16. 18	
inferus, qui & Herebus 17	
inferi in centro terræ cur credantur eodem	
inferorum allegoricus sensus 18	
inferorum descriptio 166	
inferorum descensus cur maximis quibusq; uiris attributus 135	
inō Bacchi, qui et Dionysius, nutrix 98. 154	
inō in Leucothoē deam 52. 349	
inō Phryxi & Halles nouerca, præcipitata in mare 347	
in mare 24	
insomnium. <i>ἐνυπνίος</i> 19	
insulæ fortunatæ 32	
intellectiua uirtus in cerebro 214. 215	
intēpesta nox 12. 27. Interduca Iuno 214. 215	
interpretationes ostentorum & prodigiorum 309	
rum Amphitryonis inuentum 20	
inuidia Herebi filia 147	
inuidia & inuidētia quid differant, eodem	
inuus deus 7 Iō Inachi filia 40. 185	
Iō Isis dicta, dea apud Aegyptios 270. 374	
Iob carmine scriptus 346	
iobates Proeti socer, uel Iophates 346	
iocasta Creontis fil. 55. Oedipo filio nupta eodem	
iolaus Aristei fil. 305. Itēq; alius Iphidei 129	
iolaus Herculis in conficienda hydra adiutor 305	
iole Herculi adamata 226. 234. 324. 328	
iolea Sardinia prior pars eodem	
iolenses ab Iolao dicti eodem	
ionius Arcadum rex, à quo Iones & Ionii mare 146. 147	
ioppe oppid. 300 iophosse 349	
iouis bellum cum Titanis 266	
iouis de Titano uictoria 78	
iouis domicilia 117	
iouis filii multi, sed non unius 32	
iouis filii ueteribus qui dicti 248	
iouis 150	

I N D E X

Iouis nutrices Pleiades 98	icylus à matre occisus 141
Iouis planetæ qualitas 31	icyli duo 318
Iouis secundi progenies 120	Iubal uocis discriminum autor 6
Iouis sepulchrum in Creta 267	iudicare de incognitis quàm perniciosum 373
Ioui Belo constructum templum 40	iudices infernales 16. 17
Ioui in orbis diuisione orientis impetium cessisse 206	iuglans quasi Iouis glans 268
Ioui quomodo constructa templa 266	iugula Orionis sydus 75
Iouē catena detrahēre è cœlo conati dii 90	iulæ aquæ 291
Ioxus à quo Ioxades 259	C. Iul. Cæsar orbis & urbis fulgor 169
Iphates Priami fil. 161	Iulius Proculus 169. 238
Iphianassa 42. 298	Iulius Sylu. Posthumus 167. 169. 218
Iphicleus 129. Hercules frater 322. 325. 331. qui & Iphiclus & Iphicles 303	Iulus Ascanius, unde Iulia gens 166. 167
Iphicli boues à Briante capti 256	Iuno coniugii dea 214. 215
Iphiclus 174. 340. 341. sterilitate liberatus 216	Iuno coniunx & soror Iouis 214. 266
Iphidus 190	Iuno cur dicta eodem
Iphigenia, quæ & Iphianassa 297	Iuno Græcis Hera eodem
Iphigenia Dianæ sacrificio destinata 287.	Iuno Herculi cur aduersa 325. 326
Iphiloche 296	Iuno in uaccam 114. 117
Iphimedia 257. à Neptuno uiolata 111	Iuno regnorū & diuitiarū dea 99. 215. 347
Iphitus ab Hercule præcipitatus 328	Iuno Samia 216
Iphthima 144	Iuno sterilis 32. & pro terra, aëre, aqua, &c. 11. 32. 214. 215. 216. 231
Iris, quasi Eris 215	Iuno Thebanis infesta 347
Iris Iunonis famula 214. 215	Iuno Tethydis alumna 214
Iris Bellerophonis fil. 346	Iuno uulnerata ab Hercule 324. 327. 328
Iris sanctus 345	Iunonis catena suspensæ fabula 214. 216. 217
Iscchomache 228. alio nomine Atalanta 261	Iunonis Lacinia templum 324
Ischys 230	Iunonis nymphæ quatuordecim 215
Isis Aegyptiorum dea 104. 172. Apis coniunx 33	Iunonis promissum Paridi, ad impetrandum pomum 155
Isis Argo regi capta, rursusq; à Mercurio liberata 104	Iunonis uaria cognomina 214
Isis pro terta 11	Iunoni dilectus Mercurius & Maia 99
Isis Promethei filia 39. 101. 185	Iupiter à nymphis nutritus 266
Isidis cum Ioue congressu natum Epaphū 105. 104	Iupiter apud Cretenſes sepultus 172
Isidem Hypermetram esse quibusdam uisum 41. 183	Iupiter elementum ignis 135
Isidori laus 269	Iupiter in aquilam 114. 117. anctem. 114. 116
Ismene Oedipi filia 54	aurum. 43. cygnum. 274. taurum. 50
Ismeneus 140	Iupiter clam Vestæ educandum traditus 78
Isus ab Agamemnone occisus 160	Iupiter Cretenſis tertius rex, eiusq; cum Titanis bellum 115. 183. 265. 266
Isthmia certamina, uel sacra 349	Iupiter mitis & benignus 219
Isthmos 344	Iupiter Olympius dictus Pericles 31
Italia, Græcia inferior 199	Iupiter opt. max. eodem
Italia Saturnia dicta 200	Iupiter planeta calidus & humidus, &c. eod.
italus Dardani frater 149	Iupiter primus, eiusq; progenies 30. Athes natus rex 145
ithys à matre Progne occisus 224. 318	Iupiter pro igne 316. & aëre 214. & cœli tem perie 205
ithone oppidum 331	Iupiter quasi iuuans pater 31
Itonus, eodem	cc 2 iupiter

I N D E X

iupiter secundus Coeli fil. qui & Arcas	31	laocoon Parthaonis fil.	219
iupiter secundus, eius q progenies	120	laocoon Apollinis sacerdos Priami fil.	161
iupiter tertius, eius q progenies	265, 266	laodamas	250
iupiter quintus	85	laodamia 345, 307. Bellerophontis fil. Ioui	101
iurisperiti reprehenduntur	354	adamata	346
iūs in uaccam mutatā fabula	182	laodice Agamemnonis fil.	298
iustitia, Astraea uirgo	106	laodice Priami fil.	154
iuturna 62. Ioui amata 313. Numici q flu.		λαοὶ dicti populi à λαγ, laxum	105
nympha facta 311, 312		laomedon Troiæ rex, eius q soboles eod.	
iuuencus Poëta	384	laomedon in extruendis Troiæ munis à Ne	125
Ixion 16, 17, 18. cœlo eiectus 131. primus tyrā		ptuno & Apolline adiutus	127
nide regnum occupare ausus	252	laomedon et Faunus eodē tēpore reges	127
ixion Iunonem de stupro sollicitare ausus		laomedontis perfidia 191, 306. ob quam ab	
ixionis tota eodem	(131)	Hercule occiditur	151, 153, 305
L Abdacus Agenoris, seu Phœnicis fil.		laomedontis equi diuino semine procrea	151
52		ti	151
labicus, unde Labici	284	laomedontis ciuis ab Vlyssē sublatu	287
labor Herebi fil. 20 labor quid eod.		laomedontis sepulchrum Illo fatale	155
labradeus Iupiter	266	laothoë	158, 159, 309
labyrinthi quatuor	197	lapidicina à Cadmo repertā	198
lacedæmon Taygete uel Semeles fil. 45, 100		lapis Cretensium rex	123
rex, & eiusdem nominis urbs	142	lapitha Apollinis fil. unde Lapithæ dicti	231, 233
lacheis parca	8	lapithæ	234
lacinius latro ab Hercule occisus	324, 326	lapitharum cum Centauris pugna	266
lacones Oebalii dicti	142	lapius Iupiter	315
laconum mos in regū obitu lebetes æreos		lara lingua priuata	314
pulsare	90	lares qui & Genii	315
lactantius neophytus	395	lares singulis duo	315
lactis & coaguli usus ab Aristæo traditus		latis nympha, quæ & Lara & Larida eod.	
lactuca frigida	217 (128)	larissa	129, 268
lactucis comestis Iuno impregnata	217	latinus Herculis fil. 210. ex Pallantia	315
ladon Daphnes pater	186	latinus Laurentum rex 210. Vlyssis ex Circe	86, 210, 289
ladon Draco Hesperidū malorū custos	96	fil.	168, 211
ladon fluuius	56	latinus Syluius	164, 165, 211
læarchus 349 Læneus Bacchus	134	latinus rex occisus ab Aenea	127
lætes rex Vlyssis pater 39, 286. Sisyphi fi. 100		latinū & Priamū eodē regnasse tēpore	210
læus Thebarum rex 52. à filio occisus	53	latini complures	165
lamech sagittarius	54	latini prisci	199
lamia Scyllæ mater	245	latium à latendo dictum	88, 89
lamia	178	latmus seu Latmius mons	91
lampadæ Pleias	99	latona à Ioue uiciata 91, 92. Apollinem &	
lampetia 82, 190 Lampetusa eod.		Dianam parit	133
lampos solis equus	80	latona de stupro à Tityo sollicitata	120
lampadius	46	latonæ stuprum, Tironum belli causa	234
lampus Laomedontis fil.	151	latramys 285 Latreus	399
lamus siue Ianius	334	laudis studio omnes duci	
lamyrus Herculis fil.	eodem	lauinia Aenæ uxore 50. Turno antea pro	
langia flu.	139	missa 164, 211, unde belli inter eos causa	311
lanificium Mineræ inuentum	32	laurentalia facta	238
lanuuius mane pro bono	27	laureorum settorum usus	185

I N D E X

laeti encomium	186	liberi patris sacra Romam translata	137
laetum Lauinium	165	libidinosi in tutela Veneris	72
laetus Apollini facta	121, 122	libonotus uentus 107 Libs uentus	107
laus occiditur 237. ab Attulio	169	libya nympha 97. Epaphi fil.	40, 251
Learchus à patre occisus	52, 347	libya cur serpentibus plena	246
leda Thestii fil.	275	libya ab Hercule serpentibus purgata	96
leda à Ioue in cygnum uerso cōpressa	274	licorias nympha	178
ledæ ex Ioue filii	142, 143	licymnius 335. Herculis amicus	334
legum facultas, non scientia	356	ligea Naias 178 Ligia	181, 182
legum repertrix Ceres	204	lilii σωταγμα de Musis	271
lelaps canis	347	limnoria nympha	177
leleges	69	linceus qui & Linus, & Lynceus	40, 41, 42
lemniacæ mulieres uiricidæ	337, 339	lindus	334
lemnium malum, pro uerbum	159	linguæ Mercurio consecrata	312
lemnos insula ab Argonautis capta eod.		linguas postremo imolandi ritus unde	312
lemnos insula οἰνοφάγος	25	linus 363. Apollinis fil. à canibus deuora	
lemnos insula fulminibus obnoxia	316	tus	124
leodamas dictus Ascanius	166	linus Aegypti fil. Hypermetre matius, qui	
leogræcia insula	168	& linceus	40, 41, 42
leones curui matris deum cur subiugati	57, 58	linus musica clatus, ab Hercule, cuius præ	
leones quadrupedum reges	58	ceptor fuit occisus	124, 127
leontius Pilatus	390, 392	lipare insula	315, 316
leontius Homeri scholiastis interpres	141	lipata insula	248, 335
leontii laus	261	lis siue Discordia Iouis fil.	5
leontodame nympha	178	lifica siue Liscito Herculis mater	36
leonea palus Herculi exicata	326	litæ Iouis filia 71. & 71. opposita	5
leoneus, à quo eiusdem nominis fons &		literæ à Cadmo repertæ 51, et ab Euadeti ma	
provincia	262	tre Nicostrata 147. à Ioue Aegyptiis tradita	
lestigones	288	184. ab Hercule autem Phrygiis	186
lethe fluius infernalis 67. obliuionem in		litigium Damogorgonis fil. 3, 4. & ab eo	
ducens	55	dem cœlo eiectus eodem, &	106
leum pro morte per antiphrasim dici	26	litis officina scemina	105
leucippi 304 Leucippus	142	Locrus Meræ ex Ioue fil.	45
leucon 349 Leuconotus uentus	107	lothis nympha	275
leucosia 181 Leucothoë	52, 349	lotos, Lotophagi	287
leucothoë uiua defossa, & in thurinā uir		loxias dictus Sol	80
gam uersa	304	Lucanus metricus historiographus	371
leucothea Cygni filia	256	lucifer Aurore fil 278. idē cū Venere	70, 75
leucothoë Vlyssis miserta, uelo suo nata		lucina 88, 89. quæ & Ilithyia 305. & Iuno	
temi iuuat	288, 289	214, 215	
leucus Vlyssis socius ab Antiphone occi	(sus 160)	lucetia stuprum	320
liberalia festa 137		lucrenii locus de inferis	18
liberi arbitrii uis	396	luna à lucendo dicta	89
liber cur dictus Dionysius	36	luna cur terre filia quibusdā credita	201, 205
liber primus primi Iouis fil.	37	luna eadem cum Diana	120
liber pater aduersus Perseum pugnas occi		luna Solis soror 88. Pani dilecta	89
sus	136, 300	luna in selem mutata	114, 116
liber pater Bacchus	134, 135, 137	lunæ biga	88
liber pater pro sole	122, 137	lunæ defectum æris pulsu iuari	90
		lunæ nomina uaria, eorundem q ratio	88

INDEX

Anam deducere, prouerbiū	90	lysania Athen. rex	30, 31	
Iuna quinta nati steriles	32	lysania Iupiter Athen. uocatus	30, 31, 32, 33	
Iupa nutriti Romulus & Remus	237	lysidice 293	Lyippe Proeti fil.	42
Iupus Apollini sacer, unde & λυκοπόνος	81	Macareus Apollinis sacerdos	336	
dictus	81	macarei incestus	335	
Iupos in tutela Martis	219, 220	macarei fraude occisus ab Oreste	Pyrrhus	
Iulium flu.	130	299		
Iustrari Februario mense ciuitatem	205	machaon Aesculapii fil. insignis medicus		
Iutea simulachra primum finxisse Prometheus	102	130, 131		
Lygus pro Baccho	134, 137, 138	maciei à diis immittæ causa Promethei fur		
lyceus Pan 7	Lyceus Iupiter	rum	101, 102	
Lycaon Arcad. rex in lupum uersus	112	macris Dionysii nutricius	204	
Lycaon à Ioue superatus	146	macris insula, quæ & Corcyra	eodem	
Lycaon à Lysania uictus	115, 120	mæander flu. 83, 194	Mæta nymphea	177
Lycaon Nelei fil.	254	magice artis illusio	87	
Lycaon Priami fil. ab Achille occisus	159	maia dea, quæ & Bona, & Fauna, & Fatua		
Lycaon regno pulsus	146	208, à magnitudine dicta	99	
lycaste nymphea 178, Priami fil.	154	maia Vulcani uxor, quæ & Malesta	99, 315	
lycaste meretrix Venus dicta	242	maia Pleias, Mercurii mater	98, 99	
lycespes 234	Lycidas	maia pro terra	11, 99	
lycii rustici in ranas	91, 92	maiestas Honoris & Reuerentiæ filia	65	
lycius Sol, Lycium templum	80, 81	maius mensis à Maia, cui eodem sacra fieri		
λυκοπόνος Apollo	81	solent	99	
lycomedi seruandum traditus Achilles	308	malchus	332	
lycophron taxatur	144	mane pro bono, Mane unde dictum	27	
lycophrys insula, quæ & Tenedos	256	mansuetudo sceminarum, ut ferocitas uia		
lycorina flu.	228	mantion 256	(corum 70)	
lycurgo regi uendita Hypsipyle	338, 339	mantius Biantis ex Piro fil.	148	
lycurgus Bacchi osor	98, 281, 282	mantō Tyressæ uatis fil.	123, 124, 191, 292	
Nemæ rex	282	marathonia sylua	157	
lycus 134, 318, Mercurii ope liberatus à cede		marcomannus Priami fil.	60	
lycus Neptuni à Celæno Pleiade fil.	99 (253)	mare, aqua uirilis	172	
lycus Nyctei fratris in filiam ultor	252	mare, cur ceruleum, & oceanus	304	
lycus Thebarum rex 140, ab Amphione & Zetho occisus 83, uel, ut alii ab Hercule		mare Erythreum siue rubrum	247	
52, 324, 331		matiana fossa	48	
lydii moduli ab Amphione reperi	140	marandina quæ postea Bithynia	110	
lydus Herculis fil. à quo Lydia dicta	334	marandinus	328	
lygus, à quo dicti Lygures	190	marandini à Bithynis deuicti		
lynxes cur Baccho attributi	134, 136	marica nymphea 210, 289, eadē quæ & Circe	210	
lynceus Castoris occisor	130	marica Venus	392	
lynceus rex 48, 135, 183, in sui nominis ani-		C. Marius Arpinas	335	
mal uersus	202	C. Marii ambitio	228	
lynceus à Polluce occisus	274	marpissæ raptus	250, 229	
lymnides nymphe	178	mars à Diomede uulneratus	257	
lyra canere Apollo cur fingatur	121, 122	mars ab Oto & Ephialte captus	86	
lyra Orpheo à Mercurio tradita	126	mars Iononis fil. 214, 218	Marsi Itali	319
lyra Orphæi in cœlum sumpta	126	matias flu. 138	Matias rex	134, 136, 137
lytiopé 194	Lytis flu.	matias in tutela Bacchi	136, 138	
210, 289		matias satyrus exoriat	219	
		matiales homines cuiusmodi sint	magis	

INDEX

maris & Veneris adulterium	218, 220, 315	melia nymphea	184	
maris descriptio	218, 219, 220, 221	melicettes in Palamonem	52, 349	
maris domicilium Aries & Scorpio	71	melicetta mors	34, 348	
maris equi	221	melicetta sacra	349	
maris propago	218	meline insula 50	Melion	250
maris regio siue domus, & ministri	218	meliseus rex	266	
219, 220		melyssa nymphea 179, Iouis nutrix, in apē		
marci cur consecratus à Phrixo aries aureus		uersa	226	
marcius mensis à Marte	238	melissus	128	
marcio mense Roma. annū inchoasse	201	melita insula unde Melitæi catuli	242	
massicus mons	298	melite uel Melie nymphea	177, 242	
mater magna, pro terra	11	mellis inuentor Sol	195	
matris muliebris septem cellulæ	69	mellis & apū usus ab Aristæo traditus	128	
matrisfamilias typus Venus conchæ infu-		melo 186	Melos insula	260
matrona luno 214, 216	(stems 75	melpomene Musa	269, 270	
matuta	349	memnon Auroræ fil. 255, ab Achille occi-		
Medea Aetæa filia 85, Iasoni rapta 336, 337,		sus 152, in auem uersus	eodem	
tursus q̄ repudiata Aegeo ducitur	258	memnoniæ aues	152	
medea pro terra	11	memnonis cruor in fontem	eodem	
medea in filios sibi cum Iasone cōmunes		memphis ab Api condita	35	
medea Zelotypia	346	mena Iouis fil. florib. menstruis præest	277	
medeicaste Priami fil.	154	mena pro luna	88, 89	
medicina deus Mercurius	312	menades 127	menalion	228
medicina repertor Arabs 133, Apollo siue		menalippe 228, 258	Menalippus	228, 229
Chiron 67, 111, 123, 267, siue sol	195	mendacium quid	369	(230, 259)
medicus naturæ magister qualis esse debeat		mendacii species octo	eodem	
mediterraneum mare	240	menelas	234	
medon	234	menelaus Lacedæmonū rex quādo regna-		
medus Aegei & Medæ fil. à quo Media di-		menelai cum Patide certamen 155	(tit 295	
cta	86, 260	meno dius	309	
medusa Gorgo. 245, 246, à Perseo occisa 97		menstruatum mulierū congressus perni-		
medusæ crines in angues	246	mera in canem mutata 43	(ciosus 127	
medusæ ex sanguine natus Pegasus	252	mera Icarii canis	143	
megera furia, eiusdem q̄ ex Claudiano de		mercuriales homines	35	
scriptio	64	mercurius Celenus Pleiadis fil.	99	
megalis Phrygius augur	319	mercurius 200, 201, 202	37	
megapenthes	296	mercurius deorum nuncius	34, 35, 312	
megara Herculi in uxorem tradita	330	mercurius medicinae, mercatorū, furū elo-		
megara urbs Alcathoi	293	merc. Nili fil. 187	(quæ deus 312, 187, 37	
megareus rex 293, Onchesti fil.	261	mercurius uiarum præses & triceps 121, Vn		
mela	225	de Mercuriales statuæ	eodem	
melampus 42, 168, 294, uates, herbarum q̄		merc. Liberi & Proserpinæ fil.	34, 37	
petitus 256, unde sic dictus	340	mercurius Iouis & Cyllenes fil.	eodē	
melampus in carcerē ab Iphido coniectus,		mercurius Hermes dictus	68	
tursus q̄ ob diuinationem emissus	340	mercurius in Ibin uersus	114, 117	
melancholia tristitiæ mater	66	mercurius Maiae fil. à Iunone lactatus	99	
melanes 349	Melanion	merc. ob Battū in lapidē cōuersum Apollis		
melantho Prothei fil. 242, Neptuno ada-		mer. planeta 312, eius q̄ quæ	(ni inuisus 37	
mata	176	lias & officia	35	
meleager Calydoniæ rex	225, 226, 227	merc. quatuor præcipuarū antiū inuentor 315		

I N D E X

mercurius quintus Nili nepos	187	minerva Tritonidis & Neptuni fil.	93
mercurius tertius Cœli filius	67	mineruæ habitus ac forma	145
mercurius Triphon	187	mineruæ inuenta	52
mercurii caduceus	67. 68	mineruæ Lindiæ statua posita	41
mercurii donum eloquentia	140	mineruæ multæ	112
mercurii furta, quia furum deus	57	μὴν luna, & μήν mensis	90
mercurii officia & insignia	68. 35. 312. 314	minion	214
mercurii talaria	300	minyæ populi à Minya rege	338
mercurii complures	35. 312. 188	minyæ rex 345 Minyus	174
meretriciū questum instituisse Venerē	272	minos 50. 286. eius q; familia 283. quando	eodem
meretriciū gratiam solis pecuniis acquiri	87	regnatit	eodem
meridies & meridiū	27	minois bellum contra Athenas 258. & cōs	84
mermerus	234	tra Megateenses	84
metoë 225. Polybii uxor	53	minois iustitia, unde inferorum index cōs	188
metope 131. Aegyptius Pleias	98. 99. 100.	stictus	188
metops	174. 188	(181. 144)	188
metappus rex 194. inuulnerabilis, & ab		minotaurus 84. Theseo Ariadnes ope supe	188
igne immunis	251	minturnæ urbs 289. (ratus 85. 258. 259. 284)	336
melenus Aenææ tubicen	164	misenus tubicen à Tritone misus	336
mestor Priami fil.	161. 302	miseni tumulus 281 Misenus mons	22
metalla omnia igne fundi, extendi q;	316	miseria Herebi fil.	395
metallorum cōflatuta à Cadmo reperta	51	mithridates Ponti rex	269
methone 112 Methymne	336	Mnestheus 195. 307. Athenarum rex	282
mettes Tyri rex, qui & Belus	49	Molia festa	266
metus exangues cur dicti	220	molion Iupiter	251. 327
metus Herebi fil. 20 Metus quid eod.		moliones	395
mezentius rex 164. 277. occisus	165. 167	moloch Idolum	325
Micalessum promontorium	260	molorcus pastor	155
micone insula 92 Midas rex 21		molossus Pyrrhi ex Andromacha fil.	310
μῆλα Græcis & oues & mala	95	molossi, eorum q; rex Pluto	206
milanion 228 μίλαξ herba	83	molossi à Molosso Pyrrhi filio	112. 310
miletus Solis fil. unde dictus	eodem	molossorum regnum pro inferis	255
milieno urbs, quæ & Milene	eodē	moly herba, hoc est, sapientia munitis mō	58
mimalion	228	mutari in feras	358. 359
mimas gigas	94. 117	monachorum & Sophistarum supercilii	358. 359
minerua Apollinis mater, secundi Iouis fi-		& hypocrisis	116
lia 67. quæ & Bellona, Martis soror	145	montes montibus impositi à gigantibus	234
minerua artium reperitix	eodem	quid significet	124
minerua αἰθῆρα Græcis	eodem	monychus	123
minerua Coria	177	mopsus 191. Ampyci fil.	310
minerua Hippia	eodem	mopsus Apollinis fil. Iasonis amicus	153
minerua Iouis fil. absq; matre 218. Iouis pri-		augur	eodem
mi 32. Vide Pallas		mopso erecta tēpla ob diuinādi peritiā	eodem
minerua Nili fil.	186	mopsoctenæ, Mopsiliæ	eodem
minerua Pallantis Titanis fil.	112	morbis Herebi fil. 23. morbus quid & un-	eodem
minerua perpetua uirgo	32	de	108
miner. Prometheo in hoīe fingēdo opitu-		morborū hoibus immissorum causa Promē	25
minerua pro sapientia	32	thei furtum	296
mineruæ cum Neptuno de Athenarū nō-		morpheus somni minister	26
mine certamē 145. & cū Arachne, & c. 32		morhaphion, à quo Moraphiorū gēs	26
		mors ab Atropo quid differat	108

I N D E X

mors à Sisypho in uincula coniecta, à Mar-	26	nauibus transfretasse primum Danaū	40
te uero liberata	26	nauplius 41. 229. 276. 295. adulteriorū per-	
mors Herebi fil.	25	Græciā autor, quibus Palamedis mortē	262
mors terribiliū ultimū secundū Aristot. eod.		uindicauit	262
mors uiolenta, uel naturalis	eodem	nausicaa Alcinoi Phæacum regis fil. 259.	288
mori quotidie nos tum autem dici cū mo-	25	eius q; in Vlyssē pietas	288
ri delinimus	25	nautilious uel Nautilious Vlyssis ex Caly-	289
mortis uaria nomina	eodem	psone fil.	289
Mulciber Vulcanus	315. 317	nautilious 210. Phæacum rex	249
muliebri amori succubuisse monstrotum	324	naxus insula uino clara	284
domitorem Herculem	324	Naxa nymphe 82 Nebris	5
mulieres frigida & humida	72	nebrophone nymphe	178
mulieres quicquid studio obstat, cauendas	105	nectaris priuatione puniti Deorum periu-	64. 66. 67
ergo	105	rium	64. 66. 67
mulierum à diis immixtarū causa Promē-	101. 105	nedimnus 234	5
thei furtum	101. 105	neiphile, quæ & Themisto	349
mundus duplex, maior & minor	17	neis 141 Neleus 253. 254. 329. 340	
musos nymphe 304 Musæus	365	nelei boues ab Iphiclo rapti	344
musæ unde dictæ, & cur nouem, atq; hinc	269	nelei domus tota ab Hercule, præter Nesto-	328
Musica	269	rem sublata	328
musatum cum Pierii filiabus certamē	269	nelei fil. Chromius occisus	256
musatum inuenta & officia	271	nelei proles 254 Nemroth	115
musatum nomina, eorum q; interpretatio	270. 271	nemeum flumen	124
musis præesse Apollinem	121. 122	neoptolemus Pyrrhus	310
musas cecinisse in Cadmi nuptiis	52	nephele, quæ & Neiphile, Athamatis uxor	347. 348
muta dea 313 Mynetes	309	neptunus, eius q; propago	240. 241
myas aruspex	75	neptunus clam Saturno, Opi natus	78
Myrmidon à quo Myrmidones	277	neptunus idem cum oceano	172
Myrmidones à formicis dicti, ex quibus or-	278. 305	neptuni certamen cum Minerua de Athe-	32. 145
ti	277. 278	narum nomine	15. 242
myrmix puella in formicam	277. 278	neptuni filii ueteribus qui dicti	248. 249
myrthæ incestus cum patre Cynara	47	neptuni filiorum nomina	241
myrtha in sui nominis arborem apud Sa-	eodem	nerea	140
baeos	eodem	neteides nymphe, earum q; nomina	177
myrthinum poculum ad libidinis incre-	47	neteus deus marinus 177. in uarias formas	
menta efficax	225	mutatus Herculem tandem de Hesperis	96
myrtilus Merc. fil. eius q; interitus	225	dum malis capiendis docet	172
myrtilus proditor in mare præcipitatus	225	netus qui & oceanus	234
myrtoum mare unde dictum	225	neritas insula 90 Nessæus	234
myrtos una ex Amazonibus	eodem	nessus centaurus 226. ab Hercule occisus	233. 234. 324
myrtus arbor Veneri sacra	70. 71	nestor Chloridis fil. 44. et Nelei, eius q; pro-	254
mytilene	336	genies	eodem
Naiades nymphe, earum q; nomina	178	nestoris facundia	26
napeæ nymphe	195. 194	nex pro morte	314
narcissus in florem	375	Nicostrata Euandri mater 147. literarū in-	296
nasonis Peligni de arte amandi liber	25. 4	uentrix, eodem, & uates	296
natura duplex, naturans & naturata	338	nicostratus Helene ex Menelao fil.	nictæus

INDEX

nictæus rex	83	propago	171
nilus fluuius, eiusq; progenies	186	oceanus aquarum omnium fons	66. 171
nili in Syriacum litus profectio	45	pater	171. 172
nimertis nymppha	177	oceanum cursum à balenis trahi	172
niobe 56. 184. Phoronei filia 35. Amphio-		occiduum tempus	27
nis cōiunx, eiusq; ob prolis copiam ar-		ocius Tyberis fil.	192
rogantia	140	ocrisia Corniculana	319
niobes liberorum nomina	eodem	ocypete harpya	111. 265
niobe una cum liberis in lapidem	292	ocyroë Chironis fil. uates 129. in equam	107
nyfa à Dionysio condita	36	uetla	54
nifæa Naias	177. 178	Odii perinacis exemplum	234
nifus Mercur. Liberi fil.	37	odytes	288
nifus rex à Minoë occisus	284	odyssæa Hometicæ allegoria	127
Noctua in Minervæ tutela	32. 33	Oeagrus	142
noë primus uitis apud Hebr. plantator	136	œbalus Laconū rex, qui ab eo Oebalii didi	324
noëtis diuifio	12	œchalia Herculi capta	234
nomius Cyrenes & Apollinis fil.	128. 129	œclus	234
nomius uocatus Apollo	122. 123. 129	œdipus puer ab arbore pedibus suspensus	eodem
norax Merc. fil. & eiusdē nominis oppi.	188	œdipus Thebarum rex ob patricidium &	eodem
notus qui & aufter	107. 108	inceffum commissum se excacat	226
nouerca in priuignos odium	347. 348	cæneus Calydoniæ rex	255
nouius Plutonis equus	204. 205	cænei pinceria ab Hercule occisus	255
noxa quæ Græcis κτη	5	cænomius rex 99. 313. eiusdē q; cum Pelu	223. 291. 295
nox cōcubia 12. 27. Nox intēpeffa	eod.	pe bellum	223. 291. 295
nox Terræ filia, & Herebi uxor	12	cænomai equi uentorū conceptu creati	155
nox domitrix Homero dicta	13	cænone nymppha Paridi amata	395. 305
nox unde dicta	12	cænopia insulæ Aegina dicta	282. 284
Numicus fluuius	50. 165. 311	cænopion rex	140
numitor Syluius 169. regno per fratē spo-		Ogone	100
liatus	237	ogygia insula 288. eiusq; regina Calypso	98
numenius philosophus	56	ogygius rex diluuii tempore	343
numeri inuentrix Minetua	32	Oicleus 342	305
nūmorū signandorū autor Saturnus	199	Oculus	305
nux iuglans, Ioui sacra	268	Olbia oppidum	218
Ny. is Neptuni fil.	252. 253. 329	olei usum ab Aristæo traditum	218
nycteus Plutonis equus	206	olenii campi	111
nyctimene	252. 253	olisbona Hispaniæ oppid.	145
nyctilius Bacchus	154. 137. 138	oliua à Minerua producta	329
nydas	69	olus	329
nymppha nihil aliud quàm aqua	121	olympiaca in Pelopis honorem constituta	324. 329
nymphe Nerei & Doridis filia, de que his		ab Hercule	310. 349
in genere	177	olympias Alexandri mater	267
nympharum mater Tethys magna	59. 60	olympus mons, Iouis sedes pro cælo	324
nyfa 187. Patnassi uertex	157	Omphale Herculi adamata	328. 329
nyfa condita	135	omphali uenditus Hercules	260
nyseus Bacchus	134. 137. 138	Onchestus 205. 251. à quo Oncheste urbs	282
nyfiros insula 117		Ophelte	117
Nysus	318	ophioni mons impositus, ab eo que Om-	234
OAxum oppidum ab Oaxe Apollinis	124	phioneus dictus	234
filio		ophionides	ophiussa
Oceanus 59. 60. Cæli & Vestæ fil. eiusdē q;			

INDEX

ephiussa	86	mata, cū antea esset instabilis	31. 92
opas Aegyptiis Vulcanus Nili fil.	188	ortygia Aetoliæ urbs. ἀγρυγία	92
opis Saturni soror & cōiunx 57. 58. 178. 197		Ofchyra nymppha	188
ops, siue Opis deorum mater 57. eadem &		oscilla 144. humanam formam referentia	198
Fauna, Bona, Fatua, &c.	203	pro hominibus oblata	260
ops pro terra	11. 57. 99. 200	osuites	260
opis uaria nomina	58	osyris Aegyptiorum deus 34. Typhai frater,	95
Orchamus	304	à quo & bello superatus	154
orchomenos 224. Boeotiæ urbs	73. 141	Othryoneus Cassandræ sponsus	111. 257
orcus Molossorum rex	203. 273	orthus Neptuni fil. ex Iphimedia	64
orcus, qui & Herebus 16. 18. & Pluto 78.		Ouatia	331
ordis pastor	81	Oxeas Herculis fil.	269
orgia Bacchi sacra	134	Pachinum promontorium	189. 190
oreades nymphe	178	padus Eridanus dictus	349
orestes 296. Macarei ope Pyrrhū occidit	310	palamon 349. Phinei fil. uo. deus marinus	73
orestes et Pylades amicorū pat. 297. 298. 299		ex Melicerta	287
orestes Orestis fil. unde populi Orestides &		palapaphos oppid.	262
Orestia	299	palamedes Vlyssis infaniam explorat	276
orestes post occisam matrē infanus & pro-		palamedes Vlyssis insidiis occisus 262. 276.	287
fugus	eodem	palamedis cū Vlyssē simulas	287
orestes Strophilo clam commendatus	298	palamedis mortem Græcorum adulteriis	262
orestis ossa Romam translata	299	ultus Nauplius	147
origenes	384	palatinus mons unde dictus 315. Euandro	58
orion ex utero natus 280. inter sydera rela-		occupatus	276
tus	eodem	pales magna, dea	155
orionis in sororē Candiopem inceffus	280	palici fratres, de q; his fabula	287
orionis ortus & occasus cū P'riadiab. 99. 189		palladium Ilio fatale	211
orinthias uentus	108	palladium Vlyssi & Diomedis raptū	315
orinthia nymppha	177	pallantia Euandri fil. Latini uxor	32
orithia Boeotæ raptā	109. 317. 318	pallantia Herculi uitata	112. 146
orythus Phinei ex Cleopatra fil.	110	pallas è Iouis capite nata	318
orinae	65	pallas cur dicta Minerua	318
orpheus 363. quo tempore floruerit	127	uide Minerua	318
orpheus Apollinis fil. & Calliopes	126	palladis promissum Paridi, si poma potia	300
orpheus Ocagri & Polymniæ fil.	127	tur	315
orpheus à mulieribus occisus	126. 127	palladis scutum	315
orpheus Poëta antiquissimus	127	pallas Euandri fil. à Turno occisus	311. 315
orpei ad inferos descensus	126	pallantis corpus repertum proceritatis im-	311. 315
orpei frater Hymeneus	138	mensæ	318
orpei caput deuoraturus serpens in saxū		pallas Pandionis fil.	318
mutatur	126. 127	pallas Arcadiæ rex 314. cui nupta Nicostre	112. 175. (ta 147
orpei cū Argonautis in Colchos profecti	eodem	pallene insula	318
orpei duo	eodem	pallenes, seu Pallas Titanis fil. 112. unde in	317
orphica Bacchi sacra cur dicta	eodem	sula eiusdē nominis	23
orphne nymppha	65	palleneus gigas	64
orphneus Plutonis equus	206	pallor Herebi fil. & pallor quid	161
orilochus Alpei fil. 190. ab Vlyssē occisus	285. 287	palma cur uictoriæ data	7
orthus canis	93	Pammon Priami fil.	3. 4. 5
ortygia Delos unde dicta, & quomodo sit		Pan Chaüs & Demogorgonis fil	7
		pan & Archas gemini	pan fistu

I N D E X

pan fistularum inventor	5	parthenia insula, quæ postea Samos	216
pan Penelopes et Mercurii fil. 7. 14. 4. 188. 315		parthenius flu. 349. Parthenopeia	188
pan in hircum	114. 117	parthenopeus	44. 227. 228. 181
panos descriptio	6	pasiphaës Solis filia cum Tauro adulteriu	
pani humano sanguine litatum	7	84. 285	
panes dii	209	pasithea Somno adamata	25. 141. 142
panæus siue Pantus mons	57	passalus in simia	329
pandareus	318	Patticii	238
pandarus Minervæ impulsu Menelaum		patroclus Hectori uictus & occisus	157. 308
uulnerat	156	patroclus una cum Achille educatus	309
pandion Athenarum rex 50. 136. 258. 318. bello		patrocli genealogia	309
uexatus à Thereo	224	D. Paulus Mercurius à Lysistris dictus	167
pandora Promethei 101. 103. unde dicta	103	paulus Geometra	390. 399
pandore pixis aperta omnium morborum		paulus Perusinus	390
causa	103	pauo in tutela Iunonis	214. 215
pandralis	168	pauor Martis minister, siue armiger	20. 120
panicus terror	117	paupertatis defensio	357
panopei nympha 177	Papas	pauperes qui dicendi	357
papauera comesta quiete inducere	202. 203	pausanias Philippi regis occisor	199
paphlagonius fons	152	Pedasus	154
paphios contendere apud se primum nata		pegasus equus alatus 246. 345. Neptuni fi-	
Venerem	74	lius 251. inter sydera relatus	252
paphos urbs ab Aeō condita 94. & ibidem		pegaso cœstrum immissum ad excutiendum	
Veneris templum	272	Bellerophonta	346
paphus, eiusdem q; mira natiuitas	46. 47	pegaso uictus contra Gorgonē Perseus	100
paphus insula à Papho, quæ Cyprus antea		pelagonius 192	Pelasga mulier
47		pelasgus, à quo Pelasgia dicta, et Pelasgi	161
paphus oppid. Veneri sacrum	eodem	pelasgi postea Arcades	112
paragon lapis, qui & index	37	pelasgi subacti ab Arcade	146
parca per antiphrasim dicta	26	peleus, & eius gesta	306
parce eadem cum fato	7	peleus fratricida 305. & ob hoc eiusdem exi-	
parce quod nemini parcant dictæ	9	lium	307
parce tres Chaos & Demogorgonis fil. 3		pelei nuptiæ	eodem
4. 7		pelias 340. à filiabus occisus Medæ astu	
pareantes & Paros insula	339	253. 254. 337	309
parichia	251	pelias hasta Achillis	309
paris Achille ex insidiis adortus occidit	308	pelius 254	Pelios mons eodē, & 128
paris Helenæ raptor	153. 155. 156. 295	pelopea 106. Thyestis fil.	294
paris uictus, à Venete subtrahitur	156	pelopia	140
paris unde dictus	eodem	pelops, à quo Peloponneses	295
paris à Philoclete occisus 156. à Pyrrho occi-		pelops Hippodamiæ uictor	313
sus	eodem	pelopis bellum contra Oenomaum	292. 293
paridis deorum iudicis fabula	155. 307	pelopi humerus eburneus	291
paridis cum Menelao certamen	155	peloponnesus antea Aegyalea	184
paridis libido	335	peloponnesi pestis	81
παρρησία πόρνη urbs, quæ postea Pytho	92	Pelor	188
parnasus biceps	119	pelorum promontorium	117
parthaon 225. Steropes Pleiadis fil.	99	pelorus gigas	
parthenia Pleias	eodem	penelope Icarii fil. 143. 144. Vlyssis coniux	
		penelope adulterii in simulata	262
		penelopes filius Pan 144. & omnium pro-	
		corum.	7. 188. 315
			penelopes

I N D E X.

Penelopes pudicitia	315	phegeus flu. 342	phægeus Inachides. 185
penelopes tela	144	phææ urbs	190
Peneus flu. & eiusdem deus. 185. πένθος		phææ Aeoli fil.	121
πένθος naus nomen	41	phæcrates Deucalionis fil.	105
Pentheus, 56. in furorem uersus & abstemi-		phæretes. 340. phæusa nympha	117
us à matre occiditur	52	phialæ locus. 66. Phidon.	128
peplum pictum cur Minervæ attributum.		phidippus.	333
perialce. 341	(32. 33)	Philammon. 271	Apollin. fil.
peribœa nympha	192. 210. 294	phileia templa	125
peridimenas Nelei fil. in muscam	255	phileius Apollo uel Sol.	81. 125
perigime	259	phileto	97
pero Nelei fil. Bianus coniux. 156. 340. 341		philistetes 295	Philistenes
Pericles Iupiter Olympius dictus	31	philistenes Hercules sacerdos	49
Peripheus Pyrrhi ex Andromache fil.	310	phillyra Saturno adamata	206
peristera nympha à Cupidine in columbâ		philostetes	153. 287
uersa.	72	philosteti tradita Hercules sagitta	325. 328
peritium deorum nectaris priuatione pu-		philomela in lusciniâ uersa fab. 224. 318	
niri	64. 66. 67	philomelus Iasonis fil.	339
perla siue Perseis Oceani fil.	85. 173	philon Arcas Ptoferpine & Hermetis pater.	
Persepolis urbs à Perseo condita, & ab Alex-		philonis	125. 68
andro diruta	300	philotes dictus Hesperus, unde Hesperia. 95	
Perseus 96. Danaës ex Ioue filius. 43. in-		phineus Agenorides. 46. Harpyis liberatus	
ter sydera relatus	300	per Argonautas	338
Perseus Nestoris fil.	255	phineus excæcatus & ab Hercule occisus.	
perseus sagittarum inventor	304	phinei impietas. 109	(109. 110)
Persei & Gorgonis fabula	4. 97. 246. 300	phinei cum Perseo de Andromedæ nuptiis	
persei gesta	300. 301	cettameti	300
peritacia Hetebi filia	21	phlegethon. 17 flu. infernalis Cocytii fil. 67	
petilia urbs condita	285	phlegias. 129. eius q; apud inferos pœna.	
Petrus	234	phlegra Thessaliæ ager, & Phlegreus (230	
phadimos 142. Phæo.	98	campus	115. 117
phæocomes	234	phlegreus centaurus	234
phætile 58	Phæton. 174. 340	phlego Solis equus 29. 89. qui & Phlegæus.	
phæton pro Phytton	10	phlegyes	140
Phæton qui & Eridanus, de q; eius auriga-		phobor somni minister	25
tionis fabula	188. 189	phocarum custos Protheus	172. 175
phætontes duo	190	phocenses à Phoco	305
phæusa Danaï fil.	225	Phocus à Peleo fratre occisus	305. 307
phalantus. 247	phæusa solis filia. 32. 190	phœbe luna	88. 89
phama terræ fil.	15. 14	phæbe rapta Castori & Polluci	274
phamæ descriptio	eod.	phæbus cur dictus sol	80
phandrus poeta. 150. Phanetes pastor. 12. 57		phæniceus color qui & Vermiculus	48
Phantasma	24	phænicoles insula	335
phantus siue Phætus somni minister.	25	phænice pro Vela minore	113. 114
pharaonis Magi	87	phænices in Syriam aduentus quando. 48	
phareus. 234. pharos insula	176	phœnix. 45. 46. 48. Dolopia præfectus. 309	
phaselis urbs à Mopso condita.	123	literarum inventor	48
phasus flu. & oppid.	348	pholus	234
phædra Theseo rapta	259. 284	phorbas Argiuorum rex. 147. 183. à Mene-	
phædræ turpis in puignu amor eod. & 285		lao occisus.	160
		dd Phor-	

INDEX.

Phorbantis robur & arrogantia	161	pithecusae insulae	100. 319
phorcus qui & Phorcyn ab Adante uisus,		pitheus rex	258. 295
& in deum marinum uersus	243	pitacus unus e septem sapientibus	105
phorci filiae Grae & Gorgones	246	planetarum nomina cur diebus imposita	27
phoroneus Argiuorum rex	33. 184	platonis iussu minime urbibus pellendi	
phoronidis sacerdotis armenta à Mercurio		poetae	379
surrepta	37	platonis sententia exposita	381
phosonia 112 φώσφωρος	37	plauti paupertas	356
phrasia Nelei fil.	254	pleiades à Pleione matre	98
phrixus clam ab socero occisus	348	pleiades cur in coelum translatae	98. 99
phixi & Helles nouercam fugientium fabula	347. 348	pleiades Iouis nutrices	cod.
phixi liberi	349	pleiades septem, earumque nomina	cod.
phixi templum in Colchis	348	pleiades Boreus appellatae	98
phrontis	349	pleiades Vergiliae latinis	98
phruonides nymphae	266	pleiadum ortus	159
philacus	240. 341. 344	pleione Adantis coniunx, unde Pleiades di	
phylammon 38. phylas	313	tae.	175
phylax	174. 190	pleuton. 236. Plexippus	226. 227
phyleus, quod secundum Herculem pronun		plora insulae	109. 335
ciasset ab Augia parte eiectus	319	pluto Agestilaus dictus	206
phyllira	194	pluto Cereri ex Iasione natus	202
phyllis seipsum suspendens, & in amygdalum uersa	282	pluto clam Saturno Opi natus	78. 205
phyllidis in Demophoonta amor. 260. 282		pluto inferorum rex	204
phyllodore Naias	178	pluto latinis Diespiter	204. 205
phylonome	256	pluto Februus, unde Februa sacra, & Februarius mensis	205
phyllenes 225 phytia	140	pluto, Orcus eod.	206
phyton Demogorgonis & terrae fil.	10	pluto pro terra	8. 205
phyton serpens Latonae immixtus. 91. ab Apolline interfectus eod. &	122. 124	plutonis equi tres. 204. 205. uel quatuor. eod.	8. 206
picus rex in sui nominis auem. 87. 207. 208		plutoni occidentis impetium in orbis di	206
picus auis in tutela Martis	219. 220. 237	uisione cessisse	319
pterides in picas, & Pterides dictae muscae. 269		plutus Philomeli fil.	294. 295
pigmalion eiusque patricidium	49	plythenes	131
pigmalionis & eburneae imaginis in foeminae mutatae fabula	46	podalirius Machaonis	218
pila Iulonia Pici inuentum	208	podarce. 341. 344. Podarge harpya.	17
pilum à Pilumno dictum	310	poenarum locus cur in centro terrae credatur.	117
pilumnus rex Danaem expositam, uxorem ducit	43	poeneus flu.	278
pirithous & Theseus amicorum par. 234. 239		poconius Epidaurensis	349
pirithous à Cerbero occisus	234. 235. 239	poenus	355
pirithoi & Thesei ad inferos descensus. 134		poesis coelos inhabitat	377
pirithoi sponsam rapere conati Lapithae su		poesis ueritatis seruatrix.	360. 361
perantur à Theseo	253	poesis quid, & unde dicta	362
pisa urbs	190	poesis Moyse antiquior	362. 363
pisenor. 234. Pisinoe	181	poesis ubi & quo pacto orta.	360
pististratus Telemacho partem quartam com		poesis facultas & utilis	375
mes datus	255	poeta quid à philosopho differat	3
		poetae cur fabulis tegere ueritatem soleant.	136
		poetae cur haedera coronentur	375
		poetae an philosophorum similes.	poetae

INDEX.

Poetae ad uirtutem impulsores	374	Pomona nympha. 57. pomorum dea. 207	
poetae pauperes 355. prudentes	cod. 356	à Vertumno amata	38
poetae satyrici	374	poppei magni aqua cum uirtute fortuna.	400
poetae solitudinis amatores	271. 366. 367	populonia Iuno.	214. 216
poetae Theologi	392. 393	porphyrio	345. 112
poetae unum deum credidere	370	portentum flammæ in Ascanii uertice emi	
poetarum obscuritas defenditur	368	pothaeus 225.	(canis 166)
poetarum testimonii D. Paulus usus.	378	potunus deus 349. qui & Palamod. cod.	
poetas legere nullum crimen	376	potentia Pallantis & Sygiis fil.	112
poetas non esse mendaces	369	Præneste. urbis Præneste conditor. 211. 519	
poetica & philosophiae collatio	377	ptelbon	349
poetices quod genus malum	382	pterus rex quando regnarit	295
pola oppid. 337. Polisso	97. 98	pterus in saxum	300
polites Priami fil. 161. 162. à Pyrrho occi		pterus qui & Prius	42
lus	155. 310	ptetidum fabula	cod. & 340. 345
pollux & Castor gemi. Lede ex Ioue fil. 274		priamus Laomedontis fil. & in tegno suc	
pollux immortalis, eiusque gesta	274	cessor	151
polus Demogorgonis fil.	9	priamus Politis fil.	162
polyarches Dardanus dictus	98	priamus puer captus & à redemptione sic	
polybica	256	dictus	153
polybius Corinth. rex. 53. qui & Thuoris		priamus et Latinus eodem tempore regnarunt	
polybetes gigas. 117	(296. 295)	priami interitus uarie relatus. 153	(127)
polybus rex	276	priami numerosa proles	153
polycaste Nestoris fil. 255. polydamas	154	priamo concessum ab Achille Hectoris cor	
polydecta Molossi fil.	310	pus	308
polydore Sperchio flu. adamata	307	priapus Veneris & Bacchi fil.	272
polydore Pelei fil.	195	priapus hortorum deus	201. 275
polydorus Agenoris fil.	46	priolaus occisus	328
polydorus à Polymnestore obrutatus.	158	prion mons	117
& lapidibus obrutus	159	prius Argiuorum rex	150
polydori duo Priami fil.	158. 159	procas Syluius	169
polydorus uates	328	procella. 107. prochyra insula.	95.
polymele Mercurio amata	315	proctis Erichthonii fil. Cephali uxor, à quo	
polymilas	338. 339	& occisa	317. 346
polymnestor Polydori obrutatus	154. 158	proctidis Zelotypia exitii sui causa	347
polymnia	127. 269. 270	prociestes latro	258
polynices	44. 45	procyon canis minor	143
polynici Argia Adastii fil. in uxorem data. 45		prognus fabula	224. 318
polynicis cum Eteocle fratre dissidiu. 54. &		prometheus à prouidentia dictus. 102. quæque	
cum Tydæo	228	de eo referuntur fabulae	100. 101
polypates. 325. siue Polyphates	340	prometheus astrologus	101. 102
polyphie	177	prometheus ignem furatus	101
polypheme Iasonis mater	35	prometheus Caucaaso alligatus. 101. solu	
polyphemus Cyclops. 115. 243. 247. Sicilia		tus quæ à Ioue, ne cum Thetide rem haberet	
Tycannus	179	admonitus	105
Polyphemus oculo ab Ulyssæ priuatus.		prometheus ab Hercule liberatus.	96.
polyphides uates. 341.	(147)	promethei aquila ab Hercule sagittis con	
polyppus Mentoris fil. à Teucro occisus. 154		promethei plasma	101 (fixa. 329)
polyxena Priami fil. ad Achillis tu	(155)	pronapides poeta	5. & 4
mulum mactata	155. 287. 310	pronapidis protocosmos	106

INDEX.

Proserpina apud Physicos	47	pythius Apollo, <i>Ἰουδαίος</i>	88
proserpina Iuno	214	pytho urbs quæ antea Parnasia Nape	92
proserpina Iouis fil. Liberi uxor. 36. & soror		Q Vadriga quis primus iunxit.	142
proserpina Sicani regis fil. 263. 273	(37)	Quercus Ioui facer	267. 268
proserpina pro bona dea et Fauna. 208. pro		Querela Herebi filia	22
luna. 88. 202. pro terra	11	Quirinus dictus famulus	238
proserpina Plutoni rapta	273	Quiris hasta Sabinorum lingua	238
proserpinae raptus	202. 204	Quirites unde dicti Romani	238
proserpina sterilis	206	R Egis & tyranni comparatio.	238
proserpina ab Ascalapho accusata	65	Regnare aut regē esse, uereturibus quid	
proserpinam raptum ad inferos descendū		regnum dea Iuno. 214. 215.	(44)
Theus & Pythous.	234. 235	regum crebra mutatio damnosa	347. 348
protefilaus. 341. ab Heclore occisus	156	regum nomina constare scriptorum suffra	
protheus Aegypti rex	176	giis.	400
protheus phocæ custus	172. 175	religionem quandam cum horrore subire	
protheus uates & marinus deus uersalis.		abditæ loca ingredientibus	
præcis Pleias 99.	(175. 176)	remus à Fabio Romuli duce occisus	237
proto nymphe	177	reuarias.	69
protogenia Deucalionis fil.	105	reuerentia Plutonis fil. 204. 206	Honoris
providentia uatum &c.	8	coniunx	65
proyde 97. Prudentius poëta	384	reuerentia honore quid differat	65
pruina à rore quid differat.	90	rexinor	250
psammatis. 12. Plammathe	305	Rhacius Lebetis fil.	124
psalterium carmine scriptum	270	thadamantus iudex infetnalis	50. 286
psittacus Deucaliōis fil. in sui nominis auct		rhea eadem quæ terra	11. 58
psyche fabula 131. 132	(105)	rhea Syluia uestalis	160
pterelas	302	rhœtis Thraciæ rex occisus	287. 289
punicus color qui & phœniceus, & uer-		rhœti equi lilio faules	155. 287. 289
miculus	48	rhœtus centaurus. 234. Rhodius Sol.	85
purpureus qui & Porphyrio Titanis fil. 112		rhodiorum cum Lyciis bellum	92
puteorū fodendorū inuentor Danaus 41		rhæcus exæcatus	178. 179
pylades & Orest. amicorū par. 297. 298. 299		rhæcus gigas	112
pylas urbs condita. 254. Herculi direpta. 328		thoma Alcanii filia, unde urbi nomē.	167
pylumnus deus, qui & Sterculinus.	310	Ripheus centaurus	234
pylumno Danae nupta	301	robertus Hierusalem & Sicilia rex. 400. se-	
pyracmes	234	nex Virgilio dedit operam	385
pyracmon cyclops	248. 249	roma orbis caput	238
pyritus	234	roma condita, & à conditore Romulo no-	
pyro puella, quæ & Pero	254. 256	men sortita	237
pyrodes Cylicis fil. 46. 48. ignis à filice ex-		Romulus & Remus Martis fil. ex Ilia uesti-	
cutiendi autor	48	li.	237
pyrois solis equus	79. 80	romulus Syluius	169
pyrrha Epimethei fil. Deucalionis uxor. 100		romuli apotheosis	238
pyrthæa & pyrthæa à Pyrtho. 310	(104)	romus qui & Romulus	237
pyrthus. 153. Achilli natus. 308. Epyrotarū		ros Lunæ & ætis fil.	90
rex. 310. qui & Neoptolemus	cod.	ros à pruina quid differat	cod.
pyrthus ab Oreste occisus. 158. 246. 299. 310		rosa Veneri sacra. 70. 73. 75. ex candida in-	
pyrthus unde dictus. 310. eius q; gesta	cod.	purpuream à Venere mutata	75
pythagoras uocum discriminis autor	6	runcina dea	112
pythius agon	185	runcus Titani fil.	cod.

INDEX.

S Abbatū sexta dies, requiē significat	27	satyri dii. 209. à Syringa spreū	8
Sabai apud quos Myrrha in sui nomi-		Satyrorum forma	209
nis arborem uersa.	47	scæa porta	153. 287
Sabinarum raptus	238	scamander flu.	159. 278
sacerdotum proximus à rege honor	49	secepti Agamemnonis descriptio	296. 297
sagittarius in Zodiaco, Chirō cētaurus. 207		schetia insula quæ & Drepane	204
sagittarū inuētor Perles. 304. uel Scythæ. 54		schæneus	349
Saite Minerua apud Aegyptios	186	scinīs latro, qui & Sinnis	259
salamina condita	306	scipio african. an Iouis fil.	349. 350
Salenninum promontorium	285	scipio african, Francisco Petrarchæ celebra-	
salica Neptuni coniunx	174	tus	164
salmacis nymphæ cum Hermaphrodito cō-		scipionem africanum cur non refferat in	
gressus	69	ter deos	349
salmacis Catix fontis natura	cod.	sciro latro	258
salmoneus rex. 255. 356. eius q; insolentia de-		scorpio & Aries Martis domicilium. 71. 72	
um se esse simulantis	343	scorpionis domicilio furia à Venetis hospi-	
salomon fragilitatis humanæ testis	395	tio susceptæ	cod.
salyna.	319	scriptis doctorum immortalitatem con-	
samion dux	157	state	399. 400
samos condita	282	scylla. 288. in marinum monstrum siue de-	
samos insula prius Parthenia dicta.	216	am conuersa	87. 245
samos Samothracia	149	scyllæ impietas. 283. & eiusdem monstri de-	
sandus rex	50	scriptio	245
sandaliate insula	332	scylla ab Hercule occisa	244. 245
sapiendiæ typus Minerua	32	scyros urbs. 262. & insula	259
sarcophagos	34	scyra Iouis fil. arcus sagittarū q; repertor	54
sardinia	245	Seculum proptie quid.	82
sardinia Iolai opera ad concordiam insti-		sedulius poëta	384
tuta	305	segesta urbs	191
sardus Hercules fil. à quo Sardinia. 188. 332		selemnæ nymphe	146
sarisa	345	semachus	105
sarpedon. 50. 85. 285. 286. Lyciæ rex	346	semeles cū Ioue infelix cūcubitus.	52. 134
saturnalia sacra	200	senatores patres	238
saturnia. 197. quæ & Italia	200	senectus Herebi filia	23
saturnus, eius q; propago	197	senes longæui immortales	5
saturnus à saty dictus. 200. uel quod satire		senno	329
turannis	198	senta Fauna	208
saturnus cur <i>ἡρόνος</i> dictus	200	septenarius numerus perfectus	27
saturnus à Ioue regno pulsus	198	septentrio pro Calisthōne	113
saturnus pueros uorare cur fectus	198	septentrio uentus	107. 108
saturnus, qui & <i>Χάρων</i> & Charon pro tem-		septentiones cur non occidant	146
pore accipitur	26. 74	septentiones unde dicti	114
saturnus & Opis muto cōclusi à Titan.	78	serapis Aegyptiorum deus. 54. qui & Apis	
saturni cum Titano de regno cōtentio.	78	serbouis lacus. 93	(184. 185)
saturni falce amputata Cæli uirilia	73	sergesta	334
saturni genitalia à Ioue abscissa	74	serpens uiridis reuolutam q; in os candam	
saturni planeta qualitas	199	sibi deuotās, æui seu anni apud Aegypt-	
saturni templo cur ararium pub. adesse Ro-		tios symbolum	2. 127. 200
mani uoluerint	199	serpentarius	200
saturni uxor Opis uel Ops.	78	serpentes lactis anidi	326

dd 3 serpentes

I N D E X .

serpentes prudentiae symbolum	51	omnium causa	80, 137
seuerus iuuenis occisi Hectoris custos	157	sol primi Iouis fil.	34
sex numerus perfectus	10	sol planetarum princeps	27, 79
sicambria ciuitas condita	157	sol Rhodius. 83. Sol Titanus dictus.	95
sicanus Dardani frater. 149. Siciliae rex.	60	sol Vulcani fil. eiusq; progenies	188
unde Sicaniae insulae nomen	263	sol unde dictus	80
sicarbæ	49	solis circuitu annum, sicut Lunæ mensem	5
sichæus Didonis maritus	49	fieri	3
sicilia cur Typhoni fingatur imposita	93	solis greges Vlyssis sociis mactatae interitum	28, 288
sicalus a quo Sicilia	263	eorum causa	28, 288
sidiuinum oppid.	291	solis nomina uaria, eorūq; interpretatio.	10
sigeum promontorium	308	solis odio cæcitatem elegisse Phineum.	10
silenus Bacchi alumnus	134, 135	solis progenies. 79. Veneri exosa.	70, 71, 85
sileni asini inter sidera collocati	117	solis regia. 79. curus, equi, corona, &c.	80
silentiū digito significare apud Aegyptios	34	solem, Apis nomine colit apud Aegyptios.	54
Osyridis simulachrum	34	solem producere pulchros homines	72
simethis nympha.	209	sole describi tempora & temporū qualitates.	80
simetus fluuius	276	solitudo speculationi apta	102
simiae natura, imitari omnia	100	solitudinis amanti uitanda foemina	105
simois flu.	162, 164	solitudinis amatores poëtae	271, 366, 367
sinon Vlyssis confobrinus	38, 39	solomon carmine scriptus	270
sinonis astus, quo captum Ilium.	287	solon senex ad poeticam se contulit	352
sinon secundus	39	solstitium antarcticum	66
sinope Asopi fil.	195	solstitium ab Aristote primo obseruatum.	128
sinopis urbs	34	solymy à Belerophon te uicti & fugati.	345
siphylus uel Sipylus mons	140, 192	somnus Hecubi fil.	15
sipolos	140	somnus quid, & somni descriptio	eod.
sirenarum insula & earundem cantus.	288	somnium dæmonos	24
sirenes praeteriti Argonautis nisi praesente		somnii ministri	25
Orpheo non potuisse	127	somni portæ	eod.
siriæ canis maior	142	somnum in Lemno habitare	24
sisyphus. 17, 16, 18. an Aeoli fil.	34, 4	somniorum species	308
sisyphus Aethiops dictus	349	somniorum interpretationes Amphidromo	308
sisyphus latro, Vlyssis pater. 58, 39, 286, 287		nis inuentum	308
sisyphus Corinthiorum rex. 100 (344, 346		somniorum uisa omnia praeis uera iudic	24, 25
sisyphi saxum	344	cam	379
sisyphi duo	eod.	orgia fontium rex	54, 332
sisyphi proditio & poena	195	forapis 34. Soron.	34
Smintheus Apollo cur dictus	82	sotophaci. 332, 333. 500808	189
Sminthia urbs eod. 5411001	eod.	Spatetus Assyriorum rex	155
Socigena Iuno.	214, 216	sparta Paridi expugnata	124
solatus uentus.	108	spartus a quo Sparta condita	52
sol conuersus ad Atrei scelus fratris filios com		spatu unde dicti	130
atos apponens	294	speculum Aesculapii inuentum	139
sol in coruum mutatus	114, 116	specularia significationis inuentor Sinon.	139
sol mens mundi & cæli cor dictus & ignis	80	specchius flu.	159
Aetherei fons	80	spertma falsum esse	74
sol oceani fil. medicinae ac mellis inuentor		sphaerarum cæli harmonia	269
sol omnis mortalis uitae pater, unde (195		sphinx Cadmi coniunx.	51, 236
& Pan Lyceus habitus. 7, 12, 79. & rerum		sphinx ab Oedipo occisa	53

I N D E X .

spio nympha. 377, 173. Staphylus	285	suris, unde Assyria	332
Stasippus Migdonius	160	sus pregnans terræ grata hostia	99
stennio Gorgo quæ & Stheno	245, 246	susis oppid. à Memnone conditum	152
steno boë Phineis regis uxor	110	Sybotus Vlyssis subulcus	288
steno boë seipsum interfecit	345	sycaus Siciliae rex.	202, 203
sterculinus qui & Pylumnus deus	310	syene Aegypti pars	66
sterculinus dictus Saturnus	200	syuanus deus. 334. an idem cum Pane	5
stercos simi repertor, unde stercus simum		syuani dii.	209
dictum	208	syuius Posthumus	166
stercutius uel Sterces agriculturæ deus. eod.		syuii nomen unde	167 (167)
steriles quinta luna nati	32, 77, 78	syponum urbs condita	229
sterope Atlantis filia, Pleias.	98, 99, 225	syrenes alii tres, alii quatuor earumq; no-	mina.
sterope Cyclops	248, 249		182
sthenus Argiuorū rex. 149. tegno pulsus		syntia in fistulam	5
stheneno regnante natos Apollinem & (41		syrtus, unde Syri	195
Dianam	122	syrtus canis inter astra relatus.	280
sthenes Patrocli mater.	309	Tænarum promontorium	328
sthenelus	236, 302, 303	Tænarum Elati fil. unde urbi & mon-	ti nomen
sthenelus Corinthius	245		144
stheneli complures	302	tages terræ fil. 15. Talaon siue Thalaon.	44
sthenoboreæ Pæoni coniunx	42	talaria Mercurii cur alata	35, 68, 312
stibon dictus Mercurius	37, 104	tanaquil auguriorum petita	320
stipes Meleagri fatalis	226	tantalus.	16, 17, 18, 140
stiphelus 234. Stoici	73	tantalus Corinthiorum rex.	144, 292
stonychæ pleias	99	tantalus Phrygiæ rex	150
strategis dicta Electra	98	tantalus Thyestis fil.	294
stratus 255. Stratonicus	36, 57	tantali apud inferos poena	291
strongyle insula	335	tantali bellum aduersus Troem regē	eod.
strophades insulae	109	taphos 302. Taprobane insula	10
strophilus Phocensis.	298	tara, a quo Tarentum urbs	247
stymon.	289	tarchon Tyrrhenus	319
studiorum diuersitas pro diuersitate ingeni		Sex. Tarquinii facinus in Lucretiam	320
orum necessitas	396	tartarus terræ fil. 14, 15. idē cū Herebo.	16, 17
stymphalides aues	325	tartarus poenarū apud inferos locus. 14, 17	
stymphalus heros. 327. cuius fil. Stymphali		taurinum oppid. 190. Tautopolis	285
stymphalus oppid. & Stymphalis (des		taurus Minois scriba	84
palus	337	taurus Nelei fil.	254
styx palus. 17. Acherontis fil. 64. per q; eam		tauygera. 4, 14, 22. Agenoris fil. 100. Pleias. 98.	
inire Deos	66, 117	Telamon Herculis socius eiusq;	(99, 100)
styx palus Austrū uersus. 66. in Arcadia ad		gesta	305, 158
Pheneum	67	teleboas.	134
styx palus in Aphrica	34	teleboæ latrones	202, 302
styx deorum nutritrix & hospita	66	telegonus. 19, 40, 288. Vlyssis fil.	289, 286
styx Oceani fil.	eod.	telegonus Vlyssis patre iaculo cōfiscit.	289
styx terræ fil.	66	telegoni mœnia	289
subsolanus	107, 108	telemachus Vlyss. fil. ex Penelope. 144, 287	
subueiper uentus	107, 108	telemus Eurymedes Cyclops ac uates (189	
succula. quæ & Hyades	97, 98	telephus Herculis fil.	333, 334 (284)
sucon. 125. Sueffa opid.	291	tellumene pro terra	11
supernas uentus. 108. Sura sit.	152	tellus unde dicta, Tellus terræ dea	eod.

dd 4. tempestas

I N D E X.

tempestas suprema	27	thebani muri Amphionis cithara cōstruā	(140)
temporis definitio	47	thebe Asopi flu. coniunx	136
temporis symbolum Charon	26.74	thelesia oppid.	181
temporis symbolum serpens. 2. Vide in lite		thelxiepia	181
tempore non egete superos. 16.	(ta s	themidis oraculum de restituendo genere	
tenebra Herebi filia	23	humano	104
tenedos dicta Lycophrys insula	256	themon	343
tennes falso stupri à nouerca accusatus in		themisto Athamantis uxor	349
mate abiicitur	256	theoclimenus uates	342
teteus centaurus	234	theodamas ob Hercule occisus	319
temeris ab Hercule occisus, unde Terme		theodonius	390
na mala, prouerb.	330	theologia triplex	392
terpsichore	269.270	theologi reprehenduntur	393
terra Dæmogorgonis sedes & filia. 11. Tita		theophanes Mitileneus	400
ni uxor	77	thereus Thracū rex, de q̄ eo fabula. 109. 224	
tetra nomina & unde dicta	11	thereus in upupam	cod. & 318
tetra cur Opis dicta	200	theriomachus Herculis fil.	311
terra fluidiorum mater	180	thero nympa	178
terra sempiterna & diuinæ mēis capax cre		therites.	225
ditā Archadib.	1	theseus. 17. per Herculem ab inferis libera	
terra filia Nox. 12. phama. 13. 14. Styx.	66	tus.	235. 259. 324
terra filii ueteribus qui.	15. 242	theseus Centaurorum uictor. 233. & Mino	
terram iratam peperisse Phamam quid sig		tauri. 85. 258. 259. 284. Creontis occi	
nificet	15	for	45. 55
tetramotu uiri causa creditus Typhceus. 93		theseus & Pirithous amicorū par.	234. 259
testorius Priami fil.	161	thesei & Pirithoi ad inferos descensus. 234.	
tethys lunonis nutrix. 146. nympharum		thesei gesta	258. 259 (265
mater.	59. 60	thessala uenefica.	90
tetragonus cur poni solitus in Mercurii fe		thessalonica urbs	164
teucer	305. 306	thessalus. 329. 338. Herculis fil.	335
teucer à quo Teucii Troiani, alius ab eiusdē	(his 313	thessandrus	338
nominis Priami filio	160. 164	thessander Polynicis filius. 54. à fratre occi	
teucer Scamandri fluiui fil.	306	sus	45
teucer Thelamonius	151. 155. 160	thesmophoria Ceteris sacra	202. 204
teucii Troiani	306	thespiades. 329. pro Musis	209
teuthras rex	330. 334	thespii filia quinquaginta Herculi com	
textura Mineruæ inuentum.	32	pressæ.	329
thalaon 113 Thalayræ raptus	274	thespius. 318. Thestius	309
thales Milesius. 171. Cynolure inuentor. 113		thestor	309
thalia.	142. 269. 270	theris Achillis mater. 60. 207. Peleo nupta	306
thalia nympa. 177. 178. à Ioue compressa.		179. & Prothei consilio circumuenta	81
thalysia Ceteris festa.	276 (204	thia. 329. siue Thia, solis mater	162
thamyris Philamoni fil.	125	thimætes uates Priami fil.	341
thamyris primus libidinis in mares autor.		thiodamus augur	159
thasalum Hispaniæ oppid.	188 (271	thoas Bacchi fil. ab Hypsipyle filia seruata	
theano Hecubæ soror	354	tus	159
theanum oppid.	291	thoas rex. 284. 285. ab Oreste occisus.	297.
thebæ Aegyptiæ, & Boconia aliæ	51. 253	thoas Iasonis fil.	338
thebæ Ciliciæ.	156	thoe nympa	177
thebarum portæ Eleftrides	98	Thoyth Mercurius Aegyptiis	88

Thoo

I N D E X.

Thooa Phorci fil. 247. Polyphemi mater		triton lacus	35
Thoxeus 226. 227	(243	triton Oceani fil.	174
Thracius uentus	108	Tritones cur Saturnini templi fastigio in	
thrasymedes Nestoris fil.	255	sculpi	200
thronis rex. 276. qui & Polybius	295. 296	tritonis oceani tibicines	172. 174
Thydaeo profugo Deiphile uxor data.	45	tritonis paludis tres	35
thyello harpya 111. 263 thyene.	97	tritonis pisces	174
thyestes. 223. 293. regno pulsus	eod.	tritonia Minerva	32. 33
thyestes Agamemnoni regnū restituit.	296	tritopatraeus	36
thyestis incestus 294 Thyis	141	triuia Luna uel Diana	88. 89. 121.
thymbreus Sol Apollo	81. 156	triumphus	64
thynnida insula. 181 Thynus	110	træzem colonia deducta	69
thyoneus Bacchus	134. 137. 138	troia anxia non capta, sed cū lata esset	64
thyoneus Bacchi fil.	139	troia fraude magis quā uiribus capta. 295	
thysamennus uel Tyssamennus	299	troia Herculi deleta	324
tindarus seu Tyndareus rex	142	troia muri ab Apolline & Neptuno extru	
tinge oppid. 16 Titelia fabula	191	cti	123. 150
tisiphone furia	17. 36. 64. 205	troiam capi absq̄ sagittis Herculis non po	
titan idem quod ultio	78	tuisse	328
titan seu Titanus pro sole. 60. 95. cuius uxor		troianum bellum ob Helenæ raptum. 275	
tetra	11	troilus rex. siue Tros. 162. seu Troius, à quo	
titanus flu. unde & Titania dicta	79	Troia dicta	150
titanus à Ioue uictus	78	troilus occisus.	158. 308
titani progenies	77	troili uita Illo fatalis	153
titani cum Saturno de regno contentio.	78	trophæum.	64
titani gigantes. 13. Titanes qui	17	trophonius dictus Mercurius	187. 188
Titanes steriles	77. 78	Tullia dux Ser. Tullii filia.	320
titanum nomina & numerus	79	Ser. Tullius rex Tarquinii successor	eod.
titanorū cum Ioue bellū. 91. 114. 115. 120. 266		Vulcani fil. & Fortunæ adamatus	319
titaron	124	Ser. Tullii mors	320
tithonus astronomus. 152. Laomedotis fra		turbo.	107
ter. 95. ab Aurora dilectus, & in cicadam		turnus Rutulorum rex. 311. ab Ascanio occi	
uersus	151	sus	eod.
tityas.	268. 328	turni cum Aenea certamen, & eiusdē gesta	
tityus. 16. 17. 18. eiusdē q̄ apud inferos pœ		turris octogena	108 (eod.
Tlepolemus. 333	(na 133. 134	tartica cur Deorum mater	57
Tomicana insula quæ & Tomos Ouidii		tusculum conditum	289
exilio data	85. 86	tyberinus Syluius	168. 191
trachinna nympa	278	tyberis siue Tybris flui. 191 à Tybetino di	
Trali uermes	256	ctus qui antea Albula	168
Tridens Neptuni	241	tybur uel Tyburis urbs condita	289
triga Plutonis currus	204	tyburinus seu Tyburtus à quo Tybur op	
trinactia insula, quæ postea Sicania. 263. Ty		tydeus. 228. Polynicis legatus. 54. (pid. 345	
phæo imposita.	95. 204	tydei mors.	54
triphon Mercurius	187	tygres Bacchi currum trahere cur fidi	136
tripodis certamen. 36. Tripodes Apollinis		typhis. 282 Tiphatus Apis frater	34
quid.	eod.	typhon seu Typhceus Titan fulmine ictus	
Triptolemus Ceteris alumnus, & ab eadē		imposita q̄ ei Trinactia	95. 204
frugum rationem edoctus	202. 203	typhceus, Typhon, Typhaon, an idem. 63	
tristitia duplex	66	typhon & Typhaon uentus	eod.

Typhcei

I N D E X.

Typhoi metu deorū in Aegyptū fuga.	114	ueneris pedissequae Charites	141
Tyranni & regis comparatio	231	ueneris planetae affectus	71
Tyresia uates	288	ueneris uaria nomina	70.73
Tyro nymphea. 253. Salmonei filia. 336. 340.		ueneri adamatūs Adonis, & amborū apud	
Tyrtheus pastor	211	Assyrios & Phoenices cultus	47
Vacca, curq; in eam mutata Iuno.	117	ueneri datum à Paride pomum	15
ualeus Aesculapii pater	130	ueneri templum à Cynara extructū.	74.75
uannus in tutela Bacchi	134. 136	uenerem natantem pingi	74
uannum adhiberi Febris sacris	34	uer calidum & humidum	217
uadeus. 32. Vellus aureum Phryxi	85	uetis tempore animalia omnia ad concu-	
Veneratio Plutonis filia	204. 206	pisceniam inclinari magis	72
uenerianus rex	75	uergiliae latinis dicte Pleiades	98
uenilia Dauni uxor	311	uermiculus, qui et Phoeniceus color, & pu-	
uenti Aeterei filii. 106. uel. Autore, quia cum		uertūno adamatua Pomona. 88. (niceus. 43	
ea oriuntur	cod.	uelpeta 27 Vesperugo Vesper.	70.75
uenti bouis corio induti	335. 287. 288	uesta de stupro à Priapo sollicitata	273
uenti à Iunone in Iouem armati	106. 107	uesta eadem cum terra	11. 78. 175. 201
uentorum potētia, regiones, numerus, nomē		uesta pro igni 201. pro Venere.	202
mina &c.	107	uesta Titanis mater. 77. 78. Vranii coniunx	
uentorum causa naturalis	335	ueste cultus.	202.
uentorum rex Aeolus	106. 107. 334. 335	ueste duae. 201 Vestina urbs	289
uentos agere Mercurii officium	36. 68	uiarū praeses Diana. 121. & Mercurius cod.	
uentus à Diomede uulnerata	229. 230	uidoria Acherontis & Stygis filia. 69. eius	
uentus conchae insistentis, matrisfamilias ty-		demq; descriptio.	cod.
pus.	75	uini ad Bacchi fabulam collatio	135. 136
uentus coniunctionum causatrix	141	uini. pud Graecos autor Bachus, ut apud	
uentus Cypria	46. 272	Hebraeos Noë	136
uentus è testiculorū Coeli sanguine, uel ma-		uini colendi ratio ab Icaro tradita	143
ris spuma nata	72. 73. 74.	uini usū edocti Aegyptii ab Api. 35. Athe-	
uentus ex humiditate cibi & potus	74.	nienfes à Dionisio	36
uentus immoderata multorum morborū		uirbius Hippolyti fil. qui ipse quoq; Hippo-	
causa	165	uirga Mercurii. 55. 68. 212. ab (litus. 259. 260	
uentus in anguillam uersa & piscem	114.	Apolline ei donata	37
uentus interdū etiā Vesta ueteribus dict.	202	uirgilius Homerum imitatus	371
uentus Lycaste meretrix dicta	242	uirgil. Parthenias ob uerecūdiā dictus. 380	
uentus magna, eiusq; descriptio	70	uirgiliū desensio de Didone	371
uentus Marica	210	uirgiliū locus. 142. 154. Virg. paupertas. 356	
uentus meretriciū quæstū instituit.	48. 272	uirgiliū secessus.	379
uentus pro superiore hemisphaerio apud		uirgiliā Aeneidos argumentum	164
physicos	47	uirginū Atheniensiū sese suspendētiū fator	
uentus quate nuda pingatur	74	uirgo Astraea. Zodiaci signū. 106. 143. (144-	
uentus secūda Coeli filia Cupidinis mater.		uirtute sola honorem consequi licere.	65
uentus Solis proli infensa	70. 72. 85	uis Palladis ex Styge fil. 112. uisio. 69. 144.	
uentus terra, Vulcani uxor	272. 315	uisui obesse intemperatam Venerem	165
uentus unde dicta	75	uita mortalium tripartita	205
ueneris & Martis adulteriū.	70. 218. 220. 315	uita sedes in sanguine	
uentus Vulcani uxor	220	Vlysses à Circe admonitus Solis gregibus	82
ueneris Erycinæ templum	245	abstinet.	
ueneris filius cur dictus Aeneas	165	ulysses et Diomedes exploratores missi.	287
ueneris patentes Syriam ac Cyprum	48	ulysses Laërtis ne, an Sisyphi filius	286. 287

T A B V L A.

Vlysses Sisyphi fil. non Laërtis	39. 344	Vulcanus à simiis educatus	316
ulysses πολύτροπος	287	uulcanus coeli fil. Saturni frater. 67. 145. 146	
ulyssis astus in inquirendo Achille	308	nonis fil. 214. Iouis faber	315. 316
ulyssis astus contra Cyclopem	247. 287	uulcanus coelo deiectus ob deformitatem	
ulyssis aduentus in patriam mendici habi-		315. 317. Thetidiq; exceptus	173
tu.	283	uulcanus Mineruam coniugē petit. 31. 317.	
ulyssis cum Palamede simulas	267. 287	uide Erichthonius.	
ulyssis dubium genus	286	uulcanus Nili fi. Opas dictus Aegyptiis. 188	
ulyssis errores	287	uulcani uxor Venus. 220. & Maia siue Ma-	
ulyssis & Circes fabula	86	uulcani complures	315 (iefta. 99
ulyssis fil. Ausonius	289	uultur Tityi iecur depascens quid significet	
ulyssis gesta	287. 288	uulturus. 107. 108	(134.
ulyssis mater Autolia	38. 39	uxor ab ungendo	215
ulyssis mors	288	Xanthone	131
ulyssis simulata insania	287	Xanthus Achillis equus	111. 309
Umbri, qui & Hetrusci	27	Xanthus flu. 153. Iouis fil.	278
Uxia Iuno	214. 215	Xanthus rex. 285 Xanto naias	178
Volucres obscenae, quae & Dite. & Furie. 62		Xemarchus. 140. Xerxis praesumptio.	335
uoluptas	88	Zephyrus	107. 111
uoluptas Cupidinis & Perches fil.	113. 223	Zephiri & Psyche fabula	151. 132
urania	269. 270	Zephyro adamatua Chloris, item Achillis	
uranus. 27. Saturni pater, idem cum Cae-		& Dardani equae	111
lo. 175. qui & Vranus	198	Zefius	230
urna pro sepulchro	65	Zethus Boree fil. 109. ab Hercule occisus. 110	
ursa maior, eiusq; uaria nomina	113	zethus & Amphion fratres 315. una expositi	
ursa minor	143	83. Andropes ex Ioue filii	140. 141. 252. 253
ursa maior & minor ad arctici polū.	146	zetes & Calais fratres.	317. 218
Vus nomē quo Cyclopi imposuit Vlysses.	147	Zeus cur dictus Iupiter	31
Vulcania insulae	315. 316. 335	Indicis Finis	
uulcanus à Baccho hospitio acceptus	153		

T A B V L A IN GENEALOGIAE LI-

BROS IOANNIS BOCATII.

LIBER PRIMVS.

Vis primus apud gentiles deus habitus sit, in arbore signatus desuper ponit in culmine Demogorgon, uersa in calū radice, nec solū infra descripte progeniei sed deorū omniū geniliū pater. & in ramis & in frondibus ab eo descendētib; describūt eius filii & Nepotes, de quib; omnib; in hoc primo libro prout sūt signati, distinde scribitur. Verū ex eis Aether excipitur solus, de quo & eius amplissima posteritate in libris sequētib; describetur. Fuerunt ergo Demogorgoni filii filiq; nō uem, quorum primus Litigium, 2. Pan, 3. Clotho, 4. Lachesis, 5. Atropos, 6. Polus seu

Pollux, 7. Phytos, seu Phaneta, 8. Terra 9. Herebus.
De Aeternitate Caput. 1
De Chao 2
De Litigio primo Demogorgonis fil. 3
De Pane, 2. Demogorgonis filio 4
De Clotho tertia. Lachesi 4. & 5 Atropo, filiabus Demogorgonis 5
De Polo. 6. Demogorgonis filio 6
De Phytone. 7. Demogorgonis filio. 7
De Terra ex filiis Demogorgonis octaua quae ex incognitis parētib; 5. genuit filios, quorum prima Nox, 2. Phama, 3. Tartarus 4. Tages, 5. Antaeus 8
De Nocte prima terrae filia 9
De Phama

I N D E X.

De Phama. 2. ex filiis terræ	10	De Minerva prima primi Iouis prima fil. 3
De Tartaro. 3. terræ filio	11	De Api Argiuorum rege primi Iouis secun-
De Taigete. 4. terræ fil.	12	do filio.
De Antæo quinto terræ filio.	13	De Sole primo primi Iouis filio quarto 5
De Herebo 9. Demogorgonis filio, cui fuerant filii. xxi. quorum primus Amor secundus Gracia. tertius Labor. quarta Inuidia. quintus Metus. sextus Dolus. septima Fraus. 8. Perinacia. 9. Egestas. 10. Miseria. 11. Fames. 12. Querela. 13. morbus. 14. Senectus. 15. Pallor. 16. Tenebra. 17. Somnus. 18. Mors. 19. Charo. 20. Dies. 21. Aether	14	De Diana prima primi Iouis quarta filia 6
De Amore primo Herebi fil.	15	De Mercurio primo primi Iouis 5. fil. 7
De Gratia Herebi & noctis secunda filia.	16	De Tritopateo 6. & Ebul. 7. & Dionysio 8. Iouis primi filiis
De Labore 3. Herebi filio	17	De Hercule primo primi Iouis nono fil. 9
De Inuidia seu inuidia. 4. Herebi fil.	18	De Proserpina prima primi Iouis 01. fil. 21
De Metu. 5. Herebi filio	19	De Libero primo primi Iouis undecimo filio, qui genuit Mercurium secundum.
De dolo 6. Herebi filio	20	De Mercurio. 2. Liberi & Proserpine filio. 9
De Fraude 7. Herebi filia.	21	genuit Cupidinem & Autolum
De pertinacia 8. Herebi filia	22	De Cupidine primo 2. Mercurii filio
De Egestate 9. Herebi filia	23	De Autolo secundi Mercurii filio, qui genuit Sinonem primum
De Miseria 10. Herebi filia	24	De Simone primo Autolyce filio, qui genuit Sisyphum & Autolicam
De Fame 11. Herebi filia	25	De Sisypho filio primi Sinonis & parte secundi
De Querela 12. Herebi fil.	26	De Autolyce Sinonis primi filia, & Vlyssis matre
De Morbo 13. Herebi filio	27	De secundo Simone filio Sisyphi
De Senectute 14. Herebi fil.	28	De Epapho primi Iouis 12. filio, qui genuit Lybiam & Belum
De Pallore 15. Herebi filio	29	De Lybia filia Epaphi
De Tenebra 16. Herebi filia	30	De Belo Prisco Epaphi filio, qui genuit Danaum, & Aegistum, & Agenorem.
De Somno 17. Herebi filio	31	De Danao Beli Prisci filio, qui 50. genuit filias, ex quibus Hypermetra & Amimone ne atq; Bona tantum nomine cognoscuntur
De Morre 18. Herebi filia	32	De 50. filiabus Danai in generali
De Charonte 19. Herebi fil.	33	De Hypermetra una ex quinquaginta filiabus Danai
De Die 20. Herebi filia	34	De Amimone una ex quinquaginta filiabus Danai
Liber Secundus.		De Bona una ex 50. filiabus Danai
In arbore autem signata desuper in celū uersa radice ponitur in colmine Aether filius Herebi & Noctis, eiusq; in ramis & frondibus, cū Aetheri duo tantū fuerint filii. Iuppiter scilicet primus, & Caelius seu Caelum, Iouis primi solum prosapia designatur omnis, Celi seu Celi prole insequenti reſeruata uolumine. Proœmium.		De Aegisto Beli Prisci filio, qui genuit filios, ex quibus Lynceus
De Aethere Herebi & Noctis 21. primo fil. qui genuit Iouem primum, & Celiū seu Cælum. Caput. primum.		De Lynceo ex 50. filiis Aegisti uno, qui genuit Abantem, Actisium, & Iasium
De Ioue primo Aetheris filio, qui 13. filiis & filiis genuit, quorū prima Minetua. 2. Apis. 3. Sol. 4. Diana. 5. Mercurius. 6. Tritopatreus. 7. Ebulus. 8. Dionysius. 9. Hercules. 10. Proserpina. 11. Liber pater, duodecimus Epaphus. 13. Scitha.		De Abante filio Lyncei, qui gen. Proctū.
		De Procto filio Abantis, qui genuit Merantem & sorores
		De Mera Procti filia
		De Actisio Abantis filio, qui genuit Danaen matrem Persei
		De Danae filia Actisii

de laſio

T A B V L A

De laſio Abantis filio, qui genuit Atalantē, Amphionem, & Thalaonem	34	De Europa Agenoris 5. filia	61
De Atalante filia Iasii, & matre Parthenopei	35	De Cadmo Agenoris 6. filio, qui genuit Semelem, Agauē, Autonoeū, & Inoem	63
De Amphione Iasii filio, qui genuit Chlortim	36	De Semele filia Cadmi	64
De Chlorti filio Amphionis & Nelei coniuge	37	De Agaue filia Cadmi	65
De Thalaone Iasii filio, qui genuit Euridicen, Phlegium, & Adraſtum	38	De Autonoe filia Cadmi	66
De Euridice Thalaonis filia, & Amphiarai coniuge	39	De Inoe Cadmi filia	67
De Phlegio Thalaonis filio	40	De Lebdaco sexto Agenoris filio, qui genuit Laium	68
De Adraſto rege filio Thalaonis, qui genuit Deiphilen & Argiam	41	De Laio rege Thebarum, Labdaci filio, qui genuit Oedipum	69
De Deiphile Adraſti filia, & Tydei coniuge	42	De Oedipo filio Laii, qui genuit Antigonam, & Hyſmenē, & Eteoclem, & Polynicem	70
De Argia Adraſti filia, & coniuge Polynicis	43	De Antigona Oedipi filia	71
De Agenore tertio Beli Prisci filio, qui genuit 7. filios, quorum prima Taygeta, secundus Polydorus, tertius Cylix, quartus Phoenix, quintus Europa, sextus Cadmus, septimus Labdacus	44	De Hyſmenē filia Oedipi	72
De Taygeta Agenoris prima filia	45	De Eteocle Oedipi filio, & Iocasta	73
De Polydoro 2. Agenoris filio	46	De Polynice filio Oedipi, qui genuit Theſandrum	74
De Cylice 3. Agenoris filio, qui genuit Lamproſium, & Pigmalionem, & Pyrodē	47	De Theſandro Polynicis filio	75
De Lampſacio Cylicis filio.	48	De Scitha decimatercia primi Iouis filia	76
De Pigmaliōe primo Cylicis filio, & Cyprore rege, qui genuit Paphum	49	LIBER TERTIUS	
De Papho Pigmaliōis filio, qui genuit Cinaram	50	In arbore autem signata desuper ponitur in radice Celi Aetheris filius, & Diei, & in eius ramis & frondibus pars ſua poſteritatis ostenditur. Fuerunt enim Caelio filii duodecim, quorum prima fuit Opis, 2. Thetis magna, 3. Ceres prima, 4. Vulcanus primus, 5. Mercurius tertius, 6. Venus magna, 7. Venus secunda, 8. Doxius, 9. Titanus Iuppiter secundus, 10. Oceanus, 11. Saturnus, 12. Ex istis 12. reſeruantur quatuor, de quibus nulla in præſenti libro 3. metio fiet ſcilicet Titanus, de quo ſcribet in quarto, et Iuppiter secundus, de quo & eius prole ſcribetur in quinto & in ſexto, & Oceanus, de quo ſcribetur in ſexto, & Saturnus, de quo & eius omni poſteritate fiet mentio in octauo, & in reliquis libris. Proœmium.	
De Cinara filio Paphi, qui genuit Myrthā, & ex Myrtha Adonim	51	De Caelo Aetheris & Diei filio, qui genuit undecim filios, dato quod in præſenti tertio libello de octo tantum tractetur, ut puta de Opi, de Tethide magna, de Cere prima, de Vulcano primo, de Mercurio tertio, de Venere magna, & de Venere secunda, & de Doxio	Cap. 1
De Myrtha filia Cinara, & matre Adonis	52	De Opi prima Caeli filia, & Saturni coniuge	2
De Adone filio & nepote Cinara	53	De Tethi magna Caeli secunda filia, & Ocean	
De Pyrode Cylicis filio	54		
De Phœnice 4. Agenoris filio, qui genuit Philisthenem & Belum	55		
De Philisthene filio Phœnicis, qui genuit Sicheum	56		
De Sicheo Philisthenis filio, & Didonis uiro	57		
De Belo Phœnicis filio, qui genuit Pigmalionem, & Didonem, & Annam	58		
De Pigmaliōe filio Beli	59		
De Didone filia Beli, & coniuge Sichei	60		
De Anna Beli regis filia	61		

T A B V L A

ceani coniuge	5	nuit Solem & Lunam	2
De Cetera prima Caeli filia, quæ peperit Acherontem	4	De Sole Hyperionis filio, qui genuit horas quas loco unius filii pono. Et sic prima genuit Aeonas, quas æque loco unius filii scribo, & sic secundam, tertiam Phætolam, 4. Lampetiam, 5. Dyrce, 6. Miletum, 7. Palisphaen 8. Aetam, 9. Circe, 10. Angitiam	4
De Acheronte infernali fluuio Ceretis filio, qui genuit sex filios, scilicet Aleto, Tisiphonem, & Megaram, Victoriā, Ascalaphum, & Stygem	5	De Horis filiabus Solis, & Cronidis	5
De Furiis filiabus Acherontis in generali	6	De Aeonibus filiabus Solis	5
De Aleto Acherontis prima filia	7	De Phætolæ & Lampetie 3. & 4. filiabus Solis	6
De Tisiphone furia Acherontis secunda filia	8	De Dyrce Solis quinta filia, & Lyci regis iuge	7
De Megara furia tertia Acherontis filia	9	De Miletio Solis sexto filio, qui genuit Cænum & Biblidem	8
De Victoriā quarta Acherontis filia	10	De Cauno & Biblide filiis Mileti	9
De Honore Victoriæ filio	11	De Palisphae septima Solis filia, & Minoris coniuge	10
De Maiestate Honoris filia	12	De Aetæ Colchoni rege, Solis filio 8. qui genuit Medeam & Absyrthium, & Chalciope	11
De Ascalapho quinto Acherontis filio	13	De Medea Aetæ regis filia, & Iasonis coniuge	12
De Styge Acherontis sexta filia, quæ peperit Cocytum	14	De Absyrthio & Chalciope filiis Aetæ	13
De Cocyto infernali fluuio, Stygis filio, qui genuit Phlegethontem	15	De Circe Solis 9. filia	14
De Phlegethonte fluuio infernali, Cocytii filio, qui genuit Lethen	16	De Angitia 10. Solis filia	15
De Lethæ fluuio infernali, Phlegethontis filio	17	De Luna Hyperionis filia, quæ peperit Rorem	16
De Vulcano primo, Caeli filio quarto, qui genuit Apollinem	18	De Rore filio Lunæ	17
De Apolline primi Vulcani filio	19	De Briareo Titanis filio	18
De Mercurio quinto Caeli filio	20	De Ceo Titanis tertio filio, qui genuit Latonam & Asteriam	19
De Hermaphrodito Mercurii & Veneris filio	21	De Latona Cei filia, quæ peperit Apollinem & Dianam	20
De Venere magna sexta Caeli filia	22	De Asterie filia Cei, & matre Herculis	21
De secunda Venere Caeli septima filia, & matre Cupidinis	23	De Typhone, seu Typhoeo 4. Titanis filio, qui genuit Aeon & Chimæram	22
De Cupidine Veneris filio	24	De Aeo Typhonis filio	23
De Doxio Caeli filio octauo	25	De Chimæra Typhonis filia	24
LIBER QVARTVS		De Encelado Titanis 5. filio	25
In arbore autem signata desuper ponitur in radice Calius, eod quod nondum filii eius descripti sunt, sed in ea tamen in ramis, quam frondibus omnis Titani progenies demonstratur. Proœmium		De Aegeone Titanis 6. filio	26
De Titano Caeli filio octauo, qui genuit filios multos, ex quibus hic 14. nominantur, quorum primus Hyperion, 2. Briareus, 3. Ceus, 4. Thiphon, uel Thiphœus, 5. Enceladus, 6. Aegeon 7. Aurora, 8. Iapetus, 9. Astreus, 10. Alous, 11. Pallenes, 12. Rocus, 13. Purpureus, 14. Lycaon. Genuit præterea gigantes, quorum nomina non habemus.		De Aurora 6. Titanis filia	27
Cap. 1		De Iapeto Titanis 8. filio, qui genuit Hesperum, & Atlantem, & Epimetheum, & Prometheus	28
De Hyperione primo Titani filio, qui genuit Solem & Lunam		De Hespero Iapeti filio, qui genuit tres Hesperidas	29
		De Aegle, Arethusa, & Hesperusa filiabus Hesperii	30
		De Atlantem	

T A B V L A

De Atlante 9. Titanis filio, qui genuit Hyantes, & 7. Hyades, quarum hæc sunt nomina, Eudora, Ambrosia, Proydile, Coronis, Phyleto, Polyxo, & Thyene. & genuit insuper Pleiades, quarum hæc sunt nomina, Electra, Maia, Sterope, Cylleno, Taygeta, Alcyone, Metope, & genuit Calypsonem nympham	31	Zetem, & Calaym, & Harpalicem	58
De Hyante Atlantis filio	32	De Zete, & Calai filiis Boreæ	59
De Hyadibus septem filiabus Atlantis	33	De Harpalice Boreæ filia, & Phynæ coniuge	60
De Electra filia Atlantis, & matre Dardanii	34	De Zephyro uento & Africo, & Coro collateralibus eius filiis Astrei	61
De Maia Atlantis filia, & matre Mercurii	35	De Alou Titanis decimo filio	62
De Sterope Atlantis filia	36	De Pallene 11. Titanis filio, qui genuit Minervam	63
De Cylleno Atlantis filia	37	De Minerua Pallenis filia	64
De Taygeta Atlantis filia	38	De Runco & Porphyreone, & 15. filiis Titanis	65
De Halcyone filia Atlantis	39	De Lycaone 14. Titanis filio, qui genuit Calistone	66
De Metope filia Atlantis	40	De Calistone filia Lycaonis, & matre Arcadis	67
De Calypsonem Atlantis filia	41	De Gigantibus ex sanguine Titanorum procreatis & Terra	68
De Epimetheo Iapeti filio, qui genuit Pyrrham	42	LIBER QVINTVS	
De Pyrrha Epimethei filia, & Deucalionis coniuge	43	In arbore signata desuper ponitur in radice Calius, eod quod pater fuerit Iouis secundi, cuius proles & si non omnis, nam Dardanus in librum alium hunc sequentem reservatur, in hac arbore tamen in ramis, quam in frondibus describitur. Proœmium.	
De Prometheo Iapeti filio, qui fecit Pædonem, & genuit Iridem, & Deucalionem	44	De Ioue 2. Caeli 9. filio, qui genuit filios 15. quorum prima Diana secunda, 2. Apollo, 3. Tityus, 4. Bacchus, 5. Amphion, 6. Zethus, 7. Calathus, 8. Pasythea, 9. Egeus, 10. Euphrosine, 11. Lacedæmon, 12. Tancredus, 13. Hercules, 14. Minetua, 15. Archas	
De Pandora homine à Prometheo facto	45	Cap. 1	
De Iride Promethei filia	46	De Diana secunda Iouis secundi filia prima	
De Deucalionem filio Promethei, qui genuit Hellanem, & Phytacum, & Dionysium, & Pherecratem	47	De Apolline secundo Iouis secundi filio, qui 16. inter filios & filias genuit, quorum hæc sunt nomina, prima, Lapita, secunda Eurinome, tertius Mopsus, quartus Linus, 5. Phylisthenes, 6. Garamas, 7. Branchus, 8. Phylemon, 9. Orpheus, 10. Aristeus, 11. Nomius, 12. Auctous, 13. Aegleus, 14. Esculapius, 15. Psyche, 16. Archas	
De Hellene Deucalionis filio	48	De Lapita prima Apollinis filia	
De Phytaco Deucalionis filio	49	De Eurinone 2. Apollinis filia	
De Dionysio Deucalionis filio	50	De Mopso 3. Apollinis filio	
De Pherecrate Deucalionis filio	51	De Lino 4. Apollinis filio	
De Astreo Titanis 8. filio, qui genuit Astreum & Ventos	52	De Phylisthene 5. Apollinis filio	
De Astrea filia Astrei	53	De Garamante 6. Apollinis filio	
De Venus filia Astrei in generali	54	De Brancho 7. Apollinis filio	
De Subsolano uento, & Vulturno, & Euro collaterallibus suis	55	De Philammone 8. Apollinis filio	
De Noto uento & Euroaustro, atq; Austroastro collaterallibus suis filiis Astrei	56	De Septentrione uento & Circio collaterallibus suis filiis Astrei	
De Aquilone, seu Borea uento, Astrei filio, & collaterali Septentrionis, qui genuit	57	De Aquilone, seu Borea uento, Astrei filio, & collaterali Septentrionis, qui genuit	

T A B V L A

De Orpheo 9. Apollinis filio	12	nuit Carthaginem	46
De Anitao 10. Apollinis filio, qui genuit		De Carthagine Herculis filia	47
Aetionem & Iolaum	13	De Minerva secundi Iouis filia quattadecim	48
De Aetione filio Aristhei	14	ma	
De Iolao Aristei filio	15	De Arcade 15. secundi Iouis filio, qui ge-	49
De Nomio 11. Apollinis filio	16	nuit Ionium	
De Eutoco 12. Apollinis filio	17	De Ionio filio Arcadis, qui genuit Nico-	50
De Ageo 13. Apollinis filio	18	stratam	
De Aesculapio 14. Apollinis filio, qui ge-		De Nicostrata filia Ionii, et matre Euadri	51
nuit Machaonem	19		
De Machaone Aesculapii filio, qui genuit			
Asclepium	20		
De Asclepio Machaonis filio	21		
De Psyche 15. Apollinis filia	22		
De Arabe 16. Apollinis filio	23		
De Tityo filio Iouis tertio	24		
De Baccho 2. Iouis filio 4. qui genuit Hy-			
meneum, Thyoneu, & Thoantem	25		
De Hymeneo filio Bacchi	26		
De Thyoneo Bacchi filio	27		
De Thoante Bacchi filio, qui genuit Hip-			
phylem	28		
De Hipphyle Thoantis filia	29		
De Amphione rege Thebarum 5. Iouis se-			
cundi filio, qui septem genuit filios, &			
totidem filias	30		
De 14. filiis Amphionis	31		
De Zetho secundi Iouis filio 6. qui genuit			
Ithilum & Thyim	32		
De Ithylo & Thyi filiis Zeti	33		
De Calato 1. Iouis filio 7.	34		
De Pasithea & Egyale, & Euphrosine gra-			
tis secundi Iouis filiabus	35		
De Lacedemone 11. secundi Iouis filio, qui			
genuit Amiclarem	36		
De Amiclate filio Lacedaemonis, qui ge-			
nuit Argulum	37		
De Argulo filio Amiclati, qui genuit Oe-			
balum	38		
De Oebalo Arguli filio, qui genuit Tynda-			
tum & Icarum	39		
De Tyndaro Oebali filio	40		
De Icaro Oebali filio, qui genuit Erigone,			
Iphthimam, & Penelopem	41		
De Erigone filia Icaro	42		
De Iphthima filia Icaro	43		
De Penelope filia Icaro & Vlyssis uxore	44		
De Tantalio 12. Iouis secundi filio	45		
De Hercule 13. secundi Iouis filio, qui ge-			

LIBER SEXTVS

In arbore praecedenti, cuius in radice po-
nitur Dardanus 16. filius Iouis secundi,
omnis eiusdem Dardani proles describitur
tam in ramis quam in frondibus.

Proemium.

De Dardano 16. Iouis filio, qui genuit Eri-	
chthonium	Cap. 1
De Erichthonio Dardani filio, qui genuit	
Troem	2
De Troe Erichthonii filio, qui genuit Ga-	
nimedem, Ilium, & Asiaracum	3
De Ganymede Trois filio	4
De Ilo filio Trois, qui genuit Laomedon-	
tem	5
De Laomedonte Iliionis filio, qui inter ma-	
res & feminas 8. genuit filios, quorum	
haec sunt nomina, Antigonam, Hesionam,	
Lipum, Clitum, Icteaonem, Titonum, Buc-	
lionem, & Priamum	7
De Antigonam Laomedontis filia	
De Hesionam Laomedontis filia, & Tenci-	
matre	8
De Lampo, Clitio, & Icteaone filiis Laome-	
dontis	9
De Titono Laomedontis filio, qui genuit	
Memnonem	10
De Memnone Titoni filio	
De Bucolione Laomedontis filio, qui ge-	
nuit Aesapum, & Pedasum	11
De Aesapo & Pedaso filiis Bucolionis	
De Priamo Laomedontis filio, qui ex He-	
cuba coniuge 19. genuit inter filios & fi-	
lias, & ex aliis mulieribus inter mares &	
feminas genuit triginta unum, ex quo-	
bus 50. nomina tantum triginta octo co-	
gnouimus, quae haec sunt, prima Creu-	
sa, secunda Cassandra, tertia Iliona, quar-	
ta Laodice, quinta Lycaste, sexta Medesica,	
stis, septima Polyxena, octauus Paris, non-	
us Hector, decimus Helenus, undecim	
Chaon	

T A B V L A

mos Chaon, 12. Troilus, 13. Deiphobus		De Laocoonte 33. Priami fil.	43
14. Polydorus, 15. Polydorus alter, 16. Ly-		De Mestore 34. Priami fil.	44
caon, 17. Elacus, 18. Antiphon, 19. Iesus, 20		De Iphate 35. Thestore 36. filiis Priami	45
Teucer, 21. Demochoon, 22. Echemon,		De Thimoete 37. Priami fil.	46
23. Chromius, 24. Gorgithion, 25. Ce-		De Polyte 38. Priami filio, qui genuit Pria-	
briones, 26. Phorbas, 27. Doridus, 28.		mum	47
Pammon, 29. Antiphon, 30. Agatho,		De Priamo Polytis filio	48
31. Hippothous, 32. Agauus, 33. Laocoon		De Asiaraco Troi regis Troiae filio, qui ge-	
34. Mestor, 35. Iphates, 36. Testorius, 37.		nuit Capim	49
Thymoetes, 38. Polytes	14	De Capi filio Asiaraci, qui genuit Anchi-	
De Creusa prima filia Priami, & Aeneae co-		sem	50
iuge	15	De Anchise filio Capis, qui genuit Hyppo-	
De Cassandra 2. Priami filia	16	damiam & Aeneam	51
De Iliana 3. Priami filia, & Polimnestoris		De Hyppodamia Anchisis filia	52
regis Thraciae coniuge	17	De Aenea Anchisis filio, qui genuit Iulu-	
De Laodice quarta Priami filia, & Helico-		Ascanium, & Sylium Posthumum	53
nii coniuge	18	De Ascanio Aeneae filio, qui genuit Iulu-	
De Lycaste quinta Priami filia, & coniuge		Sylium, & Romam	54
Polidamantis	19	De Iulio Sylio Ascanii filio	55
De Medecasti sexta Priami filia, & Pollipi		De Roma Ascanii filia	56
coniuge	20	De Sylio Postumo Aeneae filio, qui ge-	
De Polyxena 7. Priami filia	21	nuit Aeneam Sylium	57
De Paride octauo Priami filio, qui genuit		De Aenea Sylio Sylii Posthumi filio,	
Daphnidem & Ideum	22	qui genuit Latinum Sylium	58
De Daphnide & Ideo filiis Paridis	23	De Latino Sylio, Aeneae Sylii filio, qui	
De Hecore Priami filio nono, qui genuit		genuit Albam Sylium	59
Astianadem	24	De Alba Sylio Latini Sylii filio, qui ge-	
De Astiana & Hecore filio	25	nuit Arhim Sylium	60
De Heleno decimo Priami regis filio	26	De Athi Sylio, Albæ Sylii filio, qui ge-	
De Chaone undecimo Priami regis fil.	27	nuit Capim Sylium	61
De Troilo 12. Priami regis filio	28	De Capi Sylio filio Athi, qui genuit Car-	
De Deiphobo 13. Priami regis filio	29	pentum Sylium	62
De Polydoro 14. Priami regis filio	30	De Carpentio Sylio filio Capis, qui ge-	
De alio Polydoro 15. & Lycaone 16. Priami		nuit Tyberinum Sylium	63
filiis	31	De Tyberino Sylio Carpentii filio, qui ge-	
De Elaco 17. Priami filio	32	nuit Agrippam Sylium	64
De Anthipho 18. & Ilo 19. filiis Priami	33	De Agrippa Sylio filio Tyberini, qui ge-	
De Teucro 20. Priami filio	34	nuit Romulum Sylium	65
De Democoonte Priami 21. fil.	35	De Romulo Sylio Agrippae filio, qui ge-	
De Echemone 22. & Chromio 23. filiis Pria-		nuit Iulium Sylium, & Auentinum Syl-	
mi	36	ium	66
De Gorgithione 24. Priami fil.	37	De Iulio Sylio Romuli filio	67
De Cebrione 25. Priami fil.	38	De Auentino Sylio, Romuli Sylii filio,	
De Phorbante 26. Priami filio, qui genuit		qui genuit Procam Sylium	68
Ilium	39	De Proca Sylio filio Auentini, qui genuit	
De Ilioneo Phorbantis filio	40	Amulium & Numitorem	69
De Dorido 27. Priami fil.	41	De Amulio Procae filio	70
De Pammonem 28. Antiphonem 29. Agatho-		De Numitore filio Procae, qui genuit Lau-	
ne 30. Hippothoon 31. & Agauo 32. filiis		sum & Iliam Rheam	71
Priami	42	De Lauso Numitoris filio	72

T A B V L A

De Ilia Numitoris filia, quæ peperit Romu- lum & Remum	73	De Ione Inachi filia, & matre Epaphi- aleum & Nyobem	23
LIBER VII			
IN præcedenti arbore, cuius in radice scri- bitur Oceanus, omnis eiusdē Oceani tā in ramis, quā in frondibus posteritas or- dinate apponitur, de qua in sequenti septi- mo libro dicitur. Proemium.			
De Oceano Cæli & Veste filio, qui genuit	24	De Cyrene Penei filia, quæ peperit Aristeu & fratres	28
inter filios & filias, quorū hæc sunt nomina, prima Eurinome, 2. Petfa, 3. Aethra, 4. Pleion, 5. Climene, 6. Titō, 7. Doris, 8. Proteus, 9. Coruphyce, 10. Ne- teus, 11. Achelous, 12. Inachus, 13. Peneus 14. Nylus, 15. Alpheus, 16. Crinifus, 17. Tyberis, 18. Asius, 19. Asopus, 20. Cephi- sus, 21. Meander, 22. Phyllira, 23. Sperchi- us, 24. Sol.	Cap. 1	De Daphne Penei filio	29
De Eurinome Oceani filia prima	2	De Nylo flumine 14. Oceani filio, qui ge- nuit Mineruam, Herculem, Dionysiu, Mercurium, & Vulcanum	30
De Perfa Oceani filia secunda	3	De Minerua Nyli filia	31
De Ectra 3. Oceani filia, & Atlātis cōiuge	4	De Hercule Nyli filio	32
De Pleione quarta Oceani filia, & Atlantis coniuge	5	De Dionysio Nyli filio	33
De Clymene quinta Oceani filia, & matre Phaëtonis	6	De Mercurio 4. Nyli filio, qui genuit Mer- curium 5. & Daphnim	34
De Titone 6. Oceani filio	7	De Daphni 4. Mercurii fil.	35
De Dori septima filia Oceani, & Nerei con- iuge	8	De Mercurio 5. Mercurii 4. filio, qui genuit Noracem	36
De Proteo sene, 8. Oceani filio, qui genuit Melanthonem & Idotheam	9	De Norace Mercurii 5. fil.	37
De Melanthon filia Protei	10	De Vulcano Nyli filio, qui genuit Aethio- pem & Solem	38
De Idothea Protei filia	11	De Aethiope Vulcani filio	39
De Coruphyce Oceani filia nona	12	De Sole Vulcani filio, qui genuit Phaëtonem & Lamperusam, & Lamperiam	40
De Nereo 10. Oceani filio, hic genuit nym- phas, quæ multæ sunt, verum quoniam nisi de quatuor sit singularis mentio, ea- rum tantum nomina apponam, genuit ergo Cymodoceen, Thetim minorem, Gala- theam, Aréthufam, & alias	13	De Phaëtonē Solis filio, qui genuit Lygū	41
De Nymphis in generali	14	De Lygo Phaëtonis filio	42
De Cymodoce filia Nerei	15	De Phetusa, Lamperusa, & Lamperia filia- bus Solis	43
De Thetide minori Nerei filia, & matre A- chillis	16	De Alpheo fluuio Oceani filio 15. qui ge- nuit Orsilochum	44
De Galathea Nerei filia	17	De Orsilochi filio Alpei, qui genuit Dio- clem	45
De Aréthusa Nerei filia	18	De Diocle filio Orsilochi, qui genuit Cle- thonem & Orsilochum	46
De Acheloo flumine Ocean 11. filio, qui genuit Syrenas	19	De Clethone & Orsilochi filiis Dioclei	47
De Syrenibus filiabus Acheoli	20	De Crinifio fluuio 16. Oceani filio, qui ge- nuit Acestem	48
De Inacho 12. filio Oceani, qui genuit Io- nem, Phoreneum, & Phegeum	21	De Aceste filio Crinifii fluminis	49
		De Tyberi fluuio filio Oceani 17. qui ge- nuit Cirtheonum	50
		De Ocno Tyberis filio	51
		De Asio fluuio 18. Oceani filio, qui genuit Pelagonium	52
		De Pelagonio Asii filio, qui genuit Astero- peum	53

T A B V L A

paum	55	rorem fuisse & coniugem	12
De Asteropæo Pelagonii filio	54	De Senta Fauna Pici filia, & coniuge Fau- ni seu filia	13
De Asopo fluuio, Oceani 19. filio, qui ge- nuit Ipleum & Aeginam	55	De Faunū, Satyrū, Panibus, & Sylvanis fi- liis Fauni	15
De Ipleo Asopi fluminis filio	56	De Aci Fauni filio	14
De Argina filia Asopi, quæ peperit Eacū	57	De Eurimedonte Eauni filio, qui genuit Peribœam	15
De Cephisio flumine Oceani 20. filio, qui genuit Narcissum	58	De Peribœa Eurimedontis filia, & Naufi- thei matre	16
De Narcisso filio Cephisi	59	De Latino Laurentum rege Fauni filio, qui genuit Lauiniam & Præneste	17
De Meandro flumine Oceani 21. filio, qui genuit Cyaneen	60	De Lauinia filia Latini, & Aeneæ cōiuge	18
De Cyaneæ filia Meandri	61	De Præneste Latini regis filio	19
De Phyllira 22. filia Oceani	62	LIBER IX	
De Sperchio fluuio 23. Oceani filio, qui ge- nuit Mnesteam	63	IN præcedenti arbore, cuius in radice lu- no est, describitur tam in ramis, quā in frondibus omnis eiusdē Iunonis tan- tum posteritas. Proemium.	
De Mnesteo Sperchii filio	64	De Iunone octava Saturni filia, quæ absq- uiro concepit, & peperit Heben & Mar- tem	Cap. 1
De Sole 24. Oceani filio	65	De Hebe Iunonis filia, & inuentutis dea, & Herculis coniuge	2
LIBER VIII			
IN arbore autem præcedenti, cuius in ra- dice Saturnus Cæli filius ponitur, descri- bitur tam in ramis, quā in frondibus pars posteritatis eiusdē Saturni, cum reli- qua omnis in quinq- sequentibus describa- tur libris sub Iunone & Neptuno atq- Ione filiis eius. Proemium.			
De Saturno 11. Cæli filio, qui 10. genuit fi- lios, scilicet primum Chironem, 1. Vestā, 2. Cererē, 4. Glauciū, 5. Plutonē, 6. Chiro- nē, 7. Picū, 8. Iunonē, 9. Neptunū, 10. Io- nem tertiu. Sanē de Iunone, Neptuno, et Ioue nō in hoc libro, sed in sequentibus quinq- libris scribetur	Cap. 1	De Marte Iunonis filio, cuius 15. fuerunt fi- lii, quorū nomina sunt hæc, primus Cu- pido, 2. Oenomaus, 3. Thereus, 4. Alca- laphus, 5. Ialmenus, 6. Parthaon, 7. Cesi- us, 8. Flegyas, 9. Brithona, 10. Euadnes, 11. Erimonia, 12. Iperbius, 13. Aetholus, 14. Remus, 15. Romulus	2
De Chironi primo Saturni filio	2	De Cupidine primo Martis filio, qui ge- nuit Voluptatem	4
De Vesta secunda Saturni filia	3	De Voluptate filia Cupidinis	5
De Cerere tertia Saturni filia, & matre Pro- serpinæ	4	De Oenomaio secundo Martis filio, qui genuit Hippodamiam	6
De Glauca quarta Saturni filia	5	De Hippodamia Oenomai filia, & Pelo- pis coniuge	7
De Plutone quinto Saturni filio, qui ge- nuit Venerationem	6	De Thereo tertio Martis filio, qui genuit Ithim	8
De Veneratione Plutonis filia, & Honoris coniuge	7	De Ithi Therei filio	9
De Chitone sexto Saturni filio, qui genuit Ocyroem	8	De Ascalapho 4. & Ialmeno 5. filiis Mar- tis	10
De Ocyroē filia Chironis	9	De Parthaone 6. Martis filio, qui genuit A- grū, Melā, & Testiū, & Oeneum	11
De Pico 7. Saturni filio, qui genuit Faunū & Sentam Faunam	10	De Agrio & Mela filiis Parthaonis	12
De Fauno Pici filio, qui genuit Faunos, Sa- tyros, Panes, & Sylvanos, Acim, & Euri- medontem, & Latinū, & secundū quo- dam Sentam Faunam, quam uolunt so-		De Testio Parthaonis fil. qui genuit Tho- xē, & Plexippū, & Altheam	13
		De Thoxeo & Plexippo Testii fil.	14
		De Althea filia Thestii, & matre Meleagri	15
		ce 4 De Oe	

T A B V L A

De Oeneo Parthaonis filio, qui genuit Deianiram, Gorgem, Meleagrum, Thy- deum, ac Menalippum	16	De Aetolo 13. Martis filio	39
De Deianira Oenei filia, & Herculis con- iuge	17	De Remo 4. & Romulo 15. Martis fil. De Romulo tantum quintodecimo Mar- tis filio	40 41
De Gorge Oenei filia	18	LIBER X	
De Meleagro Oenei filio, qui genuit Par- thonopeum	19	IN precedenti arbore, cuius in radice co- sistit Neptunus, describitur in ramis & frondibus omnis eiusdem Neptuni successio.	
De Parthonopeo Meleagri filio	20	Procemium.	
De Thideo Oenei filio, qui genuit Diome- dem	21	De Neptuno 9. Saturni filio, cui 55. fuisse fi- lios legimus, quorum hæc sunt nomi- na, primus Dorus, secundus Amycus, tertius Phorcus, 4. Albion, 5. Berygon, 6. Tharas, 7. Polyphemus, 8. Telemus, 9. Brontes, 10. Steropes, 11. Pyragmon, 12. Naustithous, 13. Melion, 14. Actiorion, 15. Aon, 16. Melappus, 17. Bulyris, 18. Pe- alus, 19. Nideus, 20. Irceus, 21. Pelias, 22. Neleus, 23. Cygnus, 24. Chrysaor, 25. Otus, 26. Ephialtes, 27. Aegeus, 28. Onchestus, 29. Pelasgus, 30. Nauplius, 31. Celeno, 32. Aello, 33. Ocypete, 34. Sica- nus, 35. Siculus	39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

T A B V L A

De Rexenore Naustithoi filio, qui genuit Areten	18	De Theseo Aegei filio, qui genuit Hippoly- tum, Demophoontē, & Antigoniū	49
De Arete Rexenoris filia, & Alcinoi coniu- ge	19	De Hippolyto Thesei filio, qui genuit Vir- bium	50
De Acino filio Naustithoi, qui genuit Nausticaam, & Laodomantem, & Ali- um, & Clitoneum	20	De Virbio Hippolyti filio	51
De Nausticaa Alcinoi regis fil.	21	De Demophoonte Thesei filio	52
De Laodomante, & Alio, & Clitoneo filiis Alcinoi	22	De Antigono Thesei filio	53
De Melione 13. & Actiorione 14. filiis Ne- ptuni	23	De Medo Aegei regis filio	54
De Aone 15. Neptuni filio	24	De Onchesto 18. Neptuni filio, qui genuit Megareum	55
De Melappo 16. Neptuni filio, à quo Enni- us Poeta	25	De Megareo filio Onchesti, qui genuit Hippomenem	56
De Bulyris 17. Neptuni filio	26	De Hippomene Megarei filio	57
De Pegaso equo decimo octavo Neptuni filio	27	De Pelasgo 29. Neptuni filio	58
De Nideo Neptuni filio 19. qui genuit An- tiopam & Nyctimenem	28	De Nauplio 30. Neptuni filio, qui genuit Palamedem	59
De Antiopa Nyctei filia, & matre Amphio- nis Zethi	29	De Palamede Nauplii filio	60
De Nyctimene filia Nyctei	30	De Celeno 31. Aello 32. & Ocypete 33. Har- pyis filiabus Neptuni	61
De Irceo 20. Neptuni filio	31	De Sicano 34. Neptuni fil.	62
De Pelia 21. Neptuni filio, qui genuit filias & Achastum	32	De Siculo 35. Neptuni filio	63
De filibus Peliae	33	LIBER XI	
De Achasto Peliae filio	34	IN arbore precedenti, cuius in radice scri- bitur Iuppiter, ponitur tam in ramis q̃ in frondibus pars posteritatis eiusdem Io- vis, cum insequentibus duobus libris reser- uum describatur. Procemium.	
De Neleo 22. Neptuni filio, qui genuit Ne- storem, Periclymenum, Chromium, & Peron	35	De tertio Ioue 10. Saturni filio, qui 54. ge- nuit filios, quorum hæc sunt nomina, prima Clio, 2. Euterpe, 3. Melpomene, 4. Thalia, 5. Polymia, 6. Erato, 7. Terpsicho- re, 8. Vrania, 9. Calliope, 10. Acheus, 11. Venus, 12. Amor, 13. Proserpina, 14. Cas- tor, 15. Pollux, 16. Helena, 17. Clytemne- stra, 18. Palicus, 19. Palicus, 20. Iarbas, 21. Mena, 22. Myrmidon, 23. Xanthus, 24. Lucifer, 25. Orion, 26. Minos, 27. Sarpe- don, 28. Rhadamantus, 29. Arceus. De his 29. tractat in presenti li. ii. trigessimus Tantalus, 31. Dionysius, 32. Perseus, 33. Aon, 34. Aeacus, 35. Pilumnus, 36. Mer- curius, 37. Vulcanus. De his uero octo scilicet à 23. citra in 12. libro tractatur. De reliquis duobus qui sequuntur, scilicet de Hercule 38. & de Aeolo 39. in libro 13. scribitur	36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

T A B V L A

De Proserpina decimatertia Iouis filia, & Plutonis coniuge	6	nem & Vlyfsem	38
De Castore 14. & Polluce 15. fil. Iouis	7	De Climene Laertis filia	39
De Helena Menelai coniuge, decimasexta Iouis filia	8	De Vlyffe Laertis filio, qui genuit Telemachum, Telegonum, & Ansonium	40
De Clitemnestra 17. Iouis filia, & Agamemnonis coniuge	9	De Telemacho Vlyffis filio	41
De Palicis 18. & 19. Iouis filiis	10	De Telegono Vlyffis filio	42
De Iarba Getuloru rege 20. Iouis filio	11	De Aulonio Vlyffis filio	43
De Mena 21. Iouis filio	12		
De Myrmidone 22. Iouis filio	13		
De Xantho flu. uigefimotertio Iouis filio	14		
De Lucifero 24. Iouis filio, qui genuit Ceym, & Dydalionem	15		
De Dydalionem Luciferi filio, qui genuit Chionem	16		
De Chione filia Dydalionis, & Peonis coniuge	17		
De Ceyce Luciferi filio	18		
De Orione 25. Iouis filio, qui genuit Ippologum	19		
De Ippologo Orionis filio, qui genuit Dryanem	20		
De Dryante Ippologi filio, qui genuit Lycurgum	21		
De Lycurgo Dryantis filio, qui genuit Argeum, Arphalidem, & Philicem	22		
De Angao Lycurgi filio	23		
De Arpalice Lycurgi filia	24		
De Phillide Lycurgi filia	25		
De Minoe Iouis 26. filio, qui genuit Androgeum, Glaucum, Ariadnam, Phaedram, & Deucalionem	26		
De Androgeo Minois filio	27		
De Glaucio Minois filio	28		
De Ariadna filia Minois, & coniuge Bacchi	29		
De Phædra Minois filia, & Thesei coniuge	30		
De Deucalione Minois filio, qui genuit Idomeneum	31		
De Idomeneo filio Deucalionis, qui genuit Orsilochum	32		
De Orsilochio Idomenei filio	33		
De Sarpedone 27. Iouis filio, qui genuit Antiphatem	34		
De Antiphate Sarpedonis fil.	35		
De Rhadamanto 28. Iouis filio	36		
De Arceſio uigefimo octauo Iouis filio, qui genuit Laertem	37		
De Laerte Arceſii filio, qui genuit Clime-			

LIBER DVODECIMVS

In arbore præcedenti cuius in radice positis est Iuppiter 3. describuntur in ramis & frondibus posteritates s. filiorum Iouis prædicti scilicet Tantalus, Dionysius, Perſei, Aonis, Aeaci, Pyloni, Mercurii, & Vulcani.

Proemium

De Tantalio 30. Iouis filio, qui genuit Nio-	Cap. 1
bem & Pelopem	
De Niobe Tantalii filia, & Amphionis co-	
iuge	
De Pelope Tantalii filio, qui genuit Lyſidice-	
cen, Atreum, Thyestem, & Pyſtenem	
De Lyſidice Pelopis filia, & Eleſtrionis co-	
iuge	
De Atreo filio Pelopis, qui genuit Alceonem, Melampum, & Euſiolum	
De Alceone, Melampo, & Euſiolo filiis Atrei	
De Thieſte Pelopis filio, qui genuit Tantalum, Pyſtenem, Arpagiem, Pelopiam, & Aegistum	
De Tantalio, Pyſtene, & Arpagie filiis Thyestis	
De Pelopia Thyestis filia	
De Aegistho Thyestis filio	
De Pyſtene Pelopis filio, qui genuit Agamemnonem & Menelaum	
De Menelao Pyſthenis filio, qui genuit Hermionam, & Megapenthin	
De Hermiona Menelai filia, & Pyrrhi, & inde Orestis coniuge	
De Megapenthe Menelai filio	
De Agamemnone Pyſthenis filio, qui genuit Iphigeniam, Criſothemim, Laodice-	
cen, Iphianafſam, Eleſtram, Aleſum, & Orestem	
De Iphigenia Agamemnonis filia	
De Criſothemi, Laodice, & Iphianafſa filiabus Agamemnonis	
De Eleſtra Agamemnonis filia	
De Aleſo Agamemnonis filio	
De Oreste Agamemnonis filio, qui genuit Tis-	

T A B V L A

nuit Tiſamenum, Corinthum, & Orestem	20	De Achille filio Pelei, qui genuit Pyrrhū	52
De Tiſameno Orestis filio	21	De Pyrrho Achillis filio, qui genuit Peripe-	
De Corintho Orestis filio	22	leum & Moloffum	53
De Oreste Orestis filio	23	De Peripeleo filio Pyrrhi	54
De Dionysio 31. Iouis filio	24	De Moloffo Pyrrhi filio, qui genuit Polide-	
De Perſeo 32. Iouis filio, qui genuit Gorgo-		stem	55
phonem, Stenelum, Eutireum, Bacheo-		De Polideſte filio Moloffi	56
nem, & Perſem	25	De Pilumno Iouis 35. filio, qui genuit	
De Gorgophone Perſei filio, qui genuit Eleſ-		Daunum	57
trionem, & Alceum	26	De Dauno Pilumni filio, & proauo Tur-	
De Eleſtrione Gorgonis filio, qui genuit		ni	58
Alcmenam	27	De Dauno primi Dauni nepote, qui ge-	
De Alcmena Eleſtrionis filia, & Amphit-		nuit Turnam, & Iturnam	59
trionis coniuge	28	De Turno Dauni filio	60
De Alceo filio Gorgophonis, qui genuit		De Iturna Dauni filia	61
Amphitrionem	29	De Mercurio 36. Iouis filio, qui genuit Eu-	
De Amphitrione filio Alcei, qui genuit		dorū, Mirtilū, Lates, Euandru, & Pana	62
Iphicleum	30	De Eudoro Mercurii filio	63
De Iphicleo Amphitrionis filio, qui ge-		De Mirtulo Mercurii filio	64
nuit Iolaum	31	De Laribus Mercurii filiis	65
De Iolao Iphiclei filio	32	De Euandro Mercurii filio, qui genuit Pal-	
De Stenelo Perſei filio, q genuit Euristeū	33	lantem & Pallantiam	66
De Euristeo Steneli filio	34	De Pallante Euandri filio	67
De Bachemone Perſei filio, qui genuit A-		De Pallantia Euandri filia	68
chimenidem	35	De Pane Mercurii filio	69
De Achimenide filio Bachemonis, qui ge-		De Vulcano 37. Iouis filio, qui genuit Eri-	
nuit Orchamum	36	chthoniū, Cacam, Ceculum, & Tulliū	
De Orchamo filio Achimenidis, qui ge-		Seruiliū	70
nuit Leucothoē	37	De Erichthonio Vulcani filio, qui genuit	
De Leucothoe Orchami filio	38	Pocrim, Orithyam, & Pandionem	71
De Erythreo Perſei filio	39	De Poeti Erichthonii filia, & coniuge Ce-	
De Perſe Perſei filio	40	phali	72
De Aone Iouis 35. filio, qui genuit Dyma-		De Orithya Erichthonii filia, & coniuge	
tem	41	Boreæ	73
De Dymante Aonis filio, qui genuit Aſiū		De Pandione Erichthonii filio, q genuit	
& Alixothoē	42	Prognem & Philomelam	74
De Aſio Dymantis filio	43	De Progne & Philomela filiabus Padio-	
De Alyxothoe Dymantis filia, & matre		nis	75
Aefaci	44	De Caco filio Vulcani	76
De Aeaco 34. Iouis filio, qui genuit Pho-		De Caculo Vulcani filio	77
cum, Telamonem, & Peleum	45	De Tullio Seruilio Vulcani filio, qui ge-	
De Phoco Aeaci filio	46	nuit Tullias duas	78
De Telamone Aeaci filio, qui genuit Aia-		De duabus Tullis filiabus Tullii Seruili	79
cem & Teucrum	47		
De Aiace Telamonis filio	48		
De Teucro Telamonis filio	49		
De Peleo filio Aeaci, qui genuit Polydo-			
ten & Achillem	50		
De Polidore filia Aeaci, & coniuge Bori	51		

LIBER XIII

In arbore præcedenti, cuius in ramis describitur Iuppiter tertius, ponuntur tam in ramis q in frondibus posteritates Herculis, & Aeoli filiorum dicti Iouis tertii.

Proemium

De Herc

T A B V L A

De Herculo 38. Iouis tertii filio, qui genuit 17. filios, quorum nomina sunt hæc, O-	De Polymila Esonis filia 31
xeas, Creontides, Theriomachus, Deico-	De Alcimedonte Crichei filio, qui genuit 32
on, Istoneus, Chromis, Agilis, Hyllus, Sa-	Epitropum 33
us, Cienus, Diodorus, Tlepolemus,	De Epitropo Alcymedontis filio 34
Thessalus, Auentinus, Telephus, Lydus,	De Pherete Chretei filio 35
Lamirus Cap. 1	De Amithaone Crethei filio, qui genuit 36
De Oxea Creontide Tyniomacho, & Dei-	Melampum & Biantem 37
coonte filiis Herculis 2	De Melapo Amithaonis filio, qui genuit 38
De Ironeo Herculis filio 3	Theodamantem 39
De Chromi Herculis filio 4	De Theodamante filio Melampi 40
De Agile Herculis filio 5	De Biante, seu Bia Amithaonis filio, qui 41
De Hyllio Herculis filio 6	genuit Mantium, & Antiphatem 42
De Sardo Herculis filio 7	De Mantio Biantis filio, qui genuit Clyto-
De Cimo Herculis filio 8	nem & Polyphidem 43
De Diodoro Herculis filio, qui genuit So-	De Clito Manii filio 44
phonem 9	De Polyphide Manti filio, qui genuit The-
De Sophone Dyodori filio 10	oclimentum 45
De Tlepolemo Herculis filio 11	De Theoclimeno Polyphidis filio 46
De Thessalo Herculis filio, qui genuit Phy-	De Anthipate Biantis filio, qui genuit 47
dipum & Antiphum 12	Oicleum 48
De Phidippo & Antipho filiis Thessali 13	De Oicleo Anthipatis filio, qui genuit 49
De Auentino Herculis filio 14	Amphiarum 50
De Telepho Herculis filio, qui genuit Eury-	De Amphiarao Oiclei filio, qui genuit Al-
pilum & Cyparissum 15	meonem, Amphilocho, & Catillu 51
De Euripilo Telaphi filio 16	De Alcmeone Amphiarai filio 52
De Cyparisso Telaphi filio 17	De Amphilocho Amphiarai fil. 53
De Lydo & Lamiro filiis Herculis, qui Ly-	De Catillo Amphiarai filio, qui genuit Ty-
us genuit Laniam 18	burtinum, Catillum, & Coracem 54
De Lanio Lydi filio 19	De Tyburtino, seu Tiburto Catilli filio 55
De Aelo 39. Iouis filio, qui genuit Macare-	De Catillo Catilli filio 56
um, Canacem, Alcione, Misenū, Crete-	De Corace primi Catilli filio 57
um, Salmeonem, Iphidum, Sisyphum,	De Salmonio Aeoli filio, qui genuit Tyro 58
Cephalum, & Athamantem 20	De Tyro filia Salmoni 59
De Macareo & Canace filiis Aeoli 21	De Iphido Aeoli, qui genuit Podarce 60
De Halone filia Aeoli, & coniuge Cays 22	De Podarce filio Iphidi 61
De Misenio Aeoli filio 23	De Sisypho Aeoli filio, qui genuit Glau-
De Cretheo Aeoli filio, qui genuit Aeso-	cum, & Creontem 62
nem, Pheretem, Amithaonem, & Alci-	De Glauco filio Sisyphi, qui genuit Belle-
medontem 24	rophontem 63
De Aefone Crethei filio, qui genuit Iaso-	De Bellerophonte Glauco filio, qui genuit 64
nem, & Polymilam 25	Laodamiam, Isandru, & Hippolochu 65
De Iasone Aefonis filio, qui genuit Tho-	De Laodamia Bellerophonis filia, & ma-
tem, Euneum, & Philomelum 26	re Sarpedonis 66
De Thoante & Euneo Iasonis filiis 27	De Isandro filio Bellerophonis 67
De Phylomelo Iasonis filio, qui genuit 28	De Hippolochio Bellerophonis filio, qui 68
Plutum 29	genuit Glaucom 69
De Pluto filio Phylomeli, qui genuit Pa-	De Glauco Hippolochi filio 70
teantem 30	De Creonte Sisyphi filio, qui genuit Creu-
De Pareante filio Pluti 31	sam 71

De Creu-

T A B V L A.

De Creusa Cteontis filia desponsata Iaso-	Philosophorum simias minime poetas 17
ni 64	esse 18
De Cephalo Aeoli filio, qui genuit Hesper-	Non esse exiiale crimen libros legere poe-
tum 65	tarum 19
De Hespero Cephalo filio 66	Minime poete omnes iussu Platonis pel-
De Athamante Aeoli filio, qui genuit Phri-	lendi sunt urbibus 20
xum, Helle, Learchum, & Melicertam 67	Musas infici non posse ob defectum lasc-
De Phrixo & Helle filiis Athamantis, qui	uientis cuiusquam ingenii 21
Phrixus genuit Cithorum 68	Alloquitur auctor regem 22
De Cithoro Phrixi filio 69	Poetici nominis hostes orat auctor, ut se in
De Learcho & Melicerta filiis Athamantis, 70	melius uertant consilium 23
Cur auctor Alexandrum Macedonē & Sci-	
pionem Aphricanum inter Iouis filios	
non apponat 71	
LIBER XIII.	
Incipit liber. 14. in quo auctor obiurga-	
tionibus respondens in hostes poetici	
nominis inuehitur. Prooemium.	
Alloquitur auctor regem Cap. 1	
Pauca aduersus ignaros 2	
Aduersus eos qui cum non sint sapientes	
cupiunt apparere 3	
Quaedam in Iuniperitis, paucis de pauper-	
tate laudibus inmixtis 4	
Qui sint, & quam multa quidā poetis ap-	
ponant 5	
Poetis esse facultatem utilem 6	
Quid sit poesis, & unde dicta, & quod offi-	
cium eius 7	
Qua in parte orbis prius effulserit poesis. 8	
Composuisse fabulas apparet utile potius	
quam damnosum 9	
Solū credere poetas nil sensisse sub cortice	
fabularum 10	
Ob meditationis commodū solitudines	
incolere poete 11	
Damnanda non est obscuritas poetarū. 12	
Poetas non esse mendaces 13	
Stulte damnatur, quod minus sane intelli-	
gitur 14	
Detestabile nimis de incognitis iudicare. 15	
Quod in bonum poete deducant se legen-	
tes 16	

Tabulae finis.

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM IOANNIS BOCATII DE CER-
TALDO AD HVGONEM INCLYTVM HIE-
RVSALEM & CYPRI REGEM
Præfatio.

SI SATIS exrelatis Donini Parmensis egregii militis tui uera per-
cepi Rex inclyte, summopere cupis Genealogiam deorum gentiliū,
& Heroum ex eis, iuxta fictiones ueterum descēdētiū. atq; cum hac,
quid sub fabularum tegmine illustres quondam senserint uiri, &
me a celsitudine tua, quasi expertissimum atq; eruditissimū homi-
nem in talibus selectum, tanto operi autorem. Sanē ut omiserim de-
sideriū tui admirationem, (non enim paruū hominē decet, quid
regem moueat perscrutari) aduersus electionem mei quid sentiam, dicere prætermittam
ne dum insufficientiā meam mōstrauero, per subterfugia arbitris me impositi laboris
onus euitare uelle. Sed antequam ad sententiā meā circa impositum opus deueniā, libet,
serenissime regum, apponere & si non omnia, quādam saltem, quæ inter Doninum in-
signem militem tuum, dum iussa tuæ celsitudinis explicaret, & me interuenire uerba, ut
eis perfectis satis iudicium tuum de me uideas, & temeritatem meam, dum in obediētiā
tuæ maiestatis deuenio. Cum igitur ille facundo ore, facta maiestatis tuæ studia, & opera
regalis officii admiranda, necnon & insignes atq; gloriosos quosdam tui nominis titulos
longa diacitate explicuisset, eo deuenit, ut conatu plurimo me in tuam sententiā des-
ducere conaretur, non unica tantum ratione, sed multis, ex quibus fateor ualidæ uide-
bantur quādam. Verum postquam tacuit, & mihi respondendi copia facta est, sic dixi.
Arbitratus es forsitan, facunde miles, seu rex tuus, de proximo nosser futurus præstare deo,
hanc insaniam ueterum, scilicet cupientiū se haberi diuino procreatos sanguine, angus-
tum terræ modicum occupasse, & tanquam ridiculum quiddam, ut erat, paruo tempo-
ris perseuerasse tractu, & ueluti etiam recentissimum opus facile colligi posse. Attamen, bō-
na semper tua pace dicam, aliter longe est. Nam ut omittā Cycladas & reliquas Aegei ma-
ris insulas, Achaia, Illyriam, atq; Thraciam, penes quas fomenta huius stultitiæ emicue-
re plurimum, & potissime dum Græcorum respub. floruit, Euxini maris, Hellepontis
aci, Meonii, Icarii, Pamphylii, Cilicis, Phoenicis, & Syrii, atq; Aegyptiaci littora sua cōtagi-
one infecit. Nec Cyprus, nostri regis insigne decus, ab hac labe fuit immunis. Sic et om-
nem Lybie, atq; Syrii, & Numidia oram labefactauit, & Atlantiacos, occiduiq; maris
sinus, & remotissimos Hesperidū hortos. Nec mediterranei tantum maris fuit con tenta
littoribus, quinimmo & ad incognitas mari nationes etiam penetrauit. Decidere etiam
in perniciē hanc cum littoribus accolæ omnes Nili fonte carentis, & harenæ Lybiæ unā
cum suis pestibus, & antiquissimarū Thebarū solitudines. Necnon & superiores Aegyp-
tii, atq; Garamantes feruidi, & calentes nimium hirsutiq; Aethyopes, & odorati Arabes, Per-
sæq; dices, atq; Gagarides populi, & nigredine insignes Indi, Babylones, & celsa Caucasū
cacumina, eiusq; tam in feruidū solem, quā in gelidas arctos scabrosa decliuiā. Caspi-
um mare, Hyrcaniq; truces, & omnis Tanais, ac niuosus semper Rhodope, & Scytharū
etiam inculta barbaries. Et cum orientalis etiā oceani fluctus, & Rubri maris infecisset in-
fulas, postremo ad nos usq; Italos declinauit, adeo ut Roma rerum domina huius calu-
ginis obfusa nube sit. Et ne passim per regiones omnes in quibus plurimum hæc in-
scitia potuit euagari, ut satis potes aduertere, portiūcula sola fuit orbis inter Triones, & ca-
dentem solem, quæ deitatis huiusmodi non fuit nobilitata progenie, esto nefandæ crude-
litis, sicuti & reliqua, fuit infecta. Nec ista æuo nostro fuere, erat adhuc forsitan adoles-
scens Abraham dum apud Sycyonios cœpit ista prosperare, & insipientiū hominum sub-
intrare animos. Heroum tamē tempestate ferbuit, & in maximum demum deuenit de-
cus &

PRÆFATIO.

tus, & nomē, & in dies usq; superbi illi, ruina perseuerauit. nam in Troiano bello quos-
dam cecidisse deorum filios, & Hecubam in canem, & Polydorum in uirgulta, conuer-
sos legisse meminimus. quod quidem uetustissimum est, & plurimum seculorum tem-
pus. Nec dubitandum insuper quin ubicumq; hæc uiguerit stultitia, ibidem ingentia
scripta esse uolumina, ut maiorum diuina nobilitas monumento literarum ueniret ad
posteror. Et esto nunquam existimauerim talium paruū fuisse numerū, qui, quā-
maximus fuerit, Paulus Perusinus uir grauis, & talium solertissimus atq; curiosissimus
exquisitor, nonnunquam asseruit me præsentē, à Barlaam quodā Calabro homine Græ-
carum literarum apprime erudito habuisse, neminem insignem uirū principatu aut præ-
eminentia alia, tota in Græcia, insulis, & littoribus præmonstratis eo fuisse seculo, quo
hæc facitas uiguit, qui ab aliquo deorum huiusmodi duxisse originē non monstraret.
Quid igitur dicā: quid tu si spectares tā longe lateq; diffusum malū, tā uetus, tot perseuera-
tū seculis, tot explicatū uoluminibus, & in tam grādi uirorū numero ampliātū? Credis
ne me regis optata posse perficere? Equidē si præstent mōtes faciles trāsitus, & solitudines
inuiā apertū normi q; iter. Si flumina uada, & maria tranquillas undas, ac transfretan-
ti emittat ab antro Aeolus uentos quā ualidos, tam secundos. & quod maius est, sint
Argiphontæ talaria aurea uolucris cuiusq; homini alligata pedibus, & pro uotis quo-
cumq; libuerit enolet, uix tam longos terrarum marisq; tractus, etiam si illi præstetur per-
maxima seculorum annositas, nedum aliud agat, solum poterit petagrasse. Concedam
amplius, dentur cui uelis hæc omnia posse contingere in momento loca, & diuina insu-
per fauente gratia caracterum, ac idiomatū uariarum nationum noticia, & coram acce-
denti integra præparentur uolumina, quis, ut me prætermiserim, mortalium erit, cui sint
uires tam solidæ, tam perspicax ingenium, tanq; tenax memoria, ut omnia quæcūq; uidere
apposita, & intelligere uisa, & intellecta setuare, & demum calamo etiā exarare, et ita opus
collecta deducere. Addebas præterea, ut explicarem, quæ sub ridiculo fabularum cortice
abscondissent prudentes uiri, quasi rex inclytus arbitraretur stolidū, credere homines, ferē
omni dogmate eruditos, sirpliciter circa describēdas fabulas, nulli ueritati cōsonas, nec
præter literalem sensum habentes, trāuisse tempus, & impendisse sudores. Non inficiat,
delectauit me ista regalis discretio, & argumentum certissimum præbuit, quoniam ut tu
ante dicebas, sic illi diuinum ingeniū, meq; in uotum impulit suum, dummodo uires
sufficerēt. Sanē circa huiusmodi explicatiōes longe plus quā putes difficultatis & theo-
logi hominis labor est. nam dato, iuxta Var. sententiā, ubi de diuinis & humanis rebus
multa descripsit, genus hoc theologiæ sit, quod mysticū, seu ut aliis placet, & forte meli-
us, physicum dicitur. & si plurimum ridendæ falsitatis habeat, multum tamen ad illam
elicendam artis exquirat. Et ob id miles elegantissime, pensandæ sunt hominū uires, &
examinanda ingenia, & sic illis cōuenientia onera imponenda. Potuit Atlas capite susti-
nere cælū, ei q; fesso sub onere Alcides potuit præstare uicem, diuini homines ambo, &
in uictū ferē robur fuit ambobus. Ast ego quid: breuis sum hominū, nullē mihi uires, in-
geniū tardū, fluxa memoria, & tu meis humeris, nō dicā cælū, quod illi tulere, quinimo
& terrā superaddere cupis, & maria, ac etiā cēlicos ipsos, & cū eis sustentatores egregios.
Nil aliud hoc est, nisi uelle, ut pōdere premar. Verū si tantū regi hoc erat animo, erat onus
apū, si inter mortales unus est tanto labori sufficiens, uiribus præclarissimū uiri Frāscisci Per-
trarche, cuius iā diu ego auditor sum. Homo quippe est celesti ingenio præditus, & per-
enni memoria, ac etiā faciūdia admirabili, cui familiarissime quartūcūq; gentiū historiæ
sunt, sensus fabularū notissimi, & breuiter quicquid philosophiæ sacro iacet in gremio
manifestum est. Tacuēta tam, cum sic ille uultu placido, & compto sermone secutus est.
Credo longe melius quā nouerim ea uera esse quæ narras, & difficultates uideo, sed
quælo mi Ioan. putas regem nostrū circumspectiōe carere: oculatus quippe dominus
est, & mitis ingenii, & regia felicitate laudabilis, & absit ut quemquā, nedum te premere
uelit, quinimmo uetus est illi mōs leuare quoscūq;, & iccirco sane intelligenda atq; assu-
mēda ipsius iussa. Aedepol facile credi potest in accessibiles esse eas, quas prædixeras natio-
nes, &

Atlas &
Alcides:

franciscus
petrarcha:

P R A E F A T I O.

nes, & eorū codices, siquē sunt, omnino Latinis incognitos, uerū si qua ex Græcis quæ ad Latinos usq; deuenierint, seu apud Latinos ipsos, quorū literis non parū honoris & gloriæ maiorum attulere studia, cōperiantur, et si nō omnia, quæ saltem tua cura haberi possint, ista desiderat. Eia ergo liberali animo, bene de deo speras, laborē subi, & quod potes facito, cum ad impossibile requiratur nemo. Non enim mihi uirū illū sublimē, & nedū apud Cyprios, sed phama super æthera notū. F. Petrarchā dedit fortuna obuiū, credo sic uolente deo, ut illi maximis occupato parceret, & inuētuti tuę honestū laborē inferre, ex quo nō men tuū nuper in auras exire incipiens in clyte elucescat clarius apud nostros. Tunc ego, iam, inquā, satis uideo stentue miles, quod prætermisiss barbarorū remotissimis libris ex istimes ex græcis, latinisq; opus hoc integrū perfici posse. O bone deus, nōne ipse Domine nides, quia hac ipsa cōcessione maximā partē opis debeas? Sed faciamus uti iā dudū nostri fecere principes Roma, imperiū diuidētes in oriētales & occidentales, sint mōstro huic corpora duo, barbaricū unū, et græcū atq; latinū reliquū, & ad græcū latinūq; quos ipsemet nominas libri, nec etiā istud poterit, ut quod postulas cōsequatur. Antiquā enim hanc pestē mōstrauimus. Tu nūc rectū uolue quorū labētib; seculis hostes habuere uolumina. Cōfiteberis equidē, quoniā & incēdia, & aquarū diluuiā, ut de particularibus taceā, bibliothecas absumpserint plurimas. Et si nō alia deperisset quā Alexandrina, quā iam dudū Philadelphus summa cum diligētia fecerat, esset librorū maxima diminutio, cū in ea, testimonio antiquorū, poteras reperire quæ uelles. Præterea in ualescente gloriosissimo Christi nomine, eiusq; syncerę ueritatis placida lætiferi erroris & potissime gētilici tenebras amouente, ac etiā diu declināte Græcorū fulgore, clamātibus in infauistā religionē Christi nuntis, ac etiā in exterminiiu pellētib; nulli dubitandū est, quin secū multos diluerint libros huius materię referatissimos, dum nō multos esse deos, nec deorū filios, sed unicū Deū patrem, et filiū dei unicū, tam uera, quā pia predicatione mōstrarent. Insuper auaritia, cui nō parue sunt uires, cōcedes habuisse hostē. Facultatē enim poētica sciētib; nihil afferre luci certissimū est, & apud eū nil præciosum est, præter quod afferat aurū, ex quo cōsecutum, ut aurū nō afferētia, nō solū neglecta, sed despecta atq; deiecta sint. Et cū omnes ferē in diuitias toris tendāt pedibus, uolumina talia in desuetudinē abiēte. Et etiā sic perire facile fuit, quod in eorū detrimēto quorundā principū detestabile accessit odiū, nec aliter quā in hostes ab eis aduersus ea cōspiratū est, & quod hoc deleuerit odiū nō solū fabricatū, sed quarūcūq; facultatū uolumina, nō leuiter exprimeret numeros. Ceterū si exterrita pepercissent, nō eis restauratore carētib; pepercisset labile tēpus, cui & taciti & adamāntini dentes sunt, nedū libros, sed saxa corrodētes durissimā & ferrū ipsum, domās cetera. Hoc hercle tam Græca quā Latina multa redegit in puluē. Et si hæc & alia plura passa sint, & ea potissime quæ nostro labori opportuna essent, negari tamē nō potest quin multa supersint. Sed nullū tamē, quod ego nouerim, in hoc quod optas cōscriptū. Vagantur itaq; tam deorū quā progenitorū natiōes et nomina huc illuc dispersa per orbē. Habet enim liber hic ex his aliquid, & aliquid liber alter. Quæ quis quæso pro munere, seu saltem patū fructuoso labore uelit exquirere, & tot uolumina uoluere, legere, & hinc inde excerpte perpauca? Credo latius descendū. Ast ille defixis luminibus inquit. Nonne larebat quin aduersum moderatā petitionē meā haberes quid diceret sed non adeo me repelles, cūdo dixisse uelim, quod potes facito, hāc portūculā, quā hinc inde excerptisse poteris, Rex noster exoptat. Poteris ne istud denegasse? sed heu timeo, ne has tibi corporis ignauias ratiōes preparat, ut laborē effugias. Nihil nēpē turpius ociofo iuuenē, et si laborādū est, quū oēs ad laborē nascamur. Cui melius, quā regi optimo potes laborē impedere? Surge igitur, & inertia hāc pelle, & ad opus ingēti accingere animo, ut regi pariter pareas, & tuo nomini ad inclytā phamā uia facias, Venies pfecto si prudēs exultro eō quod ego te conor impellere. Nosti enim, quā labor improbus uincat omnia, audētesq; fortuna iuuat, et multo magis deus ipse nunquā deserēs sperātes in se. Vade igit & bonis auibus uolue, & euolue & cetera libros, calamū atripe, & dū regi obsequeris, tuū nomē in lōgissimū deducarū. Tū ego, uincor, inquā, magis ferē lepiditate uerborū quā uiribus ratiōnū.

Viges

P R A E F A T I O.

Viges etenim me, ipellis, trahis, & ut pareā nolim uelim ue, necesse est. Et sic clemētissime rex, ut ad te calamū aliquādo flectā, aliq̄diu altercati sumus Dōinus tuus & ego, et seu ualeā, seu nō ualeā, ad ultimū uictus, in tuā sententiā impulsus uenio, quibus tamē uirib; tu uictus. Iussu igit tuo mōtanis Cettaldi coeleis, et sterili solo derelictis tenui licet cymba in uet. *Propositio* uiginosū mare, crebrisq; implicatū scopulis nouus descēdā nauta, incertus nūquid operarē operis. pectū facturū sim, si oīa legero litora et mōstruosa etiā nemota, scrobes & antra, si opus sit, pagauero pedib; ad inferos usq; descēdero, & Dedalus alter factus, ad æthera trāsuolauerō, undiq; in totū desiderū, nō aliter quā si p ualtū litus ingētis naufragii fragmēta colligerē, sparsas p infinita penē uolumina deorū gētiliū reliqas colligā, quas cōperitā, et colligādas auro diminutas atq; semelas, & ferē attritas in unū Genealogiē corpus, quo potero ordine, ut tuo fruatis uoto, redigā. Horresco tamē grāde opus assumere, & uix credā, si resurgat & ueniat Prometheus alter, seu is idē q poētarū assertionē prisco tpe cōsueuerat homines ex luto cōponere, nedū ego huius operis, sit artista sufficiens. Sanē ne, rex in clyte, mirens in posterū dixisse uelim, nō expectes post multū tēporis dispēdiū, et lōgis uigiliis elucubrātū opus, corpus huiusmodi habere pfectū. Mutilū qppe & uinā nō mēbrorū pluriū, et forasse distortū seu cōtrahtū, gibbosūq; habēdū est, iam ratiōibus p mōstratis. Porro prūceps eximie, uti ad cōponēda mēbra deueniā, sic sēsus absconditos sub dura cortice enucleando pcedā, nō tamē ad unguē iuxta intētiōnē fingentiū fecisse pmittā. Quis enim tēpestate nostra, antiquorū queat terebrate pectora, & mētes excutere in uitā aliā iā diu a mortali segregatas, & quos habuere sensus elicere? Esset Aedepol diuinū potius quā humanū. Veteres qppe reliqis literis suis nominib; insignitis in uia uniuersæ carnis abiēte, sensusq; ex eis iuxta iudiciū post se reliqre nascentiū, quorū quorū sunt capita, ferē inueniunt tot iudicia, nec mirabile. Videmus enim diuini uoluminis uerba ipsa lucida, certa, ac immobilē ueritate plata, etiāsi aliquādo testā sint tenui figuratiōis uelo, in tot interpretatiōes distrahī, quorū ad illa deuenire lectores, & ob id in hoc minus pauescēs accedā. Nam & si minus bene dixerō, saltem ad melius dicēdū prudētiore alterū excitabo. Et hoc faciēs primo quæ ab antiq; audisse potero, scribā, inde ubi defecerint, seu minus iudicio meo plenē dixerint, meā apponā sententiā, & hoc libētissimo faciā animo, ut quibsdā ignaris atq; fastidiōse detestatiōib; poetas a se minime intellectos, appareat eos, et si nō catholicos, tāta tū fuisse prudētia pāditos, ut nihil artificiosius humani ingēni fictiōe uallatū sit, nec uerborū cultu pulchrius exornatū. Ex quib; pater liquidō eos plurima mūdāna sapiētia imbuto fuisse q lepiissime carēt stomachosi reprehēsores eorū, ex quib; enucleatiōibus præter artificiiu fingentiū poētarū, & futiliū deorū cōsanguinitates & affinitates explicatas, naturalia quædā uidebis tāto occultata mysterio, ut mirens, sic et pcerū gesta, moresq; nō per omne triuū euagatiā. Post hęc q̄niam in lōge maius uolumē quā existēs p̄grediet opus, opportuniū arbitror, ut facilius inuenies qd exquires, et melius possis retinere quæ uelis, illud in partes distinguere plures, eosq; nūcupate libros, quorū uniuscuiusq; principio arborē apponēdam cēleo, cuius in radice pater adsit, ppaginis, in ramis uero iuxta degradatiōis seriē apponere omnē dilatātā ppaginē, ut per hāc uideas, de quibus, et quo ordine in sequēti libro p̄quitas. Quos libros etiā debitis cōperies rubricis distinctos, ampliori sermone pādētib; quod unico tantū nomine p frōdes arboris primo plegeris. Demū duos superaddā libellos, & in primo quibsdā obiectiōibus in poēsīm, et poetas factis respōdebo. In secūdo, qui totius opis erit ultimus, qdā quæ in me forsan obiciēnt, amouere conabor. Sanē ne omiserim (nolo mireris, ut errore meo cōtigisse putes) ueterū crimē est, quod sapissime leges multa, scilicet adeo ueritatē dissona, & in seipsa nōnūquā discrepātia, ut nedū a philosophis opinata, sed nec a rusticis cogitata putes, sic & pessime tēporibus cōgruētia, quæ quidē & alia, si q sunt, a debito uariātia, nō est meæ intētiōis redarguere, uel aliquo modo corrigere, nisi ad aliquē ordinē spōte sua se sināt redigi, satis enim mihi erit cōperta rescribere, & disputatiōes philosophatibus linquere. Postremo si sanē mentis homines tam ex debito, quā ex Platonis cōsulto, in quibuscūq; etiā minimarū rerum principiis diuinam opē inprecati consueuerē, ac etiā eius in nomine agēdis initiū dare, eō quod illo

ff 3 præter

P R A E F A T I O.

praetermisso, Torquati sententia, nullū rite fundetur exordium, satis aduenire possum, quid mihi faciendū sit, qui inter fragosa uetustatis aspreta, & aculeos odiorū mēbratim discerp- tum, attritū, & in cineres fere redactū, ingens olim corpus deorum, procerum q̄ gene- tilium, nūc hūc, nūc illuc collecturus, & quasi Aesculapius alter ad instar Hippolyti cō- solidaturus sum. Et ideo cum solū cogitans iam sub pōdere titubem nimio, eū piissimū patrem, uerū Deū, rerū q̄ omnium opificē, & cuncta potentē, cui mortales uiuimus omnes, supplex precor, ut grandi superbo q̄ ceptui meo fauens adsit. Sit mihi splēdēs & immobile sidus, & nauicula disuerū mare sulcātis gubernaculū regat, & ut opportu- nitas exigit, uentis uela cōcedat, ut eō deuehar, quo suo nomini sit decus, laus, honor, & gloria sempiterna. De restantibus autē delusio, ignominia, dedecus, & aeterna damnatio.

Qui primus apud gentiles deus habitus sit.

nouumq; for-
tas. legen.

Atē magnū, & disuerū nauigiis intraturus, nō nūquā sumpturus iter, ra- tus sum prospeclandū fore solertius, quo ex littore cymbae prora soluenda sit, ut rectius secūdo spirite uēto, eō deuehar, quō cupit animus. quod quī- dem tunc comperisse reor, dum eum cōpereto, quē sibi primū deū sinxere priores, ut ab eo initio propaginis sumpto, debito possim ordine in posse- titate procedere. Cōueniant igitur meū omnes animi nires, & ē sublimi mentis speculo omnē fere ordinis intuebar ambitū, surgentes q̄ extēplo plurimos uidi, nec unius tantū religiois homines, cuiuscūq; tamē ueritatis fide dignissimos testes, grauitate asserētes sua, Deū unicū esse, quem nemo uidit nūquā, & hunc uerū esse, principio finē q̄ carentē po- tentē omnia, rerū patrem atq; creatorē, tam patentū, quā nō patentū nobis. Quod cū optime crederē, & ab ipsis puerilibus annis crediderim semp. Cēpi mente reuoluere uerū- rum quamplurimorū circa hunc uarias atq; diuerlas opiniones. Visū q̄ mihi est hoc idē fere ipsos credere gentiles, sed eos decipi dum creaturā creatoris attribuunt dignitatē, nec omnes uni, sed diuersi diuersis conantē impēdere. Cui errori causam intulisse philosophi- tes, & diuersimode sentiētes existimo, & post eos poēte, quos primos theologizantes Arist. dicit, dum ostenderēt priscā ruditati secundū suas credulitates esse eos deos primos, quos ipsi arbitrabant rerū primas fuisse causas. & hinc si plures et diuersimode opinātes fuerē, de necessitate sequutū est, ut plures & diuersos deos, diuersas haberent nationes uel sectas. quarū unaquaq; suū existimauit uerū & primū, & unicū esse deū, aliorū patrem & do- minum. Et sic nō solū instar Cerberi tricipitē fecere beluā, quinimmo in monstrū longe plu- tiū capitū describere conati sunt. Quorū dum antiquissimū inuestigatē, Thales Mī- lesium obuium habui, suo aēto sapiētissimū hominē, & cēlo astris q̄ familiarissimū, & quē ego audierā multa de uero deo, ingenio magis quam fide, iam diu exquisiuisse. Hūc ego rogauī ut diceret quē tatus sit deorū fuisse primū. Qui euestigio inquit, Rerū omniū causam primā Aquā fuisse reor, tam q̄ in se diuinā habere mentē, omnia producētē, nec aliter quā apud nos plantas humectat, sic ex abyssu scaturiginibus emissis in cēlū usq; sidera, & ornatū reliquū manu madida fabricasse. Hinc Anaximenē aliū doctissimū ui- rum cōueni, & dum hoc idē quod ā Thalete percūssor, respōdit, Aērem rerū omniū pro- ductorem, eō quod animātia aēre perditō moriant ilico, & abs q̄ eo nequeant procreari.

Deū vni
esse rē.

Thales
Milesius.

Anaxi-
menes.

Chrysippus.

Alcinous.

Macrobius.

Theo-
dorus.

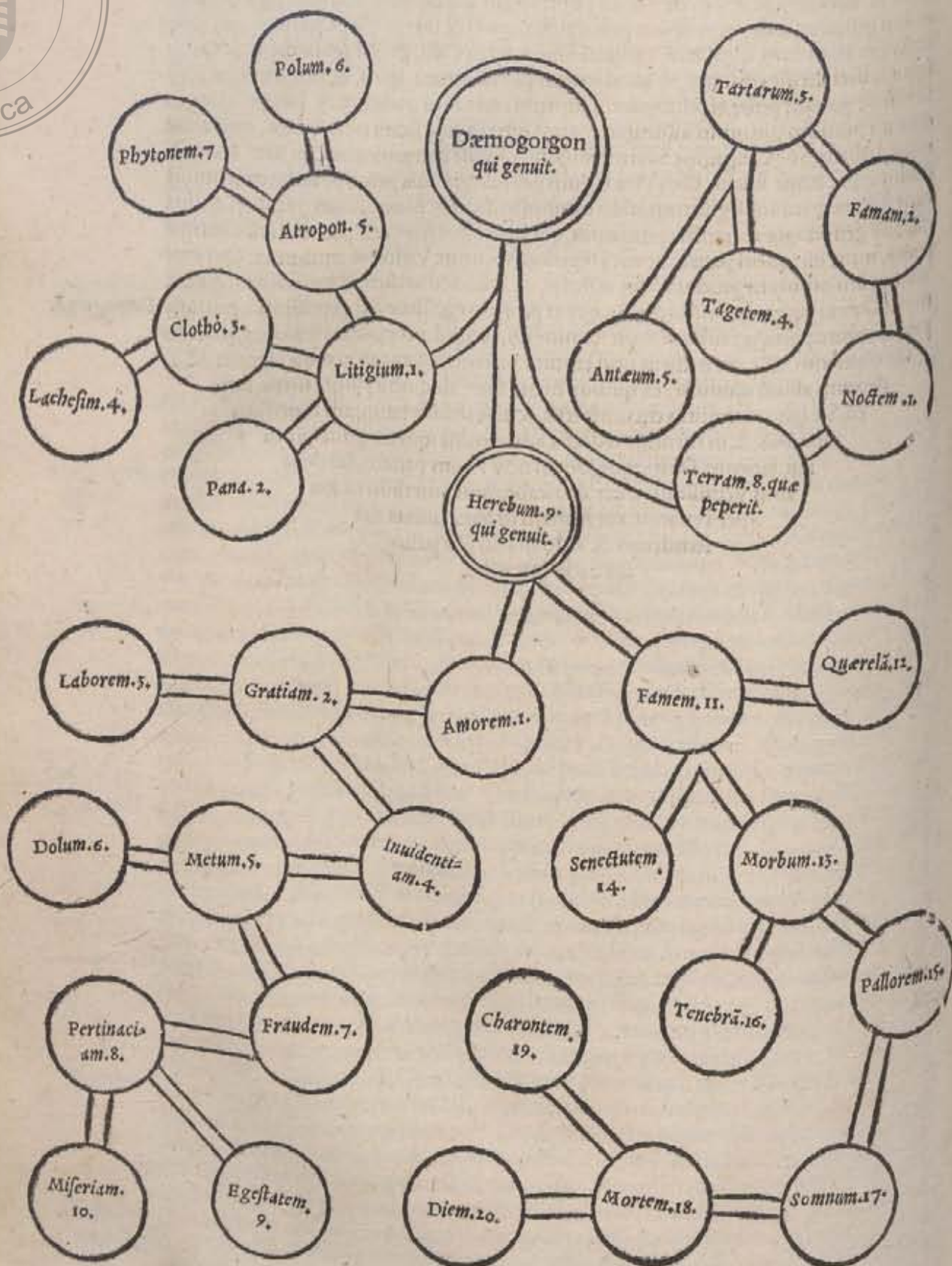
Post hos Chrysippus affuit, inter priscos famosus homo, qui rogatus ait, Ignē se rerū om- niū cōditōrē credere, eō quod abs q̄ calore nil appareat posse gigni mortale, uel genitum posse cōsistere. Alcinou autē Crotoniensem cum cōuenissem, ceteris cellioris animi homi- nē cōperi. Nam elemētis transuolatis repente, intellectu se miscuit astris, inter quā, quē nō uerit nescio, sed retulit se arbitrari Solē, Lunā, & stellas, et omne cēlū, rerū omniū fuisse fa- bros. O liberalis homo, quam unī tantū elemēto ceteri dederāt, hic omnibus superceles- tiū corporibus deitātē largitus est. Post hos ego Macrobiū iuniorē omniū adorior. Ille autē soli Soli attribuit quod dederat Alcinous toti cēlo. Theodorus uero, ut arbitror, nō nouus homo, sed taliū inuestigator precipuus, neminē nominādo, respondit uetustissimū morū Arcadū fuisse opinionē, Terrā rerū omniū fuisse causam, ei q̄, ut de aqua dicit Tha- les, mentē inesse diuinā existimātes, crediderūt eius ope omnia fuisse pducta atq; creata. Porro

P R A E F A T I O.

Porro ut de reliquis taceamus, poēta qui Taleis opinionem secuti sunt, aquā elemētū Oceanū uocauere, & rerū omnium, hominum atq; deorum dixerunt patrem, & ab eodem genealogiā deorum dedere principium, quod & nos fecisse poteramus, nisi inue- nissemus secundum quosdam Oceanū filium fuisse Cēli. Et qui Anaximenē & Chry- sippum uera dixisse credidere, eō quod louem pro elemento ignis, & nonnunquā aēris sapissime ponant poēte, ei principatū deorum omnium tradidere, & suis genealogiis deorum primum omnium assumpserunt. quos ideo in hoc secuti non sumus, quia louē nunc Aetheris, nūc Cēli, nunc Saturni fuisse filiū legisse meminimus. Qui uero Alcinoō dicuntur praestitisse fidem, Cēliū seu Cēlum genealogiā suā principē uoluerunt, quod cum Aethere genitum legissemus, ultro omisimus, sicut & Macrobius primores q̄ suos qui Soli genealogiā concessere primatum, quem multos habuisse parentes ipsi testantur poēta, nunc illi louem patrem, nunc Hyperionem, nunc Vulcanū attribuētes. Qui autē Terrā rerū omnium productricem uoluere, ut Theodorus dicit, immixtam illi diuinā mentē Damogorgonem nūcupauere, quem profecto ego deorum gentiliū omnium patrē suū esse cōperetū. & cum Aetheris non tantum patrem, sed autem extitisse legerim, & deorum aliorū plurimū, ex quibus hi orti sunt, de quibus supra mētio facta est. Sic igitur omnibus circumspectis, & aliis abscis tanquam superfluis capiabus, & in membra redactis, adinuenisse itineris principium tati, facientes Damogorgonem non rerum patrem, sed deo- rum gentiliū. duce deo scabrosum intrabimus iter per Tenaron, aut Aetnam in terrae uiscera de- scendentes, & ante alia Stygiā palu- dis uada sulcantes.

Damogorgo.

Primus habet stirpem Dæmogorgonis Aethere dempto.

IOANNIS BOCATII

DE GENEALOGIA DEORVM, LIB. I.

V M M A cum maiestate tenebrarū arbore descripta, uetnoscus ille deorū omnium gentilium proauus undiq stipatus nebulis & caligine, mediis in uisceribus terre perambulanti mihi apparuit Dæmogorgon, nomine ipso horribilis, pallore quodam muscoso, & neglecta humiditate amictus, terrestrem, tædum, fetidum q̄ euaporans odorem, seq̄ miseri principatus patrem potius alieno sermone quā suo confessus uerbo, me coram noui laboris opifice constitit. Risi fateor dum illū intueret, memor stultitiæ ueterum, qui illum à nemine genitum æternū, & rerum omnium patrem, atq̄ in uisceribus terræ delitescentem rati sunt. Sane quoniam minus hoc spectat ad opus, eum sinamus in sua miseria, procedentes eod̄ quod cupimus. Huius igitur insipide credulitatis causam dicit Theophrastus, non à studiosis hominibus habuisse principium, quinimod̄ à uetustissimis Archadum rusticis. Qui cum mediterranei essent homines, atq̄ montani & semisyluestres, & uiderent terram sponte sua syluas & arbusa quæq̄ producere, flores, fructus & semina emittere, animalia alere cuncta, & demum in se morientia quæq̄ suscipere, necnon & montes flammis euomere, & duris silicibus ignes excuti, ex concauis locis & uallibus exhalare uentos, & illam sentirent moueri nonnunq̄, & etiā mugitus emittere, eius q̄ in uisceribus fontes, lacus & flumina fundi, quasi ex ea æthereus ignis & lucidus aer exorti, ac egregie pota ingentem illum oceani pelagum emisit, & ex collis incendiis euolantes in altum fauillæ solis lunæq̄ globos ediderint, summūq̄ implicite celo in stellas sese infixerint, sempiternā stolidè credidere. Qui aut̄ post hos secuti sunt, paulo altius sentientes, non terram simpliciter rerū harum dixere autorem, sed illi mentem implicitā esse diuinam, intellectu & nutu cuius agerentur ista, eam q̄ mentem in subterraneis habere sedem arbitrat̄ sunt. Cui errori auxilium fidem apud rusticos antra ac profundissimos terrarū abditus intrasse nonnunq̄, cum in processu languescere luce silentiū augeri uideatur, subintrare mentes cum nativo locorū horrore religio consueuit, & ignaris præsentia alius cuius diuinitatis suspicio. quā à talibus suspicatum diuinitatē non alterius quā Dæmogorgonis existimabāt, eo quod eius mansio in terræ uisceribus crederetur, ut dictum est. Hic igitur cum esset apud uetustissimos Archades in honore præcipuo, rati taciturnitate sui nominis, diuinitatis eius augeri maiestatem, seu existimantes indecens esse, tam sublimis nomen in buccas uenire mortaliū, uel forte timentes ne nominatus iritaretur in eos, consensu publico uetitiū est, ne impune nominaret̄ à quoq̄, quod quidē testari uideretur Lucanus, ubi Erichtho manes inuocantē describit dicēs. Paretis an ille Cōpellandus erit, quo nunq̄ terra uocato Non cōcussa tremat, qui Gorgona cernit apertā, Verbenibusq̄ suis trepidā castigat Erinnyem. Sic & Statius, ubi cæcus senex Tiresia iussu Ethæoclis, belli Thebanorū exitum perscrutat, dicit. Scimus enim, & quicquid dici, noscīq̄ timentis, Et turbare Hecatem, ni te Thymbree timeterem. Et triplicis mundi summū quem scire nephasum illum sed taceo &c. Hunc de quo duo poetæ loquuntur nomine non expresso, Latinius insignis homo doctusq̄ super Statium scribens liquido dicit esse Dæmogorgonem, summūq̄ & primum deorū gentilium. Et nos etiā satis sumere possumus, si uerba caminū ponderate uelimus. Dicere enim apud Lucanū femina malefica & gentilis ad præminentiam atq̄ subterraneā huius mansionē demonstrandam terram tremante eo uocato, quod nunquam aliās facit nisi cōcussa. Subsequitur hoc idem, quia uidet Gorgonem, id est terram apertam, id est ad plenum, eo quod in uisceribus habitat terræ. Nos aut̄ respectiue ad eum superiorem, si superficiem tantū uidemus, uel uidet apertam gorgonem,

Lib. 6

Lib. 4
Theb.

Gorgonem, monstrum illud uertens aspicientes in saxa, nec propterea in saxum uertitur, ut appareat præminentia eius signum aliud. Tertio potentia eius ostendit etiam circa inferna, dum eum dicit, castigare uerbis Erinny pro Erinnyas, id est furias eas scilicet potentia sua & reprimendo & iritando. Hunc aut cognosci à superis ideo dicit Statur, ut illum & subterraneum, & cunctorum demonstret principem, & inuocatum posse cogere manes in desideria mortaliū, quod ipsi nollēt. eum aut cognosci ideo nephas dicit, quia scire secreta dei non spectat ad omnes, nam si cognita sint, in uilipensione ferē ueniet potentia deitatis. Hunc præterea ne tedio solitudinis angeretur, liberalis & circumspēda uertitas, ut ait Theodotius, dedit æternitatem atq; chaos, & inde filiorū agmen egregium. Non uem enim illi inter mates & foeminas fuisse uoluere, ut infra patebit distinctus. Eratic locus detegendi, si quid fuisset poetica fictione reconditū, sed cum nudus sit huius deitatis erronea sensus, explicare quid nomen eius horridū sonare uideatur, tantummodo sufficit. Sonat igitur, ut reor, Dæmogorgon græce, terra deus latine, nam dæmon deus, ut ait Lactantius, Gorgon aut terra interpretatur, seu potius sapiētia terræ, cum sape dæmon sciens, uel sapiētia exponat. Seu ut magis placet aliis, deus terribilis, quod de uero deo, qui in celis habitat, legitur, Sanctum & terribile nomen eius. Verū iste aliam ob causam terribilis est, nam ille ob integritatem iustitiæ male agentibus in iudicio est terribilis, iste uero stolide existimantibus. Postremo anteq̃ de filiis aliquid, de sociis pauca uidenda sunt.

DE AETERNITATE. CAP. I.

Equitur de æternitate, quam ideo ueteres Dæmogorgoni sociam dedere, ut is qui nullus erat, uideretur æternus, quæ quid sit suo seipsa pandit nomine, nulla enim temporis quantitate mensurari potest, nullo temporis spacio designari, cum omne cōtineat æuum, & cōtineatur à nullo. Quid enim deus la scripserit Claudius Claudianus, ubi in heroico carmine Sulconis laudes

Lib. 2.

extulit, liber inferere, dicit enim sic, Est ignota procul nostræ q̃ imperuia mēti, Vix aduentus da diis annorū squalida mater, Immenso spelunca æui, quæ tempora uaste Suppediat, reuocatq; sinu cōplectitur annū, Omnia quæ placido consumit numine serpens Perpetuum q̃ uirer, squāmis, caudamq; reducto Ore uorat, tacito relegens exordia lapsa. Vestibuli custos uultu longæua decoro, Ante fores natura sedet cunctisq; uolantes Depens dent membris animæ, mansura uetendus Scribit iura senex, numeros qui diuinitas, Et cursus stabilesq; moras, quibus omnia uiuūt, Ac pereunt, fixis cum legibus ille recenset &c. Antro demum sic descripto subsequitur ibidem. Hic habitant uario facies distincta metallo Sæcula certa locis, illic glomerant athena, Hic ferrata rigent, illic argentea curdent, Eximia regione domus &c. hac ille. Ex quibus reor serenissime regū possis aduocare, quā suauis stilo, quā accurata atq; explicata oratione, quid æternitas, & quæ inter æternitatem cōtineantur, poeta describat. Qui ut eius ostendat omnium temporum excessum, dicit speluncam ipsius, id est gremii profunditatem incognitam atq; procul spatem, & nedum mortalibus, sed uix aduendam diis, id est beatis creaturis, quæ in conspectu dei sunt, eamq; demum dicit tempora suppeditantem atq; reuocantē, ut appareat intra eam omne tempus initiū sumpsisse ac sumere & sumptū esse, & ultimo in finem deuenire suū, & ut appareat quo ordine describit serpentē perpetuo uiuentem, id est quantum ad eam nunquā in senium tendentē, eumq; dicit reuoluto in caudam ore eam deuorantem, ut ex hoc actu percipiamus temporis circularis lapsum. Nam semper anni uenit finis principium est sequentis, & sic erit durante tempore. Quo exemplo usus est, eo quod per illud fuerit olim Aegyptiis, antequā litteras suscepissent, cōsuetudo describendi annum. Subsequenter aut hoc fieri tacite dicit, eo quod non aduertentibus nobis paratim labatur tempus. Naturam autem animarum circumuolantium plenam, eo quod assidue multis animantibus animas infundat, ideo ante fores æternitatis describit, ut intelligamus quod quicquid intrat æternitatis gremium, seu parum mansurū, seu multū, natura rerum augentē intrat, & sic quasi ianitrix hic est, & intelligendum est de natura

natura. Nam quod natura naturans immittit, nunquā egreditur. Senem autē, qui in antro numeros stellis diuidit, deum uerum credo, non quia senex sit. Non enim in ætænum cadit ætatis ulla descriptio, sed mortalium loquitur more, qui longauos etiam immortales senes dicimus. Hic numeros stellis diuidit, ut intelligamus, quia eo agente & ordinante per certum & constitutū ab eo syderum motum nobis tempora distinguantur, ut per solis totius celi circuitū habemus annum, sic per eandem lunæ circumuolutionem mensem, & per integram octauæ sphaeræ reuolutionē diem. De sæculis aut, quæ ibidem dicit esse, infra ubi de æonis satis clare scribetur.

DE CHAOS. CAP. II.

Chaos, ut Ouidius in principio maioris sui uoluminis asserit, fuit quædam omnium rerum creandarum immixta & confusa materia. Dicit enim sic, Ante mare & terras, & quod tegit omnia cælū, Vnus erat toto naturæ uultus in orbe, Quem dixere chaos, rudis indigestaq; moles, Nec quicquam nisi pondus iners cōgestaq; eodem, Non bene iunctarum discordia semina rerum, & cætera. Hunc seu hanc tam speciosam forma certa catentē effigiem uolūere nonnulli, aliis insignes philosophi, sociam atq; iam æternam fuisse Dæmogorgoni, ut si quando in mentem illi uenisset creaturas producere, nō deesset materia, quasi nō posset qui poterat rebus uariis formam dare, materiā ex qua daret, producere, ridiculum est, sed iam neminem redarguere professus sum.

Lib. 1, Met. 1.

DE LITIGIO PRIMO DÆMOGORGONIS filio. Cap. III.

Is præmissis ad inclutam prolem primi dei gentiliū ueniendū est, cuius primum filium uolūere Litigium, eo quod primum eum ex Chaos prægnantis utero, ex incerto tamen patre eductum uelint. De cuius educatione talis à Theodotio recitatur fabula. Dicit enim à Pronapide poeta in protocosmo scribi, quod semel residente Dæmogorgone, ut quiesceret in ætænitatis antro, sensit in utero Chaos tumultuari, quamobrem commotus extensa manu Chaos uentrem aperuit, & euulso Litigio tumultum faciente, eo quod turpem & inhonestam haberet faciem, abiecit in auras. Qui confestim euolauit in altum, non enim poterat ad inferiora descendere, cum omnium rerum inferioris esse uideretur, qui illum ex utero matris exemerat. At inde Chaos acti fessa labore, cum non haberet quam inuocaret Lucinam, madens tota in sudorem uidebatur resolui debere, ignita exhalans infinita suspiria, insistente forti manu Dæmogorgone, ex quo factum est, ut iati diuulso Litigio, tres Parcas & Panem educeret unā cum eis. Inde autem cum illi Pan rebus gerendis uideretur cæteris aptior, eum domui præfecit suæ & sorores illi dedit perdissequas. Chaos autem liberata pondere, iussu Panis Dæmogorgonis cessit in sedem. Litigium uero quod nos uulgadoti uocabulo discordiam dicimus, ab Homero in Illiade sic uocatur, & Iouis dicitur filia, quam ipse ait, eo quod à Iunone per eam læsus fuerit circa natiuitatem Eustiei & Herculis de celo in terram eiectam. Theodotius autem de Litigio plura insuper recitat, quæ ubi decentius in processu ponenda uidebuntur, apponam, quæ hic ad præsens omittuntur. Habes tex inclutæ ridiculæ fabulæ, tierum eo uentum est, ut opportunū sit à ueritate amouere fictionis corticem, sed prius respondendum est persæpe dicentibus, quid poetæ dei opera, uel naturæ uel hominū hoc sub fabularum uelamine tradidere? Non erat eis modus alter? Erat equidem, sed uti non æqua facies omnibus, si tunc animorū iudicia. Achilles arma præposuit ocio, Aegisthus desidiā armis. Plato philosophiam omittis cæteris secutus est. Statur Celta sculpsere. Phidias, Appelles peniculo imagines pinxere. Sic & reliqua hominum studia sinam. Poeta delectatus est regere fabulis ueritatē, cuius delectationis Macrobius super somnio Scipionis scribens satis aperte causam uideretur ostendere, dum dicit, De diis autem dixi cæteris, & de anima nōn frustra, sed nec ut oblectent ad fabulosa conuertunt, sed quia

Occupatio.

sciunt inimicam esse naturæ undiq; apertam expositionem sui, quæ sicut vulgatis hominibus sensibus intellectu sui uario rerum tegmine operimento subtrahit, ita à prudentibus archana sua uoluit per fabulosa tractari. Sic ipsa mysteria fabularum cuniculis operiuntur, ne uel hoc adeptis nudam rerum talium natura se præbeat, sed summis tantum uitis sapientia interprete, ueri archani consensu cõtenti sunt relinqui. hæc Macrobius. Et si multa plura dici possunt, satis responsum arbitror exquirentibus. Insuper rex præcipue sciendum est his fictionibus nõ esse tantum unicum intellectum, quinimò dici potest potius polysemum, hoc est multiplicium sensum. Nam sensus primus habetur per corticem, & hic literalis uocatus est. Alii per significata per corticem, & hi allegorici nuncupantur. Et ut quid uelim facilius assumatur, ponemus exemplum. Perseus Iouis filius figmento poetico occidit Gorgonem, & uictor euolauit in æthera, hoc dum legitur per litteram historialis sensus præstat. Si moralis ex hac littera queritur intellectus, uictoria ostenditur prudentis in uitium, & ad uirtutem accessio. Allegoricè autem si uelimus assumere, piæ mentis spiritus mundanis deliciis ad celestia eleuatio designatur. Præterea posset et anagogice dici per fabulam, Christi ascensum ad patrem mundi principe superato figurari. Qui tamen sensus, & si uariis nuncupentur nominibus, possunt tamen omnes allegorici appellari, quod ut plurimum fit. Nam allegoria dicitur ab ἀλγο quod est alies num latine siue diuersum, & ideo quod diuersi ab historiali seu literali sensu, allegorici possunt, ut dictum est, merito uocari. Verum non est animus mihi secundum omnes sensus euolare fabulas, quæ sequuntur, cum satis unum arbitror ex pluribus explicasse. Esto aliquando apponentur fortasse plures. Nunc autem quid Pronapidem sensisse putem, explicabo paucis. Videtur etenim mihi Pronapidem creatione mundi designate uoluisse secundum erroneam eorum opinionem, qui tati sunt deum ex materia præparata produxisse quæ creata sunt. Nam sensisse Demogorgonem tumultum fieri in utero chaos, nil aliud reor, quàm diuinam sapientiam aliqua eam mouente causa, utpote maturitatem uentris, id est tempus propositi horam aduenisse, & sic coepisse uelle creationem & quæ immixta erant certo ordine segregare, & hinc extendisse manum, id est operam uoluntati dedisse, ut ex informi colluue formosum atq; ordinatum produceret opus, & ante alia euulsis ex utero laborantis, id est laborem confusionis patientis linigium, quod totiens aufertur à rebus, quotiens amoris discordantiæ causis illis debitas imponit ordo. Patet igitur hoc ante alia fecisse, disgregasse scilicet quæ inter se erant. erant enim elementa confusa, calida enim frigidis, sicca humidis, & leuia grauibz repugnabant. Et cum primus dei uideretur actus à discordantibus ordinando subtraxisse Linigium, Demogorgonis primus filius dictus est. Eum abiectum ob turpem faciem, quia turpe fuit plurimum linigare. Euolasse ad sublimia potius uidetur fabuloso ordini præstare decorem, quàm aliud uelle significare. Præterea eiectum quo se afferret in altum tendere non habebat, cum in inferioribus iam producti orbis partibus in lucem consisteret cum fuisse productum. Quod à superis in terram demum deiectum sit, scribit Homerus ob id fuisse productum, quod opere suo ante Herculem Euristheus natus sit, ut suo narrabitur loco. Verum quantum ad intinsecum sensum hoc ego sentio, quod à motu corporum superiorum apud mortales sepiissime oriuntur linigia. Insuper dici potest illud in terras eiectum à superis, cum apud supetos omnia certo & perpetuo agantur ordine ubi apud mortales uix inuenitur aliquid esse concursus. Deinde cum dicit sudore madefacta chaos, & ignita emittentem suspiria, nil aliud intelligit reor, quàm elementorum segregationem primam, ut per sudorem sentiamus aquam, per ignita uero suspiria aerem atq; ignem, & quæ defunctum sunt corpora, & per grossitiem molis huius terram, quæ Panis consensum creatoris sui domus & sedes facta est. Eductum autem Pana post Linigium credo ratos ueteres ea in separatione elementorum naturam naturatam habuisse initium, & è uestigio domui, id est orbi Demogorgonis præpositam, quasi eius opere sic uolente deo, omnia producantur mortalia. Parcas autem eodem partu productas, & pedissequas fieri.

mythologia.

Nec hæc præfatis fabule sunt.

fracti datas ideo fictum existimo, ut intelligatur naturam his cum legibus productam ut procreet, seu gignat, nutriet, & in finem nata deducat. quæ tria sunt parcarum officia, in quibus contiguum naturæ præstant obsequium, ut latius in sequentibus apparebit. Homerus Aten uocat, lib. 18. quæ tamen non uideo, quomodo huic fabulæ conueniat. Sed rectius Ouidij locus huc pertinet, ubi à princip. lib. sic ait: Unus erat toto naturæ uultus in orbe, Quem dixere chaos rudis indigestaq; moles, Nec quicquam nisi pondus iners congestaq; eodem, Non bene iunctarum discordia semina rerum. Et postea: Frigida pugnabant calidis, humentia siccis, Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus: Hanc deus, & melior licet natura diremit. Hanc enim Pronapidis fabula litteræ significare uidetur. Et Appollonius in eandem ferè sententiam Orpheum eandem inducit, lib. 1. Argon. cum ait, ἀειδὲν δὲ ὧς γὰρ ὁ οὐρανὸς, καὶ δαλάσσα πᾶσι ἐν ἀλλήλοισι μὴ συναιερόντων μαρτυρῶντες ὅτι ὁλοοῖο διέκρυθεν ἀμφὶς ἑκάστα, quo loco νεῖκε νοῦς eat, quod hic Bocatius Litigium. Homeri autem ἄτη noxa latinis dicitur, quæ homines malis implicat, mentesq; seducit & inquietat, cui repellendæ & placandæ, Litæ Iouis filie oppositæ sunt, quæ tanto tardiores sunt, quanto noxa grauior est, ut pulchre ab Homero ibidem fingitur.

DE PANE SECUNDO DÆMOGORGONIS filio. Cap. IIII.

Pana Dæmogorgonis fuisse filium iam satis supra demonstratū est. De quo talem Theodotus recitat fabulam. Dicit enim eum uerbis irritasse Cupidinem, & inito cum eo certamine superatum, & uictoris iussu Syringam nympham Archadem adamasse, quæ cum Satyros ante lussisset, eius etiam spreuit coniugium. Pana autem cum illam urgente amore fugientem sequeretur, contigit ut ipsa à Ladone fluuio impedita consisteret, & nympharum auxilium precibus imploraret, quarum ope factum est, ut in palustres calamos uerteteretur. Quos cum Pan motu uentorum sensisset, dum inuicem colliderentur esse canotos, tam affectione puellæ à se dilectæ, quàm delectatione soni permotus, calamos libens assumpsit, & ex eis septem diuisibus factis fistulam, ut aiunt, composuit, eaq; primus cecinit, ut etiam testari uidetur Virgilius. Pan primus calamos cetera coniungere plutes Instruit &c. Huius præterea poetæ & alij insignes uiri mirabilem descripserunt figuram. Nam ut Rabanus in libro de origine rerum ait. Is ante alia frontem habet infixam cornua in celum tendentia, barbam prolixam, & in pectus pendulam, & loco pallii pellem distinctam maculis, quam nebridem uocauerunt præci, sic & manu uirgam atq; septem calamos tum fistulam. Præterea inferioribus membris hirsutum atq; hispidum dicit, & pedes habere capreos, & ut addit Virgilius purpuream faciem. hunc unum & idem cum Syluanus arbitrabatur Rabanus, sed diuersos esse describit Virgilius dicens. Venit & agresti capitis Syluanus honore Florentes ferulas & grandia lilia quassans. Et illico sequitur. Pan deus Archadiæ uenit. Eralibi. Panq; Syluanumq; senem nymphasq; sorores &c. Hic igitur præmissis ad intinsecum uenientidum est. Et quoniam supra Pana naturam naturatam esse dictum est, quid sibi uoluerint fingentes eum à Cupidine superatum, facile reor, uideri potest. Nam quàm cito ab ipso creatore natura producta est, eueffigio coepit operari, & suo delectata opere illud coepit amare. & sic à delectatione irritata atheni succubuit. Syringam autem quam aiunt à Pane dilectam, ut dicebat Leontius, dicitur à syrin græce, quod latine sonat deo cantans, & sic poterimus dicere syringam esse celorum seu sphaerarum melodiam, quæ ut Pythagoræ placuit ex uariis inter se motibus colorum ac sphaerarum conficiebatur, seu conficitur, & per consequens tanquam deo & naturæ gratissimum à natura conficiente diligitur. Seu uolumus potius Syringam esse circa nos agentibus supercelestibus corporibus naturæ opus tantò organizatum ordine, ut dum in certum & determinatum finem continuo deducitur tractu, non aliter quàm faciant tunc canentes harmoniam facere, quod deo gratissimum fore credendum est. Cur autem hanc nympham Archadem fuisse dixerint, & in calamos uersam, ideo dictum

Lib. 1. Met.

Eclog. 4.

li. Georg.

Expositio fabule.

DE GENEALOGIA DEORVM

didum puto, quia ut placet Theodonio, Archades primi fuere, qui excogitato cantu emittentes per calamos longos & breues spiritum, quatuor uocum inuenete discrimina, & demum adiecere tria, & ad postremum quod per multos faciebant calamos, in unam contraxere fistulam, foraminibus ori flantibus proximis, & remotioribus exco- gitatis. Macrobius uero hoc repertum dicit Pythagora, ad idus malleorum grauium & leuium. Iosephus uero in libro antiquitatis iudaice dicit longe uetustius Iubal inuen- tum fuisse ad tinnitum malleorum Tubalcain statim sui, qui ferrarius faber fuit. Verum quoniam fingentibus uerius uisum est Archades inuenisse, eo quod illo forsitan uo ce- teros excederet fistula, Archadem nympham fuisse uoluere. Syringam autem fuisse Sa- tyros, & Pana fugientem, atq; a Ladone moratam, & nympharum suffragio in calama uersam, circa nostros cantus iudicio meo aliquid bonae considerationis abscondit. Hae enim spreis Satyris, id est ingentis rudibus, fugit Pana, id est hominem aptum, natum ad musicalia, nec equidem aptum fugit, sed eximiatione cupientis, cui in delectatione uidetur cessari quod optat. Haec tunc a Ladone sistitur donec instrumentum ad emi- tendam meditationem perficitur. Est enim Ladon fluuius in ripa enutrens calamos, in quos uersam Syringam aiunt, ex quibus postmodum confectam fistulam nouimus, ex quo sumere debemus uti calamorum radix terra infixam est, sic & meditatio musicae artis & compertus exinde cantus, tam diu later in pectore inuentoris, donec emittendi praestet organum, quod ex calamis suffragio humiditatis a radice emissis conficitur, quo confecto, sonus praemeditatus emittitur suffragio humiditatis spiritus emittentis. Nam si siccus esset, nulla sonoritatis dulcedo, sed mugitus potius sequeretur, ut uidemus ex igne per fistulas emissio contingere, & sic in calamos uersa uidetur syringa, eo quod per calamos resonet. Possibile praeterea fuit a compertote fistulae calamos adhuc primo fuisse compertos Ladonem secus, & sic a Ladone detentos. Restat uidere quid sensisse potuerint circa Panis imaginem, in qua ego arbitror ueteres uniuersale naturae corpus tam scilicet agentium quam patientium rerum uoluissse describere, ut puta sentientes per cornua in caelum tendentia supercaelestium corporum demonstrationem, quam du- plici modo percipimus, arte scilicet, qua discursus syderum inuestigantes cognoscimus, & sensu, quo eorum in nos infusiones sentimus. Per ignitam autem eius faciem, ignis elementum, cui annexum aeternum uoluere, sumendum reor, quos sic iunctos Iouem di- xere nonnulli. Per barbaram autem, per quam uiriliter demonstratur, uirtutem activam horum duorum elementorum sic iunctorum intelligi uoluissse existimo, & eorum opus in terram & aquam, dum demissam illam in pectus, & ad partes inferiores traxere. Eunt autem maculosa pelle testum describere, ut per illam ostenderetur octauae sphaera mi- rabilis pulchritudo crebro stellarum fulgore depicta, a qua quidem sphaera sicut pallio tes- gitur homo, sic omnia ad naturam rerum spectantia conteguntur. Per uirgam autem naturae regimen intelligendum reor, quo omnia & potissime ratione carentia reguntur, & in determinatum finem in suis operibus etiam deducuntur. Fistulam ad harmo- niam celestem designandam illi apposuerunt. Quod illi circa inferiora sit hispidum cor- nua & hirsutum, terrae superficiem, montium, & scopulorum gibbosam, & sylvarum, uirgultorum, & graminum testam intelligo. Alii uero sensere aliter, solem scilicet per hanc imaginem designari, quem rerum patrem dominumque credidere, quos inter fuit Macrobius. Et sic per eius cornua uolunt lunae renascentis indicium, per purpuream faciem, aetis mane seroque rubescens aspectum, per prolixam barbaram, ipsius solis in ter- ram usque radios descendentes, per maculosam pellem, celi ornatum a solis luce dete- ram, per baculum seu uirgam, rerum potentiam atque moderamen, per fistulam, celi harmoniam a motu solis cognita, prout supra. Credo Rex magnifice uideas quam summoplenus exponendo transeam, quod duplici de causa facio. Primo quia confido, quoniam tibi nobile sit ingenium, quo possis quantumcumque patuis datis indicis, in

LIBER PRIMVS.

quoscunq; profundissimos sensus penetrare. Secundo quia sequentibus cedendum est. Nam si omnia quae ad expositionem huius fabulae possent induci, describere uellem, inuidia forte posteritatis fecisse uideretur, & ipsa sola ferè totum excogitatum uolument occuparet, quod & de reliquis dictum uolo. Et ut redeam ad omnia, hunc Pana, seu quod in processu eundem cum Demogorgone arbitrantur Archades, ut Theodonio uisum est, seu quod illo neglecto in istum totos uertent animos, sacris etiam hor- tendis, ut puta humano, imò naturae illi liantes sanguine, praecipue coluere, eumque dixere Pana a pan, quod totum latine sonat. Volentes ob hoc quod omnia quaecunq; sint in naturae gremio concludantur, & sic ipsa totum sit. Iuniores inde, eo quod in nouata placeant Pana Lycæum uocauere. Alii dempto Panis nomine Lycæum tantum dixere, & nonnulli Iouem Lycæum existimantes naturae seu Iouis opere lupos a gregibus amoueri, quibus ipsi ferè uocabant omnes, & sic a lupis fugatis cognomen meruisse uidetur. Graece enim lupo dicitur lycos. Augustinus uero ubi de ciu. dei scribit, dis- cigne ob hoc contigisse Pana Lycæum uocari, quin immò propter crebram mutatio- nem hominum in lupos, quae in Archadia contingebat, quod nisi diuina operante uir- tute fieri non posse arbitrabantur. Hinc praeterea uidetur Macrobius sumpsisse Pana, non Iouem, sed solem esse, eo quod Sol omnis mortalis uitae sit pater, & quod eo sur- gente consueuerint lupi dimissis insidiis aduersus greges in syluas abire, & sic ob istud beneficium eum dixere Lycæum.

Rectius & τὸν ὄρνιν, quod fistulam significat, aut τὸν ὄρνιν, quod fistula canere.

Hic à Latinis Inuus dicitur, ut alibi Macrobius testatur.

Pan Ioue missus erat, seruari testis uolente Troia, pendenti similis Pan semper, & uno Vix ulla inscribens terrae uestigia cornu, Dextera lasciuu caesa Tegeatide capra, Verbera leta monens fessa per compita cauda, Cingit acuta comas, & opaca tempora pinus, Ac parua erumpunt rubicunda cornua fronte. Sunt aures summoque cadit barba hispida mento, Pastorale deo baculum, pel- lusque sinistrum, Velat grata iatus tenerae de corpore damae, Haec Silius Ital. de Pane.

Apud Theocriti Comment. de Pane sic legitur. Pana alij dicunt filium Penelopes & omnium pro- corum, & ob id τὸν ἀνδρῶν, Epimenides autem Iouis & Callistis filium dicit Pan, eumque & Archadem esse geminos. Aristippus Iouis & nymphae Oeneidis filium facit, eodem loco, & forma eius ad mundi par- tes & rationes refertur ab eodem autore, Idyll. primo.

DE CLOTHO LACHESI, ET ATROPO DAEMO-
gorgonis filiabus. Cap. V.

Lotho, Lachesis & Atropos, ut supra, ubi de Litigio, filiae fuere Demogorgo- nis. Cicero autem has Parcas uocat, ubi de naturis deorum scribit, & filias Lib. 3. de nat. Herebi noctisque fuisse dicit. Verum ego ideo Theodonio potius adhaereo, qui illas cum rerum natura creatas dicit, quod longe magis ueritati uide- tur conforme, eas scilicet naturae rerum esse coaetnas. Has easdem ubi supra uocat Tullius in singulari Fatum, illudque herebi noctisque filium dicit, quod ego longe magis quam Parcas habito respectu ad id quod de Fato scribitur, ut post sequetur, Da- mogorgonis filium dicam. Seneca uero has in epistolis ad Lucilium fata uocat, dato Cleanthis dictum dicens, Ducunt uolentem fata, nolentem trahunt. Citra quod non so- lum eorum describit officium, eas scilicet sorores omnia ducere, sed etiam trahere, non aliter quam si de necessitate contingant omnia, quod longe apertius sentire uidetur in tragædiis Seneca poeta tragicus, & in ea potissime cui titulus est Oedipus, ubi dicit, Fatis agimur, credite fatis. Non sollicitae possunt curae Mutare tui stamina fusi, Quicquid pa- timur mortale genus Quicquid facimus uenit ex alto Seruatque sua decreta colus La- chesis dura reuoluta manu, Omnia septo tramite uadunt, Primusque dies dedit extre- mum.

moni. Non illa deo uerissimè licet, Quæ nexa suis currunt causis. It cui rarus præce nō
nulla, Mobilis ordo, multis ipsum timuisse nocet. Multi ad fatum uenere suum dum
fata timent &c. Hæc ille, quod etiam Ouid. sensisse uidetur dum in maiori suo uolumi-
ne dicit in persona Iouis Veneri. Tu sola insuperabile fatum, Nata mouete putas: ut
tres licet ipsa sorores, Testa trium cernens illic molimine uasto, Ex ære & solido rerum
tabularia ferro. Quæ neq; concursum celi neq; fulminis itant, Nec metuunt ullas rura
atq; æterna ruinas. Inuenies illic incisa adamante petenni, Fata tui generis &c. In quib;
bus præter iam damnatam opinionem sumi potest has tres sorores esse fatum & fati,
quantumcumq; Tullius in parcas & fata distinxit, uolens potius, ut reor, diuersitate no-
minum diuersitatem officiorum quàm personarum ostendat. Nos autem de his tribus
redigendis postremo in unum, quid nonnulli sentiant uideamus. Has supra diximus
seruatio Panis dedicatas à patre & causam demonstrauimus. Fulgentius uero ubi de my-
thologiis, dicit eas attributas obsequio Platonis inferorū dei. Credo ut sentiamus actio-
nes istarum circa tertena tantū uersari, & Pluto terra interpretat. Et ait idem Fulgentius,
Clotho interpretari euocationem, eo quod suum sit, iactō cuiuscumq; rei semine, illud
adeo in clementum trahere, ut aptum sit in lucem emergere. Lachesis autem, ut idem di-
cit, interpretatur prorsus, eo quod quicquid à Clotho compositum est, & in lucem
euocatum, à Lachesi suscipiatur & protrahatur in uitam. Atropos autem ab à quod est
fine & tropos quod est conuersio, absque conuersione interpretatur, eo quod omne
natum euestigio, quod in terminum sibi præsignatum uenisse cognouerit, demergatur in
mortem, à qua nulla terro naturali opere conuersio est. Apuleius uero Medaurensis non
mediocris autoritatis philosophus, de his in libro, quem cosmographiam cognomi-
nat, scribit sic. Sed tria fata sunt numero cum ratione temporis facientia, si potestatem ear-
um ad eiusdem similitudinem temporis referas. Nam quod infuso perfectum est, præ-
teritū temporis habet speciem, & quod torquetur in digitis, momenti præsens indicat
spacia. & quod nondum ex colo tractum est, subactumq; curæ digitorum, id futurū &
consequentis sæculi posteriora uidetur ostendere. Hæc illis conditio, & nominum eius-
dem proprietatem coniungit, ut sit atropos præteritū temporis fatum, quod nō deus quia
dem facit infestum, & futurū temporis. Lachesis autē à fine cognominata, quod etiam
illis quæ futura sunt, finem sui deus dedit. Clotho præsentis temporis habet curam,
ut ipsis actionibus suadeat, ne cura solers rebus omnibus desit. Hæc Apuleius. Sunt in-
super qui uolunt Lachesis eam esse, quam fortunā nuncupamus, & ab ea omnia mor-
talibus contingenda agitari. Nunc autem quid de fato sentiant ueteres, dato, non mule-
tum à præcedentibus differat, uidendum est. Dicit ergo de fato sic Tullius in libro quem
de diuinatione scripsit. Fatum id appello, quod Græci *εὐαγγελισμὸς*, id est ordinem, seu
nemq; causarum, cum causa causam ex se gignat, ea est ex omni æternitate fluens uetitas
sempiterna. Quod cum ita sit, nil est futurum, cuius non causas id ipsum efficientes na-
tura contineat, ex quo intelligitur, ut fatum sit, non id quod superstitiose, sed quod philo-
sophice dicitur causa æterna rerum, cur ea quæ præterierint facta sunt, & quæ insunt
fiant, & quæ sequuntur futura sint. Hæc Cicero. Boetius autem Torquatus uir discretissi-
mus atq; catholicus, ubi de philosophica consolatione scripsit, cum diffuse de hac ma-
teria cum philosophia magistra rerum altercet, dicit inter alia de fato sic. Omnium
generatio rerum cunctusq; mutabilium naturarum progressus, & quicquid aliquo mo-
uetur modo, causas, ordinem, formas ex diuinæ mentis stabilitate sortitur, hæc in sua
simplicitatis arce composita, multiplicem rebus gerendis modum statuit. Qui mo-
dus cum ipsa diuinæ intelligentiæ puritate conspicitur, prouidentia nominatur. Cum
uero ad ea, quæ mouet, atque disponit refertur, fatum à ueteribus appellatum est. Hæc
ille. Poteram & apponere quid Apuleius de fato in cosmographia determinet, & alios
rum sententias, sed quoniam satis dictum reor, cur Damogorgonis aut Herebi no-

Lib. 15. Met.

Parca.

Fatum quid.

disq; parca, seu fatum uel fata dicantur filia, breuiter describam. Cum sepe euentorum
sit in sequentibus, & iam in præcedentibus contigerit, quod causatus causans dicatur
filias, possumus ad præsens dicere has tres sorores uariis nuncupatas nominibus dei fi-
lias tanquā ab eo causatas, qui prima causarum est, ut satis per uerba supra proxime Ci-
ceronis atq; Torquati uideri potest, hunc deum, ut dictum est, Damogorgonem ueter-
es dixere. Quod autem ex Herebo & nocte, ut dicit Tullius nate sint, talis ratio reddi po-
test. Est Herebus ut apparebit latius in sequentibus terræ profundissimus & absconditus
locus, quem allegorice possumus accipere pro profunditate diuinæ mentis, in quā mor-
talis oculus penetrare non potest, & cum diuina mens uidens tanquam seipsam, intel-
ligens quid actura esset, & inde has actū cum natura rerum produceret satis, ex Herebo,
id est ex archano & profundissimo diuinæ mentis penetrati nate dicere possumus. No-
ctis autem filia dici possunt quantum ad nos, quia omnia in quæ acies oculorum no-
strorum penetrare nō potest, obscura dicimus, & noctis luce carentia similia, & sic dum
ad immensa diuinæ mentis intellectu transire nequeamus, mortali obfuscati caligine,
cum in seipsa splendidissima sit, & uiuæ atq; indeficientis lucis corusca, uisum illi no-
stræ habitudinis nominando attribuius noctem petennem diem nuncupantes, &
se noctis erunt filia, seu uolumus dicere, quia nobis incognita sunt dispositiones earū,
eas obscuras, & noctis filias uocamus. De nominibus propriis prædictum est, de ap-
pellationis dicendum. Vocat igitur has Tullius parcas, ut arbitror per antiphrasim, quia
nemini parcant. Nulla enim apud eas est acceptio personarū, solus deus potest peruertere
earum uires & ordinem. Fatum autem aut fata à for satis tractum nomen est, quasi ne
sint, qui id imposuere nomen, quod ab eis agitur à deo quasi irremocabile dictum sit, seu
præuisum, ut per uerba Boetii satis assumitur, ut etiā sentire uidetur Augustinus, ubi de
ciuitate dei. sed abhorret ipse uocabulum admonēs, ut si quisquam uoluntatem dei seu
potestatem nomine fati appellet, sententiam teneat, linguam coerceat.

DE POLO SEXTO DAMOGORGONIS
filio. Cap. VI.

Dicunt in super Polum Damogorgonis fuisse filium, & hoc in protocofino
asserere Pronapidem talem ex hoc fabulam recitantem. Quod dum secus
undas in sede sua cōsisteret Damogorgon, & ex exili limo spherulam com-
posuisset, eam nuncupauit Polū. Qui spreis patris cauernis & inertia, euo-
lauit in altum, & eo quod adhuc mollis esset in tam grande corpus euo-
lans conflatu est, ut omnia quæ à patre fuerant ante composita circundaret. Verum nō
dum sibi aliquis erat ornatus, cum fabricanti patri lucis globum assistens, uideretq; igni-
tas plurimum ad istum mallei fabrilis, hincinde fauillas euolare, omnes sinu facto col-
legit, & in domum suam detulit, eamq; ex illis ornauit omnem. Haberet tex in dyle,
quid tiderem, uidens compositū orbis tam ineptum ordinem, sed ante testatus sum nul-
lum uelle mordere. Sequitur enim ut in ceteris Pronapides opinionem uolentium ex
terra à mente diuina terris inclusa fuisse producta, dum Polum, quem ego cælum intelli-
go, ex terra extensibili factum ait, & in maximum ac circumplectens omnia corpus edu-
ctum. Quod autem ex fauillis ex luce prodeuntibus domum ornauerit suam, hoc ideo
dictum reor, quia solis micantibus radiis, stellæ in cælo compositæ, natura sua luce ca-
rentes lucidæ factæ sint. Polus aut dicitur, ut arbitror à quibusdam portionibus suis parti-
bus. Constat enim, ut uenerabilis Andalo præceptor meus, & ueteres astro-
logiæ autores asserunt, cælum omne super duos polos circumfle-
cti, quorū alterum nobis propinquiorem arcticum uo-
cant, oppositū aut antarcticū, hunc tamen
aliqui Polucē uocāt, causam
ego non uideo.

De Phytho

Phython Pronapidis testimonio Daemogorgonis filius fuit & Terra, ex na-
tuitate cuius ipse talem recitat fabulam. Dicit enim Daemogorgonē con-
tinuē caliginis affectū tedio, Acroceraunios conscendisse montes, & ex eis
ingentem nimium & ignitam euulsiſſe molem, eamq; primam rotan-
daſſe forcipibus, deinde in Caucaſo monte malleo ſolidāſſe. poſt hæc ul-
tra Taprobanem detuliſſe, & globum illum lucidum ſexies undis merſiſſe, totidemq;
circumrotāſſe per auras, & hæc ideo ne ulla unquam poſſet circuiſione diminui, aut au-
labefactari rubigine, & ut agilis ferretur undiq; qui conſeſſim ſe tollens in altum, domū
intrauit poli, patrisq; ſedem omnem compleuit fulgore. Ex immerſionibus autem eius
aquæ ante dulces amaritudinem ſumplere ſalſedinis, & aer ad percipiendos lucis radios
ex rotationibus apertus factus eſt. Orpheus uero, qui ſere poetarum omnium uerbaſſi-
mus fuit, ut Laſſan. in libro diuinarum inſtituit. ſcribit, opinatus eſt phythonem hunc
primum maximum & ueram deum eſſe, & ab ipſo cuncta fuiſſe producta atq; creata,
quod forſan hoc in opere locum illi primum quaſiſſet, tanto aſſerente teſte, ni ipſemet
Orpheus minus aduertens reor, ſeu quia nequitet animo concipere quenquam fuiſſe
ingentem, ſcripſiſſet, *πρωτογενος παλαιοτερος αὐτος ὅς τις*

Lib. i. cap. 5.

ali. Gangetis.

Quod in latinū uerſum ſonat. Principio genitus phython, longo ære natus. Et ſic non
primus, ut dixerat, ſi ære genitus eſt. Hunc præterea Laſſan. ubi ſupra, planeta uocat.
Sed iam ſumptus expedit ordo, ut uideamus quid contegat ſiſſio, quod explicato ſen-
ſu nominum ſere apparebit liquido. Vgucio in libro uocabulorum dicit Phythonem
Solem eſſe, & hoc illi quaſitum nomen à Phythone ſerpente, ab eodem ſuperato. Sic
& Paulus in libro, quem collectionū intitulat, dicit phanos ſeu planeta idem eſſe quod
apparitio. Sic enim phythonē hunc Laſſan. uocat, quod quidem nomen Soli opor-
tuit competere. ipſe enim eſt qui ſurgens apparet, eo enim ceſſante nulla erit cæterarū crea-
turarum mortalium apparitio, ſeu etiam ſyderum. Ergo ſolis creationem uult oſtende-
re Pronapides, circa quam ut eorum conſequatur opinionem, qui ex terra omnia uo-
lunt condita, inducit deum, ſeu terræ diuinā mentem ex Acrocerauniis montibus ſum-
pliſſe materiam, rarus ignitam terram ad componendum lucidum corpus aptiorem.
Quod aut hanc molem forcipibus rotādaſſet, intelligo diuinam artem, qua à deo ſolis
globus adeo ſphericus factus eſt, ut nulla ſuperſtuitate eius ſuperſicies gibboſa ſit. Ac quo
modo & malleus dici poſſet ſummi artificis inuentum, quo in Caucaſo monte, id eſt
in cæli ſummitate adeo corpus illud ſolidum formauit, ut nulla ex parte diſſolui, aut
minui uideatur. Inde dicit eum delatum ultra Taprobanem, ut oſtendar ubi creatum
opinetur. Eſt enim Taprobane orientalis inſula hoſſio Gangis fluminis oppoſita,
qua ex parte nobis in æquinoctiis ſol oritur, & ſic in oriente uidetur compoſitam uelle.
Merſum enim ibi ſexies undis dicit imitatis fabriles aſtus, qui ad durandum ferrum ſer-
uidum aquis immergunt, & in hoc arbitror Pronapidem uoluſſe perfectionem & æter-
nitatem corporis huius designaſſe. Eſt equidem ſex perfectus numerus ſe ex ſuis parti-
bus omnibus conſiciens, ex quo uult intelligamus, & artificis & artificiat perfectionē.
Quod autem ſexies rotatum ſit, puto per numerum perfectum rationis uoluerit eius cir-
cularem & indeficientem motum deſcribere, à quo nunquam exorbitaſſe, aut deſtituiſſe
competum eſt. Quod ob ingentis & ignitæ corporis demerſionem aquæ primo dulces
amare factæ ſunt, non ob aliud dictum puto, niſi ut oſtendatur quod ob continuam
radiorum ſolis feruentium percuſſionem aquarum maris aquæ ſuperſicietenus ſalæ fa-
ctæ ſint, ut approbant phyſici.

Lapsus eſt Vocatus, qui ubiq; Phythonem, pro phæthonte ponit. Nam apud Laſſan. non Phythonem,
ſed phæthon legitur, id quod & ratio nominis poſtulat.

De Terra

De terra ex filiis Daemogorgonis octaua, quæ ex incognitis parentibus quinq; genuit
liberos, quorū prima Nox, ſecundus Tartarus, tertia Phama, quartus Tages,
quintus Antheus. Cap. VIII.

Terra, ut ſupra patet, Daemogorgonis fuit ſedes & filia, de qua Statius in The-
baide ſcribit ſic. O hominū diuumq; æterna creatrix. Quæ fluuios ſyluaſq;
animarū ſemina mundi Cuncta, prometheasq; manus pyrtheaq; ſaxa Ci-
gnis, & impaſtis, quæ prima elementa dedisti, Muſaſq; uitos quæ pontum
ambisq; uehisq; Te penes & pecudum gens mitis, & ira ferarum, Et uolu-
crum requies ſitū atq; immobile mundi Robur, & occidui te uelox machina cæli Aere
pendente uacuo te curtus uterq; Circuit, ò rerū media indiuiſaq; magnis Fratribus, ergo
ſimul tot gētib; alma, tot alus Urbibus ac populis ſubterq; & deſuper una Sufficis, aſtri
feramq; domos Atlanta ſupernos Ferre laborantem nullo uehis ipſa labore, &c. In qui-
bus profecto carminibus ſatis terræ opus & laudes oſtenduntur. de cuius generatione,
quoniam ſupra ubi de litigio dictum eſt, reiterandum non cenſeo. Eam tamen ueteres
Titanis dixere coniugem, eamq; ex patris concubitu, ut præmonſtratū eſt, quodam ſu-
ſcepſiſſe filios, & ex Oceano nepote, atq; ex Acheronte infernali fluuiio, necnon & aliis
incognitis, ut decenti monſtrabitur loco. Vocauere eam præterea multis nominibus,
ut puta Terram, tellurem, tellumenem, humum, aridam, bonam deam, matrem ma-
gram, faunam, ſatuam. Habet & præterea hæc cum quibuſdam deabus cōmunia no-
mina. dicitur enī Cybeles, Berecynthia, Rhea, Opis, Iuno, Ceres, Proſerpina, Veſta, Iſis,
Maia & Medea. Sed quid circa prædicta theologi uoluerint ueteres, uidendum eſt. dicunt
eam Titanis, qui ſol eſt coniugem, eo quod in eam ſol agar tanquam in diſpoſitam ma-
teriam ad producendum animantia quæcunq; atq; metalla, & preciosos lapides & hu-
iuſmodi. nonnulli uolunt Titanum hominem ingentis potentia fuiſſe, & terræ uirum
dictum, eo quod multum terræ poſſideret, & filios ſuſcepſiſſe tanta præſtantes fortitudi-
ne, & corporis mole, ut non ex muliere, ſed ex ingentiori corpore, ut puta terræ ſuſcepti
uiderentur. Et ut ad nomina ueniamus, dicit Rabanus, in libro de originibus rerū, ter-
ram nuncupari, eo quod teratur, quod ad ſuperficiem ſolam ſpectat. Tellus aut ut idem
teſtatur Rabanus, dicta eſt, quia fructus ex ea tollamus. Seruius aut dicit eam terram eſſe,
quæ teritur, tellurem uero deam. Et alibi dicit tellurem deam eſſe, terram aut elementum,
ſed quandoq; tellurem pro terra poni, ſicut pro igne Vulcanum, & Cererem pro frumen-
to. Tellumenem uero, ut ego coniectura poſſum percipere, eam terræ partem dixere, quæ
nec teritur, nec graminum radicibus, aut arborum uſui eſt, eo quod longe ſit tellure in-
ferior. Humus uero, ut aſſerit Rabanus, ea pars terræ dicitur, quæ plurimum habet humi-
ditatis, ut puta paluſtris & propinqua fluminibus. Aridam autem terram uocauere, non
quia ſic illam à creatione, creator nuncupauerit, ut eius ueram cōplexionem oſtenderet,
ſed eo quod aretur. Bona autem dea, teſte Macrobio ſaturnaliorum ideo dicta eſt, quod
nobis omnium bonorū ad uictum cauſa ſit, cum ipſa germinantia nutriet, fructus alat,
eſcas auibus, & pabula brutis exhibeat, ex quibus & ipſi nutrimur. Matrem autem ma-
gram ut Paulus ait, uocari uoluerit, qui arbitrat ſunt eam rerum omnium creatricem.
Ego equidem arbitror, quia tanquam pia mater, & maxima ſua ubertate nutriet cuncta
mortalia, & ſuo gremio morientia cuncta ſuſcipiat. Cur autem faunam dixerint, Ma-
crobius ſaturnaliorū libro deſcribit dicens, quod omni uſui faueat animantium, quod
adeo manifeſtū eſt ut literis explicari non egeat. ſatuam uero à ſando dictam dicit idem
Macrobius ueteres uoluſſe, eo quod infantes partu editi non prius uocem habeant uel
emittant, quàm ipſam contigerint. Quæ uero ex nominibus cum aliis com-
munia ſunt, ubi de illis in ſequētib; mentio fiet, intelligenda di-
centur, & ad explicandum de filiis quos ex incerto pa-
tre genuiſſe dixerūt ueteres, ueniamus,

Lib. 8.

Lib. i. cap. 7.

De nocte

NX incerto patre dicit Paulus noctem terrae fuisse filiam, de qua Pronapides talem in Protocofimo fabulā scribit. eam scilicet à Phane pastore dilectam, cui petenti cum mater uellet copulare connubio, dixit se ignotū habere hominem, nec unquam uidisse, audiuisse tamen illum suis aduersum mortibus, & ideo mori malle, quā illi nubere. Quamobrem indignas Phanes ex amatore hostis factus, dum illam occisurus sequeretur, illa se copulauit Herebo, nō autē ubi Phanes esset apparete. Dicit insuper Theodotius huic à Ioue concessam quadrigam, eo quod illi fauix fuisset, dum ante lucem accederet ad Alcmenam. Hanc insuper quantūcūq; fusca sit, picta ornauerunt chlamyde, & in eius laudem, & ut eius pro parte demonstraret effectus, Staius hos in Thebaide cecinit uersus. Nox quae terrarū celsiq; complexa labores, Ignea multiuago transmittis sydera lapsu, Indulget reparare animū dum proximus agris Infundat Titan agiles animantibus ortus &c. Sed nunc quid fabulae ueti tegant uideamus. dicunt igitur ante alia eam absq; cognito patre terrae filiam, quod ob id arbitror dictum, quia terra densitate sui corporis operatur, ut radii solares nequeant in partem oppositā penetrare, & sic causam dante terra, umbra tam grandis efficitur, quantum spaciā dimidio corporis terrae occupatur, quae quidem umbra nox dicitur, & sic tanquā à terra & non ab alia re causata absq; cognito patre nox terrae tantum filia arbitrat. Quod autē à Phane pastore dilecta sit, hoc modo intelligendū reor. Phane ego solem puro ideo pastorem dictum, quia suo opere uiuentia cuncta pascuntur. eum autē adamasse noctem fictum existimo, quia tanq; dilectam sibi uidere cupiens rapido cursu sequit, & illi uidetur appetere copulari. Illa uero tenuit, nec minus uolenti passu fugit quam sequatur, eo quod sibi mores aduersos habeat, cum illuminet ille, ipsa autē obscurum faciat, nec frustra se, si illi iungatur, moriturū dicit, cum sol luce sua omnem dissoluat obscuritatem, & sic eius hostis efficitur. Demum nox Herebo iungitur, id est in ferno, in quem cum nūq; solares penetrant radii, mox uiget atq; secuta consistit. Quod autem Ioui fauerit, fabula manifestat, ut patet per Plautū in amphitryone. Nam cum accessisset in diluculo Iuppiter ad Alcmenā, nox ut illi praestaret obsequium tanquam à crepusculo nocturno inchoasset, perseverauit in longū, ex quo quadrigam meruit, per quā circuitiōnem terrae continuā, quam facit intelligo. Per quatuor autē rotas, ex quibus quadriga constat, quatuor arbitror significari noctis tempora, solū nocturnae quieti seruientia. Diuiditur autē nox à Macrobio in lib. Saturnalium in septem tempora, quorū primū sole intrante incipit, & dicitur crepusculum à crepero, quod est dubium, eo quod dubitari uideatur diei praeteritae, an uenienti nocti attribuendū sit, & hoc modo non deservit quieti. Secundum autē cum iam obscurum sit, fax prima dicitur, eo quod tunc fauces accenduntur, nec hoc quieti accommodum. Tertium uero cum iam nox densior sit, nocte concubia nuncupatur, eo quod quieturi uadamus concubitum. Quatum nox dicitur in tempesta, eo quod nulli operi tempus aptum sit. Quintum autē gallicinium uocatur, eo quod à medio sui nocte in diem tendente galli cantent. Sextum uero dicitur concinnum iam aurorae proximum, & ideo sic dictum, eo quod tunc uideatur ut plurimum gratia quies, & ob id omnia conuiscunt, & haec quatuor quieti praestantur. Septimū appellatur diluculum à die iam lucente, in quo solettes assurgunt operi, quod minime somno aptum est. Et sic totidem rotas sunt curui noctis, quorū in ea sunt tempora quieti tantum modo seruientia. Seu uolumus more nautarū & castrensium uigilum noctem in partes quatuor diuidere, in primam scilicet & secundam & tertiam atq; quartam uigiliam, & sic quadrigae rotas quatuor ex totidem uigiis componemus. Quod autē picta palla amicta sit, facile uideri potest, illam celi ornatum significare quo tegimur. Nox autē, ut ait Papias, ideo dicitur quia noceat oculis. Aufert enim illis uidendi officium cum nil nocte cernamus. Nocet insuper quia male agentibus apta est, cum legamus, Qui male agit, odit lucem, ex quo sequitur ut tenebras amet tanq; malo operi aptiores, & dicit etia Horatius. Ut iugus

Lib. 1.

Expositio fabulae.

Lib. 1. cap. 2.

Lib. 2. epist.

Uringulenti homines surgunt de nocte latrones. Homerus praeterea in Illiade eam Domitricem deorum uocat, ut sentiamus quoniam nocte magnanimes ingentia pectoribus uertant, tamen nox minime talibus apta ebullientes opprimit spiritus, eosq; tanquam domicos in lucem usq; coerceat. Fuerunt insuper huic tam ex uero quam ex aliis filii plures, ut in sequentibus describentur.

Homerus autem Illiados 8, diuisit noctem in tres partes, de quibus uide commentarium eo loco. Versus in Illiad. 8. εἰ μὴ νύξ Ἀντρεπεία θεῶν ἐράσσατο καὶ ἀνδρῶν.

De Phama secunda Terrae filia. Cap. X.

Phama secunda Terrae filia, dum dicitur in Aeneide. Illam terra parens ira irritata deorum Extremā, ut perhibent Caesari, Encheladōq; sorotem Progeniuit &c. De hac ut appareat originis suae causa, talis à Paulo recitatur fabula, quod cum ob regni cupidinem bellū inter Titanos gygantes Terrae filios & Iouem esset exortū, eodē itum est, ut omnes Terrae filii qui Ioui aduersabatur, occiderentur, & à Ioue & diis aliis. Quo dolore Terra irritata & uindictae auda, cum sibi aduersus tam potentes hostes arma deessent, ut illis quibus poterat uiribus aliquid mali ageret, coactō uero Phamam emisit scelerum superum relatrice. Huius autem incrementum & formam describens. Virgilius ait sic. Phama metu primo, mox sese tollit in auras. Ingrediturq; solo, & caput inter nubila condit. Et paulo post haec ait. Et pedibus celerem & pernicibus alis. Monstrum horrendū ingens, cui quot sunt corpore plumae, Tot uigiles oculi subter mirabile dictu, Tot linguae, totidē ora sonant, tot subrigit aures. Nocte uolat medio celi terraeq; per umbrā stridens, nec dulci declinat lumina somno. Luce sedet custos aut summi culmine tecti, Turribus aut alis, & magnas terreat urbes. Tam ficti prauūq; tenax quam nuncia ueri. Sensū opime rex, quanto uerborum ornatu, quanto lepore, quam succi pleno quamq; industriosa fitione Virgilius quidem eius opus conetur ostendere, & ostendat. Sensū equidem, sed ut quae te praeter, lecturi sunt ampliuscule uideant, libet explicare paululum, praemisso tamen quid uelit fabula Pauli. Dicit ergo primo irritatā Terram ira deorum. Circa quod pro itatis diis syderum opus circa quaedam intelligo. Sydera enim seu supercoelestia corpora proculdubio in nos agunt, potentia eis à creatore concessa, secundū dispositiones suscipientium eorum influentias. & hinc fit quod puer uel adolescens augeatur eorū opere, cum diminuat senescens, & cum nunquam à ratione gubernatoris optimi separetur, nonnunquam aliqua faciunt, quae mortalium repentino, falsoq; iudicio tanquam irata fecisse uidentur, ut puta dum iustum regem, dum felicem imperatorem, dum strenuum militem in finem suum deducunt. Et ideo iratos dixit deos Paulus, quia occiderint illos uiros, quos perpetuandos rebantur homines. Sed quid ex hoc sequitur? Iratur ab hoc opere, quod deorū iram uocant, Terra, id est animosus homo, nam terra rei sumus omnes. & ad quid iratur? ut patiat Phamam ulticem futurae mortis, id est ut id agat, propter quod Phama sui nominis oriatur, ut dum deorū ira ceciderit, illius nomen agente meritorum phama superstes sit, etiam nolentibus his, qui hominem occidendo eum omnino auferre conati sunt, ad quod nos idē hortatur Virgilius dum dicit. Stat sua cuiq; dies, breue & irreparabile tempus Omnibus est uitae, sed Phamam extendere factis. Hoc uirtutis opus &c. Hanc autem Phamam ideo malum dicit Virgilius, quia non aequo passu ad eam perquirendam tendimus omnes. Nam per fraudes ut plerumq; summa occupari sacerdotia cernimus, dolo uictorias obineri, principatus possideri uiolentia, & ea quaecūq; per fas & nefas, quae nomina solent in lumen extollere. Nam si per uirtutem agatur, tunc non malum uiuere dicitur phama. Verum improprie locutus est auctor, usus pro infamia uocabulo phamae, cum sic fictionem inspiciamus, seu potius fictionis causam satis aduertamus, ex ea infamiam non famam secuti. Hanc insuper dicit metu primo paruam, & sic est, Nam quantumcūq; grandia sint facinorae,

Lib. 4.

b ex

ex quibus oritur, à quodam tamen audiendum metu uidetur incipere. mouetur quædam auditio primo rei alicuius. & si placet, eam falsam esse timemus. si uero displicet, quomodo ne uera sit extimescimus, mox sese attollit in auras, id est in ampliationem locutionis gentium euolat, seu mediocribus miscetur uiris, & inde se solo infert, hoc est in uulgus & plebeios. & tunc caput inter nubila cõdit, cum se ad reges atq; maiores effert. Penix etiam est, idest uelox, nil enim ut ipsemet dicit uelocius est. Monstrum autem ingens asserit, & horrendum ratione corporis quod illi describit, uolens in hoc quod omnes eius plumæ, cum auem dicat propter eius celerem motum, habeant hominis effigiem. ad hoc ut per hoc intelligatur unumquemq; de aliqua reloquentem, pennam unam addere Phamæ, & sic ex multis cum multæ sint antiu pennæ, non ex paucis Phama conficitur. Seu potius monstrum horrendum hanc uocat, quia ferè nunquam superari potest. nam quãto magis quis illa conatur opprimere, tanto magis exinde fit maior, quod monstrum est. Dicit in super omnes oculos eius uigiles esse, eod quod non nisi à uigiliantibus personet Phama, nam si in somnum tendit locutio, Phama uertitur in nihilum. Nocte etiam è medio celi uolitantem ob id dicit, quod sapissime conigisse comperit est, sero scilicet factum aliquid. & mane etiam in remotissimis partibus cognitum, non aliter, quàm si nocte uolauerit. Seu id dicit, ut ostendat uigilantiam garrulorum. In die autem eam sedere dicit custodem, ut ostendat quod ad eius relata custodes portis terrarum ac urbium apponantur, & in turribus ad exciandum uigiles, uel speculandum à longe. Et cum inter ueritatem & mendaciũ non distinguat, contenta est pro ueris quas cunq; audita refert. Cuius præterea domum in maiori suo uolumine, sic describit Ouidius. Orbe locus medio est inter terras q; fretum q;, Cælestes q; plagas, triplicis confinia mundi. Vnde quod est usquam, quamuis regionibus absit. Inspicitur, penetrat q; cauas uox omnis ad aures, Phama tenet, summã q; locum sibi legit in arce, Innumeros q; aditus, ac mille foramina testis Addidit, & nullis indusit limina portis. Nocte diè q; patet, tota est ex ære sonanti, Tota fremit, uoces q; refert, iterat q; quod audit. Nulla quies intus, nulla q; silentia parte. Nō tantũ est clamor, sed paruæ murmura uocis, Qualia de pelagi si quis procul audiat undis Esse solent, qualem uè sonum cum Iuppiter atas Incipit nubes extrema tonitrua reddunt. Atria turba tenet, ueniunt leue uulgus eunq;, Mixta q; cum ueris passim cõmentia uagantur, Millia rumorum confusa q; uerba uolunt. Ex quibus hi uacuas replent sermonibus aures. Hi narrata ferunt aliis, mensurã q; sibi Crescit, & auditis aliquid nonus adiicit auctor. Illic credulitas, illic temerarius error. Vana q; læticia est, cõsternatũ q; timores. Seditio q; recens, dubio q; auctore susurri. Ipsa quid in cælo rerum pelago q; geratur, Et tellure uidet, totum q; inquit in orbem &c. Satis hæc etiam minus erudito patentia sunt, & ideo quid sibi uelit Paulus dum addidit fabulæ, famam genitam, ut turpia deorum facta narraret, uidisse superest. quod nil aliud autumo præter quod, cum minores in maiores nil uiribus possunt, illata uerbis maioribus infamia conantur ulcisci. Terræ autem ideo filiam uoluere, quia non aliunde quàm ex gestis in terris Phama sit, quod autem patre careat non absurde dictum est, cum ut seepissime rerum à Phama gestarum, quæ ut plurimum falsissimæ sunt, ignotetur auctor, qui compertus loco patris describi possit.

De Tartaro. iiii. terræ filio.

Caput XI

Tartarum asserit Theodonius absq; patre terræ fuisse filium, hunc Barlaam dicit in etrem atq; torpentem matris adhuc in utero iacere, eod quod in uocata Lucina fauere partui noluisse, ob id quod Phamam in deorum ignominiam peperisset. Figmentum hoc ab effectu causam sumpsit. Non erat enim Lucina non nascituro, seu partui non futuro præstatura fauorem. Arbitrati sunt quidem ueteres circa terræ centrum locum esse concauum, & in eodem fontium animas poenis affligi, ut satis in descensu Aenææ ad inferos ostendit Virgilius. Hunc Tartarum dici uoluit, & hoc secundum Isidorum ubi de etymologiis, à tremore frigoris dictum

dictum. Nam ibi nec solis unquam potuit penetrare radius, nec aëris motus est aliquis, conficatione cuius calefieri possit. Quod autem in utero matris torpeat satis apparet, nō enim ad superiora potest ascendere. & si ascendat, non erit amplius tartarus. Terræ autem filius improprie dicitur. Nam quantumcunq; conceperit mulier, nisi in lucem conceptus uenerit, iure filius dici non poterit. Dicitur autem absq; patre conceptus, eod quod credamus terræ corpus concauitates habere, non tamen satis certi sumus, an à creatione, an à secuto post creationem euentu habuerit. In testimonium autem prædictorũ dicit Virgilius. Tartarus ipse Bis patet in præceps tantum tendit q; sub umbras, Quantum ad æthereum celi suspectus Olympũ &c. Nec multo post ait. Hic genus antiquum terræ Titania pubes, Fulmine deiecti fundo uoluuntur in imo &c.

De Tage iiii. Terræ filio.

Cap. XII.

Ages ut asseruere gentiles, & potissime Thufci, absq; cognito genitore, terræ filius habitus est. De quo refert Paulus Perusinus, quod cū apud Etruscos in agro Tarquinienli aliquatulum tellus intumisset, is uillicus cuius erat agellus, nouitate rei permotus, auidus q; uidere quid esset ostendi monstrum, ra turgiditas, aliquandiu expectauit, tandem impatiens more ligone sump- to locum cepit sensum effodere, nec multum effodit, & ecce ex glebis profiliuit infans. Quo mōstro perterritus rudis homo uocauit affines, nec diu & is qui modo infans erat, græte prouectus uisus est & inde senex, & cum incolas auruspiciã docuisset, repente nūquam cõparuit. Auditores autem arbitari nūmen, & terræ credidere filium, & nomi- nauere Tagem, quod idē olim lingua sonabat Etrusca, quod latine deus, eum q; postea loco summi nūminis coluere. Isidorus uero ab atatore gleba uomere submotã infante cõpertum dicit, nec amplius ab Etruscis nūsum, & in illa eos auruspiciã docuisse, & ex ea libros etiam reliquisse, quos postea Romani in linguam propriam transtulere. Cuius figmentũ talem fuisse sensum existimo. Quendam scilicet esse potuisse, qui diu studens circa auruspiciã, & ob contemplationis commodum consortia hominum aspernatũ, doctus repente, unde minime credebatur, comparuit. Et quia forsã ex anito aliquo exire uisus est, terræ puerperium fidum est, uel in oculos agrum colentis inopinatus affuit, quasi prodisset ex glebis, à rudi uulgo terræ filius dictus est. & ideo absq; patre, quia incognita eius fuerit origo. Consueuere præterea ueteres exteros ignotos terrestri iunere ad se uenientes terræ filios uocitare, uti Neptuni qui adueherentur nauigio. Infans autem dictus quia nouus, & confestim prouectus & senex, eod quod eruditus & prudens, quod senum est, cõpertus sit. quod in agro Tarquinienli contigerit, seu quia aut sic fuit, ibidem scilicet Tagem primo cognitum, seu quia Etrusci auruspiciã clarissimi fuere. In breui autem termino moræ designatur affectio grandis incolarum ad eum. Nam dilectæ rei mora etiam si longissima sit, diligenti uideretur breuissima. Eum autem deum habita ob id conigisse puto, ut doctrinã quam summe colebant, deo auctore nobilitaret.

De Antæo quinto terræ filio.

Cap. XIII.

Antæum omnes terræ dicunt filium, & quia nemo illi patrem designat, inter genitos incerto patre eum apponere necesse fuit, de quo sic scribit Lucanus. Nondum post genitos tellus effœta gigantes Terribilem Libycis partu concepit in antris. Nec tam iusta fuit terrarum gloria Typhon, Aut Tityos Briareus q; feroc, cælo q; pepercit, Quod non Phlegreis Antæum sustulit ar- tis. Hoc quoq; tam uastus cumulauit munere uires Terra sui fetus, quæ cum terigete patrem iam defœta uigent renouato robore membra. Hæc illi spelunca domus, latuisse sub alta Rupe ferunt, epulas raptos habuisse leones. Ad somnos nō terga feræ præbere cubile Assuerunt non sylua totum, uites q; resumpsit In nuda tellure iacens, petiere coloni Aruorum Libyæ, pereunt quos appulit æquor. Auxilio q; diu uirtus non ausa cadendi, Terræ spernit opes inuidus robore cunctis. Quamuis statet erat &c. Apparet ergo per Lucani carmen quàm grandis quàm q; fortis, & ferus fuerit Antæus, ad quem ut idē testatur

b 2 Lucanus

Libro. 12.
Met.

Lib. 8. Aen.

Fabula memi-
nit Ouidius,
Lib. 15. Met.

Terræ filij.

Lib. 4.

Lucanus, ut cum eo luctu iniret, accessit Hercules laboru victor. & cum in agone essent, eum q̄ sapius prostratum robustiorem resurgentem cerneret, aduertens quod à terra uires recuperaret, iam fessum uinis in altu exulit, tam q̄ diu tenuit donec spirauit. Fabule huius sensus duplex est, historicus & moralis. Videtur enim Pomponio Melæ in libro cosmographiæ placere, hunc regem in extemis Mauritaniae fuisse, asserens apud Ampe- lusiam promontorium in oceanum Atlanticum tendens, esse specum Herculi sacrum, & ultra Tingen oppidum peruetustum ab Anteo, ut ferunt, conditum. & in testimo- nium ostenditur ab incolis parua ingens ex elephante, & ob magnitudinē nulli nunc habilis, quam ab eo gestatam asserunt, & summe colunt. Nec non monstratur ab eisdem collis modicum refupini hominis iacentis habens imaginem, quem eius tumulum fuisse confirmant. Aduersus hunc dicit Theodonius Dionysium Thebæum qui ob insig- nem eius uirtutem Hercules appellatus fuit, bellum habuisse, & cum aduersisset eum se- pius in Mauritaniam prostratum, & euestigio exercitus restaurantem, ficta fuga eum ad se persequendum in Libyam usq̄ traxit, ibi eum uero superauit & occidit. Leonius uero di- cebat hunc Herculem fuisse Nili filium, quem ego unum & idem cum superiori puto. Eusebius autem in libro temporum dicit hunc Antæum palæstricæ artis fuisse doctissi- mum, & quorumcunq̄ certaminum, quæ exercebantur in terris, & ob id ostendit se arbi- trari fictum, quod terræ fuit filius, & quod uiribus restauraretur ab ea. Fulgentius quidē moralem sensum fictioni subesse demonstrat, dicens Antæum de terra natum libidine esse, quæ sola ex carne nascitur, qua tacta & si fessa sit in uires resurgit. Verum ab homine uirtuoso, carnis denegato tactu superatur, hunc fuisse dicit Augustinus regnante Argis Danao, Eusebius autē regnante Athenis Aegeo, Leonius regnante apud Argiuos Argo. DE HEREBE IX. DAEMOGORGONIS FILIO, CUI FVE runt filii. 21. quorum primus Amor. 2 Gracia. 3 Labor. 4 Inuidencia. 5 Metus. 6 Do- lus. 7 Fraus. 8 Pettinacia. 9 Egestas. 10 Miseria. 11 Fames. 12 Querela. 13 Morbus. 14 Seneſcus. 15 Pallor. 16 Tenebra. 17 Somnus. 18 Mors. 19 Chaton. 20

Dies. 21 Aether Cap. XIII.

LXpeditis Terræ filiis ad Herebum stilus reuocandus est, qui ut Paulus ait à Chtylippo traditū, filius fuit Demogorgonis & terræ. Hūc ego arbitror unū & idem cum Tartaro, cum eum omnes ueteres existimare uideantur in re- motissimis terræ uisceribus esse, & in eodem, uti de Tartaro diximus, sup- plicis fontes puniri. De hoc tamen multa scribuntur ab antiquis, & possi- sime à Virgilio in sexto Aeneide libro, quæ sub compendio pertransibo, eo quod ferè de omnibus fieri in sequentibus prolixior mentio. Dicit ergo Virgilius, quod in faucibus ho- ius sunt terribiles uisu hæ formæ, uidelicet Luctus & ultrices curæ, morbi pallentes, & tri- stis senectus, atq̄ metus & fames, egestasq̄ terribilis, & horribiles uisu, letum, laborq̄, so- por, & mala mentis gaudia, bellumq̄ letiferum & eumenides, & discordia, & ultimus somniorum sedes. Centauri, Scyllæ, Briareus, Lernaüs q̄ serpens, & flammis armata Chi- mæra unā cū Gorgonibus, Harpyis, & tricipite Gerione, & trifauce Cerbero limi- na seruante Ditis. Præterea hunc Herebum quatuor rigati fluminibus, Acheronte scilicet & Phlegetonte, Stygēq̄ atq̄ Cocyto, & Acherontis nauā dicit esse Chatontem morien- tium animas ad profundiora Herebi transferentem. Insuper Minoem, Rhadamanthum, Aeacumq̄ uersantes urnis metiri intrantium inesse describit, & prostratos fulminibus Titanos gigantes, & Salmoneum ac Tityon discerptū à uulture. Iliona perpetua circum- uolutum rota, nec non & Sisyphum in alium ingentia pectore inpingentē saxa, ac Tan- talum inter undas & poma sui famēq̄ pereuntē, & Theseum perpetuo damnatū ocio, aliosq̄, & hos omnes intra Ditis ferrea mœnia sub ultrice Tisiphone cruciari. Similiter & hunc item præter Herebum multis uocauere nominibus, utputa Tartarum, Orcum, Ditem, Auernum, Barathrum, & Infernum. Sic & eundem multorum filiorum partem faciunt. Cæterum his præmissis ad detegendū absconditæ ueritatis peniendū est. Volunt igitur

igitur enim Demogorgonis & terræ filium, eo quod Demogorgonem rerum omnium creatorem arbitratū sunt. Terræ autem, quia ut patet, in eius utero conditus est. Verum eū locum esse pœnarum non solum gentiles, sed nonnulli illustres Christiani existimaue- re, hac forte ducti ratione. Nam cum summa bonitas deus sit, & qui peccatū committit, quod forte malum est, & sic malus effectus sit, ut à deo tanquam à sub cōtrario remotissi- mus sit, necesse est, nos deum in caelis habitare credimus, & à celo nulla remotior pars est centro terræ, & ob id tanquam in loco à deo remotissimo, ibidē pœnas luant impii, for- san non inepte creditum est. De hoc tamē Tullius ubi de questionibus Tusculanis, apertè trassatur. Ex quo satis existimari potest, aliud eruditos ueteres sensisse. & ideo cum uo- luerint duplicem esse mundum, maiorem, scilicet & minorem, maiore eum quem gente- taliter mundum dicimus, minorem autem hominem, asserentes omnia in minori esse, quæ in maiori describuntur ab eis, credo eos hunc Herebum, & hos cruciatus intra mi- norem mundum, id est hominē esse existimasse, ac uoluisse illas horribiles formas, quas in uestibulo Herebi describit Virgilius, esse causas exteriores, per quas intorsum illa sup- plicia causantur, seu ea quæ ab intrinsecis creata apparent extorsum, quem longe melio- rem sensum existimo. Deinceps quidem, ut prædictorum seriem exponendo præuertā, necesse est. Fictum igitur puto in profundū huius Herebi Ditem esse ferream ciuitatem, ut per eam intelligamus profundam obstinati cordis partē, in qua uere pertinaces non- nunquam sumus & ferrei. Titanes id est homines terrenis dediti, & gigantes id est super- bi prostrati, ideo uexari dicuntur, ut cognoscamus circa hoc anxiam terrores, & superbos homines animo, qui dum semper extolli cupiunt, cæco suo iudicio deprimi & uilipen- di arbitrantur. & ab excelso deiiciuntur aliquādo, quod illis est acie tormentū. Per Tityon autem discerptum à uulture, mens cuiuscunq̄ laborantis, ut ea quæ ad eum spectant ag- noscat, accipienda est, seu illius, qui in cumulandis thesauris continua cogitatione agita- tur. Ixion autem perpetua circumuolutus rota, circumagitationes optantis regnū ostendit. Sic & Sisyphus saxa reuoluens, inefficacibus ac laboriosis conatibus uitā ducētis de- clarat. Per Tantalum autem inter undas, & poma famē petentem, auarorum hominū curas & agones circa infamem parsimoniam intelligete debemus. Theseus autem ocio- sus, temerariorum friuolos conatus ostendit, quibus misere cruciantur. Dicunt autē hos sub infestatione uexari Tisiphonis, quod sic reor accipiendū. Interpretatur autē Tisiphon- nes irarum uox. & sic patet qui à talibus cruciantur, in seiplos irasci, & irarum uoces nō- nunquā emittere. Per illos autem tres iudices hoc intelligo, tres enim personas male agen- do lædere possumus, deum, proximum, & nosmetipsos, & sic à triplici conscientie iudi- cio redargimur & damnamur. Per ianitorē autem tricerberū canem, cuius officium est nolentes intrmittere, & exitum intrantibus prohibere, tres causas intelligēdas puto, rodentes acti morſu deceptorum mentes, letales scilicet assentatorum blandiciæ, falsa fe- licitatis opinio, & inanis gloriæ fulgor, quæ quidem cōtinue nouis discipulis detrahent- tes ignaros, miseras curas augent, & minuere auctas non permittunt. Circuitur seu inun- datur Herebus à quatuor fluminibus, ut per hoc sentiamus, quia hi qui se ratione deiecta ab inceptis concupiscentiis trahi permittunt, primo recti iudicii perturbata læticia Ache- rontem transeunt, qui carens gaudio interpretatur, & sic pulsa læticia, ut eius occupet mœ- sticia locum necesse est, ex qua ob bonum læticiæ perditum per læpe uehemens nascitur ira, à qua in furorem impellimur, qui Phlegeton est, id est ardens, ex furore etiam in tri- sticiam labimur, quæ Styx est, & ex tristitia in luctum, & lachrymas, per quas Cocytus ac- ciptendus est quartus fluuius. Et sic miseri mortales agimur, cæca concupiscibilis appeti- tus opinione seducti, intraq̄ gerimus, quod in uisceribus terræ à poetis stolidi arbitratū in- clusum. Herebus autē dicitur, ut ait Vgucio, quia nimis hareat illi quem capit. Dis autē dicitur à Dite rege suo, qui apud poetas diuinitatū dicitur deus, & hoc ideo quia diues sit, id est abundans locus iste, eo quod in eum descendant, ut plurimum morientes hodie, olim omnes, Tartarus autē dicitur a tortura, quia torqueat quos absorbet. Verū Tartarus

Libri 1. Tusc.

De Furis & carum nomi- bus, uide infra lib. 3. cap. 1.

Tityus.

Ixion.

Sisyphus.

Tantalus.

Theseus.

Furie.

Iudices.

Cerberus.

Quatuor flus- mina.

est profundissimus infernorum locus, ex quo ut opinari uideatur Vgucio, Christus nethi nem eduxit. Orcus autē dicitur quia obscurus. Barathrū uero à forma dictus creditur. Est autem Barathrū uas ex uiminibus confectum à parte superiori propatulum, ab inferio- ri autem acutum, quo utuntur agrestes campani, dum ex uinibus arboribus annexis uin demiantes uuas colligunt. & hoc ideo dictum, ut intelligamus infernū amplissimas fau ces ad suscipiendum damnatos habere. ad eos uero seruandum aruissimum, locum atq; profundum. Infernus autem dicitur, quia omnium terræ partium inferior sit. Auernus autem ab à quod est sine, & uernos quod est gaudium dicitur, eo quod gaudio careat, & tristitia lugeat sempiterna.

† Fortassis ita legendum, Labimur ex furore in odiū quæ est Styx, ex odio in tristitiam, qui est Acheron, ex tristitia in luctum & lachrymas.

Descriptio inferorum est apud Virg. Lib. 6. Aeneidos & Homerum Odyss. 11. apud Silium Italicū, 13. Ouidium. 4. Meta. Non minus autem elegans, quamquam breuis apud Claudianum quoq; secundo li- bro in Rufinum, circa finem qui incipit. Est locus insauis quo cōciliantur in unū, Cocytus Flegethonq; uadis. &c. Ea uero quæ est apud Lucretium lib. 3. totum illud de inferis commentum explicat, quem la- cum, quia non uulgaris is author est, neq; passim obuius, hic asseribendum putauit.

Atqui animarum etiam quæcunq; Acheronte profundo

Proditæ sunt esse, in uita sunt omnia nobis.

Nec miser impendens magnum timet ære saxum

Tantalus (ut fama est) cassa formidine torpens,

Sed magis in uita diuum metus urget inanis

Mortales, casumq; timent, quem cuiq; serat fors.

Nec Tityon uolucres incunt Acheronte iacentem,

Nec quod sub magno scrutentur pectore quicquam,

Perpetuam ætatem potestunt reperire profecto,

Quantilibet immani proiectu corporis extet,

Qui non sola nouem dispersis iugera membris,

Obtineat, sed qui terræ totius orbem.

Non tamen æternum poterit perferre dolorem,

Nec præbere cibum proprio de corpore semper.

Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem

Quem uolucres lacerant, atq; exest anxius angor,

Aut alia quauis scindunt turpedine curæ.

Sisyphus in uita quoq; nobis ante oculos est,

Qui petere à populo fasces, senasq; secures

Imbibit, & semper uictus, tristisq; recedit.

Nam petere imperium, quod inane est, nec datur unquam

Atq; in eo semper durum sufferre laborem,

Hoc est aduerso nixantem trudere monte

Saxum, quod tamen à summo iam uertice rursus

Voluitur, & plani raptim petit æquora campi.

Deinde animi ingratam naturam pascere semper

Atq; explere bonis rebus, satiareq; nunquam,

Quod faciunt nobis annorum tempora, circum

Cum redeunt, sætusq; serunt, uariosq; lepores,

Nec tamen explemur, uitæ fructibus unquam:

Hoc (ut opinor) id est æuo florente puellas

Quod memorant, laticem pertusum congerere in uas,

Quod tamen expleri nulla ratione potestur.

Cerberus & furia iam uero, & lucis egenus

Tartarus horribilos crucians saucibus æstus,

Hæc neq; sunt usquam, neq; possunt esse profecto:

Sed metus in uita, poenarum pro malefactis

Est insignibus insignis, scelerisq; lucta,

Carcer & horribilis, de saxo iactus eorum,

Verbera, carnifices, robur, pix, lamina, tædæ.

Quæ tamen & si absunt, at mens sibi conscia facti

Præmetuens, adhibet stimulos, torretq; flagellis,

Nec uidet in terra, qui terminus esse malorum

Posit, nec quæ sit poenarum deniq; finis.

Atq; eadem metuit, magis hæc ne in morte grauescant,

Hinc Acherusia sit stultorum deniq; uita.

In eandem sententiam & Macrobius. 1. De som. Scip. de Erebo disputat.

Fuit & beatorum locus apud inferos, Elysium campus nomine, ab Elysio Eleutheri filio ἐὺοις ἔσας & τῶ, ut inquit Didymus, in Odyss. 11. alij apud insulas μακάρων, quas latini fortunatas dicunt, esse hunc uolūt.

De Amore primo Herebi filio.

Cap. XV.

HX filiis Herebi primus occurrit amor, quem ab eo ex nocte susceptum, ubi de naturis deorum Tullius asserit. Quod forsitan regū serenissime uideretur tibi monstruosum, ni uerum monstraretur ratione possibili. Antiquorum sententia fuit amorem esse animi passionem. Et ideo quicquid opramus id amor est. Verum quoniam in diuersum nostræ affectiones finem seruntur, ut amor non idem circa omnia sit, necesse est. & ob id in paruū numerū redactis mor- talium desideriis, triplicē illū maiores dixere. Erante alios Apuleio teste, eo in libro, quē de dogmate Platonis scripsit, asserit Plato tres non amplius amores fore. Quorum primū dixit esse diuinum, cum in corrupta mente, & uirtutis ratione conuenientem. Alterū de- generis animi corruptæq; uoluntatis passionē. Tertium ex utroq; permixtum. Post quem auditor eius Aristoteles, mutatis serē potius uerbis quā sententiā, æq; triplicem uoluit, primum dicens propter honestum, secundum propter delectabile, tertium propter uile mouentē capros à se. Sanē quoniā nec is de quo sermo diuinus, aut propter honestū est, nec ex duobus aliis permixtus, aut propter delectabile, uerum degeneris animi, & prop- ter uile, merito eum iuxta sententiā Ciceronis, filium Herebi noctisq; dicemus, id est cæci mentis & obstinati pectoris. Ab hoc enim in execrabilem auri famem impellimur. ab hoc in cupidinē imperii inextinguibilem. ab hoc in stolidum perituræ gloriæ desiderium. ab hoc in funestam amicorum cædem. ab hoc in perditiones urbium, furta, fraudes uolentias, & dolosa consilia miseri trahimur. Hac peste afficiuntur gnatonici, histriones assentatores, & huiusmodi perniciofa manus hominum uidentem insipientium sequē- tes fortunam, & eo utuntur ad denudandos blanditiis, & falsis laudibus milites glorio- sos. Eum igitur rite perpassis omnibus non amorē, quinimmo odiū rectius uocatemus.

De Gratia Herebi & Noctis filia.

Cap. XVI.

Herebi & Noctis Gratiā esse filiam scribit Tullius, ubi de naturis deorū. Ego tamen alibi legisse memini Gratiā seu Iouis & Autonoe, seu Liberi patris ac Veneris fuisse filias. Verū ut habeamus quid in hoc senserint, qui finxe- runt, est sciendum, gratiā esse quandam liberæ mentis affectionē, maio- rum potissime in minorem, qua nullo præcedente merito indulgentiæ be- neficia & obsequia, etiam non petentibus impenduntur. Harum tamen multiplices esse species reor. Aliæ quidem dei sunt immortalis, quibus amoris nulli sumus. Aliæ uero ho- minum inter se, & hæc in bonum possunt tendere & in malum, quamquam semper in bonū sonare uideatur gratia. Has omnes Herebi & Noctis filias, uariatis tamen parentiū sensibus possemus ostendere, sed ut ad hanc omisiss in suū tempus reliquis ueniamus, reor ergo hanc eam gratiā esse, quæ ob aliquod infandum facinus, uel turpes alicuius ho- minis mores in peruerso aliquo ac detestabili uiro causatur, & sic Herebi, id est obstina- ti pectoris, & Noctis, id est cæci mentis erit filia gratia talis.

Lib. 3.
Hesiodus ha-
bet ἐὺνοίαν

Labor à Cicerone Noctis & Herebi scribitur filius, cuius quiditas ab eodem huiusmodi designatur. Labor est functio quadam, uel animæ uel corporis grauioris operis uel muneris. Qua inspecta merito Noctis & Herebi filius dicitur seu dici potest, is scilicet qui dānosus est, & merito reprobandus. Nam uti in Herebo & Nocte perpetua sonitū est inquietudo, sic & in secretis cordium penetrabilibus eorum qui cæca trādi cupidine, circa superflua & minime opportuna, cogitatione agitantur cōtinua. & quoniam cogitationes tales in obscuro cauantur pectore, merito labor talis filius dicitur Noctis & Herebi.

Lib. 4. Tusc.

Inuidia dicitur Tullius Herebi & Noctis fuisse filiam, qui ubi de quaestio- nibus Tusculanis, hanc ab inuidia differentiā facit, dicens inuidiam ad inuidum tantummodo pertinere, cum inuidia ad eum etiā, cui fertur per- tinere uideatur, & de ea concludens dicit. Inuidia esse agnitionē suā tam propter alterius res secundas, quæ nō nocent inuidi. huius enim ha- bitationem & mores sic describit Ouidius. Protinus inuidia nigro squalentia tabo Te- sta petit, domus est imis in uallibus anti Abdita, sole carens non ulli perna uento. Tris- tis & ignaua plenissima frigoris, & quæ Igne uacet semper, caligine semper abundet. Et paulopost. Conuulsæ parere fores, uidit intus edentem Vipereas carnes uitorū alimeta- ta suorum Inuidiam, uisā q; oculos auertit, at illa Surgit humo pigre, semelatum q; elis- quit Corpora serpentū, passū q; incedit inerti. Vtq; deā uidit, forma q; armis q; decorū. In- genuit, uultum q; deæ ad suspiria duxit. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto. Nefe- quam recta acies, liuent tubigine dētes. Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno. Ri- sus abest, nisi quem uisi fecere dolores. Nec fruitur somno uigilantibus excita curis. Sed uā- det ingratos, inabescit q; uidendo Successus hominum, carpit q; & carpitur unā, Suppli- cium q; suum est &c. Hos uersus si quis plene cōsiderabit, & eam esse inuidiā, quam nos ampliori licentia inuidiam dicimus, & Herebi noctis q; filiam absq; difficultate cog- noscet, &c.

Lib. 7. Theb.

Metus, ut saepe dictus asserit Tullius, filius Herebi fuit & noctis. Est enim me- tus, ut idem ait Tullius, rationi aduersa cautio. Hunc ego horū parentū fili- um dictum arbitror, quia ex remotis à cognitione nostra noctis in pectore- bus oriatur. Eum tamen duplicem teor, & qui in discretum uirū iure cade- re possit, ut metuisse tonitrua, & qui nulla rationabili causa impellente, nō- aliter quam mulierculas nonnullas exanimat. Hic sub uocabulo pavoris unus ex mini- stis Martis est, ut demonstratur à Statio dicente. Inde unum dira comitū de plebe pau- tem, Quadrupes ante te iubet, non aliter anhelos Insinuare metus animum q; auertere uetis. Aptior innumera monstro uoces q; manus q;. Et facies quædam q; libet, bonus om- nia credi Auctor & horificis lymphate incuribus urbes. Si geminos soles ruiturā q; sua- deat astra, Aut mutare solum, aut ueteres descendere syluas. Ah miseri uidisse putant &c. Possem rex optime multa uerba facere, huius carminis explicando patres, ut mores me- tus aperirem, sed adeo tenuia sunt figmenta, ut plura dicere superflua ratus sim. Huic pre- terea ascribit Tullius in Tusculanis quaestioibus, non aduertenter plures subesse mini- stros, uel pigrum, pudorem, terrorem, timorem, pauorem, exanimationem, cōtra- bationem, & formidinem, de quibus omnibus ibidem seriose legitur.

Lib. 4. Tusc.

St & Dolus, ut Tullio placet, filius noctis & Herebi, de quo refertur cōsue- rat Barlaam quā ad Troianum bellū iussit cum Græcis, & cum minus ar- mis iretur in uorum, cōsulantibus quibusdam ex primatibus de agendis, ab Vlysse, cui familiarissimus erat, in cōsiliū fuisse deductum. Qui cum elatos animos & iactantes, atq; consilia quorundā audiuiisset, atq; aliquantū- diu secum uisisset, rogatus sententiam dixit, quæ & si non honesta, eo quod oportuna uidebatur,

uidebatur, assumpta est, & eidem cum Epeo fabricandi equi negotium euestigio com- missum est, quo postmodum eō peruentum, ut optato iam fessi potenter Græci. Satis tenue fictionis est uelum, & ideo cur Herebi, & noctis dicatur filius uideamus. Quod meo iudicio factis ostenditur literis, quibus docemur ab Herebo forma serpentis assum- pra, humani generis hostem in terris uenisse, & parentum nostrorū mentes dolosis sug- gestionibus offuscasse nocte tataræ, & inde tanquam in cultum agrum semen inieci- se leuiteram, cuius fructus, cum in legem egissent, extemplo uenit in lucem, & sic dolus nondum in terris cognitus ab initio manauit ex Herebo, & in utero cæcæ mentis cōcep- tus, nostra morte & exilio regni celestis palam factū, ostendit liquido se filium noctis & Herebi. Sanè quia quod gentiles non nouerunt, finxisse non poterant, arbitror eos pro Herebo intum cordis humani recessum intellexisse. ubi enim cogitationum omnium sedes est, & ideo si eger animus uirtute neglecta, ut ad optatū deueniat, si desint uires, illi- co dirigit ad artes ingenium. Et quoniam facilius dolo capiuntur amantes, eo cogitatio- nibus pessimis fabricato, & quos capit & seipsum leuitero alligat laqueo, & sic ex nocte id est mentis cecitate, per quam ea uia, qua minime decet, in desiderium suum tendit, & ægri pectoris ignominiosa cōcupiscentia feruentis dolus creatur, & nascitur, & ut plu- timum non ante uisus in lucem, quā is in præcipitium uenerit in quem struitur.

Fraus merito & Herebi & noctis à Cicerone ubi de naturis deorū, dicitur filia. Letalis quidem & infanda pestis, & iniquæ mentis execrabile uitiū. Inter hanc & dolum hoc interest, scilicet dolum quandoq; in bonū operati posse, Fraus nunquam præter in malum, sed potius aduersus hostes dolo agimus, amicos fraude decipimus. Huius autē formā Dantes Allegeti Florentinus, eo in poemate, quod Florentino scripsit idiomate, non parui quidem inter alia poemata momenti, sic descri- bit. Eam scilicet iusti hominis habere faciem, corpus reliquum serpentinū, uariis distin- ctam maculis, atq; coloribus, & eius caudam terminari in scorpionis aculeū, eam q; Co- cyi innate undis, adeo ut illis excepta facie totum contegat horridum corpus, eam q; Ge- rionem cognominat. In placida igitur, & simili iusti hominis facie sentit auctor, extrin- secum fraudulentorum hominum uultum. sunt enim, uultu & eloquio mites, habitu- libus gelu iniquitati rectis uersipelles sunt, astutia callidi, & maculis respersti scelerum, adeo ut omnis eorum operum conclusio pernicioso sit plena ueneno. Et inde Gerion dicta est, quia regnans apud Baleares infulas Gerion miri uultu, blandis q; uerbis, & om- ni comitate consueuerit hospites suscipere, & demum sub hac benignitate hospites occi- dere. Cur autem Herebi noctis q; dicta sit filia, eadem quæ de dolo ratio est.

Fraus imago.

Pertinacia insipientium exitiale crimen, secundum Tullium Herebi noctis q; fi- lia est, nec causam uidete difficile. Nam quotiens indigestus mortalium igna- uia rigor, rationibus ualidis, & calore diuini feruoris interposita obfuscat in- tellectus caligine moliri nō potest, obstinationē, seu pertinaciam oriri necessa- est, imo iam exortum est ignorantia certissimū argumentū. Ergo bene Pertinaciā Herebi, quæ saepe gelidū diximus, & noctis, quam saepe caliginē mentis monstrauimus esse, filia est.

Egestas Herebi Noctis q; filia, non ea est quā plerimi arbitrantur, opportunis scilicet carere, hanc enim uiri fortes tolerantia superauere, ut in atenis Libycis Cato. sed ea potius, cui abundantes falso iudicio trādi succubant, ut autē cu- stos Midas Phrygum rex, qui dum omnia quæ tangebant iuxta uorum uerte- rentur in aurū, fame peribat. hæc est ergo uere Herebi filia, id est gelidi cordis ac ignaui, ac etiā noctis, id est cæci consilii, existimantis optimum diuitias augere, ut usu- caremus earum.

Pacet insuper Tullio Miseriam Herebi noctis q. filiam fuisse. Hoc enim adeo extremum infortunium est, ut possit prospectantes in misericordiam commouere. Quod quidem nos ipsi nobis facimus, dum neglecto ueritatis lumine perituras res abeuntes quocumq. modo, non aliter ingemiscimus, quam si perpetuas perderemus, & sic ab offuscato mentis iudicio concussam pedus, suspiriis lachrymisq. miseriam emittit in publicum, ut inde filia noctis & herebi dici possit.

Amen dicit Paulus iuxta Chrysippum Herebi noctis q. fuisse filiam. Hec autem aut publica est, ut olim premonstrata Pharaoni, aut priuata, ut Enlironis. Publica ex uniuersali frugum penuria consuevit contingere. Cuius rei aut diuina ira causa est, uel diuturnum bellum, seu aduersa supercaelestium corporum dispositio, seu uermes subterranei rodentes semina, seu locustarum iam fata nascenda deuorantes. Ex quibus causa prima a nemine mortalium nosci potest, & sic dici poterit Herebi noctis q. filia, sed non Herebi in uisceribus terrae latens, aut in agris hominum pectoribus residentis, quin immo in profundo diuinæ mentis arcano sanctissime uigilantis, quem intellectus hominum mortalitatis caligine offuscatus intrinseci non potest, nec etiam noctis diuinæ mentis, in qua nihil unquam fuit obscurum, uerum suo semper lumine cuncta clarificat, sed nostrae imbecillitatis errore. Ceteras causas huius species asserunt mathematici suis artibus etiam praeuideri posse. Si autem sic est talis fames, nec Herebi, nec noctis filia esse potest. Si autem non sic, tunc ut de eo diximus, cum in arcano naturæ antro repositum uideri non possit. linquet, ut talis fames filia sit noctis & Herebi, ratione iam dicta. Priuata autem fames, aut ex penuria ciborum continget, ut plurimum, aut aliquando ex fastidio stomachicorum. Si ex penuria, aut inertia atq. desidia patiens, aut egestatis crimine contingit. Si ex inertia uel desidia, ut quandoq. uidemus quosdam lasciuia potius & inertia atq. ocio uacare, quam rei familiaris curam gerere. Hæc profecto Noctis & Herebi filia est eo pacto, quo superiores sunt ceteri. Si egestatis crimine, dummodo non ob intemperantiam sit egestas qui patitur, nec hanc Herebi noctis q. filiam puto, nisi ob id dixerim quia ab intrinseco stomachi esurientis procedit. Si uero ob ciborum fastidium fames sit, ut nonnunquam quibusdam discoloris, atq. praua consuetudine nauseantibus contingit non minus, quibus nisi exquisita edulia, & pulmenta accurate composita, seu regum tacecia in pretiosa uina atq. forensia apponantur, adeo uulgaria spectant & respiciunt, ut prius se torqueri inedia permittant quam comedant, nulli dubium quin & hæc nata sit Herebi atq. noctis. Huius autem mansionem & formam sic describit Ouidius. Quæritam q. famem lapidoso inuenit in agro Vnguibus & raris uellentem dentibus herbas. Hinc erat cinis, caua lumina, pallor in ore. Labra in cana situ, itabre rubigine fauces. Dura cutis per quam spectari uiscera possent. Ossa sub incuruis extabant arida lumbis. Ventris erat pro uentre locus, pendere putares Pectus, & a spinæ tantummodo crate tecteri. Auxerat artus culos macies genuumq. rigebar Orbis, & inmodico prodibant tubere tali. Hanc procul ut uidit &c.

Lib. 8. Meta.

Querelam dicit Tullius filiam fuisse Noctis & Herebi, quod facile conceditur, si quid sit, sanæ mentis oculo prospectetur. Est enim morbus quasi male conuenientis secum animi, ob hoc in insanum ueniens pectus, quia aut subtrahit quod sibi debetur autumat inconsultus homo, aut agere fert sibi non datum quod optat, uel non posse quod cupiat. Et sic quod suum crimen est, alienum lumine mentis priuatus existimat. Hinc queritur lasciuus amans, hinc aut cupidus, hinc bonorum audis, hinc sanguinis subundus, & alii plures malum quod introduxerunt ipsi, & prudentes eiecisse poterant, flentes.

Et

Sic Herebi noctis q. filius Morbus, ut placet Tullio & Crisippo. Hic autem mentis & corporis potest esse defectus, & ut in corpore ab humorum discordantia, sic in mente animorum inconuenientia causatur. & tunc merito huiusmodi parentum id est cecitatis intrinsece filius nuncupatur, & quoniam in mortem salutis tendere uideatur, morbus ut placet pluribus appellatur.

Senectus ætatem ultima, & morti contermina, solo contingit corpori cum rationalis anima tendat uiriditate perpetua in ætænum. Hæc ut ait Tullius Herebi fuit noctis q. filia, quod quidem facile concedi potest, cum illi sit in complexionem conformis, frigida scilicet & sicca, & filii similes consueuerunt esse parentibus. Est insuper Herebus iners, & tremulus, a quibus non degeneret senectus, cum ut ceramus tremula sit & tarda. Porro quia hebetes offuscatosq. lentus habet corporeos, non incongrue illi noctem dixere matrem. Attamen hoc habet insignis, quia quantum illi subtrahitur uirium, tantum magis augetur consilii, ex quo fit ut ueneranda sit, & eius cani iuuenum præponantur lacertis.

Pallor faciei atq. totius corporis ex sanguis est color, exhausti sanguinis, seu egræ seu repentini timoris certissimus testis. hic noctis & Herebi filius est, teste Crisippo. Et hoc ideo, quia quicquid a luce solis non cernitur, aut a minus bona uegetatione nutritur, pallore facile occupatur, & supra dictum est, quia neque solem uideat neque calorem sentiat Herebus, & ob id ubi ista contingunt, frigidescere sanguinem, & aduersa digestionem corrumpi, & per consequens oriri pallorem necesse est, ut satis uidemus in eis, qui diu cæco carcere clausi in lucem ueniunt, aut qui ab agitudine corporea fatigati resurgunt, uel subito correpti panore pallefcunt.

Tenebra noctis q. filiam esse tenebram nullo interueniente teste creditur. Sanè ne idem mater & filia uideantur, in hoc differunt. Noctis aliqualis res luminis nota cernitur, ut luna, & sidera, seu ignis aliquando. In tenebra autem nil unquam apparet luminis. & si appareat usquam, desistit esse tenebra.

Somnus secundum quosdam est intimi ignis coertio, & per membra molita, & labore relaxata diffusa quies. secundum uero alios est quies animalium uirtutum, cum intentione naturalium. De hoc sic scribit Ouidius. Somne quies rerum placidissime somne deorum, Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris fessa ministeris mulces reparasq. labori. Sanè longe plenius somni comoda describit Seneca poeta in tragœdia Herculis furens dum dicit. Tu quoque domitor somne Malorum requies animi. Pars humanæ melior uitæ. Volucet matris genus Astarte. Frater duræ languidæ mortis Veris miscens falsa, futuri Certus, & idem pessimus auctor, Parerè rerum portus uitæ, Lucis requies, noctisq. comes, Qui pat regi famuloq. uenis. Placidus fessum lenisq. foue Pavidum leti genus humanum, Cogis longam discere mortem Preme deuictum &c. Huic præterea describit thalamum satis aptum dormiendi cupidus dicēs, Est prope Cimmerios longo spelunca recessu Mons cauius, ignaui domus, & penetralia somni. Quo nunquam radius oriens medius ue cadens ue, Phœbus adire potest, nebulæ caligine mixtæ Exalantur humo dubiæq. crepuscula lucis, Non uigil ales ibi cristati canibus oris, Euocat auroræ, nec uoce silentia rûpunt, Sollicitiue canes, canibus ue sagacior anser. Garrula nec Progne steretia pectora mulcet, Non fera, non pecudes, non moti flamine rami Humanæ ue sonum reddunt conuicia linguæ. Muta quies habitat saxo tamē exit ab imo Riuus aque Lethes, per quē cū murmur te labens Inuitat somnos crepitantibus unda lapillis. Ante fores antri fœcunda papauera florent, Innumeraq. herbe, quarū de lacte soporē Nox legit, & spargit popacas humida tectas. Ianua ne uersio stridorē cardine reddat, Nulla domo tota est custos in limine nullus, In

Ouid. lib. 11. Meta.

Somniorum
species.
phantasma in
genere.

Insomnium.
anvavios.

Lib. 6. Aeth.

Somnium.
ovagos.

Lib. 1. Cap. 7.

Visio.
opaua.

Oraculum.
xpuactio-
mos.

In medio torus est hebrano sublimis in antro, Plumeus unicolor pullo uelamine testus.
Quo cubat ipse deus membris languore solutus. Hunc circa passim uarias imitantia for-
mas Somnia uana iacent totidem quot messis aristas, Sylua gerit frondes, electas litus
arenas &c. Hunc tam spectabili thalamo, ac cubiculari decoratum deum, dicit Tullius
Herebi & Noctis fuisse filium, cuius rei causa uidenda est, & inde uidete poterimus de
ministris, cum satis sensus appareat descripti thalami. Filius ergo Herebi Noctis q. dicitur
somnia, quia a uaporibus humidis e stomacho surgentibus, & oppilantibus arterias,
& quia obscuritate causetur. Si autem de mortali somno uelimus intelligere, non diffi-
cilius parenti talium dabitur causa. Nam calore caritatis perduto, & omnia rationis uia,
ut necessarium sit in letiferum ire somnum, satis aperta est. Nunc autem de assistentibus
uideamus, quae somnia sunt multiplicium specierum, ex quibus quinque tantum sunt
per somno Scipionis Macrobius ostendit. Harum prima uocatur phantasma, quae uis
quam se mortalibus miscet nisi lente, dum se incipit somnus immittere, existimantibus
nobis adhuc uigilare, affert q. horribiles uisu formas, & ut plurimum a natura specie &
magnitudine discrepantes. certamen noxiu, aut mirabile gaudiu, tempestates ualidas,
uentos q. sonoros, & huiusmodi. Huius generis dicit Macrobius esse etiam emacres seu
ephiactes, uel ephialtes, quos communis persuasio existimat quiescentes inuadere, & suo
pode preffos, sentientes q. grauare. Et huius causam opinatur multu stomachu nimio
cibo uel potu grauatum, seu longo ieiunio uacuum, & nonnunquam aliquem ex hu-
moribus ceteris praedominantem. Sunt qui superaddant haecitationes, dicant q. Virgi-
lium intellexisse Didonem uidisse phantasmata, dum satori conquesta est dicens. Quae
me suspensam insomnia terrent, & illud insomnia pro phantasmate licentia poetica im-
proprie positum. Secunda insomniu nuncupatur a praemeditatione causatum, ut Tula-
lius affirmare uidetur in libro reipublicae dicens. Fit enim saepe ut cogitationes sermo-
nes q. nostri pariant aliquid insomnio, quale de Homero scribit Ennius, de quo uidelis
et sapissime uigilans solebat cogitare & loqui &c. In hac igitur specie somni amans di-
lectam sibi puellam in amplexus eius occurrentem aspiciet, aut fugientem miserum exora-
bit. Nauta tranquillum mare nauem q. panis uelis suscantem, aut tepestate periclitantem aspiciet.
Sic & agricola frustra letabit latus aruis intus segetes, depastas q. plorabit. Ingurgitator
pocula exhauriet, ieiunus cibos, aut optabit, aut faucibus uacuis deuorabit appositos. De
praemeditatione autem a Didone faucia, uisa quida uoluit, eo quod uideatur a Virgilio ossem
sam praemeditatione, dum dicit. Multa uiri uirtus animo multus q. recusat Genus honos,
harent infixi pectore uultus. Verba q. &c. & sic tanquam ex praemeditatione proueniens ui-
detur esse insomniu. Verum quoniam ex affectione procedunt, una cu somno in auras
euanescent, ut ipse idem Virgilius dicit. Sed falsa ad caelum mittunt insomnia manes. Som-
nium species tertia appellatur, per quod placet Macrobio, getta somnari, sed sub uelamine
ne, ut teste Moyse in pentateucho uidit Ioseph manipulos fratru suoru adorantes, & ut
ait Valerius. Astiages uir & urinam ex genitalibus filiae prodeuntes, hoc autem fieri uoluit
homine existente sobrio, ut plurimum sumus propinquante die. Quarta uero species ui-
sio nominatur, nullas pra se ferens ambages, quinimmo quod fatum est liquida pa-
refactione demonstrat, ut uidit Arterius Rufus Romanus eques dormiens, Syraculis se
scilicet dum gladiatorum munus inspicere, retarii manu transfodi. quod die sequenti
cum multis nunciasset, secutum est. Quinta & ultima somniorum species oraculum ue-
retes uocauere, quod Macrobius esse uult, dum sopiti parentes maiores q. nostros, graue
hominem ut pontificem, seu ipsum deum aliqua dicentem seu praemonentem nos cer-
nimus, ut insomnis Ioseph ab angelo praemonitus est, ut acciperet puerum & matrem
eius, & cum eis secederet in Aegyptum. Sanè nonnulli ex praecis, ut ex uerbis Porphyrii
philosophi satis percipi potest, omnia per quietem uisa uera esse arbitrati sunt, sed ut plu-
rimum minime intellecta. & ob hoc uidetur Porphyrium longe aliter quam multi faci-
ant alii, sentire, quod per Homerum primo, deinde per Virgilium dictum est. & quoniam
familiaris

familia magis Virgilii quam Homeri carmen deducamus in medium. Dicit etenim
Virg. Sunt geminae somni portae, quatum altera fertur Cornea, qua ueris facilis datur exi-
tus umbris. Altera candenti perfecta nitens elephanto, Sed falsa ad caelum mittunt in-
somnia manes &c. Per hos uersus uult Porphyrius somnia omnia uera esse, sentiens quod
anima sopito corpore tanquam paululum soluior, in suam diuinitatem nitatur, & in
latens humanitatem uerum aciem omnem dirigat intellectus, & nonnulla uideat, & di-
scernat, & plura uideat quam discernat, seu longius abdita sint, seu densiori tegmine oc-
cultata. & hinc fit ut quod discernit, esto non plene nebulo caliginis mortalitatis obsi-
stente, dictum sit, per cornea emitti ianuam, cum cornu huius naturae sit, ut extenuari
peruium sit intus, & tanquam diaphanum corpus in se recondita uidere permittat.
Quod autem obsistente carnis caligine uidere non potest, id elephanto contextum dicitur
mus, cuius quidem os a natura adeo condensatum est, ut in quantamcumq. tenuitatem
redigatur, uidere supposita non permittat, quae ideo falsa dicit Virg. quia minime intelle-
ta sunt, ut ait Porphyrius. Nunc autem superest de ministris uidere, qui etsi forte mul-
ti sint, nomina trium tantu esse cognoscimus, quoru primu Morpheia dictum uolunt,
quod interpretat formatio seu simulacrum, cuius domini iussu officium est quoscumq.
hominum uultus fingere, uerba, mores, uoces, & idiomata, ut scribit Ouidius dicens,
At pater e populo natorum mille suorum Excitat artificem simulatorem q. figurat Mor-
pheia, non illo iussos soletior alter Exprimit incessus uultu q. sonum q. loquendi, Adiu-
cit & uestes, & cosuetissima cuiq. Verba, sed hic solos homines imitatur &c. Secundum
autem Icelon, seu Phobetora, quorum ego nominum significatum ignoro. Huius ta-
men officium hoc in carmine dicit Ouidius. alter Fit feta, fit uolucris, fit longo corpore
serpens. Hunc Icelon superi mortale phobetora uulgu Nominat &c. Tertium uero di-
xere panthu, quasi totum, cuius officium est insensibilia fingere Ouidio teste, dum ait,
Est etiam diuersa tertius artis Phantasos ille, in humum, saxum q. undam q. trabem q.
Quae q. uacant anima fallaciter omnia transit &c. Quasi ex his uelit quae cernimus dor-
mientes, ab exteriori potentia nobis ablata sint. Verum utrum sic sit uideant alii.

Somnium Homerus Iliad. 2. in Lemno habitantem facit, cuius rationem Grammatici asserunt alter-
ram μυδωδην, quoniam ibi Pasithea quam amabat cum sorore Aglaie, Vulcani uxore erat, alteram
φυσικην quia οὐνοφύγοι ἦν ἦσσαν.

Lapsus est Bocat, qui panthum pro phantaso, apud Ouid. legit. Nam tres somniorum ministros Ouid.
μωρφηα a formis, ἰκελον uel φεκτορα ab exprimendis similitudinibus & incutiendo terrore, Et φάν-
τασον ab apparentia uocauit.

De Morte decimaoctaua Herebi filia. Cap. XXXII.

Mors, ut uoluerit Tullius & Chrysippus, filia fuit noctis & Herebi, quam uul-
tum esse terribilium testatur Aristoteles. ab hac enim omnes ab ea ipsa
die, qua miseri mundum intramus, sensim adeo, ut non aduertamus con-
tinue carpimur. & cum quotidie moriamur, tunc uulgato sermone mori
dicimur, cum mori desinimus. Hanc, etsi mille modis miseri rapiamur,
aut uolentiam, aut naturalem uoluerit priores. Violenta est quae ferro uel igni, uel casu
aliquo, fugienti, uel etiam postulanti infertur. Naturalis autem secundum Macrobiu
super somno Scipionis ea est, qua non corpus ab anima, sed a corpore anima derelicta
est. Vocauere ueteres senium mortem maturam seu meritam, iuueniu immaturam, pue-
rorum autem acerbam dixere, necnon & aliis multis nominibus appellata est, ut atro-
pos, parca, letum, nex, & fatum. Huius etiam dirum opus sic breuiter describit Statius.
Stygiis emissis tenebris Mors fruitur caelo bellatorem q. uolando Campu operit nigroq.
uitos inuolat hiato. Nil uulgare legens, sed quae dignissima uita, Funera praecipuos an-
nis animis q. cruento Angue notat &c. Sed iam quae pauca ficta sunt detegamus. Here-
bi illam dicunt filiam, qui ab Herebo missa sit, ut in praescripto carmine Statius, Stygiis
emissa tenebris, seu quia colore cateat, ut caret Herebus, Noctis autem ideo filia dicta est,
quia

Lib. 6. Aeth.

Somnij ministri.

Lib. 12. Met.

b

a

b

Lib. 8. Theb.

c quia

quia horribilis & obscura uideatur. Mors autem dicta est ut dicit Vgucio, quia mordet, uel à mortu patens primi per quem morimur, uel à Marte qui interfector est hominū. uel mors quasi amator, quia amara sit, nihil enim hominibus creditur amari morte, eis exceptis, de quibus dicit Iohannes in Apocalypsi, Beati mortui qui in domino moriunt. Hec ut placere uideatur Seruio, ab Atropo de qua supra, differt, quia per hanc uolentia debemus intelligere mortem, ut satis etiam colligitur proximo supra ex carmine Stani. Per Atropon autem uult intelligi naturalem rerum dispositionē. Atropos autem dicta quia non conuertitur. Parcam uero eam per antiphrasim dixere, eo quod nemini parcat. Sic & letum, cum sit molestissima rerū. Necem autem illam proprie arbitror, qua aqua uel laqueo seu modo alio spiritus intercluditur. Fatum autē dicta est, eo quod diuina prouidentia pramonstratum sit, qui nascuntur omnes mori debere.

Mortem Iuppiter iratus aliquando ad Sisyphum corripendum misit. Sed hic illam comprehendit in uincula coniecit, factumque est ut diu nemo moreretur, donec Mars missus mortē ē uinculis liberauit, & Sisyphum morti uinctum tradidit: fabula ex Pherecyde citatur à Comment. Homeri.

De Charonte. xix. Herebi filio. Cap. XXXIII.

Charon Acherōtis naua, Herebi & Noctis filius dicitur à Chrysippo, de quo sic ait Vir. Portitor has horrendus aquas & flumina seruat Terribili squalore Charon, cui plurima mēto Canices inculca iacet, stant lumina flamma. Sordidus ex humeris nudo dependet amictus. Ipse ratem subigit conto uelisq; ministrat Et ferruginea subuectat corpora cymba, iam senior, sed cinis da deo, uiridisq; senectus. Charon, quem Seruius deuoluit in γέρον, tempus est. Herebus autem hic pro inuinculo diuinæ mentis consilio intelligendus est, à quo tempus & cetera omnia creata sunt, & sic Herebus Charontis pater. Nox autem illi ob id mater dicta est, quia ante creatum tempus nulla fuit sensibilis lux, & ideo in tenebris factum est, & ex tenebris productum uidetur. Apud inferos uero ideo positus est Charon, quia laeti peti tempore non indigent, ut nos mortales, qui ab illis sumus inferi, indigemus. Quod autem Charon corpora deferat ex una in alteram Acherōtis ripam, ideo fictum est ut intelligamus, quoniam tempus confestim ut nascimur, suo nos sumit in gremio, cum illa ripam deferat oppositam, id est in mortem, quæ quidem est natiuitati contraria, cum illa deducat in esse, & hæc corporibus auferat esse. Vehimur præterea à Charonte per Acherontem fluium qui absq; gaudio interpretatur, ut aduertamus, quoniam à tempore trahimur ad uitam labilem & miseris plenam. Eum præterea dicit Virg. senem, sed robusta uiridisq; fultum senecta, ut cognoscamus tempus annositate uires nō perdere, hoc idem hodie potest quod potuit dum creatum est. Sordidus autem illi amictus est, ut appareat, quia circa tertena, quæ sordida sunt, uersentur.

De Die. xx. Herebi filia. Cap. XXXIII.

Dies Herebi noctisq; fuit filia, sic ubi de naturis deorū, scribente Tullio. Hanc dicit Theodotius Aetheri fratri suo coniugio copulatam. Quod Herebi filia sit & Noctis, talis ratio redditur à quibusdam. Herebum enim à parte totum sumentes, pro uniuerso terræ corpore sumi uoluere, ex extremo cuius quod horizonta uocant Græci, nō est dubium aduentu solis, cedente nocte diem consurgere, & eam Herebum ex nocte produxisse. Eam autem Aetheri coniunctam connubio ideo dicunt, quia Aetherem intelligunt ignem, qui claritate carere non potest. & ob id cum dies clara sit, nil aliud uolūt quàm claritudinem igni coniunctam ostendere. Hæc autem ab antiquis postquam à deo dictum est, uespere & mane factum est dies una, huius magnitudinis designata est, ut idem tempus quod labitur assurgente sole & mundum omnem circumeunte, atq; in eodem loco unde surrexerat redeunte, ea cum nocte, quæ includitur, dies dicatur una, & hæc naturalis, quam in. xxiij. & quas partes diuisere, & has horas nuncupauere. Deinde prout eisdem uisum est, artificialis est superinducta dies, quæ in diem & noctem diuisa unicuiq; partium diei scilicet & noctis xii. horas

Dies naturalis
& artificialis.

xii. horas, esto inæquales, esse cōcessere. & artificialem ab artificio excogitantis eam dixere, qua in suis iudiciis ut plurimum utuntur astrologi, inde medici criticum inuenere diem, eaq; circa agitudinū obseruationes utuntur. Dierum uero naturalium initium non aequè à nationibus omnibus sumitur. Romani autem ut ait M. Varro, à nocte media incepisse, & in sequentis noctis medium terminasse uoluerunt, quam dimensionem adhuc seruauit Itali, & potissime in iudicialibus causis. Athenienses autem olim à solis occasu incipientes, diem in occasum diei sequentis finiebant. Babylonii uero ab ortu faciebant, quod ob occasu Attici. Umbri qui & Hetrusci sunt, à meridie illi fecere principium, & in sequentis diei meridiem terminabant, quæ consuetudo adhuc ab astrologis obseruatur. Est & præterea dies naturalis secundum uarias eius qualitates uariis distincta nominibus. Nam ut Macrobius saturnaliorum asserit, ab initio diei Romanorum incipiens primum tempus diei dicitur mediæ, noctis inclinatio, eo quod nox in diem incipiat declinare. Deinde à galli cantu gallicinium nuncupatum. Tertium conticinium, eo quod sopita omnia concitescere uideantur. Quartum diluculum dicitur, eo quod diei lux apparere uideatur. Subsequenter quintum tempus sole iam surgente, mane uocari uoluerunt, seu quod à manibus exordium lucis emergi uisum sit, seu ab omine boni nominis. Nam Lanubini mane pro bono dicunt. Sextum autem dixere meridiem, hoc est diei medium, quod nos meridiem dicimus, ab hac autem hora tempus in noctem tendens, quod septimum est uocatur occiduum, quia cadere uideatur. Octauum uero suprema tempestas nuncupatum est, eo quod diei sit nouissimum tempus, ut in. xii. tabulis est expressum, Solis occasus suprema tempestas esto. Deinde nonum tempus dicitur uespera, quod à Græcis tractum est. Illi enim helperam à stella helpero, quæ in occasu solis apparet dicunt. Decimum autem tempus, quod est noctis initium, dicitur prima fax, eo quod tunc stellæ incipiant apparere, seu ut aliis placet, quia tunc luce cessante diei, incipimus faces accendere, ut tenebras noctis uincamus lumine. Tempus uero undecimum nox concubia dictum est, eo quod ea hora post aliqualem uigiliam cubitum consueuerint ire mortales. Duodecimum quidem diei tempus quod noctis est tertium, intempestum dicitur, eo quod nullis gerendis rebus uideatur accommodum. Cuius finis est circa principium eius, quod diximus mediæ noctis inclinatio. Insuper cum humana solertia respectu habito ad septennarium numerum, quem quibusdam ex causis ueteres uoluerunt perfectū, disposuerit omne tempus per septimanas dierum efflui, & dies illas septimanæ nominibus uariis nuncupate, consueuerunt nonnulli nominum talium exquirere causas, quas ego has puto, cum à planetis apud nos quinq; denominentur. Sexta sabbatum ab Hebreis dicta, à christianis postea immutata non est, eo quod res quem dicat significare latine, ut appareat cum creauisset omnia deus in sex diebus, eum septima ab omnibus operibus suis quiescente. Dominica autem dies, quæ nobis christianis est septima sic eo dicta est, quia ea die Christus dei filius, non solum ab omnibus laboribus suis quieuit, uerum uictor surrexit à mortuis, & sic illam à domino nostro patres in dñi uocauerunt dominicam. Alii uolunt à Sole denominatam, eo quod ipse sit planetarum princeps, & inde dicatur dominus, & quia eiusdem diei horæ primæ principium habeat, ob id illam denominari dominicam. Sed cum longe alius sit ordo planetarum quàm in nominibus dierum habeatur, est sciendum secundum planetarum ordinem successive unicuiq; diei horæ dare dominium, & ab eo cui contingit primæ horæ diei dominiū habere, ab eo dies illa denominata est, ut puta si diei dominicæ, Veneri secundam horam tribues, quæ soli immediate subiacer, & Mercurio tertiam, qui subiacer Veneri, & Lunæ quartam quæ subiacer Mercurio, quintam autem Saturno, ad quem conuertendus est ordo cum in luna defecerit, sextam Ioui, & sic de singulis uiginti quatuor horis diei dominicæ sub nomine uel dominio Mercurii irrueritur hora uigesima quarta & uigesima quinta, quæ prima est diei sequentis sub nomine uel dominio

initia diei uariā, uide Gell. lib. 3. cap. 2.

Diei partitio
Lib. 1. cap. 2.

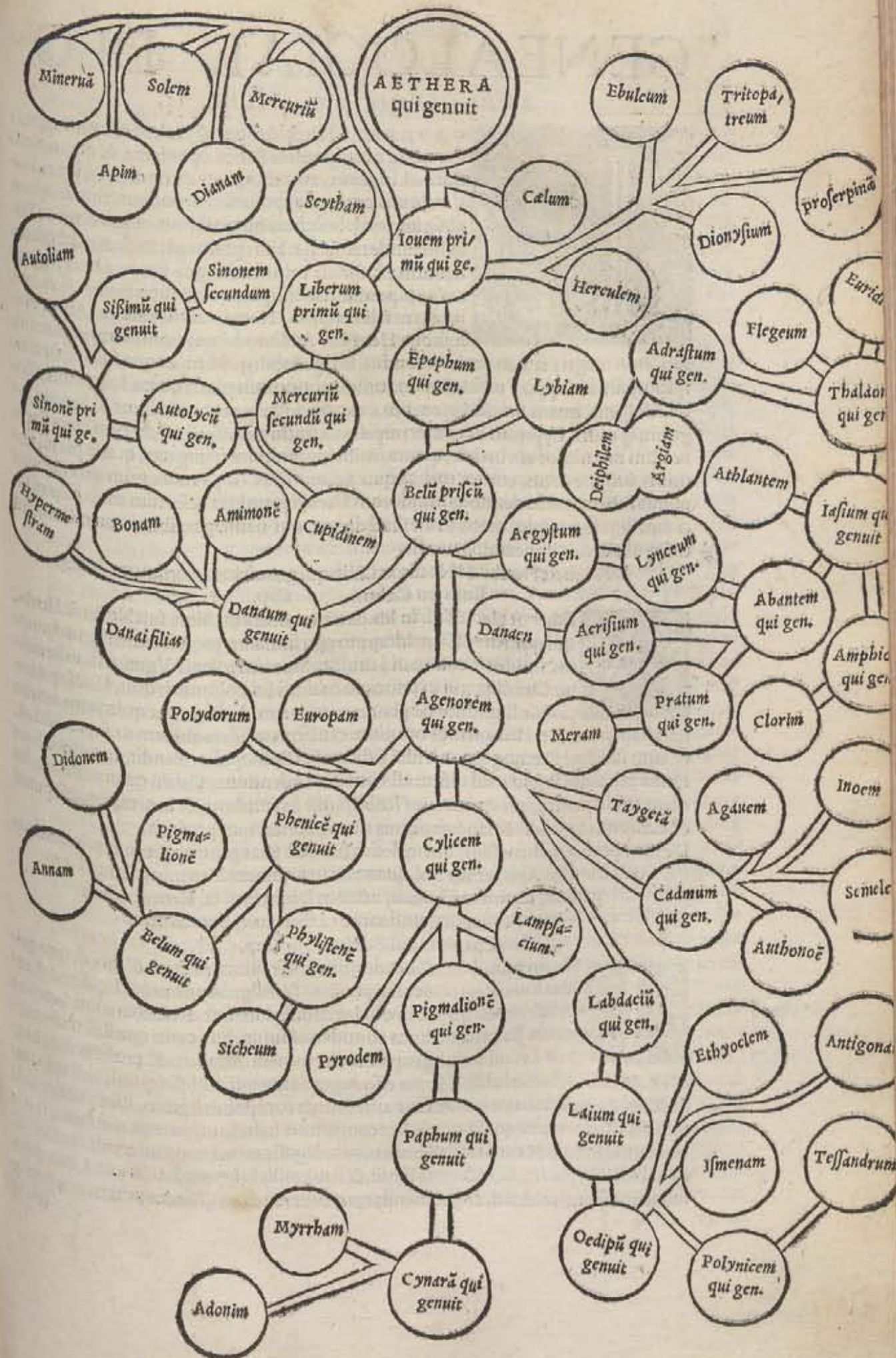
Dierum nomina à planetis.

c 2 Lunæ,

Lunæ, & ideo ab ea secundus denominatus est hebdomadæ dies, seu potius primus, ut
dies dominica septima sit hebdomadæ & quietis dies. A qua prima diei Lunæ hora, si
eodem modo computaueris, uigesimamquartā eius horam inuenies sub Iouis imperio
constitutā, & uigesimamquintā sub Martis dominio, à quo & ipsa secunda dies Martis
denominata est, quia primæ eius horæ Mars imperet, & sic successiue de singulis donec
ad ultimam deuenies sabbati, quæ Marti subest, & subsequitur prima diei dominici
ascripta Soli, à quo dies ut ante diximus dicta est. Dies autem naturalis cum ex die con
stet & nocte, à die tota tanquam à digniori parte denominata est, & dies à diis uocata,
nam *dius* græce, latine dicitur deus. Nam uti dii mortalibus opinione ueterum adiuto
res sunt, sic & adiutrices sunt dies, & à diis ipsis etiā eam ob causam denominate sunt.

Postquā è subterraneis latebris in diei lucem præstante deo deuenimus, supererat no
bis utque de omnibus Hærebi filiis dixissemus, etiam de Aethere, quem eiusdem filium
uolunt, quid senserint ueteres, descripsisse. Sane quoniam omne eius masculinum ge
nus hoc excepto filio sterile est, & huius non est parua posteritas, & in lon
gum satis uolumen protrahum est, eum in secundū seruau
dum honestius ratus sum, & primo finem
imponere.

*dius diuus est
à genitiuo
diōs abstrah
tum.*

GENEALOGIAE DEO-

RVM GENTILIVM. LIB. II.

HETEBI ferè omnē prolem eduximus, gratia dei nostri omnipotentis & ueri opitulante, & quo concessum est ingenio, amoris figmentis nudam & precedentem uolumine coram apposimus lectoribus, equidem non absq; ingenti labore inter Stygis fumos, & nebulas uacillantis hincinde nauiculæ. Sane postquam in patentiore orbem uentum est, forsitan minus ambigue flexus uarios reciprocòs q; superabimus Eutipos, quorū superbientes in cælum undas ni fallor aspicio. Nam inter alios arduus Aether è uisceribus Herebi in sublime delatus primus impetu occurrit suo, non magna tamen prole fecundus, sed spectabili quidem, ex qua si satis recte conspicio, primus Iuppiter unus est, tam conspicui nominis gloria quam longa successione refulgens. quam si describere uelim, omnem in Aegyptum usq; litus & Syrium, regnum q; tuum Cyprium ut euehar impellente fluctu necesse est. Quæ cum tanto succelsitudini tuæ notior rex indyde, quanto mihi longinquior nauigatio, queso per tuos minis insigne decus, errores meos æquo animo seras, & pii more principis emendari potius iubeas, quam dentibus in uidorum lacerari permittas. Ipse enim tenso uelo ex Orci faucibus iter arripio, orans ut ille illud dirigat, qui naufragantibus in mare Genetæce discipulis uentis imperauit & undis.

De Aethere Herebi & Noctis. xxi. filio qui genuit Iouem primum & Cælum seu Cælum. Cap. I.

AETHER ut placet Tul. in lib. de natur. deorum, filius fuit Noctis & Herebi, qui quidem & si quādoq; pro cælo sumatur, proprie tamen ignis elementum uidetur existimari à multis. Sic enim testatur Vgatio, sic uelle uidetur Ouidius, ubi in principio maioris sui uoluminis dicit, Hæc superimposuit liquidum & grauitate carentem Aethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem &c. Hunc rerum omnium causam credidere quidam ut supra dictū est, & eum similiter Dæmogorgonis filiū fictione sua Pronapides ostendit, dum dixit chaos ignita exhalasse suspiria. sed uisum est Ciceroni credendum. Quem quantumcunq; sterilem multi faciant, ipse tamen eum scribit fuisse fecundum, & Iouem genuisse primū & Cælum, ex quibus emanauit omnis numerosa deorum prosapia.

De Ioue primo Aetheris filio, qui tredecim filios & filias genuit, quorum prima Minæua, secundus Apis, tertius Sol, quarta Diana, quintus Mercurius, sextus Titos parreus, septimus Ebuleus, octauus Dionysius, ix. Hercules, decima Proserpina, undecimus Liber pater, duodecimus Epaphus, xiii. Scytha. Cap. II.

IOUEM primū dicit Theodotius fuisse filium Aetheris & diei, de quo quidem Ioue quantumcunq; præclaro sit insignitus nomine, legisse nihil, aut diuisse tamen per pauca esto laudabilia memini. Referebat enim Leonidas græcus homo & talium abundantissimus, hunc ante quæsitū maius nomen Lysaniam nuncupatum, hominem Arcadem & profecto nobilem, & ex Arcadia Athenas iuisse, & cum esset ingentis ingenii, uidisset q; radi in seculo infideli & ferè bestiali ritu uiuentes Atticos, ante omnia compositis legibus, illos publico instituto uiuere docuit, & qui feminas ferè communes habebant, primus matrimonia celebritate monstrauit, & cum iam ad humanos redeisset mores, monuit eos deos colere, & eis aras & templa atq; sacerdotes instituit, & multa illis in super ostendit utilia, quæ dum imitaretur syluestres Attici, atq; cōmendarent, eum rati deum, Iouem uocauere, regemq; suum

suum fecere. Quem etiam Cicero antiquissimum dicit Atheniensium fuisse regem. Hæc mihi de isto sunt. Nunc uero uiso cur Aetheris & diei illum finxerint filiū. & quoniam celeberrimum fuit apud gentiles Iouis nomen, eius significatum uidebimus, & quæ potuerit esse impositionis causa & deificationis perscrutabimur. Dicunt ergo eum Aetheris fuisse filium, seu ut eum nobilitent patre generoso. putabant enim primam rerum causam ignem, & sic illi nobiliorem patrem dare non poterant. seu quod eum cælestem putarent hominem, seu deum à cælo uenisse ratione profunditatis ingenii. seu quia illi naturam igneam uiderent more ignis semper ad alta tendentem, ut de eo dici possit Virgilianum illud, Igneus est illis uigor, & cælestis origo. Diei uero filium ideo illum dictum puto, quia esto nascatur quis aptus ad maxima, non tamen euestigio quod natus est, ea potest ad quæ natus est agere, oportet ut indies augeantur uires, & animus in fetuorem agendorum excresecat, & demum ipse operetur. cuius opera quoniam in die uisa & cognita sunt, à die nouo uidetur æditus partu, ut de talibus dici possit quod Valerius dicit de Demosthene, Itaq; alterū Demosthenē mater, alterū industria enixa est, sic & alterum peperit Lysaniam mater, & alterū dies operum testis. Vocatus est in super Lysanias iste ab Atheniensibus Iuppiter, nomen eo usq; nemini concessum mortaliū, nec ipsi etiam deo fuerat adhuc à gentilitate impositū, nec unde sumptum sit ab imponentibus satis scitur. Arbitror ego tamen id nominis huius causam dedisse, quod & de aliis etiam planetis multis conuigisse cōperimus ad similitudinem scilicet operationū conformium huius hominis ipsi Ioui. Dicit enim Albumasar in suo maiori introductorio Iouem planetam naturā calidum esse & humidū, aerium, temperatum, modestum atq; honestū, laudabilem plurimū, & patientiæ obseruatorem, ac in periculis post patientiam audacem, liberalem, misericordem, caurum, amatorem, uerum magistratum audum, fidelem, multiloquum, bonorū amicum, malorū uero hostem, amatorem principū & maiorum. Et alia plura de eo scribit, quibus annectit eum significare naturā animā, uirtutē, pulchritudinem, sapientes uiros, legum doctores, iustos iudices, diuinū cultum, religionem, uictoriam, regnū, diuitias, nobilitatē, gaudium & huiusmodi. Quibus consideratis, & demū huius hominis ponderatis moribus, adeo eum cum Ioue cōuenire discernemus, ut non incongrue Iouem nuncupatū dicamus, & hanc cōuenientiam tanti nominis illi causam fuisse credamus. Sane nomen hoc postquā ab antiquis planetæ & Lysaniæ concessum est, nonnullis aliis à recentioribus etiam attributū legimus, ut puta Ioui secundo cæli filio, qui & Arcas homo fuit & Atheniensium rex. Nec non & Ioui tertio homini Cretensi & Saturni filio. Sic etq; & Pericli Atheniensis principi, quem multi Iouem Olympiū uocauere. Præterea poetæ ignē elementū, & nōnunq; ignē & aerem sub Iouis nomine suis fictionibus inseruere, adeoq; in sublime conscendit, ut à prudentioribus etiam summo & uero deo ascriberetur, nec immerito, ipsi quippe soli tam egregium competit nomen, quod nec abhorret Christianus, considerato nominis significato, nisi gentiliū fuisset inuentum. Volunt enim aliqui & graues uiri, quod idē Iuppiter sonet quod iuuans pater, quod soli uero deo conuenit. Ipse enim uere pater est, & ab ætate suo fuit, & erit in sempiternum, quod de alio nemine dici potest. Similiter & iuuans est omnibus, & nulli nocens, & in tantū iuuans est, ut si suū retrahat iuuamen, periclitent omnia confestim necesse sit. In super hoc nomen Iuppiter græce dicitur zephs, quod latine uita sonat. & quis alter rebus & creaturis omnibus uita est nisi deus? ipse enim de seipso dicens testatur, Ego sum uita, ueritas & uita. & profecto sic est, illi enim, & per eum, & in eo uiuunt omnia, extra eum præter mortem & tenebras nihil. Hunc & si non rite coluerint, ueteres Romani Iouē optimū maximū uocauere, conati per hæc pauca uerba ostendere, quoniā magnitudine & potentia cæteros excedat deos, & qd ipse solus summū sit bonū, & qd ab eo uita sit, et adiutoriū uniuersis. Multa præterea poterā hic apponere Ioui à poetis attributa, ut puta armigerā auē, quercū, bella, lunonē coniugē & alia. Sed quoniā ista uident recte spectare ad ea quæ de Ioue Cretico ficta sunt, illi censi referuāda.

Zephs à ζωὴ
quod uiuo significat.

Portò Rex in clyte non satis certum est utrum Athenienses Iouem hunc in deum habuerint aut fecerint. Si autem fecerint, sciendum est antiquis consuetum fuisse ad augendam originis nobilitatem, cōditores ciuitatū suarum certis suis ac infauitis cerimoniis numeros deorū inserere, & sacris templisq; colere. Sic & parentes suorum principum, sic & ipsos principes ob aliquod ab eis susceptum beneficium, ut se gratos ostenderent, & alios ad bene agendum ob cupiditatem tam splendidae gloriæ animarent. Scribūt in super ueteres multos fuisse Ioui filios, ex quibus arbitror uere nonnullos Iouis fuisse filios, sed cuius Iouis, primi, secundi, uel terii, de aliquibus non satis constat. Sic & alios plures ob insignem uirtutis præminentiam, & ad gloriam generis extollendā à theologis gentiliū Ioui similiter attributos, quos ego illi attribuā Ioui, cui magis uidentur contemporanei.

De Minerua prima, primi Iouis prima filia. Cap. III.

Lib. 3. de laud. Stil.

Minerua uulgate ferē poetarū omnium carmine Iouis fuit filia, de omni cuius talis fertur fabula, quod cum uideret Iuppiter Iunonē coniugem suam non ferentem filios, ne omnino absq; filiis esset, percussio cerebro suo amata emisit Mineruam, quod Lucanus firmate uidetur dicens, Hanc & Palas amat patrio quæ uertice nata est. Et in natiuitate eius dicit Claudianus, Auratos radiis hymbres nascente Minerua Induxisse Iouem perhibent &c. Insuper hanc natam dicit Seruius Iuna quinta, sicut reliqui, qui steriles fuere. Huius præterea cōpetum uolunt lanificium ante eam incognitum, sic & texturam, & ob id placet Ouidio, huic cum Arachne Colophonia de textura fuisse certamen & uictoriam. Sic & cum Neptuno de impositione nominis ciuitatis Athenarum. Eam præterea nonnulli amantissimam fingunt, & Arcis Athenarum præsidem. Illi in super Tit. Liu. attribuit numerorū inuentionem, & eorundem figuras, cum ante loco numeri signis uterentur antiqui. Recitatur de hac & alia fabula, quod cum esset huic perpetuæ uirginitatis seruandæ propositum, et Vulcanus in desiderium sui uenisset, à Ioue patre suo petit loco muneris factorū à se fulminum in Gigantomachia, Mineruæ matrimoniu. Cui Iuppiter notū natae conficius, si obtinere posset concessit, & Mineruæ si illum asperneretur uersa uice concessum est, ut se uiribus tueretur, & sic dum totis conatibus in eam iuisset Vulcanus, & ipsa in contrarium niteretur, actum est ut emissio à Vulcano semine in terram, nasceretur puer & ipsa linqueretur in pace. Triplici etiam illam indutam ueste dixerunt, eiq; peplum pictum consecrare, & eius in tutelā cornice pulsa noctuā posuere, ac pluitibus eam nunc cupauere nominibus, ut Mineruam, Palladem, Athenam, & Tritoniam. His explicitis exquirebat ordo sumptus, ut detegeretur quid sensisse sub figmentis potuissent antiqui. Verum hic aduertendum est, quoniam non omnia hic apposita figmenta ad hanc spectant Mineruā, illa quippe nominis identitas nō curatibus ex hoc poetis implicuit. Nam nec arma ut Leontius asserit, ad hanc spectant, nec Neptuni certamen, quinimmo eius sunt Mineruæ, quæ Iouis secundi fuit filia, & ideo illis omissis detegemus cetera, & quædam historialia apponemus. Volunt igitur Mineruā, id est sapientiā, ex cerebro Iouis, id est dei natam. Volunt enim Physici omnem intellectuā uirtutē in cerebro, tanq; in arce corporis consistere. hinc Mineruā, id est sapientiā ex cerebro Iouis natam fingunt, id est ex cerebro dei, ut intelligamus ex profundo diuinæ sapientiæ archano, omnē intellectu, omnem sapientiā infusam esse, quam Iuno, id est terra quantum ad hoc sterilis, dare non poterat, neq; potest. Nam teste sacra pagina, Omnis sapientiā à domino deo est. & ipsemet in eadē dicit, Ego enim ex ore altissimi prodiui. Et sic eam profecto industriose, nō ut nos gignimur, sed ex Iouis cerebro natam finxere, ut ostenderent eius singularem nobilitatem ab omni terrena spurcie fecēq; semotā. Virginitas inde illi attribuitur perpetua, & inde sterilitas, ut per hoc noscatur quod sapientiā nunquā labefactatur aliqua contagione mortalium, quinimmo semper pura, semper lucida, semper integra & perfecta est, & quantum ad temporalia est sterilis, cum sapientiæ æterni sint fructus. Quid per certamen illius senserint & Vulcani, infra ubi de Etichthonio ex certamine hoc nato scribet. Triplici

Triplici autem ueste ideo tegitur, ut intelligantur uerba sapientum & potissime fingentium multiplicem habere sensum, illiq; ideo peplum pictum sacrum est, ut intelligamus sermones sapientum ornatos, floridos, lepidos, & summa uenustate decoros. Noctua autem illi attributa ideo est, pulsa cornice, ut ostendatur sapientiæ præmeditatione in obscuris seposita noscere, uti & noctua uidet in tenebris, & loquacitate atq; garrulitate res pulsa ut opere agat, loca tempusq; respicere. Minerua enim dicitur, ut ait Albericus, à mi quod est non, & uerba quod est mortalis, ut resulet esse sapientiā immortalem. Pallas & Athenæ ad alias spectant Mineruas & ideo ubi de illis mentio fiet, exponuntur. Tritonia autem dicta est à loco seu à lacu, quem penes primo comparuit, qui Triton in Africa computatus est. Fictionibus igitur sic expositis ad historiam ueniendum est, & sciendū Mineruam fuisse uirginem quandam cuius incognita fuit origo. ipsa uero cum ingenis esset ingenii, ut Eusebius ait, regnante Argiuis Phoroneo, primo apud Tritonem paludem seu lacum Africa comparuit, ignorantibus cunctis quibus uenisset ab oris. Dicit tamen Pompon. Mela in cosmographia, quod incolæ arbitrabantur eam ibidem genitam, & fabulæ fidem faciunt, quia quam natalem illi putant diem, ludicris uirginum inter se decertantium celebrant. Hæc autem cum lanificium & texturam & alia multa artificiosa competisset, celebris dea habita est. & quoniam omnia eius inuenta ex uirginitate atq; sapientiæ procedere uidebantur, locus fabulæ adinuentus est, ut ex cerebro Iouis genita uideretur. De hac enim dicit Augustinus in libro de Ciuitate dei, Ogigio in Africa regnante, eam in uirginali habitu apparuisse apud lacum Tritonis, ut dictum est. & cum multorum operum esset inuentrix, tanto procluius dea credita est, quanto minus origo eius cognita, nec ab Eusebio differt Augustinus in tempore, nam contemporaneos fuisse Phoroneū & Ogigium idem ostendit Eusebius, & ob hoc ego hanc Ioui primo filiā ascripti, eo quod illi magis quam cum reliquis uideatur conuenire tempore.

De hac re extat Dialogus festiuius admodum apud Lucianum.

In huius tutela & artes sunt, quia mundi mentē hanc & propterea in summo capite sedem tenere credentibus, quod ratio quæ per hanc intelligitur, Respub. & urbes amplificat ut ait Capella.

Tritones paludes tres, ut Coment. Apoll. lib. 1. ait, suæ, Bæotia, Thessalia & Libya. Sed in Libya nata esse Minerua dicitur. Herodotus autem ex Tritonide & patre Neptuno natam uult, eiq; ait patrem nescio quā causa aliquando succensuisse, quapropter fugientem illam Ioui se adoptandam dedisse.

De Api Argiuorum rege primi Iouis secundo filio. Cap. IIII.

Eusebius in libro temporum dicit Apim qui postea rex Argiuorum, filium fuisse Iouis & Niobes, filiæ Phoronei, cui idem Eusebius scribit Iouem primo omnium mortalium immixtum, & sic primus fuit Iuppiter cum tempore longe inferiores sint alii. Leontius autem dixit hunc Phoronei & Niobes sororis & coniugis suæ fuisse filium, eiq; in regnum Sicyoniorum hæredem successisse. Verum postea ab Aegyptiis & deum & Iouis filium factum. De hoc Api multa narratur. Nam ut referunt aliqui, cum aliquandiu Argis post Phoronei mortem imperasset, cupiditate gloriæ & amplioris regni ad Aegyptios transfretauit, & obtento regno cum rudes homines multa docuisset, & potissime uini usum, loco dei haberi cepit, iam Iside sibi copulata coniugio. Eusebius uero eum Sicyoniorum scribit fuisse regem, & ubi ab eodem traditum est, de tempore eius uarie sensere scriptores annalium. Nam quidam dicunt tempore Abrahæ ab eo Græciam Apiam appellatam. Alii autem dicunt nato iam Iacob eum apud Aegyptios deum habitum. Beda uero eo in libro quem de temporibus scripsit, dicit tempore Iacob ab Api in Aegypto Memphim conditam. Eusebius præterea dicit secundum alios eum regem fuisse Argiuorum, & regnasse post centesimum annum Iacob, & ibidem dicit Apim cum Aegialeum fratrem regem præfecisset Achaiæ, in Aegyptum transfretasse, & Memphim condidisse ciuitatem. Eum autem in Aegyptum abiisse, & Isidem habuisse coniugem satis ab omnibus creditur. Verum uti de tempore eius ambigitur, sic & de morte eius uaria etiam recitantur. Nam

Nam alii uolunt eum apud Aegyptios mortuū & sepultum, de quo in libro de ciuitate dei sic dicit Augustinus. Rex Argiuorū Apis nauibus transuectus in Aegyptum cum ibidem mortuus fuisset, factus est Serapis omnium maximus Aegyptiorū deus. Nominis autem eius, cui nō Apis etiam post mortem, sed Serapis appellatus sit, facillimam rationem Varro reddit. Quia enim archa in qua mortuus ponitur, quam omnes iam Sarco-phagum uocant, *σαρξ* dicitur Graece, & ibi uenerati sepultū coepertant prius quam templum eius esset extructum, unde Soron & Apis, Sorapis primo, deinde una siuera coramuta ut fieri solet, Serapis dictus est. Alii autem dixerunt eum à Typhoe fratre occisum atq; membratim disceptum, diu ab Iside coninge quaesitum & postremo compertum, & in uanno eius membra collecta, quod postmodum in religionem uersum est, in sacris scilicet Febris interuenire uannum. Isis autem ultra paludem Stygiam, quae in Africa est in senotam insulam collecta detulit, & ibidem recondidit. Volunt q; qui hoc uerum arbitrantur, à longa Isidis exquisione exortam quam Aegyptii fecere diu, non ante desisterent quam album taurum comperissent, cōpetrōq; applaudentes eum uocabant Osi-rim, & quoniam singulis annis id fiebat, dixit Iuuenalis, & nunquā satis quaesitus Osi-ris. Ceterum quauocunq; in Aegyptum uenit, seu qualitercunq; occubuerit, atque quocunq; sepultus sit Apis, in cūta fuit apud Aegyptios ueneratione ut eō iterum ab eis, ad hoc ut nulla humanitatis infestatione posset illius labefacta diuinitas, ut cauere in istius publico, ut si quis illum fuisse hominē diceret, capite puniretur, & ob id in quibuscunq; templis eius simulacrum digito labiis impresso admonerebat silentiū. Huius insuper tauri, quem Serapin arbitrabantur Aegyptii, caput dicit Rabatius delirantes Iudaeos in eodem loco dei coluisse. Hunc praeterea Apim dicit Macrobius, i. libro saturnaliōrū apud Alexandriam Aegypti mirabili cultu uenerari, scq; Soli uenerationem illam impendere affir-mare, & sic Apim Solem esse uidetur arbitari.

De Serapide Tacitus quoq; meminit lib. xx. Nempe ex ponto ab urbe Sinopi, temporibus Ptolomaei Macedonij primi aduectum in Aegyptum esse.

De Sole primo primi Iouis filio tertio. Cap. v.

Solem primū primi Iouis fuisse filium scribit Tul. ubi de naturis deorum. Nec tamen dicit ex qua matre susceptum. Sunt qui uolūt hunc Apim fuisse, eo quod loco Solis ab Aegyptiis, ut paulo supra dictū est, cultus sit. Ego autem quis aliter fuerit, comperisse non memini, hominem tamen fuisse certus sum, & sic altus fuit ab Api. Credendum est eum insignem atq; splendidum fuisse hominem, & ingentis atq; regij animi praeditum, & eo modo quo supra de Ioue dictum est, tam clato nomine decoratum.

De Diana prima primi Iouis quarta filia. Cap. vi.

Diana prima filia fuit Iouis primi, & Proserpina, ut in libro quo supra Tullius idem asserit. Hanc ego reor ueram huius Iouis fuisse filiam & non ascripticiam, & cum satis sit nomen illud mulieribus nstratum, possibile etiam est fuisse proprium non appositum, uerum qualiscunq; fuerit, non ea est, quā poetae insignem uirginitate perpetua uoluerit, cum legatur hanc ex Mercurio Liberi & Proserpinae filio pennatum concepisse Cupidinem.

De Mercurio primo primi Iouis. v. filio. Cap. vii.

Mercurium primo primi Iouis & Cyllenes nymphae Arcadis asserit Leonidius filium fuisse Mercurium. Hunc deorum nuncium seu interpretem esse poetae descubunt, eum q; uariis ornamentis insigniunt, ut per illa intelligatur eiusdem officiorū uarietas, scribit enim sic de eo Vir. Primū pedibus calcaria nectit Aurea quae sublimem alis siue aequora supra, seu terram rapido pariter cum flamine portant. Tum uirga caput, hac animas ille euocat orco Pallentes, alias sub tristia corpora mittit. Dat somnos adimittitq; & lumina morte resignat. Illa fretus agit nētos, & turbi-da tranat Nubila &c. Insuper Hor. de eo sic scribit in odis, Mercuri facūde nepos Athlantis, Qui

Lib. 4. Aen.

Qui ferocitatus hominū recentum Voce formasti cantus & decore Merx palaestrae &c. Illi insuper Statius galerum addidit, dicens. Obnubifq; comas, & temperat astra galero. Sane quanquam legamus plures homines fuisse Mercurios, his inspectis quae supra proximo de eo poetae describunt, dato possunt & ad hominem referri. De Mercurio planeta scripta prius praesumemus, & potissime si inspexerimus qualiter cum his quae ab astrologis scripta sunt, poetarum dicta cōueniant. Albumasar autem maximae inter antiquos auctoritatis homo asserit Mercurium adeo flexibilis esse naturae, ut euestigio ad naturam eius, cui adheret, & ipse suam naturam conuertat, & hoc propter temperamentū eius siccitatis & frigoris. Venerabilis aut Andalo praceptor meus, cum complexione dicit calidum & siccum, eum q; significare concubinarum delectationes, claritatem & oracula nam, eloquentiam & historiarum memoriam, credulitatem, pulchritudinem, bonitatem disciplinae, & acumen ingenii, praescientiam futurorum, arithmetica & geometriam atq; astrologiam, & hinc tam caelestium quam terrestrium rerum omnium descriptionem, praeterea auguria, dulcedinem prolationis, uelocitatem, & principatus desiderium, et ob illum laudem atq; phantasmam, & insuper comētonsuram, scriptores & libros, mendacium, & testimonium falsum, speculationem semotarū rerum, paucitatem gaudij, & substantiae desolationem, negociationes, & emporia, furta, cōtentiones, calliditates, & consilij profunditatem, modulationes carminum & fistularū, colorationes multas, obediētiā, concordiam, pietatem, paupertatem, amicitiae retentionem, artificia manuū, & multa alia, ut idem ipse asserit Andalo, cum masculis masculus, & cum foemineis foemineus est. Ex quibus facile comprehendere possumus, cum tam conuersibilis sit naturae, de eo in praescriptis carminibus intellexisse poetar. esto illud idem de hominibus Mercurialibus dici possit & dicatur, ut in sequentibus apparebit. Sane liber intentum poetarum explicare lauius, ut quantum cum astrologis conueniunt, manifestetur apertius. Dicūt igitur ut à capite sumamus exordium, eum testum galero, ut per hoc sentiamus, quia sicut qui galero tegitur imbres fugit & radios, sic & Mercurius solaribus testus radiis, quibus fere semper iunctus fugit aspicit à mortalibus, rarissime quidem uidetur, & paucis notus est, & mercurialis homo calliditate suam tegit consilium. Alata enim habere calcaria, uelocitatem tamen eius, nō solum in motu qui illi circa epicyclum uelocissimus est, sed ob celerem aliorum corporū supercaelestium proprietatum assumptionem atq; traditionem, ex qua mercurialis etiam hominū uelox, uersipellisq; citacumflexio denotatur. Virga autem illi ascripta est propter dimensiones corporum se sibi iungentium, secundum quas & ipse illico suos disponit effectus, etiam mercurialis homo circa quodcunq; opus suum meretur obsequiū. Quod ab Orco animas reuocet uitae, id est potētia sua, est hic acutius attendendū. Fuere quidem qui arbitratī sunt omnes hominum animas à principio simul fuisse creatas, & demum conceptis hominibus immisas eas morientibus nobis ad inferos descendere, ibiq; cruciari donec in uita cōmissa purgarentur, & inde transitū facere ad Elysios campos, ac inde post mille annos à Mercurio deduci ad Lethem fluuium, ut eo potato obliuiscerentur praesentis uitae labores, & sic desiderarent iterum redire ad corpora, ad quae Mercurius reuocabat. quam ridiculam opinionem optime tangit Virg. dum dicit. Quisq; suos patimur manes, exinde per am-plum Mittimur Elysiū, & pauci lata arua tenemus, Donec longa dies perfecto temporis orbe Concretā exemit labē, putumq; reliquit Aethereū sensum atq; aurai simplicis ignē, Has omnes ubi mille totā uoluerit per annos Lethēū ad fluuiū Deus euocat agmine magno, Scilicet immemores supra ut cōuexa reuisant, Rursus & incipiant in corpora uelle teneti. Hoc aut officium reuocandi animas ad corpora, ideo Mercurio attributū uolunt, quia dicunt eum praesse scetui in utero matris existenti in mense sexto, in quo opinantur multi rationē infundi concepto & hoc Mercurii praedominantis opere, & sic ab Orco, id est ab inferiori loco reuocatur anima in corpus nascituri à Mercurio. quod autem ad tūta minat, Physicum est, quia deficiente per frigidum & siccum, quae est Mercurii complexio

Mercurius planeta.

In cubiculis quoq; ueterū colebatur, qd somnos dare et adimere crederetur. Didy. in Odyss. x.

Lib. 4. Aen.

cōplexio uera, calido & humido radicali anima separatur à corpore, & iuxta ueterū opī
nionē tendit ad inferos. Somnos adimere & dare idem est cum eo quod dictū est in uis
tam educere nascentes, quod somnū est adimere & in mortem soluere, quod est somnū
dare. Ventos agere Mercurii est, ipse enim frigore suo nōnunquam suscitāt illos, quibus
suscitatis eis impellentibus ferūt huc illuc nubes. Volunt præterea eum deum eloquen
tia, deum mercatorū, deum futurū, & alia quædam esse, de quibus omnibus infra pro
ten sius, ubi de Mercuriis hominibus dicitur. Eum autem Iouis fuisse filium ideo fictū
est, quia dei creatura est. Cyllenius autem ad colorandam fictionē dictus est, seu eō quod
apud Cyllenem montem Arcadiæ primo cultus est.

Mercurij officium apud Lucianum describitur copiose & eleganter, in eo dialogo qui Male &
Mercurij inscribit.

De Tritopatreo. vi. & Ebuleo. vii. & Dionysio. viii. Iouis primi
filiis. Cap. viii.

ἐν αὐτῷ ἔχει
Cicero.
Rursum in uo
cabulo lapsus
est autor, qui
ἐγγύς ἔστιν
ἐν αὐτῷ ἔχει

Tritopatreum, Ebulium, Dionysium dicit Cicero ubi de naturis deorū, an
tiquissimi Iouis, id est primi Atheniensium regis & Proserpinæ fuisse filios,
& Athenis Ἀτάρχης appellatos esse, quos etsi nihil de ipsis cōpetiam, arbit
ror insignes fuisse uitos, cum Atiarches sonet armorū princeps, nam ἄρχης
græce Mars Latine sonat, & ἄρχος princeps, ergo bellorum seu armorū prin
cipes fuisse, quod ea tempestate & etiam hodierna per maximum est. Leontius uero dicit
quod cum Ebuleus ad famam tractus Antæi terræ filii ad ineundum cum eo luctum ac
cessisset, eo superato Herculis meruit cognomen, quod ante eum nemo meruerat. Ego
autem credo longe antiquiorem Ebuleum Antæo. Similiter & Dionysium dicit Indis
coactis in militiam mulieribus intulisse bellum, & obtemperantia Nisam urbem ibi
dem condidisse. & cum uictoriosus reuertetetur, primū pompam excogitasse triumphū,
ac etiam uini usum Athenienses docuisse, eumq; ab eisdem Liberum appellatum & pas
stem, eo quod sese liberos eo uiuente arbitratetur quasi sub optimi patris tutela seruatos,
quæ quidem sic esse potuisse non nego, sed tamen longe post fuisse extimo.

De Hercule primo. ix. primi Iouis filio. Cap. ix.

Lisito apud
Cic. legitur.

Lacet insuper Tullio primi Iouis ex Ἰσικα primū & antiquissimū Her
culem fuisse filium, & huic asserit eum Apolline de Tripode fuisse certamen,
in quo quoniā obtrunxit, dicit Paulus cum Dionysius uocaretur, Hercules
meruit appellari, quod quidem & Leontius affirmat, sed causam non ostens
dit, & ideo quid credam, non habeo. Certamen autem Tripodis credo de diuinatione
fuit, nam Phœbi Tripodas dicit Paulus speciem esse lauri, cui tantum tres sunt radices,
& has ob id in libris pontificum tripodas dictas, & Apollini ob id sacras, quia cum ipse
diuinationis deus sit, huiusmodi lauri eandem uideantur habere uirtutem, cum legat
tur, Si frondes huius speciei lauri dormientes capiti supponantur, eum proculdubio uer
ra uisurum somnia.

Quid Apollinis τριπόδες fuerint rectius ex Athenæo petetur, apud quem lib. 2. sic legitur. ἡ γὰρ
τῶν ἀρχαίων διὸ γέννη τριπόδων, οὓς καλεῖται λείβητες συνέβαινε ἀμφοτέρω. Ἐκ τούτων
ὁ κῆ λειτροχῶς, αἰσχῶς, ἢ μὴ τριπόδες ἰδέσθαι οἰκῶς λέβητες. Αἱ φυλάττωρ ἢ ὑπὲρ τῶν
ἐξ ὧν ὁ δὲ ἑστῶς, ὁ κρατὴρ καλεῖται. Ὁ μικρὸς ἑστῶς ἀνὴρ τριπόδας. Ἐν τῷ τοῖς
δὲ ἢ μὴ οἰνορέκῃ, καὶ οὐτὸς ἐστὶν ὁ τῆς ἀληθείας οἰκῶς τριπόδας. Αὐτοῖς μὴ οἰκῶς δὲ
τῶν ἐκ μαντικῆς ἀληθείας, Διόνυσος δὲ δὲ τῶν ἐν μέθῃ.

De Proserpina prima. x. primi Iouis filia. Cap. x.

Proserpina Iouē nōnullos suscepisse filios ostendit Tullius, & inde illius
etiam fuisse filiam, quod quidem possibile est honestate seruata, & Proserpi
nam habuisse coniugem, & ex hac eadem uel ex alia muliere Proserpinam
habuisse filiam, quam Liberi fratris sui fuisse coniugem, idem uidetur testa
ti Tullius, cum de ea nil aliud legisse meminerim.

De Libe

De Libero primo. xi. primi Iouis filio, qui genuit Mercurium
secundum. Cap. xi.

Liberum primum primi Iouis fuisse filium Cicero ubi de naturis deorū, tes
tatur liquidō. Hunc unum & idem cum Dionysio superiori Leontius ar
bitratur, eumq; p̄ter ceteris sc̄atibus insignem fuisse uirum conatur osten
dere. Tamen Euseb. seu de hoc seu de alio, quod ego magis arbitror, longe
post hæc tempora fuisse describit. Huius autem Proserpinam & sororem &
coniugem nōnulli uolunt, eumq; ex ea Mercurium secundum suscepisse filium.

De Mercurio secundo Liberi & Proserpinæ filio qui genuit Cupidinem
& Anctolium. Cap. xii.

Mercurius alter à superiore Liberi & Proserpinæ fuit filius, ut Theodotus dia
cit & Coruilius. de quo talis à Theodotio recitatur fabula, quod cum uis
dente nemine, p̄ter Battum quendam, Apollinis uaccas furatus fuisset,
Batto ut hæc nemini reuelaret, unam cōcessit ex uaccis, demum in faciem
alterā transformatus experturus Battī fidem ad eum rediit, promisitq; tau
rum si sublatis sibi uaccas ostenderet. Battus aut omnia quæ uiderat reuelauit. Quamob
rem turbatus Mercurius, eum mutauit in saxum, quod indicem uocauere priores, nos
autem paragonem uulgo dicimus. Tandem cum diuinitate sua fretus hoc cognouisset
Apollo, sumptis arcu uoluit Mercurium sagittis occidere. Sed Mercurius p̄stigio inuis
ibilis factus lædi non potuit. Postremo inter eos inira concordia, citharam à se comper
tam Mercurius concessit Apollini. Apollo autem uirgam concessit eidem. Dicebat in
super Paulus se alibi legisse, quod Mercurius iram p̄recogitans Apollinis, ne lædi posset
ab eo, clam illi pharetram euacuauerat, quod cum aduersisset iratus Apollo, miratus eius
astutiam risit & in cōcordiam secum uenit, ut supra. Leontius circa hanc fabulam dicit
hunc Mercurium filium fuisse Dionysii, qui proxime supra Liber uocatur, & eum à
natiuitate uocatum Nisum, eo quod apud Nisam Indiæ paulo ante à patre conditam
natus sit. & cum adoleuisset tanta pedum uelocitate ualuit, ut cōuersos suos ceteros cut
su superaret, quamobrem omisso nomine primo, Stilbon appellatus est, quod uelox las
tine sonat. Demum cum illusiones magicas didicisset, & latrocinis delectaretur sum
me, armenta rapuit Phoronidis sacerdotis Apollinis Delphici, quia ea tempestate miran
dæ autoritatis habebatur, & ea post lapideum tumulum quendam cui Battos nomen
erat, seduxerat. Verū cum taurus unus ex improuiso segregaretur à reliquis, sociosq; ua
gus repeteret, forte conscendit tumulum illum mugiens, mugitui cuius respondentibus
aliis ab exquirentibus armenta comperta sunt, & tumulus ex Battō dictus est index. Stil
bon autem cum suis artibus Phoronidis iram impetum effugisset, amicus eius tandem
factus est. Verum cum in talibus perseveraret, non ob auariciam, sed naturā ut aiebat
impulsu, cum aliās esset & formosus homo & eloquentissimus, & circa omnia manua
lia opera celeberrimi ingenii, Mercurius nuncupatus est, & furum deus, quod ut idem
asserat Leontius, & si à loco habuerit initium, conualuit tamen apud Atticos & Arca
des inceptum, ut post mortem illi templa dedicarentur & sacra, quibus sibi propiciū
conabantur facere hi quibus furto aliquid erat subtrahitū, asserentes numine suo, & serua
ti multa ac etiā recuperata, eumq; aiebat sicuti & ceteros insignitū, de quibus insignib.
quoniā infra, ubi de tertio Mercurio late dicturus sum, hic aliquid scribere nō curavi.

De furtis Mercurij Eratosthenes sic ait: ἀνδρὶ μὲν ἔχοντι τὸ κλέψαι, οὗτις ἢ θεὸς κλέψας τῷ ἄνθρωπῳ
ἐμίσσηται. Dicitur autem & matris aliquando, & sororis uelites, dum illa lauarent, furatus esse, ut
Iunq; exhibuisse, nudis illis ac dubitantibus relictis.

De furtis Mercurij item extat Dialogus Luciani.
Inde Mercurius γυροῖς ἔσται, à uirga, & Apollo γυροῖς, ὅτι τὸ κινεῖται ἀποτρεγὸς dictus est.
Batti fabulam Ouidius lib. 2. Met. describit, ab hoc & battologia dicta, quā porta uersu hoc indicat
cum inquit. Montibus his inerant, & erant in montibus illis.

d De Cupid

DE GENEALOGIA DEORVM

De tempore eius non minus quam de patre & matre discordes sunt uetetes, nam Eusebio ubi de temporibus referente, aliqui dicunt Iouem Ioni Inachi filiae mixtum, regnante Athenis Cecrope, qui regnavit circa annos mundi. iiii. M. dclviii. cum constet Inachum regnasse usque ad annum mundi. iiii. M. ccc. lxxxvii. & secundum hos oportuit aliam esse Ionem quam Inachi filiam. Idem autem Eusebius paulo post praedictam dicit Ionem in Aegyptum profectam anno. xliii. regni Cecropis, qui mundi fuit annus. iiii. M. dccc. & ibidem Isidem nuncupatam, & Thelegono cuidam nupsisse, & ex eo Epaphum concepit. Ego autem discordantibus omisissis, Iouis primi Epaphum filium dixi, eo quod eius tempus videatur convenire magis cum Ione Inachi filia & Iside Promethei, ex quibus quis potest quam malit illi matrem adscribere.

Quid. lib. i. Meta. Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem Creditur esse Iouis.

De Libya filia Epaphi. Cap. xx.

Bufris.

Libya Epaphi & Cassiopae coniugis suae ut Laetantio placet, fuit filia, quae cum in Neptuni uenisset concubitus, id est alieni hominis ab Aegypto, & ex eo concepit & peperit Bufridem immanem postea tyrannum. Hae, ut dicit Isidorus, ubi de etymologiis, eius partis Africae regina fuit, quae ex suo nomine Libya dicta est.

De Belo Prisco Epaphi filio qui genuit Danaum, Aegistum,

& Agenorem. Cap. xxi.

Belus quem Priscum cognominant ueteres, Epaphi secundum Paulum fuit filius, & post eum in superiori Aegypto regnavit, ubi ut aiunt, caelestis disciplinae inventor doctorque factus, meruit ab Aegyptiis ut idem Paulus asserit, templum quod illi in Babylonia fuit constructum, & Ioui Belo consecratum. Theodotius uero dicit templum hoc post Belum factum Cretensis Iouis astutia, qui captus cum principibus amicis, quasi ad eas conservandas templa in regnis eorum aedificari, & suo amici titulo insigniri plura fecit, quae astutia summo ingenio eius & deitas ampliata est. Alii sunt qui dicant templum hoc non Belo prisco aedificatum nec in Babylonia Aegyptia, sed Belo patri Nini regis Assyriorum in Babylonia Chaldaeorum, cumque diu sub nomine Saturni sacris & cultu uario honoratum. Fuere praeterea Belo Prisco filii quidam, sed ex quibus mulieribus, non constat.

Apollodorus Neptuni & Libyae filium facit, Danaumque & Aegyptum genuisse ex Anchinoe Nerei filia Et Aegyptum uocat ille, quem alij Aegistum.

De Danao Beli Prisci filio, qui genuit filias, ex quibus Hypermetra & Amimone appona tantum nomine cognoscuntur. Cap. xxii.

Lib. 7. cap. 56

Danaus Beli Prisci fuit filius, ut asserit Paulus, & illud idem affirmat Laetantius, qui etiam & ante Paulum Orosium, dicit Danaum Beli filium ex pluribus coniugibus. I. filias habuisse, quas cum Aegistis frater eius cui totidem erant melioris sexus filii, postulasset in nuptias, Danaus oraculo responso coepeto se manibus generi morituro, uolens euitare periculum, concessit. I. filias nauibus in Argos uenit. Asseritque Plinius in libro naturalis historiae, cum primum nauibus seu navi transfretasse, cum antea ratibus inuentis ab Erythra rege in mari rubro nauigaretur. esto sint ut idem scribit Plinius, qui credant Misos & Troianos in Hellespontum priores excogitasse, dum aduersus Thracas transirent. Aegistis autem quod speritus esset indignans, ut illum sequerentur filiis imperauit, lege data ut nunquam domum repeterent, nisi prius Danaum occidissent. Qui cum apud Argos oppugnarent patrum, ab eo diffidente fraude capti sunt. Spondit enim se illis iuxta Aegisti uotum filias daturum in coniuges, nec defuit promissa fides. Subornata enim a patre uirorum intranete thalamus singulis cultis clam armatae omnes, & cum uino lactisque calentes iuuenes facile in soporem inissent, obediens patri uirgines, capto tempore iugulauerunt uiros, unaqueque suum, Hypermetra excepta, quae Lino seu Linco uiro suo misera peperit. Hunc Danaum

LIBER SECVNDVS.

41

Danaum dicit Eusebius, cui & Armaeus nomen fuit, anno mundi. iiii. M. dcc. xvi. apud Aegyptios regnare coepisse. Ast inde Aegypto pulsus Argos ueniens, prius Stelenum Argi uorum regem cum annis regnasset xi. regno expulit, & inde Helanorem successorem eius Argui ab imperio expulit, & Danaum susceperit, qui aquis eos abundare fecit. Nam ut agit Plinius in libro de naturali histor. puteos primus ex Aegypto in Graecia fodientes ostendit. Et eisdem ferè temporibus asserit eius opere a filiabus. I. Danai filios, I. Aegisti fratris sui praeter Linum, seu Linceum occisos. Tandem ipse cum. l. annis regnasset, a Linceo occisus est.

Dicit hunc idem autor primum fecisse nauem, quam a numero filiarum ἀργυροκόρυς uocauit, & cum Appulisset Rhodum, Mineruae Lindiae statuum posuisse. Deinde Argos ueniens, & ibi regno potitus Argi uos Danaos nominasse.

De quinquaginta filiabus Danai in generali. Cap. xxiii.

Filiae Danai fratricidae propriis ferè nominibus incognitae sunt, cum nomina tantum ad nos usque petuenerint, & sicut nomina perdidimus, sic & fortunas post scelera facinus perpetratum. Finxere tamen poetae has apud inferos esse damnatas, et hoc assiduo agitari supplicio, ut haurientes aquas ut nas absque fundis conentur implete, ut dicit Ouid. Molitur suis letum patribus ausae Assidua repetunt quas perdant Belides undas &c. Et Seneca tragicus in Hercule furente, urnasque frustra Danaides plenas ferunt. Hoc ego illis iniunctum supplicium reor, ut mulierum singularis cura describatur, quae dum suam formositatem laudibus augere conantur, laborem perdunt, & minuitur quod intendunt inani solertia augere. Vel potius monstratur qualis sit fluxorum atque effluuiorum hominum labor, qui dum saepe repetito coitu credunt adimplere quod cupiunt, non obtento uoto seipsos euacuasse cōperiunt.

Lib. 4. Meta.

Fabula reor locum dedisse, quod Argos cum inopia aquae laboraret, filiae Danai effusus puteis irrigarunt.

De Hypermetra una ex. l. filiabus Danai. Cap. xxiiii.

Hypermetra ut in epistolis ostendit Ouidius, filia fuit Danai et sola ex. l. sororibus neglecto patris imperio Linco uiro suo peperit, & ob id, ut idem dicit Ouid. carceri tradita est. Hanc ut dicit Euseb. in libro temporum, nonnulli putarunt Isidem esse. Attamen Danao patre Argis regnante sacerdos uo functa est.

De Amimone una ex. l. filiabus Danai. Cap. xxv.

Ammone, ut ait Laetantius, filia fuit Danai ex. l. sororibus una. Hec cum stuidiose in sylua iaculo uenaretur, inaduertenter Satyrum percussit, qui cum illi uim uellet inferre, Amimone Neptuni auxilium implorauit. Neptunus autem fugato Satyro, quod ab illo uirgo pati noluerat, a maiori deo passa concepit, & peperit Nauplium. Quid autem de fictione sentiendum sit, in ista ubi de ortu Nauplii, apponetur.

Lucianus paulo aliter, qui compressam a Neptuno ait, dum aquatum iuisset, qui etiam Lerne fontes tridente apertos illi ostendit, ut Graeci quidam fabulantur.

De Bona una ex. l. filiabus Danai. Cap. xxvi.

Bona ut dicit Diogenes Cretensis, ubi de expeditione Graecorum contra Troianos scribit, filia fuit Danai, quae ut ipse asserit, Atlantii nupsit, & ex eo Electram peperit, quae postea ex Ioue Dardanum edidit.

De Aegisto Beli Prisci filio, qui genuit. l. filios, ex quibus

Linceus. Cap. xxvii.

Aegistus Beli Prisci fuit filius, & Danai frater, ut supra satis monstratum est. Huic l. filios, quibus cum quaesisset Danai fratris sui filias in coniuges, ab eisdem Danai iussu occisi sunt omnes nuptiarum nocte praeter Lynceum, ut praedictum est. Hunc quidam Aegyptum uocant.

De Lynce

De Lynceō ex l. filiis Aegypti uno, qui genuit Abantem & Iasum
& Acrisium. Cap. XXVIII.

Lynceus quem Linum appellat Ouid. filius fuit Aegypti, & solus ex l. fratribus misericordia Hypermetrae coniugis euasit à morte. Hic ut placet aliquibus, Danao patruo pulso pro eo regnavit apud Argos. alii uero dicunt eo occiso. Sed qualitercūq; fuerit, ut Eusebius ostendit in libro temporum, postquam Danaus regnasset annis l. Lynceus eidem successit in regno, cum q; regnasset annis xli. Abante & Iasio & Acrisio filiis derelictis, diem clausit.

De Abante filio Lyncei, qui genuit Prium. Cap. XXIX.

Abas, ut asserit Barlaam, filius fuit Lyncei ex Hypermetra coniuge. esto Paulus dicat eum Beli Prisci fuisse filium. Hic autem bellicosus homo & acerrimi ingenii fuit, Lynceōq; patri successit in regno, annis q; xxviii. ut dicit Eusebius, imperauit Argiuis, & mortuus est.

Didym. in Odyss. A. τοῦ Ἀβαντος υἱὸν φησὶν υἱὸν λέοντος.

De Priō filio Abantis, qui genuit Metam & sorores.

Caput XXX.

Pritus seu Prætus, ut Laetantio placet & Sertio, filius fuit Abantis Argiuorum regis. Huic ut ferè omnes asserunt, coniunx fuit Sthenobæe. Homerus autem dicit Antiope, ex qua tres sustulit filias, quæ iam adultæ, eo quod formosissimæ essent, elate templum Iunonis intrantes se prætulere Iunoni. quamobrem turbata Iuno, illis furorem immisit talem, ut se uaccas aggirarentur, & aratra timentes syluas optarent, ut ait Virg. Prætidus implerunt falsis mugibus agros, Ouidius aliam refert in sanie causam, dicens has in Cea in sula se uaccas creditas, eo quod furto factis ex armentis Herculis præstitissent consensum. Sed quatenus causa factum sit, ægre tulit infortunium Prætus, proposuitq; regni partem, & quam ex eis mallet in coniugem, ei qui illas in pristinam mentem reuocasset. Cuius premii cupiditate tractus Melampus Amithæonis filius curandas assumpsit, & ut ait Vitruuius in libro architecturæ, eas apud Clitorem Arcadiæ ciuitatē duxit. Ibidem enim spelunca est ex qua profluit aqua, ex qua si quis biberit fit abstemius, & ob id apud eam in lapide epigramma Græcis carminibus scriptum est, testificans aquam non esse idoneam ad lauandum, & uitiis inimicā. Ibi autem peractis sacris eas purgauit, & pristina restituit mentes, & sic regni partem, & coniugium uniū consecutus est. Prætus autem secundum Eusebium annis. xvii. regnauit, eiq; successit Acrisius frater. Huius ego filias, si melampodis intueor, uini fuisse ultra quàm deceat mulieres auidas arbitror, & potatas nonnunquam se patri regi præferre ausas. Quamobrem Iunonis iram, id est regnantis patris meruere, & castitate in partem alteram instigante, uino muliebriter in furiam uersæ, se uaccas & seruas, & iugo subditas clamitabant. quod cum forsitan sapius cognisset, uexatus infortunio Prætus eas tradidit Melampodi curandas, qui cum eas aqua prædida potasset, hostes uini fecit, & furor abiit consuetus.

Sed Ouid. non Præti filiabus, uerum mulieribus Cois hoc adscribit lib. 7. Metæ.

De hoc fonte Ouid. Clitorio quicūq; sitim de fonte leuaret Vina fugit, gaudetq; meris abstemius undis. libro decimoquinto.

Prætidum fabulam Didymus ita tradit: Præto, inquit, Argiuorū regi filia fuerūt Lysippe & Iphianassa, quæ cum in templum Iunonis uenissent, deam contumelijs atq; conuicijs affecerunt, præferentes patris sui domum, diuitijs templi Iunonis. Quamobrem à Iunone in furorem uersæ sunt. Accersitus igitur Melampus, qui illas curaret, promisit se facturum, si dignam mercedem acciperet. Morbum enim inueteratum esse, quippe in decimum iam annum durasse. Igitur promissa illi à patre regni pars, & ex filiabus quam uellet nuptui, placata per supplicationem & hostias Iunone, Prætidus à morbo curauit, & Iphianassam uxorem duxit.

De Metæ

De Metæ Præti filia. Cap. XXXI.

Metæ dicit Leontius, filia fuit Præti & Antia filia Amphianassæ, quæ cum uenationibus dedita Dianam per nemora sequeretur à Ioue uisa atque dilecta est, & ab eo Dianæ sumpta imagine uiciata. quæ tandem cum ob pudorē patrii sceleris, & timens ne iterum deciperetur, uocanti eam Dianæ obsequi noluit, ob id Diana commota illam sagittis occidit. Hanc dicit Paulus Sthenobææ fuisse filiam sicut & reliquæ, & post susceptam sanitatem obsecutus eam Dianæ uenisse. quæ fictione dicit idem Leontius, monemur hypocritas sepe credulos dolis in eam, quam dissuadent, deduxisse perniciem. à qua dum uerax homo aliquid quando lapsos releuare conatur, decepti semel & omnia timentes increduli facti, oblatam respuentes salutem, in mortem perpetuam dilabuntur.

Postea in eandem uersa est, Ouid. 7. Metæ.

Ex Ioue autem Loerum peperisse dicitur, qui postea cum Amphione & Thebas edificauit, uide Commentar. Odyss. A.

De Acrisio Abantis filio, qui genuit Danaen matrem

Persei. Cap. XXXII.

Acrisius Abantis fuit filius, ut dicit Laetantius, & ut Eusebius in libro temporum scribit, Præto fratri successit in regno. Hic ut idem Laetantius asserit, nec ab hoc discrepat Seruius, unicam habens filiam Danaen in responsis habuit, se manu eius, qui ex filia nasceretur, moriturum, qui ad effugiendam prænuntiatam mortem, filiam in quadam turri seposuit, seruatq; iussu sine quis homo posset ad eam accedere. Contigit igitur ut audita formositatis eius phasma, illam concupisceret Iuppiter. qui cum ad eam accessum aliam non uideret, uersus in aui guttam ex regulis in gremium eius se cadere permisit, & sic prægnans effecta est. quod ægre ferens Acrisius eam capi iussit, & in arcem poni atq; in mare proici. quod cum ministri fecissent, in litus usque Appulum arca delata est, & casu à piscatore capta. in qua cum comperisset Danaen, & parvū filium, quem enixa fuerat, eum ad Pilumnū regem detulit. qui cum genus eius cognouisset & patriam, illam libenter sibi coniugio copulauit. Filius autem eius cui Perseus nomen fuit, cum excreuisset, & Gorgoni caput abstulisset, in Argos ueniens Acrisium transmutauit in saxum. quæ quidem transmutatio secundum Eusebium sonat, quod cum regnasset Acrisius apud Argos annis xxxi. à Perseo nepote suo, non sponte tamen occisus est, & in lapidem, id est in frigiditatem perpetuam uersus. quod autem fictionis superest, infra ubi de Danae, declarabitur.

Quidam ad insulam Eriphum adpulsam esse uolunt, & ibi à Polluce, seu Pollucis fratre Diogeni Perseum educatum esse. Didym. in Iliad. 2.

De Danae filia Acrisii. Cap. XXXIII.

Danae Acrisii filia, ut supra proximo dictum est, in mare prægnans à patre dimissa, cum in Appuliam impulsæ uenisset, Pilūno regi Appulo nupsit, & inde ad Rutulos abiit, & constructa ibidem Ardea ciuitate, Daunum Pilumno peperit. Sane quod omissum est supra, Iouem autem fluxisse per regulas, intelligendum est auro pudicitiam uirginis uiciatam, & cum non esset adultero iter permissum per ianuam, clam testum conscendisse, & inde se in thalamum uirginis demisisse. Dicit tamen Theodontius, quod cum Danae amaretur à Ioue, & se ob timorem patris sciret perpetuo damnatam carceri, ut posset euadere, & fugam arripere, occulte cum Ioue auro concubitus mercata est, & parata naui, & cum his quas potuit deferre diuitijs, fugam arripuit prægnans ex Ioue.

Pindarus autem & alij, ut citat Comment. Homeri Iliad. 2. Non à Ioue sed à patruo suo Præto compositam alunt, unde etiam bellum inter Eristum & Prætum conflatum est.

d 4 De Iasio

De Iasio Abantis filio, qui genuit Atalantem, Amphionem,
& Talaonem. Cap. XXXIII.

Fuit, ut Theodorus placet, Iasius iste Abantis filius, de quo nisi quod sepius inter
ter Argiuos reges numeratus est, & quod quosdam habuit filios, nil legi.

De Atalanta filia Iasii, & matre Parthenopei. Cap. XXXV.

De hac lib. 8.
Met. & Apol
lib. 1. Argon.

Atalanta, ut dicit Lactantius, & Theodorus, iunior fuit filiorum Iasii. Quae cum
speciosa uirgo ex sociis esset Dianae, ad aprum Calydonium petendum
una cum cetera Achaia nobilitate iuuenum a Meleagro uocata uenit, & in
uentione prima aprum sagitta percussit, & ita ob suam formositatem a Me
leagro dilecta, occisa belua, ab ea eiusdem honorari capite meruit, ex quo eius
in amicitiam uenit, & amplexus ipsius passa ei Parthenopeum peperit.

De Amphione Iasii filio, qui genuit Chlorim. Cap. XXXVI.

Amphion alter ab illo, qui Thebas clausit muro, filius fuit Iasii, & regnauit, ut dicit
Leontius, in Orchomeno Minyae & in Pilo uocatus aliis Argus, cui unica fuit
filia nomine Chloris.

De Chlori filia Amphionis & Nelei coniuge. Cap. XXXVII.

Chloris, ut supra dictum est, filia fuit Amphionis, ut in Odyssea testatur Homerus,
Neleo nupsit, ei que peperit Nestorem, & alios plures filios.

Sic Homer. Odys. A. καὶ χλωρὴν ἰδὼν περικλυτὰν τὴν ποτὶ Νηλεὺς γῆμεν ἰὼν μετὰ καλῶς,
ἔπειτα πρὸς Μυρίαδαν. ὁ δὲ λατὰς, καὶ Νηλεὺς ἰσίδου, ὅς ποτ' ἐν ὄρεσσιν ἔμεινε
ἰφίαντα, ἡ δὲ πύλον βασιλεὺς, τέκεν δὲ οἱ ἄγλαα τέκνα. νῆσορ δὲ χερσὶν ἔχουσιν, περικλυ
τὰν ὄρεσιν.

De Talaone Iasii filio, qui genuit Eurydicem, Flegem, &
Adrastum. Cap. XXXVIII.

Alaon dicit Paulus, filius fuit Iasii, & apud Argos regnauit, quod quidem in
dicio meo sane intelligendum est, dum huiusmodi homines reges appe
lant ueteres. nam cum in catalogo regum non reperiantur, existimandum
est eos de stirpe regia fuisse, & aliquam regni particulam tenuisse, & appella
tos reges magis ob decus stirpis quam ob possessum a talibus regnum, ex quo
bus Talaonem hunc & Amphionem & Iasium puto.

De Eurydice Talaonis filia & Amphiarai coniuge.

Cap. XXXIX.

Eurydice, ut asserit Theodorus, fuit filia Talaonis & Amphiarai uari iuncta
coniugio, cui peperit Amphilochem & Alcmeonem. Cum que Adrastus Polyni
cis generi sui causa aduersus Aetheoclem & Thebanos sumpsisset bel
lum, bellum que pararet, uidisset que Amphiarai oraculo responso se non redi
turum si iret in bellum, laetulum perit, uxori que suae tantum suas patefacit
latebras, qui cum ab Adraсто aliis que quaretetur, nec comperiretur usquam, conigit ut
uideret Eurydice Argiae coniugis Polynicis monile quondam a Vulcano donatum Hee
mioni coniugi Cadmi, illud que desideraret, diceret que Argiae si monile illud illi cederet,
se ostensuram Amphiarai. & sic factum est, quamobrem in bellum uadens Amphia
raus a terra absorptus est. Eurydice autem postea ab Alcmeone filio, cui uadens Amphia
raus uindictam suae mortis iniunxerat, occisa est.

Hec Eriphyle a Statio, atque alijs appellatur: apud poetas nusquam, quod sciam Eurydice dicitur,
quidam uero non Talaonis, sed Iphios filium dicunt: de hac uide in Amphiar. infra.

De Flegio filio Talaonis. Cap. XL.

Flegus, ut dicit Theodorus, filius fuit Talaonis, & iuuenis moriens, nil memora
tu dignum reliquit.

De Adra

De Adraсто rege, filio Thalaonis, qui genuit Deiphile & Argiam. Cap. XLI.

Adrastus Argiuorum rex, ut ait Lactantius, filius fuit Thalaonis & Eurythomae,
cui cum duae essent filiae, Deiphile & Argia, audisset que ab oraculo senis uti
daturum alteram apro, alteram leoni, circa funtrum infortunium filiarum
affligebatur. & ecce casu factum est, ut Polynices Thebanus ex composito
exul intempesta nocte Argos appelleret, imbre que fugiens, regiam subin
traret porticum. Nec mora & Thydeus ob homicidium Calidonium fugiens ibidem de
uenit, & in certamen post iurgium hospitii causa consurgerent, quamobrem paratus
rex senex Adrastus ad eos descendit, & uerbis & auctoritate sua iuuenum iras composuit,
eos que deduxit in regiam. Et cum uidisset alterum pelle leonis testum Polynicem scilicet,
qui regis iuuenis insigne illud in testimonium uirtutis Thebani Herculis ferebat, & al
terum cute aperi, qui ob occisum a Meleagro patruo aprum in decus prolis ea testis ince
debat, responsi ambiguitate intellecta, cognouit hos sibi generos esse transmissos. Quos
postquam nouit, affinitate contentus, Thydeo Deiphilem, & Polynici Argiam dedit uxore
tes, & cum iuxta promissum regnum ab Aetheocle Polynici non restitueretur, contractis
uiribus aduersus Thebanos bellum mouit, & cum iam duces omnes sui morte occu
buisent, cecidissent que mutuis uulneribus Polynices & Aetheocles, ipse in furiam uersus re
perit Argos, nec quis illi fuerit finis inueni.

Addunt alij tertiam filiam, quae Diomedis nupta fuit. Cuius Homer. mem. Iliad. E. μὴ δὲ λυγρὰ γένεαι
πρὸς ἄνδρα, ὅς τ' ἔπειτα γάμος οἴκῳ οἴκῳ ἐγείροι.

De Deiphile Adraști regis filia, & Thydei coniuge. Cap. XLII.
Deiphile, ut dicit Statius, filia fuit Adraști regis, & coniunx Thydei Calidonii, cui
peperit Diomedem.

De Argia Adraști filia, & coniuge Polynicis. Cap. XLIII.

Argia secundum Statium Adraști regis fuit filia, & Polynicis coniunx. quae
cum illi peperisset Thesandrum, audisset que eum a fratre occisum, ab Argo
Thebas ueniens, ut extremas lachrymas, & officium funerale cadaveri uiui
impenderet, eo quod id faceret aduersus imperium Creontis, una cum An
tigona Polynicis sorore capta, & iussu Creontis occisa est.

Harum mortem postea Theseus Atheniensis ultus est, ut Statius libro ultimo auctor est, occiso Cre
onte rege Thebano.

De Agenore iii. Beli Prisci filio qui genuit vii. filios, quorum i. Taygeta, ii. Polydorus, iii. Ci
lix, iii. Phoenix, v. Europa, sextus Cadmus, vii. Labdacus. Cap. XLIII.

Post explicitas successiones Danae & Aegistii filii Beli Prisci, ad ampliorem
prolem Agenoris Phoenicum regis eiusdem Beli filii, ut Theodorus dicit
& Paulus, stilus reuocatus est. Et esto a praedictis dicatur quod hic Agenor
fuerit Beli filius. Sunt tamen qui dicant eum Beli fuisse filium, sed non Aegy
ptii, quinimmo Phoenicis, aut que huius Agenoris Agenore etiam nuncupant,
eum que Agenore primum, nimia apud Assyrios regnante cum ingenti multitudine, peste
coactu, patrias sedes quas circa extremam meridionalē Aegyptum habuerat, liquisse, & duce
peregrinationis Nilo in litus Syriacū deuenisse nauibus, & illud pulsus ueteribus incolis
occupasse, ibique regnasse, sibi que Belū filium successorem liquisse, que huius Agenoris patrem
uoluit. Alii uero nepotem ex Phoenice filio, ex quibus comprehendi potest a similitudi
ne nominis et forsan temporis exortu errorē, ut qui Beli Syriaci, filius fuerit creditus Beli Ae
gyptiaci. Sed ex quocumque Belo natus sit, mens mihi est hic Theodori & Pauli opinionē
sequi, cum de superiori non satis certus appareat auctor. Hunc igitur dicunt ex Aegypto in lit
us Syrium abiisse, et Phoenicibus imperasse, & amplissima atque generosa prole claruisse.

De Taygeta prima Agenoris filia. Cap. XLV.

Taygetam dicit Diogenes Cretensis Agenoris fuisse filiam, eam Ioui placuisse, & in eius
uenisse concubitu, & cum concepisset, Lacedaemonē peperisse, dato sint qui eum ex
Semele natum dicant.

De Poly

De Polydoro. ii. Agenoris filio. Cap. XLVI.

Polydorus ut testatur Laetantius, filius fuit Agenoris, de quo præter nomen nomen nil puto. Esto Theodonius de isto leuem faciat mentionem, sed longe antiquior rem isto Agenore illum dicit.

De Cilice tertio Agenoris filio, qui genuit Lampfacium, & Pigmalionem, & Pyrodem. Cap. XLVII.

Cilix secundum Laetantium filius fuit Agenoris. Hunc dicit Theodonius hominem acris ingenii & robusti corporis fuisse. & cum superiores sibi fratres sperneret, et de successionem regni etiam desperaret, uilipenso superiorum iugo, parte copiarum sumpta, sedes haud longe à suis occupauit sibi, & regionem à suo nomine Ciliciam nuncupauit, ibique duos filios superstites detulit, Lampfacium scilicet & Pigmalionem. Sunt qui dicant provinciam hanc à Cadmo occupatam, antequam quaesiturus Europam mitteretur à patre, eamque postea à Cilice possessam Cadmo non redeunte.

Alij, Cilicem non Agenoris filium, sed nepotem faciunt ex Phoenice: hunc enim Agenoris filium dicunt ex Castiopia genuisse, Cilicem, Phineum & Doryclum: necnon Atimium nomine Phoenicis filium dicitur, reuera tamen Iouis fuisse. Tamest Apollonius in secundo, Phineum, Agenoride uocat, quod interpretes pro Agenoris filio accipiunt, quod est ἐν ἑκτονό οἶκον ἀγλῶπιδης ἔχοντος.

De Lampfacio Cilicis filio. Cap. XLVIII.

Lampfacius, ut dicit Theodonius, & post eum Paulus, filius fuit Cilicis, eique successit in regno, nec ex eo aliud iterum inuenitur.

De Pigmalione, id est Cilicis filio & Cypriorum rege qui genuit Paphum. Cap. XLIX.

Pigmalion ut dicit Theodonius, filius fuit Cilicis, de quo refert, quod cum iuuenis esset, & gloria maiorum suorum quos ad occiduum usque penetrasse, & Aphricum litus etiam occupasse audierat, in festaretur, collecta Cilicum manu, & conuocatis ex Phoenicibus, classisque parata in Cyprum tuam serenissime me regum transiit exercitum, & inde ueteres Syrios qui ibidem Agenoris uetustissimi uiribus, ex antiquis pulsi sedibus confugerant, expulsi, & occupauit omnem atque tenuit insulam, & regnauit in ea. Sane, quod etiam testatur Ouidius in maiori uolumine, ubi scelestissimas comperisset mulieres omnino libidini obsequentes, uirio offensus, ut tam coelibem ducere disposuerat. Attamen quia ualebat ingenio, & artificiosas habere manus, finxere poetæ eum sibi ex candidissimo ebore formineam sculpsisse imaginem, eamque iuxta desiderium suum lineamentis atque decore oris contraxisse per omnia. In qua cum ingeniosus homo, & artem miraretur suam, & uenustatem imaginis commendaret, in dilectionem eius incidit, & seruire maximo cupiebat eam esse formineam, orauitque Venerem ea tempestate celeberrimam insulam deam, ut animaret eandem, & suorum uirque Venerem ea tempestate celeberrimam insulam deam, ut animaret eandem, & suorum faceret amorem sensibilem. nec effectu carere preces, formina uera facta est. Quod aduertens Pigmalion gaudio plenus, quoniam uoti compos esset, eius usus est concubitus, & euestigio grauida facta est, eique peperit filium, quem Paphum ipse postea nominauit, eumque sibi morienti reliquit heredem. Nunc quid sibi eburnea uelit imago, ingenio potius poetico quam uiri artificio fabrefacta uidendum est. Arbitror enim cum Pigmalionem suspecta prouectam ætate uirginum pudicitia esset, eum sibi uirgunculam elegisset, ut suspicione carentem, candore atque molliu ebore similem, quam cum suis aptam esset moribus, excreuit ante ætatem puellæ concupiscentia eius, cepitque desiderare atque exposcere precibus, ut cito efficeretur matura uirgo, qua tandem facta, in uotum deuenerit suum.

Fabula est apud Ouidium lib. x. Met.

De Papho Pigmalionis filio qui genuit Cynaram. Cap. L.

Paphus ut dicit Theodonius, filius fuit Pigmalionis ex Eburnea matre, qui cum Pigmalioni successisset in regno, Cyprum insulam Paphum ex suo nomine nuncupauit. Paulus autem dicit Paphum oppidum ab eo tantum constructum, & de suo nomine nominatum, quod quidem Veteri sacrum esse uoluit, constructo in eodem illi templo & ara, cui chure solo diu sacrificatum est.

De Cynara filio Paphi qui genuit Myrtham, & ex Myrtha Adonem. Cap. LI.

Cynara filius fuit Paphi, prout ostendit Ouid. dum dicit, Editus hac ille est qui si sine prole fuisset, Inter felices Cynaras potuisset haberi. Est autem hic alter ab illo Cynara, qui Assyriorum rex dicitur, in lapidem uersus flendo infortunia filiorum. Ex hoc autem Cynara Cyprio præter scelus unum non habemus. Nam ut ipse recitat Ouid. huic ex coniuge filia fuit nomine Myrtha, quæ cum formosa esset, ac etiam matura uiro, præter debitum partem amauit, & nuntius suæ opera, dum mater eius sacra Ceteris celebraret, in quibus oportebat per nouem dies à contactu uiri abstinere, eius concubitu posita est, in quo prægnans effecta Adonis filius natus est.

DE MYRRHA FILIA CYNARAE ET MATRE Adonis. Cap. LII.

Myrtham, ut supra patet, Cynaræ regis filia dicit fuisse Ouidius, & cum eum nephasto adamasset amore, opera nuntius suæ, eius in cognitis habuisse concubitus. Fulgentius tamen dicit eam cum Cynara postquam illum ebrium effecisset, habuisse concubitus, quæ ex nephatio concubitu prægnans facta, cum illam uellet noscere Cynara, nouissetque filiam, dolore percitus eam secutus occidere uoluit. Quidam dicunt eam in Sabæos fugisse, ad quos usque secutus Cynara, cum illam gladio percussisset, ex uulnere conceptum filium erupisse. Ouid. tamen dicit eam miseratione deorum apud Sabæos in arborem sui nominis uersam, & calore solis aperto cortice filium emisisse, quem nympha liquoribus unxere matris. Figmento huic arbitror causam dedisse nomen arboris, quæ apud Sabæos uocatur myrtha, guttis emittens solis percussa radiis, ex quibus pigmentum conficitur quod Adoni uocant, quod latine suaue sonat, est enim suauissimi odoris, ut uidetur uelle Petronius Arbitr. plurimum libidini conferens, adeo ut asserat se ad libidinis incrementum, myrrinum potasse poculum. Verum Fulgentius ut in pluribus longe alius sentiens, circa hoc dicit, Myrrham arborem in India esse, & solis caloribus cremari, & quia solem partem omnium rerum dicebant, ideo patrem myrrham amasse dictum, & cum sol feruentius illam calefaceret, eam reges ex imis corticis emittere, & sic à patre uulnerata, Adonem, id est suauitatem odoris emisisse.

De Adone Myrrhæ filio & nepote Cynaræ. Cap. LIII.

Adon Cynaræ regis autem sui, & Myrrhæ sororis fuit filius, ut longo carmine in maiori uolumine testatur Ouid. de quo talem ipse idem recitat fabulam. Dicit enim quod cum formosissimus euasisset iuuenis, à Venere casu percussa à filio summe dilectus est, quæ dum illum maxima delectatione sua per syluas sequeretur & nemora, eiusque uteretur amplexibus, sæpius eum monuit ut sibi ab armatis beluis cauere, & sequeretur inermes. Verum die quadam male uerborum Veneris memor, in aprum irruens ab eo occisus est. Quem Venus fleuit amare, & in florem conuertit purpureum. Hoc figmentum Macro. in lib. saturnaliorum conatur enodare mirabili ratione. Dicit enim Adonem solem esse, quo nil pulchrius, & eam terræ partem, quæ inhabitamus superius scilicet hemisphaerium Veneris esse, cumque in inferiori est hemisphaerio, à phycis Proserpina appellata sit. Et sic apud Assyrios & Phoenices, quos penes & Veneris & Adonis fuit religio ingens, tunc Venus cum Adone à se dilecto delectaretur.

Lib. i. cap. 20.

De Papho

expectantibus quidnam futura esset, ipsa educto quem clam gesserat cultro dixit. Opprime ciues, ut uultis, ad uirum uado. Sed hoc dicto interemit, mortem potius eligens, quam pudicitiam maculare. Quod etiam longe est à descriptione Maronis.

De Anna Beli regis filia. Cap. LXI.

Meline habet
Ouidius lib. 3.

Cratide flum.

Anna filia fuit Beli, ut uidetur placere Virgilio, qui illam sapissime Didonis sororem appellat, hæc Didonis fugæ comes fuit, quam postquam mortuam uidit, & Carthaginem à Iarba rege occupatam, ut Ouidius dicit ubi de fastis, ad Battum regem & Corisæ insulam aufugit uetusti hospiti consilia iure. Tandem sentiens, quia Pigmalion arma aduersus eam moueret, hæc ob causam à Batto licentiata intrauit mare, & tempestatem passa ubi scamerem petere intendebat, in Laurentum litus delata est, per quod dum Aeneas iam superato Turno, cum Achate spaciando deambulare, eo uiso fugam cepit, tandem præstita ab Aenea fide substituit, & ab eo in regiam deducta est, cuius ob aduentum suspicata Laninia, ei tendit insidias. Verum Anna à Didone per quietem monita, nocte regiam exiuit, & si satis potest ex Ouidii uerbis concipi, in Numicum flumen sese præcipitem dedit. Sanè fistor Ouidius ad ulterius procedens dicit, quod cum postea exquireret, & à perquirentibus perueniret ad Numicum flumen, uisum est illis à flumio uocem audiuisse dicentem, Placidi sum nympha Numici. Anne perenne latens Anna perenna uocor. Post ipsum autem Ouidium dicit Macrobius in saturnaliorum libro, aprilis mense publice & priuatim sacrificatum iei, ut ante nate & perennate commode liceat.

Fabula est apud Ouidium 3. fastorum, & Macrobi. lib. 1. cap. 7. Satur. & apud Silium quoque lib. 5.

De Europa Agenoris. vi. filia. Cap. LXII.

Lib. 2. Met.

Europa filia fuit Agenoris, ut per Ouidium patet, ex qua talis narratur fabula quod cum ob formositatem suam summe diligeretur à Ioue, ab eodem Mercurius missus est, ei que imperatum, ut quæ cerneret armenta in montanis Phœnicum in litus impelleret, quo cum puellis ludere consueuerat Europa. Quod cum Mercurius fecisset, Iuppiter in candidum taurum transformatus, se armentis immiscuit. Hunc cum cerneret uirgo, pulchritudine & mansuetudine eius delectata, illum primo tractare manibus coepit, at inde eius conscendit dorsum, qui paulatim se in undas deducens, dum illam territam, & cornibus atque dorso innitentem sensit, natans in Cretam transiit, ubi in ueram redactus formam, eam oppressit, & oppressu prægnantem fecit, quæ illi postea peperit, ut nonnullis placet, Minocem, Rhadamantum & Sarpedonem. Ipse uero in eius sempiternam memoriam terram orbis partem Europam ex eius nomine nuncupauit. Huius fabulae figmentum tertiam orbis tegitur cortice, ut facile possit apparere quid uelit. Nam Mercurium armenta depellentem in litus, ego eloquentiam & sagacitatem alicuius lenonis uirginis à ciuitate in litus deducentem intelligo, seu mercatorem fictum se iocalia ostensurum, si nauem conscenderet, pollicentem. Iouem in taurum transformatum uirginis delatorem, iam apud deliras aniculas uulgatum est, nauem fuisse cui erat insigne albus taurus, qua quacunque fraude de consensu à uirgine, illico remigantium opere factum est, ut deferretur in Cretam, ubi Ioui coniugio iuncta est, seu secundum Eusebium in libro temporum Asterio regi, ex quo ipse supradictos filios asserit procreatos. Augustino tamen placet hunc non Asterium sed Sandum appellatum fuisse. Discrepant insuper de tempore huius rapinae plurimum autores. Cum sint, ut Eusebius refert, qui dicat Iouem anno Danaï regis Argiuorum xl. Europæ mixtum, eamque postea Asterium Cretensium regem in coniugem assumpsisse, qui annus est mundi. iii. M. dcc. xviii. Alii uero dicunt eam à Cretensibus raptam, regnante Argis Acrisio circa annum mundi iii. M. dcc. lxxviii. Quidam autem uolunt eam raptam, Pandione Athenis regnante, anno scilicet mundi. iii. M. dcc. lxxviii. Quod quidem tempus magis cōuenit eis, quæ de Minoe eiusdem Europæ filio leguntur. Huius imaginem egregiam ex arte à Pythagora Tarenti positam dicit Vatro, ubi de origine linguae latinae.

Huic

Huic etiam à Ioue canē, seu custodē ἡφαιστότεχνον datū esse, à quo postea lesa fuerit, illo in igne insiliente, & inde conceptas flammās, quarū natura appetēs erat, euomente. Vide Cōment. Odyss. x.

De Cadmo Agenoris. vi. filio, qui genuit Semelem, Agauem, Autonoom

& Inoem. Cap. LXIII.

Cadmus antiquorum omnium uulgata fama fuit filius Agenoris, quem unam cum Phœnice fratrem à Thebis Aegyptiorum uenisse anno Danaï Argiuorum regis. xvii. & apud Tyrum & Sidonem regnasse scribit Eusebius in libro temporum, cum ut supra patet, longe ante ibidem uenit Agenor peste pulsus, à quo Agenorem patrem horum nonnulli uolunt duxisse originem. Qui Eusebius post hæc scribit, anno regni Lyncei. xvi. Cadmum Armeniam occupasse, quod à Cilice factum supra memorauimus. Hic tamen ut scribit Ouidius, cum rapuisset Iuppiter Europam, ad ipsius perquisitionem ab Agenore patre missus est, hæc ei indicta lege, ne absque ea reuertetur in patriam. Qui sumptis sociis, cum quorsum quæteret ignoraret, nouas sibi exquirere sedes statuit. Et cum haud longe à Parnaso applicuisset, oraculum consuluit, & habito responso, ut bouem sequeretur indomitam, & ibidem ubi consistetet, sedes assumeret. Qui in destinatum sibi locum ductus acquieuit, & regione à boue uocata Boeotia, ciuitatis fundamenta iecit, eamque ab antiquis Thebis Aegyptiis, ex quibus prædecessores eius aduenerant, Thebas appellauit. Sanè ut dicit Ouidius, dum uellet sacrum conficere, & ex sociis quosdam misisset, ut aquam afferrent, nec reuertentur, eos secutus competit à serpente ingenti deuoratos, quem cum spectaret, adiuit quia & ipse serpens inspicere tur. Eo tandem occiso, monitu sumpto deus illi euulsit, ac seuit, & repente homines in armis exorti sunt, & prælium inuicem habuere spectante Cadmo, nec ante cessauit prælium, quam quinque tantum superstites remanerent, qui inita pace sese iunxerunt Cadmo, & cepto operi adiutorium præstitere. Palefatus in super scribit eum Sphingam habuisse coniugem, eandemque propter zelum Hermionæ ab eo discessisse, & aduersus Cadmeios bellos inisse. Sunt præterea qui uelint eum secus Hippocrenem fontem sedentem atque meditantem. xvi. literarum characteres adinuenisse, quibus postea omnis Græcia usa est. Sic & Plinius in libro naturalis historiae, dicit eum apud Thebas lapidicinas inuenisse, & aurum metallorumque conflatum, dato Theophrastus eum dicat hæc apud Phœnices fecisse, uerum longe post designatum tempus. Nam quod supra de eo scribitur, fuit circa annum mundi. iii. M. dcc. v. hæc autem circa annos. iii. M. dccc. xxxviii. Inde dicit Ouidius fuisse sibi coniugem & Hermionem Martis & Veneris filiam, ex qua constat. iiii. genuisse filias, eademque Hermionæ à Vulcano uirrico exitiale monile concessum. Post hæc autem cum plurima ex nepotibus & filiabus euenissent infortunia, ipse iam senex ab Amphione & Zeto pulsus in Illyrios abiit, ubi miseratione deorum in serpentes ipse & Hermiona uersi sunt. Huius historia fabulosa aliqua habet immixta, quorum uidere sensum superest. Serpentem igitur Marti sacrum, ego senem hominem atque prudentem olim armigerum, & bellicosum intelligo uerbis suis, & percontationibus Cadmi socios detinentem, citius consilio, quod ego per dentes assumo, inter incolas seminata discordia est, qui aduersus eum Sphingæ impulsu surrexerant. Ex qua repente sumptis aduersum se armis in pugnam denegere, quorum principes auribus cade popularibus cum Cadmo in concordiam detinentes, & ex incolis atque forensibus unum fecere populum. Quod autem ipse exul cum coniuge serpens effectus sit, eos designat factos esse longæuos, prudentes enim more serpentum sunt senes, & rerum experientia cauti, & ætate annosi, & si etiam æuam impulerit, & subidia desint, ritu serpentum curuo incedunt pectore. De tempore autem huius regni etiam discordes fuisse ueteres. Dicit enim Eusebius in libro temporum, anno regni Abantis regis Argiuorum. viii. qui fuit mundi annus. iii. M. dccc. xxvii. Cadmum ab Amphione et Zeto regno pulsum. Nec multum post dicit regnante Argis Acrisio Cadmum regnasse Thebis, cum Acrisius Abanti successerit, quod tamen esse potuit circa annum mundi. iii. M. dccc. lxxv. cui tempore cōguit quod postmodum idem scribit Eusebius, scilicet Acrisio Argis regnante

Cum ante Aonia dicebatur.

Harmoniam ali. lib. 5. aser. b

c 2 regnante

regnante ea fuisse, quæ de Sparti memorant. Quos dicit Palæfatus, quod cum proximam essent regionum, aduersus Cadmum subito constitisse, & propter repentinum contractus, quasi de terra natos, & quia ex omni confluiscent parte Spartos uocatos. Sed tamen male conuenit tempori, quo supra raptam diximus Europam, hi ueritatem comperiant, quibus magis est curæ, ego aut nil amplius reperire potui.

^a Horum nomina sunt Vdeus, Chibonius, Pelor, Hyperenor, & Echion. Sunt qui Cadmum non Agenoris, sed Phœnicis filium dicunt, communior tamen eorum est sententia, qui Agenoris eum dicunt. *Φερεκλιδης οὐτως φησιν, ἀγνήας δὲ ὁ ποσειδάωνος γαμεῖ δαμνῶ πλὴν βήλου, τῶν δὲ γίγοντο φοινῆς καὶ ἰσάκη. ἢ ἰσάκη ἀγνήας, ἢ μέλιν ἢ ἰσάκη δαμνῶς. Ἐπειτα ἰσάκη ἀγνήας ἀγνήας πλὴν βήλου τοῦ ποταμοῦ, τὸ δὲ γίνετο καδμῶς. Ex Comment. Apoll. lib. 3.*

^b Hellenicus autor est in nuptiis Cadmi musas cecinisse, et unūquemque deorum Harmoniæ donū dedisse. De Semele filia Cadmi. Cap. LXIII.

Lib. 5. Met. 4.

Semele Cadmi fuit filia & Hermionæ, ut satis per Ouidium patet in maiori uolumine. Hanc ex Ioue pregnantem cum æge ferret Iuno ei in uetulam Beroem Epidauriam transformata suaserit, ut experiretur nūquid amaretur à Ioue, ut ab eo postulat, ut secum prout cum Iunone cumberet. Quæ cum Iouem per Sygias undas iurare compulisset, ut sibi postulata concederet, petiit ut secum prout cum Iunone iaceret. Iuppiter aut dolens, quia iurasset, summo pro minore fulmine eam percussit, & mortua est, eiq; ex utero nondum perfectus infans educus est, qui Bacchus postea fuit. Figmenti huius ego ueritate puto, hanc foeminam pregnantem, ut ipsa sonat fabula, fulmine percussam, non enim ignis, id est Iuppiter actus, id est Iunoni miscetur, nisi per fulmen ad inferiora descendens.

De Agaue filia Cadmi. Cap. LXV.

Agaue, ut satis notū est, Cadmi & Hermionæ fuit filia, quæ Cadmus Echionis uni scilicet ex sociis, qui illum iuuere Thebas ponere, matrimonio coniunxit, ex quo ipsa concepit & peperit filium quem uocauere Pentheum et animi iuuenem, qui cum sacra Bacchi spectaret, celebrantibus matre & sororibus & aliis, ab omnibus in furiam uersis occisus est. Dicebat Leontius Pentheum hunc abstemium fuisse, & ob id à temulenta matre & aliis occisum, quia sepius ebrietatem & remulentiā damnaſſet eam.

De Autonoe filia Cadmi. Cap. LXVI.

Autonoe Cadmi & Hermionæ fuit filia ut ait Ouid. Hæc Aristei fuit coniunx & ex eo peperit Attronem.

De Inoe Cadmi filia. Cap. LXVII.

Learchum
Græci habet.

Leoæque Cadmi & Hermionæ, ut ait Ouidius, fuit filia, quæ cum nupsisset Atamanti Aeoli filio, eiq; Learchum & Melicertem peperisset, cum ab infano patre Learchum uidisset occisum, sibi timens & reliquo, ex prærupto saxo se præcipitem dedit in mare, ex quo aiunt eam marinā deam Leucothoem factam, & Melicertem Palæmonem miseratione Neptuni. Credo ego loca illa fuisse, ad quæ necata cadauera mare detulerit, & delatis ad solatium superuiuentium imposita deitatis nomina. Seu potius, ut infra legitur de Leatcho & Melicerte.

De Labdaco septimo Agenoris filio qui genuit Laium. Cap. LXVIII.

Labdacus, ut dicit Theodotus, iunior fuit filiorum omnium Agenoris. Qui cum audisset fugatum fratrem & Amphionem propria manu peremptum, & Lycum occisum ab Hercule, ab amicis sollicitatus precibus, ut Syrtia relicta ueniret in Græciam, cum esset ob senium nimis inhabilis ad laborem, Laium ex filiis iuniorem transmisit. Qui cōſectim occupato regno rex dictus est. Paulus aut dicit Labdacum Phœnicis fuisse filium, senem q; Thebas uenisse uocatum, & ibidem regnasse aliquandiu, & Laium filium genuisse.

De Laiō

De Laiō rege Thebarū Labdaci filio qui genuit Oedipū. Cap. LXX.

Laius Thebarum rex fuit, & ut satis demonstratū est Labdaci filius, qui sed ex Phœnice missus uenerit Thebas, seu ibidem natus sit, regnās locastā Creontis Thebani filiam sumpsit uxorem. Quam cum audisset cōcepisse, cōſuluit de futura prole oraculū, & in responsis habuit se nascituri manu periturum. Qui uolens consilio obſtare periculo, iussit Iocastæ, ut quicquid nasceretur exponeret. Quæ cum mœſta infantem fecisset exponi, alius ab extero dum adoleſcens patrem exquireret, & ab oraculo se audiuisset illum apud Phocim inuenturum, cum uenisset ibidem, patrem incognitum ſeditionem ciuium & extertorum ſeparantem occidit, & sic Laius occubuit.

De Oedipo filio Laii, qui genuit Antigonom, & Ismenam, & Ethoclem, & Polynicem. Cap. LXX.

Edipus rex Thebarū fuit, & Laii filius & Iocastæ, ut in Thebaide testatur Statius. Hunc iussu patris, ut supra dictum est, à matris utero in ſyluas abiiciendū feris delatum dicunt. Quem cum deſertent ſerui eius, ætati innocue compatiētes, non abiecerunt iuxta mandatum, quinimmo perforatis ei pedibus arbori uimine alligarunt. Ad uagium cuius tractus paſtor quidam Polybii Corinthiorum regis, eum ab arbore abſtulit, & ad Polybium detulit. Qui cum filiis caret, patris affectione ſuſcepit, & filii loco educauit. Is tamen cum adoleuiſſet, audiſſet q; ſe non Polybii filium, perquirere patrem diſpoſuit, & cum Apollinem cōſuluiſſet, accepit ſe Phocis patrem reperturum, & matrem ſumpturum in cōiugem. qui Phocim ueniēs orta inter ciues forenſes q; ſeditione, dum faueret forenſibus, Laium conantem ſedare tuſ multum, incognitum interemit. Tandem tanq; ab oraculo luſus Thebas petens Sphingem inuenit, quam ſolutis problematibus cum occidiſſet, Thebas intrauit, ubi filius Polybii creditus, illi Iocasta mater coniugio iuncta eſt, quæ libens ſumpſit, Meroes olim Polybii coniugis, quam matrem ſuſpicabatur, timens coniugium. & rex Thebarum factus & iiii. filiorum ex Iocasta pater, orta letali peſte Thebis habitum eſt ab oraculo, non deſuturam ciuitati peſtem, ni regnantis exilio, inceſtuoſum Iocastæ coniugium purgaretur. Sanè dum hæſitaret iam infelix, uenit Corinthius unus eum Polybio mortuo in regnum uocans. qui dum ſe matris nuptias timere diceret, quonam modo Corinthum deueniſſet audiuit à ſene, quod cū audiuiſſet Iocasta, memor quæ à ſeruis audiuiſſet, qui illum detulerant, inſpectis eius pedibus eum extemplo recognouit in filium. quod ille audiens, & à ſe Laium patrem occiſum cognoscens, dolore percitus ſibi manus iniecit in oculos, eis q; electis ſe perpetuis damnauit tenebris. Filii uero diſcedentes eius ſpecta humilitate ueniētes in bellum, & inde in mutuā mortem, Iocasta iam gladio perempta, mœſtus dolens q; altera filiarum ducente exul Creontis imperio in Cytheronem montem abiit. quod autem inde abierit, mihi incognitum eſt. Sibi tamen ab Athenienſibus, neſcio quo merito templum & ſacra tanquam deo, Valerio referente, conſtituta ſunt.

Enigma hoc Sphingis tale fuit. Εἰς δὲ πρὸς τὴν γῆν καὶ τὴν ἰσάκω οὐ μίαν φωνὴν, καὶ τρεῖς οὐκ ἄλλωθεν ἢ βοὴν μόνον, ὅς ἐστι γὰρ ἄνθρωπος. Ἐπεὶ τὰ κινεῖται, ἀνά τ' αἰθέρα, καὶ κατὰ πόντον, Ἄλλ' ὅπως τὸν πᾶσι τοῖς ἐπεὶ γόμοις ποσὶ βαίνει. Ἐνθα ἴσχυος γῆσι ἀφανέστατον πᾶσι αὐτῶν. Addunt alij Oedipū, ubi matrem agnouit, repudiata ea, duxiſſe coniugē Aſtymedusam, quæ per liberos ſuperiores coniugis, apud Oedipum ſubinde detulit, tanquam qui ſe de ſuppro appellaiſſet, ob quam rem iratus Oedipus, regnum cruentum filijs tradidit.

Dicitur poſtquam expulſus à Creonte fuerat ueniſſe in Atticam, & ibi tumultum ἰσπεία dictum in habuiſſe, & ſupplicaiſſe in templo Cereris, Ioui, & Mineræ. ſed tamē Theſeū illi, à Creonte perſuaſum, non credidiſſe qui tum regnabat, poſtremo autem morientem aduocato Theſeo oraſſe, ne cineres ſuos Thebanis indicaret aut ſepulchrum. Hæc ſerē Androtion: ſed aliter Statius, qui fingit Theſeum filiarū Oedipi & Argiæ iniuriā aduerſus Creontem ultum eſſe.

De Anti

De Antigona Oedipi filia.

Cap. LXXI.

A Niugona Statio teste Oedipi ex Iocasta fuit filia. Hæc patri cæco, & in exiliu a Creonte pulso ducatum miseranda præstitit, inde cum ad exhibendæ ultimas lachrymas fratribus, & officium funebre nocte aduersus Creontis impetum uenisset, ibiq; Argiam Polynicis coniugem cõperisset, cremantēq; ambæ cadauera fratrum, cum Argia capta est. & iussu Creontis occisa.

De Iſmene filia Oedipi.

Cap. LXXII.

Ismene Oedipi fuit filia, ut asserit Statius, de qua nil habetur, nisi quod cuidam Ady-
iuveni Cyreo desponsata fuerit, qui ante nuptias à Tydeo occisus est.

De Eteocle Oedipi filio & Iocasta.

Cap. LXXIII.

Theocles Oedipi filius spreto patris humilitate, habita cum Polynice fratre de regimine regni sub hac lege concordia, ut uicissim singulis annis altero in terram exule regnarent, repetito à Polynice per Tydeam amicum regno, non solum seruare legem noluit, sed insidias Tydeo legato posuit. quamobrem septem regum obsidionem passus est, & demum in duellum cum fratre ueniens, ab eo tam uictus illū cultro transegit, & sic mutuis cecidere uulneribus, nec eorundem ignes cremantes cadauera fuere concordēs.

De Polynice filio Oedipi, qui genuit Theffandrum.

Cap. LXXIII.

Polynicem Oedipi fuisse filium & Iocastæ notissimum est, hic cum fratre, ut proximo supra, inita de regimine pactione, primus in exilium tendens agentibus hymbribus & uento, nocte Argos intrauit, & cum sub regia porticu quiesceret, adueniente Tydeo, qui exul patriam fugiebat, intrate eo sub porticum, aduersus eum surrexit in rixam, & ut supra dictum est ab Adrastus rege pacati, & in regiam deducti sunt, & eius etiam generi facti. Tractu autem temporis, cum Tydeus sub legationis nomine pro Polynice Eteocli regnum postulasset frustra, eiq; contra ius gentium in mortem insidias ab Eteocle sibi positas comperisset, eò itum est, nato iam ex Argia Polynici patulo filio, ut Adrastus cōgregatis Argiis principibus aduersus Eteoclem & Thebanos iret in bellum, ubi hiatu terræ absorpto Amphiarao, & Tydeo sagitta letali uulnere icto, reliquisq; peremptis uariis moribus pugnado regibus actum est, ut in singulare certamen deueniret fratres. In quo cum iam uictor uideretur Polynices, clam à fratre iacente transfixus est, et sic ambo mutuis uulneribus petiere. Quorum tam efficax atq; inflexibile odium fuit, ut etiam eis mortuis inter cadauera perseveraret. Nam eis in eodem rogo ab Argia Polynicis coniuge, & Antigona sorore positis, non prius ignis accensus est quàm diuise sint flammæ, adeo ut liquido apparetet cadauera recusate uno eodemq; igne comburi.

De Theffandto Polynicis filio.

Cap. LXXV.

De Theſſandro Polynicis filio. Cap. LXXV.
Theſſander Polynicis fuit filius ex Argia, Statio teſte. Qui cum robuſtus euſiſſet iu-
 uenis, inter proceres ceteros ad Troianũ excidiũ iuit cum Græcis, & ut ait Vir. unus
 fuit ex illis, qui cum Vlyſſe ligneũ equũ intrauere. quid tandẽ ex eo fuerit, nõ cõpeti.

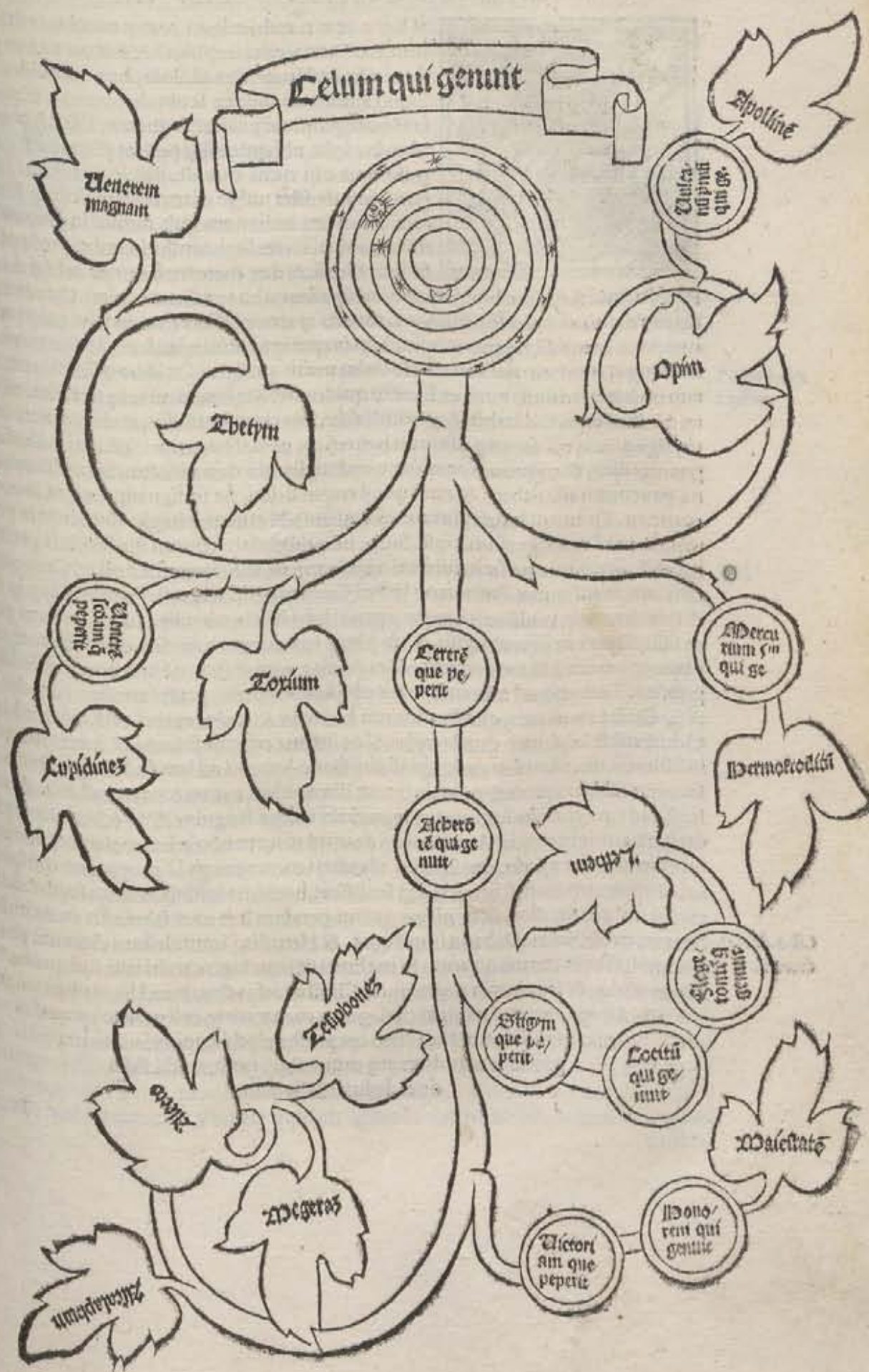
De Scyta. xiii. filio primi Iouis.

Cap. LXXVI.

De Scyta. xiii. filio primi Iouis. Cap. LXXVI.
Scyta, ut Plinio placet in libro de historia naturali, Iouis fuit filius, de quo nil aliud legitur, præter quod ipse asserit Plinius, eum scilicet arcu sagittarumq; repperitorem primum fuisse, Quem longe antiquiorem sacre testantur litteræ, ex quibus sumitur Lamech sagittarium extitisse.

Supererat de stirpe Aetheris Caelius, quem ut in sequenti libro datet inis-
tium, referuare satius uisum est.

Celcius in tertio generis pars ponitur eius,

56 GENEALOGIAE DEO.

RVM GENTILIVM, LIB. III.

S VLCANTI mihi exiguo cortice errorū uetustatis fa-
lum, ecce inter aspreta scopulorū & frequentia freta gran-
dæus senex Numenius philosophus, uir quidem suo
seculo autoritatis inclytæ se obtulit obuium, & placida
satis uoce sermonēq; cōposito inquit, Quid labore tuo
numina lēdis, ubi quiete illis poteras placuisse: fuit olim
mihi quæ tibi nunc cura est, theologizantium scilicet
poetarum claustra uulgo etiam referate. Et dum Eleusio-
rum sacrorum atchanum toris uiribus in propatulum
itahere conater, ecce sopito mihi in quiete profunda ui-
sæ sunt Eleusinae deæ meretricali ornati uesteq; deturpa-
te, ipsis fornicū in faucibus, se quibuscunq; aduentibus prostrantes ultro. Quod cum ui-
deretur dignitati indecens nimium, miraretq; tam pudicas deas in tam prophanum
meretriciū corruisse, repente quæsiui, tam ineptæ ignominie causam. Ast illæ toruis oca-
lis & rugosa fronte in me uersæ, irato uultu uerbis q; cōpere, Quid leno scelestæ potes tu
tam obscæni facinoris causa es. Excessu quidem nostræ integritatis atq; pudicitie remiten-
tes criminibus captas abstahis, & in publicū lupanar tu ipse castissimas olim passim subli-
cis. Ego autem et si somno plurimo marcerem, non aliter quā uigilans intellexi indi-
gnantes ilico, & cognoui dormiens, quod uigilando non uideram, facta scilicet myste-
ria paucorum esse debere, & exemplo à corpore destitui, ne indignationem actiorem in-
currerem. Tu autem longe plus cupiens, quā tibi cauens, uertiginosum intrasti gurgie-
tem, & quod omisi præsumis ipse. Sino, nūquid credam tantum tibi luminis præstetur
ingenii, quantum operi tam sublimi opportunū sit, & hoc tacuisse nolim, Caue quid fe-
ceris iam præmonitus. Erisiton ob læsam Ceterem periclitatus est, Pentheus Bacchi sacra
despiciens, capite mulctatus à matre pœnas dedit. Niobe ob uilipensam Latonam perdis-
tis filiis & uiro in silicem riguit, & ne plures enumerem, tu forsitan credis deorum ausas
impune referare uulgo: deciperis, & ni desistas, eorum itam nō antequam experiaris a-
gnosces. Tum ego et si æstuantis maris obstiteter impetus, paululum tamen substini, di-
xiq;, Quibus te ab oris, quæso, nimium hos inter scopulos euehis: Ab inferis arbitror.
Odo enim sulphureo cuncta teples, & os inferna caligine fuscum, & hæc ueteris in fau-
ssi Plutonis mandata sunt credo, quasi christiano homini uti iam dudum gentilibus con-
fueuerat, talibus timorem puer incurrere. Illæ quidem ueteres cecidere cathenæ, & arma
hostis antiqui contrita sunt, uicinus precioso redēpti sanguine, & in eo renati loūq; suas
decipulas non curamus. Attamen ego deorum tuarum non refero thalamos, nec deorū
tuorum secessus aperio, quasi uelim illecebras eorum magis ex propinquo conspicerē,
sed ut appareat poetas, si bene de deo sensissent, homines fuisse præclaros, & ob mirabile
artificium uenerandos, & ut uideas quanti pendam hos tuos fabulosos deos, similem
Stratonico sibi iram Alabanti imprecanti, & Herculis,† immolestum exoranti, precem
faciam. Ipsi ergo omnes quorum tu me hortaris iram fugere, mihi irati sint quæso. Tibi
autem illisq;, & tam inepta credentibus Christus Iesus dominus. His euestigio euauit
ille. Ast ego attentus nauigio in Aegeum euehar mare, celi prolem perquisiui
tus amplissimam. Ille autem iter præstet placidū qui ex Sabæis ma-
gos ad se orandum atq; muneribus honorandū stella
duce deduxit in Syriam.

Lib. 3. de Nat.
deorum.

Fortasse

LIBER TERTIVS.

57

Fortasse legendum, & Hercules (scilicet iram) sibi molestus. Nam cum quidam nimis contenderet
Alabandum esse deum. Ergo (inquit Stratoniceus) mihi Alabandus, tibi Hercules sit iratus.

De Cælo Aetheris & diei filio, qui genuit xi. filios. Dato quod in præfati tet-
tio libro de viii. tantū tractetur, ut puta de Opi, de Theride magna,
de Cetera prima, de Vulcano primo, de Mercurio tertio,
de Venere magna, & de Venere secunda, &
de Doxio. Cap. 1.

Cælum non illud quidem prægrande corpus ornatum syderibus, quod
dicebat Orpheus à Phanete compositum, in domicilium suum atq; aliorū
deorū, & quod nos semper ambitu circuitu cernimus. uerum homo qui-
dam sic uocatus, ut ait Tullius, ubi de naturis deorum, filius fuit Aetheris
& Diei, id est ignitæ uirtutis, & claritatis eximie, à quibus eius nomen pro-
cessit in lucem, & quod homo fuerit, satis in libro diuinarum institutionum per La-
ctantium patet, dicit enim sic in sacra historia, Reperi Vranium potentem uirum Vestam
habuisse coniugem, & ex ea Saturnum atq; Opim & alios suscepisse, qui Saturnus cum
regno potens efficeretur, patrem Vranium Cælum appellauit, & matrem Terram, ut hac
mutatione nominum, fulgorem sui originis ampliaret, & cætera. Huic præterea ut in sa-
cra historia dicit Ennius, Iuppiter nepos eius primo in Panæo monte aram statuit, atq; hunc
facificium adoleuit, & ab eo cælum ipsum uerum denominauit. Euhemerus uero dicit
hunc Cælum seu Cælum in Oceano mortuum, & in oppido Aulacia sepultum.

Hic Euhemerus antiquus autor ex ciuitate Messana fuit. Res gestas Iouis & cæterorum qui Dis pu-
tantur collegit. Cuius historiam interpretatus est Ennius & secutus. Hec Lactantius, libro primo de
falsa Relig. cap. xi.

De Opi prima Cæli filia, & Saturni coniuge.

Caput II.

Ps seu Opis, ut placet Lactantio libro diuinarum institutionū, filia fuit Cæ-
li & Vestæ, & Saturni fratris coniunx, & Iouis aliorumq; plurimum deorum
mater, quam obrem apud orbos orbis plurimum uenerationis obtinuit.
Sanè seu antiqui theologizantes ad suos palliandos errores fecerint, seu ad
occultandam uulgo fictionibus magnarum rerum ueritatem, ut præactū
est, seu ut potius Ioui adularentur maximo regi, historia omissa. Hanc mitis fictionibus
ornauere, atq; illam ex eis extrulere, adeo ut loco maximi numinis coletetur à multis, eiq;
templa & sacra sacerdotesq; uariis constituerentur in locis, de quibus ut distinctius ui-
deamus, apponenda sunt aliqua. Primo eam deorum dixere matrem, eiq; constituere
quadrigam à leonibus tractam, eiusq; capiti turritam describere coronam & sceptrum
manibus addidere. Veste præterea ramorum circuituibus & herbarum conspicua or-
nauere, illamq; incedentem sacerdotes, quos eo quod Eunuchi ex instituto essent Gal-
los uocauere, tympana tangentes & æra præcedere demonstrarunt, eiusque in circui-
tu sedes uacuas posuere, & Corybantes armatos illam ambire uoluerunt. Quid ex his
tot senserint uideamus. Deorum enim mater ideo habita est, quia terrei sunt homines,
qui ab hominibus dii facti sunt. Turrita uero corona, qua insignita est, satis pro terra
sumenda ostendit, cum sit terræ circuitus, ciuitatum & oppidorum ad instar coronæ
insignitus. Vestis autem ramis herbisq; distincta monstrabit syluas, & frutera, & herba-
rum species infinitas, quibus terræ superficies testis est. Sceptrum autem quod mani-
bus defert, regna, diuidias, & potentiam imperantium super terra monstrabit. Quod
quadriga uehatur, cum sit immobilis, intellexere ordinem in operibus terræ per quatuor
anni tempora, circulari quodam incessu seruari continue. Cur autem à leonibus traha-
tur, ratio hæc reddi potest. Voluere quidem agricolarum in tradendis terræ seminibus
consue-

Panto habet
Lactam.

ibid.

consuetudinem demonstrare. Consuevere quidem leones, ut Solinus in libro mirabilia dicit, si per poluereū solum iter faciant, cauda uerentes pedum suorū turbare uestigia, ne uenatoribus suis inuenire praestent indicium. Quod & agricolaē seminibus infectis sulcis enestigio faciunt regentes, ne semen furripatur ab auibus. Præterea cum sint ossa leonū in ossibus cæterorū animalium duriora, intelligi uoluerūt, uententium terram membra esse oportere solidiora, quā cæteris. Vel potius ut ostēdatur per leones, quos quadras pedum reges dicimus, iugo Opis subditos, orbis principes terræ legibus esse suppositos. Sedes aut uacuæ illi circumpositæ existimo, nil aliud uelint quā ostendete, quia non solum domus, sed ciuitates, quæ incolentium sunt, sedes uacuentur, persæpe peste agerente uel bello. seu quia in superficie terræ uacuæ sint sedes plurimæ, id est loca inhabitata, seu quia ipsa terra semper sedes fertur uacuas nascituris. Seu ad demonstrandū quod hi ad quos pertinet terræ cultus, non dico de agricultoribus tantum, sed etiam de principibus, qui ciuitatibus & regnis præsunt, nō debent le ocio & ineptæ quieti cōcedere, quin immo sære conquire & uisitare, cum deuoto semper emergant, quæ exercitio tantum

Corybantes.
Atys.

Lib. 1, cap. 26.

immò stare continue & uigilate, cum de nouo semper emergant, quæ exercitio tantum
indigeant. Corybantes aut̃ hos armatos ambire designauerunt, uolunt unumquemque
mortalium pro patria se debere bellis exponere, & arma pro salute patriæ sumere. Gallos
autem sacerdotes habere, ob id contigisse dicunt, quod cum deûm mater, Atym deconi
adamasset puerum, eum q̃ cum pellice competisset, zelo percita illi abscondisse uirilem, &
ob id similes sacerdotes appetere, quos Gallos à contrario sensu dixere. Sanè per discidium
Atym uult Macrobius Saturnaliorû libro solem intelligi, qui annio quolibet inuenescere
uidetur, & adeo à terra diligitur, ut in se eius suscepta influentia, quas cernimus herbas,
flores, & fructus pariat, quod eum castrauerit, hoc ideo fictû ctedo, quia certo anni tempe-
pote, solis radii uideantur steriles esse, & potissime circa autumnum & hyemem, in quib-
us temporibus nihil gigni uidetur ab eis. Vel ut dicit Porphyrius, Arys flos est à terra dis-
lectus, tanquam ornementum situm, qui tunc à terra castratur, cum ueniente fructu flos
decidit, uel si cadat ante fructum, non sit ulterius ad fructû aptus, quod hi sacerdotes tym-
pana ferant & æra, uolunt pro tympanis, quæ uasa sunt semisphærica, & semper bina les-
runt, duo intelligi hemisphæria terræ, in quibus ambobus ut nonnulli opinati sunt, terræ
opus ostenditur. Per æra uero intelligi uoluerunt instrumenta ad agriculturam accomo-
da, quæ quondam antequam ferri usus inueniretur, ex ære confici consueuerant. Hanc
præterea multis nuncupauere nominibus, de quibus nonnulla significata exposita su-
pra sunt, ubi de terra. & cetera hic sunt, cum aliquibus deabus cōmonia, de quibus in se-
quentibus dicitur, & ob id quæ sua sunt propria, censui apponenda. Vocant igitur eam
Opim, Berecinthiam, Rheam, Cybelem, Almam, & magnâ Palem. Opim autem ideo
uocitatam uolunt, quod ut ait Rhabanus, opem ferat frugibus, & opete melior fiat. Bere-
cynthiam aut̃ dicit Fulgentius uocitatam quasi moniui dominam, eo quod deorum
sit mater, qui pro mōibus intelligunt, id est elatis hominibus, uel ut placet aliis et mihi,
à Berecynthio mōte seu oppido Phrygiæ, in quo persancte colebatur ab incolis. Rheam aut̃
à Berecynthio mōte seu oppido Phrygiæ, in quo persancte colebatur ab incolis. Rheam aut̃
eo quod idem græce sonet quod Ops latine. Cybelem uero uoluere nonnulli eam à Cy-
balo quodam denominatam, quem primum illi sacerdotio sanctum aiunt. alii uero à
Cybalo oppido, in quo dicunt sacra eius fuisse competta. Quidam uero dictam uolunt
à Cybel, quod capitis morum sonat, qui plurimûs in sacris eius fiebat. Almam aut̃ ab
alendo nonnulli credidere dictam, eo quod suis fructibus omnes alat. Palem autem eam
uocauere pastores, & pabulorû dixerunt deâ, eo quod gregibus & ammentis pabula præstet.
Cybele à rotunditate dicta est. De Cybele etiam Silius lib. 17. Rheæ ῥεῖν τοῦ ῥεῖν dicta est, Sicut
physici terram omnium rerum ἀγογὴν καὶ ἀποδορ φύσις ἀλογῶσι, καὶ ῥεῖν καὶ ῥεῖν ὡς ἰσχυρὰ
Huius fabule Mythologiam, eleganter Lucretius libro secundo carmine reddidit. Sed ipsos uersus
placuit adscribere, quando ut satis uel ob uetustatem digni, ita nequaquam uulgares sunt.
Quare magna deûm mater, materq̃ ferarum, Et nostri genitrix, hæc dicta est corporis cura.
Hanc

A
a
 Cybele à rotunditate dicta est. De Cybele etiam Silius lib. 17. Rheca αἰὼ τοῦ γῆρ dicta est. ἡ γὰρ
 physici terram omnium rerum ἀγορὴν καὶ ἀστυγορὴν φυσικαλῶς καὶ γῆρ αἰὼ καὶ γῆρ αἰὼν
 Huius fabule Mythologiam, eleganter Lucretius libro secundo carmine reddidit. Sed ipsos versos
 placuit adscribere, quando ut satis uel ob uctustatem digni, ita nequaquam uulgares sunt.
 Quare magna deum mater, materq; ferarum, Et nostri genitrix, hæc dicta est corporis cara. Hanc

Quare magna deum mater, materque ferarum, Et nostri genitrix, hac dicta est corporis cura.

LIBER SECVNDVS.

Hanc veteres gratum docti cecinere poetæ,
Acri in spacio magnam pendere docentes
Adiungere seras, quod quamvis effera proles,
Muraliq; caput summum cinxere corona,
Quo nunc insigni per magnas prædita terras,
Hanc usariæ gentes antiquo more sacrorum
Dant comites, quia primū ex illis finibus edunt,
Gallos attribunt, quia numen qui uiolarint
Significare uolunt indignos esse putandos,
Tympant tenta tonant palmis, & cybala circum
Et Phrygio stimulat numero caua tibia mentes,
Ingratos animos atq; impia pectora vulgi,
Ergo cum primum magnas inuicta per urbes,
Acre atq; argento sternunt iter, omnia circum,
Floribus umbrantes matrem, comitumq; cateruas,
Quos memorant Phrygios) inter se forte caterue
Terrificas capitum quatientes numine cristas,
Vagitiū in Creta quondam oculi asse feruntur,
Armati in numerum starent, pernice chorea,
Ne Saturnus cum malis mandaret adeptus,
Propterea magnam armati matrem comitantur,
Ac uirute uelint patriam defendere terram,
Hæc Lucretius lib. 2. In quam sententiâ Seruius quoq; in tertio Aeneid. fabulam hanc ferè exponit.

Hanc Atys fabulam multis uersib. describit Catullus eo carmine quod incipit, Super alta uestus
Atys; Celeri rate maria &c. Diodorus autē aliter de tota re sentit, qui lib. 4. gestorum antiquorum sic
tradit: Cybele prouectā ætate adolescentem, inquit, quendam eius regionis Atym nomine dilexit: quem
postmodū n. dixerunt Papam. Cum eo clam coiens grauida facta est. Quod ut parentes norunt, in re-
giā accitant, ut uirginē pater, pater suscepit. Noto filie peccato, & Atym & nutrices interfici iussit,
atq; insepultos abijci. Cybelē tum Atys amore, tum dolore nutritiū percussam, insanam effectam, in pu-
blicum prodijisse ferunt, psallentemq; cum tympano, solam per uniuersam patriam, sparsis capillis deam
bulaſſe &c. Et postea addit, cum Phryges morbus opprimeret, terra nullo præberet fructus, seiscitant
tibus deum malorum remedia, oraculo præceptum est, ut Atys corpus sepelirent, & Cybelem uenera-
rentur ut deam. Non reperto Atys, quod tempus absumpserat, corpore, Phryges imaginē adolescen-
tis, circa quam planctu ac lamentis sacra inibant, fecere, iram inique mortui mitigantes.

De Tethy magna Cæli secunda filia & Oceani cons

Cap. III.

Tethyn magnam dicit Paulus à Chrysippo traditū, filiam fuisse Cæli atq; Veste & Oceani coniugem, quod quidem Lactantius asserit, eam q; matrem dicit fuisse nymphatum. Verum Seruius eam vocat Dorim, quod arbitror à Vir. sumplerit dum dicit. Sic ubi cum fluctus subtedabere Sicanos Doris amara suam non intermisceat undam &c. In his igitur cum nil historiographici habeatur, allegoricus sensus videndus est. Tethys proculdubio aqua est, quā dicit Chrysippus, ut feruoris celestis est uisceribus eduāā terræ, & sic ex cælo nō homine, Vestāq; id est terra natam. Doris aut amantitudo interpretat̃, quæ quidē solis agente feruore aquæ maris ut Physici testātur, addita est, quod experientia norum uidet̃. Nam ut aiunt nauæ, falsedo illa superficiē aquæ maris tantum immixta est, cum infra decem passus dulcis inueniatur. Sed quid quod eam Oceano coniugem iungit, cum Oceanus aqua sit, & sic idem uideatur uir & uxor. Credo hoc fingentes sensisse, Oceanum accipi debetē pro elemento aquæ simplici, quod quidem agens creditur, ubi aquæ actio requiratur. Tethym uero pro aqua elementata seu mixturam aliorum elementorum habente.

cuius

cuius mixtionis opera potest concipere & nutrire. Seu cum utrunque sexum diis esse des-
scribat, ut Valerius Serrani carmine patet, dicentis, Iuppiter omnipotens regum rex atque re-
pertor, Progenitor genitrixque deum deus unus & idem &c. Voluit cum agat aliquid, as-
quam eam uocari Oceanum, cum uero patitur Tethym. Seneca autem ubi de quaestioni-
bus naturalibus scribit, aliter uidetur sentire, dicit enim, aqua uilem uocant Mare, mus-
liebrem omnem aliam. Vocauere autem eam Tethym maiorem, ad differentiam Tethidos ma-
tris Achillis, quam nympham uoluerunt ueteres, non maximam deam, nisi & nymphas
ut quandoque fingimus deas. Hanc autem magna Tethys multos ex Oceano peperit
filios, de quibus postea.

De Cerere prima Caelii secunda filia, quae peperit Acherontem. Cap. IIII.

Eres ut placet Lactantio in libro diuinarum institutionum, filia fuit Caelii &
Vestae. Hanc dicit Theodorus, Sicani uetustissimi Siciliae regis fuisse co-
gem. Siculosque primum frumenti docuisse usum, & Sicano plures peperisse
filios, nullum tamen nominat. Hanc praeterea testimonio Pronapides dicit
Acherontem fluuium peperisse, & ob hoc ex ea talem recitat fabulam. Eam
scilicet concepisse & rubore excrecentis uteri, in abdita Cretae specum secessisse, & ibi
dem Acherontem peperisse, qui non ausus lucem aspicere, defluxit ad inferos, & ibidem
infernalis effectus est fluuius. Cuius fictionis ipsemet Theodorus talem explicat ratio-
nem, dicit enim pro constanti habitam Cererem suasse Saturno fratri, ne Titano regnum
aliquo pacto restitueret, & aduersus conditionem inter Titanum & Saturnum initam,
quos Saturnus filios masculos procreauit, clam nascentes surripuisse una cum Vesta ma-
tre atque educasse, quod cum detectum esset, & audisset Saturnum Opemque a Titano des-
tineri captiuos, sibi timens, in Cretam abiens latebras petiit, nec ausa est comparere, do-
nec certior facta est, Iouem uictoria liberaisse parentes. Ex quo Cererem concepisse uoluit
Pronapides dolorem ex captiuitate statum, eumque in specu, id est in latebris peperisse, id
est emisisse seu reliquisse, dum uictoria Iouis lata uenit in publicum. Eum autem Acheron-
tem dictum, ab eo quod est sine, & χαίρω gaudeo, nam absque gaudio est qui dolet, &
ideo lucem uidere noluisse dicit, quia dolentes ut plurimum deiectionis in terra oculis recessus
appetunt, & obscura loca. Ibi enim infernalis fluuius factus est, quia apud inferos nulla
unquam sit laetitia. nec illi ideo pater adscribitur, quia nostra tantum existimatione procreatur.
De Acheronte infernali fluuiio Cereris filio, qui genuit lex filios, scilicet Aletho, Tisiphoo-
nem, Megetam, Victoriam, Ascalphum & Stygem. Cap. V.

Acheron infernalis fluuius absque patre Cereris fuit filius, ut praemonstratum
est. Hunc Paulus Titanis & terrae filium dicebat, & ob id a Ioue deiectionem
ad inferos, quia sitientibus Titanis limpidas praestitisset aquas. Sane noster
Dantes in prima sui poematis parte, quae Infernus dicitur, aliter de origine
huius sentit uidetur. Dicit enim in summitate Idae montis Cretensis sta-
tuam esse ingentem cuiusdam senis, cuius autem caput esse, pectus uero & brachia ara-
gentea, corpus & renes ex aere confectos, tibias atque crura & sinistram pedem ex electissi-
mo ferro factum, dextrum autem pedem ex terra cocta consistere, & in eum ferè corpora
rea moles omnis in terram uersa iuniri. Et has omnes partes praeter aureum caput rimas
las habere, ex quibus effluunt guttae aquae seu lachrymae, quae collectae, & per cauernas
ad inferos descendentes flumen faciunt Acherontis. Sed quid sibi tam uaria uelint fi-
ctiones, uidendum est. Cur Cereris dictus sit filius praemonstratum est, quod Titanis &
terre fuerit, etiam concedi potest, ubi Titanum solem intelligere uelimus, ut etiam ueteres
uoluerunt. & sic nonnulli opinati sunt, agente calore solis aquas maris trahi in uiscera
terrae, & ex eis a frigore terrae dulcoratas effluere. & sic cum sol causam dederit, eius filius
dici potest, ac illius cuius uidetur uterum exire. Quod inferorum sit fluuius, hoc modo
potest accipi. sunt enim fluuii duo, quibus Acheron nomen est, unus quidem apud Mo-
losos defluit, ut dicit Titus Livius, & in stagna, quae inferna uocantur, effluit, & ex eis in
Hellepontum

Hellepontum sinum mergitur. Alter uero apud Lucanos fluens morte Alexandri Epito-
te insignis, in infernum cadit, & sic horum ad inferos unusquisque descendit. Nam qui
apud Molossos est, in regno quondam Plutonis, qui deus inferni dictus est, eo quod ab
oriens sole factum esset, inferior uagat. Et sic si in regno Plutonis est, in inferno est. Atta-
men de secundo sic sentit quidam. Afferunt quippe praeteritis temporibus Graecis fuisse co-
suetudinem, damnatos exilio in Italiam mittere, seu ipsi exules sua sponte uenire, quam
eo quod apud inferum mare dicebant, seu quia inferior Graecia ab ortu sit solis, ideo &
flumen, & damnatos esse apud inferos testabantur, ex quo uolunt locum fabulae adin-
uentum, cum etiam etymologia nominis fluuii faueat fictioni, cum sonet sine gaudio
uel salute, quasi exules patria perdita absque gaudio uel salute essent. Qui uero aliter sen-
tunt, ut Seruius, & post eum Albericus, dicunt Acherontem fluuium non esse, sed solum
Italiam. uerum de hoc alias. Dantes autem noster de uero Acheronte infernali intelligit, &
dicens, quia in Creta insula senex sit statua ex uariis metallis a Damiana Syrtis ciuitas
in Romam uersa, intendit loci congruentiam origini designare, & tempora causasque.
Sed primo de loco uideamus. Dicit ergo statuam senis, seu senem stare erectum, ut per
hunc intelligamus humanum genus, quod adhuc stat, esto antiquum sit. & stat in
monte Ida. Ida enim idem est quod formositas, per quam sentire uult formositatem tem-
poralium rerum, quam ut peritiam designet dicit, olim montem illum laetum, hodie
uero tristem atque desertum. In monte autem Cretensi dicit, eo quod Creta insula tripartiti
orbis media uideatur, nam illi ab Aegeo mari est mare, & ab occiduo Ionium, seu
Myrthoum, quae Europae sunt maria. A solis ortu est illi Icareum mare, atque Carpatium seu
Aegyptium, quae Asiatica maria sunt. A meridie uero & occiduo Afro alitur ponto, & sic
tribus orbis partibus terminus est, ut intelligamus, non solum unam harum partium,
sed omnes operam dare, ut Acheron concretaur. Ipse autem ex guttis cadentibus, id est ex
criminibus & operibus prauis fluxusque antiquarum aetatum, & praesentis confectus est
olim, & conficitur hodie, ut sentiamus ex criminibus mortalium amitti gaudium sem-
piternum. Verum ut appareat, quia non omnis aetas in hoc conueniat, aureum caput so-
lidum esse dicit, ut per illud intelligatur innocentiae primi parentis tempus, & nostrum
dam renati baptismate in infanzia simplices perseueremus. Demum uenit argentea, quae
& si corporeis uiribus uideatur ualidior, uiribus tamen efficitur uiliior, & sic argentea scissa
nimis, id est criminibus. Tandem tertia sequitur priorum sonior, & operum longe dete-
rior, & haec aeque modo scissa est, & in augmentum agit miseria. Inde sequitur fetida for-
tis, reliquarum etiam peior & obstinior. Ultimo sequitur testea, in quam omnis mor-
les corporea inclinatur, & per quam mortalium fragilitas, & senium designatur, & haec
scissa est. Ex quibus quidem scissuris fit ut lachrymae effluant facientes Acherontem, id est
gaudii perditionem, ex qua acquisitio tristitiae sequatur necesse est, ut stygis habeatur ori-
go, & ex tristitia, doloris incendium, qui Phlegethon est, & ex hoc luctus miseriae, frigidi-
tas sempiterna, quam Cocytus significat. Quod autem a Damiana in Romam uersus sit,
describit humanum genus, quod in campo Damasceno principium habuit, Romam reg-
notum mundi ultimam, id est finem suum prospiciat.

Est et Acheron fluuius, Cuius mem. Apollon. 2. Argon. καὶ ἐν τῷ οὐ μὲν πολλὰ δὲ ἐν ἄλλοις ἀντιπρὸς
ἐκ τῆς γῆς μακρὰν δὲ ὑπὸ τῆς ἀντικείμενης τοῦ ὁρίζοντος ἐνθα μὲν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ κατὰ βῆτατος ἐστὶν καὶ ὁ ὁρίζων
κατὰ τὴν πρὸς τὴν ἀχέρουσιαν ὑπὸ τῆς τῆς ἀχέρουσιαν ἀπὸ τοῦ διανειοῦ τῆς ἀχέρουσιαν
ἐκ τῆς ἀχέρουσιαν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ἀχέρουσιαν. Quo loco, inquit Comment. dicunt Cerberum ab Hercule ex in-
feris extractum esse, & ibi euomentem χαλῶν, Aconitum procreasse.

Hic Dantes Florentinus fuit, ut supra dictum, Italicaque lingua poema quoddam scripsit, ubi & super
horum res inferorum prosecutus est. De quo etiam locus ille refertur: Eum aliquando a papa Pio inter-
rogatum, quoniam ipse omnia superiorum atque inferiorum loca peragrasse, in suo poemate se dixisset, Sciret
ne, ubi locorum. S. Franciscus ageret, respondisse illum ante fores paradisi sedere. Nam cum regulis
Franciscanorum cautum sit, ne quis eius ordinis absque comite quoquam eat, diuum patrem adhuc illic
sedere

sedere expectantem, donec aliquis suorum fratrum adueniat, qui cum ingredi paradysum possit.
De Furiis filiabus Acherontis in generali. Cap. VI.

Vrias tres esse omnes uidentur uelle poetæ, de quibus in generali libet pauca præfari, ut de particularibus sumatur facilius intellectus. Primo igitur eas dicunt Acherontis fuisse filias atq; noctis. Quod Acherō illis pater fuerit, testatur Theodotius, quod autem ex nocte matre nata sint, carmine patet Virgili di-

- centis. Dicuntur geminae pestes cognomine ditæ, Quas & tartaræ nox in tempesta Me-
getam Vno eodemq; tulit partu, & cetera. His in super plura esse nomina uoluerit. Nam
apud inferos eas uocari dixere canes, ut uidetur uelle Lucanus dū dicit. Iam uos ego no-
mine ueto Elicia, Stygia q; canes in luce superna Destitua, & cetera. Apud mortales
furias, ut ab effectu patet per Virgili carmen, Caruleis unū de crinibus anguē Cōicit,
in q; sinu præcordia ad intima subdit Quo furibunda domū monstro permisceat om-
nem. Eumenides etiam apud nos appellari dicuntur, ut per Ouidium patet dicentem,
Eumenides tenuere faces de funere raptas, & cetera. Et hoc apud nos factum in infortu-
nato coniugio satis constat. Diræ etiam appellantur & hoc apud superos, ut ait Virgilius,
At procul ut diræ stridorem agnouit & alas, Infelix crines scindit luturna solutos, & cetera. Nam luturna dea stridorem diræ in aëre, non in terris agnouit. Vocatur & uolucres
ut idem dicit Virgilius. Iam iam linquo acies, ne me terrete timentem Obscæne uolucres
alatū uerbera nosco. Dicit præterea Theodotius, apud littores Harpyias appellari. Post
hæc illas aiunt Iouis atq; Plutonis obsequio deputatas, ut Virgilius testatur scribēs de eis,
Hæ Iouis ad solium seui q; in limine regis Apparent acunē q; metū mortalibus ægis.
Si quando letum horificum morbos q; deum rex Moliunt metis, aut bello terreat ur-
bes, & cetera. Sed iam quid ista uelint uidendum. Dicunt igitur eas Acherontis & noctis
filias, & ratio uidetur talis. Non succedentibus pro uotis rebus & ratione cedente, ut per-
turbatio mentis oriatur, de necessitate uideatur, quæ non absq; mentis cecitate iudicii per-
seuerat, & perseueratione fit maior, donec erumpat in actum, qui absq; ratione factus su-
rius appareat necesse est. Et sic ex Acheronte furia nascuntur & nocte. Dicuntur præter-
ea apud inferos canes, scilicet apud homines conditionis infimæ, qui dum in pertur-
bationem ueniunt, non existentibus furori uiribus, clamoribus omnia complent, cantū
more latantes. Apud medios autem furia, uel Eumenides dictæ sunt, eo quod maiori
ledant incendio furiosum. mediocritas enim homo perturbatus, ut in se agat, se q; inuis ro-
dat atq; consumat, quædā faciunt, nam ne in minores agat lex publica prohibet, in ma-
iores potentia, & more uulgi inferioris clamores emittit, indignatio uetat, secum igitur
urit, & si eruperit uix desistet quin in maximū tendat incendium, multis opitulantibus
furori. Eumenides dicuntur ab heu, quod est interiectio dolentis, & men quod est de-
ctus, eo quod ipse qui patitur sibi ipsi poena sit, seu per antiphrasim dicuntur ab eu & ma-
ne, quod utrunq; sonat bonum, & ipse omni bono carent. Apud superos uero appella-
tur diræ à seuitia maiorum in minores, ad quam confestim enolat maiorum furor. Vo-
lucres autem appellantur à uelocitate furoris, cum repente à mansuetudine in furorem
erumpant homines. Harpyia autē apud littores à rapacitate dicuntur. Plutoni autem ideo
obsequiosas uocant, quia diuitiarum dicitur deus, ut aduertamus crebro perturbaciones
itæ q; & rixas, ob immoderatam auri cupidinem suscitari. Quod autem Ioui assistant,
non est mirandū, esto illum pium mitemq; dixerimus, pio enim iudici opportunū est
ultores scelerum habere ministros, quibus si careat, aut non utatur, legum auctoritas faci-
le dissoluetur. Est in super aliquando ob populorum crimina diuina permissio, ut in ele-
mentis misceatur furor, & eis discordantibus inficiatur aer, & pestes letifera oriatur, quib-
us miseri absorbemur. Sic ex eorundem superbia bella nascuntur, ex quibus incendia,
populationes, & excidia consequuntur.

De furiarum

De Furiarum significatione, totoq; illo poetarum figmento, extat elegans ac memoratu dignus
locus in oratione Ciceron, pro Roscio Amerino. Nolite enim putare, inquit, quemadmodum in fabulis
sepenumero uidetis eos, qui aliquid impie scelerateq; commiserunt, agitari & perterriti furiarū the-
dis ardentibus. Sui quemq; fraus, & suus terror maxime uexat, suum quemq; scelus agitat, amentiaq;
afficit, siue male cogitationes, conscientiaq; animi terrent, hæ sunt impijs assidue, domesticæq; furia,
etcetera. Ex quo loco facile intelligi potest furias non aliud esse, quàm animi perturbationes & turbaciones,
quæ hominem dum post commissæ scelera uexant & inquietant, uel ante ad committendum impellunt.
Id quod etiam ipsa nomina uelle uidentur, quæ odium, inquietudinem & ultionem significant.

ἐν μὲν οὖν δicitur Græcis placidus, inde per antiphrasim ἐν μὲν δὲ dictæ sunt, quia minime placidum animum esse sinant.

De Aleto filia prima Acherontis. Cap. VII.

Leto furiarum prima est, Acherontis & Noctis filia, quam sic describit Vir-
gilius. Luctificam Aleto ditarum à sede sororum Infernis q; ciet tenebris
cui tristia bella, Iræ q; insidia q; & crimina noxia cordi. Odit & ipse pater
Pluton, odere sorores Tartaræ, monstrem tot sese uertit in ora, Tam læuæ
facies, tot pullulat atra colubris. Et paulo infra. Tu potes unanimes armare
in prælia fratres, Atq; odiis uersare domos, tu uerbera testis, Funereas q; inferte faces, tibi
nomina mille, Mille nocendi artes &c. Satis hoc carmine huius furia officia apparent,
satis potentia, satis & truculentia, cum etiam Plutoni & sororibus odiosa sit. Sonat enim
Aleto iuxta Fulgentium impauisabilis, ut intelligatur omnem furiam, ab animi inquie-
tudine initiari, quæ quidem inquietudo torrens intrat mentes, quorrens desistimus nos
ipsos & deum cognoscere.

Cum Iuno Aeneæ insensa bellum inter Turnum & Troianos fereret,
Nam ἄλως τοῦ λῆγας & priuandi particula & factum est ἀλυντῶ.

De Tisiphone furia Acherontis secunda filia.

Cap. VIII.

Tisiphone furiarū secunda, est Acherontis & Noctis filia, quam sic designat
Ouidius. Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit Importuna
facem, fluído q; cruore rubentē, Induitur pallā, torto q; incingitur angue,
Egrediturq; domo, luctus comitantur euntem, Et pauor & terror trepi-
do q; insania uulsa &c. Quibus Claudianus addit. Centum illi stantes
uibrabat ora cæstatæ. Turba minor diri capitis sedet intus abactis Ferrea lux oculis, qua-
lis per nubila Phæbes Atracia rubet arte color suffusa ueneno. Et his superaddit Statius
dicens. Suffusa ueneno Tenditur, ac sanie gliscit cutis igneus atro Ore uapor, quo lon-
ga sitis morbi q; fames q;, Et populis mors una uenit. &c. Sic igitur uti per Virgilium
Aleto qualitas, sic per hos tres uates Tisiphonis demonstrata est. Fulgentius præterea di-
cit, Tisiphones idem quod tritoniphones, id est irarum uox, in quam postquam pedus
turgidum fecit inquietudo, facile deuenitur, & ideo progressum talem faciem sanguine
madentē dicit Ouidius, eo quod ignea ira nunquam egreditur nisi in sanguine, & ideo
fluído cruore rubentem dicit ob colorem faciei hominis irati, & ad dispositionem ani-
mi demonstrandam. Nec ante consurgit iratus, quàm illum amicorum comitantur la-
chrymae illi minus sano timentes, qui ideo à terrore comitatur, quia iratus omnis terribi-
lis uideatur. Serpentes nunc eidem appositū habent iræ sequitiam denotare. Hinc deueni-
ens iratus in uocem emittit uapores, id est uerba per quæ sæpe desolationes oriuntur, lo-
corum & populorum mortes atq; egestates.

Mendosus hic locus est. Nam qui uersus ex duobus Claudiano & Statio citantur, unus Statij
est, ex libro primo Thebaidos, statim ab initio debentq; ita legi. Centum illi stantes umbrabant ora
Cæstatæ. Turba minor diri capitis, sedet intus abacus Ferrea lux oculis, qualis per nubila Phæbes.
Atracia rubet arte color, suffusa ueneno Tenditur ac sanie gliscit cutis igneus atro Ore uapor, quo
longa

Lib. 7. Aencl.

Ouid. 4. lib.
Meta.

longa sitis, morbiq; famesq; Et populis mors una uenit, riget horrida tergo Palla, & cerulei rede-
unt in pectora nodi. Porro Tisiphones descriptio est & apud Silium Lib. 2. Tisiphone à Tisig &
q̄vos compositū est, significatq; affectum, seu uolens ultionis & uindictæ.

De Megara furiarum tertia Acherontis filia.

Cap. IX.

Megara furiarum tertia Acherontis & noctis filia, sic à Claudiano, ubi de lau-
dibus Siliconis effigiatur. Improbata mox surgit uisti de sede Megara, Quā
penes insani frenitūs animi q̄ prophanus Error & undantes spūmis futia
libus ita, Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem, Illicitum q̄ bibis pas-
tius quem fuderit ensis, Quem dederint fratres, hæc terruit Herculis ora.
Hæc defensores terrarū polluit attus. Hæc Athamantæ direxit spicula dextra. Hæc Agas-
memnonias inter bacchata penates Alternis luscitugulis, hæc auspice tædæ Oedipodæ
matri, natæ & iunxere Thiestem &c. Et quoniam Megara magna sonat contentio seu
lis, satis cognoscere possumus per superiores uersus facta nomini conuenire, & sic sit ut
ex inquietudine animi deueniamus in clamorem, & ex clamore in odium & tixam, ex
quibus furiosi in exitium sepiissime ruimus.

Est in in Ruffinum primo libro, non de laudibus Siliconis.

Μεγαίγος id quod odi significat. Hinc Megaræ nomen est.

De Victoria quarta Acherontis filia.

Cap. X.

Victoriam dicit Paulus Acherontis fuisse filiam, ex Styge filia sua susceptam,
cui adeo Iouem fuisse gratum aiunt, ut cum ei fauisset in pugna Giganti,
sibi loco muneris exhibuisse, ut dii per Stygem matrem eius iurarent, & si
qui aduersus iuramentum agerent, per certum tempus à nece abstine-
rent. Hanc Claudianus ubi de laudibus Siliconis sic describit. Ipsa duci sa-
cras uictoria pandet & alas. Et palma uiridi gaudes, & amicta trophæis Custos impeni-
uirus quæ sola medetis Vulneribus, nullum q̄ doces sentire laborem &c. Theodotius
us uero fetè concors Claudiano in descriptione eam in super ornat triumphalibus orna-
mentis. Verum Paulus discrepat, eam q̄ dicit lætam, sed rubigine atque puluerulento
squalore oblitam, armis indutam & cruentis manibus, nunc capiuos, nunc spolia res-
censentem, & ornamenta quæ Theodotius huic apponebat, filio eius, quem honorem
dicunt, exhibet omnia. Sed quid senserint exquiramus. Victoriam Acherontis filiam ideo
uoluisse ueteres credo, quia non ex incuria & ocio acquiritur, sed ex cogitationibus con-
tinuis, quæ dum ex ingenio exprimuntur utiliora consilia, agunt profecto cogitantem,
& ab eo gaudium omne amouent, & sic iam adest Acheron. Præterea nec in comessatio-
nibus atq; ioculationibus inuenitur, quinimmo ex uigiliis, circuitionibus & labori-
bus assiduis, constanti animo & forti pectore, dolore uulnerum & tolerantia incursio-
num excerpitur, quæ absq; tristitia patientis euenire aut tolerari non possunt. Verum ut
differat hæc tristitia à tristitia furiarum, illa ab ægritudine mentis, hæc à corporea ut pluri-
mum oritur. Et sic cui pater Acheron ueniat, Styx accedit euestigio mater. Econtra au-
tem festinantes, nec aliqua præmeditantes facile deueniunt in ruinam. Troia anxia capi-
tem non potuit, læta confestim capta est. Alatam uictoriā dicit Claudianus, quia facile etiam
una opportuna obmissa uigilia, nonnunquam in partem euolat alteram. Palma ornata
tur, quia nunquam lignum palmæ corrumpitur, frondes q̄ uiriditatem conseruant, ut
uictoris auctum robur, & nomen in longum uirere intelligamus. Trophæis autem
amicta est, ut secunda honoris species impensi uictori monstretur. minor enim erat tri-
umphus, & quia in eo sacrificaret ouem uictor, ouatib; uocabatur. Seu uocabant ueteres
trophæū truncum ad instar superati hominis factum, & armis eiusdem indutum. Hæc
bitus uictoriæ à Paulo designatus apud uidetur, quā is qui à Theodotio scribitur.
Non enim extemplo uictor ornamentis ornatur, non uictoriæ, sed ob uictoriā ei postea
exhibentur.

Claudianus

Lib. 3. de laud.
Silico.

Claudianus codex ædes habet, sed hæc lectio melior uidetur.

Claudianus de. 6. Conf. Hon. Affuit ipsa suis talis uictoria templis Romana tutela toge, quæ diuite
penna Patricij reuerenda fouet sacraria cætus.

De Honore Victorix filio. Cap. XI.

Honorem Theodotius & Paulus filium dicunt fuisse Victorix, ex quo pa-
te non dicunt. Hunc tamen arbitror ideo Victorix dictum filium, quia ex
uictoria quæsitæ consequatur honor, qui quidem in præsentia suscipientis
exhibebatur, cum laudes in absentia præstarentur. Huic à Romanis olim
templum constructum fuit templo uirtutis iunctum, ad quod nisi per tem-
plum uirtutis non erat introitus, ut apparet neminem nisi per uirtutē honorem con-
sequi posse, & si ob aliam causam cuiquam fiat, non honor sed ridicula atque letales
blanditiæ sunt. Huic coniugem fuisse reuerentiā uolunt, & ex ea illi maiestatem exor-
tam. Sunt tamen qui idem dicant reuerentiā & honorem, cum differant. Est honor
publicus & priuatus. publicus, cum alicui laurea uel triumphus decernitur. priuatus is
est, qui à priuatis impenditur, ut dum alicui priuato assurgimus, eum præmittimus, pri-
mum locum in templo uel mensa præstamus. Reuerentia uera est, quam maioribus
non ex decreto sed sponte uel consuetudine exhibemus, cum flexis genibus & adaperto
capite uenerabiles uitos alloquimur. Quæ solius dei sunt, esto sibi ambitiosi principes
occupant.

De Maestate Honoris filia. Cap. XII.

Maestatem honoris atq; reuerentiæ filiam dicit Ouidius, de qua ubi de Fas. 5. lib. Fast. ab
itis sic ait. Donec honor placido q̄ decens reuerentia untru Corpora legitis initio.
mis imposuere toris. Hinc sacra maiestas quæ mundum temperat omnem,
Quæq; die patru est edita magna fuit, Nec mora confedit medio sublimis
Olympo Aurea purpureo conspicienda sinu &c. Hanc honoris & reueren-
tiæ filiam uoluisse reor, quia ex honore impenso & exhibita reuerentia fit quidam ma-
iornis status in suscipiente, ex quo maiestas est dicta deo soli competens.

De Aschalapho quinto Acherontis filio. Cap. XIII.

Aschalaphus Acherontis & Orne nymphæ fuit filius, ut ait Ouidius. Ascha-
laphus audit quem quondā dicitur Orphnes Inter auernales non igno-
rissima nymphas, Ex Acheronte suo fuluis peperisse sub undis &c. Hunc
aiunt rapta Proserpina à Plutone, cum quæteretur nunquid aliquid apud
inferos gustasset, eam accusasse atq; dixisse tria grana mali punici ex uirtida
tio Diis gustasse, ex quo factum est, ut non restitueretur ex toto Proserpina, & ipse uerte-
retur à Cerere in bubonem. Circa quod figmentū nil credo aliud uoluisse poetas, quā
ostendere odiosissimum esse accusatoris officium, & iccirco aiunt in bubonem uersum
Aschalaphum, eo quod sicut bubo funesta est auis, & sinistri semper augurii reputata,
sic & accusator semper laboris & anxietatis prænuncius est accusato. Præterea bubo stris-
dula auis est, ut ostendatur clamorosus esse accusator, sic & uti bubo sub multitudine
uariarum pennarum modicum habet corporis, & æque accusatoris sub longa uerbosi-
tate, ut plurimum reperitur modicum ueritatis. Igitur non incongrue filius dicitur Ache-
rontis, ad similitudinem saltem officii, quia sicuti Acheron gaudio priuat quos transue-
hit, sic & accusator hos replet tristitia in quos inuehitur. Quod autem Orne mater eius
dicatur, à consuetudine bubonis sumptum est, qui sepiissime, ut aiunt qui de
proprietas rerum scripsere, die mortuorum sepulchris inha-
bitat, quæ ut ait Papias Orne uocantur, & Lucanus
ait, Cælo tegitur qui non habet urnam,
Spectantia ad Ceterem & Prose-
pinam ubi de eis in sequen-
tibus, apponetur.

Orphnes.
Lib. 5. Met.

f 3 Pro

à natiuitate nomen Hermes fuisse, seu Hermias, eumq; ex stupro Philonis Arcadis, & Proserpinæ eiusdem filia, in quam se balneantem impudicos iniecerat oculos, procreatum, & sic satis patet quia obscene excitata natura sit, inspecta Proserpina. Hermias autem eum nominatū dicit, eo quod eo nato, cum de futuris eius successibus Philon consulisset mathematicum, habuit pro responso, eum diuinum futurum hominem & maximum diuinatum rerum interpretem. quamobrem Philon qui illū exponi proposuerat, seruari fecit, atq; cum diligentia nutriti, eumq; uocauit hermetem, eo quod *ἑρμης* Græce, latine sonet interpretes. Post hæc cum adoleuisset, ob ruborem scelestæ originis in Aegyptū secessit, ubi mirabiliter profecit in multis, & potissime in arithmetica, geometria & astrologia, adeo ut Aegyptiis ceteris præferreretur, & cum ob excellentiam prædictorum iam Mercurii nomen meruisset, medicinalibus operam dedit, tamq; in his sublimis effectus est, ut omisso Mercurii nomine crederetur Apollo, & longe profusius in sacris Aegyptiorum instructus, cunctis factus est homo mirabilis, ibique seu ad eius nobilitandam originem, seu potius ad ignominiam originis contegendam, Cali dictus est filius & dici, quasi à calo missus, & in diei luce factus conspicuus. De hoc præterea Hermes Trimegistus, qui se testatur eius fuisse nepotem, mentionem facit, eo in libro quem de idolo scribit ad Aesculapiū dicens, quod esto mortuus uenientes ad eius sepulchrum adiuuet & conseruet. Sed quid hæc uelint insignia aduertendum, cum aliud in planetis, aliud in medico, aliud in thetore, & aliud in mercatore, uel fute Mercurio habean de monstrare. Dicunt ergo eum ut præmonstratum est, ubi de Mercurio primo, galero testum, ut per illum calum intelligamus, à quo & si regamur omnes, à medico potissime cognosci debet, circa planetarum motus uarios & eorum dispositiones & siderum speculando, ut per ea tanquam in humana corpora agentia, & causantia plurima, & agnitudinum causas, successus & opportuna remedia possit agnoscere, atq; ea quæ ad salutem ægrotantis necessaria monstrantur, disponere. Talaria uero illi apponuntur pennata, ut per ea noscamus oportere medicum promptum & ad remedia contingentium habere scientiam, ne ante ægitudine laborans deficiat, quàm acciserit tardi medici argumentum. Præterea ut ipsi cognoscant cum naturæ ministri sint, omni alia seposita cura se debere ad necessitates uocantium euolare. Est illi insuper uirga quam supra diximus illi ab Apolline fuisse concessam, ut intelligatur primo, quia concessa est ab Apolline medicinæ auctore, id est à medico experto & doctore autoritas approbantis, absq; qua nemo hercle deberet tale officium exercere. Insuper dicunt eum hac uirga ab Orco passentes euocare animas, ut appareat multos iam dudum iudicio & arte multorum medentium in mortē ituros, scientis medici adiutorio in uitam reuocatos, seu à morte, id est ab Orco potius reuocatos. Sic uersa uice dum minus morborum noscuntur causæ, hæc eadem uirga, id est auctoritate uel artificio minus congrue operato, animæ quæ steterint, emittuntur ad tartara, id est in mortem. Somnos etiam hac uirga, id est arte dat medicus persape in somnum declinare nequeunibus, & auferit in suam perniciem dormientibus nimium. Ventos insuper hac uirga medicus amouet, dum stultas ægrotantium opinioniones suasionibus & rationibus ueris amouet, auferendo timorem, seu etiam dum uentositates uiscera in grauissimum patientis dolorem agitanes, suis aut portionibus, aut remediis aliis resoluunt in nihilum. Sic & nubila tranant, dum humiditates superfluas educunt quasi tranantes, id est ad se trahentes à corpore languido. Serpens autem ideo circumuoluitur uirgæ, ut intelligamus medicinale exercitium absque naturali & debita discretionē tendere non forte minus in perniciem quàm salutem. Pendent enim non minus ex animaduertentia medentis, quàm ex arte quandoque remedia. Iubet enim ars reubarbaro à corporibus expelli superflua. quod si debilitato nimium dabitur, facile uita cum superfluis emittetur, & ideo circa talia & alia omnia medentis plurimum opportuna discretio, quæ per serpentem prudentissimum

aliis designatur, uirgæ ideo circumuolutum, ut nunquam absq; discretionē exerceatur auctoritas. Quod Hermaphroditum genuerit, dicit Paulus uerum non esse, sed ideo fictum atq; appositum est, quia primus Aegyptiis qui monstruosum arbitrabantur Hermaphroditos nasci, atq; tanquam rem præter naturam abiciebant, si quando aliquem nasci contigisset, ostendit, quia naturali gigni ratione poterant, & qua in parte matris susciperetur à femina.

De Hermaphrodito Mercurii & Venere filio.

Cap. XXI.

Hermaphroditum dicit Theodotius ex Venere filium fuisse Mercurii, quod etiam testatur Ouidius dicens. Mercurio puerū & diua Cithereide natum *Lib. 4. Meta.* Naiades Ideis enutrire sub antris. Cuius erat species, in qua materq; paterq; Cognosci possent, nomen quoq; traxit ab illis &c. Ex quo insuper *De hoc Dio. Gest. ant.* Ouidius fabulam recitat talem. Quod cum Ida monte Phrygiæ, in quo fuit Salmacis nympha, detelicto, uagans in Cariam usq; deuenisset, fontem lymphidum uidit, quem Salmacis nympha incolebat, quæ cum eum formosissimum uidisset, euestigio amauit, & blandis uerbis in suam sententiā trahere conata est. Tandem cum uerecundaretur adulescentulus, aspernareturq; uerba nymphæ pariter & amplexus, illa simulato recessu post neptem latuit. Iuuenis autem putans abiisse nympham nudus fontem intrauit, quod Salmacis uidens abiectis uestibus confestim & ipsa in fontem se nudam dedit, resistentemq; tenuit. Verum cum eum inflexibilem cerneret, orauit ut ex ambobus efficeretur unus. Et factum est. & sic qui masculus intrauerat fontem, masculus illam exiuit & femina. & deprecatus est, ut qui in eo balnearēt in posterū, hanc eandē ignominiam reportarent, quod obtentum est, fauente precibus utroq; patente. Hermaphroditum ex Mercurio & Venere genitum, uult Albericus lasciuientem præter opportunitatē esse sermonem, qui cum uilis esse debeat, nimia uerborum mollietate uidetur effeminatus. *Albertus, for.* Ego uero Hermaphroditum habere utrumq; sexum, ad naturam Mercurii refero, quem uenerabilis Andalo aiebat, eo quod cū masculinis planetis masculus esset, cum femininis autem femina, inferte inter cetera his quorum natiuitatibus præerat, ni planetarū alius obfisteret, uel cali locus, ut utriusq; sexus concupiscentia teneretur. Sed uolunt nonnulli alius intellexisse poetam, dicentes in matricibus mulierum, septem conceptui aptas cellulas esse, quarum tres in dextera uteri sunt, & totidem in sinistra, & una media. Ex his unaquæq; duos posse concipere, quantumcunq; dicat Albericus in libro de naturis animalium, se abortu cuiusdam mulieris aduertisse eam centum quinquaginta filios inuicem concepisse. Ex his enim quæ in dextera sunt cum semen concipiunt, masculos pariunt. quæ autem in sinistra, feminas. cum uero in ea quæ media est concipiunt, nascuntur utrumq; sexum habentes, quos Hermaphroditos dicimus, & sic in cellula tanquam in fonte utriusq; sexus lucta est. & dum uincere conatur uterq; ne alter succumbat, efficitur ut utriusque uictoria uestigia uideantur. Sic rata manet oratio, ut si quis fontem illum intrauerit, semiuit exeat illum. Sanè longe aliter sensisse poetantes existimo. Est enim Salmacis Cariæ fons celeberrimus, qui ne hac labe pollutus appareat, & purgare fontem, & quicquid dederit fictioni causam, liber apponete. Est igitur ut Virruuio eo in uolumine, quod de Architectonica scripsit, placet, fons cui Salmacis nomen est in Caria, haud longe ab Halicarnasso claritate præcipuus, & sapore egregius, circum quem barbari olim, Carii scilicet & Leleges habitabant, qui à Nyda & à Reuania Arcadibus, à quibus ibi Troezem communis deducta Colonia, pulsi ad montana fugere, & laociniis atq; discursionibus omnia infestare cœpere. Sed cum de colonis Arcas unus lucri tractus auaritia prope fontem tabernā meritoriam edidisset, quasi aquæ bonitas exceptis suis esset præstatura fauorē. factū est, ut tam aquæ delectatione quàm cibi opportunitate non unquā barbari immanes descenderet in tabernā, & cōsuetudine paulatim

paulatim barbariem ponere, & Græcorum mollioribus moribus atque humanioribus adherere inciperent, donec ex ferocissimis mires uiderentur effecti. Et quum manus rudo respectu ferocitatis uideatur forma, dictum est, ut qui illo uterentur fonte, efficerentur minantur.

De Venere magna sexta Cæli filia. Cap. XXXII.

Fast. 4.

Enus magna, ut ubi de nativis deorum scribit Cicer. Cæli fuit filia & Diæ. cum præter hanc res alias fuisse demonstrat, hanc primam omnium asserit existisse. Atamen cum signum plurimum circa Venere in distinetur comparantur, his sumptis quæ ad hanc spectare videbuntur, reliqua reliquis relinquimus, nõ quia huic adaptari non possint omnia, sed postquam aliis attributa sunt, illis dum de eis sermo fiet, apposuisse decentius est. Huius igitur ante alia filium fuisse amorem geminum uoluerit, ut testatur Ovidius dum dicit. Alma faue diu geminorum mater amorum &c. De parte autem dissentiunt, cum dicant alii ex Ioue genitum, alii ex Libero patre, sic & Græci, quas huius etiam dicunt filias. Dicunt insuper huic cingulum esse, quod Ceston nominant, quo cinctam eam asserunt legitimum interuenire nuptiis. Alii uero coniunctionibus maris & feminæ dicit absq; cingulo interesse. & insuper dicunt summe Solis progeniem habere odio, propter adulterium eius cum Marte ab eo Vulcano patefactum. Addunt præterea in tutela eius esse columbas. & cum eidem currum tribuant, illum à cygnis trahi uolunt, mittum q; arborem illi sacram faciunt, & ex floribus rosam. Post hæc etiam dicit Theodorus eam in domo Martis fuisse hospitio suscepisse, se q; eis familiaritate iunxisse. Et ut plurimum de reliquis diis faciunt, eam multis appellat nominibus, ut puta Venerem, Cytheream, Acidaliam, Hesperum, Luciferum, & Vespertiginem. Et ut si qua alia sunt omiserim, ad sensum præcedentium ueniamus. Sanè quoniam uel omnia uel ferè omnia prædicta à fingentibus, à propitiis Veneris planetæ sumpta forte sunt, quid de eisdem astrologi sentiant, ante alia apponendum censui, ut facilius sumatur ex dictis poetarum intellectus. Et quoniam uisus Albumasar secutus sum & uenerabilem Andalo, iuxta eorum sententiã eius ferè mores & potentiam, seu circa quæ ueretur, describam. Volunt igitur Venerem esse feminã complexionem flegmaticam atque nocturnam, acutæ meditationis in compositionibus carminum, peritiam tidentem, mendacem, credulam, patientem, & leuitatis plurimam, honesti tamen moris & aspectus, hilarem, uoluptuosam, dulciloquam maxime, atq; aspernaticem corporeæ fortitudinis, & animi debilitatis. Est huius insuper significatio pulchritudinem faciei, & corporis uenustatem, rerum q; omnium decoré, sic & usum preciosorum unguentorum, atomatum fragrantium, aleatorum ludos, & calculorum seu latorum, ebrietates præterea, & comestiones, uina, mella & quæcunq; ad dulcedinem & calefactionem pertinere uidentur, æque omnis generis fornicationes atq; lasciuas, & coitus multitudinem, magisteria circa statuas & picturas, sectorum compositiones, & vestium indumenta, auro argento q; cõtexta, delectationem plurimam circa cantum & usum, saltationes, fidicinas, & fistulas, nuptias & alia multa. sed eis omissis ad auferendam fictionis corticem ueniamus. Filiam eam dicunt Cæli & Diæ, & cum de planeta intelligant, non incongrue. Nam quia Cælo uidetur infixæ, & cum eo mouetur, ab eo uidetur producta. Diæ uero dicitur filia à claritate sua, qua cæteris astris fulgidior est. Eam geminum amorem peperisse, non caret mysterio. Ad euidentiam cuius existimandum est, ut aliquando consuevit dicere uenerabilis Andalo, deum patrem omnipotentem dum omnis mundi machina ab eo fabricata est, nil fecisse superfluum, aut commodo carens animalium futurorum. Sic & supercaelestia corpora tam grandia, tam lucida, tam ordinate suo se & alieno motu mouentia non solum ad ornatum, quem nos ferè ob crebram inspectionem floccifacimus, condidisse credendum est, sed circa inferiora illis plurimum potestatis dedisse, ad hoc scilicet ut eorum motu atq; influentia anni uoluerent

Expositio fabule.

entis uariarentur tempora, gignerentur mortalia, genita nascerentur, & alerentur nata, atq; in tempore deducuntur in finem. Nec hanc mixtum atque confusum corporibus in iunctam debemus arbitrari potentiam, quin immo unicuique proprium constituisse officium, & circa quæ eius uerfaretur auctoritas distinxisse, uoluisseque omnia se in uicem secundum plus & minus coniunctionum atq; reliquarum uirium, pro uarietate locorum ad opus in finem deducendum intentum mutuis uicissitudinibus iuuare, & inter alia concessa pluribus, ut testatur effectus. Veneri planetæ asserbat idem Andalo fuisse concessum quicquid ad amorem, amicitiam, dilectionem, coniunctionem, societatem, & unionem inter animalia spectare uideretur, & potissime ad procreationem prolis spectantia, ut esset qui legem forte naturam, in sui continuationem atque ampliationem urget. & idcirco causari ab ista hominum uoluptates concedi potest, quo concessio egregie finxere poetæ, qui eius amorem seu Cupidinem filium fuisse dixere. Sed quid illum geminum dicit Ouidius aduertendum. Credo ego amorem tantum unicum esse, sed hunc uariis & mutare mores, & nouum cognomine patrem q; acquirere, quoniam in diuersos sese trahi permittit effectus. Et hinc Aristotelem reor triplicem designasse amorem, propter honestum, propter delectabile, & propter utile. & ne discordes Aristoteles & Ouidius uideantur, forsitan ex duobus ultimis unum tantum faciebat Ouidius, cum etiam delectare minus honeste uideatur utilitas. Verum quoniam tractatus talis potius spectat, ubi de amore uel cupidine mentio fiet, ad reliqua ad Venerem pertinentia ueniendum est. Dicunt igitur eam gratias peperisse, nec mirabile, quis unquam amor absq; gratia fuit. Quæ quare res & alia ad ea spectantia, commodius infra ubi de eis ratio apponetur. Cingulum Veneri quod uocauerit Ceston, insuper esse dixere, quod illi minime datum à natura fuerat, nec à poetis fuisset, nisi sanctissima atq; ueneranda legum auctoritate illi fuisset appositum, ut aliquali coercionem uaga nimis lasciuia frenaretur. Quid enim ipsum sit ceston, in Iliade describit Homerus dicens.

ἢ καὶ ἀπὸ συνέσσει μὲν ἰλύσατο κέσση ἱμαντα,
ποικίλον, ὅνδρα δὲ οἱ θελκτικῆα πάντα τέτυκτο
ἢ καὶ μὲν φιλότητος, ὅνδ' ἱμόροσ, ὅνδ' ἀαριζὺς
πέρφρασις. ἢ τ' ἐκλεῖπε νόμον πύνα πρὸ φρονέοντων

Iliad. 2.

Intellectus est iste. Et à pectoribus soluit Ceston cingulum uanum, ubi sibi uoluntaria omnia ordinata erant, ubi certe amicitia atq; cupido atq; facundia, blanditiæ q; furatæ mentem licet studiose scientium. Circa quod si rite cõsiderentur in eo descripta, satis circa coniugium contingentia uidebimus. Dicunt enim ibi Cupidinem esse ut intelligatur sponsi sponse q; ante nuptias desiderium, inde amicitiam, quæ quidem ex commixtione & morum conuenientia oritur atque in longam trahitur. Si uero dissonent mores, inimicitie, iurgium, despectio & huiusmodi nasci uidimus aliquando. Facundia autem quam opportuna sit patet liquido, nam per eam affectiones panduntur cordis, amandam mulcentur aures, sedantur liugia, quæ sæpissime inter coniuges oriuntur, & ad tolerantiam emergentium etiam animantur. Sunt & in eo blanditiæ quæ habent animos attrahere & ligare, iras comprimere, & alienatum amorem etiam reuocare, quarum sunt tam grandes profecto uires, ut non solum ab eis capiantur ignari, sed etiam ut ipsæmet dicat Homerus, hæc furatæ sunt sæpissime sapientibus intellectum. Hoc cingulum dicit Lactantius uis nos ante diximus, Venerem non ferre nisi ad honestas nuptias, & ob id omnem alium concubitus, eo quod ad eum ceston delatum non sit, iustum cestum uocari. Quod Furias in domo Martis hospitata sit, & eis familiaris effecta, hanc ob causam dictum reor. Sunt enim inter signa celestia ut dicebat uenerabilis Andalo, duo, quæ Marti ab astrologis domicili loco attributa sunt, Aries scilicet & Scorpio. in quam harum domorum illas Venus duxerit non habemus. sed si in arietem duxerit, initium uetus per arietem designari credo, cum tunc per incipi-

at quando sol arietem intrat. Circa quod tempus animalia cuncta in concupiscentia inclinantur, ut dicit Virgilius. In furias ignesque ruunt. Nec solum bruta, sed etiam mulieres, quarum complexio ut plurimum frigida & humida est, agente ueris temperie in calore & Venerem actius excitantur. Quae quidem excitatio nisi frena rubor iniiceret, uerum in furiam uiderentur. Sino feruores inueniunt, qui nisi legum auctoritate sopientur, seu potius coercerentur, in pestiferos profecto furorē excederent. Et sic bene in domum Matris a Venere deductae sunt furiae, eisque familiaris effecta est, in quantum immoderata efficiunt & effrenis. Si in Scorpione duxisse uolumus, quoniam ueneniferum atque fraudulentiū est animal, intelligo nonnunquam amaritudines anxias modicae mixtae dulcedini, ob quas saepissime miseri adeo uexantur ardentes, ut in seipsos gladio, laqueo, praecipitioque furentes uertantur, seu ob susceptas iniurias, lusu amoribus uel mutatis, ob iniuriam frustrata, ob fraudes compertas, ob mendacia, ex quibus aut desperatione torquentur, aut in rixas & homicidia furiosi praecipitantur, & sic a Venere in Scorpione susceptae sunt furiae. Venerem exosam Solis prolem habere, a consequentibus ex amore illecebris sumptum puto. Nam ut inferius legetur, ubi de Sole Hyperionis filio, proclat sol formosissimos homines & mulieres, quorum pulchritudo proculdubio trahit inspicientium mentes in concupiscentiam sui, & qui trahi sunt uariis artibus, per sepe trahunt, quod quidem Veneris opus esse creditur. Hi quippe innumeris subiiciuntur periculis, nam dum in libidinem suam patibus deueniunt uotis, alii occiduntur, alii letali persequuntur odio, alii ex diuissimis in extremam efferuntur inopiam, & nonnullae splendidum pudicitiae decus turpi atque perpetua denigraverunt infamia. Et ut alia plura sinam, ignominiose occubere postremo, & sic patet liquido Venerem Solis prolem uerissimo odio infestare, & mellis uenenis suis opprimere. Columbas insuper eius in custodia posuere, quod taliter contigisse legitur. Lasciuientibus in campis Venere & Cupidine in contentionem deuenere, quisnam scilicet ex eis plures sibi colligeret flores, uidebaturque alarum suffragio, plures Cupidinem collecturum, quamobrem uidit Cupido Peristeram nympham in adiutorium Veneris surrexisse, qua indignatus causa, eam in columbam transformauit illico. Venus autem transformatam in tutelam confestim assumpsit, & inde subsecutum est columbas semper Veneri attributas. Huic autem fabulae sensus talis praestari uidetur. Dicit enim Theodotius Peristeram apud Corinthios origine insignem fuisse puellam, & longe magis nouissimam metetricē, & ideo hic Venus agens dici potest in Peristeram patientem, agentis autem impressio in patientem amor est, cuius agitata stimulis, uirgo adhaesit Veneri, id est coitui, qui fere agentis est finalis intentio, si forsitan ob id uinci posset infestans Cupido, uerum cum talis appetitus actu potius accendatur quam extinguatur, eo deuenit, ut non esset unius amantis contenta solatio, sed more columba, cuius moris est saepissime nouos experiri amores, in pluriū deuenit amplexus, quam ob causam ab ipso Cupidine, id est luxurie stimulo in columbam uersam uoluerit poeta. *Perigee* uero graece latine columba sonat. Quae quidem columbae eo Veneri in tutelam datae sunt, quia aues sunt coitus plurimi & fere sterationis continuae, ut per eas crebro coeuntes Veneri obsequentes intelligantur. Nam hi ueniunt in tutelam aliquis, qui nondum opportuna sibi facere cognouere, & tutore habito agenda eius mandato conficiunt. Sic & libidinosi sub tutela Veneris esse dicuntur, quia semper in lasciuas merguntur Venere imperante. Curtus autem ideo Veneri designatur, quia sicut ceteri planetae, per suos circulos circumagitur motu continuo, quod a cygnis eius trahatur currus, duplex potest esse ratio, aut quia per albedinem significant lauidiam muliebrem aut quia dulcissime canant, & maxime morti propinqui, ut demonstratur amantium amos cantu trahi, & quod cantu amantes fere desiderio nimio morientes passiones explacent suas, myrtus autem Veneri dedicata est, quia ut ait Rabanus a mari dicta est, quia nascitur in littoribus, & Venus in mari dicitur genita, seu quia odorifera sit arbor & Venus odoribus delectatur, seu quia huius arboris odor credatur a nonnullis uenerea frangere.

tere, seu ut Physici dicunt, eo quod ex ea multa mulierum commoda fiant, seu quia ex baccis eius aliquod compositum fiat per quod excitatur libido, ac etiam roboratur, quod uidetur testari Futurius poeta comcedus, dum Dionem metetricē inducit dicens: *Furius, forte* tem, Myrtum mihi affers, quod Veneri armis occurrerem fortuuncula &c. Rosa uero ob id illius flos dicitur, quia suauis sit odoris. Nominum eius plurimum haec possunt rationes ostendi. Dicitur primo Venus, quam Stoici uanam rem interpretantur, quasi uoces nomen abominantes. & hoc intelligendum est eam uanam rem a Stoicis dici, in quantum ad illecebram partem illam libidinum & lasciuiarum declinet. Epicuri uero Venerem bonam rem exponunt uti uoluptatū professores, nam circa uoluptatem summum existimant bonum consistere. Cicero autem dicit, Venerem dici quod ad omnia ueniat, quod quidem non incongrue dictum est, cum amicitiarum omnium a quibusdam dicitur causam praestare. Citherea autē ab insula Citherea seu a Cithereo monte, in quibus possime coli consueuerat, denominata. Acidalia autem dicta est, seu ab Acidalio fonte, qui in Orchomeno Boeotiae ciuitate est Veneri atque Gratias facit, & in quo arbitrabantur olim insipidi Gratias Veneris pesside quas lanari. Seu quia curas iniiciat. Nouimus enim quod curis amates repleat, & Graeci achidas curas uocant. Hesperus autem propriū plataneta nomen est apud Graecos, & maxime dum post Solem occidit, & inde etiam uesper dictus, ut per Virgilium patet. Ante diem clauso componet uesper Olympo. Varro autem uult ubi de origine linguae latinae, eam ab hora in qua apparet, uesperuginem appellari, nam Plautus sic eam illam uocat dicens, Neque iugula neque uesperugo neque Vergiliae occidunt &c. Lucifer autem latine dicitur cum apud Graecos ut asserit Tullius ubi de nominis deorum, *φωσφορος* appellatur, quasi lucem afferens, & hoc quando ante solem aut autem in oriente cernitur tanto splendore corusca, ut etiam de se merito Lucifer appelletur. Hanc & nauat & idiotae Dianam per sepe uocant, quia diei uideatur praenuncia.

Et postea subdit Venus *Τέτορ μαντα τοῦ δ' ἐν κατὰ οὐρανὸν ποικίλον ὅτι ἐν τῶντα τετὶς α* *Χερου, οὐδὲ σὲ φημι ἀπὸ τῆς γένεσός σου, ὅτι φέρει σῆσι μονοὺς.*

Extat autē & fabula de Rosa & Venere, quod Venus, cum Adonem insequeretur, Rosa spina sauciata fuerit, pedisque cruore Rosam ex candida in purpuream mutauit, & quia partem sui scilicet cruoris habebat, illam in tutelam quoque suam exinde receperit. Vide Aphthonij Progymnasmata.

Ex serui sententia qui nomen Acidaliae ab *αχίς* deriuat Lib. 1. Aen.

De secunda Venere Caeli septima filia & matre Cupidinis. Cap. XXIII.

Venerem secundam plures Caeli uoluisse filiam, non tamen ritu genitam quod gignitur omnes, ex qua recitatur, Saturnum scilicet in Caelum seuisse patrem, & falcem sumpta ei abscidisse uirilia, & in mare abiecisse, quorsum autem ceciderint, non habet. Falcem uero haud longe a promontorio Lilybei Siculi deiecitam autem, nomenque dedisse loco Drepanum, eo quod sic Graece falx dicta sit. Testiculi uero deieci quacunque in parte maris deciderint, sanguinem emiserunt, ex quo et maris spuma hanc procreata Venerem uoluerit, ac etiam a maris spuma denominata quae Graece *αφρός* dicitur, quoniam sic & haec dicta est. Macrobius autem in libro Saturnaliorum, Venerem ex sanguine testiculorum Caeli natam dicit, sed maris spuma nutritam. Dicunt insuper ut Pomponius Mela refert, accolae Palapaphi Cyprici oppidi tui senerissime tex penes eos Venerem sic natam in tetras primo emeruisse, ob quod & nudam & per sepe natantem eam fingant, quod & nostri etiam quandoque testantur poetae, dicit enim eius in persona Ouidius. Et diis adde tuis aliqua est mihi gratia ponto, Si tamen in medio quondam coniecta profundo Spuma fui, gratumque manet mihi nomen ab illa &c. Et Virg. Neptunum ei dicere scribit, Pas omne est Citherea meis te fidere regnis. Unde genus ducis &c. Huic praeterea dicunt rosas esse dicatas, & quod marinam gesserit manibus concham. Sic & ex ea & Metacurio Hermaphroditum natum uoluit, & ex ea sola Cupidinē. Multae quidem fictiones sunt, sed ex eis talis potest exprimi sensus. Nam pro Venere hac, ego uitam uoluptuosam intelligo, & in omnibus ad uoluptatem & libidinem pertinentibus cum superiori unam & eandem

Furius, forte

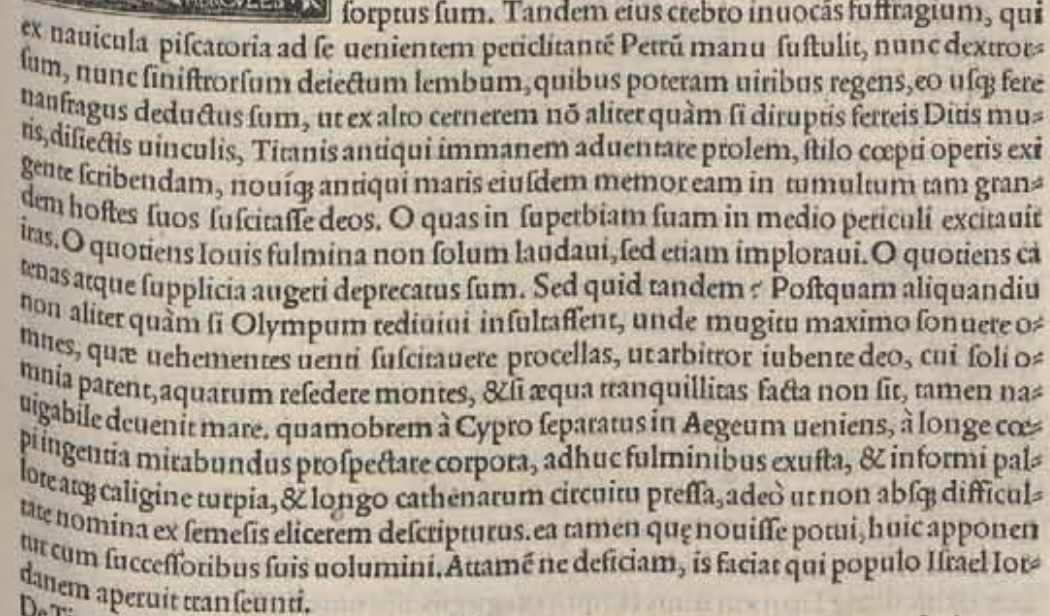
Nomina Veneris,

Iugula sicut Orionis,

Nempe αφρός

Lib. 4. Met. Lib. 5. Aen.

RVM GENTILIVM, LIBER QVARTVS.

De Titano Cæli filio octauo, qui genuit filios multos, ex quibus hic quatuordecim no-
minantur, quorū primus Hyperion, secundus Briareus, tertius Cæus, quartus Typhon
uel Typhoeus, quintus Enceladus, sextus Aegeon, septima Aurora, octauus Ias-
petus, nonus Astræus, decimus Alous, undecimus Pallenes, xii. Runcus,
xiii. Purpureus, xiiii. Lycaon. Genuit præterea gigantes, quorū
nomina non habemus. Cap. I.

DE Caelo Aetheris & dei filio satis in praecedenti uolumine dictum est, uerū cum eius explicetur proles, aiunt Titanum eius & Vestae fuisse filium theologi ueteres, ut in libro diuinarum institutionum testatur Lactantius, cuius fuisse coniugem terram Dæmogorgonis filiam Theodotius asserit, ex qua plures suscepisse filios in sequentibus apparet, quos omnes quinta luna natos uidetur Virgilius asserere, dum dicit, tum (luna scilicet quinta) partu terra nephando Cæumq; Iapetumq; creat, sæuumq; Typhoea, Et coniuatos cælum testin-
dere fratres, &c. cætera. De hoc enim Titano multa referuntur fabulosa, inter quæ quod potissimum est, aiunt eum cum filiis aduersus Iouem deosq; reliquos bellum habuisse, eisq; cælum conantes eripere, montes montibus superimposuisse sibi stementes iter ad illud, eos demum à diis caesos & fulminibus interemptos, atq; apud inferos catenis religatos & morti damnatos perpetuæ, ut in sexto Aeneidos satis conuenienter ostendit Virgilius. Latentia sub hac fitione & historiam continent, & mortalem sensum naturali
§ 3 mixtum,

Lactan. lib. 1.
de fal. re. 6. 14

mixtum. Quod ad historiam pertinet, uerba de ea que in sacra legitur historia, apponetur ad litteram, dicit enim sic. Exin Saturnus uxorem duxit Opim, Titan qui natu maior erat, postulat ut ipse regnaret, ubi Vesta mater eorum & sorores Ceres atq; Ops suadent Saturno ut de regno nō cedat fratri. Ibi Titan qui facie deterior esset quā Saturnus, idcirco & quod uidebat matrem atq; sorores suas operam dare ut Saturnus regnaret, concessit eis ut is regnaret. Itaque pactus est cum Saturno, uti si quis liberorum uirilis sexus ei natus esset ne quem educaret. Id eius rei causa fecit, ut ad suos natos regnū rediret. Tum Saturno filius qui primus natus est, eum necauerunt. Deinde posterius nati sunt gemini Iuppiter atq; Iuno. Tum Iunonem Saturno in conspectum dedere, atq; Ionem clam abscondunt, dantq; eum Vestæ educandum celerantes Saturnū. Item Neptunum clam Saturno Opis parit, eumq; clanculo abscondit. Ad eundem modum tertio patru Opis parit geminos Plutonium & Glaucom, Pluto latine dictus est Dispiter, alii Orcum uocant. Ibi filiam Glaucom Saturno ostendunt, Plutonium celerant atque abscondunt. Deinde Glauca parua emoritur. Nec multum posthæc sequitur in eadem historia. Deinde Titan postquam rescit Saturno filios procreatos atque educatos esse, clam se seducit secum filios suos qui Titani uocantur, fratremq; suum Saturnum atq; Opem comprehendunt, eosq; muro circumegit & custodiam his apposuit. Post hæc paucis interpositis sequitur, Iouem ad ultimum cum audisset patrem atque matrem custodiis circumseptos atq; in uincula coniectos, uenisse cum magna Cretensium multitudine, Titanumq; atq; filios eius expugnasse, parentes uinculis exemisse, patri regnum reddidisse atq; in Cretam remeasse. Hæc Lactantius ex historia sacra, quæ quā uera sint quasi eadem referens edocet Sybilla Erichrea. Viso sensu historiali, circa reliquos pauca dicenda sunt, & primo quid sibi uelint hunc Cæli dicentes filium atq; Vestæ, quod præter historie ueritatem de quocunq; mortali arbitror dici posse. Nam terrenum corpus & cælestem habemus animam ex quibus constat hominem esse. Sed hic altiori uerborum uolumine extollitur ab uniuerso mortaliū grege, & nuncupatur Titan, quod ut placet Lactantio, idem quod ultio sonat. Supra enim ostensum est Vestam terram esse, et terram iritaram ita deorum in ultionem suam peperisse Titanes. Et quoniam ubi de fama demonstratum est, quæ sit ira deorum, ob quam terra iritata est, & qualiter terræ filii in ultionē matris conflabant, satis est hic dicere Titanum hunc tantum ex egregiis illis uiris fuisse, qui operibus conatus extendere phamā, & mortem superare suam. Quod autem illi Terra coniunx fuerit, per hoc intellige huius hominis & cuiuscunq; alterius huic similis ingentem animam, quo sibi terram subigit ut uir uxorem, eiq; dominatur saltem animo, si possessio desit. Ex hac enim uolunt eum multos genuisse filios, quod quidem etiam ostendit historia, & si etiam possibile sit nonnullos ob convenientiam morum sibi ut reliquis attributos esse secundum absconditū sensum, nulli dubium esse debet, quin multi fuerint olim, & hodie sint insignes uiri, qui eius eo quod primus describitur, filii dici possunt. Insuper dicunt hos claros fuisse homines, & aduersum deos habuisse bellum, ut aduersum deum quoniam ex magnanimitate ad superbiam facilis sit transitus, & ob id plurimum dum minus considerate magnates agunt, ex gloriosissima uirtute in detestabile uiciū cadunt, & tunc steriles efficiuntur, id est absq; fructu uirtutis. & ut intelligamus Titanis filios fuisse, tales quinta luna natos dicunt. Veteri enim superstitione creditum est, quod quid quinta luna nasceretur, sterile atq; damnosum fore. nec dubiū elatos esse damnosos, eo quod bellorum sint semen, per quæ euacuantur agri colonis, & ciuitates & desolantur regna. Dicunt præterea eos habuisse cum diis bellum, quod & magnanimes habent & superbi. Magnanimes enim bonis operibus similes diis effici conantur. Superbi autem se quod minime sunt extimantes, uerbo, & si possent opere ipsum uerū deum calcare satagunt, ex quo fit ut deiciantur, & redigantur in nihilum. Est tamen aduersum deum duplex ab hominibus bellum cum superbis habitum, quotū unum fuit istud quo

quo Iuppiter liberauit parentes occisis Titanis filiis. Aliud uero fuit cum gigantes qui & Titanis dicuntur filii, uoluerūt Ioui cælum eripere, & tunc montes montibus imposuerunt, quod postea ubi de gigantibus exponetur.

Nomina Titanum à Comment. Homer. hæc num erantur, Ἰφὼν, Ἑρῖος, Ὑπερίων, Ἰαπετός, Κρόνος, & τοὶ ἄλλοι οὐ γὰρ οὐκ ἔστιν Ἰλιάδ. 2. Numerus autem Titanum à Diodoro ponitur lib. 4. Est & Titanus flumen, à quo Titania tellus uocata est, cuius mem. Apoll in 4. Argon.

De Hyperione primo Titanis filio qui genuit solem & lunam. Cap. 11.

Hyperionem Titanis & Terræ fuisse filium Theodotius & Paulus uoluerunt, de quo Ὑπερίων qui nil aliud credo legi, nisi quia Solem genuerit & Lunam. Arbitror tamen eum in ma supra ceteros gneg præminentē hominem fuisse, & hoc tam à significato nominis quod super incedit, omnia sonat, quā à nominibus filiorum tam clari.

De Sole Hyperionis filio qui genuit horas, quas loco unius filie pono, & sic prima, genuit Aeonas, quas eque loco filie unius scribo, & sic secūda. iii. Phaetonsam, quartam Lampetien, quintā Dirce, sextam Miletum, septimam Paliphaen, octauam Aetam, nonam Circem, decimam Anginam.

Cap. 111.

Solem Hyperionis fuisse filium uulgarissima phama est, ex qua tamen manifeste, non constat. Hunc dicunt non solū patri & fratribus aduersum Iouem non fauisse, sed Iouis partes secutum, quā ob causam post uictoriam curtum, coronā & aulā, & alia multa insignia à Ioue obtinuisse, quæ omnia in sequentibus plene explicabuntur. Hunc ego credo suis temporibus clarissimum fuisse hominem, & uere magnanimum, & ob id dictum nō fauisse fratribus, sed Ioui, quia nō superbus, quā obrem adeo illi fuit phama propitia, ut in eum à poetis omne decus delatum sit, quod uero soli deferendum est. Nec aliter de eo quā de uero Sole ut plurimum locuti sunt. Sane quoniam hic fere nulla ad hominem spectantia apponi uidentur, de Sole planeta loquemur. Finxitur igitur eum ante alia regem, & forte fuit, eiq; regiam designauere aulam, de qua Ouid. in maiori uolumine libro secundo. Regia solis erat sublimibus alta columnis, & infra per decem & septem uersus. Descripta uero aula Ouid. maiestatem regiam proceresq; describit dicens, Purpurea uelatus ueste sedebat. Infra per septem uersus designata regia maiestate curru eius describit dicens, Aureus axis erat, teimo aureus, aurea summe Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo. Per inga chrysoliti positæq; ex ordine gemmæ, Clara repercusso reddebant lumina Phœbo &c. Nec post multum idem scribit equos, Interea uolucres Pyrois Eous & Aethon Solis equi patrusq; Phlegon hinnitibus auras, Flammigeris implent, pedibusq; repagula pulsan, &c. Hunc insuper regi coronam insignem duodecim lapidibus preciosis, ut Albericus ostendit, imposuit. Et q; dicunt aurora ueniente ab horis curru parari & equis adnecti. Hunc præterea multorum filiorum patrem uolunt, ex quibus aliquos ueros fuisse possibile est, dum eum hominem fuisse dicamus, & nonnullos etiam ratione conuenientia morum attributos, si solem planetam dixerimus. Præterea ut aiunt philosophi in rebus procreandis tantæ potentia est, ut pater omnis mortalis uitæ habeatur. Inter alia ex quadā singulari potetia dum in natiuitate alicuius hominis ceteris supercelestibus corporibus præualer, eum formosissimū, amabile, facie alacre, atq; splendidū, moribus insignem & generositate producit conspicuū. Eum similiter multis uocant nominibus, per quæ satis apparet de Sole planeta, nō de homine intellexisse poetas. Nunc qd dicta uelint explicandū est. Dicunt eum primo Hyperionis natū, qd concedendū est. Diximus enim supra Hyperionē idem sonare quod super omnia, & sic hic pro uero deo accipietur, qui cum omnia ex nihilo creauerit, solus pater dici potest Solis, cum ipse solus sit super omnia. Post hæc regia huic tam splendida ideo designata est, ut intelligamus per appolita in ea

f. Albertus.

Explicatio fabule.

dem opere huius ex potentia attributa cuncta consistere, eamque omnium curam gerere, cui inter alia propinqua circumposita sunt tempora, & temporum qualitates, ut intelligatur eum motu suo descripsisse omnia. esto aliquos fuisse dies ante eum in principio Pentateuchi scribat Moyses. Quos arte sua ille fecit, qui cuncta creauit, nondum isto creato, nec eidem potestate aliqua attributa. Postquam uero creatus est uolente creatore, suo motu tempora describit, & describit omnia, et horas, & diem & mensem & annum & secula, ut in sequentibus latius apparebit. Sic & motu suo qualitates temporum facit esse diuersas, cuidam dans frondes & flores, alteri segetes, tertia maturos praebeat fructus, & frondes incipit auferre, ultima rigorem frigoris & niuis canicem. Curus autem illi tum lucidus apparatus indefessam eius atque perpetuam cum indeficiente lumine circa orbem terrarum uolubilitatem ostendit, qui rotari quatuor est, ut descripta iam quatuor tempora sua fieri circuitione designet. sic & illi quatuor equi ut per eos qualitates diurnae circuitionis ostendat. nam Pyrois qui primus est pingitur & in tempore rubeus, eo quod primo mane agentibus uaporibus a terra surgentibus sol oriens rubeat. Eous qui secundus est, cum albus effigietur dicitur splendidus, eo quod exhalatus sol iam dissolutis uaporibus splendens sit. Ethon autem tertius rubens, sed in croceum tendens ardens exponitur. nam sole iam celi medium tenente lux eius corusca est, & cunctis uidetur feruidior. Phlegon autem quartus ex croceo colore tendit in nigrum & in tempore terram amans, ostendens aduersa sperascente die solem terram perire, id est occidere. Hos tamen equos Fulgen. esto cum eisdem significationibus aliter nominat, uidelicet Erythreum, Adheona, Lampon, & Phlegonem. Per coronam autem duodecim lapidum ostendit Albertus longa dicacitate duodecim celi signa intelligi debere, per quae mortalium ingenia eum anno quolibet discurrete inuenire. His praedictis superest de nominibus soluere globum, ex quibus eo quod nonnulla cum quibusdam aliis diis habet communia, illis reseruat ubi de diis talibus, de his quae ad eum solū spectare uidentur, quam breuius fieri poterit exponetur. Vocatur ergo primo sol, eo quod in quantum planeta, solus est, ut testari uidetur Macrobius, dicens. Nam & latinitas eum qui tantam claritudinem solus obtinuit, Solem uocauit. Et in Thimaeo dicit Plato ubi de sphaera, Vt autem per ipsos octo circuitus celeritatis & tarditatis certa mensura & sit & noscatur, deus in ambitu sua praeterea fiderum lumen accendit, quem nunc solem uocamus. Insuper hunc Tullius ubi de Repub. uocat principem atque ducem dicens. Deinde subter mediam fere regionem Sol obtinet, dux & princeps & moderator luminum reliquorum, mens mundi & temperatio tanta magnitudine, ut cuncta sua luce lustret & compleat. Super quibus uerbis sic ait Macrobius, super somnio Scipionis. Dux ergo quia omnes luminis maiestate praecedat. Princeps, quia ita eminet, ut propterea quod talis appareat sol uoceat. Et post pauca sequitur. Mens mundi appellatur, ita ut Physici eum cor celi uocauerint, inde nimirum quod omnia quae statuta ratione per caelum ferri uidemus, diem noctemque & migrantes inter utrumque prolixitatis breuitatisque uices, & certis temporibus aequam utriusque mensuram, deinde de ueris clementer temperiem, torridum cancri & leonis aestum, molliem autumnalis aetate, uim frigoris inter utrumque temperiem, omnia haec solis cursus & ratio dispensat. Iure ergo cor celi dicitur per quem fiunt omnia, quae diuina ratione fieri uidemus. Est & haec causa propter quam iure cor celi uocetur, quod natura ignis semper in motu perpetuo agitata est. Solem autem ignis Aetherei fontem esse dictum retulimus. Sol ergo in aethere quod in animali cor, cuius ista natura est, ne unquam cesset a motu, aut breuis eius quocumque casu ab agitatione cessatio mox animal interimat, haec Macrobius. Ex quibus suis percipi potest, eum existimasse, Solē rerū omnium causam. Loxia in super eum appellat, ut ait Macrobius. Aenopiades quod ab occasu ad orientem tendens circuli facit obliquum, ut ait Macrobius. Phcebus etiam nuncupatur & potissime a poetis, quod a specie atque nitore dictum est. Alii dicunt Phcebus quia nouus, eo quod mane quolibet nouus uideatur ab horizonte consurgere. d Lycius etiam nuncupatur, & ut aliqui dicunt a Lycio templo Deli. Macrobius ostendit Cleanthe aliam rationem

ratione reddere dicens. Cleanthes Lycium Apollinem nominatum scribit, quod ueluti lupi pecora rapiunt, ita ipse quoque humorem rapiat radiis. Chrysochomus appellatur a fulgore scilicet radiorum, quos uocant comas aureas solis. sic & Argyrotochus quod nascens per summum orbis ambitum ueluti arcus quidam figuratur alba & argentea specie, ex quo arcu radii in modum emicant sagittarum. Imbricator quod lumen eius exoriens amabilem amicitissima ueneratione oculorum. *Sol dictus est, quia sic a Physicis estimatur. Dicitur et horus quasi magnus uel gigas maximus, qui quid est, ut ipsi uidere possumus, & hoc illi nomen est apud Aegyptios. Vocatur in super aliis nominibus pluribus, ut per Macrobius patet in Saturnaliorum lib. i. cap. xix.

Matrem addit Apoll. Comment. eamque deum uocat, ut & Hesiod. in Theogon.

De Sole & Luna, & unde coeperint his nominibus dici, Diodor. in quart. antiq. Gest. uide.

Inter cetera autem epitheta Apollinis, Carneum quoque uocari, Comment. Theocriti in idyll. 5. refert a Carno uate Heraclidarum, quorum unus Hippotes nomine illum occidit, eo quod obscura nimis & ingratis illis uaticinaretur: ob cuius caedem postea Apollo tota Peloponnesum peste ultus est: eumque Apollinis oraculum idem consuluisse, iussit ut Carneum Apollinem uenerarentur. Praxilas eundem Iouis et Europe filium, & ab Apolline in amore habitum, dicit: Vide locum citatum.

Meminit eius templi etiam Comment. in Sophoclem: sed non Deli, uerum Argorum id esse dicit, ex aduerso Nemei Iouis in foro positum, ipsumque deum Λυκιστόνομα uocari ait: uel quia pastoralis deus sit, & lupos arceat, unde & Argiui illi lupum sacrificant, uel quia lupus sacer Apollini, ut cerua Dianae est.

Quid si sic legas, Thymbræus quoque dicitur, quasi deus imbricator, & Phileus quod lumen eius exoriens amabile, amicitissima ueneratione oculorum consalutamus. Et Pythius non a πυθών, hoc est noua consultatione occultorum, quia sic a Physicis estimatur: sed a πυθών quod est putrescere, quod nunquam sine ui caloris efficitur. Nam totus hic locus corruptiss. est, siue id auctoris, siue librariorum uitio factum est. Nam & aliquot uersus omisi, & pro Graecis Latina quaedam mutata & inuersa supposita esse uidentur: proinde qui recte emendatum hunc uolent, ipsum Macrobius lib. i. cap. 19. unde haec omnia sumpta sunt, consulant. Neque enim facile erat hic omnia restituere. Et Macrobius ipse legentibus ubique obuia esse potest.

Dicitur item Smintheus, cuius uocabuli originem duplicem refert Comment. Homeri: primam hanc, fuisse in Chryse oppido Mysiae Crinim sacerdotem Apollinis, cui deus iratus, immisit in agros illius mures, qui fructus illius uastabant, a quo exoratus deus, cum rursum placatus pestem hanc tollere uellet, ad Ordem pastorem illius uenit: a quo hospitio acceptus, pollicitusque mali remedium, mures sagittis omnes interfecit, eoque facto iussit pastorem Crinidi indicare, ipsum Apollinem humana specie apud se diuertisse, & ab eo mures occisos, quod audiens Crinis templum deo construxit, uocauitque Apollinis Sminthei quod eius linguae dialecto mures σμίνθοι uocantur. Altera talis est, Cum Cretenfes aliquando Colonia deducturi essent, ab Apolline responsum acceperunt, ut ibi urbem conderent, ubi eis terra geniti obstitissent. Venientibus igitur ad Hellepontum, noctu mures clypeorum lora arrosuerunt, itaque mane cum id factum uiderent, memores oraculi, urbem posuerunt, eamque Sminthiam appellarunt.

De horis filiabus Solis & Cronis. Cap. IIII.

Horas Solis & Cronis dicit Theodon. fuisse filias, & ab eo denominatas, eo quod Cronidis quod Horus ipse ab Aegyptiis appelletur. has Homerus dicit equos & currum in tempore parare soli, & dei uenire uolenti celi portas aperire. Filias ego ideo Solis dici puro, & Cronis, quod est temporis, eo quod solis progressu ex certa temporis dimensione fiant. Equos autem & currum soli parati ab eis ideo factum est, quia eis sibi uicissim succedentibus nox labitur, & dies accedit, in quem sol tanquam in praeparatum sibi uehiculum a successione horarum progreditur, in cuius progressionis initio, horae diei aduenienti celi portas, id est lucis ortum aperire uidentur.

Αὐτόματοι πωλοὶ μύκον ἔρξαντο ὅς ἐχον ὄρα, τῆς ἐπιτέτραπταις μίγας ἔρξαντο, ἔλυντο πῶς τὰ μὲν ἀνακλινάμεναι κινῶν νύφους, καὶ ἐπιδείναι. Haec, Homer. Iliad. 3.

De Aeonis

Aeonas dicit Theodorus plures esse sorores Solis et Cronis filias, corporibus ingentes, & sub Iouis collocatas pedibus. De his ego nunquam alibi legisse memini, nisi forsitan has uelit intelligi secula, cum Aeon graece, latine seculum interpretetur. si de seculis dixisse uelit, haec profecto certa & longa temporis dimensione à solis motu conficiuntur. haec supra monstrauimus à Claudi in anuro aeternitatis fuisse descripta. De quantitate uero seculi plurimum inter se discrepauere ueteres. Dicebant enim aliqui, ut Censorius in lib. quem de natali die scripsit ad Cerellum, ab his potissime, qui rituales Hetruscorum sequebantur, hoc modo descripta secula, ut aliquo superum scilicet ostento initiaretur seculum, eo usque protenderetur, donec aliud superueniret ostentum, quod finis esset praeteriti & sequentis initium, & sic non certo, aut determinato annorum numero constare uidebatur seculum, quinimmo aliquando longum, & nonnunquam breue contingere. Posthaec ostendit alios aliter arbitrari dicentes id spacium temporis esse quod efflueret inter unam celebrationem ludorum secularium & alteram subsequente, ex quo etiam temporis inaequalitas sequeretur permaxima. Porro streuo multis recitatis opinionibus dicit, ciuile Romanorum seculum centum annis solariis terminari. Quod ego memini sepius à uenerabili Andalo eodem finiri spacio. Erant insuper qui uellent idem esse seculum & aetatem, quod non est uerum. esto aliquando scribant improprie ueteres seculum pro aetate. Aetas enim, si eo modo sumpserimus, quo sanctorum describunt litterae, ac etiam poetarum, multa in se continet secula. Quod uero sub Iouis pedibus secula designentur, puto fieri, ut intelligamus solius ueri dei imperio tempora labi, eique soli diuturnitatem cognitam eorundem, & quae in eis futura sint, nec ab hoc discrepat Claudiani descriptio, qui illa dixit in anuro aeternitatis manere, cum in ipsa trinitate personarum, & unica deitate tantum consistat aeternitas, & sic quicquid in aeternitate consistit, in deo sit necesse est.

Phaetusa & Lampetie nymphae Siciliae, filiae fuerunt Solis & Neerae, ut in Odyssaea scribit Homerus dicēs, has in Sicilia Solis seruare greges, à quibus Vlysses à Circe prohibitus est. Circa quam prohibitionem talis ab Homero fabula recitatur, quod cum uenisset ab inferis rediturus in patriam, Vlysses à Circe praemonitus est, quod postquam cum sociis ultra Scyllam & Charibdim in Siciliam deuenisset, & competeret greges solis seruati à Phaetusa & Lampetie filiabus suis, ab eis omnino cum sociis abstineret, nam si quis ex eis comederet, occideretur. Ad quos cum postergatis aliis periculis fessus cum sociis deuenisset Vlysses, factum est ut ibidem Eurylochi consilio pernoctarent, sed mane mutatis uentis abire nequiere, & cum ibidem longius credito detinerentur, impellente ciborum penuria dormiente Vlysse, & Eurylocho suadente, à sociis Vlyssis in greges itum est, & ex eis sedata fames. Verum eis discedentibus graui agitati tempestate, ad ultimum à Ioue fulminati perire omnes, Vlyssa se excepto, qui ex gregibus non gustauit. Huic fabulae talis potest sensus exhiberi. Calor & humiditas, id est sol & Neera, quae nympha est, syluas & pascua gignunt, quae duae sunt nymphae Solis & Neerae filiae, harum altera praestat umbras, altera uero gregibus uictum, & sic seruantes sunt gregem solis, qui ex omni uiuente conficitur, anima uegetatiua scilicet & sensitiua, opere enim suo nascuntur, & tegmine, atque uictu praedictarum custodiam seruantur, esse tamen hos greges in Sicilia dicit Homerus, non tamen quod alibi non sint, sed ibidem ob ingentem rerum abundantiam, & celi temperiem plus uigoris uideantur habere delitiae, quae ob corruptos loci mores etiam magis quam alibi sunt pestiferae. Ab his omnis rationalis anima prohibetur. Sane tamen ne eis immoderate fruatur, ne in mortem deueniat, aut uitam quae sit morte deterior, quod totiens contingit, quotiens habentis appetitui datis in lasciuias mergimur, quod iam apud Siculos fecere plutimi, qui enervati facti post gustatis delitiis non sufficere laboribus.

Verum

Verum Eurylochus, id est blanda sensualitatis persuasio, dormiente Vlysse, id est rationis robore, auidos sensus in greges, id est in delicias emittit, ex quo libidinibus soluti maris fluctuans, id est mundi huius labores ferre nequiere, & sic Iouis fulmine, id est iusto dei iudicio, in mare deiectione petiere, id est in amaritudines & miseras mortalis uitae anxietate & incogniti defectu. Vel quod forsitan contigisse potuit, cum in Siciliam deuenisset Vlysses, & ibidem ab aduerso detineretur tempore, eo non curante, adeo socii eius cibo potique & mulieribus soluti sunt, ut reuertentes mare opportuna negligenter, & sic naufragium facerent, quod non solum Vlyssi contigisse legimus, quinimmo & Hannibali Poeno strenuissimo bellorum duci, cuius milites cum nulli longi atque difficillimi itineris ex Hispania in Italia transcenderent labores superare nequissent, Capuanarum deliciarum attrituere.

Νυμφαὶ δὲ τῶν Λόκαμοι φρέσσαντε λαμπρῇ τε ὡς τέκον ἡλίου ὑπερίονι δῖαν νεέρα.

Dirce Solis fuit filia Lyci regis Thebarum coniunx, in quam sicuti ceteras Solis filias Veneris tenuisse dicit Fulg. de qua talis fertur historia. Stuprata per uim Antiope Nistei regis filia ab Epapho, ut placet Laetan. seu à Ioue, ut plures uidentur arbitrari, à Lyco rege Thebarum marito suo abdicata est, & in suam perducta Dirce, quae ilico suspicata, ne forte Lycus Antiope in suam reuocaret gratiam, & sic ea reassumpta dimitteretur, ipsa impetrauit à uiro ut posset illam in uinculis detinere. Quae cum ex Ioue prolem geminam suscepisset, pater adueniente tempore, ab eo uinculis liberata est, & clam in Citheronem montem aufugit, ibique perperit Amphionem & Zetum, quos expositos pastor quidam pro suis aluit. Qui cum adoleuissent à matre cogniti, & sui generis certiores facti, facile in Dircem irritati sunt, & in matris ulionem surgentes Lycum occiderunt regem, & Dircem rauto indomito alligauerunt, qui dum eam traheret, miseratione deorum auxilium implorauit, quorum subsidio in fontem sui nominis haud longe à Thebis mutata est, & sic Veneris sanauit itam. Quod autem in hac historia fabulosum est, explicabitur facile. Antiope à Ioue tempore pater liberata à carcere dicit Theodon. ideo fictum, quia cum uideretur Dirce ob turmidum Antiope uterum satis sui adulterii testimonium apparere, & ob id eam uiro arbitraretur odiosam, merito ultro eam reliquit. Dircem autem mutatam in fontem satis comprehendendi potest tam ob perditum regnum quam ob supplicii illati poenam, eam in multas soluta lachrymas. Fuisse autem Solis filiam ideo dictam, quia aut si de facto fuit, eam alicuius insignis uiri sic nominari fuisse filiam, aut ob insignem eius pulchritudinem Solis filiam uocata.

Miletus ut testatur Ouid. Solis fuit filius. Theodon. aut dicit istum Solis Rhodii filium, & Pasiphaes fuisse fratrem. Hunc tamen in Minoen senem uolentem insurgere bello, pertentuit Iuppiter, quae ob causam in Lesbion abiit, & ibi ciuitatem, quam Militenem ex suo nomine dixit, construxit. Verum postea immutatis litteris ex Militeni Mitilena dicta est. Post haec cum Cyaneae nympha Meandri fluminis filia se immiscuit, & ex ea suscepit filios duos, Caunum, scilicet & Biblidem.

Matris nomen alij addunt, Argeam filiam Cleochi. Miletum aut dictum uolunt quod à matre expositus sit ἐν μίλῳ, quod genus herbae est, ut dicit Suidas. Hunc cum adoleuisset, fugientem Minod, uenisse primum in Samum, deinde in Cariam, ibique oppidum suo nomine condidisse Aristocritus autor est. Nonnulli autem non Apollinis, sed Euxantij Miconis filij, alij rursum Sarpedonis qui fuit Iouis, filium faciunt, vide Comment. Apoll. lib. I. Ouidius addere matris nomen Deionem uidetur, uocat enim Deioniden Miletum lib. Meta. ix.

Caunus et Biblis filij fuerunt Mileti ex Cyaneae nympha suscepti, ut testatur Ouid. dicēs. Hic ubi dum sequitur patris curamina ripe Filia Meandri totiens redeuntis eodem. Cognita

Ibidem.

Cognita Cyaneae praestanti corpore nympha Biblida cum Cauno prolem est enixa gemellam &c. Et quia nil prae commune ambobus de his legi, de ambobus scribere in uicem uisum est. Legitur ergo Caunum speciosissimum fuisse iuuenem, & à Biblide sorore infausto amore dilectum, Venere in prolem Solis itata agente. Sane cum Biblis flammis execrandae libidinis detexisset, ipse aspernatus detestandam sororis concupiscentiam, fugam sumpsit. In q̄ petegitina ponit noua moenia terra. Infelix autem Biblis confestim secuta est eum, & postquā Cariam Lyciam q̄ & Lelegas peragravit, labore atq̄ dolore uicta consedit, & spreta sese dedit in lachrymas, ex quo factum est ut in fontem Naiadum beneficio misera uerteretur, ut dicit Ouid. Sic lachrymis consumpta suis phœbeia Biblis uertitur in fontem, qui nunc quoq̄ uallibus illis Nomen habet doming, nigrāq̄ sub ilice manat &c. Figmentum autem satis patet, quia à fletu continuo fons lachrymis manans uisa est.

De Pasiphae. viii. Solis filia & Minois coniuge. Cap. X.

Pasiphae Solis fuit filia, ut Seneca poetae tragœdia percipitur cammine aientis in Tragœdia Hippolyti. Quid ille rebus lumen infundens suum matris patens &c. Verba quidem nuntius sunt loquentis ad insanam amore Hippolyti Phœdrā Pasiphae filiam. Theod. autem dicit, nō fuisse filiam Solis Hyperionis, sed Rhodii. Fuit hæc Minois Cretensis coniunx, & uacante Minoe bello aduersus Megarenenses & Athenienses ob occisum Androgeum filium, ab itata Venere in sobolem Solis, infausti amoris flammis suscepit, amauit q̄ speciosissimū taurum, in cuius cōcubitu Dædali artificio uenisse dicitur, & ex eo suscepit quem medium hominem medium q̄ taurum peperit. Alii uero aliam amoris huius causam describunt aientes, quod cum orasset Minos in bellum progressurus patrem, ut dignam se sacrificaturo sibi prepararet hostiā, euestigio illi preparatus est taurus, formositate cuius captus Minos illum armentis suis praefecit ducem, alio consecrato, ex quo itatus Iuppiter egit, ut illo absente reseruatū diligenter à coniuge, & hinc uoluit Minoem ob commissum facinus non ausum in coniugem seuire. Quod autem Pasiphae filia Solis ex tauro conceperit, uult Seruius taurū hunc scribam Minois fuisse sic nominatū, eum q̄ in domo Dædali cum Pasiphae coisse, & filium ex ea suscepisse, & tandem geminos peperisse quorum alterum ex Minoe conceptum notis apparebat, alterum uero ex tauro aequine dicantibus signis, & cum de secundo non esset certa fides, nomine ad utrumq̄ spectante patrem Minotaurū scilicet imposito, enuntius est. Ego autem longe alio rem sensum sub hac fabula regi reor. Existimo quidem uoluisse ueteres ostendere qualiter uitium bestialitatis causaretur in nobis hac ratione. Pasiphaen speciosissimā foeminam & Solis filiam, credo animam nostram ueri Solis, id est Dei omnipotentis à quo creata est filiam, omni pulchritudine innocentiae splendidam. Hæc cōiunx efficitur Minois regis legum latoris, id est rationi humanæ iungitur, quæ suis legibus eam habet regere atq̄ in rectum iter dirigere. Huic inimicatur Venus, id est appetitus concupiscibilis qui sensualitati adhaerens semper rationis est hostis, cui si adhaerit anima, à ratione superetur necesse est. à qua semota, facile à blanditiis & suasionibus carnis se trahi permittit, & sic precipitem se fert in concupiscentiam tauri à Ioue dati, ut sibi ex eo Minos sacrum conficiat, quem ego taurum sentio mundi huius delicias prima facie pulchras & delectabiles à deo rationi cōcessas, ut ex ea moderamine certo uitæ nostrae opportuna ministrat. Nam dum his debite uimur, nite ex eis deo sacrum conficimus. Sane dum eis iudiciū sensualitatis sequentes abutimur, aut abuti desideramus, in bestialem concupiscentiam deuenimus, & tauro tunc obscene anima iungitur in lignea uacca, dum artificio ingenii nostri naturalibus praeter naturæ leges innitimur. Et sic appetitu illecebre & adoptione nephariae uoluntatis causatur & nascitur minotaurus, id est bestialitatis uitium. Huius autem minotauri, hominis & tauri formā esse finxere, eo quod tali uitio laborantes intuitu primo uidentur homines, si opera autem prospectemus, & abscondita interiorum desideria, tales esse bestias cognoscimus.

Fabula explicatio.

cognoscemus. Clauditur autem hic labyrintho carceri circuitionū plutium implicito, & hoc ideo, quia fortissimum atq̄ ferocissimum & furiosum esset animal. In quo ostenditur eum humano pectori infandis delictis intricato, & quod eo impellente fortem atq̄ immanem praestemus animum, dum infaustum aliquid audemus, quod nisi pro uoto perficiamus, confestim in furiam declinamus. Hic insuper à Theseo ab Ariadna praedocto occiditur, id est à prudenti uiro, cui uiriliter, quam per Ariadnā accipio, eo quod Andes graece uir sonet latine, ostendit detestabile tam scelesto uitio subiacere, & quibus armis etiam conficiendum sit.

De Aetæa Colchorum rege Solis filio octauo, qui genuit Medeam & Absyrtium & Calciopem. Cap. XI.

Aetæa Colchorū rex, ut Homerus in odyssæa testatur, Solis fuit filius & Perseæ filiae Oceani. Tullius autem ubi de naturis deorū, eum ex Asterie sorore Latona susceptum dicit, quam Asteriem uidetur idem Tullius dicere ab eo oecisam. Dicit enim sic. Quid Medea respondebis, quæ duobus uis sole & oecano, & patre matricida prouocata est? Hunc clarū ea tempestate fuisse regem testatur antiquitas cum per maximum illi regnum fuisse describat Seneca tragœdus in tragœdia Medea. Ad hunc nouercales insidias fugiens deuenit Frixus Athamantis filius cum auctore uellere, quod sibi fatale ab oraculo sentiens Aetæa diligentissime seruabat, ne eo perduto priuaretur regno. Qui tamē à Iasone spoliatus est & regno pulsus. Verū iam senex ab eodem in regnum reductus est. Dicit Theodotus hunc Aetæam non fuisse filium Solis Hyperionis, sed eius qui apud Colchos maximus fuit & regnauit ibidem.

Verba Ciceronis aliter habent, sic enim in Aldino codice legitur. Circe autem & Pasiphae & Perseus de Oceani filia nate, patre Sole, in deorū numero non habebuntur? Quamquā Circe quoq̄ coloni nostri Circeenses religiose colunt. Ergo deam hanc dicis. Quid Medea respondebis, quæ duobus uis sole & Oceano, Aetæa patre, matre Idu procreata est? Quid huius Absyrtho fratri: qui est apud Parcauium Egialeus? Sed illud nomen ueterum literis usitatus. Lib. 3. de natu. Deorum. Et Cicero ex quinto Ioue procreatum dicit his uerbis. Quintus (scilicet Iuppiter) qui Colchis seruitur Aetæam & Circeem procreasse.

De Medea Aetæe regis filia, & Iasonis coniuge. Cap. XII.

Medea Aetæe regis fuit filia ex Ipea coniuge, ut satis patet per Ouidii carmen dicentis. Non erat Aetæes ad quē despecta rediret. Non Ipea patens &c. Huius Medea grandis recitatur historia quamquam fabulis mixta. Aiunt enim ante alia, quod ex Apollonio sumptū est, qui de Argonautis librū scripsit, Iasonē à Pelia patruo missum Colchos uenisse, & comiter ab Aetæa susceptum Medea uirgini placuisse, in quam Venus itata uti in ceteram Solis prolem, omnes à filio amatorias iniici flamas fecit, quæ amans cum pericula nosceret dilecti iuuenis eum ad uellus aureum assumendum, misera eius, habita sui coniugii sponsione, eum docuit, quo pacto illud absq̄ periculo posset surripere, eo q̄ surrepto unā secum fugam arripuit, traxitq̄ fugæ comitem Absyrthium, seu Egialeum paruulum fratrem, quos cum sequeretur Aetæa, ut eis spacium fugæ praestaretur, in insula, quæ in faucibus Phasis à scelestis ab eo perpetrato Tomitana, exilio Ouidii Nasonis postea nobilitata, per quam oportebat Aetæā sequentē transitū facere, puerū Absyrthiū obrunxit, articulatumq̄ diuisum passim per agros dissecat, ut patrem sisteret ad colligenda filii membra. Nec praemeditatio fessit infaustam, nam sic factum est, dumq̄ orbatu patet flens membra collegit nauis in Thessaliam deuenit, ubi precibus Iasonis, Aesonem patrem annositate decrepitū in robustiorem retraxit aetatem. Et cum Iasoni duos filios peperisset in Pelia mortē suas filias armauit. Tandem quacūq̄ ex causa factum sit à Iasone abdica est, & Creusa Cretoris regis Corinthiorum filia desponsata, quod cum egerime fectet, excogitata malitia, filios suos, quasi ad placandā sibi nouercā cum donis in scrineolo clausis misit, quod à

h Creusa

Creusa non ante apertum est, quam per omnem regiā flamma euolauerit ingens, à qua cum ipsa Creusa regia omnis exusta est, cum iam pueri pramoniti euassissent. Verū cum in eam iratus Iason irruisset, sumpturus ex tam impio facinore poenas, eo uidente trux foemina filios trucidauit innocuos, & maleficiis suis sublata Athenas abiit, ubi Aegeo iam senescenti cōiugio iuncta est, peperitq; ei filium, quem ex se Medum uocauit. Sanē cum Theseo redeuntē ex lōginqua atq; diuina expeditione ab Aegeo incognito per eiusdem manus uenenatum parasset poculū, & illud idem ab Aegeo filio iam cognito sublatum uidisset, fuga Thesei euitauit itam, & tandem nescio quo pacto Iasoni recūciliata, unā secum in Colchos rediit, patremq; senem & exulem Iasonis uiribus in regnum restituit. Esto grauis Caelius, ut in De mirabilibus mūdi refert Soli, dicat eam à Iasone Bitrotē sepultam, & Medum eius filium imperasse Martis populis Italīs. his ergo ornata sacroribus Medea locum apud Græcos primo, qui melius eam cognouisse debuerat, deinde apud Romanos competit, ut pro dea susciperetur, atq; sacris honoraretur ab eis, ut liquido testatur Macro. quæ autem huius in historia fictiones cōtexat sunt, ubi de Aescione, & Pelia, & Iasone scribetur, quoniam ad eos spectare uidentur, passim ubi opportunum uidebitur, aperietur.

Butroti. †
Solin. cap. 7.

Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo. Membra soror fratris consecuisse sui. Ouid.
Tota Medea fab. apud Ouid. describitur. 7. Met. & alios quoq; qui Argonauticam descripsere, ut Valer. Orph. Apollonium.

De Absyrtō & Calciopē filiis Aetæ, Cap. XIII.

In epist. Helene ad Paridē.

Absyrtus & Calciopē frater & soror filii fuerunt Aetæ regis Colchorum, nam de Absyrtō testatur Tul. ubi de naturis deorū, dicens. Quid huius scilicet Medæ Absyrtō fratri, qui est apud Pacuuium Egialeus &c. De Calciopē autem dicit Ouidius in epistolis. Non erat Aetæ ad quē despecta rediret. Non Ipsa patens Calciopēq; soror &c. De hac Calciopē nil repperi aliud legi, nisi quod coniunx fuerit Phryxi, ei q; peperit Cytorum filium. De Absyrtō autē seu Egialeō iam supra dictum qualiter à sorore sit cæsus, à quo sunt qui dicant flumen illud Colchorum Absyrtum de pueri nomine nuncupari.

Absyrti fabulam describit Ouid. tertio Tristium elegia 9. Caterum sunt qui Absyrtū non ex eadem matre cum Medea, sed ex Idyā Oceani filia natum tradunt. Alij nec à sorore descriptum uolūt, sed per Istrum fluuiū cum fugientibus in Illyriam, ad insulas Brygeidas, uenisse. Diuerso enim itinere fuisse Colchos, regno ab Iasone capto, tradūt, alios per Istrū in Illyricos, alios per Cyaneas, mari in Coreyrā delatos esse. Absyrtum, Diodorus Egialium uocat, lib. 5. Antiq. gest. Hæc eadem ut Pherecydes tradit, Euenia dicta est, & item alio nomine Ophiusa, uide comment. Apollonij.

De Circe filia Solis, Cap. XIII.

Lib. 7. Aenei.

Circe malefica mulier, ut Homerus testatur in Odyssea, filia fuit Solis & Petesæ, quo autem pacto Colchos reliquerit, & in Italiā uenerit, nusquā legitur. cōstat tamē eam habitasse haud longe à Caieta Campaniæ ciuitate, in quodam monte olim insula, qui Circeus ab ea in hodiernum usq; diem dictus est. Circa quem adhuc aiunt incolæ rugire leones, ferasq; alias, quas ex horum minibus cantato carmine fecit. De hac autem sic scribit Virgilius. Diues inaccessos ubi solis filia lucos Assiduo resonat cantu testisq; superbis Vix odoratam nocturna in la mina cedrum Arguto tenues percutiens pectine telas. Hic exaudiri gemitus itaq; leonū Vincta recusantum, & sera sub nocte rudentū, Serigeri q; sues atq; in præsepibus uelī Sæuiter, ac formæ magnorum ululare luporum. Quos hominum ex facie dea potentibus herbis Induerat Circe in uultus ac terga ferarum &c. Homerus autem in Odyssea dicit Vlyssē errantem cum sociis ad hanc deuenisse, & cum socios eius omnes mutasset in feras, eum à Mercurio prædoctum mutare non potuisse, quinimmo ab eo exterrita socios eius omnes in homines reformasse, eumq; per annum ibidem tenuisse, ac peperisse ei Telegonū filium, & nonnulli superaddunt Latinum Laurentū postea regem & demū eum

eum prædoctum multis dimisisse. Refertur præterea de hac quod amauerit Glaucum marinū deum, & quoniā ipse Scyllam nympham amaret, zelo percutam, fontē in quo nympa lauare consueuerat, infecisse uenenis, quamobrem dum illū intrasset nympa, repente à marinis canibus usq; ad inguina absorpta in marinum monstrum uersa est. Insuper dicitur quod à Pico rege spreto eo quod Pomonā amaret, eum in auem sui nominis transformasse. Nunc autē quid sub his fictionibus sentiendū sit, uideamus. Theod. harum rerum solertissimus indagator, dicit hanc Solis Hyperionis filiam non fuisse, sed eius quā apud Colchos regnasse creditur, sed ideo huius credita, quia ut dicit Seruius, formosissima fuit mulier, & meretrix famosa, quod cōtigisse fingunt ob Veneris odium in prolem Solis, de quo odio infra patebit, ubi de Venere. Audiri feras mugientes in circuitu montis est, quia dum inter ingentia atque prærupta saxa, rupes & cauernas, quibus mons circumdatus est, maris undæ uentorum impetu efferuntur, & demum retrahuntur, & superuenientibus illiduntur, & hinc inde franguntur, fit de necessitate rumor difsonus, & nunc mugitū nunc rugitū similis, & hinc se fingunt audire leones aprosq;. Quod autem herbis aut cantato carmine in belluas homines transformaret, hoc uidetur à multis concedi possibile magicis illusionibus, dum Pharaonis magos suis artibus fecisse credimus, quæ faciebat Moyses uirtute diuina, dum homines in Arcadia lupos fieri, dum Apuleium in asinum permutatū. Sed ego potius credo hanc formositate sua multos in dilectionem sui traxisse mortales, qui sese ut eius mererentur gratiam, quæ meretrix cum absq; pecunia consequi non potest, illecebris uariis, ut dona portarent, miscuisse, & sic eas induisse formas, quæ officiis congruebant, quas Vlysses, id est prudens homo nō induit. Hanc post hæc amasse Glaucum ideo dictum puto, quod secundū quod aliquibus placet, & potissime Leonio, Glaucus idem sonat quod terror. & quoniam terribile sit audire mugitus aquarum circa Circeum, ut supra dictum est, & ipse terror ibidem cōsistat, assidue uidetur à Circe, id est à loco illo Circe amari. Quod autem Glaucus amaret Scyllam ob eandem causam dictum est, eo quod apud Scyllam idem à mugitu maris sit terror assiduus, & sic cum ibi moretur, assidue uidetur Scyllam diligere. Quod Scylla in fecis aquis à marinis canibus usq; ad inguina rapta sit, ab effectu sumpsit fictio causam. Est enim Scylla scopulus secus fretum Siculum aquis supereminens, adeo ut medius aquas exire uideatur, & ab aquis medius occupari, & cū totus sit præruptus & caueris nolis, ubi cōtinue maximo cum impetu mare fluat & ressuat, dum cauernas illas intrat & demum se retrahit, ad instar canum latantium sonum emittit, & sic scopulus à marinis canibus tapi dicitur. Quæ autem ad Picum spectant, in sequentibus scribetur, ubi de Pico. Ego autem Circeam hanc Aetæ fuisse sororem non credo, cum diu ante Troianū bellum in Colchide fuerit Circe. Hæc autem contemporanea, sed conuenientia nominum, & forsan artium ex duabus unam fecisse potuerunt.

Home. Odys. decimo. Λιάνη δ' ἐξ νῆσσο ἀφικόμεν' ἐνθαδ' ἐναιε Κίρκη ἐὺπλόκαμος δεινὴ θεὸς ἀνδράσιν ἄντοκασιγνήτη ὀλοόφρονος αἰήτας Ἀμφω δ' ἐκγεγάτην φασιν μερότου κείνου Μητρὸς δ' ἐκ πέριος τῆν ὠκεανὸς τέκε παῖδά.

De Circe Comment. Apoll. sic tradit. Κίρκην πνέει μὲν αἰήτου ἀδελφὴν, πνέει δὲ θυγατέρα φασιρ εἶναι. ταύτην Διονύσιος ὁ μιλῆσιος ἐν πρώτῳ τῶν ἀργοναυτικῶν θυγατέρα αἰήτ' καὶ αἰήτης τῆς περσέως, ἀδελφὴν δὲ μηδείας λέγει. κίρκη γὰρ φασιρ ἡ οὖτος γενέσθαι δύο ἐν τοῖς τοποῖς ἐκείνοις, οἷς ὀνόματα ἢ περσέως καὶ αἰήτης, τοὺτους δὲ κατὰσχ' ἐν τῇ χάρακι, καὶ αἰήτῃ μὲν κόλχους καὶ μαῖωτας, περσέως δὲ τῆς ταυρικῆς βασιλεύσαι, καὶ γῆμαι γυναικὰ τῶν ἐγχωρίων τινῶν, καὶ γενέσθαι αὐτῇ θυγατέρα ἢ ὄνομα ἢ ἐκείνη. οἷδ' ἐκ νύμφης τινὸς ἐγχωρίου καὶ τῆς ἐκείνης φασιν αὐτῇ γενέσθαι ἀνδρὶ καὶ περὶ τὰ κνημητικὰ, καὶ πρῶτην θανάσιμον εἶναι εὐρεῖν, καὶ ἐμπεροτάτην γενέσθαι τῶν τε δολιχτηρίων, καὶ τῶν ἰσθμῶν Δυναμένων, καὶ τῶν ἐκείνης πατέρων φαρμάκοις ἀποκτείναι. ταύτην γὰρ καλεῖται περσέως καὶ κόλχους αἰήτη τῶν περσέων ἀδελφῶν, καὶ ἢς γενέσθαι Κίρκην καὶ μηδείαν. τὴν δὲ Κίρκην περσέως οὖσαν ὑπερβαλὺν αὐτῇ τῇ ἐκείνης μητέρα, τὰ μὲν δολιχῶσιν καὶ αὐτῇ, τὰ δὲ αὐτῇ ἐφευρηκῶν πολλὰ καὶ

h Vel quia centū uictimis placabatur, unde & Hecatombe nomē habet, uel quia centū annos errare faciebat insepultos. Solebat quoque ueteres in defectu Luna, quē admodū & circa mortuorū inferias era pulsare, eo quod ὁ χαλκὸς καθ' ἑαυτὸν εἶναι, & quādā uim expiādi & lustrandi habere crederetur. Et ideo Lacōes quoque rege corū mortuo lebetes æreos pulsādo tinnitū quēdā ædebāt, ærisq; sonus pprie ad mortuos ptinere putabatur, ut ait Apollodorus citante cōmentar. Theoc. in 2. idyll. Et sortassis inde eadem cōsuetudo ad nos quoque demanauit. Credebātur autē & Thessalæ ueneficæ lunā incātationibus celo deducere (cuius rei sepe in. Bucol. mem. Virg.) cuius origo inde cœpit, quod Aglaonice Heger monis filia, perita Astrologiæ, & eclypsis Luna, quando futura essent præuidens, iactitabat se illā celo deducere, quæ ob id postea in magnas calamitates incidit, adeo ut in prouerbiū abierit (ut ait cōment. Apollonij lib. 4.) τὴν σελήνην κατὰ πῶτον. Mēn Græcis dicitur Luna, & μῆν mensis. Nam Luna menses distinguit, ὅρτις μὲν αὐτὴν ὡς ποτόν, ut Macr. lib. 1. Sat. cap. 17.

De Rore filio Lunæ,

Cap. XVII.

Rorem Alcman lyricus poeta lunæ atq; aeris fuisse filiū dicit, teste Macrobio, quod quidē figmentū à natura sumptū est, agente quidē Luna uapores terre humidos, nequeuntes absente sole consergere altius, frigiditate aeris & Lunæ alternati uertuntur in tenuem aquam, quæ decidens ros æstiuo tempore appellatur, hyeme uero condensari gelu, pruina dicitur.

De Briareo Titanis filio.

Cap. XVIII.

Briareus ab omnibus creditus est Titanis & Terræ filius, quem omnes ferē la tini poetae hostem Iouis & infestissimum contemptoremq; deorum asse runt, & ob id apud inferos detentum uolunt, eumq; inter monstrosos in uestibulo inferni excubia agere scribit Virgilius dicens. Er centumgeminus Briareus & heu!a Letiæ, & cetera. Sanē Homerus eum amicum fuisse Iouis ostendit in Iliade dicens, Cito Centimanū uocasti in magnū olympū, quem Briareum uocant dii hominesq; omnes Terrigenam eius patrem meliorem. In quibus carminibus Homerus perfundiorie tangit fabulam, quam Theodotius paulo latius refert dicens, quod cōmori dii, aduersus Iouem Iuno, scilicet & Neptunus unā cum Pal lade, & aliquibus aliis in domo Nerei patris Thetidis deliberauerunt casenam facere, & dormienti Ioui iniicere, & inuicē trahentes omnes eum ē celo eiicere, quod Thetis Ioui retulit, & ob id ipse in fauorē suum in cælum Briareum euocauit. Quem cum uidissent coniuuati, eo quod fortissimus æstimaretur, confestim à cœptis destitire, & sicut ratum est Iuppiter. Ex quibus patet Briareum amicum fuisse Iouis. Cuius autē fabulæ uolens Leo ntius aperire sen suum, aiebat ante resolutionē Chaos inferiora elementa cum superis dis scordare, & humoris opera iniisse concordia, & alia quādā plura ridenda potius quam scribēda. Theodotius autem dicit sub hac fabula tenui uelo historiam tegi. Dicit enim Iouem post uictoriam ex Titanis atq; giganibus habitam adeo elatum, ut importabilis efficeretur amicis, quam ob causam Iuno coniunx eius, & Neptunus frater clam apud insulam Neriton conuocatis quibusdam ex amicis iniuere consilium, ut eum nil tale ti mentem ē regno pellerent. Quod cum illi reuelatum esset à nauta cōscio, Briareum ex Ti tanis superstitem unum & potentissimū adhuc hominē, sen potius Briarei Titanis filiu eodem nomine nuncupatū euocauit, & cum eo inito societatis foedere coniuuatos exterruit, adeo ut in eum nil penitus auderēt. Dicitur enim Briareus centumgeminus, quia multis præfesset hominibus, & ponitur finitum pro infinito. Apud inferos autem non in ciuitate Diris detentus est, ut reliqui sunt, qui adhuc in adiutorii seruaretur supe rium, ut intelligamus non esse aliquos quantumcunq; peruersos, quin ad meliorem ui tam seruentur à deo, cum ab eodem eorum futura conuersio cognoscat.

Iliad. lib. 1. α χ' ἐκατόν χειρὸν καλέσας ἰσ' ἄνδρα δ' ἄλυσσεν, ὅρτις μὲν αὐτὸν καλέσας θεοὶ ἀνδρείας δέ τε πάντας Αἰγυπιάων ὁ γὰρ αὐτὸς εἴη οὐ πᾶσι τοῖς ἀμείνων. Ceterū Didymus Grammat. circa hunc locum Homeri, Briareum Neptuni filium facit, sic enim inquit, ἥρ δὲ θαλάσσιος δαίμων οὗτος καὶ τὸν πᾶσι τοῖς ἀνδράσιν κατέβροχεν. Hesiodus addit ex Iouis custodiis unū fuisse, qui apud inferos reliquos Titanos asservabant, sic enim inquit, ἐνθα γίγνεται καὶ τὸν τε καὶ ὁ ἐβρίσκειας μὲν αὐτὸν

μὲν αὐτὸν φύλακες πρὸς δῖος ἀργύροιο, alij addunt Aegeonem à Neptuno uictum, præcipitatū esse in eum locum, qui eius rei euentu, ἡγίον ἀργείωνος uocatus est, cuius Apollon. quoque meminit Ar gonaut. primo. Porro alij Celi & Terræ filium faciunt, ut Hesiodus, quem admodū à comment. Apollo nij citatur. alij Terræ & Ponti filium dicunt, & eundem quoque Briareum, Aegeonem, & Gigem qui dam dicunt, re autem ipsa monstrum marinam esse uolunt.

De Ceo Titanis. iii. filio, qui genuit Latonam & Asteriē.

Cap. XIX.

Eum inter alios Titanis filios enumerat Paulus, & eius matrem terrā fuisse ostendit Virg. cū dicit. Exitimā ut perhibent Ceo Enceladoq; sororē &c. Lib. 4. Aen. onāus dicit hunc Ceæ insulæ fuisse potentissimū tegē, & extremē ferocitatis hominē atq; supbia, ob quā cū antiquior fuerit Titano, inter eius numerat filios. Fuit enim Latonæ & Asteriæ spectabiliū pulchritudine uirginū pater. Dicebatq; Paulus, p eo, quod Iuppiter Latonā uisasset, Titanorū bellū aduersus Iouē mo tū, sed falsū est, ut supra demonstrauimus ex his, quæ in sacra legunt historia scilicet Ennii.

De Latona Cei filia, quæ peperit Apollinem & Dianam.

Cap. XX.

Latonam filiā fuisse Cei, ex Ouidii carmine sumitur. Dicit enim, Quoq; mo do audetis genitam Titanida Ceo Latonam præferre mihi &c. Hanc autem ueteres à Ioue dilectam pariter & oppressam uolunt, eamq; ex eo geminam suscepisse prolem, Apollinē scilicet & Dianam, quod aiunt adeo egre tulisse lunonem, ut nō solū omnē terrā ad onus uteri deponendū interdiceret illi, uerū & imitteret Phytōnē ingētis magnitudinis serpentē ad eam fugandā atq; impediē dam. Quæ cum pauescēs fugeret, neq; locū aliquem se retinentē inueniret, propinquans Orygiæ insulæ ab ea suscepta est, & in eadē peperit primo Dianā, quæ eueffigio obstetrica tus officiū in nascituro statte matri præstitit, & Apollinē nascentē suscepit, q; mox sagittis Phytōnē interemit, & dare cœpit respōla perētib; Præterea ob hunc partū dicunt nomē immutatū insulæ, nam cū primo diceret Orygia, Delos postea dicta est. Dicit insup dese rentē Latonā paruulos adhuc filios per Lyciā dum ob estū siti laboraret, accessisse ad lacū quendā ut biberet, quā cū uidissent cōstantes rustici, cōfestim lacum pedibus intrasse, & omnē turbasse aquā, ex quo cōmota Latonā orasse, ut exterminarent, quāobrem rustici re pente in ranas mutati lacū semp incoluere. Circa has fictiōes dicebat Barlaā cessante dilu uio, quod Ogygiæ regis fuit tēpore, ex humiditate terre nimia, cui calor erat immixtus, tā densas exhalasse nebulas, ut apud plura loca Aegei maris & Achaiae nullo modo solares radii die, nec nocte lunares uiderent ab incolis. tandē eis rarefētib; & possime apud insulas, apud quas ratione maris minus poterat exhalatio terre, cōtigat, ut nocte quadam circa horam diei proximā à circumstantibus in insula Orygiæ primo uiderentur luna tes radii, & subsequenter mane solares, quamobrem maximo omnium gaudio quasi re acquisissent quos perditos iam arbitrabantur, dictum est apud Orygiā, Dianam & Apollinem natos, & ob id insulæ mutū nomen, & ex Orygia Delos, quod idem sonat, quod manifestatio, appellata est, eo quod ibi primo manifestatio Solis & Lunæ facta sit. Latonam autem eam ipsam insulam uoluerit fingētes, in qua manifestatio facta, eamq; feminam præcipue assumptere ad figmentum conficiendum, quā cōtingeret eam ge minos peperisse, quorum masculum Apollinem, foeminam autem nuncupauerat Dia nam, Phytōnem autem Latonam insequentem ne posset parere, nebulas densas surgen tium uaporum uoluerit, quæ quidem obstabant, ne possent solares atq; lunares radii à mortalibus intueri, nec incongrue has uocauerit serpentē. Nam dum leues huc illuc à quocunq; spiritu impellerentur, more serpentis serpente uidebant. Et hunc à lunone ideo missum dixere, eo quod nonnunquā pto terra & mari intelligatur Iuno, à quibus eua porationes illæ emittebantur. Dianā autem ideo ante natam dicunt, quia nocte exte nuans iam uaporibus, primo lunares apparuere radii. quod autem obstetricatus in na tuitate scatis officio fundā sit, ideo dictum est, quia sicut obstetrices consueuerit na scentes suscipere, sic & luna dum paulo ante solem surrexisset, solem orientem suscipere panis cornibus uisa est. Occisum autem Phytōnem telis ab Apolline ideo fictum, quia

h 4 solatibus

De Lyciorum
mutatione est
apud Ouid.
6. Met.

solatibus radiis agentibus omnis illa terra euaporatio dissoluta est, quod autem coepit Apollo dare responsa, sumptum est ab eo quod postmodum contigit, scilicet ut ea in insula nescio cuius maleficio demon sub Apollinis titulo coepit, & diu dedit de quaesitis responsa. Mutatos autem in ranas rusticos ideo dictum est, quia ut scribit Philochorus bellum fuit Rhodiis olim aduersus Lycios, Rhodiis auxiliares uenere Delones, qui cum aquatum ad lacum quendam Lyciorum inuissent, rustici loci incolae aquas prohibere, in quos Delones irruentes omnes interemere, & in lacum corpora occisorum eiecerunt. Tandem temporis cum montani Lycii uenissent ad lacum, nec occisorum agrestium corpora comperissent, & ranas in circuitu coaxantes sensissent, rudes & ignari arbitrati sunt eas ranas animas esse cesorum, & dum sic referunt alius, fabulae causam adinuenere.

a. Hunc φύλακα τοῦ ἁγίου, in Delphis commentarius in Homer. Iliad. 6. uocat, & quia occisus ibi computruerit, urbem ipsam πύδα quoc; dictam esse, cum ante τῶν γυναικῶν λέγουσιν diceretur, quam quā alij à πύδα δει deriuant id nomen, eo quod homines eo ueniant ad inquirendum & consulendum, de quo quisq; opus habet. De partu Latonae multa sunt in Hymno Homeri in Apollinem, sed paulo diuersa ab ijs quae hic Vocatus refert. De Pythone Ouid. lib. 1. Met. à terra post diluuium procreatus ait. De loco autem ubi ipsa Latona nata dicitur, Diodor. lib. 3.

De Asterie filia Cei & matre Herculis.

Cap. XXI.

Asterie filia fuit Cei Titanis, ut Theodonio placet. Haec autem ut ait Fulgentius, post uitiatam Latonam à Ioue dilecta est, à quo uerso in aquila & oppressa fuit, ei q; eo ex concubitu Herculem peperit. Quae tandem ut quibusdam placet, aduersus Iouem sentiens, & eius fugiens iras, miseratione deorum in coturnicem uersa est, quae Graece uocatur ortyx, nomen q; dedit insulae, in quam aufugerat, ubi à Ioue in lapidem mutata est, undis q; dimersa, & ab eisdem huc illuc agitata, quae tandem ob susceptam Latonam firmata est. Huius fabulae talis potest esse ratio, dicit Theodonius superato atq; occiso à Ioue Ceo, qui ob uitiatam Latonam aduersus eum arma mouerat, eum in Ceam uenisse insulam, & ibidem Asteriem uirginem Cei filiam oppressisse, tandem ea aduersus eum sentiente, primo uolucris fuga in Ortygiam abiisse, inde uero in Colchos transfretasse, Soli q; ibi regnanti nupsisse, ei q; peperisse Aetam, à quo postmodum occisa est. Seu ut Barlaam dicit, in partu Aetae defecit. Ex quibus fictum est Iouem aquila secum concubuisse, quia aquila Iouis erat signum, dum esset in armis, & quia bello Ceam cepisset, fictum est eum in aquila uersum cum Asterie concubuisse. Quod autem in coturnicem Asterie uersa sit, aut ob eius uolucrum fugam, cum coturnicum sit uolare perniteret, aut propter longam eius transfretationem, quod etiam est coturnicum certo anni tempore transfretare. Quod autem in lapidem uersa sit non spectat ad eam, quinimmo ad insulam in quam primo aufugit, quae Ortygia dicta est, laque uero coturnix, quae ideo in lapidem uersa dicitur, ut eius noua stabilitas designetur. Ferunt autem Ortygiam solitam unā cum undis fluuare, quod fictum est, quia nimia & crebra terrae motuum concussione agitata consueuerit, quam tandem firmatū uolunt, id est à concussione liberatū, eo quod ab Apolline responsum sit, ne in ea mortuū corpus sepeliretur, & quadā illi insuper celebrarent facta, quibus rite celebratis cessauit terrae motuum infestatio, & sic facta lapis id est stabilis. Puto ego repletis cauenis, in quibus aer inclusus terrae motus causabat, hoc contigisse, eos q; illo diaboli responso deceptos. Superaddūt quidā eidē Ortygiae Miconem atq; Gyatos insulas adhaesisse atq; firmasse, quod non sic simpliciter intelligendum est, quinimmo ex insulis illis, quae illi proximae sunt, Ortygia iam firmata accessere incolae, & inuicem quam reliquerant habitauere.

a. ὀρτυγίας ab hac Ortygia uocata, quae postea Delos ut supra dicta est. Phenodorus autē Nicander nō ab Asterie casu, sed Ortygiae Aetoliae ciuitate dictā uult, ita enim dicit. οἱ δὲ ὀρτυγίας τιτηνίδος ὀρμηθέντες, οἱ μὲν πλὴν ἑφύσον, οἱ δὲ πλὴν προτόρορ διήλον καλὴς μέλιτος, ἄλλοι δὲ πλὴν ὀμοτόρ μορ να σικελίας νήσορ, ὅθεν ὀρτυγίας πᾶσαι βοῶνται, καὶ ἡ διήλος ἔρ ουχ ὥς μεμυθεύται, ἀπὸ τῆς ἀστέριας μεταμορφώσασα τῆς λητῆς ἀδελφῆς, ἅλλα καὶ πᾶσαι αἱ ὀρτυγίας ἀποικίαι εἰσὶ τῆς κατὰ πωλιν ὀρτυγίας. Haec ille apud Comment. Apoll. lib. 1.

De Typhone

De Typhone seu Typhoeo quatto Titanis filio, qui genuit Aeon & Chimæram. Cap. XXII.

Typhon seu Typhoeus Theodonio asserente Titani fuit filius ex terra, esto dicat Laetantius eum ex tartaro genitū & terra. Hunc in super dicit idem Laetantius Iouem in certamen prouocasse de regno, quam ob causam itatus super piter fulmine eum prostrauit, & ad eius opprimendam superbiam corpori eius superimposuisse Trinacriam, quod etiam sic testatur Ouidius. Vasta giganteis iniecta est insula membris, & infra pet. x. uersus. Virgilius autē nō Aethnam sed Inanem illi dicit superiniecitur, qui quidem mons est insulae uicinae Bais, quae hodie Iscla uocatur, haud longe à Prochita insula, & dicit sic. Tum sonitu Prochita alta tremis durum q; cubile Inaenime Iouis imperis imposita Typhoeo &c. Quod etiā uidetur tenuisse Lucanus dum dicit. Vndat apex Campana fremens cui saxa uaporat Conditus Inaenimes aeterna mole Typhoeus &c. Huic in super insigne antū fuisse, in Cilicia haud longe à Coryco oppido dicit Pomponius Mela in suo Cosmographiae libro, & post eum Solinus de mirabilibus. Nam aiunt in monte profundissimā specum per duo milia & quingentos passus nemorum umbra, & riuulorum fluentum tinnitu amoenam plurimum. Deinde post tam longum descensum panditur specus altera, quae in processu iam obscura habet sacrum Ioui phanum. Inde in eius extremo recessu Typhonis cubile positum incolae asseruere. Haec de Typhoeo. Nunc abscondita corticibus enisceranda sunt. Typhaeumigitur istum Titanis ob elatum eius spiritum filium dixere, & terrae ob potentiam, cum dicat Theodonius eum antiquissimum Ciliciae fuisse regem, & Osirin fratrem superasse bello, atq; discerpsisse membratim, & bellum aduersus primū Iouem mouisse, sed ab eo superatum atq; occisum. Verum fictionibus quibus haec historia dedisse causam satis apparet, erit explicatio ista. Videntur enim in his naturam & causam terrae motuū satis cōuenienter, latenter tamen ostendere qui finxerunt. Dicit enim Papias Typhonem seu Typhaeum idem sonare quod flammam eiicientē, ut per hoc satis uidere possimus eos primo exhalantē in uisceribus terrae clausum ignem ostendere uoluisse, in quantum illi superimpositos montes à Ioue, id est à natura rerum aiunt. In quantum autem Typhaeum se erigere conantem dicunt, terrae motuum causam ostendunt. Est autem terra ut plurimum cauernosa, in quibus cauenis ut aer interclusus sit aliquādo necesse est, & ibidem nonnunquam contingit per subterraneos meatus aquam etiam penetrare, cuius qualicumq; motu oportet ut aer etiā moueatur, qui motu suo, & ab obicibus hinc inde percussus, & in uehementiorem motum excitatus calescit. Eo autem calefacto tantae potentiae efficitur motus eius, ut circumadiacentia cuncta concutiat & moueri faciat, & si bituminosa atq; sulphurea terra loco tali propinqua sit, ut accendatur confestim necesse est, nec exinguitur unquam tali materia perdurante, & cum nequeat ignis teneri clausus, & eo ardente multum augeatur aeris, nec tanti sit capax locus, sit non solum cōussio grandis terrae adiacentis, sed etiam aperiri cogitur, & exitum praestare accenso igni, qui euaporans Typhonem, id est eiicientē flammam locum facit. Et cum Sicilia & Inati me huiusmodi naturae sint, ideo Typhoni superimpositas finxerunt prudentes.

a. Et τυφῶνα Graeci uentū uocant impetuosum, ac turbulentū. Typhaonis item mem. Hesiod. in Theogonia, sed uentum nominat δεινὸν δ' ὑγρὸν ἄνεμον. Et addit genuisse ex Echidna semiuigine, Oribum canem, Cerberum & Hydram, et ex Hydra deinde Chimæram natam esse. Sed Typhaonem & Typhaeum diuersos facit, ut etiam alij, qui Typhaeum sub Aetna, Typhaonē autem seu Typhonē in Ictu Serbonide inter Syriam & Pelusiū, ut Herodotus, uel ut alij, in antro Ciliciae sepultum tradunt. Apollon lib. 2. καυκάσου ἐν κρημαῖς τυφῶνι ὄδῳ πῆκεν ἔνθα τυφῶνα φασὶ διὸς κρονίδας κεραιῶν βαλμένορ, ὅσποτε οἱ τυφῶν ἐπαρέξατο χεῖρας θεῖον ἀποκράτος σάξαι φόνον, ἵκετο δ' αὐτῶς οὐρεὶ καὶ πεδίῳ νησιῶν ἐν ἐτὶ νῦν περ κῆται ὑποβρυχῶς σερβωνίδος ὑδάσι λίμνῃς, &c.

Lib. 5. Met.

Aen. lib. 9.

Mel. lib. 1.

Solin. c. 39.

De Aeo Typhonis filio.

Cap. XXIII.

Aeos

ripi etant, qui inter insulas æstuantæ oceano die noctuq; absq; intermissione insulas mis-
ra cum tempestate circuibant, & ad insulas transitum prohibebant. quas Hercules capta
to tempore transiens malis aureis, idest pecudibus eductis remeant in Græciam. Fulgen-
tius autem more suo ex abyssu conatur in æthra educere intellectū, quem eo quod non
putem fuisse de mente fingentium, omittendū censui. Sunt tamen qui uelint hunc Her-
culem fuisse Perseum, & Hesperidas fuisse Gorgones, ipsi uideant.

De hac fabula Pherecydes ita tradit. Cum Iuno nuptias celebraret suas, terram aiunt emisisse iuxta
Oceanū malos aurea poma ferentes. Ceterū additū esse custodem Draconem, ex Typhaone & Echy-
dita genitū, habentem capita centum, uocesq; uarias. Herculem autē cum ab Eurystheo missus fuisset
ad aurea illa mala afferenda, dubitasse quomodo aut unde ea afferret. Dubitante deinde, nymphas Iouis
ac Themidos filias, qui in antris Eridani habitabāt, monuisse, ut Nereū adiret: ab eo enim discere posse
de quo dubitabat. Ad quē cū Hercules uenisset, atq; ille se primo in uarias formas eludēdi causa uertit
set, tandē redditū pristinæ formæ, locū indicasse, itaq; Hercule ad mala auferenda profectū esse. sed nō
statim retulisse. Nā postquam ex Hispania in Libyam transisset, primo in Antēū incidisse, conuictorē
Neptuni, quō occiso uenisse ad Nillū, & apud Memphis Dufiridem Neptuni filiū, unā cum Amphidar
mante filio, & præcone Chalbe & ministris aræ, in qua ille hospites mactabat, interemisse. Exinde
profectum Thebas, & inde rursum per montana in ulteriorem Libyam, in cuius desertis multa ser-
pentum millia occidit. Ad ultimum purgata Libya, ad mare exterius uenisse, ubi cum auream pater-
ram à Sole accepisset, per Oceanū exteriorem, circumnauigata terra in Persas uenisse. Ibi cum Promet-
heum rupi alligatū uideret, misertum illius, aquilam à qua epar illius perpetuo deuorabatur, sagittis
interfecisse. Pro quo gratiam retulisse Prometheum, indicasseq; quomodo posset aurea mala consequi,
uidelicet si nō ipse auferret illa, sed pro Atlante cælum humeris subiret, iuberetq; sibi illum ab Hesperidi-
bus illa auferre. Quo audito, Hercule ad Atlantē reuersum esse, indicatq; Eurysthei imperio, iussisse,
ut sibi mala ab Hesperidibus auferret. Atlantem igitur commissio Herculi, & humeris eius imposito cæ-
lo, ad Hesperides abiisse, & acceptis ab illis malis, ad Herculem quidem reuersum, dixisse autē se ipsum
uelle euntem Eurystheo illa dare, ut interea cælum ille humeris suis sustentaret, sed Hercule, ut doctus
à Prometheo fuerat, annuisse, uerum iussisse, ut tantisper in se Atlas cælum reciperet, dum ipse peram ea
piti imponeret, scilicet quo minus à pondere premeretur. Quod cum Atlas faceret, & interea mala hu-
mi deponeret, Hercule arreptis malis ualedicto Atlante aufugisse & Mycenæ reuersum Eurystheo
mala dedisse. Hæc ille. Ceterum ipsas Hesperidas sunt, qui Phorci & Cetus filias dicāt, & quia in Hesper-
ia habitent, ab ea nominatas. Draconem autem Ladonem uocat Apollon. lib. 4. his uersibus. Πάσι πο-
νοί ἱερὸν δὲ ἰσθμὸν ὠκεῖον, ὅθεν ἄλκιον εἰσὶν ἔπος χθονὸς παρὰ χερσὶν αἰετὸς ἰσθμὸν, ὅθεν ἄλκιον
λαρὸς χθονὸς ὀφειδὸς, ἀμφὶ δὲ νύμφαι ἐσσι γίδες. &c. quem alij ex terra natum, alij ex Typhone
uolunt. Sunt qui mala non pro pomis sed pecoribus accipiant. Horumq; pastorem, Draconem, ob aspe-
ritatem morum dictum uolunt, uide. 4. Comment. Apollon.

De Atlante. ix. Titanis filio qui genuit Hytem, & VII. Hyades, quarum hæc sunt
nomina, Endora, Ambrosia, Proydile, Coronis, Phileto, Polyssio, & Thyene,
& genuit in super Pleiades, quarum hæc sunt nomina, Electra, Maia,
Sterope, Celeno, Taygeta, Alcione, Merope, & genuit
Calipsonem nympham. Cap. XXXI.

Atlas, ut dicit Lactantius, filius fuit Iapei & Climenes. Theodon. uero Iapei
& Asia filium fuisse dicit. Plinius autem ubi de historia naturali matrem
huius dicit Libyam fuisse. Verum hi nō uidentur unum & idem, cum tres
fuisse dicuntur. Quorū primus creditur ex Arcadia, alter autē à primo Thessa-
lus, inde Maurus fuit tertius ille scilicet, qui cum Hespero fratre ad Mauros
transfreta uit. Est præterea & Atlas Italus, qui ut uulgo fertur antiquissimus, apud Fes-
las imperauit, cuius quoniam parentes non comperi, non apposui. De quo istorum cir-
ca ea quæ de eis scripta repetuntur, intellexerint auctores, non satis certum est, dato quod
aliquando possit per coniecturas intelligi. Scribam igitur tanquam unius tantum acta
fuit omnia. Fuit ergo Atlas, ut dictum est, Iapei seu ex Climene, seu ex Asia filius, uel ex
Libya

Libya, ex quo talis narratur fabula. Quod cum Perseus Iouis filius iussu Polydori regis, Lib. 4. Met. 4.
ut dicit Lactantius ad occidendam iuisset Gorgonem, eamq; superasset, illiq; caput ab-
scidisset uictorq; rediret, contigit ut hospitium peteret Atlantis. Adas autem oraculo præ-
monitus, ut sibi cauere à Iouis filiis, quia ab aliquo eorū regno priuaretur, audito eum
Iouis esse filium suscipere noluit. quāobrem turbatus Perseus, detecto Gorgonis capite,
illum in sui nominis montem mutauit, damnauitq; eum ut in perpetuum cælum su-
stentaret humeris, quod & factum est. Sub hac fitione uoluere priores historiam occul-
tari, cum dicat Fulgentius quod superata Medusa diuissima regina, Perseus regnum inua-
disset Atlantis, fultus copiis atq; substantiis Medusæ, eum in montes compulit aufugere,
& sic quia ex rege montanus factus est, fuga causam dedit fabulæ, ut in montē diceretur
esse conuersus opere eius, cuius diuinis in montes fuerat compulsi. Quod cælum hu-
meris sustentauerit, alia causa fuit. Affirmat aut August. in libro de ciuitate dei, hunc ma-
ximum fuisse astrologum, & Rabanus dicit eum primum astrologiæ artem excogitasse,
quod à Plinio sumptū puto. Ipse aut in libro de naturali historia dicit hunc astrologiam
inuenisse, & hinc ob sudores ex arte susceptos cælum humeris tolerasse dictum est. Verū
ignauum uulgus hoc credidit, eum scilicet humeris sustinere, quia cerneret montis uer-
titem adeo extolli, ut in eum uideatur inclinari cælum. Huic præterea multas fuisse filias
dixere ueteres, quos ex uariis Adantibus natus arbitror, & huic soli attributas, ut in parti-
culari earum descriptione clarius apparebit.

Quamquam & mons Mauritanie Atlas fabule occasionem dedisse uideri potest. Quem Solinus &
cap. uic. sexto tantæ altitudinis describit, ut lunarem ad usq; regionem peringat.

De Hyante Adantis filio. Cap. XXXII.

Hyas ut ab unico meliori, sexus initium faciamus, fuit Adantis & Aethræ fi-
lius, ut placet Ouidio, ubi de fastis ait. Nondum stabat Adas humeros one-
ratus olympo, Cum satis est forma cōspiciendus Hyas, Hunc stirps oceani
maturis nixibus Aethra, Edidit & nymphas, sed prior ortus Hyas. Hic inue-
nis uenator fuit, & in uenationibus à leena occisus est, ut ipse ubi supra testatur Ouid.
dicens. Dum noua lanugo pavidos formidine ceruos, & infra per octo uersus.

De Hyadibus. vii. filiabus Adantis. Cap. XXXIII.

Hyades septem fuere sorores, & filia Adantis ex Aethra, quarū hæc fuere no-
mina, Eudora, Ambrosia, Proydile, Coronis, Phileto, Polisso, & Thyene.
De quibus inuicem scribere necesse fuit, cum de eis in particulari nil lega-
tur. De his autem scribit Ouid. At simul inducent obscura crepuscula no-
ctem, Pars Hyadum toto & grege nulla later. Ora micant tauri septem ra-
diantia flammis, Nauita quas hyadas Graius ab himbre uocat. Pars Bacchum nutrisse
putat, pars credidit esse Tethyos has neptes Oceaniq; senis. Per hos uersus possumus co-
gnosceere eas ut supra dixerat idem Oui. ob pietatem mortui fratris in cælum assumptas,
& in fronte tauri locatas. Videtur tamen Ouidius in fine carminum credere partem ha-
rum Hyantis fuisse filias. Verum Theodotus totas Adantis fuisse consumat. Has aut
succulas appellari dicit Anselmus in libro de imagine mundi. Sed quid ista uelint, ui-
deamus. Et primo ego harum assumptionem in cælum sic contigisse arbitror, quia eo
quod numero conuenient cum stellis in fronte tauri positæ, ceptum sit ab his qui nu-
merum notant filiarum Adantis, iocose illas stellas à nominibus puellatum appellare,
& cum perseuerarent, adeo stellis annexū est, ut in hodiernum usq; perduret. Seu quod
uerisimilius est, filias Adantis ob conuenientiam numeri nomine stellarum nuncupa-
tas, & huic fabulæ præstitisse materiam. Nam stellas illas hyadas uocatas credo ab effe-
ctu earum longa animaduersione percepto. Hyas enim græce, pluuia sonat latine, quod
eis nomen impositum est, eo quod incipientibus eis apparere, autumnales incipiunt
pluuie. Succula uero dictæ, quasi succo plenæ, id est humiditate & pluuiis. Quod aut
Bacchum nutruerint, ideo dictum reor, quod humiditate sua seu signi in quo sunt, sole
i existente

existente in uirgine, plurimum uinetis nocte conferant diurno feruore exhaustis.

¶ Ut apud Græcos Pherecydes, qui ita tradit. Posteaquā Iuppiter ex semore Dionysium procreasset, dedisse illum ipsum nymphis Dodoneis, clam Iunone educandum, quarum nomina hæc sunt, Ambrosia, Coronis, Eudora, Dione, Hefyla & Polixo. Hæc Dionysium alentes, simul cum illo circumibant, & rationem uitis plantandæ, ut ab illo inuenta erat, homines docebant, donec Lycurgus & Dionysium & illas unā ad mare persecutus est: tum enim (ut alij addunt) Iouis ipse auxilium implorantes, cōmendato Ino Dionysio, inter sydera receptæ, atq; Hyades uocate sunt. Vide Scholia Homer. in Iliad.

¶ Vt est plueret. Perottus autem ex transitione literarum fuculas ex sydas factum putat. Hyades ab Hesiodo quinque numerantur, & paulo alijs nominibus, cuius uersus hi sunt. νύμφαι χαίρειναι μοιχαί φαισύν, καὶ κρηναί, καὶ ἰφάνοσ τε καὶ ἰφάφαι, καὶ ἰμερόσ τε καὶ ἰμερόσ τε καὶ ἰμερόσ τε καὶ ἰμερόσ τε. In qua sententia Timæus Græcus autor fuisse uidetur, qui scripsit Atlanti filio Iapeti, ex Aethra Oceani filia duodecim filias fuisse, filiumq; unum Hyantem. Hyantemq; in uenatione in Libya, a serpente morsum perijisse. Cuius mortem cum quinque sorores nimium de fletent, luctu contabuisse, & ita cōmiseratione Iouis inter sydera translatis, Hyadas a nomine fratris dictas esse. Reliquas autem septem, eo quod plures superflites mansissent, Pleiadas uocatas esse.

¶ Vel ita dictæ a littera V cuius formam posui referunt, ut etiam quibusdam Græcorum placet, sunt enim septem stellæ, siue ut quidam, quinque in capite Tauri τοῦ ὧς figuram referentes.

De Electra filia Atlantis & matre Dardani. Cap. XXXIII.

Electra filia fuit Atlantis & Pleiones, & uti ego arbitror, Atlantis Thufci, eo qd uelint aliqui eam cōiugem fuisse Corinthi regis, quæ Thufcum fuisse existimant plurimi. & si Thufci non fuit, Arcadis tamen fuit. non enim ad eius concubitum Iuppiter iuisset in Mauros. Hanc a Ioue oppressam peperisse illi Dardanū Troiæ autorem uolunt, & ex uiro Iasium. Hæc præterea cum sex fororibus a Pleione matre Pleiades appellatæ sunt. Et quia Iouem seu Liberū patrē nutriuere, cælum meruerunt, & stellæ in genu tauri locatæ sunt, & a latinis Vergiliæ appellatæ. De quibus omnibus sic scribit Ouidius. Pleiades incipiunt humeros referre paternos. Quæ septem dici sex tamen esse solent. Seu quod in amplexum sex hinc uenere deorum, Nam Steropem Marti concubuisse ferunt. Neptuno Alcinoë, & te formosa Celeno, Maïam & Electram Taygetamq; Ioui. Septima mortali Metope tibi Sisyphæ nupsit. Pœnitet & facti sola pudore latet. Siue quod Electra Troiæ spectare ruinam Non tulit, ante oculos opposuitq; manum, &c. Astrologi autem dicunt harum unam esse nebulosam, nec posse uideri. Sane ut figmenta paucis expediamus de his, quantum ad nomen & ad summationem in cælum, dici potest quod de Hyadibus dictum est. Esto uelit Anselmus has Pleiades non a matre, sed a pluralitate denominatas, cum dicat Pleion græce pluralitatem sonare latine. Vergiliæ autem dicuntur, quoniam oriuntur unā cum sole scilicet eo exeunte in tauro, quia tunc uirgula augeantur. Iouem autem nutrisse ideo dicuntur, quia opinati sunt nonnulli æthereum ignem ex humiditate terrestri nutriti, quam humiditatem pluuiæ causant. De Libero autem ut supra ubi de hyadibus.

¶ Hellenicus (ut est in Commentar. Apollonij) tertiam addit Harmoniam, quam item ex Electra natam dicit, proq; argumento affert, quod ea a matre, portas Thebarum κλειτρίδας appellatur. Sed Iasium, qui hic nominatur, ille Iasionem uocat, cumq; cognominatum Actionem ait, & a Ioue fulmine percussam, quia simulachrum Cereris contumelijs affecisset. Dardanum quoq; a suis Polyarchem cognomine dictum: ipsam Electram Electrionem dicit, quanquam & alij nomen eius uariant, qui eam Strategida a popularibus suis uocatam tradunt.

¶ Hæc plerique omniū κατὰ μίαν συνάγωγὴν εἰσι. Nam & βότρω ipsas ob hoc uocant, ὅτι πλείους μὲν εἶναι δοκοῦσι, ἐπὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐλάττω δὲ εἰσιν. Aut πλείους quasi πλειόδες, hoc πλειόρ καὶ ἀμύλων κέντροι. Aut ὅτι πλείους δὲ αὐτὰρ σηκασίαι, aut quod πλειόρ, hoc est annum distinguunt. Hyemem enim & æstatem distinguunt, ortu quidem uer, occasu autem autumnū afferentes, ut etiam ex Hesiodo apparet, qui iubet πλειόδες ἀτλαγνίωρ ἐπιτεμομένοισιν ἀγροῖς, ἀγροῖο δὲ ἀνθομένοισιν. Hæc a Græcis grammaticis afferuntur. Ceterū nutritio-

hæc Dionysij non ad Pleiades illi, sed ad Hyades, ut supra annotauimus referunt. Pleiades uero in cælū translatis dicunt ob pietatem, eo quod Atlantis calamitatē perpetuo fletu prosecutæ sunt (ut Aeschylus ait) uel ut alij, quod cum perpetuam uirginitatem seruare decreuissent, & ob id Dianæ studia sequerentur, post ab Orione, qui captus illarum amore, illas persequēbatur, effugere non possent, implorato Iouis auxilio, in stellas mutatae sunt, & a matris nomine Pleiades dictæ, & hinc etiam tali eunt Orione, motu oriri & occidere, quasi adhuc insequentem fugiant, a Græcis traduntur. Pleiades autem Callimachus ut a Cōment. Theocriti in Idyll. xii. citatur, reginæ cuiusdam Amazoni filias fuisse dicit, easq; his nominibus recēset, κοκκῆς, γλαυκῆς, πρῶτης, παρθενίας, μαίας, σονυχῆς & λαμπαδῆς.

¶ Ouidij sententiam de obscurata Electra Aratus in epicedio (sic enim a Græcis citatur) comprobat, & qui eam sub excidium Troiæ a reliquis sororibus ait, ne eius urbis, quæ a progenie sua initium sumpserrat (nam Dardani mater erat, qui primus Troiæ autor fuit) ruinam spectaret, se subduxisse, comamq; soluisse, ideoq; & stellam comatam interdum constitueret.

¶ Vel iuxta Higiniū quando post uer oriantur. Nomina ab Arato sic recensentur, ἀλκυόνη, μερόρ, δαίτη, κελαινώτ, ἡλέκτρη τε καὶ στερόπη καὶ ταῦ γένη, καὶ ὠτόνια καὶ αἰα. Sunt autem septem stellæ in posteriore parte Tauri.

De Maïa Atlantis filia & matre Mercurij. Cap. XXXV.

Maïa Atlantis fuit filia, ut dicit Vir. At Maïam audis si quicquam credimus Atlas, Idem Atlas generat cæli qui sidera tollit &c. Ego credo Atlantis Arcadis fuisse filiam, eamq; dicit Cingius Vulcano nupsisse, & argumento utitur, ut dicit Macrob. saturnaliorum, quod flamen Vulcanalis calendis

Maïis huic deæ rem diuinam facit. Sed Piso uxorem Vulcani Maïestam, nō Maïam uocari dicit. Hoc tamen asserunt omnes eam Ioui concubuisse, atq; ex eo peperisse Mercurium. Hanc insuper Iunonem aiunt ex pellicibus Iouis unam summe dilexisse, eiusq; filium Mercurium lactasse affirmat Martianus. Et huius amoris causam reddunt, quia ea surgente uer & æstas ueniunt, quibus aer pulchrior factus lætari uidetur. Sed quid non Celano & Electram & alias, quæ æquo modo surgant cum Maïa & Raztio potest esse hæc, quia per Maïam ueteres terrā intellexere, in qua diuinitæ & regna sunt, quibus præest ipsa Iuno. Hæc autem Maïa apud Romanos in maxima fuit reuerentia. Ei quidem, ut ait Macrob. mens Maïo eo quod ab ea denominatū putarent, ut ubi ibid. de fastis scribit Ouid. exhibebant mercatores unā & Mercurio filio sacrum. Et quia ut Cornelius Labeo assentire uidetur, terram eam putant, & Maïæ nomen a magnitudine sumpsisse, ei pregnantem suam machabant, quam hostiam terræ propiciam dicebant, & hoc ob fecunditatē arbitror. Præterea dicit idem Labeo huic Maïæ, id est terræ ædem calend. Maïis dedicatā sub nomine Bonæ deæ, & eandem esse Bonam deam, & terram, & Bonam & Faunam, & Opem, & Fatnam, pontificū libris dicit ostendi. Rationes autem supra ubi de terra scripsimus appositæ sunt.

De Sterope Atlantis filia. Cap. XXXVI.

Steropes, & hæc filia fuit Atlantis, & Pleiones, quam dicit Ouidius a Matre dilectam, & ex eo peperisse Parthaonem, qui rex fuit Calydoniæ, Arcadiæ ferè oppositæ.

¶ Hellenicus non Parthaonem sed Oenomaum dicit, sic enim tradit. τὰς μὲν ἐξ τῶν ἀτλαντίδων οἷς συνελθόν, ταῦ γένη δὲ ἄρ γυναιδῶν λακιδάμονα, μαίαν δὲ, ἀφ' ὧν εἰρήνη, ἡλέκτρη δὲ, ἄρ ἀργείων, ἀλκυόνη, παρθενία, ἀφ' ὧν εἰρήνη, καὶ αὐτὴν συγγενίδαί, ἄρ λυκος, στερόπηρ ἄρ ἀγρόμαχος, μερόρ δὲ σισύφω, θνητῶν ὧν γλαυκος, καὶ ἀμύλων εἶναι.

De Cylleno Atlantis filia. Cap. XXXVII.

Cylleno æque Atlantis & Pleiones fuit filia. Hæc a Ioue uiciata Mercurium peperit, calium a superiori, qui cognominatus est Cyllenius a matre seu a monte Arcadiæ, in quo forte natus est.

¶ Non Cylleno, sed Celano alij habent, quam ex Neptuno Lycum peperisse. Hella. ait.

De Taygeta Atlantis filia. Cap. XXXVIII.

Taygeta patrem fuisse Atlantem uolunt, & Pleionem matrem, eamq; dicunt placuisse Ioui, & in eius amplexus uenisse, atq; ex eo concepisse Lacedaemonem, quem filium Taygetae Agenoris filiae, dixerunt alii, & nonnulli eum ex Semele natum uolunt.

De Alcyone filia Atlantis. Cap. XXXIX.

Alcyone ex Atlante & Pleione nata est, placuisseq; Neptuno, ex quo peperisse uolunt Alcyonem coniugem Ceycis regis Trachinnæ.

De Metope filia Atlantis. Cap. XL.

Metope, ut reliquæ Pleiades, Atlantis & Pleiones filia fuit, Sisyphoq; Corinthiorum regi nupsit, Ouidio teste, & creditur eam Sisypho peperisse Laerte Vlyssis patrem, & Glaucum, & Creontem.

Glaucum ut Hellenicus tradit, cui & Homerus Iliad. sexto consentit, ἐστὶ πάλλης ἐφ' ὅν μιν ἄλλος ἄλλος ἰπποβοτοῖο, ἔνθα δὲ σίσυφος ἴσκητο κλέδιστος γένετ' ἀνδρῶν σίσυφος Αἰολίδης, ὃς δ' ἄρα γλαυκὸν τεκέει ἥϊον.

De Calypsoe Atlantis filia. Cap. XLI.

Calypso nympha, ut dicit Priscianus in maiori uolumine, filia fuit Atlantis, ex qua tamen matre non dicit. Quod etiam ante Priscianum testatur Homerus in Odyssæa dicens, Vbi certe Atlantis filia dolosa Calypso. Cuius autem Atlantis ignoratur. Ad hanc, ut Homerus testatur, peruenit Vlysses naufragus, & septem annis apud eam detentus est. Fuit enim hac domina cuiusdam insule Ogygia nuncupata, seu à se Calypso denominata.

Iliados 1. θεὰ δ' ἐνὶ δώματι ναίει ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος.

De Epimetheo Iapeti filio, qui genuit Pyrrham. Cap. XLII.

Epimetheus filius fuit Iapeti ex Asia coniuge, ut ait Leonius. Hic ingenio ualens hominis statuam primus ex luto finxit, quamobrem dicit Theodorus indignatum Iouem, & eum uertisse in simiam, atq; religasse apud insulas Pithacusas. Cuius figmenti referatio talis est. Sunt simiæ animalia inter alia hoc à natura infixum habentia, ut quicquid uiderint quicquid agentem, & ipse facere uelint, & aliquando faciant. Sic uisum est Epimetheum ad instar naturæ uoluisse hominem facere, & sic simiæ imitatus naturam simia dictus est, apud Pithacusas insulas ideo simiam religatam dixere, eo quod olim abundauerint simiis insula illa, seu forsitan ingeniosis hominibus, & in suis operibus naturam imitantibus.

De Pyrrha Epimethei filia, & Deucalionis coniuge. Cap. XLIII.

Met. 4.

Pyrtha Epimethei fuit filia, ut dicit Ouidius & Deucalionis coniux, de qua idem Ouid. dicit sic, Deucalion lachrymis ita Pyrrhâ affatur obortis. O soror, o coniux, o femina sola superstes, Quam commune mihi genus & patruelis origo, Deinde torus iunxit, nunc ipsa pericula iungunt. Hæc autem cum esset piissima mulierum una cum Deucalione uiro diluuium passa est, eiq; quatuor peperit filios.

De Prometheo Iapeti filio, qui fecit Pandoram & genuit Iridem & Deucalionem. Cap. XLIII.

ibid.

Prometheus Iapeti fuit filius ex Asia nympha coniuge eius, ut Varro testat, ubi de origine linguæ latinæ, & alii plures. Hunc autem ante alios omnes formasse hominem ex terra dicit Oui. Siue recens tellus deducitq; nuper ab alto Aethere, cognati retinebat semina celi. Quam satus Iapeto mixta fluuiatibus undis. Finxit in effigiem moderantum cura deorum. Horatius autem aliquid superaddens dicit in Odis. Ferrur Prometheus addere principi Limo coactus partem unamq; Defectam infani leonis Vim stomacho apposuisse nostro, &c. Verum Claudianus in panegyrico quarti consulatus Honorii, fabricam istam longe plenius omnium longa uerborum serie describit dicens, Disce orbis quod quisq; sibi cum conderet artus, &

Lib. 1. ode. 16.

peraddens dicit in Odis. Ferrur Prometheus addere principi Limo coactus partem unamq; Defectam infani leonis Vim stomacho apposuisse nostro, &c. Verum Claudianus in panegyrico quarti consulatus Honorii, fabricam istam longe plenius omnium longa uerborum serie describit dicens, Disce orbis quod quisq; sibi cum conderet artus, &

infra per. xxvi. uersus. Sane his à Seruio & Fulgentio superadditur fabula. Dicunt enim cum Prometheus ex luto finxisset hominem inanimatum, miratam eius eximium opus Mineruam, eiq; spondidisse quicquid ex cælestibus bonis uellet in perfectionem operis sui. Qui cum respondisset se nescire, nisi uideret quæ apud superos sibi essent uilia, ab ea eleuatus in cælum est, ubi cum cerneret cælestia omnia flammis animata, ut suo etiam operi flammam immitteret, clam ferulam rotis Phœbi applicuit, & ea accensa ignem suum reportauit in terras, et pectusculo ficti hominis applicuit, & sic animatum reddidit, eumq; Pandoram uocauit. Quamobrem itari dii eum per Mercurium Caucaaso alligati fecerunt, & uultui, seu aquilæ iecur eius uel cor dilaniandum perpetuo dederunt. Cuius cōquestionē in tupe satis longo carmine Eschylus Pythagoreus poeta describit, asserens illi cor ab aquilæ rostro discerpi, & mox iterum restaurari, ac iterum ab auelaniari, & sic indefinenter uexari. Hominibus autem ut Sappho & Hesiodus dicunt, dii ob hoc morbos & maciem, ac mulieres immiserunt. Horatius autem dicit tantum maciem & febrem, ut in Odis. Audax Iapeti genus Ignem fraude mala gentibus intulit, Post ignem Aetherea domo Subducta macies & noua febrium Terris incubuit cohors &c. Hæc fictionum in uoluntum Serenissime Rex non erit leue corticem aperire. Multa enim insunt longa exquirentia uerba, quæ si non apponantur, erit paucis plurimum ingenii opportunum. Faciam igitur reserans quantum potero, ut præstabit deus. Et ante omnia uidendum puto quis fuerit Prometheus iste. Qui quidē duplex est, sicut duplex est homo, qui producit. Primus autem deus uerus & omnipotens est, qui primus hominem ex limo terræ composuit, ut Prometheus fecisse fingunt. seu natura rerum, quæ ad instar primi reliquos etiam ex terra producit, sed alia arte quàm deus. Secundus est ipse Prometheus, de quo antequam aliam scribamus allegoriam, secundum simplicem sensum quis fuerit uidendum est. Dicit ergo Theodotus de Prometheo isto legisse, quod cum illi Iapeti patris, eo quod natu maior esset, successio deberetur, iuuenis & dulcedine studiō tractus ultro illam Epimetheo fratri duobus paruis filiis Deucalione & Iride derelictis, in Assyriam abiit, & inde postquam aliquandiu isignes eo uero audiuiisset Chaldaeos, in uerticem Caucaasi secessit, ex quo longa meditatione & experientia percepto astorum cursu, procuratisq; naturis fulminum, & rerum plurium causis, ad Assyrios rediit, eosq; astrologiam docuit, & procuraciones fulminum, & quod omnino ignorabant ciuiliū mores hominum, egitq; adeo, ut quos rudes & omnino syluestres, & ritu ferarū uiuentes inuenerat, quasi de nouo cōpositos ciuiles reliquerit homines. Quibus sic præmissis uidendum est quis sit productus homo, quem supra dixi duplicē esse. Est enim homo naturalis, & est homo ciuilis, ambo tamen anima rationali uiuentes, naturalis autem homo primus à deo ex limo terre creatus est, de quo & Ouidius & Claudianus intelligunt, esto non adeo religiose, ut Christiani faciunt. Et cum ex luto illum Prometheus iste primus formasset, insufflauerit eum animā uiuentē, quā ego rationalem intelligo, & cum hac sensitiuā & uegetam potentiam, seu secundum quosdā animas. Verum hæc naturā habuere corpoream, & nisi peccasset homo, fuissent æternæ sicuti & rationalis, cui diuina natura est. Hunc perfectum fuisse hominem circa quoscunq; actus terreos credendum est, nec opinari debet quisquam opportunum illi fuisse ad eruditionem temporalium rerum Prometheū aliam quem mortalem. Verum qui à natura producti sunt, rudes & ignari ueniunt, immo ni instruuntur, lutei agrestes & beluæ. Circa quos secundus Prometheus insurgit, id est doctus homo, & eos tanquam lapideos suscipiens quasi de nouo creat, docet & instruit & demonstrationibus suis ex naturalibus hominibus ciuiles facit moribus, scientia & uirtutibus insignes, adeo ut liquido pateat alios produxisse naturā, & alios reformasse doctrinam. Insuper dicunt Mineruā opus huius miratam eum in cælum traxisse, daturam si quid ad opus suum perficiendum cerneret opportunum. Quod ego sic intelligendum reor, pro Minerua scilicet sapientem uirum, qui naturæ opus admiratur, hominem scilicet ex luto productū, & cum eum uideat imperfectum quantum ad doctrinā & mores cupiens eum

Lib. 1. Ode. 5.

Prometheus

Plasma Prometheus

eum animare, id est perficere, sapientia duce per speculationē ascendit in cœlū, & omnia ibi igne animata uidet, ut intelligamus quod in cœlo, id est in loco perfectionis sunt omnia animata igne, id est claritate ueritatis, sic & perfectus homo nulla ignorantia nebula offuscatur, & meditatione cōtinua uersatur in cœlis. Deinde à rota solis furatur hic ignem, & defert in terras, & pectori infert lutei hominis, & uiuus efficitur. Equidem nō incongrue dictum est. Non enim in theatris uel in plateis uel in propatulo ueritatis claritatem adipiscimur, quinimodō in solitudinibus semoti, & exquisita taciturnitate speculamur, & crebra meditatione rerum naturas exquirimus, & quia ista talia clam fiunt, quasi furari uidemur, & ut appareat unde sapientia ueniat in mortales, dicit quod à rota solis, id est ē gremio dei, à quo omnis sapientia est, ipse uetus deus est sol qui illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum, cuius æternitatem per rotam nō habentem principium neq; finem designare uoluere, & hoc apposuit ut de ipso uero deo & non de sole creato acciperemus dictum. Hanc demum flammam, id est doctrinā claritatem immittit pectori lutei hominis, id est ignari. Nam si omnibus largitor ille munerum deus animam bonā & perfectam infundat, corporea moles caligine infecta terre stri adeo uires retundit animes, ut plurimū nisi doctrina iuuentur, & excitent, adeo obtorpescent, ut potius bruta quā rationabilia animalia uideant. Doctrina igitur sapientiā à deo susceptā prudens homo animat, id est sopitam animam excitat lutei, id est ignari hominis, qui tunc uiuere dicitur, dum ex bruto rationalis efficitur, seu effectus est. Explicit autem homine iratos deos dicit quādam fecisse, ut religasse Prometheus in rupe, immisisse febrem, maciem, & foeminam hominibus. Circa quod quantum ad primū, aduertendum est hic poetas more uulgi improprie fuisse locutos. Existimat quidem circūgus iners, iratum deum aduersus quencūq; laborantem uident, quantumcūq; circa laudabile opus fatigetur, quasi nil prater ocium detur à pacato deo, & ideo iratum putare deū Prometheus, eo quod assiduo studio noscendarū rerum laboraret. Seu ideo iratos dixere, quia laboriosa hominibus immiserere. De ista ira qualis sit, supra ubi de Phana dictum est. Quod autem duci & alligari Caucaſo Prometheus à Mercurio fecerint, per uertitur ordo, nam prius in Caucaſo fuit Prometheus, quā hominem rapto igne animaret. Ductus est igitur, futurus & iam desiderio ipso prudens homo à Mercurio inter prete deorū, id est ab eruditione alicuius enucleantis secreta naturæ impulsus in Caucaſum, id est in solitudinē, quātumcūq; secundū historiam in Caucaſum secesserit, & ibi religatus in rupe, id est à propria uoluntate detentus. Ibi illi praeordia adiunt ab aquila lacertari, id est à meditationibus sublimibus anxiani, quæ longo exhausta meditationis labore tunc restaurantur, quādo per ambages uarias exquisita alicuius rei ueritas repetitur. Et hæc quantum ad fictā de Prometheus, quem profecto maiores nostri asserunt eximium sapientiæ doctorem fuisse. Nam August. in lib. de ciuitate dei, & post eum Rabanus, & Luon Carnotensis æquo fatentur consensu eum scientia insignē fuisse uirum. Eusebius præterea in libro temporum dicit, Argo regnante Argiuis fuit Prometheus, à quo homines factos esse commemorant, & reuera cum sapiens esset, feritatem eorum & nimiam inperitiam ad humanitatem & scientiam transfigurabat. Post hunc Seruius etiam de eo testat quia prudentissimus uir fuerit, & à prouidentia denominatus, & quod primus astrologiam Assyrios docuerit, quam in alūssimo residens Caucaſi uertice maxima cura didicerat. Hunc insuper dicit Lactantius in libro diuinarum institutionū, primum simulachra ex luto componere inuenisse, quod forsan de compositione hominis ex luto fabulæ dedit initium. Sic & Plinius ubi de naturali historia dicit, eum primo docuisse se ignem ē silice prouocatum ferula seruate. Voluere insuper iratos deos immisisse hominibus maciem, febrem, & mulieres. Pro macie ego intelligo labores corporeos, quibus extenuamur, & ad quos nascimur illius crimine, cui dictum est, Cum sudore uultus tui uesceris pane tuo. Hinc autem maciei uiam dedit intransi. Per febres uero ardores con-

ἀπὸ τῆς προ-
μυθεας ut
Seruius in 6.
Eclog. Verg.

capi-

ſcientiæ, quibus angimur, & uexamur assidue, uoluiffe reor. Mulier autem ad solatium creata est, sed inobedientia sua factus est stimulus, nec equidem paruus, si rite intueri uelimus, quod ut potius alienis uerbis quā meis ostendam, quid præclarissimus præceptor meus Franciscus Petarcha eo in libro, quem de uita solitaria scripsit, de eis sentiat liber apponere. Dicit enim sic. Nullum uirus adeo pestiferum uitam hanc sedantibus ut muliebri confortum. Fœmineus enim decor eo formidolosior funestiorq; quo blandior, ut scilicet mores, quibus omnino nil instabilius, nil studio + quietis infestius, Quisq; requiem queris, fœminam caue, perpetuam officinam liuium ac laborum. Rato sub eodem tecto habitant quies & mulier. Satyricum uerbum est, Semper habet lites alternatq; iurgia lectus. In quo nupta iacet minimum dormitur in illo. Nisi forte tranquillior est concubina accubitus, cuius & fides minor & maior infamia & litigium pat. Scitum est & illud clari oratoris dictum. Qui non litigat, celebs est. Post hæc paulo infra sequitur idem. Quisq; ergo litem fugis, & fœminam fuge, uix alteram sine altera effugies. Fœminæ & si quod rarum est, mississimi mores sint, ipsa præsentia, utq; ita dixerim, umbra nocens est. Cuius siquid fidei mereor, uultus atq; uerba cunctis qui solitiam pacem querunt, non aliter uitandi sunt, non dico quā coluber, sed quā basiliscus conspectus ac sibilus, nam nec aliter oculis quā basiliscus interficit, & ante contactū inficit, hæc ille. Quæ etsi multa sint & uera, haberem quæ dicerem longe plura, sed quoniam non exit intentum præsens, hæc de stimulo humani generis dixisse sufficiant.

forte, dedit.
Iuu. Satyr. 6.

Lucianus & alteram iræ causam addit, nempe quod in sacrificijs ossa & intestina dijs cremandi & immolandi, Prometheus autor fuerit, meliorem autē partem hostiarū sibi retinuerit. Sed idem etiam hunc à supplicio, de quo hic dicitur, liberatum postea dicit ob uaticinium, quo Iouem monuit ne cum Thetidem haberet, fore enim ut illa pariat filium, qui maior patre suo futurus esset, Mercuriumq; ideo missum à Ioue unā cum Hercule qui illum soluerunt. Idem scribit Hesiodus in Theogonia.

Hesiodus lib. 1. ἐργὸν καὶ ἡμέτερον fabulam copiose describit. Sed idem Pandorā nō istum Prometheus luteum hominem fuisse dicit, uerum à Vulcano iussu Iouis factam, & à dijs omnibus, quoque sua in eam munera conferente ornatum, & postea ad Epimetheum cum pixide clausa dono missam fuisse, qui illa recepta & pixide aperta, in qua omne genus malorum inerat, terram morbis calamitatisque repleuit.

De Pandora homine à Prometheus facto.

Caput XLV.

Pandoram dicit Fulgentius nominatū eum, quem Prometheus primum ex luto confecit, quod à Fulgentio ob id dictum puto, quia Pandora significatum sit in latino omnium munus, eo quod non ex noticia unius tantum rei componatur sapiens, sed ex multis & uerius ex omnibus, sed talis solus est deus. Posset præterea dici Pandora à pan quod est totum, & doris quod est amaritudo, quasi Pandorus omni amaritudine plenus. Nil enim in præfenti uita potest homo absque amaritudine possidere, quod utrum uerum sit, se unusquisq; excutiat, & uidebit. Iob autem uir sanctus & patientiæ insignis specimen uolens hoc improprie humano generi, dixit, Homo natus de muliere breui uiuens tempore multis repletur miserijs &c.

Pandora ut supra ex Hesiodo annotauimus ea fuit, quæ à Ioue hominibus in ultionem furti Prometheus missa fuit, Pandora dicta à πάν & δόγῳ quod omnes dii in eam quisq; sua munera contulerūt, in eandem sententiam & in Theogonia idem scripsit.

De Ilide Promethei filia. Cap. XLVI.

Isis ut ait Theodontius, filia fuit Promethei & paruula à patre Epimetheo patruo derelicta, de qua idem Theodontius talem recitat historiam. Dicit ergo quod cum uirgo excreuisset, & præstantissimi decoris iam matura uiro, Ioui placuisset, esse ab eo actū seu potentia seu suasionibus, utin eius iret concubitum, ex quo Ilidem dicit Ioui Epam-

i 4 phum

^a phum pepetisse. Tandem seu tanto fidens amasio puella, seu quia natura ardentis esset animi, in regni cupidinem incidit, & auxiliatis à Ioue habitis & aliunde contractis uiribus, quasi in effœtum uiribus regem & animum iniiciens, Argum Argiuorum regem annositate decrepitum, sed aliàs oculatū hominē traxit in bellum, aduersus quē cum descendisset in acie, factū est, ut fractis Iſidis uiribus ipsa caperet Iſis, & ab Argo seruaret captiua. Verū iussu Iouis patris sui Silbon, qui postea Mercurius appellatus est, homo eloquentissimus, & audacia atq; industria plenus, decipulis suis egit, ut occiso à se Argo senē, à captiuitate liberaretur Iſis. Cui cum nō bene cederent res in patria, suā consilia solertia conscensa nauē, cui uacca erat insigne, ad Aegyptios transfretauit, & cum ea Silbon ob perpetratū facinus pulsus ex Græcia. & cum ibi iam Apis potentissimus esset, eidem nupsit, & datis Aegyptiis caracteribus literatū, atq; ostenso terræ cultu, in tam grandē deuē uenit Aegyptiorum existimationem, ut nō mortalis femina, sed dea potius haberetur, diuinūq; illi adhuc uiuenti impenderentur honores. Leontius uero dicebat se à Barlaam habuisse hanc Iſidem ante transfretationē Apis in Aegyptū, eidem Api nupsisse, & postmodum cum Ioue cōcubuisse, & ob id cum rescisset, indignatus Apis regno Argiuorū relicto in Aegyptū abiisse, & eam postmodū ad se accedētem ultro suscepisse. In quibus tot sunt ab utraq; parte operum & temporum inconuenientia, ut non solum auferatur historię fides, sed nec etiā aliqua possit uerisimilitudo rerum adaptari, & potissime ad ueniente Iouis obstaculo, cuius cum Api conuenientia tempora huic historię plurimū auferunt fidei. Sane solertibus huius ueritatis inquisitio relinquatur.

^a Tradunt & Orum ex Iſide & Osiride natum, qui Aegypto imperauit, successoremq; reliquit Sefor Arim, qui ab Apollonij Commentarijs Sefonchos appellatur, de quo uide lib. 4.

^b Huius sacra postremo etiā Romam translata fuerunt. Colebatur autē plerūq; à matronis, & nō solum ferē cum castitate & abstinentia rerum connubialium, Eius sacerdotes lineis candidisq; uestibus utebantur, systraq; personabant, non multum absimiles ijs qui magnę matri ministrabant. Meminerunt hōrū sepe Satyrici et alij poete. Nam ut ferē sit, nusquā obsceniora peragebātur, quā ubi prætectus castitatis & puritatis erat. Vide Laetan. lib. 1. cap. 21. de falsa religione.

De Deucalionis filio Promethei, qui genuit Hellanem, Psitacum & Dionysium & Pherecrate. Cap. XLVII.

^a **D**eucaion omnium ueterum testimonio, Promethei filius fuit, cui adulter Epimetheus patruus Pyrrham filiam iunxit coniugio, mitis enim ingenuus homo fuit, & Pyrrha piissima femina, de quibus Ouidius. Nō illo melior quisq; nec amantior æqui Vir fuit, aut illa reuerentior ulla deorum. ^b Huius enim tempore apud Theſſalos ingens fuit diluuium, de quo fere

^a omnes scriptores ueteres mentionem faciunt, finguntq; plurima, excreſcentibus aquis Deucalionem solum cum Pyrrha coniuge in nauicula euasisse, & in Patnaſum deuenisse montem, & cum iam aquę cessarent Themis adisse oraculum, consulturi de huiusmani generis restauratione, eiusq; iussu lecto capite solutisq; uestibus postergasse saxa, tanquam magnę parentis ossa, & ea in homines feminasq; conuerſa. Hoc signum tum à Barlaam sic explicatum referebat Paulus. Dicebat enim se legisse in Græcorum antiquissimis annalibus, ob hoc diluuium terribis homines, & ad suprema usque montium effugisse atq; intrasse cauernas & antra unā cum mulieribus suis expectaturos finē, & ad hos Deucalionē & Pyrrhā cessantibus aquis in mœſto atq; supplicū habitu accessisse, & Deucalionē hominibus & Pyrrhā mulieribus nō absq; labore maximo suasisse aquas cessasse, nec amplius fore timendū, & sic eos ē uerticibus montium atq; ex saxeis antris eis scilicet ambobus præcedentibus in habitationes & tecta reduxisse. Porro Theodotius nō sic. Dicit em̄ delatū Deucalionē cum coniuge & alijs pluribus in nauē ad Patnaſum, & cum cessassent aquę ibi regni sui sedem statuisse, cum primo Theſſalis imperaret, & ex cōmuni cōſilio tanq; bono publico factū, ut renouatis hominib; & mulieribus ē cauernis

ē cauernis (quarum quantitas maxima longe hominum numerum excedebat, eo quod uenientibus aquis pauidiores longe antequam homines in montana confugerent, & sic ex eis nulla periret, cum ex hominibus multi absorpti sint) posita uerecundia (quam per tectum caput intelligit. Non enim uerecundamur nisi uidentes) indistincte homines quibuscuq; mulieribus miscerentur, quod per solutas uestes dicit intelligi. Nam ut ubi de Venere dictum est, Veneris cingulum est dictum Ceston, quod ipsa fert ad legitimos coitus. Cum uero in illicitos tendit, cingulum deponit, & sic illi solutis uestibus in illicitos ite coitus ostendebant, & hoc augendę prolis causa, cum ex multitudine mulierum, uirorum paucitas possit amplissimam prolem suscipere. Quod autem illos uocat ossa parentis, nō ob aliud dictum puto, nisi quia sicuti saxa terrę molem ne effluat continent, sic & ossa corpora hominum seruant in robore, sic & labores ager cultorū agunt, ut ea producantur ex terra ex quibus nutrimur atq; consistimus, quasi uideantur ex agris assumpti qui in coluere postea ciuitates. Ego autē reor illos parentis ossa dictos, quia ex castris & antris montū atq; lapides facimus, eduā sint, & ob duriciam suam saxei dicti.

Deucalionem quidam Promethei ex Pandora filium fuisse uolunt, & rursum Hellanem Promethei & Pyrrhæ filium. Deucalionem autem Theſſaliæ imperasse omnes tradunt, eundemq; primum xij. dijs aram consecraſſe. Rursum alij ex qua matre Deucalion sit, ignorari aiunt: fuerunt autem & alij Deucaliones, Minois unus, & alius Abantis filius, de quibus alijs.

Alij Deucalionis liberos numerant Hellenem, à quo iſtæ dicta est, Amphictyonem qui post Cranaum imperauit Atticę, & Protogentem.

Hoc enim responsum Themisios erat, ut ossa magnę matris post tergum iacerent.

Nam quę Deucalion iecerat, in mares, quę Pyrrha, in feminas cōuertebantur, et hinc græcis λᾶς populos significare uolunt à λᾶς quod est saxum. Fabula refertur & ab Apollodoro, tametsi paulo aliter, vide Schol. Homer. super dictione λᾶς, lib. 1. Iliad.

De Hellanē Deucalionis filio. Cap. XLVIII.

Hellanem dicit Theodotius filiū fuisse Deucalionis & Pyrrhæ, quem ait Barlaam patre mortuo adeo nomen suum & imperiū ampliāſſe, ut fere omnis Græciā quę in Aegæum mare uersa est, à nomine suo Hellas nominata sit, & Hellanes græci.

De Psitaco Deucalionis filio. Cap. XLIX.

Psitacus Deucalionis & Pyrrhæ filius, ut ait Theodotius, Promethei autē sui doctrinis imbutus ad Aethiopas abiit, ubi in maxima ueneratione habitus cum in longissimam euasisset æuū, orauit ut rebus subtraheretur humanis, cuius precibus dii faciles, eum in æuū sui nominis mutauere. Huius ego fictionis causam credo sui nominis & uirtutis phamam, quę eo cano mortuo, uiriditate durauit perpetua, ut sunt uirides aues illæ. Fuere qui crederent hunc Psitacum eum fuisse, qui unus ex septem sapientibus dictus est, sed Theodotius dicit eum longe antiquiorem.

De Dionysio Deucalionis filio. Cap. L.

Dionysius ut testatur Eusebius in libro temporum, Deucalionis fuit filius, eiusq; facta clauisse dicit circa iniū ducatus Moysis. Quę tamen fuerint, nusquam legisse memini, præterquā cum in Aticam uenisset, à Semacho quodam susceptus hospitio, filiæ eius caprę pellem largitus est.

De Pherecrate Deucalionis filio. Cap. LI.

Pherecrate Deucalionis fuisse filium Paulus & nonnulli alij arbitrantur, eo quod de eo sic referat Tullius in libro Tusculanarū quæſtionū. Dicaearchus autem illo sermone, quem Corinthi habitum tribus libris exponit, doctorū hominū disputantium, in primo libro multos loquentes facit, duobus Pherecrate, quendā Phiotam senem, quem ait à Deucalionē ortum, disſertē inducit &c. Ex quibus præter originem apparet eum fuisse philosophum.

De Astræo

De Astræo Titanis filio. ix. qui genuit Astræam & Ventos. Cap. LII.

Astræus filius fuit Titanis & terræ ut asserit Paulus. Hunc dicunt Seruius & Lactantius cum Aurora cōcubuisse & ex ea genuisse Astræam virginem, necnon & ventos omnes. Quos dicit Paulus cum senex esset, et fratres aduersus Iouem bellum mouissent, omnes armavit & emisit in superos. Esto Lactantius dicat eos ab Atlante armatos. Astræum potentem aliquem atq; superbum fuisse hominem existimo. ideo uentorū patrem dictum, quia alicui uentosa religioni præfuerit. Quod illos armauerit in superos, à uentorum discurfione sumptum est, qui si à terræ concanibus ueniant, ut in altum erumpant necesse est.

De Astræo patre mem. Hesiodus in Theogonia & Aratus in Phenomenis, qui & filie Iustitiam & translationem inter sydera describit.

De Astræa filia Astræi. Cap. LIII.

Astræam Astræi Titanis fuisse filiam satis uulgatum est, quæ quoniam diis fauit aduersus patrem & patruos, in cælum assumpta est, & in zodiaco locata ea in parte quæ ab ea Virgo denominata est. Nunc autem quid sibi uelit fictio uideamus. Astræum Astrææ patrem ego hic non hominem, sed cælum astrigerum intelligo, quod ex se iusticiam gignit, dum perpetuo ordine sibi diuino munere dato inferioribus corporibus unicuique iuxta sui qualitatem indefinenter opportuna concedit. Et huius exemplum legumlatores pro ut humano ingenio possibile est, nostram ordinauere iusticiam. Ex aurora ideo nata dicitur, quia sicut auroræ claritas solem præcedit, sic ex noticia certa rerum gestarum debet oriri seu oritur iusticia, seu iudicium. Diis fauisse dicitur, quia bonis semper fauet iusticia & eiicit reprobos. Ea enim in cæli parte ideo posita est, quia contigua est æquinoctio, ut ostendatur ex iusticia rerum æquitatem consequi. & sicut sole ibidem existente, æqua temporis pars non sit atq; diei ab eodem sole conceditur, sic à iusticia æquitas redditur depreffæ conditionis hominibus atq; clavis.

De Ventis filiis Astræi in generali. Cap. LIIII.

Venti ut perhibet Seruius & Lactantius Astræi Titanis & Auroræ suere filii, hos dicit Lactantius à Iunone ob natum Epaphum incitatos in Iouem, quam ob causam à Ioue cauernis clausi sunt, & sub imperio Aeoli religati. Sed aliam causam dicit Theodotius à Pronapide monstrari in Protoco-
simo quæ talis est. Dicere enim Pronapides Lingium ægre plurimum tolisse à Ioue de cælo fuisse deiectum, & ob id ad inferos descendisse, & conuentis Furiis orasse, si quid unquam eorum uotis suus labor posset in posterum uoluptatis afferte, irent, & sua uenena quiescentibus uentis iniicerent, ut furis infestari Iouis regnū infestarent atq; quietem. Quæ euestigio tendentes, cum eos pacifice sedentes in domo patriæ inuenissent, non solum furias, sed odia immisere, adeo ut in regiones suas abeuntes confestim unus in alterum discursum facere, & omne cælum terramq; concutere coeperint. Quibus perterritus primo Iuppiter, deinde commotus, eis non absq; labore capis, & cauernis Aeoli includis, eos sub eius esse iussit imperio. De quibus Aeneidos primo scribit Virgilius.

Interpretatio

Nimborū in patriam loca fœra furentibus Austris, et infra per duodecim uersus. Harum uero fictionum, si uolumus habere sensum, ante alia necesse est ut Astræum horū patrem cælum credamus astrigerum, ita tamen ut unum sit cælum quicquid inter lunæ concanum & octauæ sphaeræ conuexum continetur. Nam motum cæli & planetarum tantumquam à remotiori tantum paululum causa causari arbitror. Si autem Astræum hominem uentorum patrem uoluerimus, iam supra dictum est eum impetrasse locis, ex quibus multi orientur uenti, & hinc dictus sit uentorum pater. Auroræ autem dicuntur filii, quia uelut plurimum appropinquante aurora consueuerunt uenti oriri. Quod nauarum approbat autoritas & cōsuetudo. Illa enim hora eos surgere dicunt, & ob id eadem hora uelut plurimum suas navigationes incipiunt, & hinc Auroræ filii nuncupati sunt. Eos

Eos autem à Iunone in Iouem armatos fuisse ideo fictum est, quia à terra emitti creduntur, quæ Iuno est, & quadam terræ respiratione impelli, & cum alibi nequeant præter in aerem impingi, cum aer Iuppiter sit, in Iouem armatos, id est impetuosos fictū est. Quod autem lingium opere furiarum eos & inquietate regnum Iouis, & inter se hostes fecerit, à motu eorum & opete sumptum est. Nam si ab oriente uentus surrexerit, & iidem ab occidente, ut & per aerem & in se cōcurrant necesse est, ex quo uidentur hostes, & regnū inquietate Iouis. Eos autem sub imperio Aeoli religatos in cauernis ideo dictū est, quia Aeolides in insula quibus olim præfuit Aeolus, & ab eo denominatae sunt, plenæ sunt cauernarum, cauernæ aut plenæ sunt aeris & aquæ, cuius motu causatur calor, & ob calorem surgunt ex aqua uapores, quos calor ipse reuoluit in aerem. qui cum in loco nō capax consistere nequeat, egreditur. & si arctus sit egressus, de necessitate impetuosior & fortior & diuturnior exit, & sic cum generati uenti à cauernis Aeolidarū in insularū exeant, fictum est eos in cauernis Aeoli religatos, atq; suo sub imperio positos. Sed Virgilius sub hac fictione longe aliud sentit, quod quoniam non spectat ad propositū, non appono. Est præter fisiones horū prægrandis potentia. Sunt distinctæ regiones & nomina. Sunt insuper secundū quosdam pauciores, secundū uero alios plures, nec eisdem nominibus ab omnibus nuncupati sunt, de quibus antequam ad singulorū sermonem ueniamus, pauca dixisse non erat incongruum. De eorum potentia nominibus & regionibus, in maiori succinde scribit Onidius. Et cum fulminibus facientes frigora uentos. His quoq; non passim mundi fabricator habendum Aera permisit, uix nunc obstitit illis, Cum sua quisq; regat diuerso flamina tractu. Quin lanient mundum, tanta est discordia fratrum, Euris ad Auroram Nabathæa que regna recessit Persidæq; & radiis iuga subdita maruinis Vesper & occiduo quæ littora sole tepescit Proxima sunt Zephyro, Scythiam septemq; triones Horifer inuasit Boreas, cōtaria tellus Nubibus assiduus pluuiog; madescit ab Austro &c. Hos duodecim esse dicit Isidorus etymologiarum libr. eosq; sic disponit & nominat, Qui ab oriente uento in occiduum tendit ideo dicitur Subsolanus, quia sub ortu solis nascitur. Huic duos collaterales annectit, Eurū scilicet à sinistris, quem sic ait uocari, eo quod ab Eoo spitet, id est ab oriente astiuo. A dextris uero dicit esse Vulcanū, sic dictus quod alte tonet. Austrum inde à meridie flantem dicit dici, quod aquas hauriat, eumq; Græce appellari Notum. A dextris eius dicit esse Euroaustū, inde dictum quod inter Eurum sit & Austrum. Sic & qui à sinistris est Austroaphrum, quia inter Austrum sit & Aphrum. Sic & idem Libonotus uocatur, eo quod inde Libs & hinc sit illi Notus. Zephyrum autem subsequenter ab occiduo flantem dicit eo sic appellatū, quod flores & gramina eius uiuificentur spiritu, atq; eundem uocari Fauonium latine, quod his faueat quæ nascuntur, cuius à dextra Aphricum seu Libin à regione unde spirat denominatum; à laua uero Chorum, eo quod uentorū circulum claudat, & quasi chorum faciat. Antea tamen dicit Chaurum nominatum, & à nonnullis Argeften. Septentrio nem inde dicit dictum, eo quod à circulo septem stellarum consurgat, cui ponit à dextra Circium, à uicinitate Chori sic denominatum. A sinistra uero Aquilonem cuius nominis causam dicit quod aquas exinguat & dissipet nubes, eumq; dicit & Boreā nominari, quod ab Hyperboreis montibus egredi uideatur. Scribit præterea Isidorus his. xii. designatis, alios etiam esse uentos, quos ego eosdem puto, sed aliis nominibus appellatos, utputa Etesias, quas ait statuto anni tempore à Borea in Aegyptū efflare. Sic & austrum & altanum. auram uero ab aere dictam, quod lenis sit quasi agitur leniter aer, altanum in pelago fieri, & ab alto denominatum. Turbinem insuper à terra dictū dicit, est enim uentorum circumuolutio quædam perniciofa perlatpe. Fragorem à fracturam rerum sonitu denominari dictum uentū ait. Sic & procellam dictam, eo quod cum pluuia flans euellat. Vitruuius autem ubi de architectonica scribit, xxiii. esse uentos ostendit. Dicit enim Austri collaterales leuconotum & altanum, Aphrici libonotum & subuesperum

Aeolus

Potentia uentorum.
Lib. i. Met. 4.

Nomina uentorum.

Turris octi-
gona.

Isperum, Faonii ergastes & etestas, caniticium & chorum, Septentrionis Thracium & Gallicum, Aquilonis supernas & cecias, Solano curbas & orinthias, Euto circias & uulturnum. Alibi autem dicit ipse Virgilius eos. viii. tantum esse scribens, Andronychum Cyrenestrem ad demonstrationem opinionis huius, Athenis turrim octogonam construxisse, & singulis lateribus sculptam eius uenti imaginem, cui illa facies muri esset aduersa, posuisse, & tandem meta marmorea super turrim imposita æreum trionem superimposuisse illi dextra uirgam porrigentem. Qui cum circumageretur à uentis, uirga designabat, qui esset, qui flaret, & sic dicit compertum inter solanum & austrum eutum, inter austrum & faonium africanum, inter faonium & septentrionem Caurum seu chorum, inter septentrionem & solanum aquilonem, quam descriptionem tanquam optimam atque ueram mediterranei maris nautæ omnes seruant, & potissime lanuenses, qui profecto ceteros nauticæ artis excedunt ingenio.

⁴ Est & lapyx peculiaris uentus Apulie, cuius sepe meminit Horatius.

De uentis & eorum nominibus & regionibus caput est apud A. Gell. cap. xxij. lib. 2. Et Plin. lib. 2. Hist. floræ Naturalis copiose de hisdem agit.

De Subsolano uento & Vulturno & Euro collateralibus suis, filiis Aſtrei. Cap. LV.

Exposito de uentis in generali, de unoquoque secundum Isidori descriptionem, in particulari pauca dicenda sunt & primo de Subsolano orientali uento. Hic (ut Beda dicit) calidus est & siccus, sed temperate, & ideo calidus, quia diu sub sole moretur. Siccus autem, quia cum Oceanus orientalis multum distet à nobis, ex quo humiditatem sumere creditur, eam omnem ueniens do dimittit. Sed absit ut credam ridiculum istud, omnem scilicet uentum qui ad nos ab orientis plaga uenit, oriri in oriente extremo, cum certissimum habeatur multos apud Aeolidas oriri ut prædictum est, ex quibus nonnulli in nos efflant, quos nos orientales & merito dicimus, quam ob causam salua semper reuerentia Bedæ, frustra dictum præto eos ob longinquitatem originis suæ ad nos mutata complexionem uenire. huic eiusdem complexionis sunt à dextris Vulturnus omnia deficcans, à sinistris uero Eurus nubes aggregans seu generans.

De Notho uento & Euroaustro atque Austroastro collateralibus eius filiis Aſtrei. Cap. LVI.

Lib. 1. Met.

Nothus australis est uentus naturaliter frigidus & siccus, uerum dum per totam zonam ad nos ueniens transit, calorem assumit, & ab aquarum multitudine in meridie existente sumit humiditatem, & sic mutata natura ad nos uenit calidus & humidus, & calore suo poros terræ aperit, & humorem ut plurimum multiplicat, & nubes & pluias inducere consuevit. Huius formam sic describit Ouidius, Madidis Nothus euolat alis Terribilem picea testus caligine uultum, Barba grauis nymbis, canis fluit unda capillis, Fronte sedent nebulae, rotant pennæ quæ sinus quæ &c. Huic eiusdem complexionis à dextris est Euroauster, qui tempestates in mari generat, eo quod (ut dicit Beda) ab imo sufflet, à sinistris autem Austroaſter, quem aliqui dicunt calidum & temperatum.

De Septentrione uento & Circio collateralibus eius, & filiis Aſtrei. Cap. LVII.

Septentio uentus est à plaga in qua oritur nuncupatus, nascitur enim in locis aquis, & congelatis & excelsis montibus, ex quibus ad nos usque purus fluit, eo quod in locis, per quæ transit facit, nullus ob intentum frigus res soluitur uapor. Hic aerem serenum facit, et quas excitauerat Auster pestes, repellit & purgat. Complexione autem cum collateralibus frigidus est & siccus. Qui enim à dextris est, Circius appellatur niuium grandinumque productor. A sinistris autem Aquilo est, seu Boreas, de quo latior sermo sequitur.

De Aquilo

De Aquilone seu Borea uento Aſtrei filio, & collateralibus Septentrionis, qui genuit Zetem Calaim & Arphalitem. Cap. LVIII.

Boreas seu aquilo uentus collateralis est septentrionis, & natura sua habet nubes dissipare, & aquas colligere gelu, cuius uires & opa in persona sui loquens describit Ouidius dicens. Aptæ mihi uis est, quæ tristia nubila pello, Hac freta concutio nodosa quæ robora uento, Induro quæ niues, & terras grandine pulso. Idem ego cum frater celo sum nactus aperto, Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor, Vt medius nostris concursibus infonet æther, Exiliant quæ cauis elisi nubibus ignes. Idem ego cum subii conuexa foramina terre, Supposui quæ ferox imis mea terga cauernis, Sollicito manes totum quæ tremoribus orbem &c. Ex hoc plures dicuntur fabulæ. Nam Seruius dicit eum amasse Hyacinthum puerum, qui etiam ab Apolline amabatur, & quoniam cerneret amorem pueri in amorem Apollinis magis quam in se flecti, iratus disco ludentem interemit. Præterea dicit Ouidius eam amasse Orythiam Erichthonii regis Athenarum filiam, ac eam in coniugem postulasse, quæ cum non daretur, indignans se disposuit ad tapinam, rapuitque, & ex ea Zetem & Calaim filios suscepit. Infuper dicit Homerus in Iliade inducens Aeneam Achilli loquentem in pugna Boream pulcherrimas Dardani adamasse equas, & ex eis equos. xii. uelocissimos suscepisse. A quibus si corticem fabularum amouerimus, aduertemus primo Boream Hyacinthum, qui flos est, & ideo puer, quia nullus diu uiuit flos, amare, hac in forma, quia forte flabat sepius me per prata plena hyacinthis, quasi uisurus quos diligebat, uir & nos crebro uisuri uisum quos amamus. Qui Hyacinthus & ab Apolline, id est à sole amabatur. Nam & ipse productor taliu & spectator, amator etiam dicitur, & quia taliu fotor est, & ideo ab hyacintho amari dicitur, quia unaquæque res adamare uidetur, per quod ad esse deducitur, & perseverat in esse, nam flores & alia sole agente nascuntur & uiuunt, quamdiu uiuunt. A Borea autem ideo occisus dicitur, quia Boreas horriditate sui flatus cuncta humore priuat atque desiccatur. Amasse eum Orythiam historia est. Dicit enim Theodotus Boream iuuenem fuisse Thracem nobilem & animosum, qui tractus fama matrimonii contraxit à Thereo, qui Pandionis filiam habuerat in coniugem, cum audisset Orythiam Erichthonii Atheniensium regis formosissimam puellam esse, cupidine captus, eius petit coniugium, quod cum illi negaretur, ob incestum commissum à Thereo in Philomenam, quasi similis illi Boreas futurus esset, iratus captato tempore, illam rapuit anno regni Erichthonii. ix. & filios ex ea suscepit, & sic fabulæ locum & nomen iuuenis, & regno adinuenit. Equos autem Dardani à Borea genitos ideo dici arbitror, quia possibile fuit Dardanum fama bonitatis equorum eius regionis tractum misisse ibidem, & proletrarios assumptisse, quibus iunctis equabus suis optimos atque ueloces suscepit equos, quorum successores eius prolem semper postmodum seruauere, & hinc sumptum eos Boreæ filios extitisse.

De Zete & Calai filiis Boreæ. Cap. LIX.

Zetes & Calais filii fuere Boreæ & Orythiæ, quos testatur Ouidius cum Iasone & aliis Argonautis ad Colchos iuisse. Verum ut dicit Seruius, cum à Phineo rege Arcadiæ, qui eo quod suasionem nouæ coniugis filios cecauerat, à diis cæcatus & ipse fuerat, ei quæ ut eas scelerarent atque surriperet, Harpyiæ obscenæ aues fuerant appositæ. Suscepti hospitio remunerationis gratia ad expellendas aues Zetes & Calais, quoniam alati erant, missi sunt. Qui cum illas strictis gladiis persequerentur, ex Arcadia pulsas usque ad insulas, quæ Plotæ appellantur, persequi sunt. Ibi uero monitu Iris ut desisterent Iouis canes uolentius persequi, ad socios redierunt. Quæ iuuenum conuersio nomen immutauit insulis, & ubi Plotæ dicebantur, Strophades dictæ sunt, nam Strophe græce, latine conuersio dicitur. Hæc ego de istis legisse memini, quid autem habeant sub uelamine fictiones, detegendum est. Dicit ergo Ouidius hos post pueritiâ pennas habuisse, pro quibus ego intelligo barbam & uelociterem, quæ in adolescentia hominibus ueniunt. Circa autem allegoriâ pulsatum ab his Harpyiarum, dico quod diuino munere omnes boni nascimur, & prima

Lib. 6. Met.

Lib. 4.

De Hyacintho infra uide circa Amyclam.

& prima mortalium coniunx bonitas, seu innocentia est, sed tandem grandiores effecti ut plurimum abiecta innocentia deprauamur, & tunc secunda superinducitur uxor, cui quis concupiscibilis appetitus iudicio se trahi permittit, quod in quam perniciosos deducit saltus, Phineus testis est, qui auri cupidine occupatus, dum auaritiæ credit, quæ secunda uxor illi fuit, filios priuat luminibus, filii autem nostri laudabiles actus sunt, quos tunc priuamus lumine, cum illos obscenis operibus deturpamus. Quid enim turpius agere possumus, quam bonam mentem abicere, ut diuitias acquiramus? Quod teste Seneca philosopho, facere Demetrius petenti cuidam libertino dixit, Facilem scilicet sibi ad diuitias uia, quo die poenitisset bonæ mentis. Sic & nos cæci efficiuntur, quando ob census desiderium niniū in rapinas & turpia lucra delabimur. Apponuntur enim talibus Hæpyiæ fœdæ uolucres atq; rapaces, quas ego mordaces auarorum curas & sollicitudines intelligo, à quibus ideo auaris surripi dicuntur dapes, quia dum talibus detinentur cogitationibus, in tam grandem sui oblivionem auari ueniunt, ut etiam aliquando cibum suum mere efficiantur immemores, seu dum auri cumulum augeti satagunt, sibiipsis cibos extenuant, & sua miseria fœdos faciunt. Argonautæ qui apud hunc hospitantur, quoniam illustres omnes iuuenes fuere, & uirtute conspicui, loco salubrium consiliorum sumendi sunt, quæ est ægre suscipiantur à talibus, suscipiuntur tamen aliquando, & suscepta loco muneris retribuunt boni inquisitionem, quæ secundum Fulgentiū pro Zete & Calai intelligitur. Hæc autem boni, idest ueritatis inquisitio agit, ut canes Iouis, idest mordaces cure, & alienis bonis continuis inhiantes pellantur, usq; ad Strophadas, idest usq; ad conuersionem animi perquirentis bonum, quæ conuersio esse non potest, nisi omnis uiciis & concupiscentiis in uirtutes quis gressus dirigat suos, & tunc remanet à sordibus detestiorum turpiū immunis mensa Phinei. Sanè Leonius longe breuius huius sensum expedit. Dicit enim historiam hanc, talem Phineum diuissimum fuisse regem Arcadiæ, & auarum, & mortua Steneboe coniuge, ex qua Palæmonem & Phineum suscepit filios, superinduxit Arpalicem Boreæ filiam, & sororem Zeti & Calai, cuius precibus ipse filios excæcauit. quod scientes piratæ, qui Plotas in sulis incolebant, quasi in destitutum auxiliis & odiosum suis ob scelus commissum in filios uenere, & obsederunt eum, & machinis erectis usq; in regiam putrida sordes q; iacebant. Tandem ueniens Zete & Calai uocatis cum longis nauibus, eum liberauerunt obsidione, piratasq; usq; ad Strophadas repulere.

^a Fabulā Phinei describit Apollonius Argonautic. lib. 2. Fuit autem filius Agenoris, ut Hellanicus ait, ut Hesiodus, Phœnicis & Castiopeæ, nepos Agenoris, frater Cilicis, Dorycli & Atamini. Hic igitur rex Thraciæ, ut Flaccus, uel Paphlagoniæ ut alij, uxorem duxit Cleopatram ex qua genuit Oryctum, & Crambin, ut Sophocles, uel ut alij Mariandinum & Thynum, quibus superinducta nouerca factum est, ut nouercæ calumnijs adductus Phineus illos excæcarit: quapropter & ipse excæcatus à Dijs, & Harpyæ cōtra eum misse, ut hic dicitur. Tamen si uariæ ab alijs causæ afferuntur, cur excæcatus fuerit. Nam quidam excæcatum uolunt, eo quod optasset potius diu uiuere quam uidere, alij quod insidiatus fuisset Persæo, alij quia Phrixo uiam monstrasset in Colchum. Apollonius uero, quia uaticinando euulgasset Deorum secreta, excæcatum dicit. Occisus autem est, ut Dionysius tradit ab Hercule, cum is in solitudine liberos Phinei offendisset, comperissetq; eos calumnijs nouercæ eiectos fuisse, adduntq; alij maiorem natu filium, patrem apud Herculem accusasse: quamobrem cum pater cum in mare precipitaturus esset, ab Hercule prohibitu & occisum esse. Hæc à cōmentarijs Apollonij referuntur. lib. 2. Harpyias autem immisissas illi à Sole Didymus dicit, eo quod cum Iuppiter pro pœna illi optionem eligendi uitam uel cecitatem dedisset, respondit se nolle Solem intueri. Vide comment. Odyss. M.

^b Occisi autem Calais & Zetes ab Hercule dicuntur, siue quia nauem Argo uersus Mysiam reuerti prohibuerant, siue quia cum eo in partitione munerum, quæ Iason principibus Argonautarum distribuerat, dissenserant, siue quia pater eorum Boreas tempestate circa Cō insulam penè Herculem oppresserat. Vide comment. Apollon.

De Arpalice

De Arpalice Boreæ filia & Phinei coniuge.

Cap. LX.

Arpalices ut dicit Leonius, filia fuit Boreæ, ex qua matre non dicit. Hæc Phineo regi Arcadiæ nupta fuit, ut supra proximo patet, & infesta priuignis.

Flaccus autem non Harpalicem sororem Boreæ sed Cleopatram uocat, eamq; primam uxorem Phinei fuisse indicat, cum ait: Nempe adsunt, qui monstra fugent Aquilonia proles, Non externa mihi, nam rex ego diuitis Hebræi lunæq; uestra meo quondam Cleopatra cubili. Cui & comment. Apollonij assentit, qui lib. 1. dicit, Phineum Cleopatram Orithyæ & Boreæ filiam primam uxorem duxisse, secundam uero ideam filiam Dardani, quæ liberis Cleopatram insensa, excæcare eos tetrauit: seu quod alij dicunt, patrem Phineum calumnijs impulit, ut ille eos excæcaret. Didymus secundam uxorem Eurytiam uocat. In Odyss. M.

De Zephyro uento & Aphrico & Coro collateralibus eius filiis Astræi. Cap. LXI.

Zephyrus uentus est occiduus, qui à latinis uocatur Fauonius, complexionem frigidus & humidus, temperate tamen. Hyemes autem resoluunt, & germina floresq; producit, & dicitur zephyrus à zeph, quod latine uita sonat. Fauonius autem, eo quod foneat germinantia, uel faueat germinibus. Flat enim suauiter & placide, & à meridie usq; in nocte, à principio ueris usq; ad æstatis finem. A dextris eius Aphricus ponitur, qui tempestuosus fulmina & tonitrua generat. A sinistris autem eius Corus, qui ut Beda dicit, in oriente nubilosum aerem facit, cum serenum faciat in occiduo. De Zephyro recitatur talis fabula. Nympham scilicet fuisse nomine Chlorin à Zephyro dilectam, & in coniugem acceptam, ei q; ab eo in munus amoris atq; uiolate pudiciæ omne ius in flores concessum. Eam q; ex Chlora Floram uocauit. Præterea refert Homerus in Iliade hunc Thyello cōpressisse Harpyiam, & ex ea Xantum, & Balium Achillis equos suscepisse. Harū fabula tum intentio talis esse potest. Dicit Lactantius in libro diuinarum institutionū Floram feminam magnas ex arte metetricia quesuisse opes, quatum moriens Romanū populū scripsit heredem, parte seruata, quæ sub annuo scenote præstaretur, ex quo scilicet scenote uoluit, ut suus natalis dies singulis annis ædificatione ludorum celebraretur, qui ludi Florales, & sacra Floralia, à Flora nūcupata sunt, quod quia senatui tractu temporis flagitiosum uisum est, quum timore plebis tractare nō posset, ab ipso meretricis nomine argumentum sumi placuit, ut rei pudendæ dignitas adderetur, & inde finerunt Floram floribus præfere, eamq; oportere ludis placare, ut fruges cum arboribus, aut uitibus bene prosperæque florerent. Quem colorem secutus Ouidius Nymphā non ignobilē Zephyro nuptā ait, & dotalicio munere ut floribus præfere accepisse à sponso. Qui ludi ut dicit Lactantius, memoriæ meretricis conueniunt. Nam omni lasciuia & uerborum licentia, quibus omnis obscœnitas effunditur, positis flagitante populo à meretricibus uestimentis, quæ ludis in illis mimorum fungebantur officio, celebrantur. Ex Thyello autem Harpyia equos suscepisse, nescio quid uelit Homerus, nisi id forte, quod apud Olisbonā extremū Hispaniæ in occiduo oppidū equas facere cōsueuisse apud Pliniū secundū legimus. Quas dicit Plinius in concupiscentiā prolis suscipiendæ uenientes hiulco gutture cōsueuisse flantes Zephyros suscipere, & ex eis cōcipere, & parere uelocissimos equos, breui tamen æuo ualentes, & sic forsitan ex equa cui nomen erat Thyello, quæ impetus seu procel la interpretatur, factū est, uel ut supra de equis Dardani ex borea conceptis diximus.

Iliados. p. Ceterum Homerus non Thyello, sed Podargen nominat. *ἑκτόν τε καὶ ἑλίων τὸ ἄμα τῶν ἵππων περὶ δὴ τοῦ ἐτερεῖ ζεφύρου ἀνέμω ἀρῶν καὶ ποδάργῃ.* Super quo loco cōmentarius inquit. *τί τις δὲ φωνὴ ἀρῶν καὶ ποδάργῃ ἢ ἡ ὄνομα ποδάργος λευκὸς ποδάργος ἐχούσης.* Idē non Thyello inter Harpyias, sed Aello Ocypeten & Podargen nominat.

De Alois Titanis. x. filio.

Cap. LXII.

Alois ut ait Theodorus, filius fuit Titanis & Terræ, cui coniunx fuit, ut etiam Seruius asserit, Iphimedia, quam cum uiolasset Neptunus, duos ex eo peperit filios, Othum & Ephyalte, quos Alois educauit, ut suos, & cum ix. digitis, ut dicit Seruius, singulis mensibus cresceret, parantibus Gigantibus bellum

k 2 bellum

bellum aduersus superos, nec ob senium Alous ad illud posset accedere, hos misit geminos adiutores, de quibus ubi de filiis Neptuni dicemus.

Duxit præterea Alous secundam uxorem Eribeam, ut apparet ex commentario Homeri.

De Pallene. xi. Titanis filio, qui genuit Mineruam. Cap. LXIII.

Pallenem seu Pallantem unum fuisse ex filiis Titanis dicit Paulus, infulamque in Aegeo mari tenuisse, & a se denominasse Pallanem, hominem immanem & superis aduersum plurimum, cuius Lucanus meminit dicens. Pallene Ioui multauit fulmina Cyclops. Hunc dicit idem Paulus à Minerua in bello aduersus Iouem factum occisum, & ob id eam Palladē denominatā. Et alibi dicit idem Paulus, eum ob eius seueritatem ante bellum à Ioue fulminatū. Sanē Theodotius ei dicit fuisse filiam nomine Mineruam, à qua cum illi conaretur uirginitatem surripere, occisus est.

Hunc Hesiodus Astraei, Persaeque fratrem facit, dicitque ex Styge eundem genuisse, & cumulationē, Cōtentionem, Vim, Potentiam, & nescio quos alios. In Theogon.

De Minerua Pallantis filia. Cap. LXIII.

Minerua ut supra proximo patet iuxta Theodotium, filia fuit Pallantis, à se ob uirginitatem tuendam occisi. Hec ut Tullius dicit ubi de naturis deorum, Inter plures alias Mineruas, fuit, ei quod ait ab antiquis pinnata apponi talas, seu quia occiso patre uelox fuerit ad fugam, seu ob aliam causam factū sit.

De Runco & Purpureo xii. & xiii. filiis Titanis. Cap. LXV.

Runcus & Purpureus, ut asserit Priscianus in maiori uolumine, filii fuerunt Titanis & Terrae, quorum ait Nenuius poetam meminisse aientem. Inerant signa expressa quomodo Titani bicorpores magnique Atlantes Runcus atque Purpureus filii terras pro terra &c. Et Horatius in Odis, ait. Aur quid minas ei Porphyrtion statu. De his autem aliud legisse non memini.

Fuit & Alcyoneus Purpurei (sic enim à Nenuio appellatū aut Porphyrtionē) frater, cuius mē. Claud. 3. de rapt. prof. Alcyoneus per stagna pedes Tyrrhena curret. Hos antesignanos gigantum fuisse ferunt, illisque à matre datū, ut donec eam tangerent, inuicti forent. Minerua tamē cōsilio sublimis donata sum, ex his Alcyoneus Herculis telis confossus est, ut est apud Lycophronē, cuius filia, quas septem numerant ob patris mortem in mare praecipitantes se, ab Amphitrite in Alcyones mutatae sunt, ut quibusdā placet. Harum nomina Egēsander haec ponit, Phosoniam, Authen, Meibonem, Aleippen, Pallenen, Asterien & Drimo, haec Ian. Parrhas. in Claud. Ex quo loco dubito an hic quoque pro Runco Rhoetus legendū sit, ita enim apud Hor. sequitur. Quid Rhoetus, euulsisque truncis Enceladus taculator audax. Est tamē & Runema Dea ueterū Roman. quae rucationi praerat, hoc est euellendis & extirpandis inutilib. herbis.

De Lycaone. xiiii. Titanis filio qui genuit Calisthonem, Cap. LXVI.

Lycanem Arcadiae regem dicit Theodotius, quod nusquam alibi legi, filium fuisse Titanis & Terrae, seu ob splendorem regiū, seu ob insigne aliquod factum, seu quod potius credo, quia nequam fuit homo & deorum spector atque uis lipensor, sicut plurimum legimus fuisse Titanes. Ex eo autē talē refert Ouidius fabulā. Cum ascendisset in caelum mortaliū clamor quoniam omnia male agerentur in terris, uoluit Iuppiter experiri praesentia, & forma hominis sumpta deuenit in terram Lycaonis, egitque ut aduerterent populi, quia deus esset in terris, qui cum sacris operā darent, à Lycaone risi sunt omnes. Qui tamen ut experiret, nūquid ut dicebatur, hospes suus Iuppiter esset, cōspirassetque in nocturnā eius necem, nec peregrisse potuisset, ad aliud facinus repente intendit animū, & occiso ex obsidibus Molossoꝝ uno, undis partim, partimque prunis excoqui iussit, & illū comedendū Ioui apposuit. Qui cum cognouisset scelus, spreuissetque cibum, ignem in regiam Lycaonis iniecit, & abiit. Lycaon autē territus, abiit in syluam & in lupum uersus, morem rapinae pristinum seruare coepit, in greges feruens sanguinis audacitate. Sub hac fabula historiam esse talem dicebat Leonius. Fuit olim inter Epiros, ex quibus aliqui postea à Molosso Pyrrhi filio Molossi dicti sunt, & Pelasgos, qui postea Arcades, controuersia, de qua cum in concordiam itum esset, pergit Lycaon

alijs Porphyrtion.

Lib. 3. Od. 4.

Lib. 1. Meta.

Lycaon, qui tunc praerat Pelasgis, ut sibi in robur initae concordiae daretur saltem obsequium unus ab Epiros, eo quod ab eis fuisset primitus exorta discordia. Cui à Molossis usque ad certum tempus iuuenis unus ex nobilioribus cōcessus est. Qui cum non remitteretur in termino à Lycaone, per legatos gentis suae requisitus est. Lycaon autem, seu quia superbe requisitus uideretur, seu ob aliam causam turbatus, eo quod pessimus esset homo, & infasti animi, respondit legatis se in sequenti die obsidem redditurum, iussitque in mane sequentū secum in conuiuio essent, & clam obside occiso atque decocto, legatis aliisque conuiuantibus iussit apponi. Erat forte inter eos epulans iuuenis adhuc Lysania, is qui postea Iuppiter dictus est, homo ea tepe stare apud Arcades existimationis permaximae, qui cum membra humana nouisset, electis mensis turbatus atrocitate facinoris profiliuit in publicum, & in Lycaonem sibi fauentibus popularibus omnibus euestigio conspirauit, & congregatis uiribus eum traxit in pugnam, superatūque regno priuauit. Lycaon autem delectus exul & inops cum paucis fugit in syluas, & coepit in uerbis insidiari & raptu uiuere, quod fabulae locum dedit, quod in lupum uersus sit, nam si rite uelimus inspicere, nulli dubiū esse debet, quin quam cito ad auaritiam & rapinā mentē apponimus, humanitate exuti, lupum euestigio induamus, atque tamdiu perseueramus in lupum, quamdiu talis appetitus perseuerat in nobis, humana tantum reserua effigie. Dicebat insuper idem Leonius, alios asserere Lycaonem in uetum lupum fuisse conuersum, asserentibus talibus in Arcadia lacum fore, quem si quis transnatastet, ilico transformabitur in lupum, & si à carnibus abstinuisset humanis, & anno. ix. transacto lacum eundem iterum transnatastet, ei forma pristina reddebatur. Quod sciens Lycaon, & plurimum itam Iouis timens atque suorum, & ob suam perfidiam ignorans quod satis tutam posset habere latebram, ad expectandum absque suspitione uitae rei exitum, lacum transnatauit, & uetus lupus effectus inter alia eiusdem speciei animalia habitauit in syluis, relicta filia unica uirgine Calisthōne. Praeterea scribit Plinius in lib. naturalis historiae, bellorum inducias huius Lycaonis inuentum fuisse, ludorumque gymniconū in Arcadia.

De Calisthōne filia Lycaonis, & matre Arcadis. Cap. LXVII.

Calisthō filia fuit Lycaonis, ut satis per Ouidium patet. Hec ut scribit Paulus, iam patre fugato inter rerum tumultum adhuc uirgo, regiam exiuit, & a fugit ad nemora, ubi se uirginibus Dianae dicatis sociam iunxit, apud quas à Ioue in habitu transformato Dianae oppressa est, & cum turgescere utero appareret crimen, pulsa peperit Arcadem. De quibus ambobus plene infra ubi de Arcade dicitur, & ea potissime, quae à Leonio de fictione relata sunt. Sane haec pluribus est appellata nominibus, nam graece Arctos dicitur, quod latine sonat ursa. Praeterea & Helice dicitur à gyri circuidione, nam graece helici dicuntur gyri. Nuncupat etiam Cynos, quod nomen ante fuerit duo nomina. Cynos scilicet, quod sonat latine canis. Nam imago caelestis, quae postea ursa dicta est canis dicebatur, & forte adhuc apud quosdam dicitur. & utros, quod latine bos syluestris sonat, nam & eodem nomine dicta est, propter eleuatam caudam ad semicirculi formam, quod magis ad syluestre bouem spectat, quam ad canem faciat, aut ursam. Nam sicut dicitur, fert syluestris bos caudam eleuatam, ut semicirculū facere uideatur. Appellatur & Phoenix, sic uolente Thalete in uentore, qui Phoenix & ipse fuit, seu quia Phoenices, qui instructissimi fuere nautae, ea in nauigatione primi sunt usi. Dicitur & Septentrio, quod etiam Arcadi, seu maiori urae nomine est, eo quod à septem denotetur stellis, nam trion seu tiron stella interpretatur.

Fab. describit Ouid. lib. 2. Meta. additque lunonem à Teithye precibus impetrasse, ne Calisto & filius, postquam sidera facti essent, Oceano cum cetera solent, lauaretur, quod ad altitudinem caeli et loci ubi ea stella sitae sunt pertinet. Sunt tamen, qui haec duo sidera quae arcti appellantur, Nymphas & Iouis nutrices fuisse dicant. De quibus uide Higium, qui uarias multorum authorū de his sententias collegit. Ceterum confundit hoc loco Bocatius nomina, & quae urae minoris propria sunt, ea maiori attribuit. Nam Calisto seu Ursa maior proprie his nominibus appellatur. Ellice fortasse ea ratione qua hic dicitur, quod

Mem. huius rei Plin. lib. 8. cap. 22.

Lib. 7. cap. 56.

opportuna fulciū. His autem cessantibus scilicet fractibus substantiarum Aegle dicitur abscondita, & tunc audet hostes in hostes insurgere quasi aduersus inermem. Tantum his existētibz & Pallade, quę pro militari disciplina intelligenda est hic, in uictoria iur. Quod autem in infernū merſi ſint, humiliari atq; deiici ſuperborum proteritiā ostendere uoluerit fingentes. Huic tamen bello gigantum multa ſuperadduntur hic non appoſita, eos ſcilicet montes montibus impoſuiſſe ut in cælum aſcenderent, & alia quędā ſeciſſe, quę referenda ſunt ad actus bellantium. Erigunt quidem arces & imponunt montibus turres, ut cælum, id eſt regnum hoſtis occupent, quę omnia tandem à uiſore dei ciuntur, ut à Ione factum eſt. De hoc gigantum bello atq; ſuperū uidebatur Varro aliter opinari. Dicebat enim hoc fuiſſe cum ceſſaſſet diluuium, dicens aliquos in diluuium cum uenſilibz omnibus conſugiſſe in montes, qui laceſſi poſtea bello ab aliis, qui de aliis deſcenderant montibus tanquam ſuperiores uenientes facile repellebant. Unde fictum eſt ſuperiores deos eſſe, inferiores nero terrigenas. & quia ex uallibus ad ſummū tendentes, præmiſſo peſtore quali reptare uidentur more ſerpentum, inde dictum eſt eos ſerpentum habuiſſe pedes. Quod autem metu Typhoei in Aegyptum mutatis formis auſugerint dii, aliud ſentit, quā historia uel mortalitas. Nam pro Typhoeo, qui terre fuit filius, terra ipſa intelligenda eſt, & poſſime ea pars, quā à nobis ſeptentrionalibus incolitur, à qua dii, id eſt Sol, per quem (ut Macrobio placet in libro Saturnaliorum) reliqua deorum multitudo intelligenda eſt. tunc fugiunt quādo ab æquinoſtio autumnali uerſus antarcticum polum ſol incipit declinare, quia tunc elōgatur à terra ſol, ſcilicet à regione noſtra qui ſeptentrionales ſumus, & tendit in Aegyptum, id eſt in aſtrum ſeu ad regiones australes. Deos autem formas mutari, forte poſſius ad ornatum fictionis appoſitum eſt, quā ob aliam cauſam. Nam ut dicit Auguſtinus ubi de ciuitate dei. Non omnia quę geſta narrantur, aliquid etiam ſignificare putanda ſunt, ſed propter illa quę aliquid ſignificant, & ea quę nihil ſignificant attexerunt. Solo enim uomere terra proſcinditur, ſed ut hoc fieri poſſit, etiā cetera aratri mēbra ſunt neceſſaria. Et ſoli neri in ciuitatis atq; huiusmodi ualiſ muſicis aptantur ad cantum, ſed ut imitari poſſint, inſunt & cetera. In compagibus organorum, quę non percutiuntur à canentibus, ſed ea quę percuſſa reſonant, huic conneſcuntur. Hęc Auguſtinus. Et ob id eſto ad inuentū minime ſpectaret, ne uideam ut euiſſe laborem, quid in illis formis ſenſiſſe potuerint, auueſtamus. Dicit ergo Ouidius, Iouem mutatum in arietem, ut in hoc Iouis naturam demonſtraret.

- Aries.** Eſt autem aries manuſuetum & benignum animal, nemini ſi in quiete ſua permittatur infeſtum. Præterea uile plurimum. nam ad procreandam prolem maximo pecudū gregi ſolus ſufficit, & in ſuper nō ſolum uir gregis eſt, ſed dux etiam. nam ſi abſit paſtor, ipſe ſe paſtorem pecori præuium offert, illud q; itinere recto reducit in cauſas. Quæ Ioni cōuenire uidentur in alia multa. Eſt enim planeta benignus & mitis, niſi coniunctione alterius deprauetur &c. Eſt ſimiliter utilis, quia maturos foetus mulierum mouet ad exitum & emittit in lucem, omnes q; iuuat ut ipſum nomen ſonat. ſic & dux gregis, id eſt rex & dominus deorum, ut omnis gentilitius error aſſumat. Solem autem ideo in coruū uerſum reor, ut æque ex proprietatibus ſolis demonſtraretur una. Coruum autem habere uim quandam præſagiendi credidere ueteres, & ideo quia ſol diuinationis dictus eſt deus, ut ubi de Apolline dicitur, eidem coruum conſecrauerit, qui ut dicit Fulgentius, ſolus inter aues habet. lxxiii. uocis mutationes, quam ob cauſam auguribus antiquis erat in auguriis captandis auiſ gratiſſima. Bacchum in capram mutatuū, hyemali tempore conuenit, nam uinum id eſt Bacchus à frigore hyemis coactum in ſe uites colligit ſuas. & cum minoris uideatur uirtutis quā ſit, agente frigore facilius potatur à ſtulis. Verū poſtquam potatu eſt, calore autem ſtomachi extēditur, & more hirci ad ſublimiora tendit, agitur ut calefacti homines animoſiores efficiantur, & ad celliora cōtendant. Quod autē luna in Felem, id eſt in damam mutata ſit, ut eius deſignetur uelocitas dictum eſt, cum ſit daemal uelociſſimum animal, nec illi ad deſenſionē ſui telum aliud quā fuga cōceſſum ſit.

ſit à natura, & ſic luna inter planetas uelociſſima eſt. Iunonē autem in candidā mutatā uaccam ideo uoluere, quia uacca fertile ſit animal, & ſic terra, quam Iunonē aliquando uolunt. & ideo candida, quia niuibz hyeme tegatur. Quod Venus piſcis effecta ſit, eius grandis humiditas, ſeu quod humiditate uigeat Venus oſtēditur. Mercurius autem ibis factus dicitur, eo quod ciconia ſociabilis auiſ ſit, ex quo Mercurii conuenientia cum omnibus deſignatur, & ut ſerpentum hoſtis ciconia eſt, ſic aſtutiarū diſſipator Mercurius. Secundum autem Theodotium Iuppiter in aquilam uerſus eſt, ut per aquilam, quę alius ceteris auiibus uolat, eius ſublimis intelligatur effectus. Cybelem uero in merulam ideo uerſam puto, quia cum terra ſit, & merula ſit auiſ uolans continue circa terram, ut terra per merulam deſignetur. Per anguillam autem in quā Venerem uerſam dicit, eius Veneris lubricum accipiendo eſt. Per Paua autem in hircum in ſuperiori ſui parte uerſum, & in piſcem in inferiori, intelligo orbem totum cui natura rerum, id eſt Pan præeſt, & qui ſuperiori parte id eſt terra, quę aqua ſuperior eſt, & hircos & animalia cetera paſcit: in inferiori autē parte id eſt aqua, ideo piſcis fingitur, quia piſces producat & nutriet. Sed cum iam omnis Titania proles expedita ſit, libello huic finem etiam faciemus.

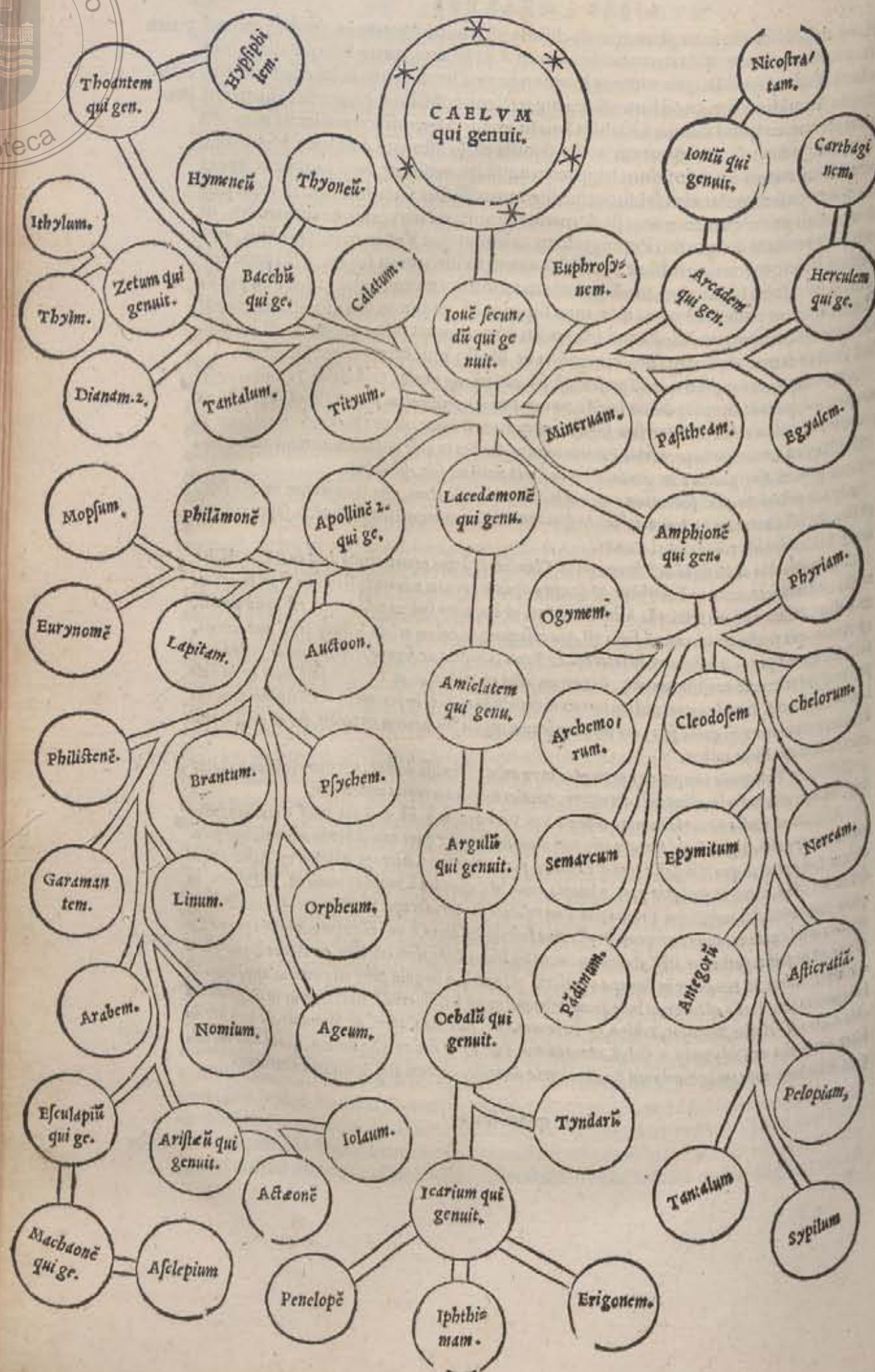
Addunt alij Pana concham marinā perſonuiſſe ſub initium eius prælij, & hoſtibus Titanibus eo ſos nitu, terrore, qui inde *ωκεανός* dicitur inieſto, moram tam diu ſeciſſe, dum reliqui dii ad pugnā ſeſe expederent. Quidam etiam in uniuerſum ſugaiſſe hoſtes Pana tradunt: de qua re copioſe Politiānus in Miſcel. Cap. 28. & Eraſm. in prouerbio Paniceus caſus. De hac re uide Higinium, uariant enim auctores, cum quidam Aegipānem cum quo Iuppiter in Creta nutritus fuit, eſſe uelint.

Alij non pellem Aegles, ſed corium capræ Amaltheæ id fuiſſe aiunt, quo Iouis ſcutum inteſtū fuit, & hinc *αἰγία* uocatam, & Iouem ipſum Aegiochum: uide comment. Homer. Iliad. O. ſuper diſtione *αἰγία*. Et Laſſant lib. 1. de ſaſſ. Rel. Cap. 21.

Gigantomachia ab Heſiodo in Theogonia & Claudiano, à quo tamen cepta duntaxat non abſolute eſt, & Ouidio in 5. Meta. deſcribitur. In qua præcipuam operam nauarunt Hercules, Pan, Bacchus, & Pallas. Militaria dona retulerūt Aſini Sileni, qui ob hoc inter ſydera collocati, ut eſt apud Aratū, & Arā, in qua conſederatio deorū facta eſt, quę ipſa quoq; in cælum relata. Deinde Styx, quę meruit, ut dii deinceps per eam inſurandum facerent, & Panis tumultus, ac ſigura terriſica, unde poſtea Carat dii deinceps in cælo conſtitutum eſt. Gigantum ſedes ait Didymus, in Tartefio fuit, unde & in belolum proceſſerunt. Deinde autem uicti in tartarum depulſi ſunt, ibiq; imperium in eos Saturno datū eſt. Præterea Ophion ex ijs quidā fuit, cui Iuppiter ſaxum ingens ſeu montem impoſuit, qui ab eodē Ophioneus dictus eſt. Idem auctor.

Nobilis & Phlegreus campus ex hac pugna, in eo enim commiſſa dicitur, ut etiam Solinus teſtatur d. Cap. 14. qui ait enormia adhuc oſſa ibi uideri, quoties nimbis torrentes excitantur.

Gigantum multa ac uaria nomina collegit, Ian. Parrafius in 3. lib. de Rapt. Prof. Claudian. cuius uerba hic appoſui. Gigantū qui terra matre nati dicuntur, præter quos ante diximus, nomina hæc ſunt. Cinnus Cei frater, à quo Theſſaliæ ciuitas Cinnæ, ut placet Stephano. Almops Neptuni & Athamantis Helles filius, à quo Macedoniæ pars Almopia, cuius in Caſſandra Lycophrō meminit. Polybotes, in quem Neptunus eius montis qui Priou upud Conſulam dicitur, abrupti fruſtū pro telo coniecit, unde Nyſiros inſula nata creditur: & quem Proſerpina ſuſtulit Beſbicos, à quo cogneminiſ inſula prope Cyzicum, ut inquit Agathocles. Itē Celadon, quem. 1. Gigantidos Dionyſius celebrat, & Athos à quo Thraciæ mons Athos, ut Nicander in Europe 5. reſert. Quumq; à ſingulis penē Gigantibus appellationē loca ſortita ſint, facile adducor, ut inde quoq; Mimanti nomē hæſiſſe credā. Recenſentur in Gigantomachia à Claud. Pelorus, Damafor, Echion, & Palleneus, &c. Hęc ille, ceterū de Mimante, de quo hic dubitat, nos ſupra ex Didymo in 3. Odyſſ. adnotauimus. Fuit & Aſius ex Gigantibus, quem Mercurius, quia Bacchum capram in Bardynen fluuium Syriæ deieciſſet, captum atq; domitum excoriauit.

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM LIBER QVINTVS.

ONDVM plene finietam superbam Titanis prolem in medium trahere, & ecce qui adeo circa principium impetuosē ab imo usq; commouerat aequora, quasi in antrum Aeoli reuocati imperio abiissent, uenti quiescere omnes, & turgidum haecenus uelum, languidum exhaustumq; adhaesit malo. Quod ego perspectans aduersi illico, quia esset paululum quiescendum, nec mitum, quod si fulminando Iuppiter fatigatus est de me, scribendo scelesti generis elatos mores poterit arbitrari discretus. Progredior igitur in litus, conscendo tumulum uisurus, quod nam me libens liquisset spiritus, dumq; in circuitu cum oculos uoluo, Atticum sub pedibus habere solum cognoui, auidusq; in circuitu cuncta passim uidere, non ordine certo intuebar, quinimmo ut memoria repraesentabat praeterita, sic nunc huc, nunc illuc oculos impellebam. & summos primo aliquandiu Arcadam montium consideravi uertices, & nemorosa decliua, mecum dicens, Hos incoluit Mercurius puer, per illa ducebat Diana choros, discurrebat Atlas & paruos adhuc Parthenopeus consuevit agitare ceruos, in illis Calistho latuit uirgo. Inde repente reuolutus in litus aspexi, non dicam Athenas, sed eorum dum ferē consumptum paruumq; uestigium intuerer, nisi nostrae mortalitatis insana iudicia, quibus decepta uetustas, dum illas futuras perennes arbitaretur, primo deos in litem nominis imponendi traxit. Inde eas uocauit eorum sententia immortales. nunc paucis elapsis seculis, ruinis suum finem uenisse testantur. In mortem profecto nos & nostra corrumpunt omnia ceteri passu. Atamen quantuncumq; exinanita ciuitas, immo potius ciuitatis bustum esse, memorari coepi quanta philosophorum, atq; poetarum luce, quanto studiorum omnium decore, quanta regum ducumq; gloria, quanta insignis potentia, quanto uictoriarum fulgore splendida iam dudum fuerit, & exhorui uidens omnia sub turpi ruinarum tam templorum quam aedium tumulo deiecta iacere. Ab hac tandem me consideratione retorsit biceps ferē in conspectu positus Parnasus plurimo celebris carmine, & uatum redolens laureis, atq; uetustissimum & suauē musarū hospitium, quem dum quadam mentis ueteratione cōspicerem, & deserto fonti Castalio compaterer, uidi antiqui hostis decipulam ueterem, antrum scilicet Apollinis Delphici, ex quo prodeuntes ambages, & perplexa responsa in se, tanquam in charibdim cuncta sorbentem, & in barathrum perditionis perpetuē dimittentem, tandiu gentilium infelices animas contraxere. tamen mutum & elinguem non autem ornatum statuis, nō preciosis coruscum lapidibus, sed uaria ferē totum serpentium radicum circumplexione contextum, sic sacro uolente lumine, quod non implicitis uocibus, sed sanctorum, qui a seculo sunt prophetarum eius futuris, sacra mysteria expectatae salutis eleganti patefecit eloquio. Ab hac in Thebas Boeotias haud longinquas loco se flexit intentio, quas apud dū inter ruinarū tumulos, & ingentia ueterū edificia turpi lapsu squalētia, Bacchi & Herculis oculo mentis exquiro cunabula, terribis odor tabis illis in saxum Learchi, truncati Penthei, discerpti Aegonis, & germanorum uulnere me in partē impulit alterā. Et in Lacedaemoniā usq; protendens aciem, ne dum Agamēnonias arces, & execrabilem decorē Helenae, sacrasq; Lycurgi leges cernerē, & imperii pregradis insignia, sed uix locus ubi cōsederit oculus alter Graeciae cognoscere potui, & ob id in excedentē ferē sydera Cothynchiam arcē oculos dedi, Lacedaemonis memor, & Sisyphi. Sed quid multa? Dum sic distrahor clementissime princeps, sensi restaurari uires, quas pridianus labor obruderat, & me

& me ad coeptum reuocari iter ab aura tenui, quam obrem omisso tumulo, quasi futuri itineris praeuocatus, paruam reitruui-nauiculā, & eius inuocato nomine, qui iam dudum in suaue uinum insipidas uerit aquas in Chana, secundi Iouis insignem scripturam prolem, statibus uelut dedi.

De Ioue secundo Caeli nono filio, qui genuit filios quindecim, quorum prima Diana, secundus Apollo, tertius Tityus, quartus Bacchus, quintus Amphion, sextus Zethus, septimus Calathus, octaua Palythea, nona Egiales, decima Euphrosyne, undecimus Lacedaemon, duodecimus Tantalus, tertiusdecimus Hercules, quattadecima Minerva, quintus decimus Atcas.

Cap. I.

Vpra de Caelo libro tertio dictum est, cuius fuisse filium Iouem secundum statum Tullius in libro de naturis deorum, eumque dicit in Arcadia natum, ex qua tamen matre non dicit. Huius & si credā grandia fuisse facinora, absque quibus non potuisset tam insignem meruisse cognomen, pauca tamen ad nos usque phama, seu ueterum monumenta duxere. & si qua forsitan peruenire, non satis certum est an sua, an potius primi, uel tertii fuerint Iouis. Verum quae pauca huius fuisse Theodontius asserit, explicabo. Vult igitur Theodontius hunc insignem fuisse hominem, primo apud suos, & ibidem ob appositionem a Lycaone Arcadum rege in conuiuio humana membra, Lycaonem uicisse proelio, regnoque priuasse, & tunc primo cepisse uocari Iouem ob iustam de iniquo rege ultionem sumptam. Hunc tamen Leoncius Lysaniā supra, ubi de Lycaone, uocat, quem primum fuisse Iouem, & Atheniensium regem diximus. Et ob id quid dicam non habeo, nisi ut istas adeo inter se discrepantes opiniones prudentior me, si queat in concordiam redigat. Post haec dicit Theodontius hunc se Athenas transfuisse, & ibidem in culmine fuisse permaximo. Et ob stupratam Latonā, aduersus Ceum ingens habuisse bellum, eoque superato maxima cum gloria Athenas rediisse, Ioui que primo bouem immolasse, & multa ad laudabilem ciuitatem spectantia apud Atheniensis instituisse, quibus agentibus causis, Iuppiter communi hominum consensu uocatus est. de tempore non constat. Sunt tamen qui credant eum Cecropem Atheniensium regem primum fuisse, sed ab hoc uulgata discordat opinio, cum Cecrops fuerit Aegyptius, & Iuppiter Arcas. Alii uero antiquiorem dicunt, nec tamen ullus praefixum tempus apponit, & ideo omittamus.

De Diana prima Iouis secundi filia.

Cap. II

Diana omnium ferē testimonio poetarum, Iouis & Latonae fuit filia, & eodem partu cum Apolline edita, ut supra ubi de Latona monstratum est. Hanc ueteres insignem uirginitate perpetua uoluere, & quoniam spreto hominum consortio syluas inhabitaret, uenationibusque uacaret, eam arca pharetraque accinctam describere, & nemorum montiumque dixere deam, curruque uiuolueret, à ceruis albis tracto, & nympharum societate atque officiis & obsequio uni. Quod Lib. 3. Claudianus ubi de laudibus Stiliconis ostendit amplissime ibi, Dixit, & extemplo frons dola fertur ab alpe, & infra per multos uersus. Præterea hanc uiarum uoluere praesidem, & unā cum luna multis uocauere nominibus. His igitur praemissis aduertendum est, quae per ea sentienda sunt. Fuit haec profecto femina Iouis hominis & Latonae filia. & possibile est eam uirginem quandam fuisse, ut nonnullae sunt omnino hominum abhorrerent consortium, & sic uirginitate perpetua clauisse, & uenationibus dedisse operam. Et cum haec lunae conuenire uideantur, quae suo frigore habet uenereas frenare concupiscencias, & nemora, montesque nocte suo lustrare lumine, ei ad lunā spectantia tanquam si ipsa luna esset, inuicere, seu ipsam potius insipidi credidere, eo modo, quo supra scriptus de quibusdam aliis dictum est. Et quoniam de his ubi de luna, nil ferē dictum fuit, paululū latius prosequemur. Accingitur igitur Diana arca & pharetra, ut per hoc intelligatur luna, & ipsa radiorum iaculatorix, qui loco sagittarum intelligendi sunt, & ideo sagittae, quia nonnunquam nocui atque pestiferi. Nemorum montiumque ideo dea dicta est, quia lunae uidetur esse, plantas

plantas herbasque suis humiditatibus fecundare, & in uigorem seruare, ac etiam in crementis praestare. Currit autem ideo illi additur, non solum ut ex hoc caeli circuitio assumatur, quod etiam uelocius ceteris planetis peragitur, quinimodo ut montium atque nemorum circuitiones uenantium designentur. Qui à ceruis ideo trahi dicitur, eo quod à syluestribus animalibus uenantium desiderium trahi uideatur. Candidi autem ideo apponuntur, quia albedo inter colores Lunae à Physicis tribuatur. Quod nymphas habet socias, accipi debet pro humiditate continua, qua abundat, cum nil aliud nymppha sit quam aqua, aut complexio humida, ut infra ubi de nymphis clarius apparebit. Quod nymphis sint officia attributa, ad decorem fictionis appositum est, seu uelimus dicere humiditates obsequium praestare influentis lunae. Viarum ergo praesidem ideo uoluere, quia lumine suo nocturnas uincens tenebras illas reddit uiatoribus expeditas, seu quia uiae sint Dianae uirgini sterilitate similes. Dianam uero uocari uoluere, ut dicit Rabanus in libro de origine rerum, quasi diuam, eo quod nocte & die appareat, & sic deservire uideatur ambobus. Sed Theodontius aliter, ut aliās dictum est. Luna enim planeta iste uocatur, quando de sero lucet. Diana autem dum luce sua tendit in diem, & tunc est uenantibus aprior & uiatoribus. & uirgo illa tunc dicitur, quia post excursum medium caeli circumsum, plantis nec affert nutrimentum ualidum, nec de nouo plantis praestat utile incrementum, ut facit dum in oppositū fertur discedens à Sole. Cynthia autem dicta à Cynthio monte, in quo praecipue colebatur. De reliquis alibi dictum est.

Propterea & si καὶ κοῦρη instituta erant, in quibus uirgines quae nupturae erant, pro expiatione uirginitatis, ne scilicet Diana irasceret, quia eam deponerent, illi in calathis nescio quae dona offerre, & cum pompa in templum deferre Athenis solebant, de qua re est apud Theocrit. Idyll. 2.

Et hinc Triniā quoque dictā uult Perotus, tanquam quae triuijs praesit. Additque eandem ob causam exstimatā, quae treis facies haberet. De qua re & Qui. inquit. Ora uides Hecates in treis uergentia partes, seruet ut in ternas cōpita secula uias. Tameñi graeci Mercurio uideantur uiarū tutelā assignasse quosque in triuijs tribus capitibus ponebat, & eas statuas quae ad discrimina uiarū locantur, suo uocabulo quosque uocabant. Item Cōment. Theocr. in Idyll. 2. ἰδὲ γὰρ τοῦ δὲ inquit, τὴν ἐκέρχον ἐν τοῖς τριόδοις ἐστὶ ἐν τῷ καὶ ἀγρόν, καὶ μισομάχον ἡ δὲ οὖν. Et addit, Quidā aiunt Phereae filia Aeoli, & Iouis hanc filiam esse, & à matre in triuiū abiectā fuisse. Deinde à pastoribus pheretis inuentā & educatam esse, & hinc triuium deae sacrum putari. Ponebant autem ipsam etiam ante fores, ut inquit Aeschylus. ἄλλοι δὲ ἐκέρχον τῶν βασιλείων τοῦ δὲ ποιοῦ μελᾶδον.

De Apolline secundo Iouis secundi filio, qui. xvi. inter filias & filios genuit, quorum haec sunt nomina, prima Laphia, secunda Eutynomes. iii. Mopsus. iiii. Linus. v. Philisthes. vi. Garamas. vii. Branchus. viii. Philemon. ix. Orpheus. x. Aristheus. xi. Nomius. xii. Acteus. xiii. Argeus. xiiii. Aesculapius. xv. Plyche.

xvi. Arabs. Cap. III.

Apollo aequae Iouis & Latonae fuit filius, & eodem enixus cum Diana partu, ut praehabitu est, ubi de Latona. De hoc multa narrantur, quae forsitan non minus aliena fuere quam sua, cum praeter eum tres alios fuisse Apollines scribat Cicero. Verum quoniam omnes in hunc sese inclinant poete, quasi solus ipse fuerit Apollo, & ob id quae aliorum fuerint, non satis apparet, in hunc omnia deferre necesse est. Dixere igitur post natiuitatis suae fabulam, hunc diuinitatis & sapientiae deum & medicinae artis repertorem. Præterea dicunt Cyclopes interemisse, & ob id aliquandiu priuatum diuinitate, armata Admeti regis Thessaliae pauisse. Voluere insuper cum illi citharam donasset Mercurius, eum Heliconicis praesse musis, ut eo scilicet lyram tangente, musae canerent. Similiter & imberbem dixere, atque laetum arborem, & hyperboreas gyphes, & coruum & bucolicum carmen illi sacrum fecere. Multis quoque illum uocauere nominibus, & plures illi filios ascribere. Longa fictionum series haec est, quarum si uelimus sensum excerpere, ante alia aduertendum est, quoniam aliquando eum hominem, ut fuit, aliquando solem intelligamus necesse est. Fuit ergo hic

hic homo, & secundus Iouis filius ex Latona, ut saepius dictum est. Verum Tullius ubi de naturis deorum, dicit eum Iouis Cretensis fuisse filium, & ab Hyperboreis montibus uenisse Delphos. & si sic esset, multa frustrarentur ex dictis supra. Verum, salua semper Ciceronis reuerentia, ego istud non credo, cum dicat Eusebius in libro temporu Apollinem & Dianam ex Latona natos, regnante Argis Scheleno, regniq; eius anno. iiii. qui fuit annus mundi. iiii. M. dcc. xi. cum longe post per eiusdem Eusebii scripta comprehendatur Iouem Cretensem fuisse. Theodotius uero dicit istum Iouis secundum fuisse filium, & apud Arcades regnasse, eisq; nouas adinuenisse leges, & Nomium fuisse uocatum & ob seueritatem nimiam legum a subditis regno fuisse pulsum, & ad Admetum regem Thessaliae confugisse, atq; ex concessione Admeti quibusdam secus Amphrysus flumen populis imperasse, ex quibus nata fabula est quod ob occisos Cyclopes diuinitate priuatus Admeti pauera armenta. Sane dicit idem Eusebius Apollinem ex Latona natum, non eum fuisse a quo consueuerunt antiqui responsa suscipere, sed eum qui seuiuit Admeto, & sic ille ut dicit Tullius, qui Delphos ex Hyperboreis uenit, filius potuit esse Iouis Cretensis. De natiuitate autem huius & contingentibus circa eum, in praecedentibus ubi de Latona, multa dicta sunt, & longe plura legi possent per Macrob. in libr. Saturnalioru scripta, quae profecto utilia sunt, nec tamen multum a scriptis desuper discrepantia, & ideo non apposui. Fuit insuper hic ut Theodotius asserit, primus, qui uires herbarum nouerit, & ad opportunitates hominum earum uirtutes adaptauerit, & ob id non solum medicinae repertor habitus est, sed deus, cum aegrotantes plurimi ex suis remediis sanitatem consequerentur. Et quoniam ipse pulsuum hominum concordantias repetisset, illi a Mercurio numerorum atq; mensurarum principe citharam concessam dicunt, uolentes intellegere ut per diuersas uoces ex diuerso fidium tactu surgentes una sit melodia, si rite cantantur, sic ex diuersis pulsuum motibus si rite ordinati sunt, quod ad medicum spectat, fiat sanitas bene dispositi corporis concordantia. Et quoniam uisus aegritudinum signis, multis mortem, & multis etiam sospitatem praedicaret, diuinationis illi deitas attributa est. Et sic illi laurus & coruus dicati sunt, cum ut alijs dictum est, si lauri frondes dormientis capiti alligantur, somnia eum uisurum uera praedicent, quae diuinitatis est species. Sic & coruum, ut etiam dictum est, habere. Ixiii. uocum mutationes, ex quibus optime augures futura se comprehendere asseriebant, quod etiam ad diuinationem designandam apponitur. Albericus insuper dicebat ob id fictum eum occidisse Phytionem, quia Phytionem fidem auferens interpretetur, quae ablatio fidei tunc de medio tollitur, cum ueritatis claritas referatur, quod per solis lumen efficitur, sed tunc Planeta est, non homo, per quem etiam ut mathematici asserunt, multa futura mortalibus demonstrantur. Sapientiae autem ideo deus est habitus propter consilia, quae salubria circa morbos dabat poscentibus. Praeterea quia ubi de sole intelligatur, lumine suo uitanda demonstrat, ac etiam imitanda, quod sapientis est. Imberbem autem solem planetam dicunt, quia semper iuuenis tantum quam omni die nouus exoritur. Lyra canere, & musis praesse eum ideo uoluerit, quia putauerunt eum caelestis melodiae modulatore & principem, & inter. ix. sphaerarum circuitiones uarias tanquam inter. ix. musas noticia & demonstratione eorundem modulatos exhibentem. Nunc de nominibus, dicitur Apollo, quod ut ait Fulgentius perdens interpretatur, & ideo Aethiopu quidam sunt populi, qui eum surgentem totis affectibus execrantur, eo quod feruore suo nimio apud eos cuncta disperdat, & hinc est ut dicit Sertius, quod Porphyrius in eo libro quem Solem appellat, dicit triplicem esse Apollinis potestatem, eum scilicet apud superos esse solem, Liberum patrem in terris, & Apollinem apud inferos, & inde tria insignia simulachro eius ab antiquis apposita, lyram scilicet pro qua caelestis harmoniae imaginem uoluerit, clypeum, quo eum terrae numen intelligi sensere, & sagittas, quibus inferorum deus & noxius iudicatus est. Et ob id Homerum dixisse uidetur, eundem tam pestilentiae, quam saluatis autorem. Quod etiam sensisse uidetur Horatius in carmine seculari, dum dicit, Cedito mihi placidusq; telo Supplices audi pueros

pueros Apollo &c. Vocatur etiam insuper Nomius quod latine pastor sonat, inde sumptum quod pastor fingatur Admeti, & ideo tanquam pastori bucolicum illi carmen consecratum est, quia pastorale carmen est. Cynthius autem dicitur a Cynthio monte, in quo diligentissime colebatur.

Item a Ioue illi imperatū fuisse, ut cum Neptuno Laomedonti regi muris Troiae extruendis operam locaret, eamq; ceu poenam duobus hisce impositam, quod cum Iunone aduersus Iouem conspirauerant, autor Didymus: tamen si Laetantius paulo aliter, qui i. lib. cap. x. ob amorem Admeti pecus pauisse, & Laomedonti operam locasse Apollinem dicit.

At uero Commentarius in Homer. de epitheto Nomij sic inquit: φασὶ δὲ Ἀπόλλωνα κελύειν νόμιον διὰ τοιαύτην αἰτίαν. οἱ παλαιοὶ τοὺς λοιμοὺς ἐξ Ἀπόλλωνος ἐνόμιζον, πᾶς ὁ λοιμὸς ἀπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀρχεται, βεβαίως δὲ οὐκ ἔστιν ὅτι ὁ θεὸς ἀνιστάται, ἵνα τὰς λοιμοὺς ἀποσείη, νόμιον μὲν φύλακα τῶν βλαπτικῶν ἐκάλεισαν, ὅθεν ἡδὲ ἡμεῖς τὸν ὄμιον εἶπα, ἐξ ἐκβολῆς ὡς παρὰ Λαομέδοντα, καὶ ἀδμήτην ἰσχυροῦς βλάστησαν. οὐτως ἴσως ἔστιν Ἀπόλλωνος.

Sic enim Chryses orat Iliad. i. ἥδ' ἡ μὲν ποτ' ἐμὲν παρὸς ἐκλυῖς ἐνθάδ' ἐμνοιο πηκίνας μὲν ἐμὲ, μὲ γὰρ ἴψ' αὖ λαὸν ἀχάϊον ἥδ' ἐπὶ καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήνον ἐκλυῖς ἥδ' ἡ νῦν θανατοῖσιν ἀεικέα λοίσθη ἀμφοῖν.

De Lapitha prima Apollinis filia. Cap. IIII.

Lapitha ut Isidoro placet in lib. etymologiaru, filia fuit Apollinis. Esto Papias uirum fuisse testetur. Ab hac aut ut Rabanus asserit, Lapithae populi Thessaliae denominati sunt. Indicium quidem est non parui momenti, hanc scilicet insignem fuisse mulierem, postquam egregii ab ea denominati sunt populi. Quod aut Apollinis fuerit filia, uerum esse potest tanquam hominis. si autem tanquam solis, ob formositatem, uel sapientiam, uel augurandi peritiam fidem arbitrari potest.

Inter Lapithas praecipue memoratur Caneus, filius Elati, cuius fab. ab Ouid. lib. xij. describitur, fuit hic ab initio uirgo, forma uenustissima. adeo ut Neptunus illius forma tractus cum illa concubuerit, ob quem concubitu illa petijt ut in uirum mutaretur & esset inuulnerabilis. quod factum est. Ceterum cum postea Caneus nimium elatus, contemptis dijs, iuberet Lapithas quibus imperabat, per hastam suam iurare, iupiter eius superbiam ultus est. Nam pugnant cum Centauris cum uiolari non posset, ita arborum mole inuicta oppressus est, ut uiuus sub terram detruderetur, itaq; periret. Ab huius hasta natum quoq; pro uerbium esse dicit Apollon. Comment. καὶ νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἐκλυῖς ἥδ' ἡ νῦν θανατοῖσιν ἀεικέα λοίσθη ἀμφοῖν. Apollon. libro primo.

De Eurynome Apollinis. ii. filia. Cap. V.

Eurynomem Paulus Perusinus asserit Apollinis fuisse filiam, eamq; Thalaoni nuptam, ac eidem Adrastum Argiuorum regem, & Eurydicem Amphiarai postea coniugem peperisse.

De Mopso. iii. Apollinis filio. Cap. VI.

Mopus ut dicit Theodotius, filius fuit Apollinis & Hymanis, Iasoni summa atq; fida amicitia iunctus, ut testat Statius, Sapius in dubijs auditus Iasone Mopsus. Hic ut placet Laetantio, diuinandi peritissimus fuit, & Gryneo nemori ubi Apollinis oraculum erat, praefectus ut ait Sertius. Fuit aut homo mox auro suo uenerabilis adeo, ut illi post mortem templa dicata sint & ex eorum abditis a petentibus accepta responsa. Paulus autem dicit non Hymanis fuisse filium, sed Manthonis filiae Tyresiae Thebani. Hunc praeterea dicit Pomponius Mela, Phaselim ciuitatem in finibus Pamphyliae condidisse. nec multo post asserit idem Pomponius Manthonem fugientem Thebarum uictores, Clarii fanum apud Lebedos Ionas statuisse, Caystro fluuii proximum, nec longe ab eo Mopsum eiusdem filium Calophoroni condidisse. Eusebius autem dicit Mopsum apud Cilices regnasse, regnante Agamemnone Mycenis, & ab eo Mopsocrenae & Mopsistiae dicti. dicentibus Manthone huius fuisse matrem, aduersantem dicentes, Manthonem post Thebanum bellum in Italiam transmigraisse, & in Cisalpinam galliam deuenisse.

De hoc uide lib. 7. inferiura

^a Mopsam Ampyci filium commentarius Apollonij ex Chloride dicit. Ampycum autem Titarenot, hinc alibi Ampycides appellatur. De Manto autem alij referunt, quod Delphos missa post bellum Troianum, & inde iussu oraculi profecta, Rhacio cuidam Lebetis filio se coniunxit ei; nupsit, ita enim iussa erat oraculo, ut primum obuianti nuberet, & cum eo Colophona uenisse, ubi cum patrie excidium deploraret, clarum à lachrymis eius nomen accepisse. Quinimmo & fontem ex lachrymis eius ibidem natum, & ab ea *χρυσήτορ* Clarij Apollinis institutum esse.

^b Aiunt hunc Mopsam, uictum Calchantem certamine uaticinandi, ad mortem adegisse.

De Lino. iiii. Apollinis filio. Cap. VII.

Linus ut scribit Lactantius, ex Plammate filius fuit Apollinis, ex quo talem recitat fabulam. Quod cum interfecisset Apollo Phytomem serpentem, & perquiret cardis acta piacula, à Crotopo rege Argiuorum in domum susceptus est, ubi clam cum Plammate uirgine & eiusdem Crotopi filia concubuit. quæ cum concepisset, & tempore debito secus Nemeum flumen occulte peperisset, filium illum Linum appellauit, eumque ut placet aliquibus, exposuit, & sic repositus à canibus deuoratus est. Alii uero dicunt, quia illum pastori cuidam alendum tradidit, tamen dum quadam die incuria pastoris paruulus iaceret in herba, à canibus deuoratus est, quod Statius testari uideretur dicens. Irradiant medio Linus intextus acanto Lestæ, & canes &c. Apollo autem miratus filium fuisse à canibus deuoratum, regioni montis immisit, cuncta deuastans, quod postmodum Corebus occidit. Arbitror fictioni huic causam dedisse aliquod pestiferum animal, quod forte eo tempore apparuit, quo puer iste à canibus disceptus est. quod cum impium uisum sit, eo dictum monstrum immisum. Fuit insuper & alter Linus, qui & Apollinis filius fuit, & in musica mirabilis habitus est, de quo Virgilius, Non me caeminibus uincet nec Thracius Orpheus, Nec Linus, &c. &c.

^a Hermodorus autem (quem citat Perolus auctor) Mercurij ex Vrania Musa filium facit. Hunc Diodor. lib. 4. Herculis præceptorem fuisse, & ab eodem occisum quoque dicit.

De Philisthene quinto Apollinis filio. Cap. VIII.

^a **P**hilisthenes ut Seruius placet, Apollinis ex Cantilena filius fuit, quæ ait Oaxum oppidum in Creta insula condidisse, & ex suo nuncupasse nomine. Vnde Varro. Quos magnos Cantilena partu adducta dolore, Et gemitus cupiens dolorem Oaxida palmis Scindere, &c. &c. Si ergo Oaxidem suo nomine appellauit, binominis de necessitate fuit. Ego existimo eum cantu ualuisse, & inde tam Cantilenæ quam Apollinis filium à poetis fictum.

^a Seruij uerba in 1. Eclogam hæc sunt, Oaxum oppidum Creta insula, conditum ab Oaxe filio Apollinis & Antilenes (sive potius legendum est Cantilenæ ut uult Bocatius) ut meminit Philisthenes. Hæc Seruius: quæ an quicquam cum Bocatij fabula hic conueniant, aliorum iudicium esto. Deinde quæ hic ex Varrone citatur, dici non potest, quam sint et mutila & corrupta. Videntur autem ij uersus esse, quos Politianus ex Apollonio citat de Oaxide tellure, quo nomine poeta Cretam nominauit, his uersibus, *Ἰακχίδης ὁ δαΐμων κρηταίος, οὗς ποτὶ νύμφῃ Ἀρχιδάμει δῖον ὄναρ ὡς ἄν ποτὶ γένος δαΐμονος γαίης ὁ δαΐμων ἰβλῆσθαι.* Quorum postremum (ut testatur Politian. in Miscell.) Varro Attacius sic uertit, Et geminis capiens tellurē Oaxida palmis. Vnde coniecturam facio, eos uersus, qui hic citantur, sic legendos esse. Quos magno Anchiale partu adducta dolore, Et geminis capiens tellurem Oaxida palmis. Præterea Stephanus de Urbib. Oaxus inquit, oppidum Creta est, ab Oaxe filio Acallidis, quæ fuit Minois filia. Sed hæc nihil ad Philisthenem, de quo hic Bocatius fabulatur. Puto hic factum esse, quod in multis alijs, ut Bocatius incidit in corruptos libros, aut ipse non satis intellexit hæc translulerit.

De Garamante sexto Apollinis filio. Cap. IX.

Garamas ut Rabanus ait in libro de originibus rerum, filius fuit Apollinis, & ab eo ut idem ait, Garamantes Aethiopiarum populi nuncupati sunt, & Garama oppidum apud Athiopes constructum. Hunc ego ideo filium Apollinis fictum reor, quia ibidem imperauit

imperauit, ubi profecto nimio æstu sol omnia ferè perimat, quas quia sedes elegit tantæ sterilitate & æstu delectatus, filius Appollinis habitus est.

De Brancho. vii. Apollinis filio. Cap. X.

Branhus ut ait Lactantius, Apollinis filius fuit ex filia Iaucis, & Sueronis coniuge susceptus, cuius talis est fabula secundum Varronem in lib. rerum diuin. Cuius quidam Decimus ab Apolline genitus ducens, cum peregrinando præderet in littore, ac deinde forte minus sobrius proficisceretur, oblitus Sueronem filium puerum dereliquit. Qui Sueron patre perditio errans peruenit in saltum cuiusdam Iaucis, receptusque cepit cum pueris illius captas in pascua ducere. contigit autem eos cygnum capere, quem cum ueste texissent, pueri pugnabant inter se quisnam illum patrono muneris loco deberet offerre. Tandem fatigati certamine reiecta ueste loco cygni compererunt mulierem, quo euentu territi cepere fugam. Verum reuocati ab ea moniti sunt ut Iauci patrono suo diceret, ut Sueronem puerum coheret, illi uero ea quæ contigerant, & quæ audierant patrono recitant. Tunc Iaucis miratus, Sueronem habere loco filii cepit, ei; filiam suam locauit uxore. Quæ cum prægnans esset, uidit per quietem solem per fauces suas intrasse & exisse ex uentre. Post hæc editus est filius, quem Branchum uocauerunt, qui cum Apollinis malas deosculatus esset, ab eo caput coronam accepit & uirgam, cepitque uaticinari, & subito nusquam comparuit. Post hoc illi templum ingens constructum, quod Branchiadi nominatur, & Apollini Philæio ob hanc rem consecrata sunt templa, quæ ab osculo Branchidis, siue à certamine puerorum Philæia nuncupantur. Alibi uero scribit Lactantius Branchum fuisse Thessalum adolescentem ab Apolline dilectum, quem interfectum acriter dolens sepulchro sacrauit, & templo, & ibidem Branchiades Apollo dicitur. In præcedenti fabula, pueri, id est ignati cygnum capiunt, id est futuri uatis augurium, nam cygnus auis soli dicatus est, eo quod propinquam sibi mortem præcognoscat, & suauissimo cantu prædicat. Ex augurio autem sumpto in loquacitatem itur, & ideo in mulierem uersus fingitur, ex hac loquacitate fit, ut Sueron carior efficiat patrono, eiusque deueniat gener, uideatque in somnis coniunx prægnans solem per guttur eius intrantem, id est celestem influentiam ad procreandum procreatum aptum uaticinio, quod per solem intelligitur, qui demum uentre egreditur dum nascitur. qui Apollinis tunc malas deosculatur, dum delectatione absque qua nil perficitur, adhæret studio uaticinandi. & tunc coronam & uirgam ab Apolline suscipit, dum et editus insignia doctoratus assumit. nam per coronam, quæ capitis ornamentum est, præminencia designatur, quam quis per quæsitam studiis scientiam consequitur, per uirgam autem potestas intelligitur exercendi quæ studio quæsitæ sunt. Eum autem nusquam comparuisse eo fictum est, quia morte de medio sublatus est.

Branchi meminit Statius Thebaid. ii. Lyciæque parent contendere sortes, Nilacumque pecus, patrioque equalis honore Branchus, & undosa qui rusticus accola Pise Pana Lycaonia nocturnum exaudit in umbra. Vide & Strabonem lib. xiiij. Meminit etiam Branchi inter flumina Lydia Calaber lib. 1. *Ἰακχίδης ὁ δαΐμων κρηταίος, οὗς ποτὶ νύμφῃ Ἀρχιδάμει δῖον ὄναρ ὡς ἄν ποτὶ γένος δαΐμονος γαίης ὁ δαΐμων ἰβλῆσθαι.*

De Philammone. viii. Apollinis filio. Cap. XI.

Philammon Apollinis & Chiones ut testatur Ouidius, filius fuit. Nam Lib. ii. Metamorph. ut ipse refert, Dædalion Luciferi filius habuit speciosissimam filiam, quam cum Apollo & Mercurius eodem tempore dilexissent, & in eius iuissent concubitu, ex ambobus concepit, & Apollini peperit Philammonem, qui carmine clarus fuit & cithara. Quod autem fictum est, ab euentu sumptum puto. nam Chione uno partu duos enixa est, quorum alter fuit insignis fur, quæ dixerit genuisse Mercurium, eo quod circa talia uideat astrologis operari Mercurius. Alter uero Citharista fuit egregius, circa quod arbitrantur solem operari dare, & ideo Apollinis filium uocauere. Dissentit ab Ouidio Didymus qui Odys. 7. Philammonis matrem, Philonida, filiam Deionis uocat. Huius filius (sive quis alius Philammon ab hoc fuit) Thamyras fuit, cuius fabulam in Musis adnotauimus.

Lib. 4. Georg.
Ouid. lib. 10.
Neta.

Orpheus Calliopes musæ & Apollinis fuit filius, ut dicit Lactantius. Huic dicit Rabanus, Mercurius lyram nuper à se competam tradidit, qua tantum ualuit, ut ea mouere syluas & flumina sistere, & feras mites facere posset. De hoc Virgilius talem recitat fabulam, eum scilicet amasse Eurydicem nympham, quam quū suo cantu in suam traxisset gratiam, eam sibi iunxit uoxorem. hanc cepit amare Aristæus pastor, & die quadā dum secus ripas Hebri cum Dryadibus spaciaretur, eam capere uoluit, quę fugiens pede serpentem inter herbas latitantem pressit. qui reuolutus in eam uenenato morfu interemit. Quā ob causam gemitundus Orpheus descendit ad inferos, & lyra adeo dulciter canere cœpit, orans ut sibi restitueretur Eurydice, quod non solum ministros inferni in sui pietatem traheret, sed & umbras in obliuionem pœnarum suarum deduceret. Ex quo factum est ut illi à Proserpina Eurydice restitueretur, hac lege ne illam (nisi perdere uellet) respiceret, donec peruenisset ad superos. Qui cum iam proximus esset, nimio uidendi Eurydicę suam desiderio trahens, oculos in postergantem flexit, ex quo factum est, ut euestigio dilectam iterum perderet. Quam ob causam diu fleuit, & celibem deducere uitam disposuit, & ob id ut ait Ouid. cum multas suas nuptias postulantem reiecit, aliis q̃ hominibus celibem uitam ducere suaderet, mulietum incidit odium, & à celebrantibus marionis orgia Bacchi secus Hebrum, castis atq̃ ligonibus cæsus atq̃ discerptus est, & eius caput in Hebrum proiectum cum cithara, in Lesbos usq̃ deuecta sunt. ubi cum serpens quidam caput deuorare noluisset, ab Apolline in saxum uersus est. Lyra autem ut dicit Rabanus, in cælum assumpta, & inter alias cælestes imagines locata est. Pulchrę equidē & artificiosę fictiones sunt, ut incipiamus à prima, cur Apollinis & Calliopes dicatur filius, uideamus. Dicitur autem Orpheus, quasi aurea phone, id est bona eloquentiæ uox, quæ quidem Apollinis, id est sapientiæ, & Calliopes, quæ bonus interpretatur sonus, filia est. Lyra autē illi à Mercurio data est, quia per lyram diuersa uocum habentem discrimina, debemus intelligere oratoriam facultatem, quæ non una uoce, id est demonstrationē conficitur, sed ex multis. Quę confecta, non omnibus conuenit, sed sapienti atq̃ eloquenti, & bona uoce ualent. Quę cum omnia in Orpheum conuenirent, à Mercurio mensuratore temporū eidem concessa dicuntur. Hac Orpheus mouet syluas radices habentes firmissimas & infixas solo, id est obstinatę opinionis homines, qui nō nisi per eloquentiæ uires quęrūt suā petinaciā remoueri. Sicut flumina, id est fluxos & lasciuos homines, qui nisi ualidis eloquentiæ demonstrationibus in uirile robur firmentur, in mare usq̃ defluūt, id est in perpetuā amaritudinem. Feras mites facit, id est homines sanguinū rapaces q̃, quos sapissime eloquentia sapientis reuocat in mansuetudinē & humanitatē. Hic insuper Eurydicem habet in coniugem, id est naturalem concupiscentiam, qua nemo mortalium caret. Hanc per prata uagantem, id est per temporalia desideria, amat Aristæus, id est uirtus, quæ eam in laudabilia desideria trahere cupit. Verum ipsa fugit, quia naturalis concupiscentia uirtuti contradicit. & dum fugit uirtutem, à serpente occiditur, id est à fraude inter temporalia latente. nam apparet minus recte intuentibus, temporalia uiuere, id est posse beatitudinem præstare, cuius apparenitiæ si quis credat, se in perpetuā duci mortem cōpetiet. Sed quid tandem? Cum naturalis cōcupiscentia ad inferos, id est circa terrena omnino lapsa est, uirtuosa eloquentia, id est demonstrationibus ueris eam conatur ad superiora, id est ad uirtuosa reducere. Quę tandem aliquādo restituitur, & hoc dum appetitus ad laudabilia dirigitur. Sed redditur pacto, ne retro suscipiens respiciat donec ad superos usq̃ deuenerit, id est ne iterum in concupiscentiam talium relabatur, donec cognitione ueritatis & superum bonorū intelligentia roboratus, ad damnandam scelestorum operum spurciem, oculos possit in concupiscentiam flectere. Quod autem ob id Orpheus ad inferos descenderit, debemus accipere prudentes uiros nō unq̃ ratione contemplationis in petitas res, & hominum ignauias oculos meditationis deflectere, ut dum quæ

damnare debeant uiderint, quæ appetenda sunt feruentiori desiderio concupiscant. Fulgentius autē longe aliter sentit. Dicit enim dilectæ ac perditæ & demum reassumptæ Eurydices esse musicę designationē, cum Orpheus dicatur, quasi oreophone, quod interpretatur uox optima. Eurydice autē profunda diiudicatio, & ideo cum in musicis aliud sit harmonia phthongorū, & aliud effectus tonorū, uirtus q̃ uerborum &c. ut ubi de etymologiis. Sed ut ad ea ueniamus quæ ad Orpheum uidentur spectare mortem, est sciendū ut dicit Theodotius, Orpheum primo Bacchi sacra cōpetisse, & ea iussit apud Thraces choris Menadum, id est mulierum patientium menstrū, ut illa illo tempore auferretā cōmixtione uitorū, cum nō solum abominabile sit, sed etiam petuolosum uiris. Quod cum mulieres post tempus aduersissent, & eximassent hoc adinuentum ad turpitudinem earū uiris detegendam, in Orpheum coniurauere, illum q̃ nihil tale suspicantē interfecere ligonibus, & in Hebrum fluiuium deicere. Lactantius autē in libro diuinari institutionum dicit de eo sic. Sacra Liberi patris primus Orpheus induxit in Græciam primus q̃ celebrauit in mōre Boetiæ Thebis, ubi Liber natus est, proximo, qui cum frequenter citharę cantu personaret, Citheron appellatus est. Ea sacra etiam nunc Orphica nominantur, in quibus ipse postea dilaceratus & carptus est, &c. Quod caput eius & cithara in Lesbos delata sit, dicebat Leonius fabulā non esse, quia sic phama ferebat Lesbium quendam ex auditoribus suis ea secum deuotionis causa Lesbos usq̃ portasse. Quod sepe pens qui caput Orpheum deuorare uolebat, in lapidem uersus sit, intelligo pro serpente antiquorum reuoluciones, quæ caput, id est nomen Orpheum, seu ea quæ ingenio Orpheum cōposita sunt, cum in capite uigeant uires ingenii, cōsumere, ut reliqua faciūt, conate sint. Sed in saxū ideo uersus dicitur serpens, ut ostendat nil illi posse tēpus obistere. Quod quidem hucusq̃ nō potuit egisse, quin adhuc famulus existeret cum cithara sua, cum poetis ferē antiquior reputet. Præterea sunt qui uelint (inter hos Plinius in libro historiæ naturalis) huius inuentū fuisse auguria ex cæteris animalibus sumi, quæ primo tantū ex uerbis sumebant. Aequo modo opinati sunt quidā eum primū citharā excogitasse, quam tuncq̃ Amphioni aut Lino attribuant alii. Fuit enim ex gente Sithonia Thraciæ natus, quę ut Solinus de mirabilibus mūdi affirmat, in æuū usq̃ suū in maximū sui decus sumebat. De tempore eius nō uidetur ambigi. Multi enim testant quod inter Argonautas Colchos cum Iasone accesserit, ut Statius. De hoc tamen scribit Lactantius in libro diuinari institutionū. Et fuit per eadem tempora quibus Faunus, sed quis ætate præcesserit potest dubitari. Siquidē per eosdē annos Larinus Priamus q̃ regnarūt. Item patres, eorū, Faunus & Laomedon, quo regnante Orpheus cum Argonautis ad Iliensium litus accessit. Hæc Lactantius. Eusebius autē in libro temporū dicit, eum fuisse regnate Athenis Aegeo, quæ quidem satis conuenire uidentur. Leonius autē dicebat, hunc non cum fuisse qui Orgica adinuenit, cum illum asserat longe antiquiorem esse.

Sunt qui Orpheū Oeagri & Polymnius filiū dicant, hic cum Argonautis quoq̃ in Colchū nauigauit, ideo assumptus, quod iuxta uaticiniū Chironis, Sirenes præteriri nō poterāt, nisi præsentē Orpheo, ut cōment. Apollonij nugatur. Pherecydes uero nō Orpheū, sed Philamona cum Argonautis fuisse tradit. Herodorus autem duos fuisse Orpheos, & alterum in Colchum nauigasse uult.

Orpheum fabulam recenset & Perottus in dictione lyra seu chelys, additq̃ causas ob quas mulieribus Thracensibus adeo inuisus factus fuerit. Mem. & Silius lib. 2.

De Aristæo Apollinis. x. filio, qui genuit Aethonem & Iolaum. Cap. XIII.

Aristæus filius fuit Apollinis & Cyrenes filiæ Pænei fluminis, ut testatur Virgilius in persona Aristæi in Georgicis dicens, Mater Cyrene mater quem gurgitis huius Ima tenes, quid me præclara stirpe deorum, Si modo quem perhibens pater est Thymbræus Apollo, Inuisum satis genuisti &c. Quod etiam Iustinus in epitomate Pompei Trogi confirmat, talem historiam recitans. Quod Cyrenus scilicet rex Coramis insulæ filiū habuit Aristæū, cui nomen Bathyra iussus, propter linguę obligationē, Verū cū Cyrenæus ad oraculū Delphos propter dedecus habet, 1 4 adolescens

Nominis inde
Vide Solim.
cap. 15.

Thera iussus

adolescentis filii nondum loquentis, deum deprecaturus uenisset, habuit responsum, quo iubebatur filius Battus Aphricam petere, Cyrenem urbem cōdere, ibi enim linguæ usum accepturum. Quod ob solitudinem iCoram in insulæ omisum est, quasi non haberent unde colonos in Aphricam deducerent. Tandem tractu temporis peste compulsi adeo paucos misere, ut uix nauis completeretur una. Hi Aphricam uenientes, montem Cyram loci amoenitate & uberitate fontium capiti occupauere. Ibi Battus solutis linguæ nodis, dux eorum primo loqui cepit. Quamobrem oraculi promissis certi urbem condidit Cyrenem. Porro sic à posteris fictum est, Cyrenem eximie pulchritudinis uirginem à Pelio monte Theffalæ ab Apolline raptam, perlatam q; in eius montis iuga, cuius collem occupauerant qui filium secuti sunt, & ab eo repletam. iiii. peperisse filios, Aristæum, Nomium, Eutocum, & Ageum. In hac nil ferè fictionis est, nisi ubi Pænei dicit pro Hypsei regis Theffalæ filia fuit, à quo missi sunt qui perquirerent, quoniam abiisset. Qui ea comperta & loci amoenitate detenti, in eisdem tectis aiunt cum Cyrene remansisse. Ex his tantum pueris tres aiunt adulos in Theffaliam rediisse, & auita regna receperisse. Inter quos dicit Aristæum in Arcadia late regnasse, eum q; primum apis & mellis usum & lactis & coaguli tradidisse, atque traperis oleas pressisse, oleum educere, & eius usum ostendisse, ut refert Plinius de naturali historia. Præterea sciens factus, syderis solstitialis ortus primum inuenisse, quibus consideratis non absurde Virgilius fabulam Aristæi de recuperatione apium in fine georgicorum descripsit. Hunc insuper noluit Autonoe Cadmi filiam in coniugem accepisse, & ex ea suscepisse Aristæonem. Sane ut Salustio placet, matris cōsilio relicta Thebis, Cæam insulam nullis adhuc hominibus inhabitatam abiit, illam q; tenuit, esto reliquerit postea, & cum Dædalo in Sardiniam abierit, in qua ut dicit Solinus de mirabilibus mundi, urbem condidit, quid inde ex eo congeritis, legisse non memini.

Require lib. 13. Iustis. Nam hic omnia corruptissima leguntur, quæ tamen inde sumpta uidentur.

De Aristæone filio Aristæi. Cap. XIII.

Aristæon filius fuit Aristæi ex Autonoe coniuge, ut Statius testatur & Ouidius, qui eum etiam scribit Hyantium appellatū, ubi dicit, Cum iuuenis placido cōpellat Hyantius ore. Et si sunt qui dicant hoc illi nomen à puella sepulta eo in loco in quo natus est, fuisse. Hic ut ostendit idem Ouidius, uenator fuit, & cum die quadam uenatione fessus in uallem Gargaphiæ descendisset, eo quod in ea fons esset recens & limpidus, & ad eum forte potaturus accederet, uidit in eo Dianam nudam se lauante. Quod cum ægre Diana tulisset, sumpta manibus aqua, in faciem eius proiecit dicens, Vade, & dic si potes. Is autem repente incertum cōuersus est, quæ cum canes eius uidissent, confestim irruerunt in eum, illum q; in montem coactum, atq; dentibus laceratum comederunt. Circa quod figmentum sic scribit Fulgentius, Anaximenes, qui de picturis antiquis disseruit, ait in libro. ii. uenationem Aristæonem dilexisse, qui cum ad maturam peruenisset ætatem, consideratis uenationum periculis, id est quasi nudam artis suæ ratione uidens, timidus factus est. Et paulo post, sed cum uenandi periculū fugeret, affectū tamen canū non dimisit, quos inanis ter pascendo, penè omnē substantiā perdidit, ob hanc rem à canibus suis deuotatus est.

A De Aristæone aliter Comment. Apoll. in lib. 4. Qui sic ait, Melissus cum Corinthiis multa bene fecisset, à Phidone enim Argiuorum eos defendit, in magno honore apud eos fuit. Caterum cum Bacchiades noctu ad ades uenissent, & illis parentes resisterent, filius Melissi Aristæon discerpit eos. Quapropter cum isthmia post hæc peragerentur, sicut Melissus ante aram Corinthiis imprecatus est dira, nisi mortem filij sui uindicasset, & ita elocutus in subiacens proxime præcipitium se demisit. Corinthiis cum uerentur mortē Aristæonis inultam relinquere, Bacchiades ex urbe eiecerunt: & hinc Chersocertes unus Bacchiadū Coreyræ, expulsis inde Colchis, occupauit. Ex quibus intelligis Aristæonē non Aristæi sed Melissi filium, nec à canibus suis, pro cernā, sed à Bacchi orgia celebrantibus laniatum fuisse. Communior tamen sententia Ouidij est.

Hyantius

Hyantius non est proprium Aristæonis, ut ait Bocatius, sed adiectiuum gentile. Nam Hyantij, populi sunt Bæotiæ ut est autor Stephanus. Iuuenis igitur Hyantius dictus est pro Bæotius, posito appellativo pro proprio poetico more.

De Iolao Aristæi filio. Cap. XV.

Iolauum dicit Solinus de mirabilibus mundi, filium fuisse Aristæi, & post eum in Sardinia dominium tenuisse. Supra autem dicit in suo uolumine Iolauum filium fuisse Iphidei filij Amphytrionis, & æque in Sardinia imperasse, nescio an idem sit, uel alius.

De Nomio. xi. Apollinis filio. Cap. XVI.

Nomius ut scribit Iustinus in epitoma, filius fuit Appollinis & Cyrenes. Hunc dicit Leonius Apollinem nominatū (quicquid supra dixerit Theodotus) eum q; Arcadibus imperasse, eis q; leges dedisse, quæ quoniam quoddam ex optimatibus uidebantur offendere, orta seditione inter Arcades, Aristæo fauente pulsus est, & loco eius regnauit Aristæus. Is autem ad Admetum Theffalæ regem confugit, & eius armenta septem annis paut. Tandem uiribus reassumptis, Aristæum fugauit & Arcadum iterum obtrinit principatum, cum abiisset Aristæus in Cæam insulam, & quoniam armenta pauisset, Nomius appellatus est, quod apud Arcades pastor sonat. & hinc dicit fictionem traxisse locum, Apollinem scilicet ob occisos Cyclopes diuinitate spoliatum, Admeti regis armenta pauisse. Ego autem nescio quid credam potius, cum & uetustate & ignauia librariorum adeo periire codices, ut subita sit, posse de quamplurimis ueritatem cernere, & hinc amplissimus uagandi locus mendacio relictus est, cum scribat de antiquis unusquisq; quod libet.

De Eutoco. xii. Apollinis filio. Cap. XVII.

Eutocus filius fuit Apollinis & Cyrenes, ut supra monstratum est. Hunc sunt qui dicant, descendentes fratribus ex Aphrica & in Græciam uenientibus, Cyrenis remansisse, & his imperasse, qui unā secum ibidem remansere.

De Argeo. xiii. Apollinis filio. Cap. XVIII.

Argens ut supra à Iustino monstratum est, Apollinis fuit filius & Cyrenes. Hic de se quod ego nouerim, nil præter nudum nomen posteritati reliquit.

De Aesculapio decimo quarto Apollinis filio, qui genuit Machaonem. Cap. XIX.

Aesculapius ut Prisci ferè testantur omnes, Apollinis & Coronidis nymphe fuit filius. Dicenim Ouidius, hanc ex Larissa fuisse, & Phlegiæ filiam. quam cum summe Apollo diligeret, & in eius iuisset concubitus, prægnans effecta est. Porro coruus Apollinis auis ad Apollinem detulit, quia competisset eam iuueni cuidam Aemonio commisceri, quam ob causam turbatus Apollo eam sagittis occidit, & facti tandem pœnitens, cum remediis suis illam nequireret ab inferis reuocare, secō eius utero, conceptum ex se eduxit infantem, eum q; Aesculapium appellauit, & ut fertur, Chironi Centauro tradidit educandū, quem cum uidisset Ocyroe Chironis filia uaticinii docta, uaticinata est quia mortuum hominem ab inferis reuocaret in uitam, & ipse fulminatus deiceretur ad inferos, quod effectu non caruit. Aiunt enim hunc ante sua cum eximius euassisset medicus, Dianæ precibus Hippolytum membris collectis undiq; in uitam reuocasse, & pristine restituisse sanitati. Quā ob causam turbatus Iuppiter, eum fulmine interemit, ut liquido testatur Virg. dicens, Pæoniis reuocatū herbis & amore Dianæ. Tum pater omnipotens aliquē indignatus ab umbris Mortalem infernis ad lumen surgere uitæ, Ipse repertorem medicinæ talis & artis Fulmine Phœbigenam Strygiæ detrusit in undas, &c. Quæ hucusq; dicta sunt, ut satis patet, historia mixta poeticis est. Ast ut pura consistat historia, excutiendæ sunt fictiones. Et ideo coruum accusasse Coronidem, sic accipiendum arbitror, Apollinem scilicet augurandi peritā fornicationem nouisse Coronidis, & iratum interfecisse prægnantem. Quod autem Hippolytum, seu ut placet Plinio, Castorem Tyndari filiū ob raptas Lib. 29, cap. 1. Lynceō

Dequere Ovi. Lynceus & Ida sponfas à Lynceus seu Ida occisum in uitam herbis & arte reuocauerit, ali-
5. *fact. et Lact.* ter contigisse puto, hos seu horum alterum non mortuos, quia à morte in uitam aliquē
cap. 10. lib. 1. reuocare, solius dei est. sed uulnere immunitate & ob perditum sanguinem mortuos
existimatos, quos cum arte & sollicitudine sua in sanitatem reuocasset pristinam, dictū
est, eum illos ab inferis in uitam reuocasse. Quod autem ob id à Ioue fulminatus sit, non
est credibile, sed ideo fictum credo, quia possibile est ob eam curam eum laborasse plu-
rimam in exquisitione herbarum & aliarum opportunitatum, & sic praeuoluit fatigatus
in febrem incidisse, quae profecto letale fulmen & ignitum est, & ex ea febre defecit. seu
forte casu fulminatus est, & opinatum ab ignis hoc illi contigisse ob reuocatos ab infer-
is mortuos, & hinc fabulae datum principium. Sanè Theodotus negat Apollinem di-
lexisse Coronidem, & ex eo Aesculapium fuisse conceptū, asseritque eum ex Aemonio in-
uene & Coronide natum. sed Apollinis filius dictus est, altera ex duabus causis, seu quia
mortua matre ante partum, & eius secundo utero educatus est, quod non absque medici opere
fit, per quem fingitur Apollo, quia medicinae repertor, & sic Apollinis filius, quia Apol-
linis opere natus sit. seu quia qui sic nascuntur, Apollini factos fore uoluerit ueteres, eo
quod ut dictum est, Apollinis opere lucem sortiti uidentur, & ob id aiunt Caesarem fa-
miliam facta Apollinis obseruasse, quia primus eorum qui ex familia Iulia Caesar dictus
est, ob eam causam cognomen adeptus est, & factus Apollini sacer, quod è secundo matris
utero in lucem uenit. Præterea potuit Apollinis haberi filius, quia clarissimus euaserit
medicus. Theodotus autem opinio aliquantulum dictis roboratur Lactantius, qui de Aescu-
lapii in libro diuinarum institutionum dicit sic. Hunc Tarquinius de illustribus uiris disse-
rens ait incertis parentibus ortum, expositum, & à uenatoribus inuentum canino lacte
nutritum, Chironi traditum didicisse medicinam. Fuisse autem Messenium sed Epidauri-
1. *Lib. 1. cap. 17.* ce moratum, &c. Post hæc dicit Lactantius, hunc eum fuisse qui Hippolytū curauit. Cæ-
terum ne ob diuersitatem relatorum, ubi minime opportunitum est, mendaces credantur
Lib. 3. scriptores, est aduertendum, ut placet Tullio de naturis deorum, quia tres fuere Aescula-
pii. Quorum primum dicitur idem filium fuisse Apollinis, eumque speculum inuenisse, &
primum obligasse uulnus, & hunc ab Arcadibus asserit summe coli. Secundum uero
dicit fratrem fuisse secundi Mercurii ex Valente patre atque Coronide matre natum, eumque
perculsum fulmine interisse, & cynosaris humatum. Tertium uero dicit filium fuisse
aliis, Leucippi Alippi & Arfinoæ, eumque primum alui purgatione & dentis euulsionem competisse
eiusque sepulchrum esse in Arcadia, non longe à Lusio flumine, circa quod & locus os-
tenditur eius. Et sic erit possibile ex his aliquem ex matris utero casum, aliquem ex in-
certo patre natum atque expositum, nec obstat omnium parentes à Tullio narrari. Vidi ego
in patria nonnunquam ex principibus nutritum hominem, qui infans fuit expositus,
& demum à nutritore tanquam à patre cognominatus. Sed quid multa? qualiscum-
que seu quicumque fuerit ex istis, tanta ueneratione apud Epidaurios habitus est, ut etiam
Romani iam fere omni Italia occupata, pestilentia agnitudinum agitati, quasi pro sin-
gulari & certo subsidio legatos ad Epidaurios mitterent oratores, ut illis de opportuno re-
medio subueniret, permitterentque ut Aesculapium tanquam salutis subsidium Romam
deferrent, concessumque ut in forma serpentis diabolo operante, Romam in nauis deues-
herent, illique templum insigne in insula Tyberis construeret, & loco salutaris dei diu co-
lerent. Dato illi impune Dionysius Syracusanus nouacula auream abstulerit barbaram.
Aesculapius autem dure agens interpretatur, quod forsan nomen labori suo circa curam
Hippolyti conforme fuit.

De Machaone Aesculapii filio, qui genuit Asclepium. Cap. XX.

Lib. 29. cap. 1. Machaon dicit Papias, filius fuit Aesculapii, reuo suo insignis medicus, quod ego
utrum credam, nescio, eum saltem fuisse medicum, cum scribat Isidorus post ful-
minatum Aesculapium interdictum fuisse medendi officium, ut ait Plinius ubi de his-
toria naturali. Cum claruissent opera Aesculapii temporibus Troianis, sequentia eius
in nos

in nosse denissima latuere ad Peloponnesiacū bellum, & tunc eam reuocauit in lucem
Hippocrates &c. Quod tempus ut dicit Isidorus fuit annorum fere quingentorum. Hinc
ego sumptū puto quod fictum est solem ob fulminatū Aesculapiū noluisse aliquandiu
lucis curā ducere, ut ostenderetur solis inuentū scilicet medicinā edysplim passum per se-
cula plura, & tandem in lucem reuocatum. Ego hunc Machaonem auctoritate Papiæ nō
apposuissem, cum eum in multis circa talia minus curiosum sapissime inuenerim scri-
psisse dissōna ueritati. Sed ut ponerem me traxit soletia Pauli, qui non solum Machao-
nem Aesculapii filium scribit, sed & Asclepium quendam Machaonis filiū fuisse cōfirmat.
Machaon, inquit Cōment. Homeri filius fuit Aesculapij & Arsmoes: uel ut alij, Coronidis, sunt qui
Hestiones filia Meropis dicant esse, Hesiodus autem Xanthiones dicit. Machaonis crebra mentio
est apud Homerum. Præcipue autem Iliados. A ubi ipsum Idomenei uerbis commendat, hoc modo, in-
7. *7. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.* Hic postea ab Eurypilo occisus est, quam eadem Calaber
lib. 6. describit. Machaonis frater Podalirius fuit, cuius itidē crebra mentio sit apud Homerū & apud
Calabrum circa eadem Machaonis.

De Asclepio Machaonis filio. Cap. XXI.

Asclapius (ut dicit Paulus) fuit filius Machaonis, credo Augustinū secutus,
qui hunc Aesculapii nepotem uidetur dicere scribens, ubi de ciuitate dei,
Hermetem Trismegistū Asclepio loquentem sic, Auus enim tuus o Ascle-
pi medicinae primus inuentor, cui templum consecratum est in monte Li-
byæ circa litus Crocodilorum, in quo eius iacet mundanus homo, id est
corpus. Reliquus uero uel potius totus in sensu uite melior remeauit in cælum, omnia
etiam nunc hominibus adiumenta præstans, infirmis numine nunc suo, quæ solet me-
dicinae arte præbere. Et paulo infra idem sequitur Augustinus. Ecce duos deos dicunt ho-
mines fuisse, Aesculapium & Mercurium &c. Verum ego librum hunc Hermetis Tris-
megisti, quem de Idolo intulit uidi, nec tamen qualiter Aesculapius fuerit Asclepiadis
auus per uerba Hermetis præcedentia atque sequentia dictis ab Augu. percipere queo, certus
tamen quoniā potius ingenij deficiat meum quā accusari possit animaduertio Augusti.

De Psyche. xv. Apollinis filia. Cap. XXII.

Psychē ut dicit Martianus Capella in libro quem de nuptiis Mercurii & Phi-
lologiae scripsit, filia fuit Apollinis & Endelechiæ, ex qua Lucius Apuleius
in libro metamorphoseon, qui uulgatiori uocabulo asinus autem appel-
latur, longiusculam recitat fabulam talem, Regem scilicet fuisse & reginā,
quibus tres fuere filij, quarū duæ maiores natu etli forma spectabiles essent,
iunior cui Psyche nomen erat, in tantum pulchritudine cæteras excedebat mortales, ut
non solum admiratione teneret spectantes, sed infigeret animis ignaris rei miraculo cre-
dulitatem ut Venus esset, quæ descendisset in terras, & phama longe lateque uulgata inui-
se formositate egit, ut non solum ciues sed exteri ad uisendam Venetē, & sacris hono-
randam accederent, templis ueræ Venetis neglectis. Quod ægre Venus ferens in Psychem
accensa, Cupidini filio suo iussit ut eam amore feruētissimo hominis extreme fortis in-
cenderet. Interim pater de nuptiis uirginis Milesium Apollinem consuluit, Qui respon-
dit ut illam in uerticem montis deduceret, ibique diuina stirpe creatum pessimum & ui-
perum nancisceretur uirgo maritum. Quo responso parentes affecti cum lachrymis
& mœrore totius ciuitatis, uirginem in prædestinatum deduxerunt culmen, ibique solam li-
quere. Quæ & si solitudine & incerto timore futuri coniugis anxietur, non tamen diu
perstitit, & uenit zephyrus mihi & suauis spiritu eam assumens, in floridam detulit ual-
lem, in qua cum aliquali somno lenisset grumnam, surgens uidit gratum oculis nemus
& argenteis undis manantē fontem, atque palatium nō solum regium, sed diuinū, miris
ornatū diuitiis. Quod cum intrasset, & ingētes inuenisset thesauros absque custode, & mi-
ratetur plurimū, obsequentiū uocibus absque corporibus auditis, intrauit lauacrū, in uisis
ibi assistētibz obsequiosis. Inde cœna diuinis cōferta dapibus sumpta, cubiculū intras,
conscendit

conscendit genialem thorū, & soporatae maritus affuit, qui cum eam sibi fecisset coniugem, ueniente luce inuisus abiit, & sic saepius magna Psyche consolatione continuando factum est, ut sorores eiusdem audito Psyche infortunio ē domibus maritorū ad lugubres patentes accederent, & unā cum eis sororis infelices nuptias desererent. At Cupido praesentens quid inuidia sororum pararetur Psyche, eam praeuocauit, ut earum omnis non floccifaceret lachrymas, nec in suam perniciem pia atq; credula esset. Quod cum spondidisset Psyche, se cepit deplorare captiuam, & quod sorores uidere & alloqui non posset, & uenientem atq; redarguentem Cupidinem precibus in eam sententiam traxit ut cum eis loqui posset, Zephyrōq; iuberet ut eas ad se leni deferret flatu. Qui cum fecisset, concessit etiam ut ex thesauris, quos liberet, asportare permitteret, sed eam suasionibus nullo modo crederet, nec suam uidere formam alicuius consilio exoptaret. Tandem compulsa domi Psyche a sororibus, scopulum conscendere, & ululatu foemineo redintegrato a Psyche audire sunt atq; paucis consolatae uerbis, & postremo illas Zephyrus Psyche impetio in uallem detulit amoenam. Ibi a Psyche festiua congratulatione susceptae sunt, eis q; omnes ostense deliciae, ex quibus inuidiae fauce sorores ei totis suaserunt nitiis, ut uiri formam cōaretur uidere, quae credula eis cum donis remissis, nouaculam paruū, & lucernam abscondit sub modio, nocte sequenti uisura, quāquam esset is cuius uteretur concubitu, occisura eum si esset illi forma uerbis sororum conformis. Intratigitur more solito lectum Cupido, & in somnum soluitur. Psyche uero aperto lumine uidit illum mira formositate conspicuū iuuenem, alis pernicibus insignitum, & ad eius pedes arcum & phatram sagittis confectam. ex quibus cum unam mirabunda eduxisset experta aciem, adeo digito impressit suo ut aliqualis scaturiret ē uulnere sanguis, quo facto miro dormientis adhuc amore flagrauit. Dum q; illum stupefatus inspicere, fauillula ex lucerna profiliuit in dextrum dormientis humerum. Quamobrem expergefatus Cupido repente fugam arripuit. Verum Psyche cum illum cepisset curare atq; fortiter teneret, tandem ab eo per aerem delata est, donec fessa eo dimisso caderet. Cupido aut in uicinam cupressum euolans, longa querela eam redarguit, seipsum damnas quod a matre missus, ut illam extremi hominis amore incenderet, & ipse seipsum ob eius pulchritudine uulnerasset, & inde euolauit. Psyche anxia perditū uiri mori uoluit, fraude tandem sorores ambas, quarum consiliis in arumnam uenerat, in praecipitium deduxit. Inde a Venere obiurgata acriter & pedissequis eius, lacessita uerbis, in labores mortali inexplicabiles iussu Venetis implicita, opere uiri adiuta perfecit inuisa. cuius postremo ad Iouem precibus actum est, ut in Venetis deueniret gratiam, & in caelis assumpta Cupidinis perpetuo frueretur coniugio, cui peperit Voluptatem. Serenissime rex si huius tam grandis fabulae ad unguem sensum enucleare uoluimus, in ingens profecto uolumen euaderet, & ideo cur Apollinis & Endeichiae filia dicatur Psyche, quae eius sorores, & cur Cupidinis dicatur coniunx, cum paucis ex conuigentibus dixisse satis sit. Psyche ergo anima interpretatur. Haec aut Apollinis, id est solis filia dicitur, eius scilicet qui mundi uera lux est deus, cum nullius alterius potentiae sit rationalem creare animam nisi dei. Endeichia aut ut dicit Calcidius super Thimeo Platonis, perfecta aetas interpretatur, cuius omnino rationalis anima dicitur filia, quia etsi in utero matris illam a parte luminis suscipiamus, non tamen eius apparēt opera, nisi in aetate perfecta, cum potius naturali quodam instinctu usq; ad aetatem perfectam formamur, quam iudicio rationis. Aetate uero perfecta agere incipimus ratione. Ergo bene Apollinis & Endeichiae filia dicitur. Sunt huic duae sorores maiores nati, non quia primo natae sint, sed quoniam primo potentia utuntur sua, quarum una uegetatiua dicitur, altera uero sensitiua, quae non animae sunt, ut quidam uoluerunt, sed huius animae sunt potentiae, quarum ideo Psyche dicitur iunior, quia longe ante eam uegetatiua potentia conceditur foetui, & inde tractu temporis sensitiua. Postremo aut huic Psyche conceditur ratio, & quia primo in actu sunt, ideo primae dicuntur iunctae coniugio, quod huic rationali diuiniae stirpi seruatur, id est amor honesto,

honesto, seu ipsi deo, cuius inter delicias a zephyro, id est a uitali spiritu, qui sanctus est, de feratur & matrimonio iungitur. Hic coniugi prohibet, ne eum uidere cupiat ni perdere uelit, hoc est nolit de aeternitate sua, de principiis rerum, de omnipotentia uidere per causas, sibi quae soli nota sunt. nam quotiens talia mortales perquirimus, illum, imò nosmetipsos deuiando perdimus. Sorores aut nonnunquam ad metas usq; primas deliciarum Psyche deueniunt, & ex thesauris eius reportant, in quantum penes rationem uiuentes melius opus suum uegetatio peragit, & sensitiuae uirtutes clariiores sunt, & longius perseuerant. Sane inuidens sorori, quod minime nouum est, sensualitatem cum ratione discorantem, & dum illi blandis uerbis suadere non possunt, ut uirum uideat, id est uelit naturali ratione uidere quod amat, & non per fidem cognoscere, eam terroribus conatur inducere, asserentes eum immanem esse serpentem, seq; eam deuoraturū. Quod quidem totiens sit, quotiens sensualitas conatur rationem sopire & ostendere animae cōtemplationem, & cognitarū rerū per causam, non solum delectationes sensitiuas auferre, sed labores maximos, & angores minime opportunos ingerere, & nil demum placidae retributionis auferre. Anima aut dum minus prudens talibus demonstrationibus fidem adhibet & quod negat uidere desiderat, occisura se si uoto non correspondeat forma, uidet effugiem uiri pulcherrimā, id est extrinseca dei opera. Formam, id est diuinitatem uidere non potest, quia deum nemo uidit unquam. & cum fauillula laedit & uulnerat, id est superbo desiderio, per quod inobediens facta, & sensualitati credula, bonum cōtemplationis amittit, & sic a diuino separatur coniugio. Tandem poenitens & amans perniciem sortum curat astutia, eas q; adeo opprimit ut aduersus rationem nullae sint illis uires, & arumnis & miseriis purgata, praesumptuosa superbia atq; inobedientia, bonum diuinæ dilectionis atq; cōtemplationis iterum reasumit, eiq; se iniungit perpetuo, dum periculis dimissis rebus in aeternam defertur gloriam, & ibi ex amore patitur uoluptatem, id est delectationem & laeticiam sempiternam.

De Arabe Apollinis filio. Cap. XXIII.

uel etuditus sit.

Rabs ut placet Plinio in libro naturalis historiae, Apollinis & Babyloniae fuit filius, quem medicinae artis dicit etiam repetorē. Puto ego hunc seu Babylonem fuisse hominem, & ibidem medicinam ostendisse prius, seu apud Babylonios didicisse, & ad Arabes primum detulisse, & hinc Apollinis filius dictus, quia medicus, & Babylonius, quia in Babylonia natus

De Tityo filio Iouis. iii. Cap. XXIII.

ostquam Apollinis longa posteritas expedita est, ut ad Iouis filios reuertamur ordo postulat, ex quibus sese ante alios Tityus offert, quem dicit Leonidius filium fuisse Iouis ex Elara Orchomeni filia, quam praegnantem Iupiter itam Iunonis timens occultauit in terram, ex quo factū est ut nascens puer ex terra natus uideretur, ut Sertius assererat. Quae quidem terra postmodum eum nutriuit, & sic non mater, sed nutrix. Is tamen cum ad integram uenisset aetatem, Latonam Apollinis matrem amauit, eam q; de stupro interpellauit. Quamobrem turbatus Apollo eum sagittis occidit, & apud inferos religauit, atq; eius iecur uulturibus Ianandum apposuit hac lege, ut consumptum restitueretur ilico, & sic nunquam uultures a discerpendo cessaret, nec ipse a patiando. Restat nunc huic fictioni uelum eripere, ut quid contegar uideamus. Dicit enim primo Iouem praegnantem abscondisse in terris. Nil enim occultius tegitur, quam quod infoditur. E ideo debemus intelligere hanc secretissime fuisse seruatum, & hoc timore Iunonis, id est maioris potentiae, cum dea tegeturum sit Iuno. Terram autem aluisse Tityum non est nouū, cum omnes alantur terra. Quod Latonam Apollinis matrem amauerit, ingentem eius demonstrat animū. Celatū enim appetit, quae claritatis mater est, sed ab Apolline, id est a regio splendore delectus est ad inferos, id est apud plebeios, quos penes semper curatum plenus, quae

lib. 1. iter posset in gradū, ex quo deciderat, reascendere. Recitat ex isto Tityo Leontius breuem historiam, & dicit hunc apud Boetios magnum fuisse hominem, & uiribus tentasse ex Delpho Apollinem eicere, a quo ipse eiectus est, & ferē ad priuam uitam redactus. De poena autē illi appolita dicit, ubi de somnio Scipionis Macrobius sic, Vulturem iecurima mortale tondentem, nihil aliud intelligi uolentes, quam tormenta conscientiae obnoxia flagitio uiscera interiora rimantis, & ipsa uitalia indefessa admissi sceleris admonitione laniantis, semperq; curas, si quiescere forte tentauerit, excitantis, tanquam febris renascentis inhaerendo, nec ulla sibi miseratione parcentis lege hac, qua se iudice nemo nocens absoluitur, nec de se suam potest uitare sententiam. Hoc Macrobius.

Vel ut alij Minyos, uide Didymum (si modo is Didymus est quem nos habemus) in Odyss. 7. Meminit autem & Apollonius Tityi lib. 1. Argon.

De Baccho secundi Iouis filio. iiii. qui genuit Hymeneum, Thyonem

& Thoanem. Cap. xxv.

Bacchus Iouis filius & Semeles ab Ouidio & reliquis poetis dicitur, ex cuius origine talis recitatur fabula. Cum amaret Iuppiter Semelem Cadmi filiam, & ipsa cōcepisset ex eo, accessit ad eam Iuno formam gerens Beroe Epidauriae anus, & inito cum ea colloquio, perquisiuit nunquid diligeretur a Ioue, cui dixit Semele arbitrari se diligi. Tunc Iuno, non potes filia nisi uno modo cognoscere, scilicet si stygis interposito iuramento, promittat tecū eo pacto coniungi, quo Iunoni iungitur. Semele experientiae auida, uenienti iuramentū, & inde munus poposcit. Iuppiter autē dolens eam, ne aduersus iuramentum agetet, fulminauit, & mortuae filium traxit ex utero, suūq; apposuit foemori, donec tempus perficeretur, quod cum esse in uentre matris opportunitas exigebat. Hunc primo clam nutriuit Ino matertera eius, postmodum nymphis tradidit, quae etiam ei alimenta dederunt, ut ait Ouidius, eumq; ne a perquirente Iunone inueniretur, hederis occultauere. Huic insuper alumnū dicunt fuisse Silenum, qui captus a rusticis, a Mida Baccho restitutus est. Hunc praeterea curru & sociis honorant, de quibus sic refert Statius. Promouet, effrenae dextra laeuaq; sequuntur Lynceae, & uida meto lambunt retinacula tygres. Post exultantes spolia armentalia portant, Seminecesq; lupos scissasq; mimallones ursos. Nec comitatus iners, sunt illic ira furorq; Et metus, & uirtus, & nunquā sobrius ardor, Succiditq; gradus, & castra simillima regni &c. Dicunt insuper eum primum uitam plantasse, ut ait Accius in Bacchis. O Dionyse pater optime uidi fator Semela genitus Euchiam. Et hinc uini deum asserunt, hederam ei sacram, & Vannum & Marlyam in tutelam eius ascribunt, ei q; Ariadnam Minois filiam coniugem copulant. Baculum ab eo repertum, atq; denominatū affirmat Rabanus, ut eo homines uino graues uterent. Multis etiam illum nominibus uocāt, de quibus Oui. Thura dabāt Bacchumq; uocant Bromiumq; Lyaeum Ignigenamq; satumq; iterū solumq; bimarrē. Additur his Nyseus inderonsusq; Thioneus. Et cum Laneo genialis confitor uuae, Nisiliusq; Eleusq; parens, & Iacchus & Euan. Et quae praeterea per graias plurima gentes Nomina Liber habes, tibi enim in consumpta iuuenta est. Tu puer aeternus, tu formosissimus alto Conspiceris celo tunc cum sine cornibus extas &c. Addit & alia nomina Albericus, uocatumq; dicit Euchium, Briseum & Bassareū. Lactantius etiam eum uocari dicit Dithyrambum. Dicit insuper Seruius Orpheū dicere hunc a gigantibus membratim discerptum, quod Albericus affirmat, addens quod ab eis ebrius sit inuentus, eumq; dicit sepultum, & postea surrexisse integrū. Pingebat etiam eum antiqui in habitu muliebri, & nudum atq; puerulum, ei nocturno tempore tibis & cymbalis & clamore sacrum, quod orgia uocabant celebrantes. Praeter haec alia etiam recitantur, sed quoniam non comperta sunt omnia quae quaeruntur, quae uideri possunt de appositis uideamus. Primo igitur & ante omnia pro constanti uidentur tenere historiographi, Dionysium hunc ex Ioue & Semele natum, adeo ut de tempore inter antiquos plurima fuerit uarietas, ex quibus alij Dionysium, alij Liberum patrem uocant. Et quoniam non

non constat cuius Iouis fuerit filius, ego secundo ascripsi Ioui, eo quod eius aeternum melius uideatur cōuenire cum secundo quam cum aliquo aliorū. Dicit enim Eusebius in libro temporū, a quibusdam arbitrari Danao Argis regnante Dionysium in India Nyfam condidisse, & suo nomine nūcupasse, & eodem tempore eum in India militasse, & eius in exercitu fuisse mulieres Bacchas cognominatas ob futorem potiusq; ob uirtutem. Quod quidem fuit circa annos mundi. iiii. Mil. dccxxix. Paulo post idem Eusebius dicit regnante Danao Argis, Cadmus regnauit Thebis, ex cuius filia Semele natus est Dionysius, id est Liber pater, quod secundum eius annorū descriptionem, comprehendit fuisse circa annos mundi. iiii. Mil. dcc lxxvi. nec multo post dicit anno. xxxv. Lyncei regis Argi uorum, Dionysius, qui latine dicitur Liber pater, nascit ex Semele, quod cōtigisse uidetur anno mundi. iiii. Mil. dccc xliii. inde subsequit, Acrisio regnante Argiuis, Dionysius, qui & Liber pater, aduersus Indos dimicans Nyfam urbem iuxta Indum flumen condidit, quod factū colligitur anno mundi. iiii. Mil. dccc lxx. Quanta sit haec temporū diuersitas ab Eusebio ex cōmentariis ueterū collecta facile cōprehendi potest, nostrū autē est per coniecturas arbitrari, quod uerius potuerit ex dictis tēpus attribui a uo Bacchi. Ego autē omisissis causis me mouentibus arbitror Bacchi dies fuisse circa antiquius horū tempus, seu saltem quod de proximo sequit, eumq; ea tempestate natū egisse quae ab eo gesta narrant. Sed his curiosioribus derelictis ad signum tendamus. Fulminatā Semelem a casu sumptum credo, eam scilicet a fulmine, seu ab ignita febre in mortē deductam, quatū utraq; a Ioue, id est ab elemento ignis emissam nō mirabitur eruditus. Euulsum ab utero mortuae matris foetum, & Iouis foemoribus applicitū, notissimū obstetricibus officiū designatur. necesse enim est, ut caloribus extinsecis, qui per Iouem debent intelligi, foueatur qui ante tempus intrinsecis auferit. Sed cum sit haec expositio physica, historiā recitat Pomponius Mela in Cosmographia dicens. Vrbium quas incolunt Indi, sunt aut plurimae, Nyfa est clarissima & maxima, montium Meros Ioui sacer, famā hinc precipuā habent, in illa genitū, in huius specu Liberū arbitrantur esse nutritū. Vnde Graecis autoribus, ut foemori Iouis insurū dicerent, aut materia ingessit aut error. Hec ille. Albericus autē addit, dicens a Remigio affirmari apud Nyfam Liberi patris haberi crepūdā in testimoniū quod ibidem altus sit. quod si sic est, existimo potius de altero intelligendū sit, q; de eo, qui ex Semele natus est, ex quo etiam sequi posset temporū diuersitates a diuersis Dionysiis exortas esse. De hoc em, si is fuit, dicit Orosius sic. Subactā Indiam Liber pater sanguine mactefecit, caedibus oppleuit, libidinibus polluit, gentem utiq; nulli hominū unquā obnoxiam, uernacula tantū quiete contentā. Ceterū, ut ad sensus Physicos rectos sub fabula iterū redeamus, dico quod nonnulli uolunt per Bacchū uinum intelligi, et sic Semele pro uite sumeretur, quae ex Ioue, id est ex calore in altū humorē terrae immixtū per uitis poros trahente se praegnantē, id est turgidā facit, & in palmites botrosq; succos, tanq; in conceptum foetū emittit. tunc aut fulminat cum adueniente autūnali calore non in ampliore maturitatē, sed potius in corruptionē & putredinē fructū conceptū deduceret, ut auferat necesse est, & foemori Iouis, id est calori alteri applicetur. Quod quidem fit, dum pressum ex uitis uinū, aut igni aut ipsismet pressis bulliendū cōcedimus iterū, donec defecatum tali bullitione reddat potū aptū. Deinde Ino, id est uas illud seruat occultū, id est contestū ne a Iunone inueniat, id est ne ab aere corūpatur. Seu praegnantē tunc Semele dicimus ex Ioue, cum uitam agere calore turgidā cernimus uere primo. Verū tunc fulminatur, dum aestiuo calore praeter consuetū exurit. Tunc aut apertis poris conceptū emittit in botros, quod foemori Iouis, id est diurno calori applicat, ut quam ex matre nō habuerat, a patre maturitatē accipiat. & tunc Ino illud seruat occulte, dum a pampinis tegitur, ne ab aere nimis calido offenda. & illud tunc nutrit nymphae, dum nocturnis humilitatibus restaurat, quod calore diurno fuerat exhaustū, Silenus senex, eius alumnus dicitur, eo quod senes ferē potu magis quam cibo sustentent. Qui illi a Mida auarissimū homine restituitur, quia auatus potationibus non delectatur. Curru & sociis uī ideo a

Expositio fabulae.

Lib. 3.

poetis dictū est, ut nonnulli ex suis demonstrent effectus, nam pro cultu ebriorū uolubilitas assumenda est. Lyncei autē illi attribuunt, ut intelligat uinū moderate sumptū uires, audaciam & perspicaciam augere. Tygres autē ideo currū trahunt, ut ebriorū ostendat feruitū, nemini enī parcat onustus uino. Sunt præterea temulenti temerarii adeo, ut in quocunq; periculū inconsiderate irruant, quod per semineces lupos, & scissas ursas, quæ in præda Bacchi deportant intelligo, quod irascant facile, & inde ueniant in furorē, satis liquido patet, & sic non sobrio comitant ardore. Meticulosi etiā sunt uinolenti, quia perditō recto rationis iudicio sapissime non timenda pauescunt. Virtus autē cur currui Bacchi iungat præstatū est, ubi de Lyncibus diximus. Succidui gradus ideo inter Bacchi numerantur comites, ut ebriorū uiribantia designet, quia adeo iuribando incedūt, ut cedere credant continue. Superadditur Baccho castra esse simillima regū, nec immerito, nam si cernamus tabernacula meritoria, ibidē tabernacula frondis, cupidinarios, luteones, edulia & potationes hinc inde, ac tumultuarios rixantesq; uidebimus, quæ castris regū similia sunt. Bacchū autē apud grecos primū plantasse uirē seu uineā, & uinū fecisse possibile est, cum longe antea apud Hebræos id fecisse Noe certissimū habeamus. Dicit tamen aliqui Bacchū uirē nō plantasse, sed incognitū Thebanis uini usum introduxisse, a quo illud uariis liquoribus immiscuisse, ut amabilius foret, quod quoniam mirabile uisum est, deus uini apud rudes primo creditus est. Hederā præterea Baccho sacra dicunt, credo quia uires hederæ palmites luxuriantes plurimū, & botros uuarum imitent corimbi, necnon quia uireat uiriditate perpetua, per quā ostenditur uini iuuentus continua, nunq; enim quantū ad uires senescit uinū. Hac etiā poetæ coronari consuevere, eo quod Baccho ob facundiam sacri sint, & ad perpetuitatē carminū demonstrandā. Vānus autē illi sacer est mystica ratione. Ait autē Seruius Liberi patris sacra ad purgationē animæ pertinere, & sic homines eius mysteriis purgant, sicut uanno frumenta purgant. Fuere tamen qui uoluerint hac purgamina uiuentibus hominibus fieri per extremā ebrietatē, quæ sacra Bacchi est, afferentes si quis in tantam ebrietatē procederet, ut in uomitū usq; ueniret, post præteritū cerebri stuporē, animū exuitis curis tediosis atq; eiectis, remanere tranquillū. Cui opinioni Seneca philosophus in libro, quē de tranquillitate animi scripsit, adhesisse uidet. Marfyam in suā tutelā ideo posuit uoluisse reor, quia audax imō temerarius in Apollinē fuit, per quam temeritatē uinolentorū loquacitatē in quoscunq; tendentē intelligo, quā in cōspectu rudium sepe prudentes ab ignaris confundi uident, non aduertentū, quia nullo talium oratio incedat ordine, sed more Satyri, uti Marfyas fuit, huc illuc saltitudo procedat, tandem in cōspectu eruditorū nudatus Marfyas, id est patefacta calefactorū præsumptione in flumen uertit, id est in lapsum, quasi nil dixerint talium sermo soluat. Quod ad Ariadnā coniugē spectat, in sequentibus ubi de ea scribet. Hunc autē à gigantibus fuisse discerptū, et inde sepultū, ideo dictum reor, quia ab Eusebio in libro temporū scribitur quod regnāte Athenis Pandione anno scilicet mundi. iiii. Mil. dcccxcvi. Marco Varone poeta teste, hic Liber pater aduersus Perseū pugnans in prælio occisus sit, eiusq; uideri sepulchrum apud Delphos iuxta Apollinē aureū. Et hoc quantū ad historiā dictū sit. Sed fictioni superadditur à quibusdam, eum scilicet quantūcunq; discerptū sepelietur, interitū surrexisse. Quod ego arbitror debere intelligi, quod ex pluitibus ingurgitationibus ab elatis calore uini bibonibus factis, unā cōsurgat ebrietas, per quam Bacchū uiuere, & aliquid agere satis patet. Dicebat tamen circa hoc Albericus Bacchū animā mundi intelligendū, quamuis membratim per mundi corpora diuidat, tamen se reintegrate uident de corporibus emergens, & se reformans, & semper una eademq; perseueras nullas simplicitatis suæ patiens sectiones. Hac ille. Ait ego puto hunc Bacchum Alberici, solem intelligendum Macrobiū, in quem ipse Macrobius transfert deorum omnium deitates. Pictus autē in habitu muliebri est, quia in expeditione aduersus Indos secum habuit mulieres, ut prædictum est, uel quia continuatē potationes eneruent uires, debilesq; reddant ad ultimum potatores. Nudus uero ideo pingitur, quia ebrius omnia pandat secreta, uel

quia multos iam ad inopiā & nuditatē deduxerit, uel quia calores potationes ingerant. Puer quidem dicitur, quia non aliter sint lasciuī ebrii quā pueri, quibus nōdum integer est intellectus. Restat nunc de nominibus uidere. Dicitur igitur primo Bacchus, quod idem sonat quod furor, eo quod uinū & potissime nouū tam feruētis furoris est, ut nullo queat claustro contineri, & immoderate sumentes ut prædictū est, faciat etiā furiosos. Dicitur etiā Bromius à bromin, quod est consumere. Modesta quidē boni uini potatio consumit superfluitates ciborū, et digestionē adiuuat, ut physicis placet, sed immoderate sumptū humiditatē bonā desiccat, & neruorū hebetat uires, adeo ut plurimū ingurgitatores tremulos effoetosq; reddat. Vocat in super & Lyeus à lyen, quod est tractus, tractum enim bibitur, uel dicitur Lyeus à ligo gas, modeste autē sumptū dispersas uires colligit augetq; immoderate, sensus ligat & rationē. Vel secundū Fulgentiū Lyeus dicitur, quia lenitatem præstat, sumus enim post aliquale potationē magis exorabiles. Nuncupat & ignigena, seu quia ex igne genitus sit, seu quia ignē, id est calorē generat, uidemus enim capitā potantiū fumantia, eosq; ob calorē uestimenta quandoq; deponere. Appellatur etiam Iacchus iterū, et ob id eum uocari Dichyrambū, quod idem sonet, dicit Laetius. Quod autē iterū natus sit, supra monstratū est, & inde merito bimater. Nyseus præterea à Nyssa ciuitate in qua colit, uel à Nyssa uno ex uerticibus Parnasi eidem cōsecrato, uocatus est. Thyoneus quod in tonus sonat, ideo dicit, quia uires ex quibus oritur lōgos habet palmites, uel quod melius puto, ad suā pueritiā ostendendā, quia in tonus sunt pueri. Coniutor uue dicit à uire à se primo placata. Nyctilyus uero uocatur, quia noctē, id est tenebras sensibus ingerat. Elleus ab Ellea ciuitate, in qua potissime colebat. Hiachus autē de causa nominatus est, quia homines hiare facit. Euhā interiectio est laudātis Bacchū, et sonat bonus puer. Bryseus ideo dictus, ut ait Albericus, quia primus uinū ex uua pressit, uel Bryseus, quasi hirsutus, id est superbus. hinc autē eum apud ueterē Græciā duas habuisse statuas, unā hirsutā Bryseim uocatā, alterā uero lenē Leneā uocitatā. Bassareus autē appellatus est à specie uestiū, quibus ministræ eius utebant in sacris, & ab eisdē ministræ Bassarides nuncupat. Liber autē pater dicit, quia hominibus libertatē uideat inferre, nam potati serui etiā ebrietate durate, arbitrant se fregisse uincula seruitutis. Liberat præterea à curis, & in agendis securiores facit, pauperes ab opportunitatibus reddit immunes, deiectos extollit etiā in sublime. Et dicit Albericus, quod cum inter initia condendarū ciuitatū diis ceteris pro auspiciis ceptorū steterit sacra, Libero patri fiebant, ut libertatē future patriæ conseruaret. Præterea ciuitates imperantibus orbi Romanis aut stipendiariæ erant, aut foederatæ, aut liberæ. In liberis autē ciuitatibus in signū libertatis simulacrū Marfyæ habebant, quem supra diximus in tutelā esse Liberi patris. Insuper mos fuit Romanis liberā rogā adolecentibus in festis Liberalibus exhibere ad significationē liberioris uitæ in posterū cōcessæ. Cuius quidē sacra dicit Seruius à Iulio Cæsare Romā primo translata, in quibus hircus immolabat, & hoc ideo, quia aliquando capellæ palmites uitiū crescentes uastassent. Dicit enim. M. Terent. Varro, ubi de agricultura, eidem tanq; repertori uitis hircos immolant, ut pœnas capite pendant. Ego autē huius sacra nō puto à Iulio primū Romā translata, sed eius Liberi patris, de quo intellexisse uidet Tullius dum ubi de naturis deorū scripsit. Hunc dico liberū Semele natū, nō eum, quē nostri maiores auguste sancteq; censent Liberum &c. Quem ego arbitror iuxta sententiā Macrobiū solem, quē arbitrant sunt rerum omnium patē, & hinc Liberū patrem dictū. & sic etiā intellexisse Virgiliū puto, Lumina labentem celo quæ ducis annū Liber & alma Ceres &c. Non enim Bacchus labentē annum celo ducit, sed sol. Et hac quidē ea duo fuerunt numina, quæ Etrusci potissime cōluerunt. Sed quicunq; hic fuerit Liber, ostendit Augustinus in libro de ciuitate dei, ei à prius obsecra celebrata sacra, & inter alia dicit, quod eius in honorē pudenda uirilia colebantur in publico, adeo ut in festis diebus Liberi membrū uirile eleuatū ex cōpitis deferretur in urbem uerbis flagitiosissimis, omni cōcessa licentia, inde per forū transuectū, & in locū eidem deputatū depositū, oportebat ut honestissima omnium materfamilias illi coronam imponeret. Insuper & Dionysius appellat Bacchus, de quo ubi de Dionysio.

Marsyas hic Satyrus fuit, ab initio magna consuetudine cum Cybele coniunctus, cum qua, postquam ea ex dolore, quod ob mortem Atys, dilecti adolescentis ceperat, insanire cepit, passim circūuagatus quoque est. Sed cum ad Dionysium in Nysam urbem uenissent, ibi inuento Apolline, qui tum citharæ inuentione et arte in magna estimatione erat, et cum eo certamine inito, cum ille tibijs, hic cithara et postea ore quoque caneret, uictus, atque ab eodem uiuus excoctus est. Quem tamen Ouidius in fluuium Marsyā, qui in Phrygia est mutatus dicit. Fabulam describit Ouidius lib. 6. Meta. et Diodorus Siculus in 4. Ant. gest.

Stesichorus, ut citatur à Comment. Homeri Iliad. penultimo, hoc quoque fabulae Bacchi addit, ait cum alio quando Vulcanum in Naxo insula hospitio accepisse, et ob id pro munere Baccho Vulcanum amphoram donasse. Postea autem cum Lycurgus Bacchum persequeretur, et ipse ad mare uenisset, ibique à Thetide hospitio acceptus fuisset, eandem amphoram Thetidi Bacchum donauisse, quæ postea in ea, ossa cineresque Achillis filij tumulauit.

Ego uero magis à sonitu et tumultu sic dictum puto nam βρόμος Græci uocant crepitationem ignis ardentis. Porro Lycum αὐτὸ τὸ λυδὸν, quod soluat curas, Nysēν αὐτὸ τὸ νύξιν quod pungere est. Dithyrambus αὐτὸ τὸ διγὶς εἰς θυγατρὶν ἀναβαίνον, Thyoneus αὐτὸ τὸ θυὸν quod est impetum facere, furere, Nysēus, quod membra noctu resoluat à νύξιν et λυδὸν, iacchus αὐτὸ τὸ ἰαχέον, quod est clamare, Brysēus à βρύον, quod est inundare, madefacere.

Teleus, quo nomine Bacchum uocabant, quod mitis et lenis est, ἑλεος enim Græcis misericordia est.

Bonus puer nō Eubanus, sed Euhymus sonat, εὐὺς enim bacchantium uox est, quæ Phryges Bacchum uocant.

Ea autem erat demissa ad imos pedes, alij Bassareū à βαζέον uocant, quod clamare significat.

De Hymeneo filio Bacchi. Cap. XXVI.

Hymeneū dicit Albericus filium fuisse Bacchi et Venetis, et sequitur autoritatem Remigii, ob id habitum, quia ex nimia perulatia libido soleat excitati. Hymen autem græce dicit membrana, quæ est proprie muliebris sexus, in qua puerperia fieri dicunt, inde Hymeneus nuptiarum deus dictus est. Sanè Laſtan. ab historia tractu dicit scribēs, quia Hymeneus puer fuerit Atheniensis medioctri genere natus, qui cum annos puertilis ætatis excederet, nec dum uirum posset implere, ea pulchritudine fuisse præditum dicit, ut sceminā mentiret. Istum cum una ex ciuibus suis uirgo nobilis adamasset, is quia nuptias desperabat, puellā tamen uersa uice diligebat extreme, et animo saltē aspectu satisfacere suo. Cumque nobiles sceminæ cum uirginibus læta Cereris Eleusina celebraret, subito aduentu piratarum raptæ sunt, inter quas etiā Hymeneus, qui illō à se dilectā secutus fuerat. Cum igitur per longinqua maria prædā piratæ uenissent, ad quandā tandē regionē deuoluti, et ibi somno oppressi, ab insequentibus interempti sunt omnes. Hymeneus autem relictis uirginibus euolauit Athenas, pactus à cōsanguineis dilectæ suæ nuptias, si illis filias nuper raptas restitueret, quas ubi pro uoto restituit, exoptatā accepit uxore. Quod coniugium quia felix fuerat, placuit Atheniensibus nomen Hymenei misceri nuptiis. Sunt tamen, qui dicant eum die quadā nuptiarum ruina oppressum, et piationis causa id adinuentum, ut nomen eius celebraret in nuptiis, quod omnino Seruius damnat. Ego autem eum ob id Bacchi et Veneris filium dictum reor, quia propter duo fiant nuptiæ, seu duo interueniāt in nuptiis, festum et carnalis copula. Per festum Bacchus intelligendus est, ut per Vir. patet, dum dicit, Adſit lætitiæ Bacchus dator &c. Per Venerē autem carnalis copula, cum ad eā spectare uideat, ad procreandā prole marē et sceminā copulare, et ex his duobus cōficiunt nuptiæ, seu Hymeneus, qui pro nuptiis intelligendus est.

Asclepiades autem Calliopes et Apollinis filium Hymeneū facit, et fratrem Orphi. Cuius sententiā uideatur et Claudianus sequi cum ait: Hunc Musa genitum legit Cytherea, ducēque Præfecit thalamis. Catullus autem non Calliopes, sed Vranie matris facit, in epithalamio ubi inquit. Collis o Heliconij cultor Vrania genitrix. Qui Veneris filium dicunt, uidentur autoritatem Capellæ sequi, apud quē legitur o Hymenee deus cens Veneris qui maxima cura est, sed fallitur. Nam apud eundem expressius legitur, Tu quæ psallentē thalamis, quæ matre camæna Progenitum perhibet. et plura in hac sententiā Ianus Parrhasius in 2. Clau. de rap. Prof. Eadem historia refertur à Comment. in Iliad. Home. lib. 18. quanquā is Hymeneū Arginū iuuenem in itinere, cum Athenas nauigaret, puellas Atticas quæ à Pelasgis rapiebantur, liberatas dicit. Dicitur autem Hymeneus, uel ab Hymene pellicula, uel à θυὸν, quia simul sponsus sponsaque habitare incipiant.

De Thyoneo Bacchi filio. Cap. XXVII.

Thyoneus

Thyoneū Bacchi filium dicit Oui. et de eo breuiter recitat fabulā. Dicit enim, quod cum bouē fuisset furatus, et ob id opprimeretur à rusticis, inuocato forte patris auxilio, factus est, ut à Baccho Thyoneus in uenatore conuerteretur, et bos permutteretur in ceruū. Arbi-
tror ego hunc fuisse furē, et potatis optime rusticis, bouē suum repetentibus facile ostendisse eis, et se uenatorem, et bouem ceruū fuisse.

De Thoante Bacchi filio, qui genuit Hypsipylem. Cap. XXVIII.

Thoantē Bacchi filium fuisse carmen Ouidii demonstrat dicentis. Tum primū seſe trepidus sub nocte Thyoneus Detexit nato portas extrema Thoanti Subsidia &c. Paulus autem eum ex Ariadna Minois filia susceptū testatur. Sed miror qualiter hoc fieri potuerit, cum Thoas, ut infra monstrabit, genuerit Hypsipylem, quæ tempore Thebani belli, nuptiis Opheltis Lycurgo Nemeo seruiebat, et Ariadna antequam Baccho nupserit, à Theſeo rapta est post Hippolytū susceptum, qui paulo ante initium suscepti belli Thebani in Italiam abiit, et sic longe antiquior Thoas fuit, quam Ariadna. Is quidē, ut testatur Statius, iam senex cum Lemniades, apud quos tunc fuit, à sceminis suis communi consilio occisi sunt, à filia Hypsipyle, factū rogo saluatus est, et in Chium insulam nocte transmissus.

Hæc autem decreti et furoris illius causa fuit, ut ait Asclepiades, quod cum Lemnij intermisset sacra Veneris, hæc irata ob id desiderium uiris tale immisit, ut relictis uxoribus, trans mare in Thraciam nauigaret, ibique cum Thracen. sceminis rem haberent, itaque Lemniæ mulieres furore percite cōmuni cōsilio decreuerunt uiros omnes occidere, feceruntque omnes, præter unā Hypsipylē, quæ patrē clam nauis ablegatum, seruauit. Hinc et Lemnium malum prouerbio dictum est.

De Hypsipyle Thoantis filia. Cap. XXIX.

Hypsipyle filia fuit Thoantis, teste Statio, dum dicit. Cui regnū genitorque Thoas et lucidus Euan Scirpis auus &c. Hæc autem, ut idem refert Statius, cum adhibuisset cōsentiam publico mulierum Lemniadū consilio de occidendis masculis suis, et suis legibus uiuere, ei nocte, qua scelus à ceteris sceminis perpetratum est, Thoantē patrē nauis imposuit, eumque Baccho patri cōmendauit, et in insulā Chium transmisit, et cōstructo in regiam rogo, se patrē interemisse monstrauit, eiusque loco homicidis mulieribus imperauit, quæ regnare, ut ostendit Statius, factū est, ut tendēibus cum Iasone Argonautis in Colchos ad Lemni litus appellerent, et seu quia nō recipere, seu quia ultores criminū accessissent, in insulam cepere, et sic suscepti inter alios Iason ab Hypsipyle receptus est, et eius amici aditus, sociis orantibus et exigente tempore, tedito proximo nauem cōscendens, eam pregnantem reliquit, quæ postea geminos peperit, Thoantē scilicet et Euneum, et cum minime reuertetetur Iason, et casu cognitum foret à Lemniadibus, eam Thoanti percuisse patri, regno pulsa est, et à piratis capta in litore in seruitium regis Nemeæ deducta est. Qui eidem Opheltē paruum filium alendam exhibuit, quæ dum operi uacaret, uenientibus Argiuis in Thebanos in Nemea sylua sui petentibus, ab his qui aquæ exploratores uenerant, seu ab ipso Adrasto rege comperta et interrogata est. Quæ euestigio Langiam fluuiū ostendit, ubi suum posuere reges, et qui illos sequebantur populi. Cumque quæ nam esset explorasset, et ea casus recitasset suos, cōniguit ut medio ex agmine Thoas et Euneus iuuenes filii eius profugerent matre cognita, eiusque solarentur dolores. Sed dum ipsa fortunas suas recitat, alumnū oblita, quæ inter herbas floresque ludentē liquerat, in felici euentu cōniguit, ut is à serpente caudæ percussione occideretur. Quāobrem turbatus exercitus est. Verū Lycurgus ægre filii necem ferens, dum in eam impetu ageret, ab Adrasto relictusque regibus, et à filiis suis seruata est. Quid tandē ex ea cōniguit nūquā legisse memini.

De Amphione rege Thebarum et Iouis filio, qui genuit filios, et totidē filias. Cap. XXX.

Amphion fuit filius Iouis et Antiopæ, ut in Odyssea testatur Homerus. Ex cuius creatione, ubi de Antiopa scribitur, fabula recitat. Dicit tamen Ouidius quod ibidem non scribitur, à Ioue in taurum uerso oppressam Antiopā, et grauidam factam. Et alibi dicit, Addidit ut Satyri cælatus imagine, pulchrā lupipiter impletur gemino nyctæida foetu et cæreta. Homerus præterea ubi supra

m 4 dicit

Athenarū dictū longe antiquiorē Cecrope, & hic Cecropē conditorē dicimus Athenarū. Hanc obiectiōē paucis absoluit Leonius, dicit enim non de nouo edificatas Athenas à Cecrope, sed mari propinquiores factas, & hac tempestate sponte sua oliuā in arce natā.

Coment. Homer. Iliad. i. sic Pallada inquit, epitheto Minervā uocant, siue à παλλὰς, hoc est uirginitate hastam, belli enim dea est, siue quod Pallantem unum ex Gigantibus occidit, siue etiam quia ex cerere Iouis proliis, siue δὲ παλλὰς τὴν καὶ δία τὴν παρὰ τὸν Ἰούλιον προσηγορίαν τῆς δίας.

De Arcade. xv. filio secundi Iouis, qui genuit Ionium. Cap. XLIX.

Arcas Iouis fuit filius & Calistonis nymphæ, ut clare testatur Ouid. Huius enim mater post Lycaonem patrem è regno pulsum à Ioue, ut refert Paulus, se choris Dianæ sociavit, & in uenationibus uitam agens, cum ætate ualeret & forma, à Ioue dilecta est, ut dicit Ouid. ab eodem sub specie Dianæ inter umbras nemorum decepta & oppressa est. Quæ cum concepisset, & iam excreveret uterus, à puellis sociis ad lauacrum euecta est, se lauante Diana. Hæc autem timens ne crimen appareret suum, si uestimenta deponeret, lauati renuebat, tandem à uirginibus nudata, cum turgidum uentrem Diana uidisset, confestim eam à consortio suo repulit, quæ postea Arcadem peperit. Quod facinus cum cognouisset Iuno, irata in eam, illam diu traxit crinibus, & tandem transformauit in ursam. Arcas autem cum grandis esset, eam sibi incognitam & ad se uenientem uoluit occidere. At ipsa pauida, ut ait Theodontius, in Iouis templum, cuius semper erant apertæ ianuæ, nec propterea aut fera, aut auis intrabat ulla, aufugit, in quod & Arcas secutus est. quos cum uellet incolæ occidere, à Ioue prohibiti sunt, & mutato æque in ursum Arcade, ambos in caelum transtulit, & circa polum arcticum locauit. Calisto autem ursula minor dicta est, ubi maior uocatus est Arcas. Iuno autem ex hoc turbata, quod pellex in caelum suscepta esset unā cum filio, accessit ad Tethydem magnam nutricem suam, orauitq; ne has ursas morte aliorum syderum suis undis lauati pateretur, quod Tethys ultro se facturam promisit, & seruat usq; in hodiernum. Sub hac fictione, ut plurimū latet historia. Nam superato à Ioue Lycaone, Calisto filia aufugit ad uirgines Panilyceas sacras, & cum his emissio perpetuæ uirginitatis uoto contigit, ut audito à Ioue, sua formositate caperetur, & incideret in desiderium porciundi, & cum se in habitum sociarū transformasset, clam nocte accessit ad illam, & cum uariis suasionibus in suum desiderium traxisset, eam uirgaui atq; pregnantem fecit. Postremo cum partu crimen appareret Calistonis, euestigio cum maximo dedecore suo, nil ulterius timore Iouis audientibus uirginibus factis, unā cum filio claustris exclusa est. Quæ ob tuborem clam secessit in syluas, & in eis latuit diu incognita. Sane cum adoleuisset filius, essetq; ingentis animi, nec posset perpeti matris imperiū, eam uoluit occidere. Quæ timore percita syluas linquens confugit ad Iouem, qui eam in gratiam filii reconciliauit, permisitq; ut in patrium posset redire regnū, iuiq;. Quamobrem cum Arcas ferox iuuenis Pelasgos in ditionem redegisset suam, Arcades illos ex suo nomine appellauit. Arcades autem Calistonem, quam mortuam putabant, ob diuturnā latebram ursam appellauere, cum uisus, ut aiunt physiologi, certam anni partem in cauet nis moretur dormiens. & à nomine matris ursum etiam filium uocauere, quos ambos postea in gratiam Arcadis, poete in caelum translatos dixere, & ex canibus eius in locis in quibus hos locauerūt, diu ante ab Aegyptiis figuratis fecere ursos. Quod autem à Tethyde Iunonis alumna lauati in oceano non permittantur, sumptum est ab eleuatione poli, qui in regione nostra adeo eleuatus est, & hæc sydera adeo illi propinqua, ut circuitio ne celi, sicuti reliquæ quæ occidendo mergi uidentur oceano, mergi non possint. imò eorum circa polum integrum circuitiōē uidemus. Hunc Arcadē scribit Eusebius subegisse Pelasgos anno mundi. iiii. Mil. dccviii.

De Ionio filio Arcadis, qui genuit Nicostratam. Cap. L.

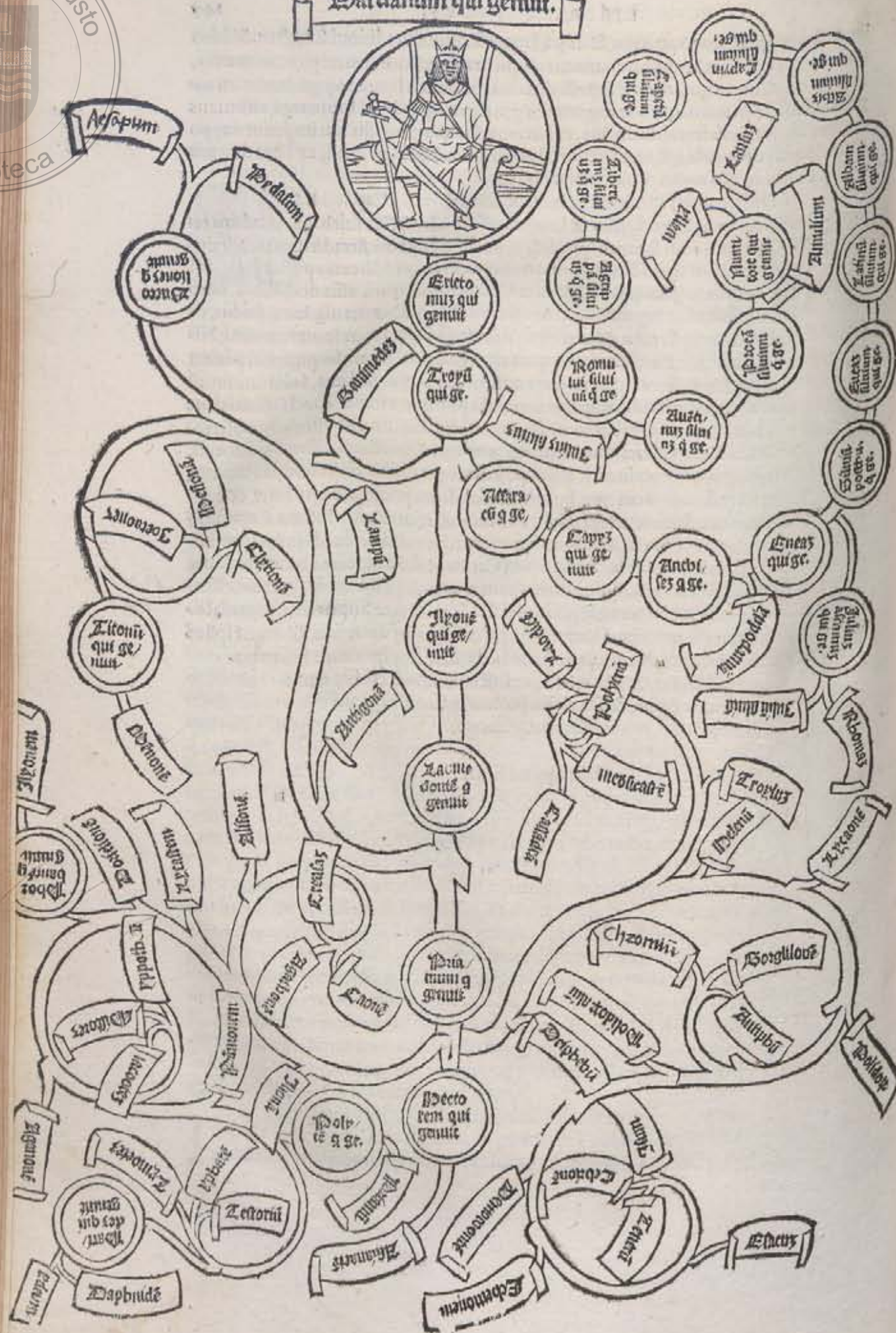
Ionius fuit, ut ait Theodontius, & post eum Paulus, Arcadis filius ex Selēne nymphæ susceptus, homo æuo suo bellica arte & potissime nauali petitiuissimus adeo, ut littora

littora ferè omnia Peloponnesia, & usq; ad mare Siculum suæ ditioni subigeret, & à suo nomine Ionas et Ioniū cognominaret mare. qui in tam grandē uenere præminentiam, ut sibi totius Græciæ quattā partē subesse dicerent, & Ionicis litteris atq; grāmatica uti cogerent. Sanè Leonius negat hoc cognomen genti marique inditū à Ionio rege, affirmans diu ante illis fuisse ab Ione Inachi filia, cui maximū in paribus illis fuit imperium appositum, quod etiam alibi ipsemet testatur Theodontius. Fuit ergo Ionii, ut Theodontius dicit & Leonius, filia unica nomine Nicostrata.

De Nicostrata filia Ionii & matre Euandri. Cap. LI.

Nicostrata, Theodontio & Leonio asserentibus, filia fuit Ionii Arcadum regis, quæ cum secundū prædictos, Pallanti cuidam Arcadū uiro nobili nupsisset, seu secundū alios, eius nurus existeret, ex Mercurio postea Euandri Arcadiæ regem cōcepit. & cum Græcarū litterarum esset doctissima, adeo uersatilis fuit ingenii, ut ad uaticinium usq; penetraret uigilanti studio, & famosissima uates euasit. Et cum quærentibus nonnunq; expromeret futura carmine, Nicostratae abolito nomine, Carmenta nūcupata est. Quæ cum Euander putatiuū patrem seu uerum potius occidisset casu, ut quidam uolunt. seu ut aliis uideretur, seditione suorum è regno pulsus uiro, magna filio fugienti uaticinio promittens, cum eo ad Italiam deuenit, & ostia Tyberis intrans in Palatino monte consedit. Et cum syluestres cōperisset incolas, nouos litterarū characteres adinuenit, eosq; eorum cōiunctiones sonosq; edocuit. Quæ est ab initio. xvi. tantum fuerint, aliis à posteris superadditis, eis in hodiernum usq; uiuunt. Cuius rei tudes admirati non hominem sed deam potius arbitrati sunt, & cum eam adhuc uiuentem diuinis celebrassent honoribus, mortuæ sub infima Capitolini montis parte, ubi uitam duxerat, sacellum suo nomini condidere. Et ad eius perpetuandam memoriam à suo nomine loca adiacentia Carmentalia uocauere. Quod quidē nec Roma iam gradis aboleri passa, quinimò ianuam ciuitatis, quam ibi exigente necessitate ciues construi fecerant, Carmentale per multa secula uocauere. Superetat, ut omnis Ionis secūdi posteritas esset appposita, Dardanum qui ex filiis eius unus fuit, & omnē ipsius prosapiam apponere. Verum quoniam uolumen hoc quintum finem potius scire uidebatur, & illa esset longiuscula, uisum est hic terminum figere, & Dardanū prolemq; suam sequenti uolumini reseruare.

Libri quinti finis.

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM, LIBER SEXTVS.

Efecerat in faucibus Tyberis levis cimbula impetus, ubi dū ociosus, & nouas uires, & nouos expectarem pariter flatus, quadā loci ueneratione tractus exēpi adiacentia cuncta con- spicere. Erat ibi uidere Laurentis ueteris, Lauiniūq; ruinas, & Priscorū Latinorū cunabula. Inde longā Albam à foeta suē denominatā, syluis oblitam atq; uepretis, nullum ferē de se præter nomen præstante uestigium. Ast ulterius paululum aurea olim Roma fulgebat ueteri potius splendore, q̃ lumine nouo. Quam dum toto intuerer animo, in mentem pri- sci uenere reges, uetere & procetes, sublimesq; duces insi-

gnes uirtute plurima, & militari disciplina, atq; sanctissima paupertate spectabiles. Vene- te triumpho conspicui, subactæq; undiq; nationes, & gloria singularis imperii, qua sola mortales ceteros superauit, & ob quam orbis totius & frena rege & uocari meruit ca- put. Dum q; meū mirabundus perquirere, quisnam tantæ molis genitor, quis dici pri- mus potuerit patres, Terra, an Titanus uel Neptunus potius educere ingenia corpora cō- fueri, Tuscus Dardanus subintravit memoriam, eum q; uictoriosi populi uetustissimū aui memini. Nec ex longinquo uidebatur litus, ex quo nauē soluerat iurus in Asiam usq; tam indyæ posteritatis in semina proicēdus. quāobrem ne omīssa uideatur proles tanta claritate conspicua, Tusci fluminis reliēis ostiis ueterem secutus aquæ sulcū, ut oca- cula fide maiorū monumenta cognoscerē, Zephyro fauente in litus usq; Mæoniū con- tendi, ut abinde eo præstante qui aquas se iunxit ab arida, tam grandis, tam q; admirā- bilis imperii per suas successiones, auos uetustissimos recenserem, & in ultimum usq; in- dyæ posteritatis deducere successores.

De Dardano. xvi. Iouis secundi filio, qui genuit Eriichthonium. Cap. i.

Stenium est in præcedentibus Iouem secundū cæli fuisse filiū, cuius posteri- tatis quoniā series in præcedenti uolumine ferē omnis designata est, solo te- seruato Dardano, in hoc libello eius sobolem describemus, eo præassum- pro, quem ueteres Iouis restantur filium ex Electra Atlantis filia, & Coriti re- gis coniuge suscepū, ex quo de fastis ait Ouid. Dardaniū Electra quis nescit- gis coniuge suscepū, ex quo de fastis ait Ouid. Dardaniū Electra quis nescit- Adanide natū, Scilicet Electra cōcubuisse Ioui &c. Hunc aiunt Prisci inter ceteros filios Iouem præcipue dilexisse. Sed quid uelit fictio paucis aduertamus. Constat aut sententia Pauli Dardanū Coriti regis fuisse ex Electra coniuge filiū, sed ad nobilitandā posteritatē Ioui attributū, cui etiā moribus erat conformis. Nam natura mitis homo fuit & religio- sus, ut idem ait Paulus. Huic Iasius fuit frater. Esto sint qui addant Italum, & Sicanū atq; Candauiam sorore. & cum Corito sola ciuitas Coritis esset de suo nomine dicta, & ea erat quæ hodie opinione Pauli aliquibus additis litteris uulgo Corneto uocat. Venerūt eo mortuo de successione in discordiā fratres natu maiores, Dardanus, & Iasius, qua cō- morus Dardanus, qui tēpore posterior erat, Iasiū interemit. Quā ob causam cum turbas- tos ciues cerneret, cum patre populi nauē cōscendit, & longa ætus navigatione, primo in Samothraciā, quæ tunc Samos erat, sedes habuit, ut testat Vir. dicens, Aruncos ita ferē- senes, his ortus in agris Dardanus Idæas Phrygiæ penetrauit ad urbes, Threiciā q; Samū, quæ nunc Samothracia ferē, Hinc illū Coriti Tyrrenia à sede profectū &c. A Samo aut- eam in Asiæ partē abiisse, quæ Helleponto cōigua est mari, & eam quā occupauit oram de suo nomine Dardaniā nuncupasse, quam apud regnauit, oppido eiusdem nomi- nis constructo, quod cōigisse uisum est Eusebio circa. xxxv. Moysis annū regnante Ar- gius Seeleno, qui mūdi fuit annus. iii. M. dcxxvi. Ibidē aut, cum annis regnasset quin- quaginta, ut idem dicit Euseb. in lib. temp. Eriichthonio filio relicto superstitē diē clausit.

Lib. 3. Act.

Tota progenies Dardani usq; ad Priamum & Aeneam denumeratur ab Homero Iliados x seu li. xx. à Diodoro autem etiam bella & res gestae adduntur lib. 5.

De Erichthonio Dardani filio, qui genuit Troium. Cap. II.

Erichthonius filius fuit Dardani. Hunc Paulus arbitrat ex Candania Dardani coniuge & sorore natum. Hic aut Dardano patri successit, & cum regnasset annis xlvii. Troio filio derelicto, defunctus est.

De Troio Erichthonii filio, qui genuit Ganymedē, Ilionē & Assaricū. Cap. III.

Tros seu Troius filius fuit Erichthonii, ut carmine patet Ovi. Huius Erichthonius ex suo nomine regionē, quae usq; tunc Dardania dicebat, appellauit Troiam. Huic bellū fuit aduersus Tantalū Phrygiae regē ob rapū sibi ab eo Ganymedē filiū, quē praefer illo nem & Assaricū genuit, quibus superstitibus diem obiit.

Ab Hom. & omnibus alijs ille uocatur.

De Ganymede Troi filio. Cap. IIII.

Ganymedes Troi regis fuit filius speciosissimus adolescens, de quo sic Vir. In textus q; puer frōdola regibus Ida Veloces iaculo ceruos cursūq; fatigat, Acer anhelanti similis, quē praepe ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis amia get uncis, Longaeui palmas ne quicquam ad lydera tendunt Custodes, lae uir q; canum latrans ad auras &c. Hunc in caelum rapū dicit Ouid. & pino cernā Iouis factum, & aquarii signum. Cuius fictionis intentum paucis indicio suo Fulgentius explicat dicens. Iouis pugnātis nauali certamine, existens q; in nani, cuius aquila erat insigne, bellicā prēdā fuisse Ganymedē. Eusebius aut in li. temporū nō à Ioue rapū, sed à Tantalō Phrygiae rege dicit, quod scriptū asserit à Phandro poeta, & ob hoc ortū bel lum inter Troiū & Tantalū, & hinc uidet frustrari Ouidii dictū. Sanē secundū Leonniū nō frustra. Dicit enim Tantalū ad Iouis Creten sis gratiā promitendā, quem impudicis simum cognoscebat, sub signis aquilae uenantē, adolescentulum rapuisse, eum q; Ioui dono dedisse. Quod aut deorū pincerna factus sit, ideo fictū est, quia inter cali imagines figuratus forsan ad suorū solatiū eam esse dicunt, quā uocamus aquariū, in quo existens te sole, terra maximis hymbribus irrigat, quarū humidis uaporibus lydera pasci nōnulli uoluerit, & sic deorū pincerna factus est, fuit aut regnante Argiuis Priu.

Quidam non deorum omnium, sed solius Iouis Pincernam esse uolunt.

De Ilione filio Trois, qui genuit Laomedontem. Cap. V.

Ilion, ut Homerus in Iliade, ubi omnis genealogia Troianorū usq; ad He ctorem & Aeneam explicatur, ait, filius Trois regis Troianorū. Hic, ut dicit Eusebius in libro temporum, regnante Athenis Cectrope, Ilionem ciuitatē illam indytam Homeri carmine condidit, & ex suo nomine nuncupauit. Haec enim est, quae decennalem Graecorum obsidionem passa est, & ab eis deleta. Conditā aut est circa annū mundi. iii. M. dcccxcv. Illo aut unicū legimus fuisse filium Laomedontem, quem superstitem moriens dereliquit.

als, Ilium

Homerus, ut supra annotauimus non Ilionem sed Iliū uocat, sic enim inquit, Ἰλῶν δ' αὖτ' Ἰλῆος πόλιν, ἡ δὲ ἀμύμονος Πηλεΐωντος Ἰλῶντος ἀστυρχήσασα, ἀντίθεος γανυμήδης.

De Laomedonte Ilionis filio, qui inter mates & feminas octo genuit filios, quorum haec sunt nomina, Antigona, Hesionā, Lampus, Clytion, Icetaon, Tithonus, Bucolion & Priamus. Cap. VI.

Laomedon rex Troiae filius fuit Ilionis, ut scribit in Iliade ab Homero. Hunc dicunt ueteres uoluisse Ilium muris circū dare, & cum Apolline & Neptuno conuenisse, ut ipsi muros facerent mercede promissa, & obseruandi iuramento praestito. Qui cum fecissent, nec sibi promissum seruari cernerent, omnis Troia à Neptuno aquis repleta est, & Apollo insuper misit pestem. Quamobrem anxius Laomedon de remedio oraculum consuluit, cui responsum, oportere quotannis uirginem Troianam ceto marino scilicet monstro exponere. Quod forte apud

apud Troianos fiebat. Tandem Hesionae Laomedontis filiae fors contigit. Quae cum in scopulo religata monstrum expectaret, aduenit Hercules, qui cum Laomedonte pactio nem fecit, uidelicet si liberata à monstro filiam, sibi equos diuino semine procreatos, quos constabat Laomedontem habere, largiretur. Attamen cum Hercules uirginem libe rasset, noluit Laomedon seruare promissum. Quamobrem, seu ut alius placet, quia dum ille puerum perditum quaereret, à Laomedonte portu Troiano prohibitus est, & ideo cum amplioribus copiis ueniens Ilium expugnauit, & Laomedontē occidit, & omnia eius uertit in praeda. His appositis quid sibi uelit fictio uideamus. Voluit enim apud Tro ianos pecuniam fuisse in sacra Neptuni, atq; Apollinis reuerentia, quam Laomedon iure iurando praestito se non solum eandem restituturū, sed insuper ex propria largiturum in praedictis sacris, in adificatione murorū ciuitatis expendit, nec tandem petentibus pecu niam restituere uoluit. Sane adueniente postea aquarū inundatione, & post eam non sa tis à sole digestam, ut sit, aer infectus aquarum putredine pestem intulit, quae duo quonia ad Apollinem & Neptunum pertinere uidentur, adinuentum est ea ob petitiū à dece pus diis immissa. Quod uirgines monstro appositae sunt responso oraculi, cum sic illos deciperet persepe diabolus, possibile puto. & hinc historiam habere cetera arbitror. Fue re huic filii filiae q; plures, quanquam solus Priamus esset ei in regno successor.

De equis Laomed. est apud Hom. lib. 5. Iliad. eosq; pro rapto Ganymede à Ioue Troi datos esse dicit Hellanicus fabulā paulo aliter recenset summa tamen eodem redit, Vide Cōment. Hom. in Iliad. x.

De Antigona Laomedontis filia. Cap. VII.

Antigona filiam fuisse Laomedontis testatur Seruius, quam dicit, eo quod fortissima esset, ausam se pulchritudine praefere Iunoni, ob quam causam irata Iuno eam uertit in ciconiam. cuius figmēti talis potest reddi ratio. Dicit Leonnius quod capto ab Hercule Ilio, & occiso Laomedonte, omnes Lao medontis filii, exceptis Hesionā & Priamo, qui capti fuerunt, clam aufuges tunc, quod illos fortuna detulit. Antigona autem inter arundineta Scamandri latuit plu ribus diebus, & hinc ego fabulae locum datū puto, quia quae superbia sua se, regnante pa tre, praeferebat pulchritudine ceteris, à fortuna regnorum domina uices uertente eo de ducta sit, quod consueuere ciconiae uictum quaerere, & sic ipsa donec ibidem fuit, quasi in ciconiam uersa uisa est.

Ouid. 6. Met.

De Hesionā Laomedontis filia, & Tenci matre. Cap. VIII.

Hesionā filia fuit Laomedontis, quae cum primo, ut supra dictum est, fuisset à monstro marino ab Hercule liberata, postmodū ab eodem Hercule, deie cto Ilio & occiso Laomedonte, capta est, & Thelamoni, quoniam primus muros conscendisset ciuitatis, in partem praedae cōcessa est. Qui eam Salami nam detulit, & cum frustra saepius à Priamo repetita esset, Thelamoni Teu crum peperit.

De hac re Apollon Gram. ut citatur à Cōmentatore Homeri Iliad. 8.

De Lampo, Clytio, & Icetaone filiis Laomedontis. Cap. IX.

Lampus, Clytius, & Icetaon filii fuere Laomedontis, ut in Iliade dicit Homerus sic aiens. Laomedon uere Tithonō genuit, Priamum q; Lampum q; Clitium q; Icetaonem q; tamum Maris, ex his tantū tribus nil praeter nudum nomen habemus.

Versus Homeri sunt hi Iliados. γ. λαομέδων δ' ἄρ' α πιδανὸν τέκετο πρίαμον τε λάμπον τε κλύ τιον δ' ικετάονα τ' ὄζον ἄρην.

De Tithono Laomedontis filio, qui genuit Memnonem. Cap. X.

Tithonus, ut supra proximo Homeri carmine monstratum est, filius fuit Lao medontis, qui cum esset forma decotus iuuenis, ut dicit Seruius, ab aurota dilectus, & raptus est, ex qua filium aiunt Memnouē suscepisse, & cum lon gissimā opasserit uirā, & obitū uisset, postremo in cicadam uersus est. Hunc autem ab aurota raptum, nil aliud puto, nisi quia desiderio captus, audiū s forsan per quae sperabat imperium, posse nancisci, patia dimissa, ad orientales migravit populos,

n 4 populos,

populos, à quibus nobis aurora confurgit, & ex eis subegit plurimos, eisq; imperauit. Quod aut in cicadam uersus sit, cur fingatur nonnulla possunt rationes ostendi. Prima quarum est, quia uti rore matutino, qui in aurora cadit, cicadae aluntur, sic & iste sumptibus orientalium, qui sub aurora sunt, alebatur. Præterea quia cicadae nigrae sunt cum uirides nascantur, sic & iste qui albus natus est, agente feruore solis, eius regionis, ad quæ transitum fecerat, incolarum ritu niger effectus est. Postremo quia senex audita morte Memnonis filii, & suorum desolationem in querulam senectutem lapsus sit, & inde mortuus, uti cicadae faciunt, quæ potius conqueri, quam cantare uidentur, & demum post longam querelam crepantes obeunt.

Διὰ τοῦ ἀγνώστου ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀθανάτου σὺν ἀγνώστῳ.

6 Fabula refertur et in Commentarijs Homer. Iliad. A. 6. Verg. 4. Aen. Et iam prima nouo spargebat lumine terras Titoni croceam linquens aurora cubile. Didymus eò refert fabulam quia Titonus astro nomus fuerit, 5. Odyss.

De Memnone Titonis filio. Cap. XI.

Lib. 13. Met. 4.

Memnonis fabula ad historiam refert Diodor. lib. 5.

Memnon Oui. teste, filius fuit Titoni ex aurora susceptus, hunc dicunt cum maxima orientaliū populorum copia subsidio uenisse Priamo, & in pugna ab Achille occisus est. De quo fabulose dicit Oui. quod dum rogo impolitus uretetur, oratione auroræ matris à Ioue in auem mutatus est, & cum eo multæ aues ex fauillis pyrae prodisse, quæ cum ter pyra cum ingenti clamore circumfissent, sese diuisere, & tam diu inter se decertauere, donec mortuæ occubuerent. Quas aues Memnonias appellatas dicit Ouid. Hæc fides à consuetudine quadam circa pyram Memnonis seruata à suis, & à quadam contingencia mirabili sumpsit originem. Vetus stissimus mos orientalium fuit, cariores amicos regis, mortuo uelle cum cadauere regis comburi, & ad hoc, seu aduersum cōcurrentes, ut circa Memnonis corpus factum puto, seu aliter in mortem uadunt, & regio imponunt rogo. Præterea dicit Solinus de mirabilibus mundi sic. At iuxta Ilium Memnonis stat sepulchrum, ad quod ex sempiterno ex Aethiopia cateruatim congregatae aues aduolant, quas Ilienses Memnonias uocat. Crescuntius autor est, has easdem anno. v. in Aethiopia cateruatim congregari & undiq; uersum, quæ usq; quaq; sunt, ad regiam Memnonis cōuenire. Hæc ille. Possimus ergo ex diis assumere fortuitu contigisse aues illas eò tunc uenisse, ubi regiam Memnonis iunus agebatur, & circuisse uolatu locum, & inde à simplicibus creditū eos qui se morti dede rant, in honorē regii funeris in fauillas, & ex fauillis in aues esse mutatos. Memnonem aut in auem uersum nil aliud designare teor, quàm uiri celebrem famam, quæ post eius mortē euolauit, longe latèq; agentibus orationibus & præconiis populorum suorum. Hunc Memnonem aiunt quidam Susim insigne oppidum Persiæ, quod Sura flumina imminet, construxisse.

Totam Memnonis fabulam describit Calaber lib. 2. additq; præter hæc uulgata, cruorem Memnonis in fontem quoq; mutatu esse quem Paphlagoniū, inquit, accolæ uocant, ος τε καὶ αἰματόδινος καὶ φερὺν ἐπὶ τῇ στήτι. αἶμαρ ὁ ποτε μένονος ἡμᾶς ἐν λυγρὸν ὄντι κῆνος κατθανε.

De Bucolione Laomedontis filio qui genuit Aelapum & Pedasum. Cap. XII.

Bucolion filius fuit Laomedontis, ut in Iliade testatur Homerus dum dicit, Bucolion aut filius generosi Laomedontis &c. De hoc autem nil habemus ueteris, nisi quod genuerit filios duos, Aelapum & Pedasum.

Homer. Iliad. 6. βὺλῶν μετ' αἰσίων καὶ πῆδ' αἰσίων ἐς ποτὲ νύμφη Νηϊς ἀβαρβαρὴν τέκ' αὐτῷ μόνι βυκολίῳ, βυκολίῳ δ' ἦρ' ὅς ἀγαυὸς λαομέδοντος πρεσβύτατος γονεὺς σκοτίῳ γ' ἔγατο μήτηρ.

De Aelapo & Pedaso filiis Bucolionis. Cap. XIII.

Aelapum et Pedasum filii fuerunt Bucolionis, ut in Iliade scribit Hom. sic dices. Fuit aut ad Aelapiū & Pedasum, quos quondā nymp̄ha Nais Abaruata genit laudabili Bucolioni. hi quidē strenui iuuenes in pugna aduersus Græcos fuere, sed tandem ab Euiatio quodam Græco pugnautes occisi sunt ambo, ut idem testatur Homerus.

De Priamo

De Priamo Laomedontis filio, qui ex Hecuba cōiuge. xix. genuit inter filios & filias, & ex aliis mulieribus inter mares & fœminas genuit. xxxi. ex quibus. l. nomina tantū xxxviii. cognouimus, quæ hæc sunt. Prima Creusa. ii. Cassandra. iii. Iliona. iiii. Laodice. v. Lycaste. vi. Medeficasta. vii. Polyxena. viii. Paris. ix. Hector. x. Helenus. xi. Chæd. xii. Troilus xiii. Deiphobus. xiiii. Polydorus. xv. Polydorus. xvi. Lycaō. xvii. Aefacus. xviii. Antiphylus xix. Iphus. xx. Teucer. xxi. Democoontes. xxii. Echemon. xxiii. Chromius. xxiiii. Gorgion. xxv. Cebryon. xxvi. Phorbas. xxvii. Doryclon. xxviii. Pammon. xxix. Antiphon. xxx. Agauon. xxxi. Hippothous. xxxii. Aganon. xxxiii. Lacoontes. xxxiiii. Mistor. xxxv. Iphates. xxxvi. Testorius. xxxvii. Tymætes. xxxviii. Polites. Cap. xiiii.

Priamus Laomedontis regis fuit filius adeo notus inter mortales, ut uix usquā notior alter sit. Eo quidē adhuc puero existente ab Hercule Ilion ciuitas deleta est, & occisus Laomedon, & ipse cum multis aliis captus, quē Hercules uicinis precium pro eo dantibus, illis restituit, & à redemptione Priamus appellatus, ut Ser. placet. Hunc tamen semiditū patriā restaurasse cōstat, uoluntq; scriptores multis eam aduersus hostiles impetus uallasse. Nam dicit Ser. eum sic egisse, ut pro rato habet secundu Plautū, tribus stantibus rebus, eam capi nō posse, uita scilicet Troili, Palladii cōseruatione, & Laomedontis sepulchro integro, quod in porta Scæe fuit. Secundu aut alios longe plura ad eam capiendā opportuna Græcis fuere, ut scilicet de Aeci genere aliquis interesset, & inde Pyrrhus admodū puer in bellū uocatus est, ut Rhesi regis equi tollerent, anteq; Xanti aquā gustassent, & ut Herculis interesset sagitte, quas misit Philoctetes, cum ipse nō posset afferre morte præuētus. Priamus ergo Laomedonte mortuo regnauit, cui cum cuncta pro uotis succederet, capta Hecuba filia Cissei regis Thraciæ in cōiugem, & ex ea multis susceptis filiis, & ex aliis mulieribus etiā q̄ pluribus, in tam grandem regnū suū ampliari splendore, ut non solū Troiæ rex, sed totius Asiæ uideret. Sane dum Paris filius eius pro capta Hecuba sorore Priami ab Hercule, Helenā Menelai cōiugem rapuisset, & deduxisset in Troiam, nullisq; posset induci suasionibus, ut illam repetentibus Græcis restitueret, eos cum mille nauibus in litus Troianū descendentes uidit, & Ilion etiā obsidētes, & circū igne ferroq; cuncta uastantes, & perspe filios suos & naturales & legitimos, & auxiliares reges occidentes, & postremo cēsum uidit Hectorē, & curru Achilles trahi, ad cuius redimendū cadauer dicit Hom. in Iliad. circa finē, nocte Mercurio dūce inisse, & flexis genibus Achillē orasse. Esto dicat Seruius longe aliter fuisse, eum scilicet nocte ad tentoriū Achillis accessisse, eumq; dormientē inuenisse, adeo, ut eum occidere potuisset, sed excitare potius noluisse, atq; orasse, & obtinuisse petiit, & ab Achille usq; Troiam postmodū prosecutū. sed hæc ab Hom. oppressa, ne qui laudū Achillis erat præco, uideret dedecorū suorū recitator. Præterea uidit Priamus Palladiū subtrahū, equos Rhesi eductos, Troilū cēsum & Paridē, & ultimo Ilion capi, & filias captiuas deduci & igne cuncta cremari, & in regiā usq; suā, post Politē filiū fugientē Neoptolemū penetrantē, & in sinu suo infelicē filiū occidentē, seq; obiurgantē trāsodi gladio. Sanē dicit Ser. de morte Priami uarie opinari, cū dicat alii eum à Pyrrho in domo regia captū, & ad tu mulū usq; Achillis tractū, ibiq; cōfossū & busto caput abscissum, atq; pilo impositu & circumlatū. Alii dicūt ad Hercei Iouis aram, ut diximus, qd opinari uidet Vir. Fuerūt em huic ut ipsemet Achilli narrat in ultimo Iliad. lib. filii quinquaginta inter mares & fœminas, ex quibus dicit se. xix. ex coniuge suscepisse, reliquos uero ex mulieribus aliis in artibus suis cōmorantibus.

De Creusa prima filia Priami & Aeneæ cōiuge. Cap. xv.

Creusa filia fuit Priami & Hecubæ ut testatur Seruius, fuitq; Aeneæ coniunx ut saepe per Vir. patet, eiq; filium peperit Ascaniū. Hanc in excidio Ilii ab Aeneæ cum patre & filio fugientem perditam dicit Virgilius, sed nōnulli eam ab ipso ex pactione cum Græcis facta occisam uolūt, ne quis in sua libertate ex semine Priami superesset. Quod satis caute tetigisse uidetur Vir. ubi Aeneam exquirentem eam describit, & illius umbram loquentem Aeneæ inducit atq; dicentem, Non ego Mirmidonū sedes Delopum ue superbas Aspiciam, aut Graiis seruitū

matribus ibo, Dardanis & diuæ Veneris nurus. Sed me magna deum genitrix his deis
netoris &c. Et sic patet, postquam à nemine captam se dicit, sed deineti à matre deum,
quæ terra est, ibidem mortuam derelictam atq; infossam.

De Cassandra. ii. Priami filia. Cap. XVI.

Cassandra filia fuit Priami & Hecubæ, formosa uirgo. Quam cum amaret
Apollo, eius q; concubitu peteret, petiit Cassandra munus, quod illi Apollo
se daturu iuramento firmavit. Petiit ergo ut uates fieret, & facta est. Volens aut
Apollo quod petierat, ipsa negauit. Quâobrem turbatus Apollo, cum au-
ferre nequiter quod dederat, egit ut nulla præstaret fides uaticiniis suis, & sic
factu est. Nam cum ex raptu Helenæ quid futurum esset Troianis prædiceret, non solum
a nō credita, sed à patre & fratribus sæpissime uerberibus castigata est. Hæc aut Corebo Mi-
gdonio iuueni desponsata fuerat, Virg. asserente. Tandem cum nondum nuptias cele-
basset, capto Ilio, & ipsa infelix à Græcis capta est, ut idem dicit Virg. Veru Ilio diruto,
& præda inter principes diuisa, misella in sortem contigit Agamemnoni, & quæ illi facta
seruantur à coniuge prædixit, ut Seneca poeta testatur in Tragedia Agamemnonis. Sed
a more solito nil sibi creditu est. Ex quo ut in Odyssæa testatur Homerus, factum est, ut in
cōiugio ab Aegistho & Clitemnestra & Agamemnon occideretur, & ipsa iubente etiam
Clitemnestra perimeretur. Quod aut de Apolline fictum est, ab euentu sumptu uidetur.
Studuit enim uirgo ut uaticinio instrueretur, & eo quod optime proficeret, ab Apolline
diuinationis deo diligi uisum est, dictum q; illi ab eo concessum quod labore quæsiue-
rat, & quoniam fides dictis eiusdem nō præstabatur, quod figmenti superest additū est.

a Homerus autem Iliad. N. Othryoneu quendam nominat, cui Priamus Cassandram desponderat, sic
enim de Idomeneo inquit πέφνε γούρ ὁθρυονία καὶ ἡσόδον ἐνδορ ἐόντα, ὅς τ' ἄνέορ πολέμοιο μετὰ
κλῆος ἄλκ' αὐθιγῆς. ἦ τέε δὲ πριάμοιο θυγατρὶν εἶδος ἀρίστην κατὰ νόον ἀνέειδον, ὑπὸ χεῖρ
δὲ μέγα ἔργον. Εἰς δ' οἷος ἀέκοντα ἀπαπέμυον ὕψ' ἀχαιῶν. τῶ δ' ὁ γέρερ πριάμος ὑπὸ χεῖρ
κατένευσεν Δωσέμενοι, ὃ δὲ μάργον ὑποσχέσθισι πῆισσας.

b Hanc dicitur Ajax Oilei in templo Minervæ compressisse, quapropter irata dea tempestatē Græcis
redeuntibus, circa Caphareum montem immisit, qua multi perierunt, inter quos etiam ipse Ajax fuit,
alii disiecti, ut quidam multis annis post in patriam uix redierint.

De Lione. iii. Priami filia & Polymnestoris regis Thraciæ cōiuge. Cap. XVII.

Lione, ut Ser. placet, filia fuit Priami, & ut asserit Paul. ex Hecuba, hæc ratioe ueteris ho-
spitii, & insignis amicitiae ut ait Ser. Polymnestori regi Thraciæ matrimonio iūcta est.

Mem. Virg. i. Aen. Præterea sceptrum Ilione quod gesserat olim Maxima natarum Priami. &c.

De Laodice. iiii. Priami filia, & Helicaonis coniuge. Cap. XVIII.

Laodices Priami fuit filia, & Helicaoni filio Antenoris regis Thraciæ nupta, quam
uocabant Troiani Laodicem galoo, hæc autem testatur Homerus, in Iliade dicens.
Quam Antenorides habebat rex Helicaon Laodicem Priami filiarum specie opus-
mam. Hanc Hecubæ ego filiam fuisse puto.

Versus sunt Iliados. 3. ἡ δ' ὁ μὲν γὰρ ὅτε ἀντιναγίδαν δόμασθε τὴν ἀντιναγίδαν εἶχε κρείων
ἑλικάων Λαοδίκην πριάμοιο θυγατρὶν εἶδος ἀρίστην. Γαλόω autem non est proprium ut hic pu-
tat Vocatius, sed Laodice respectu Helenæ γαλοῖος, hoc est, glos dicebatur. Et Iliados sexto Λαοδίκην
ἑσάγασα θυγατρὶν εἶδος ἀρίστην.

De Lycaste. v. Priami filia, & coniuge Polydamantis. Cap. XIX.

Lycaste, ut asserit Paulus, filia fuit Priami pulchritudine insignis adeo ut captus ex ea
Polydamas Antenoris & Theano sororis Hecubæ filius, illam ex concubina suscep-
tam sumeret in uxorem.

De Medesicaste. vi. Priami filia & Polyppi coniuge. Cap. XX.

Medesicaste filia fuit Priami naturalis, nec habetur ex qua matre. Quæ quidem nua-
psit Polyppo Mentoris filio, ut in Iliade testatur Homerus. Habebat aut Pideon
antequā uenirent filii Achiuorū. Filiam autem Priami notham habebat Medesicastin.
Huius

Huius Medesicastes uirum scilicet Polyppum in certamine à Teucro Thelamonis filio
occisum dicit Homerus.

Naturalem hic notham uocat. Non aut Polyppo (quod hoc loco apud Homer. epitheton est) sed
Imbrio nupta fuit. Versus ex Iliad. N. sunt hi ἰμβριον αἰχμητὴν πολυίππῳ μέντορος υἱὸν νοεῖ δὲ
πριάμοιο πρὶν εἰλθεῖν ὕδ' ἀχαιῶν. νοῦν δὲ πριάμοιο νόον ἔχει μεδισικάστην.

De Polyxena. vii. Priami filia. Cap. XXI.

Polyxena uirgo filia fuit Priami & Hecubæ, ut per sepe testatur Euripides in tra-
gœdia, cui titulus Polydorus. Hæc inter ceteras Troianas formosior fectur, **als, Hecuba**
ob quam formositatem infortunio suo ab Achille dilecta est, quo amore in
mortē fortissimi iuuenis Hecuba proditorie usa est, non existimans per Achil-
lis uulnera sanguinem innocuæ uirginis se futuram. Hanc quidem post Iliion euersum,
ut Seneca tragicus testatur in Troade, Pyrrhus Achillis filius ad placandos patris manes
poposcit, atq; post longum iurgium, sic suadente Calchante uate, concessa est. Quam or-
natam ritu uirginum nuptias celebrantium ad Achillis tumulum truculentus deduxit
iuuenis, & quoniam ab imagine Achillis petitam dicebāt, ut dicit Euripides in præalle-
gata tragœdia, ibidem interemit.

De Paride octauo Priami filio, qui genuit Daphnidē & Ideum. Cap. XXII.

Paris, qui alio nomine Alexander dictus est, filius fuit Priami & Hecubæ, ex
quo talis ante alia recitatur historia. Dicit enim Tullius ubi de diuinatione
scribit, Hecubæ prægnanti, ea scilicet prægnatione, ex qua postea natus est
Paris, per quietem uisum facem parere Troiam omnē comburentem atq;
dissipantem. Ob quod somnium anxius Priamus Apollinem consuluit,

qui respondit nascituri filii opera Troiam omnem periturā. Quamobrem Priamus He-
cubæ nasciturum iussit exponi. Hecuba autem cum speciosissimū filium perspexisset, mi-
sera tradidit eum quibusdam, qui illum pastoribus regiis alendum traderent, & sic sub
Ida à pastoribus educatus est, & cum adoleuisset Oenones nymphæ Ideæ contubernio
usus, duos ex ea suscepit filios. Præterea cum inter quoscunq; litigantes esset æquissimus, **b**
in maximā iusticiæ famam egisset, adeo ut litigantibus de formositate Pallade, Iunone &
Venere, propter autem pomum à discordia eis in conuiuium proiectū, in quo, detur
digniori, erat scriptum, à Ioue ad eum pro sententia remissæ sunt. Quæ, ut aiunt illi, sub
opacis nemorū umbris loco, cui Mefaulon dicebatur, remotis uestibus sese Paridi mon-
strauere. Et q; dixit Pallas, si eam ceteris pulchriorē diceret, ei rerum omnium cognitio-
nem daturam. Sic & Iuno regnorum & diuitiarū dominium. Venus autem pulchriorē
tem orbis mulierem sponndit. Qua tractus cōcupiscencia, syluanus iudex Veneri debe-
ti pomum iudicauit. Tandem ut dicit Serui. hic Paris secundum Troicā Neronis fortissi-
mus fuit, adeo ut in agonalī certamine, quod agebatur Troie, superaret omnes, & ipsum
Hectorem. Qui cum iratus, quia uinceretur, in eum stringeret gladium pastore putans,
dixit se esse germanum, quod allatis crepundiis probauit, cum adhuc sub habitu lateret
pastorali. Et sic uidetur quod cognitus receptus fuerit in domum patriam. Inde compos-
uit. xx. nauibus, à Priamo sub specie legationis ad repetendā Hesionā in græciam missus
est, ubi aliqui uolunt, & hos inter Ouid. ut in epistolis eius patet, à Menelao hospicio su-
ceptus & honoratus est. Alii uero arbitrantur in Græciā uenisse, absente Menelao, & ad
famam pulchritudinis Helenæ tractus Spartā petiisse ciuitatem, & eam expugnasse an-
no regni Agamemnonis primo, non existentibus ibi Castore & Polluce qui ad Agame-
mnonem perrexerant, & secum Hermionam Helenæ & Menelai filiam duxerant. Et sic
ciuitate capta Helenā renitentē rapuisse, & omes thesauros regios abstulisse, quod satis ele-
ganter tangit Vir. dum dicit. Me duce Dardanius Spartam expugnauit adulter &c. Et ob
hoc uolūt q; hanc opinionē tenēt, Helenā post captū Iliion meruisse à uiro recipi. Ex qua
rapina bellū decennale Græcorū aduersus Troianos susceptū est, in quod refert Homer.
Paridē ab Hectore statte in crepitū descēdisse semel, et singulare certamē aduersus Menelaū
sumpsisse,

sumpsisse, in quo cum apertissime uinceretur, à Venere eum praelio subtrahit dicit, adiciens impulsu Mineræ Pandarum in Menelaum sagittasse atq; eum uulnerasse, & sic quod erat singulare, in uniuersale certamen deuenit. Postremo iam Hectore & Troilo peremptis ab Achille, cum ipse arcu & sagittis, quibus plurimum ualebat, Achillem fraus de Hecubæ ad desponsandam Polyxenâ in templū Thymbrei Apollinis nocte & solum euocatum occidisset, & ipse à Pyrrho Achillis filio occisus est. Paucis quippe fictionibus hæc historia interlita est, quas enucleare uolentes primo iudicium Paridis uideamus, in quo sententia Fulgentii, meo iudicio sequenda est. Dicit enim tripartitam mortalium uitam esse, quarū prima theoria dicitur, secūda practica, tertia philargica, quas nos uulgariotibus uocabulis contemplatiuā, actiuā, & uoluptuosā nuncupamus, de quibus Aristoteles uti de ceteris optime facit, differit in primo ethicorū. Has suppetit, id est deus, ne uideatur aliquam reprobando arbitrium liberum cuiquam surripere, ad iudicium Paridis, id est cuiuscūq; hominis remittit, ut ei liceat quam maluerit approbare, & sibi sumere. Quid autē sumenti uoluptuosā sequatur, exitu Paridis demonstratur. Quod autem à Venere subtrahit sit, ad eius declarandā ignauiam dictū est, ut appareat quod iners tantū uacaret Venereis. Pandarum autem à Minerva impulsū ideo dictum est, ut ostenderetur astutia Troianorum, qui uidentes deficere Paridem, ut eum morti subtraherent, non seruatis passionibus in Menelaum fecerunt insultum.

a Græcorum quidam hanc Helenæ raptæ causam narrat, Cum Lacedæmonij graui peste tenerentur, Menelaum de remedio Apollinem consuluisse: Deū autē respondisse, ut τειχεγὰρ δ' αἰμόνας, hoc nomine Ilienses prius dicebantur, placarent. Menelaū ergo cum Ilium uenisset, imperata fecisse, & inde Delphos profectū de liberorū procreatione deum consuluisse. Sed cum eodem tempore & Paris eodem de uxore ducenda consulturus uenisset, oraculum sic respondisse. Τί τ' ἐδύω βασιλεῖς, ὃ μὲν τρεῶν οὐδ' ἄρ' ἀχαιῶν οὐκ ἐδ' ὁμοφρονέοντες, ἐμὸν δ' ὁμοῦ ἡσανίτητες ἦτοί, ὃ μὲν πᾶσι τοῖς γόνος δ' ἔμμενος εὐγείῃ. Αὐτὰρ ὃ πᾶσι τοῖς ἐλπί, τί νύ μ' ἡσικαὶ ὦ μέγαλε ξεῖν. Et sic utriusq; discedentibus oraculo tractum Paridem, ad Helenam rapiendam.

b Quidam aiunt & filium Corythum seu Helenam ex Helena genuisse Paridem. Didym. in 4. Odyss.
c Calaber autē Achillem non à Paride, sed ab Apolline sagitta, in acie & campo Troiano interfecisse, lib. iij. πρῶτον. scribit. Ipsumq; Paridem postea à Philoclete sagittis interfecisse esse, & post obitum eius Helenam Deiphobo nupsisse. Didym. in 4. Odyss. scribit.

d Dictus autē Paris est à παρίων, ἢ παρὲς ὅθεν, eo quod mortem præterierit seu effugerit, postea Alexander uocatus ab eo quod ἀλέγειν, id est, inuit auxilijs patriam.

De Daphnide & Idæo filiis Paridis. Cap. XXIII.

Daphnis & Idæus ut Paulus affirmat, filii fuere Paridis ex Oenone nymphea Idæa seu Pegasea, cuius amicitia usus dum pastor esset suscepit, de quibus nil memoratu dignum comperisse memini.

Fuit autē & alius Daphnis Mercurij filius in Sicilia natus, qui primus carmen bucolicū inuenisse dicitur, de quo Diodorus, & Silius Italicus lib. 14.

De Hectore Priami filio. ix. qui genuit Astyanactem. Cap. XXIII.

Hector præ ceteris corporea uirtute insignis, uatum omnium carminibus celebris, iuuenis phama indyta, in nouissimum usq; diem forte uicturus, filius fuit Priami regis & Hecubæ, hunc in coniugē sumpsisse Andromacham filiam Eetionis Thebarū Ciliciæ domini testatur Homerus, ex qua iam orotum Græcorum bello filium suscepit nomine Astyanactem, esto ipse Camandrium appellaret. Huic igitur & si militaris disciplinæ plurimum inesset, tam grandis erat animi audacia & corporis robur, ut post occisum Protezilau primū in litus Troianū ex Græcis è nauibus prosilientē, Troianorū aciem persæpe præsentia sua non solum aduersus Græcos ad subsistendū patientē faceret, sed ad insiliendū redderet audacē. Et quod mirabilius erat, ipse solus sapissime Græcorū turmas aggredi ausus est, & ui disgregate phalanges, adeoq; omne agmē cogere, ut solus esset terror Achiuīs omnibus. Hic aduersus Aiace Thelamoniu

Thelamoniu ut ait Hom. singulari pugna uicit certamine, nox tamē supueniēs nō minūs Aiace grata quā sibi, ditemit duellū. à quo more prisco cū discederet, gladiū illi donō dedit, quo se Ajax postmodū interemit. & ab eo suscepit baltheū, quo ornatus ab Achille occisus est, & post curru tractus ut ait Seruius. Tandem cum multis etiā Græcorū principes morti dedisset, Patroclū Achillis amicū & suis insignem armis occidit, Achille existimans superasse, & armis nudatū insignibus, pompa indytus ingenti Troiam intrauit, suæ necis irritamento gloriosus, nec multo post cum Achille congressus, seu fessus Hector, seu multū præualeret Achilles, ab Achille superatus occubuit, & non solū armis ornatusq; reliquo à uictore superatus est, uerum & curru cum baltheo ab Aiace concessio tractus circa Ilium Priamo etiā prospectante est, & ad naues usq; Græcorū detectus. Quas penes Seuerus iuuenis, nō dum posito amici occisi dolore, nudum cadauer per dies. xii. insepultum seruauit, donec nocte redempturus miserabilis pater Priamus ueniret, ut scribit Homer. Verum eodem Homero teste, iussu Iouis ab Apolline cadauer insigne ne corrumperetur, ante funus sacris liquoribus perlitum est. Priamo autem restitutu Iliadum lachrymis & mœrore publico, & solenni ceremoniarum ueterum pompa tumulatu est, eiusq; cineres aurea in urna seruati. In hac historia nil fictū est, præter quod ab Apolline sit cadauer curatum, quod factum est à medico iussu Achillis. Dicebat Leontius & hoc non honorificentia causa, sed expectatione pecuniæ, qua sperabat cadauer redimi, si integrum seruaretur, ut factum est. multis enim susceptis muneribus poscenti Priamo reddidit. Huic unum tantum legisse filium memini, Astyanactem scilicet. Verū iudicio aliorum, plures fuere, cum dicant Euse, & Beda, unusquisq; eorum in libro quem temporū scripsere, Hectoris filios post lapsum temporis Ilium recepisse, Heleno eis subsidium præstante, ac posteros Antenor ex Ilio pulsos, regnante Latinus Ascanio Aeneæ filio. Insuper Vincentius Gallicus historiographus uelle uidetur, Francorū reges hodiernos à filiis Hectoris antiquissimam originem habuisse, aiens à Francone quodam Hectoris filio cum in extremam Germaniā aufugisset, Sicambriam ciuitatem conditam, & tractu temporis huius Franconis successores ripas obseuantes Danubii in occidentū descendisse, ac Marcomanno Priami filio & Samione ex posteris Antenor ducibus, Gratiani Cæsaris Augusti tempore, transuadato Rheno eas in partes uenisse, quas semper postea tenuere, sibiq; ex eis ducibusq; reges constituere, & in posteritatem longam atq; fulgidam deuenere. Quod & si multum non credam, absit ut omnino negem, cum omnia sint possibilia apud deum.

Hector autem post mortem etiā diuini honores decreti sunt. Nam cum Thebani longis malis urgerentur, & oraculū propterea super remedio cōsulissent, responsum eis est, ut Hectoris ossa, ex Troade ad se transportarent: quo facto, à malis liberati sunt, & Hectori ob id diuini honores instituti. Historia est apud Aristodemum, ut citatur à comment. Iliad. N.

De Astyanacte Hectoris filio. Cap. XXV.

Astyanactes ut sapissime in Iliade testat Homerus & Seneca poeta in Troade tragœdia, unicus fuit Hectoris filius ex Andromacha natus eidem post inchoatum bellum inter Troianos & Græcos, ut satis per Virgilium sumi potest, ubi describit Andromacham Ascanium alloquentē. quod etiā ex tragœdia Senecæ præallegata colligitur, ubi dum ab Vlyssē quæretetur in mortem (ut paruulorum moris est) confugit ad matrem. Sed tandem ui agente græcis expositus reddidit ante quā naues à Sygeo soluerent, ut quidam uolūt, è turri deiectus est, ut alii, saxo illisus, & sic mortuus, ne ulla Priami generis libera superesset posteritas, hunc Homero teste, Hector ut plurimum uocabat Camandrium.

Iliad. ζ. τὸν γ' ἔκτωρ καλεῖσκει καμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι, Ἀστυάνακτ' οἷος γὰρ ἐβύτο ἴλιον ἔκτωρ.

De Heleno, x. Priami regis filio. Cap. XXVI.

o Helenus

Helenus Priami fuit filius & Hecubæ, natiuitas insignis, ut de eo loquens testatur Virgilius dicens. Troiugena interpres diu qui numina Phœbi. Qui tripodas Clarii, lauros, qui sydera sentis. Et uolucrum linguas, & præpens omnia pennæ Fate age &c. Huic sunt qui dicant à Græcis indultum, quia caput eis opportuna ad Troiam capiendam reuelasset. Ipse tamen Ilio deiectione Pyrrho Achilles filio nauigationem prohibuit, prædixitque futuram pestem nauigantibus. Quamobrem non solum à Pyrrho seruatus est, sed ab eo in Epirum deductus, & ibidem illi parte regni concessa, cum Hermionem rapuisset Horesti, Andromacham olim Hecoris coniugem quam loco uxoris tenuerat, illi coniunxit coniugio. & tandem cum Pyrrhus ab Horesti occisus fuisset in templo Apollinis, ut dicit Seruius, Molossus Pyrrhi filium quem illi Andromacha pepererat, & eius regnum seruauit. Qui quidem Helenus cum regnum suum Chaoniam de nomine fratris appellasset, ibidem ad instar Troiæ ciuitatem ædificauit, in qua Aeneam profugum suscepit, & honorauit, & donatis muneribus interceptum dimisit. Quis tamen illi fuerit finis, non legi.

Helenus atque Cassandra gemini, ut quidam tradunt, fuerunt, de his talis fabula refertur. Eos infantes in templo Apollinis Thymbrei colluctes obdormiisse. Cumque ibi per obliuionem à custodibus, qui ex ebrietate negligentes tum erant, (Nā sacra γυναικῶν puerorum celebrauerat) relictis, ac postero die eodē loco ab illis requisiti essent, serpentes circum ora puerorum uisos ac deprehensos esse. Ob quam rem cum famula exclamare cepissent, eosdem rursus aufugisse, et ex eo tempore Helenū & Cassandram natiuitari cepisse, vide comment. in Iliad. h.

De Chaone Priami filio. xi. Cap. xxxvii.
Chaon ut dicit Seruius, filius fuit Priami ex qua matre non dicit, hunc insuper ait ab Heleno in uenatione inaduerteret occisum, & ob id quasi in perditis fratribus solatiū regni portionem, quæ Heleno fuerat à Pyrrho concessa, ab eodem Heleno Chaoniā nominatam.

De Troilo. xii. Priami filio. Cap. xxxviii.
Troilus fuit Priami regis filius & Hecubæ, ut satis absque testimonio notum est. hic autem adhuc adolefcēculus ausus aduersus Achillem pugnam arripere, ab eo occisus, ut patet liquido per Virgilium, ubi, Parte alia fugiens amissis Troilus armis.

De Deiphobo. xiii. regis Priami filio. Cap. xxxix.
Deiphobus filius fuit Priami ex Hecuba, qui cum multa in hostes egisset, dum se tutum arbitraretur occubuit. nam inter tumultum capiti illi, dormiens infidius Helenæ quam post mortem Patidis coniugem duxerat, occisus & ut pater laceratus fuit, ut apud Virgil. refert Aeneas, qui illum insignia uulnerum seruauit apud inferos describitur, atque hinc Priamidem laniatum corpore toto, & infra per plures uersus.

De Polydoro. xiiii. Priami filio. Cap. xxx.
Polydorus ego duos fuisse Priami filios competio. nam unum ex Hecuba suscepisse in tragœdia, quæ Polydorus intulatur, plenissime asserit Euripides. Alterum uero ex Laothoes filia Alai suscepisse dicit Homerus in Iliade, eumque in pugna occisum ab Achille. Nos autem de primo prosequamur. Fuit ergo iste Priami filius & Hecubæ, quem ut dicit Euripides, Priamus filius ad futuros euentus cum maximo auri potestate misit in Thraciam ad Polymnestorem regem antiquum hospitem, & amicum atque generum suum, ut eum aleret, & cum auro seruaret. Sanè cum iam in Græcos latiori uultu prospicere uideretur fortuna, cum illa Polymnestor animum uertit, & auri cupidus Polydorum in litore spatiantem telis aggreditur, & frustra fidem implorantē occidit, cadentemque tumulum superiniecit, cui supererectæ uere miri uirgula. Hæc autem à Virgilio scribuntur ibi, Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno, & infra per plures uersus, in quibus etiam refert qualiter uirgula ex his quædam fortuito ab Aenea discerpta emisere sanguinem, & demum uerba quibus ut fugam arripere, Aeneam præmonuit. Huius extremæ partis nil aliud regit figmentum, quam quod mittere quibus amica sunt litorea, ad instar iaculorum emittit uirgula.

Hecuba.

gulta. Sanguis uero emissus mortis uolentiam speciem designat. Sic & uerba hominum confictorum relata, per quæ comprehenditur iniquitas occisoris, & monetur quis apud tales moram non esse trahendam.

Est tamen & alia de hoc opinio, nempe Græcos per Thraciam uenientes hunc cepisse. Priamum autem redimentem filium, Græcis pro eo dedisse urbem, quæ postea ab euentu Antandras dicta est, quæ decepta illos tamen Polydorum lapidibus obruisse. Vide Seruium in 3. Aeneid.

De Polydoro. xv. & Lycaone. xvi. filii Priami. Cap. xxxxi.

Polydorus hic alter à superiori & Lycaon filii fuerunt Priami & Laothoes, ut satis apud Homerum Lycaon ostendit Achilli dicens, Te precor Achille miserere mei, iturus enim tuus seruus sum quod miseris, te penes in conuiuio fui, dum me in uiridario cepisti, & in Lemnon transmissisti, duodecima dies abiit postquam ad Iliam redii, & in tuas manus iterum reduxit me deus, me iuuenem uides, quem genuit Laothoe filia Alai senis, qui Lelegibus dominabatur. Huius autem filia Priamus habebat, & alias, ex isto autem duo nati sumus, tu autem ambos iugulabis. Certe primū inter pedestres domuisti Polydorum deo similem, & percussisti lancea, Nunc autem mihi in fortunium parat, tuas effugere manus non possum. sed hoc in animo ponas quæso ne interficias, non enim ex uno uenite cum Hecore sum, qui tibi socium interfecit &c. Verū Achilles nil iuuantibus precibus, eum ignominiosis obiurgans uerbis, in Scamandrum flumē impulit, & in eodē misere perit. Patet ergo ex uerbis huius, Polydorum hunc alium à Priamo fuisse, qui ut testatur Homer. plurimū diligebatur à Priamo, eo quod iunior filiorum esset. & ob id non permittebat illū in pugnam descendere, uincebat enim hic celeritate pedum quoscumque coartantes, & mirabilem de se præbebat indolem. Verū quadā die nesciente Priamo armatus descendens in hostes, incidit in Achillē, qui lancea eum percussit, & fractis obstaculis armorum infelicē euiscerauit. Sed ipse uisceribus manu collectis dum abiret debilitatus occubuit, nec potuit Hector in eius salutē ueniens eū manibus mortis subtrahere.

De Polydoro Homer. Iliad. xx. sic.
αὐτὰρ ὁ βῆ σὺν Δουρὶ μετ' ἀντίθεον πολὺ δ' ὄρεον Τριαμίδην, τὸν δ' οὔτι πατήρ ἰόσκε μάχεσθαι. Οὐνεκα οἱ μετὰ πατρὶ νεώτατος ἴσκει γόνοιο κῆρ, οἱ φίλτατος ἴσκει πόδας, δὲ πάντας ἐνίκη.

De Lycaone Iliad. xi. Verba Lycaonis sunt ad Achillem, μινυυβάδιον δ' ἐμὲ μκτήρ. ἔθαντο λαοὶ θνητοὶ θυγάτηρ ἄλτα γέροντος ἄλτα, ὅς τε λελύγεσι φιλοπτολεμοισιν ἀνάσσει. ἦ δ' ἄρα σὺν ἀνέμοισιν ἔχω ὑπὸ σάτνιόν τι. τοῦ δ' ἐχέθ' ὑγατέρεα πρίαμος, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας. Τὸς δὲ δῖος γένόμεθα, σὺ δ' ἀμφὶ δειροτομήσιν ἦτοι τῶν πρώτοις μετὰ ἀργείοισι δαμάσας. Ἀντίθεον πολὺ δ' ὄρεον, ἐπεὶ βέλες ὄφει δούρι. Νῦν δὲ τε ἐνθάδ' ἐμὸν κακὸν ἴσκειται. ὅς τε. Dignus autem totus locus qui memoretur propter casum quo Homerus Lycaonē bis in Achillis manus peruenisse fingit.

De Aelaco. xv. Priami regis Troiæ filio. Cap. xxxii.

Aelacus fuit filius Priami & Alyxothoes Dymæus filius, ut dicit Ouid. Quāuis est illū proles enixa Dymæus Aelaco umbrosa furtim peperisse sub Ida, Fertur Alyxothoe &c. Hic ante bellū Troianū diu natus est, & mortuus paulo ante initium, ex quo talem recitat Ouidius fabulam. Erat huic ciuitas exosa & libens nemora colebat & tuta, contigit una die ut uideret Hesperie uirginem capillos pestentē suos atque siccantē, & eius caperetur formositate. quæ cum uidisset Hesperie ad se accedentē, cōfestim fugam arripuit. hic uero dum illā seruenter sequeretur, & contigisset ut uirgo fugiens ab angue inter herbas latente morderetur, & moreretur ex mortu, acri dolore concussus in desiderium mortis incidit, & ex scopulo proximo se in mare precipite dedit, cuius misera Thetys eū mutauit in mergū nondū sic uocitātū. Ipse tamen uitam spernens dum saepe mergetetur moriturus in undas, mergi nomē sortitus est. Hūc Priamus & filii, facto illi tumulo fleuere diu, eo quod si uita mansisset, Hecore non uidebatur inferior uiribus. Eum autem in mergū ideo uersum dicit Theodotius, quia uiuus descendit ad ima & ab aquis mortuus in altū reductus est. Ego autem puto ideo in mergū uersum creditū seu dictū, eo quod qui nate non norunt, si in aquas cadunt ante

Lib. 11. Met. 4.

quam moriantē, & merguntur, & in altū sepe redeunt more mergi. Seu forte sic cōfigit, ut dum in aquas cecidisset Aefacus, & remansisset in fundo, mergus qui ante aquas intraverat, tunc eas exiens euolauit. & hinc sumptum Aefacum in mergum uersum.

De Antipho. 18. & Iso. xix. filiis Priami. Cap. XXXIII.

Antiphus & Isus Priami fuisse filii, uerū Antiphus ex Hecuba susceptus est, cum naturalis Isus existeret, ut auctoritate cōstat Homeri, qui in Iliade de ambobus sic ait. Ille aut iuit Ison q̄ & Antiphon interfector filios duos Priami nothū & legitimum, ambobus in uno curru existentibus. sed nothus stena regebat, Antiphus autem transibat &c. Restat igitur quod Isus erat nothus, qui stena regebat. Hi tamen ambo, uterant, ab Agamemnone in pugna una hora occisi sunt, & ob id iunctos apposui.

Iliad. A. αὐτὰρ ὁ εἴ ῥ' ἴδοντε καὶ ἀντιφὸν ἱεναγίην ὑπὲρ δῶα πριάμοιο νόθον κὶ γνήσιον, ἀμφὶ ἑνὶ δίφρῳ ἴοντας. &c. De Teuctro. xx. Priami filio. Cap. XXXIII.

Teuctro ut affirmat Barlaam, filius fuit Priami ex nymphea susceptus Antiochus. nec est hic is a quo Teuctri appellantur Troiani. nam ille longe fuit antiquior, & filius Scamandri Cretensis, qui ob penuriā frugum relicta Creta uenit in Phrygiā, & cum Dardano & Erichthonio regnauit. Hunc tamen dicit Barlaam bello non interfuisse, cum paulo ante dum in Bebriniis syluis uenaretur, ab ingenti urso laceratus fuisset.

De Democoonte Priami. xxi. filio. Cap. XXXV.

Democoontes filius fuit Priami, ex qua tamen matre non habetur, sed naturalis satis per Homerum apparet in Iliade dicentem de eo sic. Sed filius Priami nothum percussit Democoontē. Hic ab Ulyssē occisus est in pugna, ut in textu sequitur Homeri, & hoc in uindictam Leuci socii Ulyssis occisi ab Antiphone filio Priami.

Iliad. Δ. ἀλλ' ὅ γ' οὐ πριάμοιο νόθον εἶλε Διμοκῶντα ὅς οἱ ἀβυλῶνι μῆλθε παρ' ἱπποδάμοιο, ἀντιφῶντι. De Echemone. xxii. & Chromio. xxiii. filiis Priami. Cap. XXXVI.

Echemon & Chromius Priami fuisse filii naturales, de quibus in Iliade sic dicit Homerus, ubi filios Priami duos cepit Dardanidis in uno curru existentes Echemon & Chromionē. hos enim duos, ut satis per sequentia Homeri uerba patet, Diomedes peremit in pugna.

Iliad. E. ἐνὶ ἤοις πριάμοιο δῶα λάβε δαρδανίδαο ἥρην διφρεφύοντας ἐχαιμόνατ' ἔχοντες. De Gorgythione. xxiii. Priami filio. Cap. XXXVII.

Gorgythion ex Castianira Priami fuit filius, ut in his testatur Hom. & hunc certe sefellit. hic autem irreprehensibilē Gorgythionē filium amplū Priami per pectus percussit telo. Hūc ut postea sequitur in textu, Priamus ex Castianira in Aesima ciuitate propinqua Troiā suscepit, qui postea in certamine apud Troiam a Teuctro Thelamonis filio confossus occubuit.

Iliad. O. καὶ εὖ μὲν ῥ' ἀφάμαρτον ὁδὸν ἀμύμονα γοργυθιάνα ἔχοντα πριάμοιο κατὰ σῆπας ἐάλεν ἰφ. τὸν ῥ' ἐξ αἰσιν μὲν ὀππομένη τέκε μητρὸς καλὴ κασιγάνδρῳ, δέ μιν εἰκόνα θεῖαν.

De Cebrione. 25. Priami filio. Cap. XXXVIII.

Cebrion filius fuit Priami ut per Home. apparet in Iliade dicentem. Cebrionē nothum filium gloriosi Priami. Iste Cebrion ut idem Home. in Iliade dicit, in pugna penes Troiam a Patroclo saxo ictus interiit.

De Cebrione lib. 8. Iliados est, & item in sequentibus, quae aut hic citantur, Iliados. 16. sunt, ibi enim de Patroclo Homerus sic ait. εἶλε δ' ἑκτορος ἡνιοχὴν κεχρησμένον νόθον υἱὸν ἀγακλῆος πριάμοιο.

De Phorbante. 26. Priami filio qui genuit Ilioneum. Cap. XXXIX.

Phorbas filius fuit Priami & Ephithesiae filiae Stasippi Migdonii ut dicit Paulus, quem adeo senem tempore belli fuisse scribit, ut potius frater quam filius Priami uideretur, & ob infamiam armorum uirtutem non obstantibus annis etiam prohibente Priamo, in certamen saepius descendit, & tandem a Menelao gladio

gladio obtuncatus est. esto dicat Seruius, & in testē inducat Homerū, hunc Phorbantē tem nunquam pugnasse quin sibi fauisset Mercurius, quod ego miror in Iliade non inuenisse, dato credibile sit, non omnes qui in certaminibus illis pugnatere ab Home. pōtuit. Quis autem huic fuerit finis, legisse non memini.

De Phorbante Homeri Cōment. hanc quoq; fabulam refert, fuisse eum suae aetatis robustissimū, coegisseq; omnes, qui in eum inciderant, cestibus secum pugnare, pugnantēq; interfecisse, eoq; tandem atrogantiā deuenisse, ut etiam deos ad certamen prouocaret. Quapropter Apollinem superuenientem illum deuictum certamine occidisse. Vide Hom. in lib. penult. Iliad.

De Ilioneo Phorbantis filio. Cap. XL.

Ilioneus Phorbantis fuit filius ut asserit Paulus, quod etiam testatur Seruius. Quantus uel qualis hic in armis fuerit apud Troiam, non legi. Verum ut per Virgilium patet, eloquentia ualuit plurimum. Nam ipse fuit qui secutus Aeneam post Ilii excidium Didonem pro salute sua atq; sociorum orauit, & eloquio placauit, & cum iam in Italiam uenisset Aeneas, ad Latinum regem princeps legationis fuit.

De Ilioneo Homeri lib. 14. Iliad. ὁ δ' οὐτ' αὖτε μὲν ἰλιονῆα, ὃν φέρεβαντος πολυμήλου τὸν δ' αὖ μῶσα λυσαῖ ἑρμείας τρώων ἐφίλε καὶ κτῆσιν ὀπαασεν.

De Doryclo Priami filio. xxvii. Cap. XLI.

Doryclus teste Homeri naturalis Priami fuit filius. dicit enim in Iliade sic, Ajax Troianis insultans accepit, id est occidit Doryclum Priami nothum filium.

Iliados. A. αἶας δ' ἐπὶ τρώεσσιν ἐπ' ἀλκιῶν ἄλλε δόρυκλον πριάμοιο νόθον ἔχον. De Pammonē. xxviii. Antiphono. xxix. Agathone. xxx. Hippothoo. xxxi. & Agauo. xxxii. filiis Priami. Cap. XLII.

Pammonem, Antiphonem, Agathonem, Hippothoom & Agauū filios fuisse Priami his carminibus in Iliade demōstrat Homerus. Irato sene hic autem filios proprios clamabat iniuriā Helenum Parimq; Agathonemq; gloriosum, Pammonem Antiphonemq; & uoce bonum Politē, Deiphobumq; & Hippothoom, & diuum Agauum. hos quidem omnes in hac parte dicit Homerus iturus nocte Priamus ad Achillē redempturus cadauer Hectoris iturus clamabat ad praeprandos sibi currus & alia opportuna, ex quibus cōcepti matribus seu quid ex eis postmodum cōtulerit, nec dicit Homerus, nec alibi memoratos inuenio. ὁ δ' ἤϊον οἷσιν ὁμόκλῳ νεκάσιν, ἔλεοντε πάριοντ' ἀγαθῶνατ' ἄϊον, πᾶμμόνατ' ἀντίφοντ', βοὴν ἀγαθόντ' ἐπὶ πολίτῳ Διήφοβόντ' καὶ ἱπποθῶον, καὶ δῖον ἀγαυόν. Iliad. ultimo.

De Laocoonte. xxxiii. Priami regis Troiā filio. Cap. XLV.

Laocoontem Priami fuisse filiū, & Apollinis sacerdotem, undecumq; habuerit Papias affirmat. Ex quo quidem mentionē facit Virgilius dicens, Priamus ibi ante omnes magna comitante caterua Laocoön ardens summa de currit ab arce, &c. Dicit quidē Virgilius, quod hic percussit hasta equū paratū a Graecis, & ob id a duobus draconibus duos filios suos paruulos deuoratos, & ipse demum ab eisdem captus & circumflexus, tamen unum fuit occisus non satis apparet, nec aliud inde dicit.

De Mestore. xxxiiii. Priami filio. Cap. XLIII.

Mestor filius fuit Priami, ut in Iliade ostēdit Hom. ubi cōqueritur Priamus, quod omnes filii sui qui optimi erāt, in armis occisi sunt, & inter alios nominat istum Mestorem.

De Iphate. 35. & Testorio. 36. filiis Priami. Cap. XLV.

Iphates & Testorius ut dicit Paulus, filii fuerunt Priami, quos illi uno partu Periua Idea nymphea enixa est, quam ipse furim iuuenis in uenatione cōpresserat. Cuius quidem rei testimonio uidetur Homeri. esto quo in libro nō scripserit. Addit insuper eos ineuutes una acriter pugnam apud Ilium ab Antiloo Nestoris filio trucidatos.

Thimotem dicit Seruius Priami & Arysbe fuisse filium, ubi aduertendū Thimotem, ut testatur Ephoriō, uatem fuisse, qui cum dixisset die quadā nasci puerum per quem Troia posset eueri, contigit ut ea die quā a Thimote praedicta fuerat, parerent aequae Thimotis coniux & Hecuba. Quamobrem ad euertendum praesagium Priamus Thimotis natum filium uxoremque iussit occidi. Et hinc traditū temporis factum est, ut Thimotes iniurię memor aduersus patrem sentiret in prodicionem ciuitatis, quod satis uidebitur ex uerbis Virgilii concipi dicentis, Pars stupet innupte donū exitiale Minerę, Et molem mirantur equi, Priamusque Thimotes Duci intra muros hortatur & arce locari, Siue dolo, seu iam Troiæ sic fata ferebāt &c. Alii uero uolunt Thimotem filium nō fuisse Priami, sed Arysbe uirum, ex qua Priamus filium suscepit, quem mox cum matre fecit occidi, ut supra dictū est, & Thimotem postea tam ob mortem coniugis quam ob perpetratum in ea a Priamo adulterium aduersus patriam cum Græcis sensisse.

Aeneid. 2.

Polites filius fuit Priami, ut carmine Virgil. sumitur, ubi dicit, Ecce autem elapsus Pythi de cæde Polites Vnus natorum Priami &c. Nec multo post si quis leget, aduertet facile Hecubæ etiā fuisse filiū. Hic autem Polites cum multa egisset in bello pro patriæ defensione, tādē ciuitate capta a Pytho Achillis filio in sinu Priami patris spectante Hecuba infelix occisus est.

politis mem. Homer. Iliad. N. τὸν δὲ πολίτης αὐτοκτόνητος ὡς γὰρ μάσφ' ἔχ' ἔτι τινος, ἔφην πολέμοιο. Cum loqueretur de Deiphobo a Merione uulnerato.

Aeneid. 5.

Priamus filius fuit Politis secundum Virgilium in Aeneide dicentē. Vna acies iuuenum ducit quam paruus ouantem Nomen aui referens Priamus tracla Polite Progenies auctura Italos &c. Hunc Aeneas paruulum ex exilio cum deduxerat Ascanii filii socium.

Infelici Laomedontis Troiuli regis filii prole in finem usque deducta, ut ad Asaracum eiusdem Troiuli regis filium retrorahamus calamū necesse est, ut uetustissimos Romani nominis proauos, & Dardani prolem integram designemus. Fuit igitur Asaracus Troiuli regis Troiæ filius, ut ubi de factis testatur Ouid. dicens. Huius Erichthonius, Tros est generatus ab illo, Asaracum creat hic &c. Gestorum huius Asaraci nulla extant monumenta, sic omnia uetustas absorpsit, sed propagatę sobolis claritas non minus illum reddit illustrem quā infortunium ingens defecti illi reddiderit. Nam uti ex audacia nimia Iliadum generis desolatio subsequuta est. sic ex humanitate prolis Asaraci, Roma rerū domina constructa, & Cæsarum familia propagata, fulgentis apud mortales glorię testimonio sempiterna.

Capin Asaraci fuisse filium etiā ubi supra testatur Ouidius. Tros est generatus ab illo, Asaracū creat hic, Asaracusque Capin, &c. Et huius Capis sicut & Asaraci facinora aequae aboleuit antiquitas, in lucem tamen modo reueruato, quod Anchisen genuerit generosę successionis gentis Iulię patrem inclutum, & inclute pietatis filii testimonium sempiternum.

Anchises filius fuit Capis ut idem Ouid. ubi supra genealogiā Aeneę cōtinuans dicit sic. Asaracū creat hic Asaracusque Capin. Proximus Anchises &c. Hunc sunt qui dicant ante Troianū bellū ciuitate relicta nemora & solitudines coluisse armentis intentum & gregibus, circa quæ ut plurimū fuerit diuitiū antiquorum. Qui cum apud Simoentem uacaret fluuium, a Venere dilectus

dilectus est, & eius est amicitia atque concubitu usus, adeo ut ex illa suscepit Aeneā filium. Constat tamē & coniugē habuisse, cum ex ea dicat Homerus filias suscepisse. Eum cecū fuisse dicit Seruius, & ob id Troianorum consiliis non interfuisse. Cæcitatis causam non nulli dicunt fuisse, quia se cum Venere concubuisse iactasset, & inde ab eadem luminibus fuisse priuātū. Capto autē Ilio & incenso, uolente eum secum trahere Aenea, ut testatur Virgilius, potius quā abire uellet cōstat mori dispositū. uerū dum flāmulā absque lēione capiti Ascanii insidentē uidisset, capto omine fausto, filio obrepente legitur. Male tamē cōueniunt opiniones Virgilii & Seruii, quorū alter cecū dicit, alter flāmulā uidisse asserit. Abiit autē cum fugiente filio, ab ipso Aenea humeris per ignes & mille uolantia tela subtrahens, & nauibus usque Drepanū Sicilię oppidū deuectus est, & ibidē senio mortuus, & in monte Erycis sepultus, & hoc secundū Virgilium. Alii tamen aliter sentiunt, nam Cato in Italiā usque uenisse cōfirmat. Sed Seruius dicit Varronē dicere ossa Anchisę iubente oraculo a Diomede direpta & asportata, demum cum multa mala perferret ab eodem Diomede cum Palladio restituta. quod quidē Virgilius ipse tangit dum iratam Didonem aduersus Aeneam loquentem describit atque dicentē, Anchisę cineres manes uenelli &c. quasi uelit dicere, non ego hoc feci, sicut Diomedes. Præterea uidetur uelle Seruius hanc ob causam a Virgilio in persona Aeneę dictū, Iterum saluete recepti Nequicę quā cineres animęque umbręque parentis &c. Quasi semel ex Troia suscepti sint, & a Diomede iterum direpti. Vbi tamē per hæc mortuus sit, cōprehendi non potest, sed uidentur uerba Seruii cōpendere, ut apud Troiam ante captā urbē obierit. Suscepisse autem Anchisem ex Venere filium qualiter intelligam infra ubi de Aenea seruandum duxi. Quod autem ob iactationem ab ea cæcatus sit, sic intelligendum existimo. Consueuere nōnulli iuuenes inter præcipuas felicitates suas, frequentes enumerare coitus, & plurimum mulierum amicitias, quasi ex hoc uelint quod eorum formositas ueniat commendanda, eo quod a multis aut desiderantur, aut suscipiatur sceminis, sic & robur extollatur, quod in coitum ualentes perseverantesque appareant, ex quo quidem crebro coitu per sepe agitudines oriuntur, & plurimū uirtutes debilitantur corporeę, & uisus potissime. Nam certissimum est nonnullos nō solum in breuem uisum, sed in cæcitatem integram ob coitum deuenisse. & præcognito ob iactationes defectu dicuntur & merito a Venere obcæcati. Sic & Anchisę contigisse potuit, quia ueniens in defectum uisus ob iactatos coitus euenisse dictum sit. Sanē ne uideatur Seruius a Virgilio discrepare, potuit in Anchisę esse uisum uirtutem debilitatam adeo ut aut non discerneret, quæ in conspectu essent, aut non nisi ex proximo uidere posset, quos tales ueteri quadam consuetudine loquendi cæcos dicimus. Esto & solis radios & ignis uideant flammās. & sic potuit Anchises cæcus esse, ut dicit Seruius, & flāmulam uidere nepotis, ut dicit Virgilius. Huic præter Aeneā fuisse ex coniuge filiā, ex quibus sola Hippodamia nominatur.

Hippodamia ut in Iliade placet Homero, filia fuit Anchisę, & antiquior fuisse Iliados. 27. liatum, ut appareat eum alias habuisse filias. Hęc formosa plurimum, fuit parentibus dilectissima, quæ tamen fuerit mater, non habemus. Eam tamē in cōiugē tradidere Alcatho Troiano, qui postea ab Idomeneo Cretensi in pugna apud Troiam occisus est. De reliquis autē filiabus nec Homerus ipse nec alter, quem ego legerim aliquid refert.

Aeneam filium fuisse Anchisę & Veneris & poetę ueteres prædicant & moderni. Hic tamen & si plurimum extollatur Homeri carmine, tanta tamē carminis Virgilii ueneratione armis & pietate cantatur insignis, ut non solum barbaris, sed latinis cæteris præponatur a Græcis. Sic fert fortuna rerum. Habuit Achilles Homerum, & Aeneas Virgilium tanta potentes eloquentia, ut respectiue illaudati cæteri uideantur mortales. Esto æuo nostro tertius exurgat Scipio

Afri. non minori gloria, maiori tamē iusticia delatus in aethera uersu uiri celeberrimi Francisci Petrarchae nuper Romae laurea insigniti. Tanta enim facundia & lepiditate sermonis in medium trahitur, ut ferē ex tenebris longi silentii in amplissimam lucē deducit uideatur. Aeneas igitur, ut paulo ante scriptum est, ex Anchise & Venere apud Symonem flouiuū natus est, & iam aetate prouectus Crensam Priami & Hecubae filiam uxorem habuit, ex qua filium suscepit Ascaniū. Et ut quidam scribunt, Paridi eundem in Graeciam, & in raptu Helenae socius fuit. Tandē cum iam Graeci obsidione Iliōne cinxissent, & illum crebris certaminibus expugnare conarētur, saepe in pugnam descendit. sed inter alias uices semel aduersus Achillem congressus, cum esset in discrimine maximo, ut in Iliade dicit Homerus, allocutus est Neptunus deos, & deprecatus ut Aeneam morti subtraherent, ne omnis Dardania proles occumberet. Quod à Iunone, quae plurimum erat Troianis aduersa, ut ipse faceret concessum est, & sic Neptuno tunc agente ē manibus Achillis subtrahitur, ut ibidē tangit Homerus, Italiae reueruatur. qui edī multa clara facta nota apud Troiam egerit, secundum tamen quosdam prodictionis patriae macula notatus est, & inter alia trahitur in argumētum, quod incolumis cū filio & nauigiis & parte copiarum abire permittus sit, cum ferē in ceteros sit saeuitum. Alii tamen dicunt hoc illi permittum loco muneris, quia legatorum Graecorum ad Priamum uenientium hospes fuerit assiduus, & quia semper in consiliis Troianorum damnosum dixerit Helenam detineri, suaseritq; restitui. Sed qualitercumq; factum sit, Virgilius dicit, quod capta Troia cum ipse frustra in defensionem patriae laborasset, sumptis diis penatibus sibi ab Hectore per quietem commendatis, & parte sene & filio paruulo, matre dea monstrante uiam deuenit ad litus. & ibi. xx. nauibus sumptis, cum quibus iam dudum Paris in Graecia iuerat, intrauit mare, & in Thraciam traiecit, ubi à Polydoro cuius in litore tumulum inuenit monitus, ut auarum litus effugeret, condidit ciuitatem, quam de suo nomine nuncupauit Aeneam, de qua Titus Liuius libro. xl. ab urbe condita dicit Aeneam ciuitatem propinquā Thessalonicae ab Aenea Troiano olim condita, de qua ipse idem Titus Liuius sic, Prosciscuntur à Thessalonica Aeneam ad statutum sacrificium, quod Aeneae conditori cum magna cerimonia quotannis faciunt, &c. Et inde cum nauibus iterum reitrasset oraculo ueritissimas auorum sedes petiturus in Cretam abiit, & ibidē pullo iam Idumeneo rege à Cretensibus, quasi ad sedes uenisset auorum, eo quod inde Teucer Scamandri filius fuerit, qui unā cum Dardano imperauerat Dardanīs, constitit. Verum & inde peste pulsus factus certior, quia Dardanus fuisset Italus, Italiam petere disposuit, & inde in Chaoniam uenit, & ab Heleno uate de futuris edoctus Siciliam petiit, & apud Drepanum ut Virgilio placet, Anchisem perdidit, & trasensis nauibus tempestate in Aphricā delatus est, ut ait Virgilius, cum alii negent, ubi à Didone regina susceptus cum septem iam errasset annis, cum qua aliquandiu fuit eius amicitia usus & lecto, si hoc Virgilio credendum est. Inde autem superum monitu discedens iterum uenit in Siciliā ad Acestem, & ludis Anchisae anniuersarium celebrauit magnifico sumptu, & Acesta ciuitate condita & parte suorum ibidem derelicta, dum Italiam peteret, Palinurum magistrū classis perdidit. Inde uenit in Baianum sinum, & ductu Sybillae descendit ad inferos, & ad Elysios usq; campos penetrauit. & comperto patre Anchise, omnem suam posteritatem eo monitante cognouit. Inde ad superos rediens persolutis Meseo tubicini funeralibus Caietam nauiganit, ubi Caieta nutrice defuncta ciuitatem posuit, eamq; nutricis nomine appellauit. Porro in Italiam, id est ad ostia Tyberis appulit, usq; quo dicit Seruius illi non defuisse Veneris uisionem, quam cum amplius non uidisset, arbitratus est se ad praedestinatum locum uenisse, & debere consistere. Vbi primo Euandri regis amicitiam habuit, & inde Latini regis Laurum, qui illi Lauiniam filiam Turno Rutulorum regi ante promissam iuxta responsum oraculi dedit in coniugē. quam ob causam à Turno grandi bello laceratus est, fultus tamē auxiliis Euandri Arcadis & Tuscorum in odium Mezentii regis Agelliae regnum obuiuit coniugis. De morte autem eius diuersimode opinati

nati sunt antiqui, cum dicat Seruius Catonē dicere iuxta Laurum Lauiniū, cum Aeneae loci praedas agerent, praelium commissum, in quo Latinus occisus est ab Aenea, qui tamē Aeneas in ipso praelio non comparuit. Ascanius postea Mezentium interemit. Alii dicunt quod uictor Aeneas cum sacrificaret super Numicum flouiuū, lapsus est, nec eius cadauer inuentum est. quod Virgilius eleganter tangit, ubi Didonē moriturā eum exectantē inducit, atq; dicentem, At bello audacis populi uexatus & armis, Finibus extorris, complexus auulsus Iuli Auxilium imploret, uideat indigna suorum Funera, nec cum se sub leges pacis inique Tradiderit, regno aut optata luce fruatur, Sed cadat ante diem, mediaq; inhumatus arena. Hoc praecor. &c. Praeterea sunt qui dicunt eum occisum à Turno, uoluntq; à Virgilio sub artificiosa fictione describi, ubi medio in ardore certaminis ostēdit Iunonem mortem Turni timere. & inde ut illum ē pugna subtrahat, effigie dicit Aeneae sumptisse, in quem confestim dicit Turnum conuersum, & Aeneam fugientem dicit in naues, quae in Numico erant flumine, & in eas usq; secutum à Turno. quod uolunt secundum historiae ueritatem non Iunonē fuisse in Aeneam mutatā, sed ipsum Aeneam qui arma Turni fugiens ab eodem apud Numicum occisus est, quod & in superioribus certaminibus pro parte patet. nec alibi potuit tacuisse Virgilius, dum in eodē libro Venerē inducit orantem Iouem atq; dicentē, Incolumē Ascanium liceat superesse neporē, Aeneas sanē ignotis iacet in undis, Et quacumq; uiam dederit fortuna sequatur, &c. Vbi si inspiciamus, cum iam nō sit amplius Aeneas, Venus quae hucusq; fuerat sollicita de eo, orat tunc pro nepote Ascanio. Et Ouidius in maiori uolumine istud idē tenere uidetur, dū dicit, Litus adit Laureus ibi rectus arūdine serpit, In freta flumineis uicina Numicius undis. Hunc iubet Aeneae quacumq; obnoxia morti Abluere, & tacito deferre sub equora cursu. Corniger exequitur Veneris mandata suisq; Quicquid in Aenea fuerat mortale tepugnat &c. Et hoc idem arbitrari uidetur Iunonalis, dum dicit, Alter aquis, alter flāmis ad sidera missus, &c. Intelligit enim de Aenea & Romulo, quia Aeneas in aquis perit, ut praedictum est. Romulus autem apud Capream paludem fulminibus & turbine subtrahitur est. Qui ambo apud Romanos praecipua deitate honorati sunt. Nam & ipse Aeneas quocumq; modo subtrahitur ē, ab indigenis deus habitus, & Iuppiter indigetes appellatus est. Huius quidem historia aliquibus figmentis immixta est, quorum uidere rationē ordo exigit. Aeneam igitur Veneris fuisse filium non aequo modo ab omnibus acceptū est. Quidam enim uolunt in nauitate Aeneae Venerem celi dominā fuisse, & ad eam demonstrationē futurorum successū pertinuisse. & huius domini opete multa Aeneae contigisse, quae ex industria à Virgilio sub figmentis abscondita sunt, quae ad praesens elucidare non est incepti huius intentio. Alii uero cum natum uolunt ea hora qua Venus inuente matutino tempore surgit, & ideo eius filium dictū uolunt, quasi uideatur eum in lucē dum surgeret eduxisse. Alii uero adeo formosam fuisse matrem eius existimant, ut perditio proprio nomine Veneris nomen adepta sit, ex quo dixisse Virgiliū putant. Coniugio Anchise Veneris dignate superbo. Alii autē intra priorē declinantes opinionē, arbitrantur ideo eum Veneris dictū filium, quia non ex coniugio sed ex concupiscibili coniunctione natus sit, sumētes in congruū uideri, tantū hominis incognitā matrem fore, si Anchises extitisset coniunx. Sed ad illecebre celebris uiri notam cōtendā, deam illi ueteres finxisse matrem. Ego quidē uerū puto matrem eius ob aliquod meritū Venerē cognominatā, quosdam arbitrari praedixi. Nec obstat eius uerū nomē fore incognitū, nam nec Priami, qui tantus fuit rex, nec etiam Agamemnonis, nec multorum aliorum insigniū regū atq; uirorū. Et absit ut credā, quod spurio pastoris Priamus tam grandis rex filiā Crensam dedisset in coniugē. Quod autē Neptuni precibus ex Achillis pugna subtrahitur sit, nō quod aiebat Leontius uerū credo, scilicet quod agente constellatione contigerit, quinimō potius puto, quia circa naualia, quae ad Neptunum spectare uidentur, in quantum deus dicitur maris, potuerit aliquid contigisse, propter quod exigente opportunitate reuocatus Achilles Aeneae certamē omisit. Quod autē à Iunone hoc permittum sit Neptuno, arbitror ad futura prospexisse fingentem, eo quod Italico regno reueruaretur Aeneas. & ob id regnotum

regnorū dea salutē futuri regni curam permisit. A Polydoro autē in littore sepulto ideo mo-
nitus dicitur, quia eius infortunio inspecto cognouit, si cōfiteretur Thraces illi futuros ho-
stes, & ideo inde fugiendū fore. Quod autē Venus usq; in agrū Laurentum se lumine suo
duce illi exhibuerit, & eo ibidē existente non cōparuisse ulterius, constellationi agendi in
concupiscibile appetitū attribui potest. Nā tamdiu nauigando processit, quamdiu distu-
lit inuenire quod placuit, quo inuentio cessauit impellēis ducatus. Quod ad inferos iue-
rit, intelligendū puto eum egisse quod olim ferē familiare fuit maximis gentiliū regibus,
uelle scilicet ab immūdis spiritibus, per scelestū illud nigromantiæ sacrum de futuri cer-
tificari, quod quidē in sinu Baiarū apud lacū Auernū, qui talibus erat locus apissimū,
facturus accessit, & occiso Misenō, suo sanguine licasse inferis & ceremoniis aliis detestādis
egisse, ut aliquis ex infandis spiritibus ui cantaminum prouocatus ad superos ueniēs, &
sumpto phantastico corpore corā cōparuerit, & ad interrogata responderet, & forte illi nō
nulla de futurorū successu prēdixerit. Deificatio autē sua nil aliud est quā in sapientium
ridēda fatuitas. Credo enim eum in Nūmico flumine uesitū, & in mare deuolutum, &
Thuscis piscibus escam fuisse Laurentibus.

Græcus quidam sic de Aenea. *τρίαις ἄλυσσις ἀνείας ἀγχίστην παρὰ λαβὼν τὸν πατέρα ἴφω
χε, ναυαγίῳ δὲ περιπλοῦν περὶ τὸν ἄλυσιν, ἀνέει σὺν τῷ πατρὶ. καὶ ἀγχίστην μὲν πρὸς τὸν καλὸν
ρῶον, πλοῦτον ἀνέμου ποταμοῦ τελευτᾷ. ἡ δὲ φασ δὲ αὐτοῦ ἀνείας ὅπου καὶ νῦν τάφος ἐστὶν
ἀγχίστου λεγόμενος ἐν πυάνῃ, κατὰ βούλησιν τῆς μητρὸς ἀφροδίτης πόλιν ἔκτισεν τὴν ἀπὸ
τοῦ ἀνείας πρὸς ἀγορὴν οὐδεῖαν. τελευτῆσαντος δὲ τούτου, ὁ δὲ αὐτοῦ γινόμενος παῖς, λα-
βὼν ἐπὶ τὴν πατρίδα παρὰ γινόμενος καὶ πόλιν ἀναστήσας, παρὰ λαβὼν τὸν πατέρα ἴφω
σευ εἰς ἰταλίαν.*

De Ascanio Aeneæ filio, qui genuit Iulum, Syluium & Romam. Cap. LIIII

Ascanios ut Virgilio placet, non solum Aeneæ filius ex Creusa susceptus fuit,
sed & fugæ & laborū in regno querendo socius, ut ipse per omnē Aeneidā
diffuse testatur. Sanē Titus Liuius, cui ad ueritatē historię cura fuit impensior,
non plene affirmat Creusē, an Lauinię fuerit filius, cū dicat. Nondū maturus
imperio Ascanius Aeneæ filius erat, tamen id imperiū ad puberē ætatem ei in
columē mansit, tūc per tutela muliebri, tanta indoles in Lauinia erat, res Latina & regnū
auitū paternū q; puero stetit. Haud nihil ambigā, quis enim tē tam uetere pro certo affir-
met: hiccine fuerit Ascanius, an maior quā qui Creusa matre Ilio incolumi natus, co-
mes q; inde paternæ fugæ, quē Iulū eundē Iulia gens autōrē nominis sui nuncupat. Is
Ascanius ubicūq; & quacūq; matre genitus, certe natū Aenea constat, &c. hæc Titus. Eu-
sebius uero in libro temporū, Ascaniū Creusæ filium arbitrat, & aliū ex Lauinia nātū
Syluiū Posthumū appellat. Ascanius autē apud Troiam matre perdidit, & cum patre ad
uersus hostes, ut per Virg. late patet, strenuū se gessit, ei q; plura fuere nomina, ut Seruius
asserit, nam præter Iulū & Illum, quibus uocatus est, ut dicit Virg. At puer Ascanius, cui
nūc cognomē Iulo Additur, Ilus erat, dum res stetit Iliā regno &c. Hic etiā Dardanus &
Leodamas appellatus est ad exinctorū fratrum solatiū. Et sic patet Aeneā alios ex Creusa pē-
ter Ascaniū suscepisse filios. De nominibus tamē huius dicit Serui. sciendū hoc primum
Ascaniū ab Ascanio Phrygię flumine didū, ut, transq; sonantē Ascaniū. Deinde illū didū
ā rege Ilo, unde & Illum. Postea Iulū occiso Mezenio ā prima barbæ lanugine, quæ in
tēpore uictorię nascebat. hic tamē Ascanius, ut paululū Virg. sequamur, adhuc paruulus
futuri imperii portentiū suscepit. nam disceptantibus patre & auo de futura fuga, flāmula
quædā nullā inferens lēsiōē eidem in uertice capitis constitit, constitit etiam patribus
illam exingueret conantibus, demum, ut dictum est, fugę comes multos cum patre labo-
res tulit. Et cum Aeneas rebus esset absolutus mortalibus, & ipse successor regni sum-
pserat, bellum ā patre inchoatum uictoria terminauit. Nam alii illum occidisse Turnū,
alii Mezenium dicunt. Verum dicit Seruius, secundum canonē historię hoc habet fides,
Aeneā cum patre ad Italiā uenisse, & propter inuasos agros cōtra Latiniū Turnū q; poge-
nasse, in quo prælio petiit Latinus, Turnū postea ad Mezenium cōfugisse, eius q; fletum
auxilio

auxilio bella renouasse, quibus Aeneas Turnus q; pariter rapui sunt. Migrasse postea in
Ascaniū & Mezeniiū bella, sed eos singulari certamine dimicasse, & occiso Mezenio Asca-
nium Iulū cōceptū uocari, ut paulo ante didū est. Hic autē, ut ait Eusebius, cum .30. annis
regnasset apud Lauiniū, Albā cōdidit, & Syluiū Posthumū fratrem suū summa pietate edu-
cauit. Alii amplius hoc recitat, asserentes eum ab amicis redargutū, quod Lauiniā nouer-
cam, quæ ob timorē eius cōfugerat in syluas in exiliū, detinere uideret, quam ipse reuoca-
uit, ei q; paternum restituit regnum, cum ipse iam ad Albam transitū facere disposuisset.
Ipse tamen procreauit filiū, quem eo quod casu in syluis natus sit, Iulium Syluiū appella-
uit, ā quo familiā Iuliam ortam nonnulli uolunt. Tandem tum inter Lauinium & Al-
bam quam condidit, 38. regnasset annis, in mortem ueniens, quia filium propter ætatem
paruulum regendis ciuibus non cerneret aptum, Syluium Posthumū fratrem suū regni
reliquit heredem.

De Iulio Syluiō Ascanii filio. Cap. LV.

Iulius Syluius secundū Titum Liuium, filius fuit Ascanii, & quia in syluis
casu natus sit, Syluius cognominatus est, & ab eo Iulia gens processit, cū pa-
tri Ascanio in regno successerit. Eusebius tamē in libro temporū eum Asca-
nii fuisse filium dicit, sed quoniam eo moriente paruus esset, nec regno ui-
deretur idoneus, Syluiō Posthumō fratri suo regni successionem reliquit.

De Rhoma Ascanii filia. Cap. LVI.

Rhoma filia fuit Ascanii, ut scribit Solinus de mirabilibus mundi, dicens,
Agathodem scribere, nomen urbis Romæ ab hac Rhoma Ascanii filia &
Aeneæ nepte iniū habuisse, cum scriberet Eratides quod cum capta Troia
quidā Achiui ubi nunc Roma est, deuenissent, & ibidē captiuæ cui Rho-
ma nomē erat, cōsilio sedes sumpsisse, & ab eadem locum denominasse.

De origine urbis, & Aeneæ in Italiā aduentu, et tota eius progenie, quæ hic describitur, Iulianus
lib. 43. Liuius, lib. 1. Deca. 1. & Ouidius quarto fastorum.

Dardanoni Elestra quis nescit Atlantide natum? Scilicet Elestram concubuisse Ioui?
Huius Erichthonius Tros est generatus ab illo: Asaracum creat hic: Asaracusq; Capyn.
Proximus Anchises: cum quo commune parentis Non dedignata est nomen habere Venus.
Hinc satus Aeneas: pietas spectata per ignes Sacra, patremq; humeris, altera sacra tulit.
Venimus ad felix aliquando nomen Iuli: Unde domus Teucros Iulia tangit auos.
Posthumus hinc, qui, quod syluis est natus in altis, Syluius in Latia gente uocatus erat.
Isq; Latine tibi pater est: subit Alba Latinum: Proximus est titulus Epytus Alba tuis.
Ille dedit capta repetita uocabula Troie: Et tuus est idem Calpete factus auus.
Cumq; patriæ regnum post hunc Tyberinus haberet: Dicitur in Thuseæ gurgite mersus aquæ:
Iam tamen Agrippam natum, Remulumq; nepotem Viderat: in Remulū fulmina missa serunt.
Venit Auentinus post hos: locus unde uocatur, Mons quoq; post illum tradita regna Proca:
Quem sequitur duri Numitor germanus Amulī, Iliā cum Lauo de Numitore sati.
Ense cadit patrui Lauus: placet Iliā Marti: Teq; parit gemino iuncto Quirine Remo.
Ille suos semper Venerem, Martemq; parentes Dixit: & emeruit uocis habere fidem:
Nēne secuturi possent nescire nepotes: Tempora dis generis continuata dedit.

De Syluiō Posthumō Aeneæ filio, qui genuit Aeneam Syluium. Cap. LVII

Syluius Posthumus secundum Virgilium Aeneæ ex Lauinia fuit filius. Hic
post mortem Aeneæ natus est, & ideo Posthumus quod est generale nomē
nascensium post humatum patrem. Syluius autem ut placet multis, dictus
est, eo quod Lauinia mortuo patre Latino, atq; Aenea uito, & occupato ab
Ascanio regno, eius metuens imperiū in syluas prægnās secessit, & ibidē la-
tuit atq; peperit, & ideo natū in syluis Syluiū appellauit. Sanē ut supra didū est, Ascanius
reuocata nouerca in patriū regnū fratrem Syluiū fraterna educauit affectione, & cū more-
ret, existēte Iulio Syluiō paruulo adhuc, eundē Syluiū fratrem suū regni reliquit heredē, qui
Aeneā Syluiū genuit. Porro Britōes eorū puto barbariā nobilitate cupientes, huius filiū unū
addunt

addunt dicentes eum Brutū quendam etiam genuisse ex nepte Lauinię matris sue, cuius in natiuitate aiunt mathematicum dixisse, quia occideret utrumq; parentem. ex quo factum est, ut patru suo moriretur mater, & ipse tandem cum adoleuisset, in uenatione patrem inaduertenter occidit. Quam ob causam pulsus Italia aiunt eum in Leograciā insulam Gracię abiisse, & responso accepit sibi deberi extremi occidui insulam. Qui Pandras si regis Graci filia in coniugem sumpta, cum sociis per trienniu nauigans unā cum Cornueo Troiano superato, Gopherio Aquitanorū rege, Albionam insulam, quam incolabant gigantes superasse, eamq; ex suo nomine Britanniam nuncupasse, & a Cornueo Cornubiam, & inde aiunt eum Brutum alium genuisse cognomēto Viridemscutum, & hinc alium insulę regem genitum, & inde alium, & in innumerabile procedūt prolem. quę quoniam mihi nec ueta nec uerisimilia uisa sunt, omittenda censui. Posthumus autem cum annis. 38. regnasset, Aenea Syluius superstitē filio derelicto, diem obiit.

De Aenea Syluius Syluii Posthumi filio qui genuit Latinum Syluium. Cap. LVIII.

Aeneas Syluius Syluii Posthumi tertii Latinorum regis filius patri successit, de quo quidem Virgilius meminit. Et qui se nomine reddet Syluius Aeneas patriter pietate uel armis Egregius, &c. Hic Latinū Syluium genuit, & cum annis xxxi. regnasset expirauit.

De Latino Syluius Aeneę Syluii filio qui genuit Albam Syluium. Cap. LIX.

Latinus Syluius ut dicit Titus Liuius, Aeneę Syluii fuit filius, & mortuo patre Albanis imperauit, & ab eo colonię deductę sunt eorum, qui prius Latini nuncupati sunt, cumq; annis. l. regnasset, genuissetq; Albam Syluium quem liquit superstitē, diem obiit. Eusebius uero in libro temporū dicit se apud aliam historiam inuenire Latinum Syluium quintū apud Albam regnasse, eumq; filium fuisse Lauinię & Melampodis & uterinum fratrem Syluii Posthumi, qui Latinus in ordine regum hic ponitur quartus.

De Alba Syluius Latini Syluii filio, qui genuit Atyn Syluium. Cap. LX.

Alba Syluius Latini Syluii fuit filius, & patri successit in regno. cū regnasset annis, xxxix. Ati suo relicto filio, rebus humanis subtraetus est.

De Ati Syluius filio Albę, qui genuit Capyn Syluium. Cap. LXI.

Aty Syluius Albę fuit filius, quem Eusebius aliquando Aegyptium Syluiū uocat. hic cum annis, xxix. regnasset, Capi filio derelicto diem clausit.

De Capi Syluius filio Atys, qui genuit Capetum Syluium. Cap. LXII.

Capys Syluius Aris fuit filius. Sunt qui uolunt ab hoc Capuam olim insignem Campanię ciuitatem conditā, qui cum annis, 18. regnasset, Capeto filio mortis regnum reliquit.

De Capeto Syluius filio Capis, qui genuit Tyberinum Syluium. Cap. LXIII.

Capetus Syluius filius Capis, & cum annis, 18. regnasset, Tyberino filio derelicto decessit.

De Tyberino Syluius Capeti filio, qui genuit Agrippam Syluium. Cap. LXIIII.

Tyberinus Syluius Capeti fuit filius & Agrippam Syluiū genuit, cumq; annis octo imperasset Albanis, amnem quem ante Albulam uocabatur incolę, terminum inter Latinos & Etruscos traiciens in eum cecidit, & mortuus est. Quamobrē in hodiernā usq; ueteri abolito nomine a Tyberino rege Tyberis nuncupatus est fluuius.

De Agrippa Syluius filio Tyberini, qui genuit Romulum Syluium. Cap. LXV.

Agrippa

Agrippa Syluius a Tyberino genitus, submerso patre successit in regno. & cū quādraginta regnasset annis moriens Romulum filium regni reliquit heredem.

De Romulo Syluius Agrippę filio, qui genuit Iulium Syluium & Auentinum Syluium. Cap. LXVI.

Romulus seu Atemulus Syluius Agrippę fuit filius. Hic autē pręfidiā Albānorū inter montes posuit, ubi Roma postea cōdita est, quod ea tempestate impie factum existimatum est. & ob id existimauere illius æui homines eum iuste fulmine ictum atq; exanimatum, cum iam decem & nouem regnasset annis, & ex eo Iulius & Auentinus filii fuere superstitēs.

De Iulio Syluius Romuli filio.

Cap. LXVII.

Iulius Syluius, ut scribit Euseb. minor natus fuit Romuli filius, & proauus Iulii Proculi, qui cum Remulo Romam transmigravit, & ibidem fundauit familiam Iuliam ex qua Cæsares effluxere.

De Auentino Syluius filio Romuli Syluii, qui genuit Procam Syluium. Cap. LXVIII.

Auentinus Syluius Romuli Syluii filius fuit, eiq; fulminato successit in regno, & cū triginta septem annis regnasset, Proca relicto filio mortuus est, & eo in monte Romę, qui postea de suo nomine semper Auentinus uocatus est, sepulto.

De Proca Syluius filio Auentini, qui genuit Amulium & Numitorem. Cap. LXIX.

Procas secundum T. Liuium Auentini filius fuit, & loco patris regnauit annis uiginti tribus. Numitori q; filio moriens regnum reliquit.

De Amulio Proce filio.

Cap. LXX.

Amulius, teste T. Liuius, minor natus fuit ex filiis Proce. hic per uim & nephas Numitori, qui tempore prior erat, regnū surripuit. Dicit Plin. de uiris illustribus, Procam patrem eorum liquisse, ut ambo annis uicibus regnarent, & cum ad Amuliu peruenisset regnum, fracti transacto anno restituere noluit, quin immo cū Numitori peperisset, Laulum filium eius interemit, & Rheam eiusdem filiam ad subtrahendam spem prolis sub specie honoris Vestę, perpetuam eius uirginem dedicauit. Sed cum iam septem regnasset annis, Rhea geminos peperit, quos in Tyberini deici iussit, & Rheam uiam infodi. Verum neque uicibus ministris ad alueū fluminis, eo quod pridianis hymenibus tumuisset, deuenire, illos in ripas posuere, qui a Faustulo pastore comperi & nutriti, cum adoleuissent Amulium interfecere, & Numitori auo regnum reddidere.

De Numitore filio Proce, qui genuit Laulum & Iliam, & Rheam. Cap. LXXI.

Numitor filius fuit Proce, & ut iam dictum est, a fratre proiectus ē regno. qui dum tute priuatus senesceret a nepotibus, Romulo & Remulo occiso in regnum restitutus est, quid inde ex eo successerit, non habemus.

De Lauso Numitoris filio.

Cap. LXXII.

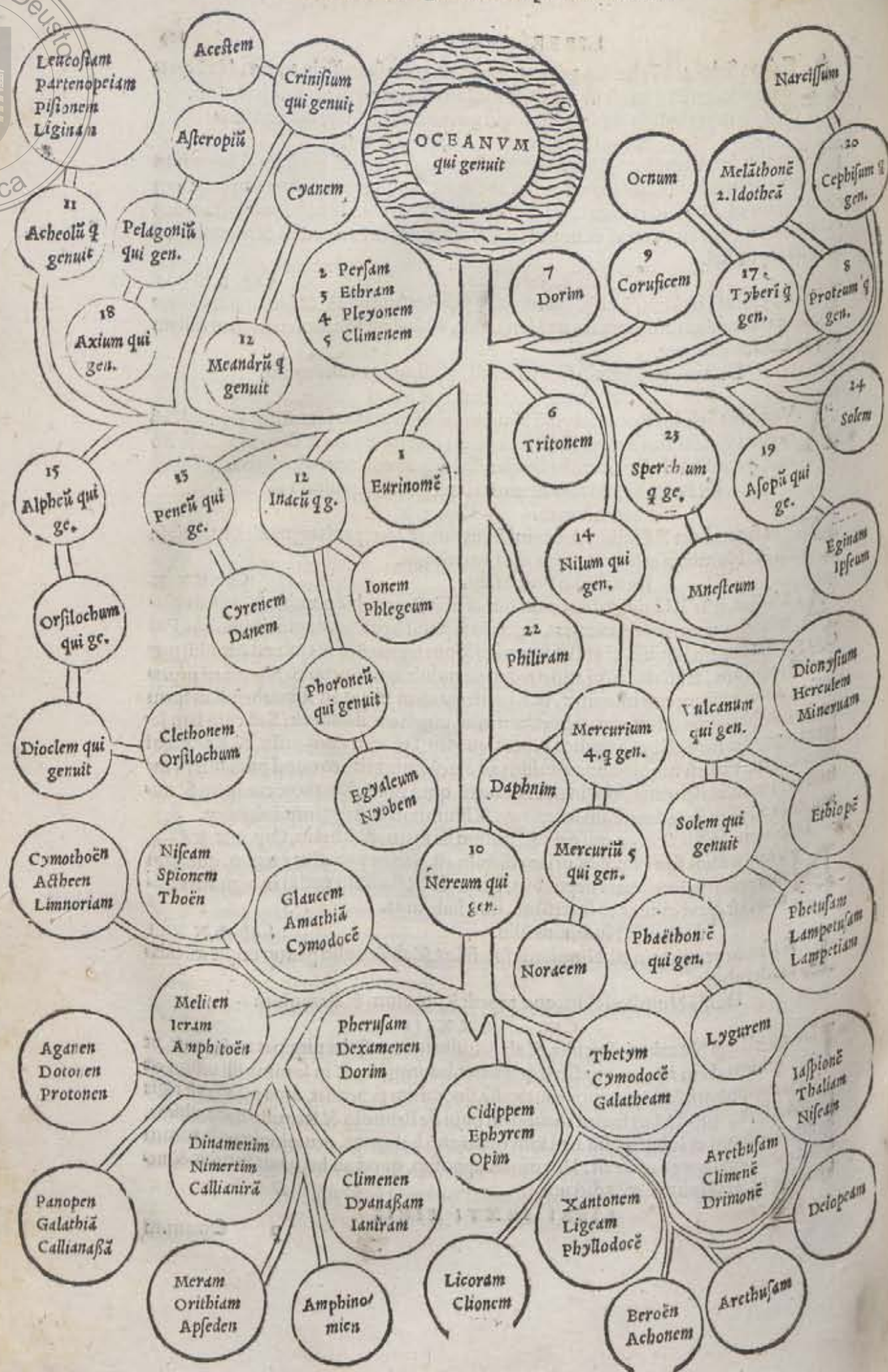
Lausus, ut prædictum est, Numitoris fuit filius, & ab Amulio patruo impie treccidatus occubuit.

De Iliā Numitoris filia, quę peperit Romulum & Remulum. Cap. LXXIII.

Iliā, quę Rhea Numitoris fuit filia, & ab Amulio inter uestales uirgines trusa, quę, ut ait Ouidius, dum aquam pro sacris quæreret obdormiuit, & in somnis illi uisum est a Marte opprimi, & sic geminos concepisse. quos dum peperisset, uiua in fossa est regis imperio. Fictio quod Mars secum cōcubuerit, ubi de Romulo & Remulo declarabitur. Et quoniam qui ex Iulio Syluius nati sunt ordine nō habemus, genealogię posterorum Dardani finem facere necesse est. Hoc modo appposito, quod ab his natus sit orbis & ut bis fulgor, Caius Iulius Cæsar dictator.

LIBRI SEXTI FINIS

p Oceanus

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM IOANNIS BOCCATII DE
CERTALDO, LIBER SEPTIMVS

P R O O E M I V M

Vi ab Elsa Certaldensi fluuio & Arno Tusco eminentissime rex, pau
loante uela concesseram in altum, & per circa impulsus Syrium ua
da Aquilone stridente sauo, & inde per late patentia scabra q; Asiae
promontoria, & crebros Euripos Aegei maris impellente Lybico, nec
non & uertiginosum siculum fretum, atq; inter sonantia tam Illyri
tici quàm Tyrrheni maris littora, spirante noto, no minori persaepe
timore, quàm admiratione circumactus sum, tegentibus Poetarum
auris nubibus, hinc Phoebi splendidum iubar, inde Arctoi sydus immobile dum minus
credere a Vultu raptus, postergaris Lyguri Gallorum q; Hispanorū litteribus,
& Calpe Abyla q; promontoriis omissis ad limen usq; Oceani delatus sum, & dum cir
ca eius ingressum constitisset cortex, quasi deliberandi praestaretur spacium in contermini
num polis pelagum oculos dedi, dum q; intuerer praegrande corpus, & incomprehen
sibile monstrum praeruptos aquarum in caelum montes, earum q; atra opacitate spelcas
horrendas meiter animo, & indomitas uires, quibus terras concutit, ac incognitos po
pulos & immanes eiusdem beluas, cogitarem q; eum fluuiorum omni hospitem, hor
mi fateor & steteret crines, & timore quodā in solito occupatus uix labantia membra con
tinui, nec mult quin memet ultro in litus potius quàm ad ulteriora progredeter, nau
fragum dederim, ludum iocum q; existimans per respectum iras fore mediterranei ma
ris. Sed is qui profecto certa spes & infallibile suffragium tute in se credendum atq; speran
tium est, uocatus affuit illico, & igne suae charitatis noxio frigore pulso prostratum susci
puit animum, & in uires ampliores solitis reuocauit, adeo ut paruo cortice, ingenti tamen
pectore auderet immensum intrare gurgitem, & insueta fulcare maria. Et expedita in pra
ecedentibus fere omni caeli prole, calamum ad longam Oceani posteritatem scribendam
atq; gubernaculo tenuissimae cymbae illi commissio, qui arcam Noe ab aquis uniuersa
salis diluuii seruauit incolumem.

De Oceano Caeli & Vestae filio, qui genuit xxiii. inter filios & filias, quoru
haec sunt nomina, prima Eurinome, secunda Persa, tertia Aetra, quarta Pleyo
ne, quinta Clymene, sexta Triton, septima Doris, octauus Proteus, nona Co
rusca, decimus Nereus, undecimus Acheolus, duodecimus Inachus, deci
mus tertius Peneus, decimus quartus Nilus, decimus quintus Alpheus, deci
mus sextus Crinius, decimus septimus Tyberis, decimus octauus Axius, de
cimus nonus Asopos, uigessimus Cephysus, uigessimus primus Meander, ui
gesima secunda Phillira, uigessimus tertius Sperchius, xxiii. Sol. Cap. i

Ceanum Caeli & Vestae fuisse filium uoluerunt Theologi, qui arbitrati sunt ex
caelo, seu ex terra, seu ex ambobus omnia a primauo producta, quod nec
credidit, nec tacuit Ionicorum philosophorum princeps Milesius Thales
apud praefatos autoritatis non minima, quin immo eidem Oceano non mi
nus insipide quàm reliqui fecerunt diuinam mentem esse insitam, & ab eo
cuncta producta, seu eum causam dantem existimauit, eo forte motus, quia in omnibus
cessante humiditate cerneret, & uitam de necessitate cessare, & a quo modo absq; humo
re nil penitus gigni uel nasci posse, & sic non genitum Oceanum, sed patrem Deorum
terru q; omnium afferebat, cui aliquando adhaesisse uidetur Homerus, & potissime ubi
p 2 in Iliade

in Iliade introducit Iunonem dicentem, Oceanum Deorum nationem & matrem Thetidem. Et sic etiam nonnunquam hos secutus Virgilius, ait, Oceanum q̄ patrem rerum. Plinius autem ubi de historia naturali elementum istud aquarum extollens dicit, Quippe hoc elementum ceteris omnibus imperat terras deuorat, aqua flammis necant, scindunt in sublime, & cælum quoq; sibi uendicant, ac nubium obtentu uitalem spiritum strangulant, quæ causa fulmina elidit ipso secum discordante mundo. Quid esse mirabilius potest aquis in cælo stantibus, et ille ceu parum sit in tantam peruenire altitudinem rapiunt fluuios cum piscium examine, sæpe etiam lapides subuehunt portantes aliena pondera. Eadem cadentes omni terra nascentium causa sunt. Prorsus mirabili natura si quis uelit reputare, ut fruges gignantur, arbores fructusq; uiuant, & in cælum migrate aquas, animamq; etiam uitalem inferre inita confessione, omnes quoq; terræ uices aquarum esse beneficii, &c. Hæc Plinius, A quo Vitruuius ubi de architectura non discrepat aiens, Ex eo etiam qui sacerdotia gerunt moribus Aegyptiorum, ostendunt omnes res & liquoribus potestate consistere. Ridiculum quippe est aquas rerum credidisse principium. Sed quid ego succenseam talibus, si circa in uita rerum initia errauerint, cum aduersus ea, quæ in oculis sunt stolidè credant. Videntur Aegyptii Iliadem motientem, & conati sunt animis suis infigere eam, & si non omnipotentem, potentissimam fuisse, & esse deam, non mortalem feminam. Cretenses ipsum quem sepeliuerit ipsi libidinosisimum hominem Iouem non erubere cæli & terræ prædicere deum. Sic igitur cæcitate mentis obducti credidite hos esse maiores, qui aliquando facti fuerunt, quàm qui illos fecerant ali quando, sed de hoc aliàs. Qui autem Oceanum rerum putauere patrem ab eo genealogiam capere Deorum, quem cum constet secundum alios habuisse patrem iuxta cepti operis ordinem locauimus eum. Cui ne inter prægrandes Deos inhonoratus incederet, curram, ut dicit Theodotius, statuere, eumq; à balenis trahi per ingentia maria sinxere. Sic & illi tritones tribuere tibicines atq; præcursores. Et maximos illi phocarum fecere greges sub custode Protheo, ei q; maximas nymphas cohortes socias obsequiosasq; fecere, & designauere prolem amplissimam filiorum, & eum nominibus pluribus uocauere, sed exenterandæ fictiones sunt. Curru quidem trahi Oceanum eius circa terræ rotunditatem describit ambitum, qui ideo à balenis duci dicitur, quia à balenis undiq; discutatur. Tritones autem eius ob causam tibicines præcursoresq; dicuntur, quia sui nominis significatum incessabiliter operetur. Nam triton secundum quosdam idem sonat, quod terram terens, quod assidue peragat mare, dum sese continue impellens in littora motu terras terit. & quoniam istud absq; sono non fiat, tanquam sonans tibicina nuncupatus est, & ideo dictus præcursor, quia uehementiori impulsus motu sonus in litus præuenit, cuius est futura tempestatis certissimus. Eum habere phocarum greges ideo dictum est, quia phocæ ex anteriori parte speciem habeant uiculorum, & armentorum more pascuntur in terris turmatim. Pastorem autem Protheum dixere, eo quod harum phocarum abundantissimum sit mare Carpatum, quod olim fuit sub ditione Prothei. Nympharum autem illi iunctus & obsequens chorus nil aliud est, ut arbitror, quàm multiplices aquarum proprietates, seu accidentia continue aquis iuncta, eisq; agentibus, seu in eas impressio alia una sese cum eis quasi obsequiosa imitantia. Vocatur insuper præter Oceanum Nereus, Neprunus, & mare. Quæ nomina, quoniam nominibus aliorum nominum conueniunt, ubi de illis sermo fiet, conuenientius exponemus. Oceanus autem quod illi proprium est, ut dicit Rabanus à Græcis, & Latinis ideo dicitur, eo quod in modum circuli orbem ambiat. Item quia ut cælum purpureo colore nitet. Ego autem à cyano nos, quod latine nigrum sonat denominatum puto, tantæ enim profunditatis est, ut nullo possint in eo transparentia apparere.

*penetray ceru
leum dicitur*

a Iliad. 3. ἔμιν γὰρ ὁ φερόμεν πολυφύρεος πείρατα γαίης ὠκεανόν τε θείῳ γένεισιν, καὶ μετέπειτα τῇ θύρῃ οἱ μὲν σφοδρῶς ἰσχυροὶ σφίγγοντες ἄτι τὰ μοῖρα.

De Eury

De Eurynome Oceani filia.

Cap. I I

Eurynome Oceani fuit filia, ut asserit Homerus in Iliade, dicens, Eurynome filia te tro fluentis Oceani interpretatur, fluctuationis, seu uentorum pastor. nam aqua maris semper fluctuat, ut uidemus, & ideo ab exercitio aquarum denominata, & Oceani dicta filia est. seu secundum alios, qui ex aquis oriri uentos uolunt, aqua uentos pascit, id est, materiâ præbet ex aqua, & creantur, & uigent, & sic hæc rite dicitur filia Oceani. Præterea ubi de hac Homerus loquitur, inducit Vulcanum loquentem Tethidi pro Achilles arma poscenti, & ut se paratum ostendat, dicit quod cum à matre de cælo proiiceretur, quia claudus ab ipsa Eurynome & Tethide susceptus atq; nutritus est, ubi uult intelligamus ignem per humidum & spiritum ali, qui si deficiant ut extinguatur necesse est.

Εὐρυνόμη θυγάτηρ, ἡ φέρουσα ὠκεανόισιν.

De Persa Oceani filia.

Cap. I I I

Persa filia fuit Oceani, ut in Odyssæa placet Homero, ubi dicit eam à Sole dilectam, eumq; ex eius concubitu Aetam Colchorum regem atq; Cyrcem suscepisse aiens, Soror sagacis Aetæ. Ambo autem orti fuerunt à lucente mortalibus Sole matre q; Persa, quæ Oceanus genuit filiam. Hanc autem Persam dicit Leonius ab Hesiodo Hecatem appellatam, quæ cum apud nos Luna sonet, satis possumus Aetam apud suos clarissimam regem illud idem fecisse quod Saturnus egerat, qui Uranium patrem cælum nuncupari iussit, & Vestam matrem terram, ut nominibus egregiis originem ampliaret suâ. Sic & Aetam patrem Solem, & matrem Lunam, quæ ideo Oceani filia dicta est, quod à littoralibus Oceani fluctibus oriri uideat, seu forsitan ipsa Persa ab Oceano patre Aetæ uenerat, & ideo Oceani filia dicta, uel imperium habuit penes Oceanum.

Οδυσ. κ. Κίρκη ἑὺπλόκαμος δὲ γῆ θεὸς αὐδ' ἔκαστα, Ἀνδραγαθήν τ' ἡ δολοφρονος αἰήλαο ἄμφω δ' ἐκ γυναικὸν φαεινὰ μὲν ὄφρα καὶ τοῖς, Μινδὸς τ' ἐν ταῖς οἰκίαις, τὴν ὠκεανὸς τέκε παῖδά. Sed quod hic ait Persen ab Hesiodo Hecatē uocari, credo deceptū esse propinquitate nominū. Sic enim Didymus ait super eodem loco, ἡσίοδος δὲ καὶ τὴν ἐκάτην περιείδα λέγει. Sed quantum ego suspicor Hecate Perses, non à matre, sed à patre Persæ Titano dicitur. Hi enim uersus ex Theogonia sunt, γέννατο δ' ἀστὴρ (Phæbe scilicet ex Cæo.) εὐώνυμον ἢ ποτε πείρας, ἤγαγε τ' ἐς μέγα δῶμα φίλῃ κικλήσκει ἀκοιτῇ. ἡ δ' ὑποκυσσάμεν ἐκάτην ὄκει. &c. Quo loco etiam Hesiodus potentiam Hecates illi à Ioue concessam multis uersibus describit. Quanquam sunt, qui Hecaten hanc Iouis filiam dicunt. Demeter in Orphicis Cereris filiam dicit, καὶ τότε δὲ ἐκάτην δῖα τέκεν ὑπατέρειαν. Bacchylides Noctis filiam uocat, Ἐκάτη δ' ἀδοφύρως νυκτὸς μεγαλοκόλως θυγάτηρ. Museus autem Asteriæ & Iouis, Pherecydes Aristei, filij Pæonis, facit. Tanta est diuersitas autorum. Vide Comment. in 3. Argonaut.

De Aethra tertia Oceani filia & coniuge Athlantis.

Cap. I I I I

Aethra filia fuit Oceani, ut carmine confirmatur Ouidii, asserentis eam ex Athlantis Lib. 5. Fastis. te Hyadem atq; sorores peperisse, dum ubi de fastis legitur. Huc stirps Oceani maris nixibus Aethra Edidit & nymphas, &c.

De Pleione quarta Oceani filia, & Atlantis coniuge.

Cap. V

Pleione filia fuit Oceani & coniunx Athlantis secundum Paulum, quod etiam firmat Ouidius in libro Fastorum dum dicit, Hinc fata Pleione cum stellifero Atlante iungit, ut fama est Pleiadesq; parit, &c. Pleias enim idē est quod pluuia, quæ eo quod ex uaporibus humidis ex Oceano in altum confurgentibus causetur, ideo filia Oceani dicta est. Vxor autem Atlantis, eo quod huiusmodi uapores ex aquis confurgentibus, ut plurimum circa culmen Atlantis, & aliorum montium uoluantur, & insidant incois pluias prænotantes.

Ouidius Fastorum quinto,

Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethen
Qui terram liquidis, quæ patet ambit aquis,
Hinc fata Pleione cum califero Atalante,
Iungitur, ut fama est, Pleiadesq; parit,

p s De Clime

murmur aliquod audire, & uariæ uidentur formæ, quibus in quietem positis uariis sumitur. Quod autem pastorem Neptunni seu Oceani dicunt, causa supra dicta est, ubi de Oceano. Curram illi attribuunt ad designandas aquarum illius maris circumuolutiones. Quod autem ab equis bipedibus trahatur, ideo dictum est, quia mare illud abundat phocis, quibus & pedes & caput, & totum ferè corpus ab umbilico supra est instar uituli, deorsum uero pisces sunt, & sic cum tantum duo sint illi pedes bipedes equos uocant.

^a De hac re uide lib. 2. Herodotum, qui Protheum regem Aegypti fuisse tradit, & tēpestate Paridem cum Helena in Aegyptū delatos, ibiq; Helenam à Protheo, implorantibus eius opem, qui Paridē ex Græcia sequebantur, detentam, donec post bellum Troianum Menelaus ad eundem ueniens uxorem repetitam secum reportauit.

^b De Protheo item Diodorus Siculus lib. 2. rerum Antiquarum, inquit, Regem Aegypti fuisse, & arte atq; industria effecisse, ut crederetur in uarias formas sese mutare, assert tamen & aliam eius fabulam, ex consuetudine regum Aegyptiorum, de quo uide librum citatum.

De Melanthis filia Prothei.

Cap. X

Lib. 9. cap. 8

Lib. 9. cap. 8
Iasi, ut ex Plinio

Melanthis, ut Theodotus asserit, filia fuit Prothei senis, cui consuetudo fuit positis uestibus Delphines inequitans uagari per maria patris. Quæ cum formosa esset, in gratiam uenit Neptuni, qui in Delphinē mutatus, illi applaudens eam in consensum sui traxit, & transportatam etiam uiolauit. Asserit Barlaam rei huius ueritatem fuisse puellam hanc in gratiam suam allexisse Delphinem, & eam solitam nonnunquam dorso eius insidere, atq; ab eo per mare defecti, & demum ad locum ubi conscenderet ferri, ad ultimum tamen quacunq; ex causa factum sit, eam in mari necatam. Miraberis forsitan setenissime rex feminam à Delphine illeam ferri, quod ne fabulosum putes, de quibusdam libet apponere. Legimus enim Plinio grauissimo uirō scribente, in Aphrico littore apud Hyponem Diathyrum Delphinem fuisse ex hominum manu cibum suum mentem, scq; tractandum manibus præbentem & nanibus alludentem, atq; conscendentes portantem, & à Flauiano proconsule Aphrycæ unctum unguentis, odore quorū nouitate sopitum aliquādiu more exanimis fluctuatum, ac deinde expergefatum quasi iniuriam passum per menses aliquos secessisse, qui cum demum rediisset, & ferè omnis provincia ad hoc miraculum spectura concurreret, ab Hyponensibus uenientium amicorum sumptibus grauatissimè occisus est. Præterea & Alexandri Macedonis æuo fuit in littore * Asiæ puer adeo à Delphine uno dilectus, ut eo discedente eum sequeretur in litus, & in arenam usque inuectus expiraret. Similiter ut scribit Iasio Egesidemus, puerum Heramiæ nomine Delphinem super maria equitantem, quem cum repentina procella fluctibus exanimasset, à Delphine mortuus in litus reductus est, qui cum liquido se mortis pueri causam fuisse fateretur, non in maria retrocessit, sed in littore expirauit. Quid multa dicam? nō est nouum neq; inusitatum Delphinos cum hominibus amicitias habuisse. Sed redeunt unde diuertimus. Sunt qui dicant, quod Melanthis albedo interpretetur, quæ ex assidua maris fluctuatione oritur, & supra Delphines pisces q; alios fertur, & à Neptuno, id est, à mari uiolatur quod ingurgitur, & denuo restauratur. Ego autem unde hoc ab his sumptum sit nescio, cum sciam melan Græce nigrum sonare Latine.

^a Verba Plinij sic habent loco eodem, in eadem Iasio urbe Egesidemus scribit, & alium puerum Heramiæ nomine, similiter maria perequantem cum repentina procella fluctibus exanimatus esset relictum, Delphinumq; causam lethi fatentem, non reuersum in maria, atq; in sicco expirasse.

De Idothea Prothei filia.

Cap. XI

Idothea Prothei senis fuit filia, ut in Odyssæa testatur Homerus, dicens, Prothei fortis filia marini senis Idothea. Huic enim maxime animum promouit. & paulo infra ubi eam deo Protheo patre suo loquentem Menelao regi introducit, atque dicentem, Immortalis Protheus Aegyptius, qui maris totius profunditates scit Neptuni famulus. Hunc autem meum fuit patrem esse, atq; genuisse me. Hanc dicit Homerus obuiaisse Menelao in insula Pharos, quæ in conspectu Aegyptiæ Alexandria est, in qua uentorum contrarietate

contrarietate in uitis detinebatur, & ei consilium primo dedisse, ut ad Protheum accederet, & quid agere deberet ostēdisse. demum eum sub choriis phocarum in antro Prothei cum tribus sociis abscondisse. Idothea, ut quidam uolunt, formosa interpretatur dea, per quam maris tranquillitatem intelligi uolunt, ea enim tranquillitate factum est, ut posset Menelaus accedere ad Protheum.

Odyss. 4. πρῶτος ἰφθίμῃ θυγάτηρ Ἰλίου γέροντος ἰδοθήη. & paulo post, παλῆται πρὸ δειρο γέρον ὕλιος νημερτὴς ἰδοθήη πρῶτος, αἰγυπῖος, ὅς τε θαλάσσης τάσσης βένθρα οἶδε ποσειδάωνος ὑποδ' ὁμῶς τὸνδ' ἐπὶ μὲν φασὶν πατὴρ ἔμμεναι ἢ δὲ τεκνέειν.

De Idothea Oceani filia nona.

Cap. XII

Coriphe

Coriphe, ut Ciceroni placet, fuit filia Oceani, quam ipse asserit ab Archadibus Coripheam nominari, affirmans præterea eam placuisse Ioui, & Iouem ex ipsa suscepisse Minervam, eam scilicet quæ quadrigarum fuit inuentrix. Cur autem Oceani dicatur filia, quod nonnunquam de aliis dictum est responderi potest, nobilem scilicet fuisse mulierem natam circa littora Oceani. Seu uelimus, quod etiam possibile est, Oceanum hominem insignem fuisse ob aliquam Oceani similitudinem sic nuncupatum.

Sic enim apud Ciceronem legitur libro tertio, Neq; Cicero Coriphen ab Archadibus Coriam, sed Minervam ita uocatam ait.

Ceterum hunc locum Ciceronis deprauatum esse. Ian. Parrhasi. in 2. Claud. de rapt. Proserp. contendit. Nam pro Coriphe Polyphen legit, pro Coria uero, quo cognomine Minerva dicta est Hippia responit, cum ex Mnæsa Harpocrate, tum quia aliàs sepe de Hippia Minerva apud Suidam & Pausaniam mentio fit, nusquam ferè de Coria.

De Nereo decimo Oceani filio, hic genuit nymphas, quæ multæ sunt, uerum quoniam nisi de quatuor sit singularis mentio, earum tantum nomina apponā. genuit ergo Cymodocem, Thetum minorem, Galatheam, & Aterhulam, & alias.

Cap. XIII

Nereus marinus deus Oceani & maioris Thethyos filium prisci gentilium uolente Theologi, ei q; Dorim sororem suam iunxere coniugio, ex qua uolunt nympha agmen suscepisse. Is enim aqua est, uulgo enim Græce Neros aqua dicitur. Oceanus & Thyos filius, eo quod omnis aqua progrediatur ex illo. Quod autem alio nomine uocetur, ab illo potest esse causa, quia sinus sit maris, & sic est, non eo æuo factus, quo Oceanus factus est. Refert enim Pomponius mela Herculis opus fuisse Abilam Mauritaniam promontorium à Calpe Hispaniæ monte olim separatam cum perpetuo essent iungo coniuncti, & tunc medias in terras Oceanum intrasse, & sic Oceanus mediterraneus factus noua potuit quæsisse nomina. Introductus autem Nereus cum Doride coniuge, id est, aquarum amaritudine multas apud nos genuit nymphas, id est, humiditates, quæ forsitan ante non erant.

De Nymphis in generali.

Cap. XIV

Nympha generale nomen est quatumcunq; humiditatum, quod ideo dictum, quia humiditates secundum diuersitatem rerum, quibus deseruiūt nomina diuersa accipiunt, ut in sequentibus apparebit. Hæ, ut dictum est, Nerei & Doridis filia dictæ sunt, eo quod à mari omnis detinetur humiditas. harum quidem alia sunt marinæ, & appellantur Nereides à Nereo patre. Ex his Homerus in Iliade nominat xxxiii. quas ad concussam Thetidem ob mortem Achillis filii sui conuenisse dicit, quarum hæc sunt nomina, Glaucē, Thalia, Cymodocē, Nisira, Spio, Thoē, Cymothoē, Aetē, Limnoria, Melite, Iera, Amphitoē, Agaue, Doris, Proto, Pherusa, Dinamene, Dexamenē, Amphinome, Callianira, Doris, Panope, Galatia, Nimertis, Apseddis, Callianassa, Climeni, Ianira, Ianassa, Mera, Orithia, & Amathia. Præterea & alias superesse dicit. Harum si quis haberet significata nominū, credo adueneret facile eas proprietates aquarū maris, & accidētia circa eas demonstrari. Sūt & alia q; dicunt fluminū, & hæc uocant Naiades, eo quod Nais interpretet flūus uel cōmorio, & ideo

& ideo Naiades dicte, quia fluant flumina, & in motu continuo sunt. Ex his Virgilius in Georg. xviii. nominat uidelicet Clymene, Drimo, Xanto, Ligea, Phyllococe, Nisaea, Spio, Thalia, Cymodoce, Cydippe, Licorias, Clio, Boroë, Ephyre, Opis, Asia, Deiopea, & Arethusa. Quas ego existimo fluminum uarias designare proprietates. Nec obstat his immixtas esse, uel aliis aliquas ex nominatis inter Nereidas, cum debeamus credere nonnullis proprietatibus mare & flumina conuenire. Sunt & alie quæ dicuntur fontium, & æ appellatur napeæ, quasi naptæ, id est aquarum fomites. Nam napa apud Persas fomes est, & si non sit aquarum transumptiue aliquando uocabula apponuntur. Sunt enim fontes fluminum continuum nutrimentum. Ex his enim numerantur nouem, quibus Castalius fons dicatus est, quarum nomina non apponam, quoniam musæ uocantur, & de eis alibi fit sermo prolixior. Sunt & alie quas nemorum dicunt, & hæc dryades uocantur, eo quod dris arbor sit seu quercus. Ex his Claudianus ubi de laudibus Stilliconis septem nominat, has scilicet Leontodame, Nebrophone, Thero, Britomartis, Lycaste, Erynarce, Opis. Quas ego non dubitem, quin arborum proprietates in generali interpretate describant. Sunt & alie quas arborum dixere, easque Hamadryades uocauere, quas in speciali arbores, non in generali nemora amantes. Alie uero sunt montium, quas dixere Oreades, nam Oros græcelatine mons dicitur. Sic etiam & alie hymnides appellantur, ut forte placet Theodonto, quas dixit pratorum atque florum nymphas existere. Has autem omnes aliquando monti & deficere dicit Aristoteles. Sicut panes faciunt fauni. Sanè Plinius in libro naturalis historie Nereidas non simpliciter aquas, seu aquarum proprietates esse consensit, dicens, Et Nereidum falsa opinio non est, squamis modo hispido corpore, etiam in quo humanam effigiem habent. Nam hæc in eodem littore, scilicet Olisiponensi inspecta est, cuius morientis etiam cistum nistem Accolæ audiuere longe. & diuo Augusto legatus Gallie complures in littore apparere exanimis Nereidas scripsit. Hæc Plinius. Ad quam opinionem fortius roboranda subdit & ipse Plinius, Autores habeo in equestri ordine splendentes uisum ab eis in Gaditano Oceano Maritimum hominem, toto corpore absoluta ascendente similitudine nauigia nocturnis temporibus, statimque degrauari, quas insederit partes etiam diutius permaneat etiam mergi. Tyberio principe contra litus insularum Lugdunensis prouincie itecentas amplius beluas reciprocans destituit Oceanus miræ uarietatis & magnitudinis, nec pauciores in Santonum littore, interque reliquas elephantos & arietes candore tantum cornibus assimilatis, Nereidas uero multas. Hæc Plinius. Quod etiam clato homini atque erudito plurimum credi possit, non sic propterea delirius mulierculis & agrestibus ignatis asserentibus absque rubore uultus se ex fontibus fore molissimas mulieres, quas ipsæ lamias uocant prodeuntes uidisse. Sunt præterea, ne nos nimis ardemur à significato uocabuli, & alie nymphæ, ut sepiissime uocantur Poetæ, ut puta Cyrcæ, Calisto, Climene, & alie huiusmodi multe, quæ ueræ fuere mulieres, pro quibus nulla superior fictio intelligenda est, quinimmo tales seu pro talibus accipiendæ & intelligendæ sunt puellæ uirgines atque nobiles, & thalamorum colentes umbras, ideo nymphæ dicte, quia ex flegmatica complexionem, qua uigent, tanquam humentes molles & delicatæ sunt, & tenellæ & in eas tanquam in res aqueas facile omnis potest imprefio. Agrestes autem feminæ ut plurimum exhausto laboribus, atque feruore solis humido hispide sunt, & duræ cutis, & ideo nympharum nomen merito perdidere. Et hoc in generali de nymphis dictum est.

^a Achæo non est proprium Nereides, ut hic à Boccatio ponitur, sed diuersæ dictiones sunt à Chæo, sic enim Virgilius libro quarto ait, Inter quas Clymene curam narrabat inanem Vulcani, Martisque dolos, & dulcia furta, Atque Chæo densos diuum numerabat amores.

^b Hamadryades nymphas Mnesimachus ait inde uocari, quod simul cum arboribus nascantur, & inuoluntate, cuius rei talem fabulam Charon Lampfacenus refert, Rhæcum quendam fuisse, qui cum rideret, arborem quandam non longe ab eo esse ut prosterneretur, misit filios suos, qui illam sustentaculis fulcirent. Quamobrem nymphæ eius arboris coram se offerret Rhæco, pollicita quæ gratiam se facti illius relaturam

relaturam, insit, ut quod uellet ab se postularet. Tam illum ut cum ea conuersare liceat per Aulasse, quod illa annuit, ita tamen ut ab alterius mulieris consuetudine cauere. Fore autem internuntiam utriusque Melissam. Sed cum ille aliquando ludo intentius operam daret, adstitisse Melissam, quam cum ibi acerbus paulo increpasset, irata illa, factum esse ut oculis caperetur. Hæc commentarius Apollonij ex Pin-daro de nymphis lib. Arg. 1.

De Cymodoce filia Nerei.

Cap. xv

Cymodoce nympa ex filiabus Nerei una est, quam dicit Seruius cursus fluminum interpretari.

De Thetide minore Nerei filia & matre Achillis.

Cap. xvi

Thetis minor nympharum una fuit, de qua dicit Ouidius, quod cum consulisset Protheum de successibus suis, sic illi fuisse responsum. Namq; senex Thetidi Protheus prædixerat uide, Concipe, mater eris iuuenis, qui fortibus armis Acta patris uinceret, maiorque uocabitur illo. Tandem cum esset speciosissima uirgo à Ioue dilecta est, qui tamen à responso terretus, ne forsitan ex eo ipsa conciperet filium, qui illum regno pelleret abstinuit. Ipsa autem Peleo filio Aeaci regis nupsit, & ex eo concepit & peperit Achillem filium, quem Chironi Centauro nutriendum tradidit, ei que existenti in Troiano bello cum arma perdidisset in morte Patrocli amici sui à Vulcano noua impetrauit. Cuius fabulæ & possime responsum Prothei euidentis fortitudo Achillis causam dedit, cum post factum uaticinium adinuentum sit. Hanc dicit Leonidus Chitæ is fuisse filiam, & Tethyos insulæ culticem, nec tantum ob habitatam insulam maris filiam habitam, & Tethydem appellatam, quantum à moribus filii, eo quod furiosus & impius more maris fuerit, & ideo Thetis, id est, furientis dictus est filius, & inde nomen ipsa sortita est post filii furiam, cum aliud haberet ante.

Alij hoc uaticinium à Prometheo factum esse in Cauaso, & ob id Iouis iussu Prometheum à uinculis solutum uolunt, ut apparet ex Luciano quoque.

De Galathea Nerei filia.

Cap. xvii

Galathea ex nymphis una Nerei filia fuit, ut paucis carminibus ostendit Ouidius in persona eius, dicens, At mihi cui pater Nereus, quam cerula doris Enixa est, &c. Ex qua talis extat fabula, Acis pulcherrimus adolescens Siculus à Galathea dilectus est, cum illam summe diligeret Polyphemus cyclops, qui cum non diligeretur, & Acim die una Galathea iunctum cerneret, iratus illum saxo illisit, atque occidit, quem Galathea in fluium Siculum transformauit. Cuius fabulæ allegoria talis esse potest Galathea dea albedinis est, per quam albedinem undarum sese frangentium intelligo. Acim autem amat, id est, fluium suscipit, quia flumina omnia in mare uoluuntur. Theodotus autem dicit sub hac fictione historiam latere, asserens Polyphemum immanem fuisse Siciliæ tyrannum, & cum Galatheam singularis pulchritudinis puellam amaret, eamque per uim obstuprasset, corrigi ut aduerteret hanc cum Acis Siculo adolescente misceri, quam ob causam indignatus iuuenem iussit occidi, & in fluium deiici, cuius nomen fluuius postea datum ab incolis est. Galathea autem amore non permittente nil egit.

De Arethusa Nerei filia.

Cap. xviii

Arethusa fuisse duas comperi, quarum altera Nerei & Doris fuit filia, de qua talis fertur fabula. Dicit enim hanc Elidis fuisse nympham, & Dianæ comitem, quam cum fessam & uestimentis nudam, ac se in Alpheidis undis lauauit, Alpheus Elidis fluius uidisset, confestim desiderio sui captus illam tenere uoluit, uerum ipsa territa coepit fugam, & cum sequeretur eam fluuius, nec iam sibi uideretur posse euadere, orauit Dianam dominam suam, ut illi opem ferret, quæ illam nube texit, quam cum circuitet fluuius, Arethusa timore suadans, in fontem uersa est. Cuius undis cum suas miscere conaretur Alpheus, ipsa à terra absorpta est, & in Ortygiam usque insulam delata, & inde in Siciliam, usquequo etiam Alpheum eam secutum dicunt. In qua fabula monstrum designatur appatens. Nam cernit Al-

est Alpheum Elidis fluium esse, & apud Syraculas Siciliae habere exitum. quod probate uidetur Seneca philosophus, ubi de quaestionibus naturalibus sic dicens, Quidam fontes certo tempore purgamenta eieciunt, ut Aethusa in Sicilia quinta quaque aestate per Olympiam, inde opinio est Alpheon ex Achaia eousque penetrare, & agere sub mare cursum, nec antequam in Syraculano litore emergere, ideoque his diebus quibus Olympia sunt, uisum marum stercus secundo traditum flumine illic redundare. Haec Seneca. Ab hoc igitur euentu fabulae locus adinuentus est. Ouidius tamen agit carmine suo, ut maius uideatur miraculum, dum dicit in eodem Aethusa. Pars ego nympharum, quae sunt in Achaide dixi. Vna fui, &c. Verum hanc, & si absorptam a terra ostendat, non in Siciliam uenisse dicit, sed in Orthigiam insulam erupisse. qualiter autem postea in Siciliam uenerit non habetur, sed qualitercunque fuerit, uel uenerit haec eadem uidetur esse, quae se fatetur in Elide ab Alpheo dilectam. Et sic per subterraneos meatus in Siciliam denenisse, ut etiam testatur uidetur Virg. illi dicens, Sic tibi cum fluctus subterlabere Sicanos. Doris amara suam non intermisceat undam. Et sic fons & inde fluuius ex Elide in Siciliam uenit, & obsecutionem fluminis amor fluminis in fontem praesumptus est. Altera uero Aethusa in Ithaca insula fons est, de qua sic dicit Homerus, Penes Coraci petram ac fontem Aethusam. Leontius uero ex hac Aethusa refert quendam fuisse in Ithaca uenatorem, cui Corax nomen, qui furore impulsus ex petra quadam praecipitem se dedit in mare, & ob id petra illa ab eo Corax denominata est, mater autem eius, cui Aethusa nomen, hoc uidens dolore percussa in uicinum petrae fontem se proiciens enecta est, & sic de se nomen fontis dedit, & sic sunt duo fontes Aethusa uocati. Solinus autem ubi de mirabilibus mundi, tertium addit asserens apud Thebas fontem esse, cui etiam Aethusa nomen, sed apud quas Thebas non dicitur.

a Fabulam Ouidius describit libro quinto. Fontis autem mentio etiam apud Diodorum Siculum fit libro sexto de gestis antiquis.

b Πὰρ κάλαρος πῆλη, ἐπὶ τῇ κρήνῃ ἀγροῦ. Homerus Odyss. N. super quem locum Commentat. addit quatuor esse Aethusas, primam Syraculis, secundam Smyrnae, tertiam in Chalcide, quartam in Ithaca. De Acheloo flumine Oceani filio, qui genuit Syrenas. Cap. xxi.

a Achelous fluuius, ut dicit Paulus, filius fuit Oceani & terre. Seruius dicit eius matrem esse Tethyem, Theodontius eum Solis & terre filium uocat. Homerus in Iliad. non tantum Acheloum, sed omnes fluuios dicit Oceani filios, sic aiens, Neque profundissimi magna potentia Oceani, a quo omnes fluuii & totum mare, & omnes putei longe fluunt. Terram autem fluuiorum materem esse per Virgilii carmen in Georg. comprehendi potest, dum dicit, Jamque demum mirans geneticis & humida regna, Speluncisque lacus clausos lucosque sonantes Ibat, & inuoluit motu stupefactus aquarum. Omnia sub magna labentia flumina terra Spectabat, &c. Cum ergo in uentre terrae ante ortum consistent flumina, & eius ex uentre effluant bene terra mater dicitur fluuiorum. Quod autem dicebat Theodontius ratione non caret. Volunt enim Physici a tractu solis nonnullas aquas in terrae caueas deduci per humiditatem uaporum solis calorem sequentium, qui in frigidis terrae uisceribus euaporantes in aquam uertuntur, quae per occultos meatus in superficiem ueniens, erumpit in fontem, & quandoque fluuium conficit. Quod autem de origine huius dictum est, de reliquis etiam intelligatur necesse est, ne oporteat replicare quotiens de flumine aliquo sermo fiet. Is autem fluuius, ut ait Ouid. gemino cornu olim erat insignis tandem ob petita Deianira Coenei regis Calidoniae filia in coniugium Herculi desponsata, cum eo in certamen deuenit, & cum sese in uarias transformasset figuras, ad ultimum uictus & spe coniugii, & uno cornu priuatus est. Primumque praeterea Lactantius & Seruius dicunt hunc fuisse, qui uinum poculis miscuerit, quod etiam testatur Virg. Poculaque inuenit Acheloi miscuit uinis. Eumque Syrenarum patrem esse uoluerunt. Quid per hoc sentiendum sit exquirentes sciendum Acheloum fluuium est Pyndos more fluere, ut scribit Plinius, & ut Vibius sequester de fluminibus asserit, primus fuit, qui terram erupit, & ut idem Plin. ait, Acamania ab Acholia diuidit, & per

Lib. 9. Met.

& per fines Perthoebiotum effluens in Maliacum sinum effunditur ostio obiectas habens insulas Thynnidas, ex quibus assiduo terrae inuestu continenti quaedam iunxit. Certamen tamen eius & Herculis, ubi eiusdem labores in sequentibus scribemus, ut dabitur, exponemus. Vinum autem poculis miscuisse, nil aliud intellexisse ueteres puto, nisi quia primo penes eum in Graecia uinea plantatae sunt, quae in usu ante non erant, & sic ex eo loco primo uinum propinatum est, de Sirenis autem dicitur in proximo.

Iliad 21. ἀλλ' οὐκ ἐστὶ δὴ κρηναὶ μύχεσθαι πρὸς οὐτε κρητὸν ἀχελῷος ἰσοφάει, οὐδ' ἔβαθ' ἔρπειτο μέγα δένος ἀκρόνοιο, ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα, καὶ πᾶσα κρήνη, καὶ φρεσὶν μακρὰ νόονσι. Pindarus fabulae addit, Acheloum postea Amaltheae cornu Herculi dedisse, & ita suum recepit, Comment. Iliad. lib. 21 uide. Fabulam exponit Diodorus Siculus, lib. 5.

De Sirenis filiabus Acheloi. Cap. xx.

a Sirenas tres fuisse Seruius & Fulgentius asserunt, & Acheloi atque Calliopes musae filias, cantantesque dicunt alteram uoce, alteram cithara, & tibis tertiam. Leontius uero illas dicit fuisse quatuor sic nuncupatas, Aglaopheme, Thelxiopia, Pisinoe, & Ligia, easque filias Acheloi & Terpsichores muse, quartam tympano canere superaddes. Has dicit Ouidius socias fuisse Proserpine, eamque raptam diu quaesisse, quam cum non reperissent, in marina monstra fuisse conuersas, ora uirginum habentia, & corpus ad umbelicum usque foemineum, abinde infra pisces existens, quos alatos Albericus dicit, & eis gallinaceos pedes addit, & retenta modulatio nis doctrina, qua ante mutationem utebantur, dulcissimam canunt melodia. Eas praeterea dicit Seruius iuxta Pelorum Siciliae promontorium primo, deinde ad Capream insulam secessisse. Plinius uero dicit Neapolim Calchidenisium, & ipsam Parthenopem a tumulo Sirenis appellatam, & sic iam quinque Sirenas habemus. Deinde paulo post dicit idem Plinius Nuceria Surrentum cum promontorio Mineruae Sirenum quondam &c. Aristoteles autem ubi de mirabiliu auditu dicit, in extremo Italiae ubi Pelorus scissus ab Apennino iter Tyrtheno mari in Adriaticum praebet, Sirenicas aiunt insulas residere, eisdem ibidem sacrum consistere templum, in quo plurimum ab indigenis sacrificiis honorantur, quae cum tres sint, non absurdum est nominum meminisse. Vna ex eis igitur Parthenopeia appellatur, secunda Leucosia, tertia Ligia nuncupatur. Haec ille. Has autem in super aiant sui cantus dulcedine nauas in somnum trahere, sopitos mergere, merfos ultimo deuotare. quamobrem in prauis inter occisorum ossa illas pingebant ueteres, & nonnulli mortuas dicunt dolore, quod a se Vlysses praeteruentem trahere nequiterunt, ut in Odyssaea describit Homerus. Haec de illis legisse memini, in quibus quid fingentes senserint aduertendum est. Palefatus ante alios in libro incredibilium scribit has meretrices fuisse solitas decipere nauigantes. Et Leontius asserit uetustissima haberi fama apud Actolos prima Graecorum fuisse meretricia, & tantum lenocinio facunde ualuisse, ut ferè omnem Achaia in suam uertissent praedam. & ex hoc arbitrari fabulae originis Sirenarum locum fuisse concessum. Et sic ille Aetoliae fluuius pater est dictus, eo quod eum penes prima sua scelestas coepere seruitia. Et ut intelligamus per labentem fluuium patrem, lasciuia effluentem concupiscentiam meretricum, quibus ob blandam ferè omnium facundiam Calliope, id est bona sonoritas mater ascribitur. Demum prima uocatur Parthenopeia a Partheno, quod est uirgo. Consueuerunt quidem meretrices doctae uolentes exteros irretire uirginum seu pudicarum matronatum motes fingere, oculos scilicet in terram deicere, & uerba pauca facere, etubescere, tactum fugere, petulcis etiam gesticulationibus ludere, & huiusmodi, ut ex his arbitrentur insipidi hostem honestatis hospitae esse, & incognitum appetant, quod erat cognitum fugiendum. Secunda dicitur Leucosia, a leucos, quod est album. Ex quo sumendum teor oris formositatem, & corporis decentiam atque uestium & ornamentorum splendidam apparentiam, quibus compta incedunt illecebres. Nam si desint ista, cum ab ignotis per exteriore iudicentur intrinseca, non facile deueniet ad in

Lib. 5. Met.

q. tentum

naui cuius erat insigne uacca, in Aegyptum transfretasset. Quae postmodum diu, ut dicit Fulgentius, ab Aegyptiis in summa reuerentia habita est, & ibi literas Aegyptiis tradidisse, qui primo signis loco literarum utebantur, eosque terra docuisse culturam, & ut placet Marciano, lini usum sementemque primam ibidem adinuenisse, atque feri fecisse, & multa eis etiam comoda demonstrasse ferunt. Esto Augustinus in libro de ciuitate dei, dicat quosdam scribere eam de Aethiopia in Aegyptum uenisse reginam. Praeterea eam Api nepoti suo, qui post eam, & aliqui ante eam dicunt, in Aegyptum etiam transfretauit, nupsisse. Euse. uero eam cuidam nupsisse Telegono scribit, & ex quocumque habuerit seu ex Ioue, seu ex Api nel Telegono, Epaphum filium peperisse uolunt. haec in super propter concessa comoda doctrinis suis dea Aegyptiis ab omnibus habita est, & dum uiueret omni diuino cultu honorata, & post mortem, ut ait Augustinus ubi supra, adeo fuit illis grata, ut capitali crimine reus fieret, si quis eam fuisse hominem diceret.

Et hinc Bosphorus dictus est, quod siue ipsa Io, bos erat, siue naui insigne id fuit: per eum locum transfretauit. Alij dicunt, inter quos Ephorus est, Io a Phoenicibus rapit, & in Aegyptum asportatum esse. pro ea autem a rege Aegyptiorum bouem transmissum Inacho, qui quo loco mare transuectus est, nomen ei de Bosphori dedit. Fuerunt autem duo Bosphori, alter Thracius, alter Cymmerius: quidam omnes angustos maris transitus Βοσπορος uocari aiunt. Vide Comment. Apol. in Argon. lib. 2.

De Phoroneo Inachi filio, qui genuit Aegyaleum & Nioben. Cap. XXIII

Phoroneus, ut Euseb. in libro temporum scribit, filius fuit Inachi, & secundus apud Argos tenuit regnum, Belocho regnante Assytiis & Sycionis Leucippo. Fuit quippe homo insignis industria, & sapientia conspicuus, cuius tempore primo legum & iudiciorum Argos clarior facta est. Nam ob hoc iuris ciuilem perit dicunt eum locum quem fori dicimus, in quo scilicet iura petentibus reddunt, denominari. Cuius praeterea filios Aegyaleum atque Nioben fuisse dicit Euseb. Assetit in super Lactant. hunc primum Iunoni sacrificasse.

Ab hoc puto Oui. Io uocauit Phoronida. Nec superum rector mala tanta Phoronidos ultra Ferre potest. De Aegyaleo Phoronei filio. Cap. XXIII

Aegyaleus, ut testatur Euseb. Phoronei fuit filius. Huic Apis, quem Phoronei filium quidam dicunt (quod etiam idem uelle uidetur Euseb. dato dicat eum ex Niobe filia Phoronei Iouis filium primum, ex mortali foemina susceptum) postquam Argis regnasset, in Aegyptum transiens Achaiae regnum reliquit, sed cui imperauerit regioni non dicit. Eusebium autem in se discordantem de Api, quem & Iouis & Phoronei dicit filium, ut uerum scripsisse uideatur, est possibile duos fuisse quibus nomen idem, quorum alter Iouis, alter Phoronei fuit filius, & sic identitas nominis ueritatem historiae intrinsecum. Quod autem duo fuerint, per Eusebium apparet, quorum unus, ut ipse ait, Sycioniorum rex fuit, circa annos mundi. iii. M. cc. xxix. Alter uero apud Aegyptios deificatus est anno mundi. iii. M. cccc. lvi. & hunc idem dicit Eusebius regem Argiuorum fuisse anno mundi. iii. M. cccc. lvi. & cum Aegyaleum fratrem suum regem fecisset Achaiae, ad Aegyptum nauigasse. praeterea idem Eusebius scribit anno mundi. iii. M. cccc. xlii. Iouem Niobi filiae Phoronei immixtum, & ex eo concubitu natum Apim, quem postea Serapim Aegyptii uocauere. Deus rei huius uideat ueritatem, ego quidem has intricaciones non intellego, nedum explicare queam.

Alij Aegyaleum Inachi filium ex Melia Oceanitide faciunt, & ab eo Aegyaleam dictam fuisse, quae postea Peloponnesus a Pelope uocata est. Comment. in Iliad.

Eusebius & Spartam quandam numerat inter Phoronei liberos, a quo Spartam conditam esse dicit. De Niobe filia Phoronei, quae peperit Apim. Cap. XXV

Niobe, ut Eusebio placet, fuit filia Phoronei, esto Geruasius Tileberiensis in libro ociorum imperialium asserat, hanc matrem Phoronei non filiam, quod quidem non est impossibile idem nomen matri & filiae fuisse. Cum hac autem dicit Eusebius, & post eum Lactantius, immixtum Iouem, cum ante mortali nulli fuisset immixtus, & ex ea suscepisse Apim, qui post Phoroneum

Inachum regnauit Argiuis, & ab Aegyptiis postmodum Serapis dictus est.

De Phegeo Inachi fluminis filio. Cap. XXVI

Phegeus, si Augustino credimus, Inachi fuit filius, qui dum adhuc iuuenulus moteretur, ad eius tumulum templum constructum est & sacra ordinata, ut & tanquam deus etiam coleretur. Primus quidem sacella diis instituerat, & honores diuinos impenderat, docueratque regni sui rudes homines tempora per menses & annos distinguere. Quibus meritis a suis deus habitus est.

De Peneo flumine. xii. Oceani filio, qui genuit Cyrenem & Daphnem. Cap. XXVII

Peneus Thessaliae fluius est, aequae Oceani, sicuti & reliqui, filius, celebris quidem potatam carminibus, & historiographorum literis, cui duae fuere filiae, Cyrene & Daphne.

Penei descriptio est apud Ouidium libro primo, quo loco & reliqui Thessaliae fluij numerantur.

Fluius & nymphas Oceani ac Thethyos liberos numerat Hesiodus in Theogon.

De Cyrene Penei filia, quae peperit Aristum & fratres. Cap. XXVIII

Cyrene teste Virgilio filia fuit Penei fluminis, dicit enim, Cyrene soror ipse tibi tua maxima cura Tristis Aristus Penei genitoris ad undam, &c. Hanc dicit Iustinus ab Apolline raptam, & ei Aristum & fratres peperisse. Huius autem quae secundum ueritatem Penei regis apud Peneum regnantis fuit filia, & fabula & historia plenè habetur in praecedentibus, ubi de Aristeo dictum est.

Comment. Apol. negat hanc Penei filiam esse, sed tamen cuius sit, non subdit, Pherecydes ait iussu Apollinis a cygnis in Libyam deportatam esse. Mnaseas uero ipsam sua sponte in Libyam abiisse dicit. Acetor tradit Eurypilo imperante Libyae, ab Apolline eam transportatam esse Cyrenem. Et quum tota ea regio a leone uastaretur, proposuisse praemij loco regnum Eurypilum, si quis illum interfecisset: quod cum nemo auderet, Cyrenem praestitisse, & ita regnum consecutum esse. Peperisse autem ex Apolline filios duos a Philarcho, & quibusdam alijs dicitur, Aristum & Autuchum, & hunc quidem Libyae praefuisse, Aristum autem inde digressum in Ceo uenisse, ibi rationem mellis & oleae inuenisse, & ibi inopia frumenti ex aestu nimio & ariditate facta dieitorea fecisse & impetrasse, quae de Etesijs alibi annotauimus. Sed nullus propemodum Graecorum autor est, qui cum altero consentiat, usque adeo suum cuique placet.

De Daphne Penei filia. Cap. XXIX

Daphnem Penei fluminis fuisse filiam uulgatissima fama est, & fere delirae iam aniculae eam & speciosissimam uirginem, & a Phoebo dilectam nouerunt, eamque dum fugeret, miseratione deorum in laurum fuisse conuersam, & inde ab Apolline ad suas citharas & pharetas ornandas assumptam. Qua fabula, ni fallor, non naturalis pro Daphne quidem humiditatis, quae circa Penei ripam ex ipso Peneo procedit, sumenda est, quam ideo Apollinem dixere diligere, eo quod illam feruore radiorum suorum in sublime trahat, eamque nonnunquam resoluit in aërem. & ob id humiditas ut natura sit, quia unaquaeque res fugit & tenuit id, per quod de esse ad non esse trahitur, sese ad intrinsecam terram trahit, ibi autem cum eam in altum trahere nequeat Apollo, agit in eam, & cum abundet regio illa semine laurorum, elicit lauros, & sic Daphne, id est, humiditas Penei filia in laurum uersa uidetur. Sed ratio uidenda est cur huius frondes suis citharis & pharetis dicat Apollo, quae potest esse talis, Mos Graecorum uetustissimus fuit, secundum qualitates agorum, quos uarios in suis solennitatibus petagebant, inter alia munera feris frondium honore uictores. & cum inter ceteros tanquam dignior Pythius celebraretur agone, qui in memoriam superati Pythonis ab Apolline cura solentiori fieret, uictori eiusdem laureum decernebatur ferrum. a quo modo Poësis his potissime, qui heroico carmine gesta maiorum perpetuae commendabant memoriae, uidebatur enim hos non posse sine Apollinis facundia tam sublimes uersus componere. & sicuti per pharetram Apollinis pugiles q 3 & athla

& athletas designari uolebant, sic per citharam demonstrari Poetas, & hinc tractu Apollinis citharas & pharetras ornari lauro. Qui mos postmodum cum uniuersali rerum gloria ad Romanos delatus est, tantaque apud eos fuit existimationis, ut nisi quibus decerneretur triumphus, decerneretur & laurea, Poetis exceptis, qui superato laudabili labore, meriti uiderentur. Quod uir indyctus Franciscus Petrarca, cui iam pridem fuit honor iste de lauro, in epistolis testatur dicens, Florea uirginibus sunt laurea setta Poetis, Caesaribusque si mul, pacis est ea gloria utrisque. Nec erat decernere cuiquam lauream uulgatae auctoritatis, senatus solius fuit ista potestas, quam sibi postea ut reliqua subripuere principes. Quae autem ratio tam exquisiti moris inuentores mouet, non latet. Dicunt enim Isidorus & Rabanus, quod laurus a uerbo laudis dicta sit, cum prisco tempore laudus uocaretur, & inde de quia uictores, per quos & seruabatur & augebatur res publica, & Poetae per quos hominum merita miris extollebantur laudibus, frondi laudem significantem setto ornabantur. Vixit praeterea arbor haec perpetuo, ut ostendatur per eius uiriditatem benemeritorum perpetuo uirere famam, & quoniam sola non fulminetur, sic talium gloriae uiriditatem ab inuidiae fulmine ledi non posse. Sacra insuper haec arbor Apollini ideo est, eo quod occultam quandam diuinationis uideatur habere uirtutem. Nam aiunt si quis huius frondes capiti dormientis supponat, eum uera uisurum somnia, & ideo Apollini diuinationis deo dicata est.

^a Fabulam describit Ouidius libro primo Metamorph. Caterum Comment. Home. in I. Iliad. non Peaneum, sed Ladonem uocat patrem Daphnes.

^b Libuit huc adscribere de lauro Plinij uerba, quoniam elegantia sunt, libro decimoquinto, Cap. trigessimus. Ipsa Laurus pacifera, ut quam praetendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium, Romanis praecipue letitiae, uictoriarumque nuncia additur literis, & militum lanceis pilisque. Fasces imperatorum decorat; ex his in gremio Iouis Opt. Max. deponitur, quoties letitiam uictoria nouam attulit. Idque non quia perpetuo uiuet, nec quia pacifera, praeferenda ei utroque olea, sed quia spectatissima in monte Parnaso, ideoque etiam grata Apollini, a suis eodem dona mittere iam & regibus Romanis, teste L. Bruto. Haec ille, & paulo post, Laurus, inquit, quidem manifesto abdicat ignes crepitu & quadam destinatione, intereantorum etiam uicia & neruorum ligno torquente; Tiberium principem tonante celo coronari ea solitum ferunt contra fulminum metus. Plura uide loco citato. Nam illa non inepte uidebantur huc adduci ad lauri dignitatem intelligendam.

De Nilo flumine. xiiii. Oceani filio, qui genuit Mineruam, Herculem, Dionysium, Mercurium, & Vulcanum. Cap. xxx

Nilus fluvius est meridionalis Aegyptum ab Aethiopia separans Oceani & terrae filius. Huic secundum quosdam latine nomen est Melo, eumque nostri theologi in sacris libris appellari Geon dicunt. de hoc multa & mirabilia referuntur. Composuit enim ex eo libellum Aristoteles, & Seneca philosophus ubi de quaestionibus naturalibus multa dixit, & post eum Luca, sic & ego ubi de montibus & fluminibus, de quo quoniam hic praeter simplex nomen non ponitur, si quis amplius uidere desiderat, praerallegata uolumina quaerat, nos autem de filiis eidem attributis prosequamur.

De Minerua Nili filia.

Cap. xxxi

^{Lib. 5} **M**inerua alia a superioribus, ut dicit Tullius de naturis Deorum, filia fuit Nili, eamque ut ipse idem testatur, Aegyptii Saitem colunt. credo ego hanc prudentia & artificio insignem fuisse mulierem, ideo Nili filiam dictam, quia penes eum forte gessit imperium.

De Hercule Nili filio.

Cap. xxxii

Hercules a superioribus aliis, ut placet Tullio, Nili fuit filius. Hunc autem literas Phrygiis conscripsisse, eumque dicit Theodotus, qui cum Antaeo luctum egit, quem ac bitor illustrem aliquem fuisse uirum Nili accolam, & inde ideo illi filium attributum. Et hunc puto esse quem Iosephus ait neptem Abraha uxorem duxisse, de quo infra lib. 13

De Dionysio Nili filio.

Cap. xxxiii
Dionys

Dionysius, ut dicit Cicero, Nili filius fuit, non tamen idem cum reliquis, cum dicat eum Nysam interemisse. quae autem haec fuerit Nysa, ego non repperi, sunt tamen qui uelint hunc eum esse Dionysium, qui aduersus Indos habuit bellum, & a Perseo superato & occisus est. Hunc praeterea nonnulli putant eum esse, qui cum Antaeo pugnat, & ob uictoriam habitam Herculis meruisse cognomen.

Fortassis ea est de qua Diodorus libro quarto, & in cuius antro educatus est, & ab ea etiam & ideo nomen habet Dionysius, ea fuit Aristhei filia.

De Mercurio quarto Nili filio, qui genuit Mercurium quintum &

Daphnim. Cap. xxxiiii

Mercurius a superioribus quartus Nili fuit filius, ut legitur apud Tullium de naturis Deorum. Hunc dicit Theodotus Hermetem Trismegistum fuisse, pius qui dem hominem & plurimis imbutum doctrinis, & tanquam gentilis homo de uero deo mirabiliter bene sensit eo in libro, quem de idolo ad Asclepium scripsit. hic apud Aegyptios in maxima ueneratione fuit, adeo ut apud eos nephas fuerit ipsum proprio nomine nuncupare. Credo ob reuerentiam numinis, ne forte internominando de eius humanitate & mortalitate sermo contingeret, & sic uideretur deitati eiusdem in aliquo derogari. Nili autem filius dictus est ad extollendam fluminis & eius gloriam, uolentes eum insuper quosdam seu genitos, seu attributos habuisse filios.

De Daphni Mercurii quarto filio.

Cap. xxxv

Daphnis, ut Setuius asserit, filius fuit Mercurii, utrū huius, an potius alterius ignoro. De hoc supra. Ego autem quoniam sub hoc appositum comperi, sic apposui. Fuit quidem iuuenis forma speciosissimus, & ut aiunt, primus in syluis pastor.

De Mercurio quinto filio Mercurii quarti, qui genuit Noracem.

Cap. xxxvi

Mercurius qui a primo quintus est, ut dicit Theodotus, Mercurii filii Nili fuit filius, & cum a patre Cath fuerit nominatus, ob insignem eius & artificiosam scientiam, meruit cognominari Mercurius atque coli. Huic enim caeterorum Mercuriorum ascribuntur insignia, ac insuper a Theodon. gallus illius apponitur cingulo. Qui dicit eum, cum illi uideretur a fama proauitque patris locum praetipari, in extremum occidentum abisse, & ibi in maxima occidentalis existimatione fuisse. & cum illos multa docuisset ad mercimonia spectantia, & mensuras & pondera mercatorum, deum ab eis nuncupatum fuisse, cuius nominis interpretatio a praclaro uiro Francisco Petrarca facta optime conuenit cum titulo deitatis. Dicit enim in libro inuestiuarum in medicum sic, Vnde & Mercurium, quem sermo his deum uocant, inde dictum uolunt, quod mercatorum Kyrius, hoc est, dominus esse uideatur. Haec ille. Gallum autem illi addidisse, ut omitamus reliqua, ut nocturnam mercatorum soletiam designaret, qua eo tempore potissime utuntur in componendis mercimoniis, & in reuidentis rationibus, & in iuneribus peragendis, & huiusmodi. Hunc eundem Trophonium, id est, conuersibilem appellant, quod aptissime mercatorum est, se scilicet ad mores quarumcunque nationum, ad quas uadunt uertere, & negotia sua omnia quadam astuta sermonis circumuolutione peragere, & ingenio & sagacitate tractare. Et quoniam ad occidentos abierit, ab Aegyptiis & Graecis eum abisse sub terras fictum est. De hoc Iulius Celsus in libro belli Gallici a Caesare confecti dicit sic, Hunc Galli maxime colunt, & multarum inuentorem artium uolunt, & uiarum atque itinerum ducem dicunt, & ad quaestum pecuniae & mercaturas habere uim maximam arbitrantur. Cicero autem ubi de naturis deorum hunc Mercurium, qui Triphon appellatus est, filium dicit fuisse Valentis & Coronidis. Leontius autem addit, dicens eum uterinum fratrem fuisse Aesculapii medici fulminari, & ob dolorem fraternae mortis ad occidentos secessisse. Eusebius uero in libro temporum cum Theodotio concordat, dicens eum fuisse filium Trismegisti, & regnante Argis Steleno floruisse.

Videtur hic Bocatius ordinem confudisse, nam sic Ciceronis uerba habent, Mercurius unus Celo patre, die matre natus, alter Valentis & Phoronidis filius, is qui sub terris habetur, idē Trophonius. Tertius Ioue tertio natus & Maia, ex quo & Penelopa Pana natum ferunt. Quartus Nilo patre, quem Aegyptij nefas habent nominare, Quintus quem colunt Pheneata, qui Argum dicitur interemisse, ob eamque causam Aegypto praefuisse, atque Aegyptij leges & literas tradidisse. Hūc Aegyptij Thoyth appellat, eodemque nomine anni primus mensis apud eos uocatur. Lib. 3. de natura Deorum.

De Norace Mercurii quinti filio.

Cap. XXXVII

NOrax, ut dicit Theodotus, filius fuit Mercurii quinti ex Oschyra nymphe Pythei filia. Quod etiam testari uidetur Solinus ubi de mirabilibus mundi, qui aequum Theodotus dicit hunc Noracem a Tharsalo Hispaniae oppido uenisse Sardiniam, ubi cum Sardus Herculis filius uniuersam insulam ex suo nomine dixisset Sardiniam, ipse oppido constructo de suo nomine nuncupauit.

De Vulcano Nili filio, qui genuit Aethiopem & Solem. Cap. XXXVIII

Vulcanus, non is qui praefuit Lemno, sed alter, ut Cicero de naturis Deorum scribit, filius fuit Nili. Hunc Opam Aegyptii appellant, eumque esse custodem Aegypti uolunt. & cum nil aliud de eo legerim, credo eum aliquem insignem fuisse uirum circa fabrefactiones, & architectonicam, & secus Nilum imperium habuisse, & ob id Nilo in filium attributum.

De Aethiope Vulcani filio.

Cap. XXXIX

AEthiops, ut Plinio placet in libro de historia naturali, filius fuit Vulcani. & ut idē ipse ait, cum omnis gens eius regionis, quae postea Aethiopia dicta est, appellaretur Aethiopia, & deinde Athlantia, postremo ab isto Aethiope Aethiopia nuncupata est, non paruum equidem argumentum eum potentissimum fuisse hominem.

De Sole Vulcani filio, qui genuit Phaethontem, Phaetusa, Lampetiam, & Lampetiam. Cap. XL

Sol, ut scribit Tullius, Vulcani Aegyptii fuit filius, & ut idē dicit Cicero, Aegyptii uolunt eius urbem fuisse Heliopolim, nam Graece Ἡλιος sol dicitur. Theodotus autē dicit eum in ea ciuitate regnasse, & splendidissimum fuisse regem, & Metopem uero nomine nuncupatum, & in coniugem Climenem habuisse, & ex ea Eridanum, quem Phaethontem uocauere, & alios filios suscepisse. Leontius uero putabat eum idem cum Aethiope fuisse, & ob splendorem occupatae Aethiopiae solem ab amicis & subditis nuncupatum.

De Phaethonte Solis filio, qui genuit Lygum.

Cap. XLI

In fine lib. 1
& 2. Met.

Phaethon filius fuit Solis Aegyptii, & Climenes, ut catmine patet Ouidii in persona Climenis dicentis. Per iubar hoc inquit radiis insigne coruscis Nate tibi iuro, quod nos audire uidet. Hoc te quem spectas, hoc te qui temperat orbem Sole satum, &c. De hoc talem recitat Ouidius fabulam, contigisse scilicet, quod non cedente Phaethonte Epapho Iouis & Isis filio, ab illo illi dictum sit, eum Solis non esse filium. quam ob causam Phaethon matri conquectus ab ea in regia usque Solis deductus est, ubi a patre benigne susceptus, petiit quod iam se daturum iurauerat donum, scilicet ut lucis currum illi ducere permitteret. Quod cum illi Sol diu frustra dissuadisset, instanti concessit. Ipse uero non sufficientibus uiribus ad regendum equos, territus uisione scorpionis dimisit habenas. Quam ob causam equi omissio consueto itinere nunc in caelum ascendentes, nunc uersus terram etiam declinantes omnem illam caeli regionem exusserunt, & ferē terram omnem multis desiccatis fontibus & fluminibus incenderunt, quo incendio terra commota orauit Iouem ut auxilium daret ei, quibus precibus motus Iuppiter, fulminauit Phaethontem, qui in Padum cecidit, ibique a foronibus desectus atque sepultus est, & sepulchro appositum epitaphium tale, Hic situs est Phaethon currus auriga paterni, Quē si nō tenuit, magnis tamen excidit ausis, Fictio hęc iudicio meo, sub spisso cortice historia & naturalē rationē regit. Creditū em ab anti-

ab antiquis est, ut in libro temporum asserit Eusebius, & post eum Orosius presbyter in chronicis suis, incendium quoddam per maximum in partibus Graeciae & orientis fuisse, regnante Cecrope primo Atheniensium rege, nec hoc humano opere factum, sed corporum supercaelestium infusione emissum, & id omnes uocauere incendium Phaethontis. Huius enim longe lateque uagantis opere factum est, ut desiccarentur fontes, & flumina multa, fata omnia redigerentur in cineres & atrescerent syluae, & arbuta quaecumque, relinquerentur ab incolis urbes, & a populis regiones, & ferē mare fetuescere uideretur omne, & cum mensibus perseverasset pluribus, contigit ut circa medium autumnu cadentibus immensis hymbribus exingeretur. Quae sub figmento tali ratione ponuntur. Phaethon ante alia, ut ait Leonius Thesalus, Latine sonat incendium. Hic ideo solis dicitur filius, quia sol caloris fons & origo sit, & sic cum a sole causari uideatur calor omnis, non incongrue incendii pater fictus est. Climenē autem Graece, Latine sonat humiditas, quae ideo Phaethontis mater dicta est, quia non possit perseverare calor, nisi continetur humiditas, & sic ab humiditate tanquam a matre filius ali uidetur, & in esse perseverare. Quod autem Phaethon petat a patre, ut currum lucis ducat, nil aliud sentire debemus quam innatum quoddam etiam insensibilibus uegetauis creaturis permanendi & augendi desiderium, ut de insensibilibus tanquam de rationalibus loquar, quod etiam de terra recte dicere possumus. Quod autem inseritur, eum uiso scorpione timuisse, atque habenas equorum liquisse, & eos ultra solitum ascendisse, & caeli partem illam exussisse, & terram a quo modo descendentes incendisse, ab ordine naturae continuo sumptum est. Est enim in zodiaco spatium uiginti graduum a uigesimo scilicet gradu librae usque ad decimum scorpionis, quod philosophi uiam uocauere combustam, eo quod singulis annis gradiente sole per spatium illud, omnia in terris uideantur exuri. Nam atrescunt herbae, & frondes albescent & decidunt, aquae ad interiora terrae trahuntur, nec aliquid penitus ea tempestate gignitur, & sic ab effectu caeli pars illa denominatur. Praeterea Phaethontem circa medium autumnu fulminatam fingunt, quia eo tempore ex opposito scorpionis occidente sole surgunt in oriente cum signo tauri Pleiades, Orion, & Eridanus astra, habentia prouocare pluias, & exundationes aquarum, a quibus extinguuntur incendia. Quas pluias uidemus ut plurimum cadentes circa medium autumnu, uel ante, & diu perseverare, & sic eorum opere omnis terrae superficialis calor extinguitur. Eum autem in Eridanum cecidisse sic sentiendum puto. Dicit enim Higinius in libro de Astrologia Poetarum, Eridanum a nonnullis nuncupari Nilum, & ab aliis oceanum, pro quibus ingentem aquarum copiam debemus accipere, & sic intelligere incendia ingenti aquarum copia cadere, id est, extingui. & sic non in Padum simpliciter, ut nonnulli minus aduertenter arbitrantur. Quod autem a Ioue fulminatus sit, sic intelligendum reor. Intelligunt enim Poetae nonnunquam pro Ioue ignem, & aliquando aërem, qui hic pro aëre accipiendus est, in quo ascendentes uapores humidi glomerantur in nubes, quae si impulsu alicuius uenti extollantur usque ad frigidam regionem aeris, confestim uertuntur in aquas, quas cadentes pluias dicimus. & sic fulminatus est, id est, extinctus a Ioue, id est, ab aëre causante pluias. Possumus insuper dicere omnia historia ueteri, aestiuum calorem a temperie superuenientis autumnu extingui, & in nubes deiici. Asserit tamen Paulus Perusinus secundum nescio quem Eustachium, quod regnante Sparte apud Assyrios, Eridanus qui & Phaethon solis Aegyptii filius cum copia suorum, duce Nilo nauigiis deuenit in mare, & uentis adiutus in sinum quem Ligustinum dicimus, uenit. Ibi cum suis longa fatigatus nauigatione descendit, & cum suasionibus suorum in mediterranea pergeret, genuinum unum ex sociis suis nauis maris debilitatum cum patre suarum nauium custodem liquit in littore. Qui iunctus accolis loci syluestribus hominibus oppidum condidit, & Genuam de suo nomine nuncupauit. Eridanus autem superatis montibus, cum in amplissimam atque fertilem deuenisset planiciem, hominesque rudes & agrestes, feroces tamen competisset, ratus se ingenui eorum

Mythologia

nio eorum superaturum ferociam, secus Padum confedit, & ut idem refert Paulus, uide-
tur Eustachium uelle Taurinum oppidum suum fuisse opus, sed Eridanum nuncupa-
tum. Ibidem autem cum aliquandiu regnasset, relicto Ligure filio in Pado perit, a quo
Padus Eridanus appellatus est. Quem ueteres Aegyptii in memoriam cōpatriotæ sui in-
ter cæli imagines locauere, & sic aliqui uidentur arbitrari hoc fabulæ dedisse causam, &
potissime quod fulminatus sit Phaëton, & in Padum deiectus. Addebat huic Leontius
fratres duos, Iphidū scilicet & Phylacem, eos q̄ nati maiores Phaëthonte, de quibus quo-
niam nil aliud inueni, illos apponere non curauī.

Hesiodus alterum quoq; Phaëthonta facit Cephali & Auroreæ filium, his uersibus: *Αὐτὰρ τοι κεί-
α λω, φντισατο φαίδιμον ἦ δ' ἰφθίμον φαίδοντα θεοῖς ἐπαϊκέλορ ἀνδρῶν, ἦν δ' ἄνεορ τέρειρ
ἄνθρωποι, ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης, παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομειδῆς ἀφροδίτην, ἄστ' ἀνὰ γῆν
ἰαμύνει, καὶ μὴ ῥαδίσις ἐνὶ νηοῖς, ἠπώλορ μὲν νόστον ποιεῖσθαι δαίμονα δ' ἴον.*

als Lygure

De Lygo Phaëthontis filio.

Cap. XLII

Lygus, ut ex prædictis patet, filius fuit Phaëthontis, eiq̄ mortuo successit, qui quos ha-
buit in ditione populos, Lygures de suo nomine nuncupauit.

De Phaëtusa, Lampetusa, & Lampetia filiabus Solis.

Cap. XLIII

Phaëtusa, Lampetusa, & Lampetia, ut ait Ouidius, filiae fuere solis, & secus Pa-
dum mortem Phaëthontis flentes in arbores uersæ electrum lachrymantes
sunt. Cuius signum si causam exquirimus, nō arbitror has fuisse feminas,
quinimmo diuersas arborum species circa Padi palustra agente sole sponte
sua nascentium, & circa æstatis extremum, dum incipit solis feruor decre-
scere, sudantium humorem croceum in modum lachrymatum, qui si colligatur, arte so-
lidatur in electrum, & quia, ut dictum est, sole agente nascuntur in locis humidis, Solis
& Chimenes, id est, humiditatis filiae dictæ sunt, & a sole Heliades nuncupatæ.

De Alpheo fluuio Oceani filio xv. qui genuit Orsilochum.

Cap. XLIII

Alpheus Oceani & terræ fuit filius, quem Seruius fluuiū Elidis esse dicit, eo
quod apud Pisam Elidis ciuitatem effluat. Hunc autem amasse Arethusam
nympham, quæ in fontem uersa est, eam q̄ in Siciliam usq; secutam, supra
ubi de Arethusa satis dictum est. Verum Seruius amoris huius flammam his
aperit uerbis. Elis & Pisa ciuitates sunt Arcadiæ, in qua est fons ingens, qui
ex se duos alueos creat, Alpheū & Arethusam, unde fit ut fingatur cōiungi in exitu quos
origo non coniunxit. Huius autem filium dicit fuisse Orsilochum.

De Orsilocho filio Alpei fluuii, qui genuit Dioclem.

Cap. XLV

Orsilochus filius fuit Alpei fluminis, ut liquido testatur Homerus in Iliade
dicēs, Dives in uite uel in pecuniis. Generatio autem erat a fluuio Alpheo,
qui ample fuit per terram Pylon, qui genuit Orsilochum multorum uiro-
rum regem. Orsilochus autem genuit Dioclea magnanimum. A Diocle
gemelli filii nati sunt Crethon Orsilocho q̄ omnis pugnae bene scientes.

Hūc Orsilochum dicit Homerus in Pheris ciuitate, quæ secus Alpheum est habitasse, ex
quo patet quæ sit huius filiationis causa,

*Ιλιάδ. Ε. ἐνθ' αὐτ' αἰνείας δαναῶν ἔλερ ἀνδρῶν ἀρίστους, ἦ εἰ Διοκλῆος κρηδωνάτε δροῖλοχόν τε,
τῶν δ' ἀπὸ τῆς μερὲς ναίειν εὐκτιμένην ἐνὶ φερῇ ἀφνίδος, βίότοιο γένος δ' ἦν ἐκ ποταμοῖο Ἀλφειοῦ,
ὃς εὐρύς ἐστι πύλων διὰ γαίης, ὃς τε κεῖ δροῖλοχὸν πολέεας ἀνδρεσσιν ἀνακτὰς, δροῖλοχὸς δ'
ἀρ. ἵππετε Διοκλῆα μεγάλθυμον, ἐκ δ' εἰ Διοκλῆος διδυμάονε παῖδ' ἐγενέσθην, κρηδὼν δροῖλοχόν
σε μάχης εὐεδοῦτε πάσης.*

De Diocle filio Orsilocho, qui genuit Crethonem & Orsilochum.

Cap. XLVI

Diocles, ut satis per Homerum ostensum est, filius fuit Orsilocho, ex quo præter no-
men & genus, & quod Crethonem & Orsilochum filios genuerit nō habeo. Huius
ius meminit Homerus Odys. tertio.

De Crethone

De Crethone & Orsilocho filiis Dioclis.

Cap. XLVII

Rethon & Orsilochus, ut ostensum est, fuerunt filii Dioclis. Hi quid? insur-
gentibus Græcis aduersus Troianos, unā cum reliquis Græcorum principi-
bus cōiurantes uenere ex Pheris ciuitate ad exterminium Ilii. Ibi autē cum
ingentis essent animi, & plurimum in corporeis uiribus confiderent, die
quadam inito certamine ausi sunt aduersus Aeneā armis insurgere, a quo
ambo occisi sunt, & maximo Menelai & Antilochi Nestoris filii labore ē manibus ho-
stium eorum cadauera subacta sunt.

De Criniso fluuio, xvi. Oceani filio qui genuit Acestem.

Cap. XLVIII

Crinisus fluuius Oceani & terræ fuit filius. Is quidem per Siciliam fluit, &
ex eo talem refert Seruius fabulam. Nam cum Laomedo promissam Nep-
tuno & Apollini mercedem pro ædificatione murorum Iliionis non per-
solueret, & Neptunus iratus Troiæ Cete immisisset, ut eam uastarent, con-
sultus Apollo etiam indignatus dicitur contraria respondisse, scilicet obici-
endas esse puellas nobiles bellæ, quod cum fieret, Hippotes Troianus nobilis, cum cer-
neret Hesionam Laomedontis filiam non absq; seditione religatam, timēs ne sic Egestæ
filia suæ contingeret, clam illam naui imposuit, fortunæ q̄ commisit, uolens potius, ut
se non uidente a fluctibus sorberetur, quā se coram deuoraretur a belua. Hæc autē uen-
torum ui in Siciliam delata est, ubi Crinifus fluuius eius forte formositate captus, in ca-
nem seu uersum uersus eam cepit atq; oppressit, & ex ea Acestem filium suscepit. Cuius fa-
bulæ medium historia est, quod autem circa principium fictum legitur, ubi de Laome-
done exponitur, quod autem in fine est, dicit Theodontius per coniecturas oportere sus-
mi, cum nil traditum inueniatur ab antiquis. Ericecirco dicit possibile fuisse hanc uirgi-
nem minis alicuius potentis circa Crinifum ubi deuenerat, pauesctam eius in amplexu
s uenisse. Nam minantium boatus latratibus canum simillimi sunt, seu audaci alicui-
us complexu, quod ad uersum spectare uidetur, uirginem captam atq; oppressam fuisse.

Seruius in 4.
Aeneidæ

De Aceste filio Crinisi fluminis.

Cap. XLIX

Acestes filius fuit Crinisi fluminis ex Egesta Troiana, ut in Aeneidæ testatur
Virgilius dicēs. Occurrit Acestes Horridus in iaculis & pelle Libistidis urse,
Troia Criniso conceptum flumine mater, Quem genuit ueterum non im-
memor ille parietum &c. Hic iam senex primo Anchisem & Aeneam Itali-
am petēs suscepit hospitio, & mortuū Anchisem unā cum Aeneā in Ery-
ce monte Siciliæ sepeliuit, demum iterum a Cathagine descendētem Aeneam, quod illū
uenti impulerant suscepit. ubi Aeneas cōdita in ualidis fociis ciuitate eam a matre Acestis
uocauit Egestam, quæ postea Segesta uocata est, & sub dominio reliquit Acestis, quem
tam ab Aenea relicti, quā indigenæ regem suum uocauere.

De Tyberi fluuio, xvii. Oceani filio qui genuit Citheonem

num.

Cap. L.

Tyberis seu Tybris Oceani & terræ filius, hic ex Apennini latere dextro efflu-
ens Tuscos ab Vmbriis atq; Campanis, urbē etiā Romanā diuidens sepa-
rat. Cui ego quod contigerit terum dominiū intueri circa se, toto orbi &
carminibus poetarum celeberrimus factus est, adeo ut Xanthum atq; Simo-
entem Græcorum memoria illustres superauerit, cui multa fuere nomina,
quæ si quis appetit, uideat ubi de montibus, & fluminibus scriptū. Placuit præterea præcis
hunc Tyberinum filium genuisse.

De Citheono Tyberis filio.

Cap. LI.

Citheonus fuit filius Tyberis fluuii & Mantonis filiae olim Tyrefiæ Thebani uatis,
ut in Aeneida testatur Virgilius dicēs. Ille etiā patris agmē Citheonus ab oris Fa-
tidicæ Mantus & Tusci filius amnis, Qui muros matris q̄ dedit tibi Mantua nomē &c.
Hunc Seruius dicit in Buco, Bianorem uocari a Virgilio, Sanē Pomponius in cosmo-
graphia

als Oenur

graphia de hac Manto seu Mantone aliter sentire uidetur dicens, Asiaticum litus describens, ibi Lebedos Clarij q; Apollinis phanum, quod Manto Tyresia filia fugiens uictor-
tes Thebarū Epigonos & Colophon, quam Mopsus eiusdem Mantonis filius &c. Ex
quibus patet nō in occidentē sed in orientem solem hanc fugientem sumpsisse iter. Est
men possibile eam tractu temporis in Italiam uenisse. quod & si minime probetur, quis
tam clario uati fidem denegeret circa suae ciuitatis originem?

a Tyresia fabulam libuit huc adscribere, quando alijs in hoc libro tota nusquam quod sciam ponitur.
Fuit hic uates Thebanus Peneto patre genitus, qui cum aliquādo in Cytherone uideret duos dracones
coēntes, obseruata scemina ex ijs occidit illam, quo facto in sceminā & ipse mutatus est. Deinde cum
rursus, post septem annos, ut quibusdam placet, eodem pacto & marem draconē interfecisset, in pristinā
nam naturā rediit. Cōtingit igitur certantibus aliquādo inter se Ioue & Iunone, uiri ne an foemina mai-
or ex Venere uoluptatē caperent, ut ille iudex adhibitus super ea questione sic responderit oīp μὲν μοι
ἐκ δὲ καμοί γὰρ τέρπεται ὄντ'. τὸς δὲ καὶ ἐμὴν πάλαι γυναικὴν τίς ποτε σέθεν. Ob quam senten-
tiam à Iunone irata exsecutus est: alij (ut Callimachus) exsecatū dicunt eō quod Palladē nudam aspes-
xisset. Iuppiter autem in solatium uisus amissi, τὴν μὲν τινὲς illi dedit. Callimachus autem qui Palladis
causa exsecatū dicit, ei donatū à Pallade, ob gratiam matris eius Chariclus, quoniam uisum reddere non
posset, baculum ait, quo uelut duce uestigijs inoffensis graderetur: quanquā idem autor in eodem carmi-
ne uidetur cum Eueri cuiusdam filium facere, sic enim ait Pallas τίς σε ἤρ' ὀφθαλμῶς δὲ καὶ τ' ἄλλοι
ὁρῶμεν ὡς Εὐκλείδης χαλεπὴν δὲ δὲ ἀγὰρ δαίμων. De quo tamen pronūciare non ausim. Reliqua
qui uolet ex Miscellaneis Politiani petat Cap. 80. Mortuus est in Tilphosio, quō cum reliquis ciuibus pro-
pter bellum confugerat, ibiq; honorifice à suis sepultus est, autor Diodor. Sicul. lib. 5. filiam habuit Man-
to quae in Delphos missa ab Epigonis est, unde postea in Asiam cum Rhacio quodā peruenit, templūq;
Apollinis Clarij & oraculum instituit, de quo alibi annotauimus: hanc tamē Diodorus non Manto sed
Daphnem uocat.

b Ridiculum Bocatium, qui ex diuersis partibus unam facit, & quod apud Virg. legitur ciet Oen-
us, una dictione legit Citheonius, ita enim legi debet, ille etiam patrijs agmen ciet Oenus ab oris Fatio
dice &c. libro decimo Aeneid.

De Axio fluuio. xviii. filio Oceani qui genuit Pelagonium. Cap. LII.

Axius fluuius Oceani & terrae fuit filius de quo Homer. in Iliade, procul ab Amy-
dona ab Axio ampli fluctus, Axio, cuius pulcherrima aqua spargitur per terrā Pa-
phlagonū &c. hunc dicit Homerus amasse Perhiboēam antiquiorem ex filiabus Aecessa-
meni, & eam oppressisse, & ex ea Pelagonium suscepisse.

Iliad. 6. αὐτὰρ περὶ ἄλκιμονος ἀγέλαον ἀγκυλοτόξου τηλόθεν ἐξ ἀμυδωνος ἀπὸ ἁγῆς εὐρε-
θέντος, ἁγῆς, οὐ καμίσου ὕδατος ἐπικίδναται αἶαν.

De Pelagonio Axii filio, qui genuit Asteropæum. Cap. LIII.

Pelagonius filius fuit Axii fluminis & Perhiboēae, ut Home. in Iliade testatur, ex quo
nil aliud legisse memini nisi quod Asteropæum filium genuit.

Apud Homerum non Pelagonius, sed Pelegon nominatiuo casu legitur.

De Asteropæo Pelagonii filio. Cap. LIII.

Asteropæus ut testatur Homerus, filius fuit Pelagonii. Qui audax iuuenis atq; robu-
stus cum Pæoniis auxilio uenit Troianis, & dum nimis ex uiribus suis confidere
in. xi. die postquā ad Troiam uenerat, Achilli irato ob occisum Patroclū occurrere ausus
est, & primo uerbis eum laceffere & inde armis contendere, à quo misere cæsus interit.

Iliad. 6. τὸ φράζ' ἀνδρὸς ἥος ἔχον δολιχόσκιον ἔγχος Ἀστεροπαῖον ἐπ' αὐτὸ κατὰ κλισίαν
μινεσίνων. ἦν δὲ Πηλεΐδης, τὸν δὲ ἄλκιρος εὐγενὲς ἄνθρωπος γένετο καὶ περὶ βοῖα, ἀκίεσσαν μιν οἰοθύνει
ἰὼν περὶ βρυτάτη. Et paulo post. εἰ μὲν ἐκ Πηλεΐδης ἐριβόλῃς τηλόθεν ἐσθλὸς ἀνδρὸς ἄγασ-
σολιχευίας, ἥ δὲ δέμοι γυνῶν, ἥ δὲ ἐνδεκάτη, ὅτ' ἐς Ἴλιον ἐλθὼν ἔλκετο.

De Alope fluuio Oceani. xix. filio, qui genuit Hipseum & Aeginam. Cap. LV.

Alope fluuius, ut aiunt, Oceani & terrae fuit filius. Hic per Bæotiam fluit, ut ait
Lactantius, & in Epidaurum effluit, ut ubi de fluminibus asserit Vibius. Hanc
praeterea

praeterea patrem asserunt fuisse Hipsei & Aeginae, & quum rescisset Aeginam à Ioue ui-
tiam, adeo agere tulisse, ut furore commotus undis in astra bellum moueret, ut ait Stati-
us. Nam q; ferunt raptam patriis Aeginā ab undis Amplexu lauisse Iouis, furit amnis &
astris, Inferus bellare parat nondū ista licebāt, Nec superis stetit, audaces effusus in iras,
Conseruitq; manum, nec quem imploraret habebat &c. Iouem autem commotū eum
fulminasse aiunt. Quod idē testatur Statius dum dicit. Donec ui tonitru summotus &
igne trifulco Cessit adhuc tipis animosus gurgis anhelis Fulmineum cinerem magnēq;
insignia pœnæ, Gaudet & Aetneus in caelum efflare uapores &c. Fictio fabulae huius ta-
lem contegit ueritatem. Dicit Leonius Asopum regem fuisse Bæotiæ, & ab eo flumen de
nominatum, cui cum Iuppiter Arcas Aeginam subripuisset filiam, cōuocatis uiribus bel-
lum aduersus eum mouit, & ab eo uictus atq; fugatus est. Quod autem fulminatus fue-
rit, non spectat ad regem, sed ad flumen, quod cum per sulphureos campos transitū faci-
at, & undis suis ex illis fumum fuscitet, apud ueteres iram fulminis causauit.

Commentarius Homeri fabulam Asopi & Aeginae sic recitat: Aeginam, inquit, Asopi fluuij filiam
postquam rapuisset Iuppiter, uenit Phliumem, & grauida sacra Aegina, ex ea Aeacum genuit: Asopus
autem postea filiam inquirens, à Sisypho & locū, & à quo raptā esset, cōperit. Nam Iuppiter ex Phli-
umē per Chorythum in Oenonē, ut autor est Pherecydes, fugerat. Asopus igitur nulla mora facta Iouē
persequitur, & eam iam parum abesse quin Iuppiter in ipso furto deprehenderetur, mutata Ae-
gina in insulam, quae postea nomen ab ea retinuit, ipse in saxum cōuersus est. Itaq; Asopus cum neminē, neq; fi-
liam, neq; raptorē cerneret frustrata spe domum reuersus est. Ceterū Iuppiter irato animo serens pro-
ditionem Sisyphi, principio mortem, quae eum comprehensum abriperet, ad eum misit: quam cum ille ui-
ribus melior adhuc, comprehensam in uincula cōpegisset, missus est Hercules à Ioue, qui & mortem
liberauit, & Sisyphum morti tradidit, & ita Sisyphus ad inferos abreptus, ea poena damnatus est, ut
inmane quoddam saxum perpetuo labore in aduersum montem subuoluat.

De Hipseo Asopi fluminis filio. Cap. LVI.

Hipseus filius fuit Asopi fluminis, ut carmine probatur Statii dum dicit. Hipsea quā
driugos clypei septem plice tauto &c. & infra, Alopeos genuisse datur &c. Hic autē
ut idem ostendit Statius, auxilium tulit Aetheoli aduersus Polynicem.

De Aegina filia Asopi, quae peperit Aeacum. Cap. LVII.

Aegina filia fuit Asopi fluminis, ut supra dictum est, quam Iuppiter amauit, dicit
Ouidius, Aureus ut Danaen Asopida luserit ignis, &c. Nam in ignem uersus eam
cepit & oppressit, & ex ea suscepisse Aeacum uolūt, qui postea ut idem ait Ouidius, in su-
lam Oenopiā, in qua regnauit, de nomine matris uocauit Aeginam, quae in hodiernū
usq; nomen seruat. Quod in ignem uersus sit, dum cum Aegina concubuit, arbitror po-
tius à uirtute subsecutae posteritatis, quā aliunde sumptū. ignei enim uigoris homines
fuerunt Aeacides, ut in Achille, Pirrho, & aliis descendētib; satis uidere possumus.

Asopi filia Sinope quoq; dicitur, quam Apollo raptam in Pontum traduxit, & ex ea genuit Syrum,
unde Syri postea appellati sunt: tamen si alij Martis & Aeginae, alij Parnasses & Martis: quidā autē nō
ab Apolline uiciatā, sed ab eō & Ioue perpetuā uirginitatē sortitam, cum illi spe concubitus quicquid
postulasset, ei daturus se promississent. In qua sententia uidetur & Apollonius fuisse, qui lib. 2. sic ait.
ἐν τῇ καὶ Ἀστυγίης ἐπέβην χθονός, ἐνθα σπύων θυγατὲρ Ἀσώποιο καδίστατο, καὶ οἱ Ἀρκασι-
παρθένην. Ζεὺς αὐτὸς ὑποσχέσθαι δολωθεῖς. ἢ γὰρ ὁ μὲν φιλότητος ἐλδοτο, νειῦσε δ'
ὅτ' αὐτὴ δωστέμεναι ὀκνήσει μετὰ φρεσὶν ἰδυσαίην. ἥ δὲ ἐπαρθένην ἠτήσατο κερδούνησι, ὡς
δὲ καὶ Ἀσώποιο παρθένα φεν ἐν νηὶ ἵμενον &c.

De Cephalo flumine Oceani. xx. filio, qui genuit Nar-
cissum. Cap. LVIII.

Cephalus filius Oceani fuit & terrae, & per Bæotiā labitur, ut ostēdit Lucanus. Bæotii
coiere duces, quos impiger ambit Fatidica Cephisos aqua Cadmeia q; Dirce, &c.
Huius dicunt filium fuisse Narcissum, & quod cū esset caede Zephyri prostratus, Apollinis
pietatione sanatus est, ut dicit Lactantius. Circa quae primo aquas Cephisū ideo uocari
fatidicas

fatidicas credo, quia penes eum fuerit olim templum Themis, ad quod cum nondum essent oracula Phœbi, Deucalion & Pyrrha cōsulturi deam iuerunt, & quia ibi darentur responsa, & quid fato futurum esset demonstraretur, sumpsit aqua cognomen, & quod dea templi erat, aque etiam appropriatum est. Et forsitan præcedentia sacra responsa instituta ueteri absq; aqua fluminis fieri non poterat, & sic aliquid uidebatur aqua illius falsæ diuinitatis habere. Quod nece Zephyri prostratus sit, posset esse intentio hæc. Dicit Augustinus in libro de ciuitate dei, Metappum regem sycioniorum nouum fuisse, qui & Cephirus appellatus est, cuius forte regia in parte erat, in qua æstiuo tempore flante Zephyro sanitas erat incolis, eo uero cessante, ut sit, & aliis superuenientibus uentis corrumpatur aër, & sic factum est, ut nece Zephyri Cephirus in infirmitate incidet, à qua beneficio Apollinis idest medicinae, quia medicinae deus appellatus est Apollo, releuatus sit Cephirus, & sanitati restitutus. Et si hæc regi attribueret uolumus, possumus regioni, per quam labitur Cephirus.

De Narcisso filio Cephiri.

Cap. LIX.

Ouid. lib. 3.
Met.

Narcissus filius fuit Cephiri & Lyriopes nymphæ, ut satis ostendit Ouidius: Cerula Lyriope quam quondam flumine curuo Impleuit clausæq; suis Cephirus in undis &c. Ex hoc satis notam fabulâ Ouidius refert. Dicit enim, quod nato Narcisso ad Tytesiam uatem delatus est, ut de successu uitæ ipsius haberetur responsum. Qui respondit petcundantibus puerum uidetur quam diu se uidere differret. Quod quidem uaticinium primum ab audientibus risum est, sed tandē effectu nō caruit, nam cum in formosissima adolescentia excreuisset, uenator factus à Nymphis pluribus amatus est, sed ab Echo Patnasi nympha potissime. Sed cum esset in exorabilis, & floccifaceret omnes diligentes se, orationibus nympharū impetratum est, quod infra modicum temporis conuigat. Nam die quadam cum tam labore uenationis, quam estu temporis fessus in recentem uallem secessisset, sitiens se in limpidum reclinauit fontem, & uiso idolo, quod ante non uiderat, existimans fontis Nympham, repente pulchritudinem probauit, & captus est, & cum non posset quod arbitrabatur posse contingere, cum seipsam stulta concupiscentia ligasset, post longam quæteriam sui oblitus ibidem inedia petiit, & in fontem sui nominis miseratione nympharum uelut est. Hac ex fictione moralis excerpitur sensus. Nam per Echo, quæ nil dicit nisi post dictū, ego intelligo famam, quæ unumquemq; mortaliū diligit tanquam rem, per quā consistit. Hanc multi fugiunt & paruipendunt, & in aquis idest inmundanis deliciis, non aliter quam aqua labilis seipsos, idest suam gloriam inuentur, & adeo à suis uoluptatibus capiuntur, ut sprete fama post paululum tanquam non fuissent, moriuntur, & si forsitan aliquid nominis superest in fontem uertitur, qui mane purpureus & splens dens est, sero autem languidus factus marcescit, & in nihilū soluitur. Sic & huiusmodi ad sepulchrum usq; aliquid uidentur habere fulgoris, sepulchro autem clauso euanescent, & in obliuionem perditur unā cum nomine.

De Meandro flumine Oceani. xxi. filio, qui genuit Cyaneen.

Cap. LX.

Meander fluuius Oceani & terræ fuit filius. & genuit Cyaneen Nympham. Hunc dicit Liuius, in summa cylenarū arce nasci, & mediam per urbem effluere, idem per Carias & Ionas in sinum maris defetri, qui inter Pyrenem & Miletum est.

De Cyaneæ filia Meandri.

Cap. LXI.

Ouid. lib. 9.

Cyaneæ Meandri filia à Miletō solis filio, & dilecta & oppressa ei peperit Caunū & Biblidem, ut Ouidius ait, Biblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.

De Phyllira. xxi. filia. Oceani.

Cap. LXII.

Phylliram Oceani fuisse filiam dicit Paulus, & à Saturno dilectam ei Chironē cetum autum peperisse.

De Sperchio

De Sperchio. xxiii. Oceani filio, qui genuit Mnestem.

Cap. LXIII.

Sperchius fluuius Oceani & terræ fuit filius. Hic ut ait Homerus ex Polydore filia Pelei, & Boro coniuge genuit Mnestem, & ut ait Pomponius in sinu Pegaso effluit, ei q; deuouerat Achilles comas, ut ait Lactantius, si sospes ab expeditione Troiana remeasset in patriam.

Versus Iliad. π sunt hi, τῆς μὲν ἰὺς σιχὸς ἤρχε μιν Ἰδίοιο αἰολοθάρη, ἡ δὲ Σπερχείοιο δῆπερ τὸς ποταμοῖο, τὸν τέκε Πηλεὺς θυγάτηρ καλὴ πολυδάρεκ. Σπερχεὶα δὲ ἀκάμαντι γυνὴ θεῶν ἔκλυσε, αὐτὰρ ἐπεὶ κληῖται βῶρεν περιηρέος ἦ. 96.

De Mnesteo filio Sperchii.

Cap. LXIII.

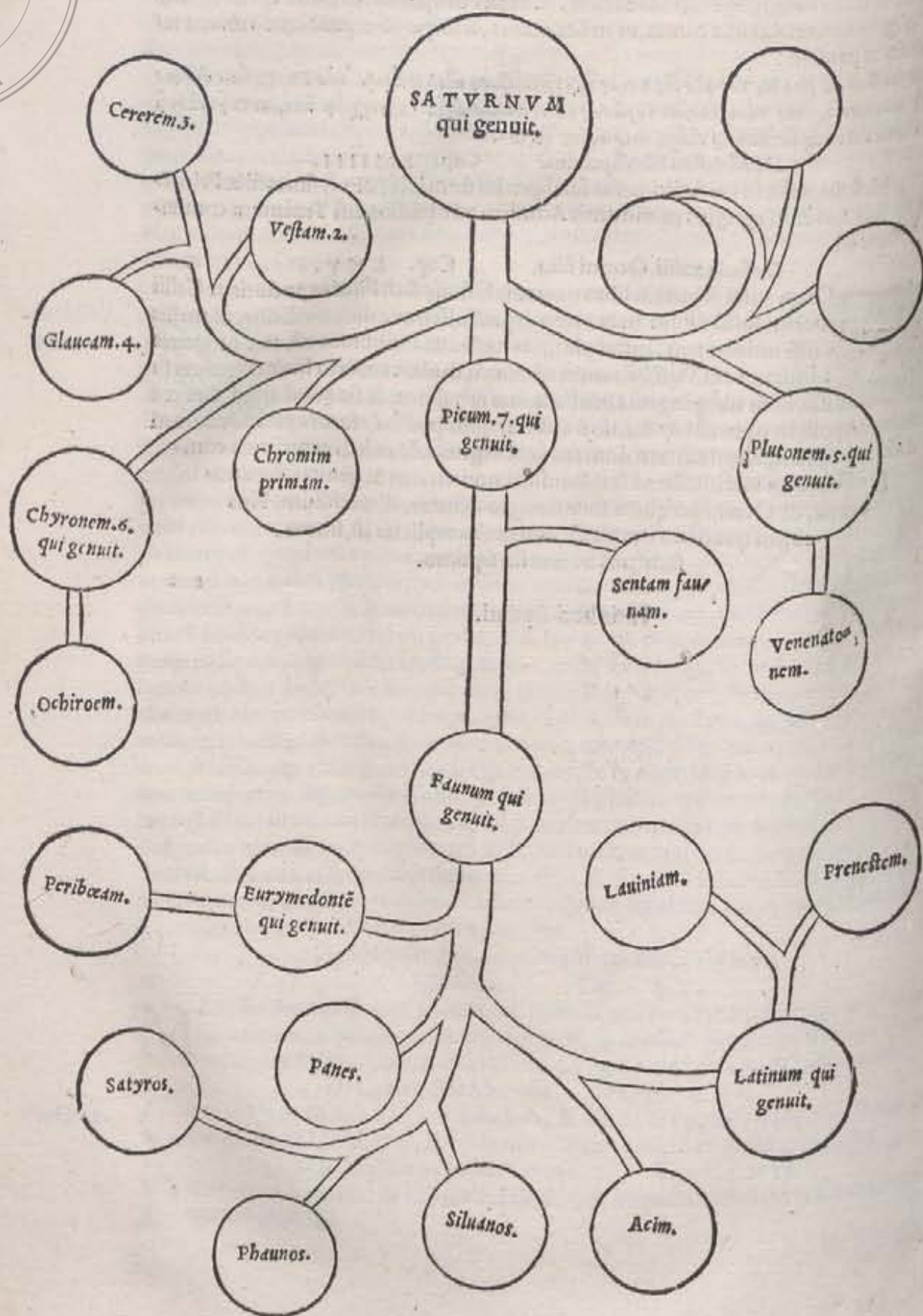
Mnesteus, ut ait in Iliade Homerus fuit Sperchii fluminis & Polydore filia Pelei filius, qui cum egregius esset iuuenis Achillem ad obsidionem Troianam comitatus est.

De Sole. xxiiii. Oceani filio.

Cap. LXV.

Solem aliū à superis in libro naturalis historie dicit Plinius auctoritate Gellii Oceani fuisse filium, matre non expressa. Et hunc dicit medicum, & mellis fuisse inuentorem, quod pluribus hæcenus attributum est, nec propterea admirandum. Possibile enim est talium multos uariis in locis repertoires fuisse, cum ubiq; ingenia meditationesq; ualeant, & sic quod apud Græcos credimus Apollinis opus aut Aristei, non aufertur quin possibile fuerit apud Oceanum nasci aut aduenisse, qui tantum dum ualuerit ingenio, & eadem experientia comperisset, quem loci incolæ ad extollendum nomen eius & genus solem uocauere, & Oceani per quem forte nauigio uenerat, dixere filium. Nos autem quoniam omnis Oceani proles explicata est, finem faciemus uolumini septimo.

Finis libri septimi.

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM LIBER OCTAVVS

BFVSCARI nebulis caelum, & solis præclarum deficiere inbar, turbati uentis aëra, crebras corrusionem aperiti, audiri syluas, mugire solū, & quodāmodo in caueis tumultuari, in summū cete maris, & mōstra reliqua efferti, tertiisq; misceri undas, quæculis uolucibus taciturnitatem imponi, & umbras impelli nemorum, & in latebras syluestres abire feras, ac omnia repente tristari coeptum est. Ego autem mirari, primo demū tam grandi rerū permutatione exterritus, in mediis Sperchii faucibus solis adhuc inuenta prospiciens, quod in Oceano minime timueram timere coepi, ne in antiquum chaos omnia uerterentur. Nec quid agerem stabat consilium. Tandem dum sic in pendulo essem, & ecce ex orientali Oceano quasi sese ab inferis in altum efferens, tardū atq; nubilū sydus uisum est. Sygia uelatum caligine, quod dum nebulis immixtum intuerer, memor præceptorū uenerabilis Andalo, odiosum atq; nocuum Saturni astrum fore cognoui. Cuius dum perniciosos mores in mentem reducerem, cessit ilico repentinæ mutationis pauor, & admiratio. Et quasi eo appatente suarum miserationum, à noua rerum immutatione præmonitus. Cum ex celi filius secundum coepti operis ordinem esset extremus, ad explicandam eius splendidam prolem, non uno quidem uolumine, prægrandis quidē est. Sed ex istis sequentibus proximo euocatum me noui. Sanē cum Labyrinthos quatuor fuisse historiarum testentur ueterum, Aetuscum scilicet & Aegyptiacū, Cretensem atq; Lemniacum, ex his qui errorum & circumuolutionum plenior fuit, non dubitem quin facilius intrantem atq; progredientem præstiterit exitum, quam præstaturē sint in felices grandæui senis, cuius sermonē intraturi sumus ambages. Nam cum in eum ferē omnis uetusti erroris inclinaret, & gentilitatis infania, non erit leue ad exitum deduxisse diuersitates opinantiū ac dissonantiā errantium, & antiquorū relationes ambiguas, & in propositū pulsū, ac deuotum exulem, atq; agricolam tenuasse regem. Non ergo absq; horrore quodā Oceani littora, proleq; relinquo inter asperos scopulos & profundos ad inferos usq; hiatus, aquarum uertigines plurimas directurus fragilis nauigii prorā, & potissime cum mundum satis, etiam si per fuscum aërem oculos inpingam, quorsum suafurus sim, aduerte re possim. Spero tamen is qui luridas diis domos & terribiles æterna fuligine petuias fastas uictor euacuauit, in optatum exitum aperiet æquor immensum.

De Saturno. xi. Celi filio, qui. x. genuit filios, scilicet primum Chromim. ii. Vestam. iii. Cererem. iiii. Glaucam. v. Plutonem. vi. Chironem. vii. Picum viii. Iunonem. ix. Neptunum. x. Iouem. iii. & sanē de Ioue, Neptuno & Iunone non in hoc libro, sed in sequentibus. v. libris scribetur Cap. i.

Aturnus celi & Vestæ fuit filius, ut in libro diuinarum institutionum scribit Lactantius. Cui ante alia ueteres Opim sororem suam sacro iunxere cōnubio, ei q; ex ea susceptos plures ascribere filios, quos aliqui ferunt deos, tasse omnes, & euestigio euomuisse. Nonnulli seruatum Iouem opis fraudē, & illi loco eius addunt lapidem præsentatum, quasi illū pepetisset Opis. Volunt præterea illum caelo patri uirilia abscidisse falce. Quod illi factū à Ioue dicunt alii. Inde quidā eum tegno pulsū scribunt à Ioue. Alii uero apud inferos relegatū. Sunt in super qui illū senem, mæstū, sordidum, capite obuolutum, inermem, segnem q; & armatum falce describāt. Cui celi terrēq; dictus sit filius, rationē ostendit Lactantius, ubi in lib. diui. institutionū in testē Minoriū scilicet inducens ait. Saturnū cum fugatus esset à filio, in Italiam q; uenisset celi filiū dictū, quod solemus hos, quorum uicinitatem micemur, aut

Lib. i. cap. 13.
¶ 14.

eos qui repentine aduenerint de caelo cecidisse dicere. terræ autem quod ignotis parentibus natos terræ filios nominemus. Sunt hæc quidem similia ueri, non tamen uera, quia constat etiā cum regnaret ita esse habitum, potuit sic argumentari, Saturnum cum potentissimus rex esset ad retinendam parentum suorum memoriam, nomina eorum celi terræque indidisse, cum ii aliis uocabulis appellentur, qua ratione & montibus, & fluminibus nomina scimus imposita. Hæc Lactantius, Qui alibi dicit. Ennius quidem in Euhemerio non primum dicit regnasse Saturnum, sed Vranum patrem, & alibi idem. Apparet ergo non ex caelo natū esse, quod fieri non potest, sed ex eo homine cui Vrano nomen fuit, quod esse uerum Trismegistus autor est, qui cum diceret admodū paucos extitisse, in quibus esset perfecta doctrina, in his Vranum, Saturnū, & Mercuriū nominauit cognatos suos, &c. Quem Vranū cælum à Saturno uocitatū idem testatur Lactantius dicens. Legi in sacra historia Vranum potentem uirum Vestam habuisse coniugem, & ex ea Saturnum atque Opem, & alios suscepisse, qui Saturnus cum regno potens efficeretur, patrem Vranum cælum appellauit, & matrem terram, ut hac mutatione nominū fulgorem suæ originis ampliaret, &c. De Opem autem coniuge multa supra dicta sunt, Eum deuorasse filios & euomuisse demū, duplicem tangit sensum, historiale scilicet & naturale. Nam in sacra legitur historia, ut aliās dictum est, quia Saturnus ut retineret regnum cum Titano fratre passionē habuit occidendi omnē masculinā prole, quæ à se gigneretur. Verum qui nascebantur masculi clam ab eo à coniuge seruabantur, ei que præsentabantur feminæ, & sic absumpti uidentur filii, quantum ad Saturnum, & tunc emissi cum in ultionē suā aduersus Titanū cōparuere. Circa autem naturālē rationem dicit sic Cicero. Saturnus autē est appellatus quod satueret annis. Edere enim natos fingitur, quia consumit ætas temporis spatia, annis que præteritis insatiabiliter expletur, &c. & hoc quantum ad deuorationem filiorum dictum. De emissionē autem dicitur de fructibus annis ē terra susceptis. Nam productæ in tempore fruges ex terra esto deuorentur, omnes in tempore ab eodem tempore agente deo anno sequenti redduntur. Ob hanc fictionem ab ignaris minime intellectam à nonnullis, credidit est detestabile illum sacrorū ritum apud quasdam barbaras nationes exortū, quo scilicet Saturno quidā, ne dum alios, sed natos immolabāt proprios, quasi ad instar illius acturi. Macrobius autem dicit in libro saturnaliorum, quod Hercules geryone superato, sacrum hoc apud Italos immutauit. Iussitque loco humanorū caput, quibus conficiebatur, oscilla ad humanā effigiem ex æra composita, Saturni aris accensis luminibus imponent, quod postea diu obseruatum est. Dicunt in super nato Ioue loco eius Saturno à coniuge lapidem ostensum, de quo dicit Theodotius eum ipsum lapidem fuisse Iouem. Sed monstratum Saturno Iouem non suum, sed alterius domini fuisse filium & Lapidem nuncupatū, quod forsitan sic est. Dicit enim Eusebius Danao Argis regnante Lapidē quēdam Cretenlibus impetasse, quo tempore iam Cretenlis Iuppiter secundum quosdam poterat regnare cōpisse. De abscisione genitalium, quam quidam à Ioue Saturno factam uolunt, satis supra, ubi de secunda Venere dictū est. Saturnum à Ioue regno pulsum certissimum historiographi arbitrantur, facinoris causam sacra declarat historia in qua legitur, quod cum Iuppiter Saturnum & Opem à Titanibus captos liberasset, comperit sorte Saturnus quod regno pelleretur à Ioue, & ideo ad euitendam sortem Ioui insidias tetendisse, ut illum occideret. Quod cum Iuppiter comperisset contradiis sortibus arma in eum sumpsit. Qui cum nequissimè resistere, & ut uolunt quidā in phlegra uidus aufugit, quod autē ad inferos relegatus fuerit à Ioue falsum esse sacra demonstrat historia, in qua sic scriptū est. deinde Titan postquā rescuit Saturno filios procreatos, atque educatos esse clam se, seducit secū filios suos, qui Titani uocant, fratreque suū Saturnū atque Opem cōprehēdit, atque muto circūegit, & custodiā his apposuit. Et post hæc paululū subdidit. Iouē ad ultimū cum audiisset patrem atque matrem custodiis circūseptos, atque in uincula cōiectos uenisse cū magna multitudine Creteſiū Titanūque atque filios eius expugnasse, patres uinculis exemisse, patri regnū reddidisse, atque in Creta rediisse. Hæc ibi pro quibus dicit Lactantius, Liberat Iuppiter summi sceleris crimine, quod patre uinxisset compedibus

cōpedibus perhibetur. Si uero eiusdē Lactantii uelimus opinionē sequi, qui super Thebaide Statii dicit. Saturnū relegatū à filio apud inferos, tūc dicemus quod cum Saturnus à Ioue pulsus, ut dicitur in Italiā abierit, quæ Græcia inferior est, idest occasi propinquior ad inferos descendisse uidetur, & ibidem ideo relegatus, quia in regnū redire nequebat, sic & exules etiā nonnunquā dicimus relegatos. Quod autē mœstus senex obuolutus capite, tardusque & sordidus sit, atque ornatus falce, & planeta & homini cōueniunt omnia. Albumasar autē in suo maiori introductorio dicit, Saturnū cōplexione frigidū esse & sic cum, melancolicū, & foetidioris, quæ ad mœstū hominē spectare uidentur. Dicit præterea eum comestorē prægrandē, auarū, pauperē ad inopiā usque, maliciosum, inuidū, ingenio ualentē, sed uictorē, & in periculis audacem, & cōuersationis pauca, superbū, simulatorē, iactatorē, & cogitationis quā plurimē atque profundī cōsiliū, tardū ad irā, sed irrenocabilē ferē, bonū nemini cupientē, populatorēque lococū. Est præterea significator operis ad agriculturā spectantis, mēlurationū terrarū, atque diuisionū, peregrinationū longarū atque laboriosarū, carcerū atque tristiarum, mœrorū, fraudū, & afflictionū, destructionū, amissionū mortuorū & eorū reliquiarū uituperationū ac lauciniorū, effosorū etiam sepulchrorū & uespillonū magorū & uiliū hominū, & spadonū. Quæ omnia quā cōformia sunt, Saturno homini attributis, quoniā facile uidebitur oculatus homo, & pro patre in sequentibus etiā tanguntur, nō appono. Sed uidere superest quantū Saturno, de quo sermo cōformia sunt. Mœstus autē fingitur, ut melancolica cōpressio, & exilli tristitia ostendat. Senex etiā, quia tunc erat dum pulsus est, & quia turpis faciei sunt senes, & ut plurimū foetidioris, & quia cōsilio & astutia, qua summe ualent annosi, ualuit ipse. Obuolutū autē capite ideo uoluerit, ut fuscū syderis Saturni aspectū, & fugientis habitū, & occultā Saturni sagaciam, cogitationes atque simulationes designaret. Tardū autē dixere, quia ob grauiatē membrorū tardi sunt senes ad incessum, tardi ad iram, tardū & ipsum planetæ corpus motu. nam ferē in. xxx. annis cursu suo orbē Zodiaci perficit, quod in longe maiori spacio temporis alii faciunt. Sordidū uero ideo fictū puto, quia impuros habeat Saturnus præstare mores, sen quia more ueteri regno pulsus, & in miseria constitutus ad latum susceptorē suū sordidatus accessit, idest uestibus miseriæ præcedentibus indutus, seu ut ostendatur agriculturā exercentes laute uiuere non posse, falce autē ideo insignitus est, ut intelligamus, quia per ipsum omnis agrorū cultus primo Italici traditus sit, erat enim apud nos ante aduentū eius incognitus, his igitur explicatis, libet apponere quid illi pulchro cōiugerit, quid uiuēs egerit, quid etiā mortuo à superstitionibus impensum sit. Cum ergo superato atque fugatus ubique persequeret à filio, ad ultimū in Italiā fugit, ut testatur Virgilius dicens. Primus ab æthereo uenit Saturnus olimpo Arma Iouis fugiens, & regnis exul adēptis. In Italiā autē, ut dicit Macrobius à Iano susceptus est. Et genus indocile, ac dispersum montibus altis cōposuit, legesque dedit latiusque uocari Maluit, his quoniā latuisset tutus in oris. Aurea quæ perhibent illo subtege fuere sacula, sic placida populos in pace tenebat. Apud Italos enim receptus mula ostēdit ante non cognita, & inter alia cū eo usque ex pellibus pecudū duratis igne pecunia cōficeretur, ipse primus æra signauit, & nomen signantis apposuit, nūmo infigens ex parte unā Iani susceptoris sui caput bifrons, ex altera uero nauim, eo quod uenisset in naui fugiens, & hoc fecit, ut eius aduentus memoria præueneret in posteris. Hoc tamē à posteris factū uelle uidet. Oui. lib. i. ubi de fastis scribit, Causa tatis superest Tusculū rate uenit in amnē, & infra. Aiunt in super eum cōcors unā cū Iano regnare & uicina cōmuni opera cōstruata haberet oppida, Saturniā scilicet & Iani culū aurea fuisse sacula, eo quod libera tūc esset omnibus uita, nemo seruus, nemo alteri obnoxius, nullū etiā fessur in eis finibus factū, nec sub illo fuit aliquid alicuius priuati. Nec signare solū aut partim limite campū fas erat, in mediū querebat. Quamobrem respectu seculorum illa aurea dicta sunt. Et Romani apud eundem Saturni æratium publicum esse uoluerunt, ut apud eum locaretur pecunia communis, sub quo fuissent cunctis uniuersa cōmunia. Insuper ignaros docuit arua colere, semina tectis dare,

^a Dicit insuper Augustinus ueteres nonnunquam & Vestam dixisse Venerem, quod & si inhonestum uideatur uirginem deturbare meretricis nomine, potuit hæc fictio rationis aliquid habuisse. Dicimus enim in uenerem, seu libidinem uenientes, in ignem incurre, ut Virgilius. In furias ignemque ruunt, idest luxuriam. ergo & hic calor à similitudine Vestæ uocari potuerit. Nec omnino etiam à toto sensu fictionis huius externum cum Vestâ dicamus Saturni filiâ, idest saturitatis, ex qua saturitate non minus oritur ueneris ignis quam uirginis pudor, hanc Romani summe coluerunt, & eius in templo obsequiibus uirginibus perpetuum seruabant ignem, quem semper summa celebritate die prima Martii innouabant, & sacrum istud inter alia à Troianis habuerunt.

^a Et hanc unam ex Dijs penatibus esse uolunt, quos secum Aeneas in Italiam aduexit. Id argumēto Virgilij, apud quem cum Hector Aeneas dixisset, seq; suosque tibi commendat Troia penates, mox idem adiungit, Sic ait & manibus Vittas, Vestamque potentem, Aeternumque adytis effert penetralibus ignem. Vide Macrobi. Lib. 3. Satur. cap. 5.

De Cerere tertia Saturni filia & matre Proserpina. Cap. IIII.

Tab. describitur
ab Ouidio
lib. 5. Meta.
& à Claudio
no.

Eres altera à superiori, & nouissima dea frugum est, & Saturni filia atque Opis, ut ab Ouidio supra monstratum est. Hæc autem Ioui fratri suo placuisse, & ex eo concepisse Proserpinam, quam cum rapuisset Pluto nec reperiret à Cerere, dicit eam accensis facibus & maximo cum ululatu per uniuersum orbem exquisitam. Denique apud paludem Cyaneas itata, cum castris & aratra & cetera ruralia instrumenta, quæ ad culturam terræ inuenerat fregisset, filij cingulum comperit, & ab Arethusa nymphea certior facta est, quoniam illam apud inferos uidisset. Quæ cum Ioui Plutonis accusasset audaciam ab eo eidem primo suam est, ut papauera comederet, quæ cum fessa fecisset in soporem soluta est, & cum expergefata astisset Ioui ab eo habuit se filiâ retrahere posse, si nil apud inferos comedisset, sed accusante Ascalapho, compertum est eam tria grana mali punici ex uitidario Plutonis gustasse. Quapropter Iuppiter ad mitigandâ tristitiam Cereris sanciuir, ut sex mensibus anni Proserpina cum uiro esset, & totidem apud superos cum matre. Narrant insuper, & inter alios Lactantius, quod cum perquirens Ceres filiam ad Eleusium regem peruenisset, cuius uxor erat Hyona, & ea peperisset paruulum nomine Triptoleum, quæretetque illi nutricem, ultro se Cererem altricem infantulo obtulisse, & cum suscepta esset uolens alumnū facere immortalem, interdum lacte diuino nutrebat, noctu clam igne obruebat, atque præterquam soliti erant mortales crescebat puer, quod cum miraretur pater, clam nocturno tempore obseruauit quid in puerū nutrit ageret, & cum uidisset eum igne obrui, exclamauit, ex quo itata Ceres Eleusium exanimauit, ac Triptolemo ternum contulit beneficium. nam fruges eius propagandas, & currum draconibus iunctum dedit. Quibus ille uictor orbem terrarum frugibus obseuit. Postquam autem domum rediit, Cephæus rex eum tanquam emulū occidere conatus est, sed recognita iussu Cereris Triptolemo regnum tradidit, qui ibidem oppidū constituit, quod ex patris sui nomine appellauit Eleusium & Cereti sacra primus instituit, quæ thesmophoria Græci nuncupauere. Ouidius uero dicit Triptoleum infirmum fuisse puerum, & cuiusdam pauperis mulieris filiū, quem Ceres in retributionem beneficii illum curauit, & demum illi currum tradidit, & cum frumento misit, postremo in Scythia à Lynceo rege ferè occisus est. Quem Ceres in animal sui nominis transformauit. Sunt insuper qui dicant, & Homerus potissime in Odyssæa, Cererem Iasionem quendam amasse, & sese illi amicitia & lecto iunxisse, & Leonius addebat Cererem ex Iasione Plutōnem filium peperisse, & tandem Iasionem à Ioue inuidia fulminatū. Recitantur præterea & alia, nos autem sensum eliciamus ex dictis. Est igitur Ceres aliquando Luna, aliquando terra, & non unquam terræ fructus, & per sepe femina, & ideo quādo Saturni & Opis dicitur filia femina est, & Syani Syciliæ regis coniunx, ut Theodotius asserit, quando autem ex Ioue Proserpinā parit, tunc terra est, ex qua prima Proserpina idest Luna nascitur secundū opinionē eorū, qui ex terra omnis creatura

arbitari sunt. Seu potius ideo credita est Luna terræ filia, quia dum ab inferiori hemispherio ad superius ascendit uisum est priscis eam ex terra exire, & sic illam terræ dixere filiam. Hæc rapit Pluto qui & terra est, sed inferioris Hemispherii quando post diem. xv. incipit sole cadente non apparere, & hinc fit ut appareat eam tantundem esse apud Hemispherium inferius quantum apud superius, ex quo sumptum est fabulosum illud. Iouem sanxisse ut anni medium apud inferos cum uiro esset, & tantum apud superos cum matre. Seu aliter. Est quidem Proserpina loco frugis habēda, quæ ex iacto sulcis semine, nisi celi tempesties agat, incrementum habere nō potest. Et nisi eiusdem inueter calore, in maturitate uenire non posset, Iuppiter autem & celi tempesties est & calor, cuius opere suis temporibus & crescant segetes & maturitatem suscipiūt. & sic ex Ioue & Cerere Proserpina nascitur. quæ tunc à Plutone, idest terra rapitur, quando semē sulcis iniectum non redditur, quod aliquando contingit ob nimium frequentatam sationē, ex qua adeo bona terra humore emungitur, ut ex hausta nequeat dare iniectis seminibus nutrimentum. Hinc turbata Ceres, id est agricultores, qui terre dici possunt homines, instrumenta frangit ruralia, idest frustra operata cognoscit & negligit. & ululatu fœmineo, idest agricultorū querela, incensis facibus, idest exustione agorum, per quam humores aduersi, qui sunt circa terræ superficiem exhalant, & utiles ab inferiori terra euocantur in altū, & suadetur à Ioue Ceretæ ut papauera comedat, idest ut in quietem uadat. Habent enim papauera somni quietē præstare, per quam quietem intermissio cultura intelligenda est, ut possit terra ob intermissione emundis humores reassumere. Redire autem ad superos rapta Proserpina, idest abundantia frugum non potest in continenti, quia grana mali punici gustauerat, per quæ intelligēda sunt uegetatiuæ uitæ principia, quæ tunc incipiuntur, quando ex humore terræ humectatur, & calefit semen iniectum, inde putrefactum prosilit in radices, quarum opere segetes uegetantur. Quæ principia ideo per grana mali punici designantur, ut intelligatur, quia sanguini similia sunt, sicut sanguis nutrimentum est animalis sensui, sic & illa principia uegetatiui, & ut placet Empedocli, sicut in sanguine uita consistit animalium sensitiuorum, sic & segetum in humore terrestri. Sed Iouis sententia, idest cæli dispositione agitur, ut post sextum mensem, qui anni dimidium designat, ad superos redeat Proserpina, idest segetum abundantia, eo quod à die sationis seu à mense in mense septimo incipiant spicæ segetum apparere & grana suscipere, & in maturitatem etiam deuenire, quæ grana usque ad sationis nouæ tempus apud superos commotantur. Theodotius ex Cerere istam uetustissimā refert historiam, ex qua uidetur multum causæ fictionis superioris assumptum, & dicit Cererem Saturni filiam Sicani regis fuisse coniugem, & Siciliæ reginam, ingenio clarissimo prædiam, quæ cum per insulam cerneret homines uagos glandes, & mala siluestria comedentes, nec ullis obnoxios legibus, prima in Sicilia terræ agriculturam excogitauit, & adinuentis instrumentis ruralibus boues iunxit, & terris semina dedit, ex quo homines coepere inter se campos diuidere, & in unum conuenire, & humano ritu uiuere, ex quo à Virgilio dictum est, Prima Ceres unco terram dimouit aratro. Prima dedit fruges alimenta quæ mitia terris. Prima dedit leges, Ceteris sunt omnia munus. &c. Proserpinam uero dicit speciosissimam fuisse uirginem Cereris reginæ filiam, & ob insignem eius pulchritudinis famam ab Orco Molossorum rege raptam & in coniugem sumptam. Quod etiam testatur in libro temporum Eusebius, uerum de hoc infra prolixior fiet sermo. De Triptolemo autem scribit Philochorus uetustissimum fuisse regem apud Atticam regionem, qui cum tempore ingentis penuriæ occiso à concursu populi patre Eleusio, quia pereunte fame plebe filium aluisset abunde, aufugit, & longa nauis, cuius serpens erat insigne, abiit ad exteras regiones. & quæstus frumenti copia in patriam rediit, ex qua pulso Celeo, qui terram occupauerat, seu secundum alios Lynceo Thracæ, in regnum paternum restitutus est, & non solum restitutus alimenta tribuit subditis, sed illos docuit factis aratro terram colere, ex quo Cereris alumnus est dictus. Sunt tamen qui uelint non Triptoleum sed

sed Buzyem quendam Atheniensem Atticis bouem & aratum competisse. Dicit tamen Philochorus Triptoleum multis seculis ante fuisse quam fuerit Ceres regina Siculoru. Quod autem Ceres amauerit Iasionem dicit Leoncius etiam historiam fuisse talem. Com tempore diluuii Ogigii, Iasion quidam Cretensis multum frumenti cōgregasset, illud partibus penuriam ob diluuium pro libito uendidit, & sic ex frumento maximā cōstituit pecuniam. Et hinc locus fabulæ datus, quod ex Cere, idest ex frumento Plutoni diuitiarū deum, idest diuitias suscepit. Iasion autem à Ioue inuidia fulminatus dicitur, quia ab amicis quibus opportunus erat, uisum est, quod ante tempus subitactus sit.

- a Vnde & Cererem Græcis Ἄνδρ' uocari uolunt, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἐγγράφον.
b Erant & Thalyfia festa Cereris quæ peragebantur post messē, ut Comment. Theocriti in Idyl. 5.
c Comment. Theocriti Iasionem Cretensem regem fuisse ait Minos filium, & ut hic dicitur, ex Cere genuisse Plutoni. Didymus autem in Homerum Odys. 5. ex Hellanici sententia dicit, hunc Elestræ & Iouis fuisse, & ut quidam inquit uolunt, post diluuium in sola Creta tritici semen inuentū est, tum fabula nata est Cererem cum Iasione cōsueuisse. Ex eiusdem Hellanici sententia, & Commentar. Apollonij addit hunc Iasionem alio nomine Aëtione dictum fuisse, ac fulmine tandem à Ioue idem, eo quod simulachrum Cereris contumelia affecisset. De Cerere & Proserpina Silius lib. 14.

d Ceres in Coreyra quoque aliquandiu egisse uidetur, antequam Phæaces insulam eam tenerent, ab ea enim & Scheria eadem insula, & Drepane uocata est. Scheria quod à Neptune flumina cohibita, præcane hoc Cerere, ne ex aduerso insule influentes, eam continenti iungerent. Drepane quod in ea Ceres accepta à Vulcano falce, docuit Titanas metere: quanquam Macris eadem à Macride Dionysij nutritio, & Coreyra à Coreyra filia Aesopi, dicta postea quoque fuerit. Sed hæc ἀπὸ τοῦ διότυρου. Hæc præter frumentum quod ab ea reperiunt ferunt, leges quoque edidit, quibus iuste pieque homines uiuere assuescerent, ex quo & legiseram dixerunt, & eius sacra θεομορφία.

De Glauca, iiii. Saturni filia.

Cap. v.

Laſtan. lib. 1.
c. 14. De Fal.
relig.

als Diespiter.
Causam expli-
cat, Diodor.
lib. 6.

Lib. 8. Theb.

Glauca Saturni & Opis fuit filia, & ut sacra narrat historia, uno partu cum Plutone edita, & Saturno sola præsentata, clam Plutone seruato atque nutritio, quæ adhuc patula diem clausit.

De Plutone, v. Saturni filio qui genuit Venetationem. Cap. vi.

Pluto qui Latine Dispater dicitur, Saturni filius & Opis uno eodemque partu, ut supra dicitur, cum Glauca editus est, & clam à Saturno seruatus. Hunc ueteres inferorum finxere regem, ei que ciuitate dedere Ditem, de qua Virgilius. Respicit Aeneas subito sub rupe sinistra, Mœnia lata uidet. Et infra per plures uersus, in quibus illam describit. Eius inde aulam atque maiestatem sic describit Statius dicens, Forte sedens media regni infelicitis in arce, Dux Herebi populos poscebat crimina uitæ, Nil hominum mirans, natusque omnibus umbris. Stant furæ circum, uariæque ex ordine mortes. Sæuæque multifonans exercet pœna cathenas. Fata ferunt animas, & eorum pollice damnant, Vincit opus iusta Minos cum fratre uerendo Iura bonus meliora monet, regemque cruentum Temperat, assistunt lachrymis atque igne timentes Coccyon Flegethonque, & Styx perituræ diuini Arguit &c. Currū illi in super tritum rotarū statere, qui triga dicitur trahi que illum à tribus equis uolueret, Amatheo scilicet & Abastro & Nouio. Qui ne cælebs uiueret, sic uxorem sibi quæsisse dicit Ouidius. Nam cum die quadā ingentibus uiribus tentasset Typhoeus superimpositam sibi Trinacriam abicere, uisum est Plutoni si hoc contingeret, possibile ad eum usque lucem diei penetrare, quamobrem consensu curru exploraturus qualia essent Trinacriæ fundamenta, exiit inferum, & dum insulam circuiret haud longe à Syraculis uidit Proserpinam cum uirginibus sociis leges tem flores. Quæ cum Venetis spernetet ignes, factum ut repente Pluto sua pulchritudine caperetur, & ob id flexo curru uirginem nil tale timentem rapuit, & ad inferos detulit, & sibi coniugio copulauit. Huic in super uenerationem, seu reuerentiam filiam fuisse dicunt, & tricipitem Cerberum canem regni custodem attribuunt, quem aiunt tricipitem fuisse, & inaudita ferocitatis, & cuncta uorantem. De quo tragedus Seneca in tragedia Herculis

Herculis furentis. Post hæc avari ditis apparet domus. Hic sæuus umbras terreat stygius canis. Qui terna uasto capite cōcutiens sono Regnū tuetur, sordidum tabo caput, Lamabunt colubri, uiperis horrent iuba, Longusque torta sybilat cauda draco. Par ita formæ. &c. Hæc ego sic intelligenda existimo, cum iuxta Fulgentium Pluto latine sonet diuitias, & ideo dispater quasi diuitiarum pater à latinis appelletur, & diuitias petiturus in terris consistere, aut ex terris effodi clarum sit, & terra uocetur opis, ut supra sæpius dictū est, merito Pluto Opis dicitur filius. Verum quoniam diuitiæ primæ pro parte ex cultura terræ patere, nondum auro competo, & Saturnus terram colete docuerit, Plutoni dictus est pater. Diuitiis ferrea ciuitas & custos Thesiphon ideo datur, ut ferreas auarorum mentes Thesiphone & truculentias eorumdem circa custodiam & tenacitatem earum cognoscamus. Hanc ciuitatem inuicem neminem iustum dicit Virgilius, Nulli fas casto sceleratū insistere limen, ut appareat aut quærere, aut seruare diuitias absque iniustitia non posse. In hac ciuitate scribit Dantes nosse obstinatis inferi supplicia, quibus nulla proximi charitas, nullus que fuit amor in deum. Per aulam autem atque circumstantes multipliciū curarum anxietates, & augendæ rei labores execrabiles, atque perdendi formidines, quibus angitur in diuitiis hi uleo tendentes gutture, intelligendi sunt. Currus autem circuitiones optantium ditari de signat triplici uectus rota, ut labor circumeundum periculum & futurorum incertitudo monstratur. Sic & equi trahentes tres esse dicuntur. Quorum primus Ametheus dicitur, qui interpretatur obscurus, ut per eum intelligatur insana deliberatio acquirendi quod minime opportunum est, qua trahitur seu impellitur cupidus. Secundus Abaster dictus est, qui idem quod niger sonat, ut appareat discurrentis mœtor, & tristitia circa incubentia ferè semper pericula & pauores. Tertius Nouius nuncupatur, quem intellexere sonare repentem, ut per eum aduertamus, quoniam ob timorem periculorum ardor feruentissimi acquiritendi tepescat aliquando. Coniugium uero Proserpinæ quam supra abundantiā diximus, nulli dubium est cum diuitiis fieri, & potissimæ iudicio prospectantis uulgi, cuius sæpe falsa est existimatio. Arbitratur quidem ut plurimum dum diuitiis intuentur horrea plena, ibi abundantiā fore, ubi fames est, & penuria, auaritia procurante. Ex hoc quippe coniugio nil gignitur, laudabile scilicet, aut memoratu dignum. Cerberus, ut nonnulli arbitrantur, uerus fuit canis triceps dictus, eo quod esset lattu sonorus mordax nimium, & in tenendo fortissimus. Senserunt tamē ueteres, ut reor, sensus alios hac sub ueritate repositos, eo quod custos fingatur ditis. Et ideo cum pro dite diuitiæ intelligendæ sint, ut præmōstratum est, nullum earum rite dicemus custodem præter auarum, & sic pro Cerbero auarus intelligendus est. Cui ideo tria describere capita, ut triplicem auarorum denotent speciem. Sunt enim qui autum cupiunt, & in omne lucrum etiā inhonestū uolentes irruunt, ut quæstum dissipent & expendant, qui quā diuitiarū custos des dici non possint, perniciosi tamen & damnosi sunt homines. Sunt qui maximo labore & periculo suo congregant undique & quomodocumque, ut teneant, seruent, atque custodiant, nec ex quæstis sibi profunt uel aliis, & hi hominum genus inutile. Sūt qui nullo suo opere, sed maiorum quæstis sudoribus tam studiosa uiolentiā seruent, ut non aliter quam alienum depositum contingere audeant, & hi segnes atque tristissimi sunt, & ditis custodes certissimi. Serpentes uero Cerbero additi, tacite atque mordaces auaritiæ curæ sunt. Plutoni hunc in super uocauere Orcum, ut in Verrinis Cicero dum dicit, ut alter Orcus uenisse Aethnam, & non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse uidebatur, &c. quem ideo sic uocari dicit Rabanus, quasi receptorem mortium, quæ recipiat quacumque morte morientes. Februarium præterea dictum uolunt non à febre, ut multi stolidè arbitrantur, sed à lustris quodam sacro à ueteribus ei cōstituto, per quod manes purgari credebantur, & hoc in mense Februarii fiebat, & inde mensis ille nomen sortitus est, quod à Macrobio in libro Saturnaliorum dicitur sic, Secundum dicauit Februo deo, qui lustratio num potens creditur. Lustrari enim eo mense ciuitatem necesse erat, quo statuit ut iustis diis manibus soluerentur, &c. His prælibatis quid hæc fictio historiæ regat apponendum est.

Thesiphone

est. Refert ergo Lactantius de Plutone in libro Diuinarum institutionum sic. Ergo illud in uero est, quod regnum orbis ita partiti sunt, ut orientis imperium Ioui cederet: Plutoni, cui cognomen fuit Agelao pars occidentis obtingeret, eo quod plaga orientis, ex qua lux mortalibus datur superior, occidentis autem inferior uideatur, &c. Theodorus autem paululum de hoc plenius inquit, Saturno scilicet Iouem, Neptunum, & Plutonium fuisse filios, qui eo mortuo cum eis partiretur imperium, contigit Plutoni iuniori in occiduam regni partem regnare, apud ea loca, in quibus postea mansere Molossi, secus inferum mare, & is à circumadiacentibus regno suo populis Orcus appellatus est, eo quod seuis & receptor scelestorum esset hominum, & quod ingenti cani suo quem Cerberum appellabat, consuetus esset uiuos homines trucidandos apponere. Hinc Proserpina nam uirginem Siculam cum interceptisset in regnum deportauit suum, eamque sibi coniugem copulauit. Hæc ille. Eusebius autem in libro temporum hunc appellatum Aidoneum ait, & tempore Lyncei regis Argiuorum atque Erichthei Atheniensium regnasse.

^a Puto legendum Aethone, Alastore, & Nycteo, tamen si temere pronuntiare nolum, uocibus usque adeo uicinis: hæc aut nomina apud Claudianum ponuntur, quanquam ille etiam quartum addit Orphneum libro primo de rapt. Proserpine his uersibus, Orphneus crudele micans, Aethonque sagitta Ocyor, & Stygij crudelis gloria Nycteus Armenti, Diisq; nota signatus Alastor, stabant ante fores uincti, seuumque fremebant, Crastina uentura spectantes gaudia prædæ.

Que nomina si interpreteris, sonant ὀφθαλμὸς tenebrosus, αἰδῶν ardens, νύκτις nocturnus, ita enim & noctis deus à Plauto dicitur in Amph. αἰδῶς αὖτὲν mordens conscientiam.

^b Per Cerberum quidam intelligunt terram, dictumque Cerberum quasi κερβερός uolunt, eo quod à terra hominum cadauera deuorentur. Apud inferos autem, qui fabulam persequuntur, usque hunc officibus Amphiarai dicunt, quem tellus absorbit, ut est apud Statium.

^c ἐν τῇ δὲ οὐτὸς ἰδὲς μὲν κύνων κεφάλαιος, τὴν δὲ ἔργον δὲ γάλακτος.

Comment. Ho.

De Veneratione Plutonis filia & Honoris coniuge.

Cap. VII

Venerationem filiam fuisse Plutonis Seruius affirmat. Theodorus autem hanc reuerentiam uocat, dicens uenerati Deos oportere, maiores autem homines reuerentia, non ueneratio appellari, ex qua autem concepta sit matre, non habetur, cum Proserpina nam sterilem fuisse omnes affirmant. Hanc Honori nuptam Paulus & Theodorus dicunt, & ex eo peperisse maiestatem, ut supra monstratum est. Ego ex hoc figmento id sentio quod intueor. Diximus supra Plutonium diuitiarum deum, ex quibus diuitiis omni reuerentiam suis cernimus, cum reuerentia solis exhibetur diuitibus, etiam si inertes, degetes, in seculum priuati que sint homines, tantum sunt apud mortales existimationis diuitum.

De Chirone sexto Saturni filio, qui genuit Ochiroem.

Cap. VIII

Chironem centaurum Saturni & Philyrae filium uoluit. Lactantius tamen dicit eum ex Pelopea conceptum, cuius originis talis extat fabula. Saturnum scilicet uenustate Philyrae captum eam interceptisse, & dum eius, ut ait Seruius, ueretur concubitu, interueniente Opi coniuge, confestim se uertit in equum ne cognoscatur in culpa. Philyra autem ex eo concubitu Chironem concepit, peperitque animal ab umbelico supra hominem, ab inde uero infra equum. Qui cum excreuisset, in syluas abiit, easque coluit. Huic autem à Tethide Achillem puerum commendatum, quem ipse nutriuit & docuit, & similiter Aesculapium. Postremo cum eum uisitasset Hercules, casu factum est, ut una sagittarum eius Leteo ueneno pedita super pedem eius caderet, atamen cum à parentibus fuisset genitus immortalis, ut Ocyroes uaticinium impleteretur, quo prædixerat eum optatum esse mortalem, graui uexatus morbo mori cupiens, orauit superos, ut illi mori concederent. Quo concesso, ab eisdem in celum

Chironis fab.
describit Oui.
Fast. 5

in celum translatus est, & in zodiaco locatus, & sagittarius appellatus. & quoniam ualuerit auspicio, eo coram celestis ara apposita est. Ex his fictionibus Theodorus & Barlaam sensum exprimebant huiusmodi, Chironem ideo Saturni filium dictum, quia circa agriculturam plurimum ualuerit, & quia hororum adaquationem inueniret, Philyrae dictus est filius, quia Philadros, id est, aquæ custos uel amator, eo quod ad irrigandam hororum plurima ueretur. Quod autem in conceptione eius Saturnus à coniuge repertus uerteretur in equum, dictum est, eo quod causam suam apud turbatam coniugem iustificauerit dicens, quod ob id aliarum mulierum concubitu quæteret, si forte filios masculos suscipere posset, cum sibi prolem melioris sexus ex ea conceptam ob promissum Titano factum seruare non posset, & sic ob hoc æque agere uisum est, & inde æquus, id est, iustus. Alii uero uolunt fabulam à præcedentibus causam habuisse. Nam cum uidissent illum mortales, ut dicit Isidorus, hominum pariter & iumentorum medicinam inuenisse, hominis & equi filius dictus est, & Chiron denominatus, ut intelligatur quia chirurgiam non physicam reperisset, quæ leui doctaque manu operatur. Nam Chiron Græce manus est. Quod à sagitta Hercules uulneratus sit, historiographum dicunt, & cum letalem morbum arte sua aliquandiu curasset, uisum est amicis eum immortalem creatum, quem ueneni uis non occideret. Tandem cum uenisset in mortem ob mentis uirtutis suæ, quia iustissimus fuerit homo, ut in Iliade dicit Homerus, ad perpetuam sui nominis memoriam ab antiquis inter astra locatus est.

Suidas autem in Thesaliis, ut citatur à Commentario Apollonij, Ixionis filium, ut & reliquos centauros facit, uxorem autem Centauri Charielid uocat.

Chironis manus est, quamquam & superiores etymologia plus satis ineptæ sunt.

De Ocyroë filia Chironis.

Cap. IX

Cyroë filia fuit Chironis ex quadam nympa Cayci fluminis suscepta, ut ait Ouidius, Ecce uenit rutulis humeros protecta capillis Filia Centauri, quam quondam nympa Cayci Fluminis in rapidis ripis enixa uocauit Ocyroën, non hæc artes cõtenta paternas Edidicisse fuit, factorum archana canebat, &c. Hæc Aesculapium orbi toto profuturum prædixit, & patrem optatum mortem, & se equam futuram, quæ omnia euenere. Rei huius significatum potest esse cum dicat Theodorus eam Thetide Achillis matrem fuisse, ideo in equam uersam dici, quia genuerit equum, id est, hominem bellicosum uti Achilles fuit, & furore cuius & ipsa Thetis, ut dicit Leonidius, equarum dea nuncupata est. Equi autem ubique apud antiquos bellorum erant præsagium, ut Virgilius dicit, Quattuor hic primum omen equos in gramine uidi, Fidentes late campum candore niuali.

Et pater Anchises, bellum o terra hospita portas.

Bello armantur equi, bellum hæc armenta minantur.

De Pico septimo Saturni filio, qui genuit Faunum, & Sentam, & Faunam. Cap. X

Picus Ausoniae rex Saturni filius fuit, ut asserere uidetur Ouidius, dum dicit, Pico in Ausoniis proles Saturnia terris. Et Virgilius, Accipimus Fauno Picus pater, isque patrem Te Saturne refert, &c. Hunc dicit Seruius à Pomona pomorum dea dilectum, ac eius sortitum coniugium. Demum, ut ait Ouidius, cum die quadam ueniret, à Circe Solis filia uisus & amatus est, quam cum ipse paruipenderet, ab ea irata in auem sui nominis uersus est. Sanè Ouidius à Seruio discrepat, Picum uirum fuisse Circes dicens, cumque dilexisse Pomonam, & ob id Circe zelo commota aurea illum tergit uirga, & in picum auem mutat. Huius autem fictionis effectus talis à Seruio arbitrari uidetur, Picum scilicet regem eò in picum auem mutatum dici, quia augur fuerit, & domi picum habuerit, per quem futura prænosceret, & sic in pontificalibus libris haberi. Nonnulli dicunt hunc Picum cum

Ouid. lib. 14
Meta.
Virg. lib. 7
Aeneid.

ob singulare studium domandorum equorum aliàs rudis esset homo, à Citee doctus eloquentissimus factus est, qua eloquentia in commodum suum multos traxit agrestes, eosq; sibi fecit obsequiosos. Et ob id fictum eum in auem sui nominis fuisse cōuersum. Est enim pico aui inter alias proprietates hæc, ut cum habeat longissimam linguam, æstiuo tempore exquirat loca fornicarum plena, & emissa inter eas lingua, patitur eas illam conscendere, & mortu præhendere, tandem cum illam fornicarum plenam sentit, tetrahir adherentes unà secum formicas. Ex quibus sic pastus euolat. Sic Picos rex eloquētia, id est, lingua trahebat agrestes, qui formicis similes sunt, & in suum, ut dictum est, uertebat commodum. Augustinus autem de Ciuitate dei, dato quæ ad historiā spectant quasi Poeticam fictionem floccifaciat incipit. Exortum est Laurentum regium, ubi Saturni filius Picos regnum primus accepit. Et paulo post sequitur, Sed hæc poetica opinetur esse figmenta, & Pici patrem Stercon potius fuisse asseueret, à quo peritissimo agricola inuentum ferunt, ut fimo animalium agri fecundarentur, quod ab eius nomine stercon dictum est. Huc quidam Stercutium uocatum ferunt, qua autem ex causa eum Saturnum appellare uoluerunt. Certe tamen hunc Stercon seu Stercutium merito agricultoræ fecerunt deum, Picum quoq; similiter eius filium, &c. Et sic uidetur per Augustinum ostendi Picum filium non fuisse Saturni. Sanè cum Pici plures esse potuerunt, & Augustino credimus Picum quendam Stercon fuisse filium, & alium Picum filium fuisse Saturni. Huius insuper inuentum lusoriam pilam in libro naturalium historiarum Plinius asserit fuisse.

De Fauno Pici filio, qui genuit Faunos Satyros Panes & Syluanos, Acis, & Euredontem, & Latinum, & secundum quosdam Sentam Faunam, quam alii uolunt sororem fuisse & coniugem.

Cap. XI

F Aunus Pici fuit filius, ut Virgilii testimonio patet dicentis, Accipimus Fauno Picos pater, &c. Hic etiam patri successit in regno, de quo dicit Lactantius in libro diuinatium institutionum primo, quod ut Pompilius apud Romanos institutor ineptarum religionum fuit, sic ante Pompiliū Faunus in Latio, qui & Saturno auo nepharia sacra constituit, & sororem suam Sentam Faunam eandem coniugem consecrauit, quam, ut Crispus Clodius in eo libro, quem Græce scripsit, dicit, eo quod contra mores, decusq; regium clam uini ollam ebiberet, & ebria facta erat, uirgis myrtis ad mortem usq; cecidit, postea facti poenitens cum desiderium eius ferte non posset, illi sacros deuoluisse honores. De Fauno uero hoc & Fauna quod Dii facti sunt uidetur testari Seruius sic, Quidam dictus est Fatuellus huius uxor est Fatua idem Faunus, & eadem Fauna à uaticinando, id est, à fando, unde & fatuos dicimus inconsiderate loquentes. Ergo faune & faue nomen quasi asperum, &c. Hæc ille.

De Senta Fauna Pici filia, & coniuge Fauni seu filia.

Cap. XII

Enta Fauna, ut proximo supra dictum est, filia fuit Pici regis, & cōiunx Fauni fratris sui Lactantio teste, & quicquid Crispus Clodius minus honestum de eo scribit Gabius Bassus dicit eam Fatuam nominatam, quod mulieribus fata canere consueffet, ut Faunus uiris. Eandem Varro scribit ante pudicitia fuisse, ut nemo illam dum uiuere, præter suum uirum in os uideret, nec nomen eius audierit. & ideo mulieres illi in operto sacrificare consueuerunt, & bonam appellare deam. Sed de hac Macrobius Saturnaliorum libro, auctoritate Cornelii Labronis hanc Maiam dici dicit, ei q; sub nomine Bonæ Deæ ædem Kalendas Maias dedicatam, eandemq; terram esse, & id occultiore ritu factorum doceri. Demum eam Opem bonam Faunam & Fatuam pontificum libris appellari. Bonam, quia bonorū omnium ad uictum causa sit. Faunam, quia omnibus animantibus faueat. Opem, quia eius auxilio uita constet. Fatuam à fando, eo quod non ante infantes paru editi uocem edant quàm terram attigerint. Et quia cum regali sceptro figuretur, sunt qui dicant eam lunonem habere potentiam. Et alii eam arbitrari Proserpinam, eo quod illi Forca ob depastas legetes

legetes sacrum faciat. Præterea eam non sororem & coniugem Fauni, ut quidam dicunt, sed filiam, eumq; in amorem eius lapsum, & ob id quod etiam oppressa uino noluisse eius parere desiderio uirgis myrtis caesam. Tandem eo in serpentem uerso, cū ea cubuisse creditum, & ob id in templo eius haberi uirgam myrteam nephas esset, & extantam supra caput eius uitem uideri, eo quod pater uino illam decipere tentasset. Quod in templo eius suo nomine non consueuit inferri, sed uas in quo uinum esset inditum mellarium nominari, & uinum nuncupari lac. Et serpentes in templo eius innocuos & impauidos apparere, & alia plura quasi uelint hanc Faunam terram esse. Quas quidem ego ambas & circuitiones detestor, & omitto libens.

De Faunis, Satyris, Panibus, & Syluanis filiis Fauni.

Cap. XIII

F Aunos Satyros, & Panes atq; Syluanos dicit Theodotius Fauni fuisse filios. Leonatius uero dicebat Saturni, de quibus eo quod nullius nomen sciatur proprium, seu opus, inuicem tractare de omnibus necesse est. Faunos ergo & Satyros nemorum dicebant deos, & ut ait Rabanus, uoce non signo ostendebant futura paganis exigentibus. Panes uero agrorum deos, & Syluanos syluatum, sed improprie à Poëtis per sepe unus pro altero assumpti sunt, ut Virgilius facit, Et uos agrestum præsentia numina Fauni.

Hos etiam semones, seu semideos uocari ueteres uoluere, ut scribit Ouidius, Sunt mihi semidei, sunt rustica numina nymphæ, Et Fauni Satyrq; & monticolæ Syluani. Quos quoniam celi nondum dignamur honore, Quas dedimus certe terras habitare sinamus, &c.

Hos ego nec Fauni, nec Saturni filios credam, cum homines isti, illi uero quodammodo animalia bruta sint. Sed possibile est forsitan circa Saturni tempora uel Fauni, ex eis ortus est error, & de eis primo recitationes inter mulierculas haberi coepisse. de quibus tamē ab insignibus autoribus quædam miranda narrantur. Nam Pomponius Mela ultra Adantem Mauritani montem dicit noctu lumina uisa, & strepitus cymbalorum atq; flutarum auditos per sepe, nec die repertus quisquam, atq; pro constanti habitum, hos Faunos esse atq; Satyros, & huiusce generis animalia. Præterea dicit Rabanus Satyros homines esse, & habere uncas nates, & cornua frontibus, pedesq; caprarum similes, & ex his unum à beato Antonio per solitudines Thebaides Paulum sanctissimū uirum heremiticam agentem uitam exquirente uisum, atq; ab eodem interrogatum, respondisse se mortalem, & ex accolis heremi unum ex his, quos stolido errore lusa gentilitas Faunos Satyrosq; colit. Alii syluestres homines putant, appellantq; Incubones seu Ficarios, ex quibus sic scribit Martianus, ubi de nuptiis Mercurii, & Philologia, ipsamq; terram, que hominibus inuia est referuntur longæuorum chori, qui habitant syluas, nemora, lucos, lacus, fontes atq; fluuios, appellanturq; panes, fauni, fones, fatuæq; uel fantuæ, uel etiam fanæ, à quibus fana dicta, eo quod soleant diuinare. Hic omnes post prolixum æuū moriuntur, ut homines, sed tamen & præsciendi, & incurfandi, & nocendi habet promissimam potestatem. Hæc Martianus. Hos autem dicit Aristoteles post annorum milia & nymphas, & satyros perire. Nonnulli autem gentiliū inter alias stultitias suas in hanc deuenerunt, ut se horum mallent filios quàm hominum dici, arbitantes, dum matrum meretricia accusarent, suæ nobilitati plurimum splendoris iungere, ex quibus pauci apponuntur.

De Acis Fauni filio.

Cap. XIV

Acis filius fuit Fauni & Nymphæ Simechidis, ut clare scribit Ouidius, dici cens, Acis erat Fauno nymphæq; Simechide cretus, &c. Ex his talis ab Ouidio fertur fabula, quod scilicet Galatheam nympham Siculam amauerit, & ab ea amatus sit, &c. ut supra de Galathea. Verum quoniam alter sensus hic ex fictione sumitur quàm supra factum sit, illum apponere uisum est.

s s Dicit

Lib. 13. Metamorph.
Meminit
sil. lib. 14.

Dicit ergo Theodotus Cycloperum tyrannum apud Siculos fuisse, cui maximum erat pecus, lacte cuius plurimum eius augebantur substantiae, & ideo Galatheam, id est, lactis deam amasse dicit, quia ex humiditate lac procreatur. Sed eum aqua Acis fluminis hanc habeant proprietatem, ut desiccant ubera potantium pecudum, non solum Cyclops ob id à flumine illo certo anni tempore amoueri greges iubebat, sed nonnunquam per risu uolos illud exinanire atque desiccare conatus sit, frustra tamen. Ego autem non credo hanc Fauni regis fuisse filium, sed forsan alicuius alterius nobilis uiri sic uocari, seu unum ex his fuisse, qui Faunorum filii dici maluerunt quam hominum.

De Eurymedonte Fauni filio, qui genuit Peribceam.

Cap. XV

Lib. 7. Eurymedon filius fuit Fauni, ut placet Statius in Thebaide ubi dicit, Proximus Eurymedon cui pastoralia Fauni Arma patris, &c. Hunc ego, ut de Acis dixi, non arbitror Fauni Laurentum regis fuisse filium, sed quoniam in syluis conuerfaretur ad excolendam progeniem suam se Fauni finxit filium. Fuit enim hic, ut idem Statius ostendit, in bello Thebano partibus fauens Aetheoclis.

Apparet tamen alium fuisse Eurymedontem de quo Statius agit, & alium de quo Homerus.

De Peribcea Eurymedontis filia, & Nausithoi matre.

Cap. XVI

Peribcea filia fuit Eurymedontis, ut in Odyssaea scribit Homerus, dicens, Nausithoou quidem prius Neptunus terram mouens genuit, & Peribcea feminarum specie prima, iunior filia magnanimi Eurymedontis. Dicit autem Leontius, Eurymedontem Gigantum fuisse dominum, & eum eis perisse. Hæc ex Neptuno peperit Nausithoou, ut per Hometum monstratum est.

Versus sunt Odyss. Η. ΝΑΥΣΙΘΟΟΥ ΜΥ ΠΡΩΤΑ ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ ΕΝΟΣΙΧΘΩΝ ΓΕΝΕΑ, ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΕΑ, ΝΑΥΣΙΘΟΟΥ ΝΑΥΚΩΡ ΕΙΔΟΣ ΑΡΙΣΤΗ, ΟΠΛΟΤΑΤΗ ΘΥΡΑΤΗ ΜΕΓΑΛΙΩΡΟ ΕΥΓΥΜΕΔΟΝΤΟΣ ΟΣ ΠΟΘ' ΥΠΕΡΘΥΜΟΙΣΙ ΓΙΓΑΝΤΑΣΙΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣΙΝ. Meminit & Homerus Eurymedontis lib. Iliad. 2. quo loco Commentarius addit Iunonem ab eo ui compressam fuisse, antequam nuberet. Deinde ea nupta, postquam Iuppiter rem rescuit, in tartarum illum præcipitasse, quanquam ex Odyssaea intelligitur Gigantem principem fuisse, ideoque præcipitem datum esse.

De Latino Laurentum rege Fauni filio, qui genuit Lauiniam & Prænestem.

Cap. XVII

Lib. 7. Aenei.

Latinus Laurentum rex Fauni regis & Maricæ nymphæ Laurentis filius fuit, ut carmine patet Virgilii, dicentis, Rex atque Latinus & urbes iam senior longa placidas in pace regebat.

Hunc Fauno & nymphæ genitum Laurente Marica Accipimus, &c.

Iustinus autem non Fauni filium, sed nepotem dicit ex filia. Scribit enim redeunte Hercule ex Hispania Geryone superato Fauni filiam uitiassæ, & ex eo concubitu suscepisse Latinum. Seruius autem refert secundum Hesiodum in libro quem Aspidopiam uocant, Latinum Vlyssis & Circes fuisse filium, quam nonnulli Maricam uocant, & inde eo

Lib. 7. Aenei. dicit dixisse Virgilium, Solis aui specimen, eo quod Solis Circes fuerit filia. Verum dicit

Cap. 21. Seruius, quia temporum ratio non procedit, & ideo illud accipiendum esse Higinii, qui

Lib. 7. Aenei. ait Latinos plures fuisse, ut intelligamus Poëtam abuti ut solet nominum similitudine, sed quicquid dicant alii cum uniuersalis fama Virgilio faueat, Latinum scilicet Fauni fuisse filium carmini eius obtemperandum est, credendumque Latinum Fauni fuisse filium. Est in super & de matre Marica opinio uaria. Seruius autem de ea dicit, Est autem Marica dea litoris Minturnensium iuxta Lyrim fluuium. Horatius, Et innantem Maricæ litoris bus tenuisse Lyrim. Quod si uoluerimus accipere uxorem Fauni Maricam, non procedit, Dii enim topici, id est, locales, ad alias regiones non transeunt, sed potest dictum esse per Poëticam licentiam. Laurente Marica, cum sit Minturnensium. Dicunt alii per Maricam Venerem intelligi debere, cuius fuit sacellum iuxta Maricam in quo erat scriptum υἱὸς τῆς ἀφροδίτης. Hæc Seruius, Hoc tamē dubium paucis potest absolui. Plures enim

potuere esse Maricæ, ut supra de Latino etiam dictum est. Hic autem Latinus rex fuit eodē tempore quo Troia deleta est, habuitque Amaram Dauni regis Ardeæ sororem in coniugem, ut per Virgilium patet. Varro autem eo in libro quem de origine linguæ latinæ scripsit, dicit Pallantiam Euandri filiam eius fuisse uxorem, eumque uoluit profugum suscepisse Aeneam, & uti responso suscepit, Lauiniam filiam iam Turno filio Dauni promissam dedisse uxorem, quamobrem bellum ingens inter Aeneam & Turnum exortum est, in quo Latinum cecidisse dicit Seruius.

Versus Hesiodi sunt in Theogon.

Κίρκη δ' ἡλίας θυγάτηρ ὑπεριονίδας
Γένει δ' Ἀλυστῆος Τολασίφρονος ἐν Φιλότιπ
Ἀργίον ἡδὲ Λατίνον, ἀμυμονά τε κλυτὰ τεύχεα.

De Lauinia filia Latini & Aeneæ coniuge.

Cap. XVIII

Lauinia filia fuit Latini regis & Amatae secundum Virgilium, quam cum Turno regi promissam Latinus pater daret in coniugem Aeneæ Troiano, ingens exortum est bellum. Et ut ait Seruius, in primo ferē concursu Latinus occisus est, & sic patris dotata sanguine aduenæ coniugio iuncta est. Et cum uirum in eodem confidit apud Numidum fluuium perdidisset, timens uidoris priuigni insolentiam, ex Aenea pragnans aufugit in syluas, & ut dicit Seruius, apud Tyrtheum pastorem diuertit, ibique peperit filium, quem Iulium Syluium Posthumum appellauit, eo quod post patris funus in syluis natus esset. Hanc Alcanius postea reuocauit in regnum patrum, cum ipse secessisset in Albani à se conditam, quod quidem cum regia in doles generoso mulieris in pectore ob aduersas res in nullo fracta esset, adeo integre conseruauit, ut adulto filio auctum quam diuturnum potius regnaret. Eusebius autem in libro temp. dicit hanc post Aeneæ mortem Melampodi cuidam nupsisse, & ex eo concepisse filium, quem Latinum Syluium nominauit, qui etiam Latino Iulio Syluio mortuo imperauit.

Libro sexto & septimo Aeneid. Seruius.

Tyrtheusque pater cui regia parent Armenta, &c.

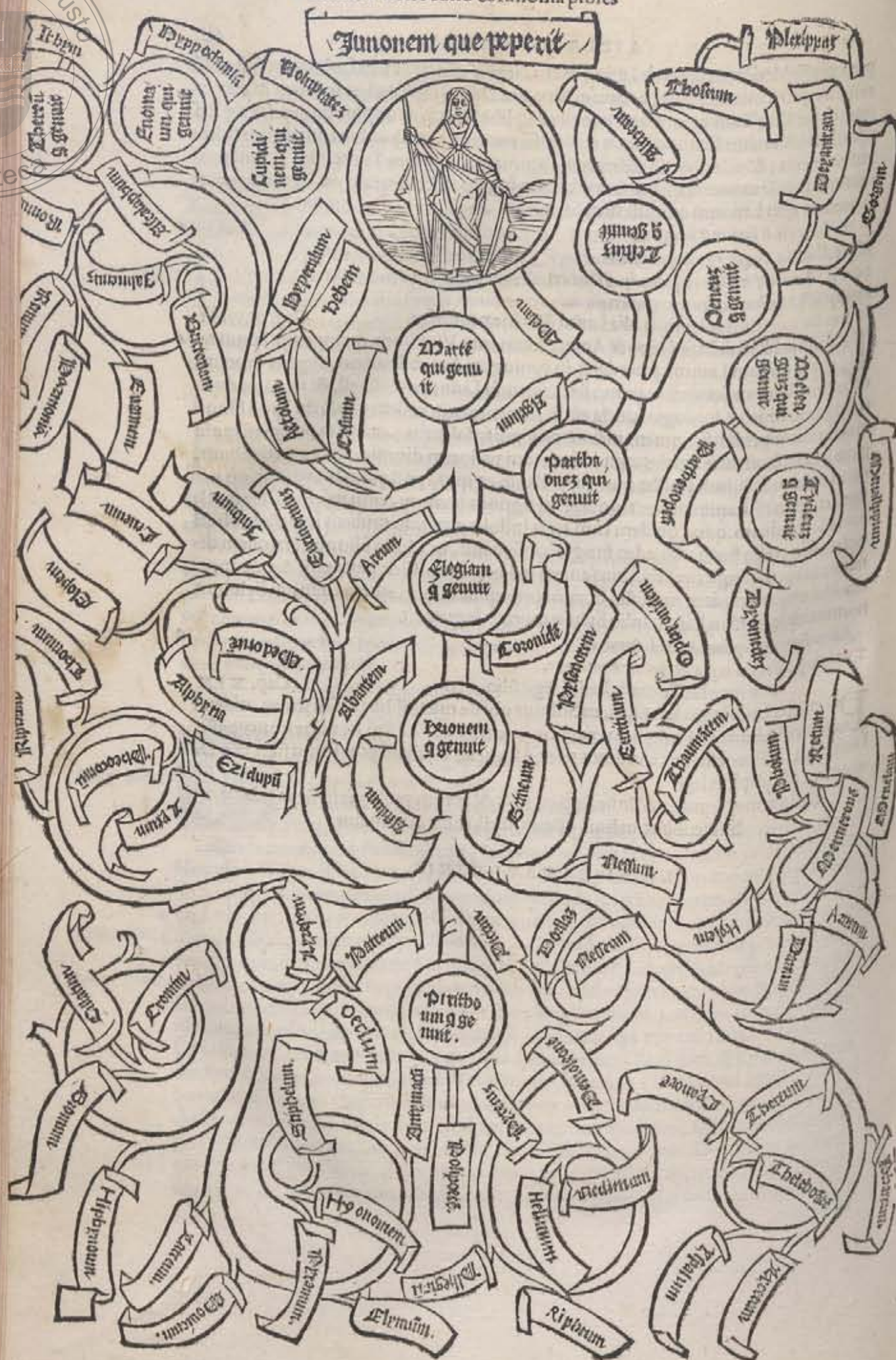
De Præneste Latini regis filio.

Cap. XIX

Praenestes Latini regis fuit filius, ut Solinus ubi de mirabilibus mundi scribit, uidetur asserere. Et hunc ait Praenestem etiam ciuitatem fecisse, & à suo nomine nuncupasse. Dicit enim sic, Praeneste, ut Zenodorus refert, à Praeneste Vlyssis nepote Latini filio, &c. De eo autem nil amplius legi.

De Iunone Neptuno & Ioue Saturni filiis, & eorum prosapiis in sequentibus scribitur, ut huic octauo libello finis imponatur.

Ponitur in nono Iuno & Iunonia proles

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM, LIBER NONVS.

PROOEMIUM

MITIORI iam caelo partem posteritatis Saturni, quam ceppissem in Lautentum litus petegeram, & ecce seu maris aestu factum sit, seu occiduo impellente flatu, repete in Aegeum usq; mare delatus sum, & in conspectu Samos iam dudum splendida insule, quasi iniectis anchoris, serenissime rex, firmatum me comperi. Ibi dum partim in caelum usq; delata uerustissimi templi semela fastigia cernerem, & partim disiectas in frustra columnas mirabiles, euulsas e sedibus bases, dirutas testudines, aequatas fere solo parietum longissimas alas, humo infixas tholos, & omnem ingentis, immo monstruosi aedificii solutam compaginem, atque ruinarum demersam cumulis, uepribus atque syluestribus arboribus sua sponte nascentibus, muscos que occupatis turpi, mirabundus intuerer, mecum que perquirerem, cuius ob obsequium tam grandis portuerit auro suo moles extolli, sumptus que ueterum magnificos laudarem, uenit in mentem Samiam fuisse Iunonem, & a Samiis praeter ceteris deitatibus honoratam, & enestigio comprehendi templum illud olim inter cetera urbis mirabile & uerustissima fama celebre, eidem Iunoni ab incolis fuisse constructum. O quam grandes diuinit que labores exhausti, quot architectorum emuncta ingenia, quot pontificum instituta sacra, quot ingentium uirorum matronarum que ornatus apposit, ut dia bolo praestaretur obsequium perire. Et hinc in cogitationem longiusculam perseverans, emisso e profundissimo pectoris archano suspirio, mecum inquit, Erubescant miseri Christiani, quibus hac tempestate facillimum est ut rem domesticam augeant, morum terebrare uiscera, maris & fluminum alueos uncis piscatoriis radere, Arctos transire nites, arthiopum experiri soles, hyperboreas fallere gryphes, libycos sopire serpentes, marmaricos leones excludere, Oceanum sulcare ratibus, etsi daretur in caelum usq; transcendere. Heu miser quid defleo? Aliqua forte cum honestate possunt hi sudores assumi. Sed quid dicam cernens Piratica infestare maria, itinera obsidere, ianuas infringere, fallas signas tabellas, uenena porrigere, bella iniusta mouere, iustum sanguinem fundere, fidem frangere, & in cunctos dummodo suppetant uires tyrannidem, & uolentiam exercere, ut ampliusculam possimus facere substantiam peturam? Ingemiscendum equidem est cecitati nostrae. Quid quales si detur cumulasse quod cupimus, refert pallatia erigere, thalamos ornare, equos ministros q; parare, conuiuia festos q; dies ducere, auro, gemmis, & purpura illustres apparere, alea ludere, possessiones amplissimas facere, uiridaria lacus q; componere. Si noster honor, nostrum decus, nostra gloria ab indignioribus occupatur? Seruit indyta Hierusalem ciuitas Agarenis, loca sacra & memoratu dignissima barbarica foedant spurcitia, & in dedecus Christiani nominis deturpant. Hostes blasphemant, floccifaciunt atq; rident, quo uerbum caro factum est, quo natus Christus & alius, quibus se deum & hominem demonstrauit, & praedicans dogma tradidit salutare, quo ut nos solueret a laqueo seruitutis, innocens passus, mortuus, & sepultus est. Quo cum surrexisset a mortuis, uirtute propria euolauit in caelos. O scelestum facinus, o dedecus inextinguibile, potuere insulae unius & paruae incolae e montibus columnas excidere, ingentia euellere saxa, & in amplissimum opus deducere. Et in sumptus auri ingentia pondera erogare, ut templum admirabile nephariae construerent mulieri. Europa uero omnis negligit, classem in mare trahere, arma sumere, naues conscendere, & bellum hostibus inferre, & uiribus regionem sanctissimam a tam ignauis hostibus emundare, & a nostris frontibus ruborem detestabilem amouere, ut his lapidibus non in terris petiturum templum, sed in caelis ciuis

lis ciuitatem ædificemus æternam. Sed quid uerbis forte superfluis aures uerbero & segnes puniet deus, & auaros diuites dimittet inanes. Nos autem in propositum reuertamur. Dum igitur ruinas inspicio nequeunt auferte adhuc loci ueterem maiestatem, satis ad uerti à delatrice fortuna moneri. Quoniam Iouis atq; Neptuni esset sermo paululum disferendus, ut Iunonis fabulosam progeniem in mediū traherem, in qua & belligeri Martis omnis profusa continetur profapia, cuius inter strepitus atq; futores queso minus deus, qui Dauid docuit manus ad bellum, sua pietate deducat in pacem.

De Iunone octaua Saturni filia, quæ absq; uiro concepit & peperit Hebem & Martem. Cap. I

Fastorum

Vno errore Gentilium regina Deorum, Saturni & Opis fuit filia, ante Iouem nata, eodem tamen partu. Fuit præterea & Iouis cōiunx, ut dicit Oul. Si genus aspicitur Saturnum prima parentem

Feci Saturni fors ego prima fui, &c.

Iliad. E

Metamor. primo

Educata autem illam à Tethyde dicit Seruius. Eamq; Neptunum educasse asserit Albericus. Sic Martianus illam nutrisse dicit Mercurium Maiae filium. Eam præterea regnorum atque diuitiarum faciunt deam. Sic & coniugii, ut scribit Virgilius, Iunoni autem omnis cui uincla iugalia curæ. Præterea & parturientibus præesse uolunt, ut per Plautum patet in Aulularia dicentem, Petii mea nutrix obsecro te, utrum doleo, Iuno Lucina tuam fidem, &c. Illi in super insignem curtum & arma attribuunt, ut in Iliade demonstrat Homerus. & ne deorum regina sola procedat, & pedissequas illi quatuordecim nymphas ascribunt, ut in persona eius ait Virgilius, Sunt mihi bis septem præstanti corpore nymphæ, &c. Inter quas illi Iris præcipue famulatur. Auem etiam pauonem in tutelam eius dixere, caudæ cuius eam Argi pastoris occisi à Mercurio oculos apposuisse dicit Ouidius. Vocant etiam illam præter Iunonem & reginam nominibus multis, ut puta Lucinam, matronam, curtim, deum matrem, Fluoniam, Febrinam, Insterducam, Domiducam, Vnixiam, Cynthiam, Socigenam, Populoniam, & Proserpinam. Eam dicunt comestis lactucis syluestribus Hebem filiam concepisse. Sic & percussio florete Martem. Ex Ioue uero uiro suo peperisse Vulcanum, & alia de ea referunt plurima. Circa prædicta sicut multa sunt, sic & multa dixere diuersi. Dicit autem Barlaam, Iunonem Saturni ac Opis filiam arbitratos, qui Saturnum opificem rerum esse, & Opin materiam, & Iunonem terram credidere uel aquam. Sic & Macrobius ubi de somnia Scipionis illam Iouis dicit esse sororem, quia ex eisdem seminibus quibus Iuppiter procreata sit, cum Iouem cælum asserat, & ætrem dicat esse Iunonem. Quam ideo ante Iouem natam dicunt, quia cum Iuppiter ignis sit, & hæc ær, non uidetur apud nos quod absq; spiritu, qui ær est, ignis deduci possit in flammam. nec sublato usquam uiuere, & ideo opportunum ætrem esse si ignem uelis, uel quod ignis motu ætis accendatur, ut in syluis locis q; palustribus sæpe uidimus contigisse, & sic ær natus antequam ignis. Eam autem educatam à Tethyde ideo fictum, quia humiditate aquæ restauratur quicquid ætis extenuati in ignem uertitur. Eam autem educasse Neptunum & Mercurium ubi de eis fiet mentio exprimitur. Iouis autem coniunx ideo dicta est, quia sic ær cælo seu igni supponitur. Seruius autem dicit Iouem aliquando pro igne & ære, & nonnunquam pro igne tantum sumi. Sic Iunonem pro terra & aqua, & aliquando pro ære solo. & ideo quando pro igne & ære accipitur Iuppiter, & Iuno pro terra & aqua, merito coniuges dicuntur, cum ignis & ær habeant agere, & terra & aqua pari. & sic superioribus & inferioribus agentibus suffragantibus supercaelestibus corporibus apud nos cuncta agnuntur. Quando uero ut idem Seruius ait, Iuppiter pro igne tantum, & Iuno pro ære reponitur, tam ratione contiguitatis, quam etiam tenuitatis & leuitatis similitudine, fratres esse dicuntur. Theopompus uero in Cypriaco carmine & Helanus in Diospolitichia, dicunt Iunonem à Ioue & Iunctam cathenis aureis, & & deprimatam in cudiibus ferreis. Quos nil aliud sentire uoluisse arbitror, nisi ætrem à frigidityte & duritie terre

terre & deprimatam, cathenis aureis, id est, per cōtinuas lucis successiones igni iunctam esse. Tullius uero dicit circa hanc materiam sic, Aër autem Stoici disputant interiectus inter mare & cælum Iunonis nomine consecratus, quæ est soror & cōiunx Iouis, quod & similitudo est ætheris, & cum ea summa coniunctio. Effeminatunt autem eum, Iunoni q; tribuerunt. Aër quidem nihil est mollius, &c. Reginam & deam regnorum atq; diuitiarum insuper dixere Iunonem, quam Fulgentius uelato capite, & sceptrum manu tenentem designant, nil aliud, ut ipse credo, uolentes ostendere quam quæ in parte regna consistant & diuitiæ. Diximus enim Iunonem esse terram, in qua regna mundi consistere satis patet, ergo suprema in se regna tenet, regnorum regina est. quod quidem per sceptrum demonstratur, & hac eadem ratione diuitiarum est dea. Nam ut in uisceribus metallica omnia & preciosos lapides tenet, quod per uelatum caput ostenditur, ita in superflacie segetes fructusq; omnes & pecora, in quibus profecto consistunt diuitiæ terrenorum, ostendit & præbet. Coniugiorum autem deam uolunt, eo quod ut plurimum dote media eatur in coniugium, quæ dos iuris Iunonis est. Præterea Iunonem in aliquibus Luna esse credidere. Eāq; circa humanos actus multa posse, & potissime circa motus de loco ad locum, & hinc arbitrati sunt Iunonem puellas nubentes, & de domibus parentum ad sponfos euntes per iter ducere, & inde interdū uocata est, seu alia ratione: quia ueteri more nosse uirgines ad sponfos mittere cōsueuere eis erubescens uice, palam uirginitatem deponere. Et quoniam Luna dum luceret ducatum præstare uideretur, itineris interdū dicta est. Et quoniam ducatu illas primo in domos uirorum uideretur deducere, etiam domiduca dicta est. Et quoniam uirgines sub ducatu Iunonis uenientes ad limina sponzorū, ritu ueteri uariis unctionibus postes ungebant, Iuno ab unctionibus illis Vnixia appellata est, & sponse deinde uocitate unxores, & deinde ut dicit Albericus eodem uentum est ut dicantur uxores. Parturientium autem deam ideo illam dixere, dicit Fulgentius, quia diuitiæ, quibus ipsa præest, semper de se alias pariant, quod quidem nō est simpliciter uerum de omnibus, & semper, quinimmo parturientium dea dicta est, quia Luna quam idem cum Iunone uoluerat à parturientibus sub Lucina & Iunonis nomine inuocari cōsueuit, & eius muneris esse dicebant, ut ait Macrobius, distendere & laxare rimas corporum, & meatibus uiam dare, quod est ad accelerandos partus salutare. & tunc uocatur Artemis Græce, quasi ætrem secans latine. Currus ideo illi attributus est, ut per eum designetur circuitio ætis continua circa terram. Arma uero illi data sunt, quod belantibus & maxime diuitiarum & regnorum causa ea suadere aut præstare & præparare uideatur. Nymphas illi obsequiosas dicunt esse quatuordecim, ut noscamus totidem in ære accidentia uariis de causis generari, ut puta serenitas, uentorum impetus, nubes, pluuia, grando, nix, pruina, ros, coruscatio, tonitruum, iris, cometes, uapores incensi, & nebula. Nonnulli tamen alias describunt esse, demetes ex dictis aliquas & alias superaddentes, quæ terre uidentur contingentia, ut terræ motus, exhalantia in terris incendia, & huiusmodi. Porro ex his quæ Iunoni famulantur familiarior describitur à Poëtis Iris, quam Thaumantis fuisse filiam uoluerat, id est, admirationis, eo quod sit coloribus & apparitione mirabilis. Hanc enim Iunoni diuitiarum deæ ideo attribuunt, ut per eius picturam uariis coloribus curuaturam, opum ornamenta designent, quæ quidem fulgore suo admiranda sunt, sic descendunt ut ascendunt, & uti hæc tam pulchra repente dissoluitur, sic & diuitum splendor in momento resoluuntur in nihilum, uoluitque eam Irim dici quasi Erim, quod certamen est, eo quod propter diuitias multa oriantur certamina. & hinc aiunt quidam Irim semper missam ad discordiam excitandam. Pauonem uero illi in tutelam tribunt, ut qualitates ostendantur diuitum. Est enim clamosa auis pauo, in quo clamores, elatas uoces, iactantia, boatusq; intelligunt diuitum. Incolit & pauo recta & ædificiorū semper celsiora cōscendit, ut appareat diuites præminetias omnes appetere, atq; si nō dentur arripere. Picta in super penna niter undiq; & laudibus delectat, & ad ostentationem sui adeo trahitur, ut erecta in gyrum oculata cauda nuda atq; turpia posteriora relinquat

relinquat, per quæ purpura diuizum, & uestis aurea, & inanis gloria, & futilis pompa, & aures adulationibus parulæ designantur, in quas quotiens minus aduerentes incurrit, euenit ut quod forsan sordidum latere poterat, detegatur, & appareat splendore sub illo cor miserum curis anxius laceratum, ignauia, stultitia, morum ineptia, uiciorum spurci- ties, & nonnunquam cadauera turpi mercenaria tabo. Superest de nominibus & possumus de his de quibus nil dictum est ponere rationem. Vultigitur Tullius eam uocari Iunonem, quasi iuuans omnibus, quod proprium Iouis est. Rabanus autem dicit Iunonem quasi Ianonem, id est, ianuam propugnationibus foeminarum, eo quod quasi portas matris natis pandat, & nubendum maritis. Leontius autem dicit, quod Iuno Græce dicitur Ἰην, quod quidem uenit ab era quod est terra, & fit mutatio ε in η, & fit Ἰην, cui mutata ε in η fit Ἰην. Vnde proprie Iuno terra est. Socigena uero appellatur, eo quod mares societungat q; connubio foeminis. Sic & Populonia ob id quod ex cōiun- ctionibus hominum atq; mulierū à se factis populi procreantur. Et inde Cynthia quod Lunæ nomen est, Cynthia dicebatur, quod ipsa à uirginibus cingulum castitatis dum ui- tis iungerentur exolueret, quicquid dicant isti. Veneris hoc officium puto, quam, Alberi- co teste, dicebant Iunonem domiducam in nuptiis sequi, eo quod Iunonis esset officiu, primo ad matrimonium spectantia agere. Veneris uero uirum & uirginem in cōiū iun- gere, & cingulum uirginitatis soluere, quod ipsi Veneti tribuunt, & Caeston uocant. Ma- trona uero dicitur, quia his tantum præsit mulieribus, quæ uiris maturæ sint, apriis q; con- ceptui, quæ & ipse etiam si non nubant matronæ sunt, aut dici possunt, eo quod secun- dum etatem mattes esse possunt. Curitum uero dicit Albericus eam uocari, quasi regalem uel fortem, uel potentem, uel iuxta Seruium à curru, eo quod bellantes curribus uteren- tur, quibus illam ratione causæ bellorum præesse uolunt. Deum etiam matrem uocari, eo quod illam terram intelligunt omnium matrem. Fluoniam autem dictam dicit Alberi- cus, à fluoribus feminum, seu quod foeminas in partu liberet. Ego autē à menstruali mu- lierum fluxu, qui à Luna causari à nonnullis creditur, dictam puto fluoniam, sic & à pur- gationibus februem, quod foeminas post partū secundinis exeuntibus purget, & idem in- menstruis. Nam februo idem est quod purgo. Dicta sunt etiam quæ sub aliquo figmento Poëtico, quantum ad naturalem sensum abscondi posse uisum est, restat dicere quid sub- fictionum parte secundum historiam dictum sit. In historia quidem sacra legitur Iuno- nem à Saturno rege & homine genitam, & ab Ope Saturni coniuge uno & eodem par- tu cum Ioue, prius tamen, editam, eam q; ut scribit Varro, apud insulam Samum prius Partheniam appellatam, educatam q;. & cum ibi adoleuisset Ioui nuptam, & ob id Sa- mi nobilissimum & antiquissimum fuisse templum, & in eo simulachrum Iunonis in habitu nubentis puellæ figuratum, eiusque sacra anniuersaria nuptiarum ritu celebrati- consueua.

^a Sic enim ὁ Homerus Iliad. II. ait, ἀκείανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μῆτιρά τ' ἄνδρ' οἷμ' ἐρσφοῖσα
δύμισιν ἐὺ βεφορῆσ' ἀτίταμον.

b Sed hoc officium alij Dianæ ascribunt, & tamen lunonem Lucinam vocari volunt, cum in lucem par-
tus profert. Præesse autem Dianam partibus, eo quod foetus, ut nonnunquam septem, aut ut plerumq; na-
uem Lunæ cursibus, qui ἀπὸ τῆς μῆνης menses vocantur, maturescunt. Vide Perottum.

c De hac lunonis ninthæ atq; suspensæ fabula, multis versibus diligenter tradit Commentarius Homeri Iliad. O. quæ huc apponenda putavi, ut qui illo careret, τὴν μυθολογίαν hinc peteret. Εἴη τοι μήν, διὰ ποίαν αἰτίαν οὕτως ἀσχημονῶς ὑβρίζῃ τὴν ἡσρὰν ὁ ζεύς διὰ θνητῶν φρεσὶ γούρου μέν, ὅτε τ' ἐκέρμα ὑπόδῃ. εἰ τιόν δ' ἐπὶ νῶ φιλοσοφεί ἡμερος, μυθικῶς γὰρ ζεύς ἐν ταῦτα ὁ αἰὶ θεὸς, ἀρκυὶ ζῶ περὶ τῶν ἡσρὰν δισμῶς ἐστὶ, ὁ γὰρ ταῦ γὰρ καὶ ἐξ αὐτοῦ δισμεύονται πάντα. καὶ αὐτὸν δ' ὁ κῆρ μέσος γῆς καὶ αἰέρος ὁ δ' αἰ νοεῖν ἡμᾶς τὴν ἡσρὰν ὑπάρχειν. ζῶ δ' αἰέρος ἐκέρμα ἐστὶ ὑδωρεται γ' ἡ γῆς δ' αἰ νῶ ἀκμονας λέγειν, παρὰ τὸ ἀκρωτῖας εἶναι τὰ σοιχεία, καλῶς δ' ἐστ' ἀιώνανται οἱ θεοὶ τὸν δισμὸν λύσαι ἰσχύς γὰρ τῶν ὄλων τὸ συνδιεθέσθαι. Εἰρήνην, διὰ γὰρ τοῦτο ποικίλης τὴν χρομικὴν αἰνίκεται φύσιν, διὰ μὲν καὶ ἔξῃ τοῦ ἀνωτάτου νοσίου πτόμενος

τις ἀέρος, διὰ πορὸν αἶρα, ἦσαν δὲ τὸν δεύτερον, καὶ ταύτην φησὶν ὑπὸ ὠκεανοῦ τετράφθαλ-
 λος εἶναι τῆς τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεως γίνεσθαι ἀήρ, ἀέμονας δὲ γῆν καὶ θάλασσαν λίγας, χρυ-
 σόν δὲ θεσμόν, τὸν αἰθέρα πῦρ, ὅτι ἐν τῷ ἀνωτάτῳ μέρει συνήκονται αὐτὰ ὁ ἀήρ καὶ ἔτι το-
 μένον τὸν ἥφαστον εἰς θάλασσαν, παρ' ὅσῳ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα, πῦρ μὲν εἰς αἶ-
 ρα, αἶρ δὲ εἰς ὕδωρ χαλκνεύοντα δὲ ἐρῶκαρου, ὅτι τὰ στερεὰ τῆς δι' ὕδατος καὶ πύρρος ἐρῶσι
 καὶ τυγχάνει καὶ ἡσίοδος τὸν οὐρανὸν μὲν λίγη, τὴν ἐκπύρασιν, κρόνον δὲ τὸν αἶα κρονωίδου
 ἐπιφειρόμενον ὀμβροῦ, εἶαρ δὲ τὴν ἐπιφειρόμενην ὕδασι, ἔκτομον δὲ οὐρανοῦ, τὴν τοῦ πορῶν
 φουεῖ ὑγρῶν σθεσμὸν, λίον δὲ κατὰ πινόμενον ὑπὸ κρόνου, ἐπειδὴ πῦρ ἢ μεταβολὴ τῶν ὑγρῶν
 εἰς στερεώτητα πηγνύται, κρυπτεῖσθαι δὲ τὸν δία, διὰ τοῦ ζην ἐπικρατῆν τῇ χιμῶνι τὸς
 κρυπτοῦς ἀφανίζεσθαι πλεονάζοντων τῶν ὑγρῶν, καὶ ἐν τῷ τριχῶ δὲ πάντα διείδασθαι φυσικὴν
 γίνεσθαι διατάξει γενημένην, ὁ μὲν γὰρ τὸ ζην περιχόμενος ζεὺς ὀνόμασαι, ὁ δὲ τὴν ὑγρὰν
 οὐσίαν, αὐτὸς τῆς πάσης ποσείδων, κείνης δὲ ὀνόμασαι, παρὰ τὸ σκεπτικὸν καὶ ἀνδρὸς τῆς τῶν ἀν-
 θρώπων, ἀπολείας. Item, Iliad. ο per auream cathenam ferē eadem significari exponit, ubi Iuppiter
 ter minatur reliquis dijs. Quod si illis libeat de cathena suspensos, in terram demissurum omnes esse
 neq; si tum omnes cupiant sese de loco demoturos esse. κατὰ τὸν μύθον inquit, ὁ ζεὺς ἐκ τῶν τάσσει
 εἰσι τοῦ οὐρανοῦ, ὃν κληθεὶ λαχῶρ στοιχεῖον εἶχε, τοὺς δὲ λοιποὺς θεοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς αὐτῆς
 κεινῆς οὐσης. etc.

De Hebe lunonis filia & iuventutis dea & Herculis coniuge. Cap. 11.

Hebes ut ait Theodotus filia fuit Iunonis, cuius rei idem Theodotus res-
cit fabulam. Apollinem scilicet Iunoni nouerca in domo Iouis patris sui
parasse conuiuium, ei q; inter alia appo fuisse lactucas agrestes, quas cum co-
medisset cum desyderio Iuno, ilico usq; tunc sterilis pregnans effecta est, &
eo ex conceptu peperit Heben. Quæ quia formosa esset à Ioue ad officium
pincernatus assumpta est, & dea iuuentutis effecta. Tandem cum ipse una cum cæteris diis
apud ethyopes comessaturus iuisset, contigit quod ministrante eis Hebe pocula, per q; lu-
bricum minus caute incedente caderet, & uestimentis amotis omnibus in casu obscena
superis monstraret, quam q; causam factum est ut illam ab officio pincernatus Iuppiter
remoueret, & loco eius Ganymedem Laomedontis regis Troiæ fratrem substitueret. Pos-
tremo Herculi oetes iam in numerum deorum assumptio illam iunxere coniugem. Ho-
merus autem in Odyssæa eam ex Ioue conceptam dicit. Sanè quoniam à latinis poetis eā
tantum Iunonis absq; patre filiam habitam inuenio, Ioui non ascripsi. Quid autem ex
fitione hac sumendum sit hoc arbitror. Dicebat uenerabilis Andalo Ioni, quem partem
Apollinis aiunt, inter signa zodiaci duo attributa, quæ eius astrologi dixeret domicilia, sa-
gitariū scilicet atq; pices. Verum sole id est Apolline in sagittario existente Iouis domo,
institante iam hyeme Iunoni, id est terræ lactucæ apponuntur syluestres, id est frigus inten-
sum. Nam lactucæ syluestres, ut aiunt physici, frigidissimæ sunt, frigus autem circa terræ
superficiem agit, ut condensatis terræ poris calor terræ immixtus agat circa intrinseca ter-
ræ, & terra humiditate calefacta radices graminum atq; plantarum aperite faciat, & hu-
more repleat, ex quo turgescunt, & pregnantes efficiuntur. & sic sole intrante sagittarium
ob frigus intensum terra efficitur pregnans, quæ in autumno sterilis uidebatur. Tandem
adueniente tempore partus, id est uere nouo, Heben parit, id est iuuentutē & rerum om-
nium renouationē, frondes, flores, & germina omnia, ea emittuntur tempestate. Sic pri-
mo adueniente uere quod calidum est & humidum, diis id est super cælestibus corpori-
bus, quæ ut aliās dictum est, secundum quorundam opinionem ex humiditate uaporū
à terra surgentium pascuntur, pocula id est humectationes porrigere dicitur. Tandem ad-
ueniente autumno in quo sol incipit uersus solsticiū hyemale tendere, id est ad æthyo-
pes qui uersus antarcticum sunt, uitenda omnia cessare & frondes arborum cadere inci-
piunt, & sic Hebe dum dereguntur quæ occultauerant frondes nudari dicitur, & obscœ-
na monstrare, & à pincernatu etiam remouetur, & Ganymedes substituitur, qui aquariū
signū dicitur, eo quod eo tempore pluuiosa sit hyems & abundanter humidus propinet
vapores

uapores syderibus. Quod autem Herculi iungatur coniugio ideo fictum credo, quia interuentus, idest uiriditas perpetua semper iuncta sit clarorum uirorum operibus, nec illa nedom in mortem, sed nec in senium cadere permittat.

Homerus non omnino ab officio repulsam uult, sic enim Iliad. Δ. inquit, μετὰ δὲ σφισὶ πότνια Ἥρα Νηλεΐδης ἐφονόχευε. Quo loco commentarius addit. Heben fuisse cōmunē Deorū omnīū pincernā. Gd. hymedem autē solius Iouis, ἐπεὶ τὸ θεῖον παρ' αὐτὴν ἐκείνην ἔκειτο. μόνος δὲ ὁ νοῦς (Ζεύς δὲ ὁ πρῶτος νοῦς) ἔχει οἰκόμενον τῶν τοῖς μύθεσι γέννησθαι.

Odys. Α. τὸν δὲ μετ' αἰσινόνοσσι βίην ἤρακλειέην. ἑδ' αὖ λον' αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἐπέτατο, ἐν θαλίῃ, καὶ ἔχεν κρημίσφυρον ἥεν. παῖδά δ' αὖτις μετὰ λείῳ, καὶ ἥρης χρυσόπαιδι λον.

De Marte Iunonis filio, cuius. xv. fuere filii, quorum nomina sunt hæc, Priamus Cupido. ii. Enomaus. iii. Thetæus. iiii. Aschalaphus. v. Ialmenus. vi. Parthaon. vii. Zelus. viii. Flegias. ix. Brictona. x. Euannes. xi. Hermiona. xii. Hiperius. xiii. Etholus. xiiii. Remus. xv. Romulus. Cap. III.

Martem sunt qui uelint Iouis & Iunonis filium, sed Ouidias ubi de fastis eū Iunonis absq; parte filium tantum esse demonstrat dicens, quod Iuno turbata eo quod Iuppiter ex seipso tantum nullo mulieris adhibito obsequio Minervam procreasset, Oceanum querebat sumptura consilium qualiter & ipsa absq; uiri cōmixtione posset filiū cōcipere atq; parere, & cum sessa secus fores Floræ dæ cōiugis Zephyri quieuisset, à Flora quorsū pergeret interrogata narrauit. Cui Flora, si Ioui esset occultum promissit auxilium salutare, eam q; cum iurasset per undas Stygias se ne mini dicturā, docuit in campis Oleniis florem esse, quo tacto, cōfectum absq; uito conciperet. Quod experta Iuno, ilico absq; uito cōcepit & peperit filium, quem Martē appellauit. Alii uero dicunt quod Iuno percussa uulua Martē conceperit. hunc omnes ferocissimū deū & armigerū dicunt, & ob id bello armis q; præesse uolunt. describit illi Statius in Thebaide regione, domū atq; ministros sic dicens. At Thracū Cyllenius atua subibat Atq; illum hyberuæ labentē cardine portæ Tempestas æterna plagæ prætentā q; celo Agmina nimbōrū primū q; aquilonis hiatus, In diuersa ferunt, crepat aurea grandine multa Pallas nec Arcadii bene protegit umbra galeri. Hic steriles delubra notat mauortia syluas Hortes, tescit q; tuens &c. Et designata nō absq; ministerio regione, domū describit atq; familiā, dicens. Vbi nullæ furoribus illi Cingitur aduerso domus immanis ueta sub Hemo Ferrea cōpago laterū ferro atq; teruntur Limina, fertatis incumbunt testā colūni s. Leditur aduersum Phœbi iubar ipsa q; sedem Lux timet & dirus cōmister sydera fulgor. Digna loco Statio primis salit imperis amens E foribus cæcū q; nefas ire q; rubentes. Exangues q; metus, occultis q; ensibus instat. Insidiae, geminū q; tenens discordia ferrū. Innumerus strepit aula minis, tristissima uirtus Stat medio lætus q; furor, uultu q; cruento, Mors armata sedet, bellorū solus in aris Sanguis & incensis qui captus ab urbibus ignis, Terrarū exuuiæ circū & fastigia templi. Capte insignibant gentes celata q; ferro Fragmina portarū, bellatrices q; carinæ. Et uacui currus protrita q; curribus ora, Ponē etiā genitus adeo uis omnis & omne Vulnus ubi q; ipsum sed non usquā ore remisso Cernere erat talē diuina Mula ciber arte Ediderat &c. Præterea eius dicunt Bellonā fuisse sororē, quam currui eius attrebuit aurigā ut idem Statius testat, qui eiusdē Martis incessum sic describit. Comūt furor ira q; cristas, Frena ministrat equis pavor armiger at uigil omni Fama son o uarios rerum succincta tumultus Ante uolat currū flauū q; impulsā gemētū Alipedū trepidas densō cū. mutrare plumas Executit, urget enim stimulis auriga cruentis Facta infesta loqui currū q; infestus ab alto. Terga comas q; dæa Scythica pater increpat hasta &c. Hūc insuper tā dirū tā q; cruentū deū amārē fuisse uolūt, & inter alias ab eo dilectā Venetē Vulcani præcipue dicunt & eius usum cōcubitu, ex quo talē fabulā Hom. ix. recitat Odys. Dicit enim Martem supreme Venetē dilexisse, & cū ea aliquādo immisceret à sole uisus, Vulcano Venetis coniugi accusatus est, qui clam cathenas inuisibiles circa lectū suū apposuit, finxit q; se Lemnū ire, quod arbitratu Mars accessit ad Venetē, & cū nudi lectū intrassent, & se falsis

Statius lib. 7.
Thebaid.

Ouid. 4. Met.
Lucianus in
Dialogis deorum.

laciis Vulcani iam captos aduertent, rediit Vulcanus ex composito. Qui cum ob illatā iniuriā clamaret, adueneret dii, & inter alios Neptunus, Mercurius & Apollo. Deo uero ob uerecundiā non uenerūt, & cum omnes rideret captos nudos q; uidentes, solus Neptunus pro captiuis interpellauit, ac tam diu orauit donec Vulcanū in suas preces flecteret & captos liberari faceret. Huic insuper tam acri deo lupū attribuūt in tutelā, & ex anibus picum. Sic etiam ex herbis gramen. Multa etiam de hoc recitantur, quæ suis seruata locis nunc omittere censui, ut quid contegant quæ dicta sunt deducamus in medium. Veteres Iouem Martis patrem ideo noluere, ne adeo filius degener uideretur à patre. mitē quippe atq; benignū Iouē sepe diximus, ubi Mars crudelis atq; immitis est Iunonē autē Oceanū petere, & Floræ consiliū sumere ad colorandā originis rationē potius, quā ob aliud possum reor, & ideo florē Oleniū seu in campis Oleniis natū menstrū existimo, quod solū fœmine patiuntur, eius q; fœditatē ipsæ uocabuli pulchritudine conātur tegere, florē uocantes suū, quē ex Oleniis atuis ideo dicit Ouidius, seu quia olidus sit, seu quod ex olido manet loco, de quo sic scribit Iliad. Mulier solū animal mēstruale est, cuius cruoris castu fruges non germināt, accescunt multa, moriunt herbæ, amittunt arbores foetus, ferrum corrumpitur rubigine, nigrescunt ara, si qui canes ederint in rabiem effertantur, glutinū asphalti quod neq; ferro, neq; aqua dissoluit, cruore ipso pollutū resoluunt &c. Quis igitur si sanē cōsideretur effectus, ex alia nulla materia tam sœuū animal tam immitis ne creati poterat, ut cum genitore genitū cōueniret. Marte id est bello furente nedom nō germinant fruges, sed nec feruntur, ubi bellicus personat furor, uineta negligunt, & sic in acetū uerba uidetur, moriuntur herbæ præter discursibus, fructus armorū pereunt omnes, agnibus uiolentiis & rapinis, ferrū iniquo amittit usu cōsumitur, ara decoloratur & arua sanguine occisorū, castra si sequentes in nimia occupandi rabiē effertantur dissoluntur, aut sœua pugna, aut lōgis obsidionibus mœnia ciuitatū, oppida, & arces excelsæ, & quicquid hominū seu etiā naturæ arte munitū est. Bene ergo cōuenit cum semine fructus. Seu alia ratione Iunonis dicitur filius, quam sepe terrā diximus, & regnorū atq; diuitiarū dominā, quā ambitione hominū insatiabili circa talia litigia, iurgia, dissensionē oriantur & bella. Si autē ad percussione genitaliū Iunonis intueri uoluimus, dicemus tunc illa percuti quando appetitus ad superflua excitatur, ex quo questio sapissime oritur, per quā & in bellū nōnunquā itur, & sic Mars nascitur. Is igitur sic genitus quod apud Bistonas Thracēs q; habitet, ut describit Statius, euidentē ratione cognoscitur. Sub ardeo quidē cardine, eo quod frigidissima sit regio, qui ibidem nascuntur sunt homines sanguine pleni. nec hoc à natura discretissima frustra factū, exangues enim frigori non possent obistere. Sunt hi sanguine abundantes obtruncatores ciborū, uini ingurgitatores immoderati, cōsilio segnes, fraudibus copiosi, in præcipitia faciles, clamorosi, furiosi. nil nisi per certamē optantes sanguinis, & ridentes uulnera, quæ omnia Marti competunt. quāobrem apte apud tales eius regia descripta est, tempestatū agminū q; nimbōrū & stridētū aquilonū & grandinū ui circumdata, ut sentiamus impetus, furores, rabiē atq; rumorē, & tumultus uacantiū bellis. Præterea ferrea describitur domus ut locorū munitiones circa quæ bellū geritur sentiamus, quæ ferreæ sunt, idest armatorū hominū plenæ & gladiorū atq; telorū. quē quidē, eo quod in malū ut plurimū agantur, solis cōtristant iubar, quia in bonū lux creata sit. Insuper radiorū solis ab armis reflexorū aliquātulum liuescit splendor, ex qua liuedine aurea solis lux tristari & obscurari paululum uidetur. Sen dicere uelimus mentes hominū in quibus tam diuus amor ardescit, ferreas esse, idest in exortabiles, obstinatas, & in omne malū pronas, & semper sœuis cogitationibus aduersus clatitatem diuinæ charitatis agentes. Demū ex ministris Martis primus ex regia profiliens impetus est, quo impatientes miseri postquā uerbis semina belli uidetur iniecta, ad arma discurrunt. & hunc cecū sequitur neptis, eo quod dum furioso agimur impetu, aufertur omnis animaduersio ratiois. quā sublata facile itur in homicidiū, in incendiū, in dispersionē bonorū, & ruinas urbium. & sicut rotatus ignis in ampliōre deducitur flammā, sic & inchoatū facinus iras acuit & accendit male agentū animos, quos ideo rubentes des

Expositio fabulæ.

scribit, quia facies irati hominis ignea uideatur, seu quia ex incenso sanguine oriantur. Sunt praeterea hac in domo Martis, quae ubique bellum geritur intelligenda est, exangues metus, quos ideo exangues dixit, quia consueverunt pallere metuentes, eo quod sanguis totus reuocatus ad cor metuentis liquerit partes exteriores exangues. Qui quidem metus, cum dubius sit euentus belli, non solum segnes occupat, sed aliquando strenuos pugiles atque duces uariis agendis causis. Sunt & ibidem insidiae, ideo rectos gerentes gladios, ut intelligatur insidiarum fraus. Circa has plurimum artis oportet habere duces, cum nil palam nisi maximo suo comodo insidiantes faciant. Dicit & inter ministros Martis esse discordiam duplici gladio accinctam, ut sentiamus cum in hoc ueniunt homines, ut non atque sentiant, sed in diuersas tendant sententias, ab hac animorum diuersitate unicuique partem arma suaderi & bellum in reliqua. Sunt & ibi innumerabiles minae, quae inflatorum hominum tela sunt, adeo ut nonnunquam his tantum consiciantur bella, cum sepe minus faciant homines qui magna minantur. Sic & ibidem tristissima uirtus est, quod ideo dicit, quia esto homo bellorum sit oculatus plurimum, sit robustus & ualens, sit audax & aduersus incumbenda fortis, & constans, quoniam haec uirtutes in effusione sanguinis, in dirutiones urbium, in praedam tendunt, ut sit esse uidentur, eo quod in aliorum tristitia operantur. Est cum aliis & letus furor, & hoc ideo, quia bellis saepissime interueniat, quae letum dicit, eo quod inter plenos cibo & potu, & hinc letus orti consueuerit. Raro enim ieiuno stomacho furentes cernimus. Mors etiam inter hos armata est, & cruento uultu, uolens per hoc ostendere crebras occisiones quae in bellis fiunt, & sanguinis amplam effusionem, dum illa armata & cruento uultu describit. Seu armata dicit ad differentiam morientium in pace, qui inermes moriuntur. Superest & ornatus templi, qui omnis tendit ad ostendendam uictorum miseriam & triumphantium gloriam, quoniam satis patet omittendus est. Sic & Bellona de qua satis supra dictum est, ubi de Minerva armigera. Superest de incessu Martis pauca dicere, cuius initium a furore & ira, qui eius comitatus cristas, esse uidentur, quod his urgentibus absque impetu esse non potest, & hoc supra descriptum est. Hos ideo Martis amore comete, id est ornatas reddere cristas, id est arma dicit, ut intelligamus quod cum arma ad inferendam & peragendam pugnam facta sint, tunc splendida uidentur cum impetuose operentur, nam in segni & miti milite fere dicitur. Pauore autem dicit equos Marti parare, & eius esse armigerum, eo quod seu aduenientium seu circastrepentium timore equos sumamus & arma. Fama autem equos Martis id est aduenientis belli praecedat, fere semper facta & infecta referens, quae omnia a timidis expectantibus creduntur facile & augentur. Martem autem Venerem amasse, alii historiam uolunt texere, asserentes Venerem ob deformitatem paruipendisse Vulcanum, & adhuc esse eiusdem armigero, quod uix prudens & amicus Vulcano aduersus crimine coniugis Vulcano detexit, qui diu questus & in futuro lapsus fere in coniugem irruit, sed ab eodem modesto minime uito eius furor sedatus est. Alii uero per hoc dicit intellexisse fingentes, & ostendere uoluisse multos olim bellicosissimos uiros & insignes duces hac illecebra fuisse notatos. Nonnulli acutius sentientes arbitrantur intelligi posse pro Veneris concupiscibilis appetitus Vulcano ignis deo, id est cariori naturali, matrimonio, id est indissolubili uinculo alligatus. hinc more ignis dum in maius incendiū nititur, Martem tanquam feruentissimum amare dicitur, & ab eo tanquam sibi simile amatur, & in idem desiderium iunguntur lasciuientes, quod a sole id est a sapiente uiro dum cernitur redarguitur, & excedens iusto calori accusatur. Verum dum in contrarium feruor inordinata concupiscentiae fertur, sit ut oculis uinculis, id est cogitationibus atque delectationibus lasciuia artius alligetur incipiens, a quibus efforminatus solui non possit, & iam palam factis obscenis coniunctionibus a sapientibus rideatur. Neptunus autem qui solus pro captiuis interponitur, lasciuo feruori contrarius effectus est quo uti ab aqua ignis, sic ignis nominosus amor extinguitur, & dum uelit qui patitur catenata ratio relaxatur. Huic ideo attribuitur curus, quia more ueteri pugnae curribus uterentur. Lupus uero ob id illi dictus est, quia rapax & ingluuiosum sit animal ad insatiabilem uoracitatem sequentium castra monstrandam. Cui ideo picus attribuitur avis, quia ut plurimum bellorum homines auguribus & auspiciis intenti sint, & quia ex quibuscunque contingentiis confestim omnia sumant, seu quia

quia uti nostro picus assidua percussione etiam robora penetrat, sic & armigeri continua demolitione aut certaminum continuatione moenia penetrant ciuitatem. Gramen autem ideo illi sacrum dicit Albericius, quia haec herba secundum Plinium ex humano sanguine procreatur. & inde ut idem dicit, Romani rem bellicam agentes, Marti sacrum facturi aram construere gramineam. Quod ego ridiculum reor, ut gramen ex sanguine tantum humano oriatur, sed alium de illud Marti dicatum habuisse originem puto, nam cum consueuerint belliceri homines in expeditis locis libentius castra locare, & ob id ut plurimum in locis gramineis, quae ex consilio ab agricultoribus non coluntur, eo quod in se gramen omnem terrae humorem attrahat, & satis nullum uel modicum linquat, a Romanis & forsitan a praecipuis inuentum est, ad ostentationem uirtutis benemeriti pugnatoris, eos herba graminea coronare, qui armorum uel castra primi intrassent hostium.

Fabula est saistorum quinto. Sancta Iouem Iuno nata sine matre Minerva.

Officio doluit non eguisse suo, & quae sequuntur.

Martis descriptio est apud Silium lib. 4. Huius equi a Calabro lib. 8. his nominibus uocantur φέγορ & μέγας φέγορ. Martem sunt qui dicuntur ex Enyo matre natum, & inde ενυάλορ ab Homero uocari, uide Commen. in Iliad. E. ενυά alij bellonam uocant.

De Cupidine primo Martis filio, qui genuit Voluptatem. Cap. 1111.

Vpido ut ait Tullius in libro de naturis deorum, Martis & Veneris fuit filius, quae insipidi ueteres moderni quae ingentis potentiae deum uoluit. quod satis patet carmine Seneca tragœdi, qui de eo in tragœdia Hippolyti. Eriubet caelo superos relicto Vultibus falsis habitare terras Thessali Phœbus pecoris magister Egit armentum, positoque plestro Impari tautos calamo uocauit, Induit formas quoties minores, Ipse qui celum nebulasque ducit, Caudas ales modo mouit alas. In quibus quam grandis sit potentia designatur. Nec minus ostenditur in ea fabula quae de eo refert Ouidius, dum illud dicit ob Daphnes pulchritudinem Apollinem pythonis uictorem autem uulnerasse sagitta, & Daphnem plumbea, ut amaret ille hanc, illa autem hunc habebat odio. Eius forma sic describit Seneca tragœdus in Octauia. Voluerit esse amoris fingit immitem deum mortalis error, Armat & telis manus, Arcusque sacros instruit sua face, Genitumque credit Veneri &c. Sertius autem dicit eum aetate puerum, & Franciscus de Barbatino non postponendus homo in quibusdam suis poematibus uulgaribus, huic oculos fascia uelat, & gryphis pedes attribuit, atque cingulo cordium pleno circumdat. Apuleius autem ubi de Asino aetate, eum describit formosissimum dormientem sic. Cum uidelicet capitis autem geniale caelare, Ambrosiam temulentiam, ceruices lacteas, genasque purpureas, peterrantes crinitum globos decoriter impeditos, alios antependulos, alios retro pendulos, quorum splendore nimio fulgurante, & ipsam lunam lucernae uacillabat per humeros uolantis dei, pennae rosidae micanti flore candicant, & quauis alis quiescentibus, eximiae plumulae tellae ac delicate tremulae resurgentes inquiete lasciuunt. Caeterum corpus glabellum atque lusculentum, & quale peperisse Venerem non paeniteret &c. Refert praeterea Ausonius ex hoc fabulam satis longo carmine scriptam, quam pictam ait Treueris in tridinio Zoili. Cupidine scilicet inter mittere hetebi casu euolasse, quae cum cognouissent Heroides mulieres, eius ob causam dira supplicia & inhonesta desideria atque mortes passae, facto agmine in eum confestim surrexere, & frustra conante exercere uires, eum cepere, atque in excelsam ibidem mitti cruci affixere, suas in dependente ignominias iniicientes, quas inter dicit & aduenisse Venerem in crepante eum, etque Vulcani catenas improperantem, & supplicia sua minitantem. Quibus comotis aliis, remissis suis iniuriis, a Veneris ueniam illi impetrante, eumque sustulere de cruci, & ipse euolauit ad superos. Referuntur & in super plura, quibus omissis dictorum persequendus est sensus. Fuisse eum Cupidinem Martis & Veneris filium & insignem pulchritudine lasciuumque moris, satis possibile reor. Verum de hoc minime sensere fingentes, & iccirco quis talis ex his orti potuerit, inter opiniones maiorum inuestigandum est. Est igitur hic, quae Cupidinem dicimus, mentis quaedam passio ab exterioribus illata, & per sensus corporeos in modum & intrinsecatam uirtutem approbata, praestantibus ad hoc supercelestibus corporibus

Expositio fabulae.

bus apud dinem. Volunt namq; astrologi ut meus asserbat venerabilis Andalo, quod quando cōtingat Martem in natiuitate alicuius in domo Veneris in tauro scilicet vel in libra repetiri & significatorem natiuitatis esse, pretendere hunc, qui tunc nascitur futurū luxuriosum, fornicatorem, & uenerotū omniū abusus, & scelestum circa talia hominem. & ob id à philosopho quodam, cui nomen fuit Hali, in commento quadripartitū dictum est, quod quodocumq; in natiuitate alicuius Venus unā cum Marte participat, habet nascendi concedere dispositionē philocationibus, fornicationibus atq; luxuriis aptam, quæ quidem apertudo agit, ut quā cito talis uideat mulierem aliquam quæ à sensibus exterioribus commendetur, cōfestim ad uirtutes sensitiuas interiores deferatur quod placuit, & id primo deueniat ad phantasiam, ab hac autem ad cogitationē transmittitur. Ab istis autem sensitiuis ad eam uirtutis speciem transportatur, quæ inter uirtutes appetitui hēnuias nobilior est, id est ad intellectuē possibilem. Hic autem receptaculum est speciei, ut in libro de anima testatur Aristoteles. ibi autem cognita & intellecta, si per uoluntatē patientis sit, in qua libertas efficiendi & retinendi est, ut tanquā approbata retineatur, tunc firmata memoria, hæc rei approbata passio, quæ iam amor seu Cupido dicitur, in appetitu sensitiuo ponit sedem, & ibidē uariis agentibus causis aliquando adeo grandis & potens efficitur, ut Iouem olympum linquere, & tauri formā sumere cogat. Aliquando autem minus probata seu firmata labitur & annihilatur ira, & sic ex Marte & Venere non generatur passio, sed secundum quod supra dictum est, homines apti ad passionē suscipiendam secundū corporeā dispositionē producunt, quibus non existentibus, passio non generatur. & sic large sumēdo, à Marte & Venere tanquā à remotiori paululum causa Cupido generatur. Seneca autem tragædus in Octauia ampliori paululū licentia, esto paucioribus uerbis, huius describit originē dicens. Vis magna mentis, blandus atq; animi calor Amor est iuuenta, gignitur luxu, ocio nutritur, inter leta formæ bona. Sane in excusationē suæ imbecillitatis, hanc pestem mortales miseri pressi passione hac potētissimum finxere deum, quos in Hippolyto Seneca tragædus detestatur dicens. Deū esse amorem turpi seruitio fauens finxit libido, quodq; liberior foret, Titulum furorū numinis falsū addit &c. Sed iam eō ueniendū est, ut excussis fictionibus quid sub eis sit absconditū uideamus. Hunc puerum fingunt, ut ætatem suscipientū passionem hanc & mores designent, iuuenes enim plurimum sunt & more puerorum lasciuūt, nec satis sui compostes, quod passionis impellit impetus, potius quā quod ratio iussit effertur. Alatus præterea dicitur, ut passionati in stabilitas demonstraretur. Facile enim credentes cupientesq; de passione in passionē euolant. Arcum atq; sagittas ideo ferre fingitur, ut in spicientū repentina captiuitas ostendatur, nam in istū ferē oculi capiuntur. Has aureas esse dicunt & plumbas, ut per aureas dilectionem sumamus, quæ uti aurum lucidum atq; preciosum est, sic & ipsa. Per plumbeas autem odium uolūt, quod uti graue metallū iners & uile sit, sic & maleuolentes reddit quos corripit. Fax autem illi superaddita ostendit animorum incendia, exustione continua captiuos in festantia. Oculos autē illi fascia tegunt, ut aduentum amantes ignorent quod tendant, nulla eorum esse iudicia, nullas rerum distinctiones, sed sola passione duci. Pedes autem gryphis illi ideo apponuntur, ut declararetur quoniam tenacissima sit passio, nec facile inerti impressa ocio soluitur. Eum cruci affixū, si sapimus documentum est, quod quidem sequimur, quod diens animo in uires reuocato, laudabili exercitio molliem superamus nostram, & apertis oculis perspectamus, quomodo ualebamur ignauia.

Mythologia

Elegans descriptio Cupidinis est apud Græcos in eo carmine, quod inscribitur, ἀρωπεύς seu Cupido fugitiuus, circūferturq; inter idyllia Theocriti. ἐστὶ δὲ παῖς περιεσπῆμος, ἐν εἰκόσι πῶσι παῖδες νῦν, χρῶτα μὲν οὐ λευκὰ, πύρι δ' εἰκελός, ὀμματα δ' αὐτῷ θρυμύλα καὶ φλογόντα, καὶ φρένες, ἀδύ λαλῆμα, οὐ γὰρ ἴσον νοεῖ καὶ φέγγεται, ὥς μέλι φανᾷ, ἢ δὲ χολὰ τοὺς ἐς τὴν αἰὲν μέγας, ἡπείρο πεντάς, ἐδερ ἀλαδένωρ, δόλιον ἐρέφος ἄγρια παῖσδ' ἐν πλόκαμον ῥ' ἄσπερον ἔχδ' ἰταμόν τὸ προσώπον, μικρὺλα μὲν τὴν τα χερύδρια, μακρὰ δὲ ἑλάναι, ἐλάμει δὲ αὐτὸς ἔχοντα καὶ εἰς αἰθῆρα βασιλῆα, γυμνὸς μὲν τὸ γένος, δὲ αἰετὶ πτερύγεσσιν, καὶ πτερύγεσσιν.

ὁμοῦ δὲ ἐπὶ τῶν αἰώνων, ἄλλοι δ' ἐπ' ἄλλοις ἀνέρας, ἡδὲ γυναῖκες, καὶ ἀλόχους δὲ καὶ ἄλλους, τοσοῦτοι μὲν ἑαυτοῦ, ὡς τὸ δὲ ἐλεμνον, τυττὸν τοὶ τὸ ἐλεμνον, ἐς αἰθέρα δ' ἀχρὶ φοβῶνται, καὶ χρυσὸν περιβάτα φερέται ἐνδοι δ' ἐντὶ τοῖς πυκνοῖς καλαμοῖς, τοῖς ποταμοῖς καὶ τὴν ὁδοῖα. πάντα μὲν ἄγρια πέντα, πολὺ πλεονέκτη δὲ καὶ αὐτῶν βασιλῆα λαμπρὸς τὸν ἄλιον αὐτῶν ἀναίβει. &c.

Hæc Ecloga est, quam ad Gregorium filium scripsit, cuius initium, Aëris in campis &c.

Mythologia Cupidinis, ac totius armaturæ illius eleganter à Propertio tractata est, libro secundo Elegiarum, hoc modo.

Quicumq; ille fuit puerum qui pinxit Amorem	Nonne putas miras hunc habuisse manus t
Hic primum uidit sine sensu uiuere amantes,	Et leuibis curis magna perire bona.
Idem non frustra uentosas addidit alas,	Fecit ex humano corde uolare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,	Nostraq; non ullis permanet aura locis,
Et merito hamatis manus est armata sagittis,	Et pharetra ex humero gnosa utroq; iacet.
Ante ferit quoniam tuti quā cernimus hostem,	Nec quisquam ex illo uulnere sanus abit.

De Voluptate filia Cupidinis. Cap. V.

Voluptas ut dicit Apuleius, Cupidinis atq; Psyche filia fuit, cuius generatiōis fabula supra, ubi de Psyche latissime dicta est. Cuius signifi ratio aperietur facile. Cum enim cōtingit nos aliquid optare, & optato potiri, proculdubio obinuisse delectamur, hanc delectationem pūci uoluptatem uocauere.

De Oenomao secundo Martis filio qui genuit Hippodamiam. Cap. VI.

Oenomao rex fuit Elidis atq; Pilæ, & ut Seruio placet atq; Laetantio, Martis fuit filius, Sanè ego bellicosum fuisse hominē arbitror, & ob id fictum Martis filiū. Constat enim eum aduersus Pelopem bellum habuisse, & à Pelope superatū, & cum secum uenisset in pacem, eidem Hippodamiam filiam suam concessit in coniugem.

Fabule addit Commenta. Apollonij, oraculo Oenomaum commotum tale certamen procis indixisse, nam responsum accepisse, à gen'ro suo se interemptum iri: Pelopem autem decimum quartum fuisse, cū ante eum tredecim perisset superati. Oenomaum autē ipsum Martis & Harpina filia Asopi, seu ut aliis placet Eurithoes filie Danai fuisse. Myrtilū Mercurij filiū ex Phætuſa Danai filia fuisse. Equorum Oenomai nomina fuisse Psilla & Harpinna. Alij autem Myrtilum nō ex Phætuſa, sed ex Myrto una Amatonum Mercurij fuisse: nec ob precium fraudis à Pelope in mare præcipitatum, sed ab Hippodamia de stupri appellatione, quanquam innocens apud Pelopem in itinere, dum Pelops fontem sitienti Hippodamie quæreret, accusatus fuerit: ab eoq; postea Mari Myrto nomē datū esse. Præterea nec axem ceceum factum à Myrtilo fuisse, sed axi obicem obiectum non fuisse, & ita dissoluto curru Oenomaum excidisse, mortuūq; deuouisse caput Myrtili, precando ut à Pelope post occideretur, id quod factum est, hæc Commentator Homeri.

De Hippodamia Oenomai filia & Pelops coniuge. Cap. VII.

Hippodamiam dicit Seruius filiam fuisse Oenomai regis, & cum formosissimā peteretur à multis, essentq; Oenomaos uelocissimi equi, ut qui ex nentorum flatu creati fuerant, ab Oenomaos petentibus talis appositā cōditio est, ut scilicet currule deberent inire certamen, & superati necarentur, uictor autem potiretur optato. & cum iam multos in mortē dedisset, aduenit Pelops Tantalij regis filius, clara floridus iuuentute, petiitq; cōiugium uirginis, dispositus subire certamen. Hippodamia autem cum uidisset Pelopem, formositate eius capta, Myrtilū autē tigam patris, passione primi coitus corruptit. Alii uero dicūt clām à Pelope fuisse hac eadem passione corruptam. Myrtilus autem axem currus fecit ex cera, & sic dum essent in stadio, fracto axe currus Oenomai, Pelops uictor euasit, & sic coniugio Hippodamie potius est. Dicit Badlaam in annalibus Græcorum legisse Pelopem ob negatam sibi Hippodamiam aduersum Oenomaum inisse bellum, & Oenomaum fraude Myrtili præfecti sui superatum. Qui Myrtilus cum precium fraudis postulat à Pelope, ab eodem in mare deiectus perit. Hæc Pelopi uito suo peperit Atidem, & Thyestem, Phystenem & alios.

tus mortua mater sit, nec de eo præter hoc habetur ulterius nisi quod Althæam genuerit & Thoxeam & Plexippum.

De Thoxeo & Plexippo Thestii filijs. Cap. XIII.

Thoxeus & Plexippus Thestii fuerunt filij, ut prædictum est. Qui quidem cum iuvenes essent robusti, etate ualentes & animo, una cum reliquis nobilibus iuuenibus Græcia in uenatione apri Calydonii cuncta, ut refert Ouidius uastantis uenere, ibi quæ post longum laborem beluam interemissent cernentes, quod Meleager Oenei regis filius eorum nepos & uenationis princeps caput apri Atalantæ uirgini, quia prima uulnerasset illum, dedisset, ut tanquam prima feriens ritum uenandum præcipuo uenationis decoraretur honore, illud illi indignantes quod tanti laboris inter tot nobiles iuvenes femina primo insigniretur honore, eripuerunt. Quæ ob causam turbatus Meleager in illos irruens subtrahendo capite illos interemit tenentes, & uirgini sublatum honorem restituit.

De Althæa filia Thestii & matre Meleagri. Cap. XV.

Fab. est apud
Ouid. lib. 8.
Metamorph.

Althæa Thestii fuit filia, & de matris nomine pereuntis, dum ea pareret nuncupata est, ut satis prædictum est. Hæc Oeneo regi Calydoniæ nupsit, cui cum inter alios filios Meleagrum peperisset, eo nato uidit audiuit quæ facta circa ignem dicentia, tam diu natum uidit, quamdiu stipites unus, qui tunc ardebat in igne, permaneret inconsumptus ab igne. Quo dicto decedentibus fratris, Althæa electo surgens confestim subtraxit ab igne atque seruauit, porro cum sacrificans ob honorem Meleagro ex uenatione consecutum, & interim audisset ab eodem fratres occisos, furor percita in uindictam se dedit præcipitem, & arrepto fatali stipite, quem caute illud usque seruauerat, igni comburendum exhibuit, quo consumpto filius Meleager occubuit. Quod cum audisset infelix facti poenitens in gladium irruit, & uitam miserrime terminauit. Stipitem hunc ego radicale humidum arbitror nature lege factum, ut eo dum uita nascentium perseveret, qui à matre idest à rerum natura igni, idest succitati impossit, ut pereat natus necesse est.

De Oeneo Parthaonis filio qui genuit Deianitam, Gorgem, & Meleagrum, & Thydeum, ac Menalippum. Cap. XVI.

Oeneus Calydoniæ rex, ut supra dictum est, Parthaonis filius fuit, longe magis apud nos filiorum opere quam suo cognitus. Huic coniunx fuit Althæa, & plures illi fuerunt nati, sed utrum ex Althæa omnes non satis mihi notum est, cum de alio quam de Meleagro legisse non recolam.

De Deianira Oenei filia & Herculis coniuge. Cap. XVII.

Fab. ab Ouid.
lib. 9. refertur.

Deianira Oenei regis fuit filia, ut in morte Meleagri testatur Ouidius dicens. Quas postquam Oenei tandem Latonia clade Exauata domus, præter Gorgem quæ nuntius quæ Nobilis Alcmena &c. Hæc uirgo præstantissimæ formæ fuit adeo ut multi illam in coniugem exoptarent, atque peterent, tandem cum Acheloo flumini promissa fuisset, & postremo Herculi poscenti desponsata ortum ob ipsius nuptias certamen est, & superato Acheloo Herculi recessit. Hæc præterea à Nesso cætauro summe adamata, & in transitu fluminis rapta, ut clarius ubi de Nesso, qui cum sagitta ab insequente Hercule letaliter uulneratum se sciret, in amoris premium ueneno Deianiræ uenenato sanguine respersam dilectæ dedit, asserens uestimento uim esse reuocandi Hercule à quibuscumque amoribus, quæ cum credula clam seruasset, capto amoris re loles Herculi transmisit induendum, ut illum ad se reuocaret. Attamen cum illud Hercules induisset, & sudore sicco cruorem resoluisset poris quæ hauisset apertis, ut urgente ueneni in rabiem uersus sese dimisit in ignem, & mortuus est, & sic Deianiræ uxoris munere interit. Theodotius dicit bellum habitum cum Acheloo huiusmodi fuisse, quod cum desideraret Hercules Deianitam, & Achelous fluuius Calydoniam duobus alueis ferè omnem aliquando irrigaret, & facta omnia secum traheret, ab Oeneo Herculi petenti hæc sub conditione concessa, si Achelou in unum coheret alueus, & illum sepiet aggeribus, quod cum non absque maximo labore fecisset Hercules, Acheloo superato, Deianitam obtinuit.

De Gorge Oenei filia. Cap. XVIII.

Gorgem Oenei fuisse filiam, testimonio Ouidii præmonstratum est. Theodotius uero dicit Gorgem non feminam, sed hominem fuisse, & in bello Thebano occubuisse.

De Meleagro Oenei filio, qui genuit Parthenopeum. Cap. XIX.

Meleager filius fuit Oenei regis Calidoniæ & Althææ, in nauitate cuius refert Ouidius parcas res ab Althæa iam labore partus soluta, uilas circa ignem staminantes, & cum flammis ignis stipitem posuissent, dixere. O nunc nate erit æqua tibi cum stipite uita. Quod cum audisset Althæa eis discedentibus surgens stipitem igni subtraxit, illum quæ ne combuteretur cum diligentia seruauit. Fuit hic Meleager iuuenis insignis, & æuo suo fama clarissimus, & eodem Ouidio referente contigit, quod Oeneus pater ex susceptis frugibus cunctis superis sacro instituto honores impenderet, Diana tantum, seu indignatione, seu obliuione ommissa. Quæ aduersus eum turbata aprum immanem agris calidoniis immisit cuncta uastante. Ad quem conficiendum cum uocatu Meleagri conuenissent omnes adiacentium ciuitatum insignes iuuenes, contigit, ut Atalanta uirgo Stheni filia, seu secundum alios Iasii regis, forma & ætate conspicua, & uenationum experta, etiam aduocata ueniret. Quæ cum exemplo Meleager amasset, factum est ut in uenatione, cum omnes in aprum irruerent, hæc ante alios omnes illum iaculo uulneraret. Qui postquam captus & occisus est, Meleager uenationis princeps, seu amore ductus, seu quia sic expetebat usus, Atalantæ quæ primo illum uulnerat, apri caput transmisit. Laërtius addit & pellem, qui præcipuus apud uenatores habebatur honor. Quod agre ferentes Plexippus & Thoxeus, seu ut dicit Laërtius Agenor, fratres Althææ eidem Atalantæ caput oblatum abstulerunt, seu auferre conati sunt. Quamobrem iratus Meleager in eos irruit, & illos occidit. Carterum cum Calydones ob mortem apri festum ingens celebrarent, & dona portarent templis, & inter eos Althæa tam ob mortem hostis quam ob gloriam filii lætabunda incederet, audita fratrum cæde repente turbata est, & in uindictam potius quam in lachrymas irruens, fatali sumpto stipite, eum in flammis iniecit, quo consumpto & Meleager consumptus occubuit. Homerus in Iliade ea in oratione, in qua Phoenix conatur persuadere Achilli, ut arma capiat aduersus Troianos, longum de Meleagro Oenei filio sermonem facit, & dicit quod cum ob homicidium auunculorum suorum, plurimum ab Althæa matre exaceraretur indignatus, cum uenirent hostes usque in uallum Calydoniæ ciuitatis nollet arma sumere, sed cum Cleopatra Marpissæ Euenines, & Idæ filia, quam etiam Halcyonem uocat, eo quod Halcyonem auiam suam persæpe ploraret, delectabatur inclusus thalamo, quæ post mortem fieri non poterant. Attamen ex his qui eum ob eadem auunculorum mortuum putant, sunt qui credant eum non stipite consumpto, sed matris cōspiratione occisum. Barlaam ab ea fuisse dum dormiret occisum dicit, Paulus uero casu eum post gloriam interempti apri mortuum putat, & inde fabulæ locum adinuentum fatalis stipitis, quem dicit radicale humidum arbitrari, quo deficiente, deficit & uita. Quacumque tamen morte, uel quandoque assumptus sit ab hominibus, arbitrari uidetur eum Atalantæ amicitia usum, & ex ea Parthenopeum filium suscepisse. Fuit enim Meleager & uenatio hæc famosa, ut testatur Eusebius in libro temporum Atreo & Thieste regnantibus Micenis. anno mundi. iiii. mil. c.

Uidetur hic Bocatius non omnino Homeri sententiā reddidisse. Ita enim uersus habet. καὶ τὸ παρὰ δ' ἀνδρῶν ἀλόχῃ καλῇ κλειοπέτῃ κόνει μαρτυρίας καλίσφους Εὐνήνης, ἰδὼν δὲ καὶ τισὶν ἐπιχθονίων γενέτ' ἀνδρῶν τῶν τότε καὶ ἑὲν ἀνακτορῶν ἐλπετο τόφον φοῖβος ἀπόλλωνος, καλλίσφους ἀνέχευ' ὕμνης, τὴν δὲ τὸτ' ἐν μεγάροισι πατρὸς καὶ πόσιν καὶ μήτρῃ ἀλκυόνῃ καὶ λίεσσιν ἐπὶ ἀνυμῶν, ὅννεκ' ἄρ' αὐτῆς μήτρῃ ἀλκυονος πολυπαιδὸς οἶτον ἔχουσα, καὶ ὅτε μὲν ἐκείνητος ἀνέχευ' οἶδος ἀπόλλωνος. Cōment. aut. Hom. non duos tantum fratres Althææ facit, sed multos, & ex ijs quosdā occisos esse post uenationem, & iniuriā Atalantæ, alios auferuisse dicit. Eos aut qui aufererāt, exercitu collecto urbem obsedis, donec Meleager cōmotus in pugnam descendit, & reliquos sub urbe interfecit. At tū matrē iratā ob cædē fratrum fatalē stipitē igni imposuisse. Iliad. 9. Vide.

Ide fabulam, quando alijs in hoc libro nusquam narratur, visum est huc ascribere. Eneus filius Mar-
tis, rex Aetoliae, habuit filiam elegantissimam Marpissam nomine, quam nemini nuptum dare, nisi a quo
certamine cursus fuisset uictus, noluit. Solebat autem a se uictos decollare, capitaq; ad terrorem aliorum,
de muris adium suarum suspendere. Multis itaq; iam hoc modo uictis & interfectis, Idas Apharei filius
nomine, re autem ipsa Neptuni, superuenit, qui acceptis a patre equis uelocissimis, rapuit Marpissam in
luco Dianae saltanti. Ob quam rem dolore commotus Eneus equos, quos ipse habebat interemit, sese aut
in fluium Lycorinam, qui postea ab ipso Eneus dictus est, praecipitauit. Caterum fugienti cum puella
Idae Apollo uenit in itinere obuiam, qui cum Marpissam & ipse praeripere Idae uellet, uentum utrinq; ad
certamen est, sed a Ioue missus Mercurius arbitrium Marpissae commisit, ut ipsa utrum uellet eligeret. Illa
autem Idam elegit, uerita ne se aetate prouectam Apollo relinqueret. Haec ex Comen. Home. in Iliad. 1.

De Parthenopeo Meleagri filio. Cap. XX.

Parthenopeus filius fuit Meleagri & Atalantes, quam dicit Theodonius filia
fuisse Iasi regis Arcadiae, & cum esset actris propositi uirgo, coniugium q; reue-
ret, Dianam in uenationibus secuta est, tandem probitate uicta Meleagri eius
usa contubernio, illi Parthenopeu peperit, quem eo quod diu celauerit sicape-
pellatus est a matris putata uirginitate. Nam Graece Parthenias uirgo seu uirginitas sonat.
de pulchritudine huius, & matris euentu te cognita eleganter scribit Statius ibi. Pulchrior
haud ulli tiste ad discrimen ituro, & infra per ostra uersus. Huic autem cum plus esset an-
ni quam uirum adolescentulus nondum pubes, plurimo belli succensus amore, audi-
ens Argiuos duces in Thebas ituros, ignara matre conuocatis populis, cum Adrasto rege
reliquisset, in obsidione Thebarum uenit, & ibidem in pugna uulneratus occubuit. Cae-
retum de isto longe aliter sentit Seruius. Dicit enim eum Menalippe & Martis siue Melas-
nionis fuisse filium & Arcadiae regem, & puerum admodum Thebana bella secutum,
ut dictum est.

alias Menalio-
nis.

Menalionis Sic enim uulgo codices Seruiani in. 6. Aeneidos habent. Tamen si haud scio an rectius
legeretur Melanionis. Nam & comment. in Apollon. sic ait ἀταλάντη ἰάσονος θυγάτηρ, ἢ Μελίαν
νίκω μὲν μὲν ἐτίγχε γὰρ ἐστὶν ἡ ἀργεία ἢ σχοινέως ἢ μὲν μὲν ἰππομέδων. Et fieri potest ut haec
Atalanta, alio nomine Menalippe uocata sit, quemadmodum illa altera quoq; alio nomine Ischomache
a Propertio dicitur, de qua sequenti lib. in Hippomene agitur. Apud Propertium lib. 1. pro Melanion Misa-
malion legitur. Nisi uero corrupta sunt exemplaria. Mimalion nullo fugiendo Tulle labores. Sauiam
dura contudit Iasidos. Nam modo parthenias amens errabat in antris, ibat & hirsuta ille uidere feras,
ille etiam Psillei percussus uulnere rami, saucius Arcadijs rupib; ingemuit, quo loco ego quidem pro Psil-
lei Hylei legere malim. Nam a riuale Hyleo in uenatione sagitta interfectus est Melanion, ut etiam ex
Ouidio patet cum inquit. Sensit & Hylei contemptum saucius arcum.

De Tydeo Oenei filio qui genuit Dyomedem. Cap. XXI.

Theb. 1.

Tydeum Oenei regis fuisse filium Statius elate confirmat dicens. Sanguis
habet luctu magni de stirpe creatum Oeneos, & Marti non degenerare
paterno. Accipies &c. Hoc etiam ceteri uidentur asserere, sed de matre
quidam dissentiant. Nam Laetantius eum filium fuisse dicit Altheae. Ser-
uius autem Euriboae. De hoc insuper clara recitatur hystoria. Dicit ante
alia Laetantius eum a Calydonia discessisse, quia Menalippum fratrem suum in uen-
atione minus aduertenter occiderat, & hinc sequitur Statius, quod multa iam nocte im-
bribus atq; procellis fatigatus in Argos ciuitatem uenit. ubi cum neminem nosceret &
refugium quaereret quo pernoctare posset, ad regiam porticum uenit, in quam paulo
ante Polynices thebanus pactione cum Etheocle fratre facta, de annuo imperio successi-
ue etiam madens deuenerat, & equum suum locauerat, & cum non satis capax duo-
rum locus uideretur, ob mansionem, non cedente Polynice, in iurgium deuenere & in-
de in certamen. Quod cum audisset Adraustus descendens eos pacificatos deduxit in re-
giam. Et cum uidisset Polynicem Leonis pelle lectum, & Tydeum apri, confestim ambi-
guum oraculum responsum quod consuluerat de nuptiis filiarum intellexit. Acceperat
autem

autem se illas daturum, alteram leoni, alteram uero apro, & ideo cum iam eos cognos-
uisset quasi sibi missos generos, Tydeo Deiphilem iunxit, Polynici autem Argiam. Ipsi
quidem paulo ante hostes non solum affinitate, sed amicitia integra euestigio iuncti sunt,
adeo ut ueniente tempore quo secundum pactionem Polynices regnum a fratre debebat
assumere, neminem ite legatum praeter se ad repetendum pro Polynice regnum passus est.
Cui cum denegatum fuisset praeter ius & fas redeunt, ut ait Homerus, & post eum fere ad
litteram Statius, in sidia iussu Etheoclis appositae sunt, & cum nocte in incautum quinquag-
inta milites itruissent, nulla ex parte territus expedito gladio in eos conuersus est, & post
longam atq; cruentam pugnam multis saucius uulneribus, uno excepto, omnes occidit.
Tandem cum Adrasto & Polynice iam uno ex Deiphile suscepto filio Dyomede ad ob-
sisionem uenit Thebarum conuocatis amicis. Ibi autem cum tanquam rem suam age-
ret, saepe pugnant die una a quodam Menalippo sagitta, in mortem uulneratus est.
Quod cum impatienter ferret, se q; acerbitate uulneris in mortem trahi cerneret, fere in ra-
biem uersus sociis eius, qui eum uulnerauerat postulauit caput. Qui postquam illud multo
sanguine fuso obtinuerunt, ei q; derulerunt, ipse non aliter quam canis iam deficiens cer-
uici dentes infixit, & illam dum bestiali timore deuoraret, occubuit. Huc praeterea, ut Laetantius
tius refert fuerunt, qui ex Marte genitum dicerent, sumpta facie Oenei, nil aliud sentientes
quam Martem in natiuitate Tydei adeo potentissimum significatorem fuisse, ut ei in ge-
nitibus suis simillimus appareret.

Comment. Homeri Iliad. 3. paulo aliter de hac re tradit ex Pherecyde nempe Tydeum, cum adole-
scens adhuc uideret patrem suum a liberis Agrij, propter senium regno priuari, occidisse patruos suos,
& inter hos per imprudenciam fratrem quoq; & ob id profugum patria uenisse ad Adrastum, & ab
eo lastratum filiam eius Deiphylem coniugem duxisse.

Seruius Altheae dicit, ut quidem in nostris exemplaribus habetur. Vide in 5. Aeneid.

De Diomede Tydei filio.

Cap. XXII.

Diomedes, ut satis uulgatum est, filius fuit Tydei ex Deiphyle. Hic Aetholo-
rum dux cum ceteris Graecis ad obsidionem Troianam accessit, apud quam
adeo strenue se gessit, ut post Achillem & Aiacem Graecorum omnium for-
tior haberetur & audacior. Nam praeter occisos reges a se, & singulares pu-
gnas aduersus Hectorem & Aeneam, aliosq; insignes Troianorum princi-
pes, & captos Resi equos atque Palladium Troianis subtrahit eo in bello Martem uul-
nerauit, ut testatur Homerus in Iliade, sic & Venerem Aeneam protegentem, ut Homerus
primo, deinde dicit Virgilius, Tandem cum obtenta uictoria in patriam remearet, dicit
Leontius, quod ab Aegiale coniuge, quae suauione Nauplii patris Palamedis alteri adhae-
rat homini, minime receptus est. Seruius quidem dicit, quod cum ipse cognouisset Aegia-
lem cum Cyllabaro Scheleni filio concubuisse, uetecundia ductus domum noluisse re-
ueri. Dicit insuper Leontius, hoc illi imprecatum a Dione fuisse, cum filiam uulnerauit,
is tamen in dicto sibi exilio ad partes Apuliae sese contulit, & occupato Gargano monte,
ut nolunt aliqui, eius in radicibus Syontum condidit ciuitatem. Alii Arpum dicunt, &
ibi cum multa passus fuisset, ut dicit Virgilius, socios in aues mutatos perdidit, & eo quod
ossa Anchisis oraculo secum tulerit, dicit Seruius, eum ipsa perperam, & ob hanc causam
illa restituit. Aristoteles autem, ubi scribit de mirabilium auditu, dicit, Diomedem ab Ae-
neae per dolum occisum, & loca quibus imperauerat occupata, eo tamen mortuo, ut asse-
tit Augustinus, ab incolis deificatus est, ei q; templum constructum in insula, cui Diome-
dia ab eo nomen est, & post eius mortem socios ob dolorem necis eius in uolucres uer-
sos, eos q; templum incolere atq; circumuolare. Quod etiam affirmat Seruius, dicens, Has
aues a Latinis uocari Diomedias, a Graecis uero Erodios, dicens insuper eas Graecis ad Ita-
liam uenientibus applaudere atq; latus occurrere, cum Latinos fugiant uehementer, eo
quod suae originis memores sint, & quod a latinis dux eorum sit occisus. Theodonius
uero dicit eas Graecis applaudere, & ceteris nationibus esse in festas, & singulis annis aqua
rostris

Diomedis etia
mem. Sil. li. 15

Lib. 11. Aene.

Lib. 11. Aene.

tostris portantes templum Diomedis perfundere. Sed quid sub fictionibus latent uidentum est. Diomedem Martem uulnerasse ideo dictum puto, quia forsan cum Heclore pugnavit, qui ob insignem militarem eius uirtutem merito Mars dici poterat, illum uulneravit. Sic & Venetem, quia Aeneam Venetis filium uulnerasset. Socios autem in aues mutatos dicit Theodontius ideo factum, quia piratae effecti sunt adeo ueloci cursu remorum suffragio discurrerent maria, ut uolare uiderentur, eosque Graecis seruatis reliquis nationibus fuisse infestos.

Lycophron, ut citatur à Comment. Hom. ait Diomedem Stheneli filio Comete (sic enim ipse nominat) commisisse domum & uxorem, sed Venerem, quia Diomede uulnerata fuisse, talem Aegysa suorum immisisse, ut cum omnibus iuuenibus uiueret turpissime, praecipue autem à Comete stupro uisum paretur, quod reuersus Diomedes cum deprehendisset, primo uoluisse illam occidere, quod cum nequisset, in Italiam nauigasse, ibique à Dauno rege sedem ac regni partem accepisse.

De Menalippo Oenei filio.

Cap. XXIII

Menalippus, ut Laetantio placet, Oenei regis fuit filius, hic in syluis dum una cum Tydeo fratre uenaretur, ab eodem inaduertenter occisus est.

De Zefio vii. Martis filio.

Cap. XXIII

Zefius, ut ait Theodontius, Martis fuit filius ex Hebe iuuentutis dea susceptus, mihi tamen omnino incognitus.

De Phlegya viii. Martis filio, qui genuit Coronim & Ixionem.

Cap. XXV

Phlegyas, ut dicit Laetantius, filius fuit Martis, homo nequam, elatus & in superos. Hic autem, ut ait Seruius, filios habuit Ixionem & Coronidem nympham. Quam cum sensisset ab Apolline uitiatam, confestim ira percitus, templum eius Delphis incendit. Quamobrem iratus Apollo, eum sagittis interemit, eiusque animam apud inferos religauit hac sub poena, ut sub ingenti sedeat saxo ruinam minante, & semper illud casum suspicetur & timeat, de quo sic Virgilius, Phlegyasque miserrimus omnes Admonet, & magna testatur uoce per umbras, Discite iustitiam moniti, & non temnere dios, &c. Phlegyam combussisse templum Apollinis, ut dicit Eusebius in libro temporum, contigit Dauni regis Argiuorum anno xxii. anno uero mundi iii. M. dec. lii. Nunc quid ueteres de impenia Phlegya poena senserint uideamus. Phlegyas autem dictus est à phlegon quod est flamma, & ideo Martis recte dicitur filius, quia calidus sit & siccus, & ardores & incendia competunt. Quod autem apud inferos damnatus sit, ea quae dicta est poena, putat Lucretius, quod arbitrati sint ueteres antequam ad corpora ueniant apud superos esse animas, & uenientes in corpora, quoniam inferi sumus respectu ad supercaelestia corpora, eas descendere ad inferos, & ibidem uarias habere poenas, secundum uarias affectiones uel exercitia, & sic Phlegyas in hac uita inter mortales uiuens ad hanc poenam damnatus est, quam talem intelligit Macrobius, ubi de somnio Scipionis sic dicens, Atram filicem lapsutam, & cadenti similem illorum capitibus imminere, qui arduas potestates & infauitiam ambiunt tyrannidem nunquam sine timore uicturi, & cogentes subiectum uulgus odisse, dum metuunt semper sibi uidetur exitium excipere quod merentur.

Hinc Statius lib. i. Theb. in poena canit, Vltix tibi torua Megera leinum Phlegyam subter caua saxa sedentem Aeterno premit accubitu, dapibusque profanis instimulat, sed mixta sanem fastidia uincunt.

De Coronide nympham filia Phlegya & matre Aesculapii.

Cap. XXVI

Lib. 6. Aenei.
Qui, lib. 2. Me
tamorph.

Coronis nympham, ut ait Seruius, filia fuit Phlegya, quae cum forma praecleara esset placuit Apollini, & ab eo uiuiata est, atque ex eius concubitu filium concepit, qui postmodum Aesculapius appellatus est.

Hae ab alijs Leucippi filia dicitur, alijsque nomine Arsinoe uocatur. Ab Apolline autem sagittis interfecta est, quod cum Elati filio cui Ischys nomen fuerat, concubisset.

De Ixione filio Phlegya, qui genuit Centauros, quorum haec sunt nomina Eurytus, Nessus, Astylus, Amycus, Gryneus, Rhetus, Atneus, Lycidas, Medon, Pisenor, Caumas, Mermetus

Metmetus, Pholus, Meneles, Abas, Astylus, Nessus, Eurytomus, Ateus, Imbreus, Caneus, Aphypnas, Petreus, Lycus, Chronus, Dictys, Helops, Phareus, Bianor, Hedimnus, Lyceus, Hispasus, Ripheus, Tereus, Demoleon, Phlegreus, Hylas, Hyphionus, Danis, Dorylas, Cyllarus, Hylonome foemina, Pheocomes, Chthonius, Teleboas, Pyretus, Oecelus, Eridupus, Nessus, Odites, Stiphelus, Bromus, Animachus, Helimus, Pyracmes, Latreus, & Monychus, & alios, & hos praeter genuit Pirithoum.

Cap. XXVII

Ixion Phlegya filius perhibetur à cunctis. Hunc aliqui uolunt Iouis miserae actione in caelum assumptum, & eius secretarium atque Iunonis effectum, ubi elatus officio ausus est Iunonem de stupro interpellare, quae Ioui conquesta eius iussu nubem in sui similitudinem exornauit, Ixioni quoque loco sui appositum. Qui cum ea iacens, ex illa Centauros genuit. Et cum à Ioue de caelo fuisset deiectus in terras, ausus est apud mortales gloriari se Iunonis potitum concubitu. Quamobrem ictus fulmine apud inferos rota uolubili, & plenae serpentiū alligatus, continuae reuolutioni damnatus est. Unde dicit Ouidius, Voluitur Ixion, & se sequitur quoque fugitque, &c. Huius autem figmenti ratio potest esse talis, Ixion Thessalus fuit, & Lapitharum dominus, regni praeter modum audax, adeo ut per tyrannidem occupare conatus sit. Iunonem autem nunc aërem, nunc terram diximus, & reginam regnorum atque diuitiarum, quae in quantum terra & regnum in terris, aliquid stabilitatis uidetur protendere, & in quantum aër qui lucidus est, splendoris aliquid uidetur addere regnis, qui tamen fugitiuus est, & in tenebras uertitur facile. Nubes autem solis opere ex uaporibus aqueis seu humentis terrae surgentibus, & in aëre condensatis conficitur natura sua caliginosa uisui sensibilis, manu autem incomprehensibilis, & nullis firmata radicibus à uentis huc illuc impellitur, & demum aut in aërem à calore resoluitur, aut in pluuiam à frigore uertitur. Quid ergo ex dictis: Pro nube non regnum intelligemus, sed quoniam in Iunonis effigiem apponitur, id dicemus, quod in terris uiolentia possidemus, cui regni similitudo nonnulla est, in quantum uti rex suis subditis dominatur, sic & is, qui uiolenter possidet, dum uires suppetunt, suis imperare uidetur. Sed uti inter limpidum aërem, & condensatam nubem grandis est differentia, sic inter regem atque tyrannum, aër fulgidus est, sic & regium nomen, nubes obscura est, sic & caliginosa tyrannis. Regis amabile nomen, tyranni terribile & odibile. Rex thronum conscendit suum regis insignitus notis. Tyrannus occupat dominium armis horridis circumseptus. Rex per quietem & laetiam subditorum, tyrannus per sanguinem & miseriam subiaccitum. Rex pacem augmentumque fidelium totis exquirat uiribus. Tyrannus rem suam curat per exterminium aliorum. Rex in sinu amicorum quiescit, tyrannus amicis fratibusque semotis, in satellitum scelestorumque hominum animam suam ponit. Quamobrem cum in se, ut patet, diuersissima ista sint, rex splendidus aër merito fingi potest, & ei est aliquid stabilitatis annexum, siquid dici potest stabile in caducis, ubi tyrannus respectu turbulenta nubes est nulli stabilitati annexa, & quae facile resoluitur, seu à furore subiaccitum, seu ob desidiam amicorum. His praemissis arbitror quid sibi uelit fictio absque difficultate uidebimus. Assumitur ergo tunc in caelum Ixion, cum celsa animo contemplatur, ut puta regnum, purpuras, splendores egregios, eximiam gloriam, potentiam inexhaustam, & quae stultorum iudicio regum infinita sunt commoda. Nec immerito Iouis atque Iunonis uidemur secretarii facti, dum quod ad eos attinet, quasi ex specula deitatis praesumptuoso speculamur animo. Et tunc in Iunonis desiderium trahimur, dum hos regios fastus aliud quam sint, stolido iudicio arbitramur. Tunc autem Iunonem interpellat de stupro Ixion, quando nulla praetextu ratione, nullo iusto suadente titulo in id priuatus homo conatus exponit, ut regno uiolenter praesit. Sed quid sit, si forsitan aliquid perinde quaeritur. Illi nubes Iunonis effigiem habens apponitur, ex quo concubitu, occupantis scilicet, & occupati imperii ilico nascuntur Centauri. Fuere quidem Centauri homines armigeri, elati animi, & immoderati, ac in omne nefas proueni, uti satellites cernimus, & stipendarios, & ministros scelerum, ad quorum

Discrimen regis & tyranni

ad quorum nites fidem q̄ confestim recurrit tyrannus. Qui ideo ex nube nasci dicuntur, quia ex substantiis umbratilis regni, id est, subditorum eorum emunguntur stipendia, ex quibus in eorum exterminium impii nutriuntur. Demum Ixion à Ioue in terras celo pellitur, id est, à natura rerum. Postquam enim cupidus intrauit dominium omnis cogitationibus splendorum, quibus spe blanda, & fallaci existimatione oblectabatur, in anxias certas que trahitur curas, dum scilicet nocere inquit, quibus laboribus quantum cunq̄ continuis & amaris plenum sit imperium. Hic in super quoniam se cum Iunone concubuisse iactasset, id est, se regem dicere ausus est, fulminatur à Ioue, eo scilicet fulmine, quo exuruntur insipidi, qui dum se somniantes alis in cælum euehi arbitrantur, somno excussi repente se reperti præcipitatos in terris. Nam dum turgido spiritu elati quantumcunq̄ uolentia populorum imperium teneant, in se redeunt stolidæ ambitionis somnum ab oculis pellunt, aduertunt quos angores intrauerint, quas ambages, quos timores, quasq̄ incognitas ante perplexiones. qua animaduertentia non aliter ab ignito fulmine cruciantur. Qui cruciatus si peccato aliquo eo tenente tyrannidem, sit tueretur, non apud inferos supplicio rotæ uolubilis damnaretur, sed quoniam in pectore talis absq̄ quiete aliqua circulari motu assidue circumuoluitur, & ueteres innouantur & nouæ superadduntur, dum hinc huius insidias, inde uires illius, illinc dei iudicium timidus expauescit, rotæ infixus uolubili dicitur. Quæ ideo plena serpentum fingitur, quia curis non solum assiduis, sed etiam mordacibus agitur. Seu aliter & breuius. Nubem regni dicemus fore spem sumptam, quam nonnulli sibi male suis uiribus mensuratis cœtissimam faciunt. Quæ ideo similis Iunoni fingitur, quia sperant iam speratum possidere uidetur, nec aliter secum quam si possideret, de te sperata disponit. & hinc fit, ut ex hac tam certa spe, ut effectum consequatur, sperans sibi uires præparat, & sic agente spe, id est, nube, Centauri oriuntur, id est, præparantur, & cum ad cōsequendum opere, quod iam spe tenet insipidus, intrat labores, adeo ut omittat cogitationes splendidas, & in turbulentiâ deueniat necesse est, & sic à Ioue, id est, à luce & splendore cogitationis cadit, seu deicitur in terras, ut fulminatus uexetur in rotam, ut dictum est. De hac autem rota aliter sensisse uidetur Macrobius, illos scilicet radiis rotarum pendere distractos, qui nihil consilio præuidentes, nihil ratione moderantes, nihil uirtutibus explicantes, se q̄ & omnes adus suos fortunæ committentes casibus fortuitis semper rotantur. Alii uero ubi Ixion Iouis & Iunonis secretarius dicebatur, senserunt Ixionem augurem fuisse, eo quod in aëre cape rentur auguria, per quæ secreta, id est, ea quæ futura sunt solum, à talibus cognosci credebantur. Quod autem ex nube genuerit Centauros, uolūt nil aliud intelligi, quam quod precio satellitum fidem aucupent, quæ sic facile dissoluitur alio superueniente munere ut nubes fit. Dicit præterea Fulgētiū Dromocritem in Theogonia scribere Ixionem in Græcia primum regni gloriam affectasse, & sibi centum equites primum omnium conquisisse, ex quo Centauri, id est, centum armati. Sed ego miror Ixionem primum apud Græcos regnum optasse, cum constet ante tempora Ixionis multos fuisse Sycionis & Argiæ reges, qui & Græci sunt. Fuit enim Ixion Danao imperante Argiuis, posset tamen hic responderi alios reges, qui eum præcesserunt, sponte populorum quibus imperauerant exiisse. Ixion autem primus fuit, qui per uim & tyrannidem regnum occupare conatus est.

Adiant fabule commentarij Homeri & Apollonij, Ixionem principio duxisse uxorem Diam filiam Deionei, siue Bionei. Cui cum multa pro compensatione dotis pollicitus esset, & ob id ad eum pater spem se uenisset, ut tradita ferret, Ixionem facta serobz, eaq̄ lignis atq̄ stramentis interta, patrem sponsæ in ea fraude peremisset: ob quam eadem cum neq̄ homines, neq̄ dij lustrare illum uellent, diuq̄ incertus uagaretur, tandē Iouē illius miserū illū expiāse. Tum aut postquam purgatus fuisset, & apud superos aliquandiu degeret, Iunonem amare cœpisse. Præterea autem Pherecydes non Phlegyas filium, sed Aetonis cuiusdam facit. Didymus τὸ δὲ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ προσέτι. Vide in Odyss. &

Centauri

De Centauris Ixionis filiis in generali.

Cap. XXVII

Entauri Ixionis & Nubis filii fuere, ut præmonstratum est. Hos uolunt quidam apud Thessaliā equos ante alios domuisse, & insignes euasisse equites, & quoniam centum conuenete inuicem, Centauri dicti quasi centum armati, uel centum Martes, nam Græce ares Mars est, seu potius centum auræ. Nam sicut uentus uelociter euolat, sic & hi centum uelociter currere uidebantur. Veruntamen hæc latio etymologia est, quam Græce dictiones minime patiuntur. Ex eis talem refert Seruius fabulam, quod cum quidam Thessalus rex bobus cæstro exagitatis satellites suos ad eos reuocandos ire iussisset, & illi cum cursu pedestri non sufficerent, ascenderunt equos, & eorum uelocitate boues cōsecuti, eos stimulis ad tecta reuocarunt. Sic hi uisi aut cum irent uelociter, aut cum eorum equi circa flumen Peleon potarent, capitis inclinatis locum fabulæ stulta credulitas adinuenit. qua arbitrium est unum esse animal ex equo & homine compositum, & sic postea semper p̄dictum est. Hi tandem elati homines in nuptiis Pirithoi cibo pleni uinoq̄ madētes sponsam Pirithoo auferre conati sunt, sed resistente Theseo superati. Virgilius autem dicit illos fuisse Lapitas. Eos autem superari atq̄ deleri Mars passus est, eo quod illi sacrum non exhibuissent cum diis ceteris adollescent. Quali ex hoc uelint, quia obmissa Martis seueritate, epulis & potationibus uacantes effœminati sint, & sic superati. Si quid præter hoc ex eis hic fictionis haberetur, satis supra ubi de Ixione declaratum est.

Et hinc fortas
se κένταυροι
dicti sunt

De Euryto Ixionis filio.

Cap. XXIX

Eurytus ex Centauris unus, ut refert Lactānius, in domum Oenei regis Calydoniæ ueniens Deianiram quā paulo ante Hercules petierat, & fidem præstauerat se illam in uxorem ducturum, postulauit in coniugem. Oeneus uim timens spopondit, & constituto die dum nupcias Eurytus celebraret, superuenit Hercules, & inito cum Centauris ibidem existentibus certamine eos occidit, & Deianiram sibi matrimonio copulauit. Ouidius uero non sic, quinimmo dicit quod cum Pirithous duxisset Hippodamiam coniugem, & posuisset in antro menas Centauris, & ipsi epulantes uino plurimo caluissent, in lasciuia uenete & audaciam nimiam, & capiente Euryto Hippodamiam atq̄ trahente eam, in surrexit Pirithous atque Theseus, & turbati casu aduersus eum & socios iniere pugnam, & cum abstulisset Theseus Hippodamiam Euryto, eum conantem manibus cœterere summo pro interfecit.

Fuit & alius Eurytus Oechaliæ rex, pater Ioles, de quo suo loco ageatur. Quidam differentiam inter Eurytum & Eurytionem faciunt, eumq̄ de quo hic dicitur Eurimona uocant. Vide Comment. Odyss. &

De Astylo ex Centauris uno uate, Ixionis & Nubis filio.

Cap. XXX

Astylos ex Centauris fuit unus, & quoniam augurio ualebat futura prenoscens fratres monuerat ne bellum aduersus Lapitas assumeret. Tandem cum se unā cum eis in nuptiis reperiret, uideretq̄ Dryantem acriter insistentem cadentemq̄ misere quos cōtingere poterat, & ex suis etiam plures fugientes, timens illius uirtutem, & ipse fugam cepit, Nessō q̄ Centauro fugienti dixit, ut dicit Ouidius, Astylus ille etiam metuenti uulnere Nessō, Ne fuge, ad Herculeos, inquit, setuaberis arcus, &c.

De Nessō Ixionis & Nubis filio.

Cap. XXXI

Nessus ex Centauris famosissimus fuit, hic enim uersutus homo plurimum esset, & fuga manus euasisset Lapitarum, in Calydoniam abiit, & secus Euenū eiusdem regionis fluuiam motam trahens, Deianitā filiam Oenei regis amauit. tractu uero temporis contigit, quod eunte Hercule à Calydonia uersus patriam unā cum Deianira cōiuge ab Eueno fluuiio pluuiis turgido detentus est. Cui Nessus quasi obsequium præstaturus obtulit se, si natans uellet transuadare fluuium, Deianiram in ripam alteram delaturum. Quod Hercules annuit. Verum cum transuadasset uelociter Nessus, Hercule adhuc natante, ratus suo ardori concessum tempus, aura ocyor cum Deianira fugam arripuit.

Oui. 9. Met.

u s Heta

Hercules autem sumptu arcu, sagitta eum consecutus est. Qui dum se saucium cerneret, & periturum agnosceret, ne in ultus occumberet, nouam commentus fraudem, confestim uestimentum sanguine suo perlutum exuit, & quali manus amoris Deianiræ dono dedit, hanc illi afferens esse uirtutem, ut si illorum seruaretur, posset ab omni amore foret, si in suum reuocare Herculem; dumodo id ageret ut illo indueretur Hercules. Quod credula Deianira seruauit, & post tempus, dum Herculem amore Isles captum in suum reuocare uellet, illum, ut latius in sequentibus exprimeretur, occidit. Nessus autem uestimento dato expirauit, ut nasciturum impleteretur Astyli. Staius hunc Euenum fluium ob mortem Nessi Centaureum cognominat. Et Lucanus de eo dicit, Et Meleagreum maculatus sanguine Nessi Euenus Calidona secat, &c.

De reliquis Centauris Ixionis filiis.

Cap. XXXII

O Phionides, Gtynus, Rhetus, Amæus, Lycidas, Medon, Pisenor, Caumas, Mermæus, Pholus, Menelaus, Abas, Eurytomus, Ateus, Imbreus, Carneus, Aphynas, Petreus, Lycus, Chromis, Didys, Helops, Phareus, Bianor, Nedimnus, Lycesper, Hispanus, Ripheus, Tereus, Demoleon, Philegræus, Hyles, Hiphonous, Danis, Dorylas, Cyllæus, Hylonome, Phazcomes, Chthonius, Teleboas, Pyritus, Oælus, Eridupus, Nessus, Odites, Siphelus, Bromus, Antimachus, Helimus, Pyracmes, Latreus, & Monychus. Omnes fuere Centauri, Ixionis & Nubis filii, & in nuptiis Pirithoi, aut caesi, aut fugati à Lapitis, ut late in suo maiori uolumine testatur Ouidius.

Quem hic Ophionidem nominat, Amycus proprio nomine dicitur: sic enim Ouidius lib. 12, inquit, Primus Ophionides Amycus penetrata donis Haud timuit spoliare suis.

De Pirithoo Ixionis filio, qui genuit Polypatem.

Cap. XXXIII

Pirithous non ex nube appositus, sed ex coniuge fuit Ixionis filius, ut dicit Ouidius, Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus, &c. Hic ut fert, amicitia integra Theseo Atheniensi iunctus fuit, & cum Hippodamiam secundum Lactantium, secundum autem Ouidium Hippodamiam duxisset uxorem, ut ait Sertius, circumuicinos populos conuocauit ad festum, ex quo secutum est, cum in nuptialibus sacris ceteri honorarentur Dii, solus Mars omissus est, quam ob causam indignatus Centauris indignantibus immisit furorem, qui sargentes aduersus Lapidas in pugnam, ut supra dictum est, plures ex Centauris celi occubuerunt. Lactantius uero dicit hoc in certamine Lapidas fuisse delectos, quod intelligendum est de his Lapitis qui Centauri erant. Pirithoom in super uoluit, Hippodamia mortua seu ea uiuente, & forte repudiata, cum Theseo amico suo conuenisse, qui tunc forte celebs erat, se nisi ex Iouis genitis sumptuos uxores, & cum iam Theseus Helenam rapuisset, quæ Iouis & Leda filia habebatur, nec altera nosceretur in tetrus ea tempestate à Ioue genita præter Proserpinam Plutonis coniugem, cum in caelum nequirent ascendere, ad inferos eam rapturi declinauerunt. Verum Cerberus aduersus Pirithoom insurgens, illum primo interfecit impetu, quem dum iuuare conaretur Theseus, in magno uita fuit discrimine, & ultimo à Plutone detentus est. Tandem redeunte Hercule ab Hispania Gerione superato, & præda ingenti diuite, audito Pirithoi infortunio, & captiuitate Thesei à Tænato specu descendit ad inferos, ut tragædus testatur Seneca in tragædia Herculis furentis. Cui obuius Cerberus factus, ut in eadem tragædia plenius dicitur, ab Hercule uictus, atq; triplici ligatus catena Theseo concessus est. Aliqui uolunt Cerbero ab Hercule barbam decerpam, quem liberato Theseo, per Tænaton ad superos triplici traxit catena etiam tentem. Pomponius autem in Cosmographia scribit circa Euxini sinus introitum haud longe ab Heraclea urbe Acherusiam specum esse, ad manes usq; ut fama fert, peruium, & ex eo ad superos atq; incolæ Cerberum tractu. Sunt præterea nonnulli, qui ad augendam fabulæ fidem, cum uenenosis herbis locus abundet, dicant eas primo ex spuma tractu Cerberi natas, nec in processu à quoquam euelli potuisse. Quod hac historia fictum est, eque ad histo

ad historiam pertinet. Nam cum clām latronum more non tanquam strenui iuuenes capturi Proserpinam iuissent Pirithous & Theseus, nocte à Cerbero cane Pirithous, ut legitur occisus est, & ab ineursantibus detentus Theseus, pro cuius liberatione Hercules ad inferos descendens, id est, in regna Molossorum primo claua occurrentem, & omnia audente canē domuit atq; ligauit, & Theseū sub interminatione belli Plutoni inferedi repetiit, qui illi concessus est, & sic cū cane in Atticam seu Beroiam rediere. Per barbam Cerbero euulsam audaciam atq; robur debemus intelligere, quibus canis priuatus est. Nam expertus Herculis clauam, & uisa uiri constantia timidus atq; mutus effectus, se uictum confessus est. Est enim hominibus barba à natura concessa in testimonium uirilicis, ut in moralibus placet Gregorio. Hanc enim quotiens tangimus aut uidemus, nos esse uiros meminisse debemus, & nobis ab his, quæ minime uirum deceat, cauere monemur. De reliquis alibi dictum est.

Comment. Apollonij Theseus & Pirithoom alterum Neptuni, alterum Iouis filium dicit, cui uidesur Homerus quoq; Iliad. 2, consentire, ubi dicit, ὅς τῳ ἀδελφῷ τὸν ἀδελφὸν τέκετο Ζεύς.

De Polypate Pirithoi filio.

Cap. XXXIII

Polypates Pirithoi fuit filius, & Hippodamiae, ut Homerus in Iliade, dum dicit, Illos autem ducebat fortis bello Polypates filius Pirithoi, quem immortalis genuit Iuppiter. Hunc Polypatem Pirithoo genuit gloriosa Hippodamia. Hic ut per eundem Homerum patet in catalogo Graecorum, cum eis in Troianam expeditionem iuit.

Versus sunt hi,

Τῶν δ' αὖ γ' ἐμὸν μενεσφόλεμος πολυπότης

ὅς τῳ ἀδελφῷ τὸν ἀδελφὸν τέκετο Ζεύς.

ἦν δ' ὑπὸ τῳ ἀδελφῷ τέκετο καὶ τὸς ἰσσοδάμῳ.

Quo loco Comment. addit πολυπότην dictum esse à matre, quasi πολυποίντην, eo quod multis Centauris inflixisset uulnera, hoc est, prænam, &c.

De Britona Martis nona filia.

Cap. XXXV

Britona seu Briton nyrpha fuit Cretensis, & ut Lactantius asserit, Martis filia, quæ cum uirgo adhæsisset Dianæ, & perpetua facta uirginitatis uoto, uenationibus uacaret, eo quod formosa esset, Minoi regi Cretensium placuit. Qui cum ei renitenti uolentiam uellet inferte, nec aliunde uirgini appateret effugium, se in mare dedit præcipitem, & sic ab undis absorpta est. Cōtiguit postea, ut piscatorum rebus traheretur eius cadauer in litus. Porro seu Dianæ, seu Martis turbatione factum sit, pestis ingens infula immissa est, quam uidebant cessare non posse incolæ, nisi Dianæ instruissent templum, & eam Dictynnam appellaret, eo quod piscatorum retia, quibus in terram deductum est Britonæ cadauer, dicta nominentur.

Verum hic dicam Bocatium, an quem citat Lactantius, errasse, non satis scio, neque enim Brito seu Britona eius nomen est, de qua præsentem fabulam autores narrant, sed Britomartis: neq; ea Martis filia ab alijs, quod ego uiderim, dicitur, sed Iouis. Diodorus in sexto sic scribit, Britomartem etiam Dictynnam dicunt, in Creta genitam, ut tradunt, ex Ioue ac Acamarchide Euboli Cereris filij (sic enim legere malim, quàm quæ uulgata lectio est, ut Britomartem construat cum superiori sententia, nomenq; ciuitatis sit ab Hercule in Aegypto condita.) Hæc retia ad uenandum inuenit, ex quo Dictynna est cognominata. Consuetudine Diane utebatur, quod causam præbuit, ut quidam Dictynnam, Dianamq; eandem esse existimarent, quæ deam sacris, templisq; Cretenses coluerunt. Qui uero Dictynnam à retibus piscatorijs, ad quas fugerat, insequente coitus gratia Minos uolunt denominatam, procul à uero sentiunt. Non enim credendum uidetur, deam in eam egestatem compulsam, ut auxilia hominum imploraret, cum esset maximi Deorū filia: neq; Minos tante impietatis culpæ decet, præsertim cum fuerit omnium consensu habitus, iustus uir, & probate uita, &c. Hæc Diodorus. Huius sententiæ ascribit & Virgilius in Cirii ubi sic legitur: Te crepta Britomartis est spes una sepulchri Te Britomarti diem potui producere uitæ. Atque utinam Cereri, nec tantum grata Diane Venatus esses uirgo sectata uirorum Gnosa Naupactio contendes spicula cornu, Dictæ as ageres ad gramina nota capellæ, Nunquam

tam obnix fugiens Minois amores, Præceptis æris specula de montibus ipse. Vnde alij fugisse ferunt, et numina Phœre Virginis assignant, alij quo notior esset Dictynna dixere tuo de nomine Luna.

Ex quibus uersibus corruptissimis licet, idē ferē, quod ex Diodoro patet. Præterea et Claudianus libro tertio de laud. Stilicon, inter comites Dianæ Britomartem recenset. Quorum omnium auctoritatem secutus, censeo hoc loco Britomartem ad quam Bocatij fabula pertineat, legendū esse. Et eiusdem genealogiam non ad Martis, sed ad Iouis progeniem referendam, ita tamen, ut liberum sit cuius quem uolet in hac re sequi. Nam quæ Perottus de Dictynna refert, de ijs ipse uiderit. Tamen si non ignoro et Solinū in ea sententia esse, ut patrio uocabulo Dianam à Cretensibus Britomartem dici arbitretur Cap. 16.

De Euadne x. Martis filia, & Capanei coniuge.

Cap. XXXVI

Euadne, ut Theodotio placet, Martis fuit filia, ex Thebe Asopi fluminis coniuge suscepta. Quæ quidem Euadne coniunx fuit Capanei insolentissimi hominis, & ex eo filium peperit, quem Sthenelum uocauere. Credo ego hanc ferocissimam fuisse formidabilem, & ideo Martis dictam filiam. Quam ferunt adeo Capaneum uirum suum dilexisse, ut dum fulminatus apud Thebas eius funeralia exercerentur, ponereturq; Capanei cadaver semiustū in rogū, ferre non potens tam ingentem animi dolorem, sese iniecisse flammis illud urentibus, & sic unā cū uiro exustam, & immixtis cineribus in urnā deposita.

De Harmonia xi. Martis filia, & Cadmi coniuge.

Cap. XXXVII

Harmonia Poetæ dicunt Martis & Veneris fuisse filiā, eamq; relicta Sphinge, à Cadmo Thebarum rege in coniugem ductam. Huic Vulcanum aiunt monile fecisse pulchritudinis insignie, sed infausti ominis portanti, & hoc ob odiū in eam susceptum, quod ex adulterio coniugis nata sit. Ex hac insuper Cadmus iiii. suscepit filias, & postremo, ut aiunt, in serpentes uersæ, in mortem usq; mansere. Cuius fictionis absconditum hoc esse potest. Primo Veneris filia fuit Harmonia quantum ad Cadmum, quia pulchritudine seu facie sua potens fuit in Cadmū uenereas immittere flāmas, id est, libidinosam flagrantia, quod Veneris est, & hoc inquantū ob ipsius desiderii Sphingem pristina coniūge abdicauit. Martis uero filia ideo dici potest, quia eidē Cadmo causa fuit belli. Nam ut dicit Eusebius, Palestatū inducens in testem, Sphingos propter zelū Harmoniæ à Cadmo, cuius erat uxor discessit, & confestim in eū bella cōmouit, & sic Martis filia, id est, belli causam Cadmus assumpsit uxorem. Monile autē infaustum à Vulcano conditū accipi potest propter infaustū huiusce matrimonii exitū, eo quod ab Amphione & Zeto regno priuati, & in exiliū pulsi sunt. Quod autē in serpentem uersa sit, potest intelligi, seu quia exul circa infima uti serpentes incedūt, se cū uiro exerceat, ubi dū regnaret uacabat excelssis, seu quia per diuersa post exiliū, nūc huc, nūc illuc errauere ut serpentes, seu quia affectu senio pectus in terram uersum uti serpentes faciunt, qui pectore gradiuntur, inceslere.

Fabulam tractat Ouidius libro quarto Metamorph. De Monili autem Statius libro primo. Harmoniam Hellanicus Elecoræ filiam & Iasij sororem dicit, cui subscribit et Diodorus in 6. Anti.

De Hyperbio xii. Martis filio.

Cap. XXXVIII

Hyperbium Martis fuisse filium asserit in libro naturalis historię Plinius, de quo nil aliud reperisse memini, nisi quod idem Plinius dicit eū scilicet primū fuisse, qui occidit animal, & ob id puto cum opus seuum uisum sit, Martis filium dictum.

De Aetolo xiii. Martis filio.

Cap. XXXIX

Aetolus Martis fuit filius, ut Plinius in libro naturalis historię testatur, eiusq; fuisse compertum iaculum dicit. Credo ego hunc Aetolum regem fuisse Aetoliæ, & ab eo forsan denominatam fore regionem illam, in qua cum bellicosi plurimum populi sint, & ipse Aetolus, ut in euentu eius ostenditur, cum bellicosus homo esset, ab ipsis Aetolis Martis filius dictus est.

Cōment. Homer. de Aetolo sic tradit: Aetolus, inquit, filius Endymionis fuit, qui eade per imprudentiam in patria perpetrata, fugit in eam regionē, quæ postea ab ipso Aetolia dicta est, ibiq; genuit filium Pleuronem, à quo urbs Aetoliæ dicta. Huius autem duo filij fuerunt Cures & Calydon, à quibus rursus alij urbibus nomina data sunt, Iliad. 24.

De Remo

De Remo xiiii. & Romulo xv. Martis filijs.

Cap. XL

Remus & Romulus, seu Romus, ut ueteres asseruere Romani, Martis fuerunt filij, ex Iliā uestali uirgine suscepti. Ex quibus ubi de Fastis refert Ouidius, quod cum Iliā urna sumpta iret aquam latura pro sacris, sub salice fessa cōsedit, & canentibus auibus in somnū soluta, à Marte uisa & oppressa est. ei uero dormienti uisum est, se in conspectu ignium uestalium stare, & in foveas nittas laneas, quibus obumbratū caput habebat cecidisse, & eis duas consurgere palmas, quatum altera maior ramis totum occupauerat orbem. Quas cum moliretur patuus excidere, à pico Martia aue & lupo tutatæ sunt. Quæ cum ex eo compressu, quæ dormiens passa fuerat, geminos peperisset, iussu Amulij regis Albanorum patrui sui, ut proticerentur in Tyberim delati, cū intumuisset pridiani imbris causa flumen, neque uires delatores deuenire ad alueum, illos in ripam deposuere. ibi aliquandiu à pico nutriti, aduenit lupa quæ catulos perdiderat, & ad moris labellis eorū uberibus eos educauit. Figmenti huius ratio satis sumitur ex Romanorum annalibus. Habetur enim pro comperto Iliam ex incognito patre uno partu Remum & Romulum peperisse, sic nittæ uirginitatis testimonium ferentes in ignem cecidere, duo nati duæ fuerunt palme, quia uictoriosi fuere iuuenes, sed alter magis scilicet Romulus, qui Romanum fundauit imperiū, per quod omnis orbis suis & suorum scilicet uictoris subactus est. In hoc se uirginitatis patuus dum abici iussit. A pico autem educatos ideo dixere, quia picus formicis alatur, per quas agricolæ intelliguntur. sic & ipsi à Faustio pastore regio, qui & agri cultor erat, collecti & seruati sunt. & à lupo nutriti etiam sunt, quoniam ab Acca Laurentia Faustuli coniuge lactati, & materna solertia gubernati fuere, quam lupam uocauere, eo quod nobile scortum fuit, & tales nuncupantur lupæ, ob auaritiam, causa cuius pudicitiam prostituere, & inde in hodiernum usq; cellulae talium lupanaria appellantur. Quod autem ex Marte geniti sint, ad contegendam cōditorum tam ineluctabilem gentis infamem originem adinuentum est, conuenientibus etiam moribus iuuenum figmento, nam rapaces & prædones, & elati animi atq; bellicosi fuere, de quibus dicit T. Liuius, quod cū Amulius Numitorem fratrem regno expoliasset, Laulum eius occidit filium, & Iliam ad auferendam spem proles, uestalem dicauit uirginem, ex qua cum nati gemini, & iussu Amulij essent expoliti, à Faustulo rerum cōscio educati, & ad ætatem usq; puberem deducti quū rapinis & laucinis uacarent, stirpis eorum facti conscii & fraudis Amulij, ex composito cum captiuis à sociis duceretur alter, & alter quasi accusator cum cōscis ad Amulium uenissent, consurgentibus hinc accusatore, inde accusato in regem, eum occiderūt, & genus professi suum, auctorem eorum Numitori seni regnum restituere. Ipsi uero, ubi nunc Roma est, sibi condidere urbem. Et dum de se uterq; nouæ urbi nomen uellet imponere, in hanc concordiam ex composito deuenere, ut si quis faustius sumpsisset augurium ex diuersis montibus, is nomen imponeret ciuitati. Ex quo secutum est, ut sex uultures uideret Remus. xii. Romulus. quamobrem quoniam plures uidisset, Romam à se nuncupauit urbem, Remus autem postea, quia sulcum loco mari signatum contra edictum Romuli superasset, seu aliā ob causam, à Romulo uisum sit, à Fabio Romuli duce Remus cultro pastoralis occisus est. Et sunt qui arbitrentur eum ibidem sepultum, ubi futuri muniti uestigium transgressus est, ostenduntq; hodierni pyramidem in muro saxis in altum egestam cadaveri eius superædificatam.

De Romulo tantum xv. Martis filio.

Cap. XLI

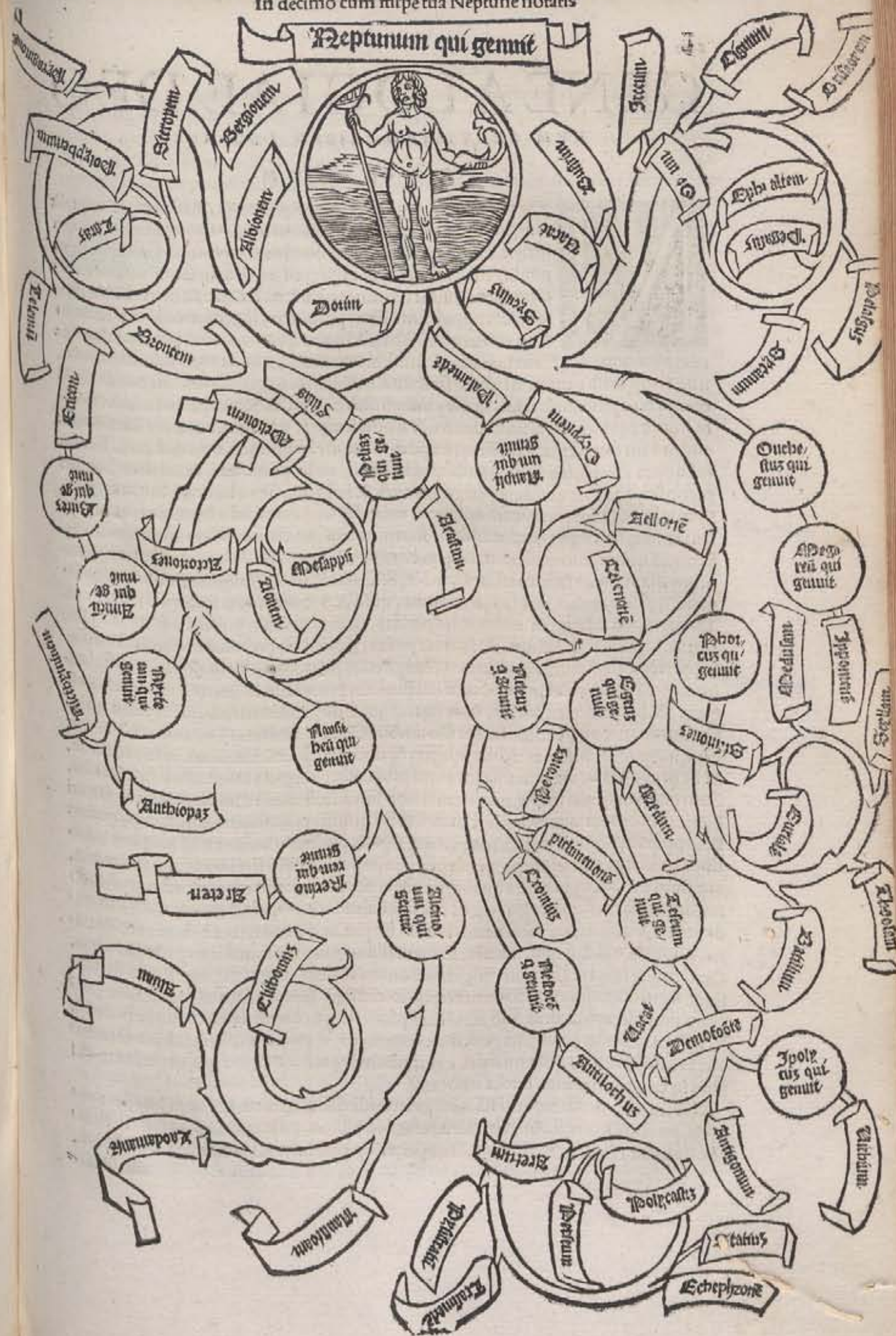
Romulus Iliæ & Martis fuit filius, ut supra proximo monstratū est. Esto dicat Seruius hūc Romum appellatum fuisse. Verum pro Romo Romulus blandimenti causa dictum. Nam gaudent diminutione blanditiæ. Hic qui de primus fuit Romanorū rex bellicosissimus homo, adeo ut merito Martis filius crederet. Nulla enim ei quies unq; fuit. Hic multos ex adiacentibus urbi populos armorū ui suæ diuioni subegit. Et quoniā uir bellorū fuit, pauca sacra apud nouum

nouū populū, quē ex fugitiuis & latronibus asylo facto cōgregauerat, & Sabinas mulieres fraude captas cōgregatis cōcesserat, instituerat. Sed inter alia Laurentalia intulit, hāc ob causam, ut dicit Macrobius. quia ut Macer in historiā libro refert, Faustuli cōiugem Accā Laurentiā Romuli & Remi nutricem, regnante Romulo Carutius cuidā Tusco diuini nūptam autam q̄ prēmortui Carutii hāreditate, Romulum quem nutruerat hāredem si quisset, & sic ob id pietatis causa festum Laurentialium institutum. Nonnulli aliter opinantur dicentes, non à Romulo, sed ab ipsa Acca Laurentia hoc introducū sacrum, & à Romulo continuatum. Quā opinio roborari uidetur auctoritate Fulgentii, qui in libro Antiquorum sermonum dicit sic, Acca Laurentia Romuli nutrix consuevit pro agnis semel in anno sacrificare cum duodecim filiis suis sacrificium prācedentibus, unde dum unus mortuus esset, propter nutricis gratiam Romulus in uicem defuncti succedere pollicetur, unde & ritus processit cum duodecim, & hi duodecim qui sacrificarent deinceps Aruales dicti sunt fratres, sicut Ruilius geminus in libris pontificalibus memorat. Hic super annum, primus Romanis ex decem mensibus ordinauit. Quorum primū à Marte patre Martium appellauit, prāterea centum fore partes instituit, quos Senatores nuncupauit, & qui ex his nascebantur Patricii dicebantur. Inde sedato Sabinarum ob raptum mulierum bello, diuisit in curias, & equitum tres centurias descripsit, & alia multa fecit bellica potius quā pacis tempora prospiciantia. Inde multarum insignis uictoriarum, dum apud Capreas paludes, ad recensendū exercitum concionem haberet, coorta subito tempestate maxima cum fragore caeli, & tonitruorū strepitu ingenti, atq̄ denso nimbo coniectus est, adeo ut eius conspectus auferretur à plebe, nec ulterius in terris postea uisus est. Creditum q̄ est, à patribus, eo quod plebi uideretur fauere nimis, trucidatum, & in paludem cadaver eius deiectū. Sed postquā plebs nobilitatis metu aliquandiu tacuit, à non nullis initio facto, deum deo natum regem parentem q̄ urbis Romanæ salutem cōpetere, & uota exhibere. Quam stolidam opinionem unius nobilis uiri consilio roboratam aiunt. Nam Iulius Proculus, qui ex stirpe Aeneae creditus cum Remo Romulo quē Alba relicta Romam deuenerat, in ciuitate sollicita desiderio perditū regis in concionem prodit. Romulus Quirites patens urbis huius prima hodierna luce caelo repete delapsus, se mihi obuium dedit, cum perfusus horrore uenerabūdu astitisset, petens contra, ut inueniri fas esset. Abi, nuncia, inquit, Romanis caelestes ita uelle, ut mea Roma caput orbis terrarum sit, proinde tem militarem sciant, & ita posteris tradant nullas opes humanas armis Romanis resistere posse. Hoc, inquit, locutus, sublimis abiit. Ex quo factū, ut sub nomine Quirini, sic enim, quia hastatus incederet, & hasta quiris Sabina lingua diceretur, appellatus, & deus habitus sit. Plinius tamen ubi de uiris illustribus dicit, Romulum à Curibus Sabinorū oppido Romanos appellasse Quirites. Decessit quidem postquā annis septē & triginta regnasset, & regnare cōpit anno mundi iiii. M. cccc. xlv. natus annorum quindecim, ut scribit in libro temporum

Eusebius. Et quoniam ultimus ex compertis ex prole Martis est, libello nono secum libet finem imponere.

LIBRI NONI FINIS

In decimo cum stirpe tua Neptune notaris

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM, LIBER DECIMVS.

PROOEMIUM

MEDITERRANEVM mare Aphrico & Asiatico atq; Eoripo sit
tore terminatum, mille conspicuum in sulis opere Herculis, regum
in dyle, inter Abila & Calpem occidentalia promontoria, quae Pom
ponius colinas Herculis vocat, ad terras demissum nostras ex O
ceano vetustissimi homines credidere. Ex quo sic deo sua liberalita
te nostris opportunitatibus prouideret, ingens mortalibus commo
dum consecutum est. Quid enim spectare diuino praestante lumine
rates humano excogitatas ingenio, & artificio fabrefactas, nunc remigio fulcantes undas,
nunc uelo tenso uentorum impulsas spiritu, quibus omne grande deferretur onus? Quid
eorum excogitare audaciam, qui se primo undis incognitis & in expertis flatibus credide
re, horror equidem est horum tamen, & si non semper, ut plurimum tanta fides aut
audentium fortuna, ut transfretantes peregrinatione longinqua, non dici cursu solum,
sed uolatu celeri delati aut metallis q; caetera Eois, uestes purpureas, & aromata, lapides
preciosos, & ebora occiduis, peregrinas aues, & balsama, ligna nostris syluis incognita,
gummas, & sudores arborum reliquos, radices q; non omni solo familiares, ex quibus
tam sanis quam aegris corporibus medicamina atq; oblationes sequuntur innumere.
Et quod non minimum humani generis reipub. bonum est. His agentibus nauigatio
nibus maris huius factum est, ut Cymber, & Celta altero orbis angulo nonnunquam sen
tiant, qui sint Arabes, quid mare rubrum, quid & Sabaea nemora sudant. Hyrcanus, &
Tanais incola Atlanticos noscant hesperidas, & eorum etiam gustent aurea mala. Fer
uentes Aethiopes, & Nilum, & Libycas postes, gelidus Hyperboreus Iustret & Sarmata.
Sic & Hispanus Manrus q; uisitat uisitat, Persos & Indos, & Caucasum, & Tyles ulti
ma calcet Taprobanis littora, & cum sua inuicem permutant bona, non solum quam
ges q;, & habitus mirentur, sit, quinimmo qui se dum alterum intueret ex altero quam
sit mundo, nec uno eodem secum illo ambiri Oceano arbitratu ritus miscet fidem met
cimonis communicet, amicitias iungat, & dum sua docent idiomata, discat & aliena,
& sic sit ut quos fecerat distantia locorum extraneos, nauigatio iungat, faciat q; coeordes.
Sunt praeterea & alia multa, quae si tanta non sint admiratione conspicua, sunt forsitan ui
litate continua cariora, praebet hoc mare lembis infinita piscationum commoda, quibus
sit ut opipare diuitum mensae magnis atq; lapidis piscibus onerentur, & pauperes mino
ribus nutiantur. Hoc insuper praestante tranquillo ex insulis fertilibus pecora, iumenta,
atq; frumenta, & opportuna quaecunq; uictui & continentem etiam alterutrum defetan
tur, dat ualidis infirmis q; lauacra, & sale suo ualere facit insipida, humectat adiacentes un
diq; terras, eius q; meatu subterraneo fistulas implet, ex quibus fontes habemus & flumina.
na, quorum nisi susceptor adesset, in conuallibus maxima hominum peste marcerent.
Quid multa referam: hoc tam singulare bonum cunctis, ut prisci finxere Poetae in diui
sione regni tritum filiorum Saturni Neptuno contigit, & eius dictus est deus, cuius quo
niam prolem explicaturus sum, libuit me ipsum per eius beneficia circumagere paululu.
Vt si dum aliorum nauigans posteritatem exquirens, si absq; periculo cymbulae meae sul
cate permisit, nunc exquirenti suam tranquillum se praebet. Quod oro, ut ille faciat, qui
illud in cathaclismo infra littora reuocauit.

De Neptuno nono Saturni filio, cui xxxv. fuisse filios legimus, quorum haec sunt no
mina, primus Dorus, ii. Amycis, iiii. Phorcus, iiii. Albion, v. Borgion, vi. Taxis, vii. Poly
phemus, viii. Telemus, ix. Brotes, x. Steropes, xi. Pyragmon, xii. Nautilithous, xiii. Melion,
xiiii. Aetion

xiii. Aetion, xv. Aon, xvi. Melappus, xvii. Buliris, xviii. Pegafus, xix. Nycteus, xx. Ircus,
xxi. Pellus, xxii. Neleus, xxiii. Cygnus, xxiiii. Chrysaor, xxv. Othys, xxvi. Ephialtes, xxvii.
Aegeus, xxviii. Onchestus, xxix. Pelasgus, xxx. Nauplius, xxxi. Celeno, xxxii. Aello, xxxiii.
Occipite, xxxiiii. Sicanus, xxxv. Siculus.

Cap. I

NEPTUNUS Saturni & Opis fuit filius, & dum natus est a matre, fuit abscen
ditus, ne a Saturno occideretur, ut in Sacra historia legitur. Hunc ueteres
maris dixere deum, quod ex carmine Maronis patet dum dicit, Maturate
fugam regi q; haec dicite uestro, Non illi imperium pelagi seuum q; triden
tem, Sed mihi sorte datu. Neptuno supra. Quod forsitan ab Homero sum
ptum est, dum in persona Neptuni sic in Iliade dicit, Tres enim a Saturno sumus fratres,
quos genuit Rhea, Iuppiter & ego. Tertius autem Dites mortuis dominans. Tripliciter au
tem omnia diuisa sunt, cuiuslibet autem contigit honor, cetera mihi contigit antiquum stre
tum habitare semper, &c. Huic praeterea dicit Albericus uxorem fuisse nomine Amphitri
tem, & amplissimam, sed ex pluribus mulieribus prolem. Et cum illi currum comites q;
dederint, qualiter per regnum incedat suum, pulchre describit Virgilius, dicens, Iungit
equos currum genitor spumantia q; addit Frena fetis manibus q; omnes effundit habe
nas Coeruleo per summa leuis uolat aequora cutru. Subsident undae tumidum q; sub
axe sonandi Sternitur aequor aquis, fugiunt uasto aethere nimbi. Tum uariae comitum
facies, immania cete, Et senior Glauci choros Inous q; Palamon, Tritones q; citi, Phor
ci q; exercitus omnis. Leua tenet Theris & Melite Panopaea q; uirgo. Nisee Spio q; Tha
lia q; Cymodoce q;, &c. Sed Statius aliter eius describit excursus dum dicit, Qualis ubi
Aeolio demissos carcere uentos, Dux pra se Neptunus agit, magno q; uolantes Inicit
Aegeos, tristes comitatus eunti, Circum lora fremunt nimbi q; hyemes q; profunda, Nu
bila q; euulso terrarum sordida fundo Tempestas, &c. Huic insuper de impositione no
minis, cum Minerua litigium fuit, quod quoniam ubi supra de eadem dictum est, facis
plene describitur, reiterasse supernacaneum duxi. Sic & de muris Troiae ab eo & Apolline
constructis, ubi de Laomedonte legitur, inuenitur. Voluit eum insuper Iunonis fuisse
alumnum, & loco septri gestare tridentem, & rerum illi fundamenta sacra. Ex quibus
quid senserit decepta ueritas uidentum est. Neptunus maris deus a fingentibus dictus
est, eo quod sic in sacra legitur historia, Iuppiter Neptuno imperium dat maris, ut in sulis
omnibus, & quae secus mare loca essent omnibus regnaret, &c. Hinc Poetae postmodu
ubi regem dixisset historiographus, deum fingendo dixere, quae fictio adeo adoleuit, ut
etiam qui se prudentes arbitrabantur, infanda credulitate caperentur. Amphitritem au
tem illius ideo dixere coniugem, quia semper mari iunctus sit sonus, qui ubique in litus
sit, in circuitu orbis prolicientibus sese undis in tetram. Dicitur enim amphitrites ab am
phi, quod est circum, & triton maris sonus, & sic circumsonans. Curus autem habet de
signate motu eius in superficie, qui cum reuolutione & rumore sit ut curus faciunt ro
tae. De eius incessu & comitibus, quod a Virgilio scribitur, redeunt in tranquillitatem ma
ris mos seu natura ponitur. A Statio uero contrarium designatur, qualiter scilicet ex tran
quillitate mare efficitur procellosum. Mare autem Iunonis fuisse alumnū ideo dictum
est, quia aet ex aquis suscipit incrementum, ut ubi de Iunone dictum est. Tridens autem
septrum illi concessum triplicem aquae proprietatem ostendit. Est enim labilis, nabilis,
& potabilis. Fundamenta uero illi consecrata sunt, quia eius opere terra moueatur, & ob
id ab Homero uocatur sepiissime Ennosigaeos, quod idem est quod terram mouens. &
propter hoc uoluerunt insipidi id quod sibi sacrum esset, ab eo debere seruari. O quam ma
le legerant Dauidicum illud, Nisi dominus aedificauerit domum, in uanum laborat qui
aedificauit eam. Et hi potissime qui Neptuno fundamenta commodant, cum nil stabile,
nisi fundetur in petra, petra autem Christus est. Vocant eum Neptunum, ut ait Rabanus
& Isidorus, quod nubat, id est, mare terram tegat, uel ut dicit Albericus, eum a nando di
ctum, quasi ob id moueatur quod in eo res nascunt. Ridiculum est ob id inopinato regis
nominis

Lib. 3. Theb.

Mythologia

nomine uelle regni qualitates expromere.

Ilia. O. Ias γαρ τ' ἐκ χρόνου ἐμὲν ἀδελφεοῖς, ὅς τινε ρήν. ζεύς καὶ ἰγὰς, ἰτί τ' ὅς δ' ἄλλος ἐνέροις ἡνέκασα. ἰχθὰ δ' ἐπ' ἀντα δ' ἰδ' ἄσας, ἰκασος δ' ἐμμορε πμῆς. ἡλεῖ γὰρ ἰλαχόρ πορ λην ἄλα νόμιμερ αἰ παμομένωρ, αἰδῆς δ' ἰλαχερ ῥόφορ ἡερόντα. ζεύς δ' ἰλαχ' ἰερόντα ρὺν, αἰδῆς καὶ νεφέλῃσι. γαῖα δ' ἐπ' ἐννὴ πάντων ἡ μακρὸς ὄλυμπος, ὅς δ' ἰδ' Didym. de eadē

De Doro primo Neptuni filio.

Dorus, ut dicit Seruius, Neptuni fuit filius, quem alii in parte Græciæ regnasse uolūt, ibi q̄ tantæ fuisse autoritatis, ut omnes apud quos gessit imperium, ab eius nomine Doron nuncupati sint. Isidorus uero ubi de etymologiis, & Rabanus in libro de origine rerum dicunt, Dorus Neptuni & Elopis filius fuit, unde Dori nomen & originem ducūt. sunt autem Græciæ pars, ex quibus etiam cognominata tertia lingua Græcorum, quæ Dorica appellatur. Cur autem hic Neptuni dicatur filius, talis uidetur ratio. Primo enim possibile est eum Neptuni regis fuisse filiū, & tam uirtute sua, quam autoritate patris in magnum deuenisse nomen, ut sit, & de hoc satis dictum sit. Confluere præterea ueteres, & potissime qui generosi erant animi, à propriis sedibus ad alias transire, nō nunquam motu proprio ob cupiditatem gloriæ, & aliquando seditionibus pulsī, qd alia necessitate coacti, qui eo quod nondum ubiq̄ peruii essent montes, & tenebrosa uetustate nemora complerent omnia, quia littora colerent tantum, mediterraneis se nec glæstis locis, nauigio ferebantur, & ubi applicabant, seu littore occupato, seu sponte incolarum suscepti, si uidentium opinione erant uel efficebantur insignes, dum nationis eorum alia non haberetur ab incolis rudibus nomina quod per mare uenissent, & ut eadē eius originis gloriā ampliarent, confestim Neptuno attribuebant, eum q̄ Neptuni filium nuncupabant. Si forsan huiusmodi homo terrestri aduenisset itinere, terra illum filium esse dicebant, quod multis contigisse indocta testatur antiquitas. Et ne sapius reiterandus sit sermo, sic de reliquis Neptuni filiis, ni alia ratio demonstratur, intelligendū sit.

Meminit & Dori cuiusdam Diodorus in sexto, à quo Dorienfes dictos ait.

De Amyci uel Amyco Neptuni filio, qui genuit Butem.

Amyci uel Amycus filius fuit Neptuni & Melites nymphæ secundum Seruiū, qui eum dicit à Polluce certamine superatum. Quod Lactantius apertius explicans dicit, quod cū Pollux cum Argonautis ad Bebrinium nemus appulisset, & eum Amycus Bebriniorum rex ad cestum prouocasset certamen, haberet q̄ semper hanc consuetudinem, ut insidiaretur intrantibus Bebrinium nemus, & sub titulo euocationis in certamen illud aduenas deduceret & occideret, contigit quod cum in illud perduxisset Pollucem, & superatus illi uellet uim infere, cōuocatis à Polluce sociis ibidem occisus est, ubi alios occidere consueuerat. Theodotius uero dicit hunc ex Melanthone Protei senis filia Neptuni fuisse filium. Verum ego magis Seruio credam, cum dicat Leontius eum ex Melite insula haud longe à Sicilia ibidem deuenisse, & Bebriniæ regnum uiribus occupasse. Est enim Bebrinia regio quæ postea Bithynia nuncupata est, proxima Troadi.

Melies legit Seruius, & id rectius puto, sic enim & Apollonius, ἐνθάδ' ἴσασιν σαθροῖτε βοῶν, αἰνῶν λισ τ' ἀμύνειο. βεβρύκων βασιλῆος ἀγένορος ὅρ ποτε νύμφη τίντε ποσδ' ἀκωνι γενεθλῖα ἐν νηοῖσ' αἰθρῶν βιθῶνις μελῖν, ὅς δ' ἰδ' Tameis nomen insule cuius hic fit mentio, Melite dicatur, à quo & Melitenfes catuli.

De Buthe Amyci filio, qui genuit Erycem.

Buthes, ut asserit Theodotius, filius fuit Amyci regis Bebriniorum. Quem dicit Leontius ob patris seuitiam, eo ab Argonautis cēso, regno pulsum, & cū Melitam autem regnum repeteret, possit aliquales errores patuo nauigio Drepanū in Sicilia deuenisse, ibidem à Lycaste nobili atque pulcherrima ea tempestate metetrice hospitio susceptus est. Qui cum forma ualeret, & moribus, & ætate, à Lycaste facile adamatus est. cuius cum esset usus contubernio, ex eo filium suscepit, quem Erycem nuncupauit. Et quia Lycaste ob eximiam pulchritudinem & metetricium ab incolis Venus uocaretur, fabulatus

datum est locus Butem scilicet Erycem ex Venere susceptum.

Comment. Apollonij alterius quoq̄ Butem meminit, filij Cecropis cuiusdam.

De Eryce Butis filio.

Cap. v

Eryx, ut Theodotio placet, filius fuit Butis & Veneris. Seruius autem dicit Neptuni alij Butis & Veneris, & ex numero Argonautarum fuisse, & ait quod cum Venus spariaretur in litore Siculo, à Neptuno oppressa Erycem concepit. Quod prædictis male consonum est. Esto dici posse Butem hominem exterum, & à mari uestum Neptunum dici, Hic Eryx regnans in Sicilia, & uiribus potens, hospitibus legem posuerat, ut secum cestibus decertarent, qui tandem ab Hercule ex Hispania redeunte uictus occubuit. Sanè Theodotius historiam continuans generationis eiusdem dicit, quod cum tam iure patrum q̄ maximarum diuinarum meretricio quæsitum Lycastes amplissimum in eo Sicilia angulo dominium possideret, & uiribus Butis etiam ampliatum, ea moriente Eryx tam thesauro quàm egregio matris titulo, licet falso elatus se loci regē dixit, & in culmine propinqui Drepano montis, templum ingens construi fecit, quod matri dicauit, & uocari iussit templum Veneris Erycinæ. Tandem insolens nimium ab Hercule occisus est, & in monte sepultus, ubi matri condiderat templum.

De Phorco tertio Neptuni filio, qui genuit Bathillum, Thoosam, Scyllam,

Medusam, Stennionem, & Euryalem.

Cap. vi

Phorcus, ut dicit Seruius, Neptuni & Thoosæ filius fuit, Hunc dicit Varro regem fuisse Corsicæ & Sardinia, & ab Adante rege nauali certamine superatum, & cū magna exercitus sui parte obrutum, quamobrem socii qui fuere superstitēs, in suam consolationem eum in marinum deum fuisse cōuersum dixere, & sic maris dictus est deus, fauenibus poetis fictionibus desiderio attestantium, & sic uidetur ea demerfione Phorcum sibi deum patrem & deitatem quæsisse.

Phorcus idem est qui Græci Phorcyon dicitur, ita enim Seruius ait, Latine hic Phorcus, huius Phorci dicimus. Nam apud nos Græci huius nominis declinatio nō est. Est autem deus marinus, qui uarie multis sedibus tandem sibi locum apud Cephaleniam insulam delegit, ut Didymus testatur Odyss. M. Huius filia Thoosa Polyphemum genuit ex Neptuno, ut Homerus ait: ἀντίθεον πολύφημον, ὅς κρείττος ἐστὶ μέγιστον πάσι κυκλώεσσι, ὁόσασ' δ' ἐμὲ τινε νύμφη φόρκυνος θυγατρὸς ἄλως ἀδυνάτοιο μέδοντος. Odyss. primo.

De Bathillo Phorci filio.

Cap. vii

Bathillus, ut dicit Theodotius, filius fuit Phorci, & marini monstri, de quo etiam quædam alia referat, litteris à lituris deletis legisse non potui, nec aliud usquam alibi uisisse memini.

De Thoosa Phorci filia, & matre Polyphemi.

Cap. viii

Thoosam dicit Seruius, Phorci fuisse matrem. Verum Homerus in Odyssæa eiusdē Phorci dicit fuisse filiam. Sic Antithetum Polyphemum, cuius potentia est magna omnibus in Cyclopibus. Thoosa autem ipsam genuit nymphea Phorcynos filia maris sine sece prædominantis. Et sic apparet hanc Phorci filiam fuisse, & ex Neptuno peperisse Polyphemum Cyclopem. Nec aduersatur quod dicit Seruius eam Phorci matrem, cum duæ potuerint esse eodem nuncupatæ nomine, quarū altera fuit mater, altera uero filia.

De Scylla filia Phorci.

Cap. ix

Scylla, ut ait Seruius, Phorci & Cretheidos nymphæ filia fuit, quam, ut ait Ouidius, Glaucus ex Anthidone ciuitate marinus deus amauit, & quoniam illam Circe filia Solis, quæ illum diligebat, præponeret, irata Circe, fontem in quo consueuerat Scylla lauati, uenenis infecit, adeo ut dum descendisset Scylla in eum more solito, pubetens repente in uarias est mutata formas. Attamen cum suam deformitatem horreret, se in propinquum præcipitauit mare, & Glauci amantis sui opere dea marina facta est. Alii marinum monstrum effectam dicunt, cuius formam sic describit Mato, At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris Ora Lib. 5. Aeneid. extantem

exertantem, & naues in saxa trahentem. Prima hominis facies, & pulchro pectore uirgo, Pubetus postrema immani corpore pistrix, Delphinum caudas utero commissa luporum. Præstat Trinacri metas lustrare Pachini, &c. Homerus autem longa caminum serie aliter in Odyssæa describit ferè in hac sententiâ. Dicit enim eam latrantem, & catuli uocem habere nuper geniti, aspectu horribilem, & pedes habere duodecim cum sex capitibus, & in omne caput os ingens cum trinis ordinibus dentium plenis nigra morte, eam q̃ in speluncâ medio morantem, capita extra mittere in profundissimum mare, piscari q̃ ut delphines capiat uel balenas. Leonæus autem aliam à superiori de Scylla recitat fabulam, dicit enim, quod cū Scylla misceretur Neptuno, Amphirite eius coniunx cōmota zelo, sparsis in aquis pharmacis, in quibus lauati consueuerat, eam uerit in caninam fetam, quam Hercules cum præda Gerione Hispano superato rediens, eo quod sibi boues abstulisset, occidit. Verum illam pater eius reuocauit in uitam. His præmissis quid contegant enudeandum est. Sunt ergo qui extiment olim in littore Calabro stretto tenui à Siculo separato aduenam fuisse mulierem summa pulchritudine, & astu plurimo ualentem, & cum ferenti ueretur pruritu, modestia morum & honestate oris, quibus uirginem seu pudicissimam fingebar matronam, illeptos hospites in cōcupiscentiam suam nudabat substantiis, & hinc datū fabulæ locum. Fulgentius autem de ea aliter sensit, in moralem sensum æque fictionem trahens, & dicens sic, Scylla enim Græce quasi exquisita dicta est, quod nos Latine confusionem dicimus. & quid confusio nisi libido est: quâ libidinē Glaucus amat, Glaucus enim Græce luscitius dicitur. Unde & glaucomata dicitur mus cæcitatem, ergo omnis qui luxuriam amat, cæcus est. Nam Anthedonis filius dictus est. Anthedon enim Græce quasi anthudon, quod nos Latine contrarium uidens dicimus. Ergo lippitudo ex contraria uisione nascitur, id est, ex te contraria uisui. Scylla uero in modum ponitur metetricis, quia omnis libidinosa canibus lupis q̃ immundis atque spurcidis, & hiulcis hominibus inguina sua necesse est misceat. Iuste ergo lupis & canibus mixta. Quam Circe odisse dicitur. Circe manus diiudicatio uel operatio nūcupatur, quasi Chironere. Laborem enim manuum & operationem libidinosa mulier nō diligit. Hæcille. Glaucus autem supra ubi de Circe, pro maris spuma sumptus est, qua abundat Circeus mons in radicibus suis ratione scopulorum, circa quos mare impulsus frangitur, & sic Scyllæ scopulus, tamen de hoc satis ubi de Circe. Salustius autem dicit saxū esse simile terebratæ formæ procul uidentibus. Canes uero & lupi ob hoc ex ea nati finguntur, quia loca plena sunt monstris marinis, & saxorum asperitas illuc imitatur latatus canum. Sed nos paululum figmentis explicatis adaptemus. Certissimū est ex parte Italiæ in cōspectu littoris Taurominiani saxa esse ingentia, atq̃ cauernosa & acuta, & cultorum tita secantia, & se in fretum Siculū protendentia, in quo eo motu, quo Oceanus assidue agitatur, fluxu scilicet & refluxu, adeo cursu uelox & impetuosus fertur mare, ut nil celestius uideatur aut potētius. Præterea flantibus ab Arctoo in Austrū uentis, & ab Austro in Arctoum tanto impetu eo in fretum in se undas impellunt, ut percussionebus suis in cælum usq̃ uideantur effecti, ex quo tam impetuoso motu sit, ut intrantibus undis cauernas Scyllæ, tumor causetur ingens, qui hinc inde fractus, latatus canum ululatum q̃ luporum imitatur, & quoniam in uacuum semper declinant aquæ, fit ut eis descenditibus in cauernas Scyllæ, secū potentius impetus si sint nauigia trahat, & sic ex ueritate cōtingentium cōstat Virgilii fictio. Quod illi multa sint capita, ut dicit Homerus, nihil aliud est quam pluralitas scopulorum ibidem dum se retrahunt, unum caput in altum extollentiū, quibus iuxta numerum ut pedes sint, id est, fundamentum eorum opportunū est. Ora autem plana & dentium ordines, nil aliud quam crebras eutipos inter secantia saxa discurrentes ostendunt, qui quidem nigra morte, id est, mortis periculo illos intrantibus pleni sunt. Quod delphinos pisces aut balenas, ideo dictū est, quia locus ille semper magnorum & monstruosorum piscium abundans sit. Quod autem dicebat Leonæus Scyllam misceri Neptuno, euident est, nam ut pater, in mare protenditur saxum, & quoniam ibi sit tempestas

pestas & sonoras assidua, ideo fictum est ab Amphirite pharmaca fuisse iniecta. Quod autem illam occiderit Hercules, dicit Theodotius ob id fictū, quia unius Cyclopi filius inter saxa Scyllæ perierit, quamobrem in ultionem suam Cyclops maximis molibus loco iniectis ora Scyllæ clausit, & in uium fretum fecit, & ob id mortua Scylla dicta est. Ita tamen temporis omnia iniecta in se retrahens mare locum redegit in formam pristinam, & sic à Phorcio suscitata est filia. Scyllam autem Phorci fuisse filiam dicit Theodotius à Philochoro testari, eam q̃ cum Sardinia Sthenelo Corinthio nobilissimo iuueni mitteretur in coniugem, ibidem perisse, & loco reliquisse nomen.

Hic Glaucus Polybi filius fuit, ex Anthedone urbe Boeotia, ut Comment. Apollonij lib. 1. tradit, cuius fabula, quomodo scilicet cum piscator esset, in Deum marinum uersus fuit, ab Ouidio describitur libro decimotercio Metæ. Meminit huius & Diodorus lib. 5.

Didymus in Odyss. M. Scylla, inquit, Phorci filia fuit & Hecates, magnitudine admirabili, habuit pedes duodecim, capita sex, ternos ordines dentium, & oculos ignitos, reliquo autem corpore abscondita erat in spelunca, petreæq̃ adhaerebat innata. Capita uero ita longe prominebant, ut posset ea in naues prætereuntes inferere, &c. Homerus autem ἡρότων matrem Scyllæ uocat, unde coniectura ducor apud Seruium non Cretheidos, sed Crateidos legendum esse. Hanc autem ἡρότων Hecaten à magis dici solitū, Didymus autor est. Siesichorus Lamiam uocat matrem Scyllæ, quæ & ipsa ex puella in monstrum uersa, infantes necat, quoniam omni sobole, quam ex Ioue pepererat, à Iunone orbata est. Hunc imitatus uidetur Virg. in Ciri, cum ait: Ipsi seu Lamia mater sit, siue Crateis, &c. Descriptionem Scyllæ uide Odyss. M. Quantum autem ad historiam pertinet, uide 4. Comment. in Apollonium.

De Medusa, Stennione, & Euryale Gorgonibus & filiabus Phorci. Cap. X.

Medusa, Stennio & Euryale Phorci filia, & ex monstro marino susceptæ fuit, ut dicit Theodotius. Hæc quidem Gorgones appellatæ fuere, & uetere testante fama, inter omnes tres unum tantum oculū habuere, quo utebantur uicissim, & ut scribit Pomponius Mela, in cosmographia infulas† Dorcadæ tenuere, quas esse constat in Oceano Aethiopico ex opposito Aethiopum Hesperidū. Quod & Lucano testari uidetur, ubi dicit, Finibus extemis Libyes ubi feruida tellus. Accipit Oceanum demisso sole calentem. Squalebat late Phorcinidos arena Medusæ, &c. His in super hanc fuisse proprietatem aiunt, ut quoscunque eas intuentes in saxa cōuerterent. Has duas tantum fuisse dicit Ouidius, Cuius in introitu geminas habuisse sorores Phorcidas unius sortitis luminis usum, &c. Et hoc quantum ad omnes tres dictum sit. Nunc autem fictionum sensum libet inferere, & ante alia hæc ego Phorci regis Sardinia, de quo supra, filias fuisse non puto, sed alicuius alterius Phorci apud insulas Dorcadæ ea tempestate regnantis. Monstri autem marini ideo filias dictas puto à similitudine. Monstrum enim marinum balena est, cuius inter proprietates dicunt hi qui animalium exquisiuerunt naturas, hanc esse, ut dum os aperit, tanto odore cuncta circumpleti, ut omnes ad eam propinqui conueniant pisces, ipsa autem quos uult capit donec eius expleatur fames. Et quia æquo modo Phorcinides mirabili pulchritudine sua ad se uidendas omnes attrahebant homines, monstri filia dictæ sunt. Eis unum tantum fuisse oculum ob id fictum uidentur credere Sotenus & Deonigdus antiquitatum historiographus, eo quod unius & aquæ pulchritudinis essent. Ego autem teor, eo quod eas intuentium omnium unum & idem esset iudicium. Quod autem prospectantes in saxa conuerterent, ob id fictum existimo, quia tam grandis esset earum pulchritudo, quod ea uisa stupeficerent intuentes, & muti atq̃ immobiles non aliter quam si essent saxa, deuenirent. Gorgones autem dictæ sunt, quia, ut dicit Theodotius, cum moriente patre diuissimæ remansissent, adeo rem curauere suam, ut auctis diuinis plurimū, à suis hoc cognominæ uocarent, quod sonat terræ cultrices, nam Græce γηγῆνοι agricultrices dicuntur. Fulgentius quidē longe aliter sentit. Dicit enim tria esse terroris genera, quæ per nomina harum demonstrantur. Stennio namq̃ debilitas interpretatur, id est, timoris initium, quod tantum mentem debiliat. Euryale uero idem est quod lata profunditas, id est, stupor uel amentia

als Gorgonæ

Lib. 4. Metæ

Perottus ab

agilitate Gor

gonæ dictas

putat, γογγύ

enim agile dis

citur

amentia, quæ profundo quodam terrore mentem debilitatam spargit. Medusa autem obliuionem significat, quæ non tantum amentia turbat intuitum, uerumetiam caliginem ingetit uisus, hic terror in omnibus operatur. Sed salua semper Fulgentii reuerentia, ista non uidentur de mente fingendum, cum hæ non terrorem, sed admirationem inferant.

Hesiodus non Stennio, sed Stheno uocat. Caterum uocatus est item Perotus uidentur fabulam confundere, quum duplices habeatur filie Phorci, alteræ Grææ uocatae, alteræ Gorgones, id quod Græcorum est Gorgonibus affingunt. Et hic Ouidium allegat de unico oculo, qui non Gorgonum, sed Græarum fuit. Et si quis recte Ouidium inspiciat, non de Gorgonibus eo loco, sed de Græis intellexisse uidebit. Dicit enim auxilio eius oculi peruenisse ad Gorgonas Perseum: ergo ab alijs acceperat, cuius ope apud quas nondum fuerat, peruenit. Nec longa disputatione hic opus est, quum Hesiodus aperte inter Gorgonas et Græas discrimen faciat. Hi enim uersus eius ex Theogonia sunt, φόρκυ δ' αὐ κατὰ γράας τέκε καμπαρῆς, ἐκ γένετ' ὅς ποτ' ἔσθ' ἡ γράας καλέσσει ἀδόντι τ' ἐοικὼς χαμῶϊ ἐχέοι μιν οἱ τ' ἀνδράσιν πεφροσῶτ' ὕπερ πολυ, ἐνύατε κροκόπεπλοισι γοργῶν δ' αἱ ναῖσσι πύρρον κλυτὸν ὠκεανὸν ἐσχατὴν πρὸς νυκτὸς ἱρὴν ἐπερίδ' ἐς λιγύφρονος σθενότ', εὐρύαλιν τε μέδ' ὅσα τε λυγρὰ παρθῶσα, ἢ μὲν ἐμὴν δὴν, αἱ δ' ἀδόντι καὶ ἀγέρῳ αἱ δύο, τῆ δ' ἐμὴν παρὰ λέκτον κυανοχάτης ἐμὴν καλὰ λῆμνιν καὶ ἀνδρῶν ἀπρηνόισι τῆς δ' ὅτε δὴν περὶ σέως κεφαλὴν περὶ ἀγροτόμην ἐξέδοι χρυσάρετε μέγας, καὶ παγκόσμιος ἴσσω. Proinde totam hanc fabulam de Græis, de Gorgonibus, et de Perseo, qui uolet, ex Erasmi Proverbijs petat. Nam ibi in prouerbio Orci galea, ex Zenodoto translata clarissime omnia leguntur. Præterea et apud Commentarium Apollonii libro quarto. Item apud Higini de Stellis.

Gorgones fuisse genus mulierum in Libya, seu fuerunt Amazones in Scythia, Diodorus tradit libro quarto.

De Medusa Phorci filia in singulari.

Cap. XI

Medusa filia Phorci, ut dictum est, quum speciosissima mulierum esset, habuit inter alia sui decoris spectabilia, ut Theodotus asserit, crines non solum flauos, sed aureos, quorum splendore captus Neptunus, cum ea concubuit in templo Mineræ, ex quo concubitu Pegasus equus natus est. quamobrem turbata Minerva, ne ignominia templo iniecta remaneret inulta, crines Medusæ mutauit in angues, & sic ex pulchra monstrosa facta est. Cuius monstri cum fama uolaret undique, factum est, ut ad illud superstitum ueniret Perseus scuto Palladis armatus, qui ei caput abscidit, & cum uolans remearet in patriam, caputque secum deferret Gorgonis, contigit quod cadentibus guttis sanguinis per solitudines Libycas ex eis crearentur serpentes, quorum plenissima est Libya. Medusam crines habuisse aureos, ideo fictum reor, ut intelligamus eam fuisse diuissimam, cum per crines sumantur substantiæ temporales. Propter has autem substantias Neptunus, id est, exterius homo, ut fuit Perseus, in concupiscendam eius trahitur, & eam in templo Mineræ opprimit, id est, intra terminos prudentis consilii illam superat. Quod etiam per scutum Palladis demonstratur quod crystallinum erat, ut per eum sumatur prudentis circumspectio. Habet enim hoc crystallum, ut reddat oculis inuentis quicquid extra se geritur. Sic & dux discretus consilio, quicquid possent hostes agere intuetur, & sic se tutum facit dum illorum à se præuisa frustratur consilia. Ex compressu autem prudentis ducis occiditur Pegasus equus, id est, fama, ut in sequentibus ubi de eo agitur, patebit lauius. Crines autem in serpentes uertuntur, quotiens quis ratione substantiarum suarum opprimitur, nam quæ consueuerant splendoris esse causa possidentis, in mordentes sollicitudines curasque uertuntur. Caput enim tunc Medusæ abscinditur cum substantiis spoliatur, per quas uiuere & multum posse uidebatur. Quod serpentes in Libya ex sanguine capitis Medusæ nati sunt, ad roborandam figmenti speciem potius quam ad aliquid significandi regendum dictum est. Testatur autem Eusebius in libro temporum hanc Medusam à Perseo præda diuidarum tracto superatam, atque regno diuidiisque priuatam, Cetope Athenis regnante, dici à Didymo scriptum in historia petegrina.

Fabulam Medusæ describit Lucanus quoque libro nono, nomenclaturamque serpentium facit, qui ex errore

errore capitis Medusæ nati sunt. Item de Perseo et Gorgonibus Diodorus libro quarto.

De Albione quarto, & Bergine quinto filiis Neptuni

Cap. XII

Albion & Bergion, ut Pomponius Mela in libro Cosmographiæ testatur, filii fuere Neptuni, ex quibus ipse idem talem recitat fabulam. Transiente Hercule inter hostia Rhodani, & loca quæ postea Mariana fossa dicta sunt, ei Albion & Bergion obuii facti sunt, eius impediens transitum. Quamobrem cum Hercules aduersus eos inisset certamen, deficerentque ei tela, ab inuocato patre eius Ioue illi subsidium datum est, imber scilicet lapidum, quorum adeo locus ille abundans est, ut facile pluisse existimes. Arbitror ego hos probos fuisse uiros & aduenas, cumque sibi ibidem sedes sumpsisent, timentes ne forte pellerentur, obuiasse Herculi, uel alteri uenienti à quo superati sunt, & iacentes passim lapides locum fabulosæ pluuiæ inuenisse.

Pomponius Mela libro undecimo in descriptione Galliæ Narbonensis meminit, Silius libro secundo quoque.

De Tara sexto Neptuni filio.

Cap. XIII

Taram filium fuisse Neptuni Sernius asserit, dicitque eum circa Salentinorum confinia Tatentum olim inclytam ciuitatem condidisse, & à suo nomine nuncupasse. Esto Iustinus uelle uideatur à spuris Spartanorum conditam, uerum idem Setuius ab eisdem duce Phalanto non conditam, sed restauratam confirmat.

Vide Seruium in tertio Aeneidos, et Iustinum libro tertio.

De Polyphemo Cyclope septimo Neptuni filio.

Cap. XIV

Polyphemus Cyclops uti & reliqui Cyclopes omnes, filius fuit Neptuni ex Thoosa Phorci filia, ut supra per Homerum patet, ubi de Thoosa. Constat enim hunc inter Cyclopes nouissimum & potentissimum fuisse, & Galatæam Siculam nympham amasse, ut patet supra ubi de Galatæa. Præterea eum unicam habuisse oculum uoluit, & ingentis stature fuisse hominem, atque amplissimum in syluis Siculis setuasse greges, & postremo ab Ulyssæ priuatum oculo. De quo Homerus in Odyssæa talem refert fabulam. Dicit enim, quod cum Ulysses uagus post Ilionis excidium Lotophagis relictis uenisset in Siciliam, uidit ibi hominem uillosum & hispidum, greges mulgentem, & ab antro suo solum amouentem lapidem, quem mouere nequissent iuga bouum uiginti. Tandem cum antrum intrasset eius cum duodecim ex naualibus locis, Polyphemusque percontanti narraisset qui essent, & unde ueniret, orassetque eius in suis opportunitatibus fauorem, à Cyclope superbe responsum est, cum diceret se Iouem non timere, eo quod se meliorem. Et quum rogasset quò nam nauim liquissent, Ulysses perfidiam Cyclopi sentiens, respondit se cum fociis naufragium fecisse. Postque Cyclops, uidentibus cæteris, capitis duobus ex eis, illos ritu beluæ discerpit, atque deuorauit. Quare commotus Ulysses, cogitauerat eum occidere, sed aduertens, quia tam ingentem molem ab hostio antri amouere nequisset, destitit. Cyclops autem mane factus duos alios comedit, & Ulysses cum reliquis in specu relicto cum gregibus abiit. Ulysses autem clausus ingentem baculum acuit, textitque fimo, & quum se to Cyclops rediens duos in super ex fociis occidisset Ulyssis, obtulit ei Ulysses optimi uini cadam, misericordiam orans. Cyclops potato uino promisit miseteri, si uinum iterum propinaret. quod postquam factum est cum tertio potasset, nomen petiit Ulyssis, qui illi se Uinum uocari respondit, quod Latine sonat nullus. Cui Cyclops, Loco muneris exhibuit poculi te ultimū comedā. Tandem cum ob bibitū uinū, Cyclops insuetis facile se soluisset in somnū, Ulysses sumpto stipite quem sepeliuerat in fimo, eoque igne præusto, animas in facinus fociis, incensum in oculū Cyclopi acti nixu impigere. Cyclops autem experterus ingenti clamore, socios antro propinquos inuocauit adiutores, qui circum antrum quærentes quinquam illū infestaret, cum Cyclopem Uinum respondentem audissent, arbitrati quia

x 4 natura

Lib. 5. Aenei.

naturali ægitudine grauari, abeuntes dixere, ut Neptunū patrem pro sospitate precaret. Cyclops autē uisus cum amouisset ab hostio antri molem, præterisset q; brachia ne quis hostiū exiret, antrū cum gregibus, persecutus singulis pecudibus emittebat. Vlysses autē cum sociis cū se occisorum arietum pellibus contegissent, exiuerē antrū quadrupedes, & à Cyclope incogniti, qui deductis & pecoribus Cyclopis, festini ad naues abiēre. quos cū sensisset Cyclops, eiecta mole ingenti ferē nauim attingit. Vlysses autē ex tuto nomē illi aperuit suū. quod cū audisset Cyclops, Heu dixit in uaciniū Telemi Eurymedis Cyclopis tandem deueni. Vlysses abiit. Virg. autem eius tam formam q; domū narrante Achimede uno ex sociis Vlyssis, longe breuiori carmine designat dicens, Immemores socii uasto Cyclopis in antro Deferuere, domus sanie dapibusq; cruentis. Intus opaca ingens ipse arduus altaq; pulsar Sydera. Dū talem terris auertere pestem. Nec uisu facilis, nec dictu affabilis ulli Visceribus miserorum, & sanguine uelatur antro, &c. His ex Polyphemō præmissis, ad intellectum intrinsecum ueniendum est, & primo uidendum quis Neptuni & Thoosæ filius dictus sit. Circa quod ego arbitror præstante causam matre regis Sardiniae filia, eum incognitū Siciliam aduenisse. Cuius cū occupasset partē, seu forte totā, incognitus Neptuni dictus sit filius, & tyrannus insulæ factus, illam ob causam partem meruisse Neptunū. Nam uti inexorabilis est Neptunus tempestate cōmotus, sic & inexorabiles sunt tyranni ira aut cupiditate cōmoti. Et quod hic ingēis formæ, id est, magnæ potentiae dux gregū, id est, populorū tyrannus fuerit. Quod oculus unus illi tantū fuerit ostendit, solam enim suā rem tyranni curant, nil in deū, nil in proximū, nil in subactam plebem respiciunt. Homines suos euiscerant atq; corrodunt, dum substantiis enaquant subditos, dum exiliis dānant, dum innocuos cruciant. Hi tamen uino, id est, blanditiis astutorum hominum sopiuntur, & oculo obæcantur, dum nudant substantiis & dominio. Albericus autem de Polyphemo isto aliter sentire uidetur, dicens hunc Polyphemum uocari quasi multæ lucis hominem, ut cum Seruio cōueniat, qui dicit multos dixisse Polyphemum unū habuisse oculū, alios duos, alios tres, sed totū fabulosum esse, quasi ipse uelit unum tantum habuisse, & ideo asserit hūc prudentissimū fuisse uirum, & hunc in fronte oculū habuisse, id est, iuxta cerebrum, sed ab Vlyssē prudentia superatum, quod in Vlyssis particularem laudem concedi potest, ut superato donis sensu tyrannico Polyphemum per eloquiū & dolosas demonstrationes, oculati hominis atq; uiolentiā parātis manus effugerit. Ego insuper quidem de magnitudine corporea huius Poëtæ hyperbolice locutos iam dudū arbitrat sum. Postquā de cinerea statua hominis apud Drepanum his temporibus comperta audiui, pendulus factus, nec unū uerum simpliciter scripserint, aut fidum, negare audeo nec affirmare.

Sic & Aul. Gellius præstantissima uirtute inquit, Iouis filios Poëtæ appellarunt, ut Aëacum, Minotaurum, Sarpedonem, ferocissimos & immanes, & ab omni humanitate alienos, tanquam ē mari genitos Neptuni filios dixerunt, Cyclopa, Cereyona, & Lestrygonas. Lib. 15. Cap. 21

De Telemo viii. Neptuni filio.

Telemus Eurymedes ex Cyclopibus unus, ut in Odyssæa ostēdit Homerus, & ut ceteri dicuntur, sic & hic Neptuni fuit filius, ex qua tamen matre nisi ea fuerit ex qua Eurymedes nominatur, nō habetur. Vates fuisse dicitur, atq; prædixisse Polyphemo quia ab Vlyssē oculo priuaretur.

Meminit & Theoc. Idyl. 6. αὐτὰρ ὁ μάντις ὁ τέλειμος ἔχθρ' ἀγορεύων ἔχθρὰ φίλοι ποτὶ δῖον ἦεν. De Bronte ix. Sterope x. & Pyracmonē xi. Neptuni filiis.

Brontes, Steropes, & Pyracmon Cyclopes insignes fuere, & ut dicit Theocritus, ex Amphitrite cōiuge Neptuni filii fuere. Hos artificiosos fuisse homines cōstat & acri labore duratos, quos Vulcano ignis deo attributos, ut Virgilius sub eo apud Liparam insulam Iouis conficiant fulmina uolunt, ut Virgilius in Aeneide plurimo describit carmine, quorum si rite uolumus causam originis eorum & officii demonstrare, pauca de necessitate præmittenda sunt.

Cap. xv

Cap. xvi

Cum

Tam igitur Cyclopum duæ saltem uideantur esse species, ne de una quod de altera expositum est intelligatur, ueniunt distinguendæ. Prima est de qua supra ubi de Polyphemo, & illa ut satis apparet pessima. Secunda uero artificiorum hominum est, ut apparebit in sequentibus. Et quoniam inter se discordes sunt, ut discorder interpretatio nominis gentilitii, quod commune habent, necesse est. Dicuntur igitur hi Cyclopes, qui artificiosi sunt homines, à cyclos quod est circulus, & opis quod est oculus, id est, oculo circularis. seu ut breuius sententiam sequentes uocabulorum, circumspectus. quod quidem artificem hominem esse oportet, nam si non sit, nequeunt congrue primis ultima respondere. & ideo consuevere circumspecti artifices antequā manū operi apponerent, mente principium, & medium, & ultimum intueri, ut fini debita possint præstari initia, & sic opus est inchoare. Papias autem dicit Cyclides artes à Græcis nūcupari, eo quod origo illarum sicuti circuli initium latens sit, ex quo uocabulo dici Cyclopes tanquā ab arte artifex congrue dicere possumus. His præmissis cur Neptuni dicti sint filii uideamus. Existimo quidem, eo quod ex mari seu aquis ferē exemplaria rerum omnium artificiarum sumpta uideantur. A piscibus quippe sumptum uolunt quo ordine in pugnam acies deducant, ab eisdem quo pacto homines equiq; ferro tegantur, squamis eorum inspectis. A spina excarnificati pisces in littore ad constituendas longas naues doctrina sumpta est. Abiure uate constituendæ domus, & solariorū artificiū demonstratum, à testudine consumptis carnibus citharæ compositio ostensa est, contestrum etiam documentum, à conchis & spondilibus hostiorum atq; ualuarum flexuositates traditæ, necnō & qualiter per circū flexos gradus in excelsas possumus turres ascendere. Sic & quo pacto buccinas adere. Iti aquis præterea herbarum contestiones & produktiones filorum exortæ & interfere re si la, telasq; texere demonstratum, aquæ uarietates telarum colore faciēdas piscium sanguine præbuere primæ, motus earum primus musicam, & tempora eius atq; conceptū meditantibus dedisse cōpertum est. Quid multa dicam: innumerabilia sunt quæ mare producit instructa artificum ingenia, ex quibus sit, ut merito artificiosos homines Neptuni filios nūcupemus, Cyclopesq; uocemus. Et quantumcunq; Hesiodo placeat, Plinio teste in libro naturalis historię, qui Daedali uocati sunt in Creta fabricam ferrariam inuenisse, dicit ibidem Plinius à Cyclopibus atq; Chalybis ferrum fuisse compertū. Cur autem ex Amphitrite dicantur suscepti, puto à circūuisione sonorum, cum undiq; perstreperant artificum sonus. Vulcani ideo traduntur obsequio, quia igne moluntur dura ad usum artificis, & mollia solidantur, ut latius ostendetur ubi de Vulcano tractabitur. Quod autem apud Liparam fabrilis operentur, dictum est ad ostendendum quoniam ab artificibus loca artificio conuenientia sumenda sint. Quid quæso faciet faber ferrarius in palude, quid piscator in monte, quid agricultor in saxo, quid in solitudine medicus? Nil equidē, & ideo in Lipara officinam fratribus descripsit Virgilius, quia igneus locus sit, quo fabri molliūt æra. Sed superest de nominibus rationē exquirere. Brontes enim, ut dicit Albericus, dictus est à tonitruo, quod fit ram sufflantibus tollibus, quā etiam incudem uerberantibus malleis. Sic & Steropes dicitur à fulgore, qui ex incendio nascitur. Pyracmonem autem dicit ab incude calenti nomen sumpsisse, eo quod πῦρ ignis, ὄρυμα autem incus interpretetur. Et hæc ideo his attributa sunt nomina, quia circa armorū artificium exerceantur. non enim talia darentur nauim uel templum, uel palatium cōstruenti. Volunt postremo, eo quod telū Ioui fecissent, quo Aesculapius ictus est, hos ab Apolline interfectos. quod ego intelligo cum Apollo interpretetur exterminās, & humoris expulso sit. Quod ignis etiam facit, opifices tales si opus tale cōtinuent, cito deficere, eo quod tam labore assiduo, quā igne continuo ante tempus deficiant humor, & deficiant.

De Nausithoo xii. Neptuni filio, qui genuit Reginorem & Alcinoū. Cap. xvii

Nausithous Phæacum rex, ut in Odyssæa placet Homero, Neptuni fuit filius & Peribœæ nymphae, de quo & eius prole sic ipse idem describit. Nausithoū quē primo Neptunus tetram mouens genuit, & Peribœæ foeminarū specie optima junior filia magnanimi

Mythologia

culisse. Sic & Perseum dū ad Gorgones iuit. Anselmus uero ubi de imagine mūdi, hūc equo quādam addit, quā ab alio nemine dicta cōperi. Dicit enim illi cornua esse, quā igneum habere anhelum, & ferreos pedes, ut totus monstro sit similis, illum postremo inter sydera locauere Ouidio teste, iam q̄ indignanti noua sterna receperat ore. Cum leuis Aonias ungula fecit aquas. Nunc fruitur caelo quod pennis ante petebat. Et nūdis stellis quinq; decem q̄ micat. Nūc his appositis quid sensisse potuerint ueteres exquirere, dum est. Ego hunc equum famam rerum gestarum arbitror, cuius uelocitas per cursum & uolatum equi huius designatur, qui ideo Neptuni & Gorgonis dicitur filius, quia ex gestis in mari & terra fama oritur. Quod in templo Palladis conceptus, ideo fictum patro, quia ex discrete & consulte gestis recte fama oritur. Ex fortuitis autem nemini iure fama debetur, ex temerarie autē factis potius debetur infamia. Quod huic equo pedes sint ferrei dictum puto, ut demonstretur quoniam in circumeundo nunquā famā desiciant uires. Cornua autem apponuntur ei, ut famosorum comprehendatur elatio. Sic & anhelus igneus, ut garrulorum feruens dicendi desiderium cognoscatur. Eum Castaliū effoisse fontem satis manifeste declarat, quia cupidine famae atq; gloriae temporalis a nonnullis affectio ponitur omnis, ex qua quodens optatum consequitur, toniens fons Castalius, id est, abundans dicendi materia oritur, quae quoniam Poetarum est, musis igitur dicitur cōsecratus hic fons. Eum autem Bellerophonem & Perseum gessisse ad assumptas expeditiones, eo dictū dici potest, quia cupidine gloriae, id est, ad id delati sunt quod egerunt, seu ut quidam uolunt, ad id delati sunt nauibus, quibus alatus equus erat insigne. Albericus peregrinam de hoc equo scribit opinionem, ex Fulgentii fonte sumptam. Dicit enim eum dictum pegalum a pege Graecum quod latine fontem sonat, eum q̄ esse fluminum omnium commune nomen, & hinc uult flumen, id est, pege equum esse Neptuni, id est, ex Neptuno genitum, cum ex mari omnia nascantur flumina, & per alas ne locitatem fluminis designari, & a pege uult pagos dici, quos ueteres iuxta flumina semper ponere consueuerant, & inde pagani quasi ex uno pege, id est, fonte uel flumine potantes. & sic fontem quem dicimus a pegalo pede factū, a Neptuno procedere sentiamus. Sed quid circa hunc equum & fontem sentiat Fulgentius, qui latissime scripsit, patet apponendum est. Dicit ergo Pegalum ex Medusae sanguine nasci, eo quod in figura famae constitutus sit. Nam cum uirtus terrorem decedit famam generat, quem ideo uolucrum dicit, quia ut dictum est, fama uolucris sit. Fontem autē musis ungula aperuisse ideo fingitur, quia musae ad scribendam heroum famam, aut antiquorum gesta, aut priorum dicta sequantur. Praeterea dicit idem Fulgentius pegalum interpretari aeternū fontem, quod arbitror, quia fama egregiorum hominum indeficiens est.

De Nycteo Neptuni xix. filio, qui genuit Antiopam & Nyctimenem.

Cap. XXVIII

NYCTEUS, ut ait Lactantius, filius Neptuni fuit, & ut Theodotus asserit, ex Cyleno filia Atlantis susceptus. hunc dicit Lactantius Aethiopiae fuisse regem, & Antiopam & Nyctimenem filias habuisse, eum q̄ secundum quosdam a Nyctimene illecebrā amore dilectum, cum qua cum opere nutricis concubuisse ignarus, scelere cognito eam uoluit, ni aufugisset, occidere. Alii uero contrarium dicunt, eum scilicet in fauste Nyctimenem dilexisse, eam q̄ cum illi uim uellet inferre aufugisse. Quod is Neptuni filius fuerit possibile est, cum fere contemporaneus uero Neptuni hominis uideatur. Si autem non sit, ea ratione Neptuni filius dici potest qua dicuntur ceteri.

Commentarius Apollonij duas Antiopas fuisse tradit, alteram Nyctei, alteram Asopi filiam, hancq; ex Ioue peperisse Amphionem & Zethum. Deinde libro quarto rursus ait: Antiopē Nyctei filia fuit, quam Iuppiter sub facie Satyri compressit, genuitq; ex ea Amphionem & Zethum. Illa autem Nyctei minas uerita in Sicyonem aufugit, traditis infantibus pastori cuidam in Cytherone monte alendis. Nycteus autem ob filiae audaciam praegritudine moriens, orat fratrem Lycum ne filiam negligat, neque impunita sinat. Qui Sicyonem obsessa, eoque occiso, qui Antiopem hospitio fouebat, illam captiuam abducit.

Antiam Dirca uxori custodiendā tradidit. Sed Antiopē effugiens, iterumq; captā Amphioni & Zethi liberis seruanda tradita est, qui re ex nutrice cognita Antiopē liberant, ac Dirce agrestem tauro alligatam concerpī faciunt: postea Lycum, tanquam Antiopē elocaturū accersentes, ipsum quoq; interficere parant. Sed is intercessione Mercurij sublatu, & regnum auunculis cedens, euasit. Hec ille. Rursum autem Homerus Amphionem & Zethum ex Antiopē Asopi natos scribit, ut est Odyss. A. ut difficile sit in tanta diuersitate quicquam certi statuere.

De Antiopa Nyctei filia & matre Amphionis & Zethi. Cap. XXX.

ANTIOPAM dicit Lactantius Nyctei regis fuisse filiam, cui Theodotus addit ex Amalthea Cretensi nymphea. Hanc ut dicit Theodotus Nycteus Lyco Thebarū Aegyptiarū regi dedit uxore. Lactantius autem dicit eam ui ab Epapho Iouis filio stupratam, alii dicunt a Ioue, quod cum sensisset Lycus, ea abdicata superinduxit Dirce, quae ab eo imperauit, ut illam in carcerem poneret. Verum cum tempus partus aduenisset, miseratione deorum fractis uinculis aufugit in Cytheronē, & Amphionem Zethum q̄ peperit & exposuit &c. ut supra ubi de Amphione.

De Nyctimene filia Nyctei. Cap. XXX.

NYCTIMENE Nyctei regis & Amaltheae fuit filia. hanc autem seu patrem amatorem seu ab eo amata sit, dum illius arma fugeret, miseratione Minervae in auem sui nominis uersam, & in eius tutelā susceptam. Cuius figmenti talis potest esse ratio. Nyctimene prudenti usam consilio, seu sui criminis seu patris uerecundia, nunquam post scelus in lucem comparuit, & inde noctua dicta est. Quod in tutelā Minervae uenerit, ubi de Minerva, explicata ratio est.

De Hirceo, xx. Neptuni filio. Cap. XXXI.

HIRCEUS ut Theodotus dicit & Paulus, filius fuit Neptuni ex Halcyonē filia Adantis susceptus, ex quo nil aliud memini me legisse.

Credo ego legendum esse, pro Hirceo, Hyreum. Eum enim commentarius Homeri in Iliad. Σ. Neptuni atq; Halcyones filium facit. Eius uerba haec sunt, υἱὸς δ' ὅσσ' ὀδώνος κγε) ἡλκυόνων μῦς πῶρ ἄτλαων θυγατῶν, ἡκερπύϊν τανύγρη τῆς τοιαύτης, φιλοξενώτατος δ' ἐὼν ὑπεδέξατο ποτὲ κγε) θεὸς &c. Hic pater Orionis fuit, ut eodem loco dicitur, & Ouid. lib. 4. Fastorum narrat. Facilis autem lapsus est ex Hyreus in Hyrcus, id quod Bocatio uidetur imposuisse. Nam infra lib. 11. Hyrci mentionem ipse facit in fabula Orionis.

De Pelia xxi. Neptuni filio qui genuit filias & Acastum. Cap. XXXII.

PELIAS filius fuit Neptuni & Tyro nymphe filiae Salmonei regis Salaminiae, ut in Odyssaea satis extense describit Homerus. Dicit enim hanc consueuisse citra ripas Eniphei fluminis delectari, quam ob rem Neptunus Eniphei sumpta forma uirginem cepit, & cum ea concubuit. Et ex eo concubitu geminos genuit Peliam scilicet & Neleum. Tyro autem postea nupsit Cretheo. Peliae autem apud Thessaliam regnanti, ut dicit Lactantius, ab oraculo responsum est, tunc illi propinquam mortem fore, cum eidem Neptuno patri sacrificanti aliquis pede nudo superueniret in sacris. Cui annua sacra peragenti superuenit Iason nepos altero pede nudus. Celeranti enim ad sacrum, in limo fluminis calciamentum retentum est, quod cum uidisset Pelias, oraculi memor confestim, non tantum sibi sed filiis timens propter egregiam Iasonis uirtutem, eidem Iasoni suasit, ut expeditionē in Colchos ad gloriam sui nominis consequendam assumeret, existimans ut fama ferebatur, arduum nimis & difficile aureum uellus posse surripere, & sic eum facile periturū, qui cum assumpisset, & praeter spem Peliae cum aureo uellere & Medea coniuge rediisset, eo itum est, ut opere Medae Pelias a filiabus occideretur, filio Acasto superstiti. Circa id quod fictum est, dicebat Leonius Peliam Neptuni hominis fuisse filium, eum q̄ secus Enipheum specie iuuenis incolae a Tyro dilecti, eam non resistenter atq; similitudine formae deceptam oppressisse, & ex ea filios suscepisse duos.

y De filiabus

Fabula describitur ab Ouidio. 7. Meta.

Filias Peliae regi fuisse satis constat Ouidio inter alios recitante, quae tamen illis fuerint nomina à nemine dictum comperio. Hae quidem ut moris est filiarum, senectuti Peliae patris compatiens ei astabant continuae, quas aiunt Medeam fraude decepsisse, adeo ut eorum pietas in patrem in scelestum uerteretur facinus. nam cum cerneret Medea senectutem Peliae, ut dicebat Leonnius, Iasonis obstare imperio, fido cum Iasone iungio secessit ad illas, & diu de iniquitate Iasonis quæsta, in detrimentum eius dixit se iuueniuntem Peliae herbis restituere uelle, ut paulo ante Aesoni restituerat, & sic credulis filiabus Peliae suasit, ut omnem sanguinem frigidum atque ueterem ex tremulo Peliae senis corpore cultris exhaurirent, ut nouum atque floridum uenis posset immittere, quod cum fecissent puellae expirassetque Pelia, ad Iasonem rediit Medea. Dicit Theodotius inter Peliam & filias à Medea seminatam zizaniam, & ob eam puellas ferro in senem pauē insurrexisse & illum occidisse.

De Acasto Peliae filio. Cap. XXXIII.

Acastus teste Seneca poeta in tragœdia Medae, Peliae fuit filius, dicit enim sic, Tetrore pauidum quippe te poenae expetit Acasto, Acastus regna Thessalica obtinēs, Senio tremēte debili atque uo grauem Patrem peremptū queritur, & caeli senis Decisa membra cum dolo capte uo Piae sorores impium auderent nephās, &c. Verba sunt Creonius ad Medeam,

De Acasto Commentarius Apollonij hæc refert, Duxisse eum uxorem Cretheidem, siue ut alijs placet, Hippolyten. Quam cum Pelium amaret, neque contra huius amoris obsequi uellet, apud uirum, Pelium ultro de stupri appellatione accusasse. Itaque Acastum, Pelio ceu uenationis causa in saltum Pelij montis abducto, ibique armis omnibus spoliato, feris lacerandum reliquisse. Verum interuentu Chironis, siue is Mercurius fuit, Pelium accepta Vulcani machæra, defensum ac liberatum esse, eundemque domum reuersum, Acastum unā cum uxore interfecisse.

De Neleo. xxii. Neptuni filio, qui genuit Nestorem, Periclemenonem, Cromium & Pyro puellam. Cap. XXXV.

Vide comment. Odyss. A.

Neleos Neptuni fuit filius ex Tyro, ut supra, ubi de Pelia monstratum est, qui ut scilicet Homerus, à Pelia fratre pulsus à Thessalia Pylon condidit, & ibidem habitauit deonū cultor. Huic fuit coniunx Chloris, Amphionis Orchomeni regis filia, ex qua ut idem dicit Homerus, suscepit Nestorem & Periclemenonem, Cromium, & Pyro feminam, & alios usque in duodecim, sed eorum nomina non habemus.

Quorum nomina à Commentario Apollonij ita recensentur. ταύτος, ὁ δὲ γένος, Λυκάων, Ἀνίμαρ, Χορ, εἰς ὅτι οἱ σὺν ἱεροῖς, φράσις, ἀντιμύνη καὶ ἀλλοχὰς αἶμα. Et hos reliquos non ex Chlori, sed alijs ac diuersis uxoribus natos dicit.

De Nestore Nelei filio, qui genuit Antilochum, Pisistratū, Thrasimedem, Echephronē, Stratium, Perseum, Aretum, & Polycastem feminam. Cap. XXXVI.

Nestor filius fuit Nelei & Chloris, ut dictum est. Cui. xii. fratres fuere, ut testatur Ouidius, dicens, Bis sex Neleides fuimus conspecta iuuentus, &c. Fuit enim homo hic ætate longeuus, ut ipsemet tempore Troiani belli fatetur apud Ouidiū dicens, Spectatorū operum multorum reddere uixi Annos bis centū, nunc tertia uiuiat ætas, &c. Bellicosus præterea fuit. Nam inter alia uiuente adhuc patre, eo existente iuuenulo, bellū aduersus Epeos gessit, & multos in pugna peremit, Homero teste in Iliade, postea uero cum Theseo in nuptiis Pirithoi fuit in certamina ne aduersus Centauros. Et ut de reliquis taceā, cum Græcis apud Troiam arma senex gessit, & sæpe Troianis obuius fuit in pugna. Fuit insuper facundia celebris adeo, ut sæpe principum mitigaret iras, & in concordiam discordes reduceret. Huic Eurydice filia Climeni ut dicit, Homerus coniunx fuit, ex qua septem filios & filiā unam suscepisse, idem testatur Homerus, quo tamen sine subtractis sit, legisse non memini.

Quo bello & Etymoneum occidit. Eius belli talis causa à Pherecyde affertur. Cum Neleus equos, quos tamen optimos habebat ad certamē Eleum, Augæ misisset, & is opera illorū uicisset, idem postea Neleo

Neleo tam excellentes equos inuidit, ipsque apud se retentis, aurigas domū uacuos dimisit. Quam rem tametsi Neleus indigne ferret, in præsentia tamen quieuit. Postea autem Nestor, qui tum natu minimus ex Nelei filiis erat, coactis exercitu Elim inuasit, multis hominū ibi occisis, & equos patris recepit, & magnam aliarum rerum prædam secum auxit.

Hic occidit & Ereuthalionem filium Hippomedontis, de quo Iliados. 4.

Et Homer. τῆς γὰρ δὴ μὴ φασὶν ἀναξάδα γένεσθαι Ὀδυσῆα. Sic enim ait αἰδ' ὁλότ' Ἀνξαν θυγατρίσσε νοοίτε, καὶ αἰδ' ἰν' ἀνὰ κοίτῃς Νέστορος Εὐρυδίκη πρὸς βακλόμενοι θυγατράν. Et paulo post. τόφρα δὲ Τηλέμαχος λοῦσε μὴ ληπολυκῆς Νέστορος ὀπλοτάτην θυγατράν νηληϊάδα. Odyss. 3. Nomina autem filiorum his uersibus posuit, καὶ δ' ὕμνος ἀόλεις ἡγεῖοντο ἔκ βαλάμων ἐλδόντες, ἔχ' ἑφραμ τε σρατίσσε τε περσινος, ἀρητόσσε τε, καὶ ἀντίθεος θρασυμήδης, τοῖσι δ' ἐπὶ φ' ἕκτος πασι σρατος ἦλθεν ἡρώς. Hæc de liberis Nestoris ad initium capitis.

De Antilocho Nestoris filio. Cap. XXXVII.

Antilochus fuit filius Nestoris & Eurydices, ut apparet per Homerum in Odyssæa qui scribit Pisistratum Nestoris filium in domo Menelai apud Lacedæmoniam mortem eius flentem. Nam secutus patrem ad Troianū bellum, ibidem in pugna dum uiriliter ageret, à Memnone Auroræ filio occisus est.

Odyss. 4. sed in Iliade passim eius mentio fit, & præsertim in certamine circa exequias Patrocli describitur uelocitas cursus eius. Mortem autem describit Calaber. lib. 2.

De Pisistrato Nestoris filio. Cap. XXXVIII.

Pisistratus filius fuit Nestoris & Eurydices, hunc autem Nestor dedit in socium Telamacho Vlyssis filio uolenti ire Lacedæmoniam, interrogaturus Menelaū nunquid aliquid de Vlyssæ præsciret.

De Thrasymede Nestoris filio. Cap. XXXIX.

Thrasymedes Nestoris fuit filius & Eurydices, quæ secum Nestor, ut testatur Homerus, duxit in Troianum bellum.

De Echephronē, Stratium, Perseum, & Aretum filijs Nestoris. Cap. XL.

Echephron, Stratius, Perseus, & Aretus filii fuere Nestoris & Eurydices, quos ideo in unum iunxi, quia nil particulare de aliquo eorum legeram.

De Polycaste Nestoris filia. Cap. XLI.

Polycaste fuit filia Nestoris & Eurydices, iunior ex filiabus Nestoris Homero teste, & sic apparet eum alias habuisse, quarum ego nomina non cognoui, nec de ea aliud audiui.

De Periclemeno Nelei filio. Cap. XLII.

Periclemenos Nelei filius fuit, & Chloris, ut Ouidius testatur, affirmans huic à Neptuno auo concessum, ut posset se in quas uellet transformare figuras. Ex quo factū est, quod cum Hercules in ultionē Epeorū aduersus Messanos atque Pilios, & Eleos acri dimicaret pugna, hic forte occisorū fratrum dolore commotus, in auem uersus, Herculem uncis pedibus infestaret plurimum, ut Hercules illum uolitantem sagitta interimeret, hunc ueribilem in quam uellet formam, nil aliud intelligo quam eius membrorum agilitatem, qua tanquam ceruus saltabat, currebatque uti uolantes feræ & huiusmodi faciebat. Eum autem uolitantem occisum credo uolenti cursu fugientem.

Commentarius Apollonij in muscam uersum ait, & ab Hercule, consilio Palladis, quæ illum probabat, claua intersectum esse, cum ille aculeum Herculi ceu solent muscæ grandiores immisisset. Ceterum commentarius Homeri, id bellum non in ultionem Epeorum ab Hercule susceptum fuisse ait, sed quia postquam Hercules Oenei pincernam, eo quod pro aqua qua manus lauare solent, eam quæ ad pedes lauandos pertinebat, Herculi affudisset, occidisset, uenissetque ad Neleū lustrandi causa, Nelei filij omnes præter Nestorem lustrationem illius prohibuerunt. Coactusque est Hercules re infecta à Neleo, nolente contra filiorum uoluntatem facere, discedere. Vide in Iliad. 6. & Comment. Argon. in lib. 6.

y 2 De Choro

Chromius Nelei fuit filius & Chloris, ut etiam affirmat Homerus, qui quidem ea in pugna, quam Pilius & Messeni aduersum Herculem gesserunt, cum decem fratribus suis occisus est, ut satis etiam demonstrat Ouidius in maiori uolumine.

Odyss. A. τικερδὲ οἱ ἀγλαὰ τέκνα Νέστορά τε Χρόμιόν τε περικλύμενοντ' ἀγέροχαρ.

De Peto Nelei filia & Biantis coniuge. Cap. XLIIII.

Peto uirgo Nelei & Chloris filia fuit, ut in Odyssæa scribit Homerus, hæc ut idem asserit adeo formosa fuit, ut illius ferè omnes Græcorum nobiles optarent coniugium, eamq; Neleo postularent. Qui nulli illam iungere uoluit, ni sponderet ab Iphiclo matris Nelei patruo boues auferre, quos deus nebat & dare negabat. Et cum nemo sponsonem hanc facere auderet, Me-

lampus uates ea tēpestare clarus, Bias fratri suo ostēdit post tempus fieri posse, ut ab Iphiclo dedicerentur boues, quos poscebat Neleus, suasisq; illi sponsonem, ut tam spectabilis uirginis coniugium consequeretur. Bias autem fratri credens spondit Neleo, quod petebat. & dum circa recuperationem bouum conaretur, Iphicli iussu captus & carceratus est. Post tempus autem dimissus boues reduxit, & Peto habuit in uxorem. hæc ferè in textu Homeri continentur, ultra quem dicebat Leonius, quod cum Bias per annum in carcere seruaretur, sensit trabes domus uermes atrosisse, quos uulgo dicimus italos, cōcepitq; ob uiciatas trabes secururam ruinam, quam cum prænuñciasset Iphiclo, meruit libertatem. Tandem cum interrogasset Iphiclus filios non procreans, quid ad procreandū esset agendum, suasis illi, ut serpentis potaret uenenum. Quo facto cōcepit uxor Iphicli, & filium in tempore peperit, quo beneficio ab Iphiclo illi restituti sunt boues, quibus deductis, ut dictum est, Peto deduxit uxorem, quæ illi peperit Antiphatham & Mantionem.

Hom. Odyss. τοῖσι δ' ἐπὶ ἰφικλῆϊ πατρὶ τικὲ θεῶν καὶ ἑροτοῖσι πλὴν πάντες μνῶντο παρὶ κτίτοι, οὐδέ τί νηλεὺς πρὸ ἐδίδου, ὅς μ' ἔλκεας δόας ἐν γυμνάσιον ἐκ φυλάκης ἑλᾶσθαι.

De hac re uide infra in Melampode, neq; enim hic omnino sententiæ Homeri & aliorum reddita est.

De Cygno. xxiii. Neptuni filio. Cap. XLV.

Lib. 12. Met.

Cygus filius fuit Neptuni, ut affirmat Ouidius. Iam leto proles Neptunia Cygnus mille uiros dederat, &c. Hic ut idem dicit Ouidius habuerat a patre ut ferro in uulnerabilis esset, qua commoditate audax factus Troianis auxiliator multis ex Græcis caesis aduersus Achillem iniuit certamen. Qui cum illum gloriāntem se cerneret, quod ferro uulnerari non posset, sumpto ingenti lapide in eum festum atq; iam crebris ictibus attonitum iecit. Cygnus autem impulsus ictu cecidit, quem confestim Achilles occupauit, & genu pectus eius premens, & manibus guttur, in mortem ite coegit, qui euestigio a patre in auem sui nominis mutatus arma reliquit Achilli. Horum signentorum talis expositio potest esse. Neptuni filius dictus est Cygnus forsitan ob cādorem cutis, & membrorum agilitatem, cum hi qui humidi sunt complexionē, quæ a Neptuno humiditatis patre procedit, colore sint candidi, & ut pluma molles cute, cui humiditati si proportionē debita immixtus sit calor, hi tales optima membrorum agilitate fruuntur. Ex quo fit, ut docti in euitandis ictibus, ut quōsdam uidimus, ferro feriri nequeant, & ut lassitudine uincantur necesse est, si sit qui tales superare uelit. Quod autem auis factus sit sui nominis, intelligēdum quod eo mortuo nil de eo apud mortales superfuert præter uolabile nomen.

De hoc autem & alia quædam fabulatur Commentar. Homeri in Iliad. Nempe huius fuisse liberos Tennem & Leucotheam, quibus cum Cygnus superduxisset nouerçā Polyboam, siue ut alij Phylonoam, mem: hæc Tennem amare cepit. Tennes autem cum huius amorem, utpote nefandum abominaretur, illa hunc apud patrem accusare cepit, quasi qui illam ultro de stupro appellasset. Quam obrem pater, Tennem in capsum impositum ac uinctum in mare abiecit. Sed Neptunus cum & innocentiam adulescentis cognosceret, & eum tanquam nepotē aliqui diligeret, illum ad littora insulae Lycophryæ

os appulsum seruauit. Quem postea incolæ repertum ac cognitum, pro rege habuerunt, insulamq; eius nomine Tenedum uocarunt.

Mem. & Hesiodus Cygni, ut uidetur alterius ab Hercule occisi, qui fuit gener Ceycis, uide in Aspidē. Mem. & Hesiodus Cygni, ut uidetur alterius ab Hercule occisi, qui fuit gener Ceycis, uide in Aspidē.

De Chrysaore. xxiii. Neptuni filio. Cap. XLVI.

Chrysaor, ut in libro de originalibus rerum affirmat Rabanus, Neptuni filius fuit, nec de eo amplius.

Hesiodus in Theogonia, ex capite Medusæ, ut & Pegasus natus dicit. Versus sunt, τῆς δ' ὅτα δὴ πατρὸς κεφαλῇ ἀπὸ δὴ γαστρίσιν ἐξέσσει χυτὸν ἄρ' ἔχοντα τε μέγας καὶ τὸν ἄρ' ἔχοντα, τὸν μὲν ἑπ' ἀννύμεν ἢ ὅτ' ἄρ' ὠκεανὸν περὶ πηγάς, γένετο δ' ὁ δὲ χυτὸν ἔχοντα μέγα χεῖρ.

Philon: hic pater fuit Geryonis.

De Oto. xxv. & Ephialte Neptuni. xxvi. filiis. Cap. XLVII.

Tus & Ephialtes, ut asserit Seruius, filii fuere Neptuni, ex Iphimedia Aloi Tantis coniuge, quam idem Neptunus oppressit, ut in Odyssæa testatur Homerus, hanc tamen Iphimediā Paulus uocat Elestrionem. Theodonius autem Ephimeidam. Hi autem quoniam ex uxore Aloi nati sunt, ut plurimum Aloidæ appellantur, sicut & sæpe Herculem a uirico Amphitritonia dem appellamus. Hi quidem nouem digitis singulis mensibus crescere uidebantur, quā obrem patuo in tempore mole ingentis corporis mirabiles facti sunt. Dicit enim Homerus his ideo tam grande incrementum fuisse, eo quod a terra nutriti essent, eosq; non amplius nouem annis uixisse, & eorum designans magnitudinem dicit, ix. brachiorū amplitudinem habuisse, lōgitudinē uero, ix. passuum. his insuper dicit Homerus in Iliadē, bellum fuisse aduersus Martem, eumq; ab eis captum atq; catenis uinctum, & in carceribus, xiii. mensibus detentum, & ni Iuno Mercurio iniūxisset, ut pro liberatione eius ageret, in carceribus defecisset. Qui Mercurius clām eū rapuit, & liberatus est, quod Claudianus tangit, ubi de laudibus Suliconis, dām dicit, Cum gemini fratres, genuit quos asper Aloys, Martem subdidit uindictis, &c. Hi præterea ab Aloo uirico in gigantoma chiam, cum ipse grauatus senio ite nō posset, missi sunt, qui ibidem, ut quibusdam placet, cum reliquis a Ioue fulminati petiere, & Ephialti Aethna mons superimpositus, Oto autem mons quidā Cretensis. Alii uero dicunt, inter quos Homerus, eos ob magnitudinem corporis aulos montes montibus imponere, cælumq; affectare, Sed in Odyssæa dicit Homerus imberbes adhuc ab Apolline sagittis occisos, quos Virgilius dicit apud inferos detrusos aieus, Hic & Aloidas geminos immania uidi Corpora, qui manibus magnos rescindere cælum Aggressi, superisq; Iouē detrudere regnis, &c. His prædictis fictionum sensus aperiendus est. Dicebat autem Barlaam hos duos fuisse fratres ingentis potentia Aloi filios, sed ideo Neptuni dictos, quia præter mensuram omnem humanorum corporum excreuerāt, quod ad Neptunum spectare uolunt ingentia producere corpora, eosq; tantum nouem annis regnasse, & ideo a terra nutritos dicit, quia maximos prouentus ex his quæ possidebant assumeret, & aduersus Iouem in Olympo monte habitantem bellum secundum historias habuisse, & in eo bello iuuenes defecisse agnitudine pestifera ambos, & hinc sumptum eos ab Apolline sagittis occisos. Alii uero dicunt hos cum Saturno aduersus Iouem fuisse, & nonnullas arces extulisse, & ultimo uiribus Iouis quando in Phlegra pugnatum est, cum aliis multis cecos. De captiuo Marte nil reperi. Arbitror sic ego explicari posse, Martem insignem aliquem fuisse uirum militari disciplina instructum, & bellicosum atq; robustum, horum hostem, qui & si potens esset, tamē ut sæpe cōtingit maiores succumbere, & obtinere minores, ab eis captus & carceratus est, & cum liberationi eius nullus adinueniretur modus, Mercurius idest fraus, quia furum deus, qui clām & fraude furātur, Iunone iniungente, idest pecunia, qua sorte corrupti cu- stodes, astutia Mercurii Mars liberatus est.

Alidos. s. Ceterum quam hic Iunonem uocat, ea Græcis ἑρῖς dicitur, εἰ μὴ μητρὶν περιέλαβεν ἡ ἑρῖς, quam Commentar. Homeri, ἀγρία καὶ μέγαν βοῶσα exponit, Antimachus autem pro y s. propria

proprio accipit, & nouerca Aloidum facit, non Mercurij. Præterea Aristarchus, aliam moris causam & alium modum affert. Nam cum Mercurius liberato Marte, eos uicissim captiuos abduxisset, illi nihil etiam inhumanitatis obliuioni tradidit. Quare indignata Diana ceruam uenantibus illis obiecit, quæ per medium illorum currens, dum uterque iaculum in eam mitteret, factum est, ut cum amborum ictus ceruam effugisset, ipsi mutuis uulneribus interierint. Ceterum quod ad historiam attinet, ait idem, Aloidas fuisse reges Græciæ, qui quoniam deuictis multis Barbarorum nationibus omnia pacassent, dicti sunt Martem, hoc est bellum captiuum tenuisse, eo quod pacem hominibus peperissent.

Sunt qui Mythologicos totam hanc Aloidum fabulam ad philosophiam & mores referunt, Martemque rov θυμῶν, Otum autem & Ephialtē philosophiæ præcepta & sermones interpretentur, à quibus animi affectus & perturbationes uinciuntur, & sub rationem reuocantur. Vide Commentarium Iliad. E, qui copiose de hac re tractat.

De Aegeo. xxvii. Neptuni filio qui genuit Theseum & Medum. Cap. XLVIII.

7. Meta.

Aegeus Athenarum rex, filius fuit Neptuni, Theodontio affirmante, & matris deus. Huic dicit Paulus, duo fuisse coniuges, quarum prima dicta est Aethra filia Pithei regis Tecezeno, ex qua Theseum suscepit. Secunda ut testatur Ouidius, fuit Medea profuga, quam à Iasone repudiatam atque fugientem non solum suscepit hospitio, sed illam etiam sibi matrimonio copulauit, & ex ea ut placet Iustino, Medum filium suscepit. Successit quidem in regno Pandion regi, quem Theodontius secundum ueritatem dicit eius fuisse patrem. & eo regnante multa incommoda Atheniensibus euenere. nam inter alia bellum Minois regis Cretensium, quod in uindictā Androgei filii sui indigne occisi mouerat, diu tulere. Ultimo cum succubissent, in has à Minoe deducti sunt leges, ut scilicet annis singulis septem nobiles uenies ad Minotaurum in Cretā mitterentur, qui tribus annis sorte missi sunt. Quarta autem fors cecidit in Theseum, qui maximo Aegei patris dolore nauem conscendit iturus, & cum omnia nauis ornamenta nigra essent & nauis uelum, habuit in mandatis à patre, ut si contingeret in agendis eum felicem obtinere exitum, rediens nauis album poneret uelum amoto nigro, ut à longe infortunium suum nosceret. Theseus autem Ariadnæ consilio uictor, mandatorum immemor non amoto nigro uelo redibat. Aegeus excelsa turri prospectans nigrum uidens uelum, Theseum mortuum arbitratus, ex turri se deiecit in mare, & mortuus ab Atheniensibus liberatus, & Neptuni filius, & Marinus deus in solatium Thesei consecratus est.

Et hinc Aegeum mare uocatum uult Nicocrates, quamuis hanc rationem alij repudient, & ab Aegei insula, cuius & Homerus meminit, dictum uelint.

De Theseo Aegei filio, qui genuit Hippolytum, Demophoontem & Antigonum. Cap. XLIX.

Lib. 2.

Theseus inclutus Athenarum rex fuit Aegei regis filius & Aethræ, ingentis atque generosi animi iuuenis, cōplura memoratu digna petegit, adeo ut inter Heroes plurimos nominetur unus. Hic quidem ante alia cum Hercule ab Eurystheo missus, aduersus Amazones expeditionem suscepit, ut dicit Iustinus, & cum multis occidissent atque cepissent, cepere inter alias Menalippem atque Hippolytem Antiope regine sorores. Sed Hercules pro armis reginæ Menalippem sorori restituit, Theseus uero Hippolytem quæ sibi in sortem prædæ contigerat, sumptis uxorem, ex qua Hippolytum filium suscepit. Præterea ingenti uirtute, ut refert Statius, Creonem Thebanæ regis superbū terdidit imperium, egitque, ut quæ prohibebat officia funerealium, possent occisis in bello regibus exhiberi. Et taurum ab Eurystheo Atticæ terræ immissum cuncta uastantem apud Marathonem interfecit. sic Scironem latronem hospites suos dum resideret in scopulo, aut lauare sibi pedes, aut se adorare cogentem, eosque incautos præcipitantem in mare. Et Procastem æque latronem super Cephisso flumine habitantem, & nocte suos hospites trucidantem superauit atque occidit. Helenam insuper Castoris atque Pollucis

Pollucis sororem uirginem celestis pulchritudinis insignem, in palestra ludentem rapuit, Minotaurum interemit, & Athenas à turpi seruitio liberauit. Ariadnam atque Phædrā Minois filias patri surripuit, & Ariadna relicta Phædrā sibi coniugio copulauit, ex qua quosdam filios suscepit. Athenienses per diuersa passim uagantes in patriā reuocauit, & in formam ciuium sparsos agrestesque reduxit. Et ut placet Plinio in libro naturalis historie, primus fœdera adinuenit. Aduersus Centauros in nuptiis Pirithoi amici sui egregie pugnauit, eosque superauit, illique comes ad inferos usque ad rapiendam Proserpinam iuit, sed minus feliciter ex hoc illi successit. nam Pirithoos à Cerbero Orci cane trucidato, in mortis ipse periculo fuit, nisi forte superuenisset Hercules, qui illum à discrimine liberauit & reduxit ad superos. Et Athenas rediens coniugem querulam accusantemque falso de stupri interpellatione Hippolytum comperit, quem fugauit, & quantum in eo fuit occidit. Postremo iam senex à ciuibus suis pulsus, exul apud Scyrū minorem insulā diē clausit, cum annis. xix. imperasset Atheniensibus. Has eius laudes fere omnes Ouidius paucis testatur carminibus ubi dicit, Ingeniū faciē te canūt te maxime Theseu, et infra per undecim uersus,

Et ob eam causam quidam tradunt Aphydnam oppidū, ubi mater Thesei Aethra erat, expugnatas à Castore atque Polluce fuisse, ipsamque Aethram captiuā cum reliqua præda abductam. In quo prælio etiam uulnus in dextro femore Castor à rege Aphydno accepisse dicitur. Vide comment. Home. in Iliad. r. Et alio loco idem ait, ex sententia Hellanici, ex composito Pirithoi & Thesei, hunc rapit Helenē factū esse, cum inter se uerbis conuenissent, ut ambo uxores ex Iouis filiabus ducerent. Itaque Theseum Helenā rapuisse, Pirithoū ad Proserpinam rapiendam eodem modo ad inferos descendisse, ubi tamen à Cerbero interemptus est. Plutarch. declarat hunc locum in uita Thesei copiose. De Thesei rebus gestis præter Plutarchū, Vide Diodorū libro quinto, qui omnia breuissime collegit. de Hippolyta autem Amazonum, ut ipse uocat, regina, lib. 3.

Præterea apud Crommyonā oppidum, suam quæ uastabat fines, sustulit. Vide Plutarch. Corynē tam quoque Vulcani filium interemit. Cercionem latronem apud Eleusin occidit. Sic Scironem qui solebat homines laniare, curuatis pinibus & diuersis hominum partibus diuersarum arborum ramis alligatis. Ouid. lib. 7. Meta. Sinitis ille à Plutarcho uocatur, huius filia Perigine fuit, ex qua postea Theseus Menalippum patrem Ioxi à quo Ioxades in Caria dicti sunt, genuit.

De Hippolyto Thesei filio, qui genuit Virbium. Cap. L.

Hippolytus Thesei & Hippolytes Amazonis fuit filius, hic cum uenatibus coelibem uitam ducens uacaret, & omnino constanti animo mulieres sperneret, à Phædra nouerca absente Theseo amatus est, desiderio cuius cum obtemperare nolisset, Theseo redeunti ab ea accusatus est. Qui in furorē uersus filii necem optauit. Verum Hippolytus timens consensu curru fugam cepit, quo fugiente fortuito Phocæ, quæ in litus exierant, audientes equorum strepitum dum sese in mare fugientes præcipitant, equos exterrere Hippolyti. Qui per scopulos aduersus eius imperiū uiresque currum trahentes, atque uis eius compagem dissoluentes omnē, infelicem iuuenem loris implicitum adeo per abrupta traxerunt, ut pro mortuo à circūuicinis collectus sit. Esto poetæ omnes & signanter tragædus Seneca in tragædia eiusdem Hippolyti laceratum atque discerptū omnē afferant & occisum. Qui tandem opere atque subsidio Aesculapii, quasi ab inferis in sanitatē pristinā, non absque longo labore reuocatus est. Ex quo euentu uidetur fabulæ locū datū, qua legimus Theseū habuisse à patre, ut ter posset optare quod uellet, & quia nunc filium optasset occidi, Phocæ à patre emissas in litus. Hippolytus autem ne tertriā patris experiretur irā, qui ante Hippolytē matrem eius occiderat, & nunc eo inaudito eum quærebat in poenā, atticā terrā liquit, & in Italiā uenit, haud longè à loco, ubi postea cōdita Roma, & mutato nomine se Virbiū appellari iussit, quia bis uic fuisset, semel ante euentū, & iterū postquā beneficio Aesculapii in uitā uidebat reuocatus. Ibi autē dicit Theodontius oppidū cōstruxit, quod ex nomine sumptū cōiugis Antiope appellauit. Dicit præterea idem Theodontius falsum esse Hippolytū coelibem uitā egisse, imo secreto amore Antiam nobilem Atticæ regionis formidatam adamauit, quam Dianam,

eo quod uenationi uacaret, uocabat, & se Dianam colete asserebat, & opere huius Ariste factum dicit, ut ab Aesculapio sanaretur, cum mortuum illum arbitarentur Theseus.

De Virbio Hippolyti filio. Cap. LI.

Virbius filius fuit Hippolyti & Ariste post Hippolyti fugam ex Attica susceptus. Qui cum adoleuisset, contra Aeneam Ilio delecto in Italia ueniente a patre missus est in subsidium Turni, prout describit Virgilius, Ibat & Hippolyti proles pulcherrima bello Virbius insignem, quem mater Arista misit Eductum Egeae lucis. &c. De eo autem nil aliud habemus.

Ouidius autem lib. 15. Meta. ubi totam Hippolyti fabulam describit, Virbium atq; Hippolytum eundem facit, iussuq; Dianae, cuius etiam precibus, ab Aesculapio restitutus fuerat, nomē mutasse. Ceterum commentar. Home. in Odyss. A. addit fabula Hippolytum ante a Theseo Trezona ablegatum, eo quod nouerca insidias metuebat, illiq; ibidem imperium esse datum, quod ex matris stirpe ad ipsum perueniret, eoq; cum Theseus aliquando peregre abisset, ad Hippolytum, si qua illo potiri posset, uenisse Phaedram. Hanc Athenus etiam templū Veneri cōstruxisse, quod Hippolyti nomine Hippolytū uocauit.

De Demophoon Thesei filio. Cap. LII.

De hac uide
Columbum in
raptu Helenae

Demophoon, ut Theodotus asserit, filius fuit Thesei ex Phaedra. Hic quidem cum ceteris Graecis in bellum Troianum iuit. Ilio autem deiecto dum rediret in patriā, tempestate in Thraciā delatus a Phyllide Lycurgi regis filia hospitio & lecto susceptus est. Et cum aliquandiu secum fuisset, audito quod Mnestheus Athenarum rex agitur procellis & nausea uexatus maris appulisset insulam Melos, & ibidem clausisset diem, regni cupidine tractus impetrata per tempus sculum licentia a Phyllide, refectus nauibus Athenas rediit, & post. xxiii. annum patrem exilii, ut dicit Iustinus, Athenarū regnū assumpsit, neq; de reditu curauit ad Phyllidem. Et cum annis. xxiii. regnasset, mortuus est. Cui successit Olinthes, utrum hic eius fuerit filius, incertum habeo.

De his & Aethra matre agnita a filiis & recepta ad Troiam, Calaber lib. penult.

De Antigono Thesei filio. Cap. LIII.

Antigonus, ut dicit Theodotus, filius fuit Thesei & Phaedrae, ut dicit Barlaam, natu maior Demophoon, & post fugatum ab Atheniensibus patrem ferē adhuc pubes ab Atheniensibus assumptus, & rex factus Mnestheus q; uocatus. Qui Troiā uadens non satis de ingenio Demophoonis fidens eum secum traxit. Hic rediens tempestate actus nimia apud insulam Melos expirauit.

At Homerus Mnesthem non Thesei filium, sed Petri facit, cuius ita lib. 2. Iliad. meminit, τῷ πετρὶ ἡγεμόνι ὃς ἀνέειπε Μενελάω, τῷ δ' ὄντα τῶν ὁμοίων ἐπὶ χθονὶ ἔχοντι ἀνδρὶ κοσμήτορι ἰσχυρότερον ὄντα. Fortassis hic Antigonus est, quem Diodorus Athamantum uocauit. Didymus autem Ariadne filios facit Demophoonem & Acamantem Odyss. A.

De Medo Aegei filio. Cap. LIIII.

lib. 2.

Medus, ut Iustinus tradit, Aegei regis Athenarum & Medee fuit filius. Quam idem Iustinus dicit, cum priuignum uidisset adultum, ab Aegeo per diuortium discesse, & Colchos cum Medo filio abiisse. Ouidius autem dicit ob parantē Theseo uenentē, ut ubi supra de ea, eam aufugisse. Aiunt insuper aliqui eam Iasonis in gratiam rediisse, & hunc Medum inde iuisse in Asiam, atq; uiribus plura sibi subegisse regna, sed eam tenuisse patre, quam Mediā appellamus, & de suo seu matris nomine nuncupasse.

De Onchesto. xxviii. Neptuni filio, qui genuit Megareum.

Cap. LV.

Onchestus secundum Lactantium filius fuit Neptuni, quem Seruius & Lactantius dicunt Onchestem ciuitatem propinquam promontorio Micalesso constituisse, & suo nomine appellasse, nec de eo aliquid praeterquam quod Megareum filium genuit, legi.

De Megareo filio Onchesti, qui genuit Hippomenem, Cap. LVI.

Megareus

Megareus filius fuit Onchesti, ut liquido testatur Ouidius loquente sic Hippomenes. Namq; mihi genitor Megareus, Onchestis at illi Est Neptunus auus, pronepos ego regis aquarum, &c.

De Hippomene Megarei filio. Cap. LVII.

Hippomenem Megarei fuisse filiū satis ostensum est. De hoc Ouid. talem recitat fabulā. Erat in Scyro ciuitate Atalanta Schœnei filia seu Iasi, uirgo insignis pulchritudinis, & perniciosissimae uelocitatis, quae ut plurimum deorum monitu habitabat in syluis. Hec cum a multis in coniugē peteretur, legem apposuit, ut scilicet cursus certamē peteretur, & si qui superaretur ab ea, morte mulceretur, uictor autem eius positetur cōubio. & cum iam plures magis audaces quā felices superati tam seuera lege damnati essent, Hippomenes ea nondum uisa talium ridebat stulticiam. Tandem cum casu contingeret, ut illam uideret, miratus roseam faciem, sidereos oculos, os cinameum, autem celsariem, pectus protensum, corpus q; gloria bellum, & gestus placidos, cōfestim eius in ardorem incidit, qui ante damnauerat alios, nec dubitauit eius postulare cōnubium, & seuerā legis subire discrimē. Virgo autem Hippomenes Veneris inplorauit auxiliū, quē illi tulit ex uiridario Hesperidum tria mala aurea, eum q; docuit malorū usum. Porro cū cursum expeditū intrassent, anteiret q; uirgo, iuuenis p̄doctus euestigio uidente uirgine unum ex malis proiecit, fulgore cuius capta puella gradum collectura praeruit. Et cum euolasset interitum iuuenis, illa praestator facile anteuit, ille secundū eiecit, quod dum illa collectura moratur, ille stadium arripit uoluer. Sanē illa pernici uelocitate malo collecto parua mora currentē praerit. At ille cum iam meta cursus esset propinqua, tertium proiecit, quo detenta uirgo, antequam uolueris euolasse potuisset, tenebat Hippomenes terminū. quam ob causam superata uirgo eius in coniugium uenit. cum qua dum letus in patriā abiret, Hippomenes feruoris impatiens, & suscepti muneris a Venere immemor, in lucum Cybeles illam deduxit, & ibi cum ea concubuit, ex quo seu Veneris seu matris deū indignatione factum sit, amantes in leones uersi sunt, & curruī Cybeles additi. Qua sub fictione talis potest sensus abscondi. Primo mulierū si qua est obstinata durities, & auro & muneribus frangi posse, cum natura auri omnes & cupidae & tenacissimae sint. In leones autem ideo cōuersi dicuntur, quia in nemus Cybeles coierunt, id est in delitiis humanis abundauerūt, & ob id elati sunt, & sic in leones uersi, quoniam leones superba sint animalia. & ideo uersa uice curruī Cybeles applicati sunt, id est in processu a rerum natura edocti quoniam terrenis legibus omnes sumus obnoxii, quia terre uiuimus, & quantumcūq; superbientes, postremo in terram reducimur.

Ouid. fabul. describit lib. x. Ceterum haec Atalanta, alio nomine Ischomache dicitur a Propertio. Et a interprete Theocriti Hippomenem Martis filium uocat.

De Pelasgo. xxix. Neptuni filio. Cap. LVIII.

Pelasgus, ut dicit Theodotus, filius fuit Neptuni. Isidorus uero ubi de etymologia, eum Iouis & Latissae filium dicit. Sanē quoniam ex compertis apparet Theodotum talium solertissimum indagatorem fuisse, plus illi in talibus praestandum fidei ratus sum, & ideo Neptuni, non Iouis posui filium. Hic autem ea in parte Graeciae regnauit, quae postea ab Arcade Calistoni filio Arcadia dicta est, & ab eo denominata Pelasgia. dicebat Leonius & in Asia esse Pelasgos, eos q; aduersus Graecos fauisse Troianis, ut in Iliade testatur Homerus. Verum hi Pelasgi a Pelasga muliere Graeca nomē sortiti sunt, quam aiunt in Pelasgiis cum copiis in Asiam transmeasse, & ciuitatem condidisse, & de suo nomine Pelasgiam nuncupasse. & inde Pelasgi, qui secus Lyciam sunt, appellati. alii cōtrarium tenent, Pelasgum regem fuisse in Asia, & ab eo Pelasgos & inde mulierem Pelasgam, ubi postea fuit Pelasgi, in Graeciam ex Asia transierat, & ibidem occupata regione nomē imposuisse Pelasgis.

Est qui hunc Inachi filium dicat, Vide 1. Comment. in Apollonium.

Iliad.

6 Iliad. secundo παρθος δ' ἄγε φύλα πελασγῶν ἔχουσιν ὅσων τῶν δὲ Λαρίων ἐν βόλῃ
ναίεταί τε, τῶν δ' ἔχ' ἰσχυρόν, πύλαιός τ' ὄρος ἄριστον ἔνθα δ' ἴνα λείποντο πελασγῶν τεύχεα
μύθοιο, in Catalogo Troiani exercitus.

De Nauplio. xxx. Neptuni filio, qui genuit Palamedem. Cap. LIX.

Nauplius Neptuni & Amimone filius Danai regis filius fuit, ut testatur La-
tius, qui de eius origine fabulam recitat talem. Amimone Danai filia dum
studiose in sylvis iaculo exercitaretur, minus aduentus percussit Satyrum,
quam cum ueller Satyrus uiolate, illa Neptuni implorauit auxilium. Nep-
tunus autem fugato Satyro ipse eam comprescit, ex quo cōpresso Naupliū
suscepit. Hunc Naupliū apud Euboeā regnasse constat, & eius aiunt fuisse filiū Palamedē
Græcorū factione occisum apud Troiam. Quod cū egerrime ferret Nauplius, nec ad ulū
nem suppetere uires, ad ingeniū uersus, stantibus apud Troiā Græcis, ut erat senex corpit
omnē Græciā circuire, & regias intrare Græcorū principū, & ibi quibus poterat suasioni-
bus, cōiuges eorum in adulterium, cum quibuscunq; poterat trahere, arbitratus ex hoc
in reditu Græcorum seditiones exoriturus plures, eis q; agentibus Græcos in suum sangui-
nem ruituros, & sic dum se inuicem trucidarent, immerito trucidati Palamedis mortem
suis occisionibus expiaret. Creditum est, ut Leontius asserbat, opete suo Clytemnestram
in amplexus Aegisthi uenisse, ex quo Agamēnon postea interemptus, & inde Aegisthus
& Clytemnestra. Sic Aegistem Diomedis coniugem in Cyllabari Stiheleni filii concubis-
tus. & ut de reliquis taceam, conatur Lycophron in elytrā Penelopis famam Nauplii cō-
filiis maculare, uolens eam cum uno ē procatoribus suis nōnullas in somnes noctes egis-
se. Præterea in placabilem senem aiunt tam feruenti animo uindictam optasse, ut redenti-
bus Græcis Ilione consumpto in patriam, & acri atq; turpi tempestate agitante Caphare-
um conscendisse montem, & nocte accensa face, quasi in portum salubrem periclitantes
acciret, in letiferos scopulos salutis auidos euocasse, & multis hoc facinore exitii extitisse
causam. Vnde Virgilius, Sidus & Euboicę cautes, ultorq; Caphareus, &c. Amoti autem
Satyri & oppressæ Amimoneis à Neptuno assignat Barlaam paucis uerbis rationē, dicēs,
Satyrū uirginis fuisse pædagogum, Neptunū autem Letneum quendam Aegyptium in
signem, cuius prius Amimone pellex fuit quā cōiunx, & ab eo Letneum fontem de-
nominatum atq; prouinciam.

De Palamede Nauplii filio. Cap. LX.

Palamedes Nauplii fuit filius, qui cum esset unā cum Græcis circa Troiam,
& hi aduersus Agamemnonis imperium insurrexissent, seditione dolosa
Agamemnoni potestate subtrahita, eius dux belli factus est. Huic enim cum
Vlysses similes erant, ut dicit Seruius, eo quod Vlysses infamia fida co-
natus esset in bellum Troianum non ire, & ad eam simulandum uinctus
aratro dissimilibus animalibus salem ferebat. Cui ante aratrum ad experientiam sumen-
dum infamia Palamedes apposuit Telemachum puerum, quem cum uidisset Vlysses
illico suspendit aratrum. Præterea cum in Thraciam stumētatum iuisset, & nil portasset,
se q; non comperisse diceret, Palamedes uadens reportauit affatim. Quibus indignatos
Vlysses, egre patiebatur illius gloriam. quam obrem dolo eius factum est, ut à seruis Pala-
medis satis grande pondus auri infoderetur sub tabernaculo eius, & inde nunciis subor-
natis, habitis confictis litteris in consilio Græcorum Palamedem accusauit, quia cum
Priamo de deditione haberet tractatum, eum q; auro esse corruptum, & ad euidentia pro-
ditionis incepta iussit eius in tabernaculo fodi, quasi si ibidem competiretur aurum,
litteris esset exhibenda fides & nunciis. quam obrem auro comperto, quod ipse met inso-
di fecerat, Vlyssis accusatio uera credita est, & Palamedes tanquam noxius lapidibus est
obrutus.

Mem. huius rei Ouid. lib. 15. Calaber lib. 5. apud quem Ajax Vlysi obiicit: ἄλλὰ καὶ ἀντιόχῃ
παλαμίδος ὄψεσθαι ὄλεθρον, ὅς σὺ φέρετος ἴσχε σίμῃ, καὶ ἔφρονι βουλῇ.

De Celeno

De Celeno. xxxi. Aello. xxxii. & Ocypete. xxxiii. Harpyis, filiabus
Neptuni. Cap. LXI.

Eleno, Aello & Ocypete Harpyiæ tres fratre secundum Seruium & Neptuni
& tertæ filiæ. Alii uero dicunt Thaumantis & Electræ. Harum formā delictis-
bit Virgilius, Tristius haud illis monstrum, nec sauior ulla Pestis, & ira deū
stygiis sese extulit undis, Virginii uolucrum uultus, scædissima uentris Pro-
luuiæ, unctæ q; manus & pallida semper Ora fame, &c. Hic etiam describit
in quibus habitent locis, & unde uenerint, dum dicit. Accipiūt Strophades, Graio stant
nomine dictæ Insulæ Ionio in magno, quas dira Celeno Harpyiæ, quæ aliæ colūt, Phineia
postquā Clausa domus mensas q; metu liquere priores. Ex his à Seruio fabula recitatur,
quæ supra ubi de Zete & Calai plene scripta est. & quid per illam etiam sentiendum sit. &
similiter de his dicta sunt quadam, ubi de Aello, & aliis furiis supra scripsimus, & ob id
paucā hic dicenda supersunt. Vult igitur Seruius eas ideo Neptuni & terræ filias, quia in
insulis habitent, quæ terræ sunt, & tamen mari circumdatae. Ego uero eas Neptuni filias
puto, quia monstruosæ sint, ut per Virgili carmē patet. Harpyiæ autem secundū Fulgen-
tium ideo uocantur, quia ἀγρόζω Græce, Latine rapere dicitur, & ideo earū prima est dicta
Aello, quasi Ἀχελούη, quod est alienū concupiscere. Secunda Ocypete, quod signi-
ficat celeriter auferre. Tertia Celeno, quæ nigrū sonat, per quod rapina occultatio sumen-
da est. & sic primo concupiscitur, secundo aufertur, tertio occultatur. Virgineos autem
uultus ideo habere dicuntur, seu quia ut dicit Fulgentius, sterilis sit rapina. Cui ego addā
quantū ad eum cui rapitur. & esto aliter putem. futes quippe more suo placidos mites q;
se in conspectu hominū exhibent, ut hac possint arte ignaros fallere. Vncas autem rapto-
res habere manus expositione non indiget. Quod ora illis sint pallida, nil aliud uult præ-
tendere, quā famas assidua, insatiabilis appetitus habendi, quā miseri & in rapinā pro-
ni anguntur continue. scædissima uentris proluuiæ raptorum est, in quantum ut pluri-
mum rapinarum turpis est exitus. Itur enim ex rapinis in ludum substantiarū consump-
torem omnium, & miseriarū patrem. Itur in luxuriam lasciuarum & ociorum marcen-
tium matrem. Itur in gulam crapularum & agitudinum cloacā turpissimā & dam-
nosam. Arbitror quidem has ad piratas, & auarissimos atq; immanes homines spectare,
eo quod littora inhabitent. Addebat in super dictis Harpyis Homerus Harpyiam unam,
quam Thyellam uocant, ex qua Zephyrum dicebat equos Achilles genuisse. Hanc dice-
bat Leontius uenti imperum, seu procellam interpretari, perquam etiam piratarum des-
monstratur uelocitas ad rapinam.

ut Hesiodus, qui sic in Theogonia θαῦμας δ' ὠκεανοῖο θαυρῆρατος θυγάτηρ ἡγάγετ' ἡλέκη
την, ἥ δ' ὠκεαντὴν ἐκίρη, ἡνέκοντο δ' ἄρ' αὖτις ἀελλῶν, ὠκυπέτην τε Αἴψ' ἀνέμαρ ἀνοίησι
καὶ ὠανοῖς ἀμ' ἔποντο.

De Sicano. xxxiiii. Neptuni filio. Cap. LXII.

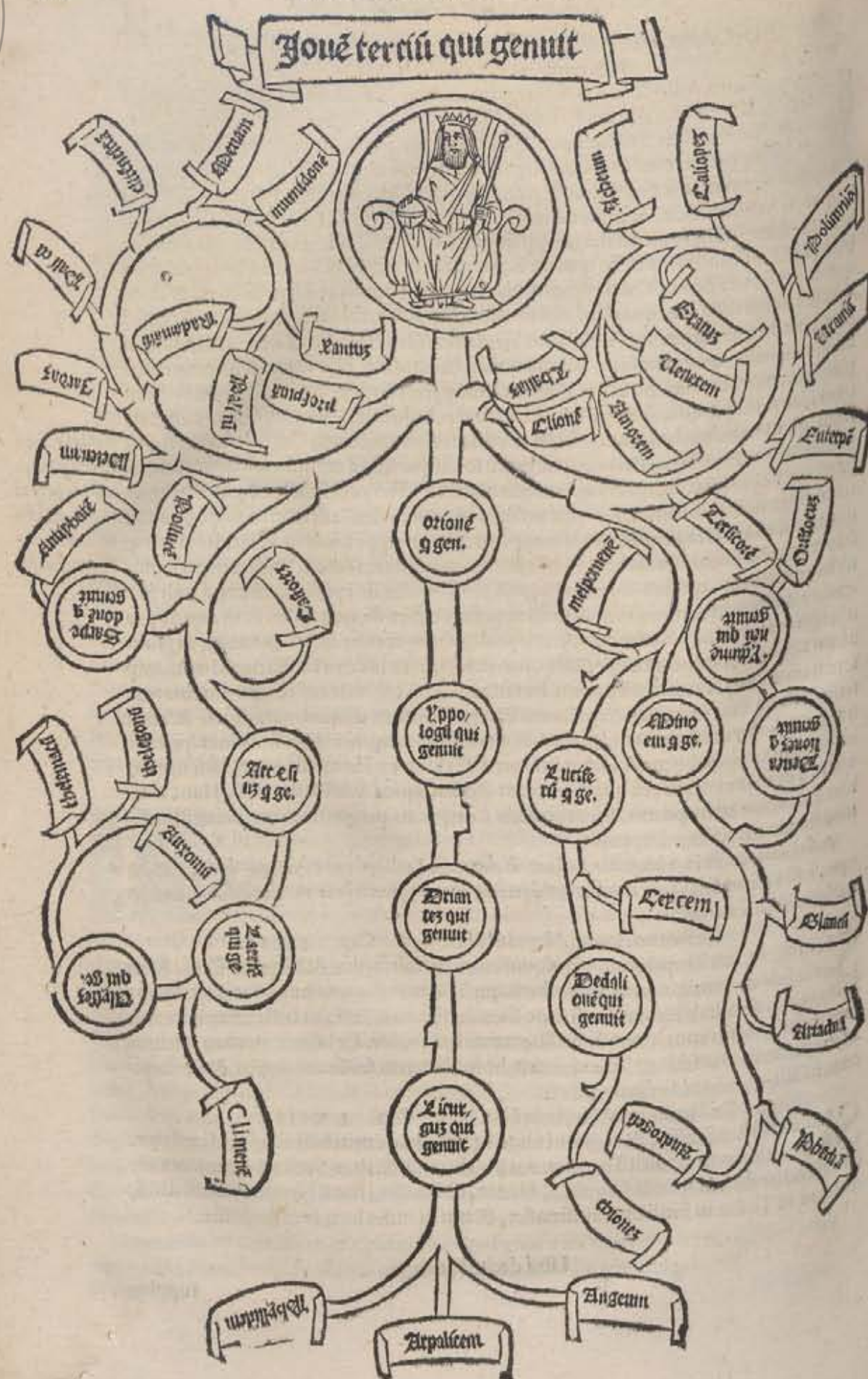
Sicanus, ut dicit Theodotius, antiquissimus rex fuit Siciliae, & Neptuni filius, & ab
eo insula quæ antiquiori nomine dicebatur Trinactia, Sicania nuncupata est, de qua
Solinus ubi de mirabilibus mundi dicit. Sicania diu ante Troiana bella Sicanus rex no-
men dedit, eductus cum amplissima liberorum manu, &c. Ex his nec nomen alicuius
ad me pertinet. Dicit tamen Theodotius, huius Ceterem fuisse coniugem, & Proserpi-
nam filiam, quam Iouis dixere poetæ.

De Siculo. xxxv. Neptuni filio. Cap. LXIII.

Siculus rex fuit Siciliae, & Neptuni filius, ut Solinus de mirabilibus mundi testatur.
Regnauit autem, ut dicit Theodotius post Sicanū, & ab eo Sicilia denominata est.
Paulus hunc dicit filiū fuisse Corithi & Electræ, & Dardani fratrem. Neptuni filium dictū,
eo quod ex Tuscia in Siciliam transtulisset, & multa rudes homines docuisset.

Libri decimi finis.

Iuppiter

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM. LIBER VNDECIMVS.

PROOEMIUM

X Achaia inter Pachinum Trinacriae promontorium, & ueteres Syra-
culas leni satis spiritu me detulerat Subolanus. Ibi dū iam in finem
ferē deducta omni Neptuni prole, uetustissimorum regum potius ad-
uentum in insulam quam gesta narrassem, & mecum omnia circū-
spectans excogitarem, ad quam caeli plagam uertenda esset nauicula:
prora, uenit in mentem tantum nunc uelo, nunc remis, nunc pedi-
bus itum fore, ut ex filiis Saturni senis infausti nullus superesset, cu-
ius non esset descripta soboles, praeter Iouem quem patrem dominum q̄ regem q̄ deorū
& hominum uoluere. Obstupui, fateor serenissime rex, & animi cecidere uires, & quasi
itineri meo obstaculum insuperabile esset obiectum desperans aiebam. O miser potui
amplissimum Oceani gurgitem intrare, & fluctus in sydera usq; surgentes, modico con-
scendere lembo. Potui uastum litus omne mediterranei maris inter mille scopulos, & so-
nania saxa ambire, montes scabrosos ascendere, lubricas calcare ualles, tenebrosa antra
subire, perstrutari lustra ferarum, & sylvarum atq; nemorū sepositas umbras lustrare, ur-
bes & oppida, & quod longe terribilius, ad manes usq; descendere, & Dis opacas intra-
re domos, & terrā uiscera oculis terebrare, & sicaliorum deorum prolem etiam teniten-
tem calamo tanquam cognitam in medium trahere. Nūc autem si Iouem non uidero,
quo pacto eius, quae amplissima est, posteritatem scripsisse poterō? Si autem Iouem uidis-
se uelim, in caelum ite necesse est, quod infelix ex sublimi saltu, quod ex monte cello in illud
memet deiiciam? Quis me eō uentorum extollet impetus? Quae deferet condensa nubes?
aut ipsius armiger ales? O utinam ab inferis remearet Dedalus, qui solus homini pennas
induere nouit, & mortalibus insuetas caeli uias ostendere. Ipse forsitan opportunitati huic
posset praestare suffragium. Quod nisi undecunq; uenerit, demit post tot exanilatos labo-
res, tot uiolos timores, tot etiam obices superatos, infesto itinere inchoato, nō absq; igno-
minia temeritatis meae subsistendum est. Optabam praeterea caelestium uidere patriam,
& quo ordine sanctissimi illi gentilium theologi templa, palatia, atria, domos q̄ dispo-
suerant caelium. Praeterea & cum ipso Ioue ipsius sublimis uidere solium. Quo iure sacrum
illud deorum consistorium conueniret in unum. Quod in illos ipsius imperium. Quis
ordo sedendi, quae praesidentis maiestas, quae leges darentur, qui & quo ritu largirentur
imperia, ut in finem debitum mundi gubernaretur mortalitas, & alia etiā tam praegran-
dis dei magnalia. Ceterum dum hinc uidendi desiderio celum ac perficiendi iuneris an-
geret, inde desperatione premeret, Ecce ex litore Siculo me etiam gubernaculum non re-
gente, repentino impetu in Cretam usq; delatus sum. Quam cum circumspicerem, non
ante Ideon montem aspexi, quam resoluta mentis caligine, & ueri dei illustratus lumine,
proletarii Iouis cognoui cunabula atq; fornices in circuitu, & qua in parte eius cineres &
ossa iacerent memini. Et sic cum non deum caeli thronum tenentem esse perpendi, sed
hominem, cuius acta & mores, & reliqua nō maiori labore quam aliorum deorum gen-
tilium poterant ex terrenis speculis intueri. Reuocatis igitur uiribus, ut eius numerosissi-
mam prolem describam, iter quod praepeditum rebar, intrabo, orans in optatum me ter-
minum dirigat, qui futurum sibi discretissimum populum per rubrum mare eduxit sic-
co uestigio ex Aegypto.

De tertio Ioue decimo Saturni filio, qui xxxix. genuit filios, quorum haec sunt nomi-
na, prima Clio, ii. Euterpe, iii. Melpomene, iiii. Thalia, v. Polymnia, vi. Erato, vii. Terpsi-
thore, viii. Urania, ix. Calliope, x. Acheus, xi. Venus, xii. Amor, xiii. Proserpina, xiiii. Ca-
stor

stot, xv. Pollux, xvi. Helena, xvii. Clitemnestra, xviii. Palicus, xix. Palicus, xx. Iarbas, xxi. Mena, xxii. Myrmidon, xxiii. Xantus, xxiiii. Lucifer, xxv. Orion, xxvi. Minos, xxvii. Sarpedon, xxviii. Rhadamantus, xxix. Acrisius, de his xxix. tractatur in presenti libro undecimo. xxx. Tantalus, xxxi. Dionysius, xxxii. Perseus, xxxiii. Aon, xxxiiii. Aeacus, xxxv. Pylasus, xxxvi. Mercurius, xxxvii. Vulcanus. De his uero octo scilicet à xxix. circa, duodecimo in libro tractatur. De reliquis duobus, qui sequuntur, scilicet de Hercule xxxvii. & Aeolo xxxix. in libro tertio decimo scribitur.

Idem Cretensem, qui tertius in hoc opete est, Saturni & Opis fuisse filium omnis testatur antiquitas. Hic eodem patre cum Iunone editus, ne à Saturno occideretur ob passionem cum Titano fratre factam, quam cito natus est, clam in Idam Cretensem montem alendus, ab Opi transmissus est, & ut quidam uolunt, Curetis populis commendatus, seu, ut alii dicunt, Ideis

Lib. 1. Cap. 22. Dactylis. Eusebius uero in libro temporum dicit Creti regi Cretensem, & hunc illum in Gnofo ciuitate in qua matris eius est templum, seruasse atq; nutrisse. Quia Curetis dixit, addunt eum ab eisdem in antrum montis Idæ delatum, ibi q; dum, ut paruuli faciant, fletet, ne audiretur cymbala & tympana, & clypeos, & arma pulsabat. Ad sonitum quorundam, more suo conuenientes apes mella in os eius inferebant, ob quod beneficium postea deus factus dedit eis, ut ab eis coitu generarent. Aliis uero placet eum nymphis alendum datum, inter quas, ut Didymus in libro narrationis Pyndaricæ asserit, Meliseo Cretensium regi duas fuisse filias, Amaltheam & Melissam, quæ caprino lacte atq; melle Iouem nutrierunt. Vnde dicit Lactantius in libro diuinarum institutionum, capellam Amaltheæ nymphæ Iouem infantem uberibus suis aluisse, & ob id dicit Germanicus Cæsar in Artheo carmine, Illa putat Nutrix esse Iouis, si uere Iuppiter infans. Vbera Cretæe mulier fidissima capræ, Sydere quæ claro gratum testatur alumnus. Quod etiam testatur uidetur Poëta celebris Franciscus Petrarca in Bucolicis ea in Ecloga, cui titulus Argus est, sic dicens, Teneris signata labellis Vbera te moueant, nisi forte obliuia lætis. Illius astrigeta nectat tibi suggerit aulæ. De grege nempe fuit nutrix tua, &c. Seruius autem dicit non in Idam, sed in Dikteum montem à matre transmissum, & ibidem nutritum. Iunius autem Columella de agricultura scribens lib. ix. sic de educatione Iouis infantis ait, Nec sanè rustico dignum est sciscitari, fuerit ne mulier pulcherrima specie Melissa, quam Iuppiter in apem conuertit, an ut Euhemerus Poëta dicit, crabronibus & sole generatas apes, quas nymphæ Phruonides educauerunt. Mox dicit eo in specu Iouis exiisse nutritum. Hic tandem cum adoleuisset, ob capros quibus sumitur Iouem melle tantum educatum. Hic tandem cum adoleuisset, ob capros parentes bellum habuit cum Titanis, liberauit q; illos, inde patre regno expulit, eo quod comperisset eum uitæ suæ insidiari, quæ supra ubi de Saturno laus dicta sunt. Er hinc illi bellum dicunt cum giganibus consecutum, quos superatos, suppositis montibus, ut præmonstratum est. Deinde orbe subacto cum fratribus imperium partitus est, dato Plutoni inferorum dominio, Neptuno autem maris, sibi Olympo reseruato. Et cū diu ante Iunonem sororem suam sumpsisset in coniugem, & rex potens factus, gloriæ audius, cepit ambire, & non minus astutia quam uiribus nō solum humanas laudes, sed diuinos etiam sibi honores quæsiuit, templa quidē, ut in sacra legitur historia, in multis locis construxit, & suo dicauit nomini, & in quamcunq; regionem uenerat, reges principes q; populorum hospitio sibi comitate sua & amicitia copulabat, & cū ab eis digrederetur, imperabat sibi edificari phanū, & suo hospitio q; sui nomine insigniri, quasi ut ex hoc posset amicitia ac fœderis memoria conseruari. Et hac astutia factum, ut constituta sint templa Ioui Ataburio, Ioui Labradeo, cum Ataburius & Labradeus auxiliares eius fuerint in bello. Sic & Ioui Laprio, & Ioui Molioni, & Ioui Cassio, & quæ huiusmodi sunt, quod ille astutissime excogitauit, ut sibi diuinū honorem, & hospitibus suis perpetuum nomen acquireret cum religione connexum. Gaudebant autem illi, & eius libenter obsequabantur

Lactant. lib. 1
Cap. 22

quebantur imperio, & nominis sui gratia ritus annuos, & festa celebrabant, & hoc modo religionem cultus sui per orbem terrarum Iuppiter seminauit, & exemplum ceteris ad imitandum dedit. Is insuper in Olympo monte habitauit, ut eadem sacra testatur historia, ubi legitur, Ea tempestate Iuppiter in monte Olympo maximam partem uitæ colebat, & ad eum in ius ueniebant, si quæ res in controuersia erant. Item si quis quid noui inueniret, quod ad uitam humanam utile esset, eò ueniebat, atq; Ioui ostendebat, &c. Præterea quantumcunq; homo hic circa honores occupandos ambitiosus esset, & libidini de serui rei, multa tamen bona & utilia humanæ uitæ adinuenit & introduxit, & nonnulla mala sustulit, & inter alia amouit à moribus hominum consuetudinem comedendi carnes humanas, quibus Saturni tempore uescebantur. Qui tandem dispositis rebus suis diem clausit, de exitu cuius testis est Ennius. ipse quidē in sacra historia descriptis omnibus quæ in uita sua gesserat Iuppiter, ad ultimum sic ait, Deinde Iuppiter postquam quinquies terram circuit, omnibus q; amicis atq; cognatis suis imperia diuisit, liquit q; omnibus leges, mores, frumenta q; parauit, multa q; alia bona fecit, immortalem gloriam memoriam q; adeptus sempiternam, monumenta suis reliquit, ætatem pessime actam in Creta uitam commutauit, & ad deos abiit, eum q; Curetes filii sui curauerunt, decorauerunt q; eum, & sepulchrū ei in Creta in oppido Aulatia posuerunt. Et dicit Vesta hanc urbem creauisse, in q; sepulchro eius scriptū antiquis literis Græcis, Iuppiter Saturni. Euhemerus autem dicit eum in Oceaniam mortuum, sed bene in Aulatia oppido sepultum, forsan & hoc nomē Oceaniam Creta fuit antequam à Creta nymphea Hesperidis filia, ut Plinius ait, sic enī Lactantius habet ubi de historia naturali, dicta fuerit. Vides ne celeberrime rex quāto ingenio, quanto fortunæ fauore, quot antiqui hostis fallaciis longæuum nomen, inanem gloriā & diuinos honores sibi quæsiuerit homo iste? Miror equidem illius quantumcunq; rudis æui infamiam, ut quem ex homine natum passibilem atq; mortalem uiderant, deū, & summum deum tam inconscie crederent. Scio possint esse qui dicant multo recentiores in hac eadem inscitiam nō minus fuisse proclues, cum legerimus à Luca medico scriptum apud Lystris Lyconiam Barnabam & Paulum uiros sanctissimos, & diuini dogmatis prædicatores, eo quod contortum à natiuitate hominem in nomine Iesu Christi rectum, ambulauit q; fecissent, à Lystris deos euestigio creditos, Barnabam Iouem, & Mercuriū Paulum, eis q; reuentibus fœta & holocausta tanquam diis à pontificibus & populo præparata, de quibus ego minus miror. Diuinum enim opus fecerant ignorantibus Lystris, quoniam niam non suo, ut ipsi testabantur, sed Christi opete. Iuppiter autem quid unquam supra hominem facere uisus est? nil equidem, uictoriosus fuit homo, & nec satis hoc, cum astutia humanæ, & nonnunquam fortunæ opus sit, ut ob id deus & cæli rex debeat à quocunq; credi. Profecto uertibiles nimium in credulitatem erat illius æui mortales. Nos autem ueteres in sua fatuitate sinamus, & ad omnia uertamus calamum. Postquam quæ ad historiam spectant, de Ioue dicta sunt, quid de eo fingentes dixerunt prosequamur. Primo quidem eum patrem dominum q; deorum, & cæli regem dicunt, ei q; loco sceptri trifidum fulmen tribuunt. Eius præterea arborem dixere quercum. Sic & in eius tutelam aquilam posuere. Nunc quid per hæc sensisse potuerint uideamus. deorum autem pater & dominus ideo hic dictus est, quia eo regnante heroum tempora seu cœpere, seu floruerunt, in quibus & Poëtarum seu theologorum gentiliū cœpit & floruit studiū apud Græcos. Qui cum istum tanquam ea tempestate mortalibus ceteris præualentem cernerent, eum q; iam sibi ne dum apud suos, sed & apud exteras nationes adhuc uiuenti diuinos honores quæsisse, & eorū partem esse aut maiorem, qui iam eius intuitu fictionibus ad diuinitatem extollebantur, & quod ei nomen etiam faueret Iuppiter, quod iam diu erat celebre, & uero deo attributum, faueret q; illi locus habitationis Olympus, quo nomine cælum etiam appellamus, eum deorum finxere partem, & cæli regem. Nec sufficit autem buisse illi quod fecerit, quinimmo multa ex his quæ ante eum per plura secula facta fuerant, & potissime eorum duorum temporibus, quos supra Ioues nuncupatos diximus, per

Lactant. lib. 1
Cap. 11
als, Oceano,
sic enī Lactantius habet

olympus.

nominum abusionem in hunc reuocata sunt, nec aliter quam suo actio facta eidem attributa. & quod longe perniciosius fuit, multa ad uerum deum, uerum deorum dominum spectantia, sub huiusmodi fictionis uelo recondita, & demum enucleata ad potentiam & deitatem fictam huius hominis spectare ab ignaris credita sunt, tantumque inoleuit hec inscitia, ut non solum Iouis esse quæ dei, sed dei ueri esse quæ Iouis erant crederentur, ut puta adulteria, proditiones, & bella, & huiusmodi. Sanè quotiens pro isto Ioue illustres uiri deum sentire uerum, quod minus honestum de Ioue scribitur, pro aliquo naturali actu opere naturæ naturatæ producto, quæ dei opus est, intelligi uoluere. quod ego non laudo, per illecebras fictiones diuinam designari potentiam. Deorum in super numero sitatem non adinuenere, ut tot crediderint deos esse, quinimmo prudentes uolueret deitates illas multis ascriptas diis, potentia unius ueri dei officia esse existimantes, sic per ministros deum agere uel mortales agimus, quod clarissime in libro de dogmate Platonis ostendit Apuleius. Nos autem & bene secundum Psalmistam credimus de deo, quia dixit, & facta sunt. Nec tamen negamus deo ministros esse, alios iustitiæ ut dæmones, alios gratiæ ut angelos, alios opportunitatum & uictus, ut supercaelestia corpora, sed de his aliis. Per fulmen uero trifidum loco sceptri Ioui additum, eo quod igneum sit, ostendere uolueret fingentes, nonnunquam eum pro elemento ignis & aeris assumendum, ut asserit Seruius, & tunc Iunonem eius coniugem terram & aquam esse uolunt, eo quod ex eis omnia quorundam iudicio procreantur, & sic secundum Varronem de agricultura duo dicuntur parentes magni, Iuppiter pater & Iuno mater. Puto ego hanc fictionem originem habuisse ab his, qui arbitrati sunt ignem rerum omnium causam, ac eo agente cuncta generari atque nutiri, & sic dum ignis & aer Iuppiter, eius opus est, cortuscationes & tonitrua, & nubes congregare, atque dissolvere, uentos excitare, atque comprimere, fulmina emittere, & huiusmodi, eo quod hæc in regione aeris igne agente conficiantur. Trifidum autem dixere fulmen, ut triplex fulminis designetur proprietas, est enim cortusum, & scindit & urit, de quibus si quis plene uidere cupit, Senecam philosophum uideat ubi de quaestione naturalibus. Quercum arborem ideo attributam illi uolunt, quia eius fructu primum homines pascerebantur, & ideo uisum est eam arborem tunc dici illius, ad quem spectat educare homines, quos ipse produxit, seu quorum gerit imperium. Hanc Isidorus ubi de etym. nucem uidetur arbitrari, eamque dicit à Latinis iuglandem uocari, quasi Iouis glandem, eo quod Ioui olim consecrata fuerit, & sequitur eius fructus tantum habere uirtutem, ut si mitatur inter suspectos herbarum uel fungorum cibos, quicquid in eis uirtutem habet, sit, exudent, rapiant, & extinguant. Aquilam eius in tutelam esse asserunt, eiusque rei causam Laetantius ex alieno describit, dicens, Cæsar quoque in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem, cum ex insula Naxo aduersus Titanos proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspiciu euolasse, quam uictor bono omine acceptam tutelæ suæ subiugarit. Sacra uero historia etiam ante consedis aquilam illi in capite, atque ei regnum portendisse testatur. Cur infans à Saturno absconditus sit, cur cum Titanis bellum gesserit, cur Saturnum fugauerit, satis plene ubi de Saturno monstratum est. De coniugio uero Iunonis, etiam ubi de Iunone est explicitum. sic & de nomine satis plene, ubi de Ioue primo. Et ex his quæ ibidem & hic scribuntur, si quis uellet, satis posset aduertere quantum homo iste cum proprietatibus Iouis planetæ conuenerit, & quoniam ob id merito sic Iuppiter nuncupatus.

Lib. 1. cap. 11

De Dactylis Idæis ita tradunt Græci: Dactyli Idæi, inquit, sex & quinque dicuntur esse, & dexteros quidem uiros, sinistros autem feminas. Pherecydes, dexteros uiginti, sinistros autem triginta duos facit. Fuerunt autem γόνιμοι, ut ipsius uerba ponam, πρῶτοι καὶ μεταλλεῖς. Nominati sunt à matre Ida, alij Idæos Dactylos uocari aiunt, ὅτι ἐν τῷ ἰδίῳ ἐντυχόντες τῇ βίᾳ ἰδίῳ ὥσπερ τὸ πλὺ ἐὶν, καὶ τὸν δακτύλῳ αὐτῆς ἠξένον. Nascas à Dactylo patre & matre Ida dictos ait. Ex ijs præcipui fuerunt Titias & Cyllenus, qui & magnæ matris asseores habiti, & certis sacris culti sunt: tametsi sint, qui Titiam indigetem Creteum, ex Ioue genitum uelint. Nomina & artes Dactylorum ab autore Phœ-

ronides

ronides sic recensentur: Εὐθα γόνιμοι ἰδαιοὶ φρονεῖς ἀνδρες ὁρῶντες οἰκίαν αἰὼν νείλμις, δαίμονα μινεύς γε μέγας καὶ ὑπερβίος ἀκμαῖν. εὐπάλαμοι θεράποντες ὁρῶντες ἀδελφείης οἱ πρῶτοι τέχνην πολυμήτιος ἠφαιστοῖο. εὐρορὴν ἔρρησι νάκας ἰόντα σίδηρον ἐς πύργον κενεγὰρ καὶ ἄρῃ πρὸς ἔργον ἰδαιέων. Hæc ex Comment. Apollonij. Ipse autem Apollonius lib. 1. nymphæ cuiusdam Anchiales filios dicit & in Phrygia habitare, sic enim ait: Βωμόν δ' αὖ χέρας δὸς παρ' ἐνέορ, ἀμφὶ δὲ φύλοις σεφάροισι δρυϊνοῖσι θνητοῖς ἐκείνων, μητέρα δινδυμὴν πολυπότνια κίρκαν αἰόντες ἐνναέτην φρυγίης, πτῆνός ἑκα κύκλινόν τε οἱ μῆνοι πολέων μοιρηγέται, καὶ παρ' ἐνέορ μητέρας ἰδαιῆς κεκλήκαται, ὅσοι ἴκασι Δάκτυλοι ἰδαιοὶ κρηταῖες, καὶ ποτε νύμφη ἄρῃ καὶ δακτύλῳ ἀνὰ πῶτος ἀμφοτέρωσι δακτύλῳ γαῖης οἰκείδος ἐβλάσθη. Diomedes nō ex Anchiale, sed ex Ope nator tradit. Aiunt, inquit, in Creta Opim in Idam Cretensem ex fuga delatā, quum puerperij tempus instaret, primam montis partem manibus apprehendisse, atque ita partu solutam. Ex impressione uero manuum Curetes prodixisse, quos ab effectu Græco nomine Dactylos, & Idæos à mōte nominauerunt, ut à pupillis oculorum quas Græci κῶρας appellāt, uel à galearū cono Curetas. Hos nutriti Ioue ferūt, & ne uagitu puer proderetur, nouo lusui genere excogitato, clypeolis æneis inter se cōcurfantes, eris tinnitu, & numerosi pedis cōpositione, qui Dactylus inde dictus est, Saturnū celauerunt.

De aquila Iouis in Comment. Home. Iliad. 8. sic traditur: λέγεται δὲ κατὰ πλὴν τὸ δῖος γένος ἔχειν τὸν αἰὲρ γεννηθῆναι, καὶ τὴν πρὸς τοῦ γένους μάχην παρὰ τῶν αἰώνων διότι ἐν τῇ διακειμένη τῶν πλάνων ζεύς αἰὲρ ἐβλάσθη καὶ προστάσσει καὶ ἀγγέλλει αὐτῷ χεῖρας πρὸς ἐκείνους, ὅς ἐστι φανέας ἀέροι, ὅτε καὶ αἰὲρ ἐκλήθη, ὅς ὡς τινες παρὰ τὸ αἰὲρ, καὶ παρὰ τὸ ἐτεὸν διηλοῦν, ὅς ἐστιν ἀλὼδες.

De nouem Musis filiabus Iouis.

Cap. 11

Vix numero nouem sunt, Iouis & Memoriam filiae, ut ubi de Etymologiis placet Isidoro. Theodotus autem Memnonis dicebat & Thespiæ, eo forsitan quod Thespiades illas appelleret Ouidius. Harum nomina sunt hæc, Clío, Euterpe, Melpomene, Thalia, Polymnia, Erato, Terpsichore, Urania, & ultima Calliope. His dicunt cum filiabus Pierii numero totidem bellum innatum fuisse. Et quoniam uidetur sint à Musis Pierides, in picas mutatae sunt, & ob uictoriam Musæ earum consecratae sunt cognomen. Has præterea dicunt à quodā Pyreneo claustris clausas, easque ex claustris in detentionis perniciem euolasse. Insuper aiunt eis fontem Castallium & nemus Heliconem consecratū, easque ad Iram Apolline pulsante canentes. Nos autem his premittis ad auferendū uelut fictionibus ueniamus. Placet Isidoro Christiano atque sanctissimo homini has Musas appellatas à quarendo, eo quod per eas, sicut antiqui uoluerunt, ius carminum & uocis modulatio quaretetur, & ob id per derivationem ab eis Musica, quæ est moderationis peritia, denominata est. Et ut idem dicit Isidorus, quoniam ipsarū Musarum sonus sensibilis res est, & quæ in præteritū fluit, imprimaturque memoriæ, ideo eas à Poëtis Iouis & memoriæ nuncupatas. Ego autem puto, quum à deo omnis sit scientia, nec solum ad eam concipiendā intellexisse sufficiat, nisi quis intellecta memoriæ commendauerit, & sic memoriæ conseruata expresserit, ut te quis scire nouerit, ut ait Persius, Scire tuū nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. quod Musarū officiū est, & hinc illas Ioue genitas & memoriæ fictū est. Necnon arbitror Musas à moys quod est aqua dictas, causa insequentibus ostēderetur. Cur autem nouem sint, in cōmentario secundo super somnio Scipionis plurimū Macrobius conatur ostēdere, eas equiparans octo spherarū celi cantibus, non nam uolens celorum modulationē esse concentū, superaddēs post longam uerborum fetiem musas esse mūdi cantū à rusticis etiā sciri. quia eas canēnas quasi canenas à canēdo dixerunt. Attamen ex his reddit Fulgentius aliā rationem, dicens uocem fieri quatuor ex dentibus, quos lingua dum loquitur percutit, ex quibus si defecerit unus, potius quæ uox, sensibilis emittatē necesse est. Insuper ex duobus labijs uelut uerborū cymbalis cōmoda modulationibus. Sic & lingua quæ curuamine à circumflexione quadā tanquā plestrum uocalem format spiritū, inde & palato, cōcauitate cuius sonus profertur. Vltimo ut nouem sint, addit gutturis fistula, quæ tecti meatu spiritualem præbet excursus. Et in super quoniam

Lib. 5, Met. 4.

ἀπὸ τῆς μάσας
quod est inue
stigare, μάσας

ne proferre quod elegeris. Hæc Fulgentius. Vellem ego hos conuenire, si possem, quæ
 etis signis aciebz q̃ compositis in Musis impetum facere, & eas ab eis sumptis armis ex
 terminare si possint conantē inipidi, & dū male intellectis uerbis Boetii se armatos existi
 mant in certamen inermes descendūt, & quæ succinēte de Musis dicta sunt intuentes dis
 cant, nunquid has tam sublimes mulieres in lupanari uiderint, nunquid eis abusi sint
 nunquid credēt Psalmistam, Isaiam, Iob, aliosq̃ sanctissimos dei uiros illas ē meretricio
 manu duxisse, ut inter sacra uolumina collocarēt. Scio negarent hos unquam has quas
 indifferenter scenicas meretriculas dicunt ufos, ni testis mihi facer diuinatum literarū in
 terpres Hieronymus esset, cuius ne ab eorū insidia tefingi possim, libet ut iacēt in proce
 mio libri à se ex Græco in Latinum translati Eusebii Cæsariensis uerba describere. Dicit
 enim post multa Hieronymus sic, Quid psalterio canotius, quod in morem nostri Flacci
 & Græci Pyndari nūc iambo currit, nunc ꝑ Achaico personat, nūc sapphico tumet, nūc
 semipede ingredit̃: Quid Deuteronomii & Isaiæ canico pulchrius: quid Salomone gra
 tius: quid perfectius Iob: quæ omnia hexametris & pentametris uersibus, ut Iosephus &
 Origenes scribunt, apud suos composita decurrunt, &c. Nesciebant puto tales Musarum
 officium esse uocum tempora ordinare, nesciebant circa scientiam Musas agenda dispo
 nere, nesciebant diuinis uiris ad maiestatem literarum suarum augendam sua officia pre
 stitisse: taceant igitur, & se ipsos rabidi mordeant, qui dum non intelligunt, alios morde
 re conātur, & nos omissum reintroitus iter. Musis cum Pieriis fuisse de cantu certamen,
 hoc arbitror sensu sumendum. Sunt nonnulli tam ineptæ audaciæ ut quum nullam
 nouerint disciplinam, suo tamē inhiuentes ingenio audeant se disciplinæ præferre, nec
 dubitent disputationis inire certamen, quod dum in conspectu doctorum faciunt, non
 scientifici doctis apparent, sed potius stolida & quadam præsumptione loquaces. Et quā
 multa

2 4 mncm

mnem Græciæ nobilitatem habuisse principium, sed ex filiorum numerositate nullum nec nomine exprimit.

Comment. in Homer. Ἐδδὸς δ' αἰόλου παῖς, inquit, ἀγρόμενος κρείσσον τῷ ἑρεχθίδας θυγατρὶ κρείσσον δ' αὐτῆς δύο παῖδας ἰώναι καὶ ἀχαιοῖν, ὅν δ' ἰδὼν ὦκισεν ἀδινάσας, ὃ δ' ἀχαιὸς φόνον ἐμφύλιον ἔδρασε, παρὲν γένε' εἰς θεοσάληα, καὶ κυριεύσας τῆς χώρας, τοὺς ὑποτέταγμένους ἀφ' αὐτοῦ προσήγορεν ἀχαιῶς.

De Venere Iouis xi. filia, quæ peperit Amorem.

Cap. IIII

Enus, Homero teste, Iouis fuit filia & Diones, & est hæc quam Tullius ubi de naturis Deorum tertiam vocat, & coniugem fuisse Vulcani. Hanc autem Martem amasse, de quorum adulterio & captiuitate supra ubi de Marte dictum est. Sic & Aeneæ matrem dicitur, de qua etiam ubi de Aenea scriptum est. Sic & ubi de Diomede de uulnere ab eodem suscepto, & æque ubi de

Adone narratum est, qualiter à filio casu uulnerata, Adonem dilexerit. Nec desunt qui credant de hac dici, quod legitur in historia sacra, Venerem scilicet instituisse meretricium quæstum, quod Augustinus ubi de ciuitate dei uidetur asserere dū dicit, Huic oblata à Phœnicibus esse dona de prostitutionibus filiarum antequam uitis illas coniungerent. Huic præterea Claudianus ubi de laudibus Sulliconis, apud tuam Cyprum rex optime, delirio sissimum describit uiridarium, in quo omnia facile possint enumerari spectanda ad suadendam lasciuiam, incipit enim sic, Mons latus Ionium Cypriæ rapis obumbrat, & per seuerat iusta per quadraginta sex uersus, quos quia prolixum nimis erat, nō scripsi. Et hic idem uiridario descripto quam grandis sit Veneti cura, circa cultum & ornatum apponit, dicens, Cæsariem tum forte Venus subnixæ cornu. Et infra per decem uersus. Quoniam supra ubi de Veneribus multa circa fitiones de Venere dicta sunt, esset hic replicare superfluum. Superest quod ambigitur ponere. Hanc enim Venerem quidam putant eandem esse cum Cypria. Ego duas fuisse arbitror, & hanc uere Iouis filiam fuisse, & Vulcani coniugem. Aliam Syriæ & Cypriæ seu Diones filiam, & Adonis coniugem. Qui unam & eandem putant, dicunt eam Iouis & Diones filiam primò Vulcano nuptam, & inde Adoni. & ob nimiam formositatem celestem Venerem à Cypriis arbitratam, & dea dicta est, & tanquam dea factis honorata, et quæ apud Paphos templum, & ara fuit, eam quæ aram solo thure & floribus redolentem faciebant, eo quod Venus ex uariis causis odoribus delectetur. Aiunt quæ cum hæc uiro fuisset superstes, tanto feruuisse pruritu, ut ferè in publicum declinaret lupanar, & ad suum palliandum scelus, dicunt eam Cypriis mulieribus suasisse meretricium, & instituisse ut facerent uulgato corpore quæstum, ex quo subsequuntur ut uirgines etiam ad litora mitterentur, Veneri uirginitatis & futuræ pudicitie libamenta daturæ, & ex coitu aduenarum sibi exquisitæ dotes. Theodotius etiam superaddit, dicens tam scelestum facinus non solum in Cypro diu seruatum, sed in Italiam usque deductum, quod autoritate Iustini firmat, qui dicit apud Locros ex uoto aliquando contigisse.

Hæc Venus à Græcis ποῖς καὶ κυπρίνῃς uocatur, eo quod, ut Hesiodus ait, γένετο ποῖς καὶ ἐνὶ κύπρῳ. Quam tamen etymologiam reprehendit is, cuius scholia in Homerum extant, neque enim à loco κυπρίδα dictum uult, quum nusquam, ut ipse ait, Homerus Dijs à loco epitheta addat, sed ab effectu, quasi κυπρίδα, hoc est, τὸ κύπρῳ πορίζουσα. Vide lib. 5. Iliados, ubi longa disputatione hanc rem ille tractauit. Peperit hæc eadem ex Baccho Priapum, de quo in commentarijs Apollonis sic traditur: Venus quum amaret Bacchum, concubuit cum eo, deinde Baccho in Indiam profecto, concubuit & cum Adonide, postea illo ex Indis reuerso, coronam illi obuiam progrediens, obtulit, eumque sic coronatum tanquam sponsum se qui se iussit, ex quo quum concepisset, in Lampsacum abiit, ut ibi paritum ederet. Iuno autem insensa illi ob zelotypiam, manu uterū illius incantando tetigit: ex quo factum est, ut illa pareret filium non modo præter omnes alios deformem, sed & ingenti pene præter modum edonestatum, cuius postea quum illam pueret, reliquit illum in urbe Lampsaci ab se reiectum, à quo euentu nomen urbi ἀπαργῆς primo, deinde literæ mutatione ἀλαργῆς factum est, eo quod ibi filius Priapum suum esse Venus negarit, ὅ γὰρ ἀπαργῆς εἶναι negare significat. Hunc postea quum Lampsacensis mulieribus

mulieribus nimium gratus esset, à ciuibz eiectum serunt, ob quam rem quā nescio quo malo postea premeretur, templum eidem & sacra constituerunt, factusque etiam horrorum Deus est. De hoc & Lothide nymphæ quæ pacto noctu eam comprimere uolens ab asino clamante prohibitus fuerit, Ouidiū primo Fastorum lege. Huic asino Bacchus ob operam aduersus Gigantes nauatam, siue quod eo transuectus paludem fuerat, quum à Iunone furijs immisus ageretur, Dodonamque expiandi causa peteret, loquedi usum dederat: quem postea Priapus occidit, uel ob præsentem causam, ut uult Ouidius, uel ut Higinius, quia ab eodem, quum de magnitudine membri certarent, superatus uideretur. Et hinc institutum quoque, ut Priapo asinus immolaretur. Quod Ouidius hic de Lothide nymphæ, hoc alij de Vesta dicunt, ut superius in capite Vesta à Bocatio dictum est.

De Amore xii. Iouis filio.

Cap. V

Amorem Iouis & Venetis fuisse filium omnes uolunt, quod ego non hominū cte dam, sed Planetarum. Sunt enim ambo complexionē similes, calidi & humidi, sunt præterea beniuoli ambo, & æqua luce splendidi, & ideo ex his amorē gigni, & eum potissime quo conuiuiumus, quo amicitias iungimus, fictum est, ut intelligamus quoniam ex conuenientia complexionum & morum inter mortales amor & amicitia generetur. Quæ quidem uera præter inter uirtuosos esse non potest, ut clare demonstrat Tullius ubi de amicitia. & hinc arbitror potius ex his quia ambo beniuoli, natus dicitur, eo quod beniuolus esse non possit quis, nisi sit uirtuosus. De concupiscibili autem amore satis supra dictum est.

De Proserpina xiii. Iouis filia, & Plutonis coniuge.

Cap. VI

Proserpina Iouis & Ceteris fuit filia, quæ quoniam Venetis despiceret ignes, à Pluto ne amata est atque rapta, & ad inferos delata, & ibidem eius coniunx facta, quam cum diu quæssisset Ceres, & indicio Atethuse apud inferos competisset, eo quod tria grana malipunci comedisset, eam re habere non potuit. Sententia tamen Iouis facta est, ut sex menses cum uiro, sex autem cum matre moraretur apud superos. De hac Proserpina in præcedentibus ubi de Cere, quicquid sub figmento tegitur, explicasse memini. Et iccirco præter quod ad historiam attingat, replicare non curabo. Arbitror igitur hanc Sicani regis Siciliae & Ceteris fuisse filiam, eam quæ ab Orco Molossorum rege, seu Cudonio, uel Agefilao secundum Philocorum, anno xxviii. Eriethi regis Athenarū raptam, et quæ coniugio copulata. Hæc tamen historia prolixius habetur ubi de Plutone.

Hæc alio nomine etiam Hecate dicitur, quanquam sunt qui Hecaten atque Proserpinam diuersas facere uidentur, ut est in commentario in Theocritum. Cuius, ut ibi ab eo narratur, fabulæ hic ascribendam putauim, eo quod non esset uulgaris. Τὴν ἑκάτην, inquit, χθονίαν φασὶ θεὸν καὶ νερέϊαν περὶ τὰς νύκτας, καὶ καὶ οὐρανὸν ἔχειν, καὶ μὴ χεῖρ ἔχειν, καὶ γεννησάμεναι παρ' ἑνὸς, ὁνομασθῆναι αὐτῇ θεῶν ἄγγελον. ταύτην δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν τὰς νύκτας διοῖναι, καὶ τὸν αὐτῆς ἀνδρὸς ἀνέμωσιν αὐτῇ καλεῖται τὸ τῆς νύκτος μέτρον, ὃ τὸ πρῶτον αὐτῆς αἶθερ ἢ χρομῆλον, καὶ δὲ αὐτῇ εὐδωπῇ τῇ φοινίκῳ θυγατρὶ. αἰδομένη τὴν ἡμέραν, καὶ ἐφορῆσαι βελονὴν αὐτῇ καλεῖται, τὴν καὶ αὐτὰ μὲν τὸ πρῶτον εἰς γυναικῶν τελευτῶν οἶον καὶ ταφῆν, καὶ αὐτῇ τὸ πρῶτον ἀνδρῶν νεκρῶν φέροντας. ὅθεν τὴν μὲν ἡμέραν ἀποσπῶναι, τὴν δὲ διὰ τοὺς κατὰ νύκτας κελεύσαι ἀναλαβόντας καθάσαι. ἑκάτης δὲ ἐστὶ τὴν ἀχέρουσαν λίμνην ἀπαγαγόντας ἀγνίσαι. ὅθεν τὴν θεὸν ἀποκεκληρωθῆναι τοῖς περὶ αὐτῇ, καὶ κατὰ χθονίαν φασὶ. Ἄλλως. τῇ δὲ μὲν καὶ μὴ χεῖρ ὁ ζεὺς τεκνοῖ ἑκάτην, διαφείρεται ἡσυχίῃ καὶ μεγάλῃ. ἢ ὑπὸ γῆν καταφθίνου ὑπὸ τοῦ πατρὸς πρὸς τῶν φόνων ἀναζητήσιμ. καὶ νυν ἡσυχίῃ καλεῖται, καὶ φύλαξ καὶ διαφείρεται καὶ φασφάρος καὶ χθονία. Hæc ille in Idyl. 2. Apollo in 3. Argon. τὴν ἑκάτην etiam βριμῶν appellauit. ἰστέον δὲ βριμῶν καὶ εὐφορὶν καλεῖσθαι βριμῶν, καὶ κατὰ πόλιν, καὶ ἐν τοῖς ἀνέμοις, &c. quo loco ait Comment. βριμῶν δὲ αὐτῇ προσσηγορεύεται, διὰ τὸ φοβερόν, καὶ κατὰ πληκτικὸν τὸ δαίμονος, καὶ φάσμα τὰ ἐπὶ αὐτῇ τὰ καλὰ μὲν ἑκάταια, καὶ τὸ μακρὸν αὐτὰ μεταβάλλει τὸ εἶδος, διὰ τὸ ἐμμεσσε καλεῖσθαι. Aut à βριμῶν, id est strepitu ignis, λαμπαδῶντος γὰρ ἡ θεός. aut βριμῶν quasi βριμῆν τὴν ἔσχα. βριμῆν enim in compositione epitafim significat.

Proserpine raptus etiam ab Ouidio lib. 4. Fastorum describitur.

De Castore

De Castore xiiii. & Polluce xv. filiis Iouis.

Cap. VII

Apollon. lib. 2

Lib. 5

Scilicet Thas
layram, ut no
cat Propert.

Castor & Pollux, & Helena secundum Fulgentium, filii fuerunt Iouis & Leda, ex quorum conceptione talis fertur fabula. Cum Leda Tindari regis co-
iunx Ioui placuisset, ipse in cygnum uersus coepit canere, quo cantu illam
ad se non solum audiendum, sed capiendum traxit. Qui dum caperetur ab
ea, eam ipse cepit atque oppressit, & eo coitu Leda concepit ferunt, & ova
peperisse unum ex quo Castor & Pollux, & Helena nati sunt. Alii uero uolunt Pollucem
& Helenam tantum, & Castorem fuisse mortalem Tyndari filium. Nonnulli dicunt, in-
ter quos Paulus, ex compressu illo duo nata esse ova, ex uno quorum Castor & Pollux nati
sunt, ex altero uero Helena & Clytemnestra postea. Castorem ergo & Pollucem iuuenes
fuisse in ignes, omnis testatur antiquitas, & ante alia legitur eos ex Argonautis fuisse,
eisque redeuntibus a Colcho Pollucem, Amycum Bebrycorum regem ei uolentem uim
inferte interemisse. Demum quum recuperassent Helenam sororem a Theseo raptam,
quum eandem a Paride asportatam cum ceteris Grecis nauibus irent illam repetituri, sunt
qui dicant eos nec ad Troiam deuenisse, nec in Lacedaemoniam rediisse, sed in caelum ra-
ptos, signum geminorum fecisse. Tullius tamen scribit ab Homero dici eos Lacedaemo-
ne fuisse sepultos. Et Ouidius ubi de Fastis dicit, quod cum ipsi Phoebe & Thoreum eius
Leucippi filias rapuissent, Lynceo & Ida fratribus desponsatas, a sponsis bello repetitas,
& in eo Castorem a Lynceo occisum, in quem cum curret Pollux, eum interemit, occi-
ditque Idas Pollucem nisi a Ioue actum esset, ut eum nequiret ledere. Lactantius etiam in li-
bro Diuinarum institutionum dicit, Castor & Pollux dum alienas sponfas rapiunt, esse
geminis desierunt. Nam liuore iniuriae concitatus Idas, alterum gladio transuerberauit, &c.
Aiunt insuper Castorem equo ualuisse plurimum, & Pollucem pugna. Et qui esset Pol-
lux aeternus, cerneretque fratrem mortuum, Ioui patri petiit, ut sibi cum fratre aeternitatem
partiri fas esset. Quod cum concessisset Iuppiter, ambo in caelum assumpti sunt, & gemi-
norum fecere signum. Horum in tutelam equos esse uoluerunt gentiles. Nunc quid ex fi-
ctionibus interpositis sentiendum sit, uideamus. Placet quidem Tullio, ubi supra, Casto-
rem & Pollucem filios fuisse Iouis terui & Leda, hominis quidem, non cygni, neque dei,
eosque esse ex his quos *Διόσκουροι* appellauere Graeci. Iouem autem in cygnum uersum
ideo forsitan finxit antiquitas, quia dulce canat cygnus, quod possibile est & Ioue fuisse,
& sui cantus dulcedine, ut saepe contigisse uidimus, in sui dilectionem atque concupiscen-
tiam Ledam traxisse. Est enim canis ex uncis Veneris unus. Seu forsitan erat iam senex Iup-
piter, & ob senium canus, quando Ledam amauit. Et quia ob feruens desiderium queru-
lus factus sit, fictum fore eum in cygnum uersum, qui canis est, & morti propinquus ca-
notus. Quod autem ex eius concubitu ova peperit, non ob aliud dictum credo, nisi ne
in fictione foetus uideretur a genitore dissimilis. Aues autem ova gignere consueuerunt.
Seu quia pellicula quadam circumuoluti ambo eodem partu nati sunt, ut uidemus non
nunquam ova nasci panniculo nondum in nucleum solidato. Idam prohibitum a Ioue
ue, ne Pollucem laderet, uim constellationis arbitrabatur Leonius. Quod alterna morte
Pollux redimeret fratrem, uidetur Alberico quum assumpti in caelo geminorum sta-
gnum fecissent, & in eo ita se habeant stellae, ut dum oritur una, altera adhuc latet. Ea-
demque quae latuerat post prioris occasum adhuc aliquantisper appareat, & sic dum des-
cendit ad inferos, unus occidens scilicet primo tanquam mortalis, alter tanquam diui-
nus apud superos adhuc consistit. Et conuerso, dum ascendit unus ad superos, diuinus
esse uidetur, stante adhuc altero aliquantisper apud inferos tanquam mortali. Pollucem
solum immortalem fuisse a fulgore sydens existentis in capite Pollucis sumptum credi-
tur, qui longe maior est, quam is qui ex sydere Castoris cernitur, qui aliquando ob uapo-
ris grossitiem non uidetur, cum Pollucis uideatur continue. Paulus uero dicit Casto-
rem Pollucis opere a Lacedaemonibus numero Deorum additum, & sic immortalem fa-
ctum. Pollux autem postea ob pietatem erga fratrem habitam, & quia insignis esset homo, etiam
deificatus

deificatus est, & fratri coniunctus, & sic alterna morte se inuicem redemerunt. Nam pri-
mo Castor ne Pollux occideretur, occisus est. Secundo Pollux ut frater esset aeternus, eum
deum fieri fecit, & ipse remansit mortalis, data fratri deitate sua. Posuissim Fulgentii expo-
sitionem, sed quoniam per sublimia uadit, omisi. Equos eorum in tutelam posuere, ad
ostendendam iuuenum delectationem & curam dum uixerunt, potius quam ob rem
aliam, quicquid Seruius dicat, existimo.

Leda autem filia Thestij fuit, ut supra in annotationibus indicauimus.

Uidetur Comment. Homeri nonnihil uariare hanc fabulam, *Ιδας καὶ Λυκκὸς ἀφ' ἑκείνης τῆς*
ἡμέρας, ἡμέρας δύο, τῶν Λυκκίων θυγατέρας φοίβης καὶ Ἰλίας, ἐκείνην τὴν ἡμέραν
ὁ καὶ τὸν θυγατέρα ἀφ' ἑκείνης τῆς ἡμέρας ἀδελφὸς ἦν. λέγεται δὲ τοὺς Διόσκουρους
ἐκ τῆς αὐτῆς τῆς κόρας ἐπὶ πατρὶος εἶναι μαχομένους, καὶ αὐτῶν τῶν γὰρ καὶ τῶν ἀνδρῶν
τῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν, ὅτε ὁ εὖς ἀργιῶν κεραιῶν βάλῃαι τὴν ἰδαν, καὶ ἀντιπύρρον τὴν πολυδύνην
τίθειαι. αὐτῶν αἰετῶν, ποτὶ τὸν θῆλον ἀδελφὸς εἶναι, ἢ σὺν τῷ ἀδελφῷ εἶναι τὴν τελευτῶν, καὶ
τοὺς ἰσθρὺς (ἦρ. ὁ δὲ μάλα αἰετῶν μετὰ κάστρος ἀποθανόντων καὶ ἡμῶν).

De Helena Menelai coniuge, & xvi. filia Iouis.

Cap. VIII

Helenam Iouis & Leda fuisse filiam uulgatissimum est, & proximo supra
monstratum. Hanc aiunt inter mortales ceteras formosissimam fuisse, ut
Tullius testatur in arte ueteri, cuius quidem formositas Grecis atque Asiatis
populis eo auro plurimum damnosa fuit, & potissimum exitiosa Tro-
ianis. Volunt igitur hanc adhuc uirgunculam, & inter scenas in palaestra
ludentem a Theseo Atheniensium rege raptam. Demum eo peregre profecto, ab eiusdem
matre Castori & Polluci repetentibus restitutam. Inde uero Menelao regi Lacedaemonum
coniugio iunctam, tandem a Paride, ut placet aliquibus, sub specie legationis Hesionam
repositante, & Menelai hospite, eo etiam absente, pulchritudine & facietis eius capto, ho-
spitalitatis iure neglecto, cum omni suppellectili regia raptam ea uolente. Lactantius uero
dicit eum classe Spartam quassasse, & cum postulata Hesionam non redderetur, ut habue-
rat a Priamo, regionem bello infestasse, & Spartam ui cepisse, & inde Helenam adduxisse
se Troiam. Quam postea Graecorum principes omnes coniuratione facta, cum illam fru-
stra saepius repetissent, sub ducatu Agamemnonis cum ingenti exercitu secuti sunt, & plu-
ribus peractis certaminibus post decennium Ilione capto illam Menelao restitutam non
absque labe proditiōis, cum sint qui dicant, occiso Paride a Pyrrho eam Deiphobo nupsisse
se, & quarentibus Grecis proditiōe perficere quod armis non uidebatur posse contin-
gere, cum discessum ex composito simulassent, eam ex arce dormiente Deiphobo signum
accensa face ad occupandam sopitam ciuitatem Graecos reuocasse, ob quod meritum asse-
runt eam in Menelai gratiam rediisse. Alii tamen dicunt a Menelao ultro susceptam, eo
quod ui non sponte sua rapta fuerit. Sanè per Homeri carmen patet eam apud Troianos
fuisse annis uiginti, cum longe minus arbitrentur plurimi, quod quidem in Iliade circa
finem ostendit Homerus, dum eam cum Hecuba, & reliquis matronis Troianis Hecio-
tem occisum stentem introducit, atque dicentem, iam certe nunc mihi hic xx. annus, Ex quo
ab illinc ueni, & a mea recessi patria. Eusebius uero dicit in libro temporum eam anno pri-
mo regni Agamemnonis ab Alexandro raptam, & eiusdem Agamemnonis anno xv. Illo-
nem captum atque deletum. & sic discordes sunt. Seruius autem facit quaestionem de ara-
te Helenae. Nam cum Argonautae fuerint fratres, illamque a Theseo raptam susceperint, qui
contemporaneus eorum fuerat, & inde a filiis Argonautarum bellum Thebanum con-
fectum fuisset, quorum filii in Troianam demum uenere expeditionem ob Helenae ra-
ptam, uidetur ei ualde mirabile, quasi existimet eam iam senem. mihi autem non sic. Nam
ut ex dictis Eusebij patet, Helena a Theseo rapta est anno regni eius xvi. qui mundi fuit
annus iii. M. noningentesimus octogessimus nonus, & tunc erat Helena paruula puella.
postmodum a Paride rapta est anno primo regni Agamemnonis, qui mundi fuit annus
iiii. M. septimus, & sic inter primam captam & secundam non amplius decem & octo
annorum

annorum fuit spacium, & sic Helena esse potuit xxx. annorum, uel circa, quando à Paris de rapta est, qua ætate mulieres nobiles & ingenio ualentes speciosiores formosiores suam faciunt arte addentes, siquid forte prouectior ætas subuaxerit. Experientia quippe re rum doctiores factæ sciunt mores componere, quibus non solum augetur pulchritudo, sed etiam nonnunquam ad capiendum uires deformitati præstantur. Hæc tamen illione capto, Menelao suo restituta tempestate maris circumacta primo in Aegyptum delata est, Thuori rege ibidem regnante, quem Homerus in Odyssæa Polybum uocat, inde in Lacedæmoniam cum Menelao reuersa est.

- a Didymus hoc addit fabulæ, Helenā ab initio noluisse consentire Paridi, neq; illum sequi, quapropter cū re infecta ille abiisset, Venerē fraude circūuenisse Helenā. Mutata enim Paridis figura in Menelai, cum illa putaret cū Menelao se esse, Paridem ad nauem illā perductā, ac ui deinde impositā asportauisse.
- b Iliad. ultimo ubi Helena sic inquit, ἡδὲ γὰρ νῦν μοι τόδ' ἐκαστὸν ἔλεος ἐστὶν ἐξ ἧς καὶ ἐμὲ ἔκρυψ' ἔμης ἀπειλῆνθ' ἀπὸ δῆς.
- c Ἀλλὰ νῦν δὲ πολλοὶ δόμαρ' ὄσ' ἵνα ἐνὶ οἴκῳ Ἀργυρῆς, &c. Odyss. 3. Hunc Thuorim uocatum dicit Eusebius.

De Clytemnestra xvii. Iouis filia, & coniuge Agamemnonis.

Cap. IX

Clytemnestra secundū quosdam, ut supra dictum est, Iouis & Leda fuit filia, ex uno ouo cum Helena nata. Hæc autem Agamemnoni nupsit, & ex eo plures filios peperit. Tandem cum ad Troianum bellum imperator iuisset, occiso iam Palamede à Græcis, ut Leontio placet, Nauplii senis suasionem in amplexus Aegisthi sacerdotis olim Thyestis filii uenit, & cū iam Ilione deiecto uidor Agamemnon repeteret patriam, & secum, ut Seneca Poeta in Tragædiis ait, traheret Cassandram Priami filiam, quæ illi ex præda contigerat, seu suasionem adulterii, seu conscia patris sceleris, seu ira superinductæ pellicis mota, eo suscepto, ut quibusdam placet, illum in conuiuio factorum trucidari fecit. Seneca autem dicit ibidem, quod cum suasset illi uestes bellicas ponere, ei q; indumentum parasset, cui nullus erat capiti exiis, eum exquirentem & implicitum adultero tradidit occidendum, & Cassandram æque trucidari fecit. Quo casu regiam occupauit, & cū septem annis unā cum Aegistho regnasset, ab Oreste filio cum sacerdote scelesto occisa est.

De Palicis xviii. & xix. Iouis filii.

Cap. X

Palici fratres fuere duo, ut Macrobius in Saturnaliorū libro asserit, Iouis filii & Thaliæ nymphæ, de quibus talem recitat fabulam. In Sicilia Simerus est fluuius, iuxta hunc nymphæ Thaliæ compressi Iouis grauida, metu Iunonis optauit, ut sibi terra dehisceret, quod factum est. Sed ubi uenit tempus maturitatis infantum, quos aluo illa gesta uetat, reclusa terra est, & duo infantes de aluo Thaliæ progressi emerferunt, appellati q; sunt Palici, quoniā primo in terrā merli denuo inde reuersi sunt, neq; longe inde lacus sunt, sed in immensum profundū aquarum scaturigine semper ebullientes, quos incolæ Crateras uocant, & nomine Dellos appellant, fratres q; eos Palicorum existimant, & habentur in cultu maximo, præcipue q; circa exigendum. Hæc Macrobius. His quidem, ut satis per Macrobiū potest intelligi, ara fuit atq; sacerdos, eo quod miranda ibidem cernerentur. Nam Aristoteles in libro quem scripsit de mirabilium auditu, dicit, In Palico Siciliae x. cubitorum aqua est, quæ sese duabus ulnis in altum efferens, à uidentibus campus adiacens submergi putatur, uerum decidens in statum pristinum conuiescit, & apparet ibidem sacrum quoddam. Nam si quis in tabella quot rerum uoluerit iuramentum describat, & descripto super aquam deponat, si iustum sit, tabella natat, si iniustum, demergitur. Per iurus autē inflatur, adeo ut sacerdos loci nullā ab eo pro purgatione satisfactionem accipiat. Macrobius autem asserit, quod si futuri uel alterius alicuius rei controversia esset inter aliquos, & accusatus diceret se apud Crateras iuramento uelle purgare, sumptis uadibus accedebant, si is qui iurabat tunc iurasset, esset q; innocens, illasus abibat. Falsus autem iurator mox uita priuabatur in lacu. Miranda quidem sunt, & grandis erat in tales hostis antiqui potestas. Cur autē Iouis dicti sint filii, & absorpta mater sit, reddit talem Theodorus

tus rationem. dicit autem hand longe à Panormo non ignobilem fuisse scrobem loco ubi dicebatur Thalia, in quam omnis aqua, quæ à plaga illa montis Ethnæ ob imbrem cadebat, mergebatur. Et quicquid tunc fuisset in cauernam deiectum, non multo post in lacus seu fontes Palicorū ebullientes uidebatur emergi, per quod apparebat imbrem quæ Iouis, id est, ætæ opete natam uolunt, eo in loco sub terras condi, & demum apud lacus Palicorum iterum nasci, & sic ex Ioue nati Palici.

Meminit horum Virgilius in tertio Aeneidos, & Silius libro decimoquarto.

De Iarba Getulorum rex xx. Iouis filio.

Cap. XI

Iarbas Getulorum rex, filius fuit Iouis & Garamantidis nymphæ, teste Virgilio, qui dicit, Hic Ammonæ satus rapta Garamantide nymphæ, &c. Pausanias uero dicit eum fuisse filium ex filia Bisalphis regis, quæ dicit Iouem in forma arietis oppressisse. Sed huius rei fabulam sic narrabat uenerabilis Andalo. Iuppiter à conuiuio Aethiopum rediens, cum uidisset in ripa Bragadae fluminis Garamantidem nympham speciosissimam lauante pedes suos, ut erat in libidine pronus, euestigio concubitu eius optauit, quem in se euntem cū uirgo uidisset, tertia, uoluit capere fugam. Verum cancer quidam pedi nymphæ propinquus, minimo pedis digito ore capto nympham dolore captauit, quæ dum remouere eum conaretur, à superueniente Ioue capta & oppressa est, & ex eo concubitu concepit & peperit Iarbam. Iuppiter autem ob impensum seruitutem, cancerum in celo locauit, signum q; zodiaci fecit. Leontius dicit credi Iarbam Iouis uere fuisse filium, cum ipse mundum circueis loca omnia libidine sua sedauerit, & Garamantidem filiam fuisse Garamantis regis Garamantum, eam q; ab eo in ripa Nili captam atq; uiolatam. Quod ego arbitror factum tempore solstitii æstiuales, & ob id fictum uirginem penes fluuium calore detentam à cancro moratam. Theodotus dicit Iarbam Garamantis regis fuisse filium, & Iouis dictū, quia Getulos ab extremis Aethiopæ solitudinibus, & arenis arenibus in Aphricū litus eduxit, & eos in multis ad humanitatem petulantibus instruxit. Præterea iam dictus Paulus longe aliter de hoc Iarba alibi scribit. Dicit enim selegisse Garamantidem speciosissimā atq; nobilem regionis illius fuisse uirginem. Et cum ab æstu æstiuo penes fluuium quendam detineretur, à Mezerulio rege captam atq; oppressam, & ei peperisse Iarbam, ideo uetusto more ab incolis, quibus post patris mortem impetrauit, Iouis filium dictum seu creditum, eo quod optimis institutis effertatos mores eorū in mitiores redegerit. Hic, ut Virgilius placet, Didonem optauit in coniugem.

Higinus tamen aliter de canero qui à Iunone inter astra relatum dicit, eo quod Herculis pedē morā dicens arripisset, dum ille Hydram Lerneam extingueret.

De Mena xxi. Iouis filia.

Cap. XII

Mena Iouis fuisse filiā, sed ignobilem testatur Augustinus, ubi de ciuitate dei, dicens. Sed ibi est Mena, quæ mensuris floribus præest, quam uis Iouis filia, tamen ignobilis, &c. Hanc Papias dicit Lunam esse. Esto Varro hoc officium Iunoni attribuat, ut ibidem Augustinus affirmat. Hanc Ioui filiam attributam ideo teot, quia à Ioue causatur. *μῶν* enim Græce, Latine defectus sonat, qui hac in parte mulierum est, quatum in utero natura prouida in nutrimentum factus purissimum seruat sanguinem, qui infra mensem non concipiente muliere, à calore naturali per quem sumitur Iuppiter, corrumpitur & coarctus emittitur.

De Myrmidone xxii. Iouis filio.

Cap. XIII

Myrmidon, ut asserit Isidorus ubi de etymo, & post eum Rabanus, fuit Iouis filius & Corymossæ nymphæ, & ab eo uolunt Myrmidones nominatos, eo quod eorum dux fuerit, quem etiam Rabanus dicit post Cecropem regem Atheniensium fuisse. Sanè Seruius aliud sensit de nomine Myrmidonū. Dicit autem in Attica regione fuisse puellam, cui nomen Myrmix erat. Quæ cum ob castimoniam & solertiam gratissima esset Minervæ, contigit ut aratum in odium Cæteris à Minervæ conditum omnibus ostende

A tet

ret, Quamobrem turbata Minerva, eam uertit in formicam, damnatūq; ut nunquam a congregandis granis desisteret. Quæ cū multitudinem procreasset, euenit quod morientibus Theſſalis, Aeaco Iouis filio subditi ex formicis illis in homines transformati restarentur, ex quo Myrmidones dicti, eo quod formicæ myrmices dicerentur à Myrmice posella in formicam uersa. Myrmidonem autem puto aliquem insignem fuisse uirum, cuius agentibus metis Iouis dixere filium.

Rursum aliter fabulā hanc Ouid. describit lib. 7. Meta. qui dicit ex formicis homines factos, precibus à Ioue postulante Aeaco, postquam pestilentia eius totus populus periisset, & inde Myrmidones dictos. De Xanthio fluuio xxiii. Iouis filio. Cap. xiiii

Xanthus fluuius filius fuit Iouis, ut in Iliade testatur Homerus, dicens, Xanthi tenolentis, quem immortalis genuit Iuppiter. Hic quidem fluuius sub Ilione effluit, & Simoi prope mate miscetur, & cum eo effluit. Est autem longe maior fama quondam, eum q; magna fecisse fngit Homerus aduersus Græcos. Sed mirandum est Homerum alibi dixisse omnes fluuios Oceani filios esse, & hic dicit Xanthum Iouis esse filium, quod profecto non inaduertenter factum est. Fetunt autem nonnulli Xanthum potius torrentem esse quàm fluuium inter quos Lucanus dicens, Inſcius in ſicco ſerpentem puluete riuum Tranſierat, qui Xanthus erat, &c. Et ideo cū ex imbris potius quàm ex fonte tumefceret, non Oceani, sed Iouis est filius, cum in aëre qui est Iuppiter cauſentur pluuiæ, ex quibus torrentes effluunt.

De hoc alij ſic fabulantur, Herculem quandoq; ſiti laboraſſe, oraſſeq; Iouem patrem, ut ſibi fontem aut riuulum aliquem oſtenderet. Qui cum filium nollet perire, iecit fulmen, cuius iſtu terra proſeſſa emiſit aquam. Vnde Hercules ſiti reſinſiſſa, terram latius effodit, fontemq; ad plenum perduxit: & quia inde laborem ſuum leuaret, ſcamandrum uocauit, quaſi camandrum, quoniam xamæet q; ipſius ſoxog fuiſſet, qui poſtea Xanthus dictus eſt, quod mulieres Troiane in eo lauantes xanðas xomæas xoxog. C. Iliad. & Cap. x v

Luciferum dicit Barlaam Iouis & Auroræ fuiſſe filium, & Trachinam amaſſe nympham, & ex ea uiolata prolem geminā fuiſſe Ceycem ſcilicet & Dædalionem. Hunc ego ſpecioſiſſimum & mitem fuiſſe hominem arbitror, & ob id Iouis dictum filium. Quod autem eius mater Aurora dicta ſit, ob id puto quia Venus quæ dum mane ſolem præcedens & Auroram, Lucifer dicitur, ex ſinu Auroræ oriri uideatur, & ideo à cōuenientia nominū tractum teor. Et ſicuti cæleſtis Lucifer, ſic & iſte Auroræ dictus eſt filius. Et quia Trachinæ prouinciæ imperauit, ſictum eſt eum eam oppreſſiſſe, & ex ea geminam fuiſſe prolem.

De Dædalione Luciferi filio, qui genuit Chyonem. Cap. xvi

Dædalion Luciferi fuit filius, ut teſtatur Ouidius, dicens, Acer erat bello q; ſerox ad uim q; paratus, Nomine Dædalion illo genitore creatus, Qui uocat Auroram cælo q; nouiſſimus exit, &c. De hoc Ouidius reſert fabulam, quod cum huius filia eſſet nomine Chyone, & hæc ob eius formoſitatem Phœbo & Mercurio placuiſſet, elata in Dianam auſa eſſet obloqui, ſecutum eſt, ut ab ea cum ſagittis cōſoſſa occumberet. Cui dum funeralia agerentur, uoluit ſæpius ſe ob dolorem in ignem in quo corpus filia comburebatur, iniicere. Quod cū ter detentus nequiſſet, quarta uice dum obſtinatus ad ignē curreteret, antequam eo deueniret, in accipitrem uerſus euolauit, & quos mores habuerat homino, & auis etiam obſeruauit Theodotius huic ſidioni uelut amouens, hiftoriam reſert dicens, Chyonem Peonio Epidaurenſi nupſiſſe, & Dædalionem patrem eius rapaciſſimum hominem, & ob id à fratre Ceo pulſum à Peonio ſuſceptum, & ſummo honore habitū. Verū cū mortua eſſet filia, de aſſinitate deſperans, in uetere rediens morem, in accipitrē uerſum dixere. De Chyone filia Dædalionis & Peonis cōiuge. Cap. xvii

Chyone filia fuit Dædalionis, quæ cum xiiii. attigifſet annum, formoſiſſima à multis cin coniugē poſtulata, ut ait Theodotius, Peonio Epidaurenſi nupſit. In de cedeunte Mercurio

Mercurio à Cylleno mōte & Phœbo à Delphis, & ea uifa, eius pulchritudine capti, cū ſeſperatim eius petiſſent concubitum, Apollo ſpem optati coitus traxit in noctem, Mercurius ſeruentius opans, non expectata nocte, uirginem caduceo tetigit, & in ſoporem altiffimum alligauit, dormientem q; uiauit atq; diſceſſit. Phœbus autem ueniente nocte anus formam aſſumpſit, & intrauit ad illam atq; oppreſſit. Et ſic factum eſt, ut ex utroq; conciperet, pareret q; Mercurio Autolycum, qui tractu temporis à patre nō degenerans atq; ſiſciſſimus fur eſt effectus. Phœbo uero peperit Philammonē, qui grandis carmine & cithara ualuit. Sanē cū hæc ob tam generoſam prolem, & quod tam ſplendidis diis placuiſſet, in ſuperbiam extolleretur, auſa eſt pulchritudinē ſuam pulchritudini Dianæ præferre. Quam ob cauſam commota Diana, ſagittis tumidam interemit. Sub cuius fabulæ cortice quid abſcōditum ſit, ubi de unoquoq; eorum ſcribitur, ſupra adaptū eſt. Chyonem autem à Diana occiſam, nil aliud arbitror, niſi agentibus humoribus frigidis eam diem clauſiſſe.

De Ceyce Luciferi filio.

Cap. xviii

Ceyx Trachiniæ telluris rex, fuit filius Luciferi. Vnde ſic Ouidius, Hic regnum ſine uifine cede regebat, Luciferi genitore latus patriū q; nitorē Ore ſerens, Ceyx, &c. Erat igit, ut idem ſcribit Ouid. formoſo atq; pio homini uxor Halcyone, quā ipſe diligebat ſumme, & plurimum diligebatur ab ea, quæ cum is uellet ire cōſulturus Apollinem à Clatium, nec poſſet terreſtre iter agere impediēte Phorbantis bello, in quantum poterat, obſiſtebat ne mare ingrederetur. Verum Ceyx ſuo deſiderio magis quàm conſilio aut beneplacito coniugis credens, conſenſa nauī iter atripuit. Nec diu, & tempeſtas ingens exorta eſt, quā nimium fatigatum nauigium periclitatum eſt, & ipſe infelix ab undis abſortus interiit. Halcyone autem domi die noctūq; pro ſalute uiri precibus atq; ſacris lunonem honorabat. Quæ cum friuolas deuote mulieris preces diu pati nō poſſet, domum adiuu ſomni, egitq; ut Morpheæ ex miniſtris ſuis unū cui etat uires diuerſas hominum inducere formas, mitteret, qui quod contigerat, in ſomnis Halcyone nūciaret. Quod cū mœſta uidifſet per quietem, abeunte ſomno cucurrit ad littus, ad quod fortuito maris æſtus Ceycis cadauer impulerat. Quo uiſo, dum doloris impatiens ſe undis dare præcipitē conaretur, Deorum & Luciferi miſeratione ambo tam mortuum corpus, quàm præceps Halcyone in aues uerſæ ſunt, nomen q; amantis mulieris tenent, & adhuc littora ac maria ſeruant. de quibus dicit Ambroſius in hexameron, Id temporis habent deputatum à partibus, quando maxime inſurgit mare, littonibus q; uehementior ſtutus illiditur. Et quod mirabile eſt, dicit quod poſitis ouis in littore conſeſſim mitelcit mare, & omnes cadunt uentorum procellæ, donec ſeptem diebus oua ſoueat Halcyone ſua, & naſcuntur pulli, & poſt hæc aliis ſeptem diebus natos educat, & ſic xiiii. diebus mare quieteſcit auibushis obſequioſum iubente deo, quos quidē nauæ Halcyoneos dies appellant, ſic Ambroſius. Si dixiſſet Poëta, fabuloſum putaſſem. Hæc Theodotius hiftoriam aſſerit, & quod circa finem figmenti eſt, aſſerit à caſu & mulieris nomine ſictum. Nam ea ſorte tempeſtate dum undis impulſum exanime corpus Ceycis deueniſſet in littus, & Halcyone dolore urgente, aues illæ quibus nomen erat Halcyonis, aſtantibus apparueret, ex quo ab omnibus dictum eſt mortuos in Halcyonas aues fuiſſe mutatos.

Fabula eſt apud Ouidium lib. ii. Meta. & apud Lucianum de diebus Halcyoneis, Declinatur autem hæc Halcyon, huius Halcyonis, ut apud Theocritū Idyl. 7. uel hæc Halcyone, huius Halcyones, ut apud reliquos.

De Orione xxv. Iouis filio, qui genuit Hyppologum. Cap. xix

Oriō Iouis & Neptuni, & Mercurii fuit ſecundum Ouidium filius. Sanē quia cōmunia à digniori denominari conſueueret, placet Theodotio, ut Iouis tantum filius appelletur. Attamen etſi de origine cōcordes ſint ueteres, de proceſſu uitæ & exitu diſcrepant. Nam ex eo ante alios Ouidius talem recitat fabulam, ſcilicet quod terram petagranibus Ioue, Neptuno, & Mercurio factum eſt, ut nocte ſuperueniente nec aliud eſſet illis diuerſorium, Hyrci ſenis patui cultoris agelli gurguſtiolum intrarent. Qui cum illos

A 2 incognitos

eum Thracam dicit regem, & in mare præcipitatum, eo quod primus aquam uino mis-
cuisset, & rem haustu lynceram plurimis infecisset uenenis. Quæ tam diuersa sicut unâ
reuocari possunt. Dicit enim Seruius hunc abstemium fuisse, & hinc uini contemp-
torem, & ob id a diis orbatum, quod tam in clyti liquoris moderate sumpti commoda ignora-
set. Quem dum aspernaretur, & uites incidere, sibi ideo crura incidisse sinxerunt, eo quod
uini haustus ad omnia faciat homines promptiores. Quod autem in mare deiectus sit, nil
aliud est nisi eum sua simplicitate ad perpetuum aquæ potum fuisse damnatum a natu-
ra rerum, cum uinum omnino respueret. Seu aliter, hunc ideo Bacchi contemptorem uo-
lunt, quia ingurgitator maximus Bacchi uidebatur contemnere uires, & ob nimiam uir-
ni ingurgitationem oculos perdidisse, quod pluribus contingit. Quod autem illius se ac-
bitates uires incidere, nō uult aliud nisi quia potando multum, credebatur se uini penu-
riam immittere. Verum sibi crura concidebat, id est, crurum uires auferbat, ut conuul-
te ebriis sæpe uidemus, dū onusti uino irubantes incedunt. Quod autem in mare proiectus
sit dictum est, quia cū mare salum sit, & salredo habeat suum asperre, & potiores huiusmodi
di quanto magis potant, magis sinit, in mare proiecti, id est, perpetuū suum esse uident.
a Οὐδὲ γὰρ εἰς τὸ θάλασσαν τὸν κρατερὸν Λυκούργον ἀνὴρ ἦν, ὃς γὰρ θεοῖσι μὴ ἐπὶ πρῶτον
ὅς ποτε μέγιστος διαπύκνιστος πίνων, καὶ ἡγάθεον νηυσὶν ἔπειθε, ἀλλ' ἅμα πᾶσαι οὐδ' ἄλ-
λα καὶ κατέχευεν ὑπὸ ἀνδροφόνου Λυκούργου, ὃν ὁρῶντα βεβαλὼν, διαπύκνιστος δὲ φε-
θεῖς, οὐδ' ἄλλος κατακύμαθις δ' ὑπὸ δεινῷ κόλῳ, &c. Iliad. 6
b Fuit et alius Lycurgus rex Nemææ, ad quem profuga Hypsipyle, capta uenit, eiusque filium Opheltum
nutrijt, cuius meminit Statius lib. 4. Thebaidos.

De Angeo Lycurgi filio.

Cap. XXXIII

a Angus secundū Lactan. Lycurgi fuit filius, & ut dicit Stat. Cetrinus Acacidas mu-
ris q̄ immane minantē Angatū, &c. Videt ergo ex Argonautis fuisse, quāobrem
non huius fuisse filium arbitror, cū legamus Dryantem Lycurgi patrem in Thebano bel-
lo occubuisse, quod diu post fuit. Hunc præterea dicit Isidorus ubi de etymo. Samū con-
didisse ex quo constat eum antiquiorem Lycurgo.
a Thebaidos quinto, quo loco tamen nostri codices Antea habet pro Anceo, uitiō librariorū ut puto.
b Angai, siue ut pleriq; scribūt, Ancai huius meminit & Apollonius in primo Argon. Ἰταρὸς γὰρ
μὲν ἔπειθε ἰσχυρὸν ἀγκυλῶς ἦν μὲν γὰρ πατρὸς Λυκούργου ἐπὶ μῆτι. Quo loco commentarius inquit
Lycurgi & Antinoës filij fuerūt Anceus & Epiochus. Caterū cū Lycurgum, Arcadem quendam dicit,
cui etiam sista quadā Molia uocata peragebant Arcades, eo quod Ereuthalionem occidisset. Meminit
Ancei & Flaccus lib. 1. &c. Fuit et alius Anceus filius Neptuni & Astypalæ, cuius eodē lib. Apol-
meminit: καὶ δ' ἄλμα δ' ὅς ποτε δὲ ποσειδάωνος ἱκνὸν ἦτο, ὃ τὸν ἀστυπάλῃαν ἀγκυλῶς μὲν ἔπειθε
νοσφιδεῖς ἐγγύς, ἐδ' ἰμμεγίστος ἔδος ἦν γὰρ παρθεῖν ἀγκυλῶς ὑπὸ δεινῷ κόλῳ, &c. De hoc com-
mentarius inquit, prouerbiū natū est, Multa cadūt inter calicem, supremāq; labra. De quo uide Adagiā
Erasmi. Hic Anceus post mortem Typhios Argo nauem gubernauit, ut Apoll. 2. Argonau.

De Harpalice Lycurgi filia.

Cap. XXXIII

Harpalicem, dicit Papias Thracem fuisse, & Lycurgi filiam, ac uenationibus deditā,
de qua Virgilius, Vel qualis equo Threissa fatigat Harpalice, uolucrum q̄ fuga præ-
uerit Hebrum, &c. Theo. dicit hanc patriam reliquisse, & ad Amazonas abiisse,
& ibidem imperasse. Seruius autem scribit de hac, quod cum patrem senem a Getis ca-
ptum sensisset, collecta confestim multitudine, & celerius quā de femina spectari po-
tuerit, illum armis & robore liberauit. De Phyllide Lycurgi filia. Cap. XXXV

Phyllis, ut ait Ouidius in epistolis, filia fuit Lycurgi regis Thraciæ, ad quam cum de-
iecto Ilio tēpestate actus uenisset Demophoon, ab ea hospitio & lecto susceptus est,
& cum ob mortem Mnestei regis Athenarum uellet in patriam redire, refarciis nauibus,
& obtemperata ad tempus licentia, illam dimisit. Quæ cum angetetur, eo in terminum nō re-
deunte, ut nonnulli uolunt, laqueo uitam finiuit. Alii dicūt dum in mare se præcipitem
date uellet, miseratione deorū in amygdalū sine folijs uersa est, Redeunte tandem Demo-
phoone

phoonte eius in aduentu floruisse. Cuius figmenti talis potest esse ratio, Amygdalus Græ-
ce φύλλα uocatur, in qua morientis Phyllidis remansit nomen. Hæc flante Zephyro, qui
occidentalis est uentus, & in Thracas uadens, per Aticam regionem transitum facit, flo-
ret, cum uentus hic habeat plantis & graminibus adeo fauere ut floreat, & hinc fabulæ
locus datus est, Phyllidam scilicet lætari & florere, redeunte ab Athenis amalio.

Phylla Græce folia dicuntur. Seruius in Aeclog. Virg. fabula meminit.

De Minoë Iouis xxvi. filio, qui genuit Androgeum, Glaucum, Ariadnam,
Phædram, & Deucalionem. Cap. XXXVI

Inos Iouis & Europæ dictus est filius, quā ipse ex litore Phœnicum rapuit,
ut supra ubi de ea dictum est. Hic autē ætate prouectus, Pasiphaën Solis filiā
sumpsit uxore, & ex ea filios filiasq; progeniuit. Inter quos Androgeus præ-
clarè indolis fuit, hic ab Atheniensibus & Megaresibus inuidia occisus est,
eo quod ceteros in palæstra superaret, in ultionē cuius Minos aduersus eos
attipuit bellum, cuius circa initium, & in processu quædam contigerunt, de quibus hæ-
betur ubi de Pasiphaë & Theseo. Verum ante alia scelere Scyllæ Nisi regis filiæ Megaren-
ses subegit, & inde superatos Athenienses sibi uestigiales fecit. Postremo Dædalū, eo quod
operam dedisset adulterio Pasiphaës unā cum Icaro filio Labyrintho clausit, ex quo cum
euolassent, sumptis armis eos in Siciliam usq; securus est, ubi ut in Politicis Aristoteli plac-
et, apud T. Camærinum oppidum a filiabus * Crotali occisus est, cuius post mortē eum
apud inferos iudicem dixere Poetæ, ut Virgili patet carmine, Quæsitōq; Minos urnam
mouet ille silentium Cōcilium q̄ uocat, uitasq; & crimina discit, &c. Quæ tam multa
cum historiis & fictionibus mixta sint, de eis lectius aduertendum est. Quod autem Io-
uis filius Minos habitus sit, sunt qui uelint uerum, & tunc Iouem hominem fuisse, &
Cretensium regem, & Europam interuincio præcaptam atque monitam, & ex Phœni-
cum litore raptam, & non tauri dorso, sed naui, cuius esset uel nomen, uel insigne tau-
rus, in Cretam delatam, & ibidem Ioui iunctam regi, & Minoem aliosq; peperisse filios.
Sunt qui uelint eam raptam & uictam a Ioue, & demum Asterio regi Cretensium nu-
ptam, & ex eo quos diximus filios peperisse, ut in libro temporum scribit Eusebius. Et si
sic sit, tunc fictum est eum Iouis fuisse filium, seu ad eius gloriam ampliandam, seu quia
ex suis operibus se Ioui planetæ similem exhibuerit. Fuit enim inter alia homo omnibus
subdiis æquus, & seuerus iustitia, legesq; Cretensibus dedit, quas nondum habuerant.
Et ut a rudi populo acceptiores haberentur, solus secedebat in antrum. & cum quod uis-
debatur opportunum, composuisset, exiens illud se a Ioue patre reportare monstrabat,
qua astutia & id forte consecutum est eum arbitrari Iouis filium, & leges a se condite in
maximo precio habitæ sunt. Eum autem Asterii filium fuisse nullo modo concedi uides-
tur a tempore, cum constet Asterium in Creta regnasse Danao regnate Argis, circa annos
mundi iii. M. dec. lii. cum bellum ab eo habitum aduersus Athenienses fuerit Aegeo re-
gnante, qui regnauit circa annos mundi iii. M. deccc. lx. Dædalum autē euolasse ideo di-
ctum est, quia longis habitis nauibus, quæ remigio maxime ualent, clam tanquam euo-
later abiit. Iudex ideo apud inferos dictus est, eo quod apud mortales, qui respectu habito
ad superælestia corpora, inferi sumus, cōponendo leges & ius exhibendo postcibus, iu-
dicis officiū egit. Porro omittendū nō est q̄ uarie de tēpore huius scriptores senserint. Legi-
tur apud Eusebiū Minoem anno xvii. Hirci regis Argiuorū apud Cretā regnasse, qui
annus mūdi fuit 3796. Nec multū postea regnate Acrisio Argis a Cretensib. Europā raptā
anno mūdi 3869, qui quantū a superiori distet, apparet. Subsequently scribit ibidem, Pan-
dione Athenis regnante Europam raptam, quod fuisse potuit circa annos mundi serē
iii. M. deccc. xvi. & id conuenit longe melius, quā superiora tempora cum his quæ de
Minoë leguntur. Nam ut idem Eusebius dicit, ut a Parthadio memoratū, regnate Aegeo
Athenis, Minos mare obituit, & leges Cretensibus dedit, quod fuisse percipit anno mū-
di iii. M. noningentesimo quinquagesimo tertio. Et esto ibidē legat Platonē hoc esse fal-

sum convincere. conveniunt tamen cum his quæ à Philochoro in Attidis libro de Minoæ notantur recitantur, dato aliquantulum discrepent ab his quæ postmodum ab Eusebio dicuntur, qui assensit anno regni Atrei sexagesimo primo Minoem in Sicilia aduersus Dædalum arma corripuisse, quod secundum supputationem annorum mundi fuit anno iii. M. secundo, qui unus plurimum distat à cæteris. dato possibile sit eum tam diu vixisse, nisi obitarent tempora successorum, ut in sequentibus patebit. Quæ ad Taurum & Palisphaen spectant, supra ubi de Palisphae explicata sunt.

^a Sic enim Comment. Homeri habet Iliad. B. qui ait Minoem ab illis suffusione feruentis aquae extinctum esse. Vide et Diodorum libro quinto.

b De hac re uide Diodorum libro undecimo rerum antiquarum, & Comment. Homeri in Odyss.^T
De Androgeo Minois filio. Cap. xxvii

Androgeus filius fuit Minois & Pasiphaës, iuuenis quidem egregia virtutis, qui cum Athenis in palestra superaret omnes, ab Atheniensibus & Megarensibus inuidia occisus est. In cuius ultionem pater insurgens, occiso Niso Megarensium rege, Atheniensibus acri bello superauit, sibi quoque uestigales fecit.

De Glauco Minois filio.

Cap. XXVIII

Glaucus, ut ait Seruius, filius fuit Minois, ex qua matre non ponit. Hic, ut idem Set-
gius dicit, ad Italiam ueniens, sibi poscebat imperium. Quod ideo illi minime con-
cessum est, eo quod nil præstaret incolis, sicut pater fecerat, qui zonam eis in cinctis eun-
bus transmiserat. Quamobrem is esse ostendit scutum, à quo & ipse Labicus dictus est, &
populi Labici. Et sic uidetur Minoem apud Italos aliquando regnasse, quod ego miro,
& suspicor, ne corrupta uocabula historiam etiam faciant esse corruptam.

Glauco Minois filij etiam Higinius meminit, cumq; ab Aesculapio uitæ restitutum dicit, cum in melo
lis dolio, ut alij tradunt, necatus fuisset.

De Ariadna filia Minois, & coniuge Bacchi.

Cap. XXIX

Ariadna filia fuit Minois ex Paliphaë, ut sæpe testatur Ovidius. Hac The-
seum ab Atheniensibus Cretam missum amavit, & eius clam uia conu-
bernio sumpta fide, quod eam in coniugem & Phædræ sororem suam
pro Hippolyto asportaret, eum docuit, quo pacto Labyrinthum posset in-
trare, & Minotaurū superare, & filo duce labyrinthū exire. Qui cum per-
cisset omnia, noctu Ariadna & Phædra navi positæ clam discessit, & in Chium insulam,
ut dicit Ovidius, seu Naxum, ut ait Lactantius, nocte discedens dimisit Ariadnā ibidem
dormientem, quæ expergesta cum derelictam se cerneret, clamoribus & ululatu fami-
neo cœpit omnia completere litora. Verum Bacchus forte secus nauigans, cum eam uis-
disset, amassetq; in coniugem sibi iunxit, & ex ea, ut placet aliquibus, Thoantem Lemni
regem suscepit. Sanè cum superasset Bacchus Indorum regem, & eius amasset filiam, &
Ariadna diu ob hoc quæsta esset, à Baccho amplexibus & blâdiitiis lenita, coronam eius
quam ante Vulcanus fecerat, & Veneti dederat, & Venus Ariadnæ concesserat, in cælum
sustulit, & nouem stellis ornavit, & inde à suo nomine Ariadnam uocatam liberam æ-
que secum in cælum traxit, & celestem fecit imaginem. Nexus seu Chios insula sunt co-
pulo abundantes uino, quo captam Ariadnam puro, & ob id à Theseo temulentam re-
lictam. Et quoniam potationibus uacasset, postea Bacchi dicta est coniunx. inde quoniã
à uino mulieris honestas omnis dissoluitur, ei à Venete corona scilicet libidinis in signe
donatur, quod in cælum usq; id est, in notitiam omnium fertur, & non solum derecta-
bile infamiae dedecus per ora uirum fertur, uerum agente uino mulier in amplexus quo
runcunque dilabitur.

a Ita ut quotannis septem iuvenes Atheniensium regi in Cretam mitterentur, Virgilius libro sexto, In soribus lectum Androgeo tum pendere pænas Cecropidae iussi, miserum septena quotannis Corpora natorum, stat ductis sortibus urna.

^b De Ariadna Ouid. lib. 8. Met. Porro Comment. Hom. in Odyss. A. & Iliad. Σ. addit lineam eam su
ipse Deo

esse Dedali, & à Dedalo Ariadne datam, ut illa Theseo daret, iuberetq; ex iugo ianue alligare & deducere, donec in medium Labyrinthi ueniret, ubi si dormientem Minotaurum deprehendisset & occidisset, capillum capitis eius Neptuno porrigeret, silumq; relegendi rediret: quo Theseus factus, euasit. Quod autem Ariadnem reliquit in Naxo, id Palladis iussu factū esse Didymus ait, quæ illi in somnis apparuit, relictaq; Ariadna, Athenas aufugere iussit, additq; Ariadnem postea à Venere consolatam esse, quæ illi futuram cum Baccho connubium indicauit, id quod factum postea dicunt. Et illam ex Baccho perisse Oenopionem, Thoantem, Staphylum, Latramyn, Euanthem, & Tauropolim. Hi enim à Cômēt. Apoll. numerantur. Tandem autem Ariadne à Diana sagittis occisa dicitur, eo quod uirginitatem non seruasset. De Phædra Minois filia, & Thesei coniuge. Cap. xxx

De Phædra Minois filia, & Thesei coniuge.

Cap. x x x

Phædra filia fuit Minois & Paliphaës, ut satis ueteri fama uulgatū est. Hæc cum Ariadna sorore superato Minotauro, cum Theseo abiit, & Ariadna, ut supra dictum est, relicta, eius facta est coniunx, & ex eo peperit Demophoontem & Anulochum. Tandem cum Theseus cum Pirithoo rapturus Proserpinam descendisset ad inferos, Hippolytum priuigium amauit, cuius libidini cum consentire noller Hippolytus, furore incensa illū tedēū Theseo accusauit, quod illi uim uoluisset inferre. Quamobrem Hippolytus iram patris effugiens ferē, ut supra dictum est ubi de Hippolyto, ab equis distrahitur occisus est. Tamen cum eum occisum fama ferret, pœnituit eam falsæ accusationis, & Theseo scelus confessum suum cum ense Hippolyti seipsam transfodit. Seruius autem dicit eam laqueo finisse uitam.

Hunc superius Antigonum vocat, cum tamen neutrius uocis idonei meminerint, sed Acaman
tem nominent.

De Deucalione Minois filio, qui genuit Idomeneum.

Сар. XX XI

DEucaalion, ut in Iliade placet Homero, Minois fuit filius, ex qua matre nō habetur, eius tamen successor præsumi potest, cū Idomeneus eius filius rex Cretensiu fuerit. Quatuor fuisse Deucaaliones indicat Comment. Apollonij in lib. 3. unum Promethei filium, alterū de quo mentio fit, inquit apud Hællanicum, tertium Minois filium, & quartum Abantis, de quo Aristippus in Arcaëdis.

De Idomeneo filio Deucalionis, qui genuit Orsilochú.

Сар. XX XII

IDomeneus Deucalionis fuit filius, Homero teste, ubi genealogia eius à Ioue in eū usq; describit. Hic cū Græcis aduersus Troianos bellū gessit. Sanè ut dicit Seruius dñ llio de leto patriam nauibus repeteret, tempestatem passus pro salute sua superis nouit, si eum in regnum suum hospitem redire concederent, se illis sacrificium exhibiturū ex ea re, quæ illi primo occurreret, qui cum Cretense litus teneret, configit ut ante alios filius desiderio uidendi patrem illi fieret obuius, quem cum ut aliqui dicunt, immolasset, seu ut alijs placet, immolate uoluisset, ob eius immanitatem à ciuibz pulsus est. quā ob causam cum nauem reascendisset, Salentinum usq; promontorium Calabriae uectus, statuisse q; ibidē exilium agere. haud longe à littore sibi suisq; Periliam condidit ciuitatem.

Verfus sunt Iliad. N. ὅφρ' ἰδὼς οἷος ζήνός τ' ὀνόσθ' ἰκάνω ὅς περ ὥρ' μίνας τίκε κρήτη
ἐπίσσορ μίνας δ' αὖ τίκεδ' ὑρ' ἀμύμονα δευκαλίωνα, δευκαλίωρ δ' ἐμὶ τίκετ' πολέας ἀν
δρεσσιν ἄνακτα.

De Orfilocho Idomenei filio.

Cap. XXXIII

Orsilochus Idomeni fuit filius, ut in *Odyssæa* scribit *Homerus*, hic patrem *Idomes* neam in *Troianam* expeditionem secutus, cum per omne bellum sibi successisset ad uotum, in exitu rei ob eius insolentiam, dum obstatet totis uiribus, ne ex præda caput *Ilionis* fors debita daretur *Vlyssi*, ab eo occisus est.

De Sarpedone xxvii. Iouis filio, qui genuit Antiphatem.

Cap. XXXIII

S Arpedonem Homerus dicit filium fuisse Iouis & Laodomix filix Belletrophontis, cuius etiā Sert. uestigia requirit. Augustinus autē aliter sentire uidet, dicēs per eos annos scilicet regnante Danao Argiuis à rege Xantho Cretensi, cuius apud alios aliud nomen inuenimus.

a inuenimus, rapta perhibetur Europa, & inde geniti Rhadamantus, Sarpedon, & Mino, quod magis ex eadem muliere filios Iouis esse uulgatum, &c. Alii dicunt hos Asterii fuisse filios, & ob id ego istum, non illum reor Sarpedonem esse, cum ille longe superior fuerit tempore. Sed quoniam de illo nil legitur, satis sit apposuisse nomen, & de isto quae legimus prosequamur. Hic igitur rex Lyciae fuit, & aduersus Agamemnonem & Graecos partes Troianorum secutus insignis uir armorum fuit, & multa memoratu digna peragrans fecit, ut per Homerum scribitur in Iliade. Tandem à Patrodo occisus est, & iussu Iouis ab Apolline de medio pugnantium sublatum est corpus eius, & flumine loti atque ambrosio respersum liquore, & regia indutum ueste, suisque ad exequendum funus restitutum. Quod autem hic figmenti modicum est, nil aliud uult, nisi quod medici opere curauerunt, & unguentis ad conseruationem eius unctum atque respersum.

a Huic consentiunt Hesiodus & Bacchylides, ut citantur à Comment. Iliad. M.
b Comment. Homeri in Iliad. M. Asterionem uocat, eique dicit Europam statim postquam copressa & grauida fuerat à Ioue elocatum esse, & apud eundem tres illos Minoem, Rhadamantum, & Sarpedonem peperisse.

De Antiphate Sarpedonis filio.

Cap. XXXV

Antiphates filius fuit Sarpedonis, Virgilio teste, dum dicit, Et primum Antiphatem, is enim se primus agebat Thebana de matre nothum Sarpedonis alii, &c. Hic filio subuerso, in Italiam Aeneam secutus est, & ibi aduersus Turnum bellum gerens, ab eodem occisus est.

Fuit & alius Antiphates filius Melampodis, de quo Odyss. O

De Rhadamanto xxviii. Iouis filio.

Cap. XXXVI

Rhadamantus Iouis fuit filius, & ut omnes uolunt, ex Europa, & regnante Danao Argis, secundum Eusebium rex fuit Lyciae. Hic cum seuerus iustitiae executor esset, cum apud inferos finxerit Poetae, culpas explorare nocentum, de quo Virgilius, Gnosius haec Rhadamantus habet durissima regna, Castigat, auditque dolos, subigitque facem, &c. De huius origine & fictione sentiendum est, quod de Minoe dictum est.

De Arceio xxix. Iouis filio, qui genuit Laërtem.

Cap. XXXVII

Arceus, ut testatur Ouidius, Iouis fuit filius. De eo enim Ouidius Vlysses loquitur, atque suam nobilitatem explicante aduersus Aiace, paucis his uerbis scribit, Nam mihi Laertes pater est, Arceus illi, Iuppiter huic scilicet Arceio.

Ouid. lib. 13. & Homerus quoque Laërtem Ἀρκείον ἰσχυρὸν uocat, & Arceij Odyss. 5. meminit.

De Laërte Arceii filio, qui genuit Echimenem & Vlysses.

Cap. XXXVIII

Laertes, ut ostensum est, filius fuit Arceii. Hic Anticliam Autolyca filia sumpsit uxorem, & ex ea suscepit Vlysses & sorores eius, uidelicet Vlysses non sua sponte aduersus Troianos euntem, tam quia diu uitam fessam laboribus traxit, donec post longos et riores tedeuntem cerneret, & iniurias ulciscerem.

De Cimene Laërtis filia.

Cap. XXXIX

Cimene filia fuit Laërtis, ut in Odyssaea scribit Homerus, dicens, Simul cum Cimene longi pepeli filia uenerabili, quam iuniorum genuit filiorum, scilicet Laertes. Hic ut in eodem patet libro, parentes tradidere in coniugem cuidam, qui Saminidis dictus est.

Odyss. O. ἔνεκα μ' αὐτὴν ὁρῶμεν ἄμα κ' ἡλικίῃ τανυνώεω, θυγατὲρ ἰφιδίμῃ, τὴν δὲ παλαιοὶ τὴν τέκε παῖδ' αὖ.

Non Samnidis dictus est, sed in same insula habitabat. Sic enim Homerus: τὴν μὲν ἔπειτα σάμνῃ δόξα κ' ἐμὲ ἔλοντο.

De Vlyse Laërtis filio, qui genuit Telemachum, Telegonum, & Auxonium.

Cap. XL

Vlysses incliti hominis apud ueteres dubium genus est. Nam alii eum Sisyphi latronis fuisse filium dicunt. Seruius enim dicit Anticliam eius matrem ante nuptias cum Sisypho Aeoli filio concubuisse, & Vlysses conceptum se, quod illi apud Ouidium Ajax Thelamonius concionans obiicit, dicens, Et sanguine cretus Sisyphio, quod etiam Theodotus asserit, dicens, Anticliam

Anticliam primo nupsisse Sisypho, & iam pragnans eo relicto ad Laërtem uenisse, & ex conceptu Sisyphi Vlysses peperisse. Leonius uero dicit, quod cum nupsisset Anticlia Laerti, & ad oraculum consultum iter, à Sisypho latrone, qui postea à Theseo occisus est, capta & oppressa est, & pragnans effecta ex eo concubitu Vlysses peperisse. Alii autem eum Laërtis filium dicunt, inter quos Homerus & Virgilius, & in ueterata seculorum plurima fama testatur, quorum ego auctoritatem secutus, Vlysses Laërtis fuisse filium dico. Hic fuit homo sublimis consilii, & praegrandis ingenii, fraude an uirtute plus ualens incertum. Hunc multimodum per sepe uocauit Homerus, quasi ad omnia habentem morum πολύμορον. Multa quidem perpeesus, omnia mira fortitudine superauit. Hic Penelopem Icarii filiam iuuenis sumpsit in coniugem, uirtute & corpore speciosissimam uirginem, & ex eo ilico Telemachum suscepit filium. Tandem rapta Helena à Paride, dum delectum Graecorum faceret Palamedes, ut dicit Seruius, ite ad Troiam fugere conatus est, se in sanum simulans, & ueniente ad Ithacam Palamede, animalia diuersi generis iugo iunxit ad aratrum, & salem seminare compertus est. Verum Palamedes astutiam uiri suspicatus, capto paruulo Telemacho, ad explorandam ingenii sui fraudem, cum aratro opponit. Vlysses autem uiso Telemacho, confestim dimouit aratrum, & sic cognitus in expeditionem ire coactus est, in qua Diomedis Aetoli amicitiam summe perseverante obsidio ne seruauit. Et cum Iphigeniam pro captandis uentis sub specie nuptiarum duxisset in sacrum, cum reliquis uenit Troiam, ubi maxima cum solertia ad obtinendam cepti uictoriam, opportuna plurima operatus est. Nam ut dicit Theodotus, suo opere factum est, ut Achilles à matre apud filias Lycomedis in habitu uirginali absconditus inueniretur, & in obsidionem etiam duceretur. Suo opere sagitta Herculis, absque quibus Troiam capi non posse dicebant, oraculo comperta sunt, & à Philoctete etiam obtenta, & ad Troiam delata. Suo opere Laomedonteus cinis, qui super Scaea porta Ilionis seruabatur, caute sublatu est. Post haec ipse una cum Diomede fatale Palladium ex Troia rapuit. Sic & Dolone perempto, aequae cum Diomede explorator factus, Rhesium Thraciae regem obruncauit nocte, & ab eo equos antequam Xanthum gustassent, eduxit in castra Graecorum. Et nonnunquam, ut dicit Seruius, habitu testis mendici hominis uersa uolens passus est, ut Troiam explorator intraret, & comperta cum fide retulit, semel cognitus ab Helena. Praeterea cum florida plurimum ualere eloquentia, inter Graecos & Priamum regem pro concordia legationis officium gessit aliquando. Nec non in mediis aciebus quantum ualere in armis, ostendit sapissime. Sic & in concionibus per sepe consilio Graecos iuuat. Simulacres habuit cum Palamede, eo quod in uitum traxisset in bellum, & frumentum portasset ex Thracia, quod ipse missus facere noluerat, quomobrem mortem eius machinatus est fraude, ut supra ubi de Palamede dictum est. Ad ultimum creditur hunc prodicionem composuisse, qua, arte Sinon, seu alia via Ilion capta & diruta est. Capta deinde Troia pro armis Achilles in iurgium cum Aiace Thelamonio uenit, & tandem illa aduersus eum eloquentia sua obtinuit. & Orislocho regis Cretensium filio creto, eo quod obstatet, ne sibi praedae Troianae pars daretur, ut reliquis dabatur principibus, & Polyxena occisa, atque Astryanae saxo illiso, naues in patriam redituras ascendit. Sed longe illi à uoto contigit, multis quippe agitato procellis, in longissimos errores atque peregrinationem decennem euectus est. Primo autem procella latum impulsu, ut ipsemet in Odyssaea Alcinoi Phaeacum regi refert, ad Cicones delatus est, quos quum expugnasset, & Hismarum ciuitatem omnem uertisset in praedam, paucis ex sociis perditis, ad Lotophagos tempestate impulsus est, exploratoresque quos miserat, cum Loto gustato, reditum non curarent, retinuit. In Siciliam inde delatus, ubi antrum Polyphemi Cyclopi cum duodecim ex sociis intrauit, ex quibus quum sex deuorasset Cyclops, obruto ei oculo, praesto fuisse, arietum pellibus inuolutus, cum superstibus sociis antrum exiit Cyclopi. Inde delatus Aeoliam, ab Aeolo uentos in uitam coactos obtinuit. Et cum iam Ithacae proximus esset, soluto utre à sociis

lociis thesaurum credētibz, flante aduerso vento in Aeoliam repulsus est, ex qua ab Aeolo pulsus nauigans die sexto, deuenit ad Lestrigonas. Quos cum haberet aduersos, perditis nauibus lociisq; cum sola naue sua fugiens, deuenit ad Circen. Quae cum exploratores suos mutasset in beluas, ipse à Mercurio suscepto pharmaco, ad illam accessit impauidus, & expedito gladio, mortē illi minatus est, ni euestigio lociis primas redderet formas. quod cum fecisset, eius amicitia usus anno iam trāsacto, & Telegono ex ea suscepto filio, cum tenuisset immortalitātē, ab ea eruditus de agendis, Elpenore ob uinolentiam casu mortuo detelicto, nauem conscendit, & secundo vento impulsus, nocte una ad Oceanū usq; deuenit. Quo peractis sacris à Circe monstratis, ad inferos habuit aditum, ubi & Arctidiam matrem & Elpenorem nuper praecipitatum inter alios inuenit, & de multis futuris à Tytesia uate certificatus est. Inde reuersus ad nauem ad Circem rediit, & sepulto Elpenore & praedoctus de futuris à Circe discedens, deuenit ad insulam Sirenarū, ad quas ne posset diuertere, sociorum aures cera obstruxit, & se malo nauis alligari iussit, & sic eis canentibus loca earum praeterit. Inde Scyllam transiit atq; Charibdim, nō absq; ingenti periculo & pari omnium labore. Et cū ad ea loca uenisset, quibus à nymphis Solis greges seruabantur, iussit ne quis eos uiolaret. Quod cum eo dormiente famelicibus lociis, suasisset Eurylochus, & ex gregibus animalia plura sumplissent, ei tempestatē in tolerabilem impetrauere, in qua cum fracta naue omnes deperissent socii, ipse solus & nudus capto nauis malo, ix. diebus ab undis & uento agitur est, & tandem ad Ogygiam depulsus insulam, à Calypsone nympha susceptus est, & ab ea vii. annis detentus. Tandem cum ab ea ægre discessum impetrasset, & nauem cū sociis obtinisset, Neptunus insensu, eo quod Cygnum filiū eius occidisset in pugna, & Troiā quam ipse cōstruxerat, demoliscisset, Cyclopēq; filiū orbasset, ab impetu maris fatigatū plurimo coegit, ut naui demersa nudum se praecipitem daret in undas, cuius natantis misera Leucothoē uelum illi praestitit suū, cuius subsidio cū die tertia uenisset ad litus, & hostia fluminis Phaeacū intrasset, recto uelo in mare inter frondes nemorū se nudū composuit, ubi à Nausicaa filia Alcinoi cōperts uestes accepit, & inde Palladis opere usq; ad Arctem Alcinoi regis cōiugem deductus est, ubi meruit dona suscipere, & nauim & socios, qui eum usq; Ithacā reduxere, in qua dormientem cū donis deposuere. Excitatus autē à Pallade praemonitus de agēdis, in mendicū seniculum transformatus, ad subulcos deuenit suos, apud quos Telemachum uidit, & allocutus est. Tandē à Sybore porcario in patriā deducit incognitus, ubi in propria domo à procatoribus Penelopis ignominiosa quēdā perpeffus est, & tandem ab Euryclia nutrice recognitus. inde ex cōposito arma cum filio & duobus subulcis confectis Vlysses, aduersus procatores assumpsit, eosq; grati pugna omnes peremit. Esto, Theodontiū dicat eū illos oculis priuasse, & in tantā deduxisse miserā, ut in uiuis starent filii. Postem quarentes ob uidiū, hinc uisa Penelope, Laërtem senem uisurus accessit in uillā. Postremo dicit Theodontiū eum uariis exterritū somniis, quorū cum interpretationē quaesisset, habuit in responsis ut sibi cauere à filio, qui recedens in loca abdita quantū portuit, somniorū portenta uitauit. Tandem Telegonus, qui ei natus fuerat ex Circe, cū eam quaerens uenisset Ithacam, à domo eius fuit prohibitus. Qui ut erat robusti uigoris iuuenis, multos ex prohibentibus occidit, in finem Vlysses in eum letiferū immisit elum. Quod cum euitasset Telegonus, eo reassumpto transmisit in patrem. Ex quo ietū cū se moriturum cognosceret, Vlysses quānam esset interrogauit. Et cū eius nomen audisset, & patriā & filium cognouisset, cum praemonstrata nequisset effugere, diem clausit. Leonius uero dicit eum casu à Telegono eum quaerente, spina piscis uenenoſa itaſum, & inde mortuum. Longa equidem huius historia est, & succinſe narrata, nonnullis immixta fictionibus, ex quibus pars maxima in praecedentibus ostensa est. Et ideo uideamus paucis quae supersunt, & primo quid uelint per uentos in utre argentea catena ligatos, & solutos à sociis. Vult quidem Homerus in Odysſſea cōponere bonum uirū, & inter alia uolens ostendere quid nobis nascentibus à diuina bonitate dono datū sit, dicit ab Aeolo, id est, à deo uentos

mentos, idest concupiscibiles appetitus datos bouino in corio, idest in arbitrio uicilis etatis, quæ foris & constans esse debet, uti corium bouis est, & hi sunt argentea catena ligati, idest famosa datæ uirtutis sonoritate, qua profecto nonnulli longe magis firmatū cōtium sētant, quā diuini amoris intuitu. Hanc tamen catenam socii Vlyssis, idest sensus humani corporis ignauia nostra rationi impetantes soluūt, prædā existimantes, idest arbitantes longe meliōrē & dulciōrē uitam in uoluptatibus nulla coactis regula, quā eis ligatis in ratione solida. his tamē solutis dum in hanc & in illam labimur lasciuia, insurgūt tēpestates animo, idest rubores, reprehēssiones, cōscientiæ redargutiones, fluctuationes animi, moerores, inopia, aggritudines, & mille malorum species, quæ nos à prima forma, idest à quiete amouent. Iussit autē ad Oceanum, & quod ibidē illi ad inferos iter aperūt sit sacris, arbitror Vlyssē ad lacum Auernū in sinu Baiano nocte una nauigasse & ibidem occiso Elpenore obscenū illud petegisse sacrum, quo manes euocantur ad superos, & de quæstis habuisse ab immundis spiritibus respōsum. Velum autem Vlyssī naufragio à Leucothoe præstitum, nil aliud fuisse arbitror quā spem immotam, quā euadendi fortī seruabat pectore. hæc egit ne desperando periclitaretur, quā quidē spem dum speratū obtinisset terro reiecit. eum autē sapissime adiūtū à Pallade est, quia ab eā cum aduertiā sua instructus, multa euitauit pericula, & multa egit sibi etiā opportuna.

Hic filius Strymonis & Enterpes Musæ fuit, & cum præstaret reliquis hominibus bellica uirtute, ad Troiam cum auxiliis uenit : & cum unum diem pugnaasset, multos Græcorum occidit, adeo ut Iuno quæ Græcis faucebat, sollicita miserit Palladem, cuius consilio ille interficeretur, quæ in castra Græcorum noctu ueniens, conceitauit Vlyssæ & Diomedem, ut Troiana speculatum castra irent, qui superuenientes dormienti Rheso, ipsum occiderunt unâ cum socijs : sic Pindarus tradit, ut & Com. in Iliad. K. citatur. Homerus autem & alij dicunt prima nocte occisum, antequam eius equi Xanthum bibissent, cum uestire tum primum aduenisset : fuerat enim responsum illi oraculo, si ipse & equi ipsius Xanthum bibissent, & pabula Troiana gustassent, inuictum ipsum fore.

Hesiodus autem ex Circe Agrium & Latinum genuisse, ex Calypso Nausithoum & Nausinoon in Theogonia dicit. De Telemacho Vlyssis filio. Cap. XLI.

Telemachus Vlyffis fuit filius paruulus Penelopè matri à patre relictus, qui multa à procreatoribus marris peteffus, tandè unà cum patre fumpfit ex omnibus ultionè.

De Telegono Vlyffis filio. Cap. XLII.

Telegonus Vlyffis & Circes fuit filius, qui dum grandis uidere patrem quæteret, eum incognitum occidit, in Italiam rediens Tybutum condidit, ut ait Ouidius. Etiam Telegoni iam mœnia Tyburis udi, Stabant agricolæ quæ posuere manus. Papias autem dicit eum ædificasse Tusculum.

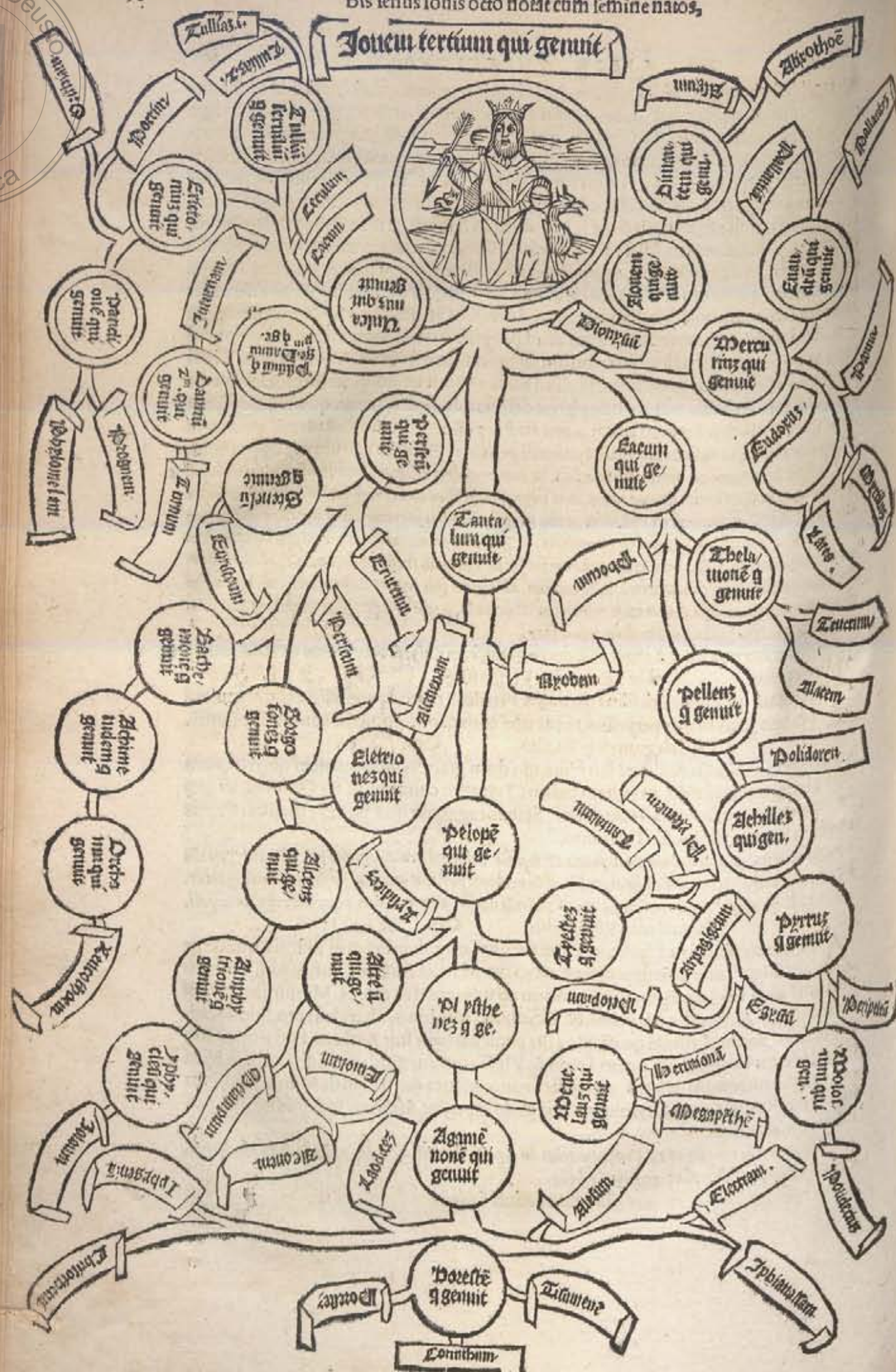
Falsus hic est Vocatus qui moenia Tyburis et moenia Telegoni pro iisdem accipit, cum multi Tusculum à Telegono, nemo Tybur cōditū dicat, et hic ordo uerborū postulat quoq; ut de diuersis intelligantur. Silius lib. 7. Quod peperere decus, Circae Tuscula dorso Moenia, Laetæ quondā regnata nepoti.

De Ansonio Vlyffis filio. Cap. XLIII.

Avfonsius filius fuit Vlyffis, ut fcribit Paulus Longobardus ea in hiftoria, quā de ge-
fitis Lōgobardorū fcripfit, dicens, ab eo omnē Italiā Aufoniā nuncupari, Titus Li-
uius autē aliter sentire uidetur in libro nono ab urbe condita dicens, Minturnas & Veffi-
nam ciuitates Aufonidū, M. Pellio, & C. Sulpitio cōfūlibus, ab eisdem proditiōe cap-
tas, & ferē deletam Aufoniā gentē, & fic illa particula Italię fuit Aufonia. Ego hunc Aufo-
niū puto eum Latinū fuiſſe, quem Circes & Vlyffis uolunt quidam fuiſſe filium ex Mari-
ca nympha ſuſceptum, dicens, cum teſte Seruio, Marica dea ſit littonis Minturnienſium
iuxta Liris fluuiū. Nos & ſi multi ex Iouis prole ſuperſint, ſinē huic facientes libello, pau-
luſum quieſcamus.

Ausonem alij uocant, ut et Commentarius in Apollonium lib. 4. Cum Ausonia dicta est, inquit, ἐπὶ αὐτῶνος τοῦ ἀδελφείας καὶ μεγάλους.

Libri undecimi finis.

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM LIBER DVODECIMVS.
Proemium.

SI POST longum praedestinati agri discursum, rex illustris. & si iter in finem non uenerit, cōceditur aurigae discreto anhelos equos curru dimouere, & illos aliquantisper uagos exonerare uesticam permittere, & recenti fluuio, atq; florido recreari prato, dum ipse apud metacennarium hospitem potu sibi metiparcit & somno. & aratori instruat, quamquā omnis ager uomere scissus non sit, parte adhuc diei superstiti iugo boues soluere, & in quietem & pascua ire permittere, dum ipse leni blandiente aura fusca sub nemorū umbra, iam satur cantu rudi, duos conatur obliuisci labores. Nec nō & egregio bellorū duci posito in finem certaminis itum non sit, fessos & sanguine graues dato signo reuocare milites, ut & à periculo cladis terra hat, & restauratis ocio uiribus, eos alias in hostes aciores immittat. Quis mihi nō esse fas dicet, esto in finem numerosae proles Cretensis Iouis non uenerim, parte tamen maxima recitata, subsistere paululum, & quasi ad certam uenerim metam resipiscere? Nemo arbitror iuste, morem igitur aliorum secutus nō aliter quā in certum & insignē terminū uti deuenissem. Labore attritus in Ausonium litus quamuis importuosum substi, arbitratu insuper, quod breuioribus distinguitur signis, intellectu facilius capitur, & tenacius memoriae commendatur. ibidem dum non fessos oculos in circuitu ducerem, corpi ueterum prospectare uestigia rerum. Hic enim ueteres Cumae Chalcidēsiū opus, Dādali templum, Miseni tumulus atq; Iuliae aquae admiratione tenebant animum. & ex opposito Inarime uetus simiarum hospitium, & ex Inarime excussa prochira distrahebāt. Sic sonantes reuolutionibus aestuantium fluminum Vulturū fauces atq; Iyris Fulini nebulae & Linterni paludes exilio, & morte amplissima uiri primi Africani nobilitate, & in cōspectu ferē. M. Scauri uillula suo adhuc insignis nomine, atq; Formiarū ferē deleta uestigia, & longiuscule in radicibus montū Calerū, Stelenates, atq; Cāpanus agri mira fertilitate conspicui, & supereminētia agris oppida Sueffa, Theanum, Sidicinū, Caselinum, Thelesia, & alia plura tam Romanorū quā Carthaginiensium monumenta, necnō & multa, quorū longa magis quā utilis huic operi esset historia. O quā letabar animo Italiā meam uidere, clavis operibus non tantū æquasse, sed loquacē superasse Græciam. Verum cum iam breui quiete recreatus animus uites in laborē promitteret, reintraui uolens mare uelutolū, & in Phrygiā usq; deuectus sumpsi mentem Tantalī, aliorūq; quorundam ex filiis Iouis prolem exquirere atq; describere. Quod ut peragā ille faciat precor, qui ad idū uirgā seruitoris sui Moyfi sienti populo aquas affluenter emisit ex rupe.

De Tantalō. xxx. Iouis filio, qui genuit Niobem & Pelopem. Cap. I.

TANTALUS, ut dicit Lactantius, filius fuit Iouis ex Plote nimpha susceptus. Hūc dicit Eusebius Phrygum fuisse regem regnate Erichreo Athenis. Et huic ob captū Ganymedem bellum fuit aduersus Troium Dardanī regē, & Ganymedis patrem. Volunt praeterea hunc deos in conuiuiū habuisse, eis q; ut ex perenniam deitatis eorum assumeret occiso filio illum membratim discerpit coctum q; apposuisse comedendū, qui cum abhorruissent cibum, non solum abstinere, sed collectis in unum membris puerum in formam pristina reducere, & reuocata per Mercurium ab inferis anima, eam illi restituere. Sanē cum aduerterent humerū deesse puero, quem deuorauerat Ceres, loco consumpti eburneū refecere. Tantalū autē deiecere ad inferos, talī q; dānauere supplicio, ut fluuio ad os usq; demersus, siti nexaretur assidua, & dum os forte declinaret in potū, aquae fluminis etiam declinarent in tantum, ne illas posset attingere. Desuper autē arbores pomis onustas addidere, quae ad os eius usq; descenderent, ipse tamē ingenti & cōtinua percitus fame dum illa carpere conaretur, se tandiū

B 2 extolleret

extollerent, quamdiu ipse ut contingeret laboraret. Et sic factum est, ut inter poma & aquas positus fame sit, qui uiuens depereat in foelix homo. Nunc quid sentiendum sit ex his aduertendum, & concessum eum Iouis fuisse filium, seu uerum, seu ob aliquam similitudinem attributum. Et quae ad Ganymedem spectant, ubi de Ganymede posita sint. Dico eum ob id diis filium appositum dictum, quia cum auarissimus homo fuerit, & rem domesticam plurimum augere curauerit, frumenta, ex quibus popularem exhaurebat pecuniam, non aliter quam filium diligebat, quae tunc diis apposuit dum cultus agris iniecit, & iniectione quidem sulcis in conspectu superiorum sunt, quae eisdem agentibus superis in frugum uenientia pristinam reassumunt formam. Verum humerus, id est semine deuoratus a Cerere id est terra consumptus eburneus restauratur, dum in crescente segete nutrimenti robur immititur. Supplicium autem huius ostendit liquido auari hominis detestabilem uitam. Dicit enim Fulgentius Tantalum interpretari uisionem uolentem, quod optime corpore unicuique auaro, non enim aurum & amplam suppellectilem congregat, ut eis utatur, quinimo ut illam intueatur, & cum pati non possit sibi, quid boni ex congestis diuitiis facere eis immixtus fame periclitatur & sit.

De Tantalos Didym. in Odyss. A. sic τάνταλος διὸς καὶ πλεῖστες σωματικῆς τοῦ θεοῦ καὶ σωτηρίας, αὐτοῖς ἀπὸ τῆς διαιτησίας, καὶ τῆς κατὰ τὸν νότον καὶ τὴν ἀμφοτέρωθεν ὁρᾶν ἀντὶ τοῦ ὁμιλίου ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν θεὸν ἐκβαλεῖν αὐτοῦ τῆς ἐμὲν οὐρανὸν διαιτησίας, καὶ ἐξαρτῆσαι ἐπ' οὐρου ὑφ' ἰλοῦ, καὶ δεδεμένον τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ἐκκρεῖσας ἀνατρεῖται ἰσογίᾳ περὶ ἀσχετοῦ αἵματος. Diodorus lib. 5. ait, ideo ad inferos detractum, quia deorum secreta effusiuerat.

De Niobe Tantalii filia & Amphionis coniuge. Cap. 11.

Niobe filia fuit Tantalii & Taygetae, ut apud Ouidium ipsa testatur dicens, Mihi Tantalus autor, Cui licuit soli superum contingere mensas. Pleiadum soror est genitrix mea, &c. Sed salua teueretia Ouidii. pater huius non fuit ille Tantalus, qui amicus deorum fuit. Nam ille fuit homo pius & Corinthiorum rex & tempore prior. Laetantius autem dicit hanc filiam fuisse Tantalii & Penelopis. Haec ut placet Theodotio nupta fuit Amphioni regi Thebarum, ut faueret Amphion partibus Pelopis bellum gerentis aduersus Oenomaum Elidis regem & Pisae. Ex quo Amphione ipsa peperit septem filios, totidemque filias. esto Homerus in Iliade tantum duodecim fuisse filios dicat, haec elati spiritus mulier sacrificantibus Thebanis iussu Manthonis filiae Thyestis latonae coepit eos acriter increpare uerbis, & se Latonae praefere, quam ob causam indignata Latona & filiis quæsta factum est, ut ludentibus filiis, atque filiabus in campis Apollo filios, & Diana filias occideret, qui apud Sipylum montem fuere sepulti. Niobe autem orbata uiro & filiis apud urnas eorum in lapidem uersa obrigit. De filiis & Amphione supra dictum est. Eam autem in lapidem uersam Tullius, ubi de quaestionibus Tusculanis factum arbitrat, propter eius æternam in lapide silentium. Verum huic fictioni Theodotius addit, dicens eius adhuc statuam in Sipyllo apparere lapideam, & adeo tristem, ut lachrymis existimetur deficere, quod præter naturam non est. Poterit quippe ueteres ad memoriam ingentis infortunii superbe mulieris in Sipyllo lapideam appositam fletus mulieris statuam, & cum frigida complexione sit lapis insurgentibus in eum uaporibus ex terra humidis lapidis frigiditate soluuntur in guttas aqueas ad instar lachrymarum, & hinc forsitan arbitrantur ignari Niobem adhuc flendo deficere.

De Pelope Tantalii filio, qui genuit Lyfidicem, Atteum, Thyestem, & Plysthenem. Cap. 111.

Pelops filius fuit Tantalii & Taygetae, & ut ait Barlaam homo bellorum fuit, & insignis plurimum. Qui cum apud Phrygas regnaret bellum habuit aduersus Oeconomaum regem Elidis atque Pyse, quod quidem memorabile fuit, & per maximum, ut scribit Thucydides. Belli causam dicit Paulus fuisse

fuisse Hippodamiam Enomai filiam à Pelope dilectam, atque in coniugium postulatam & denegatam. Dicit enim Seruius huius Hippodamiae multos fuisse petitores ob insignem eius pulchritudinem, quibus ab Oenomaio ea lex indita est, & id inde sequutum quod supra scribitur, ubi de Hippodamia. Sed Barlaam dicit non sic habuisse negotium, quinimo cum Pelopi uideretur inhumana conditio, aduersus Oenomaum arma mouit, & magnis hinc inde conuocatis subsidiis, fraude Myrtili praefecti armorum Oenomai, astutia Pelopis corrupti eum superauit. & sic Hippodamia & regno potius Myrtilum postulantem proditoris premium deiecit in mare. Hunc dicit Eusebius in libro temporum Hippodamiam uxorem duxisse regni Prii Argiuorum regis, anno decimo quarto, qui mundi fuit annus. iii. mil. octingentesimus quinquagesimus septimus & paulo ante dicit regnante Lynceo Argis Pelopem apud Argos regnasse annis quinquaginta tribus, & eos à suo nomine Peloponneses denominasse. Dicit etiam Acrysius regnate Argiis Pelopem olympiis interfuisse, & postea aduersum Ilion arma mouisse, eumque à Dardano expugnatum, anno mundi. iii. mil. octingentesimo octuagesimo primo. cum legatur diu ante fuisse Dardanum. Ego autem tam discordantium opinio-num ueritatem ignoro. huic ex Hippodamia plures fuere filii.

Commentar. Homeri, addit etiam alia fabula. Nempe Pelopem habuisse duas uxores, & ex prioribus sustulisse filium Chrysippum, quem cum ualde amaret, nouerca eius Hippodamia indigne id ferens, liberos suos Atreum & Thyestem impulit, qui illum interfecerunt, ob quam rem postea ipsi quoque à patre Pelope ex patria depulsi sunt, nec Pisas redierunt, donec mortuo Pelope Atreus regno successit. Item alio loco longam fabulam de Cillo auriga Pelopis narrat, qui in itinere, antequam Pelops ad Oenomaum uenisset ad certamen, obiit, cuius nomine Cilla oppidum Pelops condidit, templumque Cillei Apollinis.

Fuit & Alcathous filius Pelopis, qui cedis Chrysippi fratris suspectus Megaram uenit, occisusque leone, qui Citheronius à loco dicebatur, multosque in ijs Megarei regis filium Enippum necarat, ascitus Megareo gener in regno successit. autor Direchidas, ut citatur à Parthasio, & ab hoc Alcathoi urbem Megaram uocauit Ouidius.

De Lyfidice Pelopis filia & Elefitionis coniuge. Cap. 1111.

Lysidicen dicit Laetantius ex Hippodamia filiam fuisse Pelopis & Elefitioni nuptam, Lac ex eo Alcmenam peperit Herculis matrem.

Alij inter quos & commentar. Homeri est. Matrem Alcmenes, non Lysidicen Pelopis, sed Anaxo Ancei cuiusdam filiam dicunt, Vide in Iliad. 3. Lysidicem Plutarchus matrē Alcmenes facit, sororem Pittibi ex Pelope & Hippodamia, Vide in uita Thefei.

De Atreo filio Pelopis, qui genuit Alceonum, Melampum, & Euilum. Cap. v.

Atreus Pelopis & Hippodamiae fuit filius, qui ut ex uerbis Senecae poetae in tragoedia Thyestis percipi potest, una cum Thyeste fratre apud Peloponnesum regnauit, alternis tamen uicibus, sed tandem inter eos nata discordia est, cuius talem dicit Laetantius fuisse causam. Constat enim, ut supra dictum est à Pelope Myrtilum Mercurii filium in mare deiectum atque necatum, quod aegre ferens Mercurius, inter Atteum & Thyestem tantum iniecit Zizanie, ut hostes efficerentur. Insuper erat apud Atteum aries, de quo sic Seneca tragicus. Est Pelopis altis nobile in stabulis pecus Archanus aries ductor opulenti gregis. Huius per omne corpus infusa coma dependet auro, Cuius è tergo noui aurata reges sceptrata Tantalii gerunt. Possessor huius regnat, hunc tantae domus Fortuna sequitur tuta seposita sacer. In parte carpit prata quae claudit lapis. Fatale facto pascuum muro tegens. &c. Hunc habere cupiens Thyestes arbitratus est posse per concubituem Aërope Atrei coniugis obtinere, nec defuit secleri locus. nam ex ea & filios concepit, & illam eripuit uiro, ex quo in bellum uenire, fratres & pulsus regno Thyestes est. Sed Atreus non contentus fratris exilio illum

B 5 ficta gratia

ficta gratia reuocauit, & credulo res filios decoctos in conuicio apposuit, & eorum sanguinem poculis mixtum illi dedit in potum, repletoque tam scelestis cibo capita manusque natum infelici patri iussit apponi, atque quid comedisset detegi. Quod cum fieret, aium, solem surgentem in ortum retrocessisse, scelus uidere fugientem. Hunc tamen Atreum, ut dicit Lactantius, Aegistus, Thyestis filius interemit. Aureum uellus in hac historia fidei sic intelligendum arbitror, ut intellexisse uidetur Varro, ubi de agricultura dum dicit pedes propter caritatem autem habuisse pelles, ut argis Atreis, quam sibi Thyestem subtraxisse queritur, &c. Vel potius pro arietem isto auri uelleris thesaurus intelligendus, quo reges plurimum ualent, & absque quo opportuni sumptus ad bella & ad splendorem regium sustentandū fieri non possunt. Sol autem in ortus suos reuolutus eclipsum ea tempestate fuisse demonstrat, quæ cum esset hominibus incognita monstruosa uisa est. Dicit tamen Lactantius hanc ab Atreo Mycenis prædictam & primitus adinuentam, cuius cum cerneret approbati dicta Thyestes inuidens ex urbe discessit.

De hoc Ariete Græci fabulantur, cum Atreus aliquando nouisset, se quod optimum atque pulcherrimum inter greges suos nasceretur Dianæ imolaturum esse, Aureum illi arietem natum, quem cum uoti poenitentia ductus, inclusum seruaret, multaque ad populum de eo thesauro iactaret, Thyestem inuidisse & corrupta uxore Atrei, Aerope, ab illa Arietem abstulisse. Deinde cum rursus de Ariete contenderent inter se Atreus & Thyestes, eorum utrinque itum, ut penes quem Aries illi foret, idem regni summam teneret. Atque ibi cum Thyestes superaturus erat, huius consilio factum esse, ut sol contrario cursu eo die ab occidente in Orientem iret. Itaque quasi etiam diuinitus cupiditate & auaritia Thyestis improbatum, regnum Atreo relictum, & Thyestes inde expulsus est. Vide Commentar. Homer. in Iliad. 6.

Hic Ouidius, Si non Aeropen secleratus frater amasset Auerfos solis non legeremus equos.

De Alcmeone Melampo & Eolo filiis Atrei. Cap. VI.

Lib. 3. de nat. decorum.

Alcmeon Melampus & Eolus fuere fratres, & ut asserit Cicero ubi de naturis deorum Atrei fuere filii, quos dicit apud Græcos inter dioscuros numeratos. Quam obrem celebres fuisse uiros credendum est, cum ex his fuerint Castor & Pollux, de eis autem nil amplius reperitur.

De Thyeste Pelopis filio qui genuit Tantalum Plysthemem Arpagigem Pelopiam & Aegistum. Cap. VII.

Thyestes Pelopis & Hippodamiae fuit filius, cui aduersum fratrem Atreum quæ dicta sunt supra fuerunt odia, qui cum iam dicta passus esset à fratre, uindictæ audis oraculum consuluit, à quo responsum habuit ex se & Pelopea filia sua nasci posse qui filiorum ulcisceretur mortem. Quod cum audisset, ut qui erat in scelera, & possissime in libidinem pronus, confestim in amplexus filiae uenit, & ex ea filium suscepit Aegistum, qui postea interfecit Atreum, stuprauit Clitemnestram etiam Agamemnonem interemit.

De Tantalio Plysthene & Arpagige filiis Thyestis. Cap. VIII.

Tantalus Plysthene & Arpagiges filii fuerunt Thyestis ex coniuge Atrei suscepti, ut per uerba Senecæ poetæ in tragœdia Thyestis comprehenditur, esto duos tantum nominet Tantalum scilicet dum dicit, primus pietati ne deesse pietatem putes aucto dicatur Tantalus prima hostia est. deinde nominat Plysthemem dicens. Tunc ille ad aras Plysthenē seuius trahit. Adiciatque fratri &c. Tertium puerum uocatum dicit fertumque gemina cæde perfunctum tenens. Oblitus in quem rueret infesta manu. Exegit ultra corpus ac puer statim pectore receptus ensis à rego extitit. Cadit ille &c. Tertium hunc puerum Theodotius dicit Arpagigem nuncupatum, & sic ex eis præter patris crimen & patris escam nil legitur.

De Pelopea Thyestis filia. Cap. IX.

Mem. & Ser. in 6. Aeneid. item in 11.

Pelopea dicit Lactantius filia fuisse Thyestis, ex qua matre non dicit. hanc ut ipsemet Lactantius asserit, Thyestes responso desuper dicto habito oppressit, & ex ea filius natus est, quem ipsa rubore sceleris confestim fetis exposuit. Et sic apparet ob luxuriam Thyestis

Thyestis non ob responsum oraculi à Thyeste in concubitu filiae itum, responsum autem oraculi ad palliandam Thyestis ignominiam post eadem suorum ab Aegisto facta compertum est.

De Aegisto Thyestis filio. Cap. X.

Aegistus filius fuit Thyestis ex Pelopea eiusdem Thyestis filia, ut ipsemet testatur in tragœdia Senecæ dicens. Coacta satis nata fert uterum graue. Me patre dignum uersa natura est terro &c. Hic quamcito natus fuit à matre ob pudorem ignominiosi criminis in syluas deiectus est, ut delaceratus à beluis turpidinis aui parentisque atque matris pariter & sororis uiuens, testimoniū non præstaret. Sed aliter factum est. Nam seu beneficio pastorum, seu sic permittente deo captatum sponte contigit à capris ubera præstantibus in syluis nutritus est, & deinde datus Aegistus ab ege, scilicet capra nutrice. Is tamen à suis cognitus & in regiam deductus dum creuisset essetque in patris precio rerum præteritarum iam conscius seu patre impellente, quod magis creditur, ut Lactantio placet, Atreum occidit, cui Thyestes occupata regia successit, tandem iam Thyeste mortuo cum regnarent Agamemnon & Menelaus & ob raptam Helenam in Troianum iussit excidium Aegistus, ut Leonio placet, suasionibus Nauplii in amplexus optantis Clitemnestrae deuenit, & postremo redeuntem Agamemnonem à desolatione Ilionis immane ausus facinus illū fauente Clitemnestra trucidauit, & regiam Pelopis septem tenuit annis. Ad ultimum ab Oreste Agamemnonis filio una cum adultera Clitemnestra nulla remanente ex eo superstitie obruncatus est.

De hac re Homeri, uide Odyssæa. 3. & 4.

De Plysthene Pelopis filio, qui genuit Agamemnonem & Menelaum. Cap. XI.

Plysthene, ut ait Theodotius filius fuit Pelopis & Hippodamiae, qui cum iuuenis moreretur Agamemnonem & Menelaum filios suos paruulos commendauit Atreo fratri suo, qui illos suscepit, & in filios educauit, & ob id ab olita tractu temporis Plysthenis memoria Atrei filii habiti sunt, & Atrides ab omnibus appellati.

Quidam Plystherem scribunt.

De Menelao Plysthenis filio, qui genuit Hermionam & Megapenthem. Cap. XII.

Menelaus Lacedæmonum rex, ut Theodotio placet, filius fuit Plysthenis et fratres Agamemnonis. hos Seneca in tragœdia Thyestis uidetur omnino tenere filios fuisse Atrei in cuius persona sic ait, Consilii Agamemnon mei sciens minister fiat, & patris cliens. Menelaus assit prolis incertæ fides. Ex hoc petatur scelere si bella annunt, & gerere uolunt odia, si patrum uocant pater est, &c. Et sic Atrei ex Aerope uidentur filii, teneat quod manu lector. Menelaus autem, ut Eusebius ostendit in libro temporum, Atreo & Thyeste uiuentibus Lacedæmonum rex dictus est, anno mundi. iii. mil. octingentesimo nonagesimo septimo. Cum Agamemnon qui Thyesti successit secundum Homerum tregnare coepit Mycenis anno mundi. iii. mil. septimo fuit huic Helena Iouis filia coniunx, quæ anno primo regni Agamemnonis, & secundum Eusebium decimum Menelai, ut ait Dares Phrygius, absente Menelao, qui ad Nestorem pylon iuerat, Paris legatus missus ad Castorem & pollucem rapuit ex insula Cytherea sub oppido Heleno, ea etiam consentiente, existentibus fratribus & Hermiona apud Agamemnonem. Dites uero dicit illo tunc Menelaum cum Agamemnone Cretam iussisse diuisuros thesauros, quos ibi deposuerat Atreus. Hinc factum est, ut fratris consilio Menelaus conquereretur Græcis principibus. Verum cum frustra legationibus obsidione demum reperta est Helena, & post decennium fraudem magis quam uiribus capta Troia reassumpta est & restituta Menelao, qui cum ut cæteri nauim intrasset patriam petiturus tempestate actus, ut scribit Eusebius, ad Thuorim

B 4 regem

tegem Aegypti, quem Polybium appellat Homerus cum ea deuestus est, & a Protheo uate, ut per Homerum pater in Odysea, consilio sumpto postquam octo annis errasset in Lacedaemonia rediit Agamemnone diu ante cesso, & illis forte diebus Aegytho, Qui tandem illi successerit, quo uel qua morte diem clausit non inueni.

Commentari. in. 1. Iliados, Agamemnon, (quod idem de Menelao intelligendum est) secundum Homerum, inquit Atrei & Aëropes, secundum Hesiodum autem Plysthenis filius dicitur, genere Mycenæus. Hic delecto Ilio, domum reuersus ab Aegytho, qui eius uxorem interea adulterio usurpauerat, Conuiuium acceptus, dolo occisus est. Tragici autem dicunt ubi uxore Clytemnestra occisum, cum illa uerem, quæ foramen per quod exeret caput ac collum posset non habebat, illi induendam obtulisset, itaq; impeditum & intricatū interemisset. Idem lib. 2. Iliad. Atreus, inquit Peloponnesi rex, cum haberet liberos ex Ireusa, uel ut alij ex Aërope, Agamemnonem & Menelaum, moriens patri Thyestæ reconciliato regnum tradidit ea conditione, ut postquam Agamemnon adoleuisset, illi idem restitueret. Quod fecisse cum ex Homero patet, ubi ait Thyestem Agamemnoni sceptrum tradidisse.

De Hermiona Menelai filia & Pyrrhi, & inde Orestis coniuge. Cap. XIII.

Hermiona, ut Ouidius testatur in epistolis Menelai fuit filia ex Helena. Hæc autem Orestis filio Agamemnonis desponsata fuit. Porro Pyrrhus cum occiso Agamemnone regiam occupasset Aegythus, & fugisset Orestes, Andromacha olim Hectoris coniuge, quam a Troia duxerat, Heleno concessa, hanc Orestis subripuit & sibi coniugio copulauit, atamen eo postea ab Oreste occiso in eiusdem Orestis coniugium rediit ei q; peperit Orestem filium.

De Megapenthe Menelai filio. Cap. XIII.

Megapenthes dicit Theodotus filius fuit Menelai ex Lydia captiua susceptus post raptam Helenam, quod Homerus testari uidetur in Odysea dum dicit, Filio autem a sparte Alestoris accepit filiam. Qui ipsi unigenitus fuit fortis Megapenthes a serua. Helenæ autem diu filium non dederat, postquam primo genuit Hermionam filiam desideratam, quæ formam habebat autem Veneris. Et sic per hos patet etiam Menelaum Magapenthi coniugem dedisse filiam Alestoris spartani, cuius nuptias celebrantem Telemachus Vlyssis filius ueniens ex Ithaca comperit.

Versus Homeri sunt Odyss. Δ' υἱὸς δὲ Πάριος Ἰφιγένειαν ἔλαττο, καὶ ἔπειτα. ὅς οἱ Τηλέμαχος γένετο κρατερός μετ' ὧνδρος. Ex doulis. etc. Eius autem filia Alestoris nomen alij tradunt Iphilothen alij Echmelum. Ipsum autem Alestorem Argei filium dicunt, Argeum autem Pelopis. Quod autem ex Homero dicitur Helenam non peperisse, post natum Hermionē id iuniores corrigunt, qui dicunt ex Paride Corinthum natum, ex Menelao autem Nicostratum, ut ait Didymus in Odysea, 4. Porphyrio ex Menelao etiam Diethum & Morraphionem, a quo gentem Moraphiorum quæ in Persis est, deducit addit. Et Nicostratus κιναιῶν inquit, & αἰδιόλα παρὰ Λακίᾳ μονίσις ἐλένης τῶν δὲ Τιμῶντος.

De Agamemnone, Plysthenis filio, qui genuit Iphigeniam, Chrysothemim, Laodicem,

Iphianassam, Electram, Aleum & Orestem. Cap. XV.

Agamemnon Plysthenis fuit filius, ut supra, & Atreo paruulus derelictus, fuit hic Mycenarum rex & Thyestis successor, ut in Iliade etiam sentite uidetur Homerus, ubi de sceptris Agamemnonis, multos describit uetus ferè hoc dicentes. apud Troiam in concione Græcorum præsidens Agamemnon sceptrum tenebat, quod Vulcanus artifex fecerat, illud q; dedit Ioui Saturnio. Postea Iuppiter concessit Diastoro argiphonti. Hermias autem rex dedit Pelopi plexippo, postea Pelops dedit Atreo, qui moriens Thyesti bellicoso reliquit, qui Thyestes reliquit Agamemnoni multis infulis & argo imperanti. &c. In quibus uerbis non statuatur Genealogiæ descriptus ordo, quem latinorum autoritatem describens sequutus sum. Cæpit autem regnare

natæ Agamemnon secundum Eusebiū anno mundi. iiii. Mil. vii. quo anno Helena rapta est. & Græcia omnis in Troianos excitata pari omnium consensu congregatis in aulis de nauibus, & exercitui imperator factus in bellum perrexit. Clitemnestra cōiuge relicta ex qua iam plures suscepit filios, & apud Troiam labores multos passus. quorundam etiam principum simulates pertulit, quibus agentibus imperio depositus est, & illi Palamedes suffectus, qui crimine Vlyssis occisus Agamemnon maiori sua gloria in impetū reassumptus est, quam ignominia depositus. Sustinuit præterea indignationes Achillis ob Bryseidam illi a se sublatam. Tandem capto Ilione atq; diruto, cum illi cessisset in sortem cum præda plurima Cassandra Priami filia naues in patriam redituras ascendit. Verum tempestate actus ferè per annū errauit, ut scribit Homerus, antequam ueniret in patriam. Interim autem, ut idem testatur Homerus, Aegisthus Thyestis filius cum tacite omnia occupasset, positis per litus speculatoribus, & audito ab eis Agamemnonis reditu uiginti ex amicis suis in insidiis posuit, & ipse cum comitatu reliquo ficta amicitia illi obuius factus est, & ingens ei parauit conuiuium. In quo Clitemnestra consensu illum cum sociis epulantem occidit. Seneca autem poeta aliter de morte eius sentire uidetur, ea in tragædia, cuius titulus est Agamemnon, dicit enim Clitemnestra acri dolore agitata, quod Cassandram Agamemnon secum traheret. Ego autem credo commissi sceleris timore, & cum Aegisto adultero, esto primo discorde, sed in concordiam, ut percipitur reuocato ea die, qua in patriam intrauit domum parato Clitemnestra conuiuium, & ipse Agamemnon dum picta ueste sublimis iaceret Priami superbas corpore exuuias gerens ei detraheret cultus hostiles uxor iubet, & induere potius coniugis fidelis manu textos amictus. Verum induta uestis exitum manibus negat, caputq; laxi & inuui claudunt sinus, & tunc haud trementi semiuir dextra latus Agamemnonis, cum q; interfecit ueste inuolutum.

Descriptio sceptri istius est Iliados B.

ἀνὰ δὲ κρείων ἀγαμέμνων ἔσθ
σχίπτρον ἰχάω, τὸ μὲν ἡφαιστός καὶ τεύχεα,
ἡφαιστός μὲν δῶκε Ληϊοκρονίῳ ἀνακτι,
αὐτὰρ ἄρα θεὸς δῶκε διακτόρῳ ἀργεφόντῃ
Ερμείᾳ δὲ ἀναξ, δῶκε τεύχεσσι πολυέστον,
αὐτὰρ ὁ αὖτε τέλει δῶκε ἀτρεΐ τοιμίνι λαῶν
Ατρεὺς δὲ θνήσκων ἔλθεσσι πολυάκρονι θυέσῃ
αὐτὰρ ὁ αὖτε θυέσ' ἀγαμέμνονι λαῶσι φορβήναι
τομῆσι νήυσιν καὶ ἀργεΐ πᾶσι ἀνδράσιν.

De Iphigenia Agamemnonis filia. Cap. XVI.

Iphigenia Agamemnonis filia fuit, ut in Agamemnonis tragædia, testatur idem Seneca. Hanc tamen alij Iphianassam uocant, ut Lucretius dicens, Aulide quo pacto triuiui uirginis aræ Iphianassæ turpari sanguine fœde. Hæc insignis pulchritudine uirgo fuit, de qua Seruius talem refert historiā. Græci Troiam ituri cum ad Aulidem deuenissent, Agamemnon Dianæ ceruū occidit ignarus, quam ob irata dea status uentorū remouit, & ideo cum navigare non possent, & pestē in super sustinerent, oracula consulta dixerunt Agamemnonio sanguine Dianā esse placandā. ergo cum ab Vlysse per simulationē nuptiarū adducta Iphigenia, & iam ut immolaretur esset altaribus adnota numinis miseratione sublata est, & cerua supposita. Vnde Oui. Victa dea est, nubē q; oculis obiecit, & inter Officiū turbā q; sacri, uoces q; præcantū Supposita fertur mutasse micenida cerua, &c. Virgo aut, ut Seruius asserit, ad tauricā regionē trāslata est, & Thoanti regi tradita, & in Dictyn Dianæ sacerdos effecta, & cū secundū statuta cōsuetudinē humano sanguine numē placaret. agnouit fratrem Orestē, quē diu nō uiderat, qui accepto oraculo carenti futuri causa cū amico Pylade Colchos petierat, & cū his occiso Thoante simulachrū sustulit absconditū fasce lignorū, & sic

& sic ad Laonas Diana translata est, Iphigenia reportante. Quid deinde de Iphigenia se-
quutum sit, nusquam comperisse memini. Quod supra dictum est Dianam, loco Iphige-
niae posuisse ceruam, humanum fuisse artificium credendum est, quod ut populus omnis
Agamemnoni esset obediens adinuentum est, eum scilicet filiam imolasse, quae medio
in tumultu sublata, ne fraus aperiri posset, in longinquam regionem transmissa, & sub
umbra sacerdotii seruata est.

De Chrysothemis Laodice & Iphianassa filiabus Agamem-
nonis. Cap. XVII.

Chrysothemis Laodice & Iphianassa Agamemnonis fuere filiae & Clitemnestrae (ut
arbitror) cum ex eis unam, quam mallet Agamemnon apud Homerum Achilli
offerre dicere, Gener mihi erit, honorabo autem eum similem Oresti Qui mihi uni-
genitus nutritur abundantia in multa. Tres mihi sunt filiae in acrio beneficio Chrysothe-
mis & Laodice & Iphianassa. Leontius tamen dicit hanc Iphianassam Iphigeniam esse,
quod ego non credo. Quomodo enim dixisset Agamemnon Iphigeniam domi esse, quae
sciebat infactis pro uentis querendis, aut occisam, aut alibi clam delatam.

*Iliados 1. τρεῖς δὲ μοι εἰσὶ θυγατρὲς ἐνὶ μεγάρῳ ἐσθλὴν τῶν χρυσόδεμν, καὶ λαοδάκνη καὶ
ἰφιδάνασσα.*

De Electra Agamemnonis filia. Cap. XVIII.

Electra Agamemnonis & Clitemnestrae fuit filia, ut liquido patet per Senecam in tra-
gedia Agamemnonis, in qua percipitur, quia ab Agamemnone Troiam euntem par-
tem relicta sit domi. Hac cum patrem occisum cerneret Strophilo Phocensi Agamemno-
nis amico clam commendauit Orestem, & inde matrem ob perpetratum scelus increpas-
uit aspere, quam ob causam Clitemnestra iubente in carcerem deducta est. Quid tandem
ex ea sequutum sit legisse non memini.

Sophocles cum Oreste occisa matre abiisse dicit.

De Haleso Agamemnonis filio. Cap. XIX.

Halesus filius fuit Agamemnonis, ut satis clare dicit Virgilius. Hinc Agamem-
nonius Troiani nominis hostis Curru iungit Halesus equos, &c. Ex qua ra-
tione matre susceptus sit, in dubium uertitur. Nam alii dicunt eum ex Balaia
natum, alii ex Cassandra, quod ego non credo. non enim ex Cassandra na-
tus potuisset aduersus Aeneam fauuisse Turno, ut non patiente. Hunc Theo-
dorus arbitratu uidetur, cum Clitemnestra sensisset aduersus patrem, & ob id & Clitem-
nestrae filium, & patriam pulsum, qui quacumque ex causa patriam liquerit in Italiam uenisse
Lib. 7. Vir. asserit, & apud Massicum Campanie montem confedit, ac inde tanquam Troiani no-
minis hostis uenit fauere aduersus Aeneam patribus Turni. Ouidius uero ubi de Fastis
uidetur existimare eum Faliscos condidisse, & ob id dicit, Venerat atridae satis agitur Ha-
lesus. A quo se dicta terra Falisca putat &c. Posteritatis autem eius nulla extat memoria.

De Oreste Agamemnonis filio, qui genuit Tisamenem Corinthum
& Orestem. Cap. XX.

Restes Agamemnonis & Clitemnestrae fuit filius, ut satis in praecedentibus
ostensum est, huic dicit Theodorus Hermiona Menelai & Helenae filia
parua adhuc desponsata est, cum & ipse paruulus esset. Hic tandem occi-
so ab Aegisto Agamemnone studio Electrae sororis suae a Strophilo Phocensi
clam Mycenis subtrahitur & asportatus atque seruatus est, querentibus eum in
mortem matre atque Aegisto. Qui cum tractu temporis excreuisset captato comodo Hermiona si-
bi iam a Pytho subtrahitur in ultione patris cedis surrexit, & Aegistum adulterum, cum, vii.
iam regnasset annis, una cum Clitemnestra matre occidit. Quo facto aiunt confestim in fugam
deuenisse, cum sibi uideretur imminere occisae matris imaginem facibus & serpentibus armata,
& ei continum minitanti exitum, ut dicit Statius. Armata facibus matrem & serpentibus aris
Cum fugit, ulticesque sedent in limine dirae &c. Cui Pylades Strophili filius, qui tempore
patris

patris credis transfuga erat, iunctus promissa illi salute, cum eo ad aram Disiae Dianae
in Colchos confugit, & ibi resipuit Orestes, submouitque ab infestatione tali matrem, &
sorore cognita Iphigenia, quae ibidem dea sacerdos erat, occiso Thoante rege & simula-
cro dea rapto atque in falce lignorum delato, secundum quosdam in regnum rediit, & fraus
de Macarei sacerdotis Pyrrhum Achillis filium in templo Apollinis interemit, & sibi Her-
mionem coniugem reassumpsit. Alii uero uolunt eum antequam in regnum rediisset in
Italiam deuenisse, & haud longe a Roma apud Ariciam Dianae simulacrum collocaisse,
& impia statuisset sacra. Sed quodcumque hoc factum sit, eum post occisum Aegistum reg-
nasse annis xv. affirmat Eusebius in libro temporum, & anno. xxi. regni Demophoon-
is regis Athenarum occidisse Pyrrhum. Solinus uero in libro quem de mirabilibus scripsit
sit, dicit eum post occisam matrem profugum, Hermionam in omnes casus habuisse so-
ciam. quo autem diem clausit, etiam in dubium uertitur. Cum dicat Seruius ossa eius
iam Roma condita ab Aricia Romam translata, & sepulta ante templum Saturni, quod
est diuum Capitolinum iuxta Concordiae templum. Solinus autem ubi supra dicit, quod
Olympiade. lvi. ossa eius a Spartanis oraculo monitis Tegei inuenta, & tantae magnitu-
dinis fuisse, ut implebant longitudinem cubitorum, vii.

Ut etiam Silius uidetur uelle lib. 4. ubi Ariciam imitem, & aram Dianae nominat.

De Thyfamene Orestis filio. Cap. XXI.

Thyfamenis ut scribit Eusebius, filius fuit Orestis, & ei successit in regno.

De Corintho Orestis filio. Cap. XXII.

Corinthus filius fuit Orestis, ut dicit Anselmus eo in libro, quem scripsit de imagine
mundi, in quo asserit eum Corinthum Achaiae ciuitatem fecisse, & suo nomine
nucupasse, & hoc idem affirmat Gervasius Tilliberiensis. Qui esto noui sint auctores, non
tamen parum sunt grauitatis. Praeterea & Isidorus in libro Etym. dicit, Corinthum in Achaia
condidit Corinthus Orestis filius. Ego autem conditam non credo, sed forte restaura-
tam, cum scribat Eusebius in libro temporum eam diu ante a Sisypho conditam & Ephya-
tam appellatam.

De Oreste Orestis filio. Cap. XXIII.

Restes, ut Solinus de mirabilibus mundi testatur, filius fuit Orestis ex Her-
mione, & ab eo affirmat populos, qui Orestides appellantur denominatos
dicens sic. Mycenis profugus matricida cum abscessus longius destinasset, na-
tum sibi in Emathia paruulum de Hermiona, quam in omnes casus socii
adsciuerat, hic mandauerat occidendum. Adoleuit & in spiritum regii san-
guinis, nomen patris sui referens, occupatoque quicquid est, quod procedit in Macedoni-
cum sinum & Adriaticum salum, quem cui impetita uera Orestiam dixerat. De hoc ego
nil ulterius legi, in longam tamen posteritatem deuenisse suos creditum est adeo, ut affir-
met Trogius Pompeius Pausaniam Philippi regis Macedonum occisorem ab Oreste ori-
ginem duxisse, sed quibus mediis, uetustate agente non reperitur.

De Dionysio. xxi. Iouis filio. Cap. XXIII.

Dionysius, ut in libro de naturis deorum scribit Cicero, Iouis & Lunae fuit si-
lius, quem ego idem cum Baccho dicerem, si non essent in matre dissimi-
les, cum ipse idem Tullius fieri ei orgia arbitretur. Possibile tamen est, ut sic
sit fisione mutata, dummodo utrumque pro uino non pro homine assuma-
mus. Nam Iuppiter idest calor diei, & luna torrens & humectatione noctis ui-
tes fouent, & ad incrementum atque maturitatem uuas deducunt. Et sic hic erit qui in cul-
mine colitur Nyse, altero ex Parnasi montibus uerticibus Baccho, eo quod uinetis abun-
det consecrato, & dicitur Dionysius quasi Nyseus deus, nam Νῦξ Graece, Latine sonat deus.

De Perseo. xxii. Iouis filio, qui genuit Gorgophonem, Stelenum,

Erytheum & Bacchemonem. Cap. XXV.

Petens

Lib. 4. Meta.

Lib. 5. Theb.

De hac pugna, lib. 5. Met.

Lib. 1.

Lib. 9. C. 5.

Perſeus quem veteres totius nobilitatis Græciæ patrem opinati ſunt, Iouis & Danaës Acrifii ſuit filius, unde Ouidius. Non putet eſſe deum, nec enim Iouis eſſe putabat Perſea, quem Danaes pluuiæ conceperat auro. Qualiter autem ex Ioue & Danae natus, ubi de Danae in præcedentibus uideri poteſt. Is autem iam grandis, ut dicit Laſtantiſ, Polydeſtes regis imperio in Gorgonem expeditione aſſumpſit, habuitq; Pegaſum alatum equum, & Palladis ægis dem, & talia enſemq; Mercurii, uolatumq; cepit ex Aphelante monte, ut reſert Statius ibi. Mons erat audaci ſeductus in æthera dorſo, & infra per. v. uerſus. Quam quidē Gorgonem prætenſa ægide pallantea uidit impune atq; cōſiderauit, & uicit, ei q; caput abſtulit, & Adantem regem ſibi denegantem hoſpitiū oſtenſo Gorgonis capite mutauit in ſaxum, inde remeas in patriā, cum excelfo uidiſſet in Syrio litore circa regna Cephei Andromedam uirginē alligatā matris crimine & Ammonis ſententiā ſcopulo, & ſic monaſtro Marino expoſitā, ſtentesq; parētes in litore, euolauit illuc, & cognita cauſa cum patribus pactus eſt coniugium uirginis, ſi illam à belua liberaret, quod factum eſt. nam uenientem interemit. Inde celebrante eo nuptias cum Phineus Cephei frater, cui ante ſententiā puella deſponſata fuerat, eam repeteret, & ui conaretur tanquam ſuam auferre, bellū aduerſus eum inſiuit. & cum multos ex hoſtibus occidiſſet, reliquos capite Gorgonis oſtenſo conuertit in lapides. poſt hæc Prærum aui ſui fratrem qui Acrifiū regno perpulſerat, transformauit in ſaxum, & regnū auo reſtituit. In Perſas præterea bellum intraſſe ferunt, & in eodem Liberum patrem aduerſum ſe conſtitem in prælio occidiſſe. ſubactamq; nationem à ſe denominari, ibiq; Perſepolim regiam ciuitatem ædificari, quam poſtea ut ſcribit Quintus Curtius de geſtis Alexandri, Alexander Macedo nino caſus & epulis demoliti fecit, attamen Acrifiū auum, ut dicit Laſtantiſ, in lapidem cōmutauit. Erinde dicunt eum unā cum Cepheo & Caſſiopia atq; Andromeda cōiuge in celum fuiſſe aſſumptum, & inter cæli ſidera collocatum, ut de imagine mundi teſtatur Anſelmus dicens, huic cōiungitur Cepheus rex & Caſſiopia uxor eius, cui aſſociatur Perſeus filius Iouis & Danaës habēs iuxta ſe ſidus Andromedæ &c. His appoſitis ad ſenſum fictionis ueniendum eſt. Perſeum equo Pegaſo neſtum famæ cupidine tractum demonſtrari. Alii tamen uolunt eum ad tranſſetandum habuiſſe nauim, cui inſigne uel nomē fuerit Pegaſus. Scutum Palladis accipiendum reor pro prudentia, qua & hoſtiū acta conſideramus, & noſipſos ab eorūdem inſidiis telisq; protegimus. Mercurii talia uelocitatem & uigiliantiā in agendis ſignificare reor. Sic & enſis recutuus & à parte exteriori acutus oſtendit, quoniam bellorum tempore & prædas hoſtiū ad nos trahere debere, eosq; à noſtris amouere credibus. De Gorgone autem & Adante ſatis in præcedentibus, ubi de eis dictum eſt. Liberaſſe autem Andromedam à belua hiſtoriam reor, cum & in coſmograpbia dicat Pomponius. Eſt Ioppe ante diluuium conditū ut ferunt, ubi Cephea regnaſſe eo ſigno accolæ aſſerunt, quod titulum eius fratrisq; Phinei ueteres quædam ætate cum religione plurima retinent. quinetiā rei celebratæ carminibus atq; fabulis ſeruatur & à Perſeo Andromedæ clarum ueſtigium Marinæ beluæ oſſa immania oſtentat. hæc ille. Præterea & Hierony. præbyter in libro, quem de diſtantiis locorum cōpoſuit dicit. Ioppe oppidum Palæſtine mariimum in tribu Dan, ubi hodie quoq; ſaxa monſtrantur in litore, in quibus Andromeda religata Perſei quondā uiri ſui ſettur liberata ſubſidio. hæc Hieronymus. Plinius uero inter ſcriptores celeberrimus homo ſcribit. Beluæ, cui dicebatur expoſitam fuiſſe Andromedam, oſſa Romam apportata ex oppido Iudææ Ioppe, oſtendit inter reliqua miracula in ædilitate Marcus Scæurus, longitudine pedum quadraginta, altitudine coſtarum Indicos Elephantes excedente, ſpinæ groſſitudine ſexquipedali, &cætera. Perſeum autem hoſtes & Prærum in ſaxa uerſiſſe capite Gorgonis oſtenſo nil aliud puto, niſi quia uictos diuitiis Gorgonis tacitos illos reddidit & imbelles. Acrifiū autem auum conſtat per Euſebium in libro temporum aliter ſaxum effectiſſe. nam ab eo non ſponte occiſus eſt, & ſic frigidityte perpetua lapidi ſimilis factus eſt. Quod

Quod

Quod in caelis à Septentrionali plaga stellificatus luceat, sententiam Tullii, ubi de quaestio-
nibus Tusculanarum, sequendam puto, qui de eo & reliquis ait, Nec stellatus Cepheus cum
uxore, genero, filia tradetur, nisi celestium diuina cognitio nomen eorum ad erroris fabula
traxisset. Hæc Tullius. Cæterum de tempore eius ambigim cum scribat Eusebius eum occi-
dissè Gorgonè anno mundi 3729. Tamen hoc eodem anno secundum alios diciteum cum
coniuge in celum raptum. Paulo post dicit anno secundo regis Cætopis, qui mundi fuit
3857. eum Gorgone occisa aduersus Persas dimicasse. Nec multo post scribit anno 35. regni
Cætopis Actisium ab eo mortuum, & Argiuorum regnum in Mycenarum translatum. quod
ego iterum puto, cum magis tempus conueniat rebus gestis.

Fabula Persei unā cū matre expositum mari, ad litus Appulum delatū esse, ibiq; Pylumnū Danaēn
 paruisse, ex eoq; Danaū patrem Turni peperisse, libut ex Pherecyde totā hanc fabulam, ut in Commēt.
 Apollonij habetur, huc apponere: φερεικὺς δὲ ἐν δωδεκανήϊ ἰσορθεὶ ὡς ἀκρίσιος γαμεινὺς δὲ κηρ
 πλὴν λακεδαιμόνος, τὸν δὲ γίνεταί θανάην. χρωμίσθω δὲ ἐν τῷ περὶ ἄρσενος παθόντος, ἐχθροὶ τὸ
 θεοῦ ἐν πυθόῳ, ὅππῃ αὐτὸν μὲν ἐκείνου παῖς ἄρσεν, ἐκ δὲ τῶν γαμῶν, πρὸς τὸν δὲ ἀπολεῖται
 ὁ δὲ ἰσπανιδῶν εἰς ἄρτος, θάλαμον ποιεῖ χαλκῷ ἐν τῇ κυλῇ τῆς οἰκίας κατὰ γῆς, ἐνθα τὴν δια
 νῆα ἐσομένη, μετὰ τῆς δόφως, ἐν φαντῷ ἐφύλασσε, ὥστε αὐτῆς παῖς μὴ γένεταί. ἐκαστὸς δὲ
 ζυγὸς τῆς παθόντος ἐκ τῶν ὁρόφων χρυσῷ παρὰ πάλαιος, ἐξ ἧ δὲ ὑποδέχεται. τὸ κολῶν, καὶ ἐκ
 φηνας αὐτὸν ὁ ζυγὸς, τῇ παθόντι μίγνυται. τὸν δὲ γίνεταί παρσένος, καὶ ἐκείνῃ αὐτὴν ἡ θανάη, καὶ ἡ
 δόφως κρυπταῖσαι ἀκρίσιον ὅτε δὲ περσεὺς Διὸς τῆς ἡτέρας τῆς ἐνέου ἡκαστέρ αὐτῆς φανῶς
 παλόντος, καὶ διὰ τῶν ὁρεκῶντων μετακαλεσάμενος τὴν θανάην συν τῇ δόφω, τὴν μὲν ἀν
 ναιρεῖ. θανάην δὲ κατὰ γῆ σὺν τῷ παθόντι ἐπὶ τὸν ὑπὸ τῶν ἐρκῆς θίος βαμὸν, μόνος δὲ αὐτῷ ἐν
 ῥωτῇ πῶθεν εἴη αὐτῇ γενοῦ, ὡς ὡς αὐτῇ, ἡ δὲ ἐφῆκε θίος, ὁ δὲ πῶς εἴπεται. αὐτὸς εἰς λάβνα καὶ ἐμὲ βῆ
 ζει αὐτῷ μετὰ τῶν παθόντων, καὶ κλέσας κατὰ ποντοῖ, καὶ φερόμενοι ἀφικνέοντο εἰς σείριφορ
 τῶν νησῶν, καὶ αὐτὸς δὲ ἔλκει δίκτυς ὁ περιεστίνος δίκτυς ἀλγύνει. ἔτα ἡ θανάη ἀνοίξει ἐκ
 τῆς τῶν λάβνα, ὁ δὲ ἀνοίξας καὶ μαθὼν οἱ πένες εἶπεν, ἄγε εἰς τὸν οἶκον καὶ δεφείω, ὡς ἂν συγγε
 νῆς αὐτῶν ὄντας. ἦσαν γὰρ ὁ δίκτυς καὶ ὁ πολυδίκτης ἀνδροβόος τῆς κάστρος καὶ περιεστίνος
 τῆς κάστρος τῆς νησὸς τῆς παρὰ θάλασσαν καὶ ἀμυγνῶν, ὡς φερεικὺς ἐν περὶ αὐτοῦ. Hec ex duo
 descho Pherecyde. Max idem ex secundo eiusdem autoris addit: περσεὺς ἐν σείριφ μετὰ μηδὸς
 εἰσάγοντος παρὰ δίκτυν, καὶ ἡσάντος, πολυδίκτης ὁ δίκτυς ὁμομήδης ἀδελφός, βασιλεὺς
 σείριφς τυγχάνων, ἰδὼν τὴν θανάην ἡρώσῃ αὐτῆς. ἠπόρει δὲ συγκοιμηθῆναι, καὶ παρὰ σκευά
 στας ἀριστον ἐκάλεθ' ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸν περσεῖα, περσεὺς ὁ θυνο μὲν ἐπὶ πνὶ ὀρεανὸς εὐα
 καίται, τῆ δὲ φησάντος ἐπὶ ὡς περσεὺς ἔπειρ ἐπὶ τῇ τῆς γοργόνης κεφαλῇ, μετὰ δὲ τὸν ἔρα
 νορ τῇ ἡμέρᾳ ὅτε οἱ ἄλμοι ἐρανίσαι τὸν ἰσπανὸν ἀπεκόμίζον, καὶ περσεὺς, ὁ δὲ ἐκ ἐδέχετο, ὡ
 πῆρ δὲ τὴν τῆς γοργόνης κεφαλῇ κατὰ τὴν ὑποσχέσιν, ἐν δὲ μὴ καμῖον, τὴν μητέρα αὐτῆς
 λήψεται, ἐφῆ. ὁ δὲ ἀναθεὶς ἀπεχερτεῖ ὁλοφύρομενος τὴν συμφορὰν εἰς τὸ ἴσχατον τῆς νησὸς, ἐρ
 μήν ὁ αὐτὸς ὁφθαλμοῦ καὶ πῶς αὐτὸν προσπαχγῶν, μακρόν τῶν αἰτῶν τῆς θήνης, ὁ δὲ ἡρώσεται, ὡ
 ρῆν ἔσθω, καὶ πῶς αὐτὸν μὲν ἡρώσεται αὐτὸ πρὸς τὰς τῆς φέρης γράμης, περσεὺς καὶ ἐν τῷ, καὶ ἡ
 νῶ, ἀθῶντος φρασάσης καὶ αὐτὸν μὲν ὑφαιρεῖται τὸν ὁφθαλμὸν καὶ τὸν ὁδόντα ὀρεγνῶν ἄλλῃ
 λυγρῇ, αἱ δὲ αἰδῶνόμενοι βοῶσι καὶ ἰκετεύουσι τὸν ὁφθαλμὸν, καὶ τὸν ὁδόντα ἀποδέξασθαι. ἐν γὰρ
 αἱ βῆς ἐκ διαδόχου ἐκέρχοντο. ὁ δὲ περσεὺς αὐτὸν ἐχερ ἐφῆ καὶ ἀποδέξασθαι, ἐν αὐτῷ ὑπο
 δεξάσθαι τὰς νυμφας, αἱ ἐχουσι τὴν αἰδοῦσαν καὶ ἡμῶν, καὶ τὰ πῶς ἰδὲ καὶ τὰ ὑποπτερά, καὶ τὴν κίχησιν.
 αἱ δὲ αὐτὸν φράξουσι, καὶ ὁ περσεὺς ἀποδέξασθαι, καὶ ἐπελθὼν πρὸς τὰς νυμφας σὺν ἑρμῇ, αἱ τῆ
 σας τε καὶ λαδῶν ὑποδέσμευς τὰ ὑποπτερά πῶς ἰδὲ καὶ, καὶ τὴν κίχησιν περσεὺς κατὰ τὸν ὡ
 μόν, καὶ τὴν αἰδῶσαν καὶ τὴν κεφαλῇ περσεὺς ἔτα ἔρχεται πετόμενος κατὰ τὸν ὡκεανόν,
 καὶ τὰς γοργόνας, σὺν πτωλῶν αὐτὸν ἔρμῃ τε καὶ ἀθῶντος, ἰκύντας δὲ κοιμῶντας εὐρίσκει, ὑπο
 πθίνονται δὲ αὐτὸν ἔβῃ οἱ θεοί, ὥστε χρὴ τὴν κεφαλῇ ἀποτρεμῆναι ἀπὸ τῆς αἰδοῦσης, καὶ ἐκινῶσιν
 ἐν τῷ κατὰ πτερά τὴν μέδισαν. ἡ μόνῃ ἡρηντῇ τῶν γοργόνων, ὁ δὲ πάλαιος γινώσκων ἀποτρεμῆναι
 τῇ ἀρσῇ τὴν κεφαλῇ, καὶ ἐνθα εἰς τὴν κίχησιν φεύγει, αἱ δὲ αἰδῶνόμενοι διαλέκονται, ὡς ὁρῶσι
 μῶτοι αὐτὸν διὰ τὴν αἰδοῦσαν καὶ περσεὺς δὲ εἰς σείριφορ γινώσκων, ἐρχεται παρὰ πολλοῦ

C. K. T. H. P.

[illegible]

De Gorgophone Persei filio, qui genuit Eleationem & Alceum. Cap. XXVI

Gorgophones, teste Lactantio, filius fuit Persei ex Andromade coniuge, de quo nihil aliud habemus, nisi quia genuit Electronem & Alceum.

De Electrione Gorgophonis filio, qui genuit Alcmenam.

Cap. XVIII

Election, ut Lactantio placet, Gorgophonis fuit filius, ex quo nisi Alcmenam filiam haberemus, nudum nomen nobis liquisset antiquitas.

Huius apud reliquos ferè nulla sit mentio sed apud Comment. Apollonia legitur: Persei & Andromedæ quatuor fuerint liberi. Alcmena, Sthenelus, Meleus, & Electrion, ij cõmune inter se regnũ administrabant post mortẽ Persei. Porrò Mestori erat filia Hippothoẽ, ex qua Neptunus genuit Pterelam. Ex hoc nati sunt Teleboas & Taphos (tametsi alij dicant ex Pterela Teleboi filio natos esse Teleboas) li igitur uenientes, ab Electrione auiæ suæ hereditatem repetebant. Quibus cum filij Electrionis resisterent, in prædio ab ijsdem interfecti sunt. Quapropter nubili iam Alcmena, cum multi eius cõnubium peterent, nulli addicere uoluit, nisi qui fratres eius ulcisceretur. Atq; ita Amphitryone id præstante, ab eodem ducta est. Vide lib. i. Argonaut. Alij dicunt Teleboas fuisse aliqui homines latrones & ἀνδροφάγοι, & in cursantes Argos, Electrionis boues abegisse, & inde bellum id natum esse. Porrò matrẽ Alcmenæ Andrõ filiam Ancæi Comment. Homer. uocat. Idem Electrionem in contentione propter boues, ab Amphitryone occisum, & inde Amphitryonem Thebas confugisse unã cum Alcmena, ibiq; à Creonte rege benigne susceptum dicit Iliad. 3.

De Alcmena Electrionis filia, & Amphitryonis cōiuge.

Cap. XXVIII

Alcmena, ut dicit Laetius, filia fuit Eleetionis, quod & Plautus in Amphitryone testatur, dicens, Qui cum Alcmena est nupta Eleetionis filia, &c. Hæc quidem, ut idem & ibidē dicit Plautus, nupsit Amphitryoni Thebano, & à Ioue dilecta est, & in specie Amphitryonis uiri sui ab eo oppressa, Herculem peperit, ut in sequentibus ubi de Hercule dicitur latius. De Alceo filio Gorgophonis, qui genuit Amphitryonē. Ca. xxi.

Alceus, ut ait Paulus, filius fuit Gorgophonis magis filii fama cognitus apud nos
quàm splendore suo. Nam, ut aiunt, pater fuit Amphitryonis.

Ab hoc Scruius uult Alcidem dictum esse Herculem. Vide 6. Aeneid.

De Amphitryone filio Alcæi, qui genuit Iphicleum.

Cap. x x x

Amphitryon, ut Plautus ait, filius fuit Alcae, homo armorū insignis, ut Plautus in comœdia eiusdem Amphitryonis ostendit. Huic cōiunx fuit Alcmena, cum qua Thebis

Thebis morabatur, ubi dum ipse pro Thebanis aduersus Theleboas bellum gereret, Iupiter eius in specie Alcmenam oppressit, & ex ea suscepit Herculem. Amphiryon autem eodem partu ex ea suscepit Iphicleum. Placet præterea Plinio in libro naturalis historie huius fuisse inuentum ostentorum atque somniorum interpretationes.

videtur Bocatius legisse apud Plinium Amphitryon pro Amphitryon, ita enim Plinius ait: interpretationem ostentorum & somniorum. Amphitryon, &c. Vide Plinium lib. 7. Cap. 56

De Iphicleo Amphitryonis filio, qui genuit Iolaum.

Cap. XXXI

Iphicleus, ut scribit Plautus in Amphitryone, fuit filius Amphitryonis et Alcmenę, cū q̃ uno partu cum Hercule editum dicit. Verum Iphicleus post nonū conceptionis men-
sem natus est. Hercules autem unā secum natus septimo non perfecto, quod Augusti-
nus secundo de ciuitate dei conuadete non uidetur, quod mulier possit in diuersis tempo-
ribus diuersos concipere.

Similiter quem hic Iphicleum nominat, apud Plinium lib. 7. cap. 11. Iphiclus, apud Solinum Iphicles nominatur. Quamquam & Solinus ut Iphicem cap. 3. Iolai patrem dicit, ita rursum cap. 9. Iolaum Ari-
stae filium facit. Credo hic accidisse quod in alijs quoque non raro uidemus, ut eidem diuersi parentes assignen-
tur, aut idem factum diuersis autoribus ascribatur. Ceterum cum hoc Solini loco, etiam Diodorus consentit,
qui lib. 6. de Hercule loquens sic dicit: Peraclis ab eo, scilicet Hercule, laboribus, responsisque; à Dijs acce-
pto, conferre plurimum ad consequendam immortalitatem, coloniam ad Sardos ab eo mitti, filiosque; ex The-
spiadibus susceptos, coloniae praefici duces, Iolaum nepotem cum filiis, adolefcentiores enim erant, destinasse
uit. Et paulo post: Reliquis, inquit, pueris, multisque; praeterea uoluntarijs ad edificandam coloniam assum-
ptis Iolais in Sardiniam nauigans priorem infula partem, campumque; scilicet, tenuit, Ioleam ab eo hos
die quoque dictam. Haec Diodorus. Fuit autem hic Iolaus Iphicli filius, is qui Herculi cum Hydram interfec-
eret, adfuit, eademque; ferro cruore relinxit atque; cohibuit, ut Calaber in 6. & Hesiod. in Theog. testatur

De Iolao Iphiclei filio.

Сар. XXXI

Iolaus, ut Solinus de mirabilibus mundi asserit, filius fuit Iphidei. Hic, ut idem ait Solinus, Sardiniam ingressus, pallantes incolarum animos ad concordiam eblanditus Olbiam, atque alia Græca oppida extruxit. Iolenfes ab eo dicti sepulchro eius templum addiderunt, quod imitatus uirtutes patrum malis plurimis Sardiniam liberasset. Hæc ille. Fuere tamen & alii Iphidei.

De Sthenelo Persei filio, qui genuit Eurystem.

Сар. XX XII

Sthenelus, ut placet Homero, Persei fuit filius & Andromedæ. Nam in Iliade Homerus describit Agamemnonem concionantem, & Euristhei genealogiam designantem asserentemq; Sthenelum fuisse Persei filium & Euristhei patrem. Is quidem, ut dicit Eusebius in libro temporum, translatò Argiuorum regno à Perseo Mycenis post Perseum regnavit, quando non reperitur. Nam mortuo Acrisio, qui xxxi. annis regnavit immediate sequitur initium regni Eurysthei, quinq; tamen interpositis annis, eo q; scilicet Euristheo regnante scriptum cōperio Sthenelum xl. annis Mycenis regnasse, ubi hi per diu sint, invenire non possum.

De Eurytseo Stheneli filio. Cap. xxxxi

De Eutyfteo Scheneli filio.

Сар. XXXII

Eurystheus Stheneli filius fuit, ut praemonstratum est, de natiuitate eius talem refert Homerus fabulam, Cum die quadā Iuppiter apud superos dixisset die illa nasciturum hominem, qui omnibus circumuicinis dominaretur, Iuno id fecit ut amēto firmari, & confestim ascendit in terras, & reuēnit Ilithyam, quam nos Lucinam dicimus, deam parturientium apud uxorem Stheneli praequantem iam vii. mensium, & ex utero eius eduxit filium vii. mensium, qui uocatus est Eurystheus. Erat quidem ea die nasciturus Hercules, sed Alcmena ob retentā parturientium deam peperisse non potuit, & sic factum est, quod de Hercule Iuppiter intelligebat uerteretur in Eurystheu, qui postmodū aliis & Herculi etiā imperauit, regnauitq; Mycenis annis xlv. & successorem moriens reliquit Atreuū. Fabula autem haec ab euentu sibi locum uendicauit, cum uiderent homines Eurystheum Herculi fortissimo uitorum imperantem.

Fabula est apud Hom. Iliad. T. ubi et hic versus ponitur: Εὐγενὲς υἱὸς Διὸς Ἰλίου πᾶσι περσὶν ἰσθ' ἄνα-

Est tamen et alius Sthenelus cuius Home. Iliad. 4. meminit filius Capanei, eius qui ad Thebas fulmine à Ioue idus perijt. Et tertius Sthenelus cuius meminit Apollo. 2. Argonaut. filius Actoris, qui una cū Hercule ad bellū Amazonū profectus, et in eo uulneratus cū retro domū abire uellet, in itinere mortuus est.

Eam alij Antibiam, alij Leucippem uocant. Vide Comment. Hom. Iliad. T

De Bacchemone Persei filio, qui genuit Achemenidem. Cap. XXXV

Bacchemon, Laetantio teste, Persei fuit filius & Andromedæ, & ut ipse idē dicit, apud quosdam Orientales populos imperauit, qui ab Achemenide eiusdem Bacchemonis filio, ut dicit Theodotus, Achemenides postea nūcupati sunt. Qui Apollini sacrorum ritus inuenisse se asserunt, est autem apud eos in spelio Persico in habitu cum Tiara & utrisq; manibus cōprimēs cornua bouis. Puto, quod ad immensam eius potētā ostendā.

De Achemenide filio Bacchemonis, qui genuit Orchamum. Cap. XXXVI

Achemenides, ut dicit Theodotus, filius fuit Bacchemonis. Esto, sint qui uelint eum filium fuisse Persei, hic autē Achemenidis populis imperauit, eosq; à suo nomine nūcupauit, & moriens successorem Orchamum filium reliquit.

De Orchamo filio Achemenidis, qui genuit Leucothoem. Cap. XXXVII

Orchamus, ut supra à Theodotio dictum est, filius fuit Achemenidis, cui cōiunx fuit Eutynome speciosissima mulier, ex qua filiam unicam Leucothoem suscepit, quam quia soli se diligenti paruerat, uiuam infodit.

De Leucothoē Orchami filia.

Cap. XXXVIII

Leucothoem filiam fuisse Orchami & Eutynomes, testatur Ouidius in maiori uolumine ubi dicit, quod eam summe dilexit Phoebus, & in formam uersus Eurimedis matris eius noctu accessit ad eam, & licentias mulieribus suis tāquam secreta secum locutura, in formam propriam rediit, & patientem compressit. Quod cū Clitiae quæ ante diligebatur à Phœbo ad aures deuenisset, zelo percita confestim Orchamo accusauit, qui iratus atq; seuerus nimium uiuam sepeliri iussit. Phœbus autem cum illi uitam restitueret nequireret, eam in uirgam thuream uertit. Huius fictionis ratio talis à quibusdā reddunt, puellam ob adulterium cum splendido iuene perpetrātū iure Sabeo uiuam desossam, & cum eo in loco forte uirga thurea nasceretur, quarum abundantissima regio est, solis uirtute è sinu terræ in altum deducta locum fabulæ adinuenit. Ego autem apud Achemenidas locum puto, cui sit nomen uel fuerit Leucothoē, qui quoniam thure abunde ab incolis, à Sole diligi dicitur, qui in matris formam transformatus, id est, in cōplexionem ad enutriendas thureas uirgas opportunam ibi descendit, & humiditati terræ iungitur, adeo ut qui uiuas plantas ibidem apponat, confestim in altum educat.

Fabula ab Ouidio lib. 4. describitur. Rexit Achemenias urbes pater Orchamus, isq; Septimus à primo numeratur origine Belo.

De Erithreo Persei filio.

Cap. XXXIX

Eritheus seu Erithra, ut placet Solino de mirabilibus mundi, filius fuit Persei & Andromedæ, & in confinio rubri maris regnum habuit. Esto sint qui dicant eū Aegypti fuisse regem, de quo idem Solinus scribit sic, Ultra Pelusiacum enim hostium Arabia est ad rubrum pertinet mare, quod Erithreum ab Erithra rege Persei & Andromedæ filio non solum à calore appellatum Varro dicit. Hæc ille. Hic Erithreus apud Arabes maxime fuit autoritatis, adeo ut morienti in quadam rubri maris insula ceteris famosiore in si gne plurimum sepulchrum construerent, eum loco dei colerent, & ab eo rubrum mare denominarent Erithreū, quo nomine adhuc Greci uocant scilicet erithrathalasson. Nam θαλασσαν

De Perse Persei filio.

Cap. XL

Persen filium fuisse Persei in libro naturalis historię testatur Plinius, de quo nil aliud cōpeti preter quod idē Plinius asserit eū scilicet primū sagittarū repertorē fuisse, quod forsitan apud suos uerū est, cū apud alias nationes illas longe antiquiores legerimus.

De Aone Iouis xxxiii. filio, qui genuit Dymantem.

Cap. XLI

Aon, ut Paulus ait, Iouis fuit filius ex nimpha Muosyde, à quo dicit Beotia Aonia nūcupata

nūcupatā, quia ibi regnasset, nos autē supra Laetantii autoritatē secuti, Neptuni filiū scripsimus. Quē Theodotus factione suorū ex Apulia pulsum, & Onchesti fuisse filiū, & in Beotia uenisse dicebat, & ibidē Neptunū patrē quæsisse, & prouinciā de suo nomine nūcupasse, nullum tamen illi filiū designabāt, ubi Paulus filiū suū Dymantem asserit.

De Dymante Aonis filio, qui genuit Asium & Alyxothoem. Cap. XLII

Dymas, ut dicit Paul. filius fuit Aonis & Asii atq; Alyxothois pater. Nec aliud de eo legi.

De Asio Dymantis filio.

Cap. XLIII

Asios filius fuit Dymantis, ut in Iliade scribit Homerus, dicēs, Asio qui auunculus erat Hectoris bellicosi frater Hecubæ filius Dymantis, hunc quantumcūq; Homerus dicat fratrem fuisse Hecubæ & auunculum Hectoris, dicebat Leontius ex parte matris fuisse, quia ex eadem matre Alius & Hecuba nati fuerūt, sed ex diuersis patribus. Hic autem aduersus Græcos Priamo fauit.

Iliad. τὰν τ' ἀγαθὸν φρονέοντι πατρὶς ἄλκιος πόδας ἀπὸ Μαρ ἀνέρι ἐσάμυνος αἰνῶς τε κρατεροῦ τε ἀσπίδος μῆλ' ὅς κ' ἔκλεος ἰσχυροῦ ἀνδρὸς ἀνδρῶν ἀνδρῶν, ὅς δ' ἐκ Δύμαντος ὅς φ' ἔστιν ἡμῶν ἀνδρῶν ἰσχυροῦ. Et sicut et alij Asij quorū partem meminit Homerus.

De Alyxothoē Dymantis filia, & matre Aefaci.

Cap. XLIV

Alyxothoē filia fuit Dymantis, ut testari uidetur Ouidius, dicens, Quamuis est illi proles enixa Dymantis Aeacon umbrosa furrim peperisse sub Ida Fertur Alyxothoē, &c. Hæc igitur ex Priamo peperit Aeacon, qui postea in mergum uersus est.

De Aeacono Iouis filio, qui genuit Phocum, Thelamonem, & Peleū. Cap. XLV

Aecus Iouis fuit filius & Aegine, ut in Iliade dicit Homerus Pelius Aecides. Ille autem Aecus erat à Ioue pater. Qualiter autem Iuppiter Aeginam oppresserit, supra dictum est ubi de Aegina. Hunc insuper dicit Ouidius regnasse apud Enopiam, quā ipse ex nomine matris uocauit Aeginam. In qua cum postea defecissent homines, & ipse in somnis uidisset quercum plenam formicis nunc sursum, nunc deorsum deambulantibus, sibi dormienti uisum est orasse Iouem, ut omnes formicæ quas uidebat, homines efficerentur, quod & factum est, & sic eius est restituta ciuitas, & ciues Myrmidones appellati, nam Myrmix Græce Latine formica est. Hunc præterea dixerunt ueteres apud inferos cū Minoë & Rhadamanto culpas hominum excutere, & pro meritis culpas inferre. Sub his autem figmentis latet hoc, primo ciuitas eius euacuata ciuibus peste, ex agricultoribus restituta est, qui more formicarū æstate messes ex agris & alia opportuna colligunt, ut hyeme fame nō pereāt. Hos autē ipse legibus instruxit & uiuere cōegit, & hinc Iouis dictus est filius, & apud inferos iudex. Nā per respectū ad supercelestia corpora mortales inferti sunt.

De Aeacono, eiusq; progenie Græci sic tradunt: Aecus ex Ioue & Aegina, inquit, natus, Endeida Chironis filiam uxorem duxit, & ex ea Peleum & Telamonem genuit. Postea autem & Psammathe Nerei filia compressa genuit tertium Phocum. Hunc Peleus frater occidit, eoq; factum est, ut cum solum uerteret, in Thessaliam ad Chironem uenerit. Telamon autem cum ipse quoq; ex equalibus quendā in uenatione Calydonij apri occidisset, fugiens Salamina peruenit, ductaq; uxore Erioga filia Alcibi genuit Aiace.

De Phoco Aeaci filio.

Cap. XLVI

Phocus Aeaci fuit filius, ut per Ouidium scribitur, dum legitur, Expetit occurrunt illi Lib. 7. & II, Telamon q; minorq; Quam Telamon Peleus & proles tertia Phocus, &c. Hic à Peleo occisus est.

A Phoco Phocenses dictos ait Comment. Apoll.

De Telamone Aeaci filio, qui genuit Aiace & Teucrum.

Cap. XLVII

Telamon Aeaci fuit filius fratrum maior natus, quem Setuius ex Argonautis fuisse dicit & Herculis socium. Et cum à Colcho reuertere, quæteret q; Hercules Hylam puerum perditum apud Mysios, & ad Troianum deuenisset litus, prohibitus à Laomedonte, indito illi bello congregatis uiribus aduersus eum rediret, tanquam susceptæ iniuriæ parriceps Telamon, una secum uenit, & Illo expugnato, atq; Laomedonte occiso, eo quod primus muros ciuitatis ascendisset, illi ex præda capta Hesione Laomedontis filia data est, ex qua cum iam ex alia suscepisset Aiace, Teuctrū suscepit. Hic enim seu pulsus, seu non

C 5 susceptus

susceptus in patria in Cyprum abiit, & Salaminam ibi condidit ciuitatem.

^a Meminerunt huius & qui Argonautica scripserunt Flaccus & Apollo, in ubi Comment. addit, & in expeditione contra Amazonas unā cum Hercule fuisse, praeterea & Aleynonem quendam occidisse.

^b Causam belli alij hanc referunt, quod Laomedon ob Hesioneā à Ceto liberatā, de quo est apud Flac- cum & alios, Herculi promissum premium non soluisse. Fuit autem & alius Teucer ex fluio Scaman- dro & Idea nympha genitus, cuius filiam Bateam Dardanus uxorem duxit, cuius nomine & Teueri Troiani dicuntur. De quo Diodorus in quinto. De Aiace Telamonis filio. Cap. XLVIII

Aiax bellicosissimus homo Telamonis fuit filius, hic cum alijs Graecis ad delendam Troiam arma sumpsit, & ut reliqua quae in certaminibus miranda fecit, omittam, singulare certamen aduersus Hectorem arripere ausus est, & si Homero fides ulla praestan- da est, illud nimis festina nox ditemisset, uictor Ajax rediisset ad suos, ea tamen super- ueniente cum illi uetusto more Hector donasset gladium, & ab eo baltheum suscepisset recens Ajax & animosus discedens, fessum Hectorem Troiam ite permisit. Hæc dona se- cundum Seruium nephasia fuisse, cum eo se gladio postea interemerit Ajax, & cum bal- theo ab Achille occisus est Hector. Ajax autem Illo capto atq; diruto de armis Achillis præ- mortui aduersus Vlyssē ingens litigium habuit. Tandem cum cerneret uirtutem belli- cam eloquentia cedere in furorem uersus, eo se, quem ab Hectore suscepit, gladio in ter- emit, & ut ait Ouidius, in florem sui nominis uersus est. In quo nos docet antiquitas nostras uites caduci floris more in nihilum facile solui.

De hoc item fabulantur Graeci uenisse aliquando Herculem Salamina ad Telamonem, qui cum nuper Aiace infantem suscepisset, circum dedisse illi Herculem τὴν λαιοντιῶν suam, precaturūq; esse ut qua te- geretur puer τὴν λαιοντιῶν inuulnerabilis foret, quod postea factum, inuulnerabilemque Aiace fuisse om- nibus partibus corporis præterquam ceruice, ea enim τὴν λαιοντιῶν concessa non fuerat. Comment. Home- in Iliad. 4. Ceterum non simpliciter uictoria Vlyssis & arma Achillis causa interitus Aiace fuerunt, sed quia cum post amissa arma in furorem inciderat per quem, ut insensu Vlyssi & Atridis ob id erat, in- greges Graecorum irruebat, eosq; trucidabat & laniabat, putans per insaniam, seipsum Graecos occide- re, artemq; unum captiuum in sua tentoria abstractum, misere torquebat & cruciabat, quem sibi Vlyss- sem finxerat, restitutus sanitati ac pristinae menti in tantam factorum poenitentiam incidit, ut sibi ultro mortem intulerit. Vide Tragœd. Soph. Aiace & Calabrum.

De Teuctro Telamonis filio.

Cap. XLIX

Teucer filius fuit Telamonis ex Hesione Laomedontis filia, quæ non uidetur Tela- monis fuisse coniunx, cum Homerus aliquando in Iliade dicat Teucrum fuisse No- thum. Hic tamē insignis homo fuit, & armorum ualens, & unā cum fratre Aiace inicitū Troianum bellum. Eo tandem petactō cum absq; fratre redisset, in patriam nō susceptus secessit in Cyprum, & ibidem Salaminam ciuitatem construxit, & uitæ residuum habita- uit. Quod ego uerius puto quā quod de Telamone supra scriptum est.

Iliad. 2. ὅς τε νόσος τῶν ἰόντων καὶ ἰσχυρὸς ἐνὶ οἴκῳ. Verba Agamemnonis sunt ad Teucrum.

De Peleo filio Aeaci, qui genuit Polydorem & Achillem.

Cap. L

Lib. II. Met.

Peleus Aeaci fuit filius, & magnis uiuens interfuit rebus. Nam cum Meleagro in uer- nationem apri Calydonii accessit. Sic & cum Pirithoo aduersus Centauros pugnauit. Huic, ut refert Ouidius, cōiunx fuit Thetis aquarum dea, quam Iuppiter amauit, sed ideo concubitus eius neglexit, quia oraculo nouerat ex ea filium nasciturum, qui ma- ior esset patre. Ad hanc tamen obtinendam audaciam uiresq; fuisse opportuna. Nam cū Peleus cōsilio Prothei senis eam die quadam cepisset, ipsa in uarias mutata formas adeo eum exterruit, ut dimitteretur ab eo. Qui ad Protheum rediens, ab eodem sibi suatum est ne mutationes illas timeret, quinimo in tenendo eam perseveraret, quia si fecisset ipsa de- siderio suo cederet. Peleus die sequenti cum dormientem eam in antro compertisset, ces- picillam. Ipsa uero more suo in uarias uersa formas, cum eum tenentem sentiret, in pro- priam rediens in coniugium eius consensit. Porro Iuppiter ad eorum nuptias omnes conuocauit deos præter Discordiam. Quæ indignans cum cerneret Iunonem, Pallas- dem, &

dem, & Venerem inuicem ex parte unā sedentes, sumpto aureo malo illud inter eas pro- fecit, dixitq; Digniori detur. Ex quo confestim inter eas seditio orta est, cum unaqua que se digniorem diceret. Et cum de hoc Iuppiter inter eas nollet ferre sententiā, ad Paridem qui in sylua Ida morabatur, misit eas. Is uero ob promissam sibi à Venere speciosissimam mulierem, spretis aliarum oblationibus, Veneri tanquam digniori tradidit. Quæ illi rap- tum Helenæ cōcessit, ex quo subsecutum est Troianum bellum, & occisus Achilles, qui ex nuptiis illis, ad quas uocata non fuerat Discordia, natus est, & sic expiata iniuria. Pe- leus igitur ex Thetide suscepit Achillem & Polydorem puellam. Demum cū fratrem Pho- cum occidisset, in exilium abiit seuera patris iubente iustitia. Et primo ad Ceycem regem Thracinæ aufugit, à quo amabilius susceptus est. Inde postea discedens, ad Magnes- tas abiit, ubi ab Achasto fraterna cæde purgatus est. Quid inde subsecutum sit, nescio. Nunc quid sentiendum sit, ex fictionibus aduertendum est. Thetis nobilis fuit mulier, cuius in natiuitate uisum est ex ea nasciturum hominem, qui patrem uirtute superaret. Et ob id Chiron pater eius uaria secum & plurima uoluit consilia, cui nam illam conce- deret. Et his agentibus, petens eam Peleus, primo repulsus est, & sic consiliorum uariatio- nes mutationes formatum Thetidis fuisse. Tandem cum iterum Peleus peteret post multa patris consilia, illi concessa est. Et eius in nuptiis, id est, procreatione Achillis, omnes conuocantur dii, id est, omnia supercaelestia corpora, ad quæ spectat secundum diuersas potentias suas in corpus iam creatum diuersos effectus infundere, ut perfectū sit. Discor- dia autem non uocatur ne disgreget coeptum opus & pereat. Ipsa autem postea sese mis- ceret, dum homo incipit cogitare, quæ trium sit splendidior uita aut contemplatiua, quæ per Palladem designatur, aut actiua, quæ per Iunonem intelligitur, aut uoluptuosa, quæ per Venerem demonstratur. Ex quibus noluit Iuppiter, id est, deus dare iudicium, ne ui- derentur reliquæ sua damnata sententia, & homini iniecta necessitas. De his tamen tri- bus supra latius ubi de Paride.

^a Pelei fabulam multis uersibus profecutus est Catullus in eo carmine quod inscripsit Argonautica, cuius initium est. Peleaco quondā prognata uertice pinus. Dieitur liquidus Neptuni nase per undas, &c. ^b Id autem disco factum est per imprudentiam inter ludendum, ut Diodorus in quinto.

De Polydore filia Pelei & coniuge Boronis.

Cap. LI

Polydore, ut in Iliade dicit Homerus, filia fuit Pelei, & à Sperchio flumine dilecta ac- que oppressa, & sic Mnestem peperit, qui Achillem in Troianum bellum secutus est. Hæc autem cuidam Boroni Peterei filio nupsit.

Τῆς πολυδὸς σιχρὸς ἦρχε μενέδιοιο αἰολοδόχῃς ἥος περὶ χεῖρας ἀντιπύρος ποταμοῖο τῆς τε καὶ πολλῆς θυγατρὸς καλὴν πολυδὸν περὶ χεῖρας ἀντιπύρος ποταμοῖο εὐνὴν εἶσα αὐτὰς ἐπέκλυσεν. Iliad. 9. Ceterum hanc alij Boreæ περὶ χεῖρας ἥος ὅς ἐστι ἀναφανδὸν ὅπως ποταμὸς ἀντιπύρος ἐστὶν αἶψα. Iliad. 9. Ceterum hanc alij Peleo ex Euridice Altoris filia, alij ex Antigone Eurytionis, alij ex Laodamia Alcmeonis natā tradūt.

De Achille filio Pelei, qui genuit Pyrrhum.

Cap. LII

Achilles Graecorū fortissimus, ut præmonstratū est, Pelei & Thetidis fuit fi- lius. Quem cum peperisset mater, continuo ad inferos detulit, & ut labo- rum patientem redderet, totum stygiis undis immergit, excepto calcaneo, quo illum tenebat. Demum Chironi Centauro alendum tradidit, qui il- lum educauit, non eo ritu, quo ceteri educantur, sed ex medullis tantum bestiarum ab eo captarum cibum confici faciebat, & hoc ut assiduo daretur exercitio. Et hic dicit Leonidus, eum Achillem nuncupatum ab a quod est sine, & chilos cibis, quæ si sine cibo nutritus. Hunc Chiron Astrologiam docuit & medicinam, ac etiam lyrā tan- gere. Tandem cum Thetis rapta à Paride, Helena prælagio cerneret bellum futurum, & in eum Achillem filium periturum, ad eius si posset euitandam mortem consilio, clam illum adhuc impubem ex antro Chironis dormientem rapuit, & in Scyron insulam in domū Lycomedis regis detulit, & uestimētis puellaribus tectum atq; prædōtū, ne se ma- sculum cuiuspiā demonstraret, quasi uirginem inter filias seruandum tradidit Lycomedi.

C 4 Verum

Verum Deidamiae uirgini Lycomedis filiae diu eum masculum fore occultum, esse non potuit, cum qua tempore captato concubuit, & propter amoris commodum ipsa eam iuuenis sexum occultum, ex eo tamen concepit & peperit filium, quem Pyrrhum postea uocauere. Caeterum cum coniurassent in Troianos Graeci, & responsum accepissent ab Achille capi Troiam non posse, ad eum exquirendum Vlysses missus est. Quem cum audisset in muliebri habitu apud filias Lycomedis clam teneri, ne loco iuuenis uirginem auferrent, nouam commentus est fraudem, dum quod se in mercatorem sinxisset, & iocalia, quibus se delectare uirgines confueuerunt, filiabus Lycomedis apposuisse, inter ea circumposuit & pharetram, atque bituratum Achillem, si illis immixtus esset, arcum sumpturum, nec defuit cogitationi successus. Quem postquam arcum trahentem cognouit, facile suasionibus induxit, ut se sequeretur in bellum, in quo dum iret habitu foemineoposito, plures ciuitates hostium cepit, agique praedam ingentem, & inter alia uirginem sacerdotis Apollinis filiam, quam Agamemnoni concessit, & Briseidam, quam aequae ceperat sibi referuauit. Sanè cum iam iussu deorum opotuisse Agamemnonem sacerdoti natam restituere, Briseidam illi surripuit. Quamobrem indignatus Achilles diu stetit, nec arma aduersus Troianos capere uoluit ullius suasionis uel precibus. Tandem cum die una acriter à Troianis urgerentur Graeci à Nestore Patroclus deductus est ad eum, ut oraret si nolle arma sumere saltem permitteret, ut ipse loco sui indueretur, & currum suum ascenderet, & Myrmidones oculos in pugna deduceret. Quod etiam agere pateretur Achilles, Patroclus tamen nil negaturus concessit. Qui cum processisset in praelium, Achilles ab omnibus creditus multa mala Troianis intulit. Postremo Hector qui pugnam aduersus Achillem diu optauerat eum putans aduenit, & Patroclum labore modico superauit, armisque superatū nudauit, & quasi Achillem superasset armis eius indutus, ingenti cum pompa patriam reuinxit. Hoc casu summe turbatus Achilles amicum aliquandiu fletit, et quod officium funebre magnis sumptibus & mirabili honorificentia peregit. Inde à Thetide matre, quae ad eius leniendas lachrymas uenerat nouis reatum prius armis, quae ipsa à Vulcano susceperat, armatus in ultionem amici perempti processit in bellum, & cum multis ex Troianis occidisset, Hectorem etiam interemit. Nec ad satandas iras eum occidisse satis uisum est, quin immo cum eius corpus currui alligasset suo, de decorose lition circuiuit, Priamo etiam prospectante, ac inde apud tumulum Patrocli xii. diebus nudum tenuit cadaver, illudque tandem Priamo seni ad eum uenienti nocte, orantique, & maxima munera exhibenti concessit. Post haec alia in pugna Troilum interfecit. Quo dolore commota Hecuba, superstitibus timens & patriae, si longum uiuat Achilles, astu foemineo insidias in uitam eius tendit. Nouerat autem eum Polyxenam diligere, eo quod illi induciatum tempore uisa placuisset, & iccirco per intermedium sponduit illi nuptias suas, si à praeliis abstineret. Cui cum assensisset Achilles, in talem compositionem itum est, ut clam solus nocte ueniret in templum Tymbrei Apollinis, quod fere secus murus illi erat, & ibidem eam cum filia inueniret, eamque desponsaret. Quod amans, & cupiens Achilles credens iuxta compositum inermis, & solus nocte templum intrauit. In quem euestigio Paris ex insidiis profiliens, cum esset arcu doctissimus sagitta eius calcaneum percutitque uulnerauit, eumque frustra gladio in hostes discursantem interemit, & tandem in Sigeo Troiano promontorio à suis sepultus est. In tam longa historia, paucis tamen recitata uerbis nil fictum est praeter Achillem stygiis mersum undis excepto calcaneo, & quod eo uulnerato mortuus sit. Circa quod placet Fulgentio hominem stygiis undis unumqueque laboribus duratum, cum styges interpretetur tristitia, ut intelligatur neminem in laetis durari, sed laxari potius, si aliis duratus esset. Quod autem talis immerfus non sit, Physicum tegit mysterium. Volunt enim Physici quod uenae quae in talo sunt ad renum & femorum, atque uicilium rationem pertineant, & ideo per talum non mersum in styge inuictam in Achille libidinem uoluerunt, quae per durationes alias sublata non est, ut sanis apparet, cum libidine in manus iuerit hostium, & ab eis occisus est.

Sunt qui non Thetidis filium Achillem, sed ex Philomela quae fuit Aetoris filia, natum dicunt, ut Deidamachus

De hac re Virgilius in 6. & Servius ibidem.

machus, de quo in Commentarijs Apollonij lib. 1.

De hac re paulo aliter Lycophron, qui Thetidem dicit natos ex Peleo omnes flammis inieciisse, quo mortalitatem quae in ijs erat ita tolleretur, & sic sex liberos interfecisse. Septimum autem cum itidem uellet perdere, interuentu Pelij ereptum, & Chironi traditum esse, qui cum urforum medullis nutritum Achillem uocauit, docuitque Musicam, & medicinam. Porro Thetis irata, ob id à Peleo discessit, inque mari seorsim habitauit.

De educatione Achillis Statius Achilleida conscripsit, ubi & de Vlyssis consilio, & Lycomedae ac Deidamiae, quae ad fabulam pertinent, narratur. Quod autem hic Achillem dictum putat, ab α χιλός, quod non nutritus sit uulgato more, id Graecorum quidam sic deriuant: ἀπὸ μὴ θνητὴν χάλειν θνητὸν. Lacte enim, ut ceteros nutritum negant. Alij autem ab ἀχος & ἴλιον deducunt, eo quod luctum ilienibus pariturus erat. Vide 1. Iliad. Comment.

Et hinc, ab eo Telephum sanatum, & quod Iunonis consilio primus ad Graecorum senatum de peste agenda, ut est Iliad. 1. rettulit, si quidam arbitrantur. Vide Comment. in 1. Iliad.

Ita enim à Ioue siue à Parcis acceperat, si cum exercitu Graecorum Troiam non proficisceretur, Ionem autem illi uitam, sed ignobilem futuram, sin uero ad Troiam uenisset breuem illum uitam, ceterum nobilem & multis celebratam nominibus habiturum, quod ipse Iliad. 1. sic dicit: μὴτ' ἄρ' ἔτι μὲ φησὶ θεὰ θήτις ἀργυρόπεζα διχθαδίας κήρυξ φέρεται θανάτῳ τέλοσδε εἰμὲν ἢ ἂνθι μένωρ ἰώωρ πόλιν ἀμφὶ μαχώμεαι ὧλετο μὲρ μοι νόσος, ἅτ' ὅς κ' ἔσθ' ἄφθιτον ἔσται εἰδὲ κερδοῖκαδ' ἱκάμεαι. Φύλην ἰς παρ' ἰδὲ γαῖαν ὧλετο μοι κλέος ἰδὲ λόν, ἐπὶ δ' ἡρὸν δέ μοι αἰὼν ἔσεται, ἔδδ' κ' ἐμὲ ἄκα τέλος θανάτῳ κίχην.

Facie enim uenusta ac puellari fuisse tradunt, ita ut facile pro puella sese gereret.

Et cum Vlysse Phoenix & Nestor. Vide Home. Comment. Iliad. T.

Hinc nomine Astynomen Lerneſo expugnato secum abstulerat, occiso eius uiro Mynete principe illius loci, ut patet 2. Iliad.

Patrocli genealogia sic habet: Iuppiter Aeginam uiciatam Aetori coniugem dedit, qui ex ea genuit Menetium. Menetius autem relicta Aegina, Opuntem in Locros se contulit, ibi Patroclum genuit. Sed Patroclus occiso per Ludum Astragalorum Cleſonymo, seu, ut alij uocant, Aeane, Amphidamantis filio, solum uertens in Pithyam uenit, ubi à Peleo propter propinquitatem generis receptus, & una cum Achille apud Chironem educatus, cum eodem arctiff. amicitia coniunctus uixit. Matrem Patrocli Comment. Apollonij Sthenelen uocat.

De morte Achillis aliter Calaber, qui eum in acie ante Troiam ab Apolline sagitta ictum interfecisse dicit. Cui sententia uidetur & Homerus assentire Iliad. X. ubi Hector moriens Achilli uaticinatur: φράζομαι μὲν τοι δὲ θεῶν μνῆμα γένομαι ἥκαπ' τῷ, ὅτε κ' ἐν σέ πᾶσις ἢ φοῖβος ἀπὸ μάχης ἰδὲ λόν ἔοντ' ὀλέσσω, ἐνὶ σελήνῃσι πύλῃσι. Nā circa portas urbis, quousque Achilles Troianos fugauerat, occisus est. Quamquam & Bocatij sententia suos autores habet.

Præterea ex ijs quae circa Achillem memorabilia fuerunt, Equi quoque sunt Xanthus & Balius ex Zeephyro & Harpya nati, ut Hom. Iliad. 19. tradit, quos idem post mortem Patrocli lachrymasse, & Achilli in pugnam redeunti mortem praedixisse tradit, ut est Iliad. P. & T. Deinde autem & haſia Pelias, quam nemo præter Achillem nibrare poterat ob magnitudinem, τὴν ἰάδα μείλιχον, τὴν πᾶσι φέροντα χέρας πηλὸν ἐκ κρηφῆς, φόνον ἔμμεναι ἠρώεσσι. Quae & à Pallade decorticata & polita, à Vulcano cuspidata dicitur fuisse. Præterea Auriga eius Antomedon filius Diore, & Phoenix, quem senem patris loco uenerabatur, qui filius Amyntoris, cum matris Hippodamiae, quam pater inducra pellice contemnebat, instinctu patris pellicem Clytiā stuprauerat, fugiens ad Peleum uenit, qui eum propter cognationem receptum Dolopia praefecit, Achillemque adhuc puerum aliquandiu alendum tradidit, ut Hom. Iliad. 9. ait.

Huc pertinet & Calchantis fabula, de quo cum toties apud Homerum fiat mentio, mirum est eum à Bocatio præteritum esse. Idmon, ut tradit Pherecydes, filius fuit Apollinis, & Asteria Coronae filiae, quam Abanum ab alijs Idmon putatur, is cum Argonautis in Colchum proficiscens, ab apro in Marianis dyvis interfectus est, relicto filio ex Laothoe Theſtore. Theſtor autem genuit Calchantem, sic enim & ab Homero Theſtorides dicitur. Hic cum Graecis ad Troiam proficiscitur, & cum diuinandi arte famopere praestaret, eius consilio multa gesta sunt. Nam & in Daulide ostendit quomodo placata Diana, uenit

nenti sedari possent, & apud Troiam in castris docuit, quæ ratio placandi Apollinis, ut pestilentia cessaret, foret. Et ex passere quæ cum nouem pullis à Dracone uorabatur, indicauit decennalem obsidionem Troiæ futuram, quapropter inter ceteros Achilli ualde acceptus erat, adeo ut eius præsidio plerumque defenderetur, ac præcipue cum suaderet Chryseidem patri reddendâ esse. Tum enim Agamemnon nō solum in uatem, sed etiam in ipsum Achillem accensus ferebatur, ut est Iliad. 1. Tandem autem finito bello Troiano cum Amphilo rediens, à Mopso dicitur, augurandi certamine superatus, morore ad mortem adactus esse, ut etiam Seru. meminit in 6. Eclog. Virg.

De Pyrrho Achillis filio, qui genuit Peripoleum & Moloosum. Cap. LIII

Calaber libro
6. & 7

De hæc re Eu
ripides in He-
cuba

Vir. 3. Aenei.

Seruius lib. 3
Aeneid.

Seruius lib. 9
Aeneid.

PYRTHUS, ut præmonstratum est, Achillis & Deidamiae fuit filius, sic uocatus, ut dicit Sertius, à capillorum qualitate, cum Neoptolemus alio nomine uocaretur. Hic Achille mortuo uix pubes in Troianū bellum ductus est animosus ad instar patris, & acris ingenii iuuenis. Qui etsi circa finem belli uenisset, non tamen occisus fuit. Inter alios quidem iuuenes strenuos & audaces equum ligneum, quem Græci dolose construi fecerant intrauit, & in Ilium tractus, dum nocte exisset aliis ueniētib; à Tenedo stragem maximam Troianorum petegit, & usq; in abditissimum penetral regiae domus Politem filium Priami secutus intrauit, eum q; patris in gremio interemit, & inde Priamum obiurgantem, & in sequitiam eius obloquentem, ut sanguine suo fœderet, quas ipse sacrauerat, aras irruit. Inde Ilio delero Polyxenam eximiae formositatis uirginem ad manes placandos patris apud Achillis sepulchrū occidit. Et cum ex Troiana præda illi Andromacha olim coniunx Hectoris contigisset, eam sibi iunxit uxorem. Quæ illi secundum quosdam duos peperit filios, Peripoleum & Moloosum. Inde captus pulchritudine Hermionis filiae Menelai tradita Andromacha Heleno filio Priami cum parte regni, eo quod uates illum præmonuisset ne intraret matre sicut ceteri fecerant, Hermionā Horesti rapuit, & sibi coniugem fecit. Deinde seu paupertate coactus, seu ad prædā animi feruore impulsus, ut non nullis placet, matre nauibus infestauit. Quæ quidem nauigatio infesta aliis ab eo Pyrrhai ca denominata est, & exercebatur Pyrrhai, eo quod ipse primus exercuerit, ut dicit Paulus. Postremo cum Horestes ex Taurica regione posita furia rediisset in regnum, corrupto Macareo sacerdote templi Apollinis Delphici Pyrrhū trucidauit in templo, & hic finis fuit illius.

De Peripoleo Pyrrhi filio. Cap. LIII

PERIPOLEUS, ut dicit Paulus, filius fuit Pyrrhi ex Andromacha. Theodontius autem dicit ex Hermiona, nec ex eo aliud ad nos usq; peruenit.

De Moloosso Pyrrhi filio, qui genuit Polydectam. Cap. LV

MOLOOSSUS filius fuit Pyrrhi & Andromachæ. Hic patri mortuo succedens parte Epiri tenuit, populosq; ex suo nomine nuncupauit Moloossos. Verum donec ad pubertatem deueniret ætatem, apud matrem & nutricum fuit, & moriens Polydectam filium dereliquit.

De Polydecta filio Moloossi. Cap. LV

POLYDECTA seu masculus fuerit seu femina, non satis mihi notum est, eum tamen filium uel filiam fuisse Moloossi Paulus affirmat. Post quem successit ex Aeacidibus neminem, nisi post plura secula comperio, cū apud Græcos diu nulla sit habita progenies nobilior. Ex Aeacidibus fuit Pyrrhus rex Epirotarum, qui aduersus Romanos bellum gessit Tarentinorum opere. Sic & Alexander Epirota à Luciano Satellite occisus, & Olympias clarissima Macedonum regina Alexandri mater. Et alii plures uirtutibus & uulgis insignes.

De Pylumno Iouis xxxv. filio, qui genuit Daunum. Cap. LVII

PYLUMNUS, ut dicit Paulus, filius fuit Iouis, cui Sertius fratrem fuisse Pytum minum dicit, & eos ambos fuisse deos, horumq; Pylumnus usum stercoretorum agorum inuenisse, & inde Sterculinum dictum. Estio Macrobius in libro Saturnaliorū Saturnū fuisse dicat. Pylumnū uero pisendi frumētū, & ob id à pistitorib; coli, & pilū ab eo denominatū. Ad hūc Theodontius dicit Danaen Acrisii filia patris ita fugientē, delatā à pastore unā cū paruulo Perseo, quam

quam ipse genere cognito sumpsit uxorem, & unā cum ea Appulia, in qua grandis erat, derelicta, eo quod opposita uideretur Acrisio ad Rutulos uenit, & ibidem cū Danae construxit Ardeam, ac ex ea suscepit Daunum.

De Dauno Pylumni filio, & proauo Turni. Cap. LVIII

DAUNUS filius fuit Pylumni, et ut Theodontius asserit, ex Danae Acrisii filia susceptus. Huic regnum in Appulia fuit, & ab eo Daunia nūcupata, & hūc dicit idem Theodontius auum fuisse patris Turni, qui & Daunus dictus est. De filio huius & parte secut di Dauni nil me legisse memini.

De Dauno primi Dauni nepote, qui genuit Turnum & Iutamam. Cap. LIX

DAUNUS præcedentis Dauni secundū Theodontiū ex filio nepos fuit. Huius coniunx fuit Venilia soror Amatae coniugis Latini regis, ex qua constat plures suscepisse filios. Inter quos ea fuit, quam Diomedes profugo serunt iunxisse coniugio. Paulus tamen dicebat Daunum patrem Turni filium fuisse Pylumni, eo quod dicat Virgilius, Cui Pylumnus auus, cui diua Venilia mater, de Turno loquens. Verum ego magis credo Theodontio, cum dicat idem Virgilius alibi in persona Iunonis, Ille tamen nostrum deducit origine nomen. Pylumnusq; illi quartus pater, &c. Quod esse non posset secundum Paulum, ubi secundum Theodontium æque responderet numero.

De Turno Dauni filio. Cap. LX

TURNUS rex Rutulorum, filius fuit Dauni ex Venilia coniuge, & cum armorum disciplina insignis fuerit æuo suo iuuenis, tantæ fuit corporeæ fortitudinis, ut nulla in hac fides præstanda antiquis uideretur, nisi recentiori testimonio firmaretur. Et inter alia eius roboris stantia argumenta de eo aduersus Aeneam in singulari certamine pugnantem sic scribit Virgilius, Saxum circumspicit ingens, Saxum antiquum campo quod forte iacebat, Limes agro positum, litem ut discerneret aruis, Vix illud lecti bis sex ceruice subissent, Qualia nunc hominum producit corpore tellus. Ille manu raptum trepida torquebat in hostem, &c. Quod Augustinus in libro ciuitatis æternæ xv. ratum habere uidetur. Præterea & Pallantes seu Pallas Euandri filius ab eo in pugna occisus multū fidei affert. Legimus enim Henrico Cæsare tertio imperatore eius corpus haud longe Romam à fodiente uillico compertum integrum uti nuper sepultum, e ductumq; sepulchro altitudinis seu proceritatis Romana monia superasse, & in eo adhuc impressi uulneris à lancea Turni apparere hiatum longitudine quatuor pedum excedentem. Ex quibus quātus debuerit esse Turnus, quā fortis qui iuuenem tam grandem superauit, qui telum pugnas tam prægrande tulerit, quod adeo grande uulnus imprefferit, satis arbitrari possumus. Huic carmine celebri ostēdit in Aeneida Virgilius bellū ingens fuisse aduersus Aeneam, eo quod Latinus Lauiniam filiam suam, quam Turno promiserat, Aeneæ dedisset in coniugem. Et ut idem ostendit Virgilius, post multa cum hic Pallantem Euandri filium occidisset, nudassetq; baltheo, illudq; ob insignem gloriam superati iuuenis ipse gestaret, cum ea die quæ illi ultima fuit in terris, aduersus Aeneam ex composito singulari certamine pugnaret, & ab Aenea superatus uitam oraret, impetraturus erat nisi uisus baltheus Aeneam in pietatem reuocasset amici, & sic ab eo occisus est. Hoc secundum Virgilium in laudibus Aeneæ totis tendentem uiribus, dictum est. secundum autem alios aliter. Dicunt quidam non parua autoritatis homines Aeneam à Turno superatum, & penes Numicum fluuium fugientem occisum, nec ulterius etiam corpus eius uisum, & Turnū post hæc ab Ascanio interemptum, de quibus latius supra ubi de Aenea scriptum est.

De Iuturna Dauni filia. Cap. LXI

IUTURNA Dauni fuit filia, cui ut dicit Virg. Iuppiter uirginitatē abstulit, & in munus ablati decoris illi immortalitatem exhibuit, & Numici fluminis nymphea facta est. Hæc multa in subsidium statit egit, q; etsi fictionib; uariet, in hoc unū egisse arbitror, ut interpositio Numici fluminis actū sit, ut ab hostib; Turni in agrū Ardeæ, & ipsū Turnū libere & expedire ita nō potuerit, uerū dū Turnū deficere uidisset, mœsta sese cōdidit undis. Sūq; dicat hanc

hanc clam cum Latino rege amicitiam habuisse, quod cum palam fieret, erubescens in Numicum se sponte sua necauit, & sic à Ioue, id est, à rege oppressa est, facta nymphæ Numici.

De Mercurio xxxvi. Iouis filio, qui genuit Eudorum, Mirilum, Lares, Euantrum, & Pana.

Cap. LXII

Mercurius Iouis fuit filius, & Matæ Adantis filia, ut satis uulgatum est. Fuere enim, ut in præcedentibus patet, Mercurii plures, & esto ferè omnes ab antiquis eisdem ornamentis insigniti sunt, non tamen omnibus eadem est deitas attributa. Nam alius medicinæ deus, alius mercatorum, alius uero futum, & eloquentiæ alius, quem Theodonius hunc Matæ filium esse uoluit. quid tamen illum moueat, non describit, nec ego postquam competum non habeo, intendo inuestigare subtilius. Credo tantum quemcumque Mercurium eloquentiæ deum ueteres uoluisse, eo quod ad Mercurium planetam Mathematici asserunt spectare omne sonans organum, seu fistulam in corporibus nostris dissonare, & hinc credant nonnulli eum deorum dictum nuncium & interpretem, quia per organa ab eo disposita cordis nostri pandantur intrinseca, quæ deorum secreta dici possunt, in quantum nisi exprimatur nutu uel uerbis, nemo præter deum cognoscit, & in hoc interpret secretorum talium est, quia uerba quæ organizata sunt per organa, ab eodè disposita interpretantur & aperiant, quæ ex nutu solo percipi non poterant. Deorum ergo nuncius & interpret est, & hinc eloquentiæ deus. Quod clarius & per officia attributa & per insignia illi apposita demonstratur. Galero quippe tegitur Mercurius, ut ostendatur quod aduersus inuidiæ fulmina eloquentia ualido tegumento seruetur, quod nil aliud est quæ gratia, quam eloquens à beniuolis meretur auditoribus. Hoc in longum scripta ueterum seruat aduersus mordaces & inuidos, quod præuidisse sibi uidetur Ouidius dum dicit, iam quæ opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignis, nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas, &c. Alata autem fere Mercurius talaria, ut sermonis describatur uelocitas, qui eodem in momento ex ore loquentis egreditur, & in aures suscipitur audientis. Designant præterea opportunam nunciis persape uelocitatem. Virgam defert, ut nuncii officium denotet. Consueuere idem nuncii, quasi insigne quoddam uirgas ferre, qua uirga dicunt Mercurium animas ab Orco euocare, & nonnullam in illud dimittere. & sic per illam eloquentis uires intelligere possumus, quibus iam plurimi è mortis faucibus subtrahi sunt, & nonnulli in eisdem impulsu. Quis Orco Milonem surripuit? Quis Popiliu Lenatem? ut de reliquis taceam, nisi eloquentia Ciceronis? Quis in illum impiegit Lentulum, Cethegum, Statilium, aliosque eiusdem factionis homines, nisi Catonis eloqui uis acerrima? Hac præterea uirga dicunt Mercurium incitare uentos, ut aduertamus eloquentem posse futuros immittere, ut in Cæsarem apud Ariminu Curionis oratio, sic & tranare nubila, id est, & turbationes auferre, ut pro Deiotatio Tullius, dum Iulii Cæsaris in eum turgidum pectus placida oratione sedauit. Quod autem somnos hæc eadem uirga adimat & immitat, satis clarum est: eloquentia inertes sopitosque ad exercitium excitat, & in suum decus animosos nimium retrahere, componere, sopire. Serpentem autem uirga cingit, ut à serpentis prudentia assumatur oportere eloquentem esse discretum circa electiones dicendorum, temporum, locorum, ac etiam personarum, ut eodè quod cupit, auditores deducat orator.

Huius eloquentiæ scilicet deo, etiam linguas consecrabant. Mos enim fuit apud ueteres, ut priusquam cubitum irent, ante paulo merum libarent, & linguas igni sacrificantes inijcerent, ut apud Homerum aliquoties uidere est. Quam rem Diachidas, ut à Commè. Apollonij refertur, ab huiusmodi causa inuicem habuisse dicit. Alcatheu, inquit, Pelopis filium, ob eadem Chrysippi, relicta Megara, in aliam nescio quam urbem migrasse. Qui cum sorte quadam incidisset in Leonem, qui Megarensem agrum uastabat, & ad quem interficiendum alij permulti à rege Megaren. missi fuerant, occidit illum, & linguam eius exellam, in peram impositam secum abstulit. Deinde Megaram reuersus, cum alij uictoriam Leonis, qui missi ad occidendum fuerant, apud regem sibi uendicarent, ipse peram in medium prolata, sublato Leonis autorem sese declarauit. Quapropter cum rex sacrificare iam cepisset, postremo linguam ab Alcatheu allatam, aræ imposuit atque cremauit, & exinde mos cepit, ut linguæ postremo immolarentur. Comment. in 1. Argonaut. Apoll. Mercurij

sesta qualia Romæ celebrata sunt uide Ouidium Fastorum quinto. Hic & Tetragonus in Gymnastis Græcorum ponebatur, eo quod quatuor præcipuas artes inuenisset, γράμματα, μουσική, πάλειος γυμναστική, & γυμνασία.

De hac autem re & fabula extat, qua dicitur Mercurius postquam ab Apolline uirgam, ut supra dictum est, accepisset, eamque manu tenens in Arcadiam proficisceretur, dracones duos simul ligatos, & inter se mutuo pugnantes inuenisse, quibus cum ille uirgam interposuisset, dicto citius prælium illorum disreptum fuisse. Ex qua re uirgam eam pacis uirgam habere cepit, & posteri eius rei exemplo, Mercurio uirgam deinceps duorum draconum similitudine ubique affinxerunt. Cæterum quod ad ueram Caducei originem, ita ut ab Aegyptijs primo consecratus fuit, attinet. Vide apud Perottum in uoce caducei.

De Eudoro Mercurii filio.

Cap. LXIII

Eudorus, ut ait Homerus in Iliade, filius fuit Mercurii & Polymelæ filia Phylentis, de quo sic, Atque sedem Eudorus martialis principabat Parthenius. Quem genuit in chorea bona Polymeli Philandis filia hæc fortis Argiphontes, id est, Mercurius, &c. Huius Homerus prosequitur prolixiorum fabulam, dicens quod Mercurius uidens Polymelam eleganter in chorea saltantem cum cantantibus in choro Dianæ dilexit eam, & eam eius ascendens palatium cum ea concubuit, & genuit Eudorum uelocissimum hominem, atque bellicosum, qui cum Achille in Troianam expeditionem accessit.

Versus sunt Homeri Iliad. v. τῆς δ' ἐτέρης, εὐδωρος ἄρῃος ἡγεμόνευε παρθένιος, ἥρ' ἔπικτε χορὴν καὶ πολυμήλην φύλακός θυγάτηρ, τῆς ἡγεῖας ἀργιφόντης ἡρώς, ἃς ὀφθαλμοῖσι δῖος ὤμιτο μετὰ μάλποδ' ἰσχυροῖς, ἔρ' ἡρώς ἀργεῖος χροῖας καὶ καλὰ φωνῆς, αὐτῆς δ' εἰς ὑπερὶ ἄνακτος, παρὰ λείαν λάρην ἐρμῆος ἀκάτην παρὲρ, δὲ οἱ ἀγλαὸν ἔδωκε εὐδωρον, παρὲρ μὲν οὐδὲ κοχχίτην. Huius mater postea nupsit Echecli filio Aetoris, cuius autem Phylas Eudorum apud se aluit filij loco, &c.

De Myrtilo Mercurii filio.

Cap. LXIIII

Myrtilus, ut ait Laetantius, filius fuit Mercurii, & Autiga Oenomai regis, cuius filia Hippodamiam cum postularet Pelops, in coniugem dispositus cursum subire ceterum tamen, corrupit sponsione primi coitus Myrtilum, qui facto cursum cetero Axe, eo quod in medio cursum fracto, obtinuit Pelops uictoriam & uirginem. Myrtilum autem promissa poscentem deiecit in mare, in quo necatus mari nomen dedit, ut ab eo Myrtilum uocaretur. Huius autem Myrtili fraude, qui præpositus erat armorum, Oenomai superatus bello Oenomaus est, ut supra de Pelope scribitur.

De Laribus Mercurii filiis.

Cap. LXV

Lares fuere duo, Mercurii & Laris nymphæ filii, ut dicit Ouidius. Laetantius autem in libro diuinarum institutionum eam dicit uocari Larundam seu Larum. De origine tantum horum talem recitat Ouidius fabulam, Quod cum Iuppiter diligeret Iuturnam Tyberinam nympham, & Turni regis sortem, reliquis loci nymphis imposuit, ut eam fugientem retardaret, ne eo secum ipsa mergeretur in undas. Lara uero filia Almonis, ut dicit Paulus, una Naiadum iussa Iouis Iuturnæ retulit & Iunoni. Quamobrem Iuppiter indignatus Larum lingua priuauit, iussitque Mercurio, ut illam ad inferos traheret, & ibi esset stygia nymphe. Qui cum illam ducens aspiceret, in eius concupiscentiam incidit, & in iunere oppressit, quæ cum concepisset peperit illi geminos, quos ipse de nomine matris Lares appellauit. Huius fabula fictio satis absconditum tenet sensum. Iuppiter enim calor est, Iuturnam nympham, id est, humiditatem in quam agat appetens. Verum Lara quæ hic mulieris nimius est calor, opus agentis ignis disgregat, sed Mercurius, id est, frigiditas naturæ opere excitata superfluo calore muliebri exinanito semen coëgit in unum, & sic Lara lingua priuata est, id est, nocendi potentia. De hac tantum calcata caliditate Mercurius, id est, naturæ moderata prudentia secundum gentiles elicit lares, non quidem recte ex ea, sed ea amota sit ut secundum opinionem quorundam lares cum creato fetu nascantur seu creentur, qui ea stante creati non poterant. De quibus laribus non omnes æque sensere ueteres. Existimauere autem antiqui cum anima rationalis à Mercurio in corpus nouum deducta esset,

D ut alias

Et deam Murtā lib. 1. ca. 26
Lib. 2. Fastor.

ut aliàs dixi, ideo à Mercurio deduci opinari, quia in sexto mense, qui Mercurio attribuitur, fortis animam credatur suscipere, seu uitalem potentiam in anima deum seu deos noue animæ uenire custodes, quos aliqui genium uel genios uocauere, nonnulli dixere lares, ut paulo ante dictum est. Et ut Censorinus asserit in libro de natali die, ubi uult eum dici genium, seu quia ut gignatur curat, seu quia una nobiscum gignatur, seu quod genios semper tueatur, & eundem esse genium, & lares dicit à multis ueteribus affirmatum, & potissime à Caio Flacco, eo in libro quem Cæsari de indigitamentis scriptum reliquit. Et esto, quod unum tantum dicat genium, seu lares in subsequētibz adiicit opinionem Euclidis Socratici duplicem omnibus appositum genium, & sic duo sunt unicuique lares opinione ueterum. Quod satis firmari uidetur auctoritate Annei Flori scribentis in quarto

Lib. 4. de bel-
lo Cassi &
Bruti Epithomatis sui sic. Ipsi q̄ bruto per noctem cum illato lumine ex more aliquo secū agerent, taret atra quædam imago se obtulit, & quæ esset interrogata, tuus, inquit, malus genius. Hoc & sub oculis mirantis euauit, &c. Qui quidem nō adiecit malus, nisi & bonus alter esset, & sic duo. Christiana ueritas angelos uocat, non cum nascente genitos, sed natu sociatos. Quorum alter bonus in bonum semper urget quem seruat, alter autem malus in contrarium nititur, & quasi bonorum malorum q̄ nostrorum obseruatores & testes in mortem usq; assistunt cōiunui. Hos præterea lares etiam priuatorum domibus inesse credere, ut in principio Aululariæ ostendit Plautus, eos q̄ familiares seu domesticos uocauere deos, & uti custodia corporis appositos diximus, sic & hos custodia domus, eis q̄ in domibus locum communem domesticis omnibus, ubi scilicet ignis area quam in medio aulae ueteres faciebant dedere. Ibiq; eos uenerabatur sacris ritu ueteri. Quod quidem nōdum apud nos oblitum est. Nam et si error ille insipidus abierit, stant adhuc nomina, & quædam ueterum sacrorum uestigium sapientia. Habemus autem Florentini & sic forsitan nōnullæ aliæ nationes, ut plurimum in aulis domesticis, ubi sit communis ignis toti familiae domus ferrea quædam instrumenta ad lignorum igni appositionē suā stentationem apposita, quæ lares uocamus, & in seculo precedente calendarum Ianuariarum die à patrefamilias omnis conuocatur familia, & repleto lignis igne stipes magnus apponitur, cuius caput unum igne crematur, in reliquo insidet ipse paterfamilias ceteris circumstantibus, & uino sumpto bibit ipse pater primo, & inde capiti stipitis incensi superinfundit, quod uini superfluet in calice, & deinde cum in circuitu potauerint ceteri, quasi perfecta solennitate ad officia consurgunt sua. Hæc sæpe puer in domo patris celebrari uidi à patre meo catholico profecto homine. Nec dubitem quin à multis adhuc celebretur ratione potius consuetudinis à maioribus sumptæ, quàm aliqua idololatriæ superstitione deceptis.

De Euandro Mercurii filio, qui genuit Pallantem & Pallantiam. *Cap. LXXVI*

E Vander Archadum rex, ut ait Paulus, filius fuit Mercurii ex Nicostrata, homo fortis & ingenio insignis. Dicit enim Seruius eum quendam immanem hominem occidisse, ut Hercules Gerionem, eum q̄ ob eius singularem probitatem unū inter multos Hercules numeratum. Et idem Seruius dicit, hunc Pallantis regis Archadiæ fuisse nepotem. Et cum patrem suum occidisset, uirum scilicet Nicostratæ suadente ipsa Nicostrata, quæ uates erat, dimissa Archadia in Italiam uenit, & pulsus Aboriginibus tenuit illa loca, quæ postea Roma condita est, & oppidum modicum in monte Palatino fundauit, ibi q̄ Herculem ex Hispania redeūtem cum pompa superati Gerionis suscepit. Qui illum ab insulibus Caci latronis liberauit. Inde post euerfionem Troiæ Aeneā nouas sedes querentem recepit, & aduersus Turnum iuuuit, misso in bellum cum eo Pallante filio, quem senex Turno occisum misere fleuit. Mercurii autē ideo filius dictus est, quia esset inter ceteros eloquentissimus homo, ut asserit Theodontius.

Virg. lib. 8. Et regem hac Herilum dextra sub tartara misi.

Et inde quia carmine futura prædicabat, Carmenta uocata est. Vide Seruium in 8. Aeneid. fabula scilicet ea historia est. Ouidius quoq; Fastorum primo, & iterum libro quinto meminit.

De Pallante

De Pallante Euandri filio.

Cap. LXXVII

*P*allas Euandri fuit filius, ut sapissime in Aeneide testatur Virgilius, hic iuuenis celestis uirtutis, spectabilis Aeneæ amicitia iunctus, congregatis auxiliis illum aduersus Turnum secutus, à quo in acie uulneratus occubuit, & ab infelici patre sepultus est. Fluius autē corpus, ut refert Martinus eo in libro, qui Martiniana uocatur, imperante Romanis Henrico tertio imperatore, haud longe ab urbe à quodā agricola aliis solito fodiente agellum compertum est, adhuc adeo integrum, ut nuperrime uideretur in fossam, & statuta adeo ingens, ut murorum altitudinem longitudine superaret. Et quod longe magis mirandum refert, sic in illo hiatus illati à Turno uulneris apparebat permaximus, ut longitudinem quatuor pedum excederet, addens supra caput eius lucernā perpetuo igne ardentem compertam, nec nullo poterat extinguī spiritu uel liquore, tandem facte in fundo foramine extincta est. Insuper dicit sepulchro tale fuisse Epitaphium scriptum, Filius Euandri Pallas, quem lancea Turni militis occidit more suo, iacet hic.

De Pallantia Euandri filia.

Cap. LXXVIII

*P*allantia, ut dicit Seruius, filia fuit Euandri. Qui asserit hoc à Varrone narrari quā air Herculem uisasse, & ex ea genuisse Latinum regem Laurentum. Hæc tandē cum moreretur dicit sepultam in monte, qui de suo nomine Pallatinus appellatus est.

De Pane Mercurii filio,

Cap. LXXIX

*P*an, non is qui Archadiæ dictus est deus, sed alius Mercurii fuit filius & Penelopes, ut in libro de naturis deorum scribit Cicero. Et dato, dicat Licophron Penelopem Vlyssis coniugem cum procoribus omnibus concubuisse, Vlyssē non redeunte, & ex uno Pana filiam suscepit. Sunt qui uelint huic fictioni locum datum, & intelligere coniugisse alicuius eloquentia Penelopem in concubitu eius uenisse, & ex eo filium peperisse, qui eo quod eloquentia exquisitus uidebatur, Mercurii filius dictus est. Ego autem aliàs dixi arbitrari non possum, pudicitiam tam celebrem uti Penelopes fuit, alicuius eloquio uel opere alio sedari aut flecti potuisse: fuere quidē & aliæ mulieres nomine secū, sed forte non pudicitia coegales, & sic ex aliarum una, nasci potuit Mercurio Pan filius.

Hanc fabulam ualde festiue, ut alia omnia, Lucianus narrat in Dialogis Deorum.

De Vulcano xxxvii. Iouis filio, qui genuit Erichthonium, Acum, Cechulū,

& Tullium Seruiliū.

Cap. LXXX

Vulcanus Iouis & Iunonis fuit filius, ut omnes ferè Poetæ testantur. Hic eo quod claudus & deformis erat, quāmcito natus est à patribz, in Lemnū insulam est deiectus. De hoc in Buccolico carmine dicit Virgilius, Cui nō trisere parentes. Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est, &c. Huic uxorem fuisse affirmant omnes, sed quæ ea fuerit non æque demonstrat à cunctis. Cingius enim, ut Macrobius in lib. Saturnaliorum refert, dicit Maiam uxorem fuisse Vulcani. Piso autem dicit fuisse Maieſtam. Homerus primo, & inde Virgilius, & Poetæ Latini reliqui Venerem fuisse scribunt. Sanè cum certum sit plures fuisse Vulcanos, possibile est hos omnes uerum dicere, cum cuius Vulcani fuerint coniuges Maia seu Maieſta non dicant. Quod autem Vulcani Lemnensis Venus fuerit coniunx, satis competro tēneri uidetur. Hunc insuper Iouis fabrum dicunt, & apud Lyparas & Vulcanias insulas ad faciendā fulmina, & deorum arma Cyclopes obsequiosos, & officinas habere testantur. Et ab eo quicquid artificiose compositum est factum uolunt, ut Achillis & Aeneæ arma, monile Harmonies, & corona Ariadnæ, & huiusmodi. Hunc præterea dicunt ostēso illi à Sole adulterio Veneris coniugis suæ & Martis, ambos inuisibilibz catenis alligasse. Vocant etiam illum Mulciberum, & filiorum plurium faciunt patrem. Volentes igit ex dictis sensum elicere. Sciendum est primo Vulcanum hunc Iouis & Iunonis fuisse filium, & apud Lemnum regnasse, & Venerem habuisse coniugem, eam q̄ cum armigero competisse iacentem, ut supra dictum est, ubi de Marte, & hoc quātum ad historiam. Quantum autem ad alium sensum est ante alia aduertendū, apud nos duplicem ignem esse.

D 2 esse.

sed Strymonis filio raptam dicit. Alij hanc prater Calam & Zethen etiam Chionem, Chithoniam, & Eleo patram Phine primam uxorem peperisse tradunt. Est qui nec Erechibi filiam, sed Cecropis facit, sororemque, Creusam hinc & Orithyæ adnumerat. Vide Comment. Apollonij.

De Pandione Erichthonii filio, qui genuit Progenem & Philomenam.

Cap. LXXIII

Pandion, ut Lactantius placet, filius fuit Erichthonii Athenarum regis, sibi quoque successit in regno. Ex quo prater regni tempus, quod uixit apud Eusebium annis xl, fuit, nil est nisi quia duos habuerit filios, & totidem filias, ex quibus bello fessus, quod diu aduersus Thracas gesserat, cum in pacem uenisset unam progenem, scilicet Thereo Thracum regi dedit in coniugem. Alterius autem Philomenæ scilicet infortunium fleuisse potuit, de quibus supra dictus.

Fabula est Ouid. lib. 6. Caterum Ouidius Erichtheum Pandioni in regno successisse dicit, quod minime equidem miror, cum Eusebius duos Erichtheos faciat, alterum cui Pandion successit, alterum qui Pandioni successit, & utriusque Orithyæ à Borea Thracæ raptam assignet. Porro autem quia fabula de Philomela à Grammaticis variatur, & quidam ea quæ de Itylo Terei filio referuntur ab Ouidio, ad Itylum Zethi fratris Amphionis transferunt. Visum est non abs re fore, si totam eam narrationem ita ut est apud Didymum in Odyss. T. & N. hic adscriberem, ibi enim Homerus Philomela ac Ityli meminit, sed illam non Pandionis, ut Ouidius, uerum Pandarei cuiusdam filiam uocat. Verba itaque Didymi hæc sunt: Πανδάρειος ὁ μέγας ποταμὸς καὶ νύμφης ὁρεῖας παῖς, μιλῆσιος τὸ γένος, γήρας ἀρμόδιον τῷ ἀμφιπύρροντι, ἡ δὲ παῖς αὐτοῦ αἰσχροῦ καὶ ἀνδραγαθῆος ἔχουσα, ἀνδρῶν καὶ κλειομένη καὶ μηρόσση. ἃς δὲ φασὶν ἀφροδίτη καὶ Ἀθήνη καὶ Ἥρα. Πανδάρειος δὲ γενόμενος εἰς κρητήν, κλητὴν τὴν τὸν δῖον Κωῦ, καὶ αὐτὴν ἐκ νύκτε εἰς μίαν λιτοῦ. δῖος δὲ τὴν δία, παρὰ τὰν ἄλγος δὲ εἰς φρυγίαν καὶ ἰσθίον, φάμενος ἄγχι τὸν ἰκφοῖν νικῶς. ὃ δὲ τὰν ἄλγος δὲ ἔχμενος ἐφυλάσσει, ἔπειτα κελύσαντος δῖος ἑρυνῶν τὴν Κωῦ, ὃ ἐρμῆς παρὰ γένεταί, πρὸς τὰν ἄλγος. ὃ δὲ ὄμνυται τὴν δία καὶ τὰς ἄλλας θεάς, μὴ σιωπῆσαι τί τι γένηται. ὃ δὲ ἐρμῆς εὐρίσκει αὐτὴν παρὰ αὐτῷ. ὃ δὲ εὐρὸς καὶ τὴν αὐτῷ οἰκονομῶν τὸν ὄρος. ὃ δὲ τὸν Πανδάρειος ἐπύθετο, φεύγει ἐκ τῆς πατρίδος σὺν τῇ γυναικὶ ἀρμόδιᾳ καὶ ταῖς θυγατρῶν. ὃ δὲ ἀνδρῶν εἰς σκελίαν, ὃ δὲ εὐρὸς αὐτὴν ἰδὼν, κλένει σὺν τῇ γυναικὶ. ταῖς δὲ θυγατρῶν αὐτῶν τὰς ἀρπύρας ἐφορμᾷ αἱ δὲ ἀνελόμεναι, ἐρινύσιν αὐτὰς διδάσσει. ἀλκυονίδων δὲ ἡ πρὸς εὐτακτὴν ζῆλον γαμνηθεῖσα, τῷ δῖος νῦν, ἀμφιπύρρον δὲ ἀδελφῶν ἱτυλοῦν τῆς καὶ νηϊδῆς καὶ ἱτυλοῦν μὲν ἀποκτείνει δῖαν ὑπὸ τῶν δούκων εἶναι τὴν ἀμφιπύρρον πατρίδα, καὶ ἄλλα τὰ τὴν πρὸς εὐτακτὴν γυναικὶ, ὃππότε αὐτὴ μὲν ἦσαν ἐξ αὐτῆς, αὐτὴ δὲ δῖος. ἐφορμᾷ δὲ ταύτην ὃ εὐρὸς αὐτὴν, ὃ δὲ εὐχέται ὅπως γενέσθαι καὶ αὐτῇ αὐτῷ ὃ εὐρὸς ἀνδρῶν. θένει δὲ αὐτὴν τὴν ἱτυλοῦν.

Pandioni prater Progenem & Philomenam, alij filios quoque assignant Aegeum, Lycum, Nyctum, & Pallantem, qui à Sophocle nominantur, & Thebium, quem Stephanus & Eustatius addunt, de quo ultimo in Hercule adnotauimus.

De Progne & Philomena filiabus Pandionis.

Cap. LXXV

Progne & Philomena, ut satis late dicit Ouidius, filiae fuere Pandionis Athenarum regis. Harum Progenem Pandion Thereo regi Thraciæ dedit in coniugem, & ipsa ex eo peperit Ithim filium. Philomena autem secundam Pandionis filiam dum ad Progenem Thereus deduceret stuprauit, ei quoque linguam abstulit. Ex quo secutum est, ut Ithis à matre occideretur, & patri daretur in cibum, & inde Progenes mutaretur in hyrtidinem, Philomena in auem sui nominis, Thereus in upupam, ut de omnibus planius supra ubi de Thereo.

De Caco Vulcani filio.

Cap. LXXVI

Acus filius fuit Vulcani, ut dicit Virgilius, Hic spelunca fuit uasto summo ta recessu Semihominis Caci facies quam dira tegebat Solis in accessum ta diis semperque recentis Cæde tepebat humus foribus affixa superbis Ora uisum tristi pendebant pallida tabo. Huic monstro Vulcanus erat pater illius attos Ore uomens ignes magna se mole ferebat, &c. Ex hoc fertur, quod Hercules

culis ex Hispania redeuntis, & cum Euandro hospitis boues noctu cauda traxit in antro suum, quos cum diminutos mane cerneret Hercules, nec quorsum errassent posset aduertere. Videbat enim uestigia pedum antro ad armenta uenientia, cum reliquis readebat. Sed cum mugirent ob relictos socios abeuntes, respondentes mugitu qui clausi renebantur cognita est Caci fraus, in quem dum uerteretur Hercules, ut ex antro illum eduxit, & claua interemit, & boues reassumpsit. Alii uero uolunt à Caca sorore Caci fratris furtum Herculi reuelatum, & ob id meruisse ibidem diu ara sacrisque uenerari. Hinc ideo Vulcani filium dictum dicit Seruius, quia adiacentia omnia crebra combustionem consumeret, quem Albeticus dicebat nequissimum Euandri filium fuisse seu seruū, quod nomen ipsum sonat. Nam Cacos Græce Latine malum sonat. Sub fitione autem fabulæ uidetur Solino ubi de mirabilibus historiam esse. Dicit enim habitasse Cacam eo in loco cui Salyne nomen est, ubi postea trigemina urbis porta facta. Deinde dicit Cæliū dicere, quod cum à Marsia rege, Tarchoni Tyrrheno legatus iuisset, & ab eo Megali Phrigio seruadus esset traditus ab eodem cum amplioribus subdiis, unde uenerat reductus regnum circa Vulturum & Campaniam occupauerant. Et dum tentarent aduersum Euandrum & Archades duce Hercule, qui tunc forte aderat Cacus oppressus est. Megalis autem ad Sabios secessit, quos augurandi disciplinam docuit.

Verba Solini sic habent: Hic, ut Cælius tradit, cum à Tarchone Tyrrheno ad quem legatus uenerat Marsia regis, socio Megale Phryge custodie foret datus, frustratus uincula, unde uenerat rediit, præstidij amplioribus occupato circa Vulturum & Campaniam regno, dum etiam ea attrahere auderet, quæ concesserant in iura Arcadium, duce Hercule, qui tunc forte aderat oppressus est. Et Megalem Sabini receperunt, disciplinam augurandi ab eo docti, &c. Hæc ideo apponenda putauimus, quia sententiam Solini Vocatus non recte in sua transulisse uidebatur. Sunt autem apud Solinum Cap. 2. Caci fabulam, Ouidius quoque libro primo Fastorum scribit.

De Ceculo Vulcani filio.

Cap. LXXVII

Ceculus, si Maroni fides præstanda est, filius fuit Vulcani. Dicit enim de eo sic. Nec prænestinæ fundator defuit urbis Vulcano genitum pecora inter agrestia regem, Inuentumque focus omnis quem credidit aras Ceculus, &c. Ex hoc talis fertur fabula. Duo fuere fratres, quibus unica fuit soror, quæ dum secus ignem sederet fauilla casu eius in gremium ex torrente feruido euolauit, ex qua mulierem concepisse aiunt, & peperisse puerum quem Vulcani dixere filium, eum quoque ob lippitudinem oculorum dixere Ceculū. Qui die quadam forsan infestatus improperatione, quia non Vulcani filius esset, orauit Vulcanum, ut si eius esset filius demonstraret, nec mora Vulcano agente aiunt missum fulmen, à quo omnes qui non credebant exusti atque petempti sunt, ex quo uere Vulcani filius à se perstitibus habitus est. Ego existimo fitionis huius rationem esse talem, Ceculum scilicet prænestem proprio nomine nuncupatum, & ab ægritudine oculorum. Ceculum, & idem esse cum Præneste Latini regis filio, de quo supra, & ob euolatam fauillulam in gremium præstantis matris adoptatum Vulcano, eum quoque hostes suos igne & incendio castigasse, & Prænestem condidisse ciuitatem, & uiribus Turnum aduersus Aeneam iuuissse.

De Seruio Tullio Vulcani filio, qui genuit Tullias duas.

Cap. LXXVIII

Seruus Tullius Vulcani fuit filius ex Ocrisia Corniculana, ut in libro Fastorum testatur Ouidius, dicens, Namque pater Tulli Vulcanus, Ocrisia mater Perfiginis facie Corniculana fuit. Et paulopost, Iussa foco captiua sedet conceptus ab illa Seruius à celo semina gentis habet. Hunc præterea dicit Ouidius à Fortuna dilectum, eam quoque solitam ad eum ire per fenestram palatii, & secum esse, ubi postea facta est porta, quæ à fenestra illa fenestrale nomen accepit. Huius fabulæ intentum ex historia per T. Liuiū stilo egregio narrata summe, quæ ut paucis complectar uerbis, dico quod capto Corniculano à Tarquinio Prisco Romanorum rege inter alias captiuas iuuecula quidam, ex eo quod nobilis uideretur à Tarquinio in domum regiam deducta est, quæ prægnans

D 4 peperit

peperit Seruium Tullium, quo adhuc infantulo & in cunis dormiente descendit ab alto igniculus, & capiti suo insedit, nullam inferens lesionem, quem cum uidisset Tanaisquil regina Anguriorum perita suauis uiro suo puerum cum diligentia seruandum. Manum enim futurum familiae suae commodum. Hinc seruatus cum strenuus euasisset Tarquinii filiam sumpsit in coniugem, & uulnerato Tarquinio à filiis Anci Marci, & à regina ex uulnere mortuo clam seruato, ea iubente paruulis adhuc existētibz filiis Tarquinii, Seruius illi occupauit regiam, qua occupata, & morte patefacta Tarquinii, Seruius illi suffectus est rex, cui cum duae essent ex cōiuge filiae, illas filiis Tarquinii Prisci dedit uxores. Ipse autem cum multa bona fecisset Romanis, à Tarquinio superbo genero suo filiae impulsu occisus est, cum regnasset annis xliiii. Illa igitur flammula de qua supra loci de dicit fabulae, ut filius fingeretur Vulcani, quod ostendit Ouidius. Signa dedit genitor, tūc cum caput igne corusco contigit, hincq; omnis flammeus egit apex, &c. Quod autem à Fortuna dilectus fuerit, monstrare successus. Hunc Plinius in libro uitorum illustriū filium dicit fuisse Pub. Corniculani, & Ocreae captiuae.

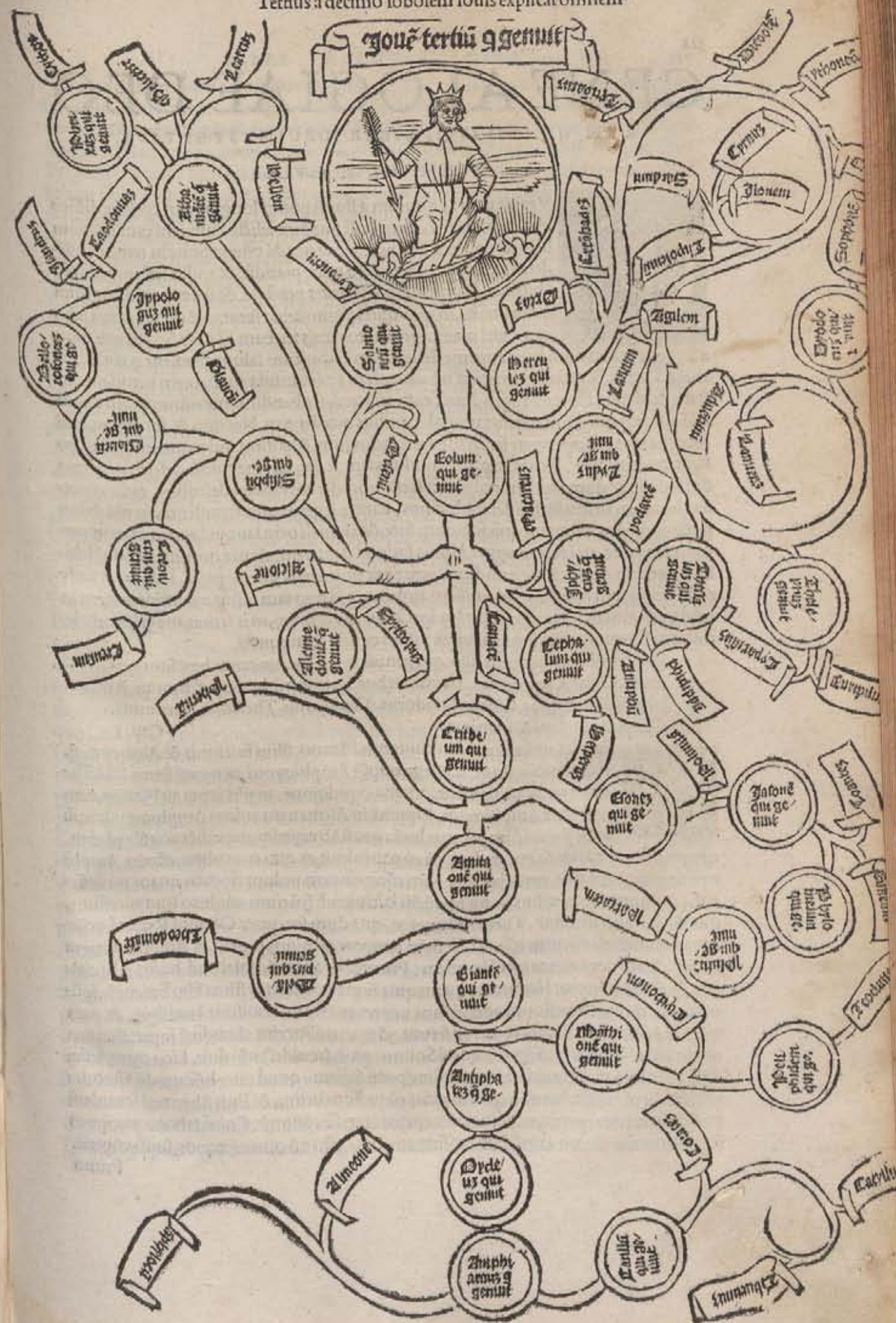
De duabus Tullii filiabus Seruii Tullii.

Cap. LXXIX

Tulliae duae T. Licio autore, filiae fuere Seruii Tullii, & coniuges Aruns & Lucii prisci Tarquinii filiorum. Maior quippe Tullia seueri atq; impatientis animi, & ad quaecumq; facinora proclui Aruni miuissimo iuueni contigit. Iunior uero, quae piissima mulier erat Lucio acris & ambrosio cordis iuueni data est. Ardebat Tullia maior desiderio regni, segnem q; uitum contumeliis infestabat, & suam damnabat fortunam, quod non Lucio data esset. Tandem actum est, ut moreretur Aruns & iunior Tullia, quamobrem euestigio maior cōuenit cum Lucio, & patiente potius quam approbante Seruio matrimonio iuncti sunt, coepitq; ilico improba mulier uiri animum iritare uerbis, & ad regnum stimulis impellere. Ex quo factum est, ut die quadā curiam intraret Lucius, & pro rege sederet, & uenientem Tullium pelli faceret, & inde sequi atq; trucidari. Quod cū audiuisset Tullia, consensu uehiculo latibunda ad salutandum uirum regem cucurrit. Rediens autem domum cum Seruii cadaver media in uia prostratum uideret autiga, atque substatet, ne illud transiens uehiculo premeret, obiurgatus à Tullia, eo pressio trāsiuit. Hec peperit Lucio filios inter quos Sex, Tarquinium, ob cuius illatam in Lucretiam Collatini coniugem per uolentiam stuprum Lucius filii q; secum in exilium acti sunt, & ipsa cum eis, quae apud Gabios trucidatum Sextum audisse potuit, & uidisse uirum apud Cumas Campaniae tabida in senectute marcentem, quis autem mulieri finis fuerit, non legi.

LIBRI DVODECIMI FINIS

Tertius à decimo sobolem Iouis explicat omnem

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM, LIBER DECIMVSTERTIVS.

PROOEMIUM

Vrgitis vasti ac nimium astuosi portio longe maior cursu q̄ diffici-
lior, uero præstare deo, post puppim relicta, cum iam cani motum
uerices oppositi litoris se tenui quadã ostentatione in remotis offe-
derent, cœperat uideri mihi mare placidũ, & nullis ferẽ impeditum
obicibus, & undas solito laxiores præstare, & spe atq; auditate cõtin-
gendi litoris, in quo quies promittebat futura, & ob superatos labo-
res uestitici meae Laureæ ultro remis ferebam & uelo. Sed & ecce dum
à Tyberis hostio dum lenis aura me detulisset in Euboicum salum, stetit q̄ corã Cad-
mea Thebæ, & quas præterieram nõ aduertens, Eolie insula in mentem uenissent. sen-
si mecum quid superesset agendum, eum scilicet describendum monstruosarum rerum
domitorem egregium ceteros mortales uiribus excedentem. Nec nõ & furentis populi
regem, cuius per sepe opere ferẽ naufragus factus sum, & eorum inde numerosas satis po-
steritates annectere. Ex quo repuit paululum feruor ille, qui me audiu deferebat in litus
& substiti, & dum mecum uoluerem facile non esse eos labores describere, quibus præ-
ter Herculem nemo sufficeret mortalium, eum q̄ regem cuius famuli orbem uidebant
posse cõcutere, existimaui quiescendum fore, & aliquali ocio languidas iam uires in ner-
uum reuocare, ne inter egregios Alcidis sudores deficerem. At ubi minime uellem debi-
lis deferret ab Aeolo, & sic nondum Iouis tertii enumerata integre prole. Iterum rex indy-
te steti tanquam incertum deuenissem terminum, à quo iam factus robustior surgens in
residuum iueneris nauiculæ uela cõcedo, Otans more solito, ut is faueat, me q̄ laboris de-
ducat in finem, cui facillimum fuit ex nihilo cuncta componere.

De Hercule xxxviii. Iouis filio, qui genuit xvii. filios, quorum hæc sunt no-
mina, Oxias, Creonides, Theromachus, Deicoon, Ithoneus, Chromis, A-
gilis, Hillus, Sardus, Citrus, Diódorus, Tlepolemus, Theffalus, Auentinus,
Telephus, Lydus, & Lamirus.

Cap. I

Hercules, ut scribit in Amphitryone Plautus, filius fuit Iouis & Alcmenæ, q̄
ut quidam uolunt, hac lege nupsit Amphitryoni, ut mortẽ fratris sui à The-
lebois occisi ulcisceretur, in qua expeditione, ut ubi supra ait Plautus cum
uerfaretur Amphitryon, Iuppiter in Alcmenam ardens Amphitryonis mili-
tantis forma sumpta antelucẽ, quasi ab expeditione rediẽs accessit ad eam,
quæ cum eum uirum suum crederet, cū eo concubuit, ex quo concubitu, esto, ex Amphi-
tryone prægnans esset, concepit, ad quam cõceptionem uolunt noctem unam nõ suffe-
cisse, quinimo, aiunt, tribus in unam iũctis lasciuendi spacium adultero Ioui cõcessum,
quod à Lucano scribitur. Thebas Alcmenæ, qua dum frueretur Olympi Rector Lucife-
rum ter iusserat helperum esse, &c. Et sic in tempore geminos peperit, ex Amphitryone ui-
ro Iphicleum, ex Ioue autem Herculem. Præterea & aliam fabulam ad huius natiuitas
tem spectantem recitat Homerus, quam quia supra ubi de Eurystheo filio Steleni scripsi-
mus, hic iterare superfluum esset. Hunc ueteres maximis extollunt laudibus, & eum
quantũ ad corporis staturã maximũ ferunt, adeo ut nolint eius altitudinẽ superasse quen-
quam, & eã septem fuisse pedũ: quod Solinus probare uidet, ubi dicit, Licet ergo pleriq̄
diffiniãt nullũ posse excedere longitudinẽ pedũ septem, quod intra hũc modũ Hercules
fuit, &c. Et cū Iunonis nouerẽ inimicitias eũ passum uelint, & Eurystheo regi famulatũ
præstitisset robore corporeo, & ingenio ceteros anteisse cõfirmat. Cuius labores præcipuos
ferẽ omnes duodecim tantũ fuisse cõfirmant, cū 31. esto nõ omnes æquos, fuisse cõpetiã.
Primo

Primo quidem dum adhuc esset infantulus, & in cunis cum fratre iaceret, à Iunone
odius insecutus dormientibus parentibus, ad eum deuorandũ serpentes duo missi sunt,
quibus uisis terrefactus Iphicles, ex cunis decidit, & eiulatu suo parentes excitauit. Qui
surgentes Herculem inuenere cœpisse manibus serpentes, & eos occidisse, de quibus in
Tragœdia Herculis furentis sic ait Seneca Poeta, Infantis ætas monstra superauit prius
Quam nosse posset, gemina, cristati caput angues ferebant ora, quos contra obuius Re-
pauit infans igneos serpentum oculos Remisso pectore ac placido intuens Arctos fere-
tis uulubus nodos tulit Et tamida tenera guttura elidens manu, &c. Secundo apud
Lænam paludem cum Hydra immani monstro certamen habuit, cui cum essent capi-
ta septem, & uno exciso septem illi renascerentur ilico, exquisita uitalium origine illam
consumpsit, de qua sic Seneca Tragœdus ubi supra, Quid fœua Lænae monstra numero
sum malum, Non igne demum uicit & docuit mori, &c. Tertio cum Nemeus leo es-
set toti regioni terribilis susceptus à Molorto pastore, qui loco proximus erat, ubi leo ad-
uersus eum animosus accessit, & captum atq; enectum excoiauit, & ob uirtutis insignẽ
loco pallii corio eius postea usus est. Vnde Ouidius, Iis elisa iacet moles nemeæ lacertis.

Quarto aduersus Theumesium leonem, nulla ex parte minus horribilem Nemeo, au-
daci processit pectore, prostratum q̄ ingulauit, cuius facti in Thebaide meminist Stasius,
dicens, Illius in speciem, quẽ per Teumesia tempe, Amphitioniades fractum iuuenilibus
armis Ante Clionei uestiuit prælia monstri, &c. Quinto autem aprum Menaliũ cum
ta uastantem cœpit, ex quo Seneca ubi supra, Solitum q̄ densis hispidum Erimanti iũ-
gis Archadia quater nemea menalium suem, &c. Et, ut dicit Laetantius, hunc aprum ui-
uum detulit Eurystheo. Sexto ceruam æneas habentem pedes, & aurea cornua Menali
nemoris hospitam, quam nemo poterat cursu contingere, ipse cursu superauit atq; cepit,
de qua sic Seneca ubi supra, Menali pernix fera Multo decoto præferens auto caput De-
pressa cursu est. Septimo arcu Stymphalides occidit aues Harpiyas scilicet, de quibus
sic idem Seneca, Solitas q̄ pennis condere obductis diem petiit ab ipsis nubibus Sym-
phalidas, &c. Octauo taurum quem uictor Theseus à Creta detulerat, qui ob insolẽ-
tiam Atticam regionem uastabat, deprehendit. De quo tauro supra ubi de Paliphae, cu-
ius mentionem ubi supra Seneca faciens dicit, Taurum que centum non leuem populis
metum, &c. Nono Acheolum superauit, cuius facti fabula ubi supra de Acheloo, de
quo Ouidius, Vos ne manus ualidi pressistis cornua tauri, &c. Decimo Diomedem
regem Thraciæ, cui mos erat hospites suos occidere, & iumentis suis in cibum appone-
re ipse superauit & occidit, & eisdem iumentis manducandum apposuit, unde idem Se-
neca, Quid stabula memorem diu Bystonii regis, &c. Undecimo cum Busiris rex Ne-
ptuni & Lybiæ filius oras omnes Nilo adiacentes prædator ingens infestaret, & forenses
hospites suis mactaret diis, accedens Hercules eo superato, illam regionem pacatam reddi-
dit. Vnde Ouid. Ergo ego fœdantẽ peregrino templa cruore Busirim domui, &c. Duo-
decimo Libyam petiit, & Antheum terræ filium lucta superauit apud Summicũ Aphri-
cæ ciuitatẽ, ut dicit Laetant. de quo Ouid. idẽ dicit, Sæuo q̄ alimenta parentis Antho eri-
pui, &c. Huius fabulam scripsisse memini ubi de Antho ipso. Tertiodecimo colũnas
in occidẽ posuit, de quibus Pomponius Mela in Cosmographia ait, Deinde est mons
peraltus, quem ex aduerso Hispania attollit obiectus. Hunc Abilam illum Calpen uocant
columnas Herculis utrũq; addit fama nominis fabulam Herculem ipsum iunctos olim
perpetuo iugo diremisisse colles, atq; ita exclusum antea mole montium Oceanũ, ad quẽ
nunc inundat admissum, &c. Nec hoc etiã Seneca tacuit ubi supra, dicens, Vtrinq; mon-
tes soluit abrupto obice. Etiã ruenti fecit Oceano uiam, &c. Quartodecimo aurea mas-
la sustulit puellis Hesperis draconis peruigili interempto, ex quo sic ait Seneca, Post hæc
ad ortus nemoris opulenti domos Aurifera uigilis spolia serpentis tuli, &c. Quinodes-
cimo aduersus Geryonem trianimum bellum habuit, eo q̄ superato atq; interempto, His-
paniã atq; egregiũ pecus in Græciã usq; maxima cū pompa deduxit. Vnde Seneca, Inter
remotos

remotos gentis Hesperiae greges. Pastor triformis litoris Carthefii peremptus acta est praeda ab occasu ultimo. Notum Cytheron patit Oceano pecus, &c. Sextodecimo baltheum reginae Amazonum Eurytheo regi reportauit ea superata, de quo idem Seneca, Non uicit illi cecilibis semper tori Regina gentis uidua Thermodontiae, &c. Septimodecimo Cacus Auentini furem etiam interemit. Vnde Boetius ubi de consolatione, Cacus Euandri fatiuit iras. Decimooctauo Centauros insolentes, uolentesque Hippodamiam nuptiarum die surripere Pirithoo Hercules acri bello superauit, ex quo Ouidius, Nec mihi Centauri potuerunt resistere, &c. Nonodecimo Nessum Centaurum sibi sub specie obsequii Deianiram coniugem surripere conantem occidit, ut patet latius supra ubi de Nessu.

Vigesimo Albionem & Bargionem iter impediens suum, haud longe ab hostio Rhodani a Ioue lapideo adiutus imbre superauit, ut in Cosmographia testatur Pomponius.

Vigesimo primo Hesionam Laomedontis filiam liberauit a monstro marino, ut supra patet ubi de Laomedonte. Vigesimo secundo Troiam deleuit, ut ubi de Laomedonte plenius. Vigesimo tertio Lacinum latronem extremam Italiae oram latrocinii instantem occidit, Iunoni quoque templum constituit, quod Iunonis laciniae appellauit. Vigesimo quarto, ut Homerus testatur in Iliade, Iunonem in Papilla telo trifido uulnerauit, quod fecisse dicit Leontius, eo quod ab Eurytheo rege audisset eam sibi laborum omnium causam fore. Vigesimo quinto caelum humeris tolerauit, cuius causam fuisse dicit Anselmus, ubi de imagine mundi, quod cum Gyantes deos impugnarēt, dii quoque omnes in unam celi partem conuenissent tantum ponderis ingesserunt, ut caelum uideretur minari ruinam, quod ne caderet Hercules una cum Atlante, supposuit humeros. Vulgatior tamen fabula est, fesso Atlanti atque optanti humerum mutare. Herculem interim humerum supposuisse suum. Vnde Ouidius eum queritatem describens dicit. Hac caelum ceruice tuli, &c. Vigesimo sexto Hercules descendit ad inferos, & ibi, ut in Iliade dicit Homerus, ditem uulnerauit. Vigesimo septimo Theleum pauitantem Pirithoo mortuo liberauit ab inferis, & eduxit ad superos. Vigesimo octauo Alcestem Admeti regis Thesaliae coniugem teraxit ad uirum. Dicit enim, quod cum infirmaretur Admetus, implorassetque Apollinis auxilium, sibi ab Apolline dictum mortem euadere non posse, nisi illam aliquis ex affinis atque necessariis subiret. Quod cum audisset Alceste coniunx, non dubitauit suam pro salute utri concedere, & sic ea mortua Admetus liberatus est, qui plurimum uxori compatiens Herculem orauit, ut ad inferos natus illius animam reuocaret ad superos, quod & factum est. Vigesimo nono Cerberum tricipitem introitum illi negantem barba cepit atque deiecit, eumque triplici catena ligauit, & in lucem traxit, ut patet supra, ubi de eo scriptum est. Trigesimo ab inferis rediens Lycum Thebarum regem, eo quod Megaram coniungi uim uoluisset inferre, interemit, ut in Tragedia Herculis furtis dicit Seneca. Sic & in furiam uersus filios occidit & coniugem. Olympiaca insuper certamina ipse constituit in honorem Pelopis. Postremo ut in finem eius aliquando ueniamus. Trigessimoprimum laborem superasse non potuit. Nam cum cetera superasset monstra, amoris muliebri succubuit. Dicit enim Seruius, quod cum Eurytus rex Oechaliae ei sponderet in coniugem Iolem filiam dissuasionem filii, eo quod Megaram occidisset, petenti denegauit, quod obrem capta ciuitate, & Euryto occiso, Iolem obtinuit. Huius enim amore ardens ea iubente leonis spoliū & clauam deposuit, fectis & unguentis, & purpura annulisque usus est, & quod turpius, inter pedissequas amatae iuuentis sedes pensu suscepto uenit. Vnde in Thebaide dicit Statius, Sic Lydia coniunx Amphitrioniam exutum horrentia terga Pendere sydonios humeris ridebat amictus Et turbare colos & tympana rumpere dextra, &c. Verum tamen Ouidius in maiori uolumine, & hic Statius, Non Iolem Aetholam, sed Omphalem Lydiam fuisse quae illum colo nere iussit. Sanè possibile est utrumque uerum, cum multi fuerint Hercules, & sic uariis apud uarias mulieres uatie ponit contigisse. Dum autem tam illecebre teneretur amore, memor Deianira muneris sibi a Nessu Centauro olim concessi. Verum credens quod ille firmaretur moriens

uens, Herculem in sui concupiscentiam reuocare uolens, misit illi clam Centauri uestem, quam cum non aduerteret induisset, & circa uenationem laboraret, sudore resolutus sanguis uenenatus per poros ampliatus calore in praecordia lapsus est, eumque in dolore adeo intollerabilem accendit, ut morti deliberaret, & constructo in Oeta monte rogo sagittis, & pharetra concessis Philoeteti Praentis filio in eum conscendit, incendiique iussit, & sic fessam animam exhalauit. Huc Seneca in tragedia Herculis Oetei in caelum a Ioue susceptum dicit, et quod Iunoni nouerca conciliato desponsatam Heben iuuentutis deam & Iunonis filiam affert. Homerus uero in Odyssea, dicit eum ab Ulyssse apud inferos conuentum & multa locutum. dicit tamen non eum quem uidebat Ulysses Herculem, uerum esse sed eius idolum. hic insuper quantum uiuens mortales fortitudine sua fecit attonitos, tantum uel amplius mortuus decepit insanos. Nam tanta ueneratione sui mentes inuasit, ut pro excellentissimo numine haberetur. Nec sola hoc errore Graecia decepta est, sed Roma & orbi toto uenerabilis factus templis statuis, & sacris illi constitutis sanctissime immo sanctissime diuino cultu honoratus est. Sed iam quid sibi fisiones uelint aduertendum est, & ante alia quid sonet Herculis nomen. Dicebat autem Leontius, Hercule dici ab hera quod est terra, & deos quod est gloria, & sic Hercules idem quod gloriosus in terra. uel heracles ab heros & deos, & sic gloriosus heros. Paulus autem dicebat Hercule dici ab eri, quod est lis & deos gloria, & sic gloriosus litium. Rabanus autem in libro de origine rerum, dicit quod cum credent Hercules deum uirtutis eum dici quasi herundeos, quod latine uitorum fortium famam dicimus. Et scribit idem Rabanus a Sexto Pompeio scribi Herculem fuisse agricolam. Hunc tamen Graeci hiraclim uocant, propter quod nos Heracles non Hercules dicere deberemus. Sed cum sic dicatur antiquata consuetudine a latinis uidetur uerbum excusari. Hoc tamen nomen Hercules unius tantum hominis proprium fuisse reor, eius scilicet qui Thebis ex Alcmena natus est, cum multorum appellatum fuisse credatur, nam Varro cum xlii. homines Hercules cognominatos connumerasset, dicit omnes qui fecerunt fortiter Hercules uocabantur. hinc igitur est quod legimus Herculem, Thyrrinthium argiuum, Thebanum, Lybin & huiusmodi. Ex quo sumetur non omnes praescriptos labores unius hominis fuisse tantum, sed plurium, quos quoniam abusus nominum miscuit, cui appropriari debeant de omnibus non habetur, nec etiam quae prius seu quae postea facta fuerint, & hinc uni tantum, & mixtum dantur Herculi. nec ex hoc impossibile secundum Pompeium unum fuisse agricolam. Non enim solis nobilibus liberalis natura est, quanquam nobilium corpora fortuna faciat clariora, fuisse autem primo Iphicleum genitum, & inde alio coitu Hercule, morum & operum diuersitas adinuenit. Nam cum remissus homo esset Iphicleus Amphitrioni datus est. & ideo primogenitus dictus, quia uidetur astrologis constellatio illa, quae tunc erat dum arbitrati sunt eum gigni potuisse, conueniens moribus suis, & subsequens Herculi, & hinc secundum genitus, & quia esset iniuriarum ultor & religionum atque legum introductor Ioui datus est filius. Ego autem credo filium fuisse Amphitrionis, & eodem concubitu cum Iphicleo genitum, esto mathematicorum perspicacitas nequeat rationem aliam cernere cur gemini fuerint moribus dispares praeter constellationum diuersitates. Sic Esau & Jacob, sic & alii plures etiam a uo nostro fuerunt gemini, non diuersis temporibus, sed uno & eodem coitu concepti, ut arbitratu Augustinus, ubi de ciuitate dei, & ipsam diuersorum operum rationem nondum satis nota est, nisi deo, dato multa possint dici, quae forsitan uideretur conuenientia ueritati. Triplicem autem noctem conceptioni huius attributam puto ab operibus humanis sumptam, non enim adeo in breui tempore aedificia magna perficimus, sicuti pauperum domunculas faceremus, & ideo quasi sic natura circa productionem magnorum uirorum, & plurimum ponat temporis & laboris, ubi in productione aliorum hominum nox una suffecisse uidetur, Herculi, qui ceteros debebat excedere, tres datae sunt. Eum autem Iunonem habuisse aduersam, ideo fidum credo, quia Euryteus rex, qui illi dominabatur, quem pro Iunone regnorum dea possumus hic assumere, eum forsitan ob

Ouid. Lib. 9.
Meta.

Odys. A.

E eius

eius inclytam uirtutem suspectum habens, ne aliquid noui moliretur, in regno continuis in expeditionibus semper amorem tenuit, & sic illi potestas regia aduersata est. Labores Herculi ascriptos iam plurimum fuisse diximus, & sic fisiones quarundam supra enucleatæ sunt. Vbi his contingere, qui ex numero talium crediti sunt, Et nonnulli etiam simplicem historiam referunt, & ob id ex multis pauci supersunt poetico uelamine tecti, ad quod auferendum uenientes dicit Theodotius in quibusdam Græcorum codicibus legisse Herculem Amphitriionis fuisse filium & non Iouis, & non ad cunas eius, atq; fratris geminos accessisse serpentes, ut existimatum est domesticos. & lactis odore tractos, cuius auidi sunt, inuentumq; a parentibus Herculem uigilantem & in pauidum illos, ut poterat manibus amouentem, quod per maximum fuit existimatum, & tanta ex hoc infantis indoles assumpta est, ut non solum crederetur eum futurum mirabilem hominem, sed etiam illum dei filium arbitrari insipidi cœperint, ex quo sibi locum fecit fabula, eum scilicet ex Ioue conceptum, quem ex uero mulier honesta conceperat. Secunda Herculis gloria est hydram septicipitem occidisse, cuius signum rationem talem recitat Albericus Dicit enim hydram locum fuisse aquam è diuersis locis euomentem, aqua ciuitas & circumuicina loca omnia uastabantur, cuius uno clauso meatu erumpebant multi. quod cum uideret Hercules loca multa in circuitu exussit, & sic aque clausit meatus. Ego autem arbitror aliquem strenuum fuisse uirum, qui auerterit aquas ex diuersis scaturiginibus loca palustria atq; foetida facientes, hoc pacto ut exquissito earum principio, illud in partem aliam uersum paludem Lærneam siccam liquerit, quam uocauere Hydram, quia morte hydræ circumflecteretur & serperet, ac etiā Hydor Græce aqua est, & quia locus ubi ante palus siccus relictus est, ideo Hydram finxere exussam, Eusebius autem in libro temporum, de hac Hydra aliter sentire Platonem dicit, quem ait asserere Hydram callidissimum fuisse Sophistam, nam sophistarum mos est, nisi quis auertat, adeo propositiōes suas tradere, ut uno soluto dubio multa cōsurgant. Sed astutus philosophus dimissis accessoriis ad interitionē principalis conatur, quo remoto cetera remouentur. Eum Acheloum superasse supra ubi de Acheloo scriptū est, & declaratio fictionis appositā. Similiter & Anthei fabula ubi de Antheo, & de malis Hesperidum, ubi de eisdem. Circa Geryonis signum dicit Seruius, Geryonem regem fuisse Hispaniæ tricipitem seu trimembrem, sic ideo existimatum, quia tribus insulis præfuerit, Hispaniæ adiacentibus Balearibus scilicet maiori & minori & Ebuso. Bicipitem etiam canem habuisse dicit uolens ob hoc intelligi, quia & terrestri, & nauali certamine plurimum potuerit, ad quem ait Herculem olla ferrea delatum eumq; superasse, per ferream ollam intelligens fortem nauem & æte munitam, qua uetus Hercules accessit ad eum. Alii autem eum dixerunt trianimum, quid Rabanus intelligit eum duos habuisse fratres adeo secum concordēs, ut in unoquoque eorum sua & reliquorum animæ inesse uiderentur. Iustinus autem de eo sic ait in alia parte Hispaniæ, quæ & insulis constat regnū penes Geryonem fuit. In hac tanta pabuli læticia est, ut nisi abstinētia interpolata lagina fuerit, pecora corrumpantur. Inde dicta armenta Geryonis, quæ illis temporibus solæ opes habebantur, tantæ famæ fuere, ut Herculem ex Asia prædæ magnitudine allexerint. Porro Geryonem ipsum non triplicis nature, ut fabulæ fuisse ferunt, sed tres tantæ cōcordiæ extitisse, ut uno animo omnes regi uiderentur, nec bellum Herculi sua sponte intulisse, sed cum armēta sua rapi uidisset amissa bello repetisse. hæc Iustinus. De Caco Auentini fure supra ubi de eodem dictum est. De leonibus duobus & Menalio apro, quoniā historiographa credimus nil dicendum superest. & de Stymphalidis auibus, ubi de Harpyis habetur. sic & de tauro ubi de Minoe rege, & de Diomede & Basyride, & columnis historiæ sunt, nec minus de Baltheo reginæ Amazonidū, & de superatis Centauris, etiā ubi de eis dictū est, & de Nessō cœtauro & de superatis Albione & Bergione, & de Heliona, de quibus omnibus supra de eis singularis est sermo. deesse eum Troiam notissima historia est, nec occidisse Lacinium sonat aliud quam latronis interitum, cælum tolerasse humetis

humetis improprie dictum est, ab Adante quidem ea tempestate insigni astrologo doctus, eo seu uolente quiescere, seu moriente ipse locum eius tenuit, & laborem in docendo super caelestium corporum cursus subintrauit. Vulnere trifulco telo Iunonem lapideis deseribit opus. nam diuinitas & sublimes potestates prudens despicit & uilipendit triplici ratione. Sunt enim temporalia in regendo anxia, in seruando suspitionibus & curis plena, & statu dubia, & caduca, & sic trifulco telo uulneratur ab Hercule Iuno. Ad inferos autem descendisse, & Ditem etiam uulnerasse, illud idem sonat, quod de Iunone dictum, cum diuinitas deus sit Dis, qui totiens uulneratur quotiens despiciuntur diuinitas ut nonnullos fecisse Philosophos legimus, eo quod illas studiorum arbitrarēt hostes. Theſeum uero liberaſſe historia potius est quam fictio. De Alceſti ad Admetū ab inferis reuocata. dicit Fulgenſius quod cum Alceſtis pater uolenti eam in cōiugem hanc legem appoſuiſſet, ut duas diſpares beſtias apponeret curui, Admetus Apollinis & Herculis munere Leonem iunxit & apro, & ſic accepit Alceſtim. Dicit ergo Admetū & in modum mentis poſitum, & eum Admetum dictū, quaſi quem adire poterit metus. hic Alceſtim in cōiugem deſiderat. Alce autem lingua antea præſumptio dicitur. ergo mens præſumptionē ſperans ſibi coniungi duas ſeras ſuo curui iungit, ideſt ſuæ uitæ duas uitæ adſciſſit animi & corporis, leonem ut uirtutem animi, & apro ut uirtutē corporis. deniq; & Apollinem & Herculem ſibi propiciat, ideſt uirtutem & uirtutem. Ergo præſumptio ſemetipſam ad mortem pro anima obſciit, ut Alceſtis, quam præſumptionem, quamuis in periculo mortis deficientē uirtus ab inferis reuocat, ut Hercules fecit. Ego autem aliter ſentio, Admetus anima rationalis eſt, cui tunc Alceſtis, ideſt uirtus, nam alce Græce uirtus eſt latine, quæ iungitur dum a leone & apro, ideſt ab appetitu iracibili & cōcupiſcibili. Curui eſt, ideſt uita qui circuituibus conſumatur, trahitur. ideſt agitur. Virtus enim non ob aliud iungitur, niſi ut ab ea paſſiones ſtenenter, & ſic pro ſalutē animæ aduerſus paſſiones uirtus ſeipſam opponit, quæ ſi aliquando fragilitate noſtra ſuccumbit a reuocata fortitudine releuatur. De Cerbero ad ſuperos tracto ſupra ubi de Pyriphoo ſatis dictum eſt. Lycum regem ab eo occiſum cum reliquis ad hitoriā tendunt, Herculem autem mortuum cōſtat, ut ſcribit Eusebius, anno regni Atrei & Thyestiſ ſextageſimo tertio, eo quod in morbum peſtilentē incidiffet, & ob remedium dolorum ſe ieiuiſſet in flammis. & hic Thebanus fuit Hercules Amphitriionis filius, morte autem ſanctus eſt anno ætatis ſuæ. lxx. anno uero mūdi. iiii. mil. cccc. eum in cælum tranſportatum dicunt, eo quod inter alias caeleſtes imagines deſcriptus ſit ab aſtologis, quia & ipſe fuit aſtologus, Iuuentutem autem ſumpſiſſe in cōiugem, ideo fictum eſt quantumcūq; quia peteat corpus uiri egregii fama nomenq; eius perpetuæ iungitur iuuentuti. Iunoni autem conciliatus ideo dicitur, quia qui hominem exuit, nec a concupiſcētia regnorū, nec ab imperante aliquo mortali amplius uexari poteſt.

Hic autem Eurystheus Herculi imperabat laboresq; mandabat, sed per præconem Copreum extra ciuitatem manenti. Neq; enim ad se coram accedere sinebat Herculem ueritus illius Virtutem uires.

Stymphalus oppidum est Arcadiæ, & Stymphalis palus. In hac aues quedam immense magnitudinis fuerunt, quas Hercules non sagittis, ut hic Vocatus, sed sonitu abenei crepitaculi, ut Pherecydes, & Apollonius quoq; narrant, fugauit, & usq; ad insulam Aretiada, ut inquit Commentarius Apollonij, propulit. Tametsi Mnaseas Stymphali cuiusdā, Herois, ex Orinthe uxore Stymphalidas filias faciat, dicatq; eas ab Hercule occisas esse eo, quod ipsum hospitio non recepiſſent, recepiſſentq; Molionas, Versus Apollonij sunt ex secundo libro. Οὐδὲ γὰρ Ἡρακλῆος ὄπισθ' ἤλυθεν Ἀρχαδίηνδ', πλωίδας ὀρνίθας συμφαλίδας ἰδένε λίμνης ὠσαύται τόποισι, τὸ μὲν γὰρ αὐτὸς ὄπισθα, ἀλλ' ὅτι χαλκείην πλωτὸν γένετι χερσὶ τινάσας. Δόνει δ' ἐπὶ σκοτεινῇ περιμυκίῳ, αἱ δ' ἐφείλοντο τῆλαυ ἀφ' ὧν ἡλὼ ἐπὶ δέματι κεκληγυῖα. πλωίδας autem uocat à natando Apollonius. Ferunt autem Herculem, Stymphalidem, Paludem, in multas fossas derinatam exicasse, & hinc fortasse fabula nata est.

c Hunc filium Chrysaoris uocat Hesiodus, χρυσάρεος δ' ἔτεκεν τρικέφαλον γηγυσσῖνα, τὸν μὲν ἄρ' ἐξανάρξει βίην ἡρακλῆϊν· βουσι παρ' εἰλοπῶδεςσι περιεφύττω· ἐν ἐρυθραῖν ἡμάτι πρὸ ὅτε περθεύς ἡλάσσει· ἐν γυμνατώσας τίθησθαι εἰς ἐγὼν διαβῶς πάρος ἀκκανοῖο ὄρθαντες κτείναντες (is erat canis, frater Cerberi) καὶ εὐνολοῖον· ἐν γυμνατώσας ἀκκανοῖο ὄρθαντες κτείναντες.

d In quo praelio adiutum dicunt, auxilijs Mariandynorum, eo tempore à Bithynis deuictorū, & in pugna occidisse Priolaum ducem Mariandynorum, cuius exequias postea Hercules celebravit, etiam certamine instituto, in quo ipse Tityam superauit. Amazonas autem aiunt, cum à uiris multo tempore contumelijs affectæ fuissent, ad bellum profectas, à patria exclusisse, eosq; qui domi manserant interfecisse. Has quidem ex Libya in Europam transisse dicunt. Vide Apollonij commentarium lib. 2. reliqua supra uide in fabula Thesei & Iustini, lib. 2.

e Hōmer. Iliad. E. τὰ δ' ἔπειτα, ὅτε μιν, κρατερὸς παῖς ἀμφιτρυάνας Διὸς υἱὸν κατὰ μάχῃ οἷσιν· τριγλώχινι βέλῳ καὶ ἔειπε. Et rursum de Plutone. τὰ δ' αὖτε ἐν τοῖσι πάλαιος ἀκκανοῖο δῖος ἐντὶ μιν αὐτὸς ἀνὴρ υἱὸς Διὸς αἰγυόχοιο· ἐν πύλῳ ἐννεκύεσσιν ἐκάλει, ὁ δ' αὖτε πρὸς ἑλάνην.

f De raptu autem Cerberi idem meminit lib. 8. Iliados. Quo loco commentarius hanc fabulam recitat. Cum Hercules intra octo annos ac mensem unum labores suos absoluisset. Eurystheus autem Hydrae & purgati stabuli Augæ labores pro nullo reciperet, undecimum Herculi mandasse laborem, quo scilicet Cerberum ab inferis asportaret. Habebat autem hic capita tria Canina & Caudam draconis. Hercules igitur cum ad hunc quoq; offerendum iret, Accessit primum Eumolpum apud Eleusinem, ut ab eo initiaretur, & quod peregrinis tamen non licebat initiari, factus est Poly filius adoptiuus, itaq; initiatu est, sed cum abduc à mysterijs prohiberetur, eo quod à cede Centaurorū nondum lustratus fuisset, ab Eumolpo lustrari se fecit, & ita ad mysteria admissus est. Post hæc igitur ad Tenarum Laconie promontorium abiens, per specum, eius montem ad inferos descendit. Quem postquam manes aspexerunt, territi omnes præter Meleagrum & Medusam, aufugerunt. Hercules igitur cum gladium aduersus Medusam strinxisset, à Mercurio prohibitus est, qui illi ostendit uanam effigiem tantummodo esse. Postquam autem ad portas Plutonis uenisset Thesem ibi deprehensum, ac folio immoto insidentem excusat, similiter Pirithoum quoq; uolentem, crebri terræmotus absterrens. Mactato igitur Plutonis boue uno, & potatis ex eo sanguine umbris, cū Cerbero & Theseo ad superos ascendit. Hæc ille. Porro Cerberi spuma in Aconitum mutata est, de qua re Ouid. lib. 7. Met.

Eurytus Oechalie rex, Ioles filie sue nuptias pollicebatur, quicumq; sagittandi arte se, uel ut alij, filios suos uicisset. Nam ab Apolline artem hanc dono acceperat. Hercule igitur uicente in certamine, Eurytus filiam illi negauit. Quamobrem Hercules iratus urbem Euryti diripuit, & Iolen uicem stulit. Ceterum cum postea Iphitus Euryti filius, equorum causa, quos amiserat, Tirynthum uenisset, & in memor Vaticinij Polyde, quo monitus erat, ne Tirynthum unquam accederet, perniciosum enim id fore in manus Herculis incidisset, ab eo in turrem altam sublatu, atq; inde præcipitatus est, itaque uetus contumelia uindicata est. Quamquam Hercules ob eam eadem cum sentiret se pollutum esse, ad Neleum exinde uenit, ut ab eo de cede purgaretur, sed Neleus prohibitus à liberis infecta re Herculem dimisit. Quapropter postea Hercules, cum à Deiphobo Arcadium rege lustratus esset, expeditionem aduersus Neleum suscepit, & non solum Pylum diripuit, sed etiam ipsam Iunonem Neleo supetias ferentem uulnerauit, totamq; Nelei domum, præter Nestorem, qui tamen puer in Gerenis nutriebatur, occidit. Ceterum Iuppiter ob indignam eadem Iphiti iratus Mercurium misit, qui Herculem in seruitutem uenderet, qui illum in Lydiam abstractum, Omphale Lydorum regina, tribus talentis uendidit, & hinc est quod illi seruisse, & Calathos subministrasse dicitur. Hæc ex commentario Homeri.

g De ijs sagittis fabulantur Græci, cum Troiam non fas esset, absq; illis capi. Philoctetem adductum esse, ut cum reliquis ad Troiam proficisceretur, sed in itinere cum aram Palladis, quæ Aurea cognominabatur, purgaret, forte à serpente ictum, & saucium in Lemno, ut à sacerdotibus Vulcani, quibus eius rei potestas erat, curaretur relictum esse. Post mortem autem Achillis eò regressum Vlysssem, à Philoctete illa retulisse, atq; ita demum Troiam captam esse, meminit partim Homerus. 2. Iliados, partim Ouidius. 13. Met., & commentarius Iliad, reliqua de Philoctete, uide apud Seruium in 3. Aeneid, Plinius autem Calaber lib. 9.

Sunt autem

Sunt autem & alia Hercules gesta, quæ hic nescio, quæ causa Vocatus omisit. Nam & Augiæ stabulum egebat, quod tantum fini congestum habuit, ut etiam prouerbio locum fecerit. Fuit autem Augias Solis nomine, re autem ipsa Phorbantis filius ex Hirmine Nelei, siue, ut alij Nyctei, seu (ut rursum alij) Epochi filius, ex cuius oculis aiunt radios tanquam solares micuisse. Hic igitur cum Herculi stabulum illud, pacta mercede, purgandum collocasset, isq; purgasset, de mercede tergieratus est. Quæ propter Phyleus Augiæ filius arbiter assumptus, is secundum Herculem pronunciat, quod pater ægre ferens illum eiecit, eiectusq; ad Dulychium uenit. Vnde postea reuocatus ab Hercule, qui Elim, ob perfidiam Augiæ diripuerat, patri in imperio successit. Et quia bello eo ciues ferè defecerant, permisit Hercules ut Eliæ mulieres cum exercitu suo cōcumberent. unde multitudine iterū collecta, Hercules. Olympicum certamen Ioui patri instituit, primusq; in eo certamine certauit. Hæc commentarius in Iliados. A. Et promethei aquilam, qui senis istius in Caucaſo alligati epur deuorabat, sagittis interfecit, quod quidam ad historiam (in Commentario Apollon. in. 2. Argi. testatur) referunt qui dicunt Prometheum habuisse terram sterilem, quam flumini ætōz nomine alluuiombus crebris detruit, donec ab Hercule fossis diminutus & aliorum deriuatus est. & affinitas uerborum est. ἄττος & οὐτός.

Deinde & Cygnum equestri certamine uicit, filium Maris, in quo certamine adiutus est equo Arione, quem Neptunus in faciem equi conuersus ex Erinny genuit, deditq; Copreo Haliarti regi, qui eundem postea Herculi donauit. Hercules autem Adraſto dedit, qui eius auxilio apud Thebas euasit, cum ceteri duces omnes occiderentur, ut inquit Commentarius in Iliade. 4. Præterea dicitur Hercules insulam Cō aliquando diripuisse, regemq; Eurypylum filium Neptuni, una cum liberis ex uxore (quam Clytiam Theocritus uocat) occidisse, eo quod illum tempestate eo adpulsum & impeditum, ab urbe & hospitio prohiberent, postquam à uastatione Troiæ & Laomedontis rediisset. Chalciope autem filiam Eurypyli compresisse, genuisseq; ex ea Theſſalam, ut est apud Commentarium Homeri Iliad. 2. Occidit item & Theodamantem. Cum enim ex Calydonia, occiso Oenei pincerna fugeretur, uenissetq; cum Deianira & Hyla filio in Deyopez, & esurienti puero, cum Lycas pedagogus abesset, à Theodamante aliquid cibi postulasset, ille autem, ut gentis alioqui Barbaries & immanitas erat denegasset, arreptum unum ex bobus Theodamantis mactauit atq; coxit. Quamobrem Theodamas conuocatis popularibus arma aduersus Herculem mouit, seruntq; in eo certamine ita ab hostibus pressum fuisse Herculem, ut etiam Deianiram uxorem armaret, quæ & in mamillâ uulnerata est. Ipse tamē uictoriam obtinens, Theodamantem occidit, filiumq; eius Hylam secum abduxit, quem tum deinde procharissimo habuit, secumq; etiam cum Argonautis reliquis in Colebū proficiscens abduxit, qui postea cū in Mysis, aquatū solum inisset, in sylua quadâ, siue in fontē præcipitatus, siue à Nymphis abreptus, ut fabula habet, periit. Hercules autem interitum eius sic doluit, ut relictis Argonautis retro abierit, Hylamq; per omnem regionem requisierit, de qua re est apud Apollon. Argon. primo, & apud Flacium, aliosq; nonnullos. Superauit Hercules & Cereopas, dum apud Omphalen in Lydia seruaret. hi duo fratres erant, Passalus & Achemon, siue ut alij, Candalus & Atlas omnium scelerum authores & participes, quos Iuppiter in simias postremo mutauit. unde & insulis Pithecusi nomen factū, in quibus illi habitabant, ab Ouidio libro decimoquarto dicitur, quo modo autem ab Hercule capti, & qua causa rursum dimissi, non opus erat hic adnotare, cum Chiliades Erasmi omnibus obuia sint, qui in prouerbio ne in Melampygy incidat, totam fabulam ex Suida alijsq; recenset. sunt tamē, ut Ian. Parrhasius indicat, ex Græcis, qui hos non ex Sennone matre, ut Zenobius uult, sed ex Thia & Oceano natos dicunt. Quidam etiam nomina uariant, alterumq; Olum, & alterum Eurybatum uocant, quæ omnia à Parrhasio in tertium Claud. de rapt. Proser. diligenter adnotantur. Super hæc Theſpij quoque filias numero quinquaginta compresit, de qua re Diodorus ita tradit. Theſpius (sine Theſpis legendum est) uir fuit nobilis Aibeniensis Erechthei filius, qui imperans ei, quæ ab se denominata est, regionis, ex pluribus seminis filias genuit quinquaginta. Hercules autem puer ad huc, sed robore præstans corporis, cupiens ex eis prolem suscipere, uocato ad sacrificium patre, quum opipare illi epulas parasset, accersitis filiabus, singillatim cognouit omnes. ex quibus geniti quinquaginta mares, omnes eiusdem ferme ætatis, communi nomine Theſpiades dicti sunt. Hos decreuit in coloniam mittere iuxta ora euli responsum, & præfecto clasſis Iolao exercitu tradito, & Theſpiadum & colonie deducendæ

E 3 curam

E 4 Chromis

Vide libri. 6.
Thebaid.

Cromis Herculis fuit filius, ut Lactantius testatur dicens, Constat Chromin
Herculis fuisse filium, & equos habuisse Thraces, quos Hercules occiso Dio
mede abduxerat humanis carminibus uesci consuetos. Verum Silius huius
rei assertor antiquior dicit. It Chromis Hippodamusq; alter filius Hercu
le magno Scilicet Chromis, & paulo infra. Mox Chromis Hippodamum
metu interioris ad orbem Viribus Herculeis & toto robore patris &c. hic cum Adrafo
rege accessit in bellum Thebanum.

De Agile Herculis filio. Cap. v.

Agilis ut placere uideatur Laetantio filius fuit Hercules cum dicat Tyrinchiā pubē
intelligi debet eos, qui cum Agile Herculis filio in bello fuere Thebano.

De Hylo Herculis filio. Cap. VI.

Hylus Herculis & Deianira fuit filius, ut testari videtur Seneca poeta in tragedia Herculis Oethei eidem loquentem Deianira. si uera pietas Hyle querenda est tibi. iam perime matrem & paulopost. Herculem eripui tibi. & post hæc infra. Natus Alcide times &c. hic cum reliquis ex Alcide mortuo superstites fuere pulsi ab Euristeo rege Athenas confugit, & ibidem unâ cum eis templum Misericordiæ seu Clementiæ construxit, in testimonium auxilii sibi impensis ab Atheniensibus & refugium in posterum delectorum.

Commentarij Apollonij alterius quoq; Hylli meminit, quem dicit *Herculem ex Melita Aegæi* filij filia genuisse, & ab eodem Hyllienfes populos, & Hyllicum portum denominatū. Et idem, *Pamasis* uero inquit, tradit *Herculem in Lydia egrotantem ex fluuio Hyllō priſtinam ualeitudinem recepiſſe*, quāmobrem in gratiam eius fluminis duos filios ſuos Hyllōs uocaſſe, Vide lib. 4.

De Sardo Herculis filio. Cap. VII.

 Arduus Herculis fuit filius, ut dicunt Rabanus & Anselmus, quem multitudine à Libya discessisse & infulam Sardiniae occupasse, & quæ Ichus vocabatur à Grecis de suo nomine Sardiniam nuncupasse. Solinus uero ubi de mirabilibus mundi dicit, eam à Timæo Sandaliatē dictam, & à Chrysippo Ichnusam, & quod Sardus Hercule procreatus nomine mutato eam uocauit Sardiniam.

De Cyrno Herculis filio. Cap. VIII.

Cyrnus Herculis fuit filius, ut placet Rabano, qui asserit ab eo insulam, quam hodie Corsicam dicimus habitatam primo, & Cyrum à suo nomine nuncupatam.

De Dodorim Herculis filio, qui genuit Soro-
nem. Cap. IX.

Diodorim, ut in libro antiquitatum Iudæorum scribit Iosephus, Herculis fuit filius asserens Apheram & Iamphratem filios Abrahæ ex Cethura ab Hercule in Aphrycam subsidium suscepisse, etq; Heceam filiam Iaphram dedisse in coniugem, & ipsum ex ea suscepisse Diodorim, cuius Soror fuit filius. & sic apparet hunc antiquissimum fuisse Herculem, qui Dido-
rim genuit.

Verba Iosephi sic habent. Testatur meo sermoni, inquit Alexander, qui dicitur Polyhistor, sic discens. Cleodemus autem propheta, qui & Malchus scribens historiam Iudæorum, sicut etiam Moses legistor eorum rettulit, ait, quia de Cetura Abrahæ, multi filij fuerunt. Dicit autem eorum etiam nomina tria, Aphoran, Surim & Iaphran, & de Surim quidem, Assyriam nuncupatam, ex duobus autem reliquis Iaphran & Aphoran, ciuitatem Abran, & prouinciam Apbricam neminatam. His etiam auxilium prebuisse Herculem in Libya, & duxisse uxorem filiam Iaphran, nomine Hecæam, & genuisse Dodorim filium, cuius fuit filius Soron, ex quo Barbari ex ea Sorophaci nominantur. Ex libro primo Antiquorum Cap. 23.

De Sorone Dodorim filio, Cap. X.

Soroti

Soron ut affert Iosephus in libro antiquitatis Iudaicæ, filius fuit Dodori, & regnavit in Aphrica, atq; eundem scribit Iosephus, barbari Libycæ regionis ab isto Sorone, Sorophaci nominati sunt.

De Tlepolemo Herculis filio. Cap. XI.

Leptolemus, ut in Iliade placet Homero, filius fuit Herculis ex Astiochia quā
rapuit ex Ephyre ciuitate Laconie, qui grandis factus, ut idem dicit Homerus
occidit auunculum suum senem nomine Lycimnion à Marte progeniē du
centem, & fabricatis nauibus cum multitudine gentium fratres fugiens &
affines intrauit mare, & Rhodon abiit, ibiq; imperauit Rhodiis. inde eun
tibus Græcis in Troianam expeditionem, & ipse etiam uenit, ut satis patet per Homerū
in libro de super dicto.

Versus ipsos ascribendos putavi, neq; enim per omnia Vocatius sententiā Homeri reddidit. Sunt autē Iliad. 2. πῶρ μὲν τληπόλεμος δι' ἐρίκλυτος ἡγεμόνευε, δ' ὅρ' ἔπειτα σὺν ἑκατὶ ἑκακλήμει τὴν ἄγ' ἔξ' ἐφύρην ποταμῶν ἀπὸ σελήεντος, πείσας ἄστα πολὰ διοτρεφέων αἰετῶν, τληπόλεμος δ' ἐπὶ οὐν τράφ' ἐνὶ μεγάροισιν ἔσκητο. ἄντικτα πατρὸς ἰοῖο φίλον μήτηρ κακίη τα, ἥδη γηράσκοντα λιχύνμιον ὄζον ἄριστος αἶψα δὲ νῆας ἔπαιε πολλὰν δ' ὄγε λαὸν ἀγέρας ἔη φεύγοντες ἐπὶ πόντον. ἀπελίσσας γὰρ οἱ ἄλλοι ἤϊες ὑπαινότες ἑκακλήμειν ἀντὰς οὐκ ἐξ ὅσ' ἀπ' ἱερ' ἀλώμενος. Licymnij autem & Commentarius meminit. Iliad. si modo is est, de quo hic agitur. Qui cum dicit Herculi filium Argeum ad expeditionem postulanti denegasse, eo quod priorem ipsius filium Eonum, quem itidem abduxerat, non reduxisset, quia propter Herculem insuandum dedisset illum reduciurum, & quod in morbi peregre Argeus perierat. Hercule postea quo insuandum servaret cremati cineres rettulisse, huncq; primum fuisse, qui mortuus crematus sit, & ab eo deinde mortem servatum.

De Theſſalo Herculis filio, qui genuit Phidippum & An-
tiphum. Cap. XII.

Thesſalus, ut in Iliade dicit Homerus, filius fuit Hercules, genuitq; filios duos, cum quibus in Troianam expeditionem cum Graecis ceteris fuit in armis,

Iliad. β. διδ' ἀργείον σφονδ' ἔειχε, καὶ παρόντε· κάσποντε, κ) κῶρ Ευρυπύλοιο πόλιμ, νήσασσεν τε καὶ δῖονας, πῶρ δ' αὖ φείδι παῶσ τε, καὶ ἀντίφω κήσασσεν θεσπάλυν νιέ δ' υἱο ἡγάκα· λέει δ' αὖ ἀνακτος. Hunc Theſſulum Hercules genuit ex Chaleiope Eurypyli filia, ut ſupra in Hercule.

De Phidippo & Antipho Theffali filiis. Cap. XIII.

Phidippus & Antiphus Theffali fuere filii, de quibus in Iliade sic ait Homerus hos autem Phidippus & Antiphus duxerunt Theffali filii duo Herculei te-
gis. dicit Leonius, quod Herculei in carmine Homeri appositum patronymi
cum est Theffali. & ideo Theffalum Herculis dicit fuisse filium. hic quidem
Phydippus & Anthypus patrem secuti cum Græcis apud Troiam fuere.

De Auentino Herculis filio. Cap. XIII.

Aventinus fuit filius Herculis & Rhea, ut ostendit Virgilius ibi. Victorque ostendit equos satus Hercule pulchro. Pulcher Aventinus &c. Hic Turno fuit aduersus Aeneam, & hunc dicit Theodonius esse, quem Latinum uolunt ex Fauni filia susceptum.

De Telepho Herculis filio, qui genuit Eurypylum &
Cyparissum. Cap. xv.

TElephus ut dicit Lactantius, filius fuit Herculis ex Auge procreatus, & ab ea cum fuisset in sylvis expositus à cerva lactatus est. hic ut Leontius asserit in Lycia Ceteribus imperavit, moriensq; duos filios derelinquit.

Odyss. A. ἀλλ' ὅσῳ τὸν τηλέφιδ' ἠκατέφατο χαλκῷ ἦρ' ἐγρύπυλον, πομποὶ δ' ἄμφ' αὐτὸν ἵταίροι· κίησι κτέοντο γυναικάσιν ἔνεκα δῖος ἄρου·
Calaber libri sextio, τὸν γὰρ δὴ τέκε δὴ κασιγνήτη περιαιμοῖ ἄστυχι κρατερεῖσιν ὑπ' ἀγκυρῇ
νῆσι μιγῆσα τηλέφω ἀνδρα καὶ αὐτὸν ἀταρβέῃ ἠκακλήν λαβὼν ἰοῖο τοκήος ὑπαλόκαμος

Lib. 7. Aene.

τίκερ. Ἀὐγὴ καὶ μὴ τυτθὸν ἰόντα, καὶ ἰσχανόαντα γάλακτος ὄρεϊ δὲ βοῇ ποτὶ κεμῶς ἔφ' ὅς
ἰσά φίλατο νεβρῶν. Ceterum quæ ex Leontio eitantur, ipsæ eadem Didymus in Odyss. A.

Diodorus autem lib. 5. fabulam longius prosequitur, qui Augem siue (ut ipse vocat) Augeam, à pa-
tre Aleo cuidam Naucero ut mergeretur datam scribit, quod non crederet ab Hercule compressam,
quæ cum duceretur ad mare in itinere, Telephum peperisse, & inter Virgulta abditum reliquisse, quæ
postea pastores inuentum Coritho regi tradidere, qui illum Telephum, eo quod à Cervæ nutritus suc-
rat uocauit. Ipsam uero Augem in Cariam abductam à mercatoribus, quibus illam Naucerus demer-
gere nolens, dono dederat, & regi Teuthranti donatam esse, quam cum postea Telephus adultus quæ-
sisset, uenissetq; ad Teuthrantem in Mysiam, ab eo honorifice acceptum, filiumq; eius Argiopem uxore
rem ipsi desponsatam, regniq; successorem institutum esse. Vide lib. 5. de Ant. Gest.

De Eurypylo Telephi filio. Cap. XVI.

als qualem.

Eurypylus fuit filius Telephi, ut in Odyssæa testatur Homerus dicens. Sed so-
lum & Telephidem interfecit setto Hercem Eurypylum, multa q; circum ip-
sum socii Ceti interfecit fuerunt muliebrium causa donorum. dicit Leonti-
us uineam auream à Ioue Troio datam ob precium Ganymedis rapti, quæ
per successionem deuenit ad Priamum, qui cum audisset uirtutem Eurypy-
li circa bellica misit eam matri eius, ut ipsa eum sibi auxiliare mitteret, quæ dono suscep-
to statim misit, ipse uero à Neoptolemo cum multis ex Cetiis, quibus post patrem impe-
rauerat occisus est apud Troiam.

De Cyparisso Telephi filio. Cap. XVII.

Cyparissus, ut ait Lactantius, filius fuit Telephi. hunc dicit Seruius, Syluanus
sylvarum deus amauit, qui cum haberet mansuetissimam ceruam, eam q;
summe diligeret illam Syluanus inaduertenter occidit, quam obrem Cypa-
rissus summe dolens mortuus est, Syluanus autem illum in arborem sui
nominis uertit. Huic fictioni conuenientia nominis. & quia continue ges-
mat dedere causam.

De Cyarisso Paulo aliter fabulam narrat Ouidius, uide librum decimum Metamorph. Non enim
à Syluano, sed à Phœbo amatum dicit.

De Lydo & Lamyro filiis Herculis qui Lydus genuit

Lanium. Cap. XVIII.

als Lanium.

Lydus & Lamyrus, ut Paulus asserit, filii fuere Herculis ex Iole Euryti regis filia suscep-
ti, ex quibus nil aliud quam nuda nomina reliquisse uidet antiquitas, præter quod
ex Lydo Lanium & genitum idem Paulus affirmat.

Quid, si legas Lindum & Camirum, his enim nominibus Licymnis Herculis amicus, & cum pos-
teris eiusdem multa passus, Ciuitates Rhodi, quo post occisum Triptoleum confugerat appellauit, ut
scribitur à Diodoro libro quinto. Est tamen & Lydus à quo Lydia dicta est. Atys filius Tyrreni frat-
ter, de quo Herodotus, sed hic nihil ad præsentem causam attinet.

De Lanio Lydi filio. Cap. XIX.

als Lanus.

Lanios & prout prædictus asserit Paulus, Lydi fuit filius, ex qua matre nel quid egerit,
nil omnino rettulit.

Fuit & Lanus rex Lestrigonum, de quo in Odyssæa. Ἐβλομάτη δ' ἰχόμεθα λάμω αἰὼν ὡς
Ἰεδορ. Hic ut ait Didymus filius fuit Neptuni.

De Aeolo. xxxix. Iouis filio, qui genuit Macareum, Canacem, Alcionem,
Misenum, Criteum, Salmoneum, Iphicium, Sisyphum, Cephalum. &
Athamantem.

Cap. XX.

Herculis magnifici descripta prole superest, ut de Aeolo rege uentorum set-
mo fiat, quem Theodotus, & post ipsum Paulus aiunt Iouis fuisse filiu-
um. & Sergestæ filia Hippotæ Troiani, & sic uterum Acestis fratrem. Plu-
nius autem in libro naturalis historię dicit eum cuiusdā Heleni filiu fuisse, &
uentorum inuenisse rationē, hic tamen ut eidē places, regnauit apud insulas,
quæ

quæ sunt propinque Sicilia Italian uetus, quas quidem Aeolias ab hoc Aeolo, non uul-
tū Vulcanias à Vulcano olim earundem rege nuncupant, quarum potior Lypara est. hūc
Poetæ regem seu deum uentorum dicunt, ex quo eius describens regiam & officiū Virg.
dicit, Aeoliam uenit. hic uasto rex Aeolus antro Luctantes uentos tempestatesq; sonoras
Imperio premit, ac uinclis & carcere frenat. Illi indignantes, &c. & infra per octo uersus.
attamē ipse Aeolus Virgil. teste regnum & uentorum imperium à Iunone tenete fatetur
dicens. Tu mihi quodcumq; hoc regni tu sceptrā Iouemq; Cōciliās, tu das epulis accū-
bete diuam. Nymborumq; facis tempestatumq; potentem &c. Præterea dicit Homerus
in Odyssæa, cum huic essent filii. vi. & totidem filia, easq; masculis dedisset in coniuges
ad eum Vlyssē uagum deuenisse ei q; Aeolum uentos omnes in corio bonis argentea
cathena alligatos præter Zephyrum dedisse. Harum fictionū causas tales nonnulli assig-
nant. Dicit enim Solinus ubi de mirabilibus, Strongylē unam ex insulis esse Aeoliis, &
eam à solis ortu minime angulosā, & à cæteris liquidioribus differentem flammis, cū
ferē omnes flammās euomant. quæ ex causa fit quod ex eius fumo potissime in colā præ-
sentiscunt, qui nam flatus in triduo sint futuri. quo factum est, ut Aeolus uentorum cre-
deretur deus, cum asserat Paulus eum nondum aduententibus aliis primum fuisse, qui
mutuationibus atq; moribus flammatarum aliquamdiu adeo cōsideratis, ut dum eas
audiret, aut uideret, confestim quis uentus esset in paribus illis futurus prædiceret, non
aliter quam si ipsi emittendi esset imperium. & ideo huius erroneæ credulitatis conuale-
scens fama sibi ab ignaris impetrauit, ut uentorum existimaretur deus. Sunt tamen qui
uelint hac fictione Virg. eum sublimi in atce residentem rationem esse sedem habentem
in cerebro. Ventos uero illecebres appetitus in antro humani pectoris tumultuantes, qui
ni ratione frenentur, in exitiale præcipitium deferant emittentem necesse est, quinimo
nonnunquam mundum omnem lanient & discerpant. Nouisse enim potuimus quid
secutum sit ex male laxata libidine Paridis. quid ex stollida præsumptione Xerxis Persarū
regis. quid ex ambitione Marii. quid ex auaritia Crassi & aliorū plurium. quid ex eis in
corio datis Vlyssē sentiendum sit, supra ubi de Vlyssē demonstratum est. Tangit præterea
Virgilius artificiose naturalem uentorum causam, oriuntur quippe in cauernis agente
aeris motu, & exeuntes per aerem efferuntur. & sic a Iunone regnum tenete fatetur, id est
ab aere absq; quo uentus creati non potest, & cum se extollunt in altum, Ioui concilian-
tur, in quantum proximiores regioni ignis efficiuntur. & mensis deorum, id est superio-
rum corporum accumbunt, & perseverante aeris dispositione cōgrua ad eos producen-
dos, ipsi etiam perseverant. Sunt insuper qui uolunt duodecim filios Aeoli duodecim
uentos esse prout eos fore dicit Aristo. in metheoris, & ex his uolunt sex esse, qui suo spiri-
tu habeant agere ut terra ad producendum fructum uires emittat seu disponat. vi. uero
qui illam ad suscipiendum præparatam faciunt, & sic agentes masculi, & quos patientes
faciunt feminae.

Sunt autem septem Aeoliae insule Strongyle, Enonymos, Hieræ, Lipara, Didyme, Ericodes, Phœ-
nicodes. Ex his Hieræ aiunt Vulcani officinam esse, cui fabule natura montis & specuum qui in eo
sunt occasionem dedere. Vide Solin. Cap. 11. Commentarium autem Apollonij lib. tertio, qui copiose de
ea re tradidit. Didym. autem Odyss. K. Duos Aeolos fuisse tradit, alterum Hippote filium Nimiantis
nepotem, alterum Ellanos filium Iouis nepotem. Et quosdam per Aeoli. 12. filios. 12. anni menses intelli-
gere. Huius insulas Homerus Plotus quoq; appellat, quod ideo factum quidam putant, quia olim instabi-
les fuerint, ut Delos.

De Macateo & Canace filiis Aeoli. Cap. XXI.

Macareus & Canace, ut in epistolis ostendit Ouidius. Aeoli fuere filii, & cum se mi-
nus honeste amarent uterenturq; consanguinitatis cōmoditate concepit ex Ma-
careo Canace & peperit filium, quem dum clam è regia per nutricem emitteret
ut aletetur, infelix infans se suo uagita patefecit auo qui filiorum incensus scelere iussit
innocuum

innocuum exponi canibus, & per satellitem Canace gladiū misit, ut eo pro meritis uteretur, quid ex ea secutum sit, nescio. Macareus autem aufugit. & sunt qui uelint hunc Macareum, eum fuisse, qui postea Apollinis delphici sacerdos factus in morte Pythi Achillem filium Oreste concessit assensum.

Meminit alterius quoque Macarei Diodorus lib. 6. quem Iouis & Cyrenae filium dicit, patrem Mesymnes, & Mytilenes, qui filijs suis passim emissis multarum insularum imperium occupauit.

De Halcyone filia Aeoli coniuge Ceycis. Cap. XXII.

Alciones filia fuit Aeoli, ut per Ouidium patet dum dicit. Neue tuum fallax animū fiducia tegat, Quod focer Happonades tibi sit, qui carcere fortes contineat uentos. &c. Huic enim coniunx fuit Ceyx ex Trachinæ Lucifeti filius, de quibus ambobus & infelici eorum casu ubi de Ceyce dictum est.

Ouidius lib. 11. Met. Comment. Theocriti matrem Halcyones uocat Canobas. In Idyll. 7. Commentarius autem Homeri Iliad. 1. Causam infortunij fuisse Ceyci & Halcyone, eo quod Ceyx sese nimis um efferens, Iouem uocari faciebat, & Halcyonem Iunonem. dicta autem est Halcyon. αἰὼς τὸν ἥλιον ἔχει. Reliqua supra uide.

De Misenio Aeoli filio. Cap. XXIII.

Misenus Aeoli fuit filius, ut ait Virg. Misenū Aeolidē quo non praestator alter Aere ciete uiros, Matremque accendere cantu. Et infra per. xiii. uersus, in quibus describit Virgilius, qualiter Hector mortuo Aeneā secutus sit. & cum die quadā cantu certaret cum diis à Tritone tractus sit, & demersus, nec post multum subdit eum ab Aenea sepultum, & loco suo nomen impositum.

Nunc quoniam simpliciter à Virgilio dicta uera non sunt, quid sit absconditum aduertendum. Fingit ergo Misenum Aeoli filium, eo quod fuit tubicen, nam tubae sonus nil aliud est, quam spiritus per fistulam ab ore emissus, sicuti & uentus est aer impulsus, & per terrae fistulas & cauetis emissus, & quia uentorum Aeolus deus dicitur, quasi eorum auctor sit, à similitudine operis Misenus eius dicitur filius. Eum autem à Tritone Neptuni tubicina tractum atque demersum in undas, sunt qui credant à Virgilio inuentum ad regendam Aeneae iniquitatem, quem saepe piū uocat, eo quod putent ipsum apud laeum auerni ab ipso Aenea sacrum illud infaustum inferis faciente occisum, sicuti Elpenor in eodem loco occisus est, cum nequeat illud perfici absque humano sanguine. Quod autem illi sepulchrum fecerit facile credi potest, in praemium sublatae uitae, nec dubium quin apud Baias sit mons paruus, cui adhuc Misenus nomen est, an illi à sepulto homine datum sit, an potius à monte homini ut fictioni melius conueniret, nescio.

De Cretheo Aeoli filio, qui genuit Aesonem, Pheretem, Amythaonem, & Alcymedontem. Cap. XXIII.

Crethens filius fuit Aeoli, ut in Odyssaea scribit Homerus. huic fuit coniunx Tyro filia Salmonei regis fratris sui, ex qua ipse suscepit Aesonem, Pheretem, Alcymedontem, atque Amythaonem.

De Aesone Crethi filio, qui genuit Iasonem & Polymiam. Cap. XXV.

Lib. 7. Met.

Aeson Crethi fuit filius ex Tyro, ut supra dictum est, qui cum genuisset insignem Iasonem eo aui toti graeciae iuuenē, & is missus à Pelia in Colchos & inde uictor aureum reportasset uellus, & Medeam Aetæ regis filiam sibi in coniugem in Thessalia deduxisset, ut Ouidius asserit, ab eadem uirtute herbarū, cum senex esset iuuenis factus est, cuius fictionis talis potest esse sensus. Aesoni scilicet ex insperato reditu filii, tam difficilis expeditionis gloriosi, tam grandis læticia addita est, ut ætas quæ tendebat in mortem, in ætatem retrocessisse floridam uideretur.

Diodorus lib. 5. A Pelia occisum dicit. Peliam autem à Medea.

De Iasone

De Iasone Aesonis filio, qui genuit Thoanem, Eunæum, Philomelum, & Plurum. Cap. XXVI.

Iason Aesonis fuit filius, Ouidio teste, ex quo talis recitatur historia. Fuit Iasoni pater Pelyas rex Thessalig, cui oraculo iussu erat, ut singulis annis Nepruno patri sacrificium exhiberet, ut ait Lactantius, dumque cerneret eo celebrante quenquam nudo pede ad sacrum uenientem de proximo se moriturum sciret. Cōigit inde, ut eo sacrum faciente Iasonem festinantem ad sacrum in limo Anauri fluminis calciamentum alterius pedis liquisse, quod uidens Pelyas filius timens suasit Iasoni ut Colchos iret aureum uellus quæsiturus, eum non reditum existimans, cum audisset opus esse humanis uiribus insuperabile. Qui expeditione assumpta fabricata est illi nauis longa ab Argo in sinu Pagaseo, & Argo ab autore denominata, nobiles Graeciae iuuenes fere omnes conuocauit, inter quos Hercules fuit. Fuit praeterea Orpheus, Castor, Pollox, Zetes, Calais, alijque plures splendidissimi genere & uirtute iuuenes, quos ob nobilitatem semideos appellat Statius in Thebaide, dicens, iam tum prima cum pube uirentē, Semideos inter pinus me Thessala reges Duceret, &c. Qui à nomine nauis Argonautae appellati sunt, quibus cōgregatis ex sinu Pegaseo nauem soluit, & inde secundo urgente uento in Lemnum deductus est. Ibi autem cum mulieres uiros omnes interfecissent suos, uirosum imperium aspernatae, regnaretque Hyppipyle Thoantis olim regis filia, eis, ut testatur Statius, superatis, Iason ab Hyppipyle hospitio susceptus est & thalamo. Tandem cum redargutus ab Hercule Hyppipylem praegnatam liquisset, deuenit in Colchos, ubi cum florida iuuentute & formositate ualeret à Medea Colchorum regis filia receptus est, cui cum clam se maritum futurum spondidisset, ab ea doctus est quo pacto Aripedes tauris & domare, & iugo subigere posset, occidere draconem peruiilem, & eius dentes sulcis immittere. Et ex dentibus surgentes armatos in perniciem suam cōcutere sineret, & hoc pacto qualiter illi ad aureum uellus iter peruium esset, qui cum iuxta monita peregrisset omnia, in praedam deuenit optatam, & ea sublata clam cū sociis & Medea fugam arripuit. Sanè unum omnes non tenuisse iter in reditu lais constat, cū Hercules & reliqui fere omnes ad Propontidem & Helespontum uenisse legantur, cum Iasonem scribat omnes ueteres Histri hostium intrasse, & inde ad eam usque partem deuenisse, in qua diuisus Hister in Adriaticum fertur, & eam intrasse & in Adriaticum deuenisse, quod Aristoteles ubi de mirabilibus auditu asserit, dicens quod esto ibi loca inuagabilia sint, Iasonem nauigabilia fecisse per Cyaneas tendentem. Et ad probationem huius itineris dicit, quia loca illa per quae Iasonem iter fecisse traditur admirandum plena & crebra per eadem à Iasone altaria inueniri composita, & in una Adriatici maris insula Dianae templum à Medea dedicatum. Praeterea & oppidum Pola, quod in nostrum usque æuum persequatur à Colchis colonis primo habitum, Hæc meo iudicio nauigatione non probant, imò potius possent firmare, quæ alij arbitrantur Iasonem scilicet quandiu poruerit nauis peregrisse iter. Inde obstaculis nauigationi montibus portantibus sociis nauem humeris superasse montes, & Histrum cisalpinum deuenisse flumen, aras & altaria quæ narrantur peragrande fecisse. Sed quodcumque tenuerit iter, constat aureo cum uelle in patriam remeasse, & illud, ut Lactantius dicit, Creonti Corinthiorum regi detulisse. Is autem cum ex Medea duos suscepisset filios, eiusque opera iunior factus Aeson, & à filia bus trucidatus Pelyas, seu criminum enormitate, seu alia ex causa fecerit, eam repudiavit. Et, ut dicit Lactantius, Glaucem assumpsit uxorem. Seneca uero Poeta in Tragedia Medæ eum assumpsisse Creusam Creontis regis Corinthiorum filiam ostendit. Ob quam indignationem cum maleficiis Medæ regiam & notam coniugem, ut asserit Seneca, uisisset exustam, ab eadē oculis suis uidit quos ex ea suscepit filios gladio laniari, & hinc subsequi potest quod Lactantius asserit, eum Glaucem accepisse. Tandem cum ob suum crimen Medea, quæ ab Egeo in coniugem suscepta fuerat aufugisset ab eo, iterum à Iasone Thessalia pulso, ut aiunt, suscepta est. Et cum ea Colchos iterum transiret, Aetamque

F senem

senem Medea patrem regno pulsum reduxit in regnum, & multa insuper per Asia egit magnifica, in tantum ut ibidem dei ritu coleretur, & suo nomini templa constituerentur plurima. Quae postea Alexandri Macedonis iussu forsitan eius gloria in uidentis demolita sunt, qualis tamen illi fuerit finis, aut ubi, legisse non memini. Huius historiae tam succin-cte recitare, quaedam sunt Poetica fictione uelata, quae si possumus, aperienda sunt. Legitur enim primo turos aeneos habentes pedes, efflantes natibus ignes domuisse. Quos ego teot regni Colchorum procetes insuperabiles uiribus, elati quod spiritus fuisse, quos non bello, sed oratione ac circumuentionibus superatos puto, & in suam Medea quod sententiam tractos populares ad seditionem disposuisse, & caso per fraudem dracone petuigili, id est praefecto custodiae regni, & ob eius mortem quasi seminis dentibus, id est, dissensionum causis aduersum seipsos armarentur Colchi, & in bellum perseverantes adeo fatigarentur, ut demum a Iasone subigeretur facile atque diuitiis nudarentur, & aureo uellere, id est, grege habente preciosissimum uellus. Hunc arbitrat Plinius primum fuisse, qui longa naui nauigauerit.

^a Commentarius Odyss. M. fabulam paulo aliter incipit. Dicit enim Aesonem ex Polymila, seu ut Phercydes ex Alcimedea sustulisse Iasonem, quem cum ipse moreretur, fratri Peliae in tutelam commendasse, & regnum quoque tradidisse, ea tamen lege, ut illud adulto Iasone restitueret. Porro matrem Alcimedem suum spectum habuisse Peliam, eoque Iasonem Chironi alendum dedisse. Itaque cum adultus esset iam Iason, uenisse eum ad repetendum paternum regnum, ac ibi quo regnum ipse teneret, Peliam commentum fraudem, iussisse Iasonem ut prius aureum uellus, occisis igniuonis tauris ex Colchide referret. Quae res cum primo impossibilis Iasone uideretur, Chironem illi comites tres iuuenes excitatos addidisse, & ita a Pallade parata naui quam Argo uocant, Iasonem cum sociis in Colchum nauigasse, & primo ad Lemnades, deinde ad Phineum regem (cuius fabulam supra annotauimus) uenisse, quem ab Harpyis liberantes, ab eodem muneris loco docti sunt, qui ratione & uia per Cyaneas petras inter se concurrerent, ad Colchos usque peruenire possent. Reliqua nota sunt tum ex Flacco, tum ex Ouidio 11. Comment. tamen Apollonij ex Ti monaste dicit Iasonem uolente ac despondente Aeeta Medeam duxisse, & monumenta fuisse eius rei hor- tos Iasonis, Medea thalamum & templum, & nescio quae alia. Ex Timaeo autem, nuptias in Coreya sa-ctas, & eius rei causa annua quoque sacra ibidem celebrari, &c. Vide lib. 1. Idem lib. 1. matrem Iasonis, iuxta Herodorum, uocat polyphemem filiam Autolyce, iuxta Phercydem, Alcimedem filiam Phylact.

^b Ut etiam Apollonius in 1. alij tamen a celeritate dictum uolunt.

^c Vocantur communi quoque nomine Minya, ita enim Beotij appellantur, siue, ut Sceptius uult, ij qui circa Iolcum habitant, a Minya rege Orchomeni filio Neptuni, eius enim gentis fuerunt plerique, qui cum Iasone in Colchum nauigauerunt.

^d Hanc ut fabulam Cato in originibus uidet, sed tamen & inter Graecos sunt qui hoc tradunt, ut Timaeus, quem secutus Apollonius uidetur, qui Istrum ex Celticis montibus deferri scribit usque in paludem Celticam, exinde diuidi in duo cornua, quorum alterum in Euxinum, alterum in Celticum, hoc est, Adriaticum, sic enim ego intelligo, mare exit, & per hoc rediisse Argonautas ait, & in Tyrrhenos uenisse. Herodorus autem per eandem illos uiam rediisse, qua in Colchos profecti fuerant. Hecataeus & alij nonnulli ex Phaside in Oceanum transisse dicit, ex Oceano autem circumuectos in Libyam, & inde in Nilum uenisse, per Nilum autem in mediterraneum rediisse. Sed hoc Artemidorus ut mendacium refutat. Vide Comment. in quartum Apollonij.

^e Diodorus nomina horum ponit, Thessandrum, Didymum, Tefalum, & Alcymenum. Vide lib. 5.

^f Home, Comment. hanc fugae causam tradit. Postquam Aegeo nupsisset Medea, inquit, Theseum ex Troezenem, ad cognitionem patris uenientem, uerbis impulit, ut poculum a se temperatum illi daret, quo potio ille moreretur. Quod cum Theseus iam facturus esset, uidet apud Aegeum gladium quem ipse Troezenem reliquerat, atque ita patre agnito, Medeam tam nefandi consilij causam, ex Attica eiecit.

De Thoante & Euneo Iasonis filijs.

Cap. XXVII

^{Lib. 6} **T**HOAS & Euneus filij fuere Iasonis ex Hypsipyle, ut satis patet per Statium in Thebais de. Creditum quippe est eam praegnantem ex Iasone ad Colchos eunte remansisse. Et ut comprehendi potest, cum gemellos peperisset, nec fas esset apud Lemniades masculos alere

los alere, eam illos alendos alibi transmississet, & dum ob detestum seruati patris facinus regno pulsa fuisset, & a Piratis capta, atque Lycurgo regi Nemeo uendita, aut tanquam seruata tradita nunquam postea illos uidit, qui cum adoleuissent, & cum Adraeto rege in Thebanum bellum irent, audirentque eam in sylua Nemea casus recitantem suos Adraeto, illam euestigio matrem cognouerunt, & ita Lycurgi regis ob male seruatum Opheltum filium eam surripuerunt. Quid autem ex eis postea actum sit, mihi incertum est.

Statius lib. 6. Ecce & Iasonida iuuenes noua gloria matris Hypsipyles subiere iugo, quo uictus uictor que Nomen auro gentile Thoas, atque omine dictus Euneus Argo, geminis eadem omnia, &c.

De Philomelo Iasonis filio, qui genuit Plutum.

Cap. XXVIII

Philomelus, ut scribit Rabanus in libro de originibus rerum, filius fuit Iasonis. Nec de eo habetur aliud, nisi quia Plutum genuit.

De Pluto Philomeli filio, qui genuit Pateantem.

Cap. XXIX

Plutus, ut scribit Isidorus, ubi de eorum. filius fuit Philomeli, de quo nil aliud nisi quia genuit Pateantem.

De Pateante filio Pluti.

Cap. XXX

Pateantes filius fuit Pluti, ut scribit Isidorus ubi supra, qui ibidem ait eum Paton insulam tenuisse, eamque & eius oppidum Paton de suo nomine nuncupasse cum primo Minoia uocaretur.

De Polymila Aesonis filio.

Cap. XXXI

Polymilas, ut Leontius asserit, filius fuit Aesonis, qui Leontius dicit Aesoni preter hunc nullum fuisse filium. Verum ego plus fidei antiquae famae exhibeo, qua habemus Iasonem Aesonis fuisse filium, quam auctori nouo. Tamen possibile est Iasonem fuisse Bynomium.

Hae tria capita de Polymila, Alcimedonte, & Epitropo imperitia Graeca lingua huc accreuerunt, cum neque Polymila Aesonis filia, neque Alcimedon Crethei, neque Alcymedontis Epitropus filius esse, apud nullum alium idoncum, credo autorem legatur. Res autem sic habet apud Didymum in Odyssae M. ita scriptum est: Τυρῶν ἡ σαλμωνίως ἔχουσα δύο παῖδας ἐκ ποσειδῶνος νηλεαὶ καὶ πολυμίλας καὶ ἡσίοδον ἰσχυρὸν παῖδας δὲ αὐτῆς αἰσὼνα καὶ φερεκύδην ἀλκιμέδων. αἰσῶνος δὲ καὶ πολυμίλας καὶ ἡσίοδον γίνετο ἰάσωρ, καὶ τὰ δὲ φερεκύδην δὲ ἀλκιμέδων. τελευταῖον δὲ εἶδος καὶ τὰ λείποντα παῖδας ἐπὶ Δωδων ἦν ἀδελφοὶ πολυμίλας, ἐγχερίσας αὐτῶν ἡ τῶν βασιλείων, ἵνα αὐτῶν θέντι τῶν ἡμῶν παρὰ στήν ἡ δὲ ἰάσωνος μητρὸς ἀλκιμέδων δέσασσα δίδωσι αὐτῶν Δεφιδῶν καὶ ἑσων τῶν κενταύρων. Ἰαφείδης δὲ ἡ ἡσίοδος ἐρχεται εἰς ἰαλκὸν ἀπὸ τῶν ἡμῶν ἀρχὴν τῶν πολυμίλας, ὃ δὲ ἐφασκεν ἡσίοδος αὐτῶν προέτερον διακομίσει τὸ χρυσοῦν δίερος ἀπὸ Κολχῶν, καὶ τὸς ποσειδῶνος ἀνελὼν ταύρους, ἀνέσας δὲ ταῦτα ὁ ἰάσωρ λέγει τῶν χείρων, καὶ αὐτῶν ὁ χείρων συνειπόμενος τὸς ἡνέας, καὶ τὰς κενταύρας δὲ ἡσίοδος ἡ ἀρχὴ, &c. Hunc locum Leontius ut & alia plerumque ex Didymo uertisse uidetur. Et quia siue Leontius Graeca, siue Bocatius ipsum Leontium minus intellexit, factum est, cum apud Didymum ponatur αἰσῶνος δὲ καὶ πολυμίλας καὶ ἡσίοδος γίνετο ἰάσωρ, ut Polymilam Aesonis filium putarent. Deinde rursus ubi Didymus habet, καὶ τὰ δὲ φερεκύδην δὲ ἀλκιμέδων, &c. Idem breuitatem Graeca lingua non assequens, intellexit Alcimedem aliquem esse, qui moriens fratri Peliae filium Epitropum commendauit, non aduertens ἐπὶ Δωδων appellationem esse, & significare tutorem. Et quia Peliam fratrem uocat, mox putauit Aesonis filium esse Alcimedontem, quia fratrem Peliam haberet. Similiter quia apud Laetantium & reliquos de Aesone scribitur, eum uixisse usque in reditum filij, & Medea aduentum. Facile putauit ea quae de commisso regno, & filio Chironi a matre tradito, de alio, eoque quem ipse Epitropum uocat, non de Iasone dicta esse, adeo difficile est recte in literis uersari absque cognitione Graeca lingua. Et hoc pacto accidisse arbitror etiam supra Cap. 21. cum nominat tres filios Herculis ab Homero positos, & lib. 5. cap. 33. & 34. cum Ithilum & Thyim filios Zethi, Calatum filium Iouis & Antiope ex Homero uocat, quae eodem modo ex Didymo, non satis, ut uidetur, intellecto, fluxerunt ut ibidem quoque annotauimus.

De Alcimedonte Crethei filio, qui genuit Epitropum.

Cap. XXXII

Alcimedontem filium fuisse Crethei Leontius dicit, asserens a Pherocyde recitari ab Alcimedonte moriente Epitropum paruum filium suum Peliae fratri derelictum, quem cum matre Chironi nutriendum dedisset, grandis a Pelia Colchos missus est.

F 2 De Epi

ab Argiuis, ubi Statius Amphiarao suffectum dicit Diodamantem Melampi filium, hic Theoclymenum genuit.

De Theoclymeno Polyphidis filio.

Cap. XLII

Theoclymenus, ut in Odyſſea placet Homero, filius fuit Polyphidis. Er cum moratur in Argo ciuitate, & haberetur augur insignis, ibi hominem interfecit. Ob quam causam cum inde discessisset, & in Pylon ciuitatem uenisset, exinde cum Telemacho filio Vlyſſis abiit in Ithacam.

Nomen matris quoque à Didymo ponitur, uidelicet Sarius, ex qua alterum quoque filium Harmonidem nomine eidem natum dicit. Odyſſ. O

De Antiphate Biantis filio, qui genuit Oicleum.

Cap. XLIII

Antiphates, ut aſſerit Homerus in Odyſſea, filius fuit Biantis ex Pero coniuge ſuſcep-
tus. Nec ex eo aliud habetur, niſi quod genuit Oicleum.

De Oicleo Antiphatis filio, qui genuit Amphiarum.

Cap. XLIII

Oicleus eodem Homero teſte, filius fuit Antiphatis, & Amphiarum uatem genuit, quem nonnulli Lyncei regis Argiuorum ex Hypermeſtra filium fuiſſe arbitrantur.

De Amphiarao filio Oiclei, qui genuit Almeonem, Amphilocho,

& Caillum.

Cap. XLV

Amphiarus, quicquid alii dicant, Oiclei fuit filius, ut in Odyſſea teſtatur Ho-
merus, & Statius in Thebaide dicens, Tandem prorumpere ad actus Oicli
des, &c. Hic autem inter ceteros Augures ueteres clarior habetur. Qui cum
Adraſtus Argiuus rex bellum aduerſus Thebanos initurus eſſet, montem
unà cum Melampo uiſurus quid futurum eſſet Argiuis, ſi bellum aduerſus
Thebanos aſſumerent, aſcendit, & cum inter alia uidiſſet ſe ſi in bellum iret, non reditu-
rum in patriam, latebras petiit, & Eriphyle coniugi ſuæ, ex qua iam quorſdam ſuſceperat
filios, tantum tanquam fideliſſimæ latebras ſuas patefecit. Sanè cum inſtarent Argiui prin-
cipes, ut in Thebanos irent, eum quod ſolum perquirerent, nec inuenire poſſent, conigit ut
Eriphyle Argiæ filia Adraſti coniugis Polynicis uideret monile, quod olim Vulcanus Her-
monia priuigna ſuæ & coniugi Cadmi dono dederat, & illud deſideraret, & inde cum
Argia in compoſitionem ueniens, monili ſuſcepto Amphiarum patefecit, ut in Thebai-
de plenius ſcribit Statius. Sic igitur Amphiarus coniugis fraude deſectus, cum aliis Argi-
uorum principibus non rediturus iuit in bellum, in quo dum die quadam armis & cur-
ru inſignis prælium intraſſet, atque acriter in Thebanos pugnaret, repente terramotu ſacto
ingenti, & ea in parte in qua coſiſtebat uoragine telluris, patefacta abſorptus eſt cum ma-
xima ſuperſtitum perturbatione. Hunc Statius armatum uiuum quæ in conſpectu diis de-
ſcendiſſe deſcribit, & Poëta more multa peroraſſe dicit, quæ ad proſopitum nil aſſerit.
Fuit tamen ea tempeſtate tanta ueteribus cæcitas, ut quem dei iudicio à terra abſorptum
ceterent, amicum dei, imò deum etiam exiſtimarent, ei quæ ea in parte in qua abſorptum
nouerant, tanquam deo templum conſtruerent, & aras dicarent, & ſacra conficerent, &
ritu dei illum coletent. Huius autem inuentum in libro naturalis hiſtoriæ dicit Plinius
fuiſſe igniſpicam, quod utrum credam, neſcio. Memini autem legiſſe apud Chaldaeos
Nembroth opus fuiſſe qui per multa ſecula præceſſit Amphiarum.

De Alcmeone Amphiarai filio.

Cap. XLVI

Alcmeon Amphiarai uatis & Eriphyles fuit filius. Huic Amphiarus in bellum ire
coactus nequitiam in ſe Eriphyles aperuit, ei que futurae mortis ſuæ uindictam reli-
quit, qui deſuncto patre memor præcepti tempore ſumpto, ut paternam pietatem ſeruare
ret, in matrem impius factus eſt, eamque peremit.

Huius fabula à ceteris additur, cum poſtea ob matris cædem Alcmeon furis agitaretur, ueniſſe eum
ad fluuium Phrygem, à quo luſtratus eſt. Et cum filiam eiſdem Alpheſibeam amaſſet, donato illi mo-
nili, quod matris Eriphyles fuerat, uxorem illam duxiſſe. Ceterum cum aliquando poſt ea tempora ad
Acheloum fluuium forte rediſſet, placuiſſetque ipſi Calbirhoe Acheloi filia quoque monile, quod ſuperiori
coniugi

coniugi dederat, etiam huic nuptiarum ſpe, pollicitum eſſe. Ad quod tamen cum repetendum proſeſce-
retur, à ſtratibus Alpheſibæe Themone & Axione occiſum eſſe, qui tamen & ipſi ab eodem mutuis
uulneribus petiti, perierunt. Vel ut Ouidius uidetur ſentire, à filijs Callirrhoe, quos Iuppiter natos à
tim uiros fecerat, in ultionem patris occiſi ſunt. Ouid. lib. 9. Met.

De Amphilocho Amphiarai filio.

Cap. XLVII

Amphilocho, ut in Odyſſea dicit Homerus, filius fuit Amphiarai ex Eriphyle ſu-
ſceptus, nec de eo legi amplius.

De Caſillo Amphiarai filio, qui genuit Tiburtinum, Caillum,

& Coracem.

Cap. XLVIII

Caſillus, ut ait Solinus in libro Mirabilium, filius fuit Amphiarai, de quo ſic ſcribit.
Caſillus enim Amphiarai filius poſt prodigiale patris apud Thebas inſeritum
& Oicli aut iuſſu cum omni ſactu uel ſacro miſſus tres liberos in Italia procreauit
Tyburum, Coracem, & Caillum, qui depulſis ex oppido Siciliae ueteribus Sicanis à
nomine Tyburi fratris natu maximi urbem uocauerunt. Hæc ille.

Oicli aut iuſſu cum omni ſactu uel ſacro miſſus, ita apud Solinum legitur, quanquam haud ſcio an his
quoque uerbis uitium adeſt. Vide Cap. 7

De Tyburtino, ſeu Tyburto Caſilli filio.

Cap. XLIX

Tyburinus, ſeu Tyburtus filius fuit Caſilli ſecundum Solinum, & ab eo quia natu
maior eſſet, Tybur ciuitas à ſtratibus denominata eſt. Plinius autem ubi de naturali
hiſtoria dicit, Tyburtes multo ante Romam originem habuiſſe, & apud eos dicit extare
tres ilices Tyburtino eorum conditore uerſtiores apud quas inauguratus traditur, Tra-
dunt autem eum ſcilicet Tyburtinum filium fuiſſe Amphiarai, qui apud Thebas obiit
una ætate ante Iliacum bellum.

De Caſillo Caſilli filio.

Cap. L

Caſillus Caſilli filii Amphiarai fuit filius, ut aſſerit Solinus ubi ſupra, Qui ſicut Cato
facit teſtimonium Archaſ fuit, & claſſis Euandri præfectus & Tyburis conditor.

De Corace primi Caſilli filio.

Cap. LI

Corax, ut Solinus de mirabilibus mundi dicit, filius fuit Caſilli, eius ſcilicet qui ſi-
lius fuit Amphiarai, & unà cum Tyburtino, & Caſillo ſtratibus urbem cepere Si-
culorum haud longe à Roma, quam, ut ſupra dictum eſt, à Tyburtino fratre maiore Ty-
bur uocauerunt.

De Salmoneo Aeoli filio, qui genuit Tyro.

Cap. LII

Salmoneus, ut dicit Laſtantiſ, filius fuit Aeoli, & apud Elidem regnauit,
homo inſolens & importabilis. Qui cum non eſſet regia ſublimitate con-
tentus, conatus eſt ſe deum eſſe ſuis oſtendere, & fabricato aeneo ponte in
ſublimi adeo ut Elidis partem deſuper tegeter ſuper eo curruſ agitari facie-
bat, qui tam ſuo ſtrepitu quàm pontis aerei ſonoritate in tam grandem ſo-
num ueniebat, ut tonitruum uideretur, quod cum ex improuiſo faceret ad inſtar tonitru
ſubditos exterrebat. Præterea ex excelſo ignis facibus in ſimilitudinem fulminum iacu-
labatur, ſtantiſ ſatelliſ eius intentis ut fulminatus quilibet, ſi face iniecta non peri-
ret, gladiis iuſſu ſuo occideretur, & hac fatuitate ſe Iouem fulminantem arbitrarî uole-
bat. Verum deus uſaniam hanc non diu paſſus eſt, quinimo eum uero fulmine percuſ-
ſum deiecit ad inferos, ut ait Virgilius,

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas.

Dum flammas Iouis & ſonitus imitatur olympi, &c.

Huic tantum unica filia Tyro ſuperſtes fuit.

Seruius non Aeoli uentorum regis, ſed alterius qui apud Elim regnauit, filium dicit. Vide in 6. Aene.

De Tyro filia Salmonei.

Cap. LIII

Tyro, ut in Odyſſea placet Homero, filia fuit Salmonei regis Elidis, & ex ea iuxta Eni-
peum fluuium Neptunus transformatus in ſpeciem eiſdem fluminis cum illam

F 4 oppreſ-

oppressisset, duos suscepit filios, Neleum & Peliam, ut supra de eis dictum est, quæ postea nupsit Cretheo filio Aeoli, & ei peperit Aesonem, Phereetem, & Amytaonem.

Homerus Odyss. A. ut supra quoque annotatum est.

De Iphiclo filio Aeoli, qui genuit Podarcem.

Cap. LIII

Iphiclus, ut ait Lactantius, Aeoli fuit filius, & cum potens esset, boues Tyro filiae Salmo nei & matris Nelei, qui Neleo debebantur surripuit atque detinuit, donec Biantis generi Nelei, aut Melampi auguris fratris sui opere restitueret. Nam hic est, qui cum non posset filios procreare, habuit à Melampo seu à Bya, ut serpentis uenenum potaret, quo potato, confestim Podarcem genuit. Dicit Leonius uenenum serpentis herbam esse, ex qua si gustauerit serpens, illico morietur, sterilibus autem confert.

De hoc quo patre natus esset supra in Melampode annotauimus Autores secuti Didymum & commentarios Apollonij pariter & Theocriti, qui omnes Iphiclum Phylaci filium, Phylacum autem Deionei, Deionem Aeoli faciunt.

De Podarce filio Iphicli.

Cap. LV

Podarces, ut Lactantius asserit, Iphicli fuit filius, nec de eo aliquid plus habemus.

De Sisypho Aeoli filio, qui genuit Glaucum & Creontem.

Cap. LVI

Sisyphus Aeoli fuit filius, ut satis per Ouidium patet, dicentem, Reddit, ubi Aeolidem saxum graue Sisyphon urget, &c. Et Horatius in Odis dicit, Sisyphus Aeolides, &c. Vbi aduertendum Sisyphos fuisse duos, & sic Aeolos de necessitate fuisse plures, quanquam duos tantum fuisse dicat Lactantius. Sed primo de Sisyphis uideamus. Sisyphus primus contemporaneus fuit Danao Argiuorum regi, seu saltem Lynceo Aegisti filio, qui Danao successit in regno. Nam utrunque testatur Eusebius in libro temporum. Dicit enim eum Ephyræ ciuitatem, quam postea Corinthus Horestis filius à se Corinthum appellauit Danao regnante condidisse anno scilicet mundi iii. M. dcc. xxix. Nec multo post dicit secundum alios eum scilicet Sisyphum condidisse eam Ephyræ annu decimoquinto regni Lyncei, qui fuit annus mundi iii. M. dcc. xciii. & hic Corinthiorum rex dictus est, id est, Ephyræ. Nam qui Corinthiorum reges dicti sunt, longe postea inceptor, scilicet circa annum mundi iii. M. c. regnante Latinis Aenea Syluio, & Atheniensibus Melanthe patre Codri, & fuit rex eorum primus Aletius, & sic iste eius Aeoli fuit filius, cuius & Cretheus, & Salmones, & Iphiclus, & alij horum contemporanei. Et huius fuit coniunx Metope filia Atlantis, de quo Ouidius, Septima mortali Metope tibi Sisyphæ nupsit. Et huius fuit filij qui sequuntur, Glaucus & Creon. Fuit & alter Sisyphus, & hic Aeoli pariter filius, & de hoc superiores autoritates testantur potius quam de quo dictum est, & hic Aegeus Athenis regnante fuit. Nam, ut dicit Lactantius, cum inter duo maria, scilicet Ionium & Aegeum montem positum, qui Isthmos dictus est, Sisyphus crudeli latrocinio occupasset, hac poena mortalium pascebatur, ut homines prae grauis ingenti saxo necaret. Seruius uero dicit, quod cum transeuntes cepisset residens in scopulo ad lauandos sibi pedes aduocabat, intentos officio calce illos ex praecepto precipitabat in mare. Hunc autem dicit Homerus moram traxisse in Ephyræ ciuitate Argiuorum, quæ postea Corinthus dicta. Alii insuper dicunt, quod hic secretarius fuerit deorum. Et quia secreta mortalibus reuelasset, apud inferos damnatus est, hac poena, ut semper saxum ingentis ponderis euoluat, ut ait Ouidius, Aut petis, aut urges tuiturum Sisyphæ saxum, &c. Hunc Theseus, ut supra ubi de eo scripsimus, occidit. Qui si filius Aeoli fuit, esse non potuit eius Aeoli cuius superior fuit Sisyphus, qui longe fuit antiquior. Nec potuit esse Aeoli regnantis apud Lyparam, cum hic iam mortuus esset antequam ille nasceretur. Et sic uidetur tres fuisse Aeolos, quos inter differenter Poëta uentorum deos, seu omnes unum uentorum deum nominant, huius Sisyphi sunt qui credant Vlysses fuisse filium, ut ubi de eo dictum est. Saxum autem fuisse deducere, & demum ad inferiora dimittere, dicit Macrobius super somnio Scipionis intelligi

intelligi debere eum inefficacibus laboriosisque conatibus uitam tetere, quod profecto praedonum est.

De Sisypho & morte, ab eodem in uincula coniecto supra in fabula Aeginae annotauimus, inde ea require.

De Glauco filio Sisyphi, qui genuit Bellerophonem.

Cap. LVII

Glaucus, ut in Iliade ait Homerus, filius fuit Sisyphi regis Ephyræ. Nam in persona Glauci huius Glauci nepotis aduersus Diomedem pugnantis apud Troiam omnem Genealogiam eiusdem Glauci describit, ut sequitur.

Addit & alios Sisyphi liberos Comment. in 3. Argonaut. Apoll. Nam Sisyphi, inquit, filij fuerunt Atmos & Porphyrus. Ex Almi autem filia Chrysogone & Neptuno Minyas natus est, rex Orchomeni, quanquam alio loco matrem Minye Hermippem filiam Bæoti, idem appellat.

De Bellerophonte Glauci filio, qui genuit Laodamiam, Isandrum, &

& Hippolochum.

Cap. LVIII

Bellerophon, ut in prædicta Glauci oratione ad Diomedem, filius fuit Glauci prædicti. Fuit equidem Bellerophon iste iuuenis indyto decore conspicuus & insignis, uirtutis eximiae. Hunc regem Ephyræ fuisse dicit Homerus, qui à Proeto rege Argiuorum regno priuatus, apud eum eo iubente diuertit. Cuius uxor Antia, seu secundum Lactantium Stenobe formositate eius capta, in suam compellauit libidinem, tenuentemque, quod ei nimis uoluisset inferte Proeto accusauit. Qui indignatus cum nolisset occidere eum, literis in quibus iubebatur occidi, Ariobati socero suo deferendas tradidit illi. Bellerophon autem in Lyciam ueniens ab Ariobate, ut moreretur ad occidendam Chimæram missus est. Erat enim Chimæra monstrum, ut ubi supra de ea dictum est, Bellerophon autem equo Pegaso sumpto, euolauit ad illam atque occidit. Inde cum esset Ariobati aduersus Solymos bellum, de uirtute Bellerophonis confidens, illum misit in pugnam. Qui æque Solymos expugnauit atque fugauit. Tertio aduersus Amazonas insulantes in eum, arma atque inuictus. Bellerophon autem superatas in terminos redire coegit. Quæ cum uidisset rex eius, misertus est, & Achimemem filiam suam Antiae sororem, ut dicit Lactantius, dedit in coniugem cum parte regni, ex qua ipse suscepit Isandrum, Hippolochum, & Laodamiam. Stenobe autem seu Antia cum rescisset eum à parte honoratum, seipsam intetemit. Et ut placet Seruio, ob hoc crimen Proeti filia in insaniam deuenere. Ex eo uero quod hic fictum est, sic sentit Fulgentius. Dicit enim Bellerophonem quasi Bulefettina, quod nos Latine sapientiae consultorem dicimus, qui libidinem spernit, id est, Antiam. Antion enim Græce contrarium Latine dicitur, quæ Antia Proeti coniunx est, quia Proetos Pamphilia lingua sordidus dicitur, & cuius uxor libido nisi sordidi est, & bona consultatio, id est, Bellerophon qualis equus sedet nisi Pegasi, quasi Pegasion, id est, fontem æternum. Sapientia enim bonæ consultationis æternus fons est, ideo pennatus quia mundi naturam uniuersam celesti cogitatione theoria collustrat. Præterea Bellerophon Chimæram occidit. Chimæra enim quasi Chimæron, id est, fluctuatio amoris quam tricipitem dicit Fulgentius, & ideo tricipitem, quia tres amoris sunt actus, hoc est, incipere, perficere, & finire. Dum enim amor nouiter uenit, ut leo feraciter inuadit, quod capra in medio sit, uel fingatur, perfectio libidinis est, ea uidelicet causa, quod animal sit in libidinem ualde pronum. At uero quod postremo Draco dicitur, quia post perfectionem uulnus det penitentiae uenenumque peccati, &c. Sed quicquid dicat Fulgentius, hoc habet historia, Chimæram montem esse Lyciæ in summitate flammam euomentem. Demum leones paululum inferius inde alens, & postremo in radicibus serpentum abundans. Quæ cum illum redderent inhabitabilem, & circum adiacentibus noxiū, Bellerophon, ut alibi dictum est, his nociuis sublati habitabile reddidit. Præterea uidetur placere Plin. in lib. naturalis historiae ab hoc primo equo uehi coepit.

Hic ab initio Hipponous dictus est. Post occisum uero Bellerum Corinthiorum primatem quendam Bellerophonem uocari coepit. Et quanquam Glauci filius putaretur, ipsa tamen re Neptuni fuit, à quo & Pegasus

Βουληφόρος
πνεύματι.

gasum equum accepit. Hic post eadem Belleri profugus ad Proctum in Arcadiam uenit, à quo iustratus cum aliquando apud eum degisset ab Antia amatus est, consecutusq; ea sunt quae hic à Boetio traduntur, nisi quod hic quarti periculi non meminit in quod à socero Procti lobate (sic enim ab Aselepiade uocatur) coniectus est, uidelicet cum eos quos ille multos in insidijs locauerat, ut Bellerophontem interimeret, improprium, omnes (ut Homerus ait) occidit. Post quod facinus demum Iophates regni partem & filia Casandram (sic enim ab eodem autore dicitur) illi dedit. De interitu autem Bellerophontis idem Aselepiades sic tradit: Superbientem eum, ex rerum felici successu, tentasse cum Pegaso in caelum quoq; subuolare, quam audaciam cum Iuppiter odisset, immisisse Aestrum Pegaso, à quo agitato excussit Bellerophontem, ceciditq; in campum Lyciae, qui post ab eodem Alcuius dictus est, eo quod cecus in eo errasset Bellerophontes donec periret. Pegasum autem post huius mortem precibus à Ioue impetrasse Auroram idem dicit, eoq; circumeundo mundum uehi.

De Laodamia Bellerophontis filia, & Sarpedonis matre. Cap. LIX

Laodamia filia fuit Bellerophontis & Achimenes coniugis eius. Hæc autem cum uirgo formosa esset, Ioui placuit, qui cum ea concubuit, & ut dicit Homerus, ex ea Sarpedonem peperit, qui postea rex Lyciae fuit.

De his omnibus Homerus Iliados sexto.

De Ilandro Bellerophontis filio. Cap. LX

Isander, ut Homerus scribit in Iliade, filius fuit Bellerophontis & Achimenes. Et cum esset bellum inter Lycios & Solymos aduersus Solymos acriter pugnant, occisus est.

De Hippolochi Bellerophontis filio, qui genuit Glaucum. Cap. LXI

Hippolochus, ut supra dicit Homerus, Bellerophontis fuit filius, ex quo nil aliud recitat, nisi quod Glaucum genuit.

De Glauco Hippolochi filio. Cap. LXII

Glaucus Hippolochi fuit filius, ut ipse met in Iliade interroganti Diomedem dicit. Nam cum iste Troianis uenisset adiutor, & die una aliquandiu aduersus Diomedem pugnasset, cum eo tandem in colloquium uenit, & inter alia qualiter à Sisypho per Glaucum & per Bellerophontem, & Hippolochum natus sit, recitauit. Quam recitationem memor factus Diomedes ueteris amicitiae, prædecessorum suorum secum conuenit, ne amplius inuicem pugnam inirent. Et hinc inde datis sumpsisq; muneribus discesserunt, iste tamen Glaucus in prælio postea occisus est.

Qui Homeri historiam prosecutus est, tradit hunc ab Aiace cum pro corpore interfecti Achillis pugnaretur, occisum esse, & postea uentis in Lyciam delatum, in fluuium mutatum esse. Vide Calab. lib. 3. & 4. Ab hoc prouerbum quoq; ortum est, Glauci & Diomedis commutatio.

De Creonte Sisyphi filio, qui genuit Creusam. Cap. LXIII

Creon rex fuit Corinthiorum, & Sisyphi filius, ut Medæ uerbis in Tragedia eiusdem Seneca Poëta demonstrat, dicens. Non ueniat unquam tam malus miseris dies. Qui prole fœda misceat prolem in clytam Phœbi nepotes Sisyphi nepotibus, &c. Credo hic intelligi Creontem hunc Sisyphi latronis fuisse filium, & ob id Medæa tanquam ex turpi genere procreatos, Sisyphi nepotes hic respuit filiis suis consanguineos futuros.

De Creusa Creontis filia desponsata Iasoni. Cap. LXIII

Creusa, ut satis proximo supra pater, filia fuit Creontis Corinthiorum regis, & desponsata Iasoni. Quamobrem indignata Medæa, cantaminibus suis ignem inextinguibilem serineolo indusse, illudq; firmatum tanquam iocale aliquod ad eius gratiam filiis promittendam eidem Creusæ per filios paruulos misit, quæ cum uisura quid muneris mitteretur, serineolū aperuisset, euolauit ex eo ignis confestim, qui Creusam regiamq; Creontis exussit omnem, cum iam Medææ filii præmoniti discessissent.

De Cephalo Aeoli filio, qui genuit Hesperum. Cap. LXV

Cephalus Aeoli fuit filius, ut de eo loquens carmen sonat Ouidii, ubi dicit, Aspiciat Aeolidem ignota ex arbore factam, &c. Huic fuit uxor Procris Erechthei regis filia. Eam tamen dicit Seruius Hyphili fuisse filiam. Fuit & hic ab Aurora dilectus, quæ ut

quæ, ut dicit Seruius, illi dedit canem uocatum Lelapam, & hastilia duo omnia quæ uel let contingentia, eo quod uenationibus delectaretur, cui cum eius postulatet amplexus, respondit Cephalus se iusiurandum habere cum coniuge muniæ castitatis, cui Aurora castimoniam Procris quaslo transformatus experiaris. Qui cum se mercatorem finxisset, & munera ingentia promississet, eam in suum desiderium flexit, & turbatus se maritum cõfessus est. Ouidius uero dicit, quod cum Aurora Cephalo uteretur amplexu, & hic nil præter Proctin amaret ab Aurora indignate didum. Siste tuas ingrate quærelas Proctin habedixit, quod si mea prouida mens est, Non habuisse uoles, &c. Quibus auditis, coepit Cephalus de pudicitia coniugis suspicari, & experturus in mercatorem se transtulit, & domum ueniens suam cum omnia castitati congruentia cerneret, à coëptis desistere uoluit. Tandem perseuerans in proposito, muneribus pactus est eius concubitus, quo facto se Cephalum demonstrauit. Procris autem criminis cõscia erubescens in syluas abiit, & ad hæsit Dianæ, coepitq; unâ cum ea uenari, cui Diana canem dedit, & iaculum. Porro cum precibus ad se reuocasset Cephalus, ab ea canem & iaculum habuit. Ipse autem uenationibus uacans more solito seruescente sole secedebat in umbras, auram refrigerij causa canem uocans. Rusticus autem quidam nympham uocari putans, Procri retulit, quæ zelo petita, ut uideret quæ nam esset quæ uocata accederet, inter uirgulta uallis se abscondit. Et cum audisset Cephalum blanda uoce Auram uocantem, mouit se paululum, ut uideret quod uidisse nolisset. Cephalus uiso uirgultorum motu, ferâ ratus iniecit iaculum, & inaduerrens uulnerauit uxorem. Quæ uulnis eius suscepta, orans ne Aura loco sui duceretur, uxor à Cephalo expirauit. Anselmus autem uidetur credere hanc Auram fuisse scimitram, & scribit Cephalum ex ea suscepisse filium Hesperum, quod & Theodotius arbitrat, & licet historia & non fictio quod narratur.

Ouidius fabulam scribit lib. 7. Metæ. Didymus in Odyssæa. Cephalum Deionci filium uocat, quæ ratione Aeoli nepos foret.

De Hespero Cephalo filio. Cap. LXVI

Hesperus alter à superiori filius fuit Cephalo, & Auræ seu Auroræ, ut dicit Anselmus, ubi de imagine mundi, de quo nomine excepto nil aliud reperitur.

De Athamante Aeoli filio, qui genuit Phrixum, Hellem, Learchum,

& Melicertem. Cap. LXVII

Athamas rex filius fuit Aeoli, ut satis per Ouidium patet, ex quo talem historiam Sernius refert. Dicit enim, quod Athamas habuit Neiphilem uxorem, ex qua suscepit Phrixum, & Hellem. Verum cum infania liberi patris concitata in syluas abiisset, Athamas filiis eius Inoem Cadmi filiam superinduxit nouercam. Quæ ut nouercarum mos est, priuignis exitium machinata cum matronis egit, ut frumenta serenda corrumpere, quo peracto fames ualida subsecuta est. Tandem cum ad consulendum Apollinem misisset Athamas, Ino eum, qui missus fuerat, dolose corrupit, egitq; ut referret ab oraculo dictum, Neiphiles filios ad famem aufertendam immolandos, quos & ipsa accusauerat, quod frumenta incendissent. Athamas autem inuidiam plebis timens, Phrixum & Hellem publice arbitrio commisit nouercæ, clam autem illis salutem concessit remediū, egitq; ut Phrixus aureum abduceret arietem. Qui Iunonis nutu monitus unâ cum Helle sorore sua illum conscendens mortem euitauit, & abiit. Inde superaddit Ouidius, Iunonem excitaſſe ab inferis furias in Athamantem, quæ uenientes in aulam, in qua forte tunc erat Athamas, eum colubribus iniectis in tantam deduxerunt infaniā, ut dum uideret Inoem ad se uenientem cum duobus filiis Leontem illam crederet, & filios suos Leontæ carulos, quamobrem emissio clamore ingenti in eos irruit, & Learchum ex filiis alterum ex uulnis matris excerptum totis uiribus illideret saxo. Quod Ino uidens territa cum Melicerte filio altero fugiens, se ex rupe quæ Leucothea dicitur precipitè dedit in mare. Quid tandem de Athamante factum sit nullū extat uestigiū. Iunonē regnorū & diuina aū deā Thebanis infestā sepiſſime Poëtæ dicunt, propter crebrā regū apud eos mutationē ex qua

Lib. 4. Metæ.
Neiphelen cõment.
Homer. uocat

Expositio fabula.

ex qua profecto populis mala cōsequuntur plurima. Verum quod ad Athamantem spectat dicit Barlaam Iuonis odium in priuignos egisse, ut opere cuiusdam arietis nutritoris Phrixi, Phrixus ipse cum sorore Helle cum omni ornatu regio, & thesauro aufugerent, quod Ino dolens non tantum Athamantem infestabat iurgiis, quod regnum spoliasset diuitiis, & splendore regio, sed omnes regni procures in eum tanquam in regni desolato rem incenderat, quibus impulsus Athamas, & in Inoem accensus, non in eam solū, sed & in filios, quos ex ea suscepit die quadam more furens irruit, & secutum exinde est, quod supra dictum est.

^a Comment. Homeri Iliad. H. fabulam diuerse tradit. Athamantem enim ait regem Thebanum, eū duxisset uxorem Ino filiam Cadmi, haberetq; ex ea liberos Clearchum & Melicertem, impulsu Iuonis repudiata hac, aliam uxorem Nephelen duxisset, quae illi peperit Phrixum & Hellem. Sed tamen cum nullo minus Athamas cum Ino clam consueuisset, Nephelen comperta ea re ab illo rursus discessisse. Quo facto, mox Ino in aedes receptam iterum, dedisse omnibus modis operam, ut liberos Nephelen opprimeret. Itaq; ea molitam esse, quae hic Vocatus de frumento & oraculo corrupto refert. Athamantem tamen Phrixum & Hellem, ipsum interficere palam noluisse, sed praetextu sacrificij cum arietem quem inter gentes pulcherrimum habebat, & aureum ablegasse. Et hic fabulatur alij, arietem humana uoce locutum esse, monuisseq; Phrixum, ut cum sorore tergo suo insidentes, & periculo sese eriperent, totamq; nouerca tram atq; insidias illis detexisset. Atq; ita postea Helle, quae impetum auolantis arietis ferre non poterat, submersa, Phrixum in Colchos uenisse, Athamantem autem furore correptum, ea quae à Vocatio hic narrantur, fecisse.

De Phrixi & Helle filiis Athamantis, qui Phrixus genuit Cytorum. Cap. LXXVII

^a Phrixus & Helle filii fuerunt Athamantis regis & Nephelen in quos dum Ino nouerca machinaretur mortem, ipsi q; ut dicit Lactantius per insulam fertentur incerti, eis à matre aries autem uelleris apparatus est. Seruius autem supra dixit à patre, ea q; iubere illum conscenderuntambo Colchos usq; petiti salutem. Quos cū per mare deferret aries, contigit, ut Helles perterrita caderet in pontum, & confestim à uertigine taperetur aquarū, ex quo secutum est, ut aeternum illi cognomen Ponto imponeret. Nam ab ea demersa de cetero semper Hellespontus illa maris particula in qua petiit appellata est. Phrixus autem in columis deuenit ad Aetam Colchorum regem, & cū ab eo comiter fuisset susceptus, iuxta matris imperium arietem sacravit superis. Alii Marti tantum consecratum uolunt. Et, ut scribit Pomponius Mela, iuxta Phasis fluminis hostia oppidum à Themistagora Milesio conditum est, & Phasis denominatum, penes quod Phrixi templum, & lucus fuit nobilis aurei uelleris arietis. Phrixi tandem Aetam filiam dedit in coniugem puto ego Calciopem. Verum cum oraculo dicente audisset, ut sibi cauere ab Aeoli prole, sciret q; Phrixum Aeoli nepotem, esto, illi filiam in coniugem dedisset, & iam Phrixus ex ea filios suscepisset, sibi magis timens, quam genero parceret ad euitandum periculum illi pronūciatum Phrixum interfecit incantum. Quod autem hic fabulosum uidetur, & si supra secundum opinionem Barlae expositum sit, libet aliorum sensum apponere. Sunt ergo qui dicant Phrixi & Helle nauem ad fugam fuisse paratam, cui aureus aries esset in signe. Eusebius autem dicit à Palefato affirmari arietem uocatum fuisse nutritorem, per quem à nouerca libus insidiis liberati sunt. Sed quid ergo diis seu Marti cōsecratum fuit à Phrixi, si nauis tantum aut aries nutritor fuit? Ego autem quod dicit Barlaam aut uerū, aut ueritati proximum reor, & quod à matre sit illi aries apparatus, sic potest intelligi. Diximus enim supra eam non mortuam, sed in syluas aufugisse, quae uiuens potuit tanquam conscia filio reuelasse thesauri locum, & sic arietem aureum praeparasse. Marti autem ideo cōsecratus est aries, ut intelligamus reges consecrare thesauros, & seruare ut eis opitulantiū uolentes bellum possint inferre, aut à se instante opportunitate repellere. Scribit in super Eusebius hoc secundum quosdā fuisse regnante Athenis Erichtheo, Argis uero Abante anno mūdi iii. M. decc. xx. Secundum autem alios regnante Argis Præto, anno uero mundi iii. M. decc. xliii.

Ita & Herodotus eam uocat, additq; ex ea genitos Phrixi liberos quatuor, Argum, Phrontim, Melanem, Gytisum (hunc puto esse qui ab alijs Cytorus dicitur) Quamquam Acusilaus & Hesiodus uxorem Phrixi Iophossen appellant, filijs quoq; quintus ab Epimenide additur Presbon nomine. Vide Comment. in 2. Argonaut. Apoll.

Herodorus præter Hellem & Phrixum etiam Schoeneum, Erythreum, Leucon, & Pæum numerat. & quos omnes Athamantem ait ex Themisto uxore (sic enim uocat, quam alij Neiphilen) suscepisse, minores autem natu inter istos fuisse Phrixum ex Hellen.

Alterum Hecateus, alterum Dionysius asserit, ut est in Comment. Apollonij.

De Cytoro Phrixi filio.

Cap. LXXIX

Cytorus filius fuit Phrixi, ut in Cosmographia testatur Pomponius. Dicit enim circa Parthenium amnem inter alias esse Cytorum ciuitatem à Cytoro Phrixi filio positam. Hic cum alijs Phrixi filiis, ut dicit Lactantius, Phrixi occiso, intrauit mare, ut ad Athamantem auum aufugeret, sed naufragio uexatus ab Aesone Iasonis patre, unā cum fratribus susceptus est, nomina tamen statum non uidimus.

De Learcho & Melicerte filiis Athamantis.

Cap. LXXX

Learchus & Melicertes filii fuerunt Athamantis, ex Inone Cadmi filia, ut supra dictum est. Hi tamen, ut praemonstrauimus, paruuli petiere. Nam Learchus saxo illius à patre obiit. Melicertes autem cum se unā cum eo Ino mater dedisset in undas, absorptus est. Aiunt tamen Venerem miseram eorum orasse Neptunum, ut numero deorum maris illos iungeret, quod factum est, & ob id Ino Leucothoe uocata est, à rupe ex qua se deiecit in mare. Latine tamen Matuta dicitur. Melicertes uero Palæmon dictus est, qui Latine sonat Portunus, & ueneratione præcipua templis & sacris ritu deorum culti fuerunt iam dudum. Seruius autem dicit Melicertem à Beotia nauigio Isthmum aduise, eum q; demum ab Aethiopo rege susceptum, & Isthmia sacra, quae in honorem Neptuni celebrabantur facta Melicertia. Et hinc est quod à Neptuno numero deorum ascripti sunt. Theodotus addit causam dicens, quod cum Ino forma ualeret, & ætate, & Melicertes speciosissimus fuisset puer, & fugientes nauigio deuenissent ad Sisypum, qui & Aethiops à nonnullis uocatus est, ipsum Aethiopem in libidinem prouum eorum abusum fuisse concubitu, & in premium eius eos maris fecisse deos, & sic apparet Venerem pro eis interpellasse. Et alibi dicit idem Theodotus, Aethiopem illos profugos portui praefecisse, eis q; in quotidianos sumptus prouentus omnes ex portu dedisse, & hinc illis nomina immutata.

Huic sententiae & interpres Apoll. lib. 3. ascribit, qui Isthmia sacra sunt, inquit, quae primum Neptuno fiebant. Deinde autem Melicertem insu Sisyphe Aeolide, qui tum Corinthi regnabat, qui delatum ad id litus Melicertem corpus postquam aspexit, ex figura statim, quod fratris Athamantis filius esset, agnouit, cumq; honore eō certaminis Isthmi affecit, in quo certamine uictores primū pura fronde, mox Apio coronabantur. Musaeus autem duo certamina in Isthmo celebrari solita dicit, alterum Neptuno, alterum Melicerte. Haec ille.

Cut autor Alexandrum Macedonem, & Scipionem Africanum inter Iouis filios non apponat.

Cap. LXXXI

Poteram, si placuisset, tam amplissimae terri Iouis proli duos illustres addere uiros, Alexandrum scilicet Macedonem Asiae domitorem, & Pub. Cornelium Scipionem, cui concessum est & Hispanias ab Afris occupatas recuperare, & ipsos Afros Romanis subigere. Verum, quoniam iam horum æuo in desuetudinem abiisse uidetur stultitia uetus, illa qua gloriabantur insignes fictionibus generi deorum ascribi, & illa aduenerant secula, in quibus per uirtutem claritas quaeretur, hac extulisse illos fictione potius quam splendor, uideretur ridiculum, omittendos censui. Præterea quod ambitione quæritur atq; fraude, aut taciturnitate respuitur, non satis iuste conceditur. Passus enim primo Alexander est fabulari Iouem anguis in speciem cum Olympiade matre mixtum, & se genitum ex concubitu illo, inde iam non contentus diuulorum multiplicium, quos fortuna audacia suae fauens splendori addiderat suo, & quod satis uulgæ fabula non uidebatur

quæsitum, fraude Iouem in partem sibi quærete conatus est, sacerdotibus ad hoc Ammonis Libyci subornatis. O insipidum inelyti iuuenis desiderium, malle potius se adulterio quam ex connubio genitum, malle matrem habere incestuosam potius quam pudicam, malle draconis se filium credi, quam Philippi clarissimi regis, & potius spurium, quam legitimum arbitrari. O mortalium mentium, non solum inanis, sed detestanda gloria, is qui continue in oculis amicorum patiebatur mortalia per mendaciorum fascinationes, ab eisdem se immortalem existimant cupiebat insipide. Sed quid tandem? Hæc ob causam reiciitur merito, ne fraude gaudeat qui uirtute poterat laudari. Scipio autem etsi murmure uulgi diceretur à Ioue in speciem serpentis in cubiculo matris uersato genitus, & ob id, & quoniam noctu cuncti in Capitolium nunquam latrarent canes occurrentes, & eius operantibus meritis uideretur augeri fabulæ fides, & si non negauerit cum sapientissimus esset, confitenti nunquam uoluit, quamobrem cum stitolo honori tacite renunciaſſe uideatur, non est meum illi eidem expresse concedere. Et sic cum nusquam alios Iouis cõpererim filios uel nepotes, & si bi fecerit proſapia finē, ego æque libello conficiam.

LIBRI DECIMITERTII FINIS

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM, LIBER DECIMVSQVARTVS, IN QVO AVTOR OBIVRGATIONIBVS RESPONDENS IN HOSTES POETICI NOMINIS INVEHITVR.

Hoc libro defendit Poeticen Bocatius, ac primo Methodicòs, quid Poësis, & quod eius officium, & à quibus, & quando inuenta sit, docet. Deinde respondet obiectatorum obiectionibus, & testimonijs perperam aduersus hanc ex Hieronymo, Platone, & Boëtio allegatis.

PROOEMIUM

RCI domos opacas & celo remotissimas, animarum fontium sedes, esto titubanti gradu, diuina tamen luce præuia, petambulauimus, & maris amplissimi non solum scabrosa littora, quinimo & insulas uario sub sole iacentes indefessa nauigatione per circuitum, quæsiuimus omnes, ac insuper eius profundissimos gurgites, adeo perspicaci quædam indagatione sulcauimus, ut Neptuni cæruleas ædes, atq; Prothei senis, & Nympharum choroſ, & thalamos ac eniam eiusdē pelagi beluas, & agmina piscium, & fluminum uiderimus capita. Post hæc & urbes præclaras, & umbrosa nemora, syluas inuias, celsos montes, & lubricas ualles, atq; abscondita rupibus antra. Necnō & æquora tractu longissima, ac similitudines ipso hortendas nomine peragrauimus. Et quasi sumptis Dædali pennis audaci quodam uolatu in caelum usq; meditatione delati, Iouis aureum tronum, Solis auream domū, deorum atria, templa ingentia gemmis, & auro conspicua, & cõsistorium superū mira luce splendidum atq; uenerabile, & syderum claritates perpetuas, & eorum flexus atq; reflexus, & admirabili compositos motus perspeximus ordine, & undiq; clemētissime rex, iuxta promissum ueteris naufragij prout concessum est, desuper fragmenta collegimus, & in unū corpus quæcunque sit pro uirtutibus ingenii nostri redeuimus, adeo ut à Dæmogorgone, quem primum deorū omniū errantes præci dixere initio sumpto, per eiusdem successiones ordinate ad extremum usq; Iouis tertii filium Aeolum, eiusq; Aeoli Athamantem & Athamantis Learchū, & Melicerten filios deduximus omni diligentia adhibita, ut tuum impleretur desiderium. At inde ne in aliquo tuis uotis uideretur omisſum, aut quos comperimus ex antiquis, aut quos mea sententia approbaui fictionibus cunctis sensus appoſuimus, ut ipse præſtate deo uiſurus es. Quibus sic peractis, quasi in quæſitam à principio ſtationem ſeu ſinum uenerimus, ſuadebat quietis deſiderium, ut in litus ex nauigio proſilitem, & ſacro gratiarum deo exhibitōri rite peractō laborum uictrici Cymbæ lauros apponere, & inde in exoptatum ocium ire. Attamē conſilium longe probabilius menti deſuper inſudit deus. Monemur enim autoritate prudentum, ut ex præteritis quid futurum ſit coniectura prænoſcamus. Agitari quippe procellis inſeſtis, nō nunquam in perniciem usq; niſi præmunita ſint, permaxima etiā conſueuere nauigia, quid ergo nauiculæ ſuturum arbitrandum eſt, ſi medio in ſalo ſoluta, & abſq; gubernatore linquatur? Non ergo adhuc paruus ſupereſt labor. Prora quippe alliganda eſt cōtinenti, & anchoris fundanda ualidis, ac etiā quibus poſſumus tegenda tutamentis eſt, ne ab ignitis ſtrepentis gheris fulminibus exutatur, ſeu ab imbris mixtis grandine diluat, aut à ſtridulo Aquilone, turbido Auſtro, ſurenti Euro, Libyco, alijsq; nullo perſtanti ordine, ſcopulo, aut littori illidatur, uel forſan ab undis fluctuantibus abſorbeat & pereat. Quam ſudore plurimo per eurypōs & ſonantia ſaxa, per maris æſtus, & mille pericula incolumem itineris in ſinem usq; deduximus. Quæ quidem nūc peregiſſe reor, dum obiecta iam dudum, aut obſcienda in Poëſim, & poemata ab hoſtibus Poetici nominis rationibus ueris retudeſto. Noui equidem & memini, quot & quæ ignati iam dixerint non habentes in contrarium

riū responfore. Et hinc dū hoc perlegent opus inuidia infestante, quid in Poetas, & quid in medicum sunt, satis percipio. Labori igitur huic extremo, q̄ duobus aliis uoluminibus terminabit auxiliū desuper fundat, qui rerum omnium Alpha & O, principium est & finis.

Alloquitur auctor regem.

Cap. I

Eniet opitulante Iesu Christo, quoniam sic mihi propositū est, rex illustris opus hoc antequam alibi gradum flectat in sacras celitudinis tue manus, ut cuius iussu factum est, se primo illius exponat iudicio, & eidem pro uisibus præstet obsequium. Quod postquam benigne susceptum conspexeris, ratione & sublimi ingenio tuo partes eius quasque discusseris, miraberis quod in tam protersum uolumen postulatū tuæ claritatis euaserit, quantumcūq; ob librotum penuriam multis in locis non satis integrum putem, & forsitan legens latentes nuper sub rudi cortice sensus nunc productos in lucem non aliter quam si ex igneo globo recentes scaturire latices uideas mirabundus aspicias, te q̄ ipsum modesta quadam delectatione laudabis, quod iam dudum de Poetis uera arbitratus sis, eos scilicet non fabulosos fuisse simpliciter homines, ut inuidi quidam uolunt. Sed etudiatissimos quidē atq; diuino quodam animo, & artificio præditos. Verum collectis omnibus qualis de opere toto tua futura existimatio sit non satis certum habeo. Hoc tamen mecum cogito te de corpore & membris sola agente iustitia, sanam & integram latueram sententiam, ac etiā opinor, quia minus apta regia charitate tua redargues, & commendabis quæ laudanda comperies. Magnum quippe, imō maximum hoc mihi erit, & iam spe ipsa lator & gaudet. Cæterum cum uisum iam illud in amicorum manus uisendum tradideris, & tua licentia prodibit in medium, teorū nō aqua sic ab omnibus ponderabitur lance, nec nouum hoc erit sub sole. Trahit sua quēq; uoluptas. Præterea liuor edax latalis uitentium pestis adeo occupauit a primæuo hominum pectora, ut rarissima eo exurente aqua in quēuis præstentur iudicia. Quam ob causam in eum surgent rabido latratu plurimi, & quas cōperient partes minus acri soliditate firmatas, morsu impio auferent & discerpent. Aduersus quos, quorū ex ueteri more iam uerba & obiectiones atrolorum, ut iam dixi, ne longus labor resoluatur facile, & ignitis agentibus spiculis euoler in cinerem & fauillam, opportunis responsionibus occurrere necesse est. Oro tamen, ut & ipse rex optime, cui laboranti diu, unā mecum generosum pectus opponas, securus si feceris hostes laboris nostri tanquam fumus in auras euanescent.

Pauca aduersus ignaros.

Cap. II

Occurrent, ut sit, ad spectaculum noui operis nō solum uulgus ineptum, sed & eruditi homines conuenient, & postquam undiq; prospectauerint, non dubitem quin aliqui uiri sint probitate uenerabiles & integre mentis atq; scientiæ, qui tua sequentes uestigia commendanda laudabunt, & affectione quadam sacra minus probanda redarguent. Quibus ego benedicere, gratias agere, obsequiū præstare, & eorū tenebor collaudare iustitiā. Sed lōge numerosior multitudo corona in circuitu facta in rimas minus bene cōpacti operis, & quascūq; meritas, si quæ erunt, impinget oculos audior uidisse quid mordeat, q̄ inuenisse quid probet. Aduersus hos mihi superest bellum, mihi arma sumenda sunt, & melioribus rationibus, ut conculcem necesse est. Sanē non in totum simul agmen. Nam circumuentus forsitan opprimeret facile, sed distinctis aciebus, ut assuescant certamini manus, & paulatim conterant hostes, in debilibus primo corripienda sunt iacula. Sunt hi, ut reliquū sinamus uulgus, homines quidā insani, quibus tanta loquacitas est, & detestabilis arrogantiā, ut aduersus omnia quorumcūq; probauissimorū hominum præsumant clamoribus ferre sententiā, eos floccifacere uilipendere, & si queant turpi damnare sermone, qui postq̄ bono sonoro, quā maximum suum prædicent decus se idiotas confessi sunt, uelut nil amplius in suam ignauitiā iniici possit, summū bonū cōmestationibus, libidinibus, & inerti ocio uacare existimantes, in ganeis atq; lupanaribus spumantia uino præ se tenentes potula

tula. Et externa erudantes etapula etuditorum hominum uigilias, meditationes, & stultitia, honestosq; labores, & modestiam spurcico ore damnare, & suis obsecrationibus sedate conantur, ex quo fiet, ut hoc uiso opere ridentes dicant. O insipidus homo, quantum dulcissimæ quietis, quantum temporis optimi perdidit, quantum friuoli laboris impendit, quot membranas amisit, & in cassum uersiculos exarauit. Nonne satius fuerat amasse, potasse, dormisse, & tam grāde tempus uoluptatibus tribuisse, quā has scripsisse nugas. Profecto qui se prudentes haberi uolunt, stultissimū genus hominum est. Nam perditio lucubrationibus tempore, antequam unam diem latam sentiant, damnando probanda in mortem concidunt æquam cūctis. O sanum. O uenerabile iudicium, ex leno, num bacchanalibus, ex senatu Gnatonicorum, ex Ganeis maduconum atq; bibonum, & ex meretricantium emissum fornicibus. Sed quid multa. Horum ergo uituperationes illustrium uitorum splendidas laudes arbitror, cū turpitudinis participem a turpibus laudatum existimem. Vadāt ergo tales, & cauponibus, lanistis, catariis, atq; meretriculis gannientes applaudant, & somno uino q̄ marcentes, suas illis laudes ingerant, & sapientes uiros eorum q̄ labores in sua luce permittant. Cum nil ignaro indecentius homine, nil indocto fastidiosius, ante quidem diem miserum atq; caducum mortalitatis suæ corpus, in felicitis animæ fecere sepulchrum. Hi quippe tam foetida olent in famia, ut rudentes asinos, grunnientes sues, mugientesq; boues, sapientes possint cum patientia audire, eos audire non possunt. Eant iterum tales & uentri deseruiant, & ne dum alios reprehendere, sed appere, si quando sobrii sunt in conuentu hominum erubescant.

Aduersus eos qui cum non sint sapientes, cupiunt apparere, & præcipue

Theologos.

Cap. III

Fuit enim hoc hominum generi, & forsasse etiam erit (ut ex plurimis coniecturam licet facere) perpetuum cum bonis literis & honestis artibus bellum.

Rospectabit, & hoc opus species hominum altera moribus sorte minus redarguenda priore, sed prudentia nō maior, & hi sunt qui ante uisum scholarum lumen, quia quandoq; philosophorum quorundam audire nomina putant se philosophos esse, seu si non putent ut ab aliis credantur exoptant, & quadam ficta grauitate uerborum, & morum ponderositate uisus aliquando nonnullis libellis uulgarium, non nisi de apicibus rerum uerba faciant, & ut æstimentur quod cupiunt, apud eruditissimos uiros uersantur, mouentes per sepe de sublimioribus dubia, utputa qualiter tribus personis una tantum sit deitas, uel nunquid deus possit sibi similem facere, aut cur non per mille millia seculorum creauerit deus orbem, quā fecerit & huiusmodi. Et dum responsa prudentum percipiunt factis quibusdam rationculis friuolis in contrarium, & auditis doctorum replicationibus atq; conclusionibus, quasi non satis illis satisfactum sit, quatientes si uideantur paululum caput, & torquentes cum cachinno faciem, & circumstantes etiam intuentes nō aliter, quā si indulgeant tenentis respondētis prætereunt. Et tandem, quia ex ore probatissimorū hominum intellectus eorum tenuit, & remissus excepit, seruauitq; memoria apud muliercularum textinas, seu potius si præstetur in triuiis ignaro auscultante popello, ut ipsum deum consuluerint post longum suspirium blaterantes, emittunt uolentes ex hoc percipi, quod nō absq; labore plurimo quod dixerint ingenio & speculatione sua ex penetralibus diuinæ mentis euulsum sit, & ut omnino insipidis sapientes apparerent, ampliatas sermonibus non tamen eodem uerborum contextu, quinimō nunc huc, nunc illuc per uarias materias saltitantes, nec de aliqua concludentes, sed se auditoresq; implicantes suos, seu plenissime liberales artes nouerint, quantum per sepe nomina non nouerunt, Priscianum, Aristotelem, Ciceronem, Aristarchū, Euclidem, atq; Ptolemæum, aliosq; circa hos insignes uiros stomachosa quadam dicacitate neglexisse demonstrat se tractos aientes ad sublimiora Theologiæ dulcedine. Sic & de moribus hominum, & de gestis heroum, ac de sacris legibus & institutis, legumq; latoribus. Et si quando contingant Poetis, aut Poë

tarum intrare colloquium, tanto cum fastidio illos, & poemata, ut integre niderint omnia, & despicienda cognouerint damnant, vituperant, floccifaciunt, & a se eicere ostendunt, ut uix tolerare possint. etiam imprudētes & balbutientes aiunt Musas, Heliconem Castalium fontem, & Phœbi nemus, & huiusmodi delirantium hominū nugas esse, & puerorum ad grammaticā esse præludia. Ex quibus fatuitatibus iam satis scio quid motum istud spectantes in me, quid in opus meum, quid in Poetas dicturi sint. Verum terror horum uerborum compatiendum potius quam rationibus insistendum. Nam cum se ipsos non intelligant, longe minus alios intellegendi sunt, ignari sunt & luce ueritatis carentes, sensuualitate duce se trahi permittunt, quibus charitate mea non eorum merito dixisse uelim, ut alienis omīssis officiis exerceant sua. Et sic hac glorię cupiditate agitantur, ut sapientes existimentur, scholas intrent, audiant præceptores, libros euoluant, uigilent atque discant, & palestras disputandum solertes uisitent, memores ne festini in doctoratū euolent, Pythagorici instituti, quo cauebatur, ne quis scholas eius intrens locuturus de Philosophis os aperiret antequam per quinquennium audisset. Quod cum laudabiliter fecerint, & in bene meritum titulum uenerint, si libet in medium prodeant, prædicent, disputent, redarguant, & castigent, atque acris spiritu suis redargutoribus insistent. Aliter autem fecisse non ostentatio sapientiæ, sed dementia est.

Quadam in Iulisperitos paucis de paupertate laudibus immixtis. Cap. III

Sunt in super homines quidam toga aureis bullis, & ornatu ferē regio, insignes, nec minus incessu & morum gravitate, atque oris facundia spectabiles, magnis postergati clientorum cateruatis, & ingenti auctoritate conspiciuntur. Hi quidem sunt clarissimi legum præceptores, & tribunalium præsides, a quibus si rite exerceantur iura, frenentur hominum illecebres mores, extolitur innocentia, & quod suum est unicuique poscenti conceditur, quibus reipublice uetus non solum in suis uiribus seruatur, sed perenni iustitia augetur in melius. Venerabiles ergo & præcipuo honore dignissimi sunt. Sanè quantumcumque aliorum purgent sua prudentia notas, una tamen labe ferē polluti sunt omnes, auri cupiditate laborant, nec aliquid seu aliquem laude dignum putant, nisi fulgeat auro. Hos ego uenturos existimo cum reliquis, ut prospectent, nunquid operi nostro aliquid criminis possint suis inferre legibus. Nec me fallit, si morem sequentur ueterem quid obiecturi sint. Consueuere quidē reliquis rostris, & prætoriam exeuntes, & potissime dum curis paululum soluti, in conuentum amicorum ueniunt, si contingat interloquendum fieri mentio Poëtarum illos extollere laudibus, quoniam eruditissimi atque eloquentissimi fuisse uiri. Tandem post multa absconditum sub melle uenenum, non latiale tamen emittunt. Dicuntque eos parum fuisse prudentes in quantum tempus omne terentes facultatem secuti sunt, ex qua post longos labores nullæ consequuntur opes, superaddentes ob hoc pauperimos homines fuisse Poetas, nullo splendore spectabiles, nullis diuitiis, nullo famulatu insignes, uolentes ex his intelligi, quia non diuites fuere, nullus precii eorum existimanda sit facultas. Quæ quidē uerba una cum abscondita conclusione facile audientium animos intant, cum omnes in auariciam proni simus, & stulta credulitate arbitremur summum bonum possidere diuitias. Hac ergo impulsu peste autumno, si laborem inspexerint nostrum, eos post multa dicturos opus scilicet pulchrum, sed superuacaneum, & inutilem sudorem meum, eo quod minime tendat quo ceterorum mortalium labores intendunt, & sic non solum aduersum me apparebit dixisse sententiam, sed ex consequentia quadam tanquam summum & detestabile malum, una cum opete Poetas cum paupertate damnassee uidebuntur. Pia quippe & humanitati conformis, atque opinioni uulgari hæc uidetur obiectio, & gratiū actio ne dignissima, dummodo ex fonte charitatis exundaret in medium. Verum quoniam ex offuscato appetitus inepti iudicio sumit originem, tidenda est atque abiicienda, & eorum prudenti compatiendū. Et quoniam dignitatis talium insuper deferendum est, ne se postergatos existiment obiectio eorum, uerbis amplioribus in suos ortus uertendam puto. Considerabo

tebor ergo sponte quod dictum est, poemata nullas afferre substantias, & Poetas pauperes fuisse, si pauperes dici debent, qui ultro spreuerē diuitias. Stolidos autem fuisse non confitebor, eo quod poësis studium secuti sunt, cum prudentissimos arbitraret, si uerum deum catholice cognouissent, & nunc reassumendo, ne confessione mea tam ultronea uidear absolute obiectioribus tanquam uictoribus aream liquisse certaminis, & obiectioem primam deducamus in medium. Dicunt ergo splendidi legum interpretes insignes, poemata nullas afferre diuitias, uolentes ob id, ut satis percipi potest, eam ab imitandis excludere, quasi nullius inter scientias reliquas sit momenti. Equidem ut iterato dixerim, certum est poemata nullas afferre diuitias, non tamen assensio, ut isti uolunt, hoc ignobilitate contingere. Verum quia speculatiuarum disciplinarum non sit officium tale, aut intentum, sed mechanicorum artificum seu seneratorum, quorum in hunc finem omnis traditio tenet, qui ut cito ueniat, nil gratis penitus operantur. Sic & Caulidici qui hinc ex delictis hominum, inde ex legum perita sibi officinas construunt, in quibus uenalis lingue malleo nummismata cudunt, & aurum ex miserorum lachrymis uerbositate conficiunt, quod poësis generosa memor originis omnino abhorret & tenuit, ex quo si dammanda aut paruipendenda est, nullius una secum precii erit Physica cetū magistra, & cuius opere enim causas discimus. Nullius aequē Theologia, cuius demonstrationibus rite deum cognoscimus, quibus nullum unquam quærendi thesauros fuisse studium audiui. Si ne sciunt isti, poësis maioribus uacat. Nam cum celos inhabitet diuinis immixta consiliis pauperum hominum mentes ex alto in desiderium æterni numinis mouet, & sua pulchritudine in sublimes cogitationes impellit, tractisque inuentiones peregrinas ostendit, atque ex ingenio egregijs sermones exquisitos emittit. Et si quando placidis uocata precibus è sublimi sede descendit in terras sacris comitata musis, non celsa regum palatia, non moles deliosorum domos, exquisitū habitatura. Verum antra atque prærupta montium, umbras nemorum, fontes argenteos, secessusque studentium, quantumcumque pauperimos, & luce peritura uacuos intrat & incolit, quod alibi forsitan plenius ostenderetur exigente materia. Et sic cum æthera sit, atque æternis nullum sibi cum perituris commercium est, splendoresque manu factos tanquam fuitiles & inanes paruifacit, & tenuit de suis contenta bonis non curat aggregare diuitias. Post hæc ex iam dicta positione subnectunt minus prudentes fuisse Poetas, qui tale secuti sunt dogma, ex quo nullæ sequacibus consequantur opes. Quibus ut responsum sit, reor plurimum prudentis opus circa eligenda consistere, & ideo hos conuenire uelim, quis in eligendo prudentior sit habendus merito, Iuridicus, an Poeta. Aedepol prudentius adum puto elegisse trahentem ad sublimia mentem, quam ad terrestria deprimentem, stabilem, quam casuram, quæ longæuum bonum præstet, quam quæ breuissimum exhibet. Elegere Poetæ scientiam inter sidera, inter deorum sedes, ornatasque celestes suos continua meditatione trahentem. Nunquid hoc uerum sit testimoniū reddant ipsa uerba poemata impulsu trahentis eleganti stilo Poetarum descripta calamo. Caulidici uero segū facultatē secuti sola scriptorum ualent memoria, non ex ingenio, sed ex literis legumlatorum iura reddentes, nec putandū est, ut satis uideri potest, eos insistere circa excelsa, aut semota naturæ, ut puta nūquid recta an transuersa uia sol ab Indis petat Hispanos, quinimo nūquid hæreditario iure an emphyteutico uel precario Titius uel Sempronius occupet agellum, nunquid certū debitū, aut usuariū dicendū sit. Nunquid ardens scæmina solui possit à frigido uito. Magna sunt & egregia hæc, & ex gremio naturæ sublata. Præterea poësis quæ ueteres prælegebat Poetæ stabilis est, & fixa scientia æternis fundata atque solidata principiis, ubique & omni tempore eadem, nec ullis unquam concussa moribus. Leges autem non sic, non aequo iure uiuit cum Aethiope Sauromata. Non eadem legum auctoritas bello laborantibus, atque lata pace quiescis, nec non augent sæpe minuunt, quæ plurimum potestatis in constituta municipalia legibus, constitutionesque regnorum facit illas in dictū iustitiū mutas. Senescunt etiā & moriuntur aliquādo. Nā nonnullæ iam dudum in precio fuere permaximo, quæ nō nostro, aut neglectæ sunt, aut oīno abolitæ, & sic nō idē semper sunt,

ut comperta Poësis, ex quibus ne plura dicam satis patet facultatem legum, nō scientiam esse dicendam. Et quā praeferat scientia facultati, prudentes nouerūt tam ueteres quā moderni. Insuper longeuum bonum praestat imitatoribus Poësis, si bonum dicendum est, quod omnes optare uidentur uitam, scilicet fama saltem, si nō detur aliter in longeuum auium deducere. Nam ut liquidō cōstat, ferē immortalia sunt, cum nomine componētis carmina Poëtarum. Iuristae uero etsi paululum splendeant uestibus, sapissime morit cum corpore nomen. Breue est ualuisse per seculum, si secula numerentur Homeri. Et ut in optatum ueniam, nulli uidebitur dubium erudito prudenter elegisse Poetas, ubi minus Iurisperiti in electione fuere prudentes, insipientes effecti, dum quod suum est uitium conantur in immeritos retorquere. Pauperimos fuisse Poetas ex eodem, quo supra sonante haurientes pleno effundunt ore, & potissime cum ipsi sint doctissimi legistae, quasi infamis & detestabilis sit paupertas. Manifestum est equidem Iurisperitos, ex lachrymis alienis, ex arumnis, & alienis periculis, & per sepe miseris, ut dictum est, auri iam multum cōfasse, & inde palliatos, fimbriatos, uaria tectos pelle, aureis cornucos clauis, longa post tergum clientum comitante caterua, cum sic mortaliū uelit dementia incedentes. Sic Poetas non ignauia sua, sed innocentia, & quia uolunt pauperes fuisse, negari nō potest, sed quod isti minime uolunt spectabiles insigni atque petenni claritate fuere, quod exemplis ostendisse non erit difficile. Ceterum habemus Homerum, adeo inopem extitisse, ut non esset illi luminibus capto, unde sumptus puero duci posset impendere. Sed expecta paucillum, & uidebis nunquid haec fuerit ornata paupertas. Superato Dario potentissimo atque diuissimo Persarum rege ab Alexandro Macedone, eius in mediū uenere iocalia, inter quae capsula aurea comperta est artificio, & ornatu preciosissima. Haec tam regis quam procerum consensu unanimi non Alexandri iocalibus, sed Homeri uoluminibus seruatā est. Quis unquam tam splēdidus phaleratis Iuristis honor impensus est? Sarsinatae bonorum fortunae Plauto pauperior nemo fuit, aegestate quippe, ut honeste uentrem pasceret, ad molas mannatias precio fatigabatur die, noctes in componendis comediis ducebat in somnes, quarum numerositas & artificium egit, ut laurā uictorum atque triūphantium imperatorum insigni praecipuum non paruipenderet eius quantumcunque pauperis ambire comas, cuius odor & uiriditas in eius nominis decus perseuerat usque in hodiernum, ubi legum interpretum bitteta auro non prohibente mures & tinere consumpsere. Ennio in super Brondulino, homini clarissimo, tamen uari adeo tenues fuere subliantia, ut in Auentino unius tantum ancillulae contentaretur obsequio, cuius seruitorū penuria honorum abundantia testaturata est, ex quibus cum de se famosissimus homo sit, unam tantum apposuisse mihi sufficit. Huius enim cum diem clausisset corpus, Scipio nes, quorum fuerat amicitia usus, suo sepeliri sepulchro uoluerat. Non asperrantes Brondulini hominis cineres Corneliorum misceri cineribus. Praeterea quis Maronem Virgilium pauperem, & Iulii filium non audiuit? Fuit illi non amplius in bonis quam paruius agellus unus apud uicem Anden, cui dicunt Pietola hodierni, haud longe Mantuanam non absque iudicio possessus, cuius agentibus studiorum meritis Octauiani Caesaris orbi toto praesidentis amicitia usus est, a quo cum iussisset moriens Aeneida igne cremari, ut seruaretur poema egregium, omnis legum autoritas pedibus calcata est, & elegant carmine iussu seruati colique. Quis, praecor, legistarum quantumcunque splendentium indicis lapillis, & auro honorā magnificus a tam glorioso principe impensus est? Veniebant in super plurimi laeta paupertate, & honoribus aquis cōspicui. Sed exemplis suis imponendus est. Cum tam his, quae praemonstratis rationibus satis ostendisse arbitror Poetas prudentes, & quantumcunque pauperes splēdidos etiam fuisse, eosque petenni uirtute fama, ubi caudicorū opes & nomina tanquam fumus in auras abiēre, necnō eisdem rationibus demonstrasse opus hoc si ualent poemata minime superuacaneū esse, nec suadentes meos fruolos cōponēdo. Nūc autē post haec libet paululū exire limen, si forte quē obloquendiū in paupertate frenare impetū. Est igitur paupertas quā multū fugiūt tanquā importabile

In hunc modū
ἐγκόμισον
Poetarum digne
ac grauer
compositum,
apud Cicero-
nem quoque ha-
bes in oratio-
ne p. Archia-
as, quem

Pro paupertate
digressio

importabile malum, ut uulgo placet, caducorum bonorū paucitas. Esto ego existimem eam animi agacitūdinem fore, quā & abundantes per sepe laborant. Prima quippe, si desiderio careat augendi, placida atque optabilis est, & eius infinita sunt cōmoda. Secūda uero pacis & quietis est hostis misere crucians mentes, quibus inhabitat. Prima Poëtarū fuit quos isti pauperes uolunt, eis quippe dummodo esset quod uitae sufficeret satis erat. Haec enim duce libertatem uolentes cōsequimur animi tranquillitatem, & cum his laudabile ocium, quibus mediis uiuentes in terris gustamus caelestia. Haec in solido sita est, nec fortūnae mundana uersantis minas aut iacula timet, fulminet aether desuper, concutiat uentorum impetuosa rabies orbem, inuident campos imbres affidui, diluant flumina, sonet classicum, tumultuosa oriantur bella, discurrent praedones undique. Haec ruinas ridens & incendia dulci securitate letatur. Haec oraculo Apollinis in persona Aglai Sopodidii patui possessoris Agelli thesauris Gygis regis praelata est. Haec delectati Poetae ornate uirtutibus animū, meditationibus uacare caelestium, altisonis carminibus poemata texere, & nomen sibi perpetuū quaerere potuerunt. Haec delectatus Diogenes, sui aui splēdidissimus Cynicorum princeps diuitias, quarū abundantissimus erat, omnes potuit largiri uolentibus atque largitus est. Doliumque quasi uersantem domū quae palatia habitare maluit, & lactucas syluestres suis loras manibus manducare, quae Dionysio adulati, ut tucectis intereretur regis. Haec uoluntaria terrore abiectio, & claritas studiorum ad se uisendum euocasse potuerunt superbū iuuenem, atque iam animo orbis tenentem imperiū Alexandrum Macedonem eius amicitia exultentem, & frustra munera ingentia offerentem. Haec delectatus Xenocrates hortulo cōtentus modico, eiusdem iuuenis animū mouisse potuit in desiderium beneuolentiae suae quae insigni legatione atque donis regis postulauit. Haec delectatus Democritus patios agros & innumerabiles opes reipub. Atheniensium ultro concessit, satius ducens cum paupertate studiorum libertate letari, quam opum seruilis cura uexari. Haec delectatus Anaxagoras dulcedine tractus philosophia potuit ingentia praedia neglexisse, asserens quoniam seipsum perdidisset, si illa colere uoluisset. Huius opere Amyclas pauper nauta non de litore solus clamantem Casarem, cuius uocem superbi timebant reges, ad hostium gurgustoli atque pullantem audiuit intrepidus. Sic & pauper Aruns flagrante Italia omni ciuili belli incendio inter marmoreos lunae motes caeli solis lunaque prospectans motus, stetit impavidus. Haec non inuentur, qui paupertatem lacerant fugiuntque. Dicant, oro, si oportuisset Homerum de re agraria cum uilico litigare, aut de domestica a curatore domus rationem exigere, quando Iliacum excogitasse carmen, & nomen suum claritate sydereae floridum in hodiernum usque protendere potuisset, quando Virg. Quando reliqui Poetam cum paupertate sectantes. Non igitur illam spreuerūt amici purpura, eo quod palliastro tenui testa procedat. Nam rite studendum prima gloria est nescio quippe, imo scio quid referat corpus ornasse uestibus aureis, si mens uitiorum labe sordescit, nec ut arbitrantur anxia comitati turba sola procedit. Hanc uates semper laureis insigniti prosequuntur, & saepe nominatus Homerus, Hesiodus, Euripides, Ennius, Terentius, Virgilius, Flaccus, aliique plures diuinis ornauere carminibus. Sic pompa tamen fulgidiori palmaris induit tunicis Camilli, Curtii, Fabrii, Scipiones, Catones inuidia olim & gloria facinorum quam auro ditiores splēdidis comitantur triumphis, eamque excelsis praeposuerunt regibus, orbis praefecere imperio. Sic ergo sociatam, sic ornatam solam squalentem peritūque iuris dicent incedere. Secūda in super paupertas eorum professio est, qui eam tanquam hostem conantur effugere, nō aduocantes dum maiori conatu sequuntur diuitias, uere proruant paupertatis in gremium. Praecor quid aliud paupertas est quam summa in abundantia angustia desiderio congregandae Tantulum ne diuitem dicam, si cibus circumdatus, & poculis fame sitisque pereat? Absit, pauperimos habendus est. Sed cōcedamus, legistis nostris opulentiā dari, & quid exinde uoluptatis possint assumere uideamus, si experientia credimus assidua, ardenti que semper premunt sollicitudine, quae diuites uicupant. Si appareat in aere nubecula, cōfestim pluuiā suspiciat, & timet anxius, ne nimia

Lucan. lib. 5

mia corrumpant lata, si uetus exciter, ne euellant arbuta, aut edifica impellant pauescit. Si suscitetur in terris incendiū, ne in suas euolet aedes timore labascit. Si bellū nascatur armentis gregibusq; superimere rapinam, miser ariolatur. Si concordia ex litigiis oriat, tamquam suum infortunium ingemiscit. Amicorum inuidiam, latronum astutiam, raptorum uolentiam, affinium insidias, tumultus ciuicos, secordia uexatus assidua expauescit. Possem superaddere multa, quae non solum diuites hos pauperes faciunt, sed egenos. In lubrico posita sunt fortunae bona, nullo certo firmata subsidio. Desistat ergo in benemeritos insultum facere miseri, uideantq; ut litigii causam auferant omnem, nil secum uates uoluisse commune illi turbelis immixta, & frequentia fori apud rostra insistent clamore uenali Poetae, in syluis & solitudinibus oia meditationibus terunt. Illi sonitum criminis cupido exquirunt animo. Isti illustrium carmine extollunt clara facinora. Illi totis affectibus cupiunt aurum. Isti totis uiribus gloriam quaerunt & inclutam famam, & ne pluribus instem, satis haec inter se distantia sunt. Quae si uos omnium rerum iudices mouere non possunt, ut loquamini moderatius in Poetas, moueat uos uestri Solonis auctoritas, qui ex amplissimo legumlatore in Poetam iam senex uoluntarius euolauit.

Qui sint & quam multa Poetas quidam apponant.

Cap. V

In monachos & magistros nostros, quos puto aperte inscribere propter aetatis suae tyrannidem, ueritus est.

Let praeterea serenissime regum, ut tu longe melius nosti, diuino munere doctus in terris composita ad instar caelestis concilii, sacris tantum studiis dicata, in hac sublimi in folio ex dei missa gremio Philosophia rerum magistra praesidet augusta facie, & diuino splendore conspicua, regis induta uestibus, & aurea insignita corona, nec aliter quam mortaliū imperatrix, cum prima sinistra libellos, & dextra regale baiulat sceptrum, & diserto sermone audire uolentes, qui sint laudabiles hominum mores, quae naturae pariter uires, quid uerum bonum & caelestia docet archana. Quam si intres, non est dubium quin sacrarium omni reuerentia dignissimum uideas, & si circūspexeris quicquid humana possunt agere studia, quies quid ingenia speculari, quicquid comprehendere intellectus, uidebis liquido & adeo miraberis, ut tecum ducas unum totum continens domū esse, imo ipsam ferē diuinam mentis effigiem, & inter alia summa ueneratione dignissima sunt ibi post dominam celsiori in sede locati homines, non multi tamen, mites aspectu, atq; eloquio etiam morum grauitate tanta honestate atq; uera humilitate specabiles, ut credas deos potius quam mortales. Hi iam praesidentes dogmatibus pleni abunde aliis ingerunt quae nouerunt. Est & alia multitudo perstrepsens, uariatum quidem hominum specierum, ex qua nonnulli omni abiecta superbia, uigiles mandatis insistant, si forte studio queant in altiore deuenire gradum. Alii uero sunt, qui ferē rerum principis auditis elato animo in uestes imperatricis uncas iniiciunt manus, & acui uolentia quibusdam subreptis periculis uariis insigni titulis, quos nonnunquam extra domum uenales compertiunt, non aliter quam si mentem omnem diuinitatis perceperint fastu quodam inflati, ex sacra se proripiunt eade. Quanto tamen cum detrimento insipientum prudentes aduertunt. Hi autem aduersus quascunq; bonas artes conuentione unanimi facta, ante alia conantur fingere bonū uisum. Exterminant autem facies suas, ut appareant uigilantes. Incedunt in super deiectis in terram oculis, ut nunquam a meditationibus separari uideantur. Tardo tamen feruntur gradu, ut sub pondere sublimium speculationum nimio ab insipidis titubare credantur, honesto uestimentorum unantur habitu, non quia mens honesta sit, sed ut ficta sanctitate decipiant, perratus est sermo illis grauisq; rogati non absq; praemisso suspitio, & tempusculo interposito, ac eleuatis in caelum oculis paululum responsa concedunt. Volentes ex his a circumstantibus arbitriari, quia ex longinquo supercaelestium sanctorum archano non absq; difficultate uerba deducant in labia, quae sunt dicturi pietatem, sanctitatem, & iustitiam profuturum, propheta per sepe uerbo scilicet, Zelus domus dei comedit

comedit me. Hinc ad ostentationem suae admirandae scientiae procedentes, quae non nouerunt omnia, damnant, nec frustra. Hoc faciunt enim, seu ut non interrogentur de quibus respondere nescient, seu ut tanquam uilia & minora, & a se cognita despexisse atq; neglexisse uideantur, & uacasse maioribus. His autem decipulis captiuatis insipienti iudiciis ciuitates ambire, secularibus se miscere negociis, consilia praestare, conubia tractare, comestationibus interesse, testantiū dictare tabulas, testamentorum executiones assumere, & multa minus philosophos decencia agere praesumptuose incipiunt atq; prosequuntur. ex quibus fit, ut in famolam uulgi famam quandoq; deueniant, ex qua tanta tumiditate turgescent, ut incedentes cupiant a uulgo digito demonstrari, & longe magis audire, quia pergrandes magistri sint, uidere quod eis assurgant praesidentes in triuiis, eos tibi uocent, salutent, inuitent, praeponant, atq; praeficiant. Ex his omni consideratione seposita audet omnia, nec ueretur in alienas messes falces immittere suas, ex quo fit, ut dum caetera praeter sua ignominiose deturpare conantur, interueniat aliquando de Poeta, & Poetis colloquium, quorum audito nomine tanto repente accendatur furor, ut igneos oculos illos habere diceres. Nec possunt consistere, fremunt, agunturq; impetu. Demum quasi aduersus eos, non aliter quam in letales hostes conuictum, sit nunc in scholis, nunc in plateis, nunc in pulpitis auscultante nonnunquam uulgo inerti in eos infans clamore prorumpunt, ut non de innocuis tantum, sed & de se timeant circumstantes, & aiunt poesim omnino nullam, aut suilem facultatem atq; ridiculam. Poetas homines esse fabulosos, imo illos, ut despectiori utantur uocabulo, nonnunquam fabulones appellant. Rura syluas & montana colentes, eo quod nec moribus nec urbanitate ualeant. Praeterea eorum poemata esse dicunt obscura nimis atq; mendacia lasciuia plena, & deorum gentilium nugis atq; ineptiis referta. Asserentia Iouem quendam adulterum & spurcicum hominem, nunc deorum patrem, nunc caelorum regem, nunc ignem, nunc aerem, nunc hominem, nunc taurum, nunc aquilam, & huiusmodi inconuenientia. Sic & Iunonem & alios infinitos eos multorum nominum celebres facientia. Mentium in super seductores clamitant esse Poetas, ac suasores trimum, & ut turpiori, si possint, commaculent nota, praedicant eos philosophorum simias esse, firmantes inde Poetarum libros legisse, aut tenere praegrade piaculum, ac nulla facta distinctione auctoritate, ut aiunt, fulti Platonis eos ne dum e domibus, sed ex urbibus esse pellendos, & eorum scenicas meretriculas Boetio approbante in exitum usq; dulces deestestabiles fore atq; eiendas una cum eis, & tenendas omnino. Quid multa longum nimis esset omnia in medium deducere, quae illis exitiale odium infestante inuidia, dicenda furentibus parat. Ad hos tam celebres indices, tam equos, tam mites, tam fauorabiles satis credendum est princeps inclite, deueniet opus nostrum, quod scio circumdabunt more leonis famelici, ut inueniant quid deuorent. & quoniam omne Poeticum est, non expecto mitiorem sententiam, quam irati fulminent in Poetas, nec scio quibus spiculis pectus opponam, nisi eis quae uetus odium demonstrant, illa conabor repellere. O bone deus sis tam indiscretis, tam inconsideratis clamoribus obuius, & horum dementium obfiste furori. Et tu etiam rex optime, quoniam ad Triarios uentū est generosi pectoris tui uiribus adsis, fer opem militanti tibi, nunc animis opus est, nunc pectore firmo, acuta & uenenata, nec roboris tela istorum sunt. Nā si inepti sint iudices, alias tamen ualent, & ideo horreo & tremisco, nisi deus primo, qui non deserit sperantes in se, & tu inde faueris, & tenues mihi uires sunt, & ingenium debile, sed spes ingens subsidii, qua fretus in eos irruam comitante iustitia, cordi ingeret iam audaciam sentio.

Poesim esse facultatem & uilem.

Cap. VI

Gymnasium pusillus intraturus homo aduersus has Gyganteas moles firmantes auctoritate, quae possunt aut nullam, aut suilem facultatem fore poesim, si perconter ante alia quid nam sit Poesis, seu circa quod eius ueretur officium, nil aliud fecisse reor, quam in serpo quaesisse nodum. Sed quomodo nisi faciedū est, quēso, ut id appetat hi facultati omnium preceptores egregii, ut appa-

ut appareat, circa quod nostrum velint uersari certamen. Scio obstinata fronte nullo unquam per-
fusa rubore ridetes inquit, quod paulo ante male dictum est. O bone deus ad sis, & has ri-
diculas obiectiones aduerte, & in melius eorum dirige gressus. Dicunt ergo damnantes
Poësim eam omnino nullam esse, quod si sic est, scire uelim unde iam dudum tot illustres
uiri sibi Poëtae quasiuere nomen. Vnde Poëmatum multa uolumina: Vnde hoc nomen
Poësis ortum est? Si Poësis nihil est, certe si responsum aliquid sint, per ambages ituros re-
or, cum nihil aliud quam iure respondere, quam quod aduersus inanem positionem
suam sit. Certissimum enim est, ut post hac suo loco monstrabitur, hanc, ut cetera disci-
plinae, a deo a quo sapientia omnis, initium habuisse, & ut reliqua ab effectu nomen sor-
tita est, a quo demum celebre Poëtarum nomen derivatum, & inde poëmatum Poësis.
Quibus stantibus non omnino nihil, ut aiebant, uidetur esse Poësis. Quae si scientia est,
quid inquit sophistae clamor? Credo paululum retrahent pedem, uel potius in secun-
dam obiectionis partem ob disgregatam copulam transuolantes inquit, si facultas
est, futilis facultas est. O ridiculum rancidulum, satius tacuisse fuerat, quam uerbis friuol-
is in errorem sese precipitasse maiorem. Nonne uident ignari ipsum nominis huius, fa-
cultatis scilicet significatum semper aliqualem plenitudinem demonstrare? Sed de hoc
alias. Et quae exprimant elegantes hi uiri, quo iure Poësis facultas dicenda sit futilis, cum
eius instigatione opitulante diuina gratia tot extent clara uolumina, tot memoranda po-
emata, tot inuenta perlucide atque peregrina, obmutescit equidem, si patietur inanis osten-
tationis uredo. Siquid obmutescit dico, mori mallent quam ueritatem nudum extremis
labiis, sed taciturnitate fateri, in diuerticulum aliud irruent, & suo interpretantes iudicio,
hunc dicent adiectione futilis intelligendum fore damnosam atque detestabilem, eo quod
poemata a poësi uenientia, deorum suorum cantent illecebra, & infanda suadeant. Esto
possit hac interpretatio reprobari, cum futilis non sit quod est illecebris plenum, poterat
tam aequo animo tolerari, sed quod ob eam uolunt posset ratione fateri cum cōfiteat ul-
tro nonnulla fore poemata, id quod asserunt, exprimentia, quamobrem si mala species
posset bono generi derogari uicissent. Sed deprecor, si Praxiteles aut Phydias sculpsit
dodissimi impudicum sculpsit, Priapum in lolem nocte tendentem potius quam specta-
bilem honestate Dianam. Aut si contingat Appelles, seu noster Iocustus quo suo aeuo non
fuit Appelles superior. Matrem se Veneri immiscerentem potius quam Iouem diis ex tro-
no iura praebentem, has artes damnandas fore dicemus stolidissimum esse fateri. lasciuia-
rium quippe ingeniorum culpa hac est. Aequo modo iam dudum nonnulli fuisse Poë-
tae, si tales Poëtae dicendi sunt, qui seu ratione quaestus, seu ad gratiam populi prometen-
dam sic eo exquirente seculo, & illecebre suadente lasciuia, qui honestate omnia in has in-
epias corruere. Quae quidem damnandae, detestandae, & abiiciendae, ut laus post dicet.
Ob hoc tamen quorundam fingentium scelus non est uniuersalis damnanda Poësis, a
qua tot in uirtutes suasiones, & Poëtarum monita atque documenta legimus ab his qui-
bus cura fuit caelestes meditationes sublimi ingenio, ac summa cum honestate & stili atque
uerborum ortu describere. Sed quid multa? Est non solum aliquid, sed scientia ueneran-
da Poësis. Et ut saepius in praecedentibus uisum est, & in sequentibus apparebit, non fui-
lis, sed succi plena facultas est, sensus uolentibus ex fictionibus ingenio premere. Et sic pa-
tet, ne longius protrahamus sermones, primo certaminis ingressu duces hos terga dedisse,
eosque modico labore nostro aream liquisse duelli. Sed quid Poësis sit explicandum est,
ut ipsi uideant quam stolide opinentur illam futilis facultatem.

Quid sit Poësis, & unde dicta, & quod officium est eius.

Cap. VII

Poësis est, quam negligentes abiiciunt & ignari. Est seruor quidam exquisi-
te inueniendi atque dicendi, seu scribendi quod inuenieris. Qui ex sinu dei
procedens paucis mentibus, ut arbitror, in creatione concedit. Ex quo quo-
niam mirabilis sit, rarissimi semper fuisse Poëtae. Huius enim seruoris sunt
sublimes effectus, ut puta mentem in desiderium dicendi compellere, pere-
grinas

grinas & inauditas inuentiones excogitare, meditas ordine certo componere, ornare
compositum inusitato quodam uerborum atque sententiarum cōtextu, uelamento fabu-
loso atque decenti ueritate cōtegere. Praeterea si exquirat in uerbo, reges armare in bella, deducere
cete navalibus classes, copias emittere, caelum, terras & aequora describere, uirgines seruis &
floribus insignire, actus hominum pro qualitatibus designare, iracundia torpentes, desides
animare, temerarios retrahere, sors uincere, & egregios meritis extollere laudibus, & hu-
iusmodi plura. Si quis autem ex his quibus hic infunditur seruor, haec minus plene fecerit,
iudicio meo laudabilis poeta non erit. Insuper quantumcumque urgeat animos, quibus
infusus est perrato impulsus commendabile perficit aliquid, si instrumenta, quibus me-
ditata perfici consueuerat defecerint. ut puta grammaticae praecipua atque rhetorica, quorum ple-
na notitia opportuna est. Esto nonnulli mirabiliter materno sermone iam scripserint &
per singula poësis officia peregerint, hinc & liberalium aliarum artium, & moralium atque
naturalium saltem nouisse principia est necesse, necnon & uocabulorum ualere copia,
uidisse monumenta maiorum, ac etiam meminisse historias nationum, & regionum or-
bis, marium, fluuiorum, & montium dispositiones. Praeterea delectabiles naturae artifi-
cio solitudines opportuna sunt, sic & tranquillitas animi & saecularis gloriae appetitus,
& persepe plurimum profuit aetatis ardor. Nam si deficiant haec, nonnunquam circa ex-
cogitatum torpescit ingenium. Et quoniam ex seruore hoc ingeniorum uires aciente atque
illustante nihil nisi artificiatum procedit, ars ut plurimum uocata poësis est. Cuius qui-
dem poësis nomen non inde exortum est, unde plurimi minus aduertenter existimant,
scilicet a ποιῶ, ποιῆσις, quod idem sonat quod fingo fingis, quinimo a poetes * uetus-
tissimo Graecorum uocabulo latine sonante exquisita locutio. Nam primi, qui inflati
spiritu exquisite rudi adhuc saeculo coepere loqui, ut puta carmine, tunc omnino loquen-
di genus incognitum, ut sonorum auribus audientium etiam uideretur, illud perfaris mo-
derate temporibus, & ne delectationem nimia breuitate subtraheret, aut longitudine
plurima luxurians tedium uideretur, infere certis mensuratum regulis, atque intra diffini-
tum pedum & syllabarum numerum coercuere. Sanè quid ex hoc cum accurato dicen-
di ordine profilibat, non, dicebat poësis amplius sed poema. & sic, ut iam diximus, tam
arti quam artificiato ab effectu nomen consequutum est. Inquit forsitan isti obiurgatores
perlucidi, & si dixerim scientiam hanc ex dei sinu recentibus adhuc animabus infundi,
se nolle uerbis meis satis prestare fidei, quibus satis roboris aequis animis, quae uidemus
assidue poterant prestasse, sed adhuc egemus retribus. Si ergo legerint, quid Tullius Cice-
ro homo philosophus non poeta dixerit in ea oratione, quam apud senatum habuit pro
Aulo Licinio Archia, in fide forsitan faciliores deuenient. Dicenim sic. Atque sic a summis
hominibus eruditissimisque accipimus. Ceterarum rerum studia & doctrina, & praecipis, &
arte constare, Poëtam natura ipsa ualere, & mentis uiribus excitari, & quasi diuino quo-
dam spiritu inflari, &c. Et ne orationem longius protraham, satis apparere potest, piis ho-
minibus poësim facultatem esse, & ex dei gremio originem ducere. & ab effectu nomen
assumere, & ad eam insignia atque fausta multa spectare, quibus ipsemet negantes utuntur
assidue. Si quaerant ubi uel quando in promptu est, fateantur ipsi quo ducere, cuius opete
fictiones suas ipsi componant, dum scalas gradibus distinctas in caelum erigunt, dum
procetes arbores ramorum secundas aequae ad astra producant, dum montes in excelsum
usque circuitionibus ambiunt, dicent forsitan, ut huic a se incognita detrahant, quo utun-
tur rhetoricae opus esse, quod ego pro parte non inficiar. Habet enim suas inuentiones rhe-
thorica. Verum apud regmenta fictionum nullae sunt rhetoricae partes. Mera poësis est,
quicquid sub uelamento componimus & exquiratur exquisite.

Qua in parte orbis prius effulserit poësis, & quo tempore. Cap. VIII.

Simi rex, qua sub caeli plaga, quibus saeculis, cuius opere haec primo comparuerit in
terris exquiras, uix credo satis certum posse dari responsum. Quidam autem arbitrati
sunt hanc cum sacris caerimoniis ueterum originem habuisse, & sic apud Hebraeos
H exortam.

exortam, eo quod ab eis primo deo sacrificium oblatum sacre testantur literæ. In quibus legitur Caym & Abel fratres & primos natos orbis homines deo sacrificasse. Sic & à Noe undis catadysimi cessantibus, eo arcam exeunte deo sacrum fuisse confectum. Præterea & ab Abraham superatis hostibus, dum Melchisedech sacerdoti uinum obtulit atque panem. Sanè cum ex his quod queritur non sumatur, dato uaticinantes potius quam probantes afferant, minime arbitrandum facta hæc absque ulla uerborum prolatione confecta. Subiungunt à Mose, cum sicco pede una cum populo Israel, rubrum superasset mare, integre peractum, cum legamus eum facta, & sacerdotes, & tabernaculum instar futuri templi erectum, & orationes, quibus placaretur diuinitus inuenisse, quibus aspectus uidebitur non ante Mosis ducis Israelitarum tempus poesim apud Hebræos habuisse principium. Qui quidem circa finem uitæ Marathi regis Sicyoniõrum, qui diem obiit anno mundi. iiii. mil. dcxxx. populum eduxit, & facta confecit. Sunt & alii gloriam hanc Babylonis largiti uolentes. Quos inter Venetus Puteolanus episcopus historiatur inuestigator permaximus erat asserere consuetus dicacitate proluxa poesim Mose longe antiquiorem, ut puta Nembroth temporibus orram. dicebat enim eum primum idolatriæ inuentorem, eo quod cum ignem mortalibus accommodum uidisset, ac ex moribus eius atque murmuratiõibus futura quædam cognosceret eum deum fore firmabat, & ob id loco dei non solum coluit Caldeis que suasit, uerum illi templa construxit, sacerdotes ordinauit, & preces etiam adinuenit, quibus in preceationibus ostendebat, eum exquisito usum eloquio, quod possibile est, esto, unde sumptis non explicaret liquido. Ego autem si sepius legerim apud Assyrios religionis cultum philosophiæ studiũ, & armorum gloriam primo fuisse. Non tamen absque alio fide digniori testimonio facile credam apud barbaras & adeo immanes nationes originem habuisse artificum tam sublime. Græci insuper apud se exorta poetica autumant ut totis uiribus affirmat Leontius, in quam credulitate & ego paululum trahor, memor aliquando ab inelyto præceptore meo audisse penes præcos Græcos tale huic fuisse principium. Nam cum primo inter rudes adhuc homines nonnulli celsioris ingenii coepissent nature patens opera admirari, & inde per meditationes sensum intrare credulitate aliquæ unum esse, cuius opere & imperio gubernarentur & ordinarentur cuncta quæ cernerent, & eum unum uocauere deũ. Deinde existimantes eum nonnunquam terras incolere arbitri factum fore, ut diuinitatibus suo nomini dicata ueniens inuenerit ei factas aedes erexere, sumptu permaximo construxere, quas nos templa dicimus hodie. Inde ut eum erga se propitium facerent quosdam honores præcipuos excogitauerunt. Illi statim temporibus fiendos, quos dixere facta, Demum quoniam quantum ceteris praualete diuinitate tati sunt, tantum præceteris honorandũ, constituendas eius in sacris argenteas mensas & aureas phyalas, candelabra & aurea quæcumque uasa, & ex prædioribus atque nobilioribus populi homines, quos dixere postea sacerdotes, eosque in sacris cõficiendis non uulgaribus quinimmo preciosissimis uestibus & Tiaris atque lituis insignes esse uoluere. Tandem quoniam uideretur absurdum mutos tacitosque pontifices deitatis exhibere sacra uoluerunt uerba componi, per quæ ipsius deitatis laudes & magnalia monstrarentur, & populi uota exprimerent & preces secundum opportunitates hominum porrigerent eidem. Et quoniam appareret in congruum, non aliter quam si cum uillico aut seruolo seu cõubernali amico loqueretur diuinitatem alloqui uolueret prædiores, ut exquisitus loquendi modus inueniret, quæ excogitandum sacerdotibus commiseret. Ex quibus aliqui, pauci tamẽ, quos inter fuisse credunt Musæus, Linus & Orpheus quadam diuinæ mentis instigatione commoti carmina peregrina mensuris & temporibus regulata finxere, & in dei laudem inuenerunt. in quibus, ut amplioris essent auctoritatis sub uerborum cortice excelsa diuinorum mysteria posuere, uolentes ob hoc ne talia ueneranda maiestas ob nimiam uulgi notitiam in cõtempus præcipitum efflueret, quod artificum, quoniam mirabile uisum est, & eo usque in auditum, ut prædiximus ab effectu uocauere poesim seu poetas, & qui cõposuerant poetæ uocati sunt, & quoniam nomen etiam fauet effectui creditur, ut omittamus additum carminibus cantum, & reliqua apud Græcos originem habuisse

habuisse poesim. De tempore uero ambigitur plurimum. Dicebat enim Leontius à Barlaam Calabro præceptore suo, & ab aliis eruditis uiris in talibus audisse sæpius temporibus Phoronei Argiuorum regis qui anno mundi. iiii. M. ccc. lxxxv. regnare coepit. Musæum quæ ex inueteribus carminum unum diximus insignem apud Græcos fuisse uirum, & eodem ferè tempore floruisse Linum, de quibus adhuc fama satis celebris est, quæ eos apud nos etiam testatur sacris præfuisse ueterum, & his etiam additur Orpheus Thrax, & ob id primi creduntur theologi. Paulus autem Perusinus longe iuniorẽ poesim esse dicebat non mutatis auctoribus asserens Orpheum, qui ex antiquis in uentoribus scribitur unus, temporibus Laomedontis Troianorum regis claruisse, circa annos mundi. iiii. M. dccc. x. Eumque Orpheum & Argonautis fuisse, & non solum successore Musæo, sed eiusdem Musæi Eumolpi filii fuisse magistrum. Quod etiam in lib. temporum testatur Euse. Ex quo patet ut dictum est, longe iuniorẽ qui diceretur apud Græcos esse poesim. Attamen ad hæc respondet Leontius arbitrari à doctis Græcis plurimos fuisse Orpheos atque Musæos. Verum illum ueterem Musæo ueteri atque Lino contemporaneum Græcum fuisse, ubi Thrax iunior prædicat. Sanè quoniam hic iunior Bacchi orgia adinuenit, & Menadam nocturnos coetus, & multa circa ueterum sacra innouauit, & plurimum oratione ualuit, ex quibus apud coactos ingentis existimationis fuit, à posteris primus creditus est Orpheus, cui opinioni forsitan adherendum est, cum quorundam ueterum testimonio constet, etiam ante natum Iouem Cretensem nonnullos fuisse poetas, cum post raptam à Ioue Europam per Eusebium constet claruisse Orpheum Thracem. cum igitur inter se sic discordantes sint, nec ullum satis ualidum testimonium ex antiquis auctoribus ad corroborandas opiniones suas inducat, non satis certum habeo cui fides præstanda sit. Apparet tamen ex temporibus descriptis si Leontio credendum sit apud Græcos potius, quam apud Hebræos, & si Veneto apud Chaldeos primo, quam apud Græcos apparuisse poesim. Si uero Paulo fidem præstare uelimus, sequetur Mosen primo quam Babylonios, aut Græcos eiusdem fuisse magistrum. Ego autem quantum cumque Aristoteles dicat ratione forsitan superiori tractus, poetas primos fuisse Theologos existimans eos Græcos intellexisse, quod aliquale adminiculum opinioni Leontii uidetur asserere. Non credam huius poesis sublimes effectus finamus in belua illa Nembroth, sed nec in Musæo seu Lino uel Orpheo, quantumcumque uetustissimis poetis nisi ut arbitrantur aliqui, Musæus & Moses unum, & idem sint, primo insulos, quinimmo in sacratissimis & deo dicatis prophetis, cum legamus Mosen hoc percipi, ut teor desiderio penthateuci partem maximam non solum philo, sed heroico scripsisse carmine spiritu sancto dictante. Et sic alios nonnullos æquo modo magnalia sub metrico uelamine literali, quod poeticum nuncupamus finxisse. Quorum ego nec forsitan insipide teor poetas gentiles in componendis poematibus secutos uestigia. Verum ubi diuini homines sancto pleni spiritu eo impellente scripsere, & sic alii uerba mentis unde nates dicti, hoc urgente feruore sua poemata condidit. Tu autem tex inelyte cum nil aliud circa huius originem, quid dicam habeam tunc letenitatis iudicio sume quod libet.

Hactenus de poesi & eius officio tractauit, deinceps & obiectionibus eorum respondet, qui hanc tanquam inutilem, & impiam quoque reiciunt & damnant.

Composuisse fabulas apparet uile potius quam damnosum. Cap. I X.

Afferunt insuper hi boatotes magnifici, poetas fabulosos homines esse, & ut deiectioni seu detestando magis utantur uocabulo, stomachantes illos aliquando uocant fabulones. Nec dubitẽ quin ignaris exectanda plurimum talis uideatur obiectio. Ast ego floccifacio. non habet aliquorum lingue spurcioris illustrium uirorum glotiosum nomen inficere. Doleo quod uidens hos liote percipos in innocuos sese infestare efferte. Sed quid tandem cõcedo fabulosos, id est fabularum compositores esse poetas, nec hoc ignominiosum existimo nisi uerum formasse philosopho syllogismum. Nam si ostendatur quid sit fabula, & quæ fabularum sint species, & quibus hi fabulones uel sint, teor non adeo prægrande piaculum uidebitur, ut hi uolunt

Fabula.

Species fabularum 4. facit Apologum, Fabulam, Argumentum, & Hystoriam.

fabulas condidisse. Fabula igitur ante alia à for fatis honesta sumit originem, & ab ea cō
fabulatio, quæ nil aliud quam collocutio sonat, quod satis per Lucam in Euangelio de
monstratur, dum dicit de duobus discipulis post Christi passionem euntibus in castellū
cui nomen Enaus, sic aiens, Et ipsi loquebantur adinucem, de his omnibus quæ acci
derant, & factum est cum confabularentur & secum quærerēt, & ipse Christus appropin
quans ibat cum illis &c. Et si confabulari sanctis hominibus non imputatur in uitium,
non erit fabulam composuisse peccatum. Sed cedamus paululum his. Superuacaneum
est composuisse fabellas, non inficiat, si simplices tantū poetas fabulas composuisse cōcel
ferim, uerū nusquam legetur, quin ab intelligenti homine cognoscatur aliquid magni
sub fabuloso cortice palliatū, & ob id consueuere nonnulli sic fabulam diffinire. Fabula
est exemplaris seu demonstratiua sub figmento locutio, cuius amoto cortice patet inten
tio fabulantis. Harū quadruplicē fore speciem credo. Quarum prima omnino ueritate ex
ter in cortice, ut puta quādo animalia bruta, ut etiam insensata interloquētia inducimur,
& autor harum permaximus fuit Aesopos, uir Græcus antiquitate, ac etiam grauitate ue
nerabilis, & dato, his nō solum ciuile uulgus, sed etiam agrestes utantur ut plurimum,
non fastidiunt aliquando suis libris inferere Aristote, celestis ingenii uirum, & peripateti
corum principem philosophorum. Secunda autem species in superficie nonnunquam
ueritati fabulosa cōmiscet, ut si dicamus Minei filias nentes, spernētēs q̄ orgia Bacchi in
uerspersiones uersas. Has autē à primæuo uetustissimi inuenere poete, quibus curæ fuit
diuina & humana pariter palliare figmentis, & qui poetarum sublimiores secuti sunt in
melius euexere, posito nonnulli comici deprauauerint, eas magis de assensu lasciuiens
uulgi, quam de honestate curauere. Species uero tertia potius hystoriæ quam fabulæ simi
lis est. hac aliter & aliter uis poete celebres sunt. Nam heroi ci quāto magis uideant hī
storiā scribere, ut Virgilius dum Aeneam tempestate maris agitatū scribit, & Homerus
alligatum malo nauis Vlysem, ne à Syrenarum cantu traheretur, longe tamē aliud sub
uelamine sentiunt quam monstratur. Comici in super honestiores, ut Plautus atq̄ Teren
tius hac confabulandi specie etiam uis sunt, nil aliud præter quod litera sonat intelligen
tes, tamen arte sua diuersorum hominum mores, & uerba describere, & interim lectores
docere & cautos facere. & hæc si de facto nō fuerint cum communia sint, esse potuerunt uel
possent. Quarta quidem species nil penitus in superficie, nec in abscondito ueritatis habet,
cum sit delirantiam uelutarum inuentio. Ex quibus si hi redargutores eximii primā spe
ciem damnant, quod etiam sacris literis legimus, ligna scilicet syluarum de cōstituendo
rege sibi habuisse colloquium, damnandum etiam ueniet. Si uero reproberetur secunda,
omne ferē sacrum ueteris testamenti uolumen ueniet reprobandum, quod absit, cum eō
dem passu, in eodem scripta cum editionibus poetarum uideantur incedere, & hoc quā
tum ad componēdi modum. Nam ubi absit hystoria, neuter de possibilitate superficiali
curat, & quod poeta fabulam aut fictionem nuncupat, figuram nostri theologi uocant
re. Quod nunquid ita sit uideant iudices æquiores, æquo ponderantes libramine superfi
ciem literarum uisionum Isaie, Ezechielis, Danielis, & aliorum factorum hominum, &
poetarum postea fictionum. Et si in rim coniungendi uideant discrepantes, damnationi
consentiam. Si tertiam, quod nequeunt, dixerint esse damnandā nil aliud erit, quā eam
sermonis speciem dānasse, qua sapissime usus est Iesus Christus dei filius saluator noster
dum essent in carne, quamquam non eo pro poete uocabulo sacre uocentur literæ, qui
nimmo uocauere parabolam, in nonnulli exemplū dicunt eo quod ratione exempli di
catur. Quod autem quatuor damnentur cum à nullo satis congruo uideatur principio
moueri, neq̄ alicuius artis uallari suffragio, aut in finē ordine deduci debitū nō magnis
facio. Non enim in aliquo cum fabulis poetarum cōueniunt, & esto, credam redarguto
res hos arbitrari poeticas ab illis in nullo differre. Nunc quæso nunquid sanctum spiritū
fabulonem, nunquid Christum deum dicturi sint: qui ambo sub eadem deitate fabu
las edidit. Non credant si sapiunt. Ego autem si liberet in sermonem longum excedere,
optima

optime nominū diuersitatē non obesse, si styli qualitates cōueniāt, demonstrare, sed ipsi
uideant. Fabulas quippe, quas isti ob uocabulum ita despiciunt, nonnunquam legimus, ut
incitatos infano furore animos fuisse sedatos, & in mansuetudinem redactos pristina,
ut putandum à Menenio Agrippa grauiſſimo uiro, Romana plebs à patribus dissidēs
ē facto monte in patriā per fabulā reuocata est. Fabulis fessis illustrium uirorum circa ma
xima animis uires perſæpe restitute sunt, quod non tantum exemplo ueteri, sed assiduīs
demonstratur. Cernimus enim principes maximis occupatos rebus, quasi rerum natura
docte post regnorū suorum sublimes dispositiones in melius, ut fessas in neruū reuo
cent uires conuocare, qui iocosis confabulationibus recreent animos fatigatos, fabulis la
borantibus sub pondere aduersantis fortunæ nonnunquā solamē impensum est, quod
apud Lucium Apuleiū cernitur, quē penes charis generosa uirgo infortunio suo apud
predones captiua, captiuitatem suam deplorans ab anicula fabulæ Psiches lepiditate pau
lulum refocillata est. Fabulis labantium in delidiā mentium in meliōre frugem lapsus,
reuocatos iam nouimus, & ut de minoribus & meipso suam, audiui iam dudū illustre
uirū Iacobū de sancto Senerino Tricarici & clari mōtis comitem dicentē, se à parte suo ha
buisse Robertū Caroli regis filium, postea in dytū Hierusalē & Siciliæ regem, tam torpen
tis ingenii filium fuisse, ut non absq̄ maxima demōstrantis difficultate prima literarū ele
menta perciperet, & cum ferē de eo hac in parte amici desperarent omnes, pedagogi eius
ingenium soletti astutia rimantis fabellis Aesopi, in tam grande studendi sciendū q̄ deli
derium tractus est, ut breui non tantū domesticas has nobis liberales artes didicerit, uerū
ad ipsa usq̄ sacre philosophiæ penetralia mira perspicacitate transiret, talem q̄ de se fecisse
regem, ut à Salomone citra regum nullum doctiorē mortales agnouerint. Quid multa
Tandē quidem sunt fabulæ, ut earum primo contextu oblectentur indocti, & circa absco
dita doctorum exerceantur ingenia. Et sic una eademq̄ lectione proficiunt & delectant.
Non ergo tam erecta ceruice, tam fastidiosa sententia nauseantes hi liuorem & ignorantiam
suam euomant in poetas, suas si satis sani sunt, primo curēt illecebras, quam alienos
splendores maledictorū nebulis obfuscate conent. Videant, uideant censores hi, quibus
& quam perniciosus ad excitandū muliercularū risum nōnunquā utantur scōmanibus.
Et dū se ipsos purgauerint, aliorū conent purgate fabellas, memores Christi mādas se ex
accusatoribus his primus, qui innocens esset, primū sumeret lapidē in adulterā mulierē.
Stultum credere poetas nil sensisse sub cortice fabularum. Cap. x.

Uit ex his nonnulli tantæ temeritatis, ut nulla auctoritate suffulti non uete
rantur dicere stolidissimū arbitratu clarissimos poetas sensum aliquē suis sup
posuisse fabellis, quinimmo illas fecisse ostensuri, quam magna possent elo
quentiæ suæ uires, & potissime dum eis agentibus crederentur ab insipidis
falsa pro uetis. O iniquitas hominū. O ridenda stoliditas. O ineptum faci
nus, dum alios deprimunt, se putant ignorantes extollere, quis præter ignaros dicat, fece
runt fabulas poete uacuas & inanes solo ualentes cortice, ut eloquentiā demonstrarent,
quasi circa neta uis eloquentiæ non possit ostendi. Male profecto nouerunt Quintiliani
sententiam. Cuius maximi oratoris opinio est circa falsa nullum eloquentiæ neruū posse
cōsistere. Sed de hoc aliās. Quis enim ut ad hoc ueniā, tam demens, tamq̄ uercors erit, qui
legens in buccolicis Virgilii. Namq̄ canebat uir magnū per inane coacta, unā cum non
nullis in hanc sententiā sequētibz cateminibus. Et in georgicis esse apibus partim diuinę
mētis & haustus, cum applicitis ad hoc. Et in Aeneide. Principio cælū & terras camposq̄
liquentes. cum annexis, ex quibus merus philosophiæ succus exprimitur, nō uideas liqui
do Virgilium fuisse philosophū, & arbitretur eruditissimum hominem ob ostendendā
eloquentiā suam, qua profecto plurimum ualuit, Aristum pastore in penetralia terræ ad
Climenē matre deduxisse, aut Aeneam ut patrem uideret ad inferos absq̄ abscondito sub
fabuloso uelamine intellectu scripsisse. Quis tam sui inscius qui aduertens nostrū Dan
te sacre theologiæ implicitos perſæpe nexus mira demonstratione soluentē, non sentiat eū
H 3 non

utilitas fab.

*Et hinc Hora
tius. Et pro
desse uolunt
& delectare
poete.*

non solum philosophum, sed & theologum insignem fuisse. Et si hoc existimet, qua fultus ratione arbitrabitur eum bimembre griphem currum in culmine seueri montis trahentem septem candelabris, & totidem sociatum nymphis cum reliqua triumphali pompa, ut ostenderet, quia rithmos fabulasque sciret componere? quis in super adeo insanus erit, ut putet preclarissimum uirum atque Christianissimum Franciscum Petrarcham, cuius uitam & mores eius, sanctitate laudabiles uidimus ipsi, atque praestante deo diu uidebimus, & quo neminem magis redimentem, non dicam tempus tantum, sed quoscunque temporis labentis atomos noscimus expedisse, tot uigilias, tot sacras meditationes, tot horas, dies & annos, quod iure possumus existimare impensos, si buccolici sui carminis grauitatem, si ornatu, si uerborum exquisitum decus pensamus, ut gallum fingeret tyrrheno calamos exposcentem, aut iurgantes in uicem Pamphilum & Micionem, & alios delirantes aequae pastores. Nemo aedepol compos sui satis assendet, & longe minus qui uiderunt quae scripserit soluto stylo in libro solitariae uitae, & in eo quem intulauit de remediis ad uitam & fortunam, ut alios plures omitam, in quibus quicquid in moralis philosophiae summa potest sanctitatis aut perspicacitatis assumi tanta uerborum maiestate percipitur, ut nil pleni-
Lamiarum fortas.

Hinc & Horatius de Homero ait, Qui quid sit uerum, quid turpe, quid utile, quid non. Plinius ad melius Chrysippo & Crantore docet. Et Plutarchus in libro de audiendis poetis, το τὸν ποιητὸν ἰσχυαί.

Ob meditationis commodum solitudines incoluere poetae. Cap. XI.

Ixi hos obstrepentes in super dicere poetas rura, montes, & syluas incolere, eo quod urbanitate & moribus non ualerent, O ignauum hominum genus, non aduertunt future periculi, quia dum uolunt ueritatem falso approbare suffragio, se medaces faciant. Ego autem poetas rura, syluas, & montes colere non solum condico, quinimmo nisi ipsi dixissent ego dicturus eram, & forte iam dixi, sane non ob eam causam quam inflati asserunt, quod si illi urbanitate non ualeant, cum eos ualere satis tellentur poemata, quibus si fide praestare negligat, uoluant ueterum scripta philosophorum, annales perlegant, nec dubit quin crebro comperiant poetas regum & nobilium amicitias atque conuiuia usos dum libuit, quae sordidis atque ineptis hominibus non praestantur. Nec in testimonium ueritatis huius desunt occurrentia quaedam, possem nempe si uellem ostendere Euripidem poetam Archelai Macedonum regis contubernalem. Ennium Brundisium Scipionum domesticum. Virgiliu Octauiani Caesaris amicissimum. & si sordent uetera, non desunt praesentia. Dantes noster Federico Aragonensi Siciliu regi. & Cani de la scala magnifici Veroneniu domini grandis fuit amicitia iunctus. Scimus in super & fere orbi toto notissimum est Franciscum Petrarcham Caroli imperatoris, Ioannis Francorum regis, & Roberti aequae Ierusalem & Siciliae regis, ac summorum pontificum plurium dilectissimum atque familiarissimu fuisse, & uiuoru esse dum uelit. Ast si nesciunt susurriones hi, ob id solitudines incolunt, & conuiuere poetae, quia non in foro cupidinatio, non in pretoriis, non in theatris, non in plateis

In hanc sententiam multa graniter dicta habes in oratione Ciceronis pro Archia.

aut plateis publicis, uel locis uersantibus, seu turbellis ciuicis immixtis, uel mulierculis circundatis sublimiu reru meditatio praestat, absque qua fere assidua nec percipi possunt, nec perfici percepta poemata, quid in super, uix creda ista dixissent, si sana mente legissent, quod scribit Horatius Floro, qui postquam eleganter more suo enumerauit quaedam urbium impedimenta dicit interrogas. Roma ne poemata censes scribere posse, inter curas atque labores? uolens ob hoc ut intelligat minime posse. Nec his contentus superadditis aliis inconuenientis quibus ciuitates agitantur conuine quasi comotus ait, In uic & uersus tecum meditare canoros, quasi dicat, non poteris. Et demum subnectit exquiras. Tu ne inter strepitus nocturnos atque diurnos Vis canere, & non tacta sequi uestigia uatum? Nec multum post superaddidit indignans, hic ego reru fluctibus in mediis & tempestatibus urbis Verba liue motura sonum committere digner? ex quibus ne plura super imponam satis apparet, cur petant & incolant syluestria loca poetae. Quod etiam Paulu heremitam, Antoniu, Machariu, Arsenium, aliosque plures uenerabiles atque sanctissimos homines non ob urbanitatis defectum sed ut liberiori animo deo seruirent, fecisse legimus. Esto non adeo detestabile sit, ut hi arbitri uidentur, habitare syluas, cum in eis nil fictu, nil fucatu, nil menti noxiu uideatur. Simplicia quidem sunt omnia naturae opera. ibi in caelu erectae fagi & arbores ceterae, opacitate, sua recentes porrigentes umbras, ibi solu uiridanibus herbis contestu, atque mille coloru distinctu floribus, lympidi fontes & argentei riuali lepido cum murmure ex uberrate motuum declinantes. Ibi pictae aues citu frondesque lenis autem motu resonantes, Bestiole ludentes Ibi greges & armenta, Ibi pastoria domus aut gurgustiolu nulla domestica te sollicitu, & omnia tranquillitate & silentio plena. Quae non solu satiat oculis auribusque delitiis suis animu mulcet, uerum mentem in se colligere, & ingeniū, si forte fessum sit, in uires reuocate atque illud uidetur impingere in desideriu meditationis sublimiu, & auuiditate etiam componendi, quae mira exhortatione suadent libelloru societas, & choro circū choreas agentes Musarū chori, quae omnia si tute consideremus, quis studiosus homo ciuitatibus solitudines non preponat? Sane non poetarū crimē solitudines, etiam si crimē merito dici possit. Hos monet insolentes uiros in redargutione, quinimmo eoru infecta mens ambitione dānabili, a qua discerpentes poetis exetabiles aiunt esse uiros. Mos enim hominū damnatorū moru est, summe cupere sibi ceteros esse conformes, ut sua alieno crimine aut pallient, aut defendat. Erubescat igitur & obmutescat, si prout ipsi poetae non fastidant, horret quippe & detestabile ducit uiri spectabiles ficto pallore deformare facie. Et incesu tardo uertere assiduis circuitionibus ciuitates, horrent atque recusant turpi atque deformi hypocriti inertiis uulgi mercati gratia laudesque, & ab ignatis monstrari digito, horrent fasces, ne dum exposcere, sed optare. Aulas ambire regū aut procerū quoruueunque assentatores fieri, aut pontificū infulas aucupari, uel uentri, & inerti ocio latius indulgere queant, bladiu mulierculis ut deposita subtrahant pecunia, quae situri quod meritis quaesisse non poterūt. horrent praeterea, & totis detestantur affectibus caturcenses ob pecuniam in caelos euehere, & iuxta muneris quantitate eis exhibere sedes, quinimmo quos isti blasphemant tenui contenti uidu breuique somno speculatione continua, & exercitio laudabili componendo scribendoque sibi famosam gloriam & per secula duraturam exquirunt. O species haec hominū conuiuiis deturpanda, O detestanda solitudo talium. Sed quid uerbis insto? Habere quippe multa quae dicerem, ni spectabilis candor, ni uirtus egregia, ni laudabilis uita poetarum illustrium aduersus tales seipsam longe ualidiori robore tueretur.

Hinc autem & studia literarum ocij nomen consecuta sunt, quod procul a strepitu atque turbis hominum abesse uelint. neque ipsi recte uacare possit, qui curis, atque negocijs forensibus implicatur.

Damnanda non est obscuritas poetarum. Cap. XII.

Bleura autem cauillatores hi esse persaepe poemata, & hoc poetarū uitio id agentiu, ut quod in extricabile est artificiosius uideatur esse compositu, idque egisse uolūt immemores ueteris oratorū iussus quo cauetur planā atque lucidā ratione esse debere. O peruerse mentis iudiciu, quis enim preter dolosam

H 4 animam

animam in cogitationem tam nefariam declinasset, ut quod ei inaccessible est, non solum odio habeat, sed falsa, si possit, criminatio deturperet. Fateor non nunquam obscuros esse poetas, sed praebeant si uolunt ipsi responsum, nunquid philosophorum, quorum saepe penumero ipsi impudice se miscant, contexta comperiant adeo plana, adeo per lucida, ut debere dicuntur oratione incedere si afferat mentient. Cui inter scripta Platonis & Arist. ut de ceteris sileam, perplexiones adeo innodate sunt, ut non dum à multis perspicacibus uiris ab eorum saeculo in diem usque hunc examinatae, potuerint satis lucide concordi sententia explicari. Sed quid de philosophis dico? nonne diuinum eloquium, cuius ipsi professores haberi cupiunt, à spiritu sancto prolatum obscuritatem atque ambiguitatem plenissimum est? Est aequid, & si negent, ipsa manifesta ueritas apparet. Testes sunt plurimi, quos inter si libet interrogent Augst. sanctissimum atque eruditissimum hominem, & cuius ingenii tam grandes fuere uires, ut artes multas, ut quicquid de decem cathedris tradidere philosophi absque, ut ipse fatetur, praecceptore perceperit. Nec tamen erubuit confiteri se hanc principum intelligere nequiuisset. Non ergo obscuritates solis poematibus insunt. Quid ergo non inculant philosophos ut poetas? quid non dicunt spiritum sanctum suis operibus ut artificiosiores apparet, obscuras implicuisse sententias? quasi non tetum omnium sublimis ipse sit artifex. Non dubitem quin illis tanta temeritas insit, ut facerent, si scirent esse philosophis defensores, & in spiritum sanctum loquentibus apparata supplicia, & sic circo in poetas profiliunt, quia eos cernunt defensorum carentes. Existimantes praeterea nolum ibi culpam fore, ubi confestim poena non sequitur. debuerant hi uidisse nonnulla obscura uideri, cum clarissima sint, intus uisio. Lusco quidem illucescente sole qui lympidus est, nebulosus uidetur aer. Quaedam alia de natura sui adeo profunda esse, ut non absque difficultate acies etiam egregii intellectus possint earum abditi penetrare, ut in solis globo antequam eum possint contingere, nonnunquam perspicacissimi retunduntur oculi, quaedam uero, & si natura sui forsitan sint lucida tanto sunt ingentium palliatum artificio, ut aegre etiam quis possit ingenio uerum ex illis excerpere sensum, ut persaepe inter nubila conditum solis praegrande corpus etiam doctissimi quaeant astrologi, quia celi uiget in parte comprehendere punctaliter oculorum intuitu, & ex his esse nonnunquam uatum poemata non inficior. Verum non ob id, ut isti uolunt, iure damnanda, cum inter alia poetarum officia sit non euiscerare fictionibus palliata, quinimmo si in propatulo posita sint memoratu & ueneratione digna, ne uilescant familiaritate nimia, quanta possunt industria tegere, & ab oculis torporem auferre. Et si, quod ad eos spectat, fecere solertes, non execrandi sed commendandi potius poetae uenient. Et ideo, ut iam dictum est fateor, illos nonnunquam obscuros esse, sed extricabiles semper si sanus ad eos accesserit intellectus. uerum reor his querulis nocturnae oculos esse potius quam humanos, nec sit qui existimat à poetis ueritates fictionibus inuidia conditas, aut ut uelint omnino absconditorum sensum negare lectoribus, aut ut artificiosiores appareant, sed ut quae appositae uoluerint labore ingeniorum quaesita, & diuersimode intellecta, coepeta tandem faciant chariora. Quod longe magis sanctum fecisse spiritum unumquisque, cui sana mens est, debet pro certissimo arbitratu, quod per Augst. in lib. caelestis Hierusalem. xi. firmari uidetur dum dicit Diuini sermonis obscuritas etiam ad hoc est utilis quod plures sententias ueritatis parit, & in luce ueritatis producit, dum alius eum sic, alius sic intelligit. Et alibi Augst. idem super Psalmo. c. xxvi. dicit. Ideo forte obscurius politum est, ut multos intellectus generet, & diuiores discendant homines, qui clausum inuenerunt, quod multis modis appareret, quam si uno modo apertum inuenirent. Et ut eiusdem Augustini testimonio adhuc aduersus recalcitratores amplius utar, ut sentiant quoniam, quod ipse pro obscuritatibus sacrarum literarum tuendis, ego pro obscuritatibus poematum intelligi uelim. Dico ego eum scribere super Psalmo. c. xlii. sic. Peruersum nihil hic est, obscurum autem aliquid est, non ut tibi negetur, sed ut exerceat acceptum &c. Et ne ampliori utar factorum hominum circa hoc attestatione nolo fastidium ducant hi audire, quoniam idem uelim de obscuritatibus poetarum sentiri quod de diuinis

diuinis ab Augustino sentitur, quinimmo ut extricata paululum fronte nolo considerent obsistentes, quanto magis de his sentiendum sit, quae respectiue paucis apponuntur. Si de sacris literis, quae omnibus sunt appositae nationibus, sentiuntur. Si forte uelint duritiam textus figuras dictionum aut orationum colores, & peregrinorum uocabulorum incognitam à se pulchritudinem damnasce, & hinc poetas obscuros dixisse, quid aliud dicam non habeo, nisi ut grammaticales iterum scholas repetant, paedagogi serula subeant, studeant, discantque, quid ueterum autoritate circa talia poetis licentiae datum, scrupulosiusque scrutentur. praeter uulgaria atque domestica, quae sint etiam peregrina. Sed quid talibus insto? paucioribus dixisse poteram, agant ut exuto ueteri, nouum atque genitosum ingenium induant, & quod eis nunc uidebitur obscurum, tunc familiare uidebitur, & apertum. Nec indigestum intellectus sui grossitatem palliare se credant, praescorum oratorum praeccepto, cuius non dubitem semper memores fuisse poetas. Sed aduertat quoniam perorando aliter quam fingendo uerborum ordo procedat, & fictiones in fingentis arbitrio relictas, fore tanquam opus alterius speciei, in quibus summopere à poetis seruatur stili maiestas, & eiusdem dignitas retinetur, ut ait contra medicum in libro inuestiuarum tertio Franciscus Petrarca, nec ut ipsi arbitrari uideatur, carpere neque uerbis in uidetur, sed dulci labore preposito, delectationi simul memoriaeque consulitur. Chariora enim sunt quae cum difficultate quaesiuimus ac curatiusque seruauerunt, ut idem ubi supra Franciscus testatur. Quid multa? Si his obtusum ingenium est, inertem suam, non poetas redarguant, nec aduersus eos frivolis instent latriatibus à quibus seculum optime actum est. Primo enim in limine, ne frustra fatigent ignari ab ipsa rerum facie terror iniectus est. Retrahant ergo gradum in tempore potius, quam torpore ingenii fatigato incedentes, patiantur cum rubore repulsam. Et ut iterum dixerim uolentibus intelligere, & nexus ambiguos enodare, legendum est, insistendum, uigilandum, atque interrogandum, & omni modo praemedae cerebri uires. & si non una uia potest quis peruenire quod cupit, intret altera. & si obstant obices, arripiat aliam, donec si ualuerit sint uires lucidum illi appareat, quod primo uidebatur obscurum. Sanctum enim canibus dare diuino prohibemur monitu, & hoc eodem ante porcos proficere Margaritas.

Poetae non esse mendaces. Cap. XIII.

Mendaces praeterea insultantes hi dicunt esse poetas, & hunc conatur locum ualidis, si possint firmare rationibus aientes, quod sepe dictum est eos in suis fabulis mendacia scribere, ut puta hominem in lapide uersum, quod omnino apparet ueritati contrarium. Praeterea asserunt poetas mendaciter dicere multos esse deos, cum constet ueritate certissima unum tantum esse, & illum uerum atque omnipotentem. Addentes Virg. latinorum poetarum principem recitasse Didonis historiam minus ueram, & huiusmodi quaedam alia etiam inserentes. Credo uicisse putent, uicissentque ni esset qui eorum uociferationes insipidas ueritate retunderet. Quid igitur? Rebat in praecedentibus loco huic respondisse satis. Dum quid sit fabula, quor fabularum species, & quibus usi poetae sint, & per quod satis late descripsi. Sed in hanc materiam iterum redeundum est. Dico poetas, ut isti uolunt, non esse mendaces. Est enim mendacium, iudicio meo, fallacia quaedam simillima ueritati, per quam à nonnullis uerum opprimitur, & exprimitur, quod est falsum. Huius octo esse species asserit Augst. ex quibus & si grauiores reliquis nonnullae sint, nulla tamen scientes uti possumus absque peccato atque infamiae nota, qua dicimur esse mendaces, cuius diffinitionis intentum, si aequo animo perspicerent, poetici nominis hostes redargutione hanc, qua mendaces asserunt esse poetas, uiribus carere cognoscent, cum poetarum fictiones nulli adhaereant specierum mendacii, eo quod non sit mentis eorum quaequam fingendo fallere, nec uti mendacium est fictiones poeticae ut plurimum non sunt nedum simillimae, sed nec similes ueritati, imo ualde dissonae et aduersae. Et dato species fabularum una quam uideri potius historiam, quam fabulam diximus, sit ueritati simillima, antiquissimo omnium nationum consensu à labe mendacii immunis est, cum sit consuetudine ueteri concessum ea quis uti posse ratione exempli, in quo simplex non exquirat ueritas nec prohibetur

Poetae doctis
scribere, non
rudi uulgo, et
lector studio
sum, non in
tem requirunt.

à remotione
partium.

ab officio.

prohibetur mendacium. & si spectetur poetarum officium, nonnunquam in superioribus de monstratum uinculo huic astricti non sunt ut ueritate utantur in superficie fictionum, & si auferatur eis uagandi per omne fictionis genus licentia eorum officium omnino resoluetur in nihilum. quid plura? si omnia quae dicta sunt in reprobatione merita deiiciant quod fieri posse non arbitror, hoc itreprobabile superest nemo suum iure exercens officium in notam potest ob hoc infamiae deuenire. Praetor esto in legem male meritos capitali mulcet supplicio, non iure tamen dicitur homicida. Sic nec miles agrotum hostium populatorem dicitur praedo, Nec iuriconsultus etiam si minus aequum clientiulo praestet consilium, dum modo a iuris limite non separetur, falsidici nomen merebitur. Sic & poeta quantumcumque fingendo mendatur, mendacis ignominiam non incurrit, cum suum officium non ut falsat, sed ut fingat iustissime exequatur. Si tamen uelint in hoc instantia facere, quod uerum non est, mendacium qualitercumque dictum sit, est. Si factum non sit, non tamen ulterius uires ad internitionem huius obiectionis apponam, sed quia ut uideam quid responsuri sint, quo nomine uocanda sint ea, quae per Ioannem euangelistam in Apocalypsi mira cum maiestate sensuum, sed omnino persaepe prima facie dissimulata ueritati, quo ipse Ioannes, quo alia aliique, qui eodem stylo dei magnalia uelauere? Ego quidem mendacia, aut mendaces etiam si liceret dicere non audeo. Scio tamen dicere quod egomet in parte dicturus sum, si roget Ioannem scilicet aliosque prophetas ueracissimos fuisse uiros, quod iam concessum est. Praeterea superaddet ab eis scripta fictiones non esse, sed potius esse figuras, & sic nuncupati debere, & per consequens figuratores earum scriptores. O ridendum diffugiū quasi crediturimus quod simillimum est in cortice mutatione seu diuersitate nominis effectus habeat diuersos efficere. Sed in hoc minus quaestio sit, figurae sunt nunquid habeant in literali cortice ueritatem exprimant, quales si me hoc uelint credere, nil aliud erit quam mendacio uelare mihi oculos intellectus, uti illa uelut supposita ueritate. Sanè cum mendaces hi dicendi nec habendi sint, quia non sunt, sic nec poetae qui pro uiribus eorum innituntur uestigiis in fingendo. Multos autem deos scripsisse poetas cum unus tantum sit deus negari non potest. Sed minime illis in mendacium imputandum, quia non credentes neque firmantes, sed more suo fingentes scripsere. Quis enim sui tam inscius sit, ut existimet quicquam in laibus philosophiae uelatum tam demeritis esse sententiae, ut credat deos quam plurimos esse? Si satis sani sumus facile credere debemus eruditos uiros studiosissimos fuisse ueritatis inuestigatores, eosque eosque quo humanum potest penetrare ingenium attingisse, & absque ambiguitate nouisse unum tantum deum esse, ad quam noticiam deuenisse poetas eorum in operibus percipitur liquido. Lege Virg. & orantem inuenies, Iuppiter omnipotens precibus si fleueris ullis &c, quod epitheton nemini deorum alteri datum cōperies. Reliqua deorum multitudinem non deos, sed dei membra aut diuinitatis officia putauere, quod Plato quae theologum nuncupamus, etiam opinatur, talibus autem ob uenerationis officio conforme deitatis dedere nomen. Sed infestis hos his non acquieturos existimo, clamabunt nempe dicentes, poetas de uero deo & unico, quae nouisse dicimus multa scripsisse mendacia, & ob id merito nuncupati mendaces. Ego autem non dubito poetas gentiles de uero deo minus recte sensisse, & sic de eo nonnunquam quod minus uerum fuerat scripsisse, & sic uti isti uolunt mendacium, sed ob id mendaces dicendos esse non puto. Sunt enim mendacium hominum species saltem duae. Ex quibus primi scientes & aduertentes mentiuntur ut ledant, aut ut non ledant, seu ut prosint, & hi non mendaces tantum dicendi sunt, sed proprio uocabulo mentientes. Secundi sunt qui ignorantes se mendacium dicere, mendacium dixerunt tamen. Et inter hos opportuna cadit distinctio. Sunt enim ex his aliqui quorum ignorantia intollerabilis est, nec excusationem recipit aliquam, ut puta. Cauetur lege publica ne quis ciuem priuato seruet in carcere. Caius Sempronius debitorem suum detinuit, & a multa tutari uult ignorantia legis, quae quoniam suppina uidetur, & crassa ciuem scilicet leges publicas ignorare, nocuum defensare non potest. Sic & Christianus homo etate integer ab articulorum fidei ignorantia tutari non debet. Sunt & alii quorum uidetur ignorantia excusanda

à scripto & sententia.

à proprio mendacium

& translatio ne.

excusanda, ut pueri si philosophiam non nouerint, montanus homo si non nouerit nauis, & cecus natus si literarum non noscit characteres, & huiusmodi, quos inter numerari possunt poetae gentiles. qui & si liberales artes, si poeticam, si philosophiam nouerint Christiane religionis ueritatem nouisse non poterant. Nondum enim lux illa ueritatis aeternae in terris effluerat. Quae illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Nondum ad agni coenam inuitantes peragruerant orbem quouscunque uocantes, Israelitis solis, hoc donum erat desuper datum. ut deum uerum, & iuste cognoscerent, & rite colerent. Hi nedum quenquam ad communicandum secum conuiuium tam celebre inuitabant, sed nec accedentes, si qui fuissent exteri admittebant. & sic minus uera sentientes scripserunt de uero deo se uera scribere arbitantes, hac acceptabili ignorantia excusati non sunt dicendi mendaces. Dicent scio quacunque ignorantia mendacium dictum sit mendax est dicēs, quod negari non potest, esto, non eadem nota labefactandi sint, qui ignorantia excusabili peccauere, quam qui crassa & supina, ut dictum est, cum illos non solum aequitas, sed etiam legum austeritas habeat excusatos, & si sic est, nota mendacii non incurrit. & si uelint eos omnino quomodoque mendaces, ego illis socios addam philosophos Aristot. Platonē, Socratem aliosque quos ipsi summe colunt, eodem fonte crimine. Extollēt reor hi censores optimi iterum uoces in celum, in psalterio psallentes & cythara, quoniam non satis plene particula unica huius obiectionis reiecta uideatur. O insipidi si militi uno patina cōtracta sit, nondum loco mota est acies integra, non ergo exultent sed meminerint, quoniam am sepiissime contusi nolentes cesserint. Quod autem Virgilio obiciunt falsum est, non luit quippe uir prudens recitare Didonis historiam. Sciebat enim ut alium doctissimus Didonē honestate praecipua fuisse mulierē eamque manu propria mori maluisse, quam in fixum pio pectori castimoniae propositum secundis inficere nuptiis. Sed ut artificio & uelamento poetico consequeretur, quod erat suo operi opportunum composuit fabulam in multis similem Didonis historiae, quod ut paulo ante dictum est, ueteri instituto poetis cōcedit. Poeta tamen quis dignius responsione & forsitan tu ipse princeps perquirere, ad quid hoc erat necessarium Virgilio, cui ut digne responsum sit. Dico eum in hoc à quadruplici causa tractum. Primo ut in eodem stylo, quae in Aeneide sumptuosa, poeticum sequeretur more & potissime Homeri, cuius fuit in eo opere imitator, Nam poetae non ut historiographi faciunt, qui à quodam principio opus exordiant suum, & continua atque ordinata rerum gestarum descriptione in finem usque deducant, quod cernimus fecisse Lucanum, quam ob causam multi eum potius metricum historiographum quam poetam existimant, uerum artificio quodam longe maiori, aut circa medium historiae, aut aliquando serē circa finem inchoant quod intendunt. & sibi adinueniunt causam recitandi, quod ex praecedentibus obmisisse uidebant. ut in Odyssaea Homerus, qui quasi circa finem errorum Vlyssis eum naufragum in litus pheacum delatum scribit, & ibidem Alcinoi regi recitantē, quicquid illi ante diem illam post discessum à Troia contigerat inducit, quod uolēs Virgilius facere cum Aeneā à litore Troiano fugientē scripsisset post erutam ciuitatē non adinuenit aptiorem locum, ad quem eum deduceret, ante quam Italiam intraret Africano litore. eo enim usque semper inter Graecos hostes nauigauerat. Et cum litus Asium in tempus usque illud à rusticis & agrestibus atque barbaris incoleret, ut eum ad personam ueneratione dignā deduceret, & à qua reciperetur, & cuius hortatu Troianorum casus suosque recitaret, nec aliam praeter Didonē, quae & si non tunc, multa tamen post saecula loca illa incoluisse creditum est, cōperies Didonē tanquam ad suam uenisset, eius hospitā fecit. & ut legimus eius iussu sua suorumque infortunia recitauit. Secundo quod sub uelamento poetico intendit Virgilius per totum opus ostendere, quibus passionibus humana fragilitas infestetur, & quibus uiribus à constanti uiro superent. Et cum iam non ullas ostendisset uolens demonstrare, quibus ex causis ab appetitu concupiscibili in lasciuiam rapiantur, introducit Didonē generositate sanguinis datam, aetate iuuenē, forma spectabilem, moribus insignē, diuinis abundante, castitate famolam, ciuitati suae & populo imperatē, prudentia & eloquentia conspicuam, & uiduam quasi ab experientia Veneris concupiscentiae

Defensio Virgilij de Didone à causis fictionalibus & suspectis operis.

scenarum aptiorem. Quæ omnia generosi cuiuscunque hominis habent animom irritare, ne dum exulis atque naufragi & in incognitam regionem deiectionis atque subsidio indigentis. Et sic intendit pro Didone concupiscibilem & attractiuam potentiam opportunitatibus omnibus armatam, Aeneam autem pro quocunque ad lubricum apto & demum capto. Tandem ostenso quo derahamur in scelus ludibrio, qua uia in uirtutem reuehamur ostendit, inducens Mercurium deorum interpretem Aeneam ab illecebra increpantem atque ad gloriosa exhortantem, per quem Virgilius sentit seu conscientie propriæ mortuum, seu amici & eloquentis hominis redargutionem, à quibus dormientes in luto turpitudinum excitamur, & in rectum pulchrumque iter reuocamur, id est ad gloriam. & tunc nexum oblationis in faustè soluimus, quando armari fortitudine blanditas, lachrymas, preces, & huiusmodi in contrarium trahentes constanti animo spernimus ac uilipendentes omittimus. Tertio curat Virgilius in laudibus Aeneæ ad honorem Octauiani Caesaris Julionum genus extollere, quod peragit dum illum lasciuas & immundicias carnis, & muliebres delicias robore mentis spernentem atque calcantem ostendit. Quarto intendit sublimare Romani nominis gloriam, quod satis facit dum execrationes mortuæ Didonis describit, nam per eas bella Carthaginensium cum Romanis & triumphos, quos ex eis Romani consecuti sunt intelliguntur, in quibus Romanum nomen satis extollitur. Et sic non mendax fuit Virg., ut minime intelligeres existimaret, nec alii etiam si qui sunt eo modo fingentes.

Stulte damnatur quod minus sane intelligitur. Cap. XIII

Volunt in super atque clamitant execrantes poeticum nomen, omnino abolenda esse poetarum carmina, eo quod lasciuas & nugis deorum gentilium repleta sint, nec modo aliquo tolerabile quod uni eidemque plures deo attribuantur forme, atque omnia ut poetæ faciunt suo Ioui uel aliis. Stulti militis more certamen intrant aduersarii nostri, qui tanto nocendi hostibus ferunt impetu, ut sibi ipsi non uideat, ex quo saepe fit, ut quos in alterum parat ictus inermis ipse suscipiat. Ego autem his obiectionibus in unum coaceruatis inuolucrum satis esse responsum in præcedentibus arbitrabar, in quibus scriptum sepius memini, sub formis uariis, lasciuas & nugis atque nominibus, honestos ac sapidos claudi sensus, quos etiam pro uitibus ingenii mei amoto fabuloso cortice aperuisse recordor. Actus uero deorum illecebres quocunque modo a poetis comicis potissime descriptos, nec laudo nec commendo, quin immo detestatus sum, & tam scriptores in hoc, quam ipsos actus uituperandos existimo. amplissima quidem fingendi est atea, & pleno semper fictionum cornu poesis incedit. Non ergo deficiebant quibuscunque sensibus honestissima tegumenta. Sanè quærela hæc iam diu sublata est atque sopita, namque in scenis atque theatris à mimis & histronibus atque parasitis, & huiusmodi hominibus enormia canebantur olim. Omnino ab stulere atque reprobare Romani ueteres Cicerone teste, & ipsam scenam & artem ludicram damnauere, agerēsque nota multauere censoria. & eos amouere tribubus. Sic etiam Prætorum ædificatio cautum est, qui artis ludicræ pronuntiandi ne causa in scenam prodirent ipso facto haberentur infames. Porro post Constantinum Cæsarem & Syluestrum pontificem pullulante undique, & indies excrecente fide catholica talium comicorum seu scænicorum carmina obsoleuerunt à seculo, & remanserunt illustrium & laudabilium libri & opuscula poetarum, qui res gestas & naturales augustiore stilo artificioso comate, facundiore locum, sub congruo fictionum & imaginum regimine protulerunt. & sic quos semideus Plato urbe pellēdos iusserat, & aduersus quos hi nostri ueritatis ignari clamitant, iam exterminati sunt & abiecti. Verū ut aliquid his reprehensionibus nostris particulæ obiectionis altere responsum sit, dico, si ante inicit pugnā prudētes, quibus in locis feriri possent acutius inspexissent, uidissent profecto, quod ipsi poetis gentilibus obiiciunt in se retorqueri telū, nunc Iouē, nunc celi deū, nunc ætheris ignē, nunc aquilā, nunc hominē, seu à quibus manus formis à poetis descriptū mirarent, si meminissent ipsum uerū & unicū deū, nunc solē, nunc ignē, nunc leonē, nunc serpentē, nunc agnū, nunc uermē, nunc etiā lapidē à factis deserti literis.

Et eodem

Et eodem modo uenerandissimam matrem Ecclesiam nostram, quam aliquando mulierem amictam sole, aliquando mulierem indutam uarietate, aliquando currum, aliquando nauim, aliquando archam, domum, templum, & huiusmodi uocari sacra demonstrant uolumina. quod & de uirgine genetrice, & de humani generis hoste memini legisse sepius, de nominum multiplicitate, quod dicam habeo istud idem, innumera-bilia fere apud nostros deo attribuntur, & totidem Mariæ uirgini atque Ecclesiæ, & hæc non absque mysterio facta sunt, sicut nec Poetæ fecerunt. Quid ergo inaduertentes hi rugiunt, liuore quidem impellente stare nolent quod ipsi non noscunt.

Detestabile nimis de incognitis iudicare.

Cap. XV

Oro zelantes hi suasores criminum Poetas affirmant. Qua in accusatione si distinguere forsitan pro parte concederent eos esse uisores. Constat enim nonnullos satis iam dudum inhonestos fuisse Comicos, seu eorum scelestos sic suadente ingenio, seu sic æuo exquirente tunc corrupto, necnō & Nasonem Pelliguum clari, sed lasciuientis ingenii Poetam artis amatoricæ composuisse librum, in quo & si multa suaderent nefaria, nil tamen minus opportunitum, cum nemo sit tempestate hac adeo demens iuueneculus, aut simplex puella, quæ mouere illecebræ appetitu ingenium longe ut etiā id ueniat quod exoptat acutiora non nouerit, quam is qui se talium præceptorum fore præcipuū arbitratu est, doceat. Si igitur minus hi, quos nonnunquam abiciendos diximus, honestatem facultatis poetiæ, quid alii splendido rubore conspicui hancinacurrere metuere notant & unā cum temporibus accusari: Equidem patendum non est. Et ob id ut pateat cur ab his accusentur illustres, quæso dicant nunquid Homeri carmen unquam legerint: nunquid Hesiodi, Virgili, Horatii, Iuuenalis, & aliorum huiusmodi plurimum? Et si se legisse fateantur, exprimant quorsum has criminum suasiones inueniant, ut ipsi uidentes quod nondum uidimus, cum eis male meritos condemnemus. At tamen negare superfluum est, quis autem accusatione audita non percipiat quia nunquid legerint: cum liquido debeamus credere, si uidissent in tam stolidam sententiam, non uenissent. Arbitror tamen ex quæstione tali hos scelus sceleris addituros. Neque enim taceret, tanto pauore tenetur, ne ob taciturnitatem minus omnia nouisse credant. Dicentque elata facie totis loquentes buccis, & omni frontis amoto rubore, quasi ex hoc summe laudandi ueniant. Quid has nugas uidimus, Vah nec uidimus, nec uidisse uolumus maioribus operam damus. O bone deus ab æterno opere tuo si uelis, pauisam sumere potes. Et si diuinitatis tuæ appetent oculi, posses in somnum ire si uelles, rem tuam isti curant, tibi noctes insomnes hi ducunt, tibi suos sudores impendunt. Primum quippe mobile moueant, reor dum maioribus operam præstant, magnum est, multum est, & talium si patris dignus labor. O ignauæ hominum mentes non aduertunt, dum alios tam prudenter floccificant, quam misere suam ignorantiam detegant. Possumus etenim nos, si stultius eis non sumus, uidere satis quæ iusta sit eorum accusatio, quæ sancta atque toleranda sententia. Sanè ne sit qui arbitretur me responsum hoc futurum ex meditatione friuola uaticinari, confiteor quoniam in hoc à certissima coniectura deducat. Audiui iam dudum in interrogationi simili nonnullos etiam fastidiosius respondentes. Et quod mihi grauius fuit, uitum quendam ætate uenerabilem, & sanctitate aliàs ac doctrina præcipuū, non respondentem, sed motu proprio longe execrabilius eloquentem. Non mentiat, deus nouit rex inclute, erat, ut tunc uisum est, ut iste adeo Poetici nominis hostis infestus, ut illud non nisi stomachans profere uidetur, quod ubi minus honestati suæ opportunū erat, ostendit. Nam mane quodā in generali studio nostro legens in cathedra sacri Ioannis Euangelium auditoribus molus, cū fortuito in hoc incidisset nomen, accensa facie flammeis oculis, & altiori solito uoce totus frendēs multa in Poetas enormia dixit, & postremo ut eius appareret iustitia dixit, inquit, & fere iuramento firmavit, se neque uidisse, nec unquam aliquem ex Poetarum libris uidere uoluisse. O sancte deus, quid ignari dicturi sunt, si sic aliis eruditus homo annis grauis, & auctoritate locutus est: potest tamen loqui stultus ab in-

Exemplū mā-
gistri nostri
cuiusdam

1 sane

fano: Vellem ergo scire, si nō uiderunt, si nō cognouerunt, si maioribus uacant hi censo-
res egregii, unde Poetas criminū suafores agnoscūt: quid circa eos in cognita latrāt: quid
nō idonei iudices de incognitis latenti sententiā rostra conscendunt: qui ne dum inaudi-
ta, sed nec requisita parte sententias fulmināt: Forte, inquit, sacro inspirante spiritu tam
seuerum se in Poetas ferre decreuerunt. Possibile dicerem, si crederem sanctū spiritū tam spur-
cidas ne dum inhabitare, sed intrare animas. O scelus impiū, o execrabile malū, o detestā-
da temeritas, audere cecū natum in propanilo de coloribus ferre sententiā. Sic olim utisti
presides uenerandi faciūt. Audiui Phoroneū apud Argiuos, Lycurgum apud Lacedaemo-
nes, Minoem apud Creteses, & apud Mitridones Eacū facitare solitos. Sed ut eo uenit
quo fect animus, quicquid isti tenerendi iudices blaterent, non sunt ut ipsi uolunt Poetae
criminū suafores, quinimo si sana mente & nō liuore in sano perciti eorū legantur uolu-
mina, impulsores inuenient, nunc suauissimi, nunc acerrimi pro exigentia temporū in uir-
tutes. Quod ne tam paucis uerbis uidear probasse cōtentus, liberante obstrepentium o-
culis apponere, saltem pauca, ex quibus possint ueritatē hāc, si uelint, agnoscere, & omis-
si Homeri monitis, qui ob Græcas literas Latinis minus familiaris est, si uelint, legant & per-
legant, quæ sint in Aeneide ad patientiā laborum emergentium exhortationes Aeneæ ad
socios. Quis ardor illi pulchræ per uulnera mortis pro salute patriæ fuerit. Quæ erga patri-
pietas, quem humeris per arduos undiq; domos & tuentia templa, per quæ medios hos-
tes, & mille uolantia tela, deuexit in tutū, quæ in Achimenidem hostem clementia, quod
robur animi ad illudendas frangendasq; amoris petulci catenas, quæ iustitia atq; munifi-
centia circa amicos & exteros in exhibendis muneribus benemeritis, ludis in anniuersa-
rio Anchisis patris apud Aestem petactis, quæ prudentia, quanta circūspectio in descensu
ad inferos, quæ genitoris ad eum suafiones ad gloriā, quæ eius in iungendis amicitiis so-
lertia, quā grandis comitas fidesq; in conseruandis susceptis, q̄ p̄x in Pallantis amici-
tate lachrymæ, quæ eius ad filiū persæpe monita. Quid multa referat: ad sint oro, ad sint
hi in Poeticū rugientes nomen, Librent huius Poetae uerba, sententias pondent, & si pa-
titur animus, fructū ex his qui potest exprimāt, & si deo gratū erit uidebūt, nunquid Poeta
hic in malā frugem suafor sit. Profecto si tūc deū nouisset & coluisset Virgilius, nil ferē
præter sanctum eius in uolumine legeret, & si dicāt leges nō pati quenq; approbati testi-
monio unius, Venuſinū in super Flaccū suscipiant, Persū, Volaterranū, Iuuenalē, Aquina-
tatem, quorū Satyricū carnē tanto uirtutis impetu in uita uirtuososq; in uchiū, ut eos ex-
terminate uideatur. Si ergo hi plures satis sunt, taceant isti qui suafores criminum Poetas
accusant, & rabiem suam mansuetudine doment, nec dedignentur discere priusquā
uelint aliorum labores ridendo iudicare iudicio, ne dum in alios suæ stolidæ antiquita-
tis tela coniciunt, in se ultionis diuinæ fulmina prouocent.

Quod in bonum Poetae deducant se legentes. Cap. xvi

Inn post hæc insidiantes acerrimi Poetas esse mentiū seductores, eo quod
dulcisono carmine lepidio sermone accurata atq; ornata oratione ineptias
suas legentibus ingerunt, & sic quo minime opportunū, lectores seducti
insipidos. Quis ignarus & qui Poetas nō uiderit, ut ipsi obiectores ignari
sunt, nec Poetas uidentur illustres, & si uiderūt ingeniorū suorū ignauia
non intellexerunt, non credet facile hos optime iuste sancteq; in poeticum carmen inues-
tere: Hoc uideat deus, & hi uideant quibus ab eo lumen intellectus cōcessum est. Tu au-
tem cytarista caelestis David solitus dulcedine carminis furorē sedare Saulis. Si suaue ali-
quid, si mellifluū cecinisti Lyricū tuum carmen absconde. Et tu Iob qui labores tuos atq;
patientiā Heroico carmine scripsisti, si lepidū, si ornatū sit, idē facio unā cū aliis factis uir-
tis, qui atheteo uersu diuina cecinere mysteria, & quod his dico dictum sit Orpheo, Ho-
mero, Maroni, Flacco, & aliis, postq̄ uentū est, ut inueniantur qui dicāt impune, quo-
niam seducere mentes hominū sit dulcisona lepidè accurate metricas orationes effunde-
re. O Bavi & tu Meui keramini postq̄ damnantur isti, tempus quod minime rebar uo-
bis con-

his concessum est, & locus præparatus amplissimus. Scio dicent se dixisse perniciosum in-
eptias sonoro scripsisse carmine, & legisse. Erat, fateor, additio hæc nō parui momenti, ni
in præcedentibus sæpius esset ostensum, quales sint quas isti accusant ineptia illustriū Poe-
tarū, & ob id quod maximū existimabant, in nihilū resolutū est. Attamen, ut in hoc dire-
ctius ueniā, quia seductores mentiū dicūt esse Poetas, primo scire uelim cū multi sint qui
ex his Poetae sint, qui seductores sint mentiū & quis dubitet, nullos dicere possint præter
quos student. Quos autem studeant, accusatio ipsa demonstrat. Si deo placet zelantes hi
amant, procūtur, & mulierculis ridentibus applaudent oculis, amatorias literulas dicāt, *Inuersio*
cōponunt rhimos, & cantunculas excudunt, quibus affectiones suas & suspiria expro-
mant, & deficientibus ingenio sibi uiribus pro opportuno subsidio ad instructores artis
amatoria euolant. Hinc Catulli, Propertii, & Nasonis uolumina euoluunt, & ab ineptis
taliū suafionibus lepidis descriptis carminibus, & uerborū facili exornatis cōtextu tanq̄
in hoc toto inclinati pectore uolentes trahunt, seducunt, atq; tenent. Hinc Poetarū illece-
bras cognouere, hinc ingratū præceptores accusant suos eosq; seductores mentiū dicunt,
quos ipsi nō rogati sponte sua secuti sunt. Magnis igit, imō permaximis uacant redargu-
tores nostri. Nō enim paruum est amoris obsequi, cuius uiribus primo Phœbus, inde Al-
cides monstrosū dormitores cessere. O q̄ satius fuisset ignaris tacuisse, q̄ in suum dedecus
emisisse uoces. Nam si prospectent dum Poetas accusasse rentur, seipsos aduertent mon-
strasse culpabiles. Ex hac enim accusatione quæ sint eorū studia, quæ desideria, quæ iusti-
tia, manifeste cognoscimus. Quid enim de his arbitrari possumus, si puella lasciuis gesti-
bus, petulcis oculis, blandis uerbis spem polliceatur infaustam, postq̄ a muris seu tacitis
carminibus seducunt: Erubescant igitur miseri, & in melius insanū suū reforment consi-
lium, prospectentq; Vlyſsem gentilem hominē non mutorū carminum, sed mellifluos
Syrenarū cantus spreuisse, tanq̄ nocuos atq; transisse. Et ut aliquid circa uim uocabuli di-
ctum sit, quod tanq̄ detestabile Poetis obiciunt, uidisse debuerant, quoniā & si Christo
saluatori nostro a Iudæis obiectū sit, qui illū ignominiose seductorem dixere, non tamen
semper in malā partem sumendū fore. Nequiere enim illi abutentes Infandi homines
uim ueterem surripuisse. Potest enim in bonā partem sumi seducere. Nam rem curantes
pastoriā ab infectis armentis nondū infectos agitudine boues seduxisse, soleris pastoris
est, & sic nōnunq; eruditi homines generosos animos ab his qui morbo uitiōrū laborāt
suis seducūt monitis. Quorsum illustres Poetas seducere sæpiſſime credulos teot, & eos fa-
cere meliores, ubi hi seducti tractiq; suo nō Poetarū minus etiā honestorū crimine in ma-
lā frugē si possint conantē offendere. O bone lesu aduerte pestem hāc ab ignaris credu-
lis. Et hos loquaces corripe, ac adeo instrue, ut exemplo tuo uelint prius facere q̄ docere.

Philosophorum simias minime Poetas esse.

Cap. xvii

Imias præterea philosophorū ex his nōnulli qui se ceteris præferunt dicunt
esse Poetas. Verū non satis certum habeo an ut hominibus risum incutiāt, *Et hic retorsit*
ut nōnunq; suis scomanibus mulierculæ faciunt, an potius ex animi sen- *quet id quod*
tentia, quia sic credant, seu mentis nequitia ut irrideant istud euomant. Pri- *obijcitur i ada-*
mum quippe deberet indignanti animo à prudētibus toletari, dum cerne- *uersa. eos*
rent ab ignaris ex uitis conspicuis ridicula confici uulgo, cū passim per triuia asini insula-
ti & phalerati sues, ac ex q̄ inauis genere beluæ simbratis, necnō & uariatis pellibus ince-
dentes amici cōperiantur facile, ex quibus decentius quis uolens, posset confingere talia.
Si uero credentes asserunt aut irrident, utrunq; tam stolide q̄ nequiter agunt. Est enim si-
mias, ut aliquando dixisse meminimus, hoc de more à natura infixū, ut uelint dum pos-
sint uidentes quoscunq; hominū actus imitari. Et sic uidet hoc uelle Poetas imitatores, &
inde simias esse philosophorū, quod minime ridiculum esset. Honesti quidē ut plurimū
homines fuere philosophi, & bonarū artium repertores, sed fallunt indocti. Nam si satis
intelligerent Poetarū carmina, aduertent omnes nō simias, sed ex ipso philosophorum
numero cōputandos, cū ab eis nil præter philosophiæ cōsonū iuxta ueterum opiniones

12 fabuloso

fabuloso tegat uelamine. Præterea imitator simplex in nullo exorbitat a uestigiis imitandi, quod quidē in Poetis minime cernit. Nā esto a philosophicis nō deuenit cōclusionibus, nō tamen in eas eodē tramite tendunt. Philosophus, ut satis patet, syllogizando reprobatur quod minus nerū existimat, & eodē modo approbat, quod intendit, & hoc apertissime prout potest Poeta, quod meditando cōcepit sub uelamento fictionis syllogismis omnino amoris, quāto artificiosius potest abscondit. Philosophus stilo prolaico, ut sapius & eius serē paruipendens ornatū scribere cōsueuit. Poeta metricæ summæ cū cura exquisito decore cōspicuo. Philosophorū in super est in gymnasiis disputare, Poetarū in solitudine bus canere. Et cum ista inter se nō conueniant, nō erit, ut aiunt, simia philosophorū Poeta. Si simias dicerent eos esse naturæ, posset fortasse equiore animo tolerari, cū pro uiribus quicquid ipsa, quicquid eius operatione operat perpetua, Poeta celebri cōnat describere carmine. Quod si intueri uelint isti, uidebūt formas, mores, sermones, & actus quorūcūq; animātiū, celi, syderum q; meatus, uetorū fragores & impetus, flāmarū crepitus sonoros, undarū rumores, mōiū celitudines, & nemorū umbras, atq; discursus fluminū adeo aperte descriptos, ut ea ipsa paruus in literulis carminū inesse arbitrent. In hoc ego Poetas esse simias cōfitebor, qd ego honorabilissimū teor opus, in id scilicet arte conari, qd agit natura potētia. Sed quid plura? Effet talibus satis agere si possent, ut nos unā secū efficeretur simia Iesu Christi, q; sibi incognitos Poetarū irridere labores, cū cōtingat sapissime, tentātes alienum pruritū scalpere, etiā suum aliorū cruentas ungues cū anxietate sentire.

Non esse exitiale crimen, libros legere Poetarum.

Cap. xvi

Haftenus ad
obiectiones, iā
ad auctoritatē
Hieronymi,
Platonis, &
Boetij respon
det

Iæquitatis, imō iniquitatis arbitri feruida rabie cupientes, poëtici nominis exterminium quasi pauca in illud dixerint altisono in super clamitant hinc inde boatu. O insignes uiri, o diuino redempti sanguine, o gratus deo populus, si qua pietas, si qua deuotio, si q; Christianæ religionis amor, si quis dei timor uobis est, hos infaustos Poetarum libros abiicite, flāmis exurite, & uentis seruandos exhibete cineres. Eos etiā ullo modo uelle uidere, exitiale crimen est, animas letali ueneno inficiunt, uos in tartara trahunt, & cælestis regni exules in æternū faciunt. Post hæc aucto clamore Hieronymū in testem aduocant, eum q; dicentē aiūt, in epistola ad Damasum de filio prodigo, demonum cibus sunt carmina Poetarum, & his ac similibus multis toto guttore ignatos auditores intonant. O pietas, o prisca fides, o dei patientia grandis, quid pateris, quid rerum cōditor in erectas turres, quid in cellos uernice montes fulmina torques? Hi sanctissime pater ferendi sunt, qui dolosa lingua atq; mendaci aliorum & per sepe innocuorū exitio sibi aucupant inanē gloriā. Medici errores suos terra tegunt, hi prohibitionibus atq; flāmis suas conant ignorantias occultare. Quis simplex homo hos audiat quin arbitret Poetas perniciosissimos esse homines, diuini nominis hostes, cōubernales demonum, immites, maleficos, scelestis semper uacantes operibus, quibus nulla bonarū artium cura, nulla pietas, nulla fides, aut sanctitas sit. Et sic horum ignorantia opere & iniquitate cōsequitur celebres uiri, ignominia quā minime meruere. Sed spero deus uidebit aliquādo. Nos aut uideamus, si possumus quale sit hoc tam inexpressibile malum, quod hi cōmitti clamitant, si teneant, si uideant, aut legantur carmina Poetarum. Quæ horum cōtineant libri, quæ suadeant, quæ damnent, quæ doceant, iam satis supra declaratum est. Sed eis omiſſis uolo aduersus ueritatē hos scelestæ omnia scribere atq; suadere lectoribus. Quid tandem gēiles fuerit homines, nō Christum nouere, suā extulere, quā factam arbitrabant religionē, fictiones edidere, gratissimos & cōmendabiles utero per sepe gerentes fructus. Sed quid inderquæso hos elegantissimos clamatores dicant? Nunquid illis prohibitū sit ab aliqua ueteri, seu noua doctrina deorum suorū seclera quo uellent in stilo describere? Non equidē reor, nec etiā Christiano fingēi dummodo sanē intellecta fictio aduersus catholicā ueritatē exentata nil pariat, si nō prohibitum est. Si hos legere nō leges prohibent, neq; propheta, nō sacra pōntificum sanctiones, quid tenere, quid legere mali est? Inquiet quia seductores sint mentū dulcedine sua. Huic ob

iectioni

iectioni pauloante respōsum est. Verū si hi imbecilles sunt atq; tractabiles sibi caueāt, me mores prouerbiū ueteris, quo prohibetur hos certamen lapidū non intrare, quibus sit galea uireta. Fateor tamen ultro longe melius fore sacros studere libros q; istos etiam si optimi sint, studentes q; acceptiores reor esse deo, pontifici summo & ecclesiæ. Verū non omnes nec semper eadem trahimur affectione, & sic nonnunq; ad poeticos trahunt quidā, & si trahimur uel sponte nostra in eos imus, quod hoc erimē, quod malū est possumus impune mores barbaros audire, ipsos si uelimus suscipere barbaros, eis hospitalitatem exhibere, eis, si petant, ius dicere, cū eis amicitias iungere, Poetarū libros legere, si deo placet, ab his uiris doctissimis prohibemur. Manichei, Arii, Pelagii q; & aliorū heresiarcharum execrabiles errores, ut noscamus nemo prohibet, quin scrutemur. Versus autē legisse Poeticos horrendū, ut hi clamitant, imō letale crimen est. ioculatores in quadriuiis, ut plurimum in honestos ludos agentes inspicere possumus. Hystiones in cōuiuiis turpia canentes audire, nebulones in popinis, lenones in lupanaribus, blasphemantes q; pati, nec ob id ad tartara trahimur. Poëtica legisse poemata, nos æterni regni facit extorres. Pictori etiā in sacris edibus fas est pingere Tricerberū canem, Diis obseruantem limina. Charontem nauā Acherontis uada sulcātem, Erinnyas hydris accinctas, accensis q; armatas facibus, ipsum Plutonē infelicitis regni principem, damnatis supplicia inferentē, Poëtis sonoro carmine hæc eadē scripsisse nefas, & irremissibile lectioni est crimen. Pictori eidē cōcessum est in aulis regum & nobilium uirorū amores ueterum deorū, scelera hominū, & quæcūq; cuiuscunq; cōmenta pingere, nullo patrū prohibēte decreto, & hoc a quibuscunq; pro libio intueri permissum est. Poetarum inuenta ornatis linia literis plus a sapientibus lecta nolunt, mentes inficiant, q; picta ab ignaris inspecta. Quid multa? deficio, fateor uolens, si possem aduerrere quibus uiribus, qua potentia liuor edax & ignorantia hos boatores in tam grandem dementiā potuerit impellere. Scite saltem debuerant, quia uas electionis testatus est, scire malū, malū non esse, sed operari. Et ipsi nouissimi præceptores credo, ut a suis mulierculis prudentiores habeantur, & inde pinguioribus cōsequantur offas, nō uentur dicere, nedum scire dici, sed Poetas legere perniciosissimū esse. O fastidium audire etiā, si omnino despiciendi sint Poetæ, nefariū fore, si uideris margaritā ex luto colligere, quasi abstergibile lutum illam minus fecerit preciosam. Nec erubescunt interpretes hi hac præsumptuosa atq; generali prohibitione sua uelle ex ueritate fieri mendaciū, si dixerit aliquando Poeta, imō eos dixisse toto denegant ore. Ridiculum est audire humani generis hostem diabolū potuisse uerbū bonum aliquādo dixisse. Poetas autem esto aduersus conscientia pauloante malos esse cōcesserim, cū forte nōnullis præter gentilitiā maculam, nil inhonestum iure posset obici uerbū bonum dicere nequisse. Vocat etiā nonnunquā a sacris hominibus in testimoniū diabolus, inuocasse Poetam horū accusantiū auctoritate irremissibile crimen est. Sed nunc hos prohibitores, & in exiliū Poetarū præcones oro, dicant. Quid magis q; Philosophia potuit peccasse poësis? Veritatis quippe optima inda gatrix philosophia est, cōpetta uero sub uelamine seruatrix fidissima poësis est. Si minus recta sentiat illa, nō potuit rectum ista seruasse, pedissequa est, dominæ uestigia imitē necesse est, si deuiet illa, & hæc ut exorbitet, a necessitate cogit. Quid ergo cū gentiles philosophos allegemus ore pleno, eorum q; seruemus sententias, & nil ferē nisi eorū uallatū auctoritate firmemus, dicta Poetarū Poetas q; horrere scimus atq; detestando damnamus. Ex tollitur Socrates, honoratur Plato, colitur Aristoteles, ut de reliquis fileam, qui omnes fuerit gentiles, & per sepe damnatis opinionibus erronei homines. Homerus ab obiurgatoribus nostris pellitur, damnatur Hesiodus, Maro despicitur atq; Flaccus, quorū fragmenta nil aliud sentiunt q; disputationes illorū, quorū quoniā dogma student, & ex his est cū difficultate nō patiente ingenio quædā principiola sumpserunt, quasi intellectu cōmendant. Poetarū uero, quoniā scripta negligunt, & sic nō intelligunt, despiciunt & condegnant. Attamen quicquid clamitant, quicquid latrant, quicquid iubeant uel suadeant, si philosophorū scripta, si barbarorum gesta, si hæreticorum perfidia legi possunt, & Poe

tarum

A cōparatio
ne aliorū quæ
uel leguntur,
uel spectantur

Quid quod
non pauci do
mi agunt, quæ
soris legi aut
scribi uetant

Collatio Phi
losophiæ atq;
Poëtiæ

Diluit obie-
ctionem de di-
cto Hierony-
mi à diuisione

Comprobat
exēplis quoq;

tarum uolumina absq; piatulo legi, teneri, audiri q; possunt, mente tamen integra atq; constant, ne si quādo aliquid in orthodoxam dicerent fidem tanquam ab illa exteri se le-ctores labefactari permittant. Nunc autem superest in extremum horum clamorem pau-xillum actius instandum atq; prolixius, quoniam ea ex celeberrimi atq; sanctissimi homi-nis auctoritate præcedentia omnia firmasse se credunt. Dicunt igitur clamitantes Hierony-mi uerbum ad Damasum papam, Daemonum eibus sunt carmina Poetarum, quod si satis percepissent, à nobis etiam firmatum aduertissent, & potissime ubi damnatam co-micorum spurciem atq; obiectam semel & iterum ante iam diximus, sed quoniam nul-la Poetarum facta distinctione inuidentiæ offuscata caligine, & in quoscunq; cæci irruūt, propulsa da illorum ignauia est, & ipsi in perpetuum cogendi silentium. Si igitur epi-stolas, si uolumina Hieronymi, si hanc eandem, quam producit in testem, seu cuius au-toritate damnatos Poetas uolunt studiose legissent, inuenissent profecto uerbum hoc à Hieronymo declaratum, & eius sensum appositum atq; obiectum, quam faciunt esse solutam, & potissime ex figura mulieris captiue raso capite, deposita ueste, relictis ungui-bus, & pilis oblati Israelitæ matrimonio copulanda. Et si religiosiores atq; delicatiores sanctis doctoribus esse non uelint, comperient hunc demonum cibum, non solū non reiectum flammis, ut iubent immisum, sed cum diligentia seruatum, tractatum, atq; gu-statum à Fulgencio doctore atq; pontifice catholico, ut apparet eo in libro, quē mytholo-giarum nuncupat ipse, in quo elegantissimo stylo descripsit Poetarum fabulas, exponen-do æquo modo. Augustinum doctorem egregium comperient non horuisse poemā, nec Poetica carmina, quinimo solerti uigilantia studuisse & intellexisse, quod uolentes ne-gate non possent, cum sapissime in suis uoluminibus sanctus homo Virgilium, aliosq; Poetas inducat. Nec ferē Virgilium unquā absq; alicuius laudis titulo nominat. Sic ut ite-rum dixerim Hieronymū doctorem eximium atq; sanctissimum, & trium linguarū mi-rabiliter eruditum, quem ignorantia eorum hi in testem trahere satagunt tanta Poetarum carmina diligentia studuisse perciperent, atq; seruasse memoria, ut nil ferē absq; eorum te-stimonio firmasse uideatur. Videant si non credunt inter alia libri eius Hebraicarū quæ-stionum prologum, & aduertant, nunquid eum totum Terentianum fuisse sentiant, ui-deant nunquid sapissime Horatium, atq; Virgilium sibi quodammodo assertores indu-cat, & non solum hos, sed & Persium, aliosq;. Legant in super eiusdem facundissimam ad Augustinum epistolam, timenturq; nūquid in ea inter illa fides uisus uir doctus Poë-tas, quos ipsi tanto clamore confundere si possint conantur, enumeret. Porro si nesciunt, perlegant Actus apostolorum, & sentiant, nunquid Paulus uersus Poeticos studuerit & nouerit. Inuenient quippe eum non fastidisse in Ariopago aduersus Atheniensium ob-stinationem disputantem uti testimonio Poetarum, eumq; alibi Menandri comici car-mine usum, dum dicit, Corrumunt mores bonos colloquia mala. Et Epimenidis Poë-tæ, si memini, allegat uersiculum, qui aduersus hos apertissime dici potest, dicens, Creten-ses semper mendaces, malæ bestię, uentres pigri. Et sic non qui ad cælum usq; tertium ra-ptus est, quod isti sanctiores uolunt peccatum, uel turpe arbitratu est legisse, atq; didicisse Poetarum carmina. Insuper perscrutentur quid scripserit Dionysius Ariopagita, Pauli di-scipulus, & Christi martyr egregius in suo Hierarchiæ cælestis libro. Ex intentione quip-pe dicit, persequitur atq; probat diuinam Theologiam poëticis fictionibus uti inter alia, ita dicens, Etenim ualde artificialiter Theologia poëticis sacris formationibus in non fi-guratis intellectibus usa est, nostrum, ut dictum est, animum reuelans, & ipsi propria & cōiecturali reductione prouidens, & ad ipsum reformans anagogicas sanctas scripturas, & alia multa quæ ad hanc sententiam subsequuntur. Et ut reliquos postremo sinam, quos aduersus bestialitatem horum possem inducere, nonne etiam ipse dominus & sal-uator noster multa in parabolis locutus est comico convenientibus stylo? Nonne & ipse aduersus Paulum prostratum Terentii uerbo usus est: scilicet, Durum est tibi contra sti-mulum calcitrare. Verum absit, ut putem Christum dominum à Terentio quantum-cunq;

cunq; diu ante fuisset quā hęc dicta sint uerba assumpsisse. Sufficit mihi satis esse ad fir-mandum propositum, saluatorem nostrum uoluisse quantumcunq; uerbum suū atque sententiam ore Terentii fuisse prolatum, ut appareat nō omnino esse cibum demonum carmina Poetarum. Quid nunc inquier boatores illustres: clamitabunt ne insultabunt aduersus carmina Poetarum à suomet teste reprobati, & aliorum plurium sanctorum ui-torum testimonio uicti atq; repulsi? Clamabunt equidem, insuperabilis eorum rabies est. Sed quā iuste tu uideas rex optime, uideantq; quibus ratio magis amica est quā obstinata horum proteruita. His autem tam absolute damnantibus, iustissimus iudex de us aliquando retribuet inuidentiæ meritum, & eadem eis merietur mensura, qua ipsi aliis mediuntur.

Μίμνησθε est Theologorum ex rostris debacchantium, quales utinam non hoc quoq; tempore multi reperiantur, qui magis ob id damnant quæ non intelligunt, ut populo aliquid esse uideatur, quā ut quæ profutura omnium saluti credant, doceant. Quibus illud Satyricum occini conueniebat, qui curiosi simu-lant, & bacchanalia uiuunt. Eiusmodi enim ferē hoc hominum genus est.

Minime Poetæ omnes iussu Platonis pellendi sunt urbibus. Cap. XI X

PErminimū uisum est latoribus nostris conatus exposuisse omnes, ut à domibus ac manibus hominum, si potuissent, Poetas excluderent, & ideo ecce iterum agmine facto irruunt, & armati Platonis auctoritate infan-do guttute sonoras uoces eruant, aientes, Platonis iam dicti iussu Poetas urbibus esse pellendos. Inde ut Platoni deficienti subueniant, superaddūc-ne suis lasciuia ciuium mores inficiant. Cui obiectioni & si satis in superioribus respon-sum uideatur, non pigebit iterum latius respondisse. Maximam igitur fateor philosophi huius auctoritatem esse, nec spernendum, si sanè intellecta sit, de sensu cuius profecto hi aut nihil, aut peruerse sentiunt, ut apparebit. Ostensum tamen illis est Poetas sponte sua solitudines habitare, quamobrem illos montanos & ineptos homines nuncupabant. Si autem uolenter urbes incolerent, quid dicerent morfores hi: dicerent eos esse tyrānos. Si uero nunc uelint sententiam uertere, & eos cultores urbium dicere falsum est. Constat Homerum inter aspreta scopulorum & montana nemorum post petagratū orbem ex-trema cum paupertate litus Arcadum habitasse, & ibidem mente uidens, luminibus ta-men ægitudine captus, ingentia illa atq; admiranda uolumina non Hyblæo, sed Casta-lia melle perlita, Iliadis & Odysseæ dictasse. Virgilius autem ingenio non minor Home-ro, urbe Roma tunc rerum domina neglecta, atq; Octauiano Cæsare, totius orbis princi-pe, cuius singulari lætabatur amicitia, omisso, quæsiuit sibi haud longe à Neapoli Cam-paniæ inclita ciuitate, tunc etiam deliciis abundante, & ocio semotum locum quieto atq; solitatio littori proximum, ut magni spiritus homo Ioannes Barillus aiebat. Inter pro-montorium Posilibi* & Puteolos uerustissimam Græcorum coloniam, ad quem nemo ferē nisi eum quæreteret, accedebat. In quo post Georgicum carmen, cælestem decantauit Aeneida. Cuius selectæ solitudinis Octauianus præstare testimonium uolens cum fecis-set eiusdem Virgilii à Brundisio ossa refecti, haud procul ab electa solitudine tumulari iussit secus eam uiam, quæ adhuc Puteolana dicitur, ut eo iacerent mortua, cuius elegis-sent in uicinio uiuere. Et ne semper per antiqua uagemus, quæ oppugnatores quantum-cunq; fausto testimonio robotata sunt negant facile. Franciscus Petrarcha cælestis homo profecto, & nostro æuo Poeta clarissimus, nonne spreto Babylone occidentali, atq; Pont. Max. beneuolentia, quam omnes ferē Christiani summopete cupiunt & procurāt, & pia-letorum orbis cardinum, aliorumq; principum in uallem clausam abiit, insignē Galliæ solitudinem locum ubi Sorgia fontium rex oritur, & ibidē omnem ferē floridā iuuen-tutem suā uillici unius contentus obsequio, meditando atq; cōponendo cōsumpsit. Fecit equidem, stant uestigia, stabūtq; diu. Parua domus & hortulus, & dum deo placet, testes uiuunt plurimi. Si ergo ne plures recitem, sic est, minime ædē pol opportunitum est, ut in hoc quis labores impendat, ut abeuntes ultro Poetas urbibus pellat. Vellem ego tamen

Interpretatio
disi Platonis

Musas infici non posse ob defectum lasciuientis cuiusq; ingenii.

Cap. XX

Rostremo rex indyde, hi nomē poeticum blasphemantes, infanda temeritate percipi, silentia sacra semotos antri Gorgonei aditus, honesta penetralia ueneranda poelis, & puellarū choros, cantusq; diuinos intrare ausi sunt, atq; dissonis turbare clamoribus, & Boetii sanctissimi atq; clarissimi uiri uerbis armati, eis scilicet quæ circa principium libri eius de consolatione legunt, Philosophia loquēte atq; dicēte, Quis has scenicas meretriculas ad hunc agrū permittit accedere, q̄ dolores eius nō modo ullis remediis fouerēt, uerū dulcibus insup alerēt uenenis, & c. omnia nō aliter q̄ uictores cōplere clamoribus, & innocuas Ludētiū mētes ignominiosis opprobriis cōmouere si possint. Et cū nō sentiant quid illa uerba uelint, Boetii solum inspiciētes corticē, pudicissimas Musas nō aliter q̄ si essent carneæ mulieres, eo qd̄ feminini generis sint eorū nomina. Inhonestas, obscenas, ueneficas, atq; meretrices esse proclamāt, & eo quod diminutiū uat Boetius illas extremæ fortis, & extremo etiā in lupa nati à fece uulgi prostratas existimāt, nec hoc satis est, quinimo hinc uolūt Poetas etiā esse homines inhonestos in argumētū deducētes suū. Si Musæ Boetii assertionē meretriculæ sunt, inhonestæ mulieres sunt, & sic hi quibus familiares sunt, ut inhonesti sint homines necesse est, cū amicitia seu familiaritas, nisi ex cōueniētia morū iungi aut stare nō possint, eas autē esse familiarissimas Poetis cōstat. Liquido etiā carminibus eorū testatibus, & sic ut iā dictum est, inhonesti sunt homines. Aduertis ne prudētissime rex in quē exitū tendat illecebris horū astutia, sed qualiscunq; sit ueritate lucida, cōfundēda est. Quot igit̄ & q̄ sint Musæ, & quibus insignitæ nominibus, & quid per eas senserint illustres uiri, si bene meminī, supra lib. II. operis huius mōstrauī. Sed adhuc horū impietate nō quiescere paululum laborādum est. Satis ergo arbitror ex p̄monstratis assumi posse, duplicē esse Poetarū speciem, quarū altera uenerabilis & laudabilis est, & piis hominibus semp grata. Altera uero obscena atq; detestabilis, & ea est Poetarum, quos dixi nō urbe tantum, sed orbe pellendos, equo modo dici potest de Musis, quarū & genus unum sit, species duæ dici possunt. Nam dato eisdē uiribus, eisdemq; legibus actualiter unaquæq; utatur cum uariis exactitatis uideat̄ exprimi succus hic scilicet dulcis, amarus ille, nō incōgrue honestam unā arbitratī possumus, & reliquā inhonestā. Harum igit̄ altera totis cōmendanda præconiis laurea incolit nemora, castaliū fontē, & quæcunq; religione uenerabilia loca cognoscimus, Phœbi socia floribus & sertis ornata, & dulcedine cantus atq; uocum sonantitate spectabilis. Altera autē ea est, quæ ab inhonestis comicis tracta scēnas atq; theatra, & quadriua tenet, & scelestis fictionibus ob mercedem se inerti uulgo placidā exhibet, nullo cōmendabili ornatu conspicua. Hæc nō consolatione uirtutum, non salubribus antidotis, non factis etiā remediis agnitudines languentiū mitigat aut sanat, sed quærelis gemitibusq; in mortem usq; amplificat ea delectatione, qua passionibus implicite delectant. Ex quibus satis possunt, quod ignorabat uidere Poetis in festi, Boetium scilicet, dum Musas meretriculas scenicas uocitabat, de theatri Musarū specie intellexisse, quod apertissime obiectores hi uidisse potuissent, si quod post pauca à Philosophia dictū legitur intellexissent. Dicit enim, Sed meis eum Musis curandum sanandumq; relinquit. Et ut euidentius appateret, quoniā de secunda Musarū specie loquētes, per se in sequentiū philosophia ad curam & consolationem Boetii in eodem libro oblectamenta carminum & fisiones poeticas introducit. Ergo postquā illas philosophia sua immiscet artificio, eas honestas esse existimandum est. Et si honestæ sint & hi quibus familiares sunt, ut horum uidetur uelle deductio, honesti sint homines necesse est, & sic honestæ sunt Musæ, & Poetæ honesti sunt homines, quos & quas inuicem turpi nota in uacuum labefactari conati sunt.

Eadē ferē hic quæ supra ad Platonē respōdet, pertinere scilicet ad turpes, quod obicitur. Tācēt uidetur Boetius nimio laudāde Philosophiæ studio in Musas debacchatus esse, neq; animaduertisse dū Musas reprehēdit, eā ipsam rē reprehēdisse se, cuius defendēda causa totā reprehensionē suscepit. Sed miā x̄l̄i d̄ ap̄ d̄ d̄ d̄ d̄, alioqui erat quo honestæ uirgines à turpi meretricum cōtumelia defendi possent. Alloquitur

Alloquitur autor regem,

Cap. XX I

Vibus potui rationibus clementissime rex horū celantium maledicta tetuisti, & nō honestati pepercissem meæ in temerariam eorum præsumptionē, & uitam moresq; suos longe actionibus uerbis & aculeis acutioribus inuexissem. Reor tamē eos præter dicta multa diducos, quibus omnibus respondere uoluisse in longum nimis protenderetur oratio, & multitudo uerborum nimia per sepe consuevit, ne dum animos magnis occupatos, ut regii sunt, sed etiā uacuos & ociosos offendere. Et circō ne celsitudini uæ tediosus sim, & ne uidear hos extra terræ terminos fugare uelle, cum ignorantia eorum potius compatiendum sit q̄ in meritū exterminii procedēdū his finē præstare mens est, & quod ipsi nō facerēt, ego ante huius libri finē tua cū gratia fecisse uolo, posuisse scilicet meritā iram omnē, & eorū ignouisse nequitia, & eos amicis alloqui uerbis, si forsan in consiliū melius possim impellere.

Poetici nominis hostes orat autor, ut se in melius uertat cōsiliū.

Cap. XX I I

Os igitur o prudentes uiri, iam si sapius iras ponite, & turgida sedate pectore. Satis enim, imō nimium inter nos odiis decertatū est, uos primi in interfontes intulistis arma, ut eos exterminaretis orbe. Ego ex aduerso pectus opposui ei pro uiribus, præstante deo & metuis causæ iuuatibus, ne benemeriti ab infestis pellerentur hostibus. Esto, si aduersum uos ipsi in aquū descendetent campū, quantū præualeant uestris meisq; uiribus, sera poenitentia noscetur. Belligeratū tamen est, & eodē uentū, ut cū aliquali offensorū gloria, quantū sudore plurimo paululū sit omnino uincēdi repressa libido, & ut æquis legibus iri possit in pacē. Vadamus ergo, eamq; capeffemus ultro, & quietē laboribus demus, librata enim sunt belli premia. Nam uos doctrinā, ego refero aliquantulū cōsolationis in prædā, & sic satis loci paci relictū est. Credo sic uelitis quoniā cepisse uos poenitet, & ideo eius fruamur bonis. Quod ut me ex animo dicere noscatis, qui primus laceffitus sum, primus seruare amicitia leges incipiā, & ut uos etiā faciatis, quæ amicus charitatie pauca dicturus sum, æquo animo atq; tranquillo percipite. Ecce honorabiles uiri, quibus potui demonstrationibus elucidari, quid sit poesis, quā uos ipsi nullā faciebatis, qui Poetæ sint, quod Poetarū officiū, q̄ mores, etiā fabulones scelestos homines, suasores criminū, & mille malis infectos clamabatis. Quid inde Musæ sint designaui, quas meretriculas dicebatis, & forte arbitrabamini lupanares. Quos si tūc sunt, si adeo uenerabiles, nō solū nō dānare debetis, sed eos colere, laudibus extollere, amare, & eorū, ut meliores efficiamini, studere uolumina, à q̄ ne uos tetrahat, aut ætas annosior, aut fumosiores audisse facultates, conemini ex uobis ipsis id posse, qd̄ de se nō erubuit annosus princeps, & uirtutū omnīū singulare decus Robertus rex Hierusalē, & Sicilia rex indyus, qui clarus olim philosophus, & medicinæ præceptor egregius, atq; inter ceteros eius tēporis insignis Theologus, cū in sexagesimū sextū usq; ætatis suæ annū paruipendisset Virgiliū, illūq; cū reliquis more uestro fabulosum diceret hominē, & nullius fore precii ornatu subtratto carminū, p̄ceto Frāscū Petrarchā archanos poematū referentē sensus audiuit, obstupescens seipsum redarguit, & ut ego dicēte meis auribus audiuī, asseruit se nūq̄ ante arbitratū adeo egregios atq; sublimes sensus, & sub tam ridiculo cortice, uti Poetarū sunt fisiones, latere potuisse, ut aduertebat post demonstrationē soletis uiri absconditos esse, suūq; mira cōpunctione dānabat ingenii, & infortunii, quod tā seto poeticū artificii cognouisset, nec erubuit, aut senio & spe breuis in futurum uitæ detineri potuit, quin sepositis studiis splendētū facultatū, ut plenū ē Virgilio sensum sumeret, cepit operā dare. Sanē festina mors nouum interrūpit studiū, quod si persequere potuisset, quis dubitet quin in maximū Poetarū decus & Italorū cōmodū studio tali uacantiū euasisset? Quid ergo quod regi sapientissimo sanctū uisum est, uos ne arripere indignum ducitis? uix credam. Nō enim uos tygres, aut immanes belluas reor, quorū ingenii uā illarū sentia in melius flecti nō possit. Attmē si præter hāc piā credulitatē meā in pectoribus uestris impetuus adhuc in immeritos perseuerat hostilis ardor in uestrum

Subiicit militationem auctor, qua ostendit, si quid ascerbius dixit, laesum, nō ultro se id fecisse

Exemplū Roberti regis

uestrum saltem decus quotiens uos linguae pruritus in uerba irritat. Quæso per sacrum Philosophiae pectus, cuius forsitan aliquando mamillas suxistis, ne in totum poeticum nomen adeo uos dedatis præcipites. quinimo si satis sani estis, distinctione, semper ubi opportuna sit uramini, ipsa quidem in concordia discordantia reducit, & absterlis ignorantie nebulis intellectum clarificat, & recta quo uult ducit ingenium. Et hæc facitote ne in honestis uenerabilibus implicetis Poetas, ex quibus multos fuisse genulum ostensum est. Sit satis uobis in illecebras Comicos irruere, in hos iras euomere, in hos bona cætorum pace omne uestrum uetset incendium. Præterea & Hebraicis parcite. Nō enim absque diuinæ maiestatis iniuria indigne lacerari possunt, & præmōstratū est Hieronymo attestante quosdā ex eis sub poetico filio sancto dictante spiritu sua cecinisse uaticinia, æquo insuper modo & Christiani ab iniuriis immunis seruandi sunt. Plures enim ex nostris Poetæ fuere, & adhuc sunt, qui sub tegminibus fictionum suarum Christianæ religionis deuotos sacrosque sensus commendauere. Et ut aliquid ex multis ostensum sit, noster Dantes dato sermone materno, sed artificioso scriberet in libro, quæ Comædiā nuncupauit, defunctorum triplicem statum iuxta sacre Theologie doctrinā designauit egregie. Et illustris atque nouissimus Poeta Franciscus Petrarca in suis Buccolicis sub uelamine pastoralis eloquii ueri dei, & in dytæ trinitatis laudes irasque eius incalcentes ignauia Petri nauiculā mira descriptione notauit. Stant uolumina, & intelligere uolentibus sensus apparent. Hos ultra uigent Prudenti atque Sedulii carmina sacram sub tegmento expromentia ueritatem. At Arator nō solum Christianus homo, sed Romanæ ecclesiæ sacerdos & cardo, Heroico carmine Apostolorum gesta more cantando poetico designauit. Iuuenecus insuper Hispanus homo, sed æque Christianus sub uelamento hominis, bouis, leonis, & aquilæ, Christi filii dei uiri redemptoris nostri actus omnes etiā fingendo cōposuit. Et ne plures in mediū deducā, si ut nostris saltem parcatis, nulla uos humanitas trahit, nolite seueriores esse matre nostra Ecclesia, quæ laudabili consideratione prospectans nō dedignatur cum multis, & potissime cum Origene se habere benigne. Fuere enim huic homini tam grandes in cōponendo uites, ut nunc circa id exhaustū uideatur fuisse ingenium, nec in scribendo fatigata manus, ex quo in millia uolumina uariarum materialium excessisse credat. Ex quibus omnibus more solentis uirginis, quæ inter spineta flores illeis colligit dignis, & spinarum aculeos sine separatim uilescere, omnis minus bene creditis laudanda sumpsit, et inter suos thesauros seruari uoluit. Videte igitur et examine, & æqua lance Poetarum dicta librate, & quæ minus sancte scripta sunt, sinite. Quæ autē bene dicta sunt nō dammate, quasi existimetis euestigio clamore in Poetas sublato, Augustinos, aut Hieronymos ab ignato populo arbitrari. Hi enim quibus æqua fuit cum sanctitate prudentia nunquā in poeticā, seu poeticæ artificium facere. Verū in errores genulitatis recitatos ab eis, quos semper etiā circumstantibus catholicæ ueritatis hostibus atque recalcitrantibus uoce intrepida damnauere, semper aduertentes eorum scripta tanta uerborum ac te cōposita, tanto lepore suaui, tanto sententiarum sale condita, tanto ornatu etiā desinita, ut ab eis expecti fore necesse uideatur quicquid quis uelit latino eloquio apposuisse decoris. Et ne longiori sermone uos traham, ut ait Cicero pro Archia, hæc studia adolescentiā agunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis profugium ac solatiū præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur, quæ si ipsi neque attingere, neque sensu nostro gustare possemus, tum ea mirari deberemus etiam cum in aliis uideremus, &c. Cum igitur non spernenda, neque abiicienda, sed colenda sit poesis, & inde Poetæ si sapiens satis dictum est. Si autem obstinati perseveretis in tabiem, esto uobis cōpariar cum aspernandi sitis, nihil ad sufficientiam scribi posset.

Etiam hoc nimium concedit Bocatius & μ. 80. 19. istis. Nam quid ad ciuiles formandos mores, Comædia aptus est? quæ si ideo reiicienda est, quia quædam in ea obscenius dicuntur, cur non eadem causa Noë historiam, aut Davidis, aliorumque reiiciamus, quæ nobis itidem illorum hominum peccata ob oculos ponunt, nō ut imitemur, sed ut cognoscamus, quā omnes æque à natura ad uitia comparati sumus, nec nisi diuina opre, ab illorum contagio possumus liberari.

LIBRI DECIMIQUARTI FINIS

GENEALOGIAE DEO

RVM GENTILIVM, LIBER DECIMVSQVINTVS, ET
VLTIMVS, IN QVO AVTOR PVRGAT SE
IPSVM OBIECTIS IN SE.

PROOEMIUM

VND A VI setenissime rex, quibus potui armamentis hinc inde nauiculam, ne æstu procellosi maris, aut uentorum in aduerso impetu pelletur in litus, & illisa ruptis compaginibus solueretur. Et ne crepitibus desuper nubibus, in imbrem solutis infestū aut corrosūcū salaminibus ignem dilueretur, aut uerteretur in cinerem, tegumēta super addidi, quæ opportuna ratus sum, nec nō & plotis atque rudentibus illam alligari scopulis, ne ab undis se retrahentibus unā cum illis traheretur in pelagus. Aduersus uero dei iram nil mortalium obstacula iuuant, & ob id suis in manibus linquendam censui ipse, absque cuius suffragio nil profecto stare potest, illam seruet misericordia sua. Nūc autem superest, ut iniecta in fatigatum nauam tela excutiam, ac si possim qualitercūque amoueam. Quis enim dubitet quin peccata a multis? Sanē ut forte minus æquo animo uisus sum, quādoque tulisse quæ in poemam & Poetas immissa fuere, sic summa cum patientia quæ in nauam euolauerunt, quocūque iussu missa perferam, nec huius patientiæ ratio longe abest. Indigne quippe meo iudicio pulchra poesis & elegantes hac in facultate uiti lacerari fuere, nescio utrum superbior an ignorantium potius maledictis dixerim. Nauta autem non sit, nam si pro uiribus conatus sit arte nautica per maris uertiginosos anfractus, & confragosa scopulis freta cymbam in tutum deducere, ne iuste redargui possit. Scio tamē quia multarum rerum ignarus sit, & ideo ex multis eo minus aduertente, commissis forsitan merito redargui potest. Agam igitur quod potero, iuuante deo, ne omnino temerarie uideatur egisse quod fecerit. ipse me eripiat de faucibus malignantium, qui ex camino ignis ardentis eripuit illæsos Israelitas pueros sperantes in se, & in finem laboris extremi me deducat in sui sanctissimi nominis gloriam & honorem.

Videtur funes
quibus prora
alligatur in-
telligere

Minus opportuna preciosa fore nonnunquam.

Cap. I

Circumspicient scio colosseum hunc, undique iam dicti, seu alii intentis oculis carptores egregii, eoque conspecto atiolos dicturi sint, pia forsitan intentione. Durum enim homini est hominum mentes cognoscere, tam grande opus minime opportunum esse, & ideo in precio non futurū. Hi quidem his paucis uerbis ferē opus omne concutient, cum a quadam non satis expressa ueritate uideatur obiectio, non solū colorari, sed etiam approbari. Quis enim non dicat intuitu primo, non dicam non opportunas, sed etiam superfluas fore Poetarum fabulas, ex quibus hoc opus omne cōsistit. Verum aliter ego sentiendum teor, fateor enim fabulis hoc opus consistere sic, si concessero illud minus opportunum. Multa etiam nō opportuna, & hæc inter opus hoc præciosissima fore monstrabo, & inde hoc opus quoniam utile tam reipub. quā priuata sit, ostendam inter opportuna etiam numerandū. In precio igitur & maximo esse multa minime opportuna, & artificium hominum adinuenta, & naturæ opere facta monstrantur. Exquirimus enim lapicidas, cementarios, doctores, & architectos, insignes uolentes domos cōstruere, quas rudis uillicus ex luto & palustribus calamis opportunas erigeret, templa, capitolia, palatia tegum, populorum, atque principum maximis sumptibus cōstruenda, pictura superflua decoramus, aureis celatisque uasis uimur, cum opportunitati possint deservire samia. Sic coronis, purpureis uestibus, &

als, colossūm
De æstimatio
ne operis quā
refert ad ipsū
usum fabularum.

K amillis

armillis aureis delectamur, cum lanicium simplex cuiuscumque pecoris sufficiat opportunum, & sic artes & ornamenta, quæ minime opportuna sunt in precium deuenire. Sed quia hæc ambitione hominum quis posset preciosa dicere, uideamus nunquid naturam rerum discretissimam etiam circa superflua ambigua uelimus dicere. Et quæso ad quid capitis capilitium opportunum sit nemo dicet, illud tamen multi firmitate deo preciosum fore, ut si absque eo Venus incedat, suis etiam comitata gratis Marti placere non possit, eumque tanti æstimatum à Cæsare dictatore, ut ad contegendum caluicium perpetuam lauream à senatoribus impetraret. Ad quid hominum barba: quæ si quis ætate prouectus careat, non absque rubore hominibus immiscetur aliis. Ad quid cornua ceruo, ad quid pictæ uolucres penitus concessæ sunt: ob ornamentum, non ob aliud responderi potest, & sic ne per plura discutram, quod alias non erat in pretio, ornamentum causa efficit preciosum. Et sic ornamentum causa quid efficit preciosum, hoc profecto opus erit in pretio. Quid enim pulchrius in collocaionibus hominum, quam nonnunquam immiscuisse fabellas sententiis: quid decedius quam fructuosos fabellarum sensus eisdem applicuisse colloquiis: & hoc opus unumquodque præstabit abunde. Hæc in super ponderosis & accuratis orationibus, plurimum asserere decoris satis apparet cum passim mixta scriptis Ciceronis, Hieronymi, & aliorum prudentium uirorum illa legamus. Poterat ergo sufficere ostendisse hoc opus preciosum ornamentum causa. Sed huic superadditur utilitas, quæ ex hoc consequitur tam publica, quam priuata, ex qua precium maius efficitur. Existimabatur enim nonnulli Poetas peritos homines simplices tantum composuisse fabellas, & per consequens non solum non uiles, sed illos arbitrabantur damnosos & discurrentes, legendo nullum ex fabulis emolumentum sumebant. Hoc autem opus dum fictio nibus uelamentum amouet, & eruditos fuisse uitos Poetas ostendit, & legentibus facit fabulas cum delectatione fructuosas. Et si qui falsa opinione perisse uidebant Poetas reip. insignes, & quasi rediuiui reddunt, & priuatim quæ incognita abieciat utilitas, per hoc patefacta colligit, & altiores sensus & ingenia legentium excitantur. Præterea spero, sic nolente deo, uti hæcenus fuisse consurgunt, qui ad poeticam mentes erigent, quibus non modicum, dum ueterum monumenta perlegerint, commodi per hoc opus præstabitur, ex quo fiet saltem fabulis preciosum. Sed quid multa dicam: Si cessent quæ dicta sunt omnia, dummodo princeps optime, cuius iussu, labore sumpsi, tuo per hoc opus desiderio satisfactum sit, illud preciosissimum duco. Esto laudabile sit placuisse pluribus, sic si tua celsitudini minime gratum sit, etiam si placitum atque acceptabile cæteris ueniat, parui apud me momenti fiet. Tuum igitur est istud preciosum facere, aut si liber abicere.

Perseuerate sæpe diutius quæ minus duratura uidentur.

Cap. II

De diuturnitate operis

Adem forte pietate loquatur & alii, dicent quod postquam timosum opus uiderint nec bene compactum, nec diu mansurum ruinam præmonstrantibus, fatiscantibus rimis. Ego his præmonitionibus libens ago gratias. Excitant enim ab oculis meis somnum, meque solentem faciunt, ut opportunum præstem subsidium. Verum quoniam ante ceptum opus sit euasurum, illud ratus sum, si satis memor es rex indyete. Istud idem circa principium testatus his quibus potui rationibus, ostendens cur strabum, mutilum, cicatricibus plurimum existimarem illud futurum, & ut satis apparet, & isti aiunt, Mea me non fefellit præmeditatio. Et ideo circa defectum hunc iure excusandus uenio. Sanè quibus adminiculis potui, illud in robur deduxi, nec postquam deductum est, inexcogitatas, aut nouas contraxi rimas. Veretres autem & præuidisse quod ariolantur, isti arbitror adeo repente non facient. Nam si more mortalium per coniecturas de futuris præuidere uelimus, in longum perseuerabit hoc opus. Vidimus enim sæpe in laxo firmatas arces in ruinam ire citius quam in palustri luto piscatoria situata domus. Hi autem qui sibi non satis firma ædificia norant, uigilantes inspicunt sæpe, & sic si exigat opportunitas, restaurant fundamenta, resarciunt parietes, testa tignis, & solaria uariis adiumentis suffarciunt, & sic quæ ilico casata uidebantur, nonnunquam recta deducuntur in seculum. Secus qui forma se possidere existimant. Nam dum secuta quæ te tenentur

te tenentur, & ecce lapis unus grandi pondere pressus attritus crepitat, & omne secum attrahit ædificium in ruinam. Sunt & alii casus, palatia ambit inuidia, & odia excidium parant, parua domus paucis, & possessori cognita, quædiu deo gratum est, perseuerat. Quis autem bitari potuisset Ilium, recentem adhuc Priami ciuitatem, tot tetræ uiribus diuinis, splendide regni totius Asiæ arcem toti minantem Græciæ lapsuram citius, quam pauperis Aglai Sordidii gurgustio. Sic & robustos uidimus iuuenes, uiuaci atque præclara ualitudine decoros, parua interueniente febricula, seu accidente alio, in repentinam ferè præcipitari mortem, ubi nonnunquam inualidi senes in longiore etiam quam uelint euasere uita. Sed quid refert per exempla discurrete, quorum abundantissima uita mortalis est: dicant isti quod uolunt, & ego quod cupio arbitror, hoc tamē scio certissimum. Nisi dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam. Ipsius est seruare atque cõterere, ipsius solius est, quantum mundana omnia in longum duratura sint, seu quanto casura scire, prudentium in eo spes omnis est, ipse uideat. Ego quidē quia timosum opus meum cognoui, eidē humilitatē imperaui, sciens quia deus humilibus dat gratiam. Sed quid ego de longitudine æui huius uerba facio, cum mihi permaximum sit, si adeo timosum, adeo mutilum, adeo cauernosum, ut illud composuisse potui, ad tuas usque manus, mi rex, peruenire queat, ut non dicam uigilantiā, sed obediētiā meā cognoscas. Satis mihi hoc opus erit, si tandem ulterius perseueret diuinæ bonitati, & fortunæ regis imputandum existimo.

Nequissimè membra huius aptius collocati. Cap. III

De compositione

Vperuenient quidam, Ariolor, & inspectis, quæ alii inspexere, dicent optabilius fore prudenti hanc concidere molem, quam consistere diu, cum casus defectus eius sublaturus sit, quos perseueratio demonstrabit, & hunc potissime, quod latum pectus ex craneo, ex pectore tibiæ formatum sit, & pedes in uerticem reuoluti. O sententia Socratis, felices medici, quorum terra reguntur errores. Cum scriptorum sapissime etiam benedicta, quoniam in propatulo sint, caninis lacerantur dentibus, at saltem infestentur latratibus, quod summo exquisitum atque compositum labore est, & illustrium uirorum autoritate, ubi possibile fuit, formatum, prætereuntium uerbis ferè deiectum est. Sed quidē patiēda sunt omnia, ut conaulcetut humilitate proteruia. His tamen sic aientibus, quid responsurus sum, nihil habeo præter quod nouerim de principio genealogiæ huius multos multimode opinatos, quod nec circa primi huius uoluminis libri initium ommissum est, atque ostensum, quoniam uetustissimum sumperim, ut de cæteris aliqualis haberetur mentio, & huic uetustissimo capiti, prout compositum potui, successiue pectus & reliqua membra applicui. Si alia uetiores sint, aut potior ostendentes ordinem, quod non nego fore possibile, & si multum uigilauerim, plura & alia reuoluendo uolumina, non uidisse fateor, nec noui quo ordine membra tam ingentis corporis possent aptius collocari, & producant ipsi in medium quod nouerunt, ut eis uisus si iure quæ scripsi damnanda sint, suis fides adhibeatur integra. Nam dixisse me tantum ex craneo confecisse pectus, & nil aliud ostendisse, est potius inique detrahere quam laudabiliter redarguere, aut utiliter emendare.

Non appositum est quod minime compertum est.

Cap. IIII

Retet compositionis indecentiam pauloante redargutam multa esse ommissa, quæ apponi debuissent, hi forsitan superaddent, uel alii. Hoc ego si uelim negare, non possum, cum meminerim saltem de spectantibus ad superficiem fabulosam ob librorum defectum. Circa huius operis principium scripsisse multos, ex prole deorum defuturos homines. Et si tamen libri reperti dicantur, quis mortalium tam audax erit, ut prorumpens dicat uidisse se omnes, atque legisse: Ego autem non uiderim, etiam quos alii uidisse potuere, absque frontis rubore confiteor, multos ommissos fore, & nonnullos forsitan ob labilis memoriæ culpam. Non enim sufficit uisus, & iccirco indulgeant quæso memores, & quod ignorantia siue obliuione factum est, nolint æquiparare malitiæ. Adest & res alia, in quam forsitan possunt obloqui uiri sublimes, scilicet circa explicationes sensuum fabularum exhibitas. Absit, ut his ego ues

K 2 lin

lim obfistere, possibile quidem teor, cum nunquam de me ausus sim tam magna pretere-
mere, quoniam me minus ad hæc ualere ratus sim, & quis ex imperfecto homine perfe-
ctum exquirat opus? Solius est dei perfectum opus componere, quoniam & ipse perfectus
est. Siquid tamen temerarius egi, circa hoc tuo iussu rex optime impulsus egi. Er ob id si
circa hanc partem minus bene egerim, imponatur onus celsitudini tuæ. Ast ego hos pru-
dentiores deprecor per uenerabile ac sanctum philosophiæ nomen, quod colant, existi-
mo ut quidam sapientiorum autoritate. Dentes in minus bene commissum insigunt,
ita pia humanitate etiam medeantur. Non enim inuictum est, ut nedum eruditos homi-
nes uidere, quod indoctus non uiderat, si aliquando indoctos uidisse quod minime ui-
derat eruditum. Homo enim sum ego, & hominem peccasse nec nouum est, nec mirabile.
Ait enim Flaccus, Quandoq; bonus dormitat Homerus. centum præterea Argo fuisse ocu-
li, bini & bini uicissim dormientes, uigilantibus reliquis, & tamen quin somnū aliquā-
do ire permitteret omnes cauisse nō potuit. Si ergo mihi, cum tantū duo sint, & hi quan-
doq; a sopore tacito uincantur, mirabile nō est. Exprimant igitur quæso, quod a me per-
missum est, & fabularum enucleationes suppleant, aut si minus debite quid expositum
sit immutent, & in melius quod minus decenti opinione firmatū est, reformantes emen-
dent. Ego quidem & si non plene, uerum tamen sancte scribere ratus sum, quod si mini-
me factum est, non adeo obstinate perinax sum, quin meum humiliter fatear crimen, &
grato animo emendationē suscipiā tanq; homo, qui etsi iam totis pedibus in sensū ten-
dam, doceri non uereor, imō cupio & persequor. Hoc enim si fecerint, perfectius incedet
opus, & ego doctior factus magis eorum liberalitate laudandus efficiar.

*Excusat se autem librorum inopia, & sanè mea quidem sententia, etiam conatus uiri laudandus est,
etiā si ne tantū quid præstisset, cū post eū haftenus nemo uel mediocrē in hoc argumēto operā posuerit.*

Nullas fabulas aut historias, nisi ex commentariis ueterum sumptas inesse. Cap. v

De stylo

Nisurgent hos præter & alii, & quasi queruli clamabunt, quoniam inaudis-
tas fabulas & historias, ut textus grauioribus & implicatioribus facerem, misce-
rim. Fateor non nouas fabulas aut historias inuicisse ueteribus, sed for-
san à multis ex latinis his inauditas seculis, ex quibus nullas nisi ex comen-
tariis ueterum sumptas apposui, nec ut grauioribus, aut implicatioribus textus
excuderem, sed sic opportunitate exigente factum est, discolorum quippe & male secum
conuenientium conuestio talis est. Nil enim æquo animo pari possunt, si textus faciles
scripseris, & laxa quadam claritate patentes, pedestrem dicunt styli, & puerile pedag-
gon redolentem, & fastidientes abiiciant, si paulum actiorem didaueris, primo ingressu
fatigati, cum non obuius sensus euestigio tendit ingenio, scribentem accusant, scabro-
sumq; dicunt, etiam si facili sit artificio delinitus, & indignantes negligunt. Ego quippe
nulla propter lesione circumuolutum scripsisse mereor, nec uideo etiam si ex compositio-
fecissem, quod intertextæ fabulæ quantumcunq; ab eis inaudita possint difficultatis aut
obscuritatis afferre. Reor tamen hos actu quodam tacito fabulas uelle, & historias sibi in-
cognitas damnate tanquam non uetas, sub prætextu textus impliciti. Iam dictum est ex
commentariis ueterum sumptæ sunt omnes, ut referentium autorum nomina testantur
apposita, quas si forsan non uiderint, quasi nil uerum esse possit, nisi quod legerint repro-
bandas existimare non debent. Certissimum ego habeo eos multa uidisse, quæ mihi pe-
nitius incognita sunt. Sic & ego legisse potui, quæ nondum ad eorum deuenere notitiā.
Nemo solus præter deum cognitionem omnium rerum habere potuit usquam. Eo igitur
tur animo à me comperta legant, quo uolent alios legisse sua, & forsan si aliquantū acer
uideatur contextus, cogant in uires ingenium, & sentientes aduertent perlucidum esse,
quod arbitrabantur obscurum.

De autoribus
quos i hoc or-
pere secutus ē

Insignes uiros esse, quos ex nouis inducit in testes.

Cap. v 1

Horum puto quippe hæc etiam erit querela, quod in testes scriptorum inauditos ue-
teres, & nouos incognitos autores induxerim, quibus utrum præstada fides sit, in-
certum

certum est, habet equidem quærimonia hæc aliquid grauitatis. Nam quantumcunq; nō
ui fuerint, qui nunc ex autoribus ueteres sunt, uidetur quod per multa secula perseveratū
est, à longitudine temporis approbatum sit, & inde plurimū autoritatis sumplisse, quod
utrum de omnibus nouis, quantumcunq; bene sint meriti, arbitrari debeat apud multos
uideri in pendulo. Ego autem huius sententiæ sum, nunquā in æuum duraturos hos,
quorū nouitas approbata non sit, cū ab eorum nouitate necesse sit exordiū approbatio-
nis sumendum, & sic ego eos, quos nouos inuoco, cum uiuos nouerim, aut noscā meri-
tis eorū agentibus, egregios esse uiros, atq; probandos, ausus sum in testimoniū euocare.
Hoc enim mihi constat ex omnibus eos ferē per omne uitæ tempus studiis uacasse sacris,
eos inter insignes, scientia & moribus semper uersatos homines, eos uita laudabiles, nec
ulla turpi nota signatos, eorum scripta aut dicta à prudentioribus etiā esse approbata. Cre-
do his agentibus equiparanda sit eorum nouitas uetustati. Verum ne quis arbitretur me
minus graues produxisse uiros, eosq; uelim mea autoritate probabiles facere. Liber de nō
uissimis aliqua singillatim scribere, ut & aliorū iudicio, si satis bene dixerim, appositū sit.
Induxi sæpe generosum atq; uenerabile senē Andalo de Nigro Ianuensem olim in mo-
tibus astrorum doctorem meū, cuius quanta fuerit circumspēctio, quanta morum graui-
tas, quanta syderū notitiā, nosti tu rex optime, tibi etiā, ut aiebat ipse, cū adhuc esses Ro-
mæ conformitatis studiorum familiarissimus fuit, & ut ipse uidisse potuisti, nō solum te-
gulis ueterum, ut plurimū facimus, astrorū motus agnouit, sed cū uniuersum ferē pera-
grasset orbem, sub quocunq; climate, sub quocunq; orizonte experientia discursuum cer-
tior factus, uisū didicit, quod nos discimus auditu, & ob id, in omnibus illi fidem præ-
standam crediderim. Circa ea tamen, quæ ad astra spectare uidentur, non aliter q; Cicero
ni circa oratoriā, aut Maroni circa poëticam exhibendā cenfeo, huius insuper plura stant
opuscula astrorum, cæliq; motus ostendentia, quæ quantū sibi circa talia præminentia
fuerit, ostendunt. Vñ senem hunc, sic & Dantem Aligeri Florentinū poëtam conspicuū,
tanquā præcipuum aliquando inuoco uirū, meretur quidem. Fuit enim inter ciues suos
egregia nobilitate uerendus, & quantumcunq; tenues essent illi substantiæ, & à cura fami-
liari, & postremo à longo exilio angetur, semper tamē Physicis atq; Theologicis doctri-
nis imbutus uacauit studiis, & adhuc Iulia fateatur Parisius, in eadem sapissime aduersus
quoscuq; circa quamcunq; facultatem uolentes responsionibus aut positionibus suis
oblicere disputis intrauit gymnasium. Fuit & hic circa poëticam eruditissimus, nec quic-
quā illi lauteā abstulit præter exiliū. Sic enim formauerat animo nunq; nisi in patria illā
sumere, quod minime illi permissum est. Sed quid plura? Qualis fuerit, in clytū eius res-
tatur opus, quod sub titulo comœdiæ rhythmis Florentino idiomate mirabili artificio scri-
psit, in quo profecto se nō mythicū, sed catholicum atq; diuinū potius ostendit esse Theo-
logum, & cū ferē iam toto notus sit orbi, nescio utrū ad celsitudinem tuam sui nominis
fama peruenerit. Memini insuper, esto, tato Franciscum de Barbarino traxisse in testē ho-
minē quidē honestate morū, & spectabili uita laudabilem. Qui & si sacros canones lon-
ge magis quā poëticam nouerit, nonnulla tamen opuscula rhythmis uulgari idiomate
splendidis ingenii sui nobilitatem testaria edidit, quæ stant, & apud Italos in pretio sunt.
Hic integerimæ fidei fuit, & reuerentia dignus, quē cum inter uenerabiles non dedigne-
tur Florentia ciues, optimū semper & in omnibus fide dignū habui testem, & inter quos-
cunq; egregios uiros numerandū. Traho præterea aliquando Barlaam Basilii Cæsariensis
monachū, Calabrū hominem, olim corpore pusillū, prægrandem tamē scientia, & Græ-
cis adeo eruditū ut imperatorū & principum Græcorū atq; doctorum hominū priuilegia
haberet testantia, ne dum his temporibus apud Græcos esse, sed nec à multis seculis circa
fuisse uitam tam insigni, tamq; grandi scientia præditū, nōne ergo huic & potissime in
rebus ad Græcos spectantibus ego credā? Non enim opus suū aliquod uidi, esto cōposue-
rit, nōnulla audiuerim, habui tamen ex suis scripta quædā in nullū redacta librū, nec ali-
quo insignita titulo, quæ etsi illū nō satis in latinis literis instructū ostenderent, eū tamen

Andalo

Dantes

Franciscus de
Barbarino

Barlaam

Paulus Perusi multa uidisse, atq; perspicacissime sensisse monstrabant, æquo modo & Paulū Perusiū
nus grauiissimū uirū ceteris immisceo, qui & ætate prouectus, & multarū rerum notitia do-
ctus fuit, diu magister & custos bibliothecæ Roberti Hierusalem, & Siciliæ regis indyū. Et
si usquam curiosissimus fuit homo in perquirēdis, iussu etiā sui principis, peregrinis un-
decūq; libris, historiis, & poëticis operibus, iste fuit. Erob id singulari amicitia Bardæ iun-
ctus, quæ à latinis habere non poterat, eo medio innumera exhausit à Græcis. Hic ingen-
tem scripsit librū, quem collectionū titulauerat, in quo inter cetera, quæ multa erāt, & ad
uaria spectantia, quicquid de diis gentiliū nō solū apud Latinos, sed etiā apud Græcos in-
ueniri potest adiutorio Bardæ arbitror collegisse. Nec dixisse uetebor ego iu uenulus ad
Theodotius huc longe antequam tu in hoc opus animū meū traheres ex illo multa uidus potius q̄
intelligens sumpsi, & potissime ea quæ sub nomine Theodonii apposta sunt. Quem li-
brum maximo huius operis incommodo Biellæ impudicæ coniugis crimine, eo defuncto
cū pluribus aliis ex libris eiusdem deperditū cōperi. Puto igitur eo tempore, quo mihi pri-
Leontius mo cognitus est, neminē illi in talibus æquiparandū fuisse. Post hos & Leontiiū Pilatum
Thessalonicensem uirū, & ut ipse asserit, prædicti Bardæ auditorem persæpe deduco, qui
quidē aspectu horridus homo est, turpi facie, barba proluxa, & capilitio nigro, & medita-
tione occupatus assidua, moribus incultus, nec satis urbanus homo, uerū uti experientia
notum fecit literatū Græcarū doctissimus, & quodāmodo Græcarum historiarum atq; sa-
bularum arcium inexhaustū, esto, latinarum non satis adhuc instructus sit, huius ego
nullū uidi opus, sanē quicquid ex eo recito ab eo uia uoce referēte percepi. Nam eum le-
gentem Homerū, & mecū singulari amicitia conuersantem serē tribus annis audiui, nec
infinitis ab eo recitatis uergente etiā alia cura animū, acrior suffecisset memoria ni schedu-
lis cōmendaſsem. Similiter & Paulū Geometram, conciuem meū, quē tibi rex indyæ sa-
ma notissimū scio, ad hæc assumendū aliquando ratus sum, eo quod nouerim nulli us-
quā alteri tempeſtate hac, adeo sinum Arithmeticā, Geometriam, & Astrologiā aperuisse
omnē, uti huic aperuere, in tantū, ut nil arbitrer apud illas illi fuisse incognitū, & quod
mirabile dictū, etiā & uisu longe magis quicquid de syderibus aut cælo loquitur. Conſe-
ſtim propriis manibus instrumentis in hoc cōfectis oculata fide demonstrat spectate uo-
lentibus, nec est hic tantū patriæ aut talis notus, longe quidē studiorum suorum Parisius
fama clarior est, q̄ apud suos sit, sic & apud Britannos, Hispanosq; & Aphros, quos per-
tes hæc in prædio studia sunt. Siquidē felix homo erat iste, si animo erat ardētor, aut libe-
Franciscus raliore seculo natus. Quid tandē & Franciscū Petrarchā Florentinū uenerandissimū præ-
Petrarcha ceptorem, patrē, & dominū meū, nuper Romæ ex senatusconsulto approbante Roberto
Hierusalē, & Siciliæ rege indyto, ab ipsis senatoribus laurea insignitū, inter ueteres uiros
illustres numerandū, potius q̄ inter modernos induco. Quē non dicā, Itali omnes, quo-
rum singulare ac petenne decus est, sed & Gallia omnis atq; Germania, & remotissimus
orbis angulus Anglia, Græciq; plures nouere Poëtā præcipuū, nec dubito quin usq; Cy-
prum, & ad aures usq; tuæ sublimitatis nomen eius indyta fama detulerit. Huius enim
iam multa patēt opera & metrica, & prosaica memoratu dignissima, certū de cælesti eius
ingenio testimoniū hinc inde ferētia. Stat enim exitum cupiens adhuc sub cōclauī clauſa
diuina Aphrica Heroico carmine scripta, primi Aphricani narrans magnalia. Stat Bucoli-
cum carmē iam ubiq; sua celebritate cognitū. Stat & liber Epistolarū ad amicos metrico
scriptarū stylo. Stant præterea ingentia duo epistolarū prosaicarū uolumina tanta senten-
tiarū, tanta rerum gestarū copia, tanto ornatu artificio splendentū, ut in nullo Ciceronia-
nis postponendas eas censeat lector æquus. Stant in medicū inueſtiæ, stat solitaria uitæ
liber. Et qui paucis post diebus in lucē nouissimus uenturus est, de remediis ad uirūq; for-
tunā. Sunt præterea in officina plures, quos cito eo uiuente fabrefactos legemus in publi-
co. Quis ergo hunc in testem renuat? Quis dictis eius fidē præstare deneget? O nisi paulo
ante tenui calamo scripsissem quot & quas eius possem superaddere laudes, quibus di-
storum ab eo fides amplior deueniret. Sed ad præſens dicta sufficiant. Hæc igitur quæ de
nouis

notis dicerem habui, uerū tie de incognitis antiquis ab his uideatur omiſſum pauca di-
cenda superſunt. Dicent igitur hi me inauditos à se inducere autores, quasi, quia eorū no-
mina non audiuerint, nō illis integra præſtanda ſit fides, inſipientis equidem eſt credere
nil, præter quod uiderit fide dignum, quasi lectis fidem legēdo iniunxerit ipſe. Fateor me
autorū plurimum, quorū forſan nomina nonnullis modernorū peregrina ſunt,
dicta & fabulas recitaſſe, eo quod, ut iam dictum eſt, antiquitate uideantur approbata, &
hos omnes aut uidi, aut legi, aut à recentioribus allegatos comperi, quos ſi hi queruli nō
uiderunt, aut eorū non audiuerint nomina, non autorū, ſed deſidiæ eorū crimen eſt,
& ideo ſibi imputare, non de me conqueri debent, nō enim poſſunt uolumine à biblio-
thecis in manus euolare torpentū, nec qui uiderunt debent nomina uiſorum hoſtiam
deſerre, legant, perſcrutantur, & inuenient quod nō norunt, & peregrini efficiantur do-
meſtici, & cōperient eos ſic autoritate ualere, uti arbitrant quod ualeant quos legerūt. Hæc
igitur habeo quæ de autoribus tam nouis, quā ueteribus à me productis dicenda reor,
quorū ſi me ad inducendum nō prouocarent merita, ad id opportunitas cogeret. Ha-
bent enim ciuiles & canonicæ leges præter textus multiplices, hominū nequitia, ſemper
auſos apparatus ſuos à multis hæſenſus doctores editos. Habent philoſophorū uo-
lumina diligentissime commēta compoſita, habent & medicinales libri plurimorū ſcri-
pta omne dubiū enodantia, ſic & ſacrę literę multos habent interpretes, habent nec non
& facultates, & artes relique, gloſatores proprios, ad quos ſi opportunum ſit uolens habet
ubi recurrat, & quos uelit ex multis eligat. Sola poëſis, quoniam perpaucorū ſemper do-
meſtica fuit, nec aliquid afferre lucri auaris uiſa ſit, non ſolum per ſecula multa negleſta
atq; deieſta, ſed etiā uariis lacerata perſecutionibus his caret ſubſidiis. Quam ob cauſam
ſaltem huc illuc ad quemcūq; poſſumus abſq; tam celebri ſeleſtione recurramus neceſſe
eſt, & ſi nō multum, à quocunq; ſaltem quod modicum poſſumus excerpamus, quod
à me factum præſepe intelligenti ſatis apparet, cū nō nunq̄, nō tantū ad nouos autores di-
ueterim, ſed ad gloſſulaſ etiā autoris carētes nomie recurſum habuerim. Et iccirco q̄ruli,
ſic opportunitate uolēte, nō ſolū inauditis ueteribus, ſed & nouis etiā autorib. acquiſcāt.

Ex hinc fortasſe eſt, cum facilis aurium lapſus ſit, quod quedam perperam translata ex Homero &
eius commentarijs deprehendimus.

Carmina nonnullis agentibus cauſis huic immixta ſunt opeti. Cap. VII

Seu hos, ſeu alios dicturos nō dubito quoniā oſtentationis grana Græca carmina ope De eo quod
si magis immiſcuerim, quod ſatis adueto nō ex charitatis ſomite emiſſum, quinimo Græca admi-
uredine liuoris impii impellente ex aduſti cordis intinſeco hæc emittat obiectio, impie fa- ſcuit
ſum eſt. Aſt ego proſecto nō cōmouebor opitulante deo, ſed more ſolito humili gradu
in reſponſum ibo. Dico igitur, ſi neſciunt carpentes immetitum, inſipidum eſt ex riualis
quætere quod poſſis ex fonte percipere. Erāt Homeri libri mihi, & adhuc ſunt, ex quibus
multa operi noſtro accōmoda ſumpta ſunt. Et ex his ſatis petipi poteſt plurima à priſcis
aſſumpta, à quibus tāquā à riualis nō eſt dubiū quin ſumete potuiſſem, & ſumpſi ſæpiſ-
ſime. Vetum uiſum eſt aliquando ſatius ex fonte ſumete quā ex riuo, nec ſemel tantū
conſigiti, non in riuo repperi quod abundantiſſimū erat in fonte. Et ſic aliquādo in hoc,
hinc delectatio, inde neceſſitas impulſe, delectant in ſuper ſcriptores nō nunq̄ aliqua ſcri-
ptis inſerere, quæ habeant aliquo modo lectorem ſiſtere, ac in oblectationē ſeu quietē de-
ducere, ne perſeueratione nimia uniformitate leſtione tractus in tediū à lectura deſiſtat,
quod immixta carmina aliquādo forſan feciſſe poterūt. In ſuper quod in propria forma
poſitū eſt, habet uires testimoniū pleniores, ſi forſan obiurgator inſiſtat, ſi ſic ergo qui ſcri-
pto à me carmini fidem non præbeat, adinuenta Iliade uel Odyſſea poterit uidiſſe, nun-
quid uera aut falſa deſcripſerim, & ſi uera, plenior erit testimoniū certitudo. Nec in ſup ego
ſolus ſum, qui miſcuerim Græca latinis, uetus cōſuetudo eſt, uoluant, ſi libet, uolumina
Ciceronis, uideant ſcripta Macroſii, intueantur Apulei libros, & ne plures afferam, ma-
ximi Auſonii opuscula legāt, hos ſepiſſime uerſus Græcos latinis literis inſerētes inueniēt.

Horū ego uestigia in hoc secutus sum. Reor dicent illico, si dudū laudabile fuit, hodie fū-
uolum esse laborem. Nam cū nemo sit qui Græcas literas norit, est cōsuetudo uetus abo-
lita. At ego in hoc latinitati cōparior, quæ si omnino Græca abiicit studia, ut etiā nō no-
scamus characteres literarū. Nā & si sibi suis sufficiat literis, & in eas omnis occiduis uer-
sus sit orbis, sociatæ Græcis lucidiores proculdubio apparetent, nec præterea omnia secū
à Græcia ueteres traxere latini, multa supersunt, & profecto nobis incognita quibus pos-
semus, scientes effici meliores. Sed de hoc aliās. Hi demum non prospiciant, ad quē hoc
opus ego dirigā, cui laborem impendam. Vidissent quippe, quoniā eruditissimo regi, &
cui tam Græcarū quā latinarū literarū, si uera fert fama, notitia est. Et quem penes cōti-
nue docti homines Græci sint, quibus Græca carmina, ut his ignatis, nō uidebunt super-
flua. Sed quid multa geramus paululū obiurgatoribus morem, ostentationis causa Græ-
ca carmina scripsi, quid inde quæso mordendus sum: cui enim iniuriā facio, si iure utar
meor: Si nesciunt, meū est hoc decus, mea est gloria, scilicet inter Hetruscos Græcis uti car-
minibus. Nōne ego fui, qui Leonitū Pilatū à Venetiis occidua Babylonē quærentē à lon-
ga peregrinatione meis flexi cōsiliis, in patria tenui: Qui illū in propriā domū suscepī, &
diu hospitem habui, & maximo labore meo curavi, ut inter doctores Florētini studii sus-
ciperetur, ei ex publico mercede appositā. Fui equidē ipse in super, qui primus meis sum-
pibus Homeri libros, & alios quosdā Græcos in Hetruriā reuocaui, ex qua multis ante
seculis abierāt nō redituri. Nec in Hetruriā tantū, sed in patriā deduxi. Ipse ego fui, qui pri-
mus ex latinis à Leonio Pilato in priuato Iliadem audiui. Ipse in super fui, qui ut legeren-
tur publice libri Homeri, operatus sum. Et esto non satis plene perceperim, percepi tamen
quātū potui, nec dubiū si permansisset homo ille uagus diutius penes nos, quin plenius
percepissem. Sed quantulumcūq; ex multis didicim, nōnullos tamen præceptoris de-
monstratione crebra integre intellexi, eos q; prout opportunum uisum est, huic operi mi-
seui. Quid hoc mali est: fabulas Græcorū scripsisse, quātū hic liber plenissimus est à nomi-
ne ostentationis causa factū dicitur paucos inseruisse uersiculos, Græcis literis scriptos las-
cessit. Potuit Marius Arpinas superatis Afris, Cymbris, & Theutoniciis more Liberti patris
cantolo in poculum uel. Sic & C. Duilius, qui Pœnos primus nauali certamine super-
uit, à cœna domū repetens semper lumine funalis carceri usus, & hæc quantumcūq; præ-
ter Romanæ urbis morem essent, equo animo tulere Romani. Mihi autē ita sentī nōnul-
li, si præter nostro æuo solitū latinis Græca carmina misceo, & ex labore meo paululum
gloriæ sumo. Rebar equidē latinitati aliquid decoris afferre, ubi in me liuoris nebulā ex-
tasse uideo. Doleo quippe, sed quid, arbitror doctos. Nā ista diducos de reliquis, & si cu-
randū sit, tolerari tamen patientia potest. Postremo tamē precor omnes, ut placido ferant
animo, memores Valerio teste, quia nulla est tam humilis uita quæ dulcedine gloriæ nō
tangāt.

Gentiles Poetas mythicos esse Theologos.

Cap. VIII

Quod Poetas
theologos uo-
cauit

Vidam forte religiosi homines sancto mouente zelo, legentes præcedentia,
dicent iniuriā sacrosanctæ religioni Christianæ illatā, dum Poetas gentiles
diximus esse Theologos, quos solos diuinis literis instructos hoc insigne
faciamus Christiani decoros. Equidē hos ego uenerandos homines puto,
eis q; si quando hæc aliqui dicentes erunt ex nūc gratias ago, salutis enim
meæ sollicitos sentio. Verum dum minus circumspiciunt quæ loquātur, ostendunt liqui-
do se paucos uidisse libros. Nā si multos studuissent, liber Cælestis Hierusalem inter cete-
ros famosissimus pertransiri non debuisset in uisus, in eo enim legisse potuissent Augusti-
num libro sexto referentem Varronis doctissimi hominis opinionem, qua ipse Varro at-
bitratur triplicem esse Theologiam, Mythicam scilicet, Physicam, atque Civilem. My-
thica autem dicitur fabulosa à ῥῆ mythicon Græce, quod latine fabula sonat, & hæc
comœdiis, de quibus supra & theatris accommodata est, quæ ob turpia in scenis adita-
ta ab illustribus Poetis etiā improbat. Physica autem quæ ut interpretatione uo-
cabuli percipitur, naturalis est, necnon & moralis, quoniam mundo uilis uideatur
laudabile

laudabile est. Civilis uero, seu politica, quæ & sacrificola dici potest, ad urbem spectare di-
citur, quæ ob sacrorum ueterum abominabilem turpitudinem à ueri dei cultu, atq; recti-
tudine fidei reprobanda est. Ex his enim Physica Poetis egregiis attribuitur, eo quod sub
fictionibus suis naturalia contegant atq; moralia, & uirorum illustrium gesta, & nōnū-
quam quæ ad suos deos spectare uidentur, & potissime dum sacra carmina primo in deo-
rum laudes composuere, atq; eorum magnalia sub cortice texere poëtico, ut in superiori-
bus dictum est, ex quo à prisca gentilitate Theologi nuncupati sunt, eos q; primos fuisse
theologizantes testatur Aristoteles, & quanquam à non uero deo nomen tale sortiti sint
uenientibus uetis Theologis perdidisse nequiuerunt, uim suam seruante uocabulo, quod à
quocūq; deo exortum est, quod reor aduertentes Theologi hodierni, scilicet nomen ex
causa inditum auferre non posse, ne de mythica uel alia possit intelligi Theologia se non
Theologos tantum, sed sacre Theologiæ asserunt professores, nec hoc est aliqua instātia
improbandum, quasi Christiano nomini iniuriosum. Nōne nos omnes homines di-
cimus, quosq; morales scimus constare ex anima rationali & corpore: Dato alii gen-
tiles sint & Israelitæ alii, & alii Agareni, & alii Christiani, & nonnulli adeo peruersorum
morum, ut potius immanes beluæ, quā homines habendi sint. Et tamē nullam sic o-
mnes uocantes Christo redemptori nostro iniuriā facimus, quem ultra deum uerū ho-
minem fuisse cognoscimus, æquo modo si quis Poetas dicat Theologos nulli facit iniu-
riam. Si sacros quis illos diceret, quis adeo demens est quin uideat quoniam mentiretur
Esto nonnunquā in præcedentibus pater, circa honesta eorum Theologia ueretur, quæ
sapissime potius physiologia, aut ethologia quā Theologia dicenda est. Dum eorum
fabulæ naturalia cōtegunt aut mores. Et hæc etiā circa catholicam ueritatem uersari po-
test, dummodo uelit fabularum conditio. Quod fecisse nouimus nonnullos Poetas or-
thodoxos à fictionibus quorum sacra documenta teguntur, nec sic his audisse difficile, uel
& Poetæ quādoq; sacri possunt appellari Theologi. Nōne Dantes noster quicquid con-
sistit in sacre Theologiæ sinu sub poëtico uelamento contexiit: Quapropter & sacre Theo-
logus appellandus est. Sic & qui sacri sunt Theologi, opportunitate exigente deueniunt
physici. Quod si alias non contingat, saltem dum sensum exprimūt ex fabula lignorum
sibi regem constituentium se physicos esse demonstrant.

Non indecens esse quosdam Christianos tractare gentilia.

Cap. IX

Dicent alii æquo superioribus forsan animo indecens esse Christiano homini gen-
tilium superstitiones, & nepharia sacra, seu genealogias describere aut perquirere, cū
habeant nonnunquam talia mentes legentium in erroneas opiniones deducere, & per-
sape opinantis periculo deuenire non inficiat, hoc quidem sanctissime dictum est, & arbi-
tror nonnullos à studio talium amouendos. Et sic etiā aliquibus absq; aliqua suspitio-
ne sinistra permitti posse. Nam si omnes à talibus abstinere necessariū uisum fuisset, non
dubito quin sacrosancta mater ecclesia decreto perpetuo ueruisset. Fuit enim utilissimum
olim uix dum apud gentiles nouis germinibus pullulante ecclesia aduersus eosdem, eo q;
adhuc saperent tam ab origine, quā ab ipsius gentilitatis persecutantia, sacris insistere
acriter atq; curare, ne legentes talia tanquam unco uerustatis tracti more canis uetterentur
in uomitum. Hodie gratia Iesu Christi in robur firmissimum uentum est, & execrabile
cunctis gentiliū nomen unā cum erroribus suis in extermium, tenebras q; perpetuas
pulsū est, & uictrix Ecclesia castra possidet hostium. Quam ob causam ferē absq; pericu-
lo talia exquirunt atq; tractant. Nō tamē nego quin benefactū sit, si puer abstineat cui me-
moriam tenax, & tenellū adhuc ingeniū, necdū satis plene Christiana religio cognita. Sic
neophytus homo quē nōdū bene firmata credulitas laxatis habenis facile in lubricū ex-
orbitare permetteret. Et si forsan aliqui duriore in tā obscenū crimine se labi permitteret,
etiā si nil aliud studuerit uix possum credere hoc in me contingere posse. Nā ab utero ma-
tris meæ ad fontē nostræ regenerationis delatus, locus q; qd pro me catechumino promi-
sere, qui me susceperunt ab illo, ut potest humana fragilitas in hodiernum usq; seruauit.

Certissimum

An Christiani
conueniat
gentiles fabu-
las tractare

Certissimum semper habens, quod inter iustorum hominum congregationem psallitur. Vnum scilicet in triplici personarum distinctione deum esse, & hunc uerū & eternū, atq; omnium aequo opificem rerum, earumq; perpetua ratione gubernatorem, seruatorem, atq; rectorem omnia intra se continentē, & a nullo contentum. Et quod mirabili & alias inaudito eiusdem diuinitatis artificio factum est, uerbū scilicet eius eternū obumbratione sacri spiritus ad abolendā humani generis labem, ob inobedienciā primorum parētam contractam, ingenuae uirginis utero, prænunciante celesti nuncio, carnem factum, & uirginis illibata uirginitate in tempore passibilem atq; mortalem hominē natū. Qui adhuc infans in gremio matris a Sabæis regibus oblati muneribus adoratus est, & etate crescente inter sacræ legis doctores, dum soluēret nexu ambiguos, non deus, sed admirandæ in dolis puellus ab eis creditus est, nondū enim ueritatis splendor æternus caliginem abstergerat a mentibus eorundē, ut eum scilicet deū illis re-promissum cognoscerent, quem mortali septum carne uiderent. Insuper certū habeo eum, qui aetherea atq; celsa, & ex deo se ui assumpta forma, & qui inter homines uti homo uersatus est, iam trigessimū agentis ætatis annum, ab hispido atq; syluicola uate, & ab utero matris sacro pleno spiritu adaperiendum æternæ salutis ianuam, Iordanis alueo, dum calum intonuit deluspet, & acre murmur superincumbētis nubis in uocem solutū deitatis aientis. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Præterea credo, & ratū habeo eum aquis apud Chana Galilee in uinum uersis, ut sacro pectori absconditam diuinitatem ostenderet, sumpto iam sacro consortio. Iudeam urbēq; Phœniciā, Samariā, & Galileam ambissē, & celesti dogmate in templo & synagogis docuisse populos, lepras mīdasse, elingues uocales fecisse, lumen cæcis seu natura, seu casu perditum restituisse, animas ab Orco in caduēra reuocasse, febribus, uētis, & undis imperasse, & in multis aliis signa suę diuinitatis monstrasse. Post hæc hora eius adueniente, eum sacerdotum Hebræorum inuidia procurante, Ioris a se amicorū pedibus, & ingenu illo celebrato cōiuncto, in quo suis manibus, uerbisq; cōfectum est, cōmunionis nostræ sacrum illud ineffabile, quo corpus eius in cibū, & sanguinem eius in potū tam præsens, q̃ futuris exhibuit, uno sociorū nequā uendente, oratione in solitudine peracta, a nefaria turba exquirēte cū fustibus & laternis captū, & in præsentiā deductum principum, & ibidē nefarie accusatū, & sua patiente humilitate falsē quibusdā testantibus insinuatū, & hinc in prætorio præfatus lulum, uirgis cæsum, corona spinea insignitū, spūis & colaphis deturpatū, & postremo latronum more damnatū, cruciq; affixum sublimi, & in eadē aceto & felle potatū. Cuius cum iam humanitate uicta supplicis, in finem suum iuisset. Seu & melius reor, ut Thomæ de Aquino placet, cum uoluntarie collectis uiribus spiritum emisisset, tremante orbis omnis, & meridiana fere solis iubar per tres horas iuit in tenebras, luna ex opposito offuscata. Esto, aliter ad Polycarpū scripsit Dionysius Ariopagita, quod ego miror. Inde eius a cæco milite perforatum lancea pectus, sanguinem aqua mixtum emisit, ex quo facta omnia nostræ salutis credo sumpsisse exordium. Nec minus certum habeo eum a cruce depositum atq; sepultum, ac inde uirtute suæ deitatis, uti pūci cecinerāt uates, post diem tertiam, ceu Ionas ex utero ceti, sic ex uentre terræ surrexisse superata morte, & rediit in domos inferas uisitasse, & constrictis uentibus ferreis, reuulsisq; postibus antiqui carceris subactō Plutone in libertatem prædam omnem ueterem eduxisse, post hæc suis apparuisse sapius, & è medio eorum eis cernētibus nulla corporea impeditū mole, cum uero corpore olim mortali propriis uiribus in celos ad eum qui miserat euolasse, & inde caelestem illū ignē ex se patrēq; optimo patiter prodeuntē nūmificantē omnia, & uera cuncta docentē, in cōmilites egregios immisisse. Quo illustrati bellū aduersus orbis principem iniuere illico, perq; suū sanguinē & uulneta multa sacro ubiq; ueritatis semine, & ob tenta uictoria ducem suū triūphantes, in patriā secuti sunt. Sic in statuā ab eodē dei unigenito piā iustorū congregationē, & sacrum illud regenerationis lauacrū, quo mala facinora abolerentur mortalibus cum cæteris eiusdem conuentionis faustis probandisq; cū

eris, quibus deo obsequentes efficitur, atq; lapsi nostra imbecillitate resurgimus, eiq; uolentes conciliamur, nec ob id humanū sanguinem effundentes, ut efferati plures iam fecere gentiliū, aut hircos, uel tauros more ueteri immolantes, nec a me fuit unquā ueritas hæc amota, quin testimonio patrū crederem diem extremā uenturam, in qua resoluētur omnia peritura, magnūq; dei opere ex cineribus propriis omnes qui ante fueramus mortales, cū nostris corporibus resurgemus æterni, & in præsentiā uenientes locū, in quo Christus ipse iudex prætorii in maiestate propria relidebit, & apparentibus cūctis suæ passionis insignibus, audiemus finalem meritorū nostrorū sententiā. Sic & in futurā similiter uitam, in qua nō meo merito, sed miseratione diuina spero uidere deū redemptorem meum in carne mea, & cū beatis lætari in terra uiuentiū. Hæc igitur ne plura dixerim syncretæ fides, hæc æterna ueritas adeo pectori meo infixā est, ut nedum euelli ab aliquo gentilitatis impulsu, sed nec cōcuti modo aliquo, aut labefactari queat. Nam etsi peccator homo sim, nō tamen gratia Iesu Christi Cherea Terentianus adolescens sum, qui dum a tegulis in gremiū Danis eadē Iouem in tabula pictū intuerē, etiā in opatū a se facinus animatus est. Abiit cū annis iunioribus leuitas illa si fuisset aliquādo circa tā dicta, quod minime memor sum, præterea aduertens, quia cōtinuis decipulis, & explicatis ubiq; retibus, antiquus hostis tanq̃ leo rugies, ut inueniat quē deuoret, ambiat, in mortaliū semitas, eosq; in precipitium conē impellere, uti Mitridates senex ille rex Pontū, qui magnanimo ausu sumptūq; magnifico, quadraginta annis cōtinuis aduersus Romanū populū bellū ingēs & memorabile traxit a iuuetate sua aduersus letale uenenū pharmacis pectus atmanit. Sic & ego mecū Euāgelica ueritate sacro Pauli dogmate, & Augustini, aliorūq; plurimū uenerandorū patrum iussionibus, cōsiliis, atq; suasionibus armaui, ex quo arma gentilitatis paruipēdo. Si enim Christianus homo gentiliū tractauit stultitias, iussu tuo rex in clyte, & in detestationē erroneæ credulitatis eorū hoc feci. Et si parua quandoq; maioribus æquate fas est, feci quod etiā summa cū laude nōnulli sanctissimi fecere uiri, ut Augustinus, Hieronymus, & cū nōnullis etiā aliis neophytus homo Lactantius. Mihi quidē a teneris annis nouissimū est, Psalmista monstrāte, quia omnes dii gentium demones, & hinc eorū semper inepta displicere facinora, fateor tamē religione eorū seposita, quorumdam Poetarū mores & scripta placuisse, & ob id nō solū eos laudasse, sed pro uiribus ab obiectionibus accusantiū defendisse, ut apparet in præcedentibus liquido. Et hoc ideo feci, ut ab ignaris nō ueniant laceradi, qui si Christū nouissent, coluissentq; inter sublimiores Christiani nominis haberent. Sed ad superiora prospectans, inquiet aliquis bene operatus es, præmunuisse enim se aduersus hostes semper laudabile fuit. Sanē picem tractantes coinquanē a picē, iam plurimi dum se fortissimos existimarēt, impulsi ab hoste etiā debili cecidere. Et si ceteri desunt, quorū grandis numerus est, Salomon tamē adest testis certissimus imbecillitatis humanæ, huic scientia omnis cōcessa est, diuinitas omnes, & imperium grande summa cū iustitia populos subditos tenuit, deo templū edificauit mirabile, multa bona cōposuit, & tandē iam ætate maturus, tot bonorū largitore postposito, cōscenso offensionis mōte Moloch Aegyptiorū idolū flexis genibus adorauit. Quid ergo tu ne eris fortior Salomone, aut circūscriptione plenior? Fallimur de nobis nimis cōfidentes, hæc quidē negari nō possunt, uera enim sunt. Attamē aliud belli genus mihi cū erroribus gentilitatis est, q̃ Salomoni fuerit cū Aegyptiaca cōiuge, q̃ astu foemineo aduertens, quoniā infelicitis uiri animā formositate sua laqueasset, & deos suos extollere auida nūc cōplexio ueneret, nūc mellis suauis, nūc bladiis muliebribus, nūc petulca lasciuiis, nūc precibus, nūc lachrymis, quas obsequiosissimas mulieres habēt foemina, nūc indignatione composita absq; intermissione, non diebus omnibus tantum, sed noctibus amantis uiri animū impugnabat. O quā grauiā & intolerabilia sunt dilectarū mulierū, & potissime nocturna certamina, hic tadē dum timeret mulieris, quā summe diligebat, gratiā amittere, terga dedit, & uiribus armata foemina inermis succubuit. Mihi autē nō tale aduersus deorū gentiliū nugas bellū est, mille iā ueris rationibus a me cognitis improbatas.

Erideo

Et ideo cū eis exhaustis nitibus, acieq; pulvis levis est pugna, scio tamē nimium de se cōfuisse quandoq; sit uitium. Verum ego de me non confido, sed de gratia Iesu Christi, cuius precioso sanguine redemptus sum, spero quidem eum nō passurum, ut qui tam diu recto tramite eius uestigia iuuenis secutus sum, senex exorbitem. Et si in lapsum ueniam, manum sua pietate debili porriget, & fessum placida quiete fouebit. Sed ut in finem ueniam, satis ex præmissis colligi potest, uti non omnes decet tractare gentilia, sic nec omnibus indecens esse.

Adtextit autem hoc loco multis uerbis confessionem fidei suæ, ueritus magistrorum nostrorum, ut apparet, fulmen, ne eo tanquam hereticus impeteretur.

Ut plurimum studia sequimur, in quæ prona uidentur ingenia. Cap. X.

I fateantur nōnulli uera esse quæ dicta sunt, nō tamen quieturus teor, quin imo arbitror dicent, lōge melius fuisse, studiis sanctioribus truiſſe tempus, quā talia didicisse. Quod si quis neget, non erit equidem satis sanus. Nō ſco quoniam in promptu erant leges Cæſarum, & Pontificum canones, & medicina, quarum plerimi sanctissima arbitrantur studia, eo quod eis perſepe auro auidi mortales ditentur. Etat & philoſophia, cuius optima demonſtratio ne rerum cauſæ, & à falſis diſſegari uera noſcuntur generoſis quibuſcunq; ingeniis appetenda. Erant & ſacta uolumina, à quibus & paruipèdere peritura docemur, & dei magnalia declarantur. Atq; quo tramite cæleſte regnum petamus oſtenditur, quod ſtudium proſecto cæteris præponendum eſt. Ex his quodecunq; ſumpſiſſe forte ſanctius egiſſe me dicerent obiectores. Sanè ſi quod debemus ageremus omnes, legum miniſter roſtra fruſtra conſcenderet. Attamen non adeo facile eſt, ut exiſtimant aliqui, uelle omnia quæ debemus, & longe acius conſequi ſi uelimus. Nam ut cithariſta uariis ex ſidibus aliis lenius, aliis uero protenſius tractis, his grauem, acutum illis tinnitum reddētib; docta manu, pleſtroq; ex tam diſcordantibus tonis reddit ſuauiſſimam harmoniam. Sic & natura parens, cui inexhauſtæ uires & perfectum ingenium eſt, producit hæc peritura diuerſis officiis apta, ut ex hac officiōrum incōuenientia reſulter humani generis, circa quod plurimum intentæ eſt conſeruatione, atq; ubi in longam conſeruationem ita non poſſet, noua productio aduertens, quoniam ſi uniformes produceretur omnes, ut de reliquis ſinam, homines nulla poſſent produci, nec etiam per tempuſculum ratione cōſiſtere. Ergo hinc ſit, ut diſcreto naturæ ordine, hic ex mortalibus naſcatur faber, ille naua, mercator alius, & quidam ſacerdotio apti, aut regimini, & nonnulli legumlatoreſ, præſideſ, poetæ, philoſophi, ſeu ſublimeſ Theologi, ex quorum uariis ſtudiis, tam ingentis multitudinis hominum conſeruatione reſulter neceſſe eſt. Nam ſi omnes, quoniam ad unūquenq; ſpectat, ſi poſſet ad ſublimiora ſtudia conſcendere, in Theologiam uigilanteſ iremus, & agriculſtor abſit, ex quibus quæſto fruſtibus tam nobile ſequenteſ ſtudium nutreſcent. Si cemetarius, ſi lignariuſ deſit, quibus in tabernaculis ab imbribus, à ueniſ, à frigoriſ, ac à ſolis æſtu, & aliis incommodis aſſidue ſuperuenienteſ tutabimur. Si non lanifex, nō ceto, unde uestes & calciamenta ſumemus. Quid enūmerem multa, ut incommodū humani corporis inter ſe diſſerentia qualitate, & officiā membra à natura rerum appoſita ſunt, ut ex hac diuerſitate conſiſtat, ut melodiā ex diuerſitate tonorum, ſic & ut humanum genus perſeueret, neceſſe fuit ad ſtudia inter ſe diſſerentia gigneremur. Et ſi ab ipſa natura quæ ſic cæloſ, ſic aſtorum orbeſ & curſuſ uaria etiam agitatione diſpoſuit agente deo, ut nullo labore ſuo ad officiā productoſ uaria noſ uidemus, quiſ quæſo ſeliciter audebit ab eo, ad quod natus eſt in aliud tranſitum attentare. Nō quidē adeo ignaruſ ſum, quin nouerim liberi arbitrii, quo omneſ ualemus potentia, poſſumus naturæ ſuperare uireſ, quod egiſſe nonnulloſ legimus, opus proſecto inter raro contingentiā numerandū, tam grandi & ſerè inuincibili neceſſitate trahimur in quod naſcimur. Et ſi ad diuerſa gignimur, naſcimur, alimurq; ſi ea planè peragamur, in quæ trahimur equidem ſatis eſt, ne dum in aliud tranſitum feciſſe uelimuſ, quod dum iam dudum fruſtra tentanteſ aliſ qui, id

qui, id perdidere quod erant, nec potuerunt effici quod quærebant. Verū ad quocunq; actus natura produxerit alioſ, me quidē experientia teſte ad poeticaſ meditationeſ diſpoſitum ex utero matris eduxit, & meo iudicio in hoc natus ſum. Satis enim memini ap- poſuiſſe partem meam à pueritia mea conatuſ omneſ, ut negociator efficiereſ, meq; ad oſleſcentiam nondum intrantem Arithmetica inſtructū, maximo mercatori dedit diſcipu- lum, quem penes ſex annis nil aliud egi, quā nō recuperabile tempuſ inuacuū terere. Hinc quoniam uiſum eſt aliquibuſ oſtendentibuſ indiſciſ me aptioreſ fore literarū ſtu- diis, iuſſit genitor idem, ut Pontificum ſanctioſeſ diueſ exinde futuruſ, audituruſ intra- rem, & ſub præceptore clariffimo ſerè tantundem temporiſ in caſſum etiam laborauī. ſa- ſtidiebat hæc animuſ, adeo ut in neutrum horum officiōrum aut præceptoris doctri- na, aut genitoris autoritate, quā nouiſ mandatiſ angebar continue, aut amicorum præci- buſ ſeu obiurgationibuſ inclinari poſſet, in tantū illum ad poeti- cū trahebat affectio. Nec ex nouo ſumpto cōſilio in poeſim animuſ totuſ tendebat pedibuſ, quinimmo à uetuiſſi- ma diſpoſitione ibat impuſuſ. nam ſatis memor ſum, nōdum ad ſeptimū ætatiſ annū deueneram, nec dum ſi- ctioſeſ uideram, nondum doctoreſ aliquoſ audieram, uix pri- ma literarum elementa cognoueram, & ecce ipſa impellente natura ſingendi deſideriuſ affuit, & ſi nulluſ eſſent momentuſ, tamen aliquoſ ſi- ctionuſculuſ edidi. non enim ſuppe- tebant tenella ætatiſ officiō tanto uireſ ingeniū. Attamē iam ſerè maturuſ ætate, & mei iu- riſ ſactuſ nemine impellente, nemine docēte, immo obſiſtente patre, & ſtudiū tale dama- nante, quod modicum noui poetica, ſua ſpoate ſumpſit ingeniuſ, eamq; ſumma aui- ditate ſecutuſ ſum, & præcipua cum delectatione autorum eiſdem libroſ uidi legi q; & uī potui intelligere conatuſ ſum. Et mirabile dictu, cum nōdum nouiſſem, quibuſ, ſeu quorū pedibuſ carmen incederet, me etiam pro uiribuſ renitente, quod nondum ſum, poeta ſerè à notis omnibuſ uocatuſ ſui. Nec dubito dum ætaſ in hoc aptior erat, ſi æquo genitor tuſiſſet animo, quin inter celebereſ poetuſ unuſ euaiſſem. Verum dum in lucroſaſ arteſ primo, inde in lucroſam facultateſ ingeniū ſi- ctet conatur meum, ſactū eſt, ut nec negociator ſim, nec enaderem canonuſta, & perderem poetam eſſe conſpicuū. Cætera facultatum ſtudia, & ſi placerent, quoniam non ſic impellerent, minime ſim ſecu- tuſ, uidi tamē ſacta uolumina, à quibuſ quoniā annoſa ætaſ, & tenuitaſ ingeniū diſſua- ſere, deſtiti, turpiſſimū ratur ſenem, ut ita loquar, elemētariū noua inchoate ſtudia, & cunctiſ indecentiſſimū eſſe id attentatſe, quod minime arbitreſ perſicere poſſe. Et ideo cum exiſtimē dei beneplacito me in hac uocatione uocatuſ, in eadem conſiſtere meſ eſt. Et quod egerim hæc uen ſiſtantiſ ſtudiis, laudate quarant alii quod uiderur. Qui ergo patiuntur cerdonem ſubula, ſetiſq; uacare, lanifam pecori, ſculptu- rorem ſtatuiſ, me etiam quæſo uacatſe poetiſ æquo animo patiuntur.

Damnose comparimur regibus & diis gentiliū. Cap. XI.

Runt qui addurato iam calcibuſ tramite exorbitet, & ex tranſuerſo proſili- ant clamitē q; quoniam temerariuſ homo ſum, eo quod præſumā uete- rum regum terebrare buſta, & quietoſ iam longa pace cinereſ in nouum odium ſuſcitare, aut eorum recentioribuſ nebuliſ uetereſ obſcuſcate ſplen- doreſ, nec non & deorum ſemiſopita ſcelera audiētib; cunctiſ in minus opportunaſ uigiliā excitare, & ſub titulo honorabili ſcilicet genealogiæ, deorum eo- rondem recitare ſatrociniā, & inceſtuſ. longa eſt quærela hæc, & plurimuſ membroruſ implicia, & ea monſtrante aduerto, quoniam ſenſerint iſti quid ſcripſerim, & potiſſime dum queruntur, quod deorum gentiliū ſactiora recitariſ. Verum gentiliū animū tedoleſ iſta conqueſtio, & ſi ſic ſapiunt mente, ut uerba ſonant quæſula. Viger adhuc in nonnulliſ error ille infamiſ, quem quæſo auferat deuſ & reſoluat in nihilum. Obiectiſ autem reſpondiſſe. ſacillimuſ eſt. agit enim temerarie qui in nimiuſ terminoſ excedit audaciæ. Sic memini in libro Ethicoruſ Aſto, arbitratu hoc ego exceſſiſſe nō teor, audente

L quidem

Remouet obiectiones eorum qui putant de ueterum & deorum ſuſceptorum nūcia non eſſe reſoluenda.

quidem quod à boni necessitate concessum est, non est temerarie agere. Nemini prohibetum legi seu honesta sint, seu etiam minus honesta, regum gesta describere. Erat tamen rebus satis sic egisse, ut nil de eis referri posset, præter honestum. Ego autem de his non ordinato, nec in hoc disposito stylo scripsi, sed summotenus & persunctorie uti non unquam ordo assumpti operis exigebat recitari si qua in serui sed esto fecerim, non nouum aut inusitatum facinus feci, stant tam antiqua quam magna illustrium scriptorum uolumina, in quibus & stylo celebri, & ordine integro regum recitatur acta, à quibus si quid huic operi appositum est nouissimum sumpsi. Si ergo querela facienda est, de illis amplioribus & antiquis querantur historiographis, quorum scripta celeberrima cum fama iam diu uniuerso patere orbi, ex his si quod odium generari potest, in cineres iam quietos exordiui sumptum est. Sed quæso quæ pietas hæc ex quo charitatis fomite oritur: quæ huius pietatis causa? Credo generosi cum uideri cupiant tales in hoc quod honores regi os curent, ostendant quæ, quia turbentur audientes dedecora. O quam paruo tales existimant nobilitatem mercari, quæ egregiis moribus, iusticia, sanctitate, atque scientia adipiscitur. Sciant isti si nobiles essent, quia non solum superuacaneum sit, sed damnosum uolum solum gentilibus, sed male meritis, quibuscumque copari. Et ideo si sapiunt, seruent hanc pietatem in melius. Turpia autem deorum gentilium dedecora, nec dormiunt, nec sopita sunt, quinimmo à sacra Christi doctrina in perpetuum uolum surrectura sepulta, & ingenti damnationis mole contexta & oppressa sunt, huius ego molis onus, & si non satis, pro uiribus tamen tanquam Christianus homo augere conatus sum, laudes inde dignas consequi, non redargutiones expectans. Verum hos ego paruifacio motus, cum nullo possint dentis acumine quemquam ledere, hi ergo si Christiani sunt, taceant, & poeniteat eos si deorum gentilium obiectioni eis ulla fuit compassio, cum inter alia crimen hoc minime debeat Christianum.

Breuiiloquus sine longiloquus ob crimen lacerandum non est. Cap. XII

Cum quoque longius, aut breuius tractauerit.

Breuiiloquum forte me dicent alii, eo quod aliquando magis persunctorie, quæ longa serie recitando fabulas atque historias, aut illas enucleando pertraham, & sic non dubito quin sint, qui dicant me, quam opportunum sit, sapissimè longiorè. Primis, ut sic essem fateor necesse est, fuere enim huius facinoris rationes plurimæ. Quædam autem ideo paucis sub uerbis relata sunt, quia non erat unde possem ampliora describere, ne ex meo uoluisssem fabulas aut historias protelare uel fingere, quod omnino fugiendum est sano homini. Quædam uero etiam ad plenum scripsisse, paucis indigebat literalis, ex quibus si satis intentio sumitur uirtuosum fuisse in longius protendisse. Sunt tamen & multa quæ proculdubio longiorem uerborum copiam tolerassent. Sed quæso si cuncta sinamus quæ dici potuissent, aut forsitan exquisisset materia, sed ea tantum quæ mihi scribenti occurrebant circa longissimas historias, aut fabulas, circa omnes singulares tam deorum, quam hominum actus, circa multiplices fictionum sensus, circa testimonium fabularum aut historiarum ueterum auctoritates, circa opiniones plurimum, relationes & huiusmodi scripsisse, quado me finem huic operi fecisse existimant tales. Equidem uix unum suffecisset sæculum, & tam grande etiam euassisset uolumen, ut solo intuitu primo lectores tenuisset quoscumque, & ob id satis ratus sum, ea quæ dicta sunt sic summotenus tetigisse, non enim puero aut inerti uulgo scribimus, quinimmo, ut alias dictum est, doctissimo regi, & profectis hominibus, si aliquando ex manibus tuis serenissime princeps ad alios uenturum opus hoc est. Præterea ut exerceantur ingenia, non adeo plene scribenda sunt omnia, nam quæ labore aliquo quesita sunt, placere magis consueuerunt, & cum maiori diligentia obseruari, quam quæ sponte sua in intellectum legentis accedunt. Est & posteris linquendus dicendi seu scribendi locus, ne inuidisse uideamur futurorum ingenii, & arrogantia quadam ad quam

quam omnes aspiramus uideamur præoccupasse sequentium gloriam. Mihi ergo animo ferendum est, quod honestis agentibus causis, aut breuiter dictum est, aut causa breuitatis omissum. His autem qui me, si qui erunt, dicent longiorè debito quandoque esse non aliud dicam, nisi quia sic opportunum esse ratus sum, aut quia me, ut fit, aliquando intellectus delectatio impellebat, quæ prudentioribus nonnunquam liberalissimum præstitit calamum. Sed quid? uti breuia habent intelligentiū exercere ingenia, sic & ampliora minus intelligentium prouocare. & ideo qui plura nouerunt sint memores, quoniam am & ipsi aliquando fuere rudes, & ob id absque indignatione pauantur, si ampliuscule iunioribus laboratum sit.

Aereo non ficto regis mandato hoc opus compositum. Cap. XIII.

Ostendit iussu regio se opus hoc composuisse, atque hoc loco, quanto doctorum scripta plus laudis & immortalitatis, quam regum tituli atque insignia afferent, ostendit.

Derunt forte qui dicant, quod nonnunquam de aliis quibusdam etiam claris uiris dictum est, me scilicet in gloriam mei nominis fingere, quod tuo iussu rex inclyte hoc opus elaborauerim, cum minime uerum sit, tanta his fides est, seu uerius animus nequam, quod de se nouerunt uerentes inuidia in alios coniecturam faciunt. Certissimum est, ut Tullii uerbis utar, trahimur omnes studio laudis, & optimus quisque maxime gloria ducitur, et ob id cum gloriosum sit, paruo homini maximo atque optimo regi obsequium præstare posse, non fidem cum difficultate comperiet dixisse, nonnullos ad extollendam humilitatem suam, mendacium finxisse huiusmodi, sed scriptores nunquam credam, sed de hoc alias. Ego autem, ut ad me ueniam, non inficiat me gloriæ auidum, sed quantumcupi cupi, profecto non adeo effrenis sum, non adeo hoc accensus desiderio, non adeo hostis honesti, ut in tam turpi mendacium tubore non dicam frontis, sed mentis abiecto meipsum proripuissem. In hoc me superbum confiteor, si superbia dicenda hæc est, in talibus nisi deo cæli honorem seu titulum irrequisitus inferrem, et hoc etiam non omnibus requirentibus exhiberem. Tu nosti rex optime, quoniam me tenente atque tergierante, Donini militis tui suasionibus precibusque in uotum tuum deductus sum, ut scilicet hunc laborem subirem, nec non labentibus annis factum est, ut Bechinus Bellinonius familiaris tuus & conciuis meus de Cypro ueniens apud Rauennam urbem me conueniret, et postquam placidis uerbis clementiam atque gratiam celsitudinis tuæ erga me immeritum monstrauit, miris exhortationibus, ut aiebat, te sic imperante semisopitum circa hoc opus ingenium meum irritauit. Aequo modo dilectissimus tibi Paulus Geometra nonnunquam ostensis literis sigillo maiestatis tuæ signatis, in quibus ad me iussa inferebantur tua, sollicitum reddidit. Nouit deus & tu scis, quia nec unquam preminentiam tuam uidi, nec tu me uidisse potuisti, his mandatis credidi, & onus humeris meis prægrande subiui. Si te ignaro hæc acta sunt, per iam dictos deceptos sum, & sic hos fateor esse ueridicos, qui asserunt non tuo iussu compositum. Verum non crimine meo, nisi me in hoc peccasse quis diceret, quia non dixerim me facturum, si tuis literis ad me directis susceperem. Sed hoc mihi superbum uisum est, quod Doninū insignem militem non minus ueridicū arbitraret. Doninus autem ut andiu, eo ferè anno, in quo me primo conuenerat diem clausit, & ob id non eius fidem inuocare possum, uiuit Bechinus, & Paulus Geometra uiuit, hos ego & regiā fidem tuam ueritatis huius testes in terris habeo. te igitur cum illis inuoco, tuum hunc si necessitas exigar, laborem esse opportunum est, oppugnationi scilicet huic obistere, & nomen meum à tam illecebre nota ueritatis affirmatione purgare. Sed ut te rex inclyte paululum omissis ad obiectiones deueniam, eorumque obiectioni aliquid pro iure meo respondeam, assero si pro rostris sedente præside agendum litigium esset, me uiuos habere testes, nec ex sece plebeia, sed illustres homines, quia minime mihi opportunum erat, ut usque Cyprum, pro tam inepto mendacio euolarem, si opus meum insignire regio nomine cupissem, prope erat, immò nec uerebor dicere, rex qui si credidisset obtinuisse, postquam

coeperam, quod minime in animo erat, dum me continet Dominus, uina uoce rogasset, ut suae hoc opus ascriberem maiestati, esto minus intelligens princeps esset, existimas non mihi suo nomine gloriam inferre, quinimmo meis literis eternum suis titulis decus addere, nec metum, suffragiis enim scriptorum stant insignia & nomina regum. Hinc Alexander ille Macedo, qui prona militum manu ingenti animo orbem totum aggredi ausus est, in Persas uadens multos ex huiusmodi scriptores, qui sua gesta describerent secum traxit. Et in Sigeu ueniens, quo bustu uidit Achillis, tacuisse non potuit, quin ostenderet uerbis quam grandis sibi uideretur gloria, quam consequebantur a scriptoribus reges, eum fortunatum dicens, quod illi Homerum contigisset habere praconem. Hinc Pompeius Magnus qui aequam fecit cum uirtute fortunam, Theophranem Milesium, quasi nomen suum petente factum in cōtione militum ciuitati donauit. Hinc Scipiones. T. Fuluius, Caro Censorinus, Quintus Metellus Pius, Gaius Marius, Cicero, & alii plures illustres uiri, se scriptoribus faciles atq; libetales exhibuere, ut eos in hoc traherent ut de se scriberent. Quid ergo meis literulis regem indytm mendacio inseram, quasi inuito gloriam largiturus sim, & meam obfuscaturus ignominiosa labe? Si adeo audius essem mendacis meam extollere gloriam. Stant & alia opuscula, ex quibus nullum est ollo huiusmodi titulo insignitum, praeter Bucolicum carmen, quod ut sibi inuolantem petiit Donatus Apenninigena pauper, sed honestus homo, & praecipuus amicus meus, quid & non omnibus nomina praepono regum. Praeterea est ne hoc sub sole noui reges desiderare scripta quaedam, & amicis iniungeret non equidem. Diebus nostris memini Robertum Hierusalem, & Siciliae splendidum regem a multis ornatum titulis, postulare se ab insigni uiro Francisco Petrarcha, ni aliis tribuisset, ut sibi ascriberet Aphrica a se nouiter edita titulum, quam quaeso audurus gloriam, Francisci, an suam & suam profecto. Quid multa & non equidem magnorum ducum nomina claros scriptores faciunt, imo potius ipsi reges scriptorum opere cognoscuntur a posteris. Insuper si approbandum sit opus, quid illi adiectum regis nome potest autoritatis asserere, aut benemerito auctori gloriae superaddere? Et si improbandum sit, quo iure poterit praescriptio illa fecisse probabile aut notam auctori iniectam abstergere? Decus igitur & gloria agentis approbatio uirorum illustrium auctori non regii nominis ascriptio. Ego autem, ut iterum dixerim, adeo superbe obstinatus sum, ut nisi deo, gloriae cuius ascribenda sunt omnia, unius carminis tantum decus, etiam Celsari Dictatori resurgenti, aut Scipioni Africano nisi rogatus, aut si amicus esset ascriberem. Dicta sunt haec mihi tua bona cum tua uenia, quaeso & postremo precor si contingat te unquam aliquos talia obuiantes audire, tanquam ueritatis conscius, impera regia cum indignatione silentium, & quod tuo nomini, te petente dictum est, imo compositum te mandante, regia uirtute defende. Supererant multa, sed quoniam mihi sat dixisse uidetur, omittenda reliqua censui, & deo munerum largitori tibiq; operis fortunam committere, quod postquam in tuas deuenit manus, dum libuerit tuo fulgum praesidio, & te iubente tendat in publicum.

Conclusio,

Cap. XIII.

Ecce tandem clementissime rex diuina pietate praebente in sine longi operis uentum est, in quo ea qua potui solertia, iuxta uetere traditiones deorum gentium genus, & eorum posteritatis multis undiq; exquisitas uigiis, quo datum est ordine descripsi, & iuxta mandatum tuae serenitatis pro uiribus ingenii mei, post fabulas fictionum sensus, seu ab antiquis sumptus, seu a tenui intellectu meo emunctos apposui, ostendi insuper, quod officiosissimum ratus sum, nonnullis poetis aduersus opiniones talium, non dicam iustos omnes, sed nec ridiculos aut simpliciter fabulosos esse, quinimmo singulari scientia, ingenio, & moribus, ac etiam insigni claritate conspicuos. Lignum praeterea in litore anchoris & proteclis ingeniose firmari, magis semper de bonitate diuina confidens, quam de robore uinculorum. Sic & a naua quas magis naua credidi, sagittas amoueri, esto arbitretur superesse quam

quamplurimas, aduersus quas uix creda satis armasse potuerim, non equide se, quam tuncumq; bellicosissimus miles sit, adeo caute armare potuit quisquam, quin locus hostili gladio linqueretur. Ipse igitur deus protegat, qui solus nouit diuertacula malignantiu, & uolens contriuisse potuit. Verum quoniam homo sum, noui q; nullum adeo oculatu, quin, nisi diuina protegatur manu, sapissime cadat in lubricum, arbitror satis possibile me nonnunquam, aut omisisse dicenda, aut non dicenda scripsisse, aut dicta non satis rationibus roborasse, aut minus plene in uotum tuum iuisse, seu aliis modis peccasse plurimis, de quibus doleo. Et quonia nosco, quod ignauiae meae, mea imputanda sunt criminis, supplex uenia posco, teq; humiliter per insigne tui capitis decus exoro, ut tui ingenii celsitudine, defectus suppleas, superfluitates excidas, dicta minus accurate exornes, & omnia pro iudicio tuae syncretis mentis pariter corrigas & emendes. Si forsitan maioribus occupatus, ut sapissime reges estis, huic labori non posses tempus impendere, tunc omnes honestos, sacros, pios, atq; catholicos uiros, & potissime celebre uirum Franciscum Petrarcham insignem praepceptorem meum, ad manus quorum opus hoc aliquando deueniet, per Christi preciosissimum sanguinem deprecor, ut errores quoscunq; si quos forsitan minus uidens, dictis immiscui, sua pietate atq; benignitate surripiant, aut illos in sacram ueritatem conuertant, eorum enim existimationi, & emendationi opus hoc esse suppositum uolo. Praeterea rex indytm si quid boni inest, si quid bene dictum, si quid uotis tuis consonum, gaudeo & exulto, & ex inde labori meo congratulor. Verum scientiae meae imputes nolo, nec lauros, aut honores alios ob id postulo, deo quippe, a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum est, attribuas quaeso, ei q; honores impendito & gratias agito, cum ipse, more meo, semper post exactos quoscunq; labores honestos consueuerim, qua possum mentis deuotione dauidicum illud dicere. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

L 3

402 IOANNIS BOCCATII

DE CERTALDO, DE MONTIBVS, SYLVIS, FONTI-
BVS, LACVBS, FLVMINIBVS, STAGNIS,
SEV PALVDIBVS, DE NOMINI
BVS MARIS, LIBER.

SVRREXERAM equidem fessus à labore quodam egregio, & aliquali otio vires restitute cupiens. Venit in mentem Socratem olim diuini luminis inbar in terris, solum cum à meditatione celestium surgetet, supposita crucibus harundine cum paruulis filiis ludere. Ac Scipionem Africanum, & Lælium insignes Romanorum duces, ab arduis reipublice opportunitatibus paululum respicientes, nonnunquam matris in littore teretes calculos, eiectasq; conchulas cōsueuisse ritu puerorum colligere, ne dum tempus ad recteandam uirtutem præstaretur, tacite nil agentes, subintraret inertia. Quos tanquam inclutum laudabiliū exercitiorum specimen imitaturus, ne omnino tempus inerti otio elabatur, assumpsi loco iocosi laboris studentibus poetarum illustrium libros, aut antiquiorum historias reuoluentibus in aliquo leui opere, si possem, uelle prodesse. Memini quippe tales & potissime qui tracti desiderio rudes stadium intrant studiorum, huiusmodi circa integrum lectio nis sensum impediri plurimum, dum nonnunquam montium, sylvarum, fontium, fluuiorum, stagnorum, seu paludum, uel maris occurrunt uocabula, aliter scilicet intelligendo quam debeant, ut puta dum montis nomē pro flumine, dum paludis pro monte seu sylua, ciuitatis, uel provincie loco sumitur, facile sensus historialis confunditur, & esto aliquando proprie assumatur, existimatione etiam eruditi per sepe falluntur, dum montem seu fluuium, qui in occiduo est, arbitrantur sub oriente sole consistere. Ad cuius rationem quorum, & indebitæ existimationis amouendos errores, celebres inter autores quoscumq; & potissime gentiles, montes, syluas, fontes, lacus, fluuios, stagna seu paludes, & maria, & quo sub celo effluant & consistant, ut compen, mens est. Et ne multum talia scrutantibus euoluere necesse sit, per ordinē literarum alphabeti describam singula. Sanè quoniam è montibus excrecere syluas, emanare fontes & flumina, à quibus lacus, paludes, & stagna cernimus exoriri, de montibus primum scribendum non incongrue ratus sum. Sunt igitur, ut liquido patet, montes terrarum eminentiæ quedam in celum, non tamen aque surgentes, & ex his aliqui saxei, nonnulli terrei sunt. Qui in sublimē magis effertuntur, saxei omnes, qui uero humiliores per sepe comperiuntur ferè semper terrei. ex his colles, quos, ut plurimum montium summities in longum protensas dicimus, & promontoria quæ se in maria propellentiā cernimus oriuntur. De quibus in distinde cum montibus mentio fiet. Is tamē ante alia quæso faueat operi, qui illos ab orbis conditione constituit, & ex excelsis eorum altitudines metitur & conspiciat.

Alac mons est, cuius nomen alii diuidentem montem interpretantur. Alii uero leuem, id est limpidum seu lubricum, & in Syria constitus eminet.

Abarim mons est excelsus diuidens terram Amon & Euphratis, à terra promissionis, contra Hiericho Iordanem usq; fluuium radices protendens, ostēditur quippe ascendentibus in Eston, insignis autem est morte Moysis inclyti atq; primi Hebreorum ducis.

Abila mons est in Mauritania celsitudine leuatus in sydera, oppositus Calpe monti, qui in Hispania est, quos ambos Herculis esse columnas aiunt, uoluerēq; ex ueteribus quidam hos unum & eundem iam dudum colle cōtinuato fuisse montem, Herculeāq; uirtute fuisse diuisum, & ex oceano, quod ante non erat, inuolutum terris mare, quod postea in hodiernum usq; diem Mediterraneum dictum est.

Plin. lib. 4. c. 3. Acanthium promontorium est Magnesiæ.

Acanthon

Acanthon mons est Aetoliæ.

Actium promontorium Epiri est, memorabilis naualis pugnae Octauiani Cæsaris uictoria, & clade Antonii & Cleopatrae.

Actea promontorium est olim Iunoni sacrum, sese effundens in mare aduersus Sicyonem à Corintho non amplius .viii. M. p. distans.

Acontius mons est Magnesiæ, seu ut aliis placet Boeotiæ.

Actocerauni montes excelsi sunt inter Armeniam & Hiberiam sic dicti, eò quod fulminibus sapissime infestentur. Nam ceraunos Græce latine dicitur fulmen, & secundum alios acros ignis, ceraunia summitas, quasi montes ignitas habentes à fulminibus summitates.

ἐκ γὰρ ὀψὲρ summum significat, & *κεραυνὸς* fulmen. Sed & reliqui quod sciam omnes in Epiro hos locant, ut & Plini. lib. 4. cap. 23. Eos autem qui ad finem Armeniæ sunt, Ceraunios uocant, non Actoceraunios, ut Plinius lib. 6. Cap. 9. & 10.

Actocetaunium promontorium est Epiri, in angustias Adriatici sinus emissum inde dictum, quod montibus conterminum, qui & Actoceraunii dicuntur eadem ratione qua superiores diximus nominatos.

Acrocorinthus mons est altitudinis eximie inter Aegæum mare, & Corinthium sinu positus adeo quod utrumq; in umbret mare.

Adilius Magnesiæ mons est, ut nonnullis uidetur Boeotiæ.

Adoreus mons est Phrygiæ, ex quo Sangarius erumpens fluuius per Phrygiam labitur in Bithiniam.

Aphelanta sunt qui dicant montem esse Tarso Ciliciæ, alii uero dicunt in sinu Argolis positum, quod eò magis credo, eò quod tam primi, quam secundi conueniant in hoc quod ex eo Perseus ad occidendam Gorgonem iturus uolatum arripuit, & Amphitrus & Melampus uaticinaturi de bello Thebano ab Adraсто missi in eum ascenderunt, qui Græci omnes ad hoc in Ciliciam non iussent.

Aga mons est maioris Armeniæ, ex quo ueteres Euphratem fluuiū emanare testantur.

Aganippe mons est Boeotiæ, qui primo Enippe dictus est musis sacer.

Agolonijs unus est ex Arcadiæ montibus.

Agragas mons est Siciliæ, haud longe à Gela muro olim cinctus, habes in summitate oppidum. Consueuere quidem ueteres apud eum optimos equos alere, & ex inde Græciam ad agones transmittere.

Agrispecula mons est Moabitatum, qui eò quod uehementer præruptus sit, à nonnullis uocatur Excisus, & haud procul ab Aenone mari supereminet mortuo, in cuius summitate Balach filius Beor deduxit Balaam diuinum, ad maledicendum populo Israel.

Agrosus mons est, ubi nunc Roma, quem Faunus rex Euandro Arcado exuli concessit, & ipse Palatinum postmodum appellauit.

Agued mons est Brianniæ, Albanæ propinquus & Castro etiam puellarum.

Alastrice promontorium est in Creticum procurrans mare, non longe à Ptolemaida quæ Barce uetusto nomine dicebatur.

Albanus mons est in Latio, in quo olim Iulius Ascanius ciuitatem cōdidit Albam, sic à sue alba, dum à Troia cum parte profugo uenisset ibidem inuenta, nuncupatum à ciuitate montem existimo.

Album promontorium est in Syria longe à Colonia Claudii Cæsaris Ptolomaide seu Accendens in mare Syriacum. *sic Plin. lib. 5. Cap. 19.*

Alburnus mons est in Lucania, quæ hodie Calabria pars est.

Alcion mons est in Macedonia.

Algidus mons est haud longe ab urbe Romana. xx. M. passuum, in quo eiusdem nominis oppidum, hodie sylua latrocinij incolarum accommoda. *Alchione à Plin.*

L 4 Alimpus

Alimpus mons est in insula Mitilene seu Lesbos, à continentis distans non amplius vii. M. passuum.

Alocrine mons est in minori Asia, ex quo Menander fluuius emittitur.

Alpes montes sunt, seu mons, pluribus & excelsis cacuminibus distinctus, Togaram Galliam diuidens à Comata, haud longe à Nicea urbe incipientes, & secundum quosdam in Macedoniam usque tendentes, hos quidem ex Hispania in Italiam ueniens Hannibal Pœnus peruios fecisse creditur, cum à quodam eminente atque in uio scopulo impeditus illum aceto ac igne dissoluerit.

Amaleth mons est in Syria, in quo Phraton oppidum, unde fuit Abdon iudex olim populi Israël.

Amathus mons est, in quo oppidum Bomite, & in ora oppidi Minandros incipiens separat Syriam Celem à Cilicia, à parte altera eius plura effluunt flumina, ut Androchus, Pinarus, Lycus, & Sinus qui ab aliquibus Thaurus nuncupatur.

Amazonius mons est in maiori Asia, præter cuius radices Thermodoon labitur amnis. Dicitur enim hic mons, ut nonnulli arbitrantur ab Amazonibus, quod penes eam primo conuenerint.

Ambrus mons est apud Britannos iuxta Salesteriam olim, hodie Cercaradce.

Ami syluestres sunt Indiæ montes ea in regione, quæ Dedala Alexandri Macedonis temporibus dicebatur.

Amodes promontorium Ciliciæ maris est inter Cidnum Pyramumque fluuios sese protendens in Cyprum.

Ampelusia Oceani occidentis extremum promontorium est in Mauritania ultra Herculis columnas, ubi quondam Lusa & Cocta fuerunt oppida, postea Tingi, à quo Tingitana Mauritania dicta, quod oppidum ab Antæo fuisse conditum asserunt, hoc tamen promontorium Asti aliter nominant, esto idem quod apud Græcos Ampelusia sonet, in eo quidem præci dixere specum fuisse Herculi sacrum, & inde Tingi oppidum, ut dictum est Antæi opus, cuius in rei testimonium ostendebant incolæ partem elephantino teggori exectam, adeo ingentis magnitudinis, ut nulli hominum æuo Neronis principis usui esse potuisset, eamque incolæ ab Antæo gestatam asseriebant, & ob hoc præcipuo honore celebrem conseruabant.

Anchorarius à Plinio uocatur Lib. 13. cap. 1. Ancoratus mons est citerioris Mauritanie cupressis laudatissimis ad quodcunque opus abundans.

Anemurium promontorium est à Pamphilia distinguens Liciam.

Angaris mons est Iudææ, & ut percipi potest haud longe à Samaria.

* Agnius mons est excelsus, apud Gallos, Ligures, Frimates.

Anasiui montes dicuntur esse Bæotiæ, quos penes aiunt morari musas.

Antelibanus mons est Arabiæ, Libano ad orientem appositus, in quo æque cum Libano colligi thura dicunt, extenditur quidem circa regiones urbis Damasci, & in sortem cecidit tribui Manasse.

Pli. lib. 4. c. 2. Antirium promontorium quod penes Corinthiaci sinus est, non amplius M. passuum latitudinis habens.

Aonas Heliconis montem dicunt esse Bæotiæ, musis sacrum, nec deest qui dicat Aonem Thraciæ montem, & ab eo Aonidas dici musas.

Aothe mons est in insula Samos, sese in altum erigens per x. M. passuum.

Apenninus mons ingens, à nonnullis is quem paulo ante nominauimus Alpes creditus est. Et Penninū uolūt denominatū ab Hannibale Pœno, à quo primo peruiū factū putant. Sed opinio longe uulgatior est eum esse Apenninū, qui omnē in longū tendēs, Italiam in partes separat duas, & à dextris Inferū spectās mare, à sinistris autem Superū in Siculum usque fretū progreditur. Hic autem secundū quosdam à promontorio Monæci esse

esse finem Ligustini maris incipit, Unde & Alpes & in Aquilonem ferè tendens, una cum Alpibus à dextris linquit Bagiternos, & cum ad Mantuanos Gallos deuenit, in orientem flectitur eis à sinistris derelictis, & Senganis à dextris, ubi Albintinulo & Albagunum, & Ienuam & Velates Gallos, cum ex parte alia habebat Cispadanos & Augusti Taurinorum. Alii uero putant inter Venetis portum, & Macræ fluminis hostium quod penes, ut arbitratur aliqui, Ligustinus inchoat sinus, eum initium sumere, & in Boream panxillum tendere, ac iam dicto monti separanti Cispadanos gallos à Liguribus in finibus Veliatum Ligurum iungi, & inde in Euroaustrum uergens Tyrrenum mare, Lunam ciuitatem, Lucam, Pylas & nobilissimam Tusciæ ciuitatem Florentiam ad meridiem finit. Ad Aquilonem autem Padum flouium, Parmā, Mantuam Virgili, Rhegium Lepidum, Mutinam, & studiorum matrem Bononiam. Hinc à dextris ad ulteriora procedens, Aretium, Corthonam, Transimenum lacum, Perusium, Fulgineum, Spoletum, alias Spolitium, Metueniam, Tudertum, Vilsinas, Faletas, Narinas, & olim rerum domis nam Romā urbem conspicit. A leua autem Cornelli forum, quod & Imolam dicimus, Fanentiam, & Rauennam, & Sabinorum coloniam, Forum Liuii & Pompili inde curuam Cesenam. Ariminum, Pensaurum, Fortunæ phanum, & Senogalliam. Tandem sese in modū cubiti flectens, seu sui potius partē iaciens inde Adriaticum promontorium facit, cuius in extremitate Anchonam ueteres condidit Græci, inde Firmum Picenum, & Esiculum, & post hos Marlos Pelignosque populos, donec alium flexum faciens altissimis uerticibus Garganus dictus in Adriaticū deuehatur fretum, sub quo Syponum uetus Diomedis oppidum. Demum prætereuchens à dextris urbem Tyburim, Cailli, Penestras, Ferentium, Febrasteriam, & Aquinum linquit, & maximum sui in Tyrrenum protendens brachium, Volcos ferè omnes includens in Cyrcæum definit montem, quem uetus fama est extitisse iam dudum Circes ueneficæ regiam. Hinc Theanum, Sedecinum, & quas dixisse debueram, Teracinam, atque Caietam, Sueffam, Minturnas, Capuam atque Neapolim, & Sannio atque Lucania Campaniam diuidens scabrosis culminibus in finem Campani sinus excutit, Mineruæ promontorium ferè usque protendens in Capream, includens cum Campaniæ Vesuuū, Pompeios, Noceriam, Stabiam, Surrentum. Post hæc habens in uisceribus Beneuentum. Hinc Salernum, Lucanos, Brutosque omnes, mutato nomine Calabros nominant incolæ, spectans non definit donec Rhegium extremum Italiæ oppidum sese uehendo contingat, relictis à leua Dauni regno Bardulīs, Batio, Brundisio atque Tarento, & suorum saluum incolis Salentinis, Pelilia Idumei, Cretone, Caulone, Locrisque atque Saleo, & Leucopettam linquens, ubi supra diximus in fretum secus Rhegium finem fecit, diuisus, ut creditū est, & saxorum ingentium fracturæ testantur terramotū à Peloro primo in Italiam uerso Siculocum promontorio, & uariis multisque uorticibus insignis in se multa continet oppida, & pascuis syluisque abundans ex se hinc inde flumina emittit maxima & famosa.

Apollinis promontorium in Aphrica est, inter Candidum & Mercurii promontoria in Sardiniam se propellens.

Aprodias promontorium est minoris Asiæ.

Aracanthus mons est Mineruæ sacer & celebris carminibus poetarum, uerum ueteres, in qua sit regione non concordant, nam alii dicunt eum Atticæ regionis montem, quidam eum esse Thebanum, nonnulli Ambracium, & alii Arcadum.

Ararat mons Armeniæ maioris est, in quo ueteres omnes concordare uidentur arcam Noe cessante diluuiū confedissee, & eius reliquias consueuere peregrinis indigenæ demonstrare, dixeruntque Armeni loco exitum seu egressum, eo quod ibi Noë arcam egressus sit.

Araxum Peloponnesium promontorium in Cephaloniam uersus.

Ateninus mons est haud longe ab urbe Roma, in quo Præneste ciuitas sita est Arcabrum

Arcabrum seu Attabrum promontorium Hispaniæ ulterioris est, vasto se cornu protendens in mare, & Hispaniam uersus occidentum finiens, terras, maria, celumq; disternere uidetur, hoc aliqui Olisiponense dixerunt ab oppido ei opposito, et quidam uocant eum Magnum, eo quod maris occupet plurimum.

Arcobates mons Indiæ est, quem alii Cacobates dicunt, insignis quidem, eo quod ex se Gangem profusissimum orientalium fluminum effundat.

Argæus Capadociæ mons est, arduus plurimum, & omni tempore pruinis rigens, eumq; dei habitaculum ueteres accolere crediderunt. Subiacet ei Mazata ciuitas Capadocum metropolis.

Atiobatgenes mons est Asiæ inter Massagetæ constitutus & Parthos.

Aruius. Atius mons est in insula Chio, in quo nascitur optima uina à monte Aruisia nuncupata, esto sint, qui dicant eum promontorium & Aruisium uocatum.

Arpendus mons est Pamphiliæ, cuius in radicibus Eurimenidum defluit fluius.

Attagus mons est Capadocum, sub quo Maizacum ciuitas, quæ postea Cæsaria nominata est, credo idem cum Argeo de quo paulo ante dictum est.

Attemisus mons est Arcadiæ.

Attemius in Argolico sinu mons est.

As mons est Macedonum.

Astæus mons in Bœotia est, à quo & uicus denominatus, unde poeta insignis Hæliodorus oriundus.

Astetion mons est in sinu Argolico.

Astrixim mons est Aphricæ ab aquilone habens littorales Aphricæ populos, à meridie uero harenas iacentes ad oceanum usq; in quibus uagantur Gaulæ Aethyopes, alii uero eum Mauritaniam montem uolunt, esto non multum intetrit, nam & Aphrica & Mauritania iunctæ sunt.

Asuans mons est Chaoniæ, cuius in radicibus Aous fluius.

Ater mons est Aphricæ è regione Sabatra, hic quidem longo spacio ab oriente in occidentum protenditur, & à nostris Ater uocatur, eo quod adusto similis sit, nec distat multum à Marelge oppido Garamantum.

Athlas uerustissima fama celeberrimus mons est. Hunc aliqui in extremis Mauritaniam finibus consistere uolunt, alii ab Aethyopibus, clarus aditis & flumine Banibato ad montem Thenorema dicunt, & promontorium Hesperum decem dierum atq; noctium nauigatione per oceanum eum locant. Mons quidem supra nubes excelsus uertice, aspectu squalidus ea parte qua spectat oceanum à se denominatum, qua uero Aphricam prospicit nemorosus atq; opacus, & fontibus, atq; fluminibus irriguus, & omnium generum fructuum abundantissimus. Eius supremum culmen semper asserunt esse niuissimum, inferiores autem partes à serpentibus, elephantibus, & brutis aliis occupatas aiunt. Præterea referunt tanta taciturnitate silere per diem, ut non absq; horrore quodam & occultæ diuinitatis suspitione adeatur, nocte uero ad instar cæli crebris lucere luminibus, & resonare canibus atq; tinnibus cymbalorum, tibiarum, & fistularum Aegipanorum, atq; Satyrorum. Sunt insuper qui referunt imas eius radices densis altisq; syluis repletas incognito ex genere arborum proceritate spectabilem, frondesq; cupresso similes habentium, in rore ualentes perpetuo easq; præter odoris suauitatem, obduci lanugine quadam, ex qua, si arte exculta sit, possint non aliter quam ex bombice uestes fieri. Hunc insuper nonnulli Thelamonem nominari uolunt, sicut Nilum flumen Melonem asserunt nuncupari.

Athos Macedoniæ mons est, seu ut quidam perhibent Thraciæ, mari Aegeo supereminens, & altitudinis mirandæ. Asserunt quidem eum umbram suam in Lemnū usq; insulam efferre, quam aiunt alii. lxx. millium passuum, alii uero, lxxxi. ab Atho distare.

Huius

Huius præterea uertex, ut pro-comperto demonstrant, uentos nubesq; superat cum relictos cineres annui sacri aliquibus caracteribus insignitos anno transacto redeunt in nullo mutatos inueniant. Dicunt etiam huius in culmine fuisse oppidum nomine Acton, seu Actrochaon, ibidemq; ætatum hominum dimidio, quam alibi longiorem. Extat etiam hic mons superbiæ Xerxis Persarum regis perpetuum monumentum, nam aduersus Athenienses & Lacedæmonas ueniens, cum inter Sestum & Abidon ponte factus ex Asia in Europam pedibus ingentem traiecisset exercitum, Athon superare classe disposuit, eo quod defesso hominum opera à continenti disiunxit, nauigabili facto itinere longitudinis. lxxx. M. pass. cum latitudinis esset. M. d. & sic Athon non solum, sed mare undiq; circumdatum traductis nauigiis insulam dereliquit.

Attitas Achaicæ promontorium est, haud longe ab Alineo sinu.

Auene promontorium Mauritaniam occidentalem, nam inter istud & Calpen C. dicanum coartatur stenum.

Auentinus ex septem urbis Romæ montibus unus est, quem aliqui uolunt ab auibus è Tyberi ascendens nominatum, alii uolunt ab Auentino Aboriginum tege ibidem occiso atq; sepulto nuncupatum. Sunt & insuper, qui dicant eum à Sabinis ibidem à Romulo susceptis à quodam prouinciæ suæ monte nomen impositum, alii ab aduentu hominum, eo quod ibi commune Latinorum Dianæ templum constitutum sit dictum. Nonnulli alio ab aduentu appellatum, nam dicunt eum montem paludibus à cæteris fuisse disclusum, & eo quod ex urbe ratibus ibidem ueheretur, Auentinum uocatum.

Aulon mons est uicinis abundans.

Azan Phrygiæ mons est, in quo Iupiter & Cybeles coli consueuerant, alii putant apud Arcades esse, & ibidem eo ritu quo apud Phrygios colebantur, coli Iouem matremq; deorum.

Azaræ Mauritaniam montes sunt determinantes à Mauritania Aphricam.

Baalmons Ermon circa Libanum in finibus Allophilorum est, alii eum dicunt Baalmon, quem ego sic uocari arbitror.

Balbus mons est Aphricæ, insignis latebra Massinissæ regis à Syphace superati, est enim fontibus abundans & pascuis, agroq; Carthagenensi propinquus.

Balista mons est Gallia Cisalpinæ situs apud Ligures.

Bargillus mons Phœnicum Syriæ contemnis est.

Barbastenes mons est Laconum, non amplius. x. M. pass. à Lacedæmone distans.

Bebius Campaniæ mons est, ignem ad istam Aetnæ Syculæ uaporans.

Befegor & Fegor montes Moabitatum sunt, quorum in summitate Balaam ariolus à Balach tege deductus est, ut malediceret Israëlitis.

Berecynthus mons est Phrygiæ, in quo dudum Cybele mater deum ritu gentilitio per sanctissime colebatur, à quo etiam Berecynthia dicta est.

Betis super Miniandam in Armenia mons est, in cuius uertice arbitratum sunt ueteres multos tempore diluuii saluatos, nec desunt, qui dicant ibidem arcam applicuisse Noë, & diu post ostensam ab incolis, seu eius reliquias exiisse.

Binon promontorium ultra Cyrenem est inter duas Syrtis protectum, maiores claudēs. Blagnia mons est Hyberniam, cuius in radicibus tres uobiles scatunt flumini, Berna, Eorus, & Syrtus omnem ferè irrigantes insulam.

Boreas mons est Epiri, Dyrrachio primus.

Botion promontorium Numidiæ sic à Græcis dictum, quod à Borea uento in fessetur ei quidem Hyporegius super impositus in Hyponis nomen permutatum.

Brutium Hispaniæ promontorium est.

Brutium promontorium Italiæ in Ionum mare tendens haud longe à Caulona & Consentia.

Bracæ

Acritas Plini.
& alij legūt.

Barce Plin.
habet lib. 5,
Cap. 1.

Brace montes sunt determinantes Mauros superiores, & Aethyopes perosos à radi-
bus Nigrensum fluvium effodentes.

Brileffus Anticæ regionis mons est.

Buli mons est Syriæ haud longe à Gari.

CAas mōs est Syriæ in tribu Effraim, insignis tumulo Iesu filii Naue, nam diu apud
Vicantanam sepulchrum eius ab incolis fortensibus ostensum est.

Cadistus seu Calistis Cretensium mons est, adeo in uertice cādens, ut à navigan-
tibus nubes potius arbitretur quam uertex.

Cama mōs est alpiū dirimentium Togatam Galliam à Comata, ex quo Vatus
fluvius emittitur.

Caphareus mons est Euboeæ altissimus, promontorium faciens, quod in Hellespor-
tum protenditur, apud quod plurimi Græcorum à Troia redeuntium fraude Nauplii
cupientis ulcisci mortem Palamedis filii sui iniuste perempti, periclitati sunt.

Caldone promontorium Indiæ propinquum flumini falso, haud longe à loco ubi
quondam Eufraitis hostium.

Liuius lib. 3,
Dec. 4.

Calicandrum Asiæ minoris promontorium est terminus navigationis à Romanis
positus Anthiocho magno ab eis superato.

Callidromus Achaïæ est promontorium haud longe à sinu Maliaco.

Caligon promontorium est in Oceanum orientalem tendens.

Calpe Hispaniæ mons est, totus ferè in mare prominens, Abilæ qui in Mauritania est
oppositus, quem ut de Abila dictum est, alteram Herculis columnam uetustas credidit al-
ferens eum cum Abila separatam, & inde Oceanum mole montis ante retentum, in me-
dias exundasse terras, angustisq; fretis Europam ab Aphrica separasse. Sunt præterea qui
uelint apud Siciliæ Pharium Calpem alium esse.

Calon seu Chion promontorium cretense in occidentem uergens.

Cambalidus Indiæ mons est, & Caucaſi ramus, sub quo Meſſalene & ibidem nobilis-
simus in Baſtios transitus.

Camenta Cypri promontorium est solem spectans occidentem.

Canastreum Macedoniæ promontorium est, cui Sena proxima.

Canatus citerioris Hispaniæ mons excelsus est, cuius ut aiunt, in uertice sacus profun-
ditatis imperſcrutabilis, colore niger, de quo miranda referunt incolæ. Dicunt enim si quis
lapidem aut aliquid durum in eum iecerit, confestim tempeſtatem oriri, eiusq; in abd-
ito specu palatium esse demonibus, & alio plura meo iudicio fabulosa.

Plinius in plu-
rali Candau-
as uocat. libri
4. Cap. 25.

Candauiæ mons est Epyrri à Dyrrachio distans. lxxviii. mil. pass.

Capitolinus mons est Romæ eo sic dictus, quod cum in eo fundamenta foderentur
edis Iouis, humanum caput inuentum dicitur. Antea quidem Tarpeius dictus à uirgine
uestali Tarpeia, quæ ibi à Sabinis necata atq; sepulta, & adhuc eius saxum Tarpeium ap-
pellatur. Hunc eundem montem tradiderunt uetustissimi Saturnum appellatum, & ab
eo late saturniam terram, & in hoc antiquè etiam fuisse oppidum, cui Saturnia nomen,
cuius in longū postea tria mansere uestigia. Nam Saturni phanum in eius fuit faucibus,
& Saturnia porta, quam postea uocauere Pandanam, & post eadem Saturni in ædificio-
rum legibus parietibus sunt postici muri scripti.

Capote Plin.
lib. 5. ca. 24.
Oppidi nō est
Caralis, cuius
Solinus & Li-
uius memine-
rūt, tū Carali-
tanū possesse-
runt.

Capontes uel Catopen secundum alios, mons est Scythiæ proximus, cuius sub radici-
bus haud longe à Zimata seu Zizima dicunt Eufratem oriri.

Catalitanum promontorium puto Sardinie sit, uersus Aphricam tendens.

Cardenni montes sunt Armeniæ maioris, in quibus arcam Noe reſediſſe ceſſante
diluuiō à nonnullis traditum est.

Cardidum promontorium Aphricæ est Sardinie aduersum.

Carina mons Cretæ insule est, ex quo mirabile recitatur. Aiunt enim, cum mollis sit,
nec amplius. ix. M. pass. ambitus intra hoc ſpaciū nullas repetiti muſcas, nec mel ibi
dem

dem factum nusquam attingant.

Cariobarzanes mons est inter Maſſagetæ, Parthosq;.

Carigini Samariæ leuiſſimus mons est, ciuitati Sicioniorum ſupereminens.

Catmenia promontorium puto Perſici maris, cui iunguntur populi Armogei, & ibi
portus Macedoniae est, & aræ Alexandri.

Carmelus Phœnicum mons est, Helia prophetæ ſpectabilis manſione, & oleis artu-
ſtisq; & uinetis coſpicuus, per dietas circiter duas diſtinctus, huius in radicibus palus est
Cendebora, ex qua progreditur bellus fluvius, harenas trahens ad uitrum cōficiendum,
crystalli æmulum cæteris præuolentes.

Carmelus mons alter à ſuperiori in Gallia est, de quo Naba.

Carrandus mons est inter Perſas Mædosq; poſitus.

Cassinus mons est Campaniæ, ubi dudū Apollo colebatur ab incolis, cuius phanum
deſtruſtum à Benedicſto ſanctitate inſigni uiro, ſub beati Martini titulo, ad honorem ue-
ri dei celebris eccleſia cōſtruſta est, & eo loco in quo fuit ara Apollinis, erectum est altare,
ac ſub Ioannis Baptiſtæ nomine cōſecratum.

Casyrus mons Perſidi propinquus, cui appoſitæ urbes, Seleucia, & Suſinate.

Casius Syriæ mons est, haud longe ab Antiochia, ſub quo olim ſilentia libera, Pieria
appellata. Hic mons altissimus est, nam ambitu ad cacumen xviii. M. paſſ. dicitur, altitu-
do autem per directum iiii. M. paſſ. & de eo antiquitas mirabile quoddam reſert. Aſſerit
enim quarta noctis uigilia in orientem per tenebras ſolis globum ſurgente uideri, & ſic
paruo corporis flexu ſurgente ſolem, inde profundissimam noctem intueretur aſpiciens.

Casius mōs alter à ſuperiori, hic enim in Arabia est, Peluſio Aegypti cōterminus, haud
longe à loco qui dicitur Aſtracina nobilis ſepulchro Pomp. Magni.

Caspianus mons sub Boreali plaga conſtitutus est, & ab eo Caſpium mare cui cōtermini-
nus est denominatum.

Caſtalius mons in Delphis, Muſis ſacer.

Catabathmon mons Parthoniæ propinquus est, cui & Alexandri caſtra uicina ſunt.

Catacifea montes ſunt in eo deſerto per quod tranſitum fecere filii Iſrael ab Aegypto
in terras promiſſionis uenientes. Hos quidem auro fertiles aiunt, eosq; penes perhibetur
Moſem librum Deuteronomion deſcripſiſſe.

Caſillus mons est prope Tyburim ciuitatem Romæ uicinam, à Caſillo ſtatue Tyburii
conditoris Tyburis denominatus.

Caucasus orientalis mons & ſamoſiſſimus est. Is quidem ſecundum quosdam inter
Oleos qui ſunt ad Cimericum mare, & Albanos ultra Caſpium ſub Septentrione iacētes
euenatur, primo & perpetuo iugo uſq; in Orientem extremum protendi uidetur, ſecundu
uarias illi nationes adiacētes, uaria ſumens nomina, eumq; Taurum montem, ſeu Tau-
ro monti iundum credidere plurimi, eo quod Percoatra Armeniæ mons, inter Taurum
& Caucaſum poſitus illos iungere uideat. Sed fluvius Euphrates ex Percoatra deſcēdens,
& in meridiem deſluens, & ad ſiniſtram Taurum derelinquens eſſe diſiunctos oſtendit,
& ſic à dextris inter Oleos ad Albanos ubi portas habet incipit Caucaſus, ſic dictus eo qd
ſemper eius uertices niue candant, nam incolarum lingua candor dicitur Caucaſus. A
portis autem Caſpiis ad Armenias uſq; Pilas, ſeu ad Tygridis fontem inter Armeniam &
Hyberiam, qui uertices Caucaſi ſunt Acrocerauni appellātur, de quibus ſupra. A fonte au-
tem Tygris uſq; Carras inter Parthos, Maſſagetæq; Ariobarzanes nominat. A Carris uſq;
ad Cadippin oppidū inter Baſtrianos & Hircanos Moniatmali dicitur Amomi ibidē na-
ſcentis inſignis, à quo collis ſubſequentis dicitur Pathau. Ab oppido uero Cadippi ad Sa-
phrin uicem inter duas Sacraucas & Parthionas mons est Obſcobares, ex quo Gau-
tes & Lacer exundat. A fonte Gangis uſq; ad fontem fluminis Orthogoræ, qui à Septen-
trione est, ubi montani Paropanifade Taurus est. A fontibus Orthogoræ uſq; ad Ortho-
goræ ciuitatem inter Hircanos & Scythas, & Gangatidas Caucaſus est. Vltimus autē in-
ter eos

Quidam hūc
Sinam eſſe uo-
lunt

ter eos & Pasiadras mōs Ianibus uel Imauus, ubi Crisotoras fluius, & Samara promōtorium ab orientali excipiuntur oceano, & sic Imantus extremus est Caucasus. Alii Taurum totum hunc uolunt, eum q̄ ab oriente nostrum usq̄ mare deducunt, Caucaſo huius tam longi montis nil præter particulam orienti propinquam donantes.

Caulon Calabriae, seu Brutiorum mons est in finibus Italiae fæto Siciliae propinquus, Baccho fertilis & cui eiusdem nominis oppidum fuit.

Calidonium ultimum est Tauri promontorium, in nostrum effusum mare.

Celius mons est à Cele Iubeano nobilissimo duce Tusco dictus, eo quod Romulus ad uersus Latinū regem cum auxiliariis uenerat, indyctus quidem multis titulis. Sed ne minus insignis est, quod in eo Poëta Ennius habitauerit.

Celticum promontorium Hispaniae, in oceanum procurrans.

Caneum promontorium in Septentrionem directum.

Euboia promontorium est.

Pli. li. 4. ca. 12

Pli. li. 4. ca. 11

Cænys extremum Italiae promontorium uersus Pelorum Siciliae tendens, non amplius us duodecim stadiorum intervallo distantia.

Chrysoceras promontorium Propondis, in quo Bizaniū oppidū, cui postea nomen Constantinopolis.

Ceraunii montes in Epiro oriuntur, & exinde continuo iugo Ripheis iungunt, à parte altera in Euxinum & Meotida atq̄ Tanaim cadunt. Altera uero in Caspium.

Cerceti plura

li numero à

Plinio uocantur

ca. 8. li. 4

Cercius mons est haud longe à Thessalia, à Merope quippe eundem Thessaliā inuenitur.

Celpius urbis mons est è regione Exquilis, apud ædem Iunonis Lucinae.

Childatus mons est Hyberniae.

Chimæra, ut uideantur logici quia aliquid sit, mons est Ciliciae apud Phaselitas Carinā à Licia determinans. Huius quidem summities perpetuis flagrant flammis, quæ quidē augentur aqua superinfusa, terra uero iniecta extinguuntur. Alii præterea mons iste circa summum leones, paulo autem infra capreas, suntq̄ radices eius serpentum plenissimæ. Bellerophon autem Glauci filius, hūc purgauit noxiis, & habitabilem fecit, à quibus fabulae locus adinuentus est.

Cibaini montes sunt Thraciae in quibus Caister fluius oritur.

Cyllene ab alijs dicitur

Non propriū

montis, sed gē

tis est. Plin. li.

4. cap. 15

*Cillenius mons est Archadiae, celebris natiuitate Mercurii.

†Cymbrorum promontorium sub Septentrione & in oceanū Aquilonatē protendit.

Cibelus Phrygiae mons in quo Cybele deum mater colebatur, olim denominata Cybele ab eodem.

Ciborus mons olim fuit, & in eo oppidum nomine Curite, qui terræ motu absorptus est unā cum oppido.

Ciminus Hetruriae mons est, in quo & eiusdem nominis lacus.

Cinthus mons est Insulae Deli, famosus Apollinis natiuitate, cuius tam grandem magnitudinem dicunt, ut umbra sua Aegei maris ambitum tegat.

Cyrenæum promontorium in Asia minori, haud longe à monte Mina.

Citæ, seu Circeus mons Italiae, & Caietæ propinquus, sic à Citce uenefica, quam ibiā dem habuisse regiam uolunt, denominatus. Eius in summitate & oppidū eiusdem nominis fuisse prægrande dicunt. Præterea asserunt hunc olim à cōtinenti fuisse disiunctū, non quidem fæto, sed paludibus, & Oseum, aliās Otheum ante nominatū ab horrore transeuntū, credentium q̄ ibi homines in beluas transmutari. Tandem ex Albanis montibus limus effluens completis paludibus eum fecit terræ continuum.

Cirra mons est Phocidis, seu uertex alter Parnasi montis, in quo olim celebre toto orbi oraculum fuit Apollinis.

Citheron Beotiae mōs est Poëtarū carminibus celeberrimus, nec lōge Athenis extollit. Aliqui partē Parnasi putā Citherone quodā denominatū, in hoc enim præcipue colebatur Bacchus, secundū autem alios Venus, eamq̄ dicūt ab eo Citheream fuisse uocatā.

Girorus mōs est Paphlagoniae, abūdās buxo in spaciū lxxiii. M. pal. portectus, loco Veneto clatus

to clatus, à quo nolūt Paphlagonios in Italiā cū Antenore trāsfectos Venetos appellatos.

Citria promontorium est Cariae, esto sint qui dicant illum Deli montem.

Ciareus mons orientalis est in regione quæ dicitur Apouertene.

Clarius est mons Colophoniae, in quo colitur Apollo, & ab eo Clarius nominatus.

Clibanus mons apud Calabros est haud longe à Lacinio promontorio.

Climax Aethiopiae mons est secus rubrum mare, ubi honesti homines, & rubri maris tenentes imperium, sceminae prolixis barbis insignes, uenationibus uacentes, tygresq̄ habentes pro canibus, & pardos etiam nutrientes.

Cordi Mædorum sunt montes.

Cophantus Baſtrianorum mons est, nocte flammam emittens è uertice.

Colaicum Indiae promontorium in Taprobanem insulam sese ferentem.

Corambus promontoriū Paphlagonum in Ponto, haud longe ab amne Parthenio.

Corax Aetholiae mons est altissimus inter Calipolim & Naupactum.

Corax mons est non longe Tybute à Corace fraute Tyburii conditoris Tyburis dictus.

Coreb mons regionis Madian est, iuxta sinum Arabiae imminens, qui quidē uenerandissimus est ob crebram iam dudum ueri dei apparitionem.

Coricus Ciliciae mons est, insigni specu memorabilis, qui in summo montis uertice Corito oppido supereminente, amplo satis hiato patet, & in profundum demissus, quāto magis demittitur, tūto amplior efficitur, & undiq̄ pubentibus lucis adeo pulcher atq̄ admirabilis se intuentibus aperitur, ut mentes admiratione consternat, qui cum & affuefactos non sariet per descensum unicum & angustum atq̄ asperū m. d. p. inter amoenas umbras, & opaca sylvarum riuus hinc inde quoddā agreste sonantibus. Ast ubi in finem descensum est, specus apparet alter. Verum cymbalorū sonus terret adeuntes ingressu primo, & aliquandiu spectabilis incedenti fit obscurior, & ingētis amnis se extollentis fons aspiciunt, qui ubi paruo cursu maximum demonstrauit impetum, conditur. Intra uero spaciū horribile & incognitum, angustum tamen sacrum q̄ adeo ut à diis habitari ueteres credidere incolæ. Aliis præterea specus ulterius est, quem Tiphonem uocant, angusto ore, & ut experti tradidere quidam, pressus, & assidua nocte suffusus, eumq̄ dicūt aliquādo Tiphonis fuisse cubile, & in se demissa confestim examinat. Memorandus est & fabula, & natura. Mons autem extorsum croci plurimum ferax est, adeo ut sint qui credant ob hoc illi nomen Corici posuit.

Coris Thessaliae mons est, serpentes producens, quibus Sepas nomen est, non propriū habentes colorem, sed loci Silenii in quo morantur fumentes, morfu quidem non alpe ro sitim ingerunt, & in sanabilis est.

Coritus mons creditur Hetruriae, à Corito uetustissimo tege Electrae uiro, & Dardani parte unā cum oppido in eodem existente denominatus.

Coriscus mons est ultra Hiberiam & Hircaniam, ex quo nascūtur ex uicinis fontibus Cyrtus & Cambises ingentia flumina.

Coronae Achaiae promontorium. Creon mons est insulae Lesbi.

Crimoca promontorium Euxini maris arduo supercilio.

Crise promontorium est oceani orientalis apud Seres.

Crocodilus Ciliciae mons est à parte Amanni fluminis.

Crocus mons est in Creta insula.

Crotonius mons Achaiae, Pisa ciuitati supereminet.

*Carambicum fortasse, aut Criumetopum, ea enim se mutuo aspiciunt, ut Plin. lib. 4. cap. 12. uel Crotona, cuius idem meminit lib. 5. cap. 5. facitq̄ mentionem ardui supercilij.

Dadai montes sunt Indiae olim Cliopedis regiae propinqui.

Dardanus mons est Apuliae.

Delphicus mons inter Histriam & Mentoniam esse settur, cuius in culmine existentes aiunt ex longinquo nauigia uenientia cernere.

Meminerunt
huius Plin. li.
5. cap. 27. M.
la & Solinus

Coronae oppi
dū est, ut Strabo
et Plinius,
à quo Coronae
us sinus nomē
habet

Dictæus Cretæ insulæ mons est à Dictæ nymphæ, quod in eodē colebatur dictus, qui quidam adeo est in uerticibus albus, ut à nauigantibus nubes potius quàm uertices existimantur. In hoc aiunt Iouem quem deum stolidi arbitrabantur absconditum à matre, & à Curetis nutritum.

Dimaustus mons est in Myconia insula.

Dindimus mons est Phrygiæ, in quo Galli sacerdotes Cybeles, & sacra matris deum celebrare, & se abscondere consueuerant.

Dinaretum, Pli. li. 5. ca. 31
Dinatete promontorium insulæ Cypri.

Diomedis promontorium in Dalmatia.

Dictagyon Cretæ insulæ mons est abundans dictamo herba, à quo & ipsa nomen sortita est.

Dodona Chaoniæ mons, in quo & sylua eiusdem nominis, & in ea olim fuere quercus, è quibus columbæ consueuerant responsa dare querentibus.

Dolorofus mons in Anglia est.

Drepanum promontorium est Siciliæ.

Dyrachium Epiri mons est, ubi castrum est quod Petra dicitur.

Doriscos promontorium est Atticæ regionis.

Ebbirei montes sunt apud Bathimos ad oceanum meridiāalem.

Ebron mons est Palestinorum haud longe à Gaza Syriæ ciuitate, cuius in uertice olim Samson noctu Gazæ ab hostibus inclusus, portas uerticesque detulit.

Edonus à Plinio dicitur
Edon mons Thraciæ est.

Effram Iudææ mons est, in quo olim Sichem fugitiuorum ciuitas fuit.

Aegialeus Atticæ regionis mons est. Elatus Cephaliæ nobilis mons est.

Elcome mons est Macedoniæ.

Helicon Beotiæ mons est, Musis dicatus, celebrisque Poetarum carminibus, ex quo inter alia flumina Parmesus egreditur.

Emimodimus mons est Hyberici Ponticæ.

Emochi montes sunt Indiæ.

Emodus mons pars Caucaſi creditur, quem cum superioribus, quos Emodos uocat idem credo.

Hemus mons aliqui dicunt quod Thessaliæ sit, & in eo locū describunt, qui Tēpe dicitur. Alii uero Thraciæ attribuunt, huius celsitudinis adeo grandis phama fuit, ut crederetur ex huius uertice Adriaticum & Euxinum mare posse discerui, quod expetitur Philippus Demetrii filius Macedoniæ rex, illum conscendit, nec absque labore plurimo, nam circa medium adeo ramorum, arborum innexione densum inuenit, ut præter impeditū iter nonnunquam cælum uix cernere posset. Et cum post diem tertiam ab incepto à radicibus itinere, deuenisset in culmen, contestæ nebulis omnia comperit, & uulgate opinionis omnia falsa, & sic spe frustratus, duabus aris Ioui Solique in uertice consecratis descendit. Hinc una cum Rodope & Orbelone sacris Liberi patris, & Mœnadum coetibus Orpheo uate primum iniuncte celebris fuit, qui uasto iugo procumbens in Pontum oppidū habuit in culmine Aristeum. Volunt alii, quod Ennius ea in parte quam aratores celebrant, Scythiæ ostendant tumulum Polydori, ubi Gramen, alias Geraman urbs, quam uocant barbari Catiron, & ex ea ferunt Pygmeos fugatos à gruibus.

Eos mons est ad Arabicum mare.

Epopos dudum mons Pithecusarum insulæ Capano in sinu, ex quo cum repente flamma emicuiſſet, in processu campeſtri solo æquatus est.

Hetacleum promontorium est Colchorum.

Hercynius Germaniæ mons insignis est.

Eridanus mons est Dyrthachii.

Erimanthus mons finibus constitutus est Atchadiæ, in quo Hercules aprum cuncta uastantem

uastantem uiuum cepit, eumque Euriſteo detulit regi.

Eryx Siciliæ mons est, Drepano propinquus, cuius in summitate fuit olim Erycinæ Veneris templum ab Eryce eiusdem filio, & à quo denominatus est mons, constitutum. In hoc autem ab Aenea Anchises secundum quosdam tumulatus est.

Erminius mons Lusitaniæ in Hispania.

Hermion mons Amorreorum est ultra Iordanem, quem Phœnices uocant Sanor, & Amorre Sanit, cuius in uertice insigne fuisse templum summæ celebritatis apud gentiles dicitur, distat duobus mil. passuum à Tabor, & eius est adeo uertex frigidus, ut ex eo ad delicias nobilium æstiuo tempore ferantur niues Tyrum.

Hesperion ceteras promontorium extemum Africae est aduersus Dorchadas insulas olim Gorgonum domos, Aethiopum Hesperiorum confine.

Hesperum mons Aethiopum est sub Africo situs.

Estia promontorium Bospori est.

Etheodonia mons est Græciæ Termopylis supereminens.

Etna mons in medio Siciliæ orbi toto celeberrimus fama, & cum sublimis plurimū sit, solitusque è culmine celsi globos ignis emittere, hodie deficiente iam subterraneo sulphure, solum fumos emittit. Cuius in summitate duos esse crateres, è quibus olim eructabat flammā dicunt indigenæ, circa quos asserunt eum esse cinereum & niueum, ut plurimum tectum, cum circa radices amœnissimus montium sit, limpidissimis fontibus, & frutetis abundans. Et quoniam per sepe terramotibus agitur regio, fabulam finxere ueteres, eam scilicet à Ioue Tiphæi capiti superimpositum, quali suspirans Cygas flammam emittat, enomete omnem, & tremere dum frustra excuiuit. In hoc oppidum ingens ex sui nominis olim fuit.

Vcalegon mons est haud longe à Sigeo Troianorum promontorio.

Euganeus mons est Venetiæ, quem, ut quidam putant, incolæ dicunt hodie Paduanum, Patauio proximus.

Euprosopon promontorium Syriæ est non longe à Sydone.

Eurotas mons est Laconiciæ regionis.

Emodi montes Indiæ à Plinio lib. 6. cap. 17. dicunt. Quos autem hic Emodos uocat, credo pro Henios & his postum esse, qui sunt Armenia maioris, alio nomine Coraxii dicti, de quibus Plinio lib. 6. cap. 9.

Si tamen qui proxime Plinium castigant, apud Plinium, quod hic promontorium Estia uocat, id Nau Lochii uocant, Estia cum sequentibus construunt, ut legatur. Estia templum Neptuni. Vide Plinio lib. 6. cap. ult.

Phalacrum promontorium est Corcira insulæ, ex quo in mare protenditur scopulus, quem à similitudine Vlyſſis nauem fuisse dixere uerusti.

Faletus Campaniæ mons est, optimi uini ferax.

Phaneus promontorium Chii insulæ, & secundum alios Siciliæ uertibus confitus, & seru. 2. Geor. à Phaneo rege olim denominatus.

Paradi mons est, seu uertex Idae montis Troiani.

Fasga mons est supra Iordanem in terra Moab contra Hiericho, sub quo Ienua ciuitas in campo Moab.

Ferraria promontorium Hispaniæ, sub quo Hyberus fluuius ingreditur mare.

Fesul mons est biceps, Flotentia inclytæ Tusciæ ciuitati supereminens, oliuetis plenus, ex quo si lapides, qui plumbei sunt, excidantur, breui temporis spatio nouis incrementis restaurari competissimum est. Fuit & in culmine huius eiusdem nominis uetustissima ciuitas ruinis semel testantibus.

Phycus promontorium est Africae importuosum, haud longe ab his oris quas dudum testantur aliqui tenuisse Lotophagos.

Fiondis Thessaliæ mons Mempheus uocatus olim.

Fiscellus Italiæ mons est, non longe à Tyberi fluuiio.

Fogor Moabitatum mons est, ad quem Balach rex deduxit Balaam ariolum, ut mas

lediceret Israelitis.

Pholoë mons est Thessaliæ, in eo quondam Centauri nati sunt. Alii Archadiæ montem dicunt, nonnulli Thraciæ.

Forgius Aethiopiæ mons excellentissimus.

Frassus Aetholiæ mons est, haud longe à promontorio Anthimo, ubi hostium Corinthiaci sinus.

Taphiassus legitur apud Plin. li. 4. ca. 2

G Abaa mons est Iudææ in tribu Benjamin, haud longe ab Hierusalem.

Gabale mons est in terra promissionis, in quo iussu Moysis altare constitutum est. Gad mons est in deserto Synai, quem penes castrametati sunt filii Israël.

Videtur autem Plinius non montis, sed oppidi nomen facere lib. 5. ca. 27

Gage mons est minoris Asiæ, in quo Coridaua & Rhodiopolis sitæ sunt.

Gragus mons est minoris Asiæ, haud longe à Pathara, credo idem cum superiori.

Galaad mons est ad tergum Phœnicis & Arabiæ Libano copulatus, & in eodem ciuitas eodem nomine dicta, quam cepit Galaad filius Machir de manu Amœtorum, & tam monti, quam ciuitati nomen suum imposuit, & ab eo olim Galadites regio nuncupata est.

Galeo mons Atticæ regionis.

Gallicanus Campaniæ mons est, & imminet agro Falerno, & idem Cassilinus.

Cassidrom mons est, seu aliud ex cacuminibus imminens Thetmopylis.

Galmada mons supra Idumeam & Samariam.

Gargara Phrygiæ mons, seu summus Ida montis uertex, nam Gargara dictus, qui Caracaras, quod caput capitis sonat, id est, altitudo altitudinis, ubi templum olim fuit Iouis.

Garganus Apuliæ mons est sinistorsum ab Appennino in Adriaticum ueniens mare, cuius in radicibus Sipontum ciuitas olim à Diomede montis uictore condita. Secus hunc Metapontum dicunt, ubi Palladis Helinidis templum fuisse aiunt, in quo diu seruata sunt Epii instrumenta, quibus durum equum apud Ilionem fabricauerat. Et apud eundem affertur locum fuisse Dauniae nominatum, in quo Palladis Archaica templum, ubi bipennes atrox, & arma Diomedis sociorum deposita diu ostensa sunt. Dicunt præterea ibidem fuisse canes Græcis uenientibus læta garrulitate blandientes. Sed quod longe maius & uetius atque uenerabilius est, hoc in monte anno ab incarnato uerbo cccc. lxxxi. Zenone principe imperante Romanis diuino munere Michaelis archageli specus incolis ostensus est in hodiernum usque celebris, & summa à Christianis deuotione uisitata.

Gari mons est Syriæ, & secundum alios dictus Garius in Samaria, in quo Tusci populi ab Assyriis in Samariam missi, relicto Hierosolymis diis suis, altaria construxerunt.

Gaulaleus Mauritaniae mons est, & ab eo circum habitantes Aethiopes Gaulales dicti sunt.

Gaulanos Campaniæ mons est, Puteolis, Baiisque uicinus.

Gaurus Campaniæ mons est, propinquus Massico monti atque Surrento.

dit, Sichemorum

Gazarim mons seu Garizeus in Iudæa est, supereminens Sydoniorum ciuitati.

Gebal mons est Iudææ oppositus Gazari, qui & Hebal nuncupatus est.

Gebbenna Galliæ mons est inter Auernos, & Heluios medius, & in eo ciuitas posita, cui Genua nomen est.

Gelboë Syriæ mons est, sexto à Scitopoli lapide, in hoc quidem Saul primus Iudæorum rex à Palestinis uictus, occisus filiis ab Amalechita iuvene percuti precibus obtinuit, male dictione Dauid successoris eius, nec ros, nec pluuia postea cecidit.

Gerasenorum mons est trans Iordanem, in quo Alexander Iudæorum rex mortuus est.

Gereftum Euboæ promontorium, Africam spectans.

Gerionis montes in Italia prope Lematem agrum sunt.

Gibel mons est Iudææ, sub quo Ior & Dan fontes ex Libano prodeuntes, Iordanem fluiuium iuncti faciunt.

Gindos minoris Asiæ promontorium est, in quo dudum Aethiopia libera.

Gion mons est Iudææ, apud quem Salomon fuit inunctus in regem Iudæorum, & dyademate insignitus.

Gyri

Gyri mons est apud Garamantas, in quo nasci gemmas uetustas testata est.

Gorditanum Sardiniae promontorium, in conspectu habes Asulcensem & Aeniosum insulas.

Gtin mons est citerioris Hispaniæ mari contiguus.

Gratus mons Phrygiæ est Xantho flumini proximus.

Apud Plinium legitur promontorium Chaldonæ, cuius propinquo habitant Gaulopes, lib. 6. cap. 28

I Arus mons est ex Armenia inter Mædos, Adiabenosque ueniens supra Paræ & Cœnæ.

Iabus mons est Caucaſo monti iunctus, diuidens Indiā à Scythia superiori & inferiori.

Ianiculus unus ex montibus urbis, in Hetruria quidem positus, & Sublino ponti iunctus, à Iano, ut creditur, olim Romanorum deo nuncupatus.

Hybla mons Atticæ regionis seu Siciliæ est, thimo abundans & melle.

Icarius mons Atticæ regionis est.

Ida mons est Phrygiæ, haud longe ab Illo & Helleſpontico supereminens mari, memorabilis iudicio Paridis, ex eo quidem mirabile quoddam retulere ueteres, scilicet solem surgentem longe aliter quam in aliis terris conspici. Nam in tanto ab hoc ex summo montis apice, cui Gargara nomen, à media fere nocte passim ignes micare uidentur plurimi, diu tandem nocte in diem eunte, qui sparsi fuerunt in unum conuenire, donec in unam emicent flammam. Quæ postquam diu grandi incendio similis clara uisa est se in rotundam formam cogi cernitur, & ingens factus globus, terris apparet annexus, deinde paulatim decreſcere & lucidior effici, donec iam fugatis tenebris sese extollat in altum, sol factus. Et ex hoc præterea monte Scamander, qui & Xanthus, & Simois fluiui longa fama maiores quam undis copiosi, & alii scaturiunt plures.

Idalius mons in Cyprio Veneri sacer est.

Ideus mons Cretæ insignis plurimum apud ueteres, eo quod in eodem Iouē abſcōditū à matre Rhea, & clam nutritū credat antiqui, eiusque sepulchrum in eo à priſcis diu uisitatum est.

Hydrus Calabriæ mons est, unde oppido nomen Hydruntum.

Ieris promontorium est Elidis, haud longe à Pifa.

Imaus orientale promontorium est ab Emodis montibus, in oceanum se tollens. Sonat quidem Imabus Iarica lingua niueus, extremus quidem Caucaſus est.

Hymettus mons inter ceteros Atticæ regionis obinet pulchritudinis principatum, nam floribus nitet, thimo abundans, & optimo melle, & in eo, ut dicunt, nascitur herba catiasia, quam mulieres, ut ardentius appetantur à uiris, brachiis alligata consueuerunt.

Inatime mons olim fuit insulae Prochytae, ut scribitur, sed ego credo eius quæ hodie Iscla uocatur aduersa Meseno, & sub eo finxere Poetae, eo quod altissimus fuerit, & ignes more Aetnae euaporauerit, Iouem caput supposuisse Tiphoei. Hic quidem mons à perpetuo igne introsum fere consumptus, à terramotu excussus, & in mare deiectus est, fecitque ex se longe ab Iscla insulam aliam quam indigenæ Prochytae uocauerunt, eo quod ex propinquo ceciderit mons, ex quo edita sit.

Iouis mons in Hispania est, occidenti oppositus, cuius eminentia, quia inter exigua Cautium spatia confurgit, Hannibalis scala appellata est.

Hypanis mons Scythiæ est.

Hyperborei montes sunt Scythiæ in Asiatico oceani litore sub ipso cardine syderum, Hyperborei dicti, eo quod ultra eos flat Boreas.

Hypoplacus mons est Lyciæ seu Ciliciæ, haud longe à Thebis Liciis, quibus olim dominabatur Etion pater Andromachæ uxoris Hectoris.

Hippus mons secundum quosdam in Bithynia est, & sub eo Picopolis fuit ciuitas. Alii illum dicunt Illo propinquum, & post eum insidiis latuisse Græcos, & hinc sumptum quod ex equo, qui hippos Græce dicitur, prodierint. Sanè, Bithynia Troadi cōtermina est, & is forte mons medius inter eas.

Ipixorus mons est Macedoniæ.

Itaneancos mons est Germaniæ, ex quo dicunt Danubium nasci.

M 4 Hytmine

Ida proprio nomine dicitur, nam Ideus possessum est.

- Hymine promontorium Achaiae.
 Hypinus mons est Sabinorum, in quo optimi nascuntur equi.
 Isamus mons est Pœoniam à Midia separans, in quo nascuntur animalia *menopet
 nominata, bovi similia, quibus praegrandes comae à collo pendēt, & usq; in oculos à cet
 Ischiniae promontoriū est Thessaliae, super Demetriadem civitatem. (vice.
 Ismarus Thraciae mons est pro parte asperrimus, & in residuo vinetis, oliuetisq; abun
 dantissimus. In hoc nonnunquam Orpheus cythara canere consuevit.
 Ispatus promontorium in ora Aethiopici oceani est, se protendens in mare, quod Aza
 nium appellatur.
 Itabitus mons est Iudae, apud quem Alexander Aristoboli regis filius, & Iudaeorū rex
 à Gaunio Romanorum duce superatus est.
 Isthmos mons in quo sita Corinthus est civitas. Hic ex Achaia in reliquam Græciam
 tendens, tenui spatio separat Ionium mare ab Aegeo.
 Hypanis à plerisq; annis dicitur, ut Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 11. cap. 36. ubi ait animalia apud eundē
 nasci, quae uero tantum die uiuant, unde & ἡμερόβιοι uocantur.
 Apud Plin. lib. 4. cap. 5. legitur, ultra Patres oppidum Olenum, colonia Dyme, loca Euprasum Hyr
 mine, promontorium Araxum, unde puto Bocatium constructione deceptum, cum sequentibus Nympha
 ne coniunxisse.
 Apud Homer. Iliad. 2. legitur: ἡ τῶν ποταμῶν ὑποπλακίω ὑλῆος ἢ ὅθεν ὑποπλακίη, κίλινος
 ἄνδρος ὅς τ' ἐνέσσωρ. Quo loco Comment. exponit, ὑποπλακίω ὑπὸ πλακίω ὄρεϊ τῆς κίλικας. Tū
 igitur uide, utrū una dictione Hypoplacus, an sub Placo, ita ut Placus nunc nomen sit, & hypo praepo
 sitio, legendum sit.
Lacinium promontorium est Italiae, inter Adriaticū & Ionium mare, in Eurum ten
 dens, insigne quondam Iunonis Laciniae templo, haud longe à Petilia ciuitate.
 Lampeus Archadiae mons est.
 Latmus mons est Cati nobilis ob Endymionis fabulā, quem aiunt à Luna dilectum
 in eodem obdormiisse.
 Laternus & hic Cariae mons est, in quo quidam tradunt hospites à scorpionibus non
 laedi, cum ab his indigenae occidantur.
 Latinius mons est circa Romam, in quo tradunt fuisse lupercal ludicrum, ab Euandro
 Archade institutum, in quo nudi iuuenes per ludum atq; lasciuiam decurrabant.
 Lecton mons Troadis est, seu Idae potius uertex.
 Lentus Archadiae mons est. Lepis mons est Mitilene,
 Leptaeacra promontoriū est Indorum ad oceanū meridianū, haud longe à Malochio
 Lecheum promontorium est Corinthiorum. (insula
 Leto mons est Galliae cisalpinæ apud Ligures. Estq; portus alter ex Corinthiacis.
 Leucalonium promontorium est Pamphiliae.
 Leucata mons est altissimus in promontorio Epiri, quod Leucopetra dicit, iuxta Am
 brachiam ciuitatem, quam postea Octauia. Caesar superatis ibidem Antonio & Cleopa
 tra, Nicopolim appellauit, & templum Actiaco Apollini constituit. Hunc alii promontio
 rium Leucate uocant, & nonnulli Leucatem dicunt esse Arabiae. Alii uero Leucatas pro
 montorium propinquum Bithyniae uolunt, possibile ut ubiq; sint, cum certissimum sit
 Leucatam montem esse Epiri.
 Libanus mons Phœnicum altissimus, à thure dictus, quod ibi colligitur, in sacris lites
 ris mons celeberrimus. Alii dicunt eum Arabig montem, cum sit medius inter Arabas &
 Phœnices. Ex hoc quidem Albana, & Farfar, & Jordanis flumina & alia oriuntur, muro
 quondam iunctus fuit Anilibano monti, de quo supra.
 Licabettos mons est Aetoliae regionis, oliuetis conspicuus.
 Libertas mons est Aetoliae, Musis sacer, à quo & ipse Libertides appellantur.
 Lyceus mons est Archadiae, pinetis clatus, & templo Panis, in quo eū natum asserunt.
 Licius

Hunc locum
alij Lyceum
uocant

A Plinio Leu
colla appella
tur li. 5. c. 27
*Leucates, sic
à Plin. dicitur

- Licius mons est Graeciae, medius inter Metopum montem, & Macedoniam, & Thes
 saliam, & Epirum. Ligiis fortas
 sis, ut apud Li
 uiū li. 2. Dec.
 Licoronis mons Arcadiae est.
 Lilibeum promontorium Siciliae in occasum respiciens à ciuitate ibidem posita no
 minatum. 4.
 Libanus mons est Syriae, ex quo Orontes fluiuius oritur.
 Litricus mons, seu montes deserti Mauritaniae.
 Luta mons Galliae inter Sequanos & Alucetos.
 Luretilis mons est Sabinorum.
 Lucinus mons est in extremis Italiae, cui & Locris ciuitas imposita, Peloro oppositus,
 & à quo Lucina palus.
Macroceni montes sunt ab Istro flumine non longinqui. Macrocrēnij
 à Plinio dicitur
 Magana mons est in Gallograecia, apud quem à Manlio Tullio Vulsone pugnam
 est cum Tolistobogis & Testofagiis, & obrepta uictoria. tur li. 4. ca. 12
 Malleus, seu Malles mons est in India apud Orestas, Monedes, & Smaros, cuius mon
 tis umbra aestate in Austrū, hyeme ad Septentrionem uergit, nec amplius xv. noctibus ex
 eo uidetur Septentrio. Tals. Volscoe
 Vide Liuium
 lib. 8. Dec. 4.
 Malea, seu Maleum promontorium Laconiae est, quod. l. mil. pass. infra mare protendi
 tur, adeo undas impellens, ut nautas persequi uideatur. Ex quo narratur, quod cū cōscen
 disset in eo Maleus Tyrthenorum rex, qui tubam aetream primus inuenerat, & pyratice
 mare infestabat, in eo templum Apollini consecrauit, eumq; Maleotem nuncupauit, &
 monti nomen aequē à se imposuit. Alii dicunt Achaiae esse montem, & quod ibidem ue
 neretur Apollo, & quod ex eo Amphiarao uati auxilia missa sint.
 Mallus mons est, cui proximi sunt Mandari & Malli, quorum mons Mallus, qui tra
 ctus est Gangis.
 Mambre mons est iuxta Ebron, ubi credimus ab opifice rerum deo patrem primum
 fuisse plasmatum. Sunt qui hie
 Bocatiū erras
 se dicunt.
 Marathon mons Aetiae regionis insignis Thesei uictoria ex Tauro superato, & Icaro re
 gis à rusticis occisi morte, & Milciadis gloria.
 Maros mons est Epiri.
 Marpesus mons est Patros insulae marmorum candore conspicuus.
 Masticus mons Atycando flumini proximus est, & Andriacae ciuitati. als, Massyci
 Masticus mons est Campaniae promontorium, olim Mineruae sacrum, Capreae insule
 oppositum faciens, hinc Surrentum in radicibus habens, & inde Amalphia & Salernū.
 Mastusia promontorium est in Chersoneso oppositum Sigeo Troiano.
 Marinus Apuliae mons est.
 Maul mons est Britanniae, cui in radicibus lacus est aquis suis adeo animalia fessa re
 stitans, ut nullo uideantur attita labore.
 Maxillum mons est Aetoliae.
 Maxtoria mons est Hispaniae, iuxta oppidum Auronae.
 Medullus Hispaniae mons est. Melam, seu Melāpus mons est in tertio Europe sinu. als, Melāphyl
 lon à Plin. lib.
 4. cap. 11.
 Mempheus mons circa Thessaliam.
 Menalus Archadiae mons est excelsus, sic dictus ab ouibus, quarū plenus est, nam me
 (la Graecolatine ouis.
 Menetus mons est in alpibus.
 Mercurii promontorium Africae est, in Siciliam uasto tractu se ferens.
 Meritus mons est in tertio Europae sinu.
 Metopus mons est Graeciae, propinquus Thessaliae, insignis Q. Fuluii uictoria, & Phi
 lippi regis Macedonū fuga, grandis quippe mons, & anfractibus uariis praeruptus est.
 Metos mons est Indiae, Ioui sacer, cuius in specu incolae Liberū patrem fuisse nutritū
 arbitrantur. Et ex hoc fortan habuit fabula argumentū, quod ex utero tractus fulminare
 mattis

maris, parvis foemori sit appositus. Hic autem mons haedera plurima, & uiribus atq; fructibus conspicuus est, & irriguus fontium, eiusq; sub radicibus Nysa ciuitas est.

Messia mons est in Asia minori mari supereminens, clarus nauali uictoria Atheniensium in Persas, duce Themistocle.

Metagonium promontorium est, Africam diuidens à Numidia.

Mycaleos promontorium ciuitatis Onchestae in Graecia est.

Militon mons est Phitiorum.

Mimas mons est grandis contra Chion.

De hoc Soli nus cap. 42 Mimas minoris Asiae mons est, haud longe à Colophone ciuitate, hic quidem à mari in campos excurrit 150. mil. passuum, & eius caput Sipilus, nubes aut uerticibus suis appositae, ut aiunt incolae, futurarum tempestatum qualitates ostendunt.

Mindalensis mons est in insula Sami, memoratu dignus, ob crucem mortemq; Polictis Samii tyranni olim felicissimi.

Mineruae promontorium Capanae est, ex Massico monte procurrans in Caprea insula.

Myonesum promontorium est inter Teium & Samum, cuius collis in modum metæ auctus est, à continenti uero aditum habet semita manufacta.

Misenus mons est Campanus Cumis proximus, à Miseno Aeneae socio ibidem ab eo dem sepulto denominatus.

Modim mons est non amplius 6000. pass. distans à Hierusalem, ea uia quae tendit Ramata, ex hoc Mathathias fuit Machabaeorum pater.

Molus mons est Meoniae, qui prius Tmolus dicebatur, ex quo Pactolus effluit flumens, aureas trahens harenas, cuius in radicibus Cadieni, Loreni, Philadelphiniq; apposit.

Monachus Archadiae mons est.

a Monychus promontorium est in sinu Ligustini maris, haud longe à Nicea distans, leuensium pyratum portum & insigne receptaculum.

b Monoetes mons est Illiria.

Morin, seu Morian mons est Iudaeae, cuius in culmine, iussu dei, Abraam filium suum Isaac eidem deo uoluit immolare, ubi Dauid postea templum construxit insigne.

Mormalus mons est inter Baetrianos & Hircanos, in quo amomum nascitur.

Plin. lib. 6 cap. 29 Mossylicus promontorium est Aethiopiae, quo cinamomum deuehitur. Ad hoc usq; Sesostris dicunt duxisse exercitum, cum sint qui dicant nil ulterius esse praeter oppidum unum Aethiopum in litore Baragaza.

b Mulelacha Africae promontorium est, propinquum flumini Afusabae.

a Monæcus forte legendus. Nam Plinius portum Monæci Hercules in ora Ligustica ponit lib. 3. cap. 4.

b Plinius non promontorium, sed oppidum in promontorio uocat hoc nomine lib. 5. cap. 1.

N Abauth mons est, qui Hebraice dicitur Nabo, supra Iordanem contra Hiericho, in quo quidam aiunt mortuum Moysen Hebraeorum ducem. Hic tamen alibi Abauthim nominatur.

Hoc nomine Naustathmos promontorium litoris Cyrenaeici.

Plinius portum Nazarae montes sunt meridionales Numidia.

Sicilia iuxta Nebrodes Siciliae mons est, cui damarum copia nomen dedit.

Pachinum uocat lib. 3. ca. 8 Nemaus Cleonensium mons est.

Neptalim mons est Galilaeae, super quo olim fuit sacerdotalis ciuitas.

Neptunus mons est Siciliae, cui specula supet est in Tusculi & Adriaticum mare prospectas.

Neris mons est apud Argos. Niger mons est Gatamantum.

Nimauis mons est orientalis, ubi deficit Caucasus.

Nymphaeum promontorium est Dalmatiae, quod accolunt Amarites & Bullones.

Nion mons est apud Erithreum portum.

Niphates Armeniae mons est.

Neritus mons est Ithacae, à quo Ulysses Naritus denominatus est.

Nysa

Nysa mons est Indiae, in quo Libetum patrem aiunt fuisse nutritum. Huc eundem supra Meros diximus uocatum.

Nysa mons est Phocidis, seu uertex alter Parnassi montis, in quo dudum colebatur Bacchus.

Nisus mons Megarensium à Niso, qui purpureum habuit crimen, & Megarensium rege ibidem sepulto dictus.

Nulo, seu Nilo mons est, in quo ferunt homines habitare auctis plantis, octonos digitos in singulis pedibus habentes.

Numordis mons est Mitylenensium. Numasticus Mitylenensium mons est.

O Axes mons est Scythiae.

Ocila mons est Armeniae, cuius in summitate deficiente diluuium arcat. Noe fuisse delatam ferunt, & diu ibidem lignorum reliquias perdurasse, in multis quidem montibus haecenus dictum est hanc confedisse, quod sane intelligendum est, aut eum montem plura habuisse nomina, aut plura cacumina diuersimode nominata, quorum aliud me mini pro alio ponere, seu pars pro toto, ut scribentium moris est.

Odori montes in regione Tassiae sunt. Oeniphile Dyrrachii mons est.

Oeta mons inter Thessaliam & Thraciam, insignis morte Herculis, in eo quippe rogos eius conditus, & ipse consumptus est.

Offensionis mons Hierusalem, fere continuus est in accubitu montis Oliueti, sic dictus, eo quod in eo Salomon adorauerit idolum Moloch.

Ogygius mons apud Thebas est, ab Ogygio rege sic dictus.

Olenius mons Arcadiae, qui & Meneus dictus est.

Olympus mons est altissimus Macedoniae, hunc olim crediderunt aliqui unum & idem fuisse cum Ossa monte Thessaliae, & tandem eum terrae motu disiectos peperisse Peneum fluvium, & paludibus quibus laborabat Thessalia, exitum praestitisse. Is quidem adeo uerticem in caelum extollit, ut nubes argumento cognoscantur excedere. Nam cinere sacrorum characteribus literarum signato consueuerant sacrificantes discedere, & in sequenti redeuntes anno uti liquetant, signatum inueniebant. Ex quo apparet nec ibi uentos afflare, nec aues uolare, nec pluuia cadere, aut aliam nullam alterationem caulari, quinimo quia subtilissimus sit aer, sunt qui dicant solitos cum spongiis aqua plenis, & ossa adui oppositis ascendere, ut aeternam auraherent crassitorem. Videtur quidem Olympus qui Olosampus, id est, caelum, quod & Olympus etiam nominatur. In hoc insuper dictum Iouem aduersum Titanas pugnatum aquila primo augurium habuisse.

Olympus alter à superiori mons est in Gallograecia, clarus uictoria Manlii Volsonis ex Tolistobogis habita.

Olympus mons est à superioribus alius, in minori Asia Smyrnae propinquus, qui & Mysus dictus est, cuius in radicibus Hannibalem dicunt Prusam condidisse ciuitatem, dum apud regem Bithyniae moraretur.

Olympus mons est aequae alius à superioribus. Nam in Aethiopia secus mare rubrum est, quem aut oriente sole usq; in horam diei quintam flammam emittere. Est enim haud longe ab Eliopoli ciuitate.

Olisipo mons est Hispaniae, cui & oppidum eiusdem nominis est appositum hoc memoratu dignum. Nam equas in eo ex Fauonio uento concipere, & uelocissimos equos parere testantur incolae.

Oliuarum mons est in Iudaea Hierusalem iunctus, inter ceteros orbis ueneratione dignior. Nam in eo Christus ueri dei filius discipulos docuit, orauit, & ad patrem rediens ultima in terris reliquit uestigia. Quo in loco non absq; diuinitatis miraculo, cum ob reuerentiam & memoriam suae ascensionis ecclesia rotundo schemate conderetur, nulla arte nullo fabricum ingenio obtineri potuit, ut summum culmen ecclesiae tegetetur, ut apparet à terra in caelum usq; deum uoluisse, nulla interposita te, sui glorificati corporis in regnum conseruati meatum.

Onolon

Ocilia portus
mement Plini
us li. 12. ca. 19

Epitus à Plin.
lib. 4. cap. 10

Onolon mons est Thessaliae.
Opon promontorium Cretae insulae se in occidentem uertens.
Opitus Macedoniae mons est.
Oppius mons Latii fuit Faculali lacui propinquus.
Or mons est Arabiae, ex quo diuina gratia Moyses uirga aqua excussit, clarus quidem morte & sepultura Aaron fratris Moysi.
Orbelus mons est Traciae mediterraneus sacris Liberi patris, & coetu Menadum Orpheo primum initiantis celebris.
Orcobares mons Indiae est, inter duas Sarcaraucas & Parthionas, seu secundum alios, inter Dasas & Carauacas, & Parthionas positus. Ex hoc autem Ganges & Lasser flumina oriuntur.

Orsa à Plinio
lib. 6. cap. 28

Oreb mons Madian, & ut quidam dicunt, pars est montis Syna, & in eodem rupes ostenditur, quae Petra dicitur, ex qua uirga ista, diuino tamen munere, Moyses aquas eduxit populo sitiendi.

Oromenus mons apud Indos nauis salis est, in quo lapidinarum ritu sal offoditur, inde renascens maius regum uestigial, quam ex auro uel margaritis.

Ossa mons est cum portu in sinu Persico, ut arbitrantur aliqui.
Ossa Thessaliae mons est, olim, ut quidam existimant, idem cum Olympo, sed terrae motu disiecti uiam fecere Peneo flumini & paludibus, quibus Thessalia inficiebatur. Apud hunc aiunt quondam Centauros morari solitos.

Othrys Thessaliae mons est oppositus Ossae, in quo Lapitarum fuit origo.
P Achiri montes sunt in maiori Asia, è quibus funditur Absarus fluuius.
Pachnum promontorium est Siciliae, Peponnensium spectans dictum ab aëris crassitudine, nam Pachys crassus est.

Paledur mons est Angliae, super quo Rudumbria oppidum Selsoniae conditum est.
Palatinus urbis Romae mons, de cuius nominis causa multiplex inter ueteres dissensio est, nam sunt qui dicant, pulsus inde Aboriginibus ab Euandro Archade, & ab eodem ibidem oppido condito, à Pallante Archadiae urbe Pallentium dictum, & deinde Pallatinum. Quidam uero dicunt à Pallante auctore Euandri, & alii à Pallante filio dictum. Praeterea asserunt & alii à Pallantia Euandri filia ibidem ab Hercule uitiata, & postmodum dum moreretur, in monte sepulta. Et alii à Pallantia Latini regis coniuge. Nonnulli à Pallanta Hyperborei filia, ab Hercule ibidem oppressa. Pauci uero asserunt à quibusdam, qui Palatini dicti ex agro Reatino ibi ante Euandrum euenere, & aliqui à balatu ouium ibi pascentium Balanteum, & exinde per andisticon Palenteum, quibus diuersitatibus claritatem montis additam certissimum est.

Palinurum Calabriae promontorium, haud longe ab Helia, quae postea Velia dicta est, in quo Palinuri gubernatoris nauis Aeneae tumulus est, & ab eo locus nomen sortitus est.
Pertan mons est inter Baetrianos & Hircanos, proximus Mormalo monti, ubi amomum nascitur.

Pallene mons est, cui tanta soli planities in culmine est, ut quinq; urbium sedes sit atque ager. Nam cum totus in altum satis anguste conscendat, ubi incipit, ibi Possidea est, ubi alii, Mende, amplius patet, ibi Mendetione, quartum altera ab Eretris, altera ab Achuiis Ilione capto condita est. De nominibus autem aliarum inuenisse nil memini.

Pancoatra, seu Parcoatra mons est Armeniae medius inter Taurum & Caucasum, ex quo Tygris & Euphrates in Austrum uariis funduntur ex fontibus.

Panatolium mons est Aetholiae, ea de causa sic dictus, quia ibidem omnis Aetholia conueniebat ad peragenda communia, & inde pan quod est totum & Aetholia.

Pandion mons à Pandionio filio Erichthonii & Athenarum rege dictus.

Pangaeus Thraciae mons est Thessaliae iunctus, in quo secundum quosdam Iulius Caesar à Pompeianis ferè ad deditionem coactus est, huius in radices moestas defluit amnis. Parnassus

Parnassus quaquam alii discrepent, Phocidis mons biceps est, cuius uertices, alter Apollini, alter Baccho sacer est, huius in radicibus Derphis liberum fuit oppidum, & per illud Cephissus effluit amnis. In hoc enim Castalius est fons Musis sacer, & ut uolunt aliqui, in huius uerticibus tempore diluuii Deucalionis, ipse Deucalion una cum Pyrrha coniuge seruatus est cum aliis pluribus.

Panthydri montes Cappadociae, seu Armeniae sunt.
Paropamisus Indiae mons est aduersus Baetras, alii dicunt sub ipso Parnasso Baetra conditam.
Parnes Graeciae mons est, uitiis abundans.
Pariedrae montes sunt circa Armeniae principium.
Parthenius mons Archadiae, à uirginibus denominatus, eò quod in eodem uenari consueuerunt.

Parthenium Taurorum apud Scythas promontorium est.
Pedalius Cariae, seu Ioniae promontorium est.
Pelion Thessaliae mons orientalis, tam habitatione Chironis Centauri, quam Pelei & Thetidis memorandus est, hic altissimus pethibetur, nam, ut quidam asserunt, mil. ccl. passuum ratione perpendiculari excelsus est, in eius summitate pineta sunt, quercus uero caetera occupat.

Pelorum Siciliae promontorium, respiciens Aquilonem, à Peloro gubernatore nauis Hannibalis ibidem sepulto denominatum est, hoc, ut uolunt plurimi, iam Apennino iunctum fuit, & terrae motu postea separatum, & ex quo stretto quanquam exaeuoso interposito actum, ut Sicilia insula sit, quae olim erat iuncta Italiae.

Penninus mons est unus ex his, quibus multi alpes eminent, à sacro in eo, Pœnia nus denominatus.

Peon mons est ultra Aethyopas, perpetuis flagrans ignibus.
Perimulae Indiae promontorium, & in eo celebre Indorum emporium est.
Parparus mons Argolici sinus est.

Petra Appuana mons est olim Gallorum framenatum ab initio Apennini in agrum Lucensium protensum, huius Ligustinum, Tuscanumque mare, & ueterem Lunam ciuitatem, inde Pistoriensium & Florentinorum campos aspiciens, & procurtenta in Euroaustri Apennini iuga, rigens ferè nunc perpetua, & à quodam Appuani denominati sunt Galli.

Petra Dyrrachii mons est, apud quae castra Pompeii Magni fuisse ciuili aestuante bello. *Caesar de bell. ciuil. lib. 3*

Petrinus Campaniae mons est apud Sueffam ciuitatem.
Pieria Macedoniae mons est, cui maximum auri pondus ab antiquis impetatoribus fuisse suppositum fama fuit, ex quo quatuor locis ab imo apertus est, & ex imo ferunt per planum aurum con crescere. *Pierus à Plin. lib. 4. cap. 3*

Pilates Dyrrachii mons est.
Pellengus mons Pisyrae insulae est.
Pindus mons est Thessaliae, Apollini Musisque sacer, & Acarnaniam ab Oetolia diuis dens, Acheloum flumen emittit, celebris quidem Lapitharum origine est, & in eo Peribi habitant populi. *Plin. lib. 5. ca. 31*

Prion mons est in Nymphae insula. *Prion Plin. lib. 5. cap. 31* *Pion Plin. lib. 5 cap. 29*

Pion mons est minoris Asiae, supereminens Pteleae & Caystro flumini.
Pyreneus mons est ingens, diuidens Hispaniam à Gallis, sic dictus, eò quod fulminibus feriat saepe, nam pyr Graece latine dicitur ignis, in eo quippe nascuntur boues agrestes maiores animalibus caeteris exceptis elephantibus, & uti Graece uocantur.

Pireus promontorium Atheniensium in Aeginam progrediens, apud quod Atheniensium portus seu naualia fuisse dudum.

Placanodes Achaiae promontorium, haud longe à Pisa & Alphea flumine. *Platanistius à Plin. lib. 4. ca. 5*
Possideum promontorium Ioniae est, haud longe ab oraculo Apollinis Branchidase dictum, postea Didymi, ab urbe Mileto. *Plin. lib. 5. ca. 29*

N Pindafus

istū aqua excerpta est, & ne cuncta uetustiora recitem, nouissime Catharinæ uirginis, & ob Christi nomen passæ corpus post supplicium exanimæ à diuinis ministris in summam ratem delatum, atq; pie tumulatum est.

Sion paruus in Hierusalem mons est, cuius in uertice quondam ciuitatis arcem constructui fecit Dauid, à quo sacro carmine plurimum celebratus est.

Ut est apud Homerum in Illad. Sipylus mons est maximus inter Lydiam & Phrygiam, Tantalus olim dictus. In hoc quidem dixere prisca locum esse, qui dicitur Acheloon, in quo nympharum cubilia. Clarus uero est tumulis filiorum Niobis, & mutatione ipsius in saxum, in eo lapidem cylindrico similem nasci dicunt, non permittentem filios inobedientes esse parentibus.

Sipylus mons fuit in Magnesia, & in eodem loco Cyprus ciuitas fuit, quæ unà cū morte ab ista terra absorpta est.

Sira mons in tribu Dan est, in quo Thannasara ciuitas Iesu filii Naue, in qua diu etiā post eiusdem Iesu sepulchrum uisum est.

Sithon mons Thraciæ est, perpetuis damnatus niuibus.

Sithoris mons est à Chio insula distans lxxiii. mil. passuum.

Silanius mons est Hyberniæ insule altissimus, dictus à Silanio rege in uertice eius sepulto. Smaragdon mons est Aethiopiæ, mari supereminens tubro, qui surgente sole flammam emittit usq; ad horam quintam.

Sophim mons est Efratim.

Siophora mons est Indiæ orientalis, iuxta quem habitauerūt filii Iesū, filii Heber, ad quem Salomon classem quandoq; transmisit nō minus triennio iūneri immorantem.

Solis promontorium in Mauritania est. Solimi Possidæ montes sunt.

Solorius mons Tarraconensis Hispaniæ est, & ex Oretanis iugis Carpetanisq; & à Bética atq; Lusitania distinguitur.

Solutius mons est Hispaniæ à singularitate dictus, cum solus altior omnium uideat, uel quod solis radius in eo appareat antequam alibi oriatur.

Somorus mons est Syriæ.

Soraete mons est Hipinorum, secundum alios Faliscorum, olim Diti patri sacer, sed secundum alios Apollini, in quo spelunca comperta latebram sibi elegit Syluester pontifex summus, Constantino Cæsare Augusto imperante Romanis.

Sparnes mons est Atticæ regionis.

Sperchium promontorium Thraciæ est, nobile Orphei uaris origine.

Stefianus mons est Molossorum.

Simphalon mons est Archadiæ, in quo Hercules Simphalidas occidit aues.

Stopedon promontorium est Ciliciæ, haud longe à flumine Callidado in conspectu insule Cypri.

Staymon mons est Thraciæ, ex quo Hebrus & Neston flumina emittuntur.

Subar mons est in Galliliæ, insignis Helix prophete capiti, & Helysei memoria ob fontem ab eo ibidem benedictum.

Sueuus mons est ab ortu solis Germaniæ initium faciens, & cum permaximus sit, ad Cymbetorum usq; promontorium tenditur. Ab hoc autem Sueui nuncupati sunt.

Suisimocum mons est Galliæ cisalpinæ apud Ligures.

Sunnium promontorium est Atticæ regionis, finiens ad litus Elados, quod spectat ad orientem. Apud hoc aiunt ab Apolline sagittis occisum Phitonem, Onitoridem gubernatorem nauis Menelai, & à Menelao ibidem sepultum.

Surtendum promontorium Mauritaniæ, in occasum excurrans, montesque Barcæ includens.

Credo à Bocatio Seneris lectum esse, pro eo quod nostra exempla habent Cuneus, ita enim Plinium libro quarto, cap. uigesimo secundo legimus: Urbis imperatoria Merobrica, promontorium sacrum ex altis Cuneus, &c.

Tabin

Tabin mons est inter Antropophagos Scythas eminens, oceano septentrionali iunctus, inter quem & Taurum Seres habitant.

Tabor mons est in medio Galliliæ, mira rotunditate spectabilis atq; sublimis, quem penes Nazareth ciuitas, ex qua denominatus saluator humani generis Christus, uenerabilis quidem mons iste est, cum solus in terris in suam transfiguratum diuinitatem Christum uiderit nondum passum.

Taburius Syriæ mons est, Isacar terminans sortem.

Taburnus mons est in Samnio oliuetis conspicuus.

Tager mons est in Hispania, Olisipo propinquus, in quo equæ sunt statuto anni tempore ex uento concipientes Fauonio.

Taygeta mons Laconum inter Lacedæmoniam & mare positus, Libero patri & Apollini sacer olim. *Taygetus à Plin. uocatur*

Taman mons est Asiæ maioris, inter quem & Taurū montē habitauerūt filii Iapheth.

Tamus promontorium est, quod Taurus attollit, collis credo idem cum superiori.

Tarpus Epiri mons iuxta Leucadam.

Tarpeius mons est Romæ, qui olim Saturnus, postea Capitolinus dictus est.

Taurinus mons est Germaniæ altissimus.

Tautomitanus Siciliæ mons est asper, eod quod acutissimos habeat lapides.

Taurus mons à multis idem cum Caucaſo creditur. Nam Asiam omnem ab Eois incipiens, & in Cilicium mare desinens, in duas fere æquales diuidit partes. Sanè quantumcunq; de Caucaſo multa dicta sint, & si reitari fere uideantur, de hoc ueterū opinionem scripsisse non pigebit. Is igitur à primis orientis littoribus surgens, Celidonio determinatur promontorio. Et ubi primo ab Indico sese extollit oceano, in occiduum tendens, per uarios circumagitur flexus, Hinc Phœnicum, inde Ponticum, Illinc Caspiū Hircanūq; aduersus Meonidas paludes agitur. Ergo sic inter hæc claustra coactus, postquam superas flexuosus euadit, ad cognita Ripheorum montium iuga, infinitis fere nominibus, & extraneis elatus incedit. Nam primo Edigis, mox Paropamisus, Circius, Chambades, Phaphatiades, Choatras, Oreges, Orates, Niphates, Taurusq; dictus est. Et ubi semetipsum exuperat Caucaſus. Vbi ingentia emittit brachia, Sarpedon, Coracesius, Cragus, itemq; Taurus nominatur. Vbi uero declinat, seque populis facilem exhibet, portatum sibi tunc uendicat nomina, quæ alibi Armeniæ, alibi Caspiæ, alibi Ciliciæ nominantur, & quia nunc contractus & effugiens aliquando maria plurimis immisceatur gentibus, à dextris Hircanus & Caspius, à leua uero Pariedtus, Moschius, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus est. Ab uniuersa uero Græcia Ceraunius, & tandem dum in nostra exit maria, Taurus dictus est. Ex quo & si longe plura scribi possint, hæc superioribus ubi de Caucaſo iuncta dicta sufficiant. Solers autem lector quod uerius arbitrabitur, id sequatur.

Ex Plin. hæc lib. 5. cap. 27

Themisteas promontorium est in conspectu insularum Aprodissarum positum, initio Persidis propinquum.

Tenarus Laconia promontorium est circa finem Mallei montis, in quo quia hiatus est, & ex eo agente spiritu quidam audiuntur rumores, & murmura progredi, inferorum uetetes dixerunt descensum.

Tenitus Macedoniæ mons est, proximus Apolloniæ.

Theonochema mons est Aethiopum, iunctus oceano occidentali, flammis flagrans assiduus.

Thermopyle mons est longissimus à Leucade in occidentem incipiens, & in Argeū mare haud longe à Demetriade ciuitate finiens, omnemq; Græciam per medium diuidens, Matathonum, Epirum, Pæbiam, Magnesiā, atq; Thessaliā, & Optoras cum sinu Malliaco derelinquens. In austrum autem Aetoliæ partem maiorem, Acarnaniā, Locridem, atq; Phocidem, & Bœotiā cum insula Euboia & Attica regione in modum promontorii sese in eum extollente, & unā cum istis à tergo Peloponnesum, insignis quippe multorum

N 5 multorum

multorum egregiorum facinorum tam Græcorum, quam exterorum dñum, sed possi-
sime inclyta atq; memorabili morte Leonidæ commilitonum q; suorum, & tam grandi
quàm turpi strage Persarum.

Tetercus Italiæ mons Fiscello proximus. Teticus mons Sabinorum est asperimus.
Teumelus mons Thebis propinquus, ex quo aiunt se præcipitem dedisse una cum Me-
licerta filio, Inonem Cadmi filiam, & Athamantis coniugem. Volant apud hunc Her-
culem alterum ex leonibus occidisse.

* Ticianta mons est Græciæ, seu unus ex cacuminibus Thermopilarum dicitur.

Tiphata Campaniæ mons est, Capuæ supereminens ciuitati.

Tiphernus mons est in Samnio.

Tilarus mons est apud Molossos, & ibi Dodonei Iouis templum, circa huius montis
radices centum uel ultra fontes exundare creduntur.

Timmam promontorium est Thraciæ, & in eo urbes Helmideson, & Phylas, & Phi-
nopolis, Helleponto propinquum.

Plinius nō Ti-
nolum, sed Ti-
sic Græci sepe faciunt, mons est Ciliciæ uel Mæoniæ, & nonnulli Liciæ dicunt, croco &
molū alio no-
uitibus abundans & melle, habens ex parte una Sardos, ex altera Ipepos, & ex eo Padus
mine dici ait
lus autifer fluuius oritur. Hic Molus in superioribus nuncupatur.

lib. 5, cap. 29 Tiscus mons Græciæ excelsus, Demetriadi ciuitati propinquus.

Tomarus Ambrachiæ mons est.

Trapeze, quod Troëzam aliqui uocant, promontorium Europæ est, à quo primo se
concitat Hellepontos.

Trebanorum mons est, ex quo Anio fluuius ortus in Tyberim effluit.

Pli. li. 4. ca. 11 Chrysoceras promontoriū, in q; Bizantiū ante Lygos dictū, Constantinopolis ultimo;

Verba Plinij lib. 4. cap. 22, sic habent: Oppida memorabilia à Tago in ore Olyssippo, equarum è Fa-
uonio uento conceptu nobile, Salacia cognominata, &c. Quo loco uidetur Bocatius Tager pro Tago
legisse. Est autem Tagus fluuius Hispaniæ.

V Aricanus mons est, in quo Iouem nutritum dicunt aliqui.

Vecilus mons Italiæ prope Algidum.

Veneris promontorium Ciliciæ, cum eiusdem nominis oppido, Cypro propinquū.

Veseus, seu Vesulus mons est Liguriæ iuxta alpes, inter ceteros alpium clarissimus, cu-
ius ex imis radicibus Padus erumpit fluuius.

Veseus Campaniæ mons est, nulli montium coniunctus, undiq; uinetis atq; frute-
tis abundans. Hinc ab Euroaustro Pompeios in radicibus habuit, atq; Sarnum ab Euro-
ferè, sed remotius Beneuentū, & à Vulturno Capuam, & à Cirio Neapolim Calchiden-
sium Parthenopem dictam in tumulo Sitenæ sedentem. Ex hoc enim maximo cum in-
colarum pauore, Nerone Cæsare impetante, repente tam grandis erupit circa uerticem fu-
mus, ut omnis breui tractu temporis ab eo tegeter regio, nec euauit illico, quinimo per
dies plures adeo condensus permansit, ut sublati omnino solaribus radiis noctem face-
ret plurium dierum continuam. Tandem cum adiacentia omnia, & ipsum mare quod
in conspectu sub radicibus est, ab occiduo complesser cineribus, cessans flammā ingens
tem è culmine montis euaporantem uidisse permisit, quæ multis seculis postea exustos
enomens lapides perdurant. Hodie nec fumus, nec ignis emittitur. Stat tamen in mon-
tis uertice hiatus ingens præteriti testis incendii. Huius autem in radicibus pugna fuit cō-
memorabilis inter Romanos atq; Latinos, in qua P. Decius unus consul se pro uictoria
obtinenda deuouit diis manibus, & inde decubuit. Incolæ hodierni montem hunc uul-
go Summam uocant.

Viminalis mons est Romæ, à Ioue Viminio nuncupatus.

Virinus mons est Hispaniæ.

Lucan. lib. 1 Vogelus mons est in finibus Lingonum, & ex eo Mosa progreditur fluuius.

Vranios

Vranios mons est, hūc in * Eppicantia Chalchedonen sium aiunt esse, syluis omnimo-
dis abundantem, atq; uersicoloribus floribus uariatum, & ex eis uiatoribus incolis q; plu-
rimum odoris fudentem, & quod longe maius est, in eo olei fontem afferunt habentis
odorem corticis cediti, cui uolentem propinquari nudum esse necesse est, & sic etiam si
hauriatur ex illo oleum augeri. Præterea penes hunc fontem lapidem ingentis magnitu-
dinis ortum dicunt, & eum æstate flammam emittere. Hyeme autem eis ex patibus uq;
de exalauerat ignis aque scaturigines apparere, adeo frigide, ut glaciæ simillima uideatur,
nec hoc clam contingere, aut per tempusculū perdurare, quinimo quandiu durat æstas
& ignis, & econuerso tota hyeme profilit aqua.

Vultur mons est Apuliæ.

Z Apauortenus mons Parthorum est, in quo sita ciuitas Daran, ab Arface primo Par-
thorum rege condita. Mons quidem amœnus plurimum, & natura loci adeo mu-
nitus, ut in expugnabilis uideatur.

Zephyrium promontorium Italiæ, protendens in Ioniam mare, in quo Petilia ciuitas.

Ziph mons est squalidus uel caligans, seu nebulosus, puto in Syria est.

Plinius aliter, qui regionem Zaponortenen appellat, montē autem Darielū. Vide lib. 6. cap. 16

De Montibus finis.

DE SYLVIS LIBER.

Sylua, nemus, & lucus idem. Vetum sylua primum ubique longe la-
teq; apud latinos arborum, & potissime syluestrium, & plurimum in
fructuosorum multitudo frequēs excreuit, dicta est quasi foliua, id est,
solitaria, eod quod raro ab hominibus frequententur, quæ si alicui nu-
mini mote gentiliū uetusto forsitan dicata fuisset, illico à numine ne-
moris fortiebatur nomen, quod tamen superstitionibus illis cessantis
bus syriis minoribus in hodiernum usq; tribuitur. Lucus autē & syl-
ua, & nemus esse potest, dummodo per ætatem & negligentiam fre-
quentia arborum & ramorum cōdensetur, adeo ut diei lux auferatur solo, ex quo per an-
tiphrasim sylua uel nemus quod obscurum est, lucus postea appellatur. Cæterum quia
syluæ, uñ barba hominū, & mulierum crines, montium sunt ornamenta, fetarum do-
micilia, ac pastorum armentorum q; persæpe refugia, necnon & multis mortalium op-
portunitatibus præstent commoda, postquam de montibus dictum est, de eis & nemo-
ribus lucis q;, & potissime de his, quæ apud autores præfatos famosæ sunt, singularis men-
tio facienda est, in quibus uti ante fecimus, etiam sequemur ordinem alphabeti, & ab Al-
bunea, quæ primum se offert, dei nomine inuocato, sumemus exordium.

Albunea Hetruscorū fuit famosissima sylua, in qua & si terti odoris fons esset, non
obstitit quin ad eam omnis Italiæ multitudo uetusto errore decepta pro responsis
concurreret. Erat profecto seu in fonte, seu arboris in trunco spiritus aliquis immundus,
qui deceptis orantibus responsa daret ambigua.

Angitia nemus Martis inclytum.

Arduenna sylua Galliæ est, magnitudine sua celebris ualde. Hæc etenim per medios fi-
nes Treuerorū à ripis Rheni fluminis, & Remorum initium ad Nerviōs usq; pertinet, &
mil. pass. amplius d. occupans.

Aticinum nemus ab Aticia oppido cui propinquum est, nomen obtinuit, & apud
priscos olim insigne fuit. In hoc quidem post reuocatū, opere Aesculapii ab inferis Hyp-
politum à Diana, quam perfecte colebat ipse translatus est. In hoc insuper Egetiæ fons,
apud quem Numa Pompilius Hydromāciam exercebat, se cum Egetiā nymphea de agen-
dis cōsiliū sumere simplicibus ostendebat. Apud hoc etiam nemus & Symon Magus
Petri & Pauli aduersarius claudus iam post casum factus misere expirauit.

N 4 Arlia

Sylua à Græc
ca uoce ūn
deriuata uide
tur, aspiratio
ne, ut in alijs
multis, in a
uersa

Liuius lib. 2 **Decad. 1** Ardea Hetruscorum sylua fuit, penes quam dum Valerius Publlicola, consul Romanorum, aduersus Veientes & Hetruscos bellum pro Tarquiniiis pulsus gerentes, in aciem descendit, repente e sylua prodeuntem, ingentem vocem audiuit, atq; dicentem, Vno plus Hetrusci caderent. Quod post obtentam uictoriam a Valerio uerum fuisse compertum est, & Syluanum deum Romanis fauentem hoc dixisse creditum.

Angui seu Anguiciae Lucaniae nemus est

Bacenis Germaniae sylua est, in finitima magnitudinis, Cheruscos diuidens a Suenis, & quasi natiui muri loco alternis eorum aduersus se incursionibus obstaculum est.

Bebryacum nemus in Bithynia est, in quo aiunt quondam Bebryciotum regem conuictum qum hospitiibus inferre, quam cum in eodem Polluci a Colchide redeunt facere conaretur, & a Polluce occisus est.

als, Ciminia **Liuius lib. 9** **Decad. 1** Ciminia sylua Hetrutiae est olim permaxima & horrenda, adeo ut nec mercatoribus cesset peritua, nec habitata latronibus, postea tamen apertissima facta est. Nam cum nemo praeter ducem eius eam esset intrare ausus, disponenibus Romanis in Hetruscos agere bellum, M. Fabio, & C. Mario Rutiliano consulibus, primus qui illam transire ausus est Fabius, in habitu pastoralis uno tantum sociatus seruo fuit.

Clarium nemus est Colophoniae, Apollini Clario consecratum.

Coricum nemus Thebis propinquum est, ab Ogygio rege suo, a Thebanis postea Ogygium nominatum.

Dania sylua apud Apulos, ut arbitror est, a Dauno rege eorum nuncupata.

Dodona celebris inter Poetas plurimum sylua est. Haec in Dodoneo monte Chaoniae frequens est, & in ea templum fuisse dicitur Dodoneo Ioui sacrum. Fertur praeterea in hac duas de caelo columbas descendere solitas, & ueteribus insidere quercubus, & ex eis postulantibus dare responsa. Tandem ex eis, ut aiunt, altera transuolauit in Delphos Boeotiae ciuitatem, & ibi Apollinis Delphici clarum fecit oraculum. Altera ad Ammonis Iouis templum in Africam transmigravit, & sic Dodona mutata relicta est.

Causam fabulae dedisse putant, quod *ταλὰ δόδω* & columbae uocantur Graecis, & uaticinantes mulieres. De origine huius oraculi uide Herodotum in 2. Comment. Iliad. π. Odysseum in 5.

Descriptio **Herciniae est** **apud Caesarem** **libro quinto** **H**ercinia multis syluis nomen est, sed maior atq; notior ea est, quam apud Germanos etiam Graeci ueteres cognouere, eamq; dixere Oriciniam. Huius quidem latitudo nouem dierum iter expedito homini patet. Oritur autem ab Heluetiorum & Nemetum atq; Tauriacorum finibus, & recta Danubii fluminis regione ad fines Daciorum & Auarum usq; contingit. Inde se sinistram flectens propter immentem sui magnitudinem, multarum gentium fines attingit, & cum quadraginta dierum in longitudinem eius progressus factus sit, nemo tamen ex Germanis est, qui se audisse aliquem ad eius deuennisse finem dicat, aut quo sub caelo oriatur, seu potius finiatur acceperit. Multa quidem in ea ferarum sunt genera, cum quibus pro gloria robusti iuuenes syluae propinqui exercent.

Pholoë Thessaliae sylua est, a Pholo Centauro incola denominata.

Grineum nemus in finibus Ionii est, & Apollini consecratum, in quo ferunt prisca addentes in eodem aliquando calcantem cum Mopso de diuinandi petitiis disputasse.

Ida sylua est Phrygiae ab Ida monte, in quo excreuit denominata. Apud hanc ad ostentum somnii Hecabae effugiendum expositus est Alexander, qui postea Paris dictus est, & huius in uallibus de pulchritudine, seu dignitate deorum ab eodem iudicium latum est. Idaliu nemus in insula Cypri est, Veneti sacrum.

Ideum Graeciae nemus est, in quo Liberi patris filius cum furto subtraxisset pastori iuuenem cum, & ad restitutionem coqueretur, patris auxilium inuocauit, qui confectum iuuenem transformauit in ceruum, & sic filium rubori fuiturpuit, & diuina rapina.

Inia sylua est in Rhedia, in qua Rhenum & Danubium orti quidam tradiderunt.

Hyrcania ingens sylua est, adeo ut ab ea Hyrcania regio nominetur Scythia conuigua, alit

alit quippe animalia syluestria plura, sed tygres praecipue.

Lautea sylua olim in Laio propinqua Tyrreno littori fuit insignis, tamen excisa, ubi erat, uicus adificatus est, cui ab ea Laurentum nomen impositum est.

Libistis sylua est, ut quidam dicunt, Thessaliae. Alii uero illam apud Bistonas esse confirmant, quae etiam multorum animalium alitrix sit, urfos tamen praegrandes alit & ualidos.

Litana sylua est in Gallia cisalpina, in qua Galli Boii, L. Posthumium consulem, legionesq; Romanorum trucidauere.

Miciofa uel Liciofa olim sylua fuit in campo Sabino, penes quam Tullius Hostilius Romanorum rex, aduersus Sabinos hostes habuit pugnam, & syluam uictoria sua fecit insignem.

Marathonidis sylua apud Marathonem montem in regione Attica est, in qua Icarus a rusticis ebriis occisus est, & ab Erigone filia requisitus, & canis ductu repertus. In hac Theus Taurum regioni infestum occidit.

Molorchos nemus est, & Nemea sylua uocatum, sed sic eò dictum, quia dum accederet Hercules aduersus leonem Nemeum a Molorcho pastore susceptus & hospitatus est, ob quod beneficium nemus postea Molorchum nuncupatum est.

Nasamonum nemus apud Nasamonas est, ad quod sunt qui uelint Herculem accessisse, & ibidem oppressisse Leonem.

Nemea sylua est inter Argos & Thebas, apud quam regnauit Lycurgus. Haec quidem clara est ob leonem ab Hercule in eadem superato, & ob agonem annuum in honorem Archemori occisi a serpente, dum Hypsipyle nutrix Langia monstraret Argiuis celebratum.

Parthenium nemus est Archadiae, in quo quondam Iuppiter transformatus in Dianam, Calistone uirginem uitiavit, dictum enim Parthenium a uirginibus, quae in eo consueuerant uenationibus exerceri. Nam parthenos Graece, latine uirgo sonat.

Pelium nemus apud Pelion montem, & ab eo denominatum credo, Chironis Centauri domicilio clarum.

Plantus sylua est haud longe a Hierosolymis, in qua dudum Dauid retinuit exercitum suum.

Rosinne sylua est, Argo propinqua.

Symphalis sylua in Symphalio monte, in qua Hercules Symphalidas occidit aues.

Tegea sylua est Archadiae, in qua Pan Archadum deus honore plurimo celebrabatur. Tempe nemus est Haemoniae inter Ossa & Olympum, cuius per medium Pelusius amnis a Pindo monte ueniens discurrit.

Thymbra sylua est Troiae propinqua, sacra Apollini, & in eo eius templum Thymbrei Apollini nominatum, in quo Achilles ab Hecaba deceptus, per insidias noctu a Paride necatus & occisus inermis est. Dicitur autem sylua haec a Tymbra herba qua abundat plurimum. Hanc autem herbam aiunt latine uocari cyanem.

Verbis sylua prope Ticinum Galliae cisalpinae.

Zonae nemora sunt, haud longe ab Hebro flumine, & promontorio Seriphione Thraciae, quae quidem secuta dicunt canentem cythara Orpheum.

De Syluis finis.

DE FONTIBVS LIBER.

Fontis quàm de montibus & eorum ornatu, syluis, atq; nemoribus expeditum est, antequàm progrediamur ad flumina, de fontibus his quos celebres antiquorum fecere traditiones, non erit absurdum. Est igitur fons cuiusq; fluminis, seu alterius congregationis aquarum initium, a fundendo dictus. Et ideo cum parentes filiis praeposendi sint, fontes loco parentum lacubus, fluminibusq; praeposimus, & quasi montium pater post eos explicitos adnectemus.

Fons

*Liuius lib. 5
Dec. 3
Malitia, sic
enim nostri co
dices habent
lib. 1, Decad. 1*

*De hac Statili
uido*

als, Cunilam

*serrio, sic eni
a Plinio dicitur
lib. 4, ca. 11*

Fons igitur aliqualis in primo è uisceribus terræ exitu aquarum congregatio est in se non nunquam aliquandiu subsistens, esto, ut plurimum postea aut in riuum tenuem, aut in amplum flumen procedat, quos cum eorum mirabilibus exponētes, ut in prælibatis factum est, sic præstante deo, ordinem seruabimus alphabeti. Et quoniam persæpe amonissimi sunt, & Veneris delitiis sumopere uidentur esse cōformes ab Acidalio fonte olim Veneri consecrato sumemus initium.

Acidalius fons est in Orchomeno ciuitate Beotia, qui quidem Veneri sacer fuit, & ab eo Venus aliquādo Acidalia nominata est. In hoc autem dixere Poetæ Græci tres Iouis filias, quæ Veneri obsequentes sunt, lauari consueas, uolentes ostendere sub figmento qualis sit fontis huius proprietas, cum nomen etiam faciat manifestum, acidalia quidem Græce, latine cura sonat, qua plurimum infestatur amantes, & in qua lauare, id est, à sordibus excutere debemus græuias, ut non concedamus indignis, aut illas sincero animo meritis largiamur.

Acidulus agri Venerani in Campania fons est, agris oculis mederi consuetus.

Acilius fons est in Sicilia, ex quo talis fertur fabula. Acis iuuenis quidā Siculus, Galathea nympha amauit, & ab illa amabatur, quam cū amaret Poliphemus Cyclops, & sperni se cerneret, uidissetq; Acim Galathea misceri, iratus eum occidit. Qui Galathea nympha dilectæ suæ precibus in fontem sui nominis à Neptuno conuersus est.

Aganippe fons est Beotia celebris plurimum, eò quod Musis dicatus sit, à quo & ipsæ Musæ Aganippæ nonnunquam nuncupate sunt.

Albunea fons est in altissimis montibus Tyburinis, qui sic ab aquæ qualitate denominatus est, hunc nonnulli Leucotheam uocauerunt.

* Alis fons est in portionibus adeo suauis, ut nulla potius aqua desideretur.

Amimoneus fons est apud Argos, ab Amimone Danaï regis Arginorum filia denominatus, ex quo talis consuevit narrari fabula. Amimon cum studiose in quadam sylua iaculo uenaretur, minus aduertens percussit Satyrum, quam cum uellet Satyrus uiuere, illa Neptuni auxilium precata est. Ipse autem fugato Satyro illam oppressit, & ex ea suscepit Nauplum, postea Palamedis partem, fontemq; loco propinquum, & flumen ab ea denominauit. Alii dicunt eam uitæ tædio affectam in fontem sui nominis fuisse conuersam.

Anxur fons Volscorum fuit, haud longe à Terracina, quæ Anxur antea dicta est. Qui eo quod ignatis lætalem haustum præberet, ab incolis iniectis lapidibus & terra oppletus est.

Aon fons est ab Aonia regione in qua est denominatus, Musis sacer, à quo & ipsæ uocantur Aonides.

Diuis, Pl. li. 32. cap. 2. Apollinis fons est in Licia *Turius appellatus.

Archemorus fons est in Nemea sylua, iuxta quem celebratur Agon in honore Archemori Lycurgi regis filii, & ab eodem denominatus, cum ante diceretur Langia.

Archidemisa Sicilia fons est in agro effluens Syracusano.

Areth fons est Syria, apud quem Gedeon aduersus Madianitas tendens, castrametatus est.

Arethusa fons est Sicilia, Syracusarum proxima muris, ea in parte quæ dicitur Archædina celebris plurimum Poetarum carminibus. Ex quo consuevit talis fabula recitari. Arethusam Elidis fuisse nympha, & se lauante in Elidis flumine ab eodem fuisse dilectam, quem cum ipsa fugeret, eiusq; sequentis circuituionibus teneretur, aut deorum implorasse auxilium, quo in fontem sui nominis uersa est, cuius undis cum misceri uellet, se Alpheus deorum miseratione, per subterraneos meatus euasit in Siciliam, quam etiam secutus per eodem meatus, Alpheus ibidem immixtus est. Alii eam Siculam dicunt fuisse nympha, & ab Alpheo ex Elide uenientem, in Siciliam fuisse dilectam. Sed seu ab Elide fons ueniat, seu in Sicilia oriatur, hoc pro cōpetito habet, Alpheum ab Elide in Siciliam

liam penetrare, fontiq; prædicto misceri, cuius rei euidētissimum aiunt esse argumētum, fontem Arethusam de quinquennio in quinquennium emittere purgamenta, nec illa aliud apparere quàm stercorea hostiarum in Alpheum apud Elidem in sacris Olympiis secundo flumine proiecta, & sic in Arethusam delata. Hunc insuper fontem dicunt non nulli de quinquennio in quinquennium translocari.

Arethusa fons est alter à superiori in Ithacia, etumpens apud petram quæ Corax denominatur. Ex quo talis recitatur fabula. Fuit Corax uenator quidam, qui quacumq; de causa fecerit, ex petra illa in mare se præcipitem dedit, à se petrae nomē relinquens. Cuius Arethusa mater præcipitum uidens agere ferens, in proximum se fontem deiecit miseranda, & fontis nomen dedit mortua.

Arethusa & hic à superioribus fons est alius, ut quibusdam placet, in agro Thibano.

Attiace fons est apud Lystrigonas.

Asnanius fons est circa Tyana. Herio Ioui sacer, eò sic uocatus, quia sic incolæ uocent aquas. Is quidem plurimū mirabilis est. Nam, ut fertur, aquæ eius ex subterraneis meatibus frigidissima in fontem ueniunt, in quo illico feruent, & ex astantibus incolis his, qui pro te aliqua re iurauerunt suauis potui & dulcis est, deierantibus uero aduersa, & ex fonte profluit tanquam in hostes, oculos, pedes, manusq; talium feriens, hydropisim atq; depilationis agitudines infert. Nec est laevis abire possibile, donec peritium suū cōstentur his, quorum in præiudiciū deierant.

Baiarum fontes memoratu quidem dignissimi sunt. Nā paruo soli spatio plurimi salubresq; omnes scaturiunt. Baia autem locus est inter Puteolos & Miseni montem, secus Campani mate non longum littoris tractum occupans, tanta calis benignitate, & agtorum fertilitate, atq; nemorum, & maris amenitate conspicuus, & optabilis, ut olim in se posset Romanos attrahere procetes, & Roma relicta hyeme, atque uere deinere toto, quod satis ædificia ingentia & uetustate semela testantur. Et quod non parum eis ignominia infert, apparent adhuc conchiliorum & piscium medio in gurgite carceres. Est & præterea templorum insignis, nam ibi uidere est Apollinis oraculum ingens opificum artificio nō deitate numinis uenerabile. Sibyllæ in super Aetno supereminens lacui, uetustissimam atq; ingentem ædem, & quod nonnulli templum fuisse Veneris arbitrantur, præ ceteris neglectum. Quid multa? fontium abundantissimus est, & omnes pro diuersitate diuersis agitudinibus præstant remedium salutare. Et quod mirabile est, ubicumq; in littore fodias, facile & fere circa ipsam soli superficiem tepentes cōpeties undas, morbisq; aliarum more uidentes. Quibus uero conferant, præbet experientia documentum. Sed inter alios à ceteris semotus est in littore præcipuus riuus, quem Tritolim indigenæ uocant. Hic quidem exciso manibus monte superba testudine, atq; amplo habitaculo conspicuus æstuius oceanis maris more, bis in die feruidas eruat undas, & totidem tepentes absorbet, & opitulans infirmitatibus uariis, ceteros excedit in clyta fama.

Bandasia fons est lymphidissimus.

Biblis fons est Mesopotamia, haud lōge à Carris, ex quo fabula talis. Biblis Cauni fuit soror, eumq; in fausto amore dilexit, qui cum sororis amorem horresceret, & fugeret, infelix illum usq; Carras frustra secuta est, ibi autem doloris impatiens miseratione deorū, in fontem sui nominis conuersa est.

Bitaminis fons est, ut arbitrari possum, apud Aethiopas iuxta Corambim.

Blandus fons est iuxta Senam Iuliam aquarum abundans, & quia opportunitatibus incolarum copia sua blandiri uidetur, Blandi nomen consecutus est.

Capharnaū fons est Gallia, quem pleriq; credunt per subterraneos tramites à Nilo flumine deriuari, eò quod piscem procreet Coratinum nusquam alibi præter hūc fontem quā in Nilo repperit.

Callithoe fons est Atticae regionis, & medicae salubritatis fert gloriam, haud longe scaturiens à Hietosolyma, sic ab ipso aquarum præconio nominatus est.

Callipia

Callipia fons est in Epheso ciuitate, penes eximiam Amazonum opus Dianae Ephesiae templum.

Camoenatum fons Romae fuit.

Caminon fons est calidas aquas habens circa feruorem, quas si uino miscueris, triduo potionis calorem feruant.

Carmamenis Meonia fons est.

Castalius fons est Poetis familiaris plurimū, cum Musis sacer sit. Hic in Patnafo monte est, & dicitur Castalius à uirgine quadam Castalia, quae cum illi Apollo uim uelleret, in fontem se praecipitem dedit, & in eo nomen uitamque reliquit.

Chebron fons est Iudaeae, apud quem expugnatus fuit Ismael, uir non ex genere Dauid, qui post solatam Hierusalem à Naburzada principe regis Babyloniae multos Iudaeos occiderat.

Cephisia fons est Atticae regionis.

Chii fons est in insula Chio, à qua etiam denominatur, ex cuius aqua si quis potauerit, hebes efficitur.

Ciana Siciliae fons est in agro Syracusano, de quo talem ueteres fabulam tectabant. Fuit Ciana Sicula Nympha, & Proserpinae socia, quae cum cerneret illam asportari à Plutone, iter raptoris uoluit impedire, nec potuit. Tandem se spretam uidens, dolore deflens nimio, in fontem sui nominis mutata est, esto sint qui dicant eam stagnū esse, seu paludem.

Pli. li. 31. ca. 2.

Ciceronis fons haud longe à Puteolis est, calidas euomens aquas, quae agris oculis plurimum confertunt. Et ideo Ciceronis uocatur, quia in uilla eius, quam Achadgmiam uocauerat, ea in uia, quae ab Annio lacu fert Puteolos, est. Nec tamē eo uiuente fons erat, sed breui interposito post eius necem tempore, illam Anistio uetere possidente, eius in parte prima prorupit, quem etiam Laurea Tullius unus ex liberis olim Tullii carminibus celebrem reddidit, ut apparet clarum hominem dum uiuere scientia sua mentalibus mortalium oculis praestitisse medelam, & eius post nomen eo defuncto praestare corporeis.

Pli. li. 31. ca. 2.

Cyzice fons apud Cizium Asiae ciuitatem sic existimo, & à ciuitate denominatus. Esto Cupidinis fons ab aliquibus nūcupetur, à quo putarūt ueteres Veneris incendia aboleri.

Clanius in Campania fons est apud Acerras, quem aiūt incolae, dum creuerit, circumadiacentium agrorum praesagire pestem.

Pli. li. 31. ca. 2.

Claron fons est Asiae minoris haud longe à Celene Marisae ciuitate.

Clitorius &

Clitor Archadiae fons est, qui potus odium inducit uini.

Pli. & Ouid.

dicitur

Clitumnus, ut quidam dicunt, Meuaniae fons est, alii Vmbriae lacus, & circa eum maximos boues gigni. Alii uero Meuaniae flumen asserunt.

Coralis fons Carpati.

Videtur legē-

dum esse, En-

nea crunos

Crimelcon, seu Crimos Atticae regionis fons est.

Plinius lib. 4. cap. 7. in descriptione Atticae: In Attica fontes, inquit, Caphisia, Larine, Callirhoe, Eneia, Crunos. Infra autem lib. 5. circa descriptionem Iudaeae cap. 16. Eodem latere, inquit, calidus fons medice salubritatis Callirhoe, aquarum gloriam ipso nomine praefrens. Ex quibus uerbis quantum hic erratum sit, siue hoc à Bocatio, siue à librario factum dicat, intelligere potes.

DAn fons est in Libano monte, ex quo progreditur fluuius, qui nomen fontis tam diu feruat, donec alteri ex eodem monte effluentī, cui nomen Ior, iungatur, iuncti autem simul Iordanem faciunt flumen.

Daulotos fons est Sabaeorum.

Pli. lib. 5. ca. 5

Debris fons est apud Mateglae oppidum Garamantū mixtae conditionis. Eius quidem aquae à meridie usque in mediam noctem feruentissimae sunt, à media uero nocte in meridiem usque e contra frigidissimae.

Delius fons Dianae sacer est, & ab eo ipsa Delia denominata est.

Diree fons est Boeotiae Thebis proximus, ex qua talis narratur fabula. Antiopa Nistee regis filia nupsit Lynceo regi Thebarum, qui eod quod competisset eam ex Ioue concepisse, illam

illā abdicauit, & Dircem super induxit, quae timens ne Lynceus traheretur in amorē Antiopae, illam carcerati iussit. Sanē cum Antiopa Amphionem & Zetum peperisset, carcerē liberata ad ultos filios irritauit in Lynceum & Dircem, qui occiso Lynceo & Thebarū occupato regno, Dircem in domitis tauris alligauere, qui dum eam traxissent atque occidissent, ubi postea fons Dirces erupit reliquere, quem quidem ex eadem Dircē miseratione deorum in fontem mutata factum atque denominatum quidam uolunt.

Dora fons est Sabaeorum.

OEdipodia fons est Boeotiae, credo ab Oedipo rege Thebarum denominatus.

Egeria fons est in Aricino nemore Ariciae propinquum, quem Numa Pompilius Romanorum rex Camoenis dicauit, & cum ex opaco progrediretur, ad fidem dictis augendam ibidem se damni consulturum de agendis fingeat, cum Hydromantiam exerceret solus.

Gelon fons est in Phytia haud longe à fonte Marisae.

Ena fons est, à quo & locus in quo est Ena denominatus, ubi quondam ingens idolum fuit toti regioni uenerabile. Hic autem locus propinquus Taimae Nicograndi intra Heliam & Diopolim.

Enuscabeles fons est in Arabia, quod nomen Camelorum fons sonat.

Epigramea fons est Boeotiae, apud quem quidam arbitrantur Cadmum characteres litterarum excogitasse.

Aesculapii fons Athenis est, & quae in eo merguntur, in Phalerico flumine in Attino campo delata comperiuntur.

Elus fons Rhodi.

Exampeus paruus fons apud Callopodas est, qui Scythae sunt. Hic adeo amaras emittit aquas, ut Hyppane per maximum Scytharum fluuium, quam cito illi miscetur omnem reddit amarum, cum eo usque dulcis atque potabilis fuerit.

Verba Plinii sic habent. Et quae in Aesculapii fonte Athenis immersa sunt, in Phalerico redduntur, à Et in Annate campo fluuius merfus post uiginti millium passuum exit, &c. ex quo uides, quantum huic loco uicij sit.

FRigidi fontes in agro sunt Ardeatino, odore Sulphureo foetidi.

Fultia fons est Siciliae.

Garga fons est Euboeae, in quo se balneantem Dianam uidit Aetion, à qua mutatus in ceruum, secus hunc fontem à suis canibus lacertatus est.

Gargaphiae fons est Boeotiae Dianae, quondam seu Hecatae sacer, quem eundem cum superiori quidam putant, nec obstat locorum diuersitas, cum facile unus pro altero sumi potuerit. Non enim Euboea alio medio, quam Euripo à Boeotia separatur.

Geon fons est in Iudaea, apud quem Salomon à Nathan propheta, & Sadoch sacer dote in regem Iudaeorum unctus est.

Geron Haestiaeotide fons est, ex quo bibentes oues si albae sint, efficiuntur nigrae.

IEzara fons est Samariae propinquus, in quo Samaritae corpus occisi Acab regis, sui referentes Samariam, currum eius sanguine regio respersum lauetunt.

Imea fons est Atticae regionis.

Inessa fons est apud Rhodios, à quo & Siciliae fons nuncupatur.

Iob fons in Iudaea est, qui, ut aiunt, colorem mutat quater in anno, puluerulentum, sanguineum, uiridem, atque lympidum, ternis mensibus unumquemque conseruans.

Iouis fons in Dodone est duplici de causa mirabilis. Nam cum frigidus sit, si mergantur ardentes faces, illas more aliorum extinguunt, extinctas autem accendit. Præterea semper in meridie deficit, cum circa medium noctis exundet, quam ob causam Anapanomenon uocatur ab incolis.

Hippocrene fons est Boeotiae, hunc aliqui fingunt ob equi Pegasi percussione factū, & hinc denominatum. Quod quidem figmentum facile detegitur, si secundū quosdam

O inspiciatu

ut Vibio. placet.

alias Ceron. Plini. lib. 31. ca. 2.

Inspiciatur historia. Volunt quidam Cadmum equo insidentem, dum sedē sibi sociis q̄ perquireret, primo haud hunc fontem constituisse, & quia literarum Græcarum repertor fuit quarum forsā meditationem ibidem sumpsit, illum musis factum esse uoluit.

Inturna fons est in Italia apud Numicum fluium, & quia saluberrimus sit Inturnæ autando nomen sortitus est, de hoc enim fonte Romam ad sacra deferre semper consuevit antiquitas.

LAngia fons est in Nemea sylua, quem penes agon annuus celebratur Atchemoro Lycurgi filio, à quo postmodum Archemorus denominatus est.

Larine fons est Atticæ regionis.

Lerneus fons est, quem aiunt Neptunum postquam Amimonem filiam Danaï à Sasyto liberatam compressit, locum tridente percussisse, & fontem produxisse Lerneum, & eum qui ex eo progreditur fluium Amimonem à compressa uirgine nominauit. Hūc tamen aliorum secuti opinionem supra Amimonem scripsimus.

Lerneus fons est Atchadiæ cuius aquas aiunt abortus fieri non pati.

Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim sunt, qui oculis medentur agris.

Libetta Magnesiæ fons est musis sacer, à quo musæ dicuntur Libetrides.

Linus Archadiæ fons, qui abortus fieri non patitur.

Lynope fons est, in quo aiunt se primo uidisse Narcissum, & amore sui captum, eum penes occubuisse.

MAgia Siciliæ fons est in agro Syracusano.

Maria fons est in Phrygia ad Celænarum oppidum.

Mella fons est in Hæstiaotide, ex cuius aqua, si beberint nigrae oues albæ efficiuntur.

Menais fons est in Sicilia apud Leontinos, per quem iurare timent.

Messeis Thessaliæ fons est.

Molus fons est in insula Delo, quem aiunt eodem tempore cum Nilo flumine crescere atq; decescere.

Miturnion fons est in Argolico sinu.

Nast fons est in tribu Benjamin, quem alii Napto uocant.

Nemina fons est in agro Reatino.

Neptunus fons fuit apud Terracinam, ex quo qui inaduerentes biberant, occidebantur, quamobrem ab antiquis obstructus est, hunc supra Anxurē nominauimus.

Nympheus fons est, penes quem gentiles nympharum nomina celebrabant.

Niobe fons est in Argolico sinu.

Estum fons est Siciliæ, apud quem Musæ coluntur.

Ottorum fons iuxta collem Libani montis effluens, flumen facit quod inter Trispolim & Tortosam mari miscetur.

Paneus fons est sub Libano monte, in quo si qua natantia proiciantur in lacum, cui Phiala nomen, cuncta repetiuntur.

Pegaseus fons est in monte Parnasso musis sacer, & à Pegaso equo ungula factus, & in de Pegaseus nuncupatus, cum & alia sint illi nomina plura.

Pileus fons est Macedoniæ musis sacer, & à quo musæ uocitate Pileæ sunt.

Pyrene fons Corinthi.

Piconia fons est saluberrimus apud Marfos, oritur quidem in ultimis Pelignorum montibus, & amplius è gurgitationibus effluens Marfos transiens, & lacum Fucinum mergitur in specu, & in Tiburtino agro effunditur iterum, ex quo factis fornicibus primus perducere Romam Ancus Martius ex regibus unus auspiciatus est, post quem Quintus Martius rex, tunc precor, & post eum ultimus restaurauit. M. Agrippa.

* Prothesis fons est apud Ctheliphontem Petlatum ciuitatem.

Plammate fons est apud Thebas.

Paneas si mos
do is est, ex
quo Iordanē
oriri Plin. lib.
5. c. 15.
Credo legēdū
esse Pimpleus
fons, à quo
Pimpleades
Musæ.

Regia aquæ fons est Epiri haud longe à castello Macroceranuis & Cuna.

Rogel fons est in tribu Benjamin, quem penes Adonias uicinas immolatus est.

Rodiorum fons est in Cheroneſo, qui de nouennio in nouennium egerit putagamenta.

Rotini fontes in Phrygia sunt agro Agalafeno propinqui, & Apamiæ ciuitati.

Rubrus fons est Aethiopiæ, ex quo qui biberit lymphatas efficitur.

Apud Plin. sic legitur, In Epiri ora castellum in Acroceranuis Chimæra, sub eò aquæ regia fons. 4. Libro. 4. Cap. 1.

Sacer fons in Epiro est frigidissimus, & spectare diuersitatis, nam si in eo ardentem demerſeris facem extinguit, exstinctas inflamat, hūc supra, Iouis fontem diximus.

Salmacis fons est in Caria secus Alicarnassum ciuitatem, qui falsa multorum opinio ne creditur uenereum morbum implicare bibentibus, & ob id figmentum illud poetis cum exortū putat, quod legitur de Hermete puero, à nymphea Salmace captū, & quod ex duobus, eius precibus, corpus unum utrumq; sexum habens factum sit. Sed longe alia causa locum præstinit fictioni, & à minus intelligentibus infamia fonti exorta est. est etenim fontis huius aqua perlucida, & egregio sapore delectabilis gustui, & cum Nydas quidā & Renanias ab Argis uenientes Troezena coloniam deduxissent, barbaros incolas Carras scilicet & Lelegas eiecerūt, qui pulsū sedibus montana adiacentia petierunt, & latrocinis ceperunt nouos infestare inquilinos. Caterum cum ex colonis unus secus fontem aquæ bonitate tractus tabernam meritoriam cōdidisset, eamq; rebus omnibus, quæstus causa, ad alliciendos in cibum homines compleſſet, continuando per tempus, factum est, ut ex barbaris, seu necessitate cibi, seu delectatione quosdā traheret, post quos & alii aduenere loci fama attrahente, & sic consuetudinem cum Græcis fumentes paulatim effertatos ceperet linquere mores, & humanitate quadam molliori, & tandem ex beluis mites effici homines, & sic non effeminatos in uenerem, ut quidam intelligūt, reddidit, sed ex asperitate nimia, & syluestri ad humanam mansuetudinem reuocauit, & ex aduersis hostibus conciuēs faciens in amicitiam perpetuam copulauit.

Sarsula fons est Narbonensis prouinciæ, non dulcibus aquis defluens, sed salioribus quam sit maris, ut nomen merito fortiretur, distat autem modicum à lacu Rubreso, qui Ataxem recipit fluium.

Sames fons est in tribu Benjamin.

Siala fons est in radicibus mōtis Syon non iugibus effluens aquis, sed horis certis & Siloah, diebus aliquibus bullit, hunc quidam uolunt ex Piscina Probatica fluere.

Cymothoe notissimus Achaïæ fons est, haud longe ab oppido Patras.

Solis fons in Cyrenaica regione est, in medio nemoris quod Amomium dicitur, qui profecto habita cōsideratione ad mutationes eiusdē mirabilis est. Sole equidem surgente aiunt aquas eius emanare tepidas, calescente meridie frigidās, eo in uesperam inclinante tepescere, nocte autem in tempeſta ſetueſcere, & in tepiditatem reuerti dum diei propinquior nox accedit. vide Plin. lib. 2. c. 103.

Sorgia à surgendo dictus in Narbonensi prouincia, loto qui uulgo dicitur uallis clauſa, fons nobilissimus est, nam è spetu quadam abditissima laxei montis tanta aquarum erumpit abundantia, ut abyſſi putes appetiri fontes. Mitius tamen anni tempeſtate quadam exundans, & cum clarissima aqua sit, & amœna gustui illico facta fluius optimo rum piſcium fetax est, producens in fundo ſui herbarum adeo bobus lapidam, ut demerſis ad illam carpendam sub undis capribus aſſidue paſcentes ferē ad ſuffocationem uſq; detineant, inde inter aſperitimas cautes effluens paruo contenta curſu in Rhodanū mergitur. Celebris quidem & antiquorum præconio, & aquarum copia, & piſcium atq; herbarum fertilitate est. Sed longe celebrior in poſterum factus noui hoſpitis carmine & incolatu. Apud hunc quidem noſtro æuo ſolitudinis auidus, eò quod à frequentia hominum omnino ſemotus uidereſ locus, uir inclytus Franciſcus Petrarca poeta clarissimus

O 2 conciuis

Regia

conciuis atq; præceptor meus secessit noua Babylone postposita, & partho sibi comparato domicilio, & agello, agricultoris sui cōtentus obsequio, abdicatis lasciuiis omnibus, cum honestate ac sanctitate mirabili ibidem iuuentutis omnem florem ferè consumpsit. Et si solitudinis amoenitate plurimum teneretur, non tamen detestabili, aut uano ocio tempus trinit, quinimmo sacris & assiduis uacans studiis, inter scopulos montium, umbrasq; nemorum teste sonoro fonte, Aphricam librum egregium heroico carmine, gesta primi Scipionis Aphricani cantans arte mira composuit. Sic & bucolicum carmen conspicuum, sic metricas epistolas plures, sic & prolaice inuestiuas in medicos, & epistolas multas, & laudabiles ad amicos. Ac insuper ad Philippum Caualicensem episcopum de uita solitaria librum, tam exquisito atq; sublimi stylo, ut diuino potius quam humano editus uideatur ingenio, quamobrem quasi obsoleto ueteri aquarū miraculo, post eius discessum æstatis feruore superato tanquam sacrarium quoddam, & quodam numine plenum eius hospitium uisitant incolæ, ostendentes loco miraculi ignaris & peregrinis, nec dubiū quin adhuc filii nepotes, & qui nascuntur ab illis ampliori cum honore tanti uaris administratione uestigia uenerentur.

Spandeus fons est in insula Asiæ.

Tamarici Cantabrig fontes sunt, nam cum tres sint inter se octonis distantes pedibus in alueum unum cōeunt uasto amne, hi quidē, esto eis uicinus fons sit sine intermissione affluensissimus, singulis tamen diebus duodecies siccantur, & uigiesies ali quando, quod in augurium Cantabri sumunt.

Pli. lib. 6. c. 29 Tardos fons Arabum est haud longe à monte Eo.

Plin. lib. 31. Thespiarum fons est cōceptus mulieribus representans.

cap. 2. Timæ fons est apud Colophoniam in Apollinis Clarij spelunca, ex potu cuius miranda redduntur oracula, uita tamen bibentium breuiore.

Cucios. Plini. Turius fons est in promontorio Aethiopiæ, à nauigantibus expetitus.

lib. 6. cap. 29. Nostri codices Pliniani sic habent, Colophone in Apollinis Clarij specu, Lacuna est, cuius potu miranda redduntur oracula, unde apparet pro Lacuna Boreatium Timæ legisse.

Velini fontes Italiæ ultra Interetnāas sunt.

Vitruinus apud Laconas fons est.

Zame fons est in Aphrica, ex cuius aqua si quis bibet, canoram faciet uocem.

De Fontibus finis.

DE LACVBVS LIBER.

Lat animus mihi cum de fontibus dictum esset, ut de fluminibus scriberem, Sed quia persæpe cernimus fluuios quosdam è lacubus exundare, aut susceptus ex eis emergere, mutare propositū satius esse ratus sum, & lacus primo famulos apponere, ne si postposuerim ab hostiis in fontes uideat flumina reuocasse. Est ergo lacus aquarū prægrandis copia ex oculis terræ meatibus in unū deueniens, atq; consistens locum. Ex quo nonnulli aiunt lacum dici quasi aquarū

locum. Hos quidem maximo mortalium commodo per tetrarum ambitum passim natura rerum disposuit, & quicquid aliqui dixerint, longe à fontibus alienos. Augentur autem fontes, & minuuntur facile pluuiis alijsq; superuenientibus atq; cessantibus undis, ubi lacus absque incremento aut sorbere ingentia flumina, aut tanquam hospites suscipere & emittere illico cernimus. habet & exitus fontes in riuos uel fluuios, lacus, non dicam omnes, sed uel plurimum nullos habent, esto ignoremus quoniam recedant pluuias & torrentes. Ferunt & grandia nauigia lacus, fontibus nec minimi innatant cortices. Præterea fontes nullos aut paruulos alunt pisces, ubi ex lacubus ferè omnibus maximos atq; lapidos pisces assumimus. Sunt & qui dicant, quod longe inconuenientius est, lacus

lacus idem esse cum stagnis, cum uulgo Galli facta distinctione sic uocitent, absurdum quippe est cum stagnantes aquas deficere, & nonnunquam aridum solum linquere contingat, & aliquando extenuatis æstiuo feruore aquis reliquas languentes paucitate putrescere, & odore tetra adiacentia inficere loca, quod lacubus contigisse ferè nunquam comperitum est, quid in multa procedā, cum liquido pateat fontes, stagna, lacusq; inter se forte diuersos, ad quos describendos fauente semper qui aridā fundauit, illos per alphabetū more solito uenientes Acheros seu Acheronta, cum se primum offerat ordini aliorū principem faciemus.

Acheros uel Acheron uolunt quidam lacum esse, & ad inferos deferri, & ibi Acherontem fluuium facere.

Acronius in alpibus lacus est, quem descendens à fonte Rhenus facit.

Aceticus Apolloniæ lacus est.

Alphion lacus est cuius aqua habet uirgines tollere.

Albanus lacus est in Albano monte haud longe ab urbe, ex quo uaticiniū fuit nunquam Romanos Veios capturos, ni primo ex Albano lacu emitteretur aqua.

Alce lacus est per Porcidamum, quem apud Indos puto, in quo cum nil mergatur fluitant omnia.

Alottine lacus est in minori Asia, in mōte Alottine, ex quo Menander oritur fluuius.

Aluoris lacus est super Histropolim, haud longe ab hostiis Histri fluuioli.

Alcanius lacus est in Bithynia, propinquus Olympo monti & Prusæ ciuitati olim ab Hannibale conditæ.

Ansanctus lacus est apud Lucanos, ex quo tam letalis euapotat odor, ut uolantes desuper aues necentur eo suscepto.

Sinnaus lacus est in Asia, qui à circumnascante Absynthio inficitur.

Aneticus lacus Aegyptiorum est, circa quem papyrus nascitur, ex quo primæ chartæ factæ sunt.

Anius lacus Puteolis uicinus est, quem ego arbitror hodie Sudatorii lacum uocari à balneo, quod in eius est margine, cum lacus alter præter hunc in partibus illis innominatus sit. Si is est nullum alit animal præter ranas. Et insuper nullo artificio reperiri fons, ut aiunt incolæ potest, cum altorum montium in theatri formam circundatus sit, & cum nullos habeat exitus, non amplius octo millia passuum ambitus est. Eminent inter alios huic austrum mons silicibus plenus, ex quo iunio ueniente mense tot septentum inuicem glomeratorum globi se præcipitant, uel mirabile uisu sit, omnesq; in subditum se demergunt lacum, nec est qui unquam exeuntem uiderit aliquem, aut innatantem uel aliter prodeuntem.

Arthusa Armeniæ maioris lacus est, in quem impetuoso cursu Tygris intrans, non aliter quam si continetur à ripis nulla in parte miscetur lacui. Quinimmo seruato Alueo in partem exit oppositam. Semper quicquid ingerit secum trahens, quod aquarū restatur dissimilitudo. Hunc lacus uersa uice adeo libere ire permittit, ut prout nihil illi de suo concedit fluuius, sic nec illi largitur lacus. Quod quidem patet in piscibus, quorum unum tantum genus lacus alit, cum plurima Tygris, ex quibus nūquam à piscatoribus aliquis in aquis lacus repertus est. Sic nec ex specie illa, quæ in lacu nascitur, nunquam in aquis transcurrentis Tygris ullus inuentus, uisus, aut captus est, tanta seruat diligentia quisq; suos.

Aracinus lacus haud longe à Roma est ab Aricia propinquo oppido dictus, apud quæ Diana Hippolytum ab Aesculapio ad superos reuocatum mutato nomine latere uoluit, qui Vitibius nominatus ibidem Dianæ sacra transtulit.

Amaticus lacus est Troiæ propinquus.

Asanius lacus est, cuius aquæ in summitate sunt dulces atq; potabiles, si ad profundiores processeris, uiriofas competies.

○ Asphaltis

Plin. lib. 2. c. 4.
93. in Hirpianis ait esse.
ut Plin. lib. 2. cap. 3.

Plin. lib. 6. c. 27.

Asphaltis lacus est Syriæ in provincia, quæ iam dudum Pentapolis vocata est, quæ quidem in multis mirabilis est. Nihil enim ante alia gignit, nec ex uiuentium genere quicquam suscipit, quod ut experientia cerneret Vespasianus princeps iussit in eum quosdam nandi ignaros morti dānatos proici, qui & si iactu merli sint, tanquam à uehementi spiritu ad superiora uiuentes impulsu sunt. Sic nec aues affluetas mergi suscipit. Quæ uita carere absorbet omnia, ut si ponas ardentem lucernam innatat uiuente lumine eo mortuo confestim mergitur, aquæ eius amara & fastidiosa gustui, ingentes bituminis globos ferunt, quo agente nullis uentis agitari lacus potest. Præterea nauigationis impatiens est, cū nihil mortuum patitur quin sorbeat, ea præter, quæ bitumine illustrentur. Est tamen lauationibus ægrotantium utilis, medetur quæ morbis aliquibus, & eo quod ingēs, & absque motu sic nonnullis mare mortuum appellatur. Quidam uero eum mare salinarū dici uolunt, includitur lōgitudine inter Hiericho & Zoaros Arabia stadiis, dcc. lxxx. quū latitudinis non habeat præter, cl. circa huius margines Sodomorum ciuitates diuino igne consumptas patet, ut adhuc earum quædam testantur uestigia. & quod mirabile est & memoratu dignissimum, sunt ibi campi producentes fruteta eximie formositate poma facientia, adeo ut qui uiderit, trahatur facile in desiderium comedendi. Verum si carpsit fatiscunt illico, & in cinerem resoluuntur, fumantes quæ diuinum uidetur testari iudicium. Hunc secus iam dudum colligebatur balsamum, cuius fructus Cleopatra Antonii regina Aegypti extirpatos usque ad unum omnes in Aegyptum transtulit, ibi quæ plantari iussit qui permanent etiam usque in hodiernum.

Auernus Campaniæ lacus est in sinu Baiano, celebris plurimum carminibus poetarum. huius in margine semel uetustate parietes adhuc Sibyllini oraculi testantur opus magnificum. Sunt præterea circum scaturientes assidue tepentes fontes, & quia mari contiguus sit eo quæ æstuate misceatur illi, & ob sulphureas scaturigines circum adiacētes impotabiles habet aquas, pisces autem paucos gignit, & paruos atque nigros, nec humano usui commodos, sed multos & maximos aliquando ab agitato impulso quæ in eum mari, suscipit. Et si forsitan primo haustus aquæ uideatur difficilis, assuefacti tamen in eo uiuunt à natis hominum piscationibus infestati. Dicunt ueteres hūc Auerni lacum syluis adeo densis fuisse circumdatum, ut modicum illi ad exhalandum relinqueretur spatium. Est enim modici ambitus & collibus continuis circumcinctus, & ob id uolantes desuper aues ab exhalatione illa confestim necabantur. inuolatus uero adeo umbris densus, & sulphureo odore oblitus erat, ut merito instantibus uideretur auernus, id est absque delectatione, & ideo quia ibi densa caligo erat foetida, & quia sæpe obscenū illud sacrum humano sanguine confectū inferis agebatur, ab ignatis inde esse iter ad inferos creditum. Nec desunt qui arbitrentur ibidem ab Ulyssæ primo occiso Elpenore ui factorū & carminum ab inferis euocatos manes, & de futuris cōsultos, Sic & postea ab Aenea mactato Misericordie, ostenditur quæ ab incolis iter in specū in domū Sibyllæ, & alia quædam huic opinioni facientia fidem. Tandem aiunt Octavianum cæsarem factis undique excidi atque eradicari syluis locum amicum atque salubrem reddidisse. Vidi ego ex hoc lacu Roberto in clytō Hierusalem & Sicilia rege uiuente tam grandē pisciū copiā eieciā in margines, ut monstro simile uideretur. Et quum omnes essent mortui, inuolatus nigri erant, & sulphureo foetidi, adeo ut nullū ex illis gustaret animal. Creditum ex eo est à prudentioribus incolarū etupras diebus illis in lacū sulphureas uenas tanti uigoris, ut infectis aquis pisces occiderint. Anien lacus est Velinorum, & per Tyburinorum fines infunditur, in Tyberim fluit, ab Aniene filio Apollinis nuncupatus.

- a Hunc nostri lacum Constantiensem uocant, de quo multa Vadianus in epistola ad Agricolum.
b Verba Plin. ex lib. 31. c. 2. sic habet, cōtra in Aphricæ lacu Apuscidamo oia stant nihil immergitur.
c Verba Plinij sunt hæc, Amnis Meander ortus è lacu in monte Auloerene, plurimisque affusus oppidis, & repletus fluminibus crebris ita sinuosus flexibus, ut sæpe credatur reuerti, lib. 5. cap. 29.
d Nescio an sit Amaxitus legendū, quod si est, loci non lacus nomē erit, Sic enim Plin. Troadis primus locus Amaxitus, dein Cebrenia, lib. 5. cap. 30. quamquā nihil pronuntiare, tam corruptis exempl. uolo.

Benacus

Benacus lacus Galliæ Cisalpinæ est inter artas montium fauces situatus, adeo ut coacti impetu inter eos uenti eum more maris æstuationes undarum atque tempestates facere cogat. hūc aiunt aureas harenas euoluere, & ex eis nutrire pisces, quos uocat indigenæ carpiones nusquam alibi repertos. Ex hoc Virg. Minnius fluuius excurrit in padū.

Bebeis lacus est Thessalia.

Boristhenes lacus est apud Boristhenas Scythas flumen eiusdem nominis habentes.

Bigatinus seu Brigatinus lacus est in agro Rhetico mustelas murenis emulas generas.

Buges * lacus est apud Scythas à Mæotidis paludibus petroso dorso discludus.

Plin. lib. 4. cap. 12. A tergo, inquit, lacus Buges, fossa emissus in mare. ipse Buges à Coreto Mæotis lacus sinu petroso discluditur dorso.

Chaldaici lacus inter Seleuciam & Ctesiphontē sunt, in quos Tygris funditur qui lxx. mil. passuum ampliari illum uasto effundit alueo, forsitan Chaldaici dicti, quia aut in Chaldaea aut Chaldaea nomen dederint.

Calearcium lacus est Aphricæ.

Caspus lacus est, esto Caspis dicatur mare, sicuti & Asphaltidis lacum mare mortuum appellamus. Verum huic conuenientius ob immensam eius magnitudinem dicimus. Est igitur inter Caspios & Hircanos tam lato longo quæ tractu diffusus, ut mare non incongrue nuncupetur. Sed constat eum ex concursu maximorum fluminū ab aquilone cadentium inter aquas perpetuas & maximas ampliari, nullos exitus patentes habentē, nec se usquam alicui mari iungentem. Est præterea nationibus multis conterminus, habens in circuitu portus, & litora, & nauigia uehit ingentia, patiens insuper tempestates & maris accidentia reliqua.

Caulas lacus est in Iudæa haud longe à fonte Chebron.

Clitorius lacus est Italiae, cuius ex aqua si quis potauerit in uini odium incidit.

Clitumnus lacus est Umbriæ, apud quem aiunt maximos boues gigni, supra eum fontem diximus.

Cocyus secundum quosdam lacus est apud inferos, alij dicunt fluuium.

Copæ sunt lacus in Syriæ, Arabia, & Numidia, apud quos à circumhabitantibus Bituminis ingentes colliguntur moles.

Cocanicus in Sicilia lacus est.

Crobitaria lacus est, ex quo non solum qui biberint, sed quæ ex eius aquis lauerint moriuntur.

Cuminus lacus est apud Hetruscos in monte cui & Ciminus nomen est, quem taliter natū fabulosa dicebat antiquitas. nam quum aliquando ad hos populos denenisset Hercules, & ad ostendendam uirtutem suam forte prouocaretur ab eis, defixit in solo uentem ferreum, quem cum nullus posset auferre, rogatus sustulit, eumque confestim aqua sequuta est, quæ lacum fecit.

Curius olim lacus fuit, ubi nunc Roma est. Verū dum excreveret ciuitas factis subterranis cloacis exhaustus est. Nominis huius triplicem causam retulerunt antiqui. Quidā dixerunt eo in loco terræ hiatum apparuisse, & ab auspiciis fuisse responsum deū manium postulationem postulare, id est ciuem forissimū eodē mīti, quamobrem Curciū quendam strenuū uirū, tanquā ipse postularet, armatū aiunt cōscendisse equū, ac sese in hiatū præcipitē dedisse, eo quæ facto coisse terram, & sic eius corpus humanū fuisse, loco quæ nomen datum uisum est, & sic non lacus fuisse uidetur aquarū, sed sic locus pro libito uocatus. Alii dicunt Sabino bello, quod inter Romulū & Taciū ob captū Sabinarū suscitatum est, Mecū Curciū uirū fortissimū unū ex ducibus Sabinorū, dum pugnaret acriter, urgente Romanorum acie sese in paludē ibidē existentē cōiecisse, ex qua cum suasionē suorū emerisset, eosque in Capitoliū collegisset, à se lacui nomē dedisse. Nonnulli uolunt eum locū fulguratum fuisse, & ex Senatusconsulto circumseptum, eumque Curtium appellatū, quia à Curio consule factum sit, qui ea tempestate Marco Genitio collega erat.

Cutilensis lacus est, in quo insula mobilis est, & inde Cutilensis dictus.

O 4 Elefrides

Ex Varrone de lingua latina.

Eleutides lacus est Syriae, in quo electum nasci dicitur.

Eptabolus lacus est apud Mauritaniam.

Epilis lacus est Galliae Cisalpinæ, in quo progreditur Lambrus fluvius in Padum defluens.

Exquilinus lacus Romæ fuit sub monte qui Oppius dicitur.

Facutalis lacus Romæ fuit in regione Exquilina, apud quem Servius Tullius Romanorum rex sepultus fuit.

Feronia Terracinae lacus fuit.

Phiala haud multum longe à Libano, lacus modicus est, ex quo sunt qui credant Iordanem oriri, & paruo discursu tractu à terra sorberi, & ad radicem Libani iterum ebullire quod aiunt deprehendisse primum Philippum Tetrarcham paleis in Phialam positis, eisq; apud Paneam recollectis. Paneadè enim vocant fontem sub Libano ex quo Iordanis effluit. Dicitur autem lacus iste Phiala à rotunditate, qui quidem cum semper plenus sit, nunquam ut exundaret compertum est.

Fleuo Lacus est, quem Rhenus maximam aquarum copiam trahens, de se ipso post longum discursum facit, & in eius medio insulam, eque Fleuo nominatam amplectens demum exinde exiens iterum cogitur in ripas.

Fucinus lacus est apud Marfos, seu ut quidam dicunt Equiculanos, forsan ambobus conterminus, nam hodie vulgo dicitur lacus Marfi, opimos autem pisces nutrit. Ab hoc autem lacu uolunt quidam haustum seu absorptum fuisse oppidum Archippe, quod olim Marfias Lydorum dux, à quo Marfi dicti sunt, condiderat.

Furialis lacus est Bæotiae insani generator amoris. Dicunt quidam qui ex eo biberint in tantum libidinis ardorem incendi, ut ferè agi furis uideantur, ob hoc nomen sortitus est furialis.

Fleuum alterum ex Hostijs Rheni, Plinius uocat lib. 4. cap. 15. ipsam autem insulam Batavorum.

Galileæ lacus est, quem Hebræi more suo mare nominant. Omnem enim aquarum collectionem tarsu uocant, quod latine mare sonat. Is autem dulces habet aquas tanquam qui ex Iordane fluuio efficitur. Et Galileæ dicitur quia præterfluit Galileam. Et nonnunquam etiam Tyberiadis mare, eò quod illi supereminet ciuitas Tyberiadis. Præterea & stagnum Genesareth appellatur aliquando, eò quod crispantibus undis ex se autam generaret, seu à genesara regione quam præterfluit admirabilem diuersis generibus arborum, & extenditur stadiis, clx. quum latitudinis non amplius habeat. xl. in hoc enim piscabatur Symon Bariona, quando accessit in discipulum fuit à Iesu. Sic & Andreas frater eius, & Zebedei filii in hoc tempestate passi sunt dormiente Christo. & huius in littore quum iam surrexisset à mortuis, illi panem & assatos paruere pisces.

Gebenensis lacus est Galliae, quem idem uolunt, cum lacu Lemanno ex quo Rhodanus effluit.

Hylas Bithyniæ lacus est abluens Prusiadem urbem, apud hunc, seu in hoc resedisse creditur Hylas dilectissimus Herculi puer, nympharum rapina, & ab eo lacum atq; fluuium, ex eo manantes denominatos uolunt, eiusq; in memoriam annis singulis festini tripudiatione populus lacum circuit Hylam uocans.

Larius lacus est Galliae Cisalpinæ propinquus ciuitati Como, piscium abundantissimus, ex quo Addua progreditur fluuius.

Lemannus Galliae Transalpinæ lacus est grandis, ex quo susceptus egreditur Rhodanus, & à quo adiacentes populi nominant Lemanni. Hunc supra Gebenensem uocauit.

Lycomedes lacus est Achyopiæ propinquus Psillis populis, qui ore serpentum exhauriunt uenena uulnerebus.

Loryma lacus, est in minori Asia in aspectu ferè insulae Rhodiorum.

Plinij uerba lib. 5. cap. 28. hæc sunt. Deinde Pyrnos, portus Cresæ, à quo Rhodus insula, 20. M. pass. locus Loryma, &c. ex quo apparet lacum pro locum legisse Boccatium.

Lucrinus lacus est Campaniæ inter Misenum Caiarum caput & Euboicas Cumas, Lucrinus

crinus, ut ueteres dicunt, à lucro dictus, nam cum in eodem multitudo piscium caperetur, ex quibus maximum mercatores conuehebantur lucrum, Lucrinus dictus est. Verum cum plurimum estuans mare, quod penes est, obesser piscibus, & ob id minui uideretur uedigal, quod exinde persoluebatur Romanis, à senatu Iulio casari datum est opus, ut Lucrinum à maris impetu immunem redderet, qui labore maximo atq; sumptibus oppositis molibus, & paruo relicto mari hostio, Lucrinum ab estu maris securum reddidit. Quamobrem à nonnullis postea aquæ Iuliæ appellatae sunt. Alii maris oria uocauerunt, à quibusdam mare mortuum appellatur. Sanè & si non omnino repletus arenis sit, modicum tamen uacui reseruauit, quod magis aliquibus nauibus quietam aliquando stationem præstat, quam piscatoribus luci commodum.

Lumiel lacus est apud Babyloniam Caldæorum plurimum liquidi bituminis euomens, quo creditur quondam à Semiramide Assyriorum regina, & testaceo latere Babyloniam omnem muris instauratam.

Lunæ lacus est Athamanigeniua accendens ligna, ex cuius aqua si quis potauerit, aut in insaniam labitur, aut soluitur in soporem.

Maleficus lacus in Troglodytis est, quem etiam insanum uocant, hic die sit amarus ac salus, tantundemq; dulcis atq; potabilis, nocte uero serpentes albos uicenum cubitorum emittit in aridam.

Mandatus lacus apud Aethiopas est.

Mareotis lacus est, qui olim Crapotes dicebatur, penes quem Alexander Macedo Alexandriam insignem Aegypti ciuitatem constituit.

Mæridis lacus est in Aegypto ciuitati Memphis propinquus, qui, ut quidam dicunt ecl. M. passuum, & ut alii eccl. longitudinis habuit, & latitudinis. l. manifesta opera Mæridis regis Aegyptiorum, à quo & denominatus est.

Monoleus aliàs Monoleus lacus est Aethiopiæ, haud lōge à Ptolomaide Epithea cognominata, ad uenatus Elephantorum à Philadelpho condita.

Moeris aliàs Moeris lacus est in Aegypto uiginti milia passuum ambitus, qui campus fuit aliquando, postmodum lacus altior quam ad ferenda nauigia opus sit.

Oxus lacus est Indiæ, cuius oras incolunt Bactriani atq; Exostriatæ, ex quo quidem Oxus emittitur fluuius.

Pandosus lacus Arcaniæ, quæ uocari consueuerat Curetis.

Pelless Pannoniæ lacus est.

Pergusa Siciliae lacus est olim nemoribus circumdatus, quem penes dicunt spaciabatur Proserpina flores legens, dum Plutoni placuit, & ab eodem rapta est.

Verba Plinij sic habent, Ciuitas Anactoria, Locus, Padosia, Acarnania, quæ ante Curetis uocabatur, lib. 4. Cap. 1. Vides igitur duplicem mendam.

Recensetur à Plinio lacus quidam Peiso, quem inter Noricos & Pannoniā ponit, Vide lib. 3. ca. 24. b

Regillus lacus est in agro Tusculano penes hunc aiunt dum Paulus posthumus dictator aduersus Mamilium Tusculanorum ducem pugnaret, uisi sunt Castor & Pollux pro partibus Romanorum actiter dimicantes, Sic & ab eisdem dicunt Valerio Publico Vationio Reatinæ præfecturæ uiro noctu Romam petente nunciatum die præcedente ab Aemilio paulo Persen regem Macedonum uictum captum q.

Rubresus lacus est Narbonensis prouinciæ, cui super innatit fluuius Atax fusus Epyz Rubrensis à teneo, Plin. uocatur, lib. 3. cap. 4.

Salentinus lacus est Salentinorum iuxta Manduriā oppidum, hic ad margines usque plenus, neq; exhaustus minuitur, neq; superinfusus augetur aquis.

Salinarum lacus est Aphricæ inter Rusicadam & montes Azare.

Sata Iudeæ lacus est non amplius ambitus occupans quam. xvi. M. passuum, urbibus plurimis atq; celeberrimis circumspæctus.

Scaphagiolus modicus lacus est in Apennino, qui inter agrum Pistoriensem atque Muinensem

Mutinensem sublimatur miraculo magis, quam aquarum copia memorabilis. Nam ut omnes testantur accolae, si quis sponte uel fortuito lapillum uel rem aliam, quae aquas moueat in eum proiciat, repente aer in nubes cogitur, & tanta uentorum tempestas oritur, ut nonnunquam uicinae ualidissima quercus sagi quae ueteres, aut truncentur, aut radicatae euellantur. Quid animalia dicam, si qua sint, si arbores euertantur: & sic infestationibus per diem totam aliquando perseuerat.

Seriphus lacus est, in quo ranæ non coaxant, quum id faciant si alibi deportentur, qui denominatus est à Seripho insula in qua est.

Seiunus Cisalpinæ galliæ lacus est, ex quo Ollius flumen exundat.

Sicendus Thessaliæ lacus est, in quo ranæ nullo modo coaxant, quum alibi delatæ faciant.

Semeconitis lacus est Galiliæ, qui à Iordane fluuio intersecatur.

Sirbonis lacus est, Casio monti Arabiæ iunctus fuit, habuitque ut tradunt ueteres d. M. p. circuitus, postea in modicam denenit paludem.

Speculum Dianæ lacus est haud lōge ab Attidia, quem supra Aricinū nominauimus.

T Age lacus est Aethiopiæ.

Tarentinus lacus est apud Tarentum Italiæ ciuitatem, qui æstiuo æstu siccatur in salem.

Tarquinienis lacus à ciuitate Aeturiæ Tarquinienis denominatur, in quo duo magna circumferuntur nemora, nunc triquetram facientes figuram, nunc rotundam impellentibus uentis, quadratam autem nunquam.

Tepidus lacus est per quem Tigris impetuoso cursu rapitur.

Thesprotiæ lacus est Ambraciæ, ex quo Achetusia funditur fluitius.

Tiberiadis lacus est Galiliæ, hunc paulo ante à Galilea denominauimus.

Tolosensis lacus est Tolosæ ciuitati propinquus, & ab ea denominatus, in quo Testor sagi peste oppressi monitu aurispicum, omne aurum atque argentum, quod prædante qualierant proiecere, & abiit pestis.

Trafymenus Tusciæ lacus est, hinc Perusium & Cortonam, inde Aretinum & Senæ Iuliæ agrum habens, insignis clade Flamminii Romanorum consulis, Hannibalis Pœni uictoria.

Tragoditis lacus est, qui ter in die amarus, & totidem dulcis fit.

Plinij uerba hæc sunt, iuba in Troglodytis lacum, insanum malefica uel appellatum, ter die fieri amarum salsumque, ac deinde dulcem, totiesque etiam noctu, &c. Lib. 31. cap. 2.

V Adimonis lacus est in quo natat insula.

Velutius lacus iuxta agrum Vesulanum fuit, hic secundum quosdam exaruit. Alii dicunt in Piceno esse, & lapideo cortice cuncta iniecta obducere. Alii illum in Reatinō agro describunt. Alii in Narem fluuium, à quodam Romano consule dicunt esse diffusum.

Veneris lacus in Syria est apud Hieropolim, ex quo uocitantibus æditis pisces ueniunt, ut fertur, & adulantur auro exornati, atque scalpuntur, & hiantia ora præstant manus inferentibus.

Venerus lacus est in Alpibus à Rheno flumine editus uiti & Acronius, ex quibus effluens efficiunt fluuius.

Viturnæ lacus est haud lōge à Roma, cuius in margine olim fuit ædes Castori, & Polyluci facta, eod quod apud eundem uisi sunt, quum pro Romano pugnasent imperio equos lauantes suos.

Verbanus lacus est Galliæ Cisalpinæ, ex quo Ticinus emergitur fluuius, seu ut dicunt alii, per quem Ticinus ex Alpibus ueniens sua celeritate seruata decurrit ad Padum.

Vulsinus lacus à Vulsinis oppido cui adiacet nominatus, piscium fetilis, in Aeturia est.

Zoroanda

Credo esse, q
à Plin. Tespi
tes uocatur,
Lib. 6. Ca. 27.
De hoc uide
prouerb. Aus
ri Tolosani
apud Eras.

Zoroanda lacus est sub Tauro monte, ubi absconditus ultra montem Tygris fluuius exit in lucem, quod quidem patet, eod quod ea quæ in flumine specum intrant, te proiecta sunt, altera ex parte montis redduntur in lacu.

Finis de lacubus.

DE FLUMINIBVS LIBER.

FIGMENTO poetico traditum est flumina ab oceano & terra fuisse progenita. Nec equidem credendum eruditos homines tanta fuisse caligine obfuscatos, ut animalium more arbitrarerentur hanc procreationem factam esse. quinimmo sub tam tenui uelamento senserunt ex amplissimo oceani fonte, quibusdam agentibus mediis, omnem hominem in terram deduci, cuius in uisceribus postquam amaritudo digesta est omnis, & coæptus meatu in exitum usque peractus est, his in locis, ad quos aut traxit aut impulit potentia maior, fontes patturiantur.

& lacus, ex ubertate quorum, ut iam prædictum est, deriuantur & flumina. Et quia de fontibus atque lacubus pro qualitate laboris assumpri satis dictum est, & si opportunitas exigat, reassumetur, & iterum de fluminibus congrue dici potest, principia fluxus, & fines paucis explicando. De his potissime dico quos ad noticiam nostram antiquorum deduxit solertia, seu ipsi sumpimus oculis regiones uarias peragranter. Sunt igitur flumina, fluuius, riuus, & torrentis, in se aliquid diuersitatis habentes. Esto nonnunquam scriptores secundum styli exigentiam, improprie uno utantur pro altero. Flumen quippe omnis aqua est, quæ ab ipso exitu, uita loquat, ex utero usque in finem eod scilicet quod commixtione alterius nomen extinguitur continet. Fluuius is est locus per quem flumen perpetuo cursu deducitur. Riuus autem tenuis aqua, quæ ex fonte uel lacu exuberante procedit, uel quæ aquationis seu oblectationis seu alterius causa à fluuio in partem desceditur aliquam. Torrentis is est qui agentibus imbribus repente fit turgidus, uel impetuosis sese è montibus præcipitem ferens in ualles, & pluuiis cessantibus exarescit. Verum in presenti opere nil nobis est cum riujs aut torrentibus, quorum cursus aut flectuntur facile, aut auferruntur æstate. Et ideo uenientes ad fluuios, quos amnes quandoque loci amcenitas, per quem uadunt nuncupari facit, eo propitio iussu, cuius eorum flexibus apparuit arida, coæptus alphabeti seruari ordo, longoque agmine dux dabitur Arnus Florentiæ ciuitatis fluuius, non quidem tanquam ob literarum ordinem meritis, sed quia patriæ flumen sit, & mihi ante alios omnes ab ipsa infantia cognitus. Bona ergo legentium pace fiet, eoque paucis expedito confestim ordo reassumetur in reliquis.

Arnus Tusciæ fluuius est ex Apennino effluens, megitur in Tyrrhenum, cuius lapsus paulo propensius ostendendus est. Is igitur ex dextero Apennini latere, eod ex loco cui uulgo dicitur Falterona prorumpens inter confragosa uallium occidentum petens, ab initio paucis fertur undis. Inde adiutus ab alijs grandiusculus, à sinistris Aretinū uerustate nobilem ciuitatem liquens, postquam Florentinum intrauit agrum, eod usque labitur, ut Anchisam præterfluat maiorū eximii iubaris Francisci Petrarchæ poetæ conspici cui uetustissimam sedem, inde Florentiam totius Italiæ singulare decus paruo cursu contingit, & eius per medium currens petit Alpeos, quorum antiquissimam urbem Pisas, postquam in partes diuisit duas, haud longe ab ea, ut diximus, effunditur in Tyrrhenū, qui & si nauigabilis non sit, nec piscium fecunditate famosus, si quis recitare uelit, plurimum clarissimorum facinorū facile efficietur insignis. Ex quibus, ut alijs præstetur locus, unum recitasse satis est. Is quippe certantibus de orbis imperio Romanis atque Carthaginensibus pro Romanis partibus uires posuit suas. Nam cum iam Alpes ex Hispania ueniens Hannibal Pœnus superasset, & Apennino transenso ex Gallia uenisset in Thusciam, à Fesulis iturus Aretium quasi ex cõposito totus effluens in tantum ripas excessit, ut Pœnum

Apud Plin. n. 3
lacus sed lo-
cus Zoroanda
da, legitur li-
bro. 6. ca. 27.

ut Pœnum maxima exercitus parte priuaret, eumque ducem coheret mediis in undis Elephantis superstiti insidere, quem adeo nocturnis ac palustribus auris affecit, ut oculis caperetur uno, & ob hoc arbitror à veteri fama in hodiernum usque seruatum, ut ob se micæcatum hostem Florentini, quorum fors in agro cõigit, cognominati sunt Cæci, & si tantundem fluuius egisset alter, aut cæcus pugnasset Pœnus, aut quietam Italiam omisisset.

Abana fluuius est Damasci in radicibus Libani montis exortus in Syriacum effunditur in mare.

Abiga fluuius est Numidiæ.

Plin. lib. 11.
cap. 32.

Aelæus fluuius est Asiæ apud Lamplacum oppidum præterfluens, ex quo Priapus fuit obscenitate uirilium cognitus.

Ablatus fluuius est in Pariedis montibus Asiæ ortus in pontum effluit, haud longe à Trapezonte, quum Heniochorum fluuius sit.

Abilis seu Abilia perparus fluuius est Asiæ, Lariam præterfluens ciuitatem.

Ablyrus fluuius Colchorum, quem fingunt ex sanguine Absyrti fratris Medæ, & ab eadem fugiente cum Iasone occisi, ortum, & ideo sic uocatus. Ego autem puto secus hanc fluuium Absyrtum à Medea occisum, & ob id uetere fluuii nomine subactum Absyrtus denominatus sit.

Abus fluuius Epiri in finibus Apolloniatarum.

Abona fluuius est Britannia.

Achates Sicilia fluuius, in quo soliti reperiri lapides, qui & Achates à flumine dicti sunt.

Acapseonlis fluuius est Asiæ apud Hemochos Ampreutas Colchorum gentes.

Plinij uerba sic habent, in ora uero Hemochi, Ampreute, Lazi, flumina Campseonysis, Nogrut, Bathis. Cap. 4. Lib. 6.

Acapsis fluuius est Asiæ apud Laros, qui & Colchi sunt populi.

Achelous fluuius est Græciæ à Pindo Thessaliæ monte effluens Oetoliam ab Armenia diuidit, & in Maliacum sinum effluit, hic autem apud poetas famosissimus est, & de eo narratur multa. Sunt qui dicant hunc primum erupisse terram, alii uero dicunt eum primum uinum cum poculis immiscuisse. Præterea talis ex eo fabula recitat. Qui Deianiram Meleagri sororem in coniugium uolens cum Hercule, qui eam desponsauerat, certamen habuit, & quum se in uarias uertetet formas, tandem uersus in Taurum longam cum Hercule luctum exercuit. Postremo altero priuatus cornu, se uictum confessus est. Hercules autem deæ Copiæ dicauit illud, Nymphisq; exhibuit, Cuius rei ueritas fuit, quod cum esset Achelous bicornis, & multum occuparet agri, quidam rex conatus est eum in unum alueum cogere, quod quidem, etsi difficillimum fuerit, tandem peregit, & locus ille qui à cursu fluuii remansit immunis, quum esset pinguisimum solum maximam frumenti, uini, atq; fructuum copiam incolis attulit.

De his Plin.
lib. 8. Dec. 1.

Acheron fluuius apud Molossos oritur, & in Hellepontium effluit sinum, seu potius, ut placet aliis, ex Lacu Thesprociæ oriens in Ambracium sinum cadit. hunc poëtæ inferorum dicunt fluuium, eo quod liuentibus euehatur undis, & eius nomen sonet tristitia.

Acheron fluuius Lucanorum est Consentiam ciuitatem circundans, apud hunc Alexander Epirotarum rex & Olympiadis frater, qui Brutiis aduersus Lucanos auxilio uenerat, in transitu à Lucano satellite occisus est.

Acelines fluuius est Persiæ, & in Indum fluuium cadit nauigabilis quidē & magnus circa quem ferunt arundines tantæ magnitudinis atq; grossiciæ nasci, ut singula earum internodia incolis præsentent nauigia.

Aceltis Indiæ prægrandis est fluuius atq; nauigabilis, quem iuxta Alexander Macedo Bucephalam fecit cõstrui ciuitatem dimissisq; taxile, & poro Indianis regibus, naues intravit oceanum petiturus, hunc ego arbitror in Gangem effluere.

Acis

Acis fluuius est Sicilia, ex Aetna monte procedens, ex cuius ripis fertur Poliphemum saxa in Vlysssem egisse. Hunc ubi de fontibus, fontem diximus, & ibidem fabulam scripti mus mutationis eiusdem.

Aciris Italia fluuius est Heracleæ ciuitati propinquus.

Addua fluuius est Gallia cisalpinæ, ex alpibus secundum quosdam fusus egreditur Lari- ro Atys is est, quem hic au- tor infra Ana- tin nominat

Adonius fluuius. Sunt qui dicant, nascitur haud longe à Tyberiade ciuitate, & longo defluens cursu à Cretico recipitur mari, quod mihi impossibile uidetur, cum in Syria cum potius credam.

Adima Numidiæ fluuius est.

Adumen fluuius haud longe à Roma.

Aous Epiri flumen est, à quibusdam Aeas appellatum, Apollonia propinquus.

Aecis uel Aras Macedonia fluuius est, & decurrit in Ionium, quod non credo.

Aelis fluuius est in Piceno ex Apennino fluens in Adriaticum cadit, haud longe à Senogallia ciuitate.

Aegos fluuius est in Chersoneso, naufragio Atticæ classis insignis, cuius proximus Seflus est Abido oppositus.

Aphas fluuius est Molossorum, in sinu cadens Ambracio.

Amphrysus fluuius in Pyrrha est, reddens steriles mulieres.

Agasinus fluuius prægrandis & clarus, in Indum defluit flumen.

Agecin minoris Asiæ fluuius est.

Agger fluuius est Mauritania, ex Atlante monte profluens in occidentum, cum ex septentrionali regione sit ortus in lacum Eptagonum, seu Eptabolum tendit. Inde sub desertis montibus fluens, per meridiana loca manat, & in paludem mergitur quandam, ex qua emergens progreditur, & Meroem insulam cingit, &c. Quæ de Nilo, cuius hic uidetur initium narrabuntur.

Agilaa fluuius est Mauritaniae Caesariensis.

Agilines fluuius est orientalis apud Censonas & Aphilos, per quem Alexander Macedo ad oceanum tendens deuectus est.

Agnices fluuius est Armeniæ celebris, qui in Tygrum effluit.

Agon fluuius est Aethiopiæ.

Ageta Calabria fluuius est, haud longe à fratre Siculo.

Agatenia Sicilia fluuius est, à colonia Terme non distans.

Alabastros fluuius est Phrygiæ, haud longe ubi Troia fuit.

Alyacmon fluuius est Macedonia, ad quem pecora quæ candida nasci uolunt deducunt incolæ, cumq; nigra uelint, ad Axiu.

Alader fluuius est Gallogræciæ, haud longe à uico quem Tisco uocant incolæ.

Alachin fluuius est Megarensium, cuius fontem Dædalus dilatauit, agrumq; tradidit, & regionem fertilem quam idem fluuius deuastabat.

Alanus fluuius est Scythiæ à quo Alani populi denominati creduntur.

Alauria Britannia fluuius est.

Albis Germania fluuius est, & Suenos à Cærenis diuidens mergitur in oceanum.

Alba Blandæ flumen est in Vasconia.

Plin. lib. 3. cap. 3

Albanus fluuius Albanæ, cui Amazones & Sauromathæ propinqui.

Albula fluuius dictus est, qui hodie Tyberis per urbem labitur.

Alces Bithyniæ flumen est.

Alchione Sicilia fluuius est.

Alduadulis fluuius Volsundionis circuit ciuitatem.

Alemon fluuius Macedonia distat à Thessalia.

Alere Vasconia fluuius est.

Nostris Plinij habet Atys in descriptione

Siciliæ, nisi uero Atys is est,

quem hic auctor infra Anatini nominat

Vibius Seq.

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

De hoc Plin. lib. 31. cap. 2

Haleus fluvius Asiae minoris est, per Colophoniam effluens.

Alpheus fluvius est Elidis, iuxta Pisam decurrens, de quo concordantibus omnibus uitis clarissimis, mirabile recitatur, scilicet quod in Achaia mergatur, & in fontem Arethusa apud Syracusas in Siciliam exeat, & in mare Siculum uadat, quod olim piatis sacris percipitur, ut supra ubi de Arethusa dictum est, scribitur, ubi amoris eius in fontem uersa est. Sunt praeterea qui dicant fontem in Archadia esse, ex quo Alpheus & Arethusa procedunt separatis Alueis, & demum post aliqualem cursum coeunt in unum, terram subeunt, & in Syracusanum agrum effluunt.

Alfidamus Thessaliae fluvius est. Aliattes Beotiae fluvius est.

Haliarmon fluvius est Macedoniae.

Alibocrus fluvius est orientis, nascitur ex monte Lyseo, & in oceanum tendit.

Halys fluvius est Cappadociae inter Calibes decurrens, iuxta Lycastam ciuitatem insignis uictoria Manilii Vulsonis, & clade Gallograecorum, qui ibidem ducibus Louorio atque Lutatio sumperant sedes, oritur quidem in radicibus Tauri montis.

Allia fluvius est non amplius xi. mil. passuum uia Salaria ab urbe distans à montibus Crustumeriis effluens in Tyberim, Romanis quippe abominabilis est. Nam ibidem à Galis Brenno duce xv. Calend. Augusti naves eorum omnes attrite sunt, ex quo illico urbis subsecuta ruina, & partum credes atque Capitolinae arcis obsidio.

Alyntos Lucanorum fluvius est, Lucaniam à Velientibus diuidens.

Alificus Macedoniae fluvius est.

Almon paruos est fluvius Romae proximus, in quo simulachrum Cybelis, cum trahi non posset per Tyberim, lorum est, & exinde vi. Calend. Aprilis lauati in eodem annis singulis consueverunt.

Alloa Bagorzan flumina sunt in terra Moedorum, ad quorum montes populus Israel captiuus deductus est.

Almanicus Armeniae maioris fluvius est.

Alpon Tatingiae fluvius est inclutus Sigiberti regis Francorum uictoria ex aduersum se uenientibus habita.

Alotis Calabriae fluvius est.

Alsa fluvius est provinciae Aquileiensis.

Alto fluvius est Dyrrachii in Illyricum decurrens.

Alnus fluvius Dacis conterminus in oceanum effluit.

Amasenus Volscorum fluvius est, ultra quem Metabus Volscorum rex fugiens telo alligatam proiecit Camillam filiam suam.

Anzela Numidia fluvius est. Amesus fluvius Romae uicinus.

Amphita fluvius circa initium Numidia.

Amphrysus fluvius est Thessaliae, penes quem Apollo posita deitate propter fulminatū Aesculapium suum septem annis sub forma pastoris Admeti regis pauparmenta.

Amimon Argiuorum fluvius est ab Amimone Danae regis filia nuncupatus, ut praemonstratum est supra ubi de Amimone fonte.

Amis Germania fluvius est, in oceanum effluens.

Ampsaga uel Ampsacus initium est Numidia, in mare decurrens apud coloniam Augustam.

Amisus Germania fluvius est, in oceanum se fundens.

Pli. II. 4. ca. 5

Pamisyus fluvius est, haud longe à Pylo ciuitate Nestoris Messenae interfluens ciuitate.

Anas fluvius est Hispaniae Lusitaniam à Betica separans. Oritur quidem in Laminiana agro Hispaniae citerioris, & modo in stagna se fundens, & nunc in angustias refrens, aut in cuniculis totum se condens, ad ultimum in Atlanticum cadit oceanum.

Anapis Siciliae fluvius est leniter fluens. Hunc quidam Anaplos uocant.

Anathis fluvius est Siciliae, haud longe à Syracusis.

Anatis fluvius est Africae.

Anaprus

Anaprus Thessaliae fluvius est sic denominatus, eo quod ex se neque auram neque nebulam emittat. In hoc calciamentum Iason ad sacra Peliae ueniens deteliquit, quod cernens Pelias intellexit se moriturum cito, & eum in Colchos misit.

Arius fluvius est propinquus Bactris, Alexandriam, quam ibi construi fecit Alexander, praeterfluens.

Anecus Siciliae fluvius est, qui per ii. mil. pass. sub terram se mergens, Syracusis miscetur mari, appellaturque Anopos. *Vibius Seq.*

Andicus fluvius est Ciliciae, ex Amano monte progrediens.

Anemo fluvius est prope Romam.

Anien fluvius est inter Sabinos & Romanos, quem aliqui Anio uocant, & ex Trebanorum montibus oriri dicunt, insignis uictoria Tullii Hostilii regis, qua Fidenates fudit Romanorum hostes.

Aniger seu Antiger, uel Anager fluvius est Thessaliae, in quo Centauri ab Hercule uenerati lauerunt uulnera sua. Quamobrem cum primo habuisset aquas dulces atque potabiles, habuit postea foetidas atque turpes.

Auser fluvius Tusciae propinquus Pisis.

Antrum Britanniae flumen.

Anulus fluvius est Mauritaniae, in quo iam dudum consueuerant elephantum noua uisa luna descendere, & sese lauare, inde exeuntes eam salutare, & in syluas redire.

Anxius fluvius, ut quidam uolunt, ex monte Armenio nascitur, & per Caucasum in Mesopotamiam transiens, occurrat Pado flumini, & Caucaso cadenti, & unum facti, in Euphratem demerguntur.

Aus fluvius Apolloniae, inter Metopum & Asuaum montes decurrit in Meoniam.

Apidanus Thessaliae fluvius est, in quo Enipeus, Melax, & Phoenix miscetur, quos ipse secum in Peneon defert.

Aper fluvius est inter Apolloniam & Rusiam.

Appior fluvius est Germania inter Sarmathas nascitur, & effluit in Danubium.

*Apus fluvius Galliae cisalpiniae in Padum mergitur.

Aponus Venetorum fluvius, haud longe à Patauio.

Arachosia fluvius circa Aratosiam ciuitate olim à Semiramide regina condita fluens.

Arbis fluvius Carmaniae, apud Cenolophagos labens, qui quidem sunt homines testudinum conchis cascas tegentes, hirti, cornis quoque piscium uestigia incedentes.

Aranta fluvius est Lacedaemoniae ciuitati uicinus.

Arar Germania fluvius est, à Vogeso effluens monte, & per fines Heduarum atque Sequanorum adeo leniter currit, ut uix intelligi possit quam in partem descendat, tandem miscetur Rhodano. *Vibius Seq.*

Arachus Molossorum fluvius est.

Araxes ingens Armeniae fluvius est, & ab Eniochorum montibus originem trahens, quandiu secat arua Armeniae, placidus, quietusque descendit, adeo ut utraque in parte effluat facile non possis dignoscere. Cum uero rupibus premitur, tanto perniciosior effici uidetur, quanto uenerat illuc usque quietior. Rapiunt quidem se, & uasto cum murmure uolunt adeo uelox, ut antequam alueum attingat sese ultra uehat unda. Demum ubi curuatur iterum fit tranquillius, & qui uno exiuerat alueo, diuisus in duos cadit in Caspium. Huius in margine Persepolim olim Persarum metropolim, & ab Alexandro Macedone deletam fuisse uolunt, adeo ad nihilum iam diu tractam, ut arbitrentur potius quam sciant incolae quo in loco tam clara ciuitas sita fuerit. Aliqui putauerunt hunc in Tyrum ferri, & à Tyro in Caspium mare.

Arusaces fluvius est in Ponto rubri maris propinquus per desertum loca, & cineri magis quam terrae similia effluens.

Araus Sabaeorum fluvius est, Arbrin Parthorum est fluvius.

P 2 Arbor

*Au à Sequo
stro Apolloniae
fluvius dicitur. Aous
autem à Plin.
Macedoniae
ad censetur li.
3. cap. 23
Aprusa legē
dum puto ex
Pli. li. 5. ca. 16.
Plin. Araris
nominatio
casu dicitur,
& Galliae, non
Germaniae ad
censetur.*

Arbor Armeniæ maioris fluius. Arolaces Indiæ fluius est, & in Indum fluit.
Ardalio fluius est inter Sebastem & Metrideram ciuitates.
Ateua fluius est Hispaniæ, à quo Ateuates denominati sunt.
Atethon fluius ex Archanania cadens, grandis atq; nauigabilis efficitur, & circunda-
tis cursu Ambrachiæ ciuitatis muris in sinum cadit Ambrachium.
Argaon Histriæ fluius est.
Animaspus fluius est aureis harenis effluens inter Scythas.
Ariminus fluius Italiæ penes Ariminum oppidum à se denominatum.
Arinocolira fluius est Aegypti, & terræ promissionis terminus.
Arin fluius est apud Dacos.
Armodius fluius apud Aethiopes nascitur, & in sinu mergitur Persico.
Armillæ fluius est inter Poloniam defluens & Rusiam.
Arnus fluius est Arabiæ, diuidens Meoridem ab Amoriade, & qui in montibus Ara-
biæ natus fuerat in lacu Asfaltidis terminatur.
Arnus fluius apud Vasconas est. De Florentino in principio dictum est.
Plin. li. 6. ca. 23 Arosapes fluius in India est in regione Ariana, feruoribus exusta, atq; circumdata des-
sertis, cuius cultores circa fluium hunc Attacacna ciuitatem incolunt.
Araplus fluius Asiæ est, cui Arapla ciuitas est appositâ ultra Lycum fluium Lydiæ.
Arabris fluius Indiæ, quem Codroni incolunt, quos quidam in sinu rubri maris di-
cunt. Hi quidem domorum fores ex maxillis beluarum faciunt, ossibus tecta contiguât,
ut Alexandro Macedoni relatum est.
Armoniacus Numidiæ fluius est.
Armania Armeniæ fluius est, in Euphratem defluens, quem Tygri misceri quidam uo-
lunt, & demum cum lenius fluat separari, & in Euphratem mergi.
Arycandus fluius influit in Limira, haud longe à monte Masicco.
Arsena Galliæ fluius est. Arsia fluius Illyrici est.
Arula fluius Rheno propinquus.
Arusoracines fluius est haud longe à Bosporo.
Artemon fluius minoris Asiæ.
Arumma fluius Africæ, haud longe ab Hipponere regione.
Alanus fluius Mesæ est.
Alana Mauritanæ fluius est, ex Adante scaturiens, haustu salsus, crocodilos atque
hyppotamos nutiens.
Plin. li. 4. ca. 10. flumen iuxta Heracleâ Apollâ uocat. Alastus fluius est Thessaliæ secus Heracleam ciuitatem, quæ in radicibus est montis
Oetæ effluens.
Alatinaxis fluius est Germaniæ. Ascanius fluius est Mysiæ.
Ascelphus fluius est Colchis propinquus. Atelpos apud *Plin. li. 6. cap. 4*
Asdrubala fluius nascitur in montibus Bodua, & in mare Caspium fluit.
Axiaces fluius est Scytharum inter Calipodas, Asiacasq; discurrens.
Asines fluius est in Sicilia apud Catanam in litore Tautomenitanorum descendens.
Asima fluius est Britannæ.
Asopus Bœotiæ fluius est, ex quo talem ueteres recitant fabulam, quod cum Iuppiter
in aquam transformatus, Eginam filiam suam uidisset, totis aquis pro uiribus ulturus
iniuriam, ignominiamque si posset exurgebat in cælum, quo ausu iratus Iuppiter, eum
fulminauit. Hic tamen in Epidanum influit.
Asopus alter à superiori fluius est Asiæ, præterfluens unâ cum Capro flumine Laodi-
cem celeberrimam urbem Lyco impositam flumini.
Assis fluius est apud Illyricum. Asosima Siciliæ fluius est.
Astago Venetorum fluius est.
Astabores fluius est inter Africâ & Aethiopiam apud Meroën insulam, qui unâ cum
Astabo

Astabo flumine iunctus Nilum facit, de quo plene infra ubi de Nilo scribetur.
Astabus & hic fluius est Meroën insulam Aethiopum altera ex parte circumfluens,
ut proximo supradictum est.
Astura Hispaniæ fluius est, à quo Astures Hispani populi denominati.
Asturon Archiæ fluius est, in Nemea in sula placide effluens.
Astron fluius est Phrygiæ. Astras fluius est Armeniæ maioris.
Astagus fluius est Aethiopiæ, cuius ripas incolunt Aethiopes Nomades in occiden-
tem uergentes.
Asubula fluius est Africæ propinquus Salaat portui.
Atax fluius est ex Pyrrhenio monte effusus, cursu lenis, & inter Laudanum & Rhes-
mos effluens, Narbonem attingit ubi nauigabilis efficitur, imbribus adeo turgescit, ut se
ipsum capere nō possit. Hic in Rubreso lacu mergitur, & inde tenuis in Tyrrhenū mare.
Atesmes Indiæ fluius est permaximus.
Aternus fluius est Italiæ, quem penes Adria colonia est, hic per Maris decurrit in A-
driaticum.
Athesis fluius Galliæ cisalpinæ in Tridentinis oritur alpibus, cursu rapidus Tridentū
radit. Inde Veronam in duas diuidit partes, & postremo Padi paludes amplissimas su-
perfluens, haud longe à Brundulo integrit in Adriaticum mare funditur.
Athenis Galliæ fluius est.
Aur fluius est & Tambardiæ ciuitatis Aquitanæ, in oceanum defluit. *als, Tarbede*
Ayras fluitus inter Constantinopolim & Thraciam labitur.
Aula fluius est Aquilegiæ, in Adriaticum fluens.
Atax fluius est Oetoliæ, à quo dicti sunt Attaces populi, hic in Ioniū funditur mare.
Aua fluius est Scythiæ, & in Pontum cadit.
Auentius Britannæ fluius.
Auelimphius fluius est Hiberniæ, per Dublinam effluens regionem.
Auenimorus in Hibernia est fluius Lismonensem rigans provinciam.
Asuphetus Volscorum fluius, supra quem Terracina ciuitas.
Aufidus Apuliæ fluius est, ex Hirpinis exiens montibus, Canusium præterfluit, & in
Adriaticum mare ruit. Hic tamen ab aliquibus Canna uocatus est, quo nomine uicus ei
supereminens nuncupatur. Celebris quidem est illa Romanorum ingenti clade, ex qua
uictor Hannibal ex occisorum manibus nobilium tria collegit modia annulorum.
Auo Hispaniæ fluius est, inter Cellicos effluens. *Auo & Cel-
lus, & Nebis
ut Mela test.
Plin. li. 31. ca. 2*
Axon fluius apud Ionas in minori Asia. Axius Paphlagonum est fluius.
Axona fluius est in extremis Rhemorum.
Axius Macedonum fluius est, cuius ex aqua si pecora potent, nigros pariunt fœtus.
Barbena fluius est in Illyricum currens. Baptus apud Daresios fluius est.
Bactrus fluius est circa fines Scythiæ sub monte effluens Parapamisi, ubi Bactro-
rum ciuitas Zariaspæ dicta est, sed & ipsa & populi à fluuiio nomen sortiti sunt.
Bacchus Hispaniæ fluius est, Cordubæ ciuitati propinquus.
Balchus fluius est Colchorum, in ora Eniochorū atq; Prensistorū. *als, Amprentariū vide ex Plin.
lib. 6. cap. 4.
sit ne legendū
Bathus pro
Balchus*
Bacantius fluius septentrionalis, credo Pannoniæ propinquus, hic in Sao flumine
apud Syrinthum oppidum fluit.
Bacturnigeron est fluius propinquus portui Patenno.
Bambotus flu. est apud Aethiops Claraddias, cōfusus hyppopotamis & crocodilis.
Bana Syriæ fluius est, quem sub Libano supra diximus, & Albana nominauimus.
Banna fluius est Hiberniæ, per Vlconiam effluens regionē. Nam exiens ex lacu eiuf-
dem prouinciæ permaximo, in borealem oceanum decurrit. In hoc enim olim piscis re-
peritus est formam salmonis habens, tantę magnitudinis, ut nullo modo integre in mar-
ginem trahi posset.

Balgis Germaniæ fluvius est, montibus scaturiens Sarmatarum.
Barbarus fluvius est Indici oceanus, per quem transiit Alexander Macedo.
Bargens Numidiæ fluvius. Bargus Thraciæ fluvius est, in Ebrum cadit.
Bastros maioris Armeniæ fluvius est.
Bathynias flu. est Cherfoneo, ut arbitror, proximus
Bautica fluvius Galliæ cisalpinæ, in Padum fluens.
Basileus fluvius insulæ Cypri, Syriacum prorumpens in mare.
Besedes fluvius est Ravennæ, quam Sabinorum oppidum quidam dicunt.
Belus fluvius Phœnicis ex Candea, seu Candebra palude, in radicibus montis Carmeli procedens, & parvo contentus cursu apud Ptolemaidâ Claudii Cæsaris coloniâ, quæ Ragida, Plin. quondam t Acton dicta est, mari miscetur, harenas quidem habet vitro accommodas plurimum. lib. 5. cap. 19
Bernia fluvius est Hiberniæ, quæ & Scotia, ex monte Blagme effluens, & per Lichiniam currens.
Bethis fluvius est Terracœnsi provincia demissus, per mediam setè Hispaniam sicut nascitur alveo uno decurrit, nomē imponens regioni. Post autem mari propinquus ingentem ex se lacum facit, ex quo duplex egreditur tantus utroq; gurgite, quātus solus intraverat lacum, & sic geminatus in oceanum labitur occiduū.
Betulus parvus fluvius, Barginonis littori proximus.
Bibilus fluvius est Hispaniæ, cuius aquæ circa ferri temperamenta acerrimi uigoris sunt, adeo ut nullum telum approbent incolæ, nisi quod in eodē tingatur, aut in Chalybe, quem aquæ virtutis aiunt.
Bicornius Germaniæ fluvius est, & in eadem nascitur.
Billus Asiæ minoris fluvius circa Paphlagoniam.
Bisingibilia fluvius Albiæ est, & in oceanum funditur.
Blexa fluvius Galliæ. Boagrius Atticæ.
Boandus Hiberniæ fluvius est, & per regionem mediam funditur.
Bombos fluvius, haud longe à Selencia Calidano flumine imminente.
Borcani Sardinia fluvius est.
Boreus fluvius Boreo promontorio oceano Serico iuncto, proximus est.
Borysthenes fluvius est Scytharū, nomē incolis sibi adiacentibus, atq; lacui tribuens. Et cum ceteri Scytharum fluvii turbidi fluant, solus hic clarus atq; potabilis labitur, pabula læta alens, & pisces optimi saporis, quibusq; nulla sunt ossa. Ex longinquo plurimum effluit, & ex incognito fonte, adeo ut per spacium itineris quadraginta dierum stringatur alveo, & tanto est nauigiis aptus spacio, & iuxta Borysthenidam atq; Olbiam Græca oppida cadit in Euxinum.
Boua orientalis atq; nauigabilis est fluvius, in Gangem fluens.
Bouzimelo Ciliciæ fluvius est, haud longe à Lyco amne.
Bragada fluvius est Africæ, iuxta oppidum Musti. Huic cum vicinus esset castrametatus, M. Atilius Regulus consul Romanorum, bellum agens contra Carthagenenses, que tentibus milidibus suis, qui ad flumen aquatum ibāt, se à serpente infestari, accessit, & cōpetit secus flumen serpentem longissimum, in quem cum balistis, aliisq; machinis bellicis nil agere posset, conuocato ad opus exercitu, lapidibus obrui fecit. Demum sublato ei mortuo corio longitudinis pedum cxx. Romam quasi mirabile misit.
Brison Aegypti fluvius, & à Nilo impletur, cuius in confinio abundare elephantes consueverunt.
Bricates fluvius est ex Timaro monte progrediens, misceturq; Atino. Vib. seq.
Brenta fluvius Venetorum secus Patavium fluens in extremo sinu Adriatici.
Brixia fluvius est in extremo Perlarum latere, tantum limi trahēs, ut cœno illam oram inaccessibilem faciat.

Bruxa

Bruxa fluvius est in confinio Italiæ, Galliam cisalpinam pergentibus, Adriatico littori adiacentem, qui iam dudum Rubico dictus est.

Bronona Vasconia fluvius est.

*Bugenis fluvius est Scytharum, in lacu *Baleficoræ cadens Meotidi uicino.

Buges, Plin. li. 4. cap. 12

Bultricius Pannoniæ fluvius est.

Bura fluvius est Arabum, seu Arabis propinquus.

Buthes fluvius est Scytharum, cui proximi sunt Sarmatæ & Agauri.

Buxorus fluvius in extremo Italiæ angulo, penes Locros profluens.

*Abrius Persarum fluvius, hostio portuosus.

Caberon, Plin. lib. 6. cap. 22

Caicus Misiæ fluvius est, ueniens à Theutrania loco ultra Pergamum ciuitatem, quæ Theutrania iam pars Aeolidis atq; Troadis fuit.

Cayster fluvius est, labens præter Asiam paludem Asiæ, ex Albanis iugis cadens, & ciuitatem abluat Pteleæ sub Pione monte.

Calamac fluvius est Syriæ. Calcanius Campaniæ fluvius est.

Chalybs Hispaniæ fluvius est, cuius aqua si temperetur ferrum, longe acrius aquæ uolentia redditur, quàm sua fuerit ante natura, adeo ut nullum approbent Hispani telum, nisi sumperint ex Chalybe temperamentum.

Calydon Aetoliæ fluvius est, quem ego Acheolum puto, à Calydono oppido Aetoliæ quod præterfluit denominatum.

Calor fluvius est in Samnio Beneuento iunctus, clatus Caroli regis Siciliæ uisitoria & eade Manfredi.

Calicadnus fluvius est propinquus Corico monti.

Calos Mesia fluvius est.

Scamander fluvius est Troianus, qui aliter Xanthus dicitur, fama longe maior quàm factio. Iunctus aut Symoenti paludem faciunt, quæ etiā Scamander dicit. Hinc ex Ida nati, in portū effluunt Acheorū. Ab hoc fluuiio Hector Astyanax filium nominauit Scamadrū.

Cambyfes fluvius est Hircaniæ, ortum habens in montibus Caucasi, cui cum propinquus ex Co taxici montis radicibus erumpat Cytus, abeuntes in diuersa Hyberos & Hircanos, longo intervallo distantes irrigant, inde longe à mari in uno eodemq; lacu se se recipiunt, & in Hircanum sinum uno alveo deueniunt.

Carabi fluvius est apud Seres, qui *Osseres uocantur, quod latine sonat sylvarū nobiles. Hi quidem mites sunt homines, & aqua perfusa frondium depestant canitiem, alios tum mortalium consortium fugiunt, & commercia appetunt.

Pannicapes Scytharum fluvius est, Nomadas determinans & Georges. Verū sunt qui conflueret eum dicant infra Olbiam unā cum Borysthene.

Campania Galliæ fluvius est.

Camicos Siciliæ fluvius, monti Adusto simili, Africano iunctus.

Cana fluvius est Apuliæ, quem supra Aufidum nuncupauimus.

Cainas Brachmanarum fluvius nauigabilis, quem Macco Calingæ populi incolunt, hic in Gangem effluit. Plin. li. 6. cap. 7

Cantabra fluvius est orientalis, qui susceptis aliis tribus fluminibus, in Indum labitur fluvium.

Cappadox amnis Cappadocium est, qui Galatias Morinas terminat, & de se Cappadociæ nomen dedit.

Caper Asiæ fluvius est, Laodoceam Lico flumini appositam abluens.

Cataraetes fluvius est Pamphiliæ sic dictus, quia se præcipitat, iuxta quem Perga oppidum & Dianæ templum, quæ & Perga ab oppido dicta est. Plin. li. 5. cap. 27

Carcines fluvius est nauigabilis in extremo Italiæ positus, haud lōge à Perilia ciuitate.

Carambucis fluvius est sub Arctoo ubi Ripheorum montium iuga deficiunt, apud quem habitant populi quos Arimpheos dicunt Hyperborgis gentibus similes. His qui-

P 4 dem

dem sedes sunt nemora, cibus baccae, dementes habent ritus.

Caresus fluuius est ex Ida Troianorum monte diffusus, Homeri uatis carmine celebris, esto nulla eius uideantur uestigia.

Carien fluuius est Colchorum in Phasim profluens, cuius ripas Sala gentes incolunt.

Chrysorrhoas
fortasse, vide
Pli. li. 5. ca. 11.

*Caruntis Asiae fluuius est supra Bithyniam Nicomediensem fluens.

Carco fluuius est in regione Carnorum Aquileiam praeterfluens.

Casilinus Campaniae fluuius, a quo & oppidum Casilinum dictum, in signe oppida-
notum fide erga Romanos, dum obsideretur ab Hannibale Pœno.

als, Caspasiu
als, Casius

*Caspasus fluuius est apud Scythas.

*Casus fluuius per Albaniam fluens. Carimon Siciliae fluuius est.

Caularius fluuius in agro Idensium est, haud longe à Carallite palude.

Est & Caci-
nus Locroru,
ut Plin. test.

Cecina fluuius est Tusciae per agrum effluens, Vulturatum cadit in Arnun.

Cephalidis Siciliae fluuius est, Himere oppido proximus.

*Cephesus nauigabilis fluuius est in finibus Pandorum Persarum.

*Cophes Pli.
lib. 6. cap. 23

Cephisus Boeotiae fluuius est sub Parnassi radicibus fluens, cuius in marginibus aiunt
fuisse templum deae Themidis, ad quod Deucalion & Pyrrha consulturi de restauratio-
ne humani generis post diluuium accesserunt, & ob id aqua Cephisi fatidica nuncupa-
ta est, quam aiunt, cum ex eodem lacu cum flumine Mela exeat, & ille nigras oues faciat,
albas facere nigras, nigras autem rufas. Hunc praeterea dicunt Narcissi fuisse patrem.

Cephne fluuius est orientalis, inter quem & Indiae regionem, quae dicitur Geria, habita-
runt qui ex Ofir, qui de genere fuit Heber, descenderunt, & exinde Salomoni aurum de-
ferrebat.

Nomine hoc
promont. dici-
tur à Plin. lib.

Cheladon Archadiae fluuius.

Chelonates fluuius in ea ora in qua Cyllene & Callipolis.

Cherati Indiae fluuius est, qui pisciculos producit errantes per aridam, & demum in flu-
uium redeuntes.

4. cap. 5
Haud scio an
Cephisus &
Penius pro
Cherio & Ne-
leo sit legēdū.
Vide Plin. li.
2. cap. 103

Cherius fluuius est in Euia regione, ex quo si potent oues albae, nigrae efficiuntur, cum
in Neleo flumine huic propinquo coniungat contrarium.

Celens fluuius est Phrygiae.

Cettetorium torrentis est fere inter Pistoriensem agrum atq; Lucensem, hinc habens Iza-
mum oppidum, inde Pisciam, qui miraculo suo solus torrentis meruit inter flumina me-
morari. Hic, ut aiunt incolae, paruo montis declino cadens, non imbre turget ut reliqui,
quinimo, ut idem asserunt, de decennio in decennium, seu paulo amplius, nō determi-
nato tempore, sed fortuito, & dū minus ab ipsis expectatur, ex imo telluris uentre repente
& fere in momēto tam grandem lapidum euomit copiam, cum ingenti strepitu sese illi
dentiū saxorum, ut qui uiderint obstupescant, eoq; in modum labentis aquae impellit
etiam leniter in declinū, ut sese lapides moentes uideas, motus uero causam uidere non
possis. Et hoc ter uel quater in die, per dimidiam horā perseverans agit, nec unica die tan-
tum, quinimo duobus uel tribus aliquando continuis, & sereno caelo decurrens in ad-
mirationem sui, non solum externos, sed etiam trahit indigenas, & demum subsistens,
expectat, donec decennium more solito elaboratur.

Cerbalus Apuliae fluuius est, olim in finibus Daunorum.

Chereste fluuius ex Tauro profluens, in oppositum insulae mergitur Rhodiorum.

Chesij memis-
sit Plin. lib. 5.
cap. 31

Chesimon fluuius è Caucaso monte profiliens, erumpit in Pontum.

Cestros fluuius est Pamphiliae nauigabilis, inter quem & Carastes Perga oppidum si-
tum est, & Dianae templum, quae & Perga ab oppido denominata est.

Cyanos fluuius est Colchorum uastissimus, & in faucibus Phasis eidē miscet Phasidi.

Cydata fluuius est insulae Taprobanae, ex Megiba stagno effluens, & in oceanum uer-
sus septentrionem & Indiam cadens.

Cydnus fluuius Ciliciae est, ut aliqui dicūt, ex Tauro monte fusus. Alii uero ex alueo Coi
dapsi, eo qd dulcedine & suauitate saporis illi persimilis uideat. Thatsum in signe Ciliciū
ciuitatem

ciuitatem curso diuidit, & magis liquore quā spacio memorabilis leui tractu effluit, à
puro susceptus solo, cuius placidum cursum nec torrentes urgent, aut alueum turbant
frigiditate plurima, & riparū amœnitate desiderabilis, adeo ut Alexander Macedo aestuās
ob laborem dum se lauaret in eo, fere letalem aegritudinem traxit. Qualis emanat è fontī-
bus, talis salī miscetur undis. Vere tantum cum linquantur niues, turgescit. Cidnus à can-
dore denominatus, nam incolae quicquid album, Cidnum uocant. Praeterea podagri-
tis eius medentur aquae.

Cidrinus fluuius est inter Ianeos & Cerasmos.

Cidus Ciliciae fluuius podagra laborantibus conferens plurimum.

Cyrbus Arabiae fluuius est, gemmarum plurium generum abundans, adeo ut assum-
pta camelis deportentur in oppidum Tybrestum. *Vibius Seq.*

Cynos fluuius est Nomadum, qui quidem ultra incompertam navigationem in Persi-
co mergitur sinu.

Cynips fluuius est in Libya, defluens per uberrima arua, haud longe à Lepri oppido, cir-
ca quem aiunt grandes hircos oriri.

Cinga fluuius rapax est à cingendo dictus in Hispania, & effluit in Hybetum.

Cyos fluuius est Mysiae.

Cinthus Laconiae fluuius est.

Ciren fluuius est Hispaniae, qui alio nomine Bathis dicitur.

Cirta Masiliensium fluuius est, iuxta urbem Agatham.

Cyrus fluuius est radicibus montis Coraxici prorumpens, haud longe à Cambiso, &
postquam distantibus alueis, Hyberos, Hircanosq; circuiere, quasi ex composito haud
longe à mari in lacum unum redeunt, & in sinum Hircanum uno tramite currunt.

Cithios fluuius est ultra Bithyniam Nicomediensem.

Clanias Campaniae fluuius est, haud longe à Neapoli Accerras praeterfluens.

Clarath fluuius est Africae, in quo crocodili gignuntur.

Glaucus fluuius Asiae minoris, Lyliadi oppido atq; Orthosiae uicinus.

Pli. li. 5. ca. 29

Cled fluuius est Hyberniae.

Clerus Hispaniae fluuius est.

Clitor uel Cliton Archadiae fluuius.

Clitumnus Umbriae fluuius apud Meuaniam & Spoletum defluens, ex quo, ut quidā
uolunt, si confestim postquam concepit bos bibat, album pariet. Quamobrem Romani
magnas hostias Ioui immolaturi ad hunc locum pro albis uitis mittebant. Hunc alii
fontem, alii lacum dicunt.

Clius, seu Clinis fluuius est Mauritaniae, ex Adantis septentrionali plaga progrediens
in occidentem tendit, & in lacum funditur Epyragonū, & mutato nomine dicitur Ag-
ger. Et postremo multis peragratīs regionibus Nilus efficitur. Erideo ubi de Nilo scribe-
tur infra plenius apponetur.

Clodianus fluuius est ex Pytneo exundans, & ad Emporia se ferens.

Chospes fluuius est Macedoniae, sese in Tygrium deferens apud Persas. Huius fluminis dul-
cis est aqua, & Persarum reges quandiu inter ripas Persidis effluebat, soli ex eius aquis po-
tabant, & profecturi peregre adhuc etiam illas deportabant.

Cobar Babyloniae fluuius est.

Cobulatus fluuius est minoris Asiae, Gallogreciae propinquus.

Fortasse is,
quae Plinius
Cobum uocat
lib. 6. cap. 4

Cocytus infernalis est fluuius, Poëtarum carminibus celebris.

Tonderon fluuius est Arianae regionis feruore solis exustus, desertis circumdatus non
longe à Baetris, cuius quidem cultores circa hunc fluuium & alium nomine Arosapem
omnes inhabitant. *Plin. lib. 6. cap. 23*

Coëtanis minoris Armeniae fluuius insignis habetur.

Cophata seu Cophinus fluuius est Indiae, propinquus oppido Indorum, quod dici-
tur Pentcolais. *Cophes à Plin.
lib. 6. cap. 22.*

Cogamus fluuius est Asiae minoris praeterfluens radices Timoli montis, cuius in mar-
ginibus *or 23*

Sagarius alio
nomine, ut Plinius
testatur

Eryanos, Plinius
lib. 5, cap. 30
als, Hero
Plinius, lib. 6, cap. 4

ginibus Loreni & Philadelpheni habitant.

Calapis fluuius est Pannonie, qui fluit in Saum per Colapianos, Brencosque fluentem, & cum duplici mergatur alueo, facit insulam quam Segestiam incolae uocant.

Copen fluuius est Indiae, in Indum fluuium cadens.

Coralius fluuius est Phrigiae, & susceptis Tembrogio, & Gallo fluminibus in Bosphoro littore Ponto miscetur. Hic à multis Sangarius appellatur.

Corineus fluuius est, haud longe ab Eritris, & promontorio Mimantis & Clazomene.

Cormalos fluuius est, haud longe à palude quae olim Adramiteos dicta est.

Corex Perfarum fluuius, Carmaniis proximus.

Cosogus fluuius Indiae nauigabilis est, & in Gangem cadit.

Chlorus fluuius est Asiae minoris, sub Amanno defluens monte, non longe ab oppido Egre.

Crathis fluuius est Calabriae, uerum ab aliquibus Cratim dicitur, & praeter Taurum oppidum labitur, ex quo secundum quosdam, qui biberint, flauis efficiuntur. Alii uero dicunt, si qua biberint pecora, candida fieri, cum nigras faciat Sibaris huic propinquus, nec incolas carere beneficio dicunt. Nam Sibarim bibentes nigriores fiunt atque duriores, & crispo capillo, cum qui Cratim bibunt, candidiores sint & coma dimissa.

Cremeta fluuius est inter Romam & Veios, quem penes ccc. vi. ex indyia familia Fabiorum die una pugnares, à Veientibus cessi sunt, cum non nisi unus, & hic paruulus superesset.

Canuchas fluuius est Indiae nauigabilis, & in Gangem fluens.

Crianos fluuius est paludi propinquus, cui dicebatur olim Adramiteos.

Crinisus fluuius est Siciliae, quem aiunt Acestis regis fuisse patrem.

Crylas Syracusarum fluuius est, ex monte ueniens à Aetneo.

Chrysothoas fluuius est sub Imano monte, qui Caucaii finis est.

Chrysothoas fluuius ex Tmolo monte progreditur, Sardibus propinquus, uulgariorum nomine Pasolus nuncupatus, qui eo quod aureas habeat harenas, Chrysothoas nomen sortitus est.

Croconus seu Crotalus fluuius est Brutorum, seu Salentinorum nauigabilis, in quem si signum, fustem uel deieceris, uel frondes lapideo cortice obdurantur.

Crustumium flumen est, haud longe ab Arimino, à quo oppidum denominatum est, & defluit in Adriaticum.

Currinanta fluuius nascitur in campis Comagenae, & in Persicum decedit sinum.

Cutha fluuius est Perfarum, à quo Cutes dicti sunt Persae, qui ad incolendam Samariam ob Iudaeorum captiuitatem, uacua à Persis regibus missi sunt.

Euenus fluuius Oetoliae Calidonem secus fluens.

^a Videtur hic omisum nonnihil, nam apud Vibium sic legitur: Camicos Siciliae (scilicet fluuius est) ex quo urbs Camiceos, diuidit Agrigentinos. Apud Plinium uero lib. 6, cap. 28. A flumine Canis, ut iuba tradit, mons adusto similis. Ex quibus uides, id quod Plinius circa Canem fluuium scribit à Bocatio Camico Siciliae attributum esse. Est autem & Camicha Indiae fluuius, quod propterea hic addo, quia in ueteri exemplari non Camicos, sed Canucos legebatur.

^b Male animaduertit Plinium Bocatius, nam cum ibi legisset, Oppida Panbormum, Solus, Himeram cum fluuiis, Cephaledis, Aleuntium, &c. Cephaledis, quod oppidi nomen est, cum superioribus construxit, & pro fluuiis accepit, cum Himeram & fluuiis & oppidi nomen sit.

^c Credo hic appellatum pro proprio posuisse Bocatium. Nam ἐπὶ τῇ τῆς uocat fluuios Homerus καὶ Ἀλφειὸς.

^{*} Alietus fluuius est Indiae, & in Oxum fluuium terminatur.

^{*} Danapris Scytharum fluuius in Pontum fluens.

Diaphanes fluuius est Syriae, Crocodillo monti propinquus.

Dania fluuius est Mauritaniae Perosis, quem alii Turbulentam dicunt.

Danius Acerratum Campaniae fluuius, quem supra Claudius diximus, utrum horum uerum sit nomen ignoro.

Darat, uel Daras legendum
fortasse. Vide
Plinius, lib. 5, cap. 1

Danubius

Danubius fluuius Europae permaximus, oritur in iugis Notiae Germaniae montis ex aduerso oppidi Gallorum Raucii, & effluens ab occiduo in orientem, per innumerabiles labitur nationes à sinistris linquens Germanicas, & à dextris Theutonicas, Pannonias, atque Melias. Et postquam plurimum sui cursus lapsus est, mutato nomine dicitur Histrus, seu Hister, & lx. permaximis fluminibus aditus per septem ora, uel secundum alios, per sex in Euxinum mergitur mare, ultra xl. mil. passuum infra amaras undas impetu suo dulcem quarentibus exhibens haustum, ex quibus hostiis quatuor nauigabilia sunt, reliqua uero non apta nauigiis. Primum quidem hostium aiunt uocari Peuces, & ea Peuce appellatur insula, cui Alueus proximus est, ex quo & Palus oritur ingens, & lacus super Isthopolim quem Halmirin uocant. Secundum autem hostium Natarustoma nuncupatur, & tertium Calostoma secus Sarmaticam insulam. Quartum uero Pseudostoma, & insulam Canopondiabasis. Quintum Boreostoma. Sextum quidem Spireostoma. Septimum nomen non habemus. Sunt insuper qui uideantur arbitrari ex eo tria progredi flumina, Aeus scilicet secus Apolloniam effluens, & Narliburnos separans, & Phileos, & Histrum qui per Histros labitur, & nomen largitur eisdem.

Dardanus fluuius est Mesiae, à quo puto Dardanos populos uocitari.

Dasibaris fluuius est Garamanum.

Diana fluuius est apud Camatinam, cuius aquae nisi pudice haustae sint, in unum corpus cum uino non coeunt.

Diardeus fluuius est, qui ab ultimis Indiae ueniens crocodilos, ut Nilus, & Delphinos atque alias gentibus incognitas beluas alit, in Gangem tandem elabatur.

Diplas fluuius ex Tauto monte cadens.

^{*} Drimus fluuius est, apud Illyrios cuius in ripis Moniuolanum oppidum, quod antea Colchinum dictum est, eo quod à Colchis sit conditum, & Scodra Hilliorum, ca-
drenim ex palude Ligisti. ^{vibius seq.}

Dravus est Pannoniae fluuius, & in Danubium labitur.

Drica fluuius apud Dacos, & in Danubium finitur.

Druentia fluuius est ex alpebus fluens, & apud Allogobras in Rhodanum sese mergens, transitu praeter ceteris Galliae fluminibus difficilis. Nam cum maximam aquae uim uelut nullas tamē naues patitur, eo quod nullis includatur ripis, sed in amplum hinc & inde uadit, & ultetius postea alueos faciens atque permixtus, & assidue glareosa saxa reuoluens, nullam etiam expedito pediri uiam uiolentiſſimus praebet uitam, quem Draciam nuncupari arbitror, quia obices diruat omnes nouae quidem Babyloniae propinquus est.

Durda fluuius est à Tauto defluens monte, quam quidam scribunt Clurda.

Cluder siue Cludrus minoris Asiae, haud longe ab Anthiochia, cuius in ripis Meandro polis & Eumenia oppida fuere Menandro flumini propinqua.

Durius Hispaniae ulterioris est fluuius, à quo Lusitania incipit. Is enim ultimi promontorii radices abluat.

Rursum hic duorum quod est confudisse uidetur Bocatius, nam Drilonem, cui adiacet Scodra, in Liburnis Plinius uocat. Drimum autem Mesiae aduocet, quanquam habet hic Bocatius Sequestrum quem sequatur. Vide Plinium lib. 3, cap. 22. & 27.

^a Eas fluuius à quibusdam Aous uocatus, quem quidam dicunt ab Histro moueri, & apud Apolloniam olim Corinthiorum coloniam in Epiri posita fluere, & in Ionio misceri salo.

Ebenos seu Euenos fluuius est, quem Centaurum aliqui denominant, eo quod in eo Nessus Centaurus ob raptam à se Deianira ab Hercule confossus sit, qui in mare effluens habet in ripis Lynesum & Miletum.

Hebrus inter Thraciae fluuios celeberrimus est, qui fusus à Strymone, Odomantos, Odrysarumque gentes abluat, accolentibus Caribetis, Pyrogetis, atque Drugetis, necnon & Celetas maiores Hemo subditos, atque minores Rhodope subiactes intus secat, habes ex patre una Cicones

als, Drimus
al. Illyricorū
al. Ligusti
Credo hunc
esse qui à Plinio
Morus &
Duria appella-
tur li. 4, ca. 12

Plinius, lib. 5, ca. 29

Plinius, lib. 5, ca. 29

Cicones & Doriscos, ex altera Sella, Priantis, Doloncis, Thynis, Corpillis, aliisq; barbaris, habens ubi mari miscetur portum Stentoris, & Polydoti tumulum, & ultra se Philipolim, quæ nunc à situ, Trimonium.

* Ecos fluuius ingens est, nascitur quippe ex monte Taumelce, & in quinque diuisis alueos per Caucasum euehit omnes loco qui appellatur Scelates, inde se in Gangem protipit. Edabis Mædorum fluuius est, penes quem populus Israël captiuus religatus est. Edas fluuius est provincie Septimanie, in mare declinans Gallicum. Hedypnus fluuius est Susianorum Perlarum, in Euleum flumen decurrens. Aegios fluuius est Propontidi uicinus, cuius in ripis * Tensusa appositæ est. Elatopy Archadie fluuius est, seruans Anhelitum. *Plin. lib. 31. cap. 2* Elauer fluuius est apud Armenos Gorgoniam oppidum præterfluens. Eleorus Siciliæ fluuius est, Pachino promontorio uicinus.

Eleutherus fluuius in campis Syriæ nascitur, & Phœniceo finitur mari, in quo maxime testudines capiunt, ultro statuto anni tempore effusa multitudine uenientes in flumem. Elifius fluuius est Siciliæ.

* Elifus fluuius est Atticæ regionis sic à flexibus nominatus. Aiunt quippe hunc à Coccyto fluuiio inferorum augmenta suscipere, & ob hoc furias infernales fessos sit serpentes aquis huius recreare solitos dicunt.

Hyllus fortasse. Vide Plin. lib. 5. cap. 29 * Elles fluuius est minoris Asiæ, cingens Smyrnæ ciuitatem suis undis. Elorus Siciliæ fluuius est, qui more Nili suprafunditur, hunc supra Eleorum dixi.

Elia fluuius est Tusciæ in agro Florentino paulo supra oppidum, quod Collis dicitur ad orientem, ex loco cui unci incolæ tanta aquarum abundantia effunditur, ut mirabile uideatur, & circa eius initium quicquid eius in aquas proieceris, infra breue diuturni spatii lapideo cortice circumdatum comperies, quod postmodum in processu sui cursus non facile facit. Hic suis tantum undis perpetuo cursu in exitum usque clarissimus effluit, imbribus tamen, ut ceteri, turbatur & augetur. Et cum oppida plura hinc inde labens uideat, à dextro modico elatum tumulo Cætalidum uetus castellum linquit, cuius ego libens memoriam celebro. Sedes quippe & natale solum maiorum meorum fuit, antequam illos susciperet Florentia ciues. Multas præterea & diuersarum specierum, marinarum tamen omnium radens cursu solum detegit cõchas uacuas, & uetustate candidas, atque ut plurimum aut fractas, aut semetas. Quas ego arbitror diluuium illud ingens, quo genus humanum ferè deletum est, dum agitata aquarum maximo terras circumuolueret fundo, illis reliquit in partibus. Hic demum sub insigni castro Miniatis in Arnũ fundit flumen.

Enipeus Thessaliæ fluuius est, ex Otri monte prorumpens, & celeri se cursu uehens, in Epidaurum roit.

Enifes Siciliæ fluuius est, haud longe à Tauromeno colonia.

Enricinus Gallie cisalpinæ ex Apennino decurrit in Padum.

Eoreus fluuius est Hybernæ, qui in radicibus Blagmæ montis exortus per Ositiam fluit regionem.

als, Sonus Eonus fluuius est Indiæ nauigabilis, in Gangem fluens.

Epidanus fluuius est Thessaliæ, satis leni defluens cursu antequam sibi misceatur Enipeus, qui cum rapidissimus sit, Epidanum uelocissimum facit.

Apilas fluuius est Macedoniæ in Heraclea ora.

Heracleus fluuius Colchorum est, promontorio eiusdem nominis proximus, & oppido Matio.

Rhyndacus fluuius, ante Lycus nominatus, Asiam, Bithyniamq; determinans, oritur quidem in stagno Arynia penes Miletopolim Maceston, aliosq; recipiens.

Erasinus fluuius est Nemæ adeo superbus cursu, ut ripis cõtineri nequeat, præterfluit autem Driopas. Alii autem Litæ fluuium dicunt.

Plin. lib. 55. ca. 2 Orchemenus Boeotiæ fluuius est ad Trophonium deum, quem penes duo sunt fontes, quorum

les, quorum alter potus methoriam affert, alter uero obliuiofum facit.

Eridanus fluuius est Italiæ celeberrimus, apud Græcos aliasq; nationes omnem cisalpinam irrigat Galliam, & quoniam hic idem & Padus est, nihil de eo præter ea quæ ad Græcos spectant, nunc dicemus, reliqua ubi de Pado. Fingunt Græci hunc apud inferos natum, & in terras ac superos euasisse, nihil aliud sentientes, quam quod ex Vegeso monte, qui propinquus est infero scilicet Tyrrheno profusus tendit in Adriaticum, quod Græci Superum uocant. Eridanus autem nuncupatur ab euentu. Nam fingunt Poëtæ Eridanum Solis fuisse filium, cui cum falsum esse ei obiceretur ab Epapho Aegypcio iuueni, ad obtinendam filiationis fidem, curru lucis ducere temerarie impetrauit à Sole patre, Qui cum equos nequiter tegere, exeuntibus ipsis orbitam, in parte celum exulam, & in terris multa exhausta flumina. Quamobrem ab irato Ioue fulminatus est, & in Padum cadens, suum illi tribuit nomen. Alii sunt, qui dicant Eridanum Aegyptium iuuenem, cum mortis sedibus uenisset in Ligures, eisq; imperasset, casu in Padum recidisse, & in eo necatum. Quamobrem in solatium sui regis, mortui nomē flumini posuere, & hinc Eridanus dictus. Quem & ueteres Aegyptii in honorem sui iuuenis bicornem inter alias celi imagines posuere, & pluribus decorauere syderibus. Reliqua ad hunc spectantia ubi de Pado uide.

Erigonus fluuius est prope Dorchiopum, qui ex Illyrico per Peoniam fluens, maximū flumen efficit.

Hermandus fluuius est Indiæ, currens apud Abesten Arachosiorum.

Erimandus fluuius est Archadiæ, ex monte * Panete fluens in Alpheum.

Aleos Erythriensis fluuius in corporibus gignens pilos.

Erginus Propontidis fluuius, haud longe à Lyfimachia Chersonesi.

Hermes secundum quosdam fluuius est Lydiæ. Alii dicunt ex Doricilio Phrygiæ natum, eumq; illam à Caria diuidere. Demum campos Smyrnæ aureas trahentē harenas fecundare.

Elia Gallie fluuius in Sequanam cadit.

Eleris fluuius est Calabriæ, Crotonensi ciuitati propinquus.

Aesepus fluuius est Liciæ.

Esicius fluuius est Hispaniæ, qui ante haustu dulcis fuit, postea amarus factus est.

Esper fluuius, apud quem secundum quosdam, Nessus Centaurus Deianitæ transuadans, rapinam, fugamq; meditatus, ab Hercule sagittis occisus est, quod supra in Ebono flumine contigisse diximus. *Vib. Seq.*

Eternus fluuius apud Daunos, quos nos Apulos uocamus, est. Alibi uero competit eum apud Aprutinos inter Salinas & Theanum Maruncinum.

Ethilia septentrionalis fluuius est permaximus, ut quidam ferunt, maior Euphrate, ætate crescens ut Nilus, à maiori Burgaria descendens in Caspium mare.

Ethimantus fluuius est Indiæ, uariis flexibus incuruatus, qui cum ab incolis irrigationis causa distrahatur, tenuis & iam sine nomine in mare recipitur.

Eudon fluuius est, Anthiochia alluit à Thebaida ueniens, ubi Pygmeos fuisse tradunt.

Euenos fluuius est, qui & Licorum.

Euphrates inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est, tam ueterum literis, q; exundationibus suis. Hunc quidam uolunt ex Paradisi fonte mortalibus quidem incognito, derivari, quod ego credo. Alii tamen dicunt, in Armenia maiori in monte cui * Paracoara nomen est, haud longe à fonte Tygris oriri. Nonnulli asserunt eum ex radicibus montis Armeniæ, cui Capoten dicunt incolæ, supra Zizimam seu Zimaram erumpere. Nec desunt qui dicant ex * Aga eiusdem Armeniæ monte effundi. Et post hos affirmant aliqui, quod in uallibus montis Capotæ appareat primo, haud longe à Zimara, de qua supra. Præterea aiunt, & si uastis è montibus exundet undis non euestigio se in fluuium effundere, quinimo factis ex se duobus lacubus, segnis sedet & iners. Ex his tandem marginis facto erumpens, ripis assumptis, uere flumen apparet, & maximo strepitu, atq; celeri cursu

Eiusdem nominis Plin. lib. 4. cap. 6

als, Pariarda

als, Aba

al. *Deuxene* cursu Attamenios, Cappadocasq; determinans, nūcupatus ab initio Pyxirates, *Deizena, & Anaria regionibus relictis excurrit, & iam aliquibus susceptis fluminibus ualidior factus, in Taurum montem uires experitur suas, ubi Elegeam uocant, cui cum non resistat Taurus, progreditur uictor, sed saxosus atq; uiolentus ad dextram Comagenā, ad leuam autem relinquit Arabiam. Verum sunt qui uelint eum in alueos duos diuidi, quorum alium in Tygrim effundi dicunt, reliquum uero permeatis Mædorum, Gotdianorumq; terris in Mesopotamiam ferri, & Babyloniam quondam Chaldaeorum regiam in partes duas cursu medio separare. Inde hic idem postquam aliquādiu effluxit, qui nauigabilis & ingens ante fuerat, in paludibus dispersus amplissimis, tenuis efficitur riuus, & incongnitus, ut aiunt, nusquam aperto exitu effluit, esto, sint qui dicant eum in mare rubrum fundi. Sunt tamen qui putent hunc illi roborem iniectum à Cyro Persarum rege, ob susceptā iniuriā, seu ob gloriā alicuius magni facinoris cupiditatem, ut in riuulos deductus plurimos alueos cum nomine deperiret. Volunt in super hunc Nili more, & ferē eodē tempore Mesopotamiam irrigare, atq; fecundā facere, & sese in alueum statuto tempore reuocare. Quamobrem eum nomen Euphratis sortitum uolunt, cum Hebraicā Euphratas fertilitas appelletur. Dicunt & alii aquas eius esse uirtuales, & ob id à priscis Auxeneum fuisse uocatum.

Eolæus fluuius est, & in Medis oritur, & haud longe ab ortu sorbetur, & demū in terras exiens, per Mesopotamiam funditur, arcem Susarum circueiens, & Dianæ templum gentibus illis uenerabile plurimum, postquam Susianem ab Elmaide determinauit. Habetur hic à Persis adeo facer, ut non ex alio reges bibant, secumq; ex eius aquis deferant, si forsan peregre profecturi sint. Facit tandem unā cum Tygri lacū iuxta Cariatem, ex quo quorsum exeat non habetur.

Eumenius fluuius est Hispaniæ propinquus Tardulis ueteribus, & Talabrice oppido. Eurymedon Pamphiliæ fluuius est, à Side oppido missus iuxta ↑ Aspendum motem, fluit, insignis Cimonis Atheniensis ducis nauali uictoria, & Phœnicū atq; Persarū clade.

Euroras fluuius Laconum, sub ipsis Lacedæmonia maris currens, huius ripæ lauris abundans, & ideo Apollini sacrum dicunt.

Euxinus fluuius Propontidis, quem ab Euxino mari in quod effluit, denominatum quidam uolunt.

Pli. li. 2. ca. 103 Erasinus fluuius est Argiuorum, quem aiunt terris immergi, & iterum post exactum aliqualem cursum, in publicum reuertit.

al. *Escamus* *Exemontus Mesia fluuius est. ↑ Exrhodus æque est Mesia fluuius. al. *Oescus* Viæ lib. 4. cap. 11. Plin. ex quo quæ hic de Hebro Bocatius refert, omnia, sed confusissime atq; corruptissime consarcinata sunt, adeo ut uix summa difficultate qualiācūq; hæc restituere potuerimus.

Fabaris hic & Farfarius dicitur, fluuius Sabinorum est, & corrupte faber nuncupatur à pluribus.

Facelinus Sicilia fluuius est, Peloro iunctus, & Dianæ templo conterminus.

Fanes Samnitum est fluuius, qui & Syris dicitur, Beneuento uicinus.

Farfarius Syria fluuius in radicibus Libani montis emittitur, & per Antiochiam fluens in Syriaco miscetur mari apud Symeonis portum.

Pharmicas fluuius est, haud longe à Iuliopolis.

Phasis Colchorum fluuius est ingens, maxima defetēs diu nauigia, quem in Moschis ortum aliqui dicunt, alii in Morcorum montibus, & quidam à Garamate monte efflu-

sum, cuius in marginib. oppida fuere plura & celeberrima. Sed inter alia Tintaceum, & Phasis, & Cygnus. Maxime autē inclaruit Aea, ubi Hippos, & Cianos permaximi fluuii fœcentur eidem. Post habuit Sorium, apud quod & Sarius fluuius in fluit. Recipit præterea Glaucum, & Abfarum, & Cobum à Caucaſo descendentes. Tandem post longissimum cursum ultra hostia Tanais in Pontum effluit, clarus quidem & aliis, præter iam dicta, in signibus fluuiis est. Penes eum Phrixii templum fuit, & lucus ob aureum uellus ueteri fabula

Vide Pl. li. 5. cap. 4. ex quo rursus de præuatissimæ hæc transumpta sunt

bula celebratus. Medeam fugientem cum Iasone tulit, & exilio Sulmonensis Ouidii memorandus est. Aiunt in super in eo uirgam oriri, quam Leucosiphilon uocant, tantæ uirtutis, ut asserunt, quod si thalamis hominum apponatur, matrimonia habet pudica atq; inuolata seruate.

Pathissus olim Dacorum fluuius. Phœnix Thessalia fluuius est.

Feritor fluuius Ienuæ oppido propinquus.

Phyrites fluuius propinquus Caistro flumini, Pegaseum impellit stagnum.

Festerus Mysia fluuius est.

Rhesus fluuius est Bosphori, quem alio nomine Rebas uocant.

Finus Hibernia fluuius est, per Cheneleoniā effluens regionem.

Phison fluuius qui & Ganges, in Paradiso deliciarum oriri quidam uiri celebres asserunt, & exinde irumpere, eò ubi aiunt oriri Gangem, qui talia perscrutati sunt, de quo ubi de Gange plenius differetur. Dicunt autem Phison dici, quod inundationem significet, excipitur autem ab oceano orientali.

Plitaras fluuius est apud Seres, de quibus iam supra dictum est, ubi de Carabi flumine.

Flautalis fluuius in finibus Dacorum est.

Phlegeton inferorū fluuius, Poëtis familiarissimus est, ignē quidē significat, seu ardorē.

Florius fluuius est Hispaniæ, promontorio Celtico uicinus.

Phocias fluuius est Thessalia, & in Epidaurum effluit.

Pharion Armenia maioris fluuius, in Tygrim mergitur.

†Forinus fluuius Aquileia propinquus est.

Phirfinus nauigabilis fluuius apud Persas.

*Phrygius fluuius est minoris Asia, qui & Phrygiæ prouinciæ nomen dedit, & eam à Caria diuidit, est quidem Magnesiæ, quæ ad Syphilum est iunctus, insignis Lelii Scipionis Asiatici, Romanorū cōsulis, uictoria et clade Antiochi Asiæ & Syriæ regis penes eū suscepta.

Phut fluuius est Mauritanie, & à quo adiacens regio Phutensis appellata est.

Gabellus cisalpina Gallia fluuius, in Padum cadit. Gadus fluuius ex monte Tauro effluens, in mare suscipitur Cycladum.

Gessus Ionia fluuius est, Priene ciuitati propinquus.

Gagis fluuius est Licia, à quo & locus cui proximus fuit, denominatus est.

Galesus Calabria fluuius non amplius quinq; mil. pass. à Tarento semotus.

Galbis fluuius est Caria, haud longe ab Halicarnaso, infamis ob malam habitatum ualitudinem.

Gallus Lycaonia fluuius, à quo denominati sunt sacerdotes Cybeles. Hic quidem in Sangarim terminatur. Potantes in furorem conuertit.

Ganges fluuius India prægrandis atq; famosus. De eius uero origine ambigitur apud præfatos. Nam alii ex incertis fontibus, ut Nilum eum nasci uolunt. Alii ex Scythicis montibus uasto cum fragore loci erumpere, atq; sese per scopulos & aspreta locorum præcipitem dare, donec in planum deuenierit, & ibi quasi susceptum ab hospite in lacu quodā conuiescere, & ex eo tandem lenem, mansuetumq; procedere, qui in orientem tendens, à xix. maximis atq; nauigabilibus fluminibus augetur, & ultimo secundum quosdam, ut Nilus septem hostiis oceanum ingreditur. Alii dixere nouem, & tria quidam tantum esse uoluerunt. Dicitur autē Ganges à Gangaro uetustissimo India rege, ut placet aliquibus. Alii uero placet hunc illum esse fluuium, quem uocant sacra litera Phison, de quo paulo ante pauca dicta sunt. Qui quocūq; uocetur nomine, aut quodcūq; exundet alueis in mare, adeo grandis est, ut ubi minus occupet latitudinis octo mil. pass. pateat, ubi plurimum centum, altitudinis nusquam minus xx. pass. reperitur, aduersus quem Cyrus Persarum rex, quasi cepti oblitus, bellum inauditum sumpsisse fertur. Nam cum unum ex regis equis candore atq; forma præcipuum, quem fiducia tractus transuadare persuaserat à uortiginibus undarum circummagi atq; absorbi unā cum insidente cerneret, aiunt ira-

Vibius Seq.

Formio, ut Plin. li. 3. ca. 18 al. *Phryx*

Galbin Mela non fluuium, sed Caunū opidum infamis fuisse dicit, in descriptione Caria

tum iurasse seillum adeo extenuaturum, ut qui equum atq; equitem optimū absorbuisset, mulieribus uix genua cingētib; uadosum faceret. Nec uerbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copiis in cccclx. alueos flumen detraxit anno integro operi dato, non obsistente quod Nili more augeri dicat certo anni tēpore, & adiacētes fecundare agros.

Gardo fluuius est in prouincia Narbonensi, Neumalo ciuitati propinquus. Hūc aiūt sēpissime æstiuo tempore absorberi apud eum locum, quem Campianacum uocant, & sub castello Prinati ampliorem renasci.

als, Ichthyophagi Gargarus fluuius est in insula, quam † Hydrophragi habitant, barbam usq; ad genua nutriendes, & pisces crudos etiam comedentes, ultra quem dicunt formicas esse catulorum magnitudinem excedentes.

Garumna fluuius est ex Pytheneis delapsus montibus, Gallos ab Aquitanis disternens, uadosus quidem in imbribus, aut solutis niuib; intumescat, & in eo insula est Aneros nomine, quam quidam pendere & extolli aquis crescentibus, deprimi q; eis deficientibus credūt, & cum oceano occidentali misceatur, in exitu sui amplior & turgitior factus, more æstuantis maris huc illuc nauigantes impellit.

Gela Siciliae fluuius est, a quo & oppidum illi appositum denominatum est inter Camerinum & Agrigentum.

als, Gelagienus † Genesius Epitri fluuius est, quem a Dyrachio Thessaliae euntes inueniunt. *Vib, Seq.*
† Genesius Palestinae prouinciae fluuius est. *als, Genesius*

Geon fluuius meridionalis, quem aiunt in Paradiso deliciarum oriri, & uniuersam Aethiopiam irrigare. Hic idem cum Nilo est, & ideo quæ multa de eo dicenda ueniunt, ubi de Nilo scribitur apponentur.

Gerrus Scytharum fluuius in lacu Buge suscipitur, qui a Meotidis palude saxoso tantum discluditur dorso.

Idē est cū proximo, ut ex Plin. apparet lib. 4, cap. 12 Gerrus fluuius est Basilidarum & Nomadum, & iunctus Hypani fluuius, Carcinem urbem præterfluit.

Gessus fluuius est apud Iones ea in regione, q̄ Troglea appellat, Ioniis omnibus sacra. Getulos fluuius est Mauritanie portui Tifadro propinquus. Hūc Oetebe quidā uocat.

Gis uel Ger fluuius est Aethiopiae Garamantū inter deserta & harenosa effluens loca.

Glanes fluuius est tardus atq; piger, adeo ut potius palus uideatur quàm flumen, infamis plurimum aduersa ualitudine incolarum. Fertur autē tardus, ut dictum est, sub Clusio uetustissima Tusciae ciuitate, & amplo occupato spatio Scenæ Iuliae campos a Perusinis diuidit.

Glanicus fluuius est apud Minturnas Liris nominatus, illas cursu diuidens puto hodie uocari uulgo Garigliano.

Glaucus fluuius est Ioniae, Pedalio promontorio propinquus.

Plin. lib. 6, ca. 4 Glaucus Colchorum fluuius est, & in Phasim mergitur, habens eius in exitu in Phasim insulam absq; nomine.

als, Cospius uel Gendos Glospes fluuius est haud longe ab Olbia oppido, & Bithyniae propinquus.

Gua Mauritaniae fluuius est, Ampelsiae promontorio uicinus.

De Olbia uis de Plin. lib. 6, cap. 4 Gozam fluuius est Mædorum, quem penes Salmanasar Babyloniae rex Israhelitas capti uos habitare iussit.

Crateis fluuius, in extremo Italiae Siciliae propinquus, & Scilleo opipdo, quem fabule Scillae immanis monstri finxere matrem.

Granius Persarum est fluuius per Suasianum fluens, & paruas deferens naues, cuius dextrum latus incolunt Deximontani bitumen perficientes.

Gryliofolius fluuius est in Aphrodisia regione, Coriphæ oppido propinquus.

Granicus Phrygiae fluuius est, in Propontidem cadens, cui Zizicon ciuitas proxima clausus quidem prima Alexandri Macedonis uictoria in Persas.

Guatra Britanniæ flu. est in Cambria regione, quā uulgus ab eo denominat Guallia. Guandalus

Guandalus Guandalorum est fluuius.

Guttallus fluuius Penthimibastinae, quæ Dacis est contermina, qui in oceanū mergit.

Plinij uerba lib. 4, cap. 14, sic habent: Quinta pars Peucini Basternæ, supradictis contermini Dacis, amnes clari, in oceanum defluunt Guttallus, Viskillus, Albis, &c. Quo loco Plinius Guttallum Germaniae fluuium facit.

Hiarotis fluuius est Indiae inter opaca nemorum ex arboribus in usitatissimis effluens, & Curtius lib. 9 syluestrium pauonum abundans.

Hydaspes insignis fluuius magnitudine, & quod harenas habeat, atq; gemmas ferat, per Parthiam sese ferēs euadit in Indiam, & amplo atq; profundo gurgite means crebras facit insulas, & ingētia trahit saxa sub undis. Postremo quatuor susceptis fluminibus miscetur Indo in regione Inio, apud arcem Soborum, qui ex exercitu olim Herculis fuisse testantur pelles uestimentorū loco, & clauas pro armis gestantes. Ab Hydaspē uero antiquissimo Mædorum rege, ut placet aliquibus, nominatur.

Hiera fluuius est Asiae, disternans Gallatiam atq; Bithyniam.

Hieros fluuius est Colchorum.

Hylas fluuius est Bithyniae præterfluens urbem Prusciadē, quam & lacus Hylas alloit, apud quem Hylas Herculis puer a nymphis dicitur raptus.

Himera memorabilis Siciliae fluuius. Hic ferē circa medium insulae fusus, in duos diuiditur alueos, quorū alter in Tyrrhenū mare decurrit, & dulces atq; optimi saporis aquas trahit, alter in Libycum tendit, sed amarus plurimum. Alii contrarium dicunt, quod qui in meridiem pergit dulcis sit, & amarus uergens Aquilonem, ab hoc Himera oppidū Siciliae denominatum est.

Himinius Siciliae fluuius est, oppido Camerinæ propinquus.

Hypacrys fluuius est uno hostio, quanquam ex diuersis fontibus cum Getto in Carci *Vide P. Melæ* nae sinu in Scythia mari se miscens.

Hypanis Scythiae fluuius est, ex grandi palude inter Auchetas procedens, quam incolę *Hæc mixtum ex P. Melæ li. 2, Plin. lib. 4, cap. 12* eius uocitāt matrem Scytharum, fluuiorum princeps, qui diu qualis nascitur effluit, tandem apud Calipidas, quos circuit, miscetur illi fons modicus, qui Exampcus dicitur, qui eum adeo reddit amarū, ut mirabile uideatur, cum eousq; fuerit dulcissimus. Et sic amarus secundum quosdam fertur in Pontum, secundum alios ab Sefagore lacu, haud longe a Meotide suscipitur. Is quidē insignis est Alexandri Macedonis termino. Moratus est enim iter eius, ut atq; ab eodem Alexandro eius in ripis positæ testantur. Præterea nascuntur ab eodem animalia quædam paulo muscis maiora, quatuor pedes & pennas habentia, ut satis quadrupes uideantur & aues, quorum uita diē una tantum terminatur, in mane infantes, meridiē iuuenes, sero autem senes sint, & ob senium satis expectum dicunt, deficient, quæ incolæ Himeridiones uocant.

Hipatos Syriae fluuius est, cui & Ipatos oppidum, & Seleucia atq; Berithos ciuitates pro Hiperis flu. est Persarū nauigabilis, & medio in sinu Persico fundit. *(pinquæ*

Hipsa Hispaniae fluuius apud urbem Vecon currit, quem Herculi fuisse gratum ferūt.

Hypasis fluuius est Indiae, adeo sub solstitio positus æstiuale, ut exeunte sole in fine *Vt Plin. lib. 2, cap. 63, test.* minorum, & principio cancri perpendiculares in se solis radios recipiat, ultra hunc amplissima sunt solitudines.

Hæc non Hypanim, sed ad Hypasim Indiae fluuium pertinent, qui itinerum Alexandri terminus fuit, de quo Plinius lib. 6, cap. 17

Iaboot fluuius est, penes quem Iacob noctu cum angelo luctatus est, fluens inter Philadelphiae & Garasan, procedens q; suscipitur a Iordane.

Icarus fluuius est Indiae propinquus, in † Meuum fluuiū effluens. Nam Pompeii Magni edito exploratum est in Bastros septem diebus ex India perueniri ad Icarum flumē.

Iader fluuius est apud Salonas, qui in Adriaticum se miscens, forte Iadræ oppido nomen dedit.

Ianaus fluuius est in Armixia regione.

als, Oxum

Vib, Seq.

Q 5 Iardas

Iordanus fluvius est Cretæ infulæ, ciuitatem Phias circumdans, cuius & in ripis Cidones habitant.

Iberus famosissimus Hispaniæ fluvius est, & à quo ipsa Hispania Iberia appellata est. Hic secundum quosdam apud Vacanos oritur, secundum alios apud Cantabros, & cum nauium ferax sit, Tulam opulentissimam eius regionis ciuitatem ex inferiori parte radit, demum sub tortosa ciuitate Balearicum ingreditur mare.

Iberus fluvius est, & per Moscorum tractus in Cyrum flumen effluit apud Scythas, seu Hircanos.

Idros fluvius est Ciliciæ, Tarso ciuitati propinquus, ideo Idros dictus quia in forma Idri tortuosus sit.

al. Iachus Iachus fluvius est, in quo optimi capiuntur pisces, & inter alios unus, qui lupus uocatur, qui gustui carnum saporem præbet.

* Iene fluvius est, ut arbitror Hispaniæ, oceano quæ se mergens Cantabrico, ubi Velabri habitant, & Luceni in oppositum Hiberniæ insulæ.

Ieterus fluvius est Mesici, quem Iterum quidam uocant.

Ignaboo Britannici fluvius est, & mergitur oceano.

Ilerda Hispaniæ fluvius, à quo Ilerdum oppidum dictum.

* Iliſſon fluvius est, cui Oliua propinqua lx. stadiis est, quam si quis tetigerit, damnum maximum consequetur.

al. Imbro Illisus fluvius est in insula * Imbro, quam arbitror Aegæi maris.

al. Himela * Imala Sabinorum est fluvius prope Casperiem ciuitatem, qui & Imelle dicitur.

Vib. Seq. Imaridis fluvius est Indiæ, penes quæ aiunt homines ingentis stature habitare, & quia uiuis utuntur piscibus, Ichthyophagi uocantur ab Indis.

Inachus Argiuorum fluvius est ab Inacho rege denominatus.

Indus fluvius est Indiæ permaximus, in Cibatharum iugis ad septentrionem. Alii eum ex Patopamiso dicunt effluere, æquantem magnitudine Gangem. Hic pluribus ac maximis susceptis fluminibus quasdam facit insulas, inter quas est amplissima Prasiane, & alia minor tantum, quæ Patale nominatur, demum in duobus diuisus alueis inter se longe distantibus, ab oceano recipitur ab eo Indico unâ cum provincia nuncupato.

Plin. li. 5. ca. 1 Vior Mauritanici fluvius est per desertum effluens, esto uestigia uinearum atque palmarum reliquæ aliquando circa eum inuentæ sunt.

Instigia Sarmatarum est fluvius.

al. Baſternas Visurgis Germaniæ fluvius est, apud * Baſtrinas Dacis conterminos.

Inuatius fluvius apud Aprutinos, haud longe à Truento flumine.

Iomanes meridianus est fluvius, per Palibotros decurrens inter oppida Methora, atque Cyrisuborca, Malleæ monti propinquus.

Iordanus fluvius est, diuidens Iudæam & Arabiam. Verum de origine eius ambigitur apud ueteres. Nam sunt qui dicant ex Libano monte duos exoriri fontes inter se distantes, quorum alter dicitur Ior, & alter Dan. Qui Dan, serè ab ortu suo subterraneum agens gurgitem usque ad planitiem Meldam absconditus incedit, ibi erumpens, obliquansque se in Galileam gentium ab urbe Cedar iuxta Spineti balnea sub montibus Gelboë riuo a clor fonti altero excurrenti iungitur, & fluvium faciunt, hi quoque ex se nomen componunt Iordanis. Alii uero dicunt ex Ior Iordanem fieri, sed eò quod transeat secus Dan olim ciuitatem, in qua rex Hieroboam uitulum erexit aureum, quæ latine riuus sonat, seu fluvius dictus est Iordan, quasi fluvius Ior. Quidam uero dicunt apud Paneadam ubi templum Cæsari dicauit Herodes, speluncam in monte esse aquis immobilibus plenam, & ex ea Iordanem effluere. Nonnulli asserunt hoc Iordanis non esse principium, quinimo fontem esse cxx. stadiis ultra Cæsaream, cui à rotunditate Phiala nomen est, & ex eo aquas sub spelunca Peneadis accedere. Quod quidem à Philippo Tetrarcha compertum dicunt, proiectis in Phiala paleis, & per subterraneos meatus apud Paneadæ redditus. Sed undecumque oriatur, effluens

effluens aquarum primo facit congeriem, quas aquas uocitant Maron insignes uictoria Iosue, & labis regis Asor clade. Ab his profluens lacum facit ingentem, quem alii mare Galilææ, alii Tyberiadis lacum uocant. Inde autem audior factus pluribus susceptis fluminibus euadens inter Sochoth & Salin sub Hermon, & Cale oppida atque Bethelinuth accedit in confinia Hiericho, ubi suis aquis à Ioanne Baptista lauari dignatus est Christus, homo deus æque mundi creator atque redemptor, ut ex hoc intelligeremus regenerationis lacuum, & eius imitantes uestigia, ab originali crimine lauaremur, nec multum & in lacum Asfaltidis, seu mortuum mare colligitur.

* Iparis fluvius est, quem & Hiclarim uocant, ex quo Camerinis aqua inducitur.

Ipsos fluvius est Colchorum grandis, & in Phalim fluvium se condens.

Iris fluvius est minoris Armeniæ, Lycum suscipiens.

Isanus Dyrrachii fluvius est.

Istria Galliæ fluvius est, in Rhodanum fluens apud Quintianum.

Isturius fluvius est Galliæ cisalpinæ, haud longe à Cefena in Adriaticum mare prorumpens.

Istis Indiæ fluvius nauigabilis est in Indum cadens.

Ismeneus Bæotiæ fluvius est propinquus olim Thebis.

Ister fluvius est, qui & Danubius dictus, qui hoc nomine à fontibus ueniens, quam cito tangit Illyricum Ister, relicto Danubii nomine, appellatur, de cuius ortu, progressu, & exitu in Pontum supra satis dictum est, ubi de Danubio, hic replicandum non censeo. Sunt tamen qui credant ex Danubio ramum progredi, qui uocatur Ister, & ab eo Istria denominetur, & per eum Iasonem in Adriaticum penetrasse, nauigio à Colchis ueniens tem, quod ego ridiculum puto.

Iunclus apud Basternas est fluvius, haud longe à Dacis.

Iaxatus, Iaxares, Iaxartes credo quod idem sit fluvius apud Scythas, quæ, si sic est, Scythæ Sialin uocant. Is quidem Semiramidi, Cyro, & Alexandro terminus fuit, finem quoque dedit impetuoso itineri, & per desertum Scythiæ & * Sordianorum regionibus uastus fonte suo sese penes Dahos fleuens, in septentrionem uersus inter Amardos & Pessiculos penetrans in Scythicum ad extremum effluit oceanum.

Visula fluvius in confinio est Sarmatarum, in oceanum effluens.

Ladon fluvius est Archadiæ, non quidem ab initio terris datus, sed terræ motu quodam è paludibus Panetæ emissus. Hunc aliqui fingunt patrem fuisse Daphnes, quam reliqui dicunt Penei, forsan & hic lauris abundat in ripis.

Laëros Hispaniæ fluvius est, Lambracæ ciuitati propinquus.

Lapsias fluvius est in minori Asia, haud longe à Iuliopolitis.

Lamber fluvius est cisalpinæ Galliæ, ex Vpili lacu in Padum fluens.

Pamissus Thessaliæ fluvius.

Lagous fluvius est Scytharum paud Carastascos & Anthiadas, ex montibus Catheis cadens, Opharum quoque suscipiens flumen apud Caucadas & Opharitas.

Lar fluvius est Galliæ.

Lanos fluvius est apud Seres.

Lanus fluvius est ultra Danubium, à quo Lani populi dicti sunt.

Larissus fluvius est Græciæ, Elium agrum dirimens à Dymeis.

Lauesina Mauritanici fluvius est.

Lauth fluvius est Mauritanici, ultra Abilam montem nauigabilis, & Tamudæ oppido propinquus.

Ledum fluvius est Galliæ, haud longe à stagnis Volcarum, & castello Latara & Rhodano fluio.

Lentulus sub Arctoo fluvius est, in superiori capite Riphæorum montium, & medius inter Alanum fluvium atque Tanaim in Mæotidem funditur.

*vide num sit
quæ Plin. Lelans
iñ uocat li. 4.
cap. 17*

Leta fluuius circa Augustam ciuitatem effluens.

Lethe fluuius est, figmento Poëtarum apud inferos fluens, & animabus defunctorum potus prætorum habet obliuionem inducere. Sanè, ut aliquibus placet, omittis figmentis hic fluuius in Africa est apud extremum Syrtium cornu non longe ab Berenice ciuitate. Verum incolæ præci fitione ducti, arbitrantur eum ab inferis in terras erumpere.

^a Lethæus fluuius est in insula Cretæ, sic dictus, ut placet aliquibus, eò quod penes eum dicatur Hermionam Martis & Veneris filiam Cadmi uiri oblitam.

^{Vib. Seq.} Libor fluuius est Syriæ inferioris, haud longe à ciuitate Iopen.

^{al. Lyleus,} Libeus fluuius minoris Asiæ est, inter Galatiam & Bithyniam fluens.

^{ut Plin. lib. 5.} Libius fluuius est Mauritanie, cui quondam Fotos uel Futh nomen erat ab adiacente

^{cap. ult. test.} provincia. Verum ab uno filiorum Merlan, qui Libius uocatus est, postea sic dictus.

^{Vib. Seq.} Licastris Coë fluuius est, à quo & Lica ciuitas nominata.

Lycos fluuius est in ora subiecta Libano apud Phœnices, haud longe ab oppido cui

^{Vib. Seq.} Leonthos nomen est.

^b Licetus Thracie fluuius est, cuius aquas, ut ferunt, si quis potauerit, ebrius efficitur.

Lycus Asiæ fluuius est, qui quidem ab origine sua Lycus nō dicitur, quinimo Marfyas fabulosis Græcorum carminibus inditus. Hic autem è summo uertice montis Cylenæ utbis funditur, & in subiectam decidens petram uasto cum strepitu undarum decidit, & has tantum undas euoluens campos liquidus rigat appositos, & quia eius placidus est color, marisq; per similes, fitioni Poëticæ locus adinuentus est, ibidem scilicet amore eius tractas cōsedisse nymphas, qui quandiu intra mœnia ciuitatis labitur, Marfyas est, exiens uero, & maior factus Lycus denominatus ab incolis, cui Laodicea celeberrima ciuitas appositae est, & Heraclea & Neocæsarea, tandem secundum quosdam in Euphratem decurrit. Secundum uero alios determinata Armenia minori ruit in Irim, possibile tamen ut duo sint. Sine unus est, seu unus è duobus, memorabilis est uictoria Anthiochi regis, & Itacis Parthorum ducis clade, nec minus secūda Alexandri Macedonis in Persas gloria, & Darii regis ignominiosa fuga, cum apud uicū inter Macedonas Persasq; pugnatū est.

^{al. Ligeris} Lycus fluuius est Cypri insulæ, se fundens in mare Syriacum.

^a Liger fluuius est, Equitanos à Celtis diuidens, seu Bithuriges ab Heduis à quo Aquitania denominata est, eò quod suis obliquis aquis ferè omnē in circuitu cingat, & postremo in oceanum Britannicum euoluatur.

Lymira fluuius est post Tauri promontoriū nostra contingens maria, apud Limiram desluens oppidum.

Limoteus Siciliæ fluuius est.

^{Pli. li. 2. ca. 105} Lynceus, seu Lyncestis fluuius, mira insignitus uirtute. Nam si quis minus moderate ex eius undis potauerit, non aliter titubabit, quàm si uinum immoderate potasset.

^{Idem est cū eo quē supra Ligeium uocat} Lineus fluuius est in Creta insula, præter Cortinam urbem effluens, per quem aiūt Euporam à tauro Ioue fuisse portatam.

Liparis Ciliciæ fluuius, micabili proprietate nominatus. Afferūt enim nantes in eo, aut se lauantes non aliter ungi ab ipsa aqua, quàm si oleo lauarentur uel adipe.

^a Lipientia fluuius est Gallie cisalpinæ, seu Venetiæ, in Adriaticum mare cadens.

Lirceus fluuius est Oetholiæ.

Liris fluuius est Minturnam coloniam cursu diuidens, qui & Glanicus appellatus est, cuius in ripa fuisse dicitur templum nymphæ Maricæ Minturnensis.

^{Herod. in Poen. lib. 1.} Lyssus fluuius est Asiæ, Mandropo ciuitati propinquus.

^{Idem cum superiori est} Linternus Campaniæ fluuius est, haud longe à Vulturio fluuio & oppido.

Lycus fluuius est Asiæ, qui terras lubit, & demum redditur terris.

Lycos fluuius est Phœnicum, haud longe à Seleucia, Hipatho, & Beritho ciuitatibus.

Litra fluuius est Mauritanie, atrii coloris, ex intus exussisq; solitudinibus torrente fo-

le propinquo, & plusquàm ignito effluens.

Lixus

Lixus Mauritanie fluuius, à quo Lixa ciuitas denominata est eiusdem regionis.

^a Lucta fluuius est Ruxultanorum apud oceanum degentium.

Limia fluuius Hispaniæ, haud longe à Gallitia & Durio flumine.

Lurda fluuius est, ex Tauro monte cadens.

Luno fluuius est Mauritanie propinquus, Gna colonie atq; promontorio Apelusiæ.

Lupia fluuius est cadens in Rhenum.

Lusius Archadie fluuius, quem penes diu ostensum est sepulchrum Aesculapii, Asippi, & Arfinoë filii, qui primus alui purgationem, atq; dentis euulsionem adinuenisse dicit.

^{Hic à Solino Letheus uocatur, eademq; ei ascribitur de Tauro & Europa, quæ infra Lingo assignat à Bocatius, Solin. cap. 16. uide.}

Diuersorum fluuiorum Lycus nomen est. Nam & superior Phœnicie siue Syriæ, à quo Leontos opidum non longe abest Lycus dicitur, is qui in Euphratem exit. De quo Plinius lib. 5. cap. 20. & 29. & c. agit. Et Lycus ille dicitur, qui ex Armenia Pontum uersus labitur, cui adiacet Heraclea, & Neocæsaria, quicq; tandem ab Iri exceptus in Pontum defertur. De quo Plin. lib. 6. cap. 1. & 3. & c.

Macta fluuius est in initio Apennini, fluens inter Ligurum montes, & demum per nes Lunam ciuitatem defluit in Tyrrhenum.

Macestus fluuius est Asiæ, Rhyndaco, seu Lyco flumine susceptus iuxta Miletopolim, Magrada Cantabrorum fluuius est unà cū Suefa Trinobellontem cingens & Deciu.

Maluana fluuius est Africæ, diuidens Mauritaniam Syphacensem à Tingitana.

Madrageus Scytharum fluuius apud Sagos populos.

^a Mandrus fluuius est Indiæ inter Aremandros atq; laneos.

Maran fluuius est, Pencilis & Liphorte oppidis propinquus.

Magoras fluuius est per Seleuciam currens, quæ prius Alexandria dicebatur ab Alexandro contra Parthiam condita, sed à barbaris diruta, & ab Antiocho Seleuci filio restaurata. Hunc aliqui apud Dalmatas esse dicunt.

Marfya fluuius est. Hic oritur haud longe à fontibus Menandri, & currens Apamiam diuidit, & inde Tiboron in radice montis Signiæ sitam circuit. Deinde Menandro mixtus, Icareum mare petit, in quo unà funduntur ambo, & littore Micalæ, & hoc secundum quosdam, qui uolūt hunc illum esse Marfyam, de quo fabula uetus extat, qui cum Apolline tibiis certauit, superatusq; atq; pelle nudatus, in fluuium sui nominis conuersus est. Alii uero dicunt Marfiam fluuium in uertice montis supra Celenem ciuitatem irrigare, & eam exiens Lycum uocari, eumq; Lycum in Irim mergi, seu binomius sit Menander, seu hic Marfias, seu Marfus alius sit à Marfia, quod nō credo, diuersitatis causam nec intelligo, nec aduerto.

^{Vib. Seq.} Matis Dyrhachii fluuius, nō longe à Lyffo.

Matrona flu. est Gallos à Belgis diuidens.

Mazetas fluuius est ex Cauaso monte cadens citra flumen Syderim, propinquus Hircano mari.

Maender fluuius in monte Aulocone lacu oritur, & adeo descendens, sinuosis circuit agitur flexibus, ut nonnunquam in fontem uideatur uelle reuerti, & Apameam primo irrigat regionem, mox Eumeneticam, dein Bargyliticos campos, & ultimo Cariam, omnes fertilissimo limo fecundans. Postremo apud urbem Hippim, haud longe à Mileto ciuitate in Icareum effluit mare. Alii sibi attribuunt eam originem, quam supra Marfiæ descripsimus. Is quidem multos suscipit fluuios, eiusq; sunt margines conspicui plurimum ciuitatum, suscipit quidem Marfam, Obrimam, atq; Organ, & alios, insignit Magnesia ciuitate, Comene, Nihiluina, Prienne, & aliis. Aiunt insuper in eo nasci lapidem, quem per antiphrasim Euphronam uocant, quem si quis pectori alicuius alliget, in infamiam eum uertat adeo uehementem, ut aliquem ex propinquis occidat.

Meduacus Venetorum fluuius.

Melas Boætiæ fluuius est, Minervæ sacer, eò quod oliuetis abundet. Hūc tamen aliqui

al. Luxia

Lusitanorum

fortasse legen

dum, ut ex Plin

io lib. 3. ca. 1.

apparet

*

Pli. li. 5. ca. 20

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

uolunt Athenarum esse fluium, cum ille sit Moëlus in Sichinarum finibus. Hic tamen Melas eodem fonte cum Cephiso exundans potos greges, si albi sint, nigros facit, cum Cephisus agat contrarium, & ex hoc nomen traxit. Nam melas Græce nigrum sonat latine.

Melas fluius est Cherfonefi, à quo sinus in quem effluit Melas dicitur.

Vibius Seq. Melas, seu Methas Theſſaliæ fluius in Epydanum fluens.

Melena fluius, Lyſimachiæ ciuitati propinquus, quem puto idem cum Mela quem in Cherſoneſo diximus, & ſic eundem arbitror cum Melena in radicibus Oetæ montis fluente, & ſi ſic eſt, paruus eſt fluius.

Mella Galliæ fluius eſt, ea abundans herba, quæ ab eo uocatur amellus.

Melas fluius eſt Pamphylia nauigabilis, apud quem Bethires, Buſſinꝰ incolunt, cū Ciliciæ ueterem terminum dicunt.

Meles fluius eſt in Aſia Smyrnæ circumdans, haud procul naſcens ab ea, quem inter Aſiatica flumina præcipuum aiunt.

Melphes fluius Buxento oppido uicinus.

Menothrus fluius apud Caucaſas & Opharitas gentes.

Menoba Hispaniæ fluius apud Caurasſas.

Menus Germaniæ fluius eſt, in quo ſylurum aiunt piſcem equos innantes deorſum trahere.

Merula fluius eſt propinquus Albio Intemilio oppido.

Nessus Thraciæ fluius, cui proximi habitant Digeti, Beſſiꝰ, Pangei montis radices ambiens.

Metaurus fluius eſt Umbriæ, descendens in Adriaticum ſinum, haud longe à Phaneſtri colonia uerſus Senogalliam, clarus quippe uictoria Salinatoris Liuii, & Claudi Neronis conſulum, & clade atq; cæde Haſdrubalis Pœni ex Hispania uenientis.

* Meus fluius eſt Indorum Sogdianorum.

Milam fluius eſt Siciliæ inter Syracuſas & Leontinum fluens.

Milla fluius eſt Hispaniæ apud Celticos, cui cognomen obliuionis attribuunt.

Mintius Venetiarum fluius eſt, ex Benaco lacu progrediens, qui exundans uſq; Mantuam labitur. Ibi autem in circuitu ciuitatis altero lacu facto, cum ex eo progreditur Mintii nomen aſſumit, & breui curſu in Padum mergitur, & cum de ſe tenuis ſit, adeo imbribus augetur, ut aſſerūt nullum eſſe tam modici curſus, qui tantum uſquam ſuſcipiat incrementi. Equidem memorabilis Maronis Virgilio diuino carmine decantatus, & eius origine. Nam in Ando uilla eius in marginibus ſita natum aiunt, haud plus ii. mil. pal. à Mantua, uocant tamen hodie Pietola, & gloriatur tanti uatis incolatu, ad cuius ſeruantiam memoriam paruo cumulo eius contiguo Virgilio montis impoſuere nomen, aſſerentes ibidem agros fuiſſe ſuos.

Minus fluius eſt iuxta Arinam in mare fluens.

Minyeus fluius Theſſaliæ.

Minio fluius eſt Italiæ, haud longe à Roma, & Cæretæ propinquus.

Minus fluius eſt Hispaniæ à colore pigmenti, quo plurimum abundat denominatus. Hic prope Pyrenæum naſcitur, & ab Abobrica ueniens Leunos, Scubros, Bracas, & Auguſtam oppidum ſuper Gallitia irrigat, & mergitur oceano.

Mirſia fluius eſt ultra Aquileiam in finibus Italiæ.

Milius flu. eſt Plageæ, & Sadacis paruis Pelasgorū coloniis, & Olympo mōti propinquus.

Moadus Hiberniæ fluius, per Concanitiæ regionem currens.

Modanus fluius, & hic in Hibernia eſt, per Cheneloniam greionem currens.

Moenis fluius eſt cadens in Rhenum.

Morgus ciſalpina Gallia fluius eſt, in Padum tendens.

Moffella fluius eſt Belgicæ, cuius in ripis Treueris ſedet ciuitas, & in Rhenum inſluit.

Mofa fluius eſt, ex Vegelo mōte funditur, qui in finibus Ligonū eſt, & recepta quadā parte

Idem eſt cum eo quē ſupra Menū dixit

parte Rheni, quæ uocatur Vafus, in ſulam facit Batauorum, & idem mergitur oceano.

Mulucha fluius eſt Numidiæ, olim dirimens Iugurthæ, Bochiꝰq; regna, Numidiam ſcilicet à Mauritania.

Myſſecros fluius eſt Camari inſulæ meridionalis.

Munda fluius eſt Hispaniæ, à quo oppidum denominatum eſt, apud quem inter Iulium Cæſarem & Cn. Pompeiū Magni filiū clade Cnei ingens certamen cōmiſſum eſt.

Mutien fluius eſt apud Caucaſas & Opharitas gentes.

Nabar fluius eſt inter locofium & Rutſiam ciuitatem currens.
Nabrum fluius nauium capax eſt, haud longe ab Alexandria à Leonato iuſſu Alexandri Macedonis condita.

Nais fluius ex Tauro monte naſcitur, & in Pontum mergitur.

Namnasa fluius eſt apud Cantabros, Auarigines & Orgenomes diſterminans.

Nar, ſeu Naria fluius eſt ſecundum quosdam Sabinorum, de Fiſcello deſluens monte, & ut quidam dicunt, ex naribus cuiusdam tauri ænei, & ideo Nar dictus eſt. Alii dicūt eum Vmbroſorum fluium, uicini ſunt Sabini & Vmbri. Difficile forſan terminos diſtinguere ueteres. Sulphureis præterea miſcetur aquis, & ideo plurimū à ueteribus cognominatur ſulphureus, & ſub Narina ciuitate ab eo denominata fluens in Tyberim labitur.

Nar fluius eſt alter à ſuperiori, qui à Danubio uidetur deriuari, & deſcendere inter Philæos & Liburnos.

Naro fluius eſt Dalmatiæ, ab Epidauro colonia nō diſtans amplius centū mil. paſſ.

Nathabur fluius eſt apud Garamantes Tapſado oppido propinquus.

Natiſus fluius eſt Venetiarum, Aquileiæ ciuitati uicinus.

* Nauia fluius eſt apud Cantabros inter Albiones & Barthos.

Nauportus fluius eſt, oriens inter Emonam & alpes.

Nebis Hispaniæ fluius eſt apud Celtas.

Nexthus Italiæ fluius eſt, haud longe à Crotone oppido effluens.

Neleus fluius eſt in Euiæ, ex cuius aqua ſi potent albæ oues, nigra efficiuntur, cum nigra efficiantur albæ, ſi ex * Cherio eiſdem prouinciæ flumine potent.

Neoris fluius eſt Albanæ, Taſiæ regionis.

Nefeſtenes fluius eſt ſub Caucaſo monte, Sigotoni occurrens flumini.

Nefton Thraciæ fluius eſt à Strimona fluens, ſecus Abderem ciuitatem, ubi quondā Diomedes equis hoſpites ſuos dabat in cibum.

Magoras Phœnicum fluius eſt, in ora Libano monti ſubieſta.

Nidam fluius eſt Indiæ.

Niennia fluius eſt Aquitanicæ.

Niger fluius oritur inter Catilas, Aethiopes, & Getuliā ciuitatem omnē, atq; Aethiopiam ab Africa diuidit. Eum autem patrem Nili putant, eo quod eodem tempore augetur atq; decreſcat, cum eadem animalia gignat & nutriat, & calamum, & papirū, & ideo ſtatim de eo paulo poſt ubi de Nilo.

Nilus totius orbis permaximus fluius arbitratur. Huic ſecūdam quosdam, latine nomen eſt Melo. Alii dicunt hunc eſſe, quem Theologi Geon nuncupant, & ex paradifo deſtitutum eſſe. Inculæ Nilum uocant propter limum quem trahit, & eo Aegyptia arua ſecundat, cuius tam grandis eſt copia, ut etiam ſint qui arbitrentur ab hoc Pharon inſulam à continenti longo tractu diſtātem, eo auſo iam diu fuiſſe coniunctam. Sed nominis queſtio minor eſt. Hic, ut ab aliquo termino eius ad Aegyptios progreſſus ſumamus, initium ē Nigro flumine, de quo ſupra, quem accolæ Nili patrem dicunt, nondum Nilus uocatus, rapido ueniens curſu, Africam omnem ab Aethiopia ſeparat, & plurimas atq; prægrandes inſulas faciens, uenit ad eam clariſſimam Meroem à dextris eius nominatus Aſtulaſes, quod idē ſonat quod latens. A leua uero uocatur Aſtobores, ex quo intelligitur ē tenebris ueniens, quam poſtquā reliquit aliquandiu Nongiris ab aliquibus appellatur, ab Aegyptiis uero homo, à quibuſdam Tricon, & partim aſper, partim que nauigia

Nauilubio apud Plin. lib. 4. cap. 20

al. Cephiso

als, Tachēps
ut Mela test.

al. Catapistē
al. Bolbitinū

naugia deferens, in amplissimum effunditur lacum. Ex quo rapido sese propiciens im-
petu, alteram insulam quam † Talensium uocitant, amplectitur, & uanis incitatus irrita-
mentis montium coarctatur rupibus, ex quo torrentior factus, ad eum Aethiopum lo-
cum deueniens, qui Catadupa uocatur, tam uolenter inter obuios scopulos suo impetu
litur impetu, ut uasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in sordiditatem
usque laedat existimatur, & adhuc atrox, spumansque amplo gurgite ad Elephantem usque
ciuitatem Aegyptiam euoluitur. Hinc lenis uolentia posita placidus ac nauigabilis effici-
tur. Et primo circa Cercasorum oppidum incipit esse triplex. Cuius pars una ad Deletam
& Meliam declinans iterum separatur, & sic diuisus atque uagus, aliis etiam alueis uarie se
parans, & septem postremo totus diuisus partibus, omnem Aegyptum irrigat annuo in-
cremento, & demum Aegyptio mari per septem ingentia miscetur hostia. Quorū pri-
mum, quod in Syriam uersum est Pelusion appellatur. Secundum Tanaiticon, seu Pata-
meticon uocatur. Tertium autem Mendeficum, uel Mendefion. Quartum Pharmidicū,
uel † Catapistū nominant. Quintum autem Sebenniticum. Sextum * Volupcionem cla-
mitant, uel Volbitium. Septimum & ultimum Canopon à Menelai gubernatore nauis
ibidem tumulato denominatū. Sed postquam de eius pro-^{re}ssu aliqua dicta sunt, quid
de origine eius opinari sint ueteres, aduertendum est, & ueritate sacrarum literarum pra-
posita, quibus legitur eum ex paradiso deliniam procedere sub nomine Geon, de quo
supra. Sunt qui uulgiori adherēt opinioni, qua creditur huius omnino ignorari prin-
cipium, in cuius credulitatis confirmationem dicunt quosdam à Nerone Celsare missos,
ad huius fluminis caput inuestigandum, retulisse post longum à se peractū iter, Aethio-
piae regis auxilio atque consilio ad ultiores deuenisse reges, quorum opera se consue-
se perductos, ut immensas reperirent paludes, quarum exitum nemo nec incolae nouer-
rant, aut sperare poterant. Erāt enim aquae adeo herbis implicatae, ut nec expeditus homo,
nedum nauigium penetrare posse uideretur, nisi quod paruum esset, & unius tantū ca-
pax, infra quam non absque graui difficultate progressos se referebant petras uidisse duas,
ex quibus uis ingens fluminis emanabat. Vtrum hoc esset initium, an ex patentibus ter-
ris accessio aliunde foret, non satis certum firmantes, cum ad ulteriora procedere neque-
uissent. Alii uero sunt aliter sentientes, sed iudicio meo magis coniecturis quam experien-
tia certa se adinuenisse Nili fontem testari uidentur, aientes in monte inferioris Maurita-
niae, haud procul ab oceano lacum esse stagnantem, quē uocant incolae Nilidem, in quo
piscis alabetae, coracini, siluri, acetiam crocodili reperiuntur, & squalentibus nitibus la-
cum excrecere, ex quo, quia haec eadem piscium genera Nilus alit, lacum hunc Nili con-
iecturatur initium, sumentes ex progressu aquarum lacus aliquale etiam argumentum,
dicentes ex hoc lacu primo perfulsum Nilum per harenosa & squalentia loca, quasi dedi-
gnentur excutere, hiatu terrae comperto sese condere, & aliquot dierum itinere inuisum
se ferri. Mox apud Maxillos Mauritaniae Caesariensis populos in ampliotem lacum proli-
lientem fundi, cuius rei argumentum, quod idem sit, qui se metserat, nil aliud restat, pra-
ter quod eadem animalia is secundus quae prior gignat & nutriet. Demum iterū ab hae-
ris receptus absconditur, nec apparet antequam excursis uiginti dierum itineribus per de-
serta atque inaccessa loca, ubi primum quasi habitantes homines senserit, erumpit in terras
iterum, & ex eo fonte profilit, quem Nigru uocauerunt, exinde palam procedens ad exitū
usque, prout supra demonstratum est. Nonnulli putant eum ex fonte quodam prodire, qui
apud Hesperos Aethiopas est ab incolis aliter Pyram, seu Prium appellatus. Et huius nul-
lum aliud extat argumentum, nisi quod cum alia flumina, quae ea in regione oriuntur,
omnia in oceanum tendant, & is solus ex fonte iam dicto procedens, Meridiam capiens
regionem, tendit in orientem. Nutrietque & gignat, esto minora ea animalia, quae nutrit
& Nilus, afferunt tamen quoniam exeat, sed coniecturis eundem esse percipere uolunt.
Et alii non in occiduo nasci Nilum, sed in litore rubri maris emergere, loco ubi dicitur
Mossilone, & in occasum profluere usque in insulam, quam Meroen desuper nominauim-
mus.

mus. Demum in septentrionem flecti pluribus auctus incrementis, & Aegypti aquora
subintrare. Ego quidem quod à primis dictum est, nulla scilicet ratione compertū, ex qui-
bus erumpat fontibus arbitror, quum Caesarem dictatorem italium indagatorem egregiū
qm originis huius legamus incertum. Sed de accidentibus pauca superextant. Scripsere igitur
ueteres hunc esse syluarum altorem permaximum, & beluarum immanium produ-
ctorem, & crocodilorum & hippopotamorum, & aliorum similium. Præterea calami atque
papii, & agrorum fecundatorem in clytū suis annuis incrementis, quae fieri contin-
git ut plurimum tenente sole Leonis finem, & ad medium usque Virginis augeri, demum
declinare, & in ripas reuocare aquas incipere, donec sol Virginis in finē uel Librę princi-
piū uenerit, & tunc totam intra ueterem aluē contineri, cuius excrementi causas mul-
tiplices ostendere antiquitas conata est, quas, quia minus huic operi cōueniunt apposui
isse superfluum ratus sum. Hoc tamen omisisse nolim. Habēt loci accolae passim, a per op-
pida etedas columnas, in quibus incrementorum uarietates signis notatæ sunt, per quae
optime futuri temporis abundantiam atque penuriam frumentorum uaticinantur secun-
dum maius & minus incrementum. Afferunt insuper aliqui fluminis huius aquas talis
esse uirtutis, ut non solum fecundas faciant mulieres, sed quae diu uidebantur sterilitati
damnatae ad conceptum harum beneficio relaxentur, efficianturque secundae, & haec de
Nilo dixisse satis sit.

Niphates, ut quidam dicunt, fluuius est Mædorum, alii uero Parthorum, & nonnulli
Armeniorum, cum sint qui illum asserant esse Scytharum, cadit enim ē monte Niphate
cursui cuius possunt adeo prædictae gentes esse dispositae, ut possit ad omnes aliquando
peruenire, & sic omnium esse.

Nipheus Italiae fluuius est, haud longe ab Astura Volscorum.

Ninius fluuius est Mæleo propinquus.

Nogrus Colchorum est fluuius inter Emocho, atque Ampreutas & Lazos.

Nonimbarus fluuius est propinquus Seleucia, quae Calicadmo supereminet flumini.

Notanus fluuius est trans Apenninum conditionis inaudite. Nam quum in agro sit
Piinaria aestiuis solstitiis omnibus pleno effluit alueo, bruma autem siccatur.

Nourgiris fluuius est Aethiopum. Hic aliqua in parte Nilus est, ut paulo ante aduertit
posse.

Nubis fluuius est nauigabilis, cui propinqui habitant Alontigi, atque Cælistorigi.

Nundiana fluuius est apud Nonium.

Numicius seu Nemicus fluuius est Laurentis agrī, in quo uolunt quidā Aeneam Tro-
ianum cecidisse, & ex eius alueo sublatū corpus consecratum fuisse, ex quo quidem flu-
mine solo ueteres consuevere in sacris Vestae libare. Sanē hic fluuius, ut quidam uolunt
hodie non est. Nam paulatim decrescens primo in fontem redactus est, demum & fons
ipse exaruit, & sic qui plurimum Maronis carmine, & aliorum latinorum poetarum ce-
lebris factus est deuenit ad nihilum.

Nuthul fluuius est Aethiopiae, aiunt aliqui sic Nilum aliqua in parte uocari.

Legendum uidetur, aliquando Siris appellatur, ab Homero uero Aegyptus, à quibusdam Triton, Vir
de Plin. lib. 5. cap. 9.

Sententias autorum uarias atque multas, qui uult, requirat in commentarijs Vadiani, in Pom. Mel. b
libro primo.

Verba Plinij lib. 5. cap. 27. sic habent. Seleucia supra amnem Calicadnum Trachiotis cognomine, à
mari relata, ubi uocabatur Olmia, præterea intus flumina Liparis, Bombos, Paradisus, mons Imbarus.
Ex quibus colligo pro Nonimbarus, Bombum aut Liparim reponendum esse.

Axis siue Oxus fluuius est ex Oaxo lacu oriens, per desertā Scythiae ex regionibus
Sogdianorum aliorum suffragio grandis ab oriente ueniens aliquandiu in octa-
sum impellitur. Post hæc iuxta Dahas flectitur, & in septentrionem uersus iter ad Amar-
dos & Pelicalos illi aperitur, & limo plurimo semper turbidus in scythicum oceanum in-

R. grandi

Ninus fluuius
à Plin. Asia ad
cenfetur. Vi-
de lib. 5. c. 28.

grandi multitudine aurea deferens frustra, ut asserunt quidam labitur. Huius quidam rias incolunt Derbices, Bactriani, & Exostastae.

Oaxes, ut placet aliquibus, fluuius alter a superiori est, & per insulam Cretae fertur, & ab eo ciuitas Oaxia nuncupatur. Verum timeo ne decipiantur tales Virgilii carmine, ubi dicit, Pars Scythiam & rapidum cretae uenimus Oaxem, quum ibi cretae nomen non ponat pro insula, sed pro limo, quem semper secum trahit Oaxes.

Obrima fluuius est Tyboroni ciuitati sitae in radicibus Signiae montis proximus, in Meandrum fluuium cadens.

Alazon legē dū, ut ex Plin. lib. 6. cap. 10. apparet. Ocazane fluuius est coterminus Albanis, & Hybero atq; Cyro fluminibus uicinus. Oceanus fluuius est, ut quidam uolunt, in extremo occidente. Ego quidem inspecta Homeri litera & modo loquendi, non credo fluuium, sed ipsum mare Oceanum.

Ochus fluuius est Scytharum, transiens per Canecos & Sapeos. Ochus fluuius Indiae aqua Sogdianos. Odeffus fluuius est Macedonię apud Milesios, haud longe a Dionysiopoli. Odonia fluuius est Indorum, in oceanum tendens, cuius in ripis aiunt orti arundines tantę magnitudinis, ut uix unam. xxx. possint homines ferre.

Oeagrus fluuius est, quem aiunt Orpheu uatis patrem. Ex eo quidem quum in Thracia sit, Hebrum nasci dicunt.

Opharus fluuius est apud Caucaas & Opharitas in Lagoam fluuium defluens. Ollius fluuius est Gallię Cisalpinę ex Sebino lacu manans in Padum. Onochonus fluuius est Thessalię. Ophradus fluuius est prope Bactos. Ormigus fluuius est poetis facit, cygnis abundans Bœotię proximus. Oroatis fluuius est Persas ab Elymade diuidens.

Orga fluuius est haud longe a Tyborone oppido in radicibus Signiae montis sito, in Meandrum fluuium emergens.

Orcos fluuius est Thessalię in Peneum defluens amnem, quem penes quum purissimus sit, eum non sine suis aquis misceri, quinimmo desuper fert non aliter quam si esset oleum, nec etiā hoc modo diu patitur, & eum ab se abdicat. Aiunt enim ex inferno Dite genitas has esse aquas, & ideo flumini nomen impositum conueniens undis.

Oracea fluuius est cōfinio Persarum, tantum limi deferens unā cum Brixia eiusdem regionis fluuius, ut ceno in accessibilem faciant Persidem ex parte illa.

Oretus Sicilię fluuius est apud Panormum.

Origens fluuius est Carmanię, Hircanis portuosus, & auro fertilis.

Ornadas fluuius est, ut ego arbitror Armenię. Nā non multū distat uidetur a Tigri. Horisus fluuius est post Olympum montem, qui Milius dicitur, Olympenę ciuitati propinquus.

Oron fluuius est haud longe a Memphi ciuitate Aegyptiorum.

Orontes fluuius est Syrię ex Libano profluens iuxta Eliopolim oppidum. Alii uero dicunt, quod ex Cassio monte ei supereminente nascatur. Anthiochiam Epiphanę cognominatam præterfluit.

Orotogora fluuius est aquilonaris apud mōtanos Paropamisadas, & Hircanos Scythas effluens, in oceanum suscipitur, & incipit ab eius hostio oceanus Sericus.

Orosines fluuius est Meandro propinquus, unā secum circuncurrens Anthiochiam Simecos, Cranaosq; oppida.

Oscorus Scytharum est fluuius.

Aous fluuius est Gracię haud longe ab Apollonia uersus Macedoniam.

Ossigerania fluuius est Hispanię, & in Bethim fluuium effluit.

Ostata seu Osta Britannię fluuius est, cui supereminet Clamargantia ciuitas.

Astura fluuius est Hispanię circa quem Astures montibus syluisq; circumsepti habitāt a flumine nuncupati.

Etheleus

Etheleus fluuius est inter Mysiam & Troadem illas determinans.

Verba Plinij lib. 6. cap. 23. hæc sunt insula quæ Solis appellatur, & eadem cū bile nympharum, rubes, in qua nullū animal non absumitur, incertis causis. Ori gens, flumen Carmanię, Hytanis portuosum, & auro fertile. Ex quibus uidet Boccatum pro eo quod hic diuersis dictionibus legitur Ori gens, Origeum legisse & construxisse cum sequentibus non animaduerso, qui sequitur Hytane.

P Adolus fluuius est Lydię aureis hatenis Smyrneos irrigans agros, quæ quidem uetustate fabulæ inuenere locum, scilicet in eo Midam regem, qui a Baccho impetrauerat, ut quicquid tangeret aurum fieret, lauasse.

Pachifos fluuius est Sicilię ciuili sanguinis notatus infamia. Nam apud eum Sextus Pompeius Pompeii magni filius occisus est.

Padus fluuius est Gallię Cisalpinę, totius Italię maximus, qui quidem in celsissimo Vesuli mōtis cacumine in finibus Ligurū Gabienorum, ex Pseudo funditur mōte, seq; condēs cuniculo in agro Foroiulensi iterū uenit in lucem. Alii dicunt quod in infimis radicibus Vesuli oriat, & inter Naburnos & Mātuanos arripit primo cursum. Sed quæ litercunq; sit, ē gremio Vesuli mōtis suscitatus primo tenuis, incipit iter, demum fluminibus auctus, placido tamen incessu Taurinorum Augustam linquit a dextris, & Placentiā Romanorum coloniam, atq; Parmā, Regium Lepidum, Mutinamq; & uetustissimā cum aliis pluribus Rauennam a sinistris, Augustam prætoriā curiam, Ticinum, Mediolanū, Landum Pompeii, Veronam, Mantuam, Vincentiam & paulo longius Patauium. Et susceptis triginta fluminibus tam ex albis sinistris, quam ē dextris ex Apēnino cadentibus, ut scripserit quidam septem hostiis Adriatico miscetur sinui. Quæ distinctiū forsan erit accommodum. Is igitur turbulentus incedens, ut plurimum & incipientibus squallere niuib; Aprilis & Maii mēibus, uix sese infra alueum aggeribus hincinde coactus relicto Veronensi agro bipartitur, & duo de se grandia facit flumina, quorū quod a dextris labitur in uento a sinistris insigni oppido, quod olim forū Alieni uocauere ueteres, hodierni uero uocant Ferrariam, iterum in duos diuiditur fluuios. Qui a dextris est recto tramite Rauennam petit, & ferē usq; Mutinam & inde aliquantisper usq; Imolam maximis factis paludibus, & a quibus susceptis fluminibus haud longe a Rauenna ingreditur mare, hoc hostio portus magnitudinem faciens, adeo ut Claudius Cæsar ex Britannis triumphans Adriaticum per illud intrauerit, non solū ingenti nauigio, sed prægrauū diu palatio spectantium illud iudicio. Hoc præci dixere Varennum, quum ante Eridanum hostium dictum sit, nonnulli Spineticū uocauere a Spina ciuitate indyca, quam a Diomedea conditam ex Delphicis thesauris creditum est hostio propinqua, ex qua hodie nullum extat uestigium, & nominis fama perditā est. Varennum autem dictum est, eo quod Varenus fluuius a foto Corneliensi ueniens, quem quidam hodie uocari Santernum existimant, Pado ibidem miscetur. Hoc tamen hodie primarum uocant incolæ, quasi primum & inter alia præcipuum. Ea uero pars quæ sub oppido Ferrariensi diuisa diffunditur multas faciens insulas, quas polynesios uocant indigene, syluis plenas & accolis, postquam aliquandiu delapsa est pro parte, stagnū intrat ingens, quod etiam in mare effunditur, secundum fluuius faciens hostium, quod olim Gaptasie dictum est. Nostro autem æuo, ut nonnulli existimant, uulgo dicitur Mangiauaeca. Reliquum autem quod fluuii more effluit tertium facit hostium, quod uocauere ueteres & moderni Volanum seu Volane, ante tamē Olane dictum. Id uero flumen quod diuisum sub agro Veronensi diximus in sinistram descendere, esto sinistrotum maximas impleat paludes, recto tamē cursu mari se miscens hostium facit quartū, cui Philistena fuisse nomen aliqui arbitrantur, quum hodie uulgo uocetur Codigore idiomate incolarum. Vetus reliqua tria hostia quæ carbonaria, fossiones & Philistena, ut placet aliis uocata sunt, & sic quarti hostii uetus nomen perditum plena uidetur quum a partibus per paludes emissis ab eo quod ab agro Veronensi diuisum ueniebat, nascerent. Repletionis autē causa, fossa in transuersum ducta ad impetū fluminis moderandū uidet, quam autē fossam Assagi fecere Tusci,

R 2 quorum

als Vibient.

Hec omnia apud Plinium lib. 3. cap. 16. rectius & plenius.

quorum Adria fuit colonia, & ex transverso Adrianorum paludum, quæ septem maria uocabantur deduxere. Quam ob causam sunt qui uelint apud Brundillum effundi quicquid ex Pado obtritus effundebatur hostiis, quod ego nec credere nec firmare audeo, quum & Athesis & Brinta flumina paludes augeant, & per medias sub Laureto uico Athesis in Adriaticum pleno penetret alueo. His tamen omnibus remittit in Adriaticum multa ex ubertate Gallorum nauigiis, et multa usque etiam in Taurinos ex Adriatico sinu nauigiis petegrina suscipit, maximo incolarum atque negociatorum commodo. Volunt quidam hunc tam impetuoso cursu ex uno hostiorum effluere, ut impetum seruet, donec ad Istrum ab opposito Istriæ littore æque impetuose ruente deuenit, ei q̃ miscetur in mari, & sic per Adriatici sinus ubiq̃ dulcis aquæ haustu nautis præbeat, quod ego ridiculum puto, quum nec Ister accedat, nec procedat purus tam diu Padus. Hunc graeci Eridanum uocauerunt à Phaëtonis solis filii casu, ut iam supra, ubi de Eridano satis plene dictum est. Padus autem, quum Italos pudeat ut plurimum suis rebus à Graecis mutasse nomina, dictus est, eo quod circa fontem eius arbores abundant, picem suadantes, quas Galli padi uocant, & sic ab illis oriens nomen adeptus est. Ligurum uero lingua non Padus, sed Boduigus appellatus est, quod sonat fundo carens, cui rei argumentum est oppidum penes eum, & potissime ubi fluminis incipit altitudo uetusto nomine Boduigomadium appellatum.

* Messanicum Padusa fluuius est, quem aiunt Padi brachium quoddam Ravennam usq̃ perductum, Plin. lib. 3. Massanicum * alio nomine appellatum. Quem ego fluuium non existimo, sed fossam cap. 16. potius, qua à flumine nauigia traherentur ad urbem.

Credo esse qui Paneus * fluuius est Colchorum, cui oppidum imminet sui nominis, habens post se à Plinio uocatur Pitius li. Hemochorum multimodas gentes.

6. cap. 4. Pamisus, seu Panisus fluuius est Achaia in Alieo fluens sinu.

Panissa fluuius est Scytharum, haud longe à stagno Deuelto & Bosphoro.

Pantanus fluuius portuosus est, propinquus promontorio Gargani montis.

Pantagias fluuius est Siciliae, Pontagias ante dictus, uicinus Megarësis atq̃ Syracusanis sic denominatus, eo quod fluens per omnem audiretur insulam, cui Silentium dicunt à Cerere dum Proserpinam quaereret offensa sono fuisse impositum.

Panus ponti fluuius est. Paradissus fluuius est Siciliae.

Parapamisus seu Propanisus fluuius est Scytharum, glacie duratus plurima, & in separationem emergens oceanum, quem incolæ Amalchium uocant, quod latine congelatum sonat, seu secundum Cymbros Morimmarusa, quod mortuum mare sonat.

Parthenis Armeniae fluuius est, in Tigrim effluens.

Parthenius fluuius est Paphlagonum, haud longe à Carambi promontorio Paphlagonum, & urbes Sesamum & Cronnam, in pontum sese mergens.

Parma fluuius est Gallia Cisalpina, Parmam ciuitatem ab Apennino ueniens diuidens, & in Padum cadens.

à Mela Hypa Pacyrus fluuius est Carcinis sinus, propinquus Pōdico & Nabato atq̃ Carcinæ oppidis. ciris dicitur

Peneus fluuius est Thessaliae plurimum poetarum carminibus celebratus, hunc quidam dicunt casu exortum, scilicet cum Ossa mons Thessaliae ab Olympo monte agente terge motu separat, primo terras erupisse, & paludes, quibus laborabat Thessalia exhausta.

Alii dicunt quod à Pindo fundatur mōte, sed iuxta Gomphos oriti, qui clarissimis effluens undis Orcon, seu secundum alios Himerton * turpissimis sese undis misceri conantem spernit, illas q̃ ad instar olei aliquandiu, quasi natantes uehit, demum à se repellit. Et quum stygi & inferorū paludi aquas summi iustate ueteres dixerint, arbitror hos * Orconis undas alicubi in progressu tanquam leuiorē hiatu reperto mergi, quum omnes asserentes inueniam eum illas diu non ferre. Is igitur per nemorosa conuallia defluens quingentis stadiis nauigia defert. Inter quæ famosissimus locus est, quem Tempe uocauerunt priusci. y. M. passuum in longitudinem tendens, arboribus se in caelum attollentibus ab utroq̃

als Titaresii. Nā Com. illa dos viæ p̃top̃ pro καλὸν ex ponit. als Orci.

utraq̃ ripa, & iuga montium uisum hominum excedentia, umbram præbent placidā, & gramine uestitis marginibus inter sonoros calculos labens, canoro autem concentu læuor uidetur incedere. Esto nonnunquam exhalet fumos, & nubila condat, & ingenti sono adiacentia cuncta cōcutiat. Tandem apertiori sub cœlo fluens à Magnesia Macedonia dirimit, & in Termodon effluit sinum. Insignis fabula natæ Daphnes, quam à Phœbo dilectam aiunt, & in laurum uersam, eo quod lauris eius abundant tipæ.

Peonius fluuius est Thessaliae.

Pemessus fluuius est Boeotia, ex Helicone monte declinans, poetis gratus.

Perospus Indorum fluuius est nauigabilis, in Cabetonem Sorarum fluuium cadens.

Pingius Mesia fluuius.

Prille Tusciae fluuius apud Populoniam uetustum oppidum atq̃ deletum.

Pinarus fluuius est Ciliciae sub Amiano effluens monte.

Pira fluuius est in sinibus Histiorum Callipidas Asiaticas ab eis determinans.

Pydatus siue Atyras fluuius est Selimbriae oppido, atq̃ Bathynia flumini uicinus. At bitor hunc haud longe à Bizantio fluere.

Pyramus fluuius est Siciliae, cui Mopfos oppidum supra impositum in Ciliciā effluit mate apud Ammodem promontorium.

Pisaurus fluuius est Cisalpinae Gallia, seu potius Piceni, à quo ciuitas Pisaurum ei suæ perimpolita denominata est, in Adriaticum fluit. Hic idē est cū eo qui supra

Pitornius Marsorum fluuius est, cursu uoluerit uectus per Fucinum lacum absq̃ mixti one aquarum transit. isaurus dictus est, ut Vib.

Pixyrates fluuius est orientalis sub radicibus montis Caporæ supra Simyram ciuitatē fluit, quem aiunt uocari postea Euphratem. testat.

Plabes fluuius Venetorum est inter forum Iulii & Taruissum ciuitatem.

Plemirus fluuius est apud Orthygiam insulam in conspectu Siciliae.

Boagrius fluuius est in ora Locorum iuxta Maratonium in mare fertur.

Palestimus fluuius est in Taprobane insula orientali, effluens è stagno cui Megilba nomen & iuxta opdidum eiusdem nominis currens, tribus alueis oceano miscetur.

Policarnus fluuius est, in quo, ut ferunt, gignitur herba conferens plurimum ad cæcis agitudinem remouendam.

Polimmetum flumen est apud Sogdianos in India, per amplas solitudines à ripis, tenui coactus alueo uagans, & comperta cauetia, quasi cælum horreat fugit, & mergitur, cuiusq̃ cursum aquæ labentis sono uolentibus notum facit, Præterea & indicio alio, Nam quum areat solū undiq̃, id quod cursui superpositū est, humore semper aliquo desudat.

Ponanus Indorum fluuius est nauigabilis, Pandorum fluens in sinibus.

Ponthus fluuius est inter Scyros Mædos, per terram Thraciam nuncupatam, ut aiunt labitur, ex quo sumuntur lapides miræ operationis. Igne quidem ut ligna cremantur, quos si percusseris extinguuntur facile, si aqua perfuderis in maius excitantur incendium, tectum habentes odorem Asphalto perisimilem, adeo q̃ abominandum, ut nulla sit auis aut serpentum species, quæ his ardentibus loco possit propinqua consistere.

Potamia fluuius est Mysia, per mediam Mardanopolim fluens ciuitatem, quam quidē Traianus Cæsar amore sororis Martia construxit & nominauit.

Potercus fluuius est in insula Creta, inter Gnoson & Gortinam defluens ciuitates.

Prinas fluuius est India, apud quem Astocaligæ in Gangem fluit.

Prophthasia fluuius est, haud longe à Drangis ciuitate India.

Plinius à nostris hominibus editi, Prophthasiam non flumen, sed oppidum faciunt, uide, lib. 6. cap. 23.

Racinus fluuius est aut Persarum, aut Persis propinquus.

Rannus fluuius Indiae est nauigabilis, in Gangem defluens,

Rebas fluuius est, quem aliqui Rheum dixerunt Bosphoti faucibus proximus.

Reganus fluuius est Turingorum, & in Danubium fertur.

Vide, non Plin. mas aut So. nus legēdū sit

R 5 Rhenus

Rhenus fluuius ex Lepontiis qui alpes incolunt oritur, existentibus Vemionensibus atq; Sarmatis origini suae propinquis. Hic paruo adhuc effusus cursu duos facit lacus, Venerum scilicet & Acronum. Mox in unum ex eis redactus alueum, per fines Nantuaui, Heluetiorum, Sequanorū, Mediomatricum, Tribotorum, atq; Treuetorum uelox effertur, ac postquam propinquat oceano, multis iam susceptis fluminibus, in plures diffusas partes, multas facit insulas, quas olim barbarae nationes incoluere, ex quibus & ii qui piscibus ouisq; auium nuntiantur fuere. Ex his tamen nobilior Batavorum insula, fertur inter Helium ac Fleuum fluminis hostia, sane late reddentibus ripis, ingentē facit lacum. Fleuo dictus ubi campos inundant, & eiusdem nominis insulam amplexus est. In occidentum uero in amnem Mosam se fundit, & post insulam, Fleuo dato, multis alueis oceanum petit, suo tamen nomini tenuē seruat, per quem cum ceteris miscetur oceano, gloriae Iulii Caesaris dictatoris, a quo primo ponte superatus est, testis perpetuus.

Rhenus fluuius est Galliae Cisalpinę Bononiam Latinorum coloniam in Tuscorum positam, matteniq; inclitam studiorum radens.

* Rexinis fluuius Germaniae est, in oceanum effluens.

* Ridagius fluuius est Hircaniae grandis, Zoberem suscipiens amplissimum fluuium.

Rhyndacus fluuius est minoris Asiae, post Olympū montem, quem Mysium uocant incolae, ultra quem fluuium Dasali & Mistella a Colophonis collocata. Circa autem ripas eius immanes nascuntur angues, non quidem magnitudine corporis, sed proprietate uirtutis. Nam sole fetuente omnes in eius merguntur alueum, & frigefacti emergunt, & hiatu parulo prospectantes in altum superuolantes aues, etiam si altissimae sint, & perniciter ferantur, quasi unco tractae uestigio decidunt, & absorbentur ab eis.

Rinartus fluuius est Aegypti, qui a sacris literis torrens aliquando uocatur.

* Rissate flu. est in Pōto, haud lōge ab Anthio oppido, quod postea Apollonia dictū est.

Rhesus fluuius fuit olim Troiae propinquus, ex quo nunc, ut quidam ferunt, nullum extat uestigium, quum ante ex Ida monte defluens per septem uada ferretur in mare.

Rhodanus fluuius est Galliae, a Rhodano oppido Rhodiorum, praeter quod fluit, de nominatum. Hic uero ab alpius oritur, haud longe a fontibus Danubii atq; Rheni, & citato descendens cursu, per Lemmanum lacum, impetum feruens effertur, integerq; exiens in occidentum, Gallias aliquandiu dirimens, tardumq; Atarim deferens, labitur tandem in meridiem flexus, susceptis Isara atq; Druentia nō minus se uelocibus inter Volcas & Carnates apud Heracleam oppidū uno hostio, & paulo ulterius duobus aliis in Tyrrhenū mare impetuosis diffunditur. Ex his hostiis unum dicitur Hispaniense, aliud Messapinum, tertium uero quod amplissimū est, Masselioticum nōcauere priores. Insignis quidem non solum magnificis euentibus, quos se penes iam dudum uidisse potuit, sed Auinione sibi superimposita ciuitate Babylone noua, aqua quam & summus pontifex sacrumq; fratrum eius collegiū humana atq; diuina tractantes, & cernere & exorcismos audire potest, potuitq; iam diu.

Rhodius fluuius est Troianus ex Ida defluens monte, ex quo nedum aqua, sed nec quorsum efflueret etiam a perquirentibus inueniri potest.

Rhoda Indiae fluuius est.

Rhode flu. est Scytharum apud Crobyzos effluens.

Rubico fluuius est, ubi quondam Italiae prouincia inter Ariminum & Rauennam a prouincia Galliae Cisalpinę a Romanis ducibus separatur, paruos quidem e uicinis montibus in Adriaticum effluit, hodie uocatus ab incolis Pisciatello, uix cognitus.

Rubiacus seu Rubricatus fluuius est Hispaniae apud Illegetas seu littora Bargionis inter Suber & Colobim fluens.

Rutuba fluuius est secundum quosdam ex Apennino in Tyberim fluuium defluens. Alii uidetur eum dicere propinquum oppido Albio Intemelio, quod propinquum teor promontorio Monaco in sinibus Ligurum.

Verba

Verba Plinij sunt ex lib. 4. cap. 11. Astice regio habuit oppidum Anthium, nunc est Apollonia, flumina Panissa, Rira, Taurus, Orofines. fortasse igitur, Rira hic restituendū, quāquā leuori iudiciū relinquo.

Sabaris Calabriae fluuius apud ciuitatem Tutim, cuius aqua, ut ferunt nigredine obscuratur, atq; pecudibus potae afferunt ubi Cataris ei propinquus affert albedinem, quod & incolae testantur, nam qui Sabariam incolunt, & crispas habent crines & fulci coloris sunt. Qui uero Crathim candidiores sunt, & coma porrecta.

Sabis fluuius est in ora Carmaniae, a quo coli uineas agrosq; incipiunt.

Sabim fluuius est Normorum.

Sabarus fluuius est inter Histrum & Nauportum.

Sabris fluuius est Britanniae, a quo Sabro quodam in eodem demerso iussu Gontolcenae cuiusdam Britannicis imperantis denominatus.

Sagta Calabriae fluuius est, uictoria Loctensium, & Crotonensium clade memorabilis.

Sala fluuius est Mauritaniae, cui & Sala oppidum superimpositum est, a quo per Autolurum gentes in Atlanticas solitudines deueniunt.

Sala Germaniae fluuius Salabas diuidens a Toringis.

Salia Hispaniae fluuius est.

Salsus Hispaniae fluuius est haud longe a Corduba.

Samarius Hiberniae fluuius est per Chenelcunniliam effluens regionem.

Sandanis Persarum fluuius est Xethis per Carmanianum defluens.

Sanga Cantabrorum est fluuius.

Sangarius fluuius est ex Adoteo oriens monte & per Hircanos Phrygesq; decurrens autem harenis, grandis quidem susceptus a Gallo & Tymbro seu Tymbrogio, & medius ferē inter Ponticum & Cilicum mare haud longe a Troia in Propontidem labitur, hunc quidam Corialum uocauerunt, cui superincidit Egradiuni ciuitas, olim regia Midae, & castellum Berecynthium, & ab eo incipiunt Mariandri.

Sanguinus fluuius est ex Apennino inter Sulmonem & Vulturum fluens, ad ultimum Vulturno infunditur.

Sapis fluuius est Galliae Cisalpinę Cefennam ciuitatem subter labens, & in Adriaticū sese fundens.

Sardabala fluuius est Mauritaniae, Timici atq; Tigauae ciuitatibus uicinus.

Sarmaticus fluuius est apud Sarmatas in oceanum fluens, & ab eo mare Sarmaticū est.

Saros fluuius est ultra Taurum montē, insignis Heraclii imperatoris uictoria, & Cossis Persarum clade.

Sarnus fluuius est Campaniae ex Apennino in Capream insulam tendente, pluribus in locis uasto saxei montis murmore funditur adeo abunde, ut non ante exierit quam amplissimas paludes fecerit incolis, nebulis quibus semper abundant in festis nimum, ex quibus tandem in alueum coactus Pompeianū sub Vesubio monte irrigat agrum, & pauco contentus cursu, nec alicuius alterius comitatus undis, satis tamen aquarū copiosus, haud longe a stabia Tyrrhenum ingreditur mare, hic apud Sarnum oppidum, quod fontibus eius imminet ligneos fustes, paleas, frondes, & quodcumq; in eū cadat lapideo paucis in diebus cortice tegit, & assidue agens materiam praebet incolis, ex qua domos conficiant. Ex hoc Neronis Caesaris iussu paulo altius a radice montis inchoatus pilis fontibusq; latere cocto factis, superaedificatus aqua ductus est, & ad Mylenā usq; protractus est, habens ut arbitror. xlv. M. pass. longitudinis, ibi uero, eo quod Baianus sinus ob sulphur portabilium aquarum penuriam patitur in piscinam uastissimā magnitudinis fundebatur, & defectum totius orae illius, sua copia maximo incolarum comodo restituebat, hunc Sarnum aliqui, minus aduertentes Arnū Florentie fluuiū putauere.

Sardabale Numidiae fluuius est, & ultra commune regiae gentis monumentum.

Sars fluuius est per agros fluens non longe ab eius ortu, & turrem Augusti quam eog nominant memorabilem pontum inuat.

Nostri Plinij
non Sabaris
sed Sybaris
habent, uide
Plin lib. 31.
cap. 2.

Est & alius
Parthorum de
quo Plin. li. 6.
cap. 25.

als Satur.

Sarmoneus fluvius est Cilicie iuxta Pidasum civitatem fluens.
Satur fluvius est Italiae, quem penes C. Mevius consul Romanus, Aricinos, Lavinos, Veliternos, & Ancios Volscos acie fudit.
Saus, quem supra Sabum diximus, fluvius est Pannoniae, in Norico nascens, ex monte Alpione. Alii dicunt ex alpiibus Carnicis, in quibus forsitan Alpion est per Colapianos ac Breucos cadens, in quo Colapis mergitur fluvius, iuxta oppidum Sisciae alveo gemino insulam faciens, quae Segeftia appellatur. Praeterea & Bacunnus descendit in Saum apud oppidum Sirmium, Demum ipse Saus apud Taurinum miscetur Danubio. Alii dicunt ubi Mirse vocatur. Volunt quidam per hunc fluvium Iasonem à Colchis remeantem Argon traxisse navem in Adriaticum transiturus.
Saueranus fluvius est Hiberniae, effluens per regionem Corgagiam, Blagmae montis in radicibus natus.
Saunius fluvius est Cantabrorum per Auatiginos & Orgenemos fluens.
Sausus & hic Cantabrorum est fluvius, sonoro cursu cadens à Caria.
Saxum flumen est Mauritaniae, praeter Surrentinum promontorium ultra quod Aethiopes incolunt.
Scalde fluvius est Galliae apud Belgas in Mosam fluens.
Scaldus fluvius est in Armenia maiori, haud longe ab Athiso oppido.
Scitra fluvius est apud Mauritaniam Caesariensem.
Scopius fluvius est minoris Asiae, Bithyniam determinans à Galatia.
Scotenna fluvius est Galliae Cisalpiniae seu Aemiliae inter Bononiam Mutinamque fluens tendit in Padum.
Scuta etiam Cisalpiniae Galliae fluvius est, aequè in Padum fluens.
Sepetus, ut quidam dicunt Campaniae fluvius est apud Neapolim, quem ego vidisse non memini, nisi is sit rivus potius qui è paludibus sub monte Veseno inter radices eiusdem montis atque Neapolim in mare effluit innominatus, nec alterius nedum aquae, sed nec uestigia usquam apparent.
Sebonides fluvius est Galliae.
Selinus Messalorum est fluvius, à quo Selinis denominata civitas, plurimo abundat appio. Credo ubi Messalorum scripsi, dici velit Messaniorum, quum per quosdam clarios viros hunc esse fluvium manifestum sit.
Selliis fluvius est Epyrri.
Sena fluvius est in litore Adriatico inter Sapim & Aufidum, hunc ego arbitror apud Senogalliam fluere, tamen non asseco.
Sequana fluvius est Galliae, à Belgicis Celtas separans, secusque in partes Parisium & Leuteciam, Parisiorum insulam facit.
Senitis minoris Asiae fluvius est, inter Bithyniam currens atque Galatiam.
Setheries fluvius est Seytharum haud longe à promontorio Cimora.
Zethis Persarum est fluvius per Carmanios fluens.
Semirus in extremo uersus Siciliam Brutiorum fluvius est.
Sexus fluvius est apud Menubam.
Siborus fluvius est Italiae Praestano sinui atque oppido propinquus.
Siciliensis fluvius est apud Sogomam.
Salsus fluvius est Persarum, arbitror ubi Macedonum portus & Alexandri arae sunt.
Sigania fluvius est Seytharum apud Agnicam regionem.
Saganus fluvius est iudicio meo Persarum, quum in promontorio quodam sit ubi Macedonum portus & Alexandri arae sunt.
Sidenus fluvius est apud Sidonos, eoque alluitur oppidum Balemionium.
Syderis fluvius est mari Hircano proximus & Mazii fluvio.

Sycoris

Sycoris fluvius Hispaniae est iuxta Ilerdam inter Surdonum gentes effluens, ab hoc se denominatos aiunt Sicani, quia inde Siciliam seu Aufoniam priores uenere sui.
Sigora seu Sigoron fluvius est Indiae ex Caucaaso prorumpens, & in Gangem fluens.
Sigrada fluvius est minoris Asiae ex Didimo fluens monte, & propinquus Marso.
Silarus fluvius Lucaniae, Salerno civitati proximus, quae & ab eo creditur nuncupata Siler & Venetorum est fluvius de montibus exiens Taruifinis, & Taruifium civitatem alluit.
Silis fluvius est per agradas, adeo ut ab Alexandri Macedonis exercitu creditus sit Tanais. hunc quum Scythiae omnes Silim uocent, Bactriani soli Laxatem nominant.
Silus Persarum fluvius est, ex Susianis descendens montibus.
Simetos fluvius est Siciliae, iuxta quem ex matris alveo Palisci Iouis filii excerpiti sunt, & usque ad tempus patris infossi, haud longe ab urbe Catinenfi in mare effluit.
Simiberus fluvius est per Cataoniam Cappadociamque decurrens.
Sinope fluvius est Symbero propinquus.
Simois fluvius est ex Ida Troiano defluens monte sub Ilione decurrens, prope mare mixtus Xanto facta palude, apud Sigeam promontorium in mare cadit, nobilitatus qui dem carmine poetarum, & Aeneae Troiani natiuitate. nam apud eum aiunt illum Anchisi Venetem peperisse.
Singilis Hispaniae fluvius Astigitanum coloniam alluit, navigabilis ab ea eousque quod Beti miscetur.
Sinneus fluvius est Hiberniae, ex lacu maximo Conantia Momoniamque regiones determinante prorumpens. Et quum inter ceteros insula obtineat principatum, non uno contentus alveo, in duas effunditur partes, quarum una uersus austrum tendens Chilesorensem alluit civitatem & complectitur Limericum, distinctisque meatu duabus Momoniis Brendanicum ingreditur oceanum, reliqua uero in arctum iter arripens Moediam & ultiores Vloniae partes à Conantia segregans in oceanum labitur Boreum.
Sinnus Syriae fluvius est, Lyco flumini atque oppido Ippo, quod & Alexandria dicitur uicinus.
Sirapus Lucaniae fluvius est.
Simus Thraciae fluvius est cadit in Hebrum.
Siris fluvius est faucibus Bosphori propinquus.
Sirius fluvius est minoris Asiae inter Bithyniam & Galatiam.
Sirus fluvius est Italiae apud Brutios seu Salentinos, in quo quicquid inieceris cito faxeo uestitur cortice.
Sissus fluvius est Germaniae in oceanum emergens.
Sitecus fluvius est Siciliae haud longe à Carina civitate.
Sitiogagus in sinu Persico seu Persis propinquus.
Siurus fluvius est Hiberniae ex Blagniae montis radicibus profluens, & per Archiphiam & Tribaciam funditur, atque apud Gancefordiam à mari suscipitur.
Slana & hic Hiberniae fluvius, ex eodem monte prorumpens, sed per Guessefordiam cursum agens.
Slicheus aequè fluvius est Hiberniae per Chenelcunilam exiens regionem.
Soban fluvius est Africae, Nili pars.
Sodinus fluvius apud Persas est clarus.
Sorobin Hispaniae fluvius est in Hebrum, seu in Supronem, seu alterum ex alveis eius mergitur.
Spargerus Graeciae fluvius Taumaciae, atque Hippate oppido propinquus.
Sperchius Thessaliae fluvius est, cuius in faucibus Termopilarum angustiae sunt, in Pegasum exit sinum, ex quo Argonautae Colchidum petentes soluere navem, huic Sperchio, si rediisset, uouerat comas suas Achilles.

Spinori

Silis Plin. lib. 3, cap. 18.

Hec à Plinio Colonia dicitur, Symberi autem metio nulla sit, uide lib. 6, cap. 2.

als Siris.

Vib. seq.

ut Plin. lib. 3, cap. 10.

als Ecrestic.

Spinon fluvius est hand longe à Roma.
Sceenus fluvius est Thraciæ cui Matonia adiacet regio, & nemora Zonæ quæ Orphei cytharæ cantum secuta sunt.

Straga Persarū est fluvius uehementia niuium adeo congelascens ut more solidi saxi uiam præstet euntibus.

* Scatos fluvius est ex Caucaſo cadens citra Syderim fluvium in Hircanum mare.

Strymon Thraciæ fluvius est in Hemo monte natus, Macedoniā diuidens à Thracia. hic in septem, ut aiunt, diffunditur lacus, atq; coarctatur ripis, uel cursum dirigat, cuius in marginibus dextro à latere Thraces Denſaletæ & Medilapides habitant, alueo autem Diggetes atq; Beſſi multo cogitur gelu.

Subi fluvius est Coſſetaniæ regionis ubi colonia Theracon à Scipionibus olim condita, ut à Pœnis Carthago.

Subulus fluvius est occidua Aphricæ, nauigabilis atq; egregius, defluens præter coloniam Bonafam.

Sucto fluvius est Hispaniæ in eum Hiberi alueus, qui Supranenſis dicitur, defluit.

* Sura Persarum fluvius est cui imminet oppidum Sufis Menonis, ut aiunt opus.

Suria fluvius Colchorum est, & ab ea Surium oppidum eidem imminens, ubi Phasi Colchorum miscetur fluuiio.

* Surgis fluvius est in Neueis, cuius in exitu oppidum ob eodem denominatum.

Suthul fluvius est Numidiæ à meridie trahens originem.

^a Crynis fortasse, ut apud Plinium lib. 5. ca. ult. Alioqui Semirus fl. Locrorum à Plin. quoq; dicitur.

^b Zetis à Plinio non fluuij nomen dicitur, sed oppidi in Carmanis. Vide lib. 6. cap. 25. Mela uero ait, Cethis per Carmanios supra Andanis & Corios effluunt, lib. 5.

^c Verba Plinij sunt, Flumina, Andricus, Pinarus, Lyxus, sinus Ificus. Oppidum Ifſos, inde Alexandriæ flumen Chlorus, oppidum Aegæ, lib. 5. cap. 27. Mirum ni hic Sinus Ificus pro proprio accipit Boccat.

Tader fluvius est Epiri inter Apolloniam & Dyrrachium.

Tader fluvius in Tarraconenſi provincia Carthagenenſium rigans agrum.

Tagus Hispaniæ fluvius est, aureas, ut ferunt habes harenas, & ob id insignis plurimum, quem à Carthagine Hispana cui proximus oritur, denominatū quidam dicunt, quod ego nō credo. Huius in marginibus Segobricenſes Celtiberū caput, Carpetani atq; Toletani inſidēt, nec à Betula longe funditur in oceanum prope Vliſſypponē mergitur.

Taigeta secundum quosdam Laconia fluvius est, in quo uetusto more Lacones frigate aquæ filios durare conſueuerant.

Talander seu Talandrus fluvius est Italiae inter Heracleā, & Metapontū, ciuitates Bruttiorum seu Salentinorum.

Takamentum fluvius est Venetiæ, Cōcordiæ coloniæ propinquus, nec ab Aquileia longe distans.

Tamaris fluvius est Scytharū apud Archos populos Ponto uicinus, & ut placet aliquibus à Tamiri Scytharum regina denominatus.

Tameſis celeberrimus Britannis est fluvius ab intrinsecis inſula ueniens, & in oceanū cadens, nauigiis mediterraneis incolis accommodus est.

Tamuda fluvius est Mauritaniæ nauigabilis, cui & Tamuda oppidum fuit supra impositum.

Tanager fluvius est Lucaniæ.

Tanais borealis est fluvius ingenti cognitus fama. nam quum à Tanao olim Scytharum rege denominatus ſit, ex Ripheis montibus sub æthoo prorumpens præcipiti curſu tendit in orientem, & poſtquam diu oberrauit, uelocitate ſua pugnans, ne frigore coſtat in glaciem, in occidentum uertitur, multas Sarmatū atq; Scytharum irrigans nationes, nec diu ante in meridiem mergitur, quā à palude ſuſcipiatur Meotide, quā adeo late longēq; ampliat, ut prægrandis ab ignatis mons arbitretur ſinus, quā Mæotici, Vali, Serbi

vib. ſeq.

Tamaris à Mela Hispaniæ aſcribitur.

Serbi, Atechi, Zingi, Pſeſſi, aliq; incolunt populi inde tamen curſu ſuo Europa ab Aſia ſeparata in pōrum Euxinum iuxta Theodoſiam urbem ingreditur. Huius in ripis apud Roboſtoros terminum aiunt inſeris Alexandri Macedonis, atis ab eodem impoſitis ſuiſſe ſignatum.

Tanam fluvius est Aphricæ.

Tanarus fluvius est Gallia Cīſalpina in Padum tendens.

Tanatis fluvius est Meliæ oppido Pitanae propinquus.

Tapſus fluvius est Aphricæ iuxta Ruſicadem. Vib. ſeq.

Taras fluvius est Adriæ. Vibius Epiri

Tarus fluvius est Gallia Cīſalpina, ex Apennino in Padum fluens.

Tabellicus fluvius, ut nonnulli dicunt Sanſoneniſium, ego autem credo quod Aſia minoris haud longe à Marſia fluuiio.

Taurominiſ fluvius est Sicilia inter Syracuſas & Meſſanam, à quo oppidum Taurominiſ dictum, quum aliter Euſeboneora appelletur.

Taurus fluvius est minoris Aſia, propinquus Pamphyliæ.

Telaulus fluvius est Liburnorum. Telis fluvius est Sardonum.

Tembrogius fluvius est Phrygiæ ſeu Myſiæ in Sangarum fluuium decidens.

Temedius fluvius est Ioniæ, qui à Glauco ſuſcipitur fluuiio.

Theodorus fluvius est Hiberiæ, auri ſecum plurimum ferens.

Zerbis fluvius est Arabiæ per Gurdyas & Alonos fluens, cadit in Tigim.

Theſprotiæ fluvius Butthoto oppido propinquus, in Ambracio ſinu.

Terias fluvius est Sicilia non longe à Bituntina colonia.

Terias Siciliae fluvius Catinae proximus ciuitati.

Teriodes fluvius est naſcens in campis Scythicis, & in Caſpium cadens mare.

Termus fluvius est Umbriae, alii dicunt quod de monte Tauro naſcitur, forſan alius est.

Thermoodon fluvius est apud Chalybes Paphlagonibus proximus haud lōge à Theſſalici oppido, huius quidē ripæ ab Amazonibus diu habitatae fuere, & ideo Amazonius ab aliquibus uocatus est, nam & labitur præter radices Amazonii montis, alii dicunt Thraciæ fluuiū fuiſſe. Quidam in ſinu Smirneo, minor. Forſan alii ſunt eodem nomine nuncupati, is quidem à Colchis diuidit Amazonas.

Tetſos fluvius est Colchorum Agniticae regionis.

Tyberis fluvius est Italiae cui periturarū rerū ſub Romanis ducibus uidiffe gloriā conſeſſum est. hic in Apennino naſcitur paulo altius quam noſter Arnus, & deſcendēs primo Tuſciā ab Umbris diſterminat, hinc Peruſio, inde Aſiſio poſtergatis, etiā pluribus auctus fluminibus. Veio iam omiſſo Romam terū dominam in partes diuidit duas, & apud Hoſtiam ſeparatis Hetruſcis à ueteribus Latinis Tyrrheno miſcetur mari, titulorū multitudine inſignitus. Huius autem nominis quum antea uetiſſimo uocabulo Albula dice-retur, multiplices priſci reddidere cauſas, quas ego quod ſolus habuerim impetium, & per ſæpe præcioſo martyri ſanguine coloratus ſit, dixiſſe nō pigebit, & quæ præter hoc habu-erit nomina ſuperaddam. Opinio igitur uulgatior est hunc à Tyberino rege Albanorū caſum eodem ſummeſſo ex Albula Tybetim nominatum, eumq; eius dixere eſſe ſepulchrum. Sunt qui dicant longe ante hoc illi nomē impoſitū, aſſerentes regem quendā fuiſſe Tuſcorū, cui Tyberis nomen erat, qui quum pyratice inſeſtaret mare, ſeu ui, ſeu aliter, non dicunt, hunc aiunt eum in fluuium fuiſſe demeſſum, ex quo illi Tybris nomen appoſi-tum. Alii uolunt à Tebri quodam uicino Veientum Regulo Tebrim fluuium primo ap-pellatū. Nonnullis placet eum dictum à Tybri rege Aboriginum iuxta eum dimicando inſeſtato, qui forſan is fuit, quem alii aiunt à Glauco ſeu à Tadiſico minoris regis filio ibidem occiſo. Quidam uero quā à cadibus regum longe aliam rationem conan-tur oſtendere cur Tyberis ex Albula uocitatus ſit, dicētes uetiſſimis temporibus Athe-nienſes à Syracuſanis Siculis ſuperatos, ex quibus cum ingens multitudo captiua eſſet, omni

als Coſtobom-cos.

* Plin. li. 5. c. 4. oppidū nō ſus-men uocat.

Vib. ſeq.

* Hunc alueum maris Plin. ap-pellat lib. 5. cap. 31.

* Telmeſius. Plin. li. 5. c. 28.

Thucydides lib. 6.

als Ecreſſite

omnis à Syracusanis ad effodiendos montes & munimenta addere ciuitati exposita est, ac inde coacta ad fossam intrinsecus petagendam, quæ admissio flumine repleta munitionem reddidit ciuitatem quàm fossam, eò quod pœna & iniuria hostium superatorem facta sit Ybrim uocauere diu. Demum quum ad Italiã transisset, & eam partem ubi postea Roma condita est, tenuisset, & usq; Rutulos & Ardeã, quare à poeta dictum est, fines usq; Sicanos, Albulam fluium ex parte una loco munimenti habentes, ut fossam apud Syracusas habuerant fluuium nomen imposuerunt, quod ante Syracusanæ fossæ delectant, & eum addita in principio. T. uocauere Tybrim. Variè quidem, sed impossibilis nulla, quæ potior lectori uidebitur, illam probet. Fuerunt præterea etiam post conditam Romam, & alia quædam fluuii nomina. nam & ab aliquibus Rumon appellatus est, quasi ripas ruminans & extendens, & in sacris Sorianus à pœnificibus dicebatur, & non nulli in parte urbis illam uocauere Tatentum, ad quem Valesius rusticus à familiaribus pro salute filiorum obtinenda missus est, & ara Diis patris atq; Proserpinæ comperta obtinuit quod petebat. Sic autem uocatus est, eò quod ripas terat. Est præterea aliquãdiu nauigabilis, & potui accommodatus totus, & de eo ista sufficiant.

Ticinus fluuius est Galliæ Cisalpinæ ex Verbano lacu procedens, adeo limpidis effluit undis, ut etiam minimi calculi intuenti profundum aluei non abscondatur. Alluit etiã Ticinium, quæ & Papiã, olim nobilissima ciuitas, & Lōgobardorum regum regia. Traxit præterea, ut fertur aureas harenas, & pisces optimos nutrit, & potissime thimolos. Pado postremo miscetur, insignis clade, Cn. Scipionis & Hannibalis Pœni prima post superatas alpes uictoria.

Thicis fluuius est ex Pytheneo monte ad Clodianum Rhodam Hispanorū oppidū. Tirus fluuius est apud Arlias Liburnorum gentes, non longe ab Aquileia. Cetius fluuius est susus à monte Pindaso & Pergamum clarissimum Asiæ oppidum præterfluit.

Tichis Plini. Tichis fluuius est Hispaniæ propinquus emporiis ab Hispanis Græcis atq; Romanis mixtum habitatis.

Tifernus fluuius est Italiæ, Larino & Cliterniæ oppidis propinquus, nec à Gargano monte remotus.

Tygris Armeniæ maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam à nostris unus ex quatuor paradisi deliciarum exeuntibus affirmatur. Is tamen secundum alios ex Panchœra monte è fonte conspicuo in planicie, loco qui Deges ¶ appellatur primo terris euomitur, nec quidem totus aut uelox, quin immo tarde effluens Diligito appellatur. At quum Mædorum fines attingit repentinus factus Tygris nomen assumpsit, sic enim sagittam uolucem Mædi uocant, nec diu & comperto Arius lacu cursu q; seruat uolens, & in teget atq; discolor per illum effertur adeo inamicabilis lacui, ut ex eis quos gignit piscibus nullum suscipiat, nec ex his quos ipse fert aliquem lacum intare permittat, quem postquã præterit facto Tauro monte obuio antro mōtis immergitur, & per latebras mersum in aduersam partem uluas, & purgamenta plurima secum trahens effunditur apud lacū qui Zoroanda seu Zomada appellatur omnia demersa fetens, factus q; iterum fluuius lacum, cui Tepidis nomē est, transiens in cuniculos mergitur iterato, & postquam xxv. M. passuum occultus excurrit, tertio redditur terris in regione Sophen circa Nimpheū, adeo propinquus Arsanis fluuii in regione Artheni, ut quū quacūq; ex causa intumuerint, seruat sibi quisq; undis suis confluant unā, cuius rei testimonium lenior Arsanis cursus est, qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto Tygri. Qui susceptis ex Armenia clariis fluminibus, Partheni, Agnice, Phorione, Arabas, Oreos, Adiabenes q; disiungit, & ut asserunt aliqui, Niniem in partes diuidit, & Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Gordyëorū circa Apamiã, Seleuciã, atq; Babyloniam. xxv. mil. passuum in alueos diuisos duos funditur, quorum unus quem Meridientem uocant Seleuciam atq; Messenem alluit. Alter autem in septentrionem uersus campos Caucaſi irrigat, & ubi in unum

unum redire alueum Tigris dictus est. Hydaspem nobilissimum flumē recipit, atq; Coaspem ex Moedia. Inde inter Seleuciam & Chaldaicos lacus descendit, quos unā secum auget Euleus fluuius, eos q; dicūt aliqui Euphratis hostia. Verum cum hoc lx. mil. pass. ampliauit, uasto effusus alueo dextra Carnicis oppidi Persicum in mare defertur. Nec uno tamen hostio, sed pluribus miscetur eidem. Nam uni dicitur Attoch, alteri Suffiene, tertio septentrionali Barbetasse insidet oppidum. Alii uero dicunt hunc rubro infundi mari.

Timachus fluuius est Meliæ, in quo solum aiunt lapidem, quem toticulum appellant, reperiri.

Timauus Venetorum fluuius est, Cōcordiæ atq; Tergestæ oppidis proximus. Ex monte quidem grandi per ix. ora effusus amplissimum ante alia fontem facit, ex quo uno tantum exiens alueo, in Adriaticum funditur mare in sinu Tergeſtino. Fuere tamen qui putauere hūc fluuiū apud Antenoridas esse, & ex Euganeo monte fundi, quod falsum est.

Thimbra fluuius est Troianus, in Sangarium flumen exiens, penes quem templum erat Apollinis, qui & Timbreus à flumine denominatus est. Verum alibi dicitur à Tymbra herba qua locus abundans est. In hoc templo per insidias à Paride Achilles occisus est.

Tipnis fluuius est, Occensi ciuitati propinquus.

Tyra fluuius est Macrocenis montibus propinquus, oppidum eiusdem nominis in ripis habens, non amplius longe à Pseudoſtomo Histri hostio cxxx. mil. passuum.

Tyrus fluuius Lyburnorum est, ladae coloniae propinquus.

Tyrus fluuius est Armeniæ. Ego puto quem supra Cyrum diximus, eò quod proximū Cambisi dicant esse, sed in Hircania & Scythia illi sunt.

Titanus fluuius est Mysiæ, à quo & ciuitas denominata est.

Titaresus fluuius est in Peneum fluuium effluens, nec recipitur tamē, hunc supra Orcon uocauimus. Et quia ibidem de eo, & post hæc ubi de Peneo dictum est, sufficit.

Togifonus fluuius est Venetorum, ex agris Patauorū in paludes quas Padus & Athesis fecere, effluens apud Brundulum in Adriaticum mixtus cadit.

Cobum fluuius è Caucaſo monte ruit, & per Suauos defluit.

¶ Tonat Sabæorum est fluuius.

Torius, aliàs Torin fluuius est Hispaniæ, Valentiae, Sagunto q; propinquus.

Tormaidon Siciliae fluuius est.

Tormenium fluuius est nauigabilis, circa quem Paritæ & Ichthyophagi deinde sunt, haud longe ab Alexandria, quam Alexandri Macedonis iussu constituit Leonnatus.

Tragodites fluuius est Aegypti, Arsicen ciuitatem præterfluit, quem Ptolemæus Philadelphus à se Ptolemæum appellari iussit.

Tarſimetus Lydiæ fluuius est.

Vib. Seq.

Trebia, aliàs Treuia fluuius est Galliæ cisalpinæ, haud longe à Placentia ciuitate ex Apennino in Padum fluens, nobilitatus secunda uictoria Hannibalis Pœni, & clade L. Sempronii consulis.

Triopola, qui & Assolus fluuius est iuxta Albomagarenſium.

Tripolis fluuius, cui ¶ Foctitæa oppidum proximum, & Tripolis supereminet castellū.

Chryſorhoas fluuius est Colchorū apud Absilas, & Sebastopoli castello propinquus.

Tritinobelunte fluuius est Cantabrorum, Deuales cingens & Decium.

Triton fluuius est Africæ ad Philenorum aras ex palude uasta, cui & Triton nomē est memorabilis aduentu primo in terras Mineræ, ut incolæ ueteres credidere.

Trito fluuius est alter à superiori, secundum quosdam in campis nascitur Dardaniis, & in Aegeum effluit mare.

Truentus fluuius in Adriatico littore, hodie Picenos separans ab Abrutinis, cui Esculū oppidum supereminet, & sitmo Piceno propinquus est.

Tubero fluuius est per desertā Aethiopiæ inter cineres pulueres q; potius, quàm ripas solidas in tubrum effunditur mare.

Pli. li. 6. ca. 4. al. Thamar

Tuberū à Plin. uocatur lib. 6 cap. 25

Vib. Seq. al. Pharnace Pli. li. 6. ca. 4.

- Tucia fluvius est non amplius sex mil. pass. ab urbe distans.
Turbidus Aegypti fluvius est, ab Aegyptiis segregans Philistinos.
Durius fluvius est Hispania, Valentiam paruo intervallo præterfluens, & in Supro-
nensem Hiberi sinum decedit.
Tusca fluvius est Numidiæ, haud longe ab Hippone regione.
Tamnada flu. est Mauritanie citra montes, quibus septē fratres nomē est, cui Rosicada
Mela, Tamus & Siga parvæ urbes propinquæ, & portus cui ab amplitudine Magnus cognomen est.
da ut Pl. a Plinius autem pro Thici videtur Obrin posuisse, id quod & Vadianus in Melam annotavit.
b Plinius lib. 35. cap. 8. fluvium in quo coticula inuenitur ex Theophrasti sententiā Tmolū, nō Timachio
uocat. De Timacho autem in descriptione Mesie meminit lib. 3. cap. ultimo.
c Verba Plinij sic habent lib. 6. cap. 29. Et uia omnes, inquit, Arfinoē ducunt, conditam sororis nomē
ne in sinu Charandra à Ptolemæo Philadelpho, qui primus Troglodyticen excussit, amnem qui Arfino
en præterfluit, Ptolemæum appellavit. Ex his, arbitrator, apparet, quid hic à Bocatio erratum sit.
d Sic Mela. Plinius Tuborum fluvium Carmanæ quoque quendam facit. Vide lib. 6. cap. 25
V Aldanus fluvius est Pannoniæ, non ignobilis in Danubium fluens.
Vallus Phrygiæ fluvius est.
Vandalicus fluvius est ab extremis erumpens Galliæ, à quo denominati sunt Vandas
hipopuli in ripis habitantes eiusdem.
Varramus Venetorum est fluvius, & labitur apud Anassum.
Verraga fluvius, cuius Babylonii margines incolunt, cadens in Varragam.
a Varraga & hic Babyloniorum fluvius.
Varus fluvius est grandis, ex alpihus fluens ultra Niccam, Galliam transalpinam à cis-
alpina separans, vetustissimus Italiæ terminus.
ais, Carisse Varetus fluvius est apud Cappadocas * Clariæ oppido propinquus.
Varisus fluvius est apud Foroiulenses.
Vaternus fluvius ex agro fori Corneliensis in Padum defluens, quē hodie arbitror Sa-
ternum vulgo uocant.
Idubeda fluvius est Hispaniæ in regione Illegionum, propinquus Sagunto oppido,
fide integra in Romanos socios clarissimo.
a Vebar flu. est apud extremas Indorū sylvas, quē penes nascuntur elephantes plurimi.
Nelo flu. est Celicus cognominatus apud Celtas, & promotorio Celico propinquus.
b Vestigia fluvius est in extremis Italiæ uersus Siciliam, haud longe ab eo loco ubi iam
dudum Caulon oppidum fuit.
Vfens fluvius est Galliæ cisalpinæ, inter quem & Athesim fluvium Hifiones habitaue-
re, quæ Romanos apud Alliam expugnauere, qui ex alpihus cadens fuit in Padum.
Vib. Seq. Vfens alter à superiori fluvius est Volschorum, haud longe à Terracina in Tyrrenū de-
Vindus fluvius circa Augustam fluens.
Virdis fluvius à Picenatibus diuidens Aprutinos, & in Truentum cadens, memorabi-
lis: eo quod eius in ripam, quæ ad Picones uersa est, iussu Clementis pontificis summi,
ossa olim Manfredi regis Siciliæ, quæ secus Colorem Beneuenti fluvium sepulta erant absque
ullo funebri officio deiecta fuerunt à Consentino consule, eo quod fidelium commu-
nitione priuatus occubuerit.
Vib. Seq. Vitibus fluvius est Laconum, apud quem sunt qui dicant Hippolytum equis tractum
arte Aesculapii medici in uitam reuocatum, & ob id postmodū Virbium à flumine no-
minatum.
a Vistula fluvius est Germaniæ.
Vistillus, seu Vistula fluvius est Germaniæ, & Dacis propinquus tendit in oceanum.
Vluleus Dyrrachii fluvius est, ex quo Dyrrachio ministrantur aquæ. Vib. Seq.
a Vmber fluvius est grandis, Albaniam à Loëgia diuidens, sic nominatus ab Umbero
quodam in eum Locini iussu deiecto.
Vmbro fluvius est Tusciæ, nauigabilis inter uadas Voliternas & Populoniæ Hetrus-
corum

scorum uetustissimam ciuitatem in Tyrrenum effluens.
Vogelus fluvius est, Lingonensium ripas cortodens.
Vommas fluvius est Italiæ, Adriæ coloniæ & agro Prætuliano propinquus.
Vrpanus flu. est Pannoniæ, nō ignobilis in Danubiū effluens haud lōge à Taurinō.
Visurgis fluvius est Germaniæ clarus, & in oceanum fluens.
Vlat Mauritanie Cæsariensis fluvius est, haud longe ab Ampsaga atque gente Habadū.
Vulturius flu. est in Samio oriēs, & rapidissimo cursu uoluēs saxa, per Capaniā labi,
Capuamque olim potentissimā ciuitatē alloit, & in Tyrrenū haud lōge à Cumis mergit.
Plinius Narrogam uocat lib. 6. cap. 26. uniusque tantum, non duorum (ut hic) mentionem facit.
Verba Pl. lib. 3. cap. 10. hæc sunt: In ea ora flumina innumera, sed memoratu digna, Locaus, Sagra, b
& uestigia oppidi Caulonis, &c. Tu igitur uide utrum pro proprio, an pro appell. uestigia malis accipe
Antus, quē scribūt Xanthus autores, fluvius est ex Ida mōte secus Iliōnē defluens,
longe maior fama quā undis. Hunc incolæ uocauere Camandrum, qui Symoenti
iunctus, facta palude quam Palescamandrum dicunt, in Propontidem funditur.
Xanthus alter à superiori fluvius, & per Lyciam fluens, à quo & ciuitas nominata. Vib. Seq.
Zatrotis fluvius est Persiarum, cui propinqui sunt Deximontani populi, bitumē at-
que perficientes, in Persicum autem sinum exit hostio imperitis difficili. Oroatis à Pl.
Zelia flu. est propinquus Lampaco oppido, quod ante Pitiusa dictum est, in signe uoca. li. 6. c. 25
Ziras fluvius est Thraciæ, Dionysopolim Crunos ante dictā alluens. (incola Priapo. cap. ult. Nam
* Zebetis flu. est Hircaniæ, in qua nemus est umbrosus altissimis arboribus, & in Eois ibi nō pro flu-
oriē, suis undis pinguefaciens solū. Qui postquā aliquandiu iter fecit, interueniente saxo in uio, sed pro re-
partes diuidit duas æque dispenfatis aquis, & præcepit inter saxa cautesque balliū discurrens gionis cognos-
terā subit, & ccc. stadiis occultus elabit, & quasi ex fonte nouo prorumpens, iterū exit in mie accipitur
terras, nec diu & in Ridagiū flumiū cadit. Et quod idē esset qui & superior, Alexander Ma * vide Curtiū
cedo experiētia patefecit. Nam quū iussisset in superiōrē cauernā duorū cadauera proici, lib. 6. qui Zio-
ab his quos præmiserat, ad exitum emissā fuisse compertum est. berim, nō Zeb-
Zonus septentrionalis est flu. cui Aratiatici, & Amarbi, & Hyrcani populi propinqui sunt. betem uocat
De Fluminibus finis.

DE STAGNIS ET PALVDIBVS LIBER

ET SI nōnunquā è stagnis atque paludibus oriri flumina, seu effluere
testent monumenta maiōrū, ut plurimū tamen exundationibus ea-
rū stagna, paludesque fieri certissimū est. Quāobrem postquā expediui-
mus, quæ de fluminibus dicenda uenerūt, de stagnis & paludibus
cōgrue describemus. Sanē quia aliqui putauere paludem & stagnū
idē, eo quod indifferētē unū ponat pro reliquo, & per sepe pro lacu,
& quod longe in cōuenientius est, à Poētis larga eis cōcessa licentia, pro
flumine, quos etiā nōnunquā qui soluto scripsere stylo, ampliatis sibi legū similibus imitati
sunt. Antequā ad ulteriora progrediamur, idē paludem, stagnūque quod nō esse monstrandū, ra-
tus sum. Palus igitur aquarū quædā lata cōuentio est, ut sapius altitudine carens, sese ultra
citraque mouens, prout & ipse qui fecit fluvius quacunque ex causa minuitur uel augetur,
quas ut plurimū in mediterraneis, atque depressis locis fluiorū exuberatione fieri conspi-
cimus. Stagna autē inertes sunt aquæ, quæ à stando sibi nomen occupauere, quæ nūllū
alibi quā secus maris littora uidemus impleri aestu maris obstante, & in contrariū nitente,
ne fluvius in se totis uiribus effluens ingredi possit libere, ex quo aduenientes aquæ con-
tinuo, ut ripas excedant, & in depressiora loca, si sint, amaris immixtæ, absque regressu con-
tendant necesse est, & otiosæ cōsistant, & cū sint simplices aquæ paludū, stagnorū, mari-
nis immixtæ sunt semper. Alunt paludes quos secū effert fluvius genitor pisces, stagna in
iectos unda marinos nutriūt. Putrescunt stagna sapissime, cū raro paludes, & esto ambo
stebulas, autasque exhalent pestiferas, semper stagna latiferas, adeo ut satis pateat aliquādo
S 2 apud

apud paludes, seu saltē apud aliquas tolerabiliorem aërem esse, cū apud stagna nūquā. Et ideo circa fluminum fauces tetri pallentisq; coloris incolas, & aduersa insectos ualitudine semper cernimus. Quid uerbis immoror? Profecto non idem sunt. Sed quia ferē eodem gignunt modo, & pro eisdē habent opinione uulgata. A cōsuetō alphabeti ordine nō deviantes, eo prestante, qui undis imperat, atq; uentis, inuicem tractabimus de ambo-
bus, & ab Acherusia palude, q̄ plus ceteris profunditatis habere uidet, sumemus initium.

Acherusia Campaniæ palus est, Phlegreis campis, Cumisq; Euboicis propinqua, quam ego puto ab exundatione fluminis Acerrarum initium sumere, & imbris bus aucta, cum unde effluant nō sit, inter Capuam & Auerlam ciuitates per patentia plana usq; prope Cumas diffundi, & inde Acherusia nominata. Aestate tamē arefcit, cū hyeme abundantissima sit aquarum. Hanc sunt qui fabulose dicant in Stygias paludes dif-
fundi, & ab Acheronte fluuio Acherusiam nuncupari.

Ambratia palus est Achaiae, ut aiunt aliqui.

Artynia stagnum dicitur minoris Asiae, olim Pomisio monti propinquum, atq; iuxta Miletopolim ciuitatem, ex quo aiunt effluere Rhyndacum fluuium, Licum antea nomi-
natum, Asiam, Bithyniamq; determinantem.

Asia palus est, ut quidam dicunt, Lydiae, Caystro propinqua flumini, circa quam inter-
tias aquaticas aues grues plurimae conuersantur.

Aueringum stagnū est regionis Aueringae, & ab ea denominatū, de q̄ mirabile quod-
dam scripsere priores, asserunt autē quod si cōtingat aliquē per stagnū naue uelut, aliquid ignominiosum in stagnū dicere, repente stagni aquas turbari, quasi indignantes, & tāta tempestate moueri, ut demergatur atq; periclitetur, qui oblocutus fuerat necesse sit.

Bistonium stagnū est Thraciae inter Serrium promotoriū & Maroniā regionē, a q̄ & Bistones Thraeces appellati sunt. Prope quidē illi est Abdera ciuitas, fuitq; oppidum ingens Tinda Diomedis regia, apud quam consueuerat hospites dare equis in cibum.

Bobrida stagnum est Graeciae.

Bebeis, lacus Thessaliae, ut Pl. li. 4. ca. 8
Boben, seu Beben palus est Graeciae, & ut satis percipi potest, cum Cercinio ciuitati pro-
pinqua sit, eam Macedoniæ proximam esse.

Camandrum, seu Palescamandrum stagnum est Troadis, haud longe ab Illo, secus Acheorum portum, quod quidem faciunt Xanthus & Symois flumina, ab Ida ue-
nientia, atq; illud agentia.

Camerina palus est Siciliae, Syracusis propinqua, quae ante Hesperia dicta est, quae quā desiccata semel accolis pestilentia inieciisset, cōsultus Apollo, an eā penitus auferret, prohi-
buit. Qui quā neglexissent, esto exhausta palude peste carerent, ex ea tamen parte oppidi, quae tuta aquis palustribus esse consueuerat, ab hostibus captum est, & sic non obediē-
tes poenas dedere.

Caprea palus haud longe à Roma est, apud quam concionante Romulo Romanorū
tege exorta tempestate à patribus occisus est, & in eandem deiectus.

Caralites Asiae palus est inter campos Idenisium & Caularem amnē, atq; Mandrapum
ciuitatem torpens.

Cendeuia palus est Syriae, quam nonnulli Candeam, haec sub radicibus Carmeli mon-
tis Ptolemaidi Claudii Caesaris coloniae propinqua quiescit, emittens Belum fluuium.

Celauniū qd Celoniū quidā uocat, stagnū est Siciliae, foetido odore amouēs proximātes.

Cyane Siciliae stagnū est, non longe à Syracusis, hoc nympham Cyane Proserpinā
sociam sinxere Poetae, quae quum uellet rapinae Plutonis obfistere, & spreta nequiter las-
chrymans in stagnum uersa est.

Ciphisus Argiuorum stagnum est, Illi ciuitati propinquum.

Crines secundum quosdam palus est, a qua & Apollo, quia ibidem colatur denomi-
natus est.

Cumeriae paludes ultra Taurorum sunt claustra.

Deultum

Deultum stagnum, quod ante Deultonium dicebatur, in regione Astiae est, Rirascā
ro fluminibus atq; Almedeso, & Phinopoli oppidis Bosphoro propinquum.

Diane stagnum apud Scythas est, quod penes Diana colitur, a qua denominatur, quū
& ipsa à Scythis Scythica nuncupetur.

Eliae paludes sunt in Calabria, haud longe à Palinuro, quibus inest Velia oppidum
ab eis. u. superaddita nominatum.

Gandis palus est apud Scythas Callipidas, ex qua Hypanis fluuius egreditur. Quam
Gobrem incolae matrem fluminis, paludem uocant.

Gelonium stagnum est ferens, ut sibi quenquam fieri proximum non permittat.

Genesareth est Galileae stagnū in tribu Zabulon, cui superinfidet Magdalutā, oppidū
Mariae Magdalenae. Hoc supra lacum diximus.

Gygeū stagnū est Myliae, in latere Tmoli mōtis, propinquū Paetolo flu. & Lidiē ciuitati.

Glanes Tusciae palus est sub Clusio ciuitate, quā supra fluuiū diximus, et ibi plene de eo.

Galferi stagnū est Britanniā à Gulsro denominatū rege, ea in parte qua in Gallia itur, in
q̄ cū pmitunt piscari q̄ uolūt pisciū abūdāissimū est, si arceat, cōfestim succedit penuria.

Irie stagnum est, quod & lacū aliqui nomināt. Ex q̄ talem ueteres reliquere fabulā, Iriē
mulierē fuisse dicūt, & Cygni matrē, q̄ quū uidisset filiū in auē sui nominis trāsforma-
tū, adeo tulit egre, ut flēdo & ipsa in stagnū sui nominis mutata sit, et sic filiū suis oblectare

Langelinū stagnū est Hybernicae denominatum ab altero filiorum Bato- (undis.
lauri filii Sere de stirpe Aipheth primi habitatoris insulae, cui nomē fuit Languinus.

Laterna stag. est provinciae Narbonensis in agro Nemusensium, in q̄ olim mirabilis an-
nua piscatio uideri consuevit. Aiunt quidē in eo Delphines quasi ex cōposito societate cū
hominibus facta piscari. Nā quū innumera uis mugilum in stagnum ualā, & statuto tē-
pore, ut eos natura docet, expectant aestus maris reciprocatione, arcum stagni hostium co-
nent exire, rhetibus nō potest ponderosae multitudini obuiari, quū exeuntibus etiā reci-
procum faueat mare. Sed adfunt opportuna piscatoribus fautores Delphines. In tempore
igit exitus mugilum, a piscatoribus cognito ad spectaculum tam pulchri certaminis ois
ciuitatis multitudo cōcurrit, & obturato quibus possunt hostio expectant mugilum mo-
tum, quos quum uidēt ad exitum preparati, clamore ingēti sublato Symo, Symo uocat
multitudo omnis, Verū Delphines ex alto si faueat Aquilo, cōfestim audiunt, si uero Au-
ster paululum tardius clamitantiū uoces suscipiūt, & euestigio acie facta, in cōspectū ho-
stii stagni ueniunt, non aliter q̄ si progrediant in bellum, quibus uisis statim territi cōsi-
stunt mugiles. Tunc piscatores retia iactant, furcisq; suppositis adiuuant, quibus impedi-
ri Delphines non curant, transeuntē q̄ nōnunquā aliqui obstacula a piscatoribus appo-
sita hostio adeo sensim inter naues piscantiū enatant, ut in nihilo quenquā ledāt. Et si
cōtingat impetu mugilū ab aliquibus, ut sit, saltu transilire retia, a Delphinis interimunt,
& ilico sola tunc talium occisione cōtenti eis omis ad officiū redeunt, donec inter retia
mugilum multitudo omnis trepida a piscatoribus capiatur. Quo peractio nil amplius ea
die q̄ quos occiderint mugiles in cibum capiunt. Piscatores autem ne suo fraudent De-
lphines labore, illos aut piscium, aut intritu panis & uini faciunt contentos.

Laurentia palus est iuxta alpes sub Vesulo Liguriae monte.

Lerna Archadiae fuit palus, Poetarum nobilitata carminibus. Hanc Hydram septē ha-
bentem capita sinxere Poetae, & ex damnis multiplicantem suis, & igne postremo ab Her-
cule interemptam. Quod ego pestiferum fuisse stagnū intelligo, Hydra dictum, eo quod
hydor Graece aqua latine sit, quod auferre uolentes, cōtingebat quod uno obturato ho-
stio scaturigines exoriebantur plurimae. Verū cōpetto meatu aquarū principali, eo quod
deuolutionem alibi desiccato, stagnum seu paludem illam pestiferam abstulere.

Licina stagnum est Graeciae inter Argos, Thebasq;.

Lilingua stagnum est in confinio Galliarum, siue Cambriae Sabino flumini propin-
quum. Hoc aestus maris ingentes, in modum uoraginis suscipit atq; absorbet, & mirabi-

le dictū

le dictū quantumcūq; maris ingurgitet. Solitos tamen margines non excedit, demū reciprocate mari susceptas enomit undas, ripasq; omnes aspergit, tegitq; & quod longe mirabile est, dum asperionem illam euomens facit, si quēq; in se conuersum aspexerit, nix euadit, & petaro contingit aspersus quin tractus submergat a stagno, in quem qui terga detinent uersa, etiam si infundantur, omnes ab omni periculo sunt immunes.

Lumonoī stagnum est ingens, in quo xl. dicunt reperiri insulae, quum totidem suscipiat flumina, nec est ex illis aliqua absq; praecella rupe, in qua nidificat aquila, & sic quot insulae, tot aquilarum nidi sunt, ingenti clamore cuncta complentes.

Megisba stagnum est in insula Taprobaues, magnitudine indytum ambitus quidem cccxv. mil. pass. insulas in se continens plures pingui pabulo lotas. Ex eo duo erumpunt flumina, Palesimundus scilicet & Cydara in mare fluentia.

Mellagum palus est apud Germanos, celeberrima magnitudine.

Meotis palus est ingēti fama cognita, & magnitudine memorabilis est. Hæc quidem apud Scythas habet ambitus, ut quidam ferunt, dcc. mil. pass. quum nusquā sex pedum altitudine superet. Causatur a Tanai ab Aquilone ueniente, quem iuxta Theodosiam urbem Ponto concedit, gela aut pramitur acri, adeo ut durante glacie iter facile transmeantibus praestet. Eius incolunt margines Meotidi populi, a quibus & ipsa nomē sortita est. Præterea & Aliferni Serei & quamplures. Melsa grandis est Germaniarum palus.

Minturna palus proxima est Minturnis in Campania, a qua denominata est, in signis quidem C. Marii fuga. Nam fugitiuus ex ea coeno perlitus, ab insequentibus Syllanis militibus in aridam tractus est.

Mutais stagnū est Arturi Britonū regis uictoria clarū, aiunt enim Scotospictos atq; Hybernienſes ab eodē in hoc stagno obſessos, in deditiōem coactos.

Mareotis palus est apud quā uar nascentē albæ famosæ, a loco Marcotides appellatæ. Nuchul stagnum est inferioris Mauritanie, haud longe ab oceano quod alii lacū dicunt, in quo Alabethæ pisces Coracini, Siluri, atq; crocodili inueniuntur, qui quā nusquā præter in Nilo reperiunt, & eod quod obseruatū sit squalentibus Mauritanie niuib, hoc stagnum & inde Nilum excreſcere, creditum est stagnū istud Nili caput existere.

Plin. lib. 51. ca. 2 Nymphæum stag. est apud Lydiam, in quo aiunt a piscatoribus nullos præter nigros capi pisces.

Hæc Plin. lib. 5. cap. 9. de Hilde fonte scribit, Mela autem Nuchul fontem non stagnum uocat, cum scilicet qui Plinio Nigri, siue Nigris dicitur, ut pleriq; placet. Vide li. 3. & eodē loco Cōment. Vadiani.

Padusa cisalpinae Gallie palus est, a Pado flumine, ut satis sonat denominata, esto sint qui illam dicant fluuium, ut supra dictum est, quod ego nomen puto unicuiq; paludis a Pado factæ dicendum, quæ multiplices sunt, ut prædictum est.

Palicorum stagnum est in Sicilia, sulphurei odoris infectum, apud hoc aiunt ueteres ex Ioue & Aetna genitos natos fuisse Palicos, & ab eis denominatū uolūt, Nam apud hoc detestabili ritu suo illos persancte coluere priores, deos existimantes.

Pegaseum stagnum est minoris Asiae, haud longe ab amne Caystro, ex quo dicunt Phitiem fluuium exundare.

Petensium aiunt esse stagnum mixtæ uirtutis. Nam quum hominibus salubre sit, serpētib, dicunt esse letiferum.

Pontina palus est apud Volcos, est autem lōge a Terracina penes Appii forum memorabilis, ob impedimentum a se Neroni Cæsari datum. Fuerat huic animus subterraneum atq; nauigabilem meatum a Miseno Romam deducere. Quæ quum usq; ad Pontinas paludes deduxissent fossore, & in montium saxea fundamenta penetrassent, & cunctus fluminum labentium desuper præterissent, a putri paludis solo nec fossuram patienti morati sunt. Et sic quod xl. mil. pass. & amplius proceſſerat opus omisſum. Sunt tamen qui dicant dispositum Nerōnem moris & fornicibus paludis solubile solum superate, ni cuncta maior & inde mors retraxisset in aliud.

Reatina

Reatina palus est Italiae, & qua in parte nomen ostendit. Huius in exitu aiunt excreſcere saxa aquis aliam proprietatem superaddentes, quod earum suffragio durentur ungula iumentorum.

Ruturgium stagnū est Hyberniae, cui Bartalani Seræ filii de stirpe Iaphet primi insulae habitatoris Rutugus filius a se nomen imposuit.

Salpina palus a Salpi ciuitate amoris Hannibalis Poeni indice dicta est, quā eidem in campis Apuliae propinqua sit.

Samacēnides palus est Syriae, cui superposita est ciuitas Asorith.

Satura palus est Italiae, inter Antium olim Volcorum nobilē ciuitatē & Circeū mōtē, quā alii transmutatis primis duabus literis Asturā uocant, & ab ea oppidū Asturā mari imminens, clarum Coradini Sueui captiuitate ab Antio non amplius x. mil. pass. distans.

Septē maria, seu paludes, seu stagna uelis, Adriatico proxima sunt littori tā a Pado Atheſi, aliisq; superuenientibus fluminibus, & a nōn unq; aestuante mari facta, atq; perpetua sunt, plurimū telluris occupantia, sic nuncupata, quia iam dudū in septē grandia erāt stagna distincta. Hodie uero & si aliquas distinctiones habeant, magis tamē, ut locorum testant incolae, uident annexa. Sunt tamen qui dicant nō solū de his, quæ littori ferē iuncta sunt, ab antiquis septē maria dictū, uerū de quibuscūq; paludibus a Pado uel ab aliis fluminibus in partibus illis factis, eod quod adeo ingentes fuerūt, ut maria uiderent. Ex quibus tres circa Padū fuisse, utputa quæ uersus Mutinā occupat omnia, quæ uersus Bononiā & Imolā, & quæ Rauennā circuire omnē. Sic & inter hostia Padi ingens fuit quarta. Reliquæ uero tres ultra Padū omnes usq; ferē Patauū cōtingentes. In his aut quæ littori proximiores sunt, quarūda ciuitatū existentibus aquis clatis ostendunt uestigia, & potissime Adriæ Tuscorū coloniae, & a qua Adriaticus denominatus est sinus, cuius rei causam alii qui dicūt solū in partibus illis terræ motu depressum, superficie nō mutata, & aquas inde marinis aquis arenas littus in sublime deductū in aliquibus orbis locis, & ibi potissime, & sic aquarū exitū impeditū, & ab eis de necessitate loca humilia occupata. Nec desunt dicentibus ad roborandā opinionē suā uera aut uerisimilia argumēta, quæ etsi recitasse præſentis intenti nō sit, in fidē tamen trahor eorū, quū ex his multa pateant intuenti.

Siden sunt qui dicant apud Indos stagnum esse, in quo nil penitus innatet, sed immissa omnia forbeantur.

(mergitur omne.

Siden apud Indos stagnum est, cuius in aquis quantumcūque leue sit nil natat, sed

Sale stagnum est Menonia in Asia, quo in loco uidentur esse qui uelint quasdam iam dudum fuisse ciuitates, uidelicet Daphnūtem, Hermeiam, & Sipylum, quod antea Tanalis uocabatur Meonia caput, & seu motu terræ uel alio dei iudicio absorptæ sunt, stagno tamen reliquere locum.

Styx palus est Africae, propinqua Sieni ciuitati circa extrema Aegypti uersus Aethyopas, quā aiunt limosam plurimū, & papiris esse refertā, adeo ut difficillimū sit ad insulā, quā circuit nomine Bathos, transire. Hanc enim stygem uocant quod tristitia sonat, eod quod ob difficultatem suam periculum, & inde tristitiam transeuntibus afferat.

Styx palus est apud inferos, Poetarū carminib. incluta. Hæc Diti inferorū ciuitatē circū dare dicūt, nec imerito. Qui em ibi pœnā luit, absq; spe uenit aut leuioris pœnæ in ppetuā pſeuerat tristitiā. Per hanc superos iurare dicebāt ueteres, quasi p tristitiā gloriosis aduersam.

Strimon palus Thraciae. Sueuia palus est Germaniae, magnitudine incluta.

Tyræa Siciliae palus est proxima Syraculis.

Triton palus est Africae supra sinum Syrtium, haud longe ab Aris Philenorum, uasta marginum amplitudine circumdata, ex Tritone flumine edita, quem ipsa a metidie uenientem suscipit, & ab eo denominata est. Celebris quidē plurimū est apparitione Minerae texticis, quam apud eam primū in terris uisam aiunt, eamq; Tritoniam a palude nuncupatā arbitrati sunt, penes quā diu ueteres ludicris uirginū interesse decertantiū an-

vibius in A. d. i. a. i. c. 1. nam ponit

Idem est cū sū periore quem Fidē Bocatius uocat, nos Siden restitui mus ex Plin. lib. 31. cap. 2

vib. seq.

Vib. Seq.

nis singulis ea in die in qua primo uisa est tanquā natalē sibi celebrātes fidē fabulę fecere. Triton palus est altera à superiori in Thracia, forsā à Tritone Dardaniorum flumine deriuata, in qua aiunt si quis se nouies metsetit, uertitur in aem.

Velia palus est Italiae apud Calabros, non longe à Palinuro, Elia olim dicta, & ab ea Elia ciuitas ei superapposita. Verum addita u & palus, & ciuitas Velia dicta est. Volschorum stagna sunt Galliae, inter Rhodani hostia & Ledum flumen.

Paludum & stagnorum finis.

DE MARIBUS LIBER.

MODICA laboris assumpti particula superest, ut scilicet postquam montes, fontes, lacus, flumina, paludes, & stagna descripsimus, tot aquarum patrem atq; hospitem per sua secundum locorum diuersitates uocabula, quibus antiquitas usa est, etiam describamus, ne forte quod exundatum flumē in oceanum Atlanticū diximus, in Eoū rudis nouitas perferret, quinimo plagis & nominibus annotatis immixtionum loca quasi praesens aduertat. Eo igitur praeuio cuius est mare, & ipse fecit illud, alphabeti morem consuetū seruantes, sinuum, & maris diuerse nomina tam mediterranei, quam exteri apponemus. Esto ut plurimum ab insulis prouinciis, & ciuitatibus quibus adiacent sibi maria sumant agnomina. Et quod unum est dato perraro ab aliquibus accidentibus multis nominibus nuncupatur. Nos autem ante alia de mari Achaico uideamus.

Achaicum mare id est, quod Achaiae Graecorum prouinciā adiacet, pars quidē secundum quosdam Ionii maris est, eod quod illud coniungat eis in partibus quibus Achaia meridiem & occidentum spectat.

Acheon limen sinus est maris, tam Graecorum gloria, quam Ilionis excidio satis insignis. Hic enim apud Troadem incuruans littora sibi superimminentem habet Ilionem, sic nominatus, eod quod ibi omnis Acheorum classis bello permānente hospitata sit, fuit praeterea in eo Sigeum oppidum, Sigeo promontorio impositum Acheorum statio, & Scamander atq; Simois ab Ida uenientia flumina in eum cadunt.

Adriaticum mare longissimus sinus est, & à dextris intrantibus portuosus plurimū, à sinistris autem non sic. Incipit enim à Cerauniis montibus Epyri & Parthinos, Dassaretas q; atq; Taulantos, Enchelias ac Pheaces, & inde Illyrios, Pyrteos, Liburnos, & Hyfros in sinum usq; Polaticum littoribus alluens. Post hos autem & Venetos, & in Altinū usq; extremum sui impetus impellens, inde litus oppositū primo linquit Anthenoridas, & inde circa Padi hostia cisalpinos alluit Gallos, Picennates, Frentanos, Daunios, Apulos, Calabros, atq; Salentinos, Italos omnes, circa quos eius ambitus terminatur. Et quum si bi plura sint nomina, de quibus suo loco quum fiet mentio ostēdetur. Adriaticus, quod eius praecipuum atq; antiquissimum nomen est, ab Adria Tuscorum ciuitate uetustissimorum, quae eius olim fuit in litore, sortitus est.

Africum mare est ab Africa prouincia, cuius alluit littora denominatum. Quod autem incipit à promontorio Metagono, quod mundi & maris est finis, & in orientē tendens, non ante finem facit, quam ad aras usq; perueniat Philenorum, & in eo sinus aliqui & promontoria memoratu digna. Est autem Sardo, Siculo, Ionio q; mari conterminum.

Almachium mare uocat ea oceani pars sub Ardo, quae à Scythiis denominata est. Apud quā Parpanifus Scytharū fluuius effluit. Hoc Cimbrī haud lōge stātes populi Motiamarūsam uocāt, & cū superiori nomine congelatū significet, hoc mare mortuū designatur.

Amazoniū mare uolūt quidā eā Euxini maris partē, quā olim ab Amazonibus cotermina Colchis, seu Heniochis occupata est, cui imminēs Temiscurū aiūt fuisse oppidum, & Amazonia castra. Alii Chalybum nomine signatū hoc litus uolunt, & à Taberenis finitum, quos inter & Chalybes secundum alios, Amazonium continetur.

Ambracius

Ambracius sinus in Epiro est Adriatici maris pars, seu potius eidē coterminus, ab Ambracia ciuitate, cui subiacer, denominatus. Hic faucibus nō amplius mil. pass. apertis, amplissimū suscipit mare. Cuius in circuitu Adriū Argi Amphilochis, & ipsa Ambracia olim Aeacidarū regia, et post hāc Pyrrhi regis Buthrotō, mōtes q; Cerauni sunt, quibus terminat.

Arabicū mare duplex, in mediterraneo parui tractus unū est, Aliud uero apud rubri maris litus extēdit spacio ampliori, quod in mediterraneo est, à Pelusio Aegyptiorū oppidū sumit initium, & in orientē tendēs, & demū se uersus Syriacū litus flectēs à Palestinis populis terminat, Azotū habēs portū mercium suarū emporiū. Quod aut rubro imminet mari, eā bicipitis rubri maris partē suo ascribit nomini, quae occiduo proximior est, & ex opposito ab Aegyptiis occupata, & inde se in Eoū uertētē sinū, qui à Persis denominatus est. Omne litus occupat usq; in profundiorē eius progressum, quū quicquid terrae hos inter duos sinus est, Arabia nūcūpe, cinnami, thuris, aliorū q; odoramentorum feracissima. Ex qua Sabaei maximā, hostio q; sinus propinquiore partē incolūt, habentē ab ea plaga, quae intrantibus dextra est urbes claras, utpote Carrā, Arabiā, & Gandamū. Ex altera uero sunt ab extremo incipiētes sinu Beroniceo inter Herpoliū & Scrobilū. Deinde inter promontoria Moronenon & Colaca Philoteris est, & Ptolemais, & ulterius Arsinoe, atq; alia Beronice, post eā sylua est, quae hebenū odores q; gignit. Inde ultra fluuium manufactū ali quantisper deserta in festatibus feris loca, cuius tamē partē Panchai incolūt, & Ophiophagi à comedēdis serpētibus nominati. Fuere insup & Pygmei propinqui cōtra grues olim pro fugibus dimicātes. Inde promontoriū est Arabicū sinū dirimēs ab Aethiopico oceano, Plutes p̄terea in hoc sinu sunt insulę. Sed inter ceteras q; Ogyris dicitur clarior, eod qd ibi sepulchrū sit Erythrae regis, à q & sinus à Graecis Erythratallon appellat, id est, mare Erythrae hūc sinū Arabicū nōnūquā in mediterraneū usq; mare deduxere, alio manufacto Aegyptii cogitauere reges, & terrā ne aquarū multitudo oppleret omnia, destitire.

Asiaticum mare, & hoc duplex est. Id namq; unū quod à mediterraneo alluit Asię pelago. Reliquū quod ab oceano. Et quoniā multa maria cōtinet unū quod q; de quibus, ut ordo sumptus p̄stabit, sigillatim dicemus, nominatim per ea discursisse sufficiat. Incipit ergo in mediterraneo sinu Asiatici maris terminus, à Canopo Nili hostio Cyrenis contermino, ubi & Aegyptiū mare, inde Arabicū, de q proximo dictū est. Inde Syriacū, cui Cili cū sequit, & hūc Paphlyū, & Liciū demū, atq; Icareū & Ioniū. Inde Aeoliū seu Mysiū, & post hāc Hellepontū atq; Propontidē. Inde Bosporū Thraciū, & Paphlagoniū litus, cui & iūcti Calibes, quos Amazoniū sequit mare, & inde Tabatenū & Colchidum atq; Bosporū Cimericū hōiō Tanais iunctū, ubi post incipit Europa. Nomina aut quibus signat Asiaticus oceanus, pauca apud nos sunt. Nā ab Aethiopico oceano, q Afer est, Indicus incipit, omnē ferē usq; in orientē orā, sub diuersis tamen uocabulis occupās. Ibi Eous est oceanus. Inde inter Tabū promontoriū quod Taurus extollit, & Tabim montē Sericus est oceanus, inde Caspius sinū intromittens ad Scythas atq; Hircanos. Post hūc Hyperboreus sub Aquilonari ferē cardine & Scythico iunctus subsequitur, ubi finis est Asiatici litoris, & Europici principium.

Atlanticū mare Africani pars est. Hinc mediterraneū, inde oceanū occupās nomine. Nā in mediterraneo à Mulaca fluuiō, q Mauros separat à Numidis incipiēs, in occidentū tendit magnū portū Rusicadū oppidū, mōtes quibus septē fratres nomē est, & inde Abilam montē à Calpe Hispano opinione ueteri separatū alluit. Hic oceanū intrās Tingē oppidū Anthai habet in litore, & Ampelusiā promontoriū, apud qd finis est illi, quū post illud Aethyopiū Hesperidū sequat mare. Atlanticū aut denominatū est ab Atlante mōte ingēti

Ausoniū mare Tyrrheni maris pars est, ab Ausoniis populis, qui (ei superimminētē iam dudum inter Campaniam, Latium q; (ut placet aliquibus) sedes habuere, nūcupatū.

Axenium mare dicitur, quod & Ponticum dicimus & Euxinum, sic à rudi truci q; barbarie incolarum antedictum. Quorum postquam aduenarum commercio molli sunt mores & habilior extēis lingua facta est, Euxinum dictum est. Et ideo ubi de Euxino infra quae

als, Candei

als, Mulucha
apud Melā et
Plinium

fra quæ explicanda sunt, latius apponentur.

Baianus sinus pars Tyrtheni maris parvus est à loci amœnitate, atq; medicorū fontia salubritate famosus. Apud eum quippe omnis Romana fundebatur lascivia, testantibus adhuc ædificiorū uestigiis, à Puteolis & Miseno terminatur in littore, Sibyllæ atque Apollinis Euboici oratoria habens, ab ipsis Bais quondā speciosissima uilla nūcupatus.

Baleariū mare circa Baleares mediterranei maris insulas est in cōspectu Terraconēsis Hispaniæ, ab ipsis Balearibus nominatū. Hodie uero non Baleares, sed quæ duæ sint, maior Maiorica, minor Minorica nuncupantur. A tergo quidē Numidico iungit̃ mari, quū ad orientem Citneum, seu Corsicum habeant, & Hispanum similiter ab occasu.

Basilicēsis sinus Icarei maris est, inter Iasium sinum & Ionium mare.

Bosporum Cimericum est pars Ponti, à Cimericis populis incolentibus denominatū, hoc à Tanai circa principium Europæ est, in quo Myrmecion, Panticapeum, Theodosia, & Hermisium oppida sunt Cimerica.

Bosphorum Thracium mare est, Pontici maris pars in Europa situm, ab ea Thraciæ parte denominatum, quæ fronte una extenditur in Euxinum usq; Occupat quidem archiūmum Euxini maris gressum, & in eo Bizantium est.

Britannicum oceanum in Circium uergit, ab ingenti insula Britannia denominatū Callico, Hyberno, Hispano q; conterminū, in eo autē piscantur Propteris incolæ, ut fert̃.

Bubessus sinus est maris Icarū, Scæno sinui Ceramico q; conterminus.

Caphareum mare Aegei maris pars est, à Caphareo monte Euboeæ denominatū, nam fragio Græcorum à Troia redeuntium, & Nauplii perfidia insigne.

Calosū limen sinus est Pontici maris, sic à Græcis denominatus, quia portuosus sit, qd̃ inuenire raro cōtingit in Ponto. Hic tamen inter duo Europæ promontoria clauditur, quorum aliud Criumetopon, aliud uero Patthemon appellatur.

als, Taphris Carcinites sinus est Euxini maris, habens à *Tateris initium, in quo est urbs Carcinē qua denominatur, quam urbem Gertos & Hypaciris ē diuersis regionibus flumina uenientia, & uno effluentia hostio attingunt.

Carpathiū mare dictū à Carpatho insula mediterranei maris, Aegypto propinqua, cui Protheus senex aliquādo rex fuit, qui & Aegyptiis imperauit uates antiquus atq; permaximus, quē Neptuni regis custodē finxere Poëtæ, aientes illud apud Carpathiū illos feruare.

Caspiū duplex esse mare cōperio, aliud in mediterraneis nullo cōmunicas mari, aliud uero ab oceano procedēs, haud longe ab oceano Scythico, ad Scythas, Hircanos q; descēdens, arbitror em̃ qd̃ scriptorū incuria ex uno duo facta sint. Sanē, ne ipse de duobus unū uelle facere uidear, de utroq; quæ sunt cōperta, sub breuitate describā. Primū quidē modernū, quē nostro æuo Scythica peragrauere regna, dicunt Caspiū mare inter Hircanos, Caspios q; montes immensum occupare spaciū, nec ullum habere exitum aut introitū, sed ex maximis qui in eum concurrunt fluminibus factum, & in modū lacus redactū. Esto ambitus sit immensū, uerū tamen pedibus circūiri posse, & eius littora Caspii incolunt & Hircani, de reliquo sic ueteres reliquere. Dictū enim hoc scilicet mare Caspiū ex oceano Hyperborico ore angusto, & more fluminis terras intrāte, & ubi lōgo freto diu sese tulit, amplissimū occupat spaciū, se deinde in tres prægrandes sinus diffundens, quorū is qui intrantī oppositus est, uocati dicūt Hircanū, qui ad dextrā Scythicū, qui autē ad sinistram Caspiū esse, reliquorū etiā nomina suo nomine occupare, & sauiū asserunt atq; importuosum mare, & undiq; turbini & procellis expositum. A dextris autem introeuntis Scythas Nomades littus incolæ ad Caspiū sinum Caspios & Amazonas, quas Sauomatidas uocāt, ad Hircanū autē Albanos, Henichos, & Hircanos, ad Scythicū, Amardos, & Pëlicos, & ad fretū Derbices, multos aientes in super atq; prægrandes amnes in eos effundi sinus. Quæ autem ex his opinionibus uera sit, diligentioribus scrutari permittā, quum ab antiquis fidem amonere non audeam, & modernis de uisu testantibus negare non possim.

Cilicum mare à Cilicia Asiæ prouincia, cuius in conspectu est denominatum, se contra Cyprum

Cyprum insulam habens. Est enim initium huic apud Amanum montem, Ciliciam à Syria diuidentem. Finem autem Anemurium fecit promontorium, quod & Pamphiliæ ci maris initium est. Cuius in ora memoranda sunt quædam. Nam ante alia sinus est Isthicus ab Isthmo olim inclita ciuitate denominatus. Hinc Amanoides promotoriū inter Pyramū, Cidnum q; flumina in mare procurrēs, Tarsus inde Ciliciæ totius metropolis paulo femota à littore est. Hinc Soloë, quæ postea Pompeiopolis nominata sequitur & Corycos specu memorabili insignis. Deinde Sarpedon promontorium aliquando Sarpedonis regni finis. Post quod Celeadris atq; Naridos Samiorum coloniæ sunt, inde Anemurium promontorium, quod diximus mari finem ponere Cilico.

Cymbricum oceanum sub Arctoo dicunt à promotorio Cymbrico terminatum, atq; ab ipsis Cymbris circum incolentibus populis nominatum.

Cirneum mare Tusci maris pars est ab insula Cirne, quæ postea Corsica à muliere Ligustina, quæ illam primum incoluit dicta, denominatum est.

Codanus sinus est oceani ingens ultra hostiū Albis fluminibus in septentrionē patulus magnis paruis q; insulis plenus.

Colchium mare in Ponto dicitur, quicquid maris littori Colchorum adiacet Amazonibus, seu secundum alios, ab Heniochis ab Austro terminatum, ab Aquilone autem Cimerico Bosphoro.

Corinthius sinus Ionii maris pars est. Nam ex aduerso Cephalaniæ Zacyntho Dulichig atq; Itacæ insulis paruo hostio more freti in Patras & Naupactum penetrans usq; ad Isthmon mons, cui Corinthus insidet ciuitas, & qui illud ab Aegeo tenet separat spacio, tenditur ab Aetholis Peloponnesum separans, oppida habens littori Peloponnesiaco insidentia Aegionem, Egiram, Oluron, & Sicyonem, ecōtra autem Pagas, Cressum, Aniciram, Ocauthiam, Chirram, atq; Calidoniam Tydei patriam, & Eueno qui quidē sinus Rhion alio nomine nuncupatur.

Creticum mare à Creta insula nomen habet, multa contingens maria. Nam ab ortu solis Carpathium, à Vulturno Icareum, Litium q; à septentrione Aegeum, ab occiduo Ionium, ab Austro Africum, Aegyptium q; Verum quod memorabilius est, hæc insula medio in mari posita habet eos confines, quos alteri nulli contigit habuisse. Nam si recte cōsideremus, recte in confinio trium orbis partium posita est. Habet enim ab oriente Asiaticum mare ab Austro & occiduo Africum, ab occiduo & Aquilone Europeum, ex quo patet eam orbis esse umbilicum, promontoris & centum olim urbibus inclitam.

Aegeum mare insularum æque & regnorum atq; uitorum illustrium & mirandarum rerum plenum fuit. Hodie uero torpet turpi seruitio obnoxium. Eius nominis ante alia duplex reddit̃ causa. Alii uolūt à scopulo inter Tenedū & Chiū insulas surgēte, & effigie Capræ, quā Græci uocant ægam, habente, Aegeū denominatū. Alii uero altius sentiunt, & ab Aegeo Athenarū rege, & patre Thelei, eod̃ quod eum mortuū apud Cretam crediderit, & ob id se præcipitem ē specula in mare dederit, nuncupatū dicunt. Incipit autē apud Eleū Hellepontiaci maris finē, & in occidū ueniens Mastusianū inundat qui lacus alterū alluit, Cherstonensi à iugo *Phaciæ uallis inclusus Melas cognominat̃s à *als, Pachæ* nomine fluiui quem suscipit. Inde Thraciam alluens usq; Pallenē, ubi littus Macedonū incipit, ex quo sinus ingens usq; Thessalonicā in Arctoom effunditur, & à dextris Thessalos alluens, & Sepiadē promotoriū, & Demetriadē sinū facit, inde Pegasum, quū iam in meridiē aliquādiu littora iam dictorū peragrauerit cōtingendo. Post autē Pegasum Malia cū facit sinū & Opuntiū. Inde oppidis nobilibus multis perfusus, in promontoriū uenit sumū, & hinc Pireū Atheniensū portū & Scironia saxa, atq; Megarensiū tractū, & Isthmon alluit, tendēs in meridiē usq; Maleā, & in Eurū sese flectens, Africū mare dimittit ab Austro, & in Creticū atq; Rhodiū usq; progreditur. Ast inde in Aquilonem uoluitur, & Icareum, Ionium, Aeolium q; contingens mare finem facit unde cœperat apud Hellum. Hoc moderni Agios pelagum uocant.

Aegyptiū

Aegyptium mare Asiatici pars est, incipiens à ualle Catabathmon Cyrenaicam prouinciam ab Aegypto separante, ubi hostium Nili unum quod Canopon à gubernatore nauis Menelai ibidem sepulto appellatum, & in litore Alexandria ingens ciuitas atq; clara, Pharoq; iuncta, & tendit usq; Pelusium, quod Arabis conterminū finem facit Aegypto, habens ex opposito Cyprum.

Hellepontum mare in confinio Troadis ab Asia separat Europam, testimonium ferens ætæ ætæ superbiæ Xerxis, qui ab Abido in Sestum illi oppositum oppidum Leandri amore clarum, pontem strauit, & exercitum omnem sicis pedibus in Europam ex Asia introduxit. Cuius antequam littora describantur, nominis causa apponenda. Helle enim Athamantis filia cum Phrixo fratre insidias fugiens nouercales, aureo uectā ariete, infortunio suo has in undas cecidit, & absorpta de se nomē dedit undis perpetuum, ut quod Pontum dicebatur ante, diceretur postea Hellepontū. Habet igitur mare istud initium à Rheteo litore, ubi Aiæis sepulchrū, & in se continet Bithynios & Mariandinos, & in Europam Chersonesum eiq; finem facit Propontidis sequentis initium.

Eous is uocatur, qui recte sub oriente sole æquinoctii tempore conspicitur, sic dictus, quod eos Græce splendor latine dicatur, sub quo primo terris adueniente ipse in eum *Græce* Ganges effluit fluuius.

Æolium mare aliqui putant apud Eolidas insulas Siciliæ in conspectu iacentes, quod & sic forsitan ab eis aliquando uocatum est. Verum de quo nunc agitur, Asiatico littori adiacet, incipiens ferè à Thermodoonte & Leucade ciuitate Ionæ, ab Æoliis denominatum. Postquam pulsus ueteribus colonis, oras ipsi habitare, quā ante Mysium dicere. Prima quidem huic mari ciuitas imminens Myrina est, à Myrino conditore uocata, inde Cymepelopsis opus, & Caici fluminis hostia, & Cana ciuitas, & à qua in radices Idæ montis facile peruenitur, apud quas maris huius finis est, & initium Troadis.

Erythralasson mare rubrū est, de quo pauca supra ubi de Arabico sinu, & infra plura ubi de rubro mari dicetur, & ideo nomen hoc quod latine sonat mare, erythrei appo- *Ægyptop rubrum latine* fuisse sufficiat.

Hesperium mare Aethiopici oceani pars est, ab Hesperidis uirginibus denominatum. Nam, ut aliquibus placet, ultra Atlanticum oceanum insulæ quædam sunt euripis distinctæ, & à continenti modicum separate, in quibus aiunt aliqui habitasse Gorgonas. Alii uero Hesperidum domos illas fuisse asserunt. Possibile tamen, ut aut ex pluribus aliis quas illis, & reliquis aliis contigisse, uel easdem successiue habitasse Hesperidas & Gorgones, Hesperidis plus fama fauet, & quod Aethiopes & contra habitantes uocantur Hesperidi. In his Poëtæ finxere aurea mala, & peruigilem serpentem, ea q; ab Hercule capta, greges quidem fuerunt præciosa habentes uellera. Incipit autem mare hoc ab Ampelusia promontorio, ubi Atlantici finis. Alii uero dicunt ab Hesperucera promontorio. Quantum autem uersus Euxum extendatur, inuenisse non memini.

Aethiopicus oceanus longo sub feruido sole tractu protrahitur, nec ab aliquo satis plene cognitus. Nos autem quæ illi sunt littora, ut accepimus breuiter, exponemus. Incipit ergo ab eo promontorio, quod supra Arabicum finire sinum diximus. Cuius oram q; citius solis fecunditas & cæli feruor habitare permittit, Macrobius habet populos sic denominatos, eo quod uitæ spaciū ferè medium ultra alios mortales productum in longum, quorū pars, eo quod ab Aegypto uenerit, Automales dicti sunt, forma præstantes, & moribus regem sibi pulchritudine & uiribus potiorem eligentes, æs quàm aurum preciosius arbitantes. Inestantur tamen à beluis nobis incognitis plurimū. Tandem in occidentum euntibus, solitudines uastæ, præcisi montes, ripæq; potius quàm litus reperiuntur, quibus deficientibus, muti inueniuntur populi, quibus pro eloquio nutus est. Alii q; adeo deformes, & ab humanis ritibus alieni, ut potius recitasse fabulosum, quàm credibile uideatur. Sūt in super & alii, quibus ignis adeo ignotus est, ut primo dum uiderint, tanquam pulcherrimum quid amplectantur, ultroq; sinu imponant suo, donec exustione uexati

ne nexati desistant. Super hos grandis est insula, in qua fœminas tantum esse ueteres tradidere, hirsutas corpore toto, & quod incredibile est, sine maribus sua tantum sponte fecundas, effertis uiuentes moribus, adeo fortes ut nix possent uinculis detineri. Has ultra mons altissimus est, & adeo iam à nostris cognitus, ut Peon nominetur à Græcis, quæ aiunt ignibus flagrare perpetuis, & quod ridiculum uidebitur, asserunt ultra montē longo tractu uirere colles in litore, ex quibus patentes campi longe magis uidentur quàm sufficiat intuitu uisus. Et quia nec in cæpis, nec in collibus habitatio ulla est, nec aliquid culti, aut humanum cernitur, & per diem solitudinem atq; silentium ingens, nocte uero ignes per totum crebri, & cymbalorum atq; tympanorum tinnitus, & abiatum sonus maior quàm qui ab hominibus fit, auditur, creditum est Panū, Satyrorumq; æpus. Hinc rursus Aethyopes incipiunt apparere, sed pauperes & iam dictis forma minores, & incultū, Hesperides cognominati, in quorū sinibus sunt qui uelint Nili fontem esse. Hos contradicunt insulas esse Orcadas, olim Gorgonum, seu Hesperidum domos. Hi tamen ab Hesperucera promontorio terminantur. Et frons incipit in occidentum recte conuersa, in qua Aethyopico iungitur Atlanticus oceanus. Huius frontis partem primam Aethyopes tenent, quæ sequitur, exusta, & harenis obdusa, & à serpendibus occupata est. Cuius in conspectu aiunt aliqui insulas esse, quas Hesperidas dicimus. In continenti uero ab harenis montem exurgere tantæ altitudinis, ut cælum etiam penetrare uideatur, traditum est, qui ex opposito Fortunatas insulas asserunt. Solitudini autem dictæ, proximi sequuntur Siemantopodes, & inflexilis cruribus, qui potius serpere, quàm progredi arbitrantur. De inde Pharusi, post quos lætiores apparent agri, quos inter Terota, Berini, Acebores habitant, & Zegitarum, Gerulorumq; uagandum opera cognoscuntur, quibus Adanticus iungitur oceanus sinem faciens Aethyopico.

Euboicum mare in mediterraneo duplex est. Aliud in Aegæo, aliud in Campano, seu Tusco mari. Quod in Aegæo Euboicæ adiacet insulæ à qua denominatum est. Quod autem in Tusco Cumarum, Baiarumq; alluit oram, ab Euboicis aduenis, & Cumarū conditoribus nuncupatum.

Euripus maris est sinus in Aegæo inter Euboiā insulam & Bœotiā, seu Phocidem, in longum arcumq; productus. Quem aiunt aliqui septies inter diem & noctem statutaris horis reciprocas agere uices, & ideo infidum esse catinis. Verum qui fide digniores sunt, dicunt hunc inter altissimos montes tam continenti, quàm insulæ nunc huc, nunc illuc assiduus & impetuosis uentis ac motibus propriis adeo temere rapi, ut nonnunquā ex altissimo monte uideatur deiici præceps, inflexuosis renolus procellis tam uasto absq; intermissione agitur impulsu, ut nulla in eo nauigiis statio tuta sit. Volunt tamen nonnulli hoc nomine Euripus, quod tempestuosus sonat, alicuius maris in singularitate non esse, sed omnium ob arcum meatum impetum acius facientium, ut & stertum est. Sane quia hic sinus impetuosior cæteris existimatur, nomen in singularitate sibi hoc quasi per excellentiam occupauit.

Euxinum mare est, quod uulgatiori uocabulo Pontum dicimus. Ab Euxio fluuius, qui in eum effluit, ut quibusdam placet, denominatum, quum ante uocaretur Axenū, ut supra dictum est. Hoc extremū mediterranei maris totum in Aquilonē Vulturūq; recedens, maximi ambitus est, & arduissimo hostio per Bosphorū Thracium immissum, atrox atq; nebulosum, & raris stationibus nauis gratum, nec molli & harenoso litore sic cur reliqua circumdatum, aquilonibus patulum omne, & ob multam aquarum multitudinem fluctuosum, feruensq;, & nonnunquam cogente gelu condensatum est. Hoc intrantibus habet à dextris Chalcedonem ciuitatem ab Archia Megarensiū principe conditam. Inde Mariandynæos cum specu Acherusia, per quem Herculem Cerberum ad superos traxisse credebant, & inde Paphlagonum littora. Chalybes & Amazonia castra, Tabarenos, & inde Mossynos per omne corpus notis insignes, ac post hos Macrocephalos, & Disches

ab Synlum

Discheros, Buxedosq; Trapetis & Cera cognitos. Hinc Colchos, Phasin fluvium, & Phœxi templum cum Luco, & in Heniochorum finibus Dioscuriadem à Castore & Polloce conditam civitatem. Inde ¶ Ferinthos, & Bosphorū Cimerium, Tanais hostium, Mœoticas paludes Asiæ finem & initium Europæ. Ast hinc sinū Calolimenos, Chetfontesum oppidum, ut fertur, à Diana conditum, & specum nympheum, sinum Carciniten, Borsithenis hostium, Callipidas, Istrosq; & Istri hostia septem. Ac inde Thraces in oram usq; Euxini penetrantes, apud quos proximam hostio Istri Istropolim inde portum Catiam & promontorium Tiristim, & Bizones motu terræ lapsæ uestigium, portum Cranon, Dionysiopolim, Mesembriam, Anchialon, magnamq; Apolloniâ, Thinniam promontorium, ubi Helmedesum, Phileas, & Phinopolim Bosphoro Thracio iunctam, apud quem immitti Euxinum à mediterraneo certissimum est. Sunt præterea qui dicant huius aquas ferè dulces esse ratione ingentium fluuiorum in illud continue euomentium.

¶ Ego sic legere malim: Ac post hos Macrocephalos, Discheros, Buxedosq; Trapezunt atq; Cerasunt ti uicinos, &c. Secutus Melam scilicet, Nam quomodo huc Trapeza ac Cera irreperint, non uideo.

De hac descriptione Bocattius uiderit

Pharus nomen est maris, ubicunq; facta quocunq; casu diuisione furens incidit, utputa inter Italiam & Siciliam, quas quidam existimant olim fuisse coniunctas, & terræ motu postea separatas, à qua separatione id mare, quod medium inter eas impetu fertur, Plesrus dicitur, nam pharos Græce latine diuisio sonat. Verum hoc nomen Siciliæ Pharus præ cæteris seruauit, seu quia manifestior fuit diuisio, seu quia notior Græcis atq; latinis, huic supereminet ab Italia Rhegium, & à Sicilia Messana ciuitas in clyta.

Phœniceum mare Syriaci maris pars est, à Phœnicibus, litus illud incolentibus dictū, à meridie Arabum habens, ab Arctoo autem Cilicum, & in conspectu Cypricum.

At Plinius nō sinū, sed promontoriū uocat Rhium

Rhion mare, sicut ab antiquis nominatum est, quod Corinthium diximus. Fretū mare, & hoc potius generale est nomen unicuiq; mari per arctos meatus transeanti, ut de Euripo diximus, quā recte proprium alicuius, & ideo nisi apponatur quod uelis de quo dixeris non intelligetur, utputa fretum Bosphoratum uel Siculum, & sic de cæteris.

Caditanum mare à Gadibus insula extremi occidentis nomen accepit, olim à Phœnicibus habitata, ultra promontorium Calpem.

Galileæ mare lacus est, ut supra scripsimus. Sed sic more suo à Iudæis, qui omnes aquatum congregationes nominant denominatus.

Galicum mare duplex est, aliud inter Hispanum spatiat & Tuscum, aliud inter Hispanum & Germanicum oceanum. Quod autem inter Tuscum & Hispanum à nōnullis pars Tusci creditur. Denominatum autem est ab adiacente Gallia Braccata, seu Narbonensi, habens secundum quosdam à Monæco Ligustinorum promontorio initium, & sic prima eius in littore ciuitas est Nicæa, quæ alpihus subiacet. Alii uolunt quod huius initium sit ab hostio Vari fluminis uetusto Italiæ termino, sed nō refert. Nō sumus empturi nunc ut aciem quæstionem de terminis faciamus. Quū igitur in progressu habeat

ab Salsusæ

Halycidonem Massiliensium portum, & ipsam Massiliam à Phœnecibus olim conditam & hostia Rhodani, & ulterius Betras & litus cui Leucata nomen, & ora Sardonum, uicū Cliberræ, magnæ quondam ciuitatis atq; opulentissimæ uestigium tenue, & inter promontoria Pyrenæi sinum ¶ Salsum apud Ceruariam finem sumit, ubi Hispaniæ initium. Aliud autem in Britannicum mare uersum, & Pyrenæi promontorio principium faciens, & in Arctoum tendens, habet inter alia Garumnæ fluminis hostium, Santones populos, & Ossismos, Morinosq; usq; ad Rheni fluminis hostium, apud quod Germanicus incipit oceanus.

Germanicus oceanus ab hostio Rheni incipiens, longo tractu usq; ad Codanum protenditur sinum, gelido sub cælo ferè littora habens incognita, quorum susceptus gremio nusquam late patet, insulis pluribus non longe distantibus. Circa eum tamen sunt Cim-

bri &

bri & Teutonès, & qui ultimi Germaniæ sunt Hermiones iuncti Sarmatis, nec desunt qui uelint ad Cimbricos usq; protendi.

Ialus sinus est Icarei maris ab Halicarnasso Caria tendens in Ionium. Cuius initium à Neapoli est Carie ciuitate, finis uero Basilici sinus initium, & in eo Bargylos ciuitas est. Icareum mare Asiatici maris pars est, à Telmelo Liciorum ciuitate, quæ Liciū finit incipiens, & inde post Pedalion & Cryam promontoria Caunum habet oppidum secus amnem Calbin, & inde Halicarnasum Mausoli regis tumulo insignem, & in progressu sinus Timinam, Scœnum, & Bubessum, & Gnidum oppidum in cornu Peninsulæ, & sinum Ceramicum, & ultra Leucæ litus Mindum, Cariandam, & Neapolim, sinum Iasium atq; Basilicum, qui Ioniae iunctus Icareo finem facit, quod à Caria addita, denominatum puto.

Icareum mare aliud à superiori nullis cogitur littonibus, quinimo inter Sardum mare & Siculum esse dicunt, sic à casu Icarum cum Dædalo patre fugientis dictum. Hoc alii uolunt inter Creticum & Siculum esse.

Illyricum mare pars est Adriatici. Esto & Adriaticum totum etiam uocetur Illyricum. Nam Illyrium à quo denominatum est perseuerat usque Tergestum. De hoc supra ubi de Adriatico dictum est.

Indicum mare per maximum est, & satis patet unde denominatum. Creditur quidam tantum progredi ut sexaginta dierum noctiumq; tensis uelis assidue navigationi sufficiat. Incipit autem sub Vulturno, uel quasi ab eo promontorio, apud quod Sericum terminatur, & ab inde ad Gangis hostium usq; Palibottos habet populos. Ex aduerso autē hostii Gangis insulam esse dicunt, cui nomen Argyræ, argenteum solum habentem. Præterea & Taprobane ingens insula hoc in mari est diues, & plurimis possessa populis, & hinc prope sunt ea hostia, quæ Solis appellantur, adeo habitationi aduersa ut ingressos circumfusi aeris æstus confestim exanimet. Equidem non forsitan absurdum paradisi deliciarum ibidem ingressum fore. Inde dicunt, quod ab Iolide usque Cudum recta sint littora, & in orientem spectantia, eaq; incolæ à timidis, effeminatisq; populis. Verū maris opibus affatim diuis. Post hos promontorium Tamum esse dicunt. At eius in conspectu insulam Chrysem nuncupatam, adeo auri abundantē, ut habere dicatur aureum pauimentum. A Tamo uero à quo flecti tellus incipit, in meridiem usque ad rubri maris hostium desertam omnino à feruoribus asserunt regionem. Sed alii aliter. Nam ab hostio Gangis in rubrum mare uenientibus compertum aiunt primo per litus Aboridonem regionem, & Nicadosiorum ciuitatem, & Barbari fluminis hostia, & Mocites populos, quos penes Alexander Macedo condidit ciuitatem, & Macrofos incolas introduxit. Post hos uero asperam atq; sterilem inueniri regionem dicunt, palmas tamē alen-tem, & homines omnino incultos, & mapalia coriis tegentes piscium, & in tonsis ungibus, ac piscium, aut beluarum cortis corpora uestientes, & bestiali ritu crudas mandentes carnes, habentem. Ast post istos Crodossiam reperiri prouinciam fertilem rerum omnium humano usui opportunatam. Et inde Tamandam, & post hanc Sagaram à Persis hominibus cultam, qui quidem Persæ rubro mari propinqui sunt, cuius in hostio Indici maris finis est.

Inferum mare Tuscum est, sic enim illud per sepe ueteres per respectum ad Adriaticum quod superius est uocauere.

Ionium mare Asiatici maris pars est ab Ionia prouincia, cui adiacet, nuncupatum. Incipit enim à fine sinus Basilici, quem Icarei maris ultimum diximus, & primo à Possidæo promontorio oraculum cingente Apollinis, cui olim cognomen Branchide, & postea Didymi fuit, Protenditur Miletus, inde urbs Taletis Astrologi patria, Menandri hostium, & Latmius mons, clarus Endimionis fabula reperitur, & post huc Gessi fluminis hostium Panioniū, regio Phygela, atq; Ephesus clarissima templo Dianæ ab Amazoniis consecratū, inde Cayster amnis Lebedos, & Clari Apollinis phanum à Mantho Tiresias

Tiresias

als, Phocis

Scyllæon ha-
bet Mela, rō
Cyllene, Nam
Cyllene Arca
diæ mons est,
Scyllæum autē
Epidaurijs Ae-
sculapij tēplo
insigne.

refiæ filia conditum, postquam Thebis fugisset Ephigonos, Colophon, Mopfi Mantho-
nis filii opus. Inde Smirneus sinus, Theos & Clazomene Thermodoontis fluminis exi-
tus, & Leuca ciuitas atq; Crisonea finem mari Ionio faciens Eolijsq; initium.

Ionium mare aliud à superiori à promontorio Maleæ sumit initium, circa quod termi-
natur Aegeum. Inde Laconicam alluit omnem, & Maleam usq; Tenaron promontoriū,
& post Acritam & Isthin promontoria, atq; Alinum sinum, & inde littora quæ incolūt
Chelonates & Ataxi, quos inter * Cyllene Mercurii natiuitate celebris habet. Inde Corin-
thius sinus Epyri regionem cum Ambracio littore usq; montes Ceraunos, à quibus finit
habens, à Circio Adriaticum, ab occiduo Siculum, à meridie Africum, ab oriente Creticū
mare. Ionium autem nominatum aiunt à Ionio uetustissimo atq; indylo rege, de quo
præter nomen nil aliud legisse memini.

Hyperboreus oceanus Asiatici littoris sub Arctoo primus est, ubi non sol quotidie, sed
à uerno æquinoctio usq; ad autumnale ibidem continue perseverans, reliquum anni re-
gionem illam nocti perpetuè derelinquit. Aiunt hūc ab Hyperboreis cultoribus nomina-
tum, quos iustissimos esse dicunt & angustam sed apricam terram habere, & diutius ui-
uere quàm reliqui mortales faciant, quod ego miror plurimum, unde tam repente mite
illis oriatur cælum, sed de hoc uideant alii. Is autem uersus Vulturum à Caspio termina-
tur oceano, ut quidam dicūt. Ego autem eum habere à Circio Cimbrorum, & à Vultur-
no Scytharum oceanum arbitror. Eius autem in littore nil memoratu dignum dicunt.
Hipponensis sinus maris Africi pars est, à Candido & Apollinis promontorijs factus,
& ab Hippone Diarrhyto denominatus.

Hyrcanus sinus Caspii maris est, de quo quia ubi de Caspio scripsimus dictum est, or-
dini tantum apposuisse satis est.

Hispanū mare diffusissimū circuitus est, qui in mediterraneo incipiens, definit in Galli-
co oceano. A Ceruaria igitur incipiens, ubi Gallici maris finem diximus, Emporias Pho-
ceasium alluit & Iouis montem, in quo Hannibalis scalæ atq; Tarraconem Scipionum
opus, Betulum, Barchinū, & opulentissimam maritimarum urbium Tulcim, Valen-
tiam, & Saguntum, & inde Carthaginem, Irugetanū sinum, Malacam, & Calpim con-
tingens exit in oceanum, ubi primo Carthaginensium implens sinum, & ad Iouis pro-
montorium ueniens, teris cadentibus in littora flectitur occiduum spectantia recte, & sic
fretum egressus Cadem alluit insulam, & Scipionis monumentum scopulo potius q̃
insula positum Bethis hostia, & inde Lusitaniam ultra Anam fluuiū in tribus promon-
torijs distinctam, ultra quam retrahente se solo in Eurum flectitur, & effunditur longela-
te q̃ oceanus, infundens ueteres Turdulos, & oppida Turdulorum, & flumē Mundam
fufcipiens, & inde Durium à quo longo tamē tractu usq; ad promontorium Celticum
Celtas alluit. Inde ad Scythicum cōtinuo obseruatur littore, infundens Artabros & Iana-
sum, & post hos Astures, quorū in littore tres sunt aræ, quas Sestianas uocant incolæ pe-
nē in insula sedentes, & Augusto Cæsari sacre, deinde se coartante Hispania Cantabros ie-
riget, & inde Vardulos Pyrenei promontorio iunctos, quos penes Hispaniensis finitur
oceanus, & Gallicus incipit.

Ifficus sinus est in mari Cilico, sic denominatus ab Iffo olim celeberrima ciuitate. Est
enim inter Amanum montem & Amanoidem promontorium.

Mela non Tulcim urbem, sed Tarraconē uocat, Tulcim autem fluuium iuxta Tarraconem. Vnde uia
deas uel hic librariorum uitio omiffa quedam esse, uel ab ipso Boccatio non recte animaduersa.

Laconicum mare Aegæi pars est & Ionix, à Scylleo promontorio Achææ, ubi eius ini-
tium est usq; ad promontoriū Maleum, Ionii autem à Maleo usq; ad Tenaron, ubi
finis. Laconicum autem à regione quam alluit dicitur, in qua Lacedæmon.

Laturus sinus est in mari Numidico inter Ampsa castellum & Sardabalem fluuiū, ci-
tra commune gentis regie monumentum.

Libycum mare inter Africum atq; Aegyptiū est Cyrenaicæ prouinciæ adiacens, & ideo
à nona

à nonnullis Cyrenaicū nuncupatur. Incipit quidem ab aris Philenori, apud quas Aphri-
ci finis est. Habet promontoria Zephirion, Naustathmon, & Patethonion portum. In-
de Catabathmos denexa uallis est, cuius in confinio maris huius est finis, & Aegyptiaci
principium. Libycum autem à Libya dictum, cuius pars Cyrenes est.

Liburnicū mare Adriatici pars est, à Liburnis Illyijs denominatum, quos hodie Scla-
uos dicimus.

Lycium mare Asiatici pars est, à Lycia prouincia cui adiacet denominatum. Incipit, at-
tem à Phaseli Pamphyliae ciuitate, quā penes Pamphylia maris est finis, à qua sequitur, V.
Cariam eunti, inde portus & Tauri promontorium ingens, & inde Lymira flumen &
ciuitas, & Patara cum Apollinis delubro atq; oraculo fide Delphico simile. Postea mons
Cragus & Telmifos ciuitas quæ finem mari facit huic, & Icaro præstat initium.

Ligustinum mare Tusci maris pars est, à Liguria prouincia, cui adiacet denominatum.
Hoc initium sumere quidam uolunt ab hostio Arni fluminis, ut Pisarum ciuitas media
Ligurū sit, & Tuscorū reliqua. Alii uero dicūt quod ab hostio Macræ fluminis Lunæ ciui-
tati propinquo initietur, quod uerius creditum, ex quo & Corni scopulo procedens Ve-
neris portum facit, radicesq; montium optimi uini feracium alluens, Genua insigni ciui-
tate relicta, extenditur ad Sabariam, seu Saonam, & Albiganum, & * Vintimilium, atq; als, Centuri
Monæci promontorium, quod penes, secundum quosdam, maris huius est finis, sed ad-
dunt aliqui Niceam ciuitatem, & quod littoris est usq; ad hostium Vari fluminis, quod
Italix pariter & Ligustini maris terminum dicunt.

Mare aquarum maximarum generale nomen est, Singulare autem eius quæ ocea-
ni tantum est, & ideo mare dictum, quia sitamarū faldine nimia, & ideo si ab-
solute mare dixeris, pro totius aquæ elemento scilicet oceano sumetur. Tunc autem pro
parte, quum cognomen apponitur.

Maliacus sinus Aegæi maris pars est inter sinum Pagaseum & Opuntium

Maurum mare & mediterranei partem occupat, & occidentalis oceani. Nam ab Helse-
ræta promontorio, quod oceani Hesperidum finis est incipiens usq; ad Mulacam flu-
uium, qui in mediterraneo à Mauritania Numidiam separat, tractū ducit, quod quidem
& Atlanticum dicitur, & ideo satis sit quod de Atlantico dictum est. Maurum tamen, seu
Mauritanum dictum est à Mauritania, cui adiacet.

Macedonicum mare Aegæi non minima pars est, à Macedonia denominatum, quod
quidem incipit à Pallene monte, qui Thraciæ finem facit, & (ut quibusdam placet) exten-
ditur usq; Megaram, quo Isthmos interpositus misceri Aegeum Ionio non permittit. Cu-
ius littora ciuitatibus signantur innumeris, inter quas clarissima Pella tam Philippi pa-
tris quàm Alexandri filii regia. Est præterea & flexus Mecybernaus inter promontoria Cana-
stæum, & qui Copos dicitur portū, inde Torone Phylscella & Mecyberna ciuitates. Post
quas Canastæo promontorio propinqua Scione, Mecybernaus autē in medio qua dat
gremium terra longis in altum emissis lateribus, ingens inter maria sinus est. Inde eum
Axius per Macedonas per Thessalos Penæus excurrit, ante Axium est Thessalonice & inter-
utrunq; Cassandria est. Inde Cydna, Azoros, Detris, à Penæo Sepias, Cordynia, Melibæa,
Castanea q̃, quibus usq; Megaram Ellas appellatur Græcia, quam Macedonia partem, ut
supra diximus, quidam arbitrati uidentur, & si sic concedatur, à Sepiade promontorio
per Demetrium, & Boion, & Pteleon, & Echinum in Pagaseum deuenit sinum, in quo
urbs Pagasa & Sperchii amnis hostiū, tum Maliacus sinus & Opuntius, in quibus La-
conum gloria aduersus Perfas Thermopylæ. Inde opus Scarphia, Cnemides, Alope, Antē-
don, Glauci Larymna, Aulis Agamemnonis Græcorumq; classis in Troiam cōiutantū
statio, Marathon insigniū titulorum memorabilis, & Rhamnus in qua Amphiarai de-
lubrum, Nemesis Toricos, & Brauron, & promontorium Suniū, & ad meridiem se fle-
ctens Hellas, Pyrepeum Arthepiensium portum feruido obicit soli, inde Scironia saxa, &
ultimo Megatenium tractū apud Isthmon terminatū, qua Macedonia maris finis est.

T ; Mediterræ

Mediterraneum mare, & id rudibus demonstrandum est, est enim quicquid maris ab Abila Mauritaniae, & Calpe Hispaniae promontoriis, Herculis columnis ab oceano habemus, eodem mediterraneum nuncupatum, quia per medias effundatur terras, quum in circuitu stet oceanus.

Mecybernaeus sinus Macedonici maris pars est, de quo paulo supra.

Myrium mare Asiatici particula est, cuius pars ab Aeoliis incolis denominata supra descripta est. Reliqua Troas dicitur à Troianis, tota Myrium à provincia cui adiacet sic olim denominata. Incipit enim ab Idae montis radicibus, & Cistenam, Admittium, Astyram, & Eretham oppida in litore alluit. Inde Antadrum & Gargara, atque Affon Aetholorum coloniam, & Achaeon Limena, de quo supra, & Rhœtum quod penes huius maris finis est.

Myrtoū mare apud promontoriū Laconiae Malei parvū inter Aegēū & Ioniū est, sic à Myrtilo Mercurii filio dictum, qui quū esset Oenomai regis Elidis auriga, & illi Hippodamia esset filia, quæ cū proceribus petentibus se, aurigata inibat certamen, uictosque morte mulcabat. Cōtigit ut Pelops & peteret & iniret certamen, clam corrupto Myrtilo auriga, hoc pacto, si uictorem faceret se illi primū Hippodamiae cōcubitū cōcessurum, qui factis cereis axibus quadrigis, eisque in cursu dissolutis Pelopē fecit uictorem, qui quū posset pactum à Pelope in mare deiectus est, in quo moriens mari nomē perpetuū dereliquit.

Morimarula oceanus sub septentrione uocatur à Cimbris, quibus proximus est, quod idem sonat quod mortuum mare, eod quod ibidem cogente frigore congeletur.

Mortuū mare Asphalidē lacū nominari iā diximus supra, eod quod in eo nil uiuū recipiat.

Mastusianus sinus in mari Thracio, quod Aegaei pars est consistit, alterum Chersonesū alibi, Paphlagoniae latus occupans. Hic à iugo Phaciae uallis includitur, & ex fluuio quem recipit Melas etiā nuncupatur, duas in se urbes complectitur Alopeconensum, & in altero Isthmi littoris latere positam Cardiam, inde sequitur Aenos ab Aenea Troiano conditore denominata, quum iam finis fuerit huic sinui.

Magnū mare id dicitur uulgo, quod nos & Euxinum & Axenū iam diximus, quod ideo magnum illud uocant, eod quod inter ceteros mediterranei maris sinus ipse sit maximus, & semper in reliquum uidetur effluere, & non ut alii sinus faciunt, aliquando suscipere, quod contingit propter inassimabilem aquarū copiam, quæ in illud à plurimis maximis fluminibus fundit, quæ per arctissimam faucem Bospori Thracii in mediterraneū impellit cursu cōtinuo, à quo ignari existimant reliquo mari aquas cōcedi omnes, non aduerentes unde deueniunt tam huic mari quā reliquis.

Neprunus cuiuscunque maris, aut totius aliquando nomen est, quem eiusdem deitas Poëtica fictione ipsum mare aut maris designet potentia. Nam de se Neprunus homo fuit, & Iouis frater atque Plutonis. Et quū paternū diuiderent regnū, quæ circa maris oram erant in sortem deuenere Neptunū, ex quo fabulae locus assumptus est.

Numidicum mare inter Mauritaniū seu Atlanticum est, & Africum à Numidia regione cui adiacet nūcupatum. Incipit autem à Mulaca flumine, & in orientem tendens abgit in litore Ampsacæ fluminis ostium & Cēsaream, olim Iolam, Iubæ regis regiam. Inde Cortēnam & Arsenariam oppida, & Laturum sinū, & Sardabalis fluminis fauces, quem ultra commune regiae gentis monumentum est, & post emensum aliquandiu litus Metagonium promōtorium, quod huic mari finem faciens Africo præstat initium. Sanè & si in litore non sit, quia aliquando ad mare pertinuisse uidetur, mirabile quoddam non erit incongruum recitasse. Est ergo ad intrinsecam Numidiae locus, in quo spinæ piscium muticum, ostreatumque fragmenta, saxa attrita, ut fieri solet assiduo maris motu, infixæ præterea cauitibus anchoræ, & alia plura testantia ibidē iam mare & portuosum etiam fuisse, nil fidei minuente solo, quum nil herbidum alat.

Oceanus hic pater & aquarū perpetuus hospes est adeo grandis, ut soli deo creatori suo cōprehensibilis sit. Omnē præterea ambiens, & continue indeficientibus undis terrā, quā & pluitibus atque uariis incursionibus intrans cōmerciis reddit habiliorem, & hume-

& humectationibus fecundiorē facit, illamque circū statutis uicissitudinibus adeo impetuoso inuadit aestu, ut feras ex litore repentino reditu rapiat, & nōnunquam marinas beluas in sicco destituat. Cuius aestus causas plures reddidere maiores, quas ego quū alterius uideantur considerationis, omittam. Cur dicatur etiam oceanus, plures dicuntur rationes. Nam alii, eod quod more circuli terram ambiat. Alii, quod ocius currat, quod magis & nomini & operi adaptatur. Alii, quod ut in cælum purpureo colore conspicuum sit, & huiusmodi, quatum quæ magis placet, accipiendam lectori relinquo. In eo insulae infinitae, & beluarum infinita monstra, & ex eo quicquid fontes, quicquid lacus, & flumina, quicquid ubicunque sit liquoris, humiditatis, uel cuiuscunque aquæ, sumitur & derivatur, exhaustientibus terræ uisceribus.

Opuntius sinus est in Aegæo mari ab Opunte ciuitate denominatus, Thermopylis proximus.

Orcadus oceanus ab insulis Orcadibus, quibus circumfusus est, dicitur. Hæ autem numero xxx. sunt, angustis inter se distinctæ spaciis, ex quibus vii. quæ Hemodes appellatur, Germanico littori oppositæ sunt, in eo sinu quem supra Codanum diximus. Ex iis autē Codamnonia, quam Teutoni incolunt, ut fecunditate alias, sic & magnitudine excedit. Reliquæ Sarmatis sunt aduersæ, & fluxu atque refluxu pelagi quandoque insulae apparent, & aliquando continenti annexæ. In his Oaneos quidam asserunt habitare homines, ex auenis, atque ouis palustriū quum uiuentes, & Hippopodas pedes equinos habentes, & Satmalos quibus sunt ingentes aures, & ad tegendum omne corpus habiles, & alios huiusmodi, quod ego fabulosum credo potius, quā credibile reor.

Pagalæus sinus in Aegæo est mari, inter Demetriadem Thessaliae ciuitatem & Malia cū sinum, à Pagala denominatus urbe, Sperchium recipiens amnem, famosus quidē, & apud ueteres inclytus. Aiunt enim quod Minyæ Colchos ituri, ex eo Argonauem ad iter solunt.

Pamphylicum mare Asiatici maris est pars, inter Cilicum & Lycium positum. Nam ab Anemurio promontorio, quod eum à Cilico separat incipiens, habet ante alia Melæ fluuium, Aspendon ciuitatem ab Argiuis olim cōditam in monte. Deinde Oestrum & Caracten fluuios, & inter eos Pergamum oppidum. Ultra uero Sardemifum montem & Phaselidam ciuitatem à Moplo quondam conditam, & finem Pamphyliæ facientem.

Perficus sinus oceani pars est, & si amplissimo hostio terras intret, & postmodū diuidatur in Perficum & Arabicum sinum, Indiam tamen ab Aethyopia disgregat. Is igitur qui Perficus dicitur, cū orbe maximo terras occupauerit, & in fine sui humani ferè capitis uestigium fecerit, habet circa initium sui Carmanios sine ueste, sine fruge, sine sedibus, ac sine pecore homines, cute uelantur pisciū, & eorū carne pascunt, hirsuti corpus omne, præter caput. Per hos Cethis in mare flumen funditur, inde Gedrosi Petſeque sequunt. Ea uero in parte sinus quæ intranti mari uidetur opposita, Chaldei insident. Parte uero ex altera sinus, quæ Carmaniis opposita est, Arabes habitant, omnem tenentes oram.

Polaticus sinus Adriatici maris pars est, & secundum quosdā Italiam ab Histris determinat, à Pola dictus, quam quondam incoluerunt Colchi. Mare quidem procellosum, & ora illa nauigantibus pernicioſa plurimum. Nūcupatur autem uulgo Quarnero, credo à populo Carnorum, qui iam dudum circa adiacentia habitauit.

Pontus is est sinus, quem supra Euxinum diximus, seu mare magnum. Hūc denominatum Pontū uolunt aliqui à Ponto Mirridanis regno, quod ego præter hunc sinū nullū repperi. Aliqui dicunt dictum Pontū, quod breuis sit quasi punctus, & tunc breuem summā quantū ad profunditatē, quæ illi modicam diximus. Et ob id tinnos, phocas, delphinesque tantū, & nullas alias marinas bestias suscipit, à longe plurimū profecto talē nōminis huius causam piscari sunt. Aliqui dicunt, quod Pontus idem sit & æquor. Scio quia unum quodque horū mare est. Sed qualiter Pontus æqualitatem significet aquarū, ut æquor facit, non uideo. Sic dicunt & Pontum maris impetum. Sed tunc cū illi magis quā oceano,

qui longe impetuosior est. Dicunt præterea Pontum idem quod marinum decus, quod ego audio, sed non intelligo. Dabo igitur & ipse nouam nominis causam. Arbitror quidem à priscis latinis denominatum Pontum, quia aliquanto tempore anni in glaciem coactum, transire uolentibus per aliquam sui partem, pontem, id est transitum sui faciat, seu quia ob maximam aquarum dulcium in illum effluentium, & eius respectiue breuitate semidulce uel ferè dulce factum potum præbeat. Verum hæc superflua curiositas est.

Propontis mare est inter Thracium Bosphorum, & Hellespontum, ab oriente Asiam alluens, ab occidente uero Europam, & ideo ferè in modum lacus circumdatum. Propontis autem uocatur quasi Pontum præueniens, seu iuxta Pontum. Incipit ex eundem Hellespontum, & in Pontum tendentibus à dextris apud Lampacum oppidum, finem ibidem faciens Hellesponto, cui propinquus funditur Granicus fluuius, ultra quem Cizycum ciuitas à Cizyco denominata, quem Minia in Colchos tendentes, pugna fuderunt atque occiderunt. Post hæc Placea & Scylace Pelasgorum colonia. Inde Rhyndaci fluminis hostium, ultra quod Dascylos oppidum & Mytea. Hinc sinus sequuntur duo, quorum alteri non est nomen, qui Cion emporium Phrygium amplectitur. Alter uocat Olbianos, in gremio habens Asiam, olim à Megarensis conditam. Inde sequitur fretum illud exiguum per quod itur in Euxinum, ubi Thracius Bosphorus habet initium, & ideo à sinu Olbiano in Europam paruo transfretantes tractu, & uersus Hellespontum uenientes, relicto Bizatio Thracii Bosphori finem, habebunt à dextris Selymbriam, Petinthus, Bathynim, & hostia Ergini & Atyre fluuiorum, & inde eam partem Thraciæ, quam iam dudum Rheus tenuit rex, & Bisanthem Samiorum, & Cypsellam, & eum locum quem Macrontichos dixere Græci. Et inde Lysimachiam in radice Magnæ peninsule, quam penes in fretum Hellespontiacum cogi incipit mare, & ideo Propontis ibidem terminatur.

Rubrum mare inter Indicum & Aethiopicum oceanum amplissimo ore ab Austro in septentrionem funditur, & ne in mediterraneum exeat à terris Persarum, Arabumque retinetur. De quo quia supra ubi de Arabico & Persico sinu scripsimus ferè omnia quæ dici possunt, sunt opposita, nominis tantum causam reddidisse satis erit. Dicitur autem rubrum, quia rubri coloris appareat, non quidem quia sit, sed quia adiacentia littora minio ferè similia sunt per eundem limpidum, atque transparentem suum colorem monstrantia, ab ignatis rubras esse aquas arbitrari faciunt, & inde rubrum denominari. Insulatum confectum est, quarum notissima quæ sepulchrum Eritæ regis seruat, à quo etiam denominatum est, insigne præstiti itineris siccæ uestigio Hebraico populo, Moysæ duce ex Aegypto fugiente, & Pharaonis cum exercitu suo demersi, ut literæ testantur sacre.

Salinatum mare dicitur, quod nos alibi Asphaltidem lacum diximus, inter Hiericho & Zoram ciuitates Iudææ.

Sardum mare à Sardinia insula, dictum eo quod illam circum alluat, ab oriente Siculum, seu Icareum habet mare. Ab Arctoo Thuscum, ab occasu Balearicum, ab Austro Africum.

Sarmaticus oceanus à Sarmatis populis littori adiacentibus dictus est, inter Cimbricum qui magis extenditur ab Arctoo & Codanum sinum, qui in Germaniam solum protenditur, in conspectu autem littoris huius pars est Orchadum insularum.

Scyllaceus sinus in Adriatico, seu Siculo mari est inter Lacinium & Zepherium promontoria, habens in littore Petiliam, Cæcinum, & Scyllaceum à quo dicitur.

Scythicum mare à Scythiis est nuncupatum, & quia longus est tractus terræ, à Scythiis occupatus, ab oceano scilicet in Euxinum tendens triplex est, alios in oceanum, alios in Euxinum, alios circa Caspium terminos occupans. Nam quod in oceanum describitur, sub ipso siderum cardine, à promontorio Cimbrorum habere initium creditur, secundum quosdam terminari à limite Hyperboreo. Alii uolunt Hyperboreum inter Cimbrum esse & Scythicum. Aiunt tamen eius littoris in conspectu quasdam desertas insulas esse, nec alio quam Scythicas nomine appellari, nec littoris cultores describuntur ulli, præter Adropagas & Sagas. Et hi quidem beluinarum ferocitate segregati sunt, quod à Caspio in Scythas emittitur absque

ab Anthro-
pophagos

ter absque terris terminis comperi. Verum eius littora habitari ab Amardis, Pæfiscis, seu Pelicasis atque Derbicibus Scythiis inueni, & in illud plura misceri flumina, & inter alia Araxem, Taxartem, & Oxum. Quod autem Pontici pars est, ab hostio paludum Mæonidarum atque Tanais incipit, & usque ad hostia Istri fluminis perseverat, sinum Calulimenes, sinum Carcinæ, Dromon, Achillæon, Boristhenis hostia, Callipidas, Istrosque, qui Istro flumine terminantur includens, multa præter dicta suscipiens flumina.

Scænus sinus est Icarei maris, inter sinus Thiminam & Bubæsum positus.

Sericus oceanus sub Vulturio est inter Tabim & Tauri promontoria, Sericum littus alluens, qui quidem Setes, ut ferunt, iustissimi sunt homines.

Siculum mare Siciliam ambic insulam. Ab occasu Sardum habet, ab Aquilone Thuscum, à surgente sole Ionium, à meridiano Aphricum.

Syrium mare Asiatici pars est, à Syria cui adiacet, denominatum. Cuius initium ab initio est Palestina, ubi Arabicum terminatur, & procedens in septentrionem post Palestinum, Phœnicum littus alluit omne, in quo Tyrus & Sydon quondam celeberrimæ ciuitates, promontorium Euprosopon, & Antiochia atque Seleucia, & ultimo mons Amanus, in quo statim Myriandrum, Cilicesque incipiunt, & Syrium desinit mare, cui in conspectu Cyprus est insula.

Syrium geminus sinus est in Aphrico mari, quorum primus à Neapoli Aphricana ciuitate sumit initium, finem autem apud Oeam oppidum, Cimyphi fluuii propinquum. Importunus est, & æstu plurimo ferax ob uadum frequentiam, & ob æternos motus fluentis atque refluentis pelagi, & intermixtos uadis euripos. Littori cuius Tritona palus famosissima proxima est, ob ibidem primo uisam in terris Mineruam. Secundus autem Syrtium sinus in Aegyptum à primo tendentibus haud longe reperitur à Lepti superiori sumens initium, & uti nomine, sic opere par prior est. Habet promontorium Eorion, à quo ea incipit ora, quam Lothophagos tenuisse aiunt, usque ad Phiconta, quod & importuno littori promontorium est. Inde sequuntur Philenorum aræ, quas penes Syrtis huius est finis. Syrtis autem à tractu nuncupata sunt, quia omnia ad se trahere uideantur.

Scyllæum mare, quod inter Siciliam & Italiam Pharon dicimus, à Scylla monstro ex parte Italiæ adiacente denominatum. Quod autem saxum esse ingens, ferè in superiori parte humanam habens effigiem, quæ in feriori plures & relictos habeat scopulos, inter quos dum æstuosum intrat mare ab eisdem refractum, & inde tumultuans tā ratione sui, quam argenti ex cõcauitate specus ibidem existentis, latrantium tabie plurima canum uidetur reddere sonum, quod ueris fabulæ causam dedit, Scyllam scilicet uirginem à Glauco dilectam, dum se lauaret ibidem ueneficio Circis à canibus marinis usque ad inguina fuisse absorptam, & ibidem detentam perpetuo. Volunt tamen quidam mulierem rapacissimam fuisse Scyllam, & hospites nudate consuetam, & in mare inde deiectam, saxo nomen, & fabulæ locum dedisse.

Smyrneus sinus Ionii maris pars est, incipiens à promontorio qui illum à Colophone claudit, habens supra angustias per quas ingreditur mare, hinc Teon, & illinc Clazomena. In sinu autem est Coryna, Thermodoon amnis, & urbs Leuca, quæ extra sequatur Phocis Eolio mari proxima. Clarus quidem unā cum ciuitate à qua dicitur Homeri uatis origo.

Sucronensis, seu Supronensis sinus Hispanum suscipit mare, quæ postquam impetuose intrauit, obuiio facto Ferratiensi promontorio in duos diuidit sinus, quorum prior Supronensis dicitur, seu Sucronensis, quod potius credo, cum recipiat Serabinuriam, & Sucronem flumina. Amplectitur quidem insignes urbes Valentiam atque Saguntum, secundus Illicitanus uocatur, Alonem habens & Luceniam ciuitates, & eam unde sibi nomen Illicem.

Superum mare Adriaticum nuncupatur, per respectum ad Tyrrhenum, quod Græci inferum uocauerunt, de quo ubi de Adriatico satis dictum.

Taræus sinus Adriatici maris pars est in extremis ferè Italiæ à Taræto Archite philosophi patria uocatus, inter Salé & Lacinium promontoria coactus, in quo sunt præter Tarpontius sinus est Adriatici, seu (centum, Metapontus Heraclea, Croto, & Turiu ciuitates, Ionii maris pars, in quo Acherontus fluuius apud Molossos oriens est. ait.

T 5 Thymina

Thymias sinus est Icarei maris, inter Pandionis montis collem mare immisum, & Scenum sinum alterum sinus.

Tyrrenum mare Greci vocant, quod Latini Thuscum dicunt. Vetus, ut placet aliquibus, Thuscum longe plus occupat spaciū quam Tyrrenum, quum Tyrrenum à Thuscia in Brutios usque protendatur tantum. Quod aiunt dictum à regulo quodam Lydo Tyrreno, qui partis in Asia copis, cū Lydo fratre sorte suscepta, nouas sumpturus sedes, venit in Thusciam & Italiam superiorem, eamque occupauit, & de suo nomine Tyrreniam appellauit, manūque nomen imposuit, quod in hodiernum usque conseruat.

Thuscum mare longissimo dicitur tractu. Nam quādiu in Austrū spectat Italia, & alius quantulus amplius, tantū illi spaciū vetus Thuscū concessit gloria. Ergo à Vari fluminis gloria Galliā transalpina ab Italia separantis hostio, ad fretū usque Sicilię & Zephirium promontoriū, hoc insignitum mare vocabulo est, quū Thuscū ante Romanū imperium aduentumque in Italiam Gallorū Hetruriam omnē, & cisalpinam Galliā totam præter Venetorum angulū sub suo imperio tenere, & Thusciam uocauere, & secundū numerum nationum suarū ultra Apeninū misere colonias, ex quibus Adria, à qua Adriaticū mare dictū est una fuit. Incipiens igitur à Vari hostio Ligustinū omne, quod supra designatum est suo sub nomine continet. Inde inter Lunam ciuitatem & Pisas, ubi Ligustinum terminas diximus resumentes habet in littore Pisas, olim à Grecis Pisanis conditas, Arni fluminis hostium, Vadas, Voluernas, Vmbrosi fluminis exitū. Populoniā uetustissimam Hetruscorū ciuitatem, seu potius ciuitatis uestigia, & Telamonis portū. Cosam oppidū, portumque Herculis, nauigiis tutū, incolis autem aduersum, post hæc & Anionē, & Pyrgi, & hostia Tyberis, quorū altius paululū Roma, terū domina, sedet. Hinc in littore ueteris Laurentii atque Lauigii Latinorū uetustissimorumque oppidorū uestigia, & sic Ancii quondam Volscorū metropolis. Inde Asturam & Circē montem, Circis ueneficā sedem, Terracinam Volscorū, Fundosque, ac Formias, & Aeneæ Troiani opus Caietam, & Minturnas, & Liris hostiū. Sinu uetustam, Linternū Scipionis Africani exilio atque tumulo conspicuū Vulturū exitū, & paulo supra Capuam Thuscū coloniam, olim inter tres maximas orbis ciuitates tertiā. Inde Cumas Euboicas, Misenum, Baianum sinum, atque Neapolitanum,

Melphē for- ad promontorium usque Mineruæ sese porrigentem. Amalphiam, Salernū, Silariū flumi-
tasse, is flumi- Palinuri portum, Velias, Buxentiū, Clampeciam, Enū, Vibonem, Ioniū, Maticanā,
us est Italia. Metaurum, Taurianum, Scyllā, Rhegiū, Regiam columnā, Locros, Cauloniam, Consen-
tiam, atque Brutiū à Zephirio promontorio terminatū. Esto sint qui uelint à Rhegio finiti op-
pido, in conspectu habens Corsicā atque Sardiniam, Capream, Illuam, ferri alūnam, Igiliū
tasse, quod p- pondiam, Pitheculas, Capreas, & clariorem mediterranei maris Siciliam. Dictum autem
montiū est Thuscū à Thuscis, qui à thure sacrificiorum denominati sunt, eod quod fuerint iuxta an-
teloro aduer- tiquorum ritum doctiores in sacrificiis peragendis.
sum

Venetum mare, id est quod Adriaticum diximus, nō quidem à Paphlagonibus Venetis, qui ab excidio Ilii Antenorē secuti sunt. Quinimo à piscatoribus Patavis, qui super occupatis Altiū sinu aliquibus semitectis insulis aqua, congregatisque ex circūiacentibus uicis coequalium hominum turmis, ad cōmodum piscationis ultro uenientibus, sedes statuere sibi, illasque quod multarum erat urbium nomen, ideo ingentis prouincie uocauere Venetias. Quibus adeo fortuna & astutia fauere, ut elati audeant nostro æuo, & maris imperiū usurpare, si possint, & nouo nomine uetus delere conātur, à se Venetum appellantes, quod per longa retro secula à Thuscis Adriaticum dictū. De quo, quoniam niam sub uocabulo uero, ubi scilicet Adriaticum nominauimus, satis ample dictum est, hic repetere non curamus.

Virgatiū sinus est Hispani maris, haud lōge à Malaca ab Vrgi oppido, quod in eo est, Velas Adriatici maris sinus est. Apulo cinctus littore sub Gargano mōte, cuius asperū aiunt introitū, & extra eū dicunt esse Sipontū Diomedis opus, ut à nōnullis hætenus creditū est.

Epilogus IAM peragatis montibus, syluis, nemoribusque lustratis, & fontibus, lacubus, atque fluminibus

fluminibus, unā cum stagnis & paludibus, in sinus maris oceanumque, prout ueteribus traditū accepimus, deductisque eis etiā receptaculis perfuntorie designatis, in finē laboris assumpti eo concedente, qui rerum omnium principiū est & finis, deuenimus. Nec dubitem quin per sepe interueniret error, & reprehendenda crebro compareant. Quis enim tanti est, ut imperfectus perfectum possit opus componere? Esto (ut ab initio testatus sum) quietis causa non anxii, acremque, sed iocosum laborem assumpsi, à quo ne aduersus intentionem meam defatigaret, quicquid in memoriā uenit, nulla indagine solertiori peracta concessi calamo. Verum defectus quosdam qui forsā aliena magis quam mea culpa occurrisse nonnunquā potuerunt, nō aliquāliter purgasse, nil esset aliud quam quod alienum est, meum fecisse crimen, & ideo aduertendum, si sæpius idem fluuius, aut mons, seu lacus, uel quem mauis ex aliis sub diuersis nominibus, uel diuersis in partibus nulla ex hoc facta mentione ponatur, aut dissidentium autorum opus est, aut scriptorum, imō pictorum ignauia contigisse potuit. Autores cum omnia uidisse nequiuissent, relatis credere opportunum fuit, quæ & si summa cura exquisuerint uera à falsis, tamen aliquādo decipi potuerunt, & ideo meo iudicio ueniunt excusandi. Scriptores autem non sic. Cōsueuere iam dudū celebri officio solum homines exquisiti ingenii & intelligentes assumi, ut satis antiqua (si qua sunt) testantur uolumina, postea ne quid in corruptum superesset in terris quibuscunque uolentibus permissum est. Quamobrem eod deuenimus, ut qui literarū seu characteris formam apte calamo deducere nouerint, illosque congrue inuicem augere, temerario ausu nil aliud intelligentes se scriptores audent profiteri, & appposito precio scribere quorumcunque uolumina, quod etiam turpius, relictis colo textis in sepe ausu sunt, & audent mulieres, & sic dum potius uisa quam intellecta designant, quandoque uacillante memoria, & nonnunquā dum ex non intellectis multa superflua arbitrantur & auferunt, aut casu, aut eorum permutant iudicio, eod ante alia itura est, ut si orthographia deiecta, diphthongi aut sublata, aut debitis priuatę notulis, punctatio omnis omiffa, & signa perditā, quorum opete locationum uariationes percipi consueuere, ac insuper opere talium dimiuitis, aut additis, aut permutatis in dictionibus literis, aliter hodie legantur, quam ueteres, illustresque scripserint autores necesse est, & quod longe perniciosius, esto huiusmodi scriptores aduertant se minus recte pinxisse, ne delentes errorem maculam operi suo iniecisse uideantur, ultro prætereunt, correctis pulchros præponentes codices. Quos quidem errores & si nonnunquam, admonente Grammatica, circa constructiones reducantur in rectum, propria aut hominum, aut locorum, fluuiorū, seu huiusmodi nomina, & potissime peregrina, nisi diuinitas sit in hominibus insita, emendari non possunt, cum dubium falsa ueris iniecerit. Ex quibus satis aduerti potest de necessitate contingere, ut dum, quamuis rem minus omnibus cognitā, iuxta scriptorū errores uarie nominatam legimus, ex una plurimas arbitremur, & deducti per deuiā deliremus. Quod cum præsens opusculum totum ferē & nominibus propriis, barbaris, & peregrinis constet, contigisse non erit mirabile, si ex uno fecerim plures, seu aliquādo de uno in alterum locū transtulerim. Nec ego aliquando coniecturis aduertes desistere uolui, quin potius duo uel tria nomina superflua ponerem, quam in uno deficere, & de una re duas uel plures facere malui, quam falso inaduertenter nomine unam in nullā quandoque conuerrere. Quod si correctioribus libris, quam quos uiderim, uel lectores adueratē, sint quæso ad intelligentiam faciles & emendent. Præterea si aliquādo fors pro flumine, fluuius pro lacu, pro stagno lacus, uel uersa uice hi pro aliis positi competantur, non mea auctoritate factum affirmo, maiorum imitatus monumenta, & potissime Poëtarum illustriū, circa quos plurimum hætenus uersatus sum, & quibus licentiæ multum est circa imitationem, ferē talium scripta sunt omnia, ferē dixi, quia arbitrio meo pauca quædam uisa aut fide dignis audita ultra quam scripta compererim apposui, nec inficiabor, uidi quædam se aliter habere quam ueterum rationes ostendant, quibus tantum indulgens fui, ut mallem potius corū auctoritati, quam oculis credere meis. Et hoc dixi, in uelim, ne quis putet

putet eod quod dixerim quaedam uisa, me ob uisa antiquitati in aliquo derogasse. Insuper si
aequo non incedo passu, nunc scilicet pingui & amplissimo stylo procedens, nunc renui
atq; macilento, antiquis autoribus ascribat, quod ampliora de his quae ex angustis scribant
calamo non liquere. Abundantiora uero aduerrens scripsi, quoniam certissimum habere etuditos
his non indigere, rudibus, donec in ampliore uenerint facultate, nulla tam longa demon
stratio est, quae non uideatur esse breuissima. Sed erit forte qui dicat, si adeo rudes tibi etiam ani
mo, cum hodie ferè locorum nomina permutata sint omnia, nec aliquid constet antiquum, cur
usus non es ubi opportunitas exegisset nominibus hodiernis: his facile responderet. Non enim
est qui hanc doctrinam tradiderit, aut memoriale reliquerit, nisi pauca sint. Esto per conie
cturas aliqua plura deprehendi possint, ut puta quem Perusinum hodie lacum dicimus, Tra
symbenum fuisse coniecturamus, eo quod Flamminium consulem Hannibalem apud Aetium
expectasse legimus, & euestigio secus Trasymbenum lacum conseruisse. Et quia lacus alter prae
ter Perusinum Aetio propinquus non est, satis illud percipimus Trasymbenum, & sic de aliqui
bus fecisse fuerat possibile. In reliquis potius diuinasse necesse erat, quam alicuius posse imita
ri uestigium, quod quidem ego non didici, & si nouissem, libri ueterum qui talibus utuntur uo
cabulis, ad quorum intelligentiam opusculum hoc elaboratum est, omnes erant etiam immutan
di, qui labor erat indeficiens, nec est meum, nec etiam honeste alterius esse potest. Poteras, dicet
alter, & noua & uetera posuisse. Iam ultro confessus sum me omnia non nouisse, quae etiam
si nouissem, satius forte fuerat scripsisse, ut factum est, ut aliquis labor studium relinqueret
ingeniis. Ad hoc ut dum talia perquirendo fatigabunt, & memoriā firment, & illud ad
maiora subleuent, & magis delectentur in uento. Et si quaedam praeter materiam aliquando
comperiantur inserta, ad auferendum continuae lectionis fastidium factum est. Sane dum raptim
conceptum stadium ad metam cupiens deuenire percuterem, ecce & lauteae delectabilis odor ocu
los meos alteram traxit in partem, & uidi insignem atq; uenerabilem uirum Franciscum Pe
trarcham inclytum praepotorem meum, honesta facie & laurea uirenti conspicuum per idmet
stadium, lento tamen incedente gradu, non equidem labore attritum, sed altioribus cogitatio
nibus pressum, & celebri atq; commendabili grauitate deductum. Oculi aspectu primo
miratus, quid circa tam infimum limen deduceretur homo sublimis. Inde memor Ma
ronem solitum nonnunquam gregem per imas ualles deducere, & aliquando Aeneam suam
etiam supra astra transire, tubore suffusus plurimo constitui, & fortunam ante alia damnari
meam, quod eo me in discrimine deduxisset, ut auditor ex minimis cum praepotore luclaret,
pendensque multa euestigio animo circumuolui, an irem scilicet & inceptum iter perfice
rem, ut starem, seu potius omnino redirem, & pressa humo uestigia exturbarem. Occur
rebant autem mihi plurima, suadentia reditum, & ante alia clarissimi praepotris mei subli
mitas, styli ornatu redimita mirabili, & sententiarum ponderositate plurima stabilis, & in
super lepiditate uerborum delectabilis nimium, quantumcumque extranea uideatur materia. Prae
terea notitia rerum, cuius plurimum indiget labor iste, quam adeo sibi familiaritatem nouerat, ut
uideret omnia, & tenaci seruasse memoria uideretur. Et cum his ruditas mea stylus exotie
us, historiarum penuria, ingenium hebes, & fluxa memoria ueniebant, a quibus persua
sus cum iam essem semisflexus in reditum, & ecce pro uerbum uetus uenit in mentem, quo aiunt,
contraria iuxta se posita, magis elucescunt. Et ex eo arbitratus fulgoris sui radios quantum
cumque de se clarissimos opacitatis meae tenebras penetraturos posse uideri intuentibus cla
tiores, mutavi consilium, & ad eius reuerentiam non pugil, sed obsequiosus seruulus, & in
netis strator in finem usque deductus sum, uolens, iubensque si quod meritum mihi laboris hu
ius expectandum est, cautos esse lectores, ut siquid in hoc opere operi uiri inclyti comperiat
aduersum, damnetur ilico, & sua sequatur, tanquam uera, stansque sententia. Scripsi quidem
quod in baccam uenit. Ipse autem, si motes noui suos, omnia multiplici rutinatione di
gesta, omnia ponderoso librata iudicio scripsit, scriberetque. Si quid uero cognatum suis consue
me scriptis comperiat, diuinae bonitati doctrinae ascribatur suae.

RESTITUTIONES ALIQVOT LOCORVM ET ERRATA
quae cauere inter excudendum, in autore praesertim ita haecenus
deprauato, minime licuit, emendabis
hoc pacto.

- Pag. 1. locum Statij sic lege, Ni te Thymbrae uererer. Et triplicis mundi summum quae scire nephastum est.
Pag. 11. lib. 5. Quae fluuios, syluasque, animasque, & semina mundi, Et paulopost: Robur in occidui, te uelox
machina coeli. Et lib. 12. domos Atlanta supernas.
Pag. 12. lib. 12. Nox quae terrarum, coeliq; amplexa labores.
Pag. 16. lib. 2. a fine 7. Ixiona pro Ixion.
Pag. 23. lib. 2. a fine 15. Somne, malorum, &c. Et lib. 14. languide pro languide. Et lib. 12. f. ues pro fone.
Pag. 27. lib. 12. lege tempus diei, dicitur media noctis inclinatio. Et lib. 17. Lanuini pro Lanubini.
Pag. 41. lib. 2. a fine 8. Dictys pro Ditis, quemadmodum etiam pag. 45. lib. ante penult.
Pag. 44. lib. 2. a fine 3. Iphios filiam.
Pag. 71. lib. 30. cingulum uarium.
Pag. 56. lib. 24. Erisichthon pro Erisiton.
Pag. 73. lib. 2. a fine 10. serenissime pro seuerissime.
Pag. 74. lib. 8. tempore pro tempora.
Pag. 88. lib. 2. a fine 9. Artemis pro Artea, sicque etiam legendum est Pag. 89. lib. 33. pro Artemia.
Pag. 109. lib. 13. cum pro eam. Et lib. 2. Harpalicen pro Arphalacen. Et lib. 2. a fine 2. uelocitatem pro ue
locitatem.
Pag. 127. lib. 2. a fine 11. Herodotus pro Herodorus.
Pag. 145. lib. 2. a fine 6. mechanicas pro mecanichas.
Pag. 146. lib. 27. Pani Lyaeo.
Pag. 153. Polyten lege, & Dolopum, pro Polyten & Delopum.
Pag. 161. lib. 19. Homero pro Homeri. Et lib. ult. Antilocho pro Antiloo.
Pag. 180. lib. ult. Aetholia pro Atholia.
Pag. 198. lib. 43. nequisset pro nequississet. Et lib. 48. subditur pro subdidit.
Pag. 199. lib. 12. locorum pro lococum.
Pag. 202. lib. ult. omnia pro omnis.
Pag. 204. lib. 35. Nil hominum miserans, iratusque omnibus umbris. Et lib. 36. multifonas pro multifonans.
Et eodem pro & eorum. Et lib. 37. iuxta pro iusta, & tumentes Cocytos pro timentes Cocytum.
Pag. 208. lib. ult. eo quod illi porca, ob depastas segetes, sacrum faciant.
Pag. 213. lib. 7. frustra pro frustra.
Pag. 216. lib. 40. partibus pro partibus.
Pag. 218. lib. 33. iraque pro iraque.
Pag. 235. lib. 39. in ijs quae ex Diodoro citantur, pro nomine Acamarchidis (ita enim mater Britomartis
ab illo dicitur) Charment legendum est, sic enim a Pausania, & in Ciri a Vergilio appellatur.
Pag. 254. lib. 47. lege, ut dicit Homerus, coniunx fuit, &c.
Pag. 263. lib. 9. Harpyaeque colunt aliae.
Pag. 292. lib. 2. a fine 2. Oenomaum pro Oeconomaum.
Pag. 293. lib. 11. Oenomaus pro Enomaus.
Pag. 295. lib. 40. Fuit huic, &c. Et lib. 41. decimo pro dectum. Et lib. 44. Dictys pro Dites.
Pag. 303. lib. 42. descendit pro ascendit.
Pag. 307. lib. 46. ita distingue, cum Thetis, rapta a Paride Helena, praesagio, &c. Et lib. 47. in eo Achil
lem pro in eum.
Pag. 302. lib. 22. ubi Gorgophones filius Persei legitur, Pausanias non filium, sed filiam Gorgophonem
facit, eamque ex priore marito Periere, Aeoli filio, Aphareum & Leucippum, ex posteriore Oebalo,
Arenem peperisse tradit, primamque hanc praeter morem aliarum Graecarum secundas nuptias ha
buisse in Corynthis ait.

ERRATA

- Pag. 310. lib. 8. ubi legitur Peripeleum esse filium Pyrrhi, Pausania in Atticis legit Pyelum.
 Pag. 320. lib. 3. Magnum pro manum.
 Pag. 328. lib. 20. auferendum pro asserendum.
 Pag. 333. lib. penult. Calaber libro sexto, atq; ibidem distinguenda erant carmina.
 Pag. 338. lib. 29. Herodotum pro Herodorum. Et lib. 58. Herodotus pro Herodorus.
 Pag. 342. lib. 40. ignispicia pro ignispicam.
 Pag. 346. lib. 8. astrum pro Astrum.
 Pag. 387. lib. 5. Aglai Psophidij legendum est, ex Valerij lib. 7. & Pausania.
 Pag. 395. lib. 14. Danaes pro Danis.
 Circa annot. Atalanta Pag. 261. sic lege, Ceterum haec Atalanta, quemadmodum & Hippodamia, alio no-
 mine a Propertio Ischomache dicitur.
 Pag. 228. Mimalion nullos fugiendo Tulle labores Propertius
 Scutiam duri contudit lassidos.
 Hic corrupte Mimalion legitur pro Melanion, id quod etiam Codrus ex Palephati Graecoversu proba-
 uit, qui sic habet,
 ἢ ποτε μηλανύωνος ἐρασσαμένης φύγει εὐνήν.
 Μηλανύωνα autem dictum esse Hippomenen, eo quod pomis certamen confecerit, ut Theocritus quoque
 meminit Idyll. 3. ubi ait, ἰσσομένης ὅκα δὴ τὰν παρθένον ἤθελε γάμει μήλ' ἐν χειρὶν ἑλῶν δ' ἔρ-
 ος ἀννύει. ut intelligatur μηλανύων dictus, quātm ὁ τοῖς μύλοις ἀνύων τὴν δρόμον, ἢ τὴν ἀγῶνα.
 EX MONTIBVS
 Pag. 404. Alocrine legendum Aulocrine.
 Pag. 416. pro Leto Galliae Lectus. Sic Valer. lib. 1.
 Pag. 417. pro Licoronis Arcadiae Lycone. Paus. in Corinth.
 Pag. 420. Opius Macedoniae Epitus. Plin. lib. 4. cap. 10.
 Pag. 421. pro Parnae Graeciae Parnes Atticae. Paus. in At.
 EX LACVBVS
 Pag. 442. pro Viturnae lege Iuturnae. Valer. lib. 1. cap. 6.
 EX FLVMINIBVS
 Pag. 446. pro Pamisus Pyli lege Pamisus. Paus. in Mes.
 Pag. 446. pro Anapis Siciliae Anapus. Thucid. lib. 6. Est autem eodem nomine & Acarnaniae fluvius,
 cuius meminit Thucid. lib. 2.
 Pag. 446. pro Amis Germaniae Oenus.
 Pag. 448. pro Arapsus Lydiae Harapsus. Calaber in 10.
 Pag. 451. pro Carcines Italiae Cecines. Paus. in Elia.

BASILEAE PER IOANNEM HERVAGIVM, MENSE
 SEPTEMBRI, ANNO A CHRISTO NATO
 M. D. XXXII

